Studies in burgerzin en logica. Deel ....

Keukens zonder alle gerechten.

Interviews tussen 2006 en 2015 rond politiek en WO II, hoofdzakelijk te Ronse.

Eerste versie, EU, 2026.

Jean-Marie De Dijn
filosoof

Copyright Jean-Marie De Dijn, EU.

Ter attentie:

CITEREN mag vanzelfsprekend en gaat zo:

Jean-Marie De Dijn, *Interviews rond Ronse WO II, 2025 (editie 1*), naam geïnterviewde.

Deel 1. Voorwaarwoordelijk voorwoord.

1.1. Uitleg van de betekenis van de vermelding "eerste editie".

We moeten spreken van een numeriek eerste dus inhoudelijk meteen voorwaardelijke editie van onze interviews rond Ronse en politiek. Tussen 2006 en 2015 hebben we met ongeveer zestig (60) Ronsenaars één tot meerdere tot zelfs behoorlijke vele keren gepraat, in de vorm van een interview. We stelden hen dus vragen. En zij antwoordden, soms, weinig tot zeer veel. Ze antwoorden ook op vragen die we nooit hadden gesteld maar die zij als zaken van belang vonden, voor hun eigen of meer algemeen politieke ervaring rondom de tijd der bezetting, soms maar zeer zelden over de voorafgaande tijden of over de periode tussen de bevrijding van Ronse op de derde september 1945 tot en met de capitulatie van nazi-Duitsland op 08 mei 1945. Die oorlog duurde natuurlijk op manieren, intense manieren, veel, veel langer. Zoals bekend stopten een enorme reeks gevolgen van de bezetting annex oorlog niet, waarvan sommigen mogelijks nog tot op heden lopen - dat kan een specialistenwerk uitwijzen, zeker voor wat allerlei vormen van juridische gevolgen van de repressie betreft. Of deze bezetting/oorlog reeds geheel voorbij is, dan existentieel en maatschappelijk gezien, is zeker te betwijfelen of is allicht gewoon een niet al te bijster oprechte vraag. Deze barre tijden zijn in hun gevolgen allicht maar definitief voorbij wanneer alle geraakten ervan, voorbij de sporen van dat raken zijn, dood zijn. Die dood is niet eens uitsluitend fysiek want wat er nogal op ons als lezers wacht aan verdoken archieven en egodocumenten, als met name maar niet uitsluitend dagboeken; U wilt het niet weten en hen zeker niet direct of morgen geopend zien want U kan die zondvloed niet op enkele jaren doornemen!

Af en toe moeten we in vooral een commentaar, vooraan of tussen door, wijzen op afwezige maar zeer relevante oorlogsarchieven, die voor Ronse om de bekende dus onbekende redenen niet voorradig zijn. We denken aan het extreem belangrijk stedelijk archief der bevoorrading, een archief dat zo extreem belangrijk is dat het ons verbaad neen dus verbijsterd dat er nog geen enkel academisch historicus alleen al daarrond een grondige studie heeft gemaakt, en bijvoorbeeld in zake Ronse zeker die ene vraag zou hebben kunnen beantwoorden: gaf de politiek collaborerende oorlogsburgemeester desondanks of toch zegels - de broodnodige bevoorradingszegels - aan al wie Ronsenaar was en niet aan de oorlogse oppervlakte zat, was ondergedoken? We denken verder aan het voor ons zogezegd om archivalische maar uiteraard om 'opportunistische' redenen gesloten gehouden en hopelijk ondertussen niet extra gemanipuleerd archief van het stedelijk COO nadien OCMW. Uiteraard is er het vreemde geval van het archief van de o zo belangrijke stedelijke politie, waarvan we in vertrouwen twee tegengestelde versies kregen maar met hetzelfde resultaat; nada of noppes. Zodat we hopen (hopen) dat het wel (sic) is verdwenen maar (nog) niet vernietigd. In principe zouden we dan de naam van de laatste handgebruiker, indien dat archief echt is vernietigd wat een misdaad zou inhouden, kunnen opnoemen want die naam kennen wij. U begrijpt dat dit geen aangename kennis is, op alle vlakken, en zien dat totaal niet zitten omdat we onze bron ter zake niet willen opgeven. Het is al een even grote schande dat, en dat is zeer snel gebeurd zelfs pal na de oorlog, het archief van de lokale rijkswachtbrigade is verdwenen lees zeker vernietigd. Hoera dan toch, want er is een uitweg indien .. Indien het archief van het parket van Oudenaarde is behouden in zijn geheel, want sowieso moest dat alle PV's toegestuurd krijgen en een onbekend aantal soorten rapporten. In dat geval is het allicht geduld uitoefenen of de juiste partijkaart of andere kaart hebben want we kennen al twee historici die daar wel binnen mogen piepen en dan kwaken: in België is niet iedereen gelijk voor de (grond)wet, want vraag aan Marc Verschoore en Nico Wouters, beiden met een 'kaart' van het Cegesoma. Alles relevants qua lokale politie en rijkswacht kan in dat rechterlijk archief uiteraard niet

zitten, zoals interne afspraken, dienstorders en zo verder. Archieven van inspectiediensten, we denken dan aan de extreem grote dus zwaar wegende woekerhandel, die zijn ons onbekend; waar en hoe? De diensten der douane hebben we eens aangeschreven in zake hun aandeel in de sowieso onwinbare strijd tegenover woekerhandel, maar .... zzzz of noppes. Daar zou nochtans veel te vinden zijn in ake dat ook al blijkbaar alleen al door ons onderzocht thema.

We kennen twee dagboeken rond Ronse en WO II - door Ronsenaars, en telkens jonge - waarvan we er één zelfs in ons bezit hebben, dat van Germain De Rouck. Dat van Alberic De Tollenaere maakt ook deel uit van de reeks interviews; U kan onder zijn naam zien waarom. Dat is uiteraard op manieren al te Ronse in leesvorm verschenen, maar niet op PC en zeker niet met deze becommentariërende, interviewende manier. Hopelijk bevalt U die vorm. Aan Germain De Rouck konden we nu niks vragen want die mens was zo dom om voor ons project te sterven maar we denken veel in zijn 'geest' te kunnen kijken hebben. Iets van zijn boeken "We waren er allen bij" heeft ons zo goed als zeker ook in deze interviews aangevuurd; we wilden bijna 'allen' interviewen, die 'er' bij waren ... Grote dank Germain - en Alberic.

De meeste van de hier voorgestelde interviews zijn hier ... euh .. gelukkig in hun geheel zoals wij die, steeds neerschrijvend en nooit enig elektronische dingen gebruikend (we zijn nogal slordig met knopjes en zo), op papier hebben dus neergeschreven en dan verwerkt op PC. Helaas hebben we die laatste taak soms deels en helaasmeerderig zelfs enkele malen in zijn ... geheel vergeten verwerken op onze PC; straf die nalatige daarvoor en kassstijdttt ons! Begrijp dat wij nog wat (sic) moesten werken voor den boterham en zo voort. In dat en zo voort zaten dan zeker dik boven de duizend persoonsdossiers rond Ronse en WO II: GW (gewapende weerstand), sluikpers, WW (werkweigeraars), GEDEPO (verplichte arbeiders) en immer zo voort en zeker last nut not least een groot aantal krijgsdossiers en nog meer genadedossiers, allen wat collaboratie betreft want gewapende weerstanders werden zelden gestraft, terwijl velen grotere bandieten waren, of echte bandieten ware, in vergelijking ..: wit was dikwijls zwarter dan zwart, een onomkeerbare vaststelling doorheen jaren studeren in dossiers. Natuurlijk kunnen wij het niks anders dan een regelrechte politieke en morele schnade noemen dat van de vier grootste en werkelijk zeer gevaarlijke collaborateurs van Ronsen, alfabetisch opgenoemd Maurice Ponette, Gérard Philippe, Marius Rose en Jozef Ronse de twee eerste in eer werden hersteld - in eer... En dan kan je tot ... die dossiers niet inzien, en dat niet allen voor ons maar ook voor U en vooral, voor de tientallen families met doden daarin, op het geweten of 'eer' van deze Ronsenaars. Nu hebben we toch iets kunnen of mogen inzien, want inderdaad in zake oorlogsonderzoek in BE is het van "*Kunnen na mogen*". Wie ons voor lokale/regionale studie van WO II op dat vlak wil evenaren en poog maar te overtreffen, hij of zij (allicht best meervoud) zal vroeg in zijn leven mogen beginnen maar liefst niet in de baarmoeder: geniet van die meest vrije tijd in het leven want alleen daar kan een mens - nog - niet worden bedrogen. Het onderzoek heeft alleszins massaal nuttig materiaal opgeleverd, wat reeds voor een belangrijk deel is verwerkt in onze (circa 700) politieke stambomen rond Ronse (en een klein beetje erbuiten maar betrokken op deze stad). Gelukkig hebben we nog enkele van de in deze officiële dossiers daar aangetroffen mensen kunnen interviewen, wat een interessante aanvulling gaf. Uiteraard kan al dat materiaal nog niet verwerkt zijn voor U, de lezer van deze interviews. Wij kunnen nu eenmaal niet 'alles' tegelijk doen. Wij moeten ten andere ergens rond de 14.000 (veertienduizend) bladzijden manuscripten zitten, rond politiek en WO II - en zeer overigens en althans volgens ons zij het zeker niet allen door ons, ongeveer allemaal vernieuwend of zowaar met nieuwe onderzoeksperspectieven. Wij hebben dus opgezocht en ook nagedacht. We speelden mol of kikker naast ooievaar of ... - albatros, even aan Baudelaire denkend? Enfin, we hebben ongeveer alle mogelijke denk- en

onderzoeksperspectieven uitgeprobeerd, en zijn daarvoor onszelf zeer ... euh .. dankbaar zij het dat dit extreem maar dan ook extreem vermoeiend was. We hebben er dan ook als het ware automatisch op een dag en blijkbaar blijvend en prijs voor betaald. Maar we leven nog, zoals U bij deze publicatie op het wereldberoemde wideworldweb of onze bescheiden zij het niet te .. webzaait kan zien - reeds.

Door een specifiek, structureel gezondheidsprobleem sinds 15 december 2015 kunnen we werkelijk onmogelijk nog interviews doen. Herhaaldelijk laten we in een commentaar bij een interview de tristesse los dat we 'meer' hadden kunnen doen zeg of deze persoon nog langer interviewen, of een naast familielid of een ... U kent dat wel, het soort domino-effect indien U sommige projecten wil aanvatten. Hier spreken we wel zeer objectief over een stad met toen 25.000 inwoners. We kunnen ons voor hun voortijdige dood ook niet verheugen, al konden we al even onvervaard hen ook niet allemaal hebben geïnterviewd, gesteld dat we vroeger ... begonnen ... geleefd... U begrijpe. Het heeft nauwelijks zin om van zekere systematiek of heuristiek te spreken aangaande deze interviews, hoewel! We hebben toch het enorme geluk gehad dat nog één verzetsleider, het hoofd van één der Ronsese afdelingen der nationale te Ronse aanwezige verzetsgroepen, niet allen pico bello oud en gezond was maar ons ook graag te woord stond En dat zelfs met zijn geweldige echtgenote; het koppel was nota bene in hun verzetstijd verloofd geraakt. Het spreekt voor zich dat we met hen zijn begonnen. Helaas voor ... enfin voor wie? .... zijn wij ook doorheen net deze interviews redelijk in evolutie gegaan, of van oneindige bewondering naar iets als verzet naar laat ons zeggen zekere intellectuele dan politiek-theoretische afstand. Daarover moeten we volop eindelijk eens dat een manuscript afwerken, dat als helft van ons doctoraat was bedoeld en als ... euh ... inhoudsopgave alvast (...) op onze webzaait staat (nu of liever bij het stoppen met werken eraan in de lente 2015 wegens .., ongeveer achthonderd (800) bladzijden - en nooit of nooit en ferm tegen onze gewoonte ook maar één deel laat staan als geheel ervan aan onze lang informele nadien eerder kort formele promotor gegeven, de weledelbekende heer BeeDeeWee. Werktitel in zo verre interessant: "*Burgerzin tijdens de bezetting van de Lage Landen!? Over de mogelijkheden en grenzen van burgerzin tijdens de Tweede Wereldoorlog*." Maar blijft U duimen!!!!). Hoe dan ook, met de interviews afgenomen tussen 2006 en 2015 hebben wij voor ons als mens, als vader (vooral zoon Milosz is diverse malen mee op stap gegaan) en als onderzoeker, een zeer belangrijke en hoe dan ook op meerdere vlaken van ons 'zijn' uitzonderlijk vruchtbare periode afgesloten.

Zoals gezegd kunnen we simpelweg door onze gezondheidstoestand geen interviews meer afnemen. We gaan ook nooit enige lezing geven, in zo verre iemand nog door ons werk zou geïrriteerd zijn. We kunnen hoe ongelooflijk het voor ons en anderen ook moge klinken, zelfs niet goed meer schrijven. Het is wat het is en mogen blij zijn nog relatief veel te kunnen werken, al verliezen wij de laatste paar jaar extreem veel tijd en waanzinnig veel energie - "*Van erven kan je sterven*", toch met Belgische juristen; we wisten echt niet hoe tergend slecht en breed gezien die zin; hoe worden die in godsnaam voor dergelijke wandaden opgeleid? - aan de werkelijk onvoorstelbaar tragisch door juristen werkelijk uitgemolken en menselijk nauwelijks te harden erfenis van onze moeder, nota bene onze enige, echte ouder, waarbij vooral één jurist zich ontpopt als de Marc Dutroux der Belgische juristen, een sadist zonder weerga die naadloos als medewerker der Gestapo zou kunnen doorgaan (we hebben alle dossiers der Vlaamse medewerkers der Gentse Aussenstelle der Gestapo doorgenomen of duizenden bladzijden, en herkennen daadwerkelijk hetzelfde profiel - mensen zijn mensen, tijden veranderen of toch maar 'lichtjes'). De man probeert zelfs ondertussen allerlei intriges op te zetten tegen ons .. historisch onderzoek. We zijn benieuwd en hopen op .... Over die zaak gaan we zeker apart en relatief grondig publiceren, zowel historiografisch of

beschrijvend als zeker met allerlei voorstellen hoe het werkelijk beter, zeg humaner, logischer en ook maatschappijvriendelijker kan - en uiteraard goedkoper want nogal wat advocaten en notarissen zijn ware parasieten of "*vetmestkevers*" (we hoorden op zeker moment van overal niks anders, dan dat zelfde gore liedje) - vrij naar ..... In die zin hebben wij met dit onvoorstelbaar lijden toch extra veel geleerd welk extreem lijden er door met name het Belgisch krijgsgerecht is veroorzaakt. Die instelling vonden wij al doorheen onze 'evolutie' stilaan bij de beesten af. En, ook al omdat we vooral wijsbegeerte hebben gestudeerd en dus gevoelig zijn voor (eeuwenlange) denkpatronen, zijn we nu wel zeker dat er echt iets schort aan de Westerse manier van rechtsdenken.

Sowieso zijn interviews op extreem zeldzame gevallen na, met mensen die WO II hebben meegemaakt nauwelijks nog mogelijk. De metafysica nietwaar of niemand heeft het eeuwig leven. Het jaar 1945 ligt ondertussen tachtig jaar geleden dus reken maar uit dat je al een vlotte honderdjarige moet zijn, wil je nog iets relevants over je jeugd te vertellen hebben. Okay - wat kinderen van ... Ook interesant maar toch al dat iets minder al zijn verrassingen zeker aanwezig, zoals vooral ontsluiting van verhalen van de ouders of nonkels of andere relevante familieleden zelfs speciale vrienden. Inderdaad kunnen we de lezers toch vragend aanporren opmerkzaam te zijn voor 'oude brol' en zeker aan papier en foto's, die men waar dan ook en zeker bij het overlijden van een liefst zeer dierbaar ouder familielid vindt; het kan van goudwaarde zijn en ga er mee aub, asap naar uw lokale geschiedkundige kring of stadsarchief.

We moeten dus nog eens herhalen dat er zeker een tweede versie zou moeten komen, want we hopen op een moment eens ons geheel persoonlijk archief te kunnen eerst ordenen en dan herordenen. Zodat we toch alle manuscripten der interviews terug vinden en de nog niet op PC verwerkte, eindelijk kunnen opslaan en dan uitslaan ofte publiceren. Soms is dat gedeeltelijk maar enkele malen hebben we dus alles van het interview nog niet terug gevonden - tedju, miserie, miserie, ...!!! Maar goed, de selectie die U dus verder vindt, geeft al genoeg tijd voor de geïnteresseerde lezer om zich zoet of zout of daar tussenin te bevinden. Klaag niet bij ons dat we alles te laat publiceren zodat U nu pas zelf ziet hoe relatief makkelijk dergelijke interviews zijn - soms drukt U gewoon op de startknop (U zegt gewoon: "*Begint U maar te spreken, mevrouw Janine Janssens, over de tijd van toen .. herinneringen .. aan* ....") van de geïnterviewde en begin U dan maar te noteren (wij hebben nooit met elektronisch spul gewerkt wegens het bekende wegens) en vooral; hoeveel interessante 'weetjes' U kan vergaren, voor U zelf, uw familie, Uw .. en uiteindelijk op een dag voor de wetenschap, allicht niet eens voor de geschiedschrijving - is dat trouwens een wetenschap? We mogen hopen dat deze WO II de allerlaatste oorlog en bezetting was in en op onze gewesten, al - we beginnen noodzakelijk weer - voelen wij ons toch bezet door ... Belgische juristen. En met dat maar aanslepende, ellendige en zeer valse hoofddoekengedoe (we moeten er later dit jaar ook toch eens iets over zeggen, in onze reeks rond "*Most attractive women* ...."), voelen wij ons niet alleen als christen en wijsgeer maar ook als vrij denkend burger van dit al bij al reusachtig interessante land, ook helemaal niet 'lekker'. Maar goed, we zijn nu eenmaal bezig twintig jaar met die oorlog en zien als het ware automatisch parallellen.

Moge U misschien hoe dan ook en waar ook, nog relevante informatie rond het brede leven rondom WO II vinden. Toch één opmerking voor alle Ronsenaars. In met name het Duitse Darmstadt, en wel bij de farmaceutische wereldspeler firma Merck die nu nog bestaat, maar trouwens daar niet alleen want op andere werkplaatsen in die Duitse stad, zijn hoe dan ook werkelijk enkele honderden Ronsenaars soms jarenlang gaan werken. Hoofdzakelijk dus vrijwillig (nou ja) maar ook diversen als verplichte arbeider (GEDEPO). Bede indien U

daarover informatie vindt, daar verder over te gaan zoeken en zeker de geschiedkundige kring en/of het stadsarchief van Ronse te contacteren - om daar bijvoorbeeld één en ander te doneren: wel afstoffen aub maar gebruik een droge vod, auabc! Het is onwaarschijnlijk maar over die werkelijke massa Ronsenaars - het gaat echt over vermoedelijk rond de vierhonderd!!! - is nauwelijks iets meer geweten, dan dat wij bijvoorbeeld in officiële documenten hebben gevonden. Incroyable weer eens, maar dus vraie. Misschien vindt U nog ergens bij opkuiswerken bij Uw nabije maar schier overleden voorouders toch iets zeer degelijk Duits dat U wat morbide lijkt, want we kunnen U verzekeren dat de Ronsenaars die daar in Duitsland wat langer aan het werk zaten, niet van gisteren waren maar ver vooruit keken en dus profiteerden van één van de grote kwaliteiten van het Duitsland van toen naast zijn - we kunnen het niet ontkennen, van de extreem goede sociale zekerheid in ...- we durven het nauwelijks te schrijven - van inderdaad nazi-Duitsland. Er zijn dus nogal wat Ronsenaars die daar voortdurend of zolang het moest naar de Duitse ... tandarts zijn getrokken, voor het laten trekken 'van' en het in de plaats plaatsen van nieuwe zij het valse tanden en wat zo meer. Vindt U één wat ouder uitziend gebit; het is misschien "*Made in Germany*", dan allicht op zijn mofs geschreven. Niet weggooien maar naar .. het stadsarchief bitte!!!

Hier past het eresaluut te geven aan kameroet en ongelooflijke Ronse-liefhebber op zo veel domeinen, Patrick Aelvoet, ondertussen tot ons en veler verdriet zaliger. Patrick hebben wij zeer goed gekend want ... blabla.... Hij had ook nogal veel interesse in ons onderzoek wegens ... blabla... Geweldige Patrick, waar we altijd als we iets vroegen op konden rekenen al kon hij wel eens iets andere berekeningen maken, of toch zalig zo'n echte Ronsenaars met dat stuk eigenzinnigheid en onvoorspelbaarheid. We hadden dus al jaaaren geleden plannen gemaakt voor een vrije of kosteloze weebly-webzaait, om daar in een eerste instantie het geëerd Ronses en eventueel ander publiek te vergasten op al onze (die van ons dus, niet ook die van Patrick) interviews. Patrick heeft iets moois maar niet volledig of eerder kort gemaakt met zijn korte commentaar erbij; gaat dat daar nu eeuwig blijven staan want wij weten niet hoe dat weg te krijgen? We bemerkten dat enkele interviews van zijn/onze zelfs een eigen leven kregen op dat internet; vraag ons niet hoe of wat want wij kennen er niks van: internet is voor ons bijna outernet. Hoe dan ook staan of stonden reeds enkele van onze interviews op dat weeweewee. Het grapje van ons mailadres daar, is voor rekening van de hier overbekende Patrick want we hadden het werkelijk lang zelf niet gezien. We zijn niet de grootste technodinges, zoals Patrick zoals ruimschoots bekend een half genie was; een belangrijk deel van diverse organisaties van Ronse - niet in het minst het wereldkampioenschap wielrennen in 1988 in de stede van Ronse - weet dat zeer, zeer goed. So wellebell Patrick en zo spijtig dat je nu niet meer kan lezen en nog veel meer, ook al omdat je pa misschien ... Ach man, hoeveel uren hebben wij niet in dat speciaal huisje doorgebracht en dan moeten lezen - op internet/outernet - dat je al daar enkele dagen lag, op de grond en in steeds dezelfde positie, jij met je onwaarschijnlijke beweeglijke hobby's.

In principe leggen wij alle klare of door ons verwerkte interviews als dusdanig - papieren versie ... - later neer in het archief ... Voor we dood gaan want nadien wordt het moeilijker: wie gaat nu het lijk van een onderzoeker hartelijk verwelkomen!?

1.2. Voor waar aannemen of de vorm van zelf bronnen aanleggen als intervieuwer/onderzoeker.

We zijn niks anders dan werkelijk stoemelings of kwansuis ingerold in deze interviews. In wezen zijn we in die gehele ontzettend grote onderzoeksodyssee ingerold zoals met nooit een ander project uit ons min of meer intellectueel of organisatorisch leven. Het is trouwens goed

te zien aan een reeks der eerste interviews dat ze eerder op rigide dus zowel doordachte als gehandicapte of versteven wijze werden afgenomen. We hadden immers een vragenlijst opgesteld die we in nogal wat - een percentage kennen we daar niet van - aan de gecontacteerde personen gewoon op papier hebben overhandigd. En die vragenlijst had als thema niks anders of zowaar iets als alternatief verzet. We horen nog zeggen door Michel Detandt tegen ons, die eerst de toestemming voor een interview met ons had gevraagd aan zowaar zijn aloude sectorleider van de verzetsgroep BNB Ronse, dat die tegen Michel had toestemming gegeven (sic en toch bedankt) maar dat deze Georges Vancoppenolle die ons dus eerder op zijn beurt al diverse maken over de vraagvloer gehad, tegen deze Michel of zijn eeuwige ondergeschikte had gezegd: "*Il n'est pas interessé dans la Résistance*". Uiteraard kon je dat initiaal daar niet bij horen maar het was waar. We waren bij nogal wat van die interviews werkelijk niet tot zeer weinig geïnteresseerd in wat het verzet pardon iets als het georganiseerd verzet had verricht. We waren dus thematisch eenzijdig maar toch rijk genoeg bezig, om dus iets als non-verzet - hahaha - of alternatief verzet te gaan besturen. Dat was zoals het woord aangaf, verzet buiten de lijnen of contouren van wat als 'echt' verzet werd aanzien. En wat in Nederland, waar ze werkelijk ook nog helemaal geen idee hebben met welke politieke werkelijkheid ze met het gegeven WO II nu echt te rekenen hebben ondanks hun massaal veel meer betaalde onderzoekers en in wezen alleen bezig zijn met zgn. 'echt' verzet, dus (in die zin) smalend genoemd wordt als"verzetjes". We begrijpen dat wel historisch want het thema politiek en WO II is allicht voor het geheeld er laatste eeuwen, naast het hoofdstuk kolonialisme, het allermoeilijkste te evalueren thema, ook al gezien enerzijds de relatief dichte afstand tot nu en anderzijds de extreme handicap der niet aanwezige nochtans essentiële archieven..

Ho dan ook, vanuit ons eerste thematisch perspectief hebben we een vragenlijst opgemaakt zoals die U in veel interviews kan aantreffen, per deelthema zoals "*symbolische dagen*" en zo meer. Zo heel veel thema's waren er niet en toch zijn we geregeld verrast door antwoorden die ons inziens werkelijk nergens anders of toch voorlopig, in zgn. 'harde' bronnen zijn te vinden. Uiteraard zat daar 'iets' reeds achter, aan echte uitdaging om dus op die manier wel enigszins interessante vragen te durven gaan stellen. We hadden immers (immers?) op zeker moment of in een relatief vroeg stadium het plan opgevat iets als een geschiedenis van BE in WO II te schrijven vanuit net dat alternatief standpunt. Vanuit dat thema van ander of alternatief verzet hebben we werkelijk bijna waanzinnig veel vooral wat men noemt heemkundige tijdschriften gelezen. Zodanig zelfs dat we niet alleen een massa materiaal hadden verzameld, maar dat we voor de eerste maal letterlijk een breinstoornis kregen, na een neurologisch onderzoek de dringende waarschuwing kregen om echte rust op te zoeken. Tja. .

Uiteraard was Ronse the place to be om net - oudere - mensen te gaan bevragen omdat we er zoveel mensen hadden leren kennen vanaf onze intrede in 1992 en er ook een redelijk algemeen krediet tegenover ons was omdat we er relatief veel en op mooi niveau van alles hadden georganiseerd, alleszins niet voor onze zak. Het maken van de nodige contacten waren in de eerste stadium relatief tot simpelweg zeer gemakkelijk. U kent het wel: van het bekende één komt het nog meer onbekende ander zodat we eigenlijk te weinig tijd hebben gehad. We mogen het diep betreuren dat onze geregelde oproepen om ons te helpen of hetzelfde te doen, toen het nog enigszins kon gezien de tijd die zelf natuurlijk niet stopte, aan zwoel het stadsbestuur als de geschiedkundige kring NOOIT zelfs niet formeel (vriendelijk afwimpelend) werden beantwoord; nooit. Vanzelfsprekend zijn er mensen die we aanzochten voor een interview, die geheel hebben geweigerd. Het heeft weinig zin om dergelijke lijst te maken in zo verre we daarvan iedereen hebben onthouden. in één geval moesten we wel van spijt op onze lip bijten, want het ging om een dame die een belangrijke rol toen had gespeeld

rond WO II en zeker ook nog nadien bij de 'stad', en in theorie extreem veel belangrijks had kunnen vertellen, hadden wij haar los gekregen. We zien nog altijd dat voornaam huis met het raampje aan de inkom, waarin we reeds van bij het naderen op zekere afstand haar silhouet konden zien. De vrouw zag er extreem eenzaam en hautain uit, wel duur gekleed. Ze zat ons dus echt op te wachten want wist op welk uur we gingen komen. We voelen de kou nog die deze dame naar ons toe stuurde doorheen haar muur en raam. Jammer toch ook misschien voor U, mevrouw AAA? Iedereen zijn vrijheid en zelfs met ons optimisme en zeker aura konden we dus niet al bereiken wat we wilden - tja. Er zijn mensen geweest die wij domweg te laat aantroffen zeg net dood of dat al iets langer, alleszins 'nog' in leven toen we begonnen met interviews. Tja. = niet dan tien jaar maar onlangs .....

Het voorwaardelijke van onze interviews zit hier dat wij die niet als historisch onderzoeker zijn opgeleid, die in feite alleen teksten wil lezen en uitspitten hoewel we misschien gelukkig toch een tweetal inleidende jaartjes in iets als sociologie hebben gestudeerd - inleidend maar toch verrijkend gezien vooral onze interesse in bijkomende of zgn. niet verlichte literatuur met voorla onze toen grote interesse in iets als sociale psychologie. We hebben ook met dit interessant onderdeel van onze onderzoeksodyssee rond politiek en WO II van alles moeten leren. Ook die evolutie kan men zeker terug zien in de latere interviews. En ondertussen. Nu. We hebben weer bij wijze van spreken gisteren begrepen dat het tijd is om al die interviews eens samen te bundelen, als bron dus te publiceren of aanbieden, in de eerste plaats aan de Ronsenaars die enigszins meer belangstelling kunnen hebben in die barre tijden, maar dus ook voor eender welk persoon die iets wil opvangen van ervaringen rond die tijden op die ene plaats Ronse en met enkele gerelateerde plaatsen zoals ook gevangenissen. Het viel ons telkens zwaar wanneer mensen nadien, of soms later toevallig in een winkel of op straat, ons die interviews herinnerden en wisten van ons geheel onderzoekswerk, en ons eensklaps toespraken: "*We gaan jouw werk nooit kunnen lezen*". Je kan natuurlijk maar geschiedenis bestuderen wanneer die voorbij is. En een geschiedenis zonder mensen ...

Deel 2. Inhoudsopgave of alfabetische lijst (op familienaam).

Klein voorwoord ook hier.

Uiteraard hebben we om de voordehandliggende praktische reden gekozen om de geïnterviewden alfabetisch weer te geven, of zoals het dan gebruikelijk is op basis van hun familienaam. Stel je voor dat je hen alfabetisch zou rangschikken op basis van hun ... voornaam. Dat kan uiteraard en sinds de ziende-blinde ziener-dichter Borges weten we dat classificeren iets oneindigs vrolijks is. Maar (eeuwig die maar). Neem ons sowieso niet kwalijk dat we voor verschillende letters uit het alfabet geen geïnterviewde hebben kunnen vinden - hihi want zo werkte het uiteraard niet of moeten we daar echt nog uitleg over geven.

Wat we wel even of dus heel even hebben overwogen, is om bij alle mensen telkens en dat reeds in dergelijke inhoudsopgave er twee zaken bij op te geven:

1. Hun eventuele erkenning of aanvraag als voor een officieel Belgisch statuut ....

.... zoals dat van GW of Gewapend Weerstander, WW of Werkweigeraar (velen te Ronse!), GEDEPO (Of Gedeporteerd arbeider, ook velen te Ronse) en nog enkel van dat oorlogsslag waarbij uiteraard (pardon?) één speciaal statuut "*colla*" is van veroordeeld of vervolgd (nadien geseponeerd) of niet vervolgd maar slechts gezuiverd (geëpureerd) collaborateur, terwijl ook nog allerlei administratieve varianten zijn zoals - te veel! Bij bijvoorbeeld een

verzetsheld als Ronsenaar Georges Vancoppenolle hadden we dan een aparte bladzijde moeten voorzien vermits hij niet alleen de enige dus langstlevende verzetsleider nog in leven was (naast zijn opperleider Roger Cantraine die nochtans een veel hogere nationale functie in het BNB/MNB had). Hij had tevens een werkelijke reeks aan steeds erkende statuten zoals .... + ... + ...+ ... en zo voort. We hebben dat voornemen weg gelaten toch in de eerste plaats omdat er zeker mensen zouden zijn - uiteindelijk de grote meerderheid - die niks aan statuut hadden over gehouden aan de bezetting/oorlog maar sowieso elk op zich als "*as such*" hun verhalend belang hadden, zoals voortdurend en naar gelang Uw eigen interesse zal blijken.

Dat is toch de absolute knaller van een vaststelling doorheen deze tientallen - rond de zestig (60) geïnterviewde personen, dat ze effectief allemaal dat een of meerdere iets belangrijks hadden te vertellen. Als kind puzzelden wij zeer graag en ergens zijn ook deze meestal totaal at random gekozen Ronsenaars, die bij wijze van spreken als belangrijkste kenmerk voor ons hadden dat ze nu eenmaal nog bestonden en nog aanspreekbaar dus beluisterbaar waren, een beetje onbeleefd of te pragmatisch geformuleerd. Trouwens, in het geval van de zeer interessante Alexis Raevens, waarvan we effectief al van alles wisten via een officieel dossier rond hem, kregen we van hem zelf mooie informatie die absoluut aanvullend was bij die harde, bedocumenteerde informatie rond hem - en hij as niet de enige! Maar bij de tweede poging tot contact - Alexis Raevens was steeds zeer open - was verdere bevraging wel dus gepland maar onmogelijk; we verstonden hem nog nauwelijks aan de telefoon door zijn opgekomen spraakgebrek. Het had dus geen zin om hem in het Brusselse te gaan opzoeken; het zou ons beiden maar hebben gefrustreerd. Jammer maar er waren veel van die "*jammermomenten*" doorheen pakweg twintig jaar onderzoek en tien jaar interviewen.

Inderdaad is/was er dat jeremiëren van ons over zoveel vragen die we te laat of werkelijk niet eens dus nooit nog hebben gesteld, terwijl we er al empathische, inlevende voorbereiding voor achter de werkrug hadden. Dat was alleszins een manier van interviewen die men sterk vermoedelijk bij het doornemen van diverse interviews zou mogen bemerken. Soms werden die doorstelvragen uit een tweede of meerder bezoek effectief gesteld, en dan niet beantwoord of zelfs op een latere plaats beantwoord, of binnen een groter geheel van vragen die een geïnterviewde aan elkaar aan het smeden was. Men kan zien dat we redelijk tot uiterst rigide zijn gestart, ten andere alleen maar rond het thema van "alternatief verzet". Vanaf zeker moment zijn we én los én zeer gericht beginnen vragen. Los in die zin van "*Vertel eens op over de derde augustus 1941 wat U deed om 14 u 30, in de namiddag vermoedelijk*?" - waarna de geïnterviewde van wal stal vier jaar later of reeds na de Duitse capitulatie omdat hij of zij dan een ... zag terugkomen uit Zweden, die het Duitse kamp van X had overleefd - bij wijze van spreken. Dat was trouwens nu eens een thema dat we redelijk angstvallig hebben vermeden ook al omdat we zelf drie dichte familieleden hebben langs moeders kant (haar vader, nonkel en neef) die dat allemaal kort tot zeer lang hebben meegemaakt. Want inderdaad iets als KZ-ervaringen; hoe spreekt een mens daarover? Tegelijk zijn we redelijk blij dat we enkele ervaringen van Ronsenaars de Duitse gevangenissen hebben meegemaakt, vooral in Gent, hebben kunnen bevragen met wat men noemt gerichte vraagstelling.

2. Het gebeurlijke lidmaatschap van een (gekende) politieke familie uit Ronse.

Dat waren twee zelfs dubbele vraagstellingen die zelf doorheen onze onderzoeksodyssee hun belang hebben verworven. Vooral deze tweede (en dubbele, politiek als vorm van welke politieke handelingen men heeft verricht doorheen WO II, en als behorend tot een zuil of levensbeschouwing) die sowieso (?) voor ons eigenste bestaan niet eens als vraagstelling bestond. Of we daar nu fier of niet mogen/moeten op zijn, een feit is nu en althans blijkbaar

nog steeds voor de tijd der stilte alleen voor ons onderzoek, dat er thematisch iets is geboren als "*politieke stambomen*". Voor Ronse hebben we er voor WO II - met dikwijls zeker verband met WO I - niet minder dan zevenhonderd (700) gevonden, dikwijls zeer ingewikkelde of rijke aan mensen zeg familieleden. Dat wil zeggen dat we liefst duizenden Ronsenaars daar hebben vertoond met zekere oorlogsmatige relevantie. Het spreekt voor zich dat zelfs voor de relatief beperkte - of juist niet? - aantal van ongeveer zestig (60) mensen die we hebben kunnen interviewen, en redelijk vanzelfsprekend overwegend tot bijna uitsluitend (ex) Ronsenaars, er daar nogal wat behoren tot één dikwijls tot meerdere of zelfs veel diverse politieke families. We hebben er uiteindelijk voor geopteerd om die verwijzingen indien aanwezig .niet op te geven. Die politieke identiteit kan blijken uit een interview zelf of door het opzoeken, zo men wil, in onze politieke stambomen van een betrokken geïnterviewde. Op die manier blijft dat interview, dat sowieso zijn einde heeft bereikt door de tijd, toch nog iets open houden of geschiedkundige verrassingen bieden. Uiteraard kan wie daar behoefte aan heeft, de 'echte ' of archivalisch erkende bronnen gaan onderzoeken. Voor nauwelijks te tellen Ronsenaars zijn die er vooral en uitbundig te vinden, te Brussel in onder meer de archieven der Dienst Voor Oorlogsslachtoffers en het krijgsgerecht. Beiden zijn trouwens op zich ook dubbel is, met voor het eerste de gewone of echte dossiers (werkweigeraars e.d.m.) maar ook de zgn. documentatiedossiers. van die laatste moeten er ook voor Ronse ontzaglijk veel zijn (voor WW e.d.m. zaten wij al boven de duizend stuks) maar wij hebben er slechts enkelen van bestudeerd. Wat - vermeende - collaboratie betreft zijn er zowel krijgsdossiers naast genadedossiers en we weten zo goed als niks over allerlei soorten administratieve straffen (zoals afzetting als leerkracht e.d.m.). Er is dus nog veel werk aan de oorlogswinkel.

Deel 3. Algemeen en gemeend dankwoord.

We geven toe dat we als het ware wat meer willen danken bij sommigen die ons zo welwillend waren inhoudelijk oneindig op denk- en verder opzoekingsporen te hebben gezet. Dat moge duidelijk zijn in enkele gevallen van interviews met Ronsenaars waarin we met de commentaar als het ware buigen want danken als een Japanner; diep en bijna of zelfs helemaal blijvend.

Dat is niet helemaal juist of correct tegenover alle anderen, in de eerste plaats moreel en in de andere of gelijkwaardige plaats ook intellectueel. Laat ons beginnen met het laatste. Altijd, zelfs of ook bij het kleinste interview, het kleinste qua lengte of duur, hebben we interessante informatie gevonden waardoor we mee het verhaal niet alleen van deze mens of mensen kunnen schrijven. Al-tijd. Waarmee we inderdaad ook het grote, grotere bijna gehele verhaal van de Ronsese gemeenschap kunnen schrijven. Dat was dan hoofdzakelijk intra muros of in en rond de stad, of het leven zoals "*Coronation Street*" (Britse reeks uit jaren '60 en nog geregeld gezien als kind) of "*Thuis*" (nauwelijks en deels nog eens bekeken maar voldoende bekend en populair nu en hier), dan tijdens deze barre tijden. Het was ook extra muros zoals natuurlijk in Duitsland maar eerder ironisch ook extra want intro totaal andere muros zoals Duitse gevangenissen in het eigen land, het Lage Land aan de Noordzee, België en voor sommigen eerder Belgique. Bij deze hebben we dan ineens een belangrijke vaststelling van niet zozeer een gebrek dan wel een afwezigheid, de Franse taal. Slechts met Andrée Geulen, in het kader van ons Jodenmanuscript rondom ... psssst ... hebben wij, die haar twee maal bezochten en één maal met dochter Sarah omwille van .... pssst ....., het gesprek pardon het interview in het Frans gevoerd. Dat hebben wij zover we nog niet in volledige dementie verkeren, naar deze nog vruchtbare herinnering nooit gevoerd rond Ronse. Het is een gevoelig thema maar ook een verrijkend, die aanwezigheid van zowel Ronsies (dialect natuurlijk), als "*de mooie taal*" of het Nederlands als le beau langage. In één geval hadden wij

absoluut zeker want bij de belangrijke dus toen nog levende (sic) verzetsleider Roger Cantraine, die in Ath woonde en wiens adres we via zijn adjudant Georges Vancoppenolle hebben gekregen, moeten gaan. Ath was nu eerlijk gezegd ook zo ver niet en we hebben verschillende keren wel verder of elders moeten gaan, in het Antwerpse, Brusselse en zo verder. Of toch. Eén keer waren we klaar om naar Frankrijk te trekken bij een dame uit Ronse die in de klas van Germain De Rouck (1928) had gezeten. Ze was ten andere gehuwd geweest met een medeleerling. Maar die moet op zeker moment zelfmoord hebben gepleegd. Was het daarom dat we via telefoon en in het Frans van een kind bericht kregen dat het interview niet kon doorgaan? We weten zelfs niet in hoe verre deze dame nog Nederlands of .. Ronsies zou hebben bemeesterd. Kan je trouwens verloren raken van je moedertaal?

Waar we wel zeker van mogen zijn, en alle psychologen die zich bezig houden met het essentieel fenomeen der herinnering weten dat, is dat we mensen ontmoet hebben die als het ware door onze bezoeken naar 70/80 jaar geleden werden gekatapulteerd, al moeten we voor een volgende editie toch een betere of zachtere metafoor gebruiken. In één geval waren de luiken dicht en werkte de bel blijkbaar even niet op het afgesproken uur. Wat gedaan!? We hebben gedraald, gewandeld, gewacht. En zie, midden op de dag (even later) openden zich de luiken, en - vermoedelijk toch - zonder extra zonne-energie werkte de bel ineens weer - waar we dus weer op gingen drukken. We hebben dan een relatief kort maar werkelijk vruchtbaar gesprek gehad, na de onmiskenbare aarzeling van de 'andere' kant. Van die andere kant tegenover ons was er dus soms wel eens aarzeling en enkele malen die weigering, van betrokkene of van kinderen. Maar er was zeer veel interesse. Er was zeer veel inter-esse of samenzijn. eens afgezien dat we uiteraard bezig waren een verhaal met de poging niks anders dan een extreem belangrijk dus onmogelijk perfect of omvattend weliswaar redelijk diepgaand of overkoepelend verhaal te schrijven, het verhaal van politiek rond een oorlogstijd in een Belgische stad die niet te vergeten al voor een/de tweede keer in niet zoveel tijd aan het lijden sloeg en zich op alle mogelijke manieren daarmee moest definiëren en uit de slag trekken. Er was dus interesse of samenzijn vanuit de wens soms soort van noodzaak om aan ons te vertellen over één en ander - beleefd of overwogen rond deze barre tijden. We vonden dat eigenlijk nooit vanzelfsprekend en zijn denkelijk steeds met zachte tred binnen getreden, in huis of rusthuis. Dat was dus nooit ons eigen huis. Tegelijkertijd hebben we veel mogen ervaren iets van menselijke warmte of elementair menselijk samen zijn, rond het vertellen en beluisteren van verhalen. Omdat we alles met de hand hebben opgeschreven, moest zeer geregeld het verhaal weer geheel of deels worden verteld. Dat is voor ons nu onvoorstelbaar omdat we sinds 15 december 2015 zelfs niet meer goed kunnen .. schrijven, met de hand als typend, door dat neurologisch/cerebraal probleem, werkelijk kolossaal veel fouten makend zodat we soms niet eens meer begrijpen wat we nu net hebben neergeschreven, dat we twee, drie maal tijd nodig hebben om met name getypte teksten te beginnen corrigeren, leesbaar te maken - ook of in de eerste plaats voor onszelf. Wij, die ons zelf in het Land van Ooit hebben leren lezen en schrijven ... Sowieso kunnen we ons niet lang meer concentreren en al zeker niet op wat men nieuwe informatie kan noemen. Het is wat het is al zijn we net daardoor ruim zes jaar gelen diep bedrogen door letterlijk onmenselijke want geld- en machtsbeluste juristen (met inbegrip van één der beste notariaten van het land want van ...!!!) in het kader van de nochtans zeer eenvoudige erfenis van onze dierbare moeder, zeer overigens onze enige echte ouder - zucht, diepe ....Of best sarcastisch waar wij zo lang en zo intens op zoek zijn gegaan naar sporen van onder meer - of vooral? - solidariteit (of .. niet) in een tijd van gebrek als WO II en dan op zo'n moment van eigen lijden én door zeldzame, eigen (neurologische) zwakte er dik worden opgelegd, door een notaris en een advokwaad - en het jarenlang vervolg ... Maar dat wil ook zeggen dat de verhalen dubbel gesloten zijn. Niet alleen zijn de meeste geïnterviewden letterlijk weg want dood, en in een zeer zeldzaam moment - hallo André! -

waren we ook op ... euh .. tijd om die begrafenis bij te wonen, als licht mede betrokkene. Zelf kunnen we nooit meer tenzij bij mirakel dergelijke interviews nog verrichten, of de tweede definitieve geslotenheid van het verhaal interviews rond Ronse rond WO II.

Warmte. bestaat die nog dan niet uit een - gekochte - straalkachel of iets mechanisch dergelijks? Het mogen delen van een vorm van echte intimiteit, mogen luisteren naar, vragen aan ... Dat is elke keer een verrijking niet alleen geweest maar werkelijk blijvend.. We zijn aan dat onderzoek rond politiek en WO II hoe dan ook bijna letterlijk kapot gegaan en zijn daardoor - wie zal het geheim van het brein ooit geheel ontsluieren? - blijkbaar definitief zwakker geworden. Maar we zijn absoluut oprecht ongelooflijk blij voor deze op alle vlakken ongelooflijk verrijkend ervaring. We hebben vanaf peutertijd altijd willen lezen, kijken, leren of begrijpen. Geboeid geweest door het fenomeen mens - naast de natuur en ... We zijn ooit stoemelings in Ronse verzeild geraken, met één van die kronkelwinden die je leven mee bewegen. Het was een volkomen toeval hoe we ooit aan dit onderzoek rond politiek en WO II zijn begonnen, en het begon effectief ook in Ronse - met dat fameus wandtapijt uit 1943 (zie een volgende studie). We hebben soms zeer kort of geregeld doorheen meerdere ontmoetingen een blik kunnen gooien en in zekere zin moeten mee aanschuiven in de oorlogskeukens van de betrokken Ronsenaars - in zeldzame gevallen van een streekgenoot met toch minimale banden met Ronse. En wat is er op de uiterst zeldzame en vooral volstrekte geheime persoonlijke intimiteit meer menselijk nakend dan eten aan eenzelfde dis, uit dezelfde keuken. Kregen wij zo fragmentaire tot zeer kleine soms wat grote tot zelfs hele grote happen toebedeeld, waar me kort tot enorm lang over moesten doen om het te verwerken, we kregen altijd 'iets' maar nooit 'alles. Interviews met de bejaarde Ronsenaars was als het bezoeken en aanschuiven in hun keukens, waar veel aanwezig en gezamenlijk te eten was, waar een voorgerecht, een hoofdgerecht en soms alleen een dessert onder de vorm van die grote verrassing bij was. Het was dus nooit het geheel, ook niet via al deze delen. Het waren keukens zonder alle gerechten. Eet toch als lezer smakelijk, al behoort bitterheid to de essentie van de Aziatische keuken, en voor WO II zeker ook in dit Lage Land aan de Noordzee, het Zeitje.

Onze diepste dank aan alle mensen die ons een interview hebben toegestaan.

Jean-Marie De Dijn,
Driekoningen 2026, EU.

++++++++++++++++++++++++++++++

A

++++++++++++++++++++++++++++++

B

++++++++++++++++++++++++++++++

Baert

Roland Baert + *°Ronse, ...1928.

*datum interview: woensdag 28 september 2011

++++++++++++++++++++++++++

Bellinck

Ghislain Bellinck + °Ronse, 03 juli 1927.

*datum interview: dinsdag 21 mei 2013 (namiddag rond 14 u) + vrijdag 25 mei 2013 (13 u 15) + zaterdag 01 juni 2013 (9 u 30)

++++++++++++++++++++++++++++++

Bouchez

Jenny Elodie Julienne Suzanne Bouchez + °Ronse, 04 april 1920.

*datum interview: donderdag 29 november 2012 om 14 u (in aanwezigheid van haar zoon) + donderdag 06 december 2012 om 14 u

++++++++++++++++++++++++++++++

Bouchez

Maurice Bouchez + Mörs (Duitsland), 31 augustus 1924.

*datum interview: 21 oktober 2006 + 18 november 2006 + 20 december 2006 (zijn dialecticon gekregen met opdracht) + zaterdag 13 januari 2007 + zaterdag 20 januari 2007 + 28 april 2007 + zaterdag 02 juni 2007 + nog allicht enkele vergeten opschrijven en soms bezocht met onze zoon

++++++++++++++++++++++++++++++

C

Cambier

Christiane Cambier + Ronse, 10 februari 1926.

*datum interview: woensdag 18 juni 2008 + dinsdag 24 juni 2008

++++++++++++++++++++++++++++++

D

Debodinance

Jacques Debodinance + °Ronse, 06 maart 1938.

*datum Interview: vrijdag 09 april 2010

+ vader Lucien Adrien Alphonse Gustave Debodinance, °Ronse, 30 april 1911, ondergedoken als werkweigeraar vanaf 28 juli 1943 tot de bevrijding op 03 september 1944

++++++++++++++++++++++++++++++

De Bonte

Prudent De Bonte + °Ronse, 26 november 1938.

*datum interview: 21 augustus 2009

++++++++++++++++++++++++++++++

De Bonte

Daniël De Bonte, °Ronse, 19 november 1932.

+ zuster Ghislaine (°19 mei 1936) + zuster Marie Madeleine (°1938)

*data interview: + woensdag 30 maart 2011 + woensdag 6 april 2011

++++++++++++++++++++++++++++++

Debouvrie

Roland Pierre De Bouvrie + °Ronse, 02 maart 1931.

*datum interview: donderdag 06 december 2012 + dinsdag 11 december 2012 + donderdag 20 december + vrijdag 11 januari 2013 + vrijdag 15 februari 2013 + ... + mededeling van Roland Debouvrie (rustoord OCMW) op maandag 25 mei 2015:

++++++++++++++++++++++++++++

De Bruyne

Roger De Bruyne of eega mevrouw JBX, °Ronse, 29 maart 1926.

*datum interview: zaterdag 16 december 2006

++++++++++++++++++++++++++++

Declercq

René Declercq + °Roubaix/Frankrijk, 22 april 1924

*datum interview: + maandag 03 december 2012 + maandag 10 december 2012 + donderdag 20 december + vrijdag 11 januari 2013

++++++++++++++++++++++++++++

De Keyser

Frans De Keyser + °Ronse, 16 augustus 1921.

*datum interview: donderdag 07 augustus (14 u 30).

+++++++++++++++++++++++++

Demeulenaere

Adrienne Celeste Roberte Demeulenaere + °Ronse, 22 november 1921.

+ data interview: vrijdag 30 november 2012 + woensdag 05 december 2012 + woensdag 12 december 2012 + zaterdag 15 december 2012 u + ...

+++++++++++++++++++++++++

Depauw

André Depauw + °Ronse, 21 mei 1922 + hij wordt in Ronse “PAUW” genoemd.

*datum interview: dinsdag 24 juni 2008

++++++++++++++++

Deplechin

Salomon Deplechin + °Ronse, 22 oktober 1921.

*datum interview: 17 januari 2007

++++++++++++++++++++++++++++++

Delbar

Raymond Delbar + °Ronse, 02 oktober 1928

*datum interview: vrijdag 03 juni 2011

++++++++++++++++++++++++++++++

Delepée

Yvonne Adrienne Delepée + °Ronse, 07 januari 1922

*datum interview: donderdag 06 december 2012 + dinsdag 11 december 2012 + donderdag 20 december + vrijdag 11 januari 2013 + ...

++++++++++++++++++++++++++++++

De Roissart

Julienne De Roissart of Deroissart + °Ronse, 21 mei 1921.

+ datum interview: woensdag 18 juni 2008 + dinsdag 24 juni 2008

++++++++++++++++++++++++++++++

Detandt

Michel Detandt + °Ronse, 12 oktober 1919.

*datum interview: 18 november 2006 + …….

++++++++++++++++++++++++++++++

De Tollenaere

Alberic De Tollenaere + °Ronse, 17 maart 1927.

+ datum interview: 28 oktober 2006. + mails en telefonisch

++++++++++++++++++++++++++++++

De Vleeschauwer

Ghislain De Vleeschauwer, °....., 04 februari 1933

*datum interview: woensdag 05 december 2012 om 16/17 u.

++++++++++++++++++++++++++++++

Devos

Adelin Devos + °Ronse, 21 oktober 1930;

*interview op vrijdag 30 november 2012 + ook door hem getypte tekst gekregen en verwerkt als deel interview + door ons voordien goed gekend.

++++++++++++++++++++++++++++++

Devos

Marcel Devos + allicht Kwaremont, 12 juli 1922.

*datum interview: vrijdag 15 december 2006.

++++++++++++++++++++++++++

Deweer

deken André Deweer; + °Ronse, 04 maart 1926

*datum interview: woensdag 27 april 2011 + zaterdag 7 mei 2011 + zaterdag 21 mei 2011

++++++++++++++++++++++++++++++

Donckerwolcke

Remi Donckerwolcke + °allicht Schorisse, 02 december 1932.

*datum interview: 20 december 2006 voor interview + diverse bezoeken aan hem en telefoons aan ons in zake ons onderzoek

+++++++++++++++++++++++++

Dhondt

André Dhondt + (allicht Ronse), 29 maart 1927

*datum interview: vrijdag 03 juni 2011

++++++++++++++++++++++++++++++

JDB

JDB + °Ronse, 17 september 1921.

*datum interview: 20 september 2006 + 08 november 2006 + ook divers want zeer goed gekend

++++++++++++++++++++++++++++++

E

++++++++++++++++++++++++++++++

F

++++++++++++++++++++++++++++++

G

Andrée Geulen, Brussel

+ de twee interviews met haar (eenmaal vergezeld door dochter Sarah) gebeurden in het kader van ons Jodenmanuscript. Deze interviews houden wij vooralsnog voor ons. Dit manuscript beschouwen wij als onze belangrijkste wetenschappelijke en morele/politieke bijdrage doorheen onze odyssee rond politiek gedrag en WO II, is vrij ruw en overigens redelijk moeilijk en werd als dusdanig één maal bekeken/bekend door/aan historicus Lieve Saerens. We wachten op voldoende tijd en boterham en vooral welzijn om dit af te maken.

++++++++++++++++++++++++++++++

H

Haelters

*Francine Haelters + °Ronse, 29 september 1927

+ interviewdata: + maandag 04 mei 2015 + woensdag 06 mei 2015

++++++++++++++++++++++++++++++

Haelters

Vera Haelters + °Ronse, 22 september 1920.

*datum interview: donderdag 07 augustus (18 u 00).

++++++++++++++++++++++++++++++

Henrist

Albert Eugène Clement Henrist + °Ronse, 26 augustus 1923.

*datum interview: donderdag 07 augustus (16 u 00) en helaas jaartal vergeten

++++++++++++++++++++++++++++++

H

JH + °Ronse, 29 juni 1931.

*datum interview: + 01 september 2006 + 17 januari 2007.

++++++++++++++++++++++++++++++

Hoebeke

Serge Hoebeke + °Ronse, 1945

+ Interview met Serge Hoebeke dd. 14 december 2007 ten huize Hoebeke, Ronse. + straatinterview dd. 20 augustus 2008

++++++++++++++++++++++++++++++

Hollaert

Albert Michel Hollaert + °Kwaremont, 12 december 1922.

+ datum interview: zaterdag 28 mei 2011

++++++++++++++++++++++++++++++

I

++++++++++++++++++++++++++++++

J

++++++++++++++++++++++++++++++

K

Kerkhove

Herman Kerkhove + °Ronse, 19 juni 1931.

*datum interview: 19 september 2006 + 19 maart 2007 + ……

++++++++++++++++++++++++++++++

Ketels - Lefebvre

Marie-Mathilde Ketels - Lefebvre + °Ronse, 28 maart 1922 en is feitelijk eeuwig.

*datum interview: 6 juni 2006, 21 september 2006 + 15 (??) mei 2008 + ….

++++++++++++++++++++++++++++++

L

Laemont

Roland Laemont + °Ronse, 31 juli 1927.

*datum interview: woensdag 14 mei 2008.

++++++++++++++++++++++++++++++

A. L.

*geboortedatum: 24 december 1923.

*datum interview: 7 oktober 2006 + ……

++++++++++++++++++++++++++++++

M

Mariotte

Armande Emilienne Mariotte + °Ronse, 10 december 1930.

*datum interview: + vrijdag 24 april 2015 en .....

++++++++++++++++++++++++++++++

Monnart

Noëlla Monnart + °Ronse, 20 december 1927.

*datum interview: dinsdag 19 augustus 2008

++++++++++++++++++++++++++++++

Morel

Jean Morel + °Ronse, 30 januari 1924.

*datum interview: woensdag 20 september 2006 + zaterdag 30 september 2006 + zaterdag 7 oktober 2006 + zaterdag 21 oktober 2006 + 20 december 2006 + maandag 28 mei 2007 + dinsdag 29 mei 2007 + zaterdag 02 juni 2007

++++++++++++++++++++++++++++++

N

+++++++++++++++++++++++++

Neufcourt

Anna Neufcourt + °Ronse, ... 1930.

*datum interview: maandag 25 mei 2015

+++++++++++++++++++++++++

P

Puissant

Marita Puissant + °Ronse, 29 september 1923.

*datum interview: vrijdag 21 augustus 2009 + (ook 2009?) = datum vergeten noteren

+++++++++++++++++++++++++

Q

++++++++++++++++++++++++++

R

Raevens

Alexis Raevens + °Ronse, 28 juni 1924

+ interviews op maandag 12 april 2010

++++++++++++++++++++++++++

Raevens

Marcel Richard Joseph Raevens + °Ronse, 20 april 1925.

*datum interview: dinsdag 26 maart 2013

++++++++++++++++++++++++++

Rasemont

André Rasemont + °Ronse, 23 februari 1922.

*datum interview: 19 augustus 2009

++++++++++++++++++++++++++

Reynaert

Raymonde Céline Félicienne Reynaert + °Ronse, 27 november 1926.

*datum interview: vrijdag 08 augustus 2008

++++++++++++++++++++++++++

S

Sanspeur

Willy Sanspeur + °Ronse, 25 april 1929

*datum interview: woensdag 26 oktober 2011

++++++++++++++++++++++++++

Stockman

Gilbert Stockman + °Zwevegem, 19 januari 1922.

*data interviews: 30 september 2006, 20 maart 2007 + maandag 08 maart 2010 + meerdere kleine bezoeken want reeds voordien zeer goed gekend

++++++++++++++++++++++++++

Stockman

Roger Hubert Jean Paul Stockman + °Ronse, 11 juli 1930

*datum interview: zaterdag 01 juni 2013 (eerste spontaan bezoek met verkennend gesprek) + maandag 10 juni 2013 + maandag 17 juni 2013 + ...

++++++++++++++++++++++++++

T

++++++++++++++++++++++++++

U

++++++++++++++++++++++++++

V

Vallez

Rachelle Emile Vallez + °Ronse, 05 april 1927

*datum interview: zaterdag 01 juni 2013 + ...

++++++++++++++++++++++++++

Vancoppenolle

Anne Marie Vancoppenolle, + °Mont-sur-Marchienne, 28 februari 1929

*datum interview: donderdag 24 maart 2011 + …….

++++++++++++++++++++++++++

Vancoppenolle

Armand Vancoppenolle + °Ronse, 16 juli 1927

*datum interview: telefonisch op 25 maart 2011.

++++++++++++++++++++++++++

Vancoppenolle

Claire Vancoppenolle + °Mont-sur-Marchienne, 7 juni 1925

*datum interview: woensdag 23 maart 2011 + zaterdag 26 maart 2011

++++++++++++++++++++++++++

Vancoppenolle + Roos

Georges Vancoppenolle, °Ronse, 09 april 1921

+ eega Jacqueline Roos, °Ronse, 08 augustus 1924.

*datum interview: maandag 03 december 2012 om ... u

+ woensdag 11 oktober 2006
+ woensdag 25 oktober 2006
+ 8 november 2006.
+ donderdag 14 december 2006.

++++++++++++++++++++++++++

Vancoppenolle

Rogette Vancoppenolle, °Ronse, 22 mei 1925.

*datum interview: vrijdag 30 april 2010.

++++++++++++++++++++++++++

Vandenbossche

Roland Omer Joseph Vandenbossche + °Ronse, 10 juli 1927.

*datum interview: woensdag 11 juni 2008 + dinsdag 17 juni 2008 + woensdag 25 juni 2008

++++++++++++++++++++++++++

Vandebosschelle

Willy Vandebosschelle, °Ronse, 01 november 1940.

*datum interview: woensdag 06 april 2011

++++++++++++++++++++++++++

Vandenbroere

Lucien Vandenbroere + °De Pinte, 20 september 1919.

*datum interview: zaterdag 20 januari 2007.

++++++++++++++++++++++++++

Vandeneede

André Vandeneede + °Ronse op 04 juni 1927.

*datum interview: + woensdag 07 mei 2008 + woensdag 14 mei 2008 + zeker nog terug geweest en ook zeker één maal met onze zoon + hadden met André prima band opgebouwd en waren - helaas - ook op zijn begrafenis

++++++++++++++++++++++++++++++

Vandenhoecke

Paul Vandenhoecke + °Ronse, 21 februari 1925.

*datum interview: …….

++++++++++++++++++++++++++++++

Vanderkerken

Georges Marius Edmond Urbain Vanderkerken + °Ronse, 9 april 1929.

*datum interview: zaterdag 07 mei 2011

++++++++++++++++++++++++++++++

Vangermeersch

Gisèle Marie Vangermeersch + °Roubaix (Frankrijk), 13 februari 1920.

*datum interview: maandag 21 september 2009.

++++++++++++++++++++++++++++++

Van Meerhaeghe

René Hercule Philomin Van Meerhaeghe + °Ronse, 09 december 1921.

*datum interview: donderdag ..... februari 2013

++++++++++++++++++++++++++++++

Vercruyssen + Deworm

Roger Edmond Prudent Albert Vercruyssen + °Oosteekloo, 10 juni 1915.

+ eega Anna Elisa Maria Deworm, °Ronse, 12 maart 1920

*datum interview: 20 december 2006 + zaterdag 13 januari 2007 + zaterdag 24 februari 2007 + zaterdag 03 maart + dinsdag 29 mei 2007 + vrijdag 03 juni 2011 + informeel nog enkele malen, o.a. na haar overlijden bij hem in het rustoord van het OCMW

++++++++++++++++++++++++++++++

Ven

Lucien Ven + °Bleharies (Tournai), 02 augustus 1923.

*datum interview: zaterdag 16 december 2006 + woensdag 17 januari 2007 + beetje telefonisch

++++++++++++++++++++++++++++++

Vindevogel

Wilhelmina Marie Alfred Vindevogel + °Ronse, 11 september 1926.

*datum interview: algemeen bezoek op dinsdag 01 december 2015 (met dochter Sarah en Ronny Hantson) + interview op dinsdag 08 december 2015 (met Ronny) + interview op dinsdag 15 december 2015 (enkel door Ronny) of dag van mijn hersencrash + interview op dinsdag 22 december 2015 (enkel door Ronny) + interview op dinsdag 29 december 2015 (enkel door Ronny)

++++++++++++++++++++++++++++++

W

Walraet

E.H. Florent Walraet + °Deftinge, 03 februari 1921.

*datum interview: 8 november 2006.

++++++++++++++++++++++++++++++

EINDE.

Hopelijk hebt U hier iets geleerd al zal U vooral de echte interviews eerst moeten lezen.

++++++++++++++++++++++++++++++

Deel 3. Alfabetische lijst interviews rondom WO II - hoofdzakelijk te Ronse.

A

++++++++++++++++++++++++++++++

B

Baert

Roland Baert

+ commentaar; helaas! Dit interview moeten we driewervendduizend helaas nog overtypen. Want waar ligt het manuscript?

*Roland Baert + °Ronse, ……1928

*datum interview: woensdag 28 september 2011

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: thuis, allicht Bredestraat + vader politieagent en socialist?

*opleiding tijdens de oorlog: Koninklijk Atheneum, Ronse, Latijn-Grieks + klasgenoot van (dagboekschrijver 1943 - 1944) Germain De Rouck.

++++++++++++++++++++++++

Bellinck

Ghislain Bellinck.

+ commentaar. Ghislain was door de omstandigheden van toen sterk in die tijd nog steeds geïnteresseerd. Daarnaast was hij een extreem ervaren paracommando geweest, met honderden sprongen! De ontmoetingen waren zeer hartelijk en bij wijze van spreken, ook (haha) zeer leerzaam voor mij. Onder meer (sic) konden wij ook één naam van een moordenaar van zekere Leo Vindevogel vernemen. Wij hadden nog een heel pak toegepaste vragen op de gekende leefwereld van Ghislain en zijn familie, maar helaas de tijd en onze metafysica: slechts twee armen en zo voort ... Deze vragen hoeve wij hier nu niet weer te geven. Overigens deed het ons als mens bijzonder deugd dat een deugdzaam mens als Ghislain en zijn familie ons onderzoek een warm hart toedroegen, en hij persoonlijk zijn bewondering meende te moeten uiten "*hoe wij dat allemaal (sic) zo haarfijn zaten uit te zoeken*".

Maar die maar. We zijn inderdaad 100 % zeker dat het Ghislain was die ons beschreef hoe dat één der moordenaars op de bekende Leo Vindevogel - althans bij die mislukte moordaanslag op vrijdag 24 december 1943 - Roger Van Wijmeersch (Schorisse, 1918 + lid AS CS 815 groep Ellezelles + woonde toen te Schorisse na de oorlog te Ronse) was. Ze hadden elkaar als Ronsese buren op de Klijpe na de oorlog leren kennen. Dat staat dus verdorie nog 'gewoon' ergens op onze nota's maar U kan begrijpen dat we dat, zelfs reeds dubbel dement, wel moesten onthouden. Zoals ook dit detail dat Roger eens aan Ghislain zei dat "*het niet makkelijk was op een mens te schieten*". Blijkbaar had Roger die geregeld wat drank kwam vragen bij Ghislain, een drankprobleem ontwikkeld na de oorlog. Of reeds tijdens want enkele kogels lossen op een ongewapend mens: het was een wonder dat Leo Vindevogel deze aanslag zou overleven en dan mogen/moeten we vermoeden dat deze zelfde man mee verantwoordelijk zal zijn geweest voor de bomaanslag op het huis dus GEZIN Vindevogel op woensdag 13 oktober 1943 om 21 uur 30. Over een motief van het GL - waartoe deze Roger net als de vader van Ghislain toe behoorde - hebben wij niks gevraagd en hij heeft ons ook nooit iets verteld. Wij ontwikkelden een hypothese die terug te vinden is in onze politieke stambomen; namelijk niet omwille van collaboratie maar omwille van ... woekerhandel - en wel binnen de rangen van het ... GL van Ronse! Voor alle duidelijkheid hebben wij ons nadien bij een te Ronse wonend en werkende kleindochter van Roger Van Wijmeersch gewend die ons bevestigde en blijkbaar met een vorm van trots dat "*haar grootvader op Vindevogel had geschoten*". En dat was iemand die nota bene een verantwoordelijke job in het lokaal onderwijs had. U begrijpt dat het 'interview' met haar uiterst kort zou blijken, ook al omdat we zo vrij waren haar op haar professionele gronden te gaan bezoeken. Soms moet men het ijzer .. wanneer het ... is. Het zou mevrouw X eren alle informatie die zij weet of waarover zij 'hard' beschikt te openbaren want haar grootvader, net zoals niemand van alle betrokkenen van het verzet uit het GL (Ronse en Ellzelles) noch uit de ook betrokken OF van Ronse, heeft en hebben ooit ook maar één keer de verantwoordelijkheid opgenomen - en zo moreel en zo voort verder.

*Ghislain Bellinck + °Ronse, 03 juli 1927

*datum interview: dinsdag 21 mei 2013 (namiddag rond 14 u) + vrijdag 25 mei 2013 (13 u 15) + zaterdag 01 juni 2013 (9 u 30) + ...

+ NOOT : goede tip gegeven om ook Roger Stockman te bezoeken, zoon en neef van in GL.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: THUIS Jan Van Nassaustraat 27 = fabriek zie verder!

VRAGEN:

*VRAAG: waar lag het SLACHTHUIS van toen in vergelijking met NU, want dicht bij uw ouderlijke woning?

Hij heeft een plan getekend!

*VRAAG: waar ging U naar school? + tot hoe lang? +
+ VRAAG: hebt U nog tijdens de oorlog gewerkt en waar?
+ VRAAG: hebt u OP SCHOOL ooit incidenten meegemaakt met kinderen van collaborateurs + of zwarten zelf? + welke incidenten + wanneer/naar aanleiding van ....?

++++++++++++++++++++++++++

INTERLUDIUM:

De in Wodecq gedode Bourlez speelde voetbal bij ASSA.

Mijn pa heeft nog gezegd dat de POOL een scherpschutter was en dat de moorden op ROOS (Rose) en VAN LIERDE door hem zijn gebeurd.

Ik weet dat er nogal wat mensen naar de mijnen zijn getrokken om op die manier niet naar Duitsland te moeten gaan.

Ik zat in de klas tot in 1941 met Alberic De Tollenaere. Hij heeft nooit iets over zijn dagboek tegen mij verteld.

+ VRAAG: IDEM vorige vraag voor Uw broer Germain (°1923)
*VRAAG: waar werkte Uw VADER + wat verdiende hij toen ongeveer per maand?

Mijn broer GERMAIN was onderduiker. Hij had zijn stiel als kleermaker geleerd bij Gaston VERDONCKT. Ik ging samen met mijn broer slapen in de fabriek. In de zomer sliepen boven en buiten op een terras, dat lag tegenover de waterververser, dat we de visvijver noemden. We hebben vandaar zelfs een bombardement op Kortrijk gezien. We hadden een hond, een Duitse schaper die geen al te gemakkelijke was, en die lieten we loslopen. In de winter sliepen we in de fabriek zelf. In feite gingen we alleen naar de fabriek wanneer ons pa vertelde dat er een razzia op komst was. Ons pa heeft ons nooit verteld hoe hij dat wist. Ook nooit na de oorlog. Over de oorlog werd niet veel gesproken. Hij stierf al in 1968. We hadden een vluchtroute voorzien. Als we boven sliepen, dan konden we via de zinken beddingen tussen de sheddaken van de fabriek weglopen naar achteraan naar de openstaande wc's. Dan sprongen we op het afdak van de wc's en vandaar sprongen we in de weide en zo naar de vuilhoop. De vuilhoop lag toen waar nu de Cesar Snoecklaan is, een de kant van de stad. Toen was er tussen de rondpunten van nu slechts een aardeweg van een twee meter breed die verhoogd lag. Over de Molenbeek was een smalle brug waar je enkel kon over fietsen.

Werkvolk gebruikte deze weg om een kortere route naar de fabriek te nemen. Aan deze kant van de weg werd de laagte opgevuld met het stadsvuil. Soms werd dat in brand gestoken. Goed ruiken deed dat daar allerminst.

We zijn beginnen onderduiken in 1942 – 1943.

Ze zijn mijn broer nooit komen opzoeken als onderduiker want mijn pa vond het niet veilig dat zijn zoon werd gesteund door een verzetsgroep.

Mijn broer stond op een dag buiten aan de fabriek met iemand te babbelen en hij zag enkele mensen die rondliepen om onderduikers op te pakken. Ze wisten niet wie hij was. Pas toen ze voorbij waren, is mijn broer naar binnen gekomen, lijkbleek.

De fabriek was zeer groot: geregeld konden we er trakten vinden die waren uitgegooid door geallieerde vliegtuigen. Ik smeet hen weg.

We waren in zekere zin bevoorrecht. Mijn ouders woonden ongeveer vanaf 1935 (NOOT: effectief, want vanaf 29 augustus 1935) *in de conciërgewoning van Cyr Cambier. Zo hadden zij electriciteit en kolen gratis, en natuurlijk ook hun huis. Daarnaast had mijn vader nog zijn loon. Hoeveel dat was dat weet ik niet. Zo hadden we een reserve opgebouwd.*

Bovendien hadden we kolen als het ware voor het opscheppen. Men maakte vroeger in de fabrieken zelf electriciteit via kolen. Dat was enerzijds schlam, een koolsoort die wat nat was en die ideaal was om 's avonds en 's nachts de stoomketels warm te houden, en anderzijds kleine kolen. Er lag zeker 10.000 kilo kolen op de koer van de fabriek en daar konden we naar gelieven van afnemen.

De fabriek van Cyr Cambier had een reeks afdelingen die in verschillende stappen werkten naar een eindproduct:

1) er was de filature: hier kwamen balen bruut katoen toe van 100 kilo: via wielen in een machine getrokken en nadien een dikke draad die nog werd verfijnd in de spinnerij;
2) spinnerij: hier werd de draad op bobijnen geplaatst;
3) de ververij: hier werd de draad geverfd op de bobijn;
4) de weverij
5) de apprêt: het nakijken van de 'paddepeuten', de fouten op zijn Ronses gezegd.

Voor de oorlog werkten hier op volle toeren 700 tot 800 man! Eigenaar Georges CAMBIER, uit de Fostierlaan, gehuwd met een zeer rijke vrouw uit DENDERMONDE.

Cambier had ook een minnares onder de werkneemsters van zijn fabriek. Ze heeft er twee huizen van gekregen! En je moest nog oppassen van haar ook want haar hele familie werkte er.... Die minnaressen dat kwam voor bij alle industriëlen van Ronse.

+ NOOT: dit was een reactie van mij op de mededeling van het gescharrel van een zoon van DEWAEL met twee werkneemsters!

+ NOOT: nijveraar Georges Cambier woonde FOSTIERLAAN 40

*geboorteakte van Georges Pierre Arsène Marie Cambier: 440/1888;
*°Ronse, 16 oktober 1888;
*v.: Cyr Marcellin Cambier: industrieel, 38, °Ronse;
*m.: Marie Vandenbroucke: geen beroep, 43 °Ronse.

*NOOT: vader Ezéchiel Bellinck (°Ronse, 1902 + gehuwd Anna Henrist, °Ronse, 1900) is genoemd in DC II, p. 293 als lid Geheim Leger: MAAR ik vind GEEN dossier van hem?

+ VRAAG: is hij officieel erkend? + waar docu daarover?

Bij het einde van het verzet, was het gedaan voor mijn vader. Hij heeft geen statuut willen aanvragen. Eén van de redenen was dat hij met een aantal zaken niet akkoord was. Hij heeft onder meer gezien wat er met dokter Paul PONETTE is gebeurd. Dokter PONETTE zat gebonden in het hoofdkwartier van het Geheim Leger, op de Grote Markt. Dat was het oud huis van notaris DELOUVROY. De foto's die ik heb van het Geheim Leger van Ronse met daarop ook mijn vader, zijn daar in de tuin genomen. Dokter PONETTE zat daar in de kelder, ik weet niet hoe lang, en kreeg er geregeld slagen; smijten in het Ronses. Onder andere van jonge gasten wanneer die dronken waren.

Wie toen in het Geheim Leger zat, kreeg een bepaald loon.

Mijn vader heeft nog met enkele leden van het GL twee Duitse officieren gearresteerd, iets buiten Ronse. Die waren bij een boer gaan slapen, hadden hem bedreigd niets te zeggen en hem verplicht hen 's morgens eten te geven. Die boer is toch het GL gaan verwittigen. Die zegden hem niets te doen en hen af te wachten. Bij de ochtend waren deze officieren totaal verrast toen ze geroepen werden voor het eten. Ze scholden die boer de huid vol.

Ik heb tijdens de bezetting nooit geweten met wie hij in het verzet contact had. Daarna heeft hij er nooit van willen spreken, en hij is al in 1968 overleden. Hij was altijd op de hoogte van de razzia's en ook van de landing in Normandië. Enkele dagen voor de landing zei hij: "Ze gaan landen!" Als er een razzia was, wist het Geheim Leger wel ongeveer de dag ervan, maar niet de plaatsen.

Mijn broer Germain was WERKWEIGERAAR. Maar hij heeft geen STATUUT aangevraagd. Dat vind ik spijtig. Ik vind het ook spijtig dat mijn pa dat niet heeft aangevraagd.

Mijn vader wou na de oorlog nooit meer in den Tap gaan. Nochtans was hij zeer katholiek. We gingen elke zondag naar de mis. Als jonge gast had hij eens een bord gemaakt met een affiche erop voor de verkiezingen van..., allicht 1933 of 1934. Hij had er zelfs een carbuurlamp opgezet, en durfde er mee door de Prinskouter lopen, een zéér rode buurt. We woonden toen in de Fiertelmeersch (NOOT: dat was TOT 28 december 1933 = dus de verkiezingen van ..... 193...).

Mijn vader was een zeer rechtvaardig man.

Mijn vader is driemaal gemobiliseerd geweest. Hij was gevangen in Blankenberge en heeft er hevige bombardementen meegemaakt. Met een kolonne van Duitsers vertrok hij nadien in de richting van Oudenaarde. In MELDEN is hij kunnen weglopen met een zekere SCHOELINCK uit de Oudestraat. Misschien waren ze ongeveer even oud. Ze kwamen op een boerenhof waar ze een blauw kostuum kregen. Met een stuk landbouwalaam in de hand zagen er onverdacht uit en zijn zo thuis in Ronse geraakt.

Gaston VERDONCKT kwam bij ons op een dag thuis om mijn broer te verwittigen dat hij niet meer moest komen. Germain was bij Gaston leerling-kleermaker. Dat moet in de "uitkom" van 1941 zijn geweest (NB: de lente). *Dat had niets te maken met mijn broer* (NOOT: zegt Ghislain mij later bij een tweede vertelling van dit verhaal). *Ik heb persoonlijk gehoord dat Gaston zei dat hij naar Engeland wilde vertrekken. Drie maanden later was hij terug. Hij was gepakt geweest aan de demarcatielijn.*

Ik heb het volgende na de oorlog gehoord van boeren op de Klijpe gehoord. We zijn zelf op de Klijpe gaan wonen in 1967, hebben er toen een huis gekocht, en woonden daar tot in 2011. We hebben van boeren vernomen dat DEGAND niet al te geliefd was want hij stak schuren in brand die vol lagen met koolzaad. Ze hebben hem nooit aangedragen, ik denk uit schrik. DEGAND woonde daar in de buurt, op de steenweg, en hij is pas laat getrouwd.

+ NOOT: niet enkel kende Michel DEGAND deze buurt goed doordat hij een zeer goed zicht had vanuit zijn hoge woning (KOOLZAAD is GEEL!), en door zijn bewegende job als melkboer, hij had bovendien met niemand rekening te houden vermits hij een zgn. jonkman was!

Van mijn pa heb ik gehoord achterna dat het de bedoeling was geweest om ook de broer van de vermoorde Vanlierde (NB Georges = vermoord + overlevende en zwarte broer was Lucien) *te vermoorden op één van zijn tochten naar Kwaremont. Men wist dat hij daar een lief had waar hij elke vrijdag naar toe ging. Dat was die Vanlierde zijn routine. Ze wachtten hem hier ergens op. De stijgende baan van de Klijpe naar Kwaremont was vroeger een baan voor twee auto's, in kasseien, met één fietspad aan de rechterkant wanneer je van de Klijpe richting Kwaremont ging. Dat fietspad was in gravé een zwarte aarde met assen Zo gebruikten de boeren de overschotten van de assen van de fabrieken om er hun opritten mee aan te leggen. De baan lag hoger dan de weiden en landerijen ernaast. Er kwam een geweldig onweer op en daarom is Vanlierde niet naar huis teruggekeerd want hij is in Kwaremont blijven slapen.*

+ NOOT: dit is op het belangrijk gegeven van het onweer na de tweede gelijkaardige versie; de eerste was van X. Het is echter onwaarschijnlijk dat blijkbaar een onweer, en niet een BESLISSING, de man het leven heeft gered. Anders gezegd: het GL had ook een week later kunnen terugkeren, bij ... goed weer. Men ziet het onwaarschijnlijke ARBITRAIRE KARAKTER van deze beslissing tot moord.....

*VRAAG: heeft Uw vader iemand aangeworven in het verzet: wie + wanneer?

Hij heeft eens zijn broer ABEL gevraagd om ook lid te worden van het verzet. Abel was zijn jongste broer. Hij was een mekanieker bij de firma DAMAS, een fabriekje of atelier dat gelegen was in het begin van de OUDE VESTING. Ze herstelden er mekanieken vanuit de textielfabrieken. Het gebouw is afgebroken en er is nu een parking (NOOT: naast de garage Dekeyser). *Hij heeft geweigerd.*

Einde 1943 zijn de Duitsers naar de fabriek van Cyr Cambier gekomen met enkele officieren. Ze kwamen kijken naar dezelfde kelder als waar Gilbert Baert had geslapen. Ze hebben alles opgekuist, muren gemetst met luchtgaten erin en er een petattenkelder van gemaakt. Er lagen duizenden kilo's petatten.

Mijn nonkel ABEL heeft er het slot van de ingangsdeur moeten vervangen. Dat was aan een soort glijbaan waar vroeger kisten naar beneden gelaten werden. Daarna hadden we zelf direct een ... dubbel van die sleutel! We hebben met die petatten zelf twee varkens na elkaar gekweekt. Die beestjes zaten weggedoken achter het konijnenhok. Die biggetjes haalde mijn pa ergens bij een boer. Waar hij hen haalde en hoe hij hen naar huis bracht, weet ik niet. Een officiële slachter die ook veel officieus heeft geslacht was Marcel Van De Vijver. Die woonde vlakbij in het gangske. Van Leon de conciërge van het slachthuis kregen we soms een koeiemaag voor onze hond FOLETTE, een grijze Duitse schaper en een teefje.

De Duitsers kwamen 's morgens vroeg petatten ophalen. Dat gebeurde met een aantal Ronsenaars die daarvoor waren opgeroepen. Er zat daar een Duitser tussen die wanneer de officieren weg waren riep: "Klauen maar!" Wij hadden wel sympathie voor deze man maar we hadden toch schrik om hem in de stad te ontmoeten omdat hij zeker naar ons zou geroepen hebben en de mensen zouden gedacht hebben dat we Duitsgezind zouden geweest zijn.

We gingen meestal naar huis langs het klein straatje (NOOT: zie het door hem getekende plan). *Op een dag rond 16 of 17 uur zag ik aan een raam van het slachthuis ineens een cannasière (boekentas) staan, met daaraan een touw. Ik vond dat gelijk een uitnodiging, trok aan dat touw en liep direct met die cannasière naar binnen. Er zat nog vast frietvet in, dat was het vet dat ..... We hebben er zeker één week van kunnen eten. Daarna heb ik zoiets nooit meer in dat gangske gezien.*

++++++++++++++++++++++++++++

Bouchez

Jenny Elodie Julienne Suzanne Bouchez

+ commentaar: We moeten blijkbaar uit het manuscript nog een beetje naar hier overtypen .... Nu, voor een latere editie van deze website gaan we de talloze voorbereide maar dus (?) ongestelde vragen toch opnemen. Om aan te tonen hoe je precies kan werken - of zou kunnen tewerk gaan indien een vorm van voorkennis .... Zoals direct nog eens gezegd zijn we met interviews met Jenny Bouchez, hoe geïnteresseerd zij zelf ook was, dus gestopt omwille van haar leeftijd. Alleszins was zij een zeer, zeer interessante en aangename dame. Al wat moe, en kan eens uitweiden dat ik echt de draad verlies, maar geeft het gevoel dat ik hier enkele jaren geleden een week of twee had moeten kamperen. Om haar niet teveel emotioneel te belasten gestopt na twee interviews met grote spijt. Het is werkelijk in interviews als deze (twee) dat ik een diepe weemoed heb voor de grote gemiste kans aan schatten van informatie. Je krijgt iemand voor jou, of beter, je wordt door iemand ontvangen van hoge leeftijd die duidelijk een groot waarnemingsvermogen en een sterk geheugen heeft, die uiteindelijk zeer snel veel vertrouwen geeft door 'van alles' te willen herinneren en erover uitvoerig te gaan praten. Steeds deze vraag achteraf; aan hoeveel meer informatie was ik niet geraakt indien ik pakweg 15 of twintig jaar voordien was begonnen? Samen met een inderdaad zeer noodzakelijk diepteonderzoek in de voorhanden geschreven bronnen, zou dergelijk intens onderzoek misschien interviews met een paar honderd mensen/tijdsgenoten id est vooral Ronsenaars hebben opgeleverd, en allicht zelfs veel belangrijke geheimen hebben doen boven komen. Want verzwegen is er in Ronse over WO II zeer veel, waarmee het uiteraard ver van een unicum is in de Belgische geschiedschrijving. Nochtans was het Ronse uit deze barre tijden om meerdere politieke redenen extreem interessant, ook voor het gehele Lage Land aan de Noordzee:

+ dat Frans en Nederlands of is het omgekeerd maar dus ook zeer veel noem hen dubbel- of meertaligen (perfect Ronsies en Frans);

+ een enorm machtig uitgebouwde socialistische beweging al was het daar niet de enige mee in dat zelfde land (maar vooral; wat was er dan doorheen 1940 - 1944 van gebleven, ook ondergronds - veel blijkbaar want ...);

+ een zeer boeiende christelijke en Vlaamsgezinde beweging rond inderdaad die unieke Christen Volksbond;

+ een kleine maar opvallend rijk uitgebouwde liberale beweging die eigenlijk niet goed wist wat aanvangen met al die taal... euh ... mo/moei/gelijkheden en maar aan het moorden sloeg;

+ enkele zeer belangrijke politieke figuren want ook nationaal van groot belang hier alfabetisch Florimond Grammens, Eugène Soudan en Leo Vindevogel;

+ een tot op heden unieke en zeer brede .. muzikale traditie (hoe heeft dat tijdens deze barre tijden geleid tot ...?);

+ een macro-economisch bekeken extreem grote (textiel)rijkdom, uniek ook op schaal van het land, dat natuurlijk zeer specifieke 'vragen' (hahaha) zou stellen doorheen de barre tijden van 1940 - 1944 en natuurlijk (?) ook nog enkele jaren langer en waarvan tot op heden alle bekende oorlogspotjes perfect onder de noemer van "honderd jaar dus ... euh ..." worden afgedekt, indien ten minste (voor de wachtenden) nog niet vernietigd zoals bij andere cruciale archieven;

+ de meervoudige noem het dubieuze oorlogse ne na-oorlogse rol van de absoluut meervoudige topjurist Eugène Soudan van wie het geen toeval kan zijn dat over hem nog biografie is geschreven want - die oorlog, mijnheer;

+ de zonder meer stinkende minstens onbekwame koppen van ongeveer elke nationale te Ronse handelende verzetsbeweging met daarin enkele pure oorlogscriminelen die na de bevrijding en zelfs na de capitulatie een belangrijke politieke rol zouden blijven spelen waarvan enkelen meer dan zout op hun handen hadden in de "zaak Vindevogel", of op zich reeds één der belangrijkste gerechtelijke moorden uit de moderne geschiedenis van dit Lage Land aan de Noordzee waardoor ....:

+ Ronse meteen specifiek en in zijn breedte een toonvoorbeeld was van het volkomen falen van iets als 'justitie of gerechtigheid' doorheen het voor elk nuchter opzoekend en nadenkend mens als afschuwelijk onmenselijk, oerdom en uiterst hautain te beschouwen Belgische krijgsgerecht, mee met wat 'politiek' zonder de allerminste twijfel de cruciale motor of verantwoordelijke voor de feitelijke want 'juridische' dus maatschappelijk ontwrichtend e, decennialange verderzetting van WO II te België;

+ inderdaad nog the bekende last but not least want de waanzinnig intense en 'bijgevolg' dodelijke activiteit te Ronse en directe omgeving zoals Ellezelles door én FG én GFP én Gestapo met onder meer (helaas onder meer) daarbij enkele extreem zware zwarten zoals de Oudenaardse oorlogsburgemeester André Vandenberghe, tevens enkele lokale .... en natuurlijk - zucht - allerlei zeer anoniem gebleven verklikkers .. eigen stadsgenooten ....Om maar toch niet te zwijgen van de dubbelrollen van de stedelijke politie en de lokale brigades der nationale rijkswacht naast die van het regionale (Oudenaardse) parket en misschien toch maar ook geheel het rechtswezen - om hiermee het zoveelste misschien niet eens grootste taboe rond politiek en WO II (in zake bijvoorbeeld Ronse) op te noemen;

+ maar zelfs na the last is er the most want laat ons niet vergeten de prachtige persoonlijk en de maatschappij in stand houdende rol van de duizenden Ronsese ouders en andere familieleden, die er alles soms te alleslijk aan deden om hun kinderen door deze barre tijden maximaal onlijdend door te krijgen. Zij hebben slechts zeer zeldzaam iets als archieven achter gelaten en daardoor ... minder belang ....

Sowieso zijn natuurlijk zeer veel zogenaamde gewone weetjes verdwenen, zoals men kan zien aan vraagstellingen die zonder vraag zijn gebleven, net omdat ik niet verder meer durfde - wilde gaan. Soms zijn trouwens de kinderen zelf veel bezorgder en willen de ouders zelf graag spreken zoals in het geval van mevr. G. uit - uiteraard - R. die wat Hitlerjeugdverleden achter haar rug had, wilde spreken reeds toen ik aangekondigd kwam aankloppen. Maar nadien die kinderen nietwaar. In één analoog geval kenden we zelfs twee kinderen reeds van in mijn studententijd, en één van hen was zelfs en tot op heden een belangrijk vriend - zonder wiens mentale steun of eerder vroeg voorbeeld ik deze extreem intense onderzoeksodyssee waarschijnlijk nooit had kunnen maken. Wist ik veel toen dat één van hun ouders en beide grootouders van Ronse afkomstig waren, en als zovelen zekere zwarte exodus hebben moeten meemaken!

Die weemoed. De weemoed ook door het besef of de hopelijke zekerheid dat dit, het gebeuren van WO II, de allerlaatste oorlog ooit is die we op dit grondgebied hebben meegemaakt, die we als inwoners nooit meer zullen evenaren. Een weemoed ook omdat ik ergens, hoe Ronsenaar ik me voel/voelde, daar uiteraard geen enkele wortel heb, terwijl ik zelf drie dichte voorouders heb die samen meer dan zeven jaar Duitse kampen en gevangenissen hebben overleefd, en deze merkwaardige verantwoordelijkheid krijg van deze leefgemeenschap; Ronse.

++++++++++++++

* Jenny Elodie Julienne Suzanne Bouchez + °Ronse, 04 april 1920.

*datum interview: donderdag 29 november 2012 om 14 u (in aanwezigheid van haar zoon) + donderdag 06 december 2012 om 14 u + ...…….

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse:

1) ouders + grootvader Edgard Bouchez (deze laatste vanaf 12/9/1940)
in Emmanuel Hielstraat 14

2) zij na haar huwelijk op 31 december 1942 naar Oswald Ponettestraat 62

+ ik deel U mee: "*Ons kerkelijk huwelijk vond plaats op 07 januari 1943. In de Oswald Ponettestraat 62 huurden we een deel van het huis, namelijk de voorkant. De eigenaar woonde op de koer en gebruikte een deel van de eerste verdieping. Wij konden de mooie tuin gebruiken, een tuin die liep tot tegen de eigendom van Pessemier.*

In de tuin hebben we een soort bunker gemaakt. We hebben grond uitgestoken en waarschijnlijk gesteund met hout. Beton hebben we zeker niet gebruikt. Het was voldoende voor een eerste hulp. De tuin was overigens te betreden via trappen want lag een beetje hoger. Naast die trappen was trouwens het kolenkot in de grond ingewerkt"

+ NOOT: de zoon toont me de trouwboek: zij zijn officieel VERHUISD op 01 februari 1943.

<u>NOG VRAGEN vanuit 1ste interview:</u>

*wat met VANDERSWALM? Werkte hier haar man?
*wat met kinderen Vindevogel die waar juist naar de BBC kwamen luisteren + welke/hoeveel kinderen (enkel zonen, ...) + welke regelmaat + ooit door hun vader betrapt en met welk gevolg ....?
*WIE leerde WELKE Franstalige Ronsenaar (een Vancoppenolle?) in WELK krijgsgevangenkamp het Nederlands aan voor het zogenaamde TAALEXAMEN?
*brandweer echtgenoot (vanaf ... + reden) + ook diens vader?
*bediende bij Utexbel vanaf .... tot .... + welke/waar vooropleiding
*stencilaffaire
*andere relevante activiteiten in RODE KRUIS + wanneer opleiding daartoe
*haarafsnijdingen ook AAN de rijksacht én op DIVERSE tijdstippen?
*waar DUITS gebruikt tijdens de bezetting (boekhouding? = voor wie bestemd?) + waar geleerd + waar extra nuttig geweest (tov bezetter, zwarten, ...)

<u>NOG VRAGEN te verwerken SUPRA:</u>

*welke anticonceptie toen? + klopt de theorie van Jean Morel dat er veel kinderen ongewenst kwamen omwille van voor het zingen de kerk uit dat mislukte omwille van te weinig kracht omwille van te weinig voedsel + voorbeelden ervan .....

*wanneer verloofd: reeds voor de krijgsgevangenschap van echtgenoot.

*WELK PERS lazen haar ouders + zij als koppel + waarom?
*wist zij van 4 ondergedoken Joden op de Klijpe + van wie +hulp in de vorm van ...?

Diverse zaken.

*U noemt met ALLE VIER voornamen: Jenny Elodie Julienne Suzanne Bouchez:

1) JULIENNE is een VERNOEMING naar Uw VADER
2) SUZANNE is een VERNOEMING naar Uw MOEDER

+ VRAAG1: is JENNY ook een VERNOEMING naar .....

Jenny is mijn ROEPNAAM. Je kan me ook Jenny noemen, iedereen noemt me Jenny of bomma (lacht). Het wordt wel een beetje op zijn Ronses uitgesproken want in het Engels klinkt het iets anders (geeft beide versies na elkaar). JENNY is de IERSE versie van ons Jean en Jeanne. Naar het schijnt wou men mij eerst niet inschrijven op het stadhuis. Ik ben genoemd naar mijn grootmoeder te Engeland: zij was een Engelse maar van Ierse afkomst.

+ VRAAG2: is ELODIE ook een VERNOEMING naar .....

Elodie is een Belgische naam want ik kreeg deze voornaam naar de zuster van mijn grootmoeder, dus Elodie Vanderhaeghen. Vanderhaeghen is een familienaam die veel voorkomt in Ronse.
NB: Volgt een ingewikkeld verhaal wie haar doopmeter moest zijn: plezant maar te ingewikkeld om te noteren.

*VRAAG: zijn uw ENGELSE GROOTOUDERS ooit naar Ronse geweest + WANNEER?

Mijn Engelse grootouders waren boeren: zij konden hun boerderij niet verlaten en zijn dus nooit in Ronse geweest. Na WO II heb ik wel de broers en zusters van mijn moeder op bezoek gekregen, net als hun kinderen.

*Maurice zei me dat uw MOEDER een ENGELSE VERPLEEGSTER was?
+ VRAAG: is dat juist???

Maurice is inderdaad een neef van mij. Zijn vader en mijn vader waren kozijnen. Hun vaders waren dus broers.

+ VRAAG: WAAR elkaar leren kennen want GEHUWD op 22 februari 1916
+ VRAAG: WAAR zijn zij gehuwd?

Mijn vader kon na de sluiting van de IJzer niet meer terug naar Ronse. Op een bepaald moment is hij naar Engeland mogen gaan rusten. Dat was op de boerderij van mijn grootouders! Hij is er getrouwd in 1916.
Mijn vader was trompettist. In 1918 moest hij de soep blazen. Hij is op een verhoog gaan staan. Er is vlakbij een obus ontploft. Een andere soldaat heeft een stuk shrapnel dwars door zijn hoofd gekregen. Bij mijn vader lag een deel van zijn hersens effenaf op zijn schouder; men heeft er het terug in geduwd. Hij is dan verzorgd in het hospitaal Ocean. Hij is er onder meer door koningin Elisabeth verzorgd. Zij heeft zelfs nog brieven voor hem verstuurd naar de familie in Engeland. Jammer genoeg hebben we daar geen exemplaren

meer van. Dat ongeval aan zijn hersens kon je nadien altijd blijven zien: je kon zelfs zijn hersens zien kloppen want zij waren op die getroffen plaats enkel beschermd door huid! Bij de haarkapper moest mijn vader altijd zeggen om voorzichtig te kammen (NB: ze demonstreert hoe de kapper dat moest doen).

LATER TE RONSE DOOR KONINGIN ELISABETH ONTVANGEN .....

Mijn vader was zeer goed gekend in Ronse. Hij dronk er ook graag eentje.

*U kreeg een zoon in JUNI 1945: Edwin Leon Patrick Jean ....

*JEAN is een VERNOEMING naar Uw VADER

+ VRAAG: zijn de ENGELSE voornamen Edwin + Patrick vernoemingen naar .....

EDWIN naar .....
PATRICK naar .....

De reden van die vernoemingen weet ik niet meer. Het zijn wel twee Engelse voornamen. Leon is een vernoeming naar de vader van mijn echtgenoot, Leon ..., dus de grootvader. En Jean is natuurlijk de naam van mijn echtgenoot zelf, Jean .....

*U bent GEHUWD midden in de bezetting, op 31 december 1942.

+ VRAAG: was er ten eerste een speciale REDEN waarom U uitgerekend de LAATSTE DAG van dat jaar (1942) wou huwen?

We zijn getrouwd op een donderdag, maar wilden op een vrijdag trouwen. Het was zeer lang, misschien nu nog steeds, de traditie in Ronse dat een huwelijk in het stadhuis op vrijdag gratis was. Toen was het zeker nuttig om op alle mogelijke vlakken te besparen! We hadden ook vernomen dat degenen die gehuwd waren in 1942 niet naar Duitsland moesten.

..... NOOT LATER DIT THEMA TERUG VRAGEN!!! .....

NOOT: *Volgt een zeer ingewikkeld uitleg over verlof krijgen op je werk, o.a. inzake de datum van het kerkelijk huwelijk .....NIETS VAN BEGREPEN*

+ VRAAG: WAAR hebt U Uw huwelijksFEEST GEVIERD?

Thuis bij mijn ouders.

+ VRAAG: WAT heeft U tijdens het FEEST in deze tijd van veel tekortkomingen GEGETEN?
+ VRAAG: hebt U nog ANDERE dieren gekweekt tijdens de oorlog? ... welke?
+ VRAAG: waar haalde U het ETEN voor die KONIJNEN?
+ VRAAG: had U REEDS VOOR de oorlog of ENKEL tijdens de oorlog KONIJNEN?

Zowel mijn ouders als mijn schoonouders kweekten tijdens de oorlog konijnen. Ik denk dat mijn schoonouders dat reeds voor de oorlog deden; mijn ouders zijn daarmee pas tijdens de bezetting mee begonnen.

Die beestjes kregen de etensresten en gras uit de pélouse. Gras hadden mijn ouders voldoende want achter hun huis in de Emmanuel Hielstraat waren er grote aangesloten tuinen; de tuin van mijn ouders lag in het midden.

Andere beesten hebben we nooit gehouden. Voor een varken bijvoorbeeld was er eenvoudigweg geen plaats genoeg.

+ VRAAG: hebben jullie NA de oorlog + HOE LANG ook NOG KONIJNEN gekweekt?

+ VRAAG: wat werd er GEDRONKEN?
+ VRAAG: WIE heeft het GELEVERD (Roger VERPLANCKEN?)

+ VRAAG: wat was het DESSERT? + WIE heeft het klaargemaakt?

+ VRAAG: was er een ORKEST of enkele MUZIKANTEN? + WIE?

+ VRAAG: indien in een zaal: wat KOSTTE dat toen?

+ VRAAG: HOEVEEL en WELKE genodigden?

+ VRAAG: welke GESCHENKEN kreeg U toen?

+ VRAAG: wat KOSTTE toen een KERKELIJK huwelijk?
+ VRAAG: heeft VNV-SCHEPEN Georges CALLEBAUT uw huwelijk bezegeld? Heeft hij een NEUTRALE of een VLAAMSGEZINDE TOESPRAAK gehouden OF helemaal GEEN toespraak?

*VRAAG: kregen jullie toen een GESCHENK van de STAD? Zo ja, WELK?

*VRAAG: heeft Uw VADER zekere VERZETSHANDELINGEN gedaan/gepleegd?
+ VRAAG: welke?
+ VRAAG: heeft Uw ENGELSE MOEDER zekere VERZETSHANDELINGEN gedaan/gepleegd?

Michel De Gandt was onze melkboer. Hij woonde ergens aan de Klijpe. Mijn ouders waren goede klanten. Hij was een verzetsman waarvan we achteraf vernamen dat hij een zekere graad in het verzet had. Hij werkte alleszins samen met mijn moeder, maar dat heb ik allemaal pas vernomen na de oorlog. Mijn moeder, die we eigenlijk mémé noemden, kon immers zeer goed zwijgen. Ook mijn pa wist eerst niets af van dat verzet. Hij is dat verzet wel te weten gekomen tijdens de bezetting toen zij er al diep in zat.

Soms zette De Gandt een melkkan neer waarin melk zat maar daaronder was een plaats voor bijvoorbeeld wapens. Je kan dit zeker een dubbele bodem noemen (NB: een suggestie van haar zoon en van mij, want haar uitleg omtrent deze melkkan was zeer ingewikkeld). *Vermoedelijk werd deze valse melkkan gebruikt nadat er wapens waren gedropt. Wanneer er iets in zat voor het verzet, dan zei Detandt bij het afzetten van die kan: "Oh, we moeten de grote kan binnen zetten, want er zijn teveel amateurs buiten". Dat was natuurlijk een voorzorgsmaatregel om stelen van deze kan tegen te gaan. Tegelijk zei hij dit om achterdocht bij eventuele passerende luisteraars, bij buren of zo, weg te nemen, want normaal zette de melkman wel degelijk de melkkan aan de deur en liet hij ze daar dus alleen achter.*

Moeder heeft nooit verteld waar zij die transporten naar toe bracht. Wel weet ik dat zij daarvoor haar kabas gebruikte, een toen populair model (NB: ze tekent het voor op een serviette en ik heb het ruwweg overgetekend) *waarvan het handvat van hout was en de rest van stof, zodat je het onderstuk desnoods volledig kon vervangen. Die tas gebruikte ze normaal om er vis mee te gaan halen.*

De Gandt heeft veel goed gedaan. = VRAGEN wat zij daarmee bedoelt!!!!

ANECDOTE ivm GROTE ANGST en PARANOÏA!

Normaal spraken mijn moeder en ik thuis Nederlands. Het gebeurde regelmatig dat we tussendoor eens Engelse woorden gebruikten. Dat viel natuurlijk ook voor tijdens de bezetting als we op straat liepen. Soms kregen we het gevoel dat we achtervolgd werden, en dan schakelden we terug over op het Nederlands.

+ VRAAG: welke? .... Engelse pamfletten vertaald??

Ik heb zelf meegeholpen aan een soort verzet. Ik werkte als bediende op UTEXBEL in de Spinstersstraat en daar had ik als collega iemand die in het verzet zat, een zekere Simonne Vanherpe (ik meen dat zij woont in de Olifantstraat (NB: zij is ondertussen overleden). *Ik herinner me deze vrouw goed want ik ben dikwijls wenend naar huis gegaan omdat zij mijn werk hinderde (bijvoorbeeld helemaal net voor de versturing met de post ervan nog te typen brieven geven...). Mijn directeur was mijnheer Englebert.*

.....

*VRAAG: is uw echtgenoot (1919) ooit naar de WERBESTELLE moeten gaan?

ZO JA, hoe is THUIS KUNNEN BLIJVEN en dus niet gedeporteerd

Mijn man is bij de brandweer gegaan .... VADER OOK??? + VANAF WANNEER HAAR MAN??? ... We wisten dat je dan niet naar Duitsland moest gaan werken ... HOE WISTEN ZIJ DAT??? VAN WIE ??? .....

Op een bepaald moment is hij echt naar de Werbestelle moeten gaan. Hij is toen geholpen door een vrouw die de lijsten heeft aangepast. ..... Hij werd nooit meer verontrust

*jullie woonden PONETTESTRAAT 62

= een stukje voor het huis van LEO VINDEVOGEL en familie op nr. 84

Ik heb de schoten gehoord die afgevuurd waren op Leo Vindevogel. Mijn man was toen gewond omdat hij met zijn fiets was blijven haperen toen hij een melkkan had vervoerd. Ik heb hem dan 's morgens verzorgd met linnen windels. Ik was immers ambulancierster in het Rode Kruis. Opeens hoorde ik een ontploffing en ik dacht dat hem kwam van een camion uit de buurt. Toen reden die immers op gas. Ik was nog in mijn peignoir en stak de windels in mijn zakken en zo gekleed liep ik naar buiten om te helpen.

Ik zag Leo Vindevogel liggen; hij lag half zittend, half steunend. Hij lag aan onze kant van de straat ongeveer ter hoogte van nummer 38. Ik heb dat onthouden omdat ik enkele jaren later hier zou komen wonen. Ik vroeg eerst: "Bent U gekwetst". Dat was natuurlijk een beetje

een domme vraag. Het was vermoedelijk 8 uur 's morgens en ondertussen kwam er ook werkvolk van de fabriek Pessemier aangelopen. Toen kwam ook een vroedvrouw erbij, die woonde schuinover nummer 38 in het huis naast de apotheker naar de stad toe. Omdat zij al gekleed was en ik niet, ik herinner er aan dat ik in mijn peignoir buiten stond, werd ik een beetje ongerust dat de Duitsers of de politie mij zouden vragen wat ik daar deed met die windels. Die vroedvrouw heeft dus eigenlijk de eerste zorg overgenomen. Hij werd dan gelegd op een remorque, getrokken door een personenwagen. Hij werd daarbij ondersteund door één of twee mensen, allicht arbeiders van de fabriek Pessemier, en vervoerd naar het hospitaal. Die scène deed me denken aan een kruisafname.

.....

*EXTRA: *Een gebuur van ons was Lucien Crucke. We hebben trouwens dit huis hier van hem gekocht. Hij woonde tijdens de bezetting denk ik al apart van zijn vrouw, bij zijn ouders. Hij verkocht mannenkousen, zij vrouwenkousen. Zij woonde hier om de hoek. Ze hebben zeer veel geld verdiend. Zoals veel mensen toen zegden stroomde de champagne als het ware van onder de deur bij de feestjes die zij gaf met Duitsers.*

Ik ken gevallen waarin Ronsenaars nogal veel geld verdienden tijdens de bezetting en anderen dat zagen en er niet gelukkig mee waren. (NB: zij suggereert klaarblijkelijk het zeer onderschatte en nauwelijks nog te bestuderen politiek fenomeen der verklikkingen).

++++++++++++++++++++++++++++

Bouchez

Maurice Bouchez

*Maurice Bouchez + Mörs (Duitsland), 31 augustus 1924.

*datum interview: + 21 oktober 2006 + 18 november 2006 + 20 december 2006 (zijn dialecticon gekregen met opdracht) + zaterdag 13 januari 2007 + zaterdag 20 januari 2007 + 28 april 2007 + zaterdag 02 juni 2007 + nog allicht enkele vergeten opschrijven

+ commentaar: Ik heb deze boeiende mens diverse malen bezocht, meestal met zoon Milosz. Maurice was in het begin zeer terughoudend want wil zelf nog een levensverhaal vertellen, of een zeer begrijpelijk standpunt. Ik heb wel nooit iets gevraagd rondom zijn kampervaringen. Hoe deze zo betrokken en intelligente mens hebben gereageerd toen we officieel begonnen te doctoreren, over WO II en Ronse? Maar dan door de bekende omstandigheden MOESTEN stoppen want ... = zie onze andere teksten.

+ NOOT: en ook hoer moeten we blijkbaar - na stilaan .. twee decennia - nog geschreven delen op onze nota's verwerken, in POC dus aaan U.... - pffff.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: *Sint-Cornelisstraat 17. Vertrokken als 15-jarige naar het Zuiden van Frankrijk op 15 mei 1940 en teruggekeerd op 3 of 4 augustus 1940. Gearresteerd door de Sicherheitsdienst van Zottegem te Ronse op 24 april 1944. Daarna in Duitsland te Dora. Terug in Ronse op 29 april 1945 (1 jaar en 5 dagen).*

*opleiding tijdens de oorlog: *tot 1942 Latijn-Griekse aan het college te Ronse (middelbaar in het Nederlands; lagere school in het Frans). 1942-1944: leerde textiel A-5 opleiding aan het T.I.D. te Ronse als dekmantel om niet opgeëist te worden naar Duitsland als arbeider en om als weerstander te kunnen werken.*

Ik kom uit een eer patriottische familie: mijn zuster Denise was ook lid van de weerstand. Vader was 10 jaar in het leger geweest: eerst als oorlogsvrijwilliger in WO I en nadien een tijd in het Belgische bezettingsleger in Duitsland tot 1925. Hij was als oudstrijder begaan met het lot van de krijgsgevangenen die in Ronse verbleven.

Toen ik begin augustus 1940 terugkwam was mijn vader al enige tijd bezig te helpen als vrijwilliger bij het Ronsese Rode Kruis, o.a. in het vroegere Wezenhuis (nu bib) waar ook gevangenen verbleven. Mijn vader sprak door zijn verblijf te Duitsland goed Duits, was vertrouwd met de manier van denken en handelen van Duitsers, en droeg een armband van het Rode Kruis. Via deze middelen, en de smoes te handelen op bevel van een zekere "generaal Schmitt" zou hij waarschijnlijk een 5-tal Belgische krijgsgevangenen vrij hebben gekregen. Deze mensen, die uit het Kortrijkse waren, kwamen tot aan de dood van mijn moeder in 1956 geregeld bij hen ons de vloer. Ik heb van hen foto's maar geen namen meer (toont de foto's LATER).

Ik ben nota bene zelf in Duitsland in 1924 geboren, namelijk in Mörs. Daardoor denk ik dat ik in het kamp van Harzungen op basis van mijn Duitse geboorteplaats een aanbod heb gekregen om de Duitse nationaliteit aan te nemen. Op een moment, periode oktober 1944, dat ik verzorgd werd in een soort lazaret kwamen twee geüniformeerde Duitsers bij me op bezoek met mijn persoonlijk dossier bij hen. Door het aannemen van de Duitse nationaliteit zou ik in

principe volgende belofte gekregen hebben: de Entlassung ofte bevrijding uit het kamp. Ik vermoed dat hun motief inlijving in het Duitse leger was. Ik heb geweigerd in te gaan op de vraag want ik wilde mijn Belgische nationaliteit behouden.

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*wat was het belang dat de officiële, georganiseerde weerstand hechtte aan eerder symbolische vormen van verzet: zelf georganiseerd, zelf afgedwongen, …. (zie ook verder i.v.m. het blad "RONSE VRIJ-RENAIX LIBRE")? Geef voorbeelden. Talloze voorbeelden van tricolore vlaggenophanging e.d.m. in Région des Colinnes: gevolgd in Ronse?

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Het was nutteloos speciaal de aandacht te trekken naast het 'eigenlijke' werk.

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: "We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen"?

Altijd gezegd "'t Is niet gedaan, het zal nog keren. De Duitsers zullen wel uiteindelijk verliezen". Zeer veel andere mensen hadden waarschijnlijk een soort berusting; misschien wel 90 % van de bevolking. Dat wil niet zeggen dat ze daarmee kameraden werden met de Duitsers.

-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?
*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:

*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?

Geen Belgische vlag thuis.

*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?

Niets speciaals weggestoken…

KLOKKENROOF 1943.

Ik ken daar niets van. Ik ging wel naar de mis in de Sint-Martinus maar herinner me ook niets van speciale preken tegen de klokkenroof, en ook niets over de brief der bisschoppen.

*herkent men de volgende leuze: "wie met klokken schiet, wint de oorlog niet…."?

Nooit gezien … tot op heden…

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. “Drei Liter” in plaats van “Heil Hitler”)?

Ik ken de grap “Hij ligt er”

*heeft hij geweten dat kinderen spelletje speelden “Engelsen tegen Duitsers”??

Nooit gezien of gehoord.

*hebt u hiervan nog documenten?

Ik heb zelf veel humoristische tekeningen zitten maken!!! Zie verder i.v.m. TOETI!!

= UNIEK GEHEEL!

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de “schildersjongen” bijvoorbeeld, ….)?

De dikke S.D.-er die mij en Jean Wauters en Theo Devacht arresteerde op 24 APRIL 1944, met een Duitse SD-collega, werd door ons nadien in gesprekken over hun arrestatie Churchill genoemd. Ik verbind dit met Jean Wauters die zelf heel dik was. We kenden deze Vlaamse Gestapo niet: we hadden hem nooit ontmoet noch erover gehoord. Ik kent de voornaam niet, maar wel de familienaam Verbesselt (NB: ter dood veroordeeld en ook gefusilleerd) *en vermoedt dat hij van Zottegem afkomstig was. Hij werd door deze man ook kort ondervraagd te Ronse.*

+ NOOT: later, veel later, zouden wij de GEHEE DOSSIERS of duizenden bladzijden lang der Vlaamse medewerkers der Gentse Aussenstelle der Gestapo doornemen, waaronder het op zich reeds vuistdikke dossier van deze Jules Verbesselt. Onvoorstelbare materie ook voor ons die ondertussen al 'veel' gewoon waren. Onvoorstelbaar ook hoeveel 'Ronse én Ellezelles' hierin voor kwamen; deze plaatsen behoorden zeker tot bij wijze van spreken de uitgelezen of geprefereerde plaatsen der Gestapo maar ook van de GFP. van die laatste Duitse geheime MILITAIRE (niet politieke = Gestapo) hebben wij geen nadere informatie kunnen vinden, al bestaat er zeker een krijgsdossier ter zake. Er is zelfs (...) ook tegenover Duitse medewerkers van deze dienst een krijgsgerechtproces geweest te Gent. Over de Gestapo van Gent is al geschreven, maar over die GFP niets. Maurice heeft zo goed als zeker enkel te verduren gehad door de Gestapo maar werd met zekerheid wel verhoord in het toenmalig hoofdkwartier der .. GFP in .. Ronse, zeer toevallig een huis waar wij op een dag en voor de jaren dat het duurde zowaar zelf zouden wonen. Hij kon ons zo plastisch perfect voorstelbaar beschrijven hoe hij daar .... Hoe raar de 'dingen' kunnen lopen. Zeer overigens of tot onze eigen spijt zijn we nu eens zelf en tot op heden proberen begrijpend en onderzoekend nooit tot de ware minstens vrij sluitende toedracht gekomen waarom onder meer of net deze Maurice op die dag in april 1944 met zijn kameraden der BNB deels GL werd gearresteerd. Dat is

dubbel jammer, voor ons en voor de lezers, maar zeker ook voor Maurice of dan zijn dierbare afstammelingen en andere vrienden. MAARRRRR....

We hebben er nooit over gesproken maar uiteraard heeft Maurice wel eens vermeld dat de aartsverrader en eerste verzetsman Gérard Philippe niet alleen een neef van hem was maar voor alles werd weiwaar veroordeeld - tot amper .. ..- maar al vrij snel werd IN EER HERSTELD. Op zich onvoorstelbaar en dat maakt ook dat zijn krijgsgerechtdossier niet kan worden ingezien tot de jaren stillekens, zodat alle betrokkenen en ook wij allicht in het Pierenland rond dwalen. Het is schandalig of hoe het nu eens democratisch of intellectueel te noemen. Hoe dan geldt hetzelfde voor de bijna of nog grotere aartsverrader en Ronsenaar Maurice Ponette, wiens krijgsgerechtdossier wel te weinig info zal bevatten omdat deze uiterst technisch verstandige man op tijd naar Zuid-Amerika was gevlucht. Wij denken dat wij menselijk gezien een maximaal best hebben verricht op vlak van onderzoek rond WO II en Ronse. Maar er is dus nog veel, zeer veel te doen want in te zien om van ook een levenswerk van onder meer Maurice Bouchez te kunnen spreken, in die barre tijden.

Inderdaad nu die MAARRRR... Een stuk verder kan U meelezen dat Maurice op een dag heeft verteld dat hij zeker was dat het nota bene Philippe was die hem bij de Duitsers heeft verklikt, nota bene als gebruiker via Philippe van sluikbladen! Dat hebben wij dus tien jaar lang of meer .. vergeten.... We zouden natuurlijk dat krijgsgerechtdossier zelf moeten inzien. Alleszins weten w e met zekerheid dat Philippe door het - Franstalige - krijgshof van Gent is veroordeeld (veel te weinig maar bon) op reeds 28 juni 1948 en uiteraard (sic) was Maurice Bouchez dan al in veel betere conditie na zijn gelukkige terugkeer uit Duitse KZ in 1945. Hij had dus kunnen getuigen; heeft hij gedaan? We zijn aan Maurice alleszins vergeten vragen of hij ooit tegen minstens één Ronsese colla heeft getuigd, omdat wij toen we met hem bezig waren met vragen net dit soort vragen nog niet tot onze interesse behoorde!

*VRAAG: hadden andere verzetslui een bijnaam buiten de geheimnamen als Renard?

De verzetslui van het BNB hadden allemaal hun codenaam, die op een bijnaam kon lijken (cfr. Renard), maar ze hadden op zich zeker en vast helemaal geen bijnaam. In Ronse hadden wel praktisch alle commercanten een lapnaam. De leerlingen van het college gebruikten weinig bijnamen onder elkaar, wel tegenover en over de leerkrachten. Ik heb zelf nooit een bijnaam gehad

NOOT: nog vragen aan MB voor alle namen en BIJNAMEN van LEERKRACHTEN
+ APARTE STUDIE!

Ik ken "les shleuhs", en ook "Deuten". Ik heb beide lapnamen gebruikt. Ik was trouwens perfect dubbeltalig. Er is nog de lapnaam of bijnaam "Dobbelmeter" voor de Kommandant van Ronse. Volgens mij was deze bijnaam in Ronse door iedereen gekend (NB: Feldgendarm Johann ... was voornamelijk bekend als Goliath, en had dus twee bijnamen). *Volgens mij was deze Feldgendarm nog Kommandant op 24 april 1944, want toen ben ik gearresteerd. Ik denk dat hij in Ronse van in het begin van de oorlog was.*

Tijdens mijn verblijf in Duitsland in het werkkamp van Gleischbau van Harzungen naar Niedersachswerfen tijdens ……(44-45) sprak men van Jules/Juul wanneer men over Hitler onder de Belgen sprak, zodat de Duitsers niet zouden weten over wie het ging. Volgens mij werd deze bijnaam nooit in Ronse gebruikt.

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?
--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

NB: MB kent een liedje van JBX lichtjes gevarieerd. Hij zingt voor:

"Achter de kazerne lag er enen dood
... zwarte hemde....."

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

10 MEI = inval van Duitsers in België.

M.b.t. de eerste verjaardag van de inval van het Duitse leger in België, nl. 10 mei 1941, hadden we met leerlingen van onze klas van de poësis afgesproken, om in onze klas Belgische kentekens op onze kledij aan te doen. Waarschijnlijk hebben leerlingen van andere klassen dat samen afgesproken, maar het was zeker vooral in onze klas. De Duitsers vielen die dag de klas binnen. Volgens mij wezen de zwarte leerlingen de kentekendragers aan, waarna deze van de Duitsers klappen kregen. De professor werd door een Duitser bedreigd met het pistool op de buik omdat hij verdacht werd aanstoker van deze manifestatie te zijn. De leerlingen zworen dat zij zelf alles hadden voorbereid. Hij werd daarna gerust gelaten.

NOG VRAGEN:

-wat betekende een Belgisch kenteken: .....
-waar kwam dit vandaan?

Dergelijke zaken waren niet meer te koop in Ronse; ze lagen alleszins niet meer in de etalages. Er was een winkel in de Abeelstraat (2 jonkvrouwen: zie Jean Morel dd. 18 november 2006: ze hadden als lapnaam "de Trombonies") waar dergelijke zaken voor de oorlog werden verkocht en waar mogelijks nog dingen in de reserve lagen. De meeste mensen hadden zeker lintjes thuis. De kentekens die gebruikt zijn op 10 mei waren verschillend: iedere leerling moest zelf zorgen voor zijn teken. De meesten hadden een lintje. Overigens was ik er die dag zelf niet (begrafenis vader!!!). Ik weet zeker dat ze bij mij thuis tricolore lintjes op voorraad hadden.

-hoe lang op voorhand afgesproken?

Ik vermoed dat dit een week of zo op voorhand is afgesproken. Het was alleszins voorbereid en niet spontaan ter plaatse geïmproviseerd (materiaal = tekens nodig!). Hij denkt dat ook andere klassen er in betrokken waren, maar ik vermoed dat voornamelijk mijn klas actief is geweest.

-was dat een eigen idee of had men 'ergens' via een sluikblad of via een ander medium een oproep gehoord om op die dag iets te doen: ZIE VERDER DAGBOEK DE TOLLENAERE: hier een zeer waarschijnlijk voorbeeld van het opvolgen, zij het in een beperkte omgeving en niet eens publiek, van een oproep tot symbolisch verzet!!!!!;

Hij heeft niets van dergelijke oproep gelezen. Waarschijnlijk was het een oproep van het OF.

-was men bewust dat de Duitsers alle manifestaties die dag verboden hadden?
NOG OPZOEKEN of er die dag inderdaad een verbod was??
NAKIJKEN in "'t Volk van Ronse en Oudenaarde"!

Men was zich niet bewust van een dergelijk verbod: men had gewoon het gevoel op die dag iets te moeten doen. Het was immers een "dag van rouw"! (NB voor alle duidelijkheid zei hij dat van die rouw letterlijk!)

-ook afgesproken met leerlingen van het atheneum?

Neen!

-ook in 1942-44?

?

-wat als weerstander op 10 MEI 1942-44!?

Ik heb pas mijn eed van weerstander afgelegd in september 1943. Hij herinnert zich geen dergelijke symbolische acties met het verzet. Voordien had ik wel reeds aan wat je burgerlijk verzet kunt noemen gedaan. Onder meer samen met mijn moeder iemand helpen onderduiken.

-wat soort Duitsers viel in de klas binnen: Feldgendarmen van Ronse.
-hebben de Duitsers de leerlingen één per één onderzocht, of werden deze leerlingen direct aangewezen door de 'zwarte' leerlingen?

De leerlingen op de voorste rijen vielen met hun tekens uiteraard op en kregen van de Duitsers onmiddellijk de volle laag. Volgens wat ik de dag nadien gehoord heb konden andere leerlingen hun tekens vlug wegstoppen maar zouden enkele aangewezen zijn door 'zwarte' leerlingen.

-wat gebeurde er nadien met deze verraders: afgeslagen , geïsoleerd….?

-hoe gedroeg men zich in het algemeen tegenover de zwarte leerlingen; hielp men hen bij hun taken thuis of in de klas, of bij afwezigheid (nota's doorgeven), ging men bij hen soms spelen,…… ? Of was er werkelijk een soort muur in de klas waarbij d eene wereld geen contact met de andere had en men elkaar wel afspiedde?

Er was werkelijk een soort muur in de klas tussen de witten en de zwarten. Zo liep men bij de witten op de koer zelfs gewapend rond, in geval van een groot conflict, dat er toch nooit gekomen is. Ik had zelf een soort uitvouwbare zaag gemaakt als wapen (NB: MB is eerder terughoudend om over namen te spreken: hij vermeldt wel Toeti Goebeert, Arthur Monbaliu; ik ken trouwens alle relevante witte en zwarte namen via dossiers; mogelijks ooit een apart artikel over de problemen op het Sint-Antoniuscollege). Ik heb enkele van hen later nog ontmoet op collegefeesten. Arthur Monbaliu heb ik op een feest naar aanleiding van 50 jaar ..... op het college ontmoet, samen met ... Callebaut. Toen ik hen beiden vroeg wanneer zij hun fouten hebben ingezien, zei Callebaut niets, maar Monbaliu antwoordde in .... 1943! Hij was tijdens de bezetting vrijwillig naar Duitsland gaan werken (hij is één jaar ouder dan ik), en werkte er als bediende op een bedrijf. Een Duitse medewerkster van dat bedrijf moest in de loop van 1943 naar een kamp. Ze kwam van streek terug, en hij vroeg haar waarom. Normaal

had zij zwijgplicht, maar ze zei tegen Monbaliu dat hij vreemdeling was en tegen hem wel een en ander kon vertellen. Van wat hij toen hoorde, begreep hij dat 'zij' verkeerd bezig waren. Maar ja, "we zaten er in en moesten verder doen", zei hij ....

Ik wil je ook het volgende verhaal vertellen, dat zich vermoedelijk begin 1941 afspeelde. Mijn vader noemde ook Maurice. Op een dag komt die met een brief aan de zoon gericht was, aan mij dus, maar abusievelijk door hem was geopend. Mijn vader kwam me uitleg vragen over de toch opmerkelijke inhoud. De brief was een soort dreigbrief, gericht aan 10 namen van leerlingen uit de klas van MB. Het bleken de Franstalige leerlingen van de klas te zijn, waaronder ik. Ook de klastitularis E.H. Cooreman werd vermeld. Deze laatste was bij de mobilisatie aalmoezenier van het Belgische leger geweest, en was ook enkele maanden gevangen gehouden geworden. Al deze mensen werden verwittigd dat ze moesten opletten met hun houding tegenover de Duitsers, en dat ze genoteerd stonden als verdachten en dat we de gevolgen daarvan gingen dragen. MB vermoedt dat de auteur van de brief automatisch volgende gelijkstelling maakte: Franstaligen = anglofielen.

Ik heb de brief doorgegeven aan E.H. Cooreman. Er is NOOIT over deze brief in de klas gepraat. De brief was getekend, maar MB weet niet meer goed op welke manier (het was in elk geval geen bestaande of bekende naam). Men vermoedde zeer sterk dat het van Toeti Goebeert was. Hij heeft er wel nooit iets van gezegd. Men heeft het ook nooit aan hem gevraagd. De brief was getypt. Bovenaan stond, eveneens getypt (en dus niet voorgedrukt): "Bureel voor verdachte personen".Ik heb later nooit meer dergelijke brief gekregen.

De 10 namen waren: Maurice Bouchez; Oscar Thomaes; Paul Dehet; Paul Herregods; Raymond Loosvelt; Louis Van Der Straeten; François Van Acker (woonde naast de Zuidstraat 11).....

NOOT: vergelijken met het cijfer van de klas: = 24 leerlingen

-zogenaamde anglofielen: 10….
-zwarten: 5;
-de rest zijn …grijzen:……9!

Eén van de leerlingen van mijn klas was getraumatiseerd geraakt door de bombardementen in mei 1940 in Ronse. Op een dag waarschijnlijk laat in 1940 werd er naast het college een camion gelost met kasseien. Het maakte een daverend lawaai en die leerling vloog recht en spurtte de klas uit; recht naar huis! Hij heeft hiervoor geen straf gekregen.

NOG VRAGEN: vindt MB dit zelf een goede verdeling?
+ kan dergelijke verhouding ook teruggevonden in de andere klassen???????
NOG VRAGEN: heeft het feit dat F. VAN ACKER naast de Feldgendarmen woonde, iets 'opgeleverd': verhalen, spionage, eventueel vandalenstreken aan het huis, …….
NOOT: dit getal 10 zegt iets over de sterkte van de witten, de zwarten + de 'attentisten'!!!
-was het een toeval dat de Duitsers bij deze professor (nl…… van het vak ……) binnenvielen?

De toen aanwezige leerkracht wist zeker van niets wist. Hij werd verdacht door de Duitsers, maar verving die dag de afwezige klastitularis E.H. COOREMAN. Deze laatste was op de begrafenis van mijn vader!

-is het vak Engels verboden geworden op het college?

NEEN.

-hoe rap wist MB van het incident: nog de dag van de begrafenis via een rechtstreekse berichtgeving, of de volgende schooldag?

De volgende schooldag wist ik het direct van zijn klasgenoten.

NOG NAVRAGEN? Eens nakijken aan de hand van zijn klasfoto van 1942: waar was de muur?

Mijn vader overleed op 6 mei 1941: hij was slechts 49 jaar oud. Hij werd op 10 mei 1941 begraven in de Sint-Hermeskerk en nadien ter aarde besteld op het oud kerkhof. Mijn vader overleed op 6 mei en werd binnen de normale periode van 4 dagen begraven op zaterdag 10 mei. dat kwam omdat er toen geen frigo's waren. De coïncidentie met de verjaardag van de Duitse inval is dus volstrekt toevallig. NB: MB toont me de overlijdensbrief van zijn vader: er staat een hele reeks onderscheidingen i.v.m. WO I op (gedrukt door Massez). *Ik was dus niet op het incident op de school aanwezig. De lijkkist werd bedekt met een Belgische driekleur. De begrafenisstoet trok te voet naar het kerkhof aan de Doorniksesteenweg, een tocht van ongeveer twee kilometer via o.a. de Wijnstraat, het Vrijheidsplein en de Hoogstraat, waarbij men op het Vrijheidsplein het huis van DeVlag passeerde en in de Hoogstraat het huis van Vindevogel. Achter de lijkkist liepen diverse oud-strijders met al hun medailles duidelijk opgespeld. 'Dobbelmeter', de plaatselijke Kommandant, zag de stoet, zei er niets tegen, en heeft niet eens gesalueerd. Volgens mij moest een Duitse militair in dergelijke omstandigheden de overleden militair groeten. Ik vermoed dat Dobbelmeter in de war zal geweest zijn: is dit nu een vorm van protest of niet? Ik herinner me dat enkele Belgen hebben gegroet en heel specifiek dat op de Vrijheidsplaats een schilder, in een witte tenue (sic), zich van zijn werk omdraaide, recht ging staan, en de militaire groet aan de vlag en de overledenen bracht. Burgemeester Vindevogel was een vriend van mijn vader geweest. Ze hadden samen als oorlogsvrijwilliger in 14 - 18 gediend. Vindevogel heeft ook een uitnodiging voor de begrafenis gekregen maar is niet gekomen.*

*Hoeveel geschatte oudstrijders?

Niet echt een idee.

+ liepen zij door de anderen of in een gesloten groep?

Ze liepen zeker na de familie, maar ik weet niet of ze een aparte en dus opvallende groep vormden.

+ waren er zelfs bij die een regimentsvlag droegen?

NEEN.

*Herinnert MB zich nog andere begrafenissen van oudstrijders, voor en zeker na deze datum, waarbij eventueel ook een vlag gebruikt is?!

NEEN. Ik meen dat de Ronsese oudstrijders tijdens WO II wel eens bijeen kwamen, maar zeker "in civiel", nl. in burgerkleren. WAAR en WANNEER dit gebeurde weet hij helemaal niet meer. Ik denk wel dat ze op 11 november NIET bijeenkwamen. Sinds oudsher hadden de oudstrijders hun lokaal in de Local Unique.

*Liep Vindevogel, als oudstrijder WO I, ooit zelf mee bij de begrafenis van een oud collega, zoals de vader van MB?!

Nooit gezien.

*heeft men deze Belgische vlag als een teken van respect erop gelegd of vooral als een soort protest, via de overleden vader en zijn idealen, tegen de Duitsers?

Vlag is op straat mee gegaan, als eerbetoon aan de overledenen zelf.

+ Is de vlag mee begraven; wat is ermee gebeurd?

Neen, afgenomen.

+ wist men dat men enkele belangrijke gebouwen ging passeren waar mensen of organisaties zaten die deze vlag niet gunstig gezind waren?

Men wist dat men het huis van Vindevogel in de Hoogstraat ging passeren; het was toen nog de gewoonte om te voet in stoet van de kerk naar het kerkhof te gaan en via de Hoogstraat was de normale, kortste weg. Vindevogel was nota bene zelf uitgenodigd. Het passeren aan diens huis, met nota bene de Belgische vlag uitgespreid op de kist, werd door onze familie zeker niet gezien als een provocatie aan het adres van Vindevogel. We hadden hem zelf uitgenodigd!

<u>7 NOVEMBER = Russische revolutie.</u>

*zijn er verdoken vieringen geweest van de Russische revolutie (oktober of november; naargelang van de kalender)?

Weet hier niets van.

<u>11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.</u>

*zijn er manifestaties geweest op 11 november?
-welke jaren?
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

Mijn vader was zoals gekend oudstrijder. Volgens mij werd 11 november meer gevierd dan andere nationale feestdagen omwille van de grote groep oudstrijders in Ronse. Ze hielden ook in WO II hun jaarlijks banket in de Local Unique. Ik heb nooit dat deze bijeenkomst verboden was. ik wijs er op dat ook oorlogsburgemeester Vindevogel een oud-

strijder was (NB: op 11/11/1940 was Vindevogel wel geen burgemeester, maar ter zake verscheen wel in 'zijn' gazet op 9/11/1940 een schimpstuk aangaande geplande manifestaties op 11/11/1940). Er was wel geen stoet

+ OPGELET: volgens Jean Morel was er op 11 november ….. WEL EEN STOET (zie interview).

OPZOEKEN of er in het Liberaal Archief archiefstukken van Ronse zitten aangaande WO II, specifiek activiteiten in Local Unique!

Volgens MB waren er twee organisaties voor oudstrijders van WO I te Ronse:
-De Fédération National des Combattants = N.S.B.;
-Nationaal Verbond der Invaliden van 1914-1918.

WAAR INFO over deze TWEE Ronsese afdelingen?

DIVERSE VRAGEN:

*Volgend klein dossiertje uitgeprint gekregen van MB en overgetypt (NB: later heb ik zelf alle Ronsese DOS-dossiers geraadpleegd):

"*VAN BUTSELE MARCEL*

Témoignage Marguerite MARIOTTE, épouse VAN BUTSELE MARCEL:
"In april 1942 ben ik met mijn echtgenoot en mijn zoon naar Duitsland gaan werken uit noodzaak. In de maand augustus 1944 werd mijn zoon met enkele anderen naar Holland gezonden om er te gaan werken. In de maand november kregen wij in onze kamer het bezoek van de Gestapo en zij vonden een briefje met hierop een Duits lied waarin met Hitler werd gespot. De Gestapo heeft mijn man meegenomen en ik heb niets meer van hem kunnen vernemen. Mijn man was aldaar niet graag gezien en wij werden naar mijn mening aangedragen door Duitse werklieden.""
Volgens MB is deze Marcel Van Butsele niet als politiek gevangene erkend omdat hij vrijwillig gaan werken is naar Duitsland.

**zijn volgens MB liberale politieke gevangenen:*

-Georges D'HAYER;
-Achille PLAHIERS;
-Martial VAN HASSELT (garagist, lid van het A.S.).

-allen uit het boek L.J.R., 1949, p. 31.

+ NB: Martial Van Hasselt is naar onze in principe zekere want dossierkennis nooit politiek gevangene geweest.

Ik heb tijdens de oorlog volgende anekdote gehoord over Achille LANGBEEN, die op het stadhuis gewerkt heeft, en een twee de Ronsenaar. Het speelde zich af in een café te Kortrijk. Beiden waren allicht al wat dronken en ze wilden de 11ste NOVEMBER vieren. Ze zaten te roepen dat …… en werden waarschijnlijk door aanwezige zwarten overgedragen en in het café gearresteerd.

+ NB: deze anekdote kennen we, nog rijker aan informatie als hier, maar het betreft twee leden van BNB, Edmond De Roissart en Armand Spileers .... 1942 in café .....

ik wil er je op wijzen dat Raymond VAN YPERZEELE, de directeur van de handelskamer, en enkele andere Ronsenaars eind augustus 1944 werden opgepakt als gijzelaars. Ze werden reeds op 2 september 1944 te Gent bevrijd.

-zie G. VANCOPPENOLLE, M.N.B. 1940-1945. Secteur Renaix de la Zone I Hainaut et Extension en Flandres, Ronse, 1999, p. 82

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?
*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?
-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?
-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?
-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

Ik heb het V-symbool aan Duitse zijde in Ronse niet gezien. Het hing zeker niet aan het station en aan het stadhuis. Wel heb ik het Duitse V-symbool aan het Vlaams Huis op de Kleine Markt zien hangen. Het betrof een kleine affiche (ongeveer A-4 formaat) Zelf heb ik nooit dergelijke affiches afgetrokken, noch afgetrokken gezien.

Wel heb ik met het V-symbool zelf volgende anekdote beleefd. In de poësis (1941-1942; allicht begin 1942) moest ik op een bepaald moment een opstel in het Nederlands schrijven in de klas. Ik had het klaar en omdat ik nog tien minuten in de les over had, dacht ik wat ik nog kon doen. Ik begon dan alle V's in zijn opstel vet te maken en te onderlijnen - dit op de twee bladzijden ervan! Ik denk, maar ben er niet meer zeker van, dat de professor nog gezegd heeft dat iets dergelijks nutteloos was zonder dat de professor zei waarover het juist ging (er zaten N.B. een vijftal zwarten in de klas!).

NOG VRAGEN poësis of retorica, want 1940-1941 of 1941-1942; opgegeven datum klopt niet met de klasnaam!

Ik kan goed tekenen: hij toont ons enkele tekeningen: 1 tekening dateert uit 1943 en er staat ……. Op en een Engelse tank, vliegtuig en oorlogsschip met een Engelse soldaat. Ik maakte in de klas geregeld tekeningen maakte die de ronde deden. Daarbij letten de witte leerlingen zeer goed op dat de vijf 'zwarte' leerlingen uit de klas het niet zagen. Eén van die 5 zwarten was de neef van drukker Goebeert,' Toeti' Goebeert

NOG BOEK van het COLLEGE MEEDOEN bij MB:
vragen waarom Goebeert er niet op staat

+ welke mensen zijn er van toen nog in leven
+wie waren die 5 zwarte leerlingen van zijn klas?
+ wie was er toen of kort erop bij de zwarten (en welke organisatie)?

Medescout Guy TERMONIA wou ongeveer in 1942 een aanslag plegen op het huis van Vindevogel. Door mijn aandringen is dit niet doorgegaan. Het plan was het volgende. Hij wou aan de hand van overschotten van garen,"déchets" in het Ronsese dialect, uit de textielfabriek van zijn vader Gaston Termonia, een V als lont maken. Deze V moest zijn basis aan de straat hebben en zijn punt in de brievenbus van het huis van de oorlogsburgemeester. Het garen moest als een lont dienen. Het garen zou in benzine gedrenkt worden, benzine die in de fabriek van de vader werd gevonden.

-interview dd. 20 januari 2007.

NOOT: het ging over de zoon van Gaston Termonia uit de Rode Mutslaan, schoonbroer van … collaborateur Maurice Ponette

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?
*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?
-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?
*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?
-welke voorbeelden?
-welke waren deze cinema's?

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Een voorval uit de tijd van de poësis: ik liep met 2, 3 vrienden van zijn klas in de Stationsstraat (de straat van het college geeft hierop uit). We liepen ongeveer één goede meter achter enkele Duitse soldaten en waren in het Frans met hen aan het spotten. Eén van hen, vermoedelijk een onderofficier of officier, draaide zich plots om, en merkte in onberispelijk Frans op: "Let in het vervolg maar op, want dergelijke opmerkingen kunnen jullie nog duur te staan komen."

NOOT: het is weer opvallend dat deze jongeren zich ergens beschermd en vrij voelden in het Frans. Het was alsof het spreken in het Frans een wereld op zich vormde, die, hoewel hij amper één meter van de 'fysieke' soldatenwereld was, er toch tegelijk immens ver van af was, en er in zekere zin zelfs boven stond, juist in het geven van (spottende) commentaar erover. Dat bleek snel doorprikt…….

-dat sommige Duitsers zeker goed Frans kenden, zie H. KERKHOVE, 'Charles Lemaitre, 1892-1976, stichter der scouts te Ronse'. In: Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige kring van Ronse en het Tenement van Inde, 1999, p.
107-173. *p. 166: NOG UITSCHRIJVEN…….

Ik denk dat er twee of drie fabrieken gestopt met werken als een vorm van protest. Het voorbeeld van de grootvader van Jacqueline Roos ken ik niet. Ik denk dat het alleen ging over kleine bedrijven. Ik meen uitdrukkelijk dat de groten hiermee niet kunnen vergeleken worden, en zeker niet met bedrijven van Duits gezinde bedrijven (NOG VRAGEN welke hij bedoelde). *Deze grote bedrijven, zoals Utexbel* (VRAGEN de toenmalige naam) *gaven immers werk aan zeer veel volk dat bij werkloosheid naar Duitsland had moeten gaan werken.*

Er waren in het college ook Duitse soldaten gekazerneerd. Ik zag eens een rij vesten hangen. Toen ik er voorbij ging, zag ik aan één vest een hakenkruis dat ik er vlug van weggriste. Allicht in 1941.

In de poësis (1940-1941) hebben ik en mijn klasgenoten uit de handboeken geschiedenis en literatuur de voor de Duitsers 'vervelende' bladzijden moeten scheuren; ik herinner me zo nog een toespraak van koning Albert dat eruit moest. Dit gebeurde op vraag van klastitularis E.H. Cooreman die evenwel deze uitgescheurde bladzijden NIET heeft opgevraagd. Ik heb dan van deze bladzijden een apart boekje gemaakt! Ik heb het nadien in mijn ouderlijk huis op de zolder onder de dakpannen verstopt, en misschien liggen ze daar nog... Later zijn de Feldgendarmen deze handboeken nooit komen controleren.

Ik toon je hier een foto waar onderaan als titel bijgeschreven is: "... avec Roland Laemont avec la maquette du 'Spitfire' réalisée par Maurice Bouchez (1943)". Naast de gewone scouts hadden we apart, als vriendenclubje, de zogenaamde 'luchtscouts' (NB hij glimlacht en vergelijkt dit met bijvoorbeeld de zeescouts). We hadden zeer veel interesse in vliegtuigen. Als eerste heb ik een Spitfire gemaakt (zie foto) op basis van een boek. Ik had in Brussel op het Rouppeplein een bouwpakket van een Spitfire besteld, in balsahout. We zijn met enkele vrienden dit pakket ging ophalen in Brussel, eerst met de fiets naar Ninove en dan via de tram, omdat de levering lang uitbleef. Toen ze in Brussel aankwamen, was het net ... opgestuurd. Door bombardementen in het Brusselse konden we niet meer via de tram naar huis en hebben ze na veel vijven en zessen toch nog een logement gevonden. Ik weet niet meer waar het bouwpakket van de nota bene Engelse Spitfire werd geproduceerd. Ik vermoed toch in België.

\+ MB heeft een lijst van alle arrestaties: NOG NAKIJKEN:

-huis …. Neerdaels in ……. (zie Morel);

Volgens mij heeft deze Neerdaels zeker de oorlog overleefd, want ik heb van hem, na mijn eigen terugkeer te Ronse, een mooie welkomstbrief ontvangen.

Tijdens de voorbereiding van de foto van zijn klas van de retorica 1941-1942 deed er zich een klein oorlogje tussen witten en zwarten voor. Volgens MB zaten er in deze klas 5 Duitsgezinde leerlingen:

-op de bovenste rij:

--Noël De Smet, bijgenaamd " Toeti" (4de van rechts);
--Hilaire Hantson (3de van rechts);

-op de middelste rij:

--Oswald Meunier (3de van rechts);
--Jan Callebaut (2de van rechts);
--Arthur Monbaliu (1ste van rechts).

NB: Klassiek wordt een grotere groep voor een klasfoto verticaal verdeeld. Dat betekent concreet dat er een groep zit en een groep daarachter staat, en eventueel nog een groep daar

achterstaat (in dat geval op een bank). Bij deze klas was er dergelijke drieledige, 'opbouwende' verdeling van de plaatsen.

De drie Duitsgezinden uit de middelste rij wilden bij het nemen van de foto SAMEN gaan staan op de BOVENSTE RIJ. Ogenblikkelijk ben ik samen met Oscar Thomaes en François Van Acker naast elkaar op de bovenste rij en in het MIDDEN gingen staan om dit 'zwarte' overwicht bovenaan in het midden te vermijden. We dachten immers dat de zwarten van hun klas hun overwicht op deze manier wilden tonen onder het motto "Deutschland über alles"!

NB: dat is dus, volgens deze foto, die NU NOG en voor altijd te zien is, gelukt. Dit verhaal wordt nu wel voor de eerste maal geschreven!

FOTO ZIE: J. MORES, Jubileumuitgave Oud-leerlingenbond Sint-Antoniuscollege & Mariacollege Ronse, Ronse, 1999, p. 121 (onderaan links "Ret. 1942")

<u>deze 5 Duitsgezinde medeleerlingen:</u>

*Noël De Smet, bijgenaamd "Toeti":
-had volgens MB een revolver op zak in de school (vandaar dat de witten zich ook wapenden, met o.a. een boksijzer);
-10 juli 1922 (2 jaar ouder dan de normale retoricaleeftijd);

*Hilaire Hantson:
-overleden in ……leeftijd …….. NOG VRAGEN
-lid van het V.N.V. volgens MB;

*Oswald Meunier: -25 juni 1924;
-overleden in ……leeftijd …….. NOG VRAGEN

*Jan Callebaut:
- *had volgens MB een revolver op zak in de school;*
-18 september 1924;

*Arthur Monbaliu: -13 januari 1924;

.....

Ik ging geregeld naar de voetbal bij Club kijken op Park Lagache. Op een bepaald moment werd het voetbalterrein aangeslagen voor een wedstrijd tussen Duitsers en ..... (misschien Vlamingen). De supporters wisten van niks omdat deze zaak nergens aangekondigd was. Men verwachtte zich dus aan een normale voetbalwedstrijd. Onder andere bestuurslid Gaston Gyselinck stond in de Spinsterstraat: "'t Is voor ons niet, 't Is de Club niet, keer maar terug, 't zijn de Duitsers die spelen". Gaston was zeker een patriot maar heeft voor de rest in de oorlog niets gedaan. Gaston Gyselinck was een oud-strijder van WO I. Hij heeft mij dit verhaal met een zekere trots verteld na de oorlog, tijdens een bestuursvergadering van de Club (MB zat 25 jaar in het bestuur). *Dat verhaal situeert zich allicht in 1942.* (NB: hij was er zeker niet bij)

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

Ik weet niets van de zogenaamde anglofiele aantrekking door de hockeyclub. Ik betwijfel trouwens de veronderstelling van Germain DE ROUCK (zie We waren er allen bij, blz……). *Volgens mij was er voor de jeugd tijdens de oorlog gewoon zeer weinig te doen en ging men daarom graag sporten. Zo stichtte Gaston Termonia binnen voetbalvereniging Club Ronse een atletieksectie: Atletiek Club Ronse. Ik herinner me nog een 3.000 meter waaraan ik heb deelgenomen).*

Ik was vanaf mijn elfde jaar (1935) bij de scouts, patrouilleleider en vanaf 1943 scoutsassistent, een functie juist onder de master Gilbert Stockman. Wat betreft het kamp in Anvaing (NB zie interview met Gilbert Stockman): *ik heb het slechts bezocht maar niet de hele tijd meegemaakt. Op een dag, waarbij ik reeds om 5 uur 's morgens was opgestaan, ben ik er met de fiets naar toe gereden. Ik had toen een Engelse legermuts aan die ik van mijn broers had gekregen. Deze legermuts is waarschijnlijk in mijn vaders handen geraakt via de vele Engelse krijgsgevangenen die in het begin in Ronse verbleven. Ik denk dat ik dat vermoedelijk gedaan heeft ter gelegenheid van de landing DIEPPE. Dit greep plaats op 19 augustus 1942! Het was waarschijnlijk dezelfde dag: mijn moeder stond steeds zeer vroeg op en luisterde dan naar de radio. Volgens mij droegen de scouts wel een soort uniform, hoewel ik me niet meer herinner of het een echt uniform was of een kledij die er op leek. Ik ben bijna zeker dat de scouts tweemaal naar Anvaing geweest zijn. Het was redelijk beschermd en vrij dichtbij.*

Het verhaal van de stier. ..... Ik heb op het kamp nooit een Belgische vlag zien hangen. Ik heb er nooit een hele dag doorgebracht. Ik heb de aquarel van Delgutte nog nooit gezien. Er nooit van gehoord laat staan gezien (NB: zie interview Gilbert Stockman).

*werd het scoutsuniform onder de kleren gedragen, als stil verzet?

Ik herinner me dat niet (gearresteerd op 24 april 1944). Zeker is dat vanaf een bepaald moment de hoed en de foulard (hun das) absoluut gemeden werden. Deze vielen uiteraard enorm op. Zo herinner ik me wel een bedeltocht voor Winterhulp waar met enkele andere scouts aanklopte aan een huis (in de buurt van de Sint-Hermeskerk) waar Duitse soldaten openden. Er was een soldaat die hem vroeg wat voor hoed hij aan had. Er is daar geen incident bij geweest. Deze soldaat heeft in elk geval een duit in de bus van Bouchez gedaan!

Allicht ongeveer 1942.

+ NOOT: de associatie met Dieppe, via een Engelse … 'mutsdraging', is toch vergezocht, maar blijkbaar werkelijk.

Volgens mij was Dieppe toen niet zo'n sterke teleurstelling. Men wist via de Engelse radio snel dat het om een soort test ging.

NOG NAVRAGEN bij anderen!!!

Ik vermoed dat waarschijnlijk in het begin van het burgemeesterschap van Vindevogel (…. 1941) de leiding van de scouts (de ereraad) aan alle scouts vroeg om een papier te tekenen waarin men verklaarde niet aan politiek te zullen doen. Ik was toen patrouilleleider en nog geen assistent. Ik heb het getekend onder dwang: ik was verplicht. In feite vind ik het een soort meineed die er tegelijk geen was.

NAZOEKEN STADHUIS

Volgens mij is er van de scouts niemand anders in het echte verzet gegaan. Eenmaal was er sprake van een scout die mogelijks zwarte sympathieën had. Hij is niet lang gebleven en was zeker nooit een probleem. De relatie met de KSA was eerder neutraal tot vijandig… (NB: de KSA was in zekere zin een kweeknest van collaboratie).

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?

Ik wist niets van de dochter van Gaston Van Der Merckt.

+ NOOT: op 18/11/2006 toonde Gilbert Stockman mij het doodsprentje van de recent overleden schoonzus van Gaston…. = de vrouw van kunstschilder Gilbert Van Liefde.

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?
*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?

Ik ken geen dergelijke voorbeelden van Ronsese boeren of andere mensen die zweerden bij het oude uur. Ik ga er van uit dat de boeren hoe dan ook het oude uur gebruikten, niet zozeer als protest, maar eerder VOOR het gemak van de omgang met hun eigen beesten, die het oude uur 'gewoon' waren! Anderzijds weet ik wel nog dat de verschillende uren in één geval voor verwarring hebben gezorgd. Zo is er het fameuze geval van Wodecq (NB ..... 5/9) waarbij verschillende tijdsversies bestaan naargelang men het Duitse uur gebruikte of reeds het vrije uur (van na de bevrijding van de streek op 3 september). Zo weet ik dat minstens één persoon, een dokter WIE???……, in zijn papieren een uur heeft vermeld waarbij het tussen haakjes geplaatst heeft ("heure allemande"). Soms gebruikten de mensen, onder andere ook hijzelf, de uitdrukking "het Duitse uur", bijvoorbeeld tegen boeren of tegen oudere mensen die de situatie niet goed kenden.

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?

-hoe wist men dit? NOG VRAGEN
-wie heeft dit meegedaan?

Ik heb enkel met Louis Van Der Straeten de Fiertel afgestapt, en wel twee maal; in 1941 en in 1942. Telkens gebeurde dat zonder het scoutsuniform. Louis was ook een scout en zat in dezelfde klas. (zie foto Mores; Louis staat links van MB).

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?
-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?

*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1944 te Flobecq)?

Geen kennis ervan.

*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 19 maart, de H. Aartsengel Michaël)?

Geen kennis ervan.

*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa's overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

DE BEVRIJDING.

OPGELET: MB keerde pas op 29 april 1945 terug van Duitsland!!!

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde? + beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?

NEEN.

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).

NOOIT..

*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?
-Hebt U nog de tekst?

Geen kennis ervan.

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

Geen kennis ervan.

*Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij de capitulatie?

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Een buur in de Zonnestraat heeft zeker de katten van de buurt gevangen en opgegeten. Voor de oorlog hebben we zeker vogels thuis gegeten, maar allicht niet in WO II. Misschien wel nog in de winter van 1940 - 1941. Ik denk dit zo te moeten dateren omdat het mijn vader was, die begraven werd op 10 mei 1941, die deze dieren naar huis meebracht.

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

-Kommandantur: Zuidstraat nr. 11;

-Unie der .....: bureel was in een huis op de kleine Markt (apart van het Vlaams Huis).

Alle documenten van het BNB (cfr. dubbels rapporten,...) lagen in een zaak voor auto-onderdelen op het Guissetplein (NAAM VRAGEN aan GV: een zekere Van….). *Tussen de diverse onderdelen was er een pot waar deze stukken werden in gestopt.*

DIVERSEN.

Jean Féron (ook gestorven op 5/9/1944 in Wodecq) woonde ook in de Wijnstraat:hij was lid van het A.S.

-VRAAG: als verzetsman gekend door MB, JDB, JM en GV; allen van de Wijnstraat of omgeving.

Féron, een dichte buur, zijn vader was een Fransman. Mogelijks had ook Jean Féron de Franse nationaliteit. Men kende elkaar als buur en van op het college (NAKIJKEN welk jaar).

+ NOOT: zie voor anekdote met hem op het college ELDERS.

Ik herinner me dat onze zwarte klasgenoot Toeti Goebeert eens zei: "De dagelijkse ochtendgebeden als het Onze Vader en Wees Gegroet zijn niet meer nodig. Maar wel de Hitlergroet voor de foto van Hitler".

NOG VRAGEN: zijn er incidenten geweest toen de Duitsers de namen van straten zoals de Ferrantstraat veranderd hebben in de oorlog in ……. (welke naam???)?

Ik wist niet eens dat dit gebeurd is! Overigens denk ik dat de Vrijheidsplaats in het centrum gedurende heel de oorlog onveranderd gebleven!

*welke kranten en weekbladen gewoonlijk verkocht werden:

Ik moet eerlijk zeggen dat we het thuis vrij krap hadden door onder andere het aantal kinderen (NB ...), en zeker na het overlijden van vader. Daarom werd er nooit een krant gekocht.

*15 NOVEMBER 1940= dag van de dynastie: was er een mis op de school

Ik weet het niet leer: waarschijnlijk wel.
NOG VRAGEN zelfs vrijaf? Normaal op dergelijke dag?

*21 april …. = verjaardag van Hitler: hebt U op dergelijke dagen akties gevoerd, of hebt U weet van ludieke akties of zelfs sabotage (nog nakijken voor Pays des Colinnes??)?

Dit is nooit overwogen. Wel waren we geïnteresseerd in onze 'eigen' dagen.
HIEROVER VERDER VRAGEN

*heeft U in Ronse ooit termen als "Klein Engeland", "Klein Berlijn", of "Klein Duitsland" gehoord?

NEEN.

*zijn er gesneuvelde zwarten (Oostfronters) tijdens de oorlog op het erepark begraven geweest, en na de bevrijding elders begraven?

*hebt U volgende verzetsbladen in handen gehad?

-La voix des belges;

NOOIT.

-L'Insoumis.
-van welke persoon hebt U dit blad gekregen + aan welke persoon doorgegeven?

Ik heb veel sluikbladen gekregen heeft van Gerard Philippe. Gerard Philippe, een jongeman van in de 20, verkocht onder andere sigaren en ging er ook mee rond in Ronse, onder andere bij de industriëlen. Deze man ging volgens mij voor geld voor werkweigeraars, onder andere bij 'zijn' industriëlen. Er bestond in Ronse dus een aparte groep die zich enkel bezig hield met hulp aan werkweigeraars.

Ik vermoed dat Gerard Philippe een provocateur of verklikker voor de Duitsers was. Ik vermoed dat hij een lijst van zijn 'klanten' voor zijn sluikbladen heeft doorgegeven aan de Duitsers. ik vermoed zelfs dat diverse sluikbladen die ik van Philippe kreeg, in feite (goede) kopijen waren van de originelen die de Duitsers op de kop hadden kunnen tikken. Volgens mij was dit een techniek van de Duitsers om anglofielen of verzetsmensen op te sporen (WAAR hiervoor een BRON?)

NOOT: dit kan men denken vermits men beseft dat een sluikblad, zelfs indien het genummerd en bovendien nog eens gedateerd was, zeer lang onderweg kon zijn + dat men ook niet wist welke ketens eraan voorafgegaan waren!!!
-in elk geval: dergelijke man betekende een evidente want sowieso zakelijke schakel met de industriëlen!

NB: Philippe is veroordeeld tot 15 jaar MAAR .....

Het sluikblad SOUS LA BOTTE heb ik tussen 6 à 10 maal gezien. Het was "magnifiek" getekend en heb het allicht van Gerard Philippe gekregen. Ik was zeer geïnteresseerd in de mooie illustraties. Door de gift van Philippe was ik bij deze bekend als afnemer van sluikpers. Toen ik gearresteerd werd, en nadien ondervraagd, kon hij niet ontkennen vermits mijn ondervragers de informatie van Philippe zelf doorgekregen hadden.
Dit blad kreeg allicht in 1943 - 1944. Mijn moeder zal het allicht wel doorgegeven hebben aan vrienden, vriendinnen, zoals mogelijks:

- de moeder Gilbert Scherpings;

-eventueel ook aan Antoine Dopchie, een textielhandelaar uit de Wijnstraat, waar moeder al eens voor naaide (diens zoon Julien Dopchie woont in Saint-Sauveur);
-wel heb ik zeker nooit zomaar in een bus gestopt.

+ NB: Philippe was verre familie van MB: *die laatste suggereert dat hij dus door zijn eigenste familielid is verraden!*

+ NOOT: deze laatste informatie hebben wij jarenlang dus overzien. Blijkbaar wa shet Philippe die ook zijn (verre) neef Maurice aan de galg heeft geklapt. In het krijgsgerechtdossier van Philippe - door ons slechts en jammer genoeg bekend via diens kleine(re) genadedossier, is er geen sprake van MB als slachtoffer van Philippe. Maar dat zegt niet 'alles' want vele Ronsese slachtoffers van deze man hebben zich nooit burgerlijke partij gesteld op dit proces van deze sinisterling.

La Libre Belgique:

Dit illegaal blad heb ik allicht 2 à 3 maal gekregen, en allicht ook van Gerard Philippe gekregen. Dat hebben we niet doorgegeven, want het werd gebruikt als wc-papier.
DIT LAATSTE NOG BEVRAGEN.

De sluikbladen "Churchill Gazette" en "Front" heb ik nooit gezien (zie elders i.v.m. uitdeling van deze sluikbladen door Theo Devacht).

*Wat met 23 april, dag van Sint-Joris:

te plaatsen bij de symbolisch geladen dagen! Maar dan bij de niet gebruikte …….!!!!

De leiding van de scouts heeft niets 'patriottisch' georganiseerd. Ze was zeer voorzichtig. Zo werd het niet door de leiding gevraagd om na het verbod op de openbare uniformdracht, toch onder een vest te lopen met het uniform. Volgens mij hebben slechts enkele mensen dit gedaan.
VERGELIJK met het verhaal van HERMAN: hem nog eens mee confronteren.
NOG VRAGEN wie hij zich herinnert + of hij dit deed.

Deze dag heeft hij zeker nog met de scouts gevierd, en dit elk jaar. Zo herinner ik me, nota bene de dag voor mijn arrestatie op 24 april 1944, een viering op Louise Marie of in het bos …. Voorbij Wittentak (vroeger van de parochie....). Het was toen zeker niet in uniform.
NOG VRAGEN wat hij bedoelt met het gebruik van een klein orkest op die dag; in een stoet…..???

Theo Devacht was een gebuur van GV + ook als student in het TID.
Of hij sluikbladen heeft verdeeld als "Churchill Gazette" en "Front"; ik heb hen in elk geval nooit gezien.

RV en AD vertellen samen over 21 juli 1941:
-gewandeld "du Nord au Midi" = dit was een ZONDAGSE GEWOONTE;

Ik weet er niets van. Ik was dan allicht weg met de scouts.

Dit is de versie van mevr. JBX:

”Aan de grote poorte van Sint-Pietersplein
Stond er een zwart hemde
Wat legaard mag dat zijn
’t Is ’n verrader van ons land
Hij draagt een band van Duitseland
De kogel mag hij heen” (hebben)

MB kent nog het volgende, OOK op dezelfde melodie:

“Achter de kazerne lag er ienen duud
met een zwarte hemde
wat smeerlap mag dat zijn
…….”

Ik heb het liedje voor de eerste maal gehoord van de (toen ongeveer) 10-jarige zoon van oud-strijder ... CANSE uit de Kasteelstraat. Deze jongen was het op de straat al spelend aan het zingen. Hij had het volgens mij allicht thuis gehoord. Ze waren geburen: alle buurkinderen speelden in het Sint-Cornelisstraatje. Ik heb het lied nadien nog gehoord, en waarschijnlijk ook zelf gezongen, maar weet niet meer waar..

Dit is de versie van mevr. JBX:

”Laat radio patriot maar draaien
Eenmaal geeft hij het juist bericht
Op ’t werk laat Pieter veel nieuws zaaien
Dat was zijn zending, dat was zijn plicht
We worden vrije mensen
Wat kan men nog meer wensen.”

Ik ken het lied niet maar ik denk dat dit zal verspreid zijn door het OF. Ik baseer dit op de kennis van Gaston Vandekerkhove. Hij was stichtend lid van het OF te Ronse en was na de oorlog bekend als goede zanger. Zo zong hij graag op café (NOOT: nu een quasi uitgestorven gewoonte). *Hij zou zelfs Ronsese liedjes hebben geschreven. Ik ken geen van de andere liederen noch het acrostichon tegen Hitler van mevr. JBX.*

*kent U iemand die tijdens de oorlog PRIVATE lessen Engels heeft gegeven:
-bijvoorbeeld een leerkracht Engels van het K.A.?
-mevr. Baert in de Fostierlaan?

Ik ken zo niemand want ik had het ook zelf niet nodig!

++++++++++++++++++++++++++++

C

Cambier

Christiane Cambier.

* Christiane Cambier + °Ronse, 10 februari 1926.

*datum interview: woensdag 18 juni 2008 + dinsdag 24 juni 2008 + …

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Parkstraat 7.

*opleiding tijdens de oorlog: *Franstalige afdeling aan het Koninklijk Atheneum tot het schooljaar 1939-1940. Nadien gestopt omdat op Duits bevel er enkel nog Nederlandstalig onderwijs mocht gegeven worden vanaf schooljaar 1940 – 1941.*

*VRAAG: was vader oudstrijder WO I? +

Vader was oudstrijder 1914-1918. Ik toon U een grote foto van mijn vader in militair uniform en met 3 medailles.

+ waar was hij tewerkgesteld? Idem voor moeder

Vader was als bediende tewerkgesteld bij Utexbel in de Spinsterstraat.
Ma was huishoudster.

De originele fabriek van SAMAIN was een kleine weverij in de FABRIEKSSTRAAT. Hij heeft de failliete fabriek van Lagache in de Spinstersstraat kunnen kopen (een spinnerij) en dat is UTEXBEL geworden. Hier werkte mij pa.

*VRAAG: zijn er slachtoffers in de familie uit WO I? Welke en op welke manier?

NEEN.

*anekdotes van ouders uit WO II.

Ik heb geweten hoe ook Irma Vandendaele op de Vrijheidsplaats is kaalgeschoren. Ze woonde op de LEMONNIERLAAN, en had een man en een kind. Ze heeft inderdaad betrekkingen met de Duitsers gehad maar ze had een goed karakter en heeft het absoluut niet verdiend wat haar is aangedaan. Ook mevrouw DEBEURME had dit niet verdiend. Mevrouw Vandendaele en haar gezin zijn achteraf NIET verhuisd. Ik kende haar inzake kleren.

+ KORTE NOOT: deze voor ons onderzoek zeer vroeg mededeling zou uiteindelijk en natuurlijk door het bekende 'meer' aan informatie, van zeer grote zij het voor sommige benauwde lezers taboeachtige waarde blijken. Zeer aanvankelijk en toch relatief mooie tijd was zeker academisch historicus en zelfs betaald professor in de moderne geschiedenis - wat

wij beiden nooit waren en zijn zullen - Antoon Vrints zeer enthousiast in ons laat ons zeggen onder meer door hem als zeer vernieuwend aanzien onderzoek; dat van ons (dus - haha). Onder meer sprong hij van enthousiasme een gat in zijn broek - is dat de juiste uitdrukking en we vermoeden dat het hoe dan ook een afgedragen broek was maar passons want we bedrijven wetenschap en geen roddelmagazine noch humorbijlage van een gerespecteerd magazine zoals ... euh ...? - van onze opmerking dat we op zoek naar waren naar VRIJPLAATSEN, in of rond het Ronse rond WO II (tijdens en nadien). U kan het zich voorstellen; plaatsen waar met name zwart en wit gezellig een theekransje hielden of het kon ook bij wat sterkers zijn - zoals ... vrouwen. Ach die eeuwige dames. Inderdaad hadden we het ook niet zo symbolisch als werkelijk letterlijk of lichamelijk verwacht dat de verwachte vrijplaatsen effectief vrij-plaatsen waren, waar dus (dus???) onder meer verzet, rijkswacht naast GFP (Duitse geheime militaire politie), FG (gewone Duitse militaire politie) en welke andere mogelijke politieke hutsekluts kwam vrijen, vooral door elkaar want van pure homoseksualiteit laat staan tussen pakweg een Ronsese weerstander (niet .. standster) met een lid - Duits of Belgisch - van pakweg de Duitse militaire politie of de GFP; dat hebben wij nu ook niet gelezen. Hoe dan ook, vooral de rijkswacht van Ronse en allicht met hun invités uit de omgeving hebben sterk van jetje gegeven met dus (?) de Duitse of intens politioneel collaboratieve aanwezigheid, wat dus (!) op zich reeds een waar schandaal moet zijn geweest maar ook al nog dusser of PERFECT OF 100 % ZEKER zijn geweten door het PARKET van het vigerende Oudenaarde, ook de arrondissementscommissaris aldaar (een VNV-er) en ook al zekere oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, die bij één van die vrijplaatsen het gekreun - nu eens Duits-Belgisch auditief verzameld - ongeveer kon horen en tussen haakjes ondertussen voortdurend op de schoot van de vanzelfsprekend uiterst Duitse zij het ook zeer katholieke majoor der Kreiskommandantur in Aalst ging zitten, om daar niet veel over theologische koetjes en kalfjes te spreken maar over 'oorlogszaken' - zoals eens deze?

Het spreekt bijna oorverdovend of oorverstommend voor zich dat het archief der plaatselijk zeg Ronsese brigade der rijkswacht reeds - als we even goed herinneren - in 1945 of 1946 is verdwenen (zeg vernietigd) terwijl het al even belangrijke stedelijke politiearchief ook is .... (al hebben wij, wij weer, zowaar het oorlogsarchief van Leo Vindevogel gevonden waar in dus zowaar nog een relatief interessant deel politiearchief met - U raadt het!!! - iets over deze Irma Vandendaele en haar 'huis'). Maar dat is iets ingewikkelder en daarvan kunnen wij omwille van het respect voor onze cruciale en uiteraard eeuwig anoniem te houden bron ter zake niks meer over zeggen dan dat er iets is gebeurd, iets dus of m.a.w. houden wij de mogelijkheid nog steeds open dat dit archief alsnog opduikt en liefst volledig. Hoe dan ook, van zowel de Ronsese politie als de Ronsese brigade der rijkswacht zijn voor 1939 - 1946 alleen al enkele duizenden PV's overgemaakt aan het bijzonder eerbiedwaardige parket van Oudenaarde, waarvan zekere Jacques Matthijs, de onder meer door redacteur en door de wol, zijde, rayonne en katoen geverfde professioneel of multipoliticus Leo Vindevogel zeer verwelkomde man was die ook al na de oorlog een zeer eerbiedwaardige carrière in het Belgisch gerechtswezen zou maken naast professor in iets als rechten, en dus VAN ALLES op de HOOGTE MOIET ZIJN geweest - en - we stoppen nu noodzakelijk of inleidende uitweidingen - totaal afwezig was op het krijgsgerechtproces van steeds weer diezelfde Leo Vindevogel of GEZWEGEN DAT HIJ ZWEETTE (en waar en door wie voortdurend afgedroogd? Maar we geven toe dat dit een wat gore vraag is). Waardoor alleen al nu eens puur formeel rechterlijk bekeken of ook op vlak van moraliteit, dit proces nul en generlei waarde had. Waar wij hier totslottelijk redelijk zeker aannemen dat de goede magistraat Jacques Matthijs zelf nooit op dergelijke althans Ronsese vrijplaats is geweest, al sluiten wij uiteindelijk hier echt besluitelijk absoluut niets uit tegenover sommigen van zijn parkettige collega's zoals pakweg de na de bevrijding belangrijke substituut en naar we recent vernomen

zekere tijd tijdens de bezetting ook in het gerechtsarrondissement werkzame substituut krijgsauditeur Gaston Stevigny - zeer aanwezig in hetzelfde krijgsproces! In wezen moet de gehele rechterlijke geschiedenis van onder meer of vooral dit gerechtsarrondissement met inbegrip van zijn uitvoerende organen als de lokale rijkswachtbrigades naast de rol der magistraten nog worden geschreven, maar U begrijpt dat daardoor wat tijd en zeer kundig met de beste zalm belegde broodjes voor nodig is: te gevoelig voor zekere 'hogere 'dames en heren. Die zeer toevallig ook de hoogste magistratenfuncties uitoefenen als procureurs-generaal en daar in hun college beslissen - hoe lang verdorie nog? - over Uw en onze inzage in alle krijgsgerecht- alsook gerechtsdossiers rond deze barre tijden. We geven het U op een groen dus levend brengend blaadje; met de relatief recente komst als federaal procureur van de uiterst behoorlijke en ook al bekoorlijke Ann Franssen, een Belgisch opperonderdaan die zowaar rechtvaardigheid en degelijkheid misschien niet altijd kan inademen maar zeker altijd uitademt, komt dat allemaal in orde! Duimt U voor haar mee! Maar aub of voor Uw eigen belangen, doe dit niet te opzichtig want dat kan in woketijden totaal verkeerd worden geïnterpreteerd zelfs .... gesanctioneerd. WO II in en rond BE bestuderen = het zijn lappen!

<u>In zake neefje Patrik Raphaël Cambier (°25/1/44):</u>

is deze voornaam een toeval? Het was volgens JDB een running joke in Ronse.....

-man beweert van niks te weten, telefoon dd. 24/10/2006. Volgens hem noemde zijn grootvader Rafaël Cambier. Zijn vader was Alberic Cambier en gearresteerd op …….VRAGEN WANNEER + waarom

Volgens MB zou hij eerst vrijwillig naar Duitsland vertrokken zijn, en nadien bij terugkeer ondergedoken zijn. Hij kon daarom nadien geen statuut van politiek gevangene krijgen!!!

Ik weet absoluut niets af van een verband tussen de voornaam RAPHAËL en de RAF. De moeder van Patrik heeft de voornamen gekozen. Er is nooit over gesproken dat PATRIK een Engelse voornaam was en dat er een bedoeling achter zat. Er was bij mijn weten nooit een Patri(c)k voordien in de familie. Ik was toen bij de geboorte aanwezig te Ronse. Ook vader Alberic (mijn broer) was toen in Ronse. Hij is pas enkele maanden later opgepakt.

*VRAAG: is dit familie van Maurice Delcoigne, lid van L'Insoumis?

Ze is verrast. LATER TERUG BEVRAGEN

Volgens haar was Maurice Delcoigne de vader van Néra, haar schoonzuster. Hij woonde op de Steenweg op Elzele waar hij een zuivelwinkel had (iets voor de Paters). Na 194... is hij verhuisd naar de Dammekensstraat. Hij heeft alleszins nooit over verzet gesproken.

*VRAAG: hebben andere familieleden daden van verzet gedaan? Wie + wat?

De arrestatie van mijn broer Alberic:

De dag van de arrestatie van mijn broer waren er veel arrestaties in Ronse. Het was waarschijnlijk mei of juni 1944, alleszins enkele maanden na de geboorte van zijn zoon Patrick. Hij zat bij ons thuis ondergedoken – nooit op een ander adres. Hij kwam niet veel buiten.

In het begin van de oorlog was hij vrijwillig gaan werken in Duitsland. Waarschijnlijk in KASSEL. Hij is eenmaal op verlof terug naar huis gekomen en terug naar Duitsland gekeerd. Die keer had hij o.a. frietvet mee, iets dat bij ons nauwelijks nog te verkrijgen was. Hij bracht nog voedsel mee, zodat ik dacht dat hij in een voedselfabriek werkte.

Bij zijn tweede verlof in België is hij niet meer teruggekeerd. Het was waarschijnlijk eind 1942, begin 1943. Hij is nergens meer gaan werken.

José Vanderdonckt, zoon van café ".....", het huidige MEMLINC rechtover de Sint-Hermeskerk (NB: deze José is overleden politiek gevangene*) had een lijst van onderduikers waarop mijn broer Alberic stond. Alberic heeft waarschijnlijk eenmaal een 500 frank voor een maand gekregen.*

Bij deze inval is zijn neef Antoine Vanderdonckt gaan lopen en heeft niemand verwittigd.

VRAAG: hoe kon hij sowieso van deze lijst iets afweten?

+ bent u zeker dat Alberic via José Vanderdonckt (eenmaal) steun heeft ontvangen?

Op een dag, en mijn vader was er toen juist aanwezig, was er in dit café een inval van de Duitsers. Ze deden een huiszoeking. Ik heb achteraan het bestaan vernomen van deze lijst. Nadien is een grote groep zwarten met een camion op de Grote Markt toegekomen, en hebben zich verspreid per 2. Bij ons thuis zijn ze met 2 gekomen; ongeveer gelijktijdig bij alle andere slachtoffers zodat niemand kon verwittigd worden.

Ik heb gehoord dat deze groep van Aalst was. Bij de 2 heb ik zeker geen Ronsenaar gezien.

VRAGEN aan GV wat de relatie was met deze José Vanderdonckt: was die lid van BNB + heeft men via hem een maandgeld gegeven aan Alberic Cambier?

+ OPZOEKEN wanneer José Vanderdonckt is aangehouden.

+ NOOT: er staat op de lijst van BNB aan de Staatsveiligheid een ANTOINE Vanderdonckt vermeld: uitdrukkelijk VRAGEN aan GV waarom!!!

We waren thuis aanwezig:ik, Alberic en zijn echtgenote, en onze ouders.

De zwarten kwamen binnen en vroegen: "Wie is hier Alberic?" Niemand van ons antwoordde, zei één woord. Ze vroegen dan naar onze paspoorten. En mijn broer zei dat hij het was. Ze zijn dan begonnen het hele huis te onderzoeken (huiszoeking). Ze hebben alle kasten onderzocht, en boven zelfs een stuk van het behang afgetrokken.

Ze hebben niets meegenomen behalve mijn albums die ik al een tijd opgespaard had. Het waren albums over de koninklijke familie (ik weet niet meer hoeveel albums). Er stonden mooie foto's in o.a. van koningin Astrid. Het waren foto's van Côte d'Or. We kochten juist chocolade om deze foto's te kunnen verkrijgen. Als we dubbels hadden, verwisselden we deze onder kameraadjes. Die albums heb ik nooit meer teruggekregen.

De zwarten hebben Alberic noch ons mishandeld. Er werd niets gebroken. Hij is onmiddellijk mee moeten gaan waarbij geen enkele reden werd opgegeven! Hij mocht niets meenemen. We zijn nog een valies met kledij gaan brengen naar de Grote Markt maar we hebben hem niet meer gezien.

Het verblijf van mijn broer in Duitsland:

Ik weet niet meer juist in welke kampen Alberic heeft verbleven: het waren er 2 of 3. Hij moest werken in barakken. Hij heeft José VANDERDONCKT in één van de kampen eenmaal gezien maar heeft hem niet kunnen spreken. José is overleden in Duitsland.

De Amerikanen hebben mijn broer na 08 mei 1945 (???) bevrijd. Hij lag in een beestenwagon tussen doden. Er was zelfs iemand tussen die een mens had opengesneden om een orgaan op te eten. Ze hadden geen eten noch drinken.

Alberic is naar huis gekomen met een gezwollen gezicht. We hebben eerst op de radio gehoord dat hij nog in leven was. We hadden voordien nooit een kaartje of teken van leven gehad. Alberic, die toch zou leven tot in 2005, is zeer lang ziek geweest.

Mijn broer heeft toch een kaart van Politiek Gevangene gekregen. Hij heeft haar nadien moeten teruggeven aan Gilbert SCHERPINGS, nadat hij opgeroepen was om naar het stadhuis te gaan. Ik zelf heb wel een kaart van politiek gevangene (TOONT me deze kaart).

Mijn broer heeft gezegd dat de communist Kerkhove (NB: bedoeld wordt Gaston Vandekerkhove) *ook als vrijwilliger gaan werken is naar Duitsland in het begin van de oorlog, net zoals hem, maar dat deze wel een erkenning en een dik pensioen daarvoor gekregen heeft, terwijl hij niet.*

<u>Uw arrestatie 1942:</u>

zie AVDE (typevragen bij hem)

*VRAAG: klopt deze datum van op 17 december 1942 (Dc II, p. 135)

*VRAAG: waar gevangen genomen?

Heel deze affaire is een GROTE VERGISSING.

Ik kende Denise AELVOET, een vriendin van mij. Ook Raymonde REYNAERT was een vriendin. Denise AELVOET had toen een affaire met Marcel DUBOIS. We hebben achteraf vernomen dat hij bij het OF was. De Duitsers hebben hem trachten te arresteren. Hij heeft kunnen vluchten; hij is ondergedoken tot op het einde van de bezetting. De Duitsers hebben dan zijn lief Denise Aelvoet opgepakt. Daarna hebben ze mij en Raymonde gearresteerd. Wij beiden wisten absoluut niet dat Marcel in het verzet was. We hadden niet eens contact met hem.

Raymonde REYANERT was mijn beste vriendin. We zaten samen tot het 6de leerjaar in de Ecole Emile Verhaeren in de rue du Midi (Zuidstraat). Ze woonde tijdens de oorlog in de Lange Haagstraat en woont nu in rustoord Cammeland.

Denise AELVOET woonde toen in de Geeraardsbergenstraat. Ik kende Denise ook van op school. Ik heb haar terug ontmoet in de UTEXBEL: ik heb er een tijdje gewerkt na mijn schooltijd (NB op het Atheneum). Denise is daar op Utexbel gearresteerd. Ik ben na het werk bij RAYMONDE dit gaan vertellen en daar zijn wij dan samen aangehouden.

Ik weet niet hoe de Duitsers aan onze namen zijn geraakt.

Ik ben in het huis van Raymonde REYNAERT aangehouden. We zijn apart in een auto moeten gaan zitten. We zijn dan naar mijn huis gereden (idem voor Raymonde) en ze hebben bij mij een huiszoeking gehouden. De aanhouding gebeurde door 2 Duitsers. Goliath was er niet bij (die was wel al in Ronse). Vandenberghe van Oudenaarde was er dus ook niet bij (op mijn vraag; cfr. arrest van AVDE).

We werden niet gefouilleerd en ook niet hardhandig aangepakt. Ik werd ook niet geboeid en er was geen wapen op me gericht. Er was een Duitse chauffeur en een andere Duitser zat naast mij. Ik mocht niets van huis nemen; ik moest in de auto blijven zitten. Mijn

vader was niet thuis; mijn moeder wel. Ze heeft niets mogen meegeven. Mijn vader was toen niet thuis waarschijnlijk omdat hij toen een WACHT moest lopen.

Bij de huiszoeking die direct volgde, is er niets meegenomen noch beschadigd.

We werden eerst naar het stadhuis van Ronse gevoerd. Ik zat daar met Raymonde Reynaert in een cel van het stadhuis. We werden daar bewaakt door de politie.

's Avonds werden we naar de gevangenis van Oudenaarde gebracht. We hebben hier 2 of 3 dagen gezeten. Hier zijn we niet verhoord. Ze hebben ons losgelaten. Ik had de dag van de arrestatie witte kousen aan; ze waren bij de vrijlating pikzwart geworden van het verblijf in de cel te Oudenaarde. Ze hebben ons waarschijnlijk naar Ronse gevoerd, want we hadden toch geen geld bij. Ze zegden: omdat jullie zo jong zijn, laten we jullie even vrij, maar jullie mogen niet weglopen want anders houden we iemand van de familie aan.

*VRAAG: naar waar werd U vervoerd:
**ten eerste: + hoe lang daar?
+ welke bekende Ronsenaars hebt U daar gezien?
**vervolgens: + hoe lang daar?
**ten laatste: + hoe lang daar?
+ welke bekende Ronsenaars hebt U daar gezien?

*VRAAG: beschrijf zo gedetailleerd mogelijk het verhoor OF VERHOREN:
*in welk gebouw gebeurde het verhoor + beschrijf de vertrekken waar U was

In Oudenaarde ben ik niet verhoord.

*hoe lang duurde het.....? Werd het verhoor herhaald: .....

*door wie werd U verhoord: Duitsers (Feldgendarm, GFP, Gestapo, ...), Belgen (Ronsenaars erbij?)+ geef hun graden en eventuele namen op;

Bij de arrestatie van Raymonde en ik was GOLIATH aanwezig.

*was Goliath bij dit verhoor?

Goliath was graag gezien bij de rijken. Hij ging er veel bij eten.

*hoe werd U tijdens het verhoor behandeld? Werd U gefolterd, enkel psychologisch onder druk gezet (bedreigingen inzake de familie....)?

NEEN.

*weet U of iemand van de verhoorders ooit veroordeeld is na de oorlog? Wie?

NEEN.
Ik ken de door jou genoemde naam Gerhard KLING niet.

*bent u tijdens het verhoor geconfronteerd geweest met andere Ronsenaars: wie, hoe....?

Ik was toen helemaal alleen.

*VRAAG: wat was de aanleiding van de arrestatie: BREED omschrijven!!!

Het was zoals ik gezegd heb een vergissing. Ik heb persoonlijk nooit ofte nooit een sluikblad in handen gehad. Ze hebben zowel mij als Raymonde verward met Denise, die samen was met Dubois. Die laatste is zelf niet gearresteerd vermits hij is kunnen onderduiken.

*VRAAG: wat was Uw MOTIVATIE om te doen waarvoor U gearresteerd werd?
/

*VRAAG: welke andere daden van verzet had U reeds gedaan?

Ik heb nooit iets van verzet gedaan.

*VRAAG: hoe luidde de officiële beschuldiging, van wat werd U beticht?

Ik ben in Gent voor een militaire rechtbank verschenen. Het was 1943, en na mijn verjaardag (NOOT: dit is op 10 februari). Het was waarschijnlijk al lente.

De broer van de moeder van Raymonde had contact opgenomen met een advocaat. Die advocaat, waarvan ik de naam niet meer ken, was op de zitting aanwezig.

Denise Aelvoet kreeg 3 maanden, en Raymonde en ik elk 2 maanden gevangenisstraf. De veroordeling was niet gebaseerd op een bewijs: de rechtbank heeft niets getoond. De veroordeling was gebaseerd op de bewering dat we verbonden waren met Marcel Dubois. Na de veroordeling in Gent zijn we naar huis teruggekeerd – op eigen kracht. We moesten thuis blijven en mochten niet onderduiken op bedreiging van arrestatie van familieleden. Op de afgesproken datum van de gevangenisstraf, nadat we enige tijd thuis hadden gezeten, zijn we ons met ons drieën gaan aanbieden in De Nieuwe Wandeling in Gent.

*VRAAG: wie kent U van onderstaande mensen?

+ wie van hen was een BUUR?

Niemand speciaal.

+ wie van hen was een goede kameraad?

Enkel Denise en Raymonde. Deze groep van mensen is voor mij helemaal geen groep.

+ met wie van hen hebt U de zgn. illegale activiteit SAMEN verricht!?

Met niemand.

Ik heb nadien de arrestatie vernomen van:
-André Vandeneede;
-Henri Haedens;
-Marcel De Loore: het was de zoon van een bakker. Hij heeft in Merksplas gezeten; heb het achteraf gehoord.
-Marcel Dubois kan één van de nrs. 20-22 zijn: hij was gevlucht.

Denise AELVOET haar MOEDER was poetsvrouw in de "Roi du Caoutchouc" in de WIJNSTRAAT! Vermits 1 dochter van die winkel getrouwd was met een Duitser, dat wisten we allemaal, dachten we dat diens schoonvader, dus de baas van de moeder van Denise, bij

de Duitsers voor ons zou kunnen tussen komen. Integendeel, want Denise heeft nog 1 maand meer gevangenisstraf gekregen.

Ik heb nooit iets slechts gehoord (NB: zegt het nadrukkelijk) over de baas van de moeder van Denise (NB: het betreft MARIUS ROSE, een zeer radicale en gevaarlijke collaborateur)!

OPZOEKEN Denise Aelvoet!!Zou verhuisd zijn naar haar dochter in Oudenaarde!?

***in de gevangenis:**

*VRAAG: in welke gevangenis(sen) zat U?

De Nieuwe Wandeling te Gent, in de afdeling Politieke Gevangenen.

*VRAAG: bent U deze na de oorlog nog eens gaan bezoeken: waarom wel/niet?

NEEN.

*VRAAG: was er een ander regime voor jongeren 'onder de 18' of was alles hetzelfde?

NEEN.
We zijn goed behandeld geweest. De cipiers waren geen Duitsers maar Belgische nonnen!! We hebben nooit Duitse vrouwelijke cipiers gehad. We konden elke dag naar de mis, in de voormiddag.

*VRAAG: met hoeveel mensen deelde u de cel + hoe groot was zij?

We zaten met ons drieën in een cel. De cel was redelijk groot. Er waren 3 aparte bedden.

*VRAAG: was er in Uw cel een 'duif' = een door de Duitsers geplaatste verklikker?
Natuurlijk niet ter zake.

*VRAAG: hebt U gedroomd van ontsnappingsplannen: beschrijf uw plannen?

NEEN.

*VRAAG: zijn er effectief gevangenen kunnen ontsnappen (cfr. later Snoeck in Kortrijk)? + hoe was dit bij jullie mogelijk (slechte bewaking, ...)?

NEEN.

*VRAAG: welke Ronsenaars zat er nog + wie.....

NEEN. Geen enkele andere Ronsenaar gezien.

*VRAAG: beschrijf de hygiënische omstandigheden (hoe naar toilet gaan, zich wassen, werd u eerst ontluisd, ...).

We zijn niet ontluisd. We deden ons toilet met een emmer en moesten ons wassen met een andere emmer.

+ hoe werd de typische vrouwelijk hygiëne door de Duitsers geregeld?

Dit was OK. Het gebeurde met doeken.

*VRAAG: wat heb U daar gegeten: beschrijf zo gedetailleerd mogelijk de regelmaat (.... maal per dag + wat U kreeg + ...

+ kreeg U pakketten van thuis? Wat mocht men opsturen + met welke regelmaat mocht dit opgestuurd worden + kreeg u de pakketten in het geheel of gedeeltelijk bestolen

+ had U honger? Beschrijf het gevoel + geef aan hoe de idee omtrent eten UIT uw hoofd trachtte te zetten

We aten 3 maal daags. Het eten was eetbaar. Onze ouders zijn eenmaal geweest. We mochten hen niet zien. Ze hadden toen kledij en wafels mee gebracht. De nonnen hadden de wafels voor de Duitsers verborgen onder hun kledij.

We hebben nooit honger gehad.

*VRAAG: welke kledij had U: een officieel gevangenisplunje, uw eigen kleren,.....

We hadden een officieel plunje: een lang kleed.

*VRAAG: beschrijf hoe U moest slapen + hoe dit al of niet lukte...

We sliepen op een soort matras en hadden een deken.

*VRAAG: was er een soort van 'ontspanning'? Welke (sport, lezen,....)?

We moesten werken en werden daarvoor betaald.

We maakten broeksbanden uit raffia. We moesten met de hulp van een bepaald systeem (een tuig) trekken, vlechten,.... Ik kreeg de broeksbanden dikwijls terug want ik had weinig macht om te trekken.

Er waren meisjes die mooi geld verdienden met deze arbeid.

Ik heb nooit geweten dat er bij deze arbeid werd gesaboteerd.

*VRAAG: startte de dag met typische Duitse gymnastiek?

*VRAAG: geef de volledige dagindeling zo gedetailleerd op (opstaan, wassen, ... tot slapen gaan)

*VRAAG: mocht men naar een zondagsmis + was er een aalmoezenier?

Er was een aalmoezenier.

<u>*uit de gevangenis:</u>

*VRAAG: hoe werd U thuis ontvangen: met nog een pak rammel erbij ..... of een familiefeest, ...?

Gewoon. Ik ben met de trein naar huis gegaan. Ik heb het ticket betaald met het geld dat ik verdiend had in de gevangenis. Raymonde en ik zijn reeds na een maand, dus na de helft van onze straf, naar huis mogen terugkeren. Thuis was er daardoor niemand verwittigd. Denise AELVOET heeft de gevangenis mogen verlaten na anderhalve maand, ook de helft van haar straf.

+ NOOT: dat deze 3 vrouwen net na een halve straf kunnen terugkeren zijn naar huis kan misschien juist wel aan een tussenkomst van ... ROSE te wijten zijn!!!!

*VRAAG: hoe werd U in de buurt ontvangen: met commentaar als "het verdiende loon,...."
+ of was U een held (met een wijkfeest?)
+ of durfde men er gewoon niet over praten.....?
+ hoe hebben Uw vrienden/kameraden van school/buurt U ontvangen: U gemeden op bevel van hun ouders + U ingehaald als de plaatselijke held +.....

Niemand heeft ons gemeden. We zijn ook niet ontvangen als helden. Het was gewoon normaal.

NOG VRAGEN of Jean Wauters haar iets over de gevangenis heeft gevraagd.

*VRAAG: wie was werkelijk zwart in Uw onmiddellijke buurt + geef aan waarom die zwart was (liep in kostuum van NSKK? Waffen SS, ...)

Ik herinner me niemand.

*VRAAG: welke dossierstukken hebt U nog omtrent de Duitse bezetting?
+ welk soort erkenning hebt U gekregen?

Toont me haar kaart van politiek gevangene voor 33 ?? dagen.

echtgenoot Jean of Jan LAMMENS:

*°Ronse, 06 maart 1926.

*was oorlogsvrijwilliger geweest zijn:..... waar/ bij wie/ hoe lang

+ nog documenten over? NOG later te KOPIËREN

Hij was oorlogsvrijwilliger vanaf december 1944. Hij is geen weerstander geweest.

Robert LAMMENS, kleermaker, 50 in 1944, KRUISSTRAAT 49.

Dit was de vader van mijn latere man (we zijn in 1947 getrouwd).

VRAAG: heeft deze kleermaker LEVENDE VLAGGEN gemaakt bij de bevrijding, + ook ervoor?
+ heeft hij in zijn etalage iets gedaan met de Belgische kleuren?

Ik heb er geen enkel idee van.

Jean WAUTERS, politiek gevangene, was een buur van ons. Ik heb nooit geweten tot na de bevrijding dat hij bij het verzet was.

**volgens KLR 1947: Parkstraat 8;
**de familie Cambier woonde ernaast op nr. 7 (de straat heeft in dit geval maar aan één kant een nummering vermits de andere kant volledig ingenomen werd en wordt door een fabrieksmuur).

Volgende mensen CAMBIER zijn weerstanders bij het O.F.:

Jean-Baptiste CAMBIER.

Dit is geen familie van mij.

Edgard Cambier. Figuratie Cambier.

Dit is geen familie van mij.

Jean Cambier.

Dit is geen familie van mij.

+ NOOT: dat zijn bijgevolg mijn eerste pogingen tot .. figuratie - zie Norbert Elias. Nadien na veel, veel, v... werk werden dit de fameuze politieke stambomen, waaronder deze dame die hier zo relativerend zelfs verbaasd spreekt; zie desgevallend Cambier4.

++

DIVERSE VRAGEN:

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?

Vanaf september 1940 volgde ik private lessen steno bij mevr. FOURNEAU in de Sint-Martensstraat.
Ik volgde ook Engelse lessen in de Sint-Ambrosiusleergangen vanaf ....
Ik ben hiermee gestopt na het incident bij de prijsuitreiking. Ik was de eerste van de klas en stond dus op het podium. Opeens barstte een groot lawaai uit. Er was zeer veel applaus, mogelijks ook gestamp met voeten. Er was veel volk toen in de Volksbond. Hierop is in de zaal officieel niet gereageerd. Er waren nadien buiten ook geen reacties. Later werden wel de lessen geschorst.

++++++++++++++++++++++++++++

D

Debodinance

Jacques Debodinance + °Ronse, 06 maart 1938

*datum Interview: vrijdag 09 april 2010

+ zijn vader Lucien Adrien Alphonse Gustave Debodinance, °Ronse, 30 april 1911, ondergedoken als werkweigeraar vanaf 28 juli 1943 tot de bevrijding op 03 september 1944

VRAAG: heeft uw vader steun in de vorm van zegels of geld van het verzet gekregen?
+ zo ja, van WIE + HOE LANG?

Nooit van geen enkele groep.

VRAAG: wat zijn uw herinneringen aan de huiszoekingen naar Uw pa?
VRAAG: wie was erbij: enkel Feldgendarmen, ook Ronsenaars, ...

Er zijn drie huiszoekingen geweest: twee maal 's nachts en de derde maal was op een zaterdagvoormiddag. De eerste tweemaal gebeurde door twee Belgische Gestapo's van Gent, waarbij Herbert Herman aanwezig was. Beiden zijn na de oorlog opgepakt en berecht geworden. De buren hebben ons nadien verteld hoe Herman aan de voordeur stond met een mitrailleur klaar om wie ging lopen te onderscheppen. Die buren zagen en hoorden trouwens alles.

Die zaterdag was mijn vader thuis op bezoek en hij was in de keuken aan tafel iets aan het schrijven. Eén van die Gestapo's was na het aankloppen aan de deur gewoon in de corridor blijven staan. Dat was een geluk want de vorige keer kwamen ze onmiddellijk binnen om rond te kijken (VRAAG: ze keken met meervoud dus twee rond, terwijl ze maar met twee kwamen en Herbert Herman aan de voordeur bleef wachten??). *Pa hoorde iets raars, kwam aan de binnendeur luisteren en vluchtte onmiddellijk langs achteren bij gebuur Lammens. Ma en ik zijn na het bezoek van de Gestapo eerst in de buurt gaan rondkijken of alles veilig was en ma is hem dan bij Lammens gaan verwittigen.*

Bij ons woonden nog in mijn grootmoeder langs moeders kant, en mijn overgrootvader! Vermits mijn nonkel Albert Vandenabeele, de broer van mijn moeder, ook was opgeëist om naar Darmstadt te gaan, woonde zijn zoon Daniël, die ongeveer 10 jaar ouder was dan ik, meer bij ons dan dat hij in zijn eigen huis verbleef. Bij één van de razzia's hadden de Gestapo's hem natuurlijk opgemerkt, maar ze hebben hem niet meegenomen want hij was niet van het goede jaar, hij was nog te jong. Nonkel Albert Vandenabeele is trouwens overleden in Darmstadt: naar het schijnt was de farmaceutische fabriek waar hij werkte totaal verwoest door een bombardement.

Bij ons thuis woonden nog mijn overgrootvader en grootmoeder langs moeders kant. Mijn overgrootvader lag bij elke razzia gewoon door te slapen. Ze hebben hem wel gezien maar altijd met rust gelaten; ze zullen wel gezien hebben dat het om een oude mens ging.

Bij één van die huiszoekingen heb ik de beide Gestapo's zien twijfelen wat ze gingen doen: zouden ze mijn moeder in de plaats meenemen of niet? Ik heb gezien hoe zij naar elkaar

zaten te kijken. Mijn moeder was aan het bibberen. Misschien omwille van mij hebben ze toen beslist om haar niet mee te nemen.

VRAAG: hebben zij iets meegenomen, zoals een radio .....
VRAAG: werd er iets stuk gemaakt (een glas van de deur, ...)?

Ze hebben nooit iets meegenomen, noch iets beschadigd.

VRAAG: wist u waar Uw vader was ondergedoken?
VRAAG: Vanaf wanneer (WELKE LEEFTIJD) wist U dat?

Ik was van in het begin op de hoogte dat mijn vader was ondergedoken. Mijn moeder had me opgedragen om tegen iedereen die vroeg achter mijn pa te zeggen dat hij in Frankrijk was. Je kon niemand vertrouwen. Zo zijn de Gestapo's bij een nachtelijke inval aan mijn bed komen staan. Ze vermoedden allicht omdat ik zo klein was dat ik iets zou zeggen, maar ik heb gewoon gezegd dat mijn vader in Frankrijk was – niets meer. Ik wist ook dat mijn nonkels Alexis Raevens en Adrien Vermeersch waren ondergedoken. Germain De Rouck heb ik pas na de oorlog leren kennen."

VRAAG: hebt U uw vader geregeld bij uw grootouders kunnen ontmoeten?

Mijn moeder heeft hem geregeld gezien, ik weinig – er was een risico.

VRAAG: wat was de bezigheid van uw grootouders tijdens de bezetting + zeker tijdens de onderduik van hun zoon?

Mijn grootvader had twee kleine percelen grond naast zijn huis had liggen, maar ik kan niet herinneren dat hij die tijdens de oorlog heeft bewerkt. Grootvader werkte net als vader in de textielfabriek Thomaes, die vermoedelijk na de economische werkloosheid in december 1942 toch kunnen heropstarten is.

VRAAG: verliet uw vader soms zijn ouderlijk huis tijdens zijn onderduik?
+ HOE: enkel in de donkerte + vermomd met een baard + ...????
VRAAG: is Uw vader bij jullie thuis op bezoek geweest?

Slechts eenmaal, en om de gekende reden is hij nadien nooit meer durven terug keren tot aan de bevrijding!
De buren van mijn grootouders hebben wel nooit geweten dat mijn vader daar ondergedoken zat.

VRAAG: bij welke gelegenheden: uw verjaardag, kerstmis, -uw moeders verjaardag, zijn eigen verjaardag, het feest van Sint-Ambrosius.....

Die feesten vielen gelijk weg; mijn vader is enkel geval daarvoor nooit naar huis gekomen.

VRAAG: heeft Uw vader kunnen werken tijdens zijn onderduik?
VRAAG: hoe hield hij zich bezig geheel de dag?
Neen. Hij zal meegeholpen in de "menage" en hij heeft voor mij een kinderbed gemaakt.

VRAGEN: is dat kinderbed pas na de bevrijding bij u thuis geraakt?

VRAAG: wat deed uw moeder nog voor haar man: de WAS van zijn kledij, ...?
+ indien WAS VAN KLEDIJ: WIE + HOE werd die naar uw grootouders gebracht?

Niets; alles werd voor hem door zijn ouders gedaan.

VRAAG: hoe werd het levensonderhoud in uw gezin voorzien wanneer uw pa was ondergedoken?

Mijn moeder deed zelfstandig naaiwerk. Plus een klein beetje spaargeld van mijn grootmoeder.

VRAAG: kreeg U extra voedsel + ...???? ..... op school?
+ welke school?

Eenmaal heb ik levertraan gehad.

VRAAG: Uw pa had toen bij Thomaes een loon van 1000 bfr. = hadden uw ouders spaargeld om deze onderduikperiode door te geraken?
+ zo ja, wanneer was HET OP?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: kende U de andere twee nonkels die onderdoken, Lucien Debodinance + Adrien Vermeersch?

Zie boven

VRAAG: hebt U tijdens hun onderduik deze nonkels ooit ontmoet?
VRAAG: was dat bij speciale gelegenheden, als hun verjaardagen, de verjaardagen van hun moeders (uw grootmoeder en groottantes), Kerstmis, ...

Nooit.

VRAAG: wist U waar zij verbleven?

Neen.

VRAAG: kende U tijdens de bezetting Germain De Rouck, die 10 jaar ouder was?

Neen, ik heb hem pas na de oorlog leren kennen.

VRAAG: had uw pa medische zorgen TIJDENS zijn onderduik
+ HOE en door WELKE DOKTER aangepakt?
VRAAG: had uw vader NA de onderduik medische zorgen DOOR die onderduik?
VRAAG: IDEM voor Uw moeder?
VRAAG: IDEM voor uw grootouders waar Uw pa verbleef?

Mijn vader en mijn grootouders hebben nooit gezondheidsproblemen gehad inzake de oorlog. Omdat mijn moeder ook de last had van het inkomen via haar naaiwerk, had zij na de oorlog wel last van neerslachtigheid (depressies).

VRAAG: wie was de dokter die een attest voor uw pa voor zijn maagzweer heeft geschreven + voor ziekte van zijn .....

VRAAG: was dit soms dokter VANDAELE uit de WIJNSTRAAT?

Ik weet niets af van het feit dat mijn vader via een maagzweer heeft geprobeerd om in Ronse te blijven. In elk geval was de huisarts die mij bij ziekte moest verzorgen dokter Vandendaele uit de Wijnstraat.

VRAGEN naar andere anekdotes.....

Mijn moeder was naaister en zo heeft Gilbert Scherpings uit de nabije Wijnstraat haar eens de volgende opdracht gegeven. Hij had stoffen "karoelen" of maskers nodig, waarin gaten waren voor de ogen, de neus en de mond. Omdat hij aandrong dat hij dit nodig had om een gevangen kennis mee te bevrijden, durfde mijn moeder niet te refuseren. Toen mijn ma met het pakje onder de arm naar de Wijnstraat trok, passeerde ze daar vlakbij de zwarte Herman (NB: die bij haar twee razzia's heeft verricht). *Mijn moeder hield zich koel maar ze zei dat ze zoiets nooit meer wou doen.*

Ik heb ooit het volgende verhaal gehoord. Weerstander Bastien uit de Bredestraat was op een dag met een kennis op straat aan het pelotten (NB kaatsen; zeer populair toen te Ronse). *De Gestapo belt aan zijn deur aan, en zijn moeder komt open doen. Op de vraag aan haar waar haar zoon was, wees ze gewoon naar straat zonder goed en wel te beseffen wat het gevolg was: 'Ha ja, hij is daar aan het pelotten'. De man is nadien overleden in Duitsland.*

Ik kan U nog de volgende anekdote vertellen, die voor onze familie op een drama had kunnen uitlopen. Twee buurjongens, Jean Lammens (°1926; NB: nadien oorlogsvrijwilliger) *en lange Daniël Vandijstadt* (°1926; NB: nadien weerstander BNB + oorlogsvrijwilliger) *die later is uitgeweken naar Canada samen met mijn neef Daniël Vandenabeele, moeten blijkbaar goed de wacht aan de Sancta Maria in het oog hebben gehouden. Misschien was er ook de zoon bij de kruidenierswinkel "De Grenadier" uit de Kruisstraat. Op een bepaald moment zagen ze dat er bij de aflossing van de acht, even geen wachtposten aanwezig waren. Ze hebben dan vliegensvlug in het wachthuisje enkele dekens én zelfs de aanwezige wapens (o.a. Lügerpistolen) weggegrist. Het werd allemaal via de achterzijde van onze tuin in de tuin gegooid, wat een enorm risico was vermits zij zich daarom een eind op de toegang van Sancta Maria moesten begeven. Daarna kwamen ze langs voor aanbellen om alles te melden. Mijn moeder kreeg de schrik van haar leven, heeft de wapens onmiddellijk in een put in de hof gestopt (na de oorlog kwamen ze er beroest uit), en de dekens opgerold en naar boven gebracht. Die dekens heb ik gehouden om er repen van te gebruiken om bijvoorbeeld een tochtige deur mee te stoppen.*

De Duitse wachten die de diefstal vast stelden hebben een heibel gemaakt; je kon het tot aan het station horen. Gelukkig hebben zij geen huiszoekingen in de buurt gehouden, en er zijn ook nooit represailles voor geweest.

+ NOOT: ik toon u een stuk deken + FOTO VAN GEMAAKT

++++++++++++++++++++++++++++

De Bonte

Prudent De Bonte

+ commentaar: blijkbaar hebben we niet alles van dit interview verwerkt op PC want we lazen daar: "*slechts klein beetje nog verwerken*". Nu goed, voor dit sensationeel interview - hoe kleiner, hoe beter of belangrijker - kunnen wij toch maar best verwijzen naar onze commentaar bij de verzetsstamboom van de familie De Bonte uit Ronse. Omdat deze toelichting zo belangrijk is, geven wij haar hier onderaan in extenso of volledig weer. Dank voor uw begrip.

*Prudent De Bonte + °Ronse, 26 november 1938.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: wijk 11 nr. 89 nu Karnemelkbeekstraat 6, of een vorm van heilig oord.

*datum interview: 21 augustus 2009 + NOOT: Prudent is op x september 2009 overleden!

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

Zie bevolkingsregisters document

"*familie De Bonte-Dewolf. KlijpeWijk 11,89 Karnemelkbeekstraat6, 4Joden.* 1"

Er is bij ons thuis een Joodse familie ondergedoken. We woonden met mijn ouders bij mijn grootouders langs moeders kant, Charles Louis Dewolf en Bernadette Dekeyser. Ik teken U een plattegrond van toen. Er was vlakbij de Karnemelkbeekstraat nr. 6 een klein huisje dat leeg stond toen de Joden kwamen. Dit huisje werd normaal verhuurd. Wij woonden allen in de boerderij die erachter stond, en achteraan de boerderij was de hangar. Het klein huisje is verdwenen, en de boerderij is gemoderniseerd.

Ik herinner me toen die Joden aankwamen: ik moet toen ongeveer vier jaar oud geweest zijn. Het was een man met zijn echtgenote en twee kinderen. Eén kind was van hen, en het ander kind was van zijn broer of schoonbroer. Die ouders waren opgepakt en moeten omgekomen zijn, want dat kind is na de oorlog naar Amerika verhuisd, zoals men zegt "verkocht aan een Amerikaan". Ik herinner me niet wanneer dat kind bij ons is vertrokken.

Deze Joden kwamen van de familie Naessens op de Hootond in Zulzeke. U vindt het huis nu nog als het eerste huis na de molen Hotond (komende van Ronse) aan dezelfde kant gelegen een honderdtal meter verder. Om een of andere reden moesten deze Joden daar weg. Maurice had van iemand opgevangen dat op dat moment bij ons een klein huisje leeg stond.

+ NB: zie INTERVIEW met tante van de Bonte Mariëtte Puissant voor de waarschijnlijke reden van hun vertrek daar: veiligheid! + dit huis is inderdaad slechts een anderhalve kilometer van het huis Naessens op de Zandstraat).

We noemden de man "Maurice" (NB: zijn voornaam was Mozes). Hij woonde met zijn familieleden in het kleine huisje van ons aan de straatkant. Toen de Engelsen door Ronse passeerden, is de man van blijdschap tegen het plafond gesprongen!

De Joden werden van buiten gesteund. Het geld werd via het postkantoor van Ronse geregeld overgemaakt op naam van mijn grootvader. Er werden daar na een tijd naar het schijnt op de post wel eens vragen over gesteld, maar er zijn geen moeilijkheden rond geweest. Ik ken geen hulp van Ronsese verzetsgroepen. De buren, wij waren allen kleine boeren, gaven ook al eens hulp. Ze zijn waarschijnlijk langer dan één jaar bij ons geweest. Op mijn vraag aangaande voor of na Stalingrad antwoordt hij dat ze na Stalingrad zijn gekomen.

VRAAG: zou de steun via een aan het Onafhankelijksfront verbonden Joodse organisatie (zie inleiding Rechtvaardigen België ..... OPZOEKEN) kunnen geweest zijn: alleszins wist weerstander en veldwachter Fl. Delfosse van hun bestaan (zie verder)????

Deze 'Maurice' zou eens opgepakt geweest zijn aan het station van Ronse. Blijkbaar moet hij in contact gestaan hebben met een zwarte, want die zwarte heeft hem eruit gehaald, bevrijd. Die zwarte was Wilfrid Vancoppenolle uit de Zonnestraat. Die woonde in een kleine verfwinkel rechtover de 11-Novemberstraat (thans verdwenen; ongeveer rechtover de winkel van Paul Verschelden) ongeveer ter hoogte van de huidige drukkerij Dubar. Deze man is na de oorlog zeker in Ronse blijven wonen, want ik heb er nog verf gekocht. Mogelijks was hij ook fotograaf

+ NOOT: Wilfrid was helemaal geen collaborateur, maar wel zijn beide broers Maurice en Marius en het is één van die twee (wij vermoeden de tweede) die deze reddingsdaad heeft verricht + <u>zie ook elders interview met Claire Vancoppenolle.</u>

Een reeks mensen was op de hoogte. Ik teken voor U een plattegrond van de huizen en van de buren (plattegronden in bezit):

-buren nr. 4 en nr. 8 wisten het. Buur 4 was Achilles Bourgois en Madeleine Platteau en vier kinderen. Buur nr. 8 was de familie Georges Hantson – Germaine Dewolf en vier kinderen;
-veldwachter Floribert Delfosse uit de Saint-Sauveurstraat wist het ook.

+ NB: Floribert was lid van het Onafhankelijksfront sinds juni 1943, aangesloten door Robert Delobel (zie DOS.29.08.2008.Floribert DELFOSSE)

+ NOOT: ik noem allen "wetensplichtigen" (zie manuscript Rede achter het hart = logica in Jodenhulp). DEFINITIE wetensplichtige: iemand die op de hoogte is van informatie over een andere mens, zonder dat de mens waarover het gaat weet heeft van deze kennis, en deze informatie aan niemand doorgeeft waarvan hij vermoedt dat deze persoon op zijn beurt door deze informatie de betrokken mens schade zou kunnen toebrengen.

+ OPDRACHT: hun identiteit opzoeken + die van grootouders Charles Louis Dewolf en Bernadette Dekeyser (toen was wijk 11 nrs.....). + kinderen OPZOEKEN (hebben zij gespeeld met de Joodse kinderen, enzovoort)

Na de oorlog is Maurice met zijn gezin naar Brussel getrokken en is er begonnen als pelsenmaker. Mijn moeder heeft van hem als cadeau een pelzen mantel gekregen! Ik herinner me zeker daar nog geweest te zijn want naar aanleiding van zo'n bezoek ging ik de derby Anderlecht – Union bekijken, en ben ik nadien nog verdwaald in het Brusselse tramnet! We zijn op een bepaald moment het contact verloren.

+ NOOT: er zijn 2 De Bonte's in de KARNEMELKBEEKSTRAAT 3: zie volgend interview.

++++++++++++++++++

Toelichting uit onze politieke stambomen voor Ronse in WO II, bij deze familie.

Verzetsstamboom van de familie De Bonte: = **zeker deel katholieken**

NB: alle onderlijnde namen hebben een zekere/mogelijke verzetsdaad uitgevoerd.
NB: alle zwarte namen hebben een zekere/mogelijke demofagische daad uitgevoerd.

.....

+ NOOT: interessant is dat we hier (bijna) alle toenmalige leden onder de familienaam De Bonte terugvinden, dat zowel naast elkaar wonend als ondersteunend in deze vorm van wat wij humanitair verzet noemen (het allerbelangrijkste, samen met moreel verzet, en zeer bovendien net het soort verzet waarin het zogenaamd gewapend verzet geen zier in was geïnteresseerd, op de spreekwoordelijke uitzonderingen na zoals met name ook in Ronse zou gebeuren zelfs bij de nogal eigenaardige verzetgroep van Insoumis + we vermelden nog het zeer onderschatte politiek verzet, zoals bij name dhr. Achilles 'Charbon' Van Acker zeker één der belangrijkste Belgische ... weerstanders was want gezellig illegaal samen met geestesgenoten de ontzettend belangrijke sociale zekerheid voorbereid heeft, die vanaf 1945 het nieuwe koninkrijk der Belgen mee een fundamentele gestalte zou geven). Alleen weten we niet waar de ouders/grootouders woonden al was het zo goed als zeker zeer nabij, in of het huidige Kluisbergen of in Rozenaken/Russeignies. We weten dat zij elkaar elke week hebben bezocht en dat was allicht gewoon te voet dus op wandelafstand en de grenzen met de twee vermelde gemeenten waren vlakbij (is apart genealogisch op te zoeken en mogelijks komen daardoor andere relevante familieleden De Bonte - met gelinkte families - naar boven!). Bovendien was de ermee intiem - familiaal uiteraard maar dus ook politiek - verbonden familie Dewolf2 als het ware al eeuwen in deze omgeving gevestigd en had het zoals door insiders bekend een extreem hechte sociale structuur. Samen met de afgelegenheid van deze plaats en het feit dat het steeds om volwaardige of minstens amateurlandbouwers ging (er was tevens een Dewolf vlakbij die varkensslachter was), was het een uitgelezen plaats om onderduik te verlenen, in dit geval aan de verschrikkelijk bedreigde Joden en zeker niet minder dan ineens vier (4 - VIER) mensen onder hen - waarvan niet zomaar overigens de ouders van het nichtje zouden omkomen in Auschwitz. Toch zijn er twee cruciale gevaren geweest maar daarover in een apart artikel al werd één maal vader Mozes Beer recta Herzog door collaborateur Marius Vancoppenolle gered en werd een tweede maal de gehele familie bedreigd door de gebruikelijke crapuultjes van het ... gewapend verzet. We hebben alleszins het uitzonderlijke geluk mogen ervaren om lang na 2.000 nog drie directe getuigen te kunnen spreken. Trouwens, wij hebben ook al Georgette Beer recta Herzog aan huis ergens in het Antwerpse teruggevonden, zij het via wat men een speciale tip kan noemen - met eeuwige dank aan X1239 of was het X7589? In elk geval, naam of toenaam gaan wij nooit ergens meedelen.

Het moet nog worden vermeld dat doorheen de aanverwante familie Dewolf2 en binnen dezelfde Joodse familie een ander deel van hen, voordien ook al succesvol ondergedoken elders buiten Ronse, na de bevrijding een tijd daar op de Klijpe en officieel ingeschreven zou komen recupereren en terug levenskrachten en hoop opdoen. Het was werkelijk vlakbij bij deze Jodenredders want bij weer een lid der Dewolf op wijk 11 nr. 83 dat nog eens 3 (drie) JODEN gehuisvest werden na de bevrijding minstens vanaf 03 november 1944 tot 08 februari 1945: Isak Wetter (1909) en eega Blanka Sucharowicz (1909), en hun zoon Jacki (Elsene, 1943 + allicht later naar de USA, net als Rachel Geiger). Ten andere begrijpt U het belang van een nieuwsgierige studie van de registers van de Burgerlijke Stand in deze twee gevallen. We kunnen hier alleen zeggen dat wij die gevallen hebben ontdekt door gewoon eens de redelijk waanzinnige opzet te hebben om vanaf de eerste bladzijde van het eerste boek tot ... laatste ... laatste ... blad per blad der registers 1931 - 1947 om te slaan, en te kijken over die duizenden bladzijden op de rechterzijde naar een speciale inkomende en/of uitgaande aanwezigheid. In dit geval hebben wij dan dankzij zekere ook al illegale middelen - een up to date of digitale kiezerslijst ons overhandigd door A1234 of was het ????, waarvoor ook eeuwige dank - ook direct dhr. Prudent De Bonte kunnen lokaliseren die we dan onmiddellijk per telefoon voor een afspraak hebben verzocht. Waarna ... Uiteindelijk konden wij ook nog kort twee bejaarde leden van deze familie te Ronse interviewen waarvan - we willen niet te sentimenteel doen - dhr. Daniel De Bonte één der mooiste mensen was die we ooit hebben ontmoet; goed vlees in de kuip bij de familie De Bonte al hebben wij liever verse vis uit het Zeitje - maar we wijken af!

Na op naar de twintig jaar studie van politiek gedrag rond WO II, uiteraard zeer veel zij het niet alleen toegepast op Ronse, mogen wij gerust voor deze gemeenschap Ronse (circa 25.000 inwoners) zeggen dat deze verbonden families de allermooiste oorlogsbladzijden hebben geschreven in de annalen van deze stad - voor WO II. Het gaat om ruwweg tussen de twintig en dertig (20/30) mensen die allemaal op meer of mindere wijze waren betrokken en geen enkele van hen - tot onze kennis heden - is ooit gehuldigd, op gewoon, stedelijk niveau of zelfs als Rechtvaardige - vergelijk dat met een hoop pure misdadigers uit het georganiseerd verzet te Ronse die tot hopen erkenningen, medailles en beroepsvoordelen hebben verzameld als slokkoppige gieren. Dat enkele van deze familieleden onder hen werden veroordeeld als collaborateurs zal daar wel iets mee te maken hebben al kunnen wij zeggen dat met name de cruciale of aanvankelijke redder Marius Vancoppenolle ondanks zijn veroordeling ook nog begin jaren '50 een aanvraag heeft ingediend voor het statuut van Burgerlijk Weerstander. Hij werd uiteraard (...) niet erkend maar vooral formeel door het feit dat hij uiteindelijk geen enkele maal informatie zou geven om zijn aanvraag te staven. Nochtans was één stuk info in dat dossier voor ons opvallend; de vermelding op zijn strafblad van zijn veroordeling tot twee jaar gevangenis - of vermoedelijk ongeveer de tijd dat de door hem mee geredde vier Joden te Ronse in een klein huisje hebben doorgebracht. Dat dossier vonden wij lang voor de kennis omtrent de Joodse onderduik maar was vanzelfsprekend een vingeraanwijzing dat rond die aanvrager iets belangrijks was gebeurd; wat 'dus'? Het was dus wachten op een toeval - in dit geval waanzinnig veel of exhaustief en vooral niet wetenschappelijk 'geleid' zeg gecastreerd-gedetermineerd zeg echt vrij, avontuurlijk-romantisch en voor alles verantwoord (achteraf dus) onderzoek - om ... Het stemt dus tot wetenschappelijk nadenken dat de belangrijkste vorm van verzet te Ronse nooit kon worden gevonden door de zgn. traditionele onderzoeksmethodes (heuristiek) van wat zich academische geschiedschrijving noemt. Maar dat academische historici zowat de slechtst mogelijke geschiedkundigen zijn, op de Engelsen na (maar die hebben simpelweg veel beter middelbaar en universitair onderwijs en lezen meer literatuur), dat hebben wij inderdaad in de loop van dat lange onderzoek ondervonden - tot zekere of echte scha en schande en vooral tot scha en schande van het geëerde leespubliek.

++++++++++++++++++++++++++++

De Bonte

Daniël De Bonte

+ zuster Ghislaine (°19 mei 1936)

+ zuster Marie Madeleine (°1938)

*Daniël De Bonte, °Ronse, 19 november 1932 + Karnemelkbeekstraat 3 te Ronse,.

*data interview: woensdag 30 maart 2011 + woensdag 6 april 2011

+ commentaar; uiterst vriendelijke zeg maar gewoon een heel lieve mens. Ik ben nog een paar keer goedendag gaan zeggen. Of ook weer zo'n melancholisch aspect van die interviews: je zou eigenlijk willen .... Het grootste deel van het eerste interview gebeurde met Daniël, terwijl zijn beide aanwezige zusters, Ghislaine uit Ronse en Marie Madeleine uit Geeraardsbergen, er soms iets aan toevoegden of bevestigden. Zijn inwonende zuster Nelly (°1928) is grotendeels van bewustzijn beroofd hoewel zij nog flink rondliep voor allerlei karweitjes. Het tweede interview gebeurde enkel met Daniël. Daniël De Bonte spreekt wat trager, maar is nog zeer goed van geest. Zijn gezondheid is wat minder. Op een bepaald moment staan we buiten op straat te praten en laat hij een geweldige wind, die we beiden dus niet hoorden. Maar vooral: een van de meest innemende mensen die ik ooit heb ontmoet. Enorm vriendelijk, beleefd en ook sterk geïnteresseerd in dit onderzoek.

Wat een onvoorstelbare arbeid of inzet van ... middelen, dit soort onderzoek. En wat een geregelde zelfs uiterst grote vreugde, is ook zo'n uniek onderzoek.

SPECIFIEKE VRAGEN VOOR BETROKKENE:

Geen op papier voorbereide vragenlijst deze maal.

Mijn ouders waren Romain De Bonte en Adèle De Keyser. Mijn vader was de broer van Georges en dus de nonkel van Prudent.

In onze straat waren er kasseien tot aan ons huis en verder was er gewoon een zandweg.

De Joodse Georgette heeft steeds haar voornaam behouden. Haar nichtje noemde Rachelle. Tegen ons was gezegd dat Rachelle het zusterke was van Georgette. Mijn broer Raoul is van 1926 en is enkele jaren geleden overleden (pakt het doodsbeeldje) in augustus 2007. Hij was Franciscaan en is voor zijn dood uit Chili naar Ronse terug gekeerd naar het klooster op de Steenweg op Elzele. Hij overleed op Hogerlucht. Hij heeft zich deze twee kinderen nog wat aangetrokken toen hij vakantie had op het college. MARIE MADELEINE: Hij heeft nog voorgesteld om hen te dopen maar dat wilden zij niet.

Elke woensdag kwamen de grootouders van Prudent bij onze ouders, of omgekeerd. Wanneer zij naar ons kwamen, vergezelde Bertha hen samen met Georgette. Bertha sprak gebroken Nederlands, en waarschijnlijk voornamelijk een soort Joodse taal. Ze moest breien voor haar kinderen en ik herinner me nog hoe ze zei 'ik heb geen saaie', in plaats dat zij wol zei.

GHISLAINE: *ik denk dat Georgette een paar keer met ons is mee geweest naar de bewaarschool (wordt bevestigd door MARIE MADELEINE), maar ze was zeker niet ingeschreven. Dat was op de Vlaamse afdeling van Rozenaken, een afdeling van Sancta maria, en deze school stond onder leiding van zuster Bernardine. Ik denk dat het bij jufvrouw ... Depauw in het eerste of tweede jaartje was, een dame uit Oudenaarde. Deze mensen waren gesteund waarschijnlijk door de Joodse gemeenschap. Grootvader Charles Louis Dewolf ging geregeld steun halen via de post – waarschijnlijk op zijn naam.*

MARIE MADELEINE: *We hebben nog samen met Georgette gespeeld als zij meekwam. 'Cache cache' op den hof, en met ballen, ook hinkelen, ...*

We moesten in de buurt enkel oppassen voor de zwarte Jaspers. Deze mensen hadden altijd schrik. Ze kwamen enkel tot hier en terug. Het was hier slechts een klein boerenwegske en wij hadden als buren:

-rechtover woonden brave mensen: 3 broers en een zuster van ouderdom

-tussen hier en Prudent waren er twee huizen. Ik zal u alles tekenen.

De veldwachter wist het ook, Florent. Die kreeg in die tijd wel eens een stuk van een pas geslacht varken.

Maurice noemden we Mozes. Hij had verschillende gouden tanden.

François Dewolf had als bijnaam TSJOE of TCHOE.

Charles Louis Dewolf zijn bijnaam was WIETIE WOLF omdat hij heel klein was. Hij was achter de oorlog president van de fanfare van de Klijpe. Dat was een katholieke vereniging. Hij speelde er op een blaasinstrument, een koper die iets kleiner was dan een bombardon. Ik denk dat dit een alto noemde.

Gilbert Dewolf was een varkensslachter die hier wat verderop woonde.

+++++++

Nawoord bij de twee relatief korte zij het .. interviews met leden van deze Ronsese familie.

Naar onze steeds beperkte kennis is geen enkel lid van de familie DE BONTE - DEWOLF ooi erkend geweest op enige wijze, noch als zgn. Rechtvaardige, noch als - you name it. Wij - wij, w... - wij doen dat soort euvel - ach, uw rechterhand moet niet weten .. linker...? - enigszins een vorm van ... euh .. geweld aan?

++++++++++++++++++++++++++++

Debouvrie

Roland Pierre De Bouvrie

nog eens TERUGGAAN met reeks openstaande vragen + maar tempus fu....gi.... iiiiit.

+ commentaar

+ in zekere zin is dit één van mijn belangrijkste interviews en wel om twee redenen:

1) Roland, voor een zeldzame keer tutoyeer ik een geïnterviewde want we konden het best met elkaar vinden in die zin dat ik hem nog wel eens opzocht nadien ('na de interviews'), Roland was al eens tegengekomen in het rustoord van het OCMW toen ik er andere mensen opzocht. Op de één of andere manier kwamen we met elkaar in contact want in se vond ik hem iets te jong want geboren in 1931. Terwijl ik dan wel reeds een dossier had van zijn vader die tijdens de bezetting eens werd gearresteerd door de "Deuten", dacht ik: "Wat kan deze jonge kerel nog aan dat dossier toevoegen?". Ja, ik weet het, hoe kan je van een bejaarde NU zeggen dat hij of zij een jonge kerel of vrouw is, maar dat is nu eenmaal een onderzoeksperspectief. Misschien was het maar beter voor "iedereen" dat ik voor mijn intens onderzoek al was verhuisd uit Ronse, want had ik er blijven wonen, was de kans redelijk groot dat een groot deel van de bevolking me als het ware op den duur zou gaan mijden: "Hij is daar weer, met en voor zijn oorlog". Natuurlijk zijn er veel mensen die graag over net deze periode spreken, maar eens een onderzoeker over dergelijk thema wordt gepakt, is het ook een microbe die werkelijk de ogen en open oren spert, steeds op zoek naar nieuwe en liefst interessante informatie. Bleek nu daar deze 'jonge' Roland niet alleen een aangename mens is om naar te luisteren en mee te spreken (je kom het gerust een vraag stellen zonder dat hij er als het ware voorbij huppelde, zoals ik wel eens meer meemaakte), bovendien was hij net in die tijd (...) een pientere kerel geweest. Mogelijks was zijn grote opmerkzaamheid een gevolg van het feit dat hij niet alleen een enig kind was, maar ook dat hij als zijn vader beiden sterk emotionele mensen waren en gelukkig ook prettig met elkaar konden omgaan. Was dit dus een les? Een les in het niet onderschatten van jonge mensen en hun capaciteiten om zaken goed waar te nemen en hen ook goed te herinneren? dat betekent ineens ook dat voor interviews over deze periode, waartoe ik maar blijf oproepen, ook jongere bejaarden, de echte jongeren van die oorlogstijd, nog vruchtbare herinneringen kunnen voortbrengen. De vraag is dan welk soort herinneringen interessant zijn, en zo kom ik bij mijn volgend punt.

2) de lezer die alle voorhanden interviews (niet allen kunnen we immers momenteel geven) heeft doorgenomen, ziet overduidelijk hoe we talloze keren zijn op pad getrokken met een resem standaardvragen. Om diverse redenen zijn we in zekere losser en zeker ook directer geworden. Zonder op die ondervragingstechniek in te gaan, zijn we blij dat we alvast bij Roland op één zeer belangrijk thema voor WO II zijn beland met een duidelijk succes. Als wijsgeer waren we al veel langer dan vandaag geïnteresseerd in de enorme vindingrijkheid tijdens de bezettingsperiode, wat we "de eureka van het gemis" noemen. reeds tien jaar geleden toen we tienduizenden bladzijden hebben doorgenomen rondom WO II, vonden we talloze voorbeelden van deze absoluut situationeel veroorzaakte of genoodzaakte snuggerheid. Het zal de lezer niet verbazen dat we dat zo goed als uitsluitend aantroffen bij de "amateurici". Zoals zoveel maal hadden de academisch gevormde historici geen of, extreem zelden aandacht voor het enorm diepe en elastische denkvermogen van de bezette

mensen om van de grote noden enigszins een deugd te maken. Het voorbeeld dat Roland geeft van de - dubbele en - gelukte poging van zijn vader om een broodoven te ontwerpen en plaatsen, is kenschetsend voor de problematiek voor de absolute meerderheid van de bevolking die van de een dag op de andere werd geconfronteerd met het verdwijnen van goederen of instrumenten, of hen slechts kon aanschaffen tegen waanzinnige woekerprijzen. dat dit belangrijke oorlogsaspect nooit grondig werd bestudeerd, door historici maar ook door filosofen die zo bezig met kennistheorie en wetenschapsleer (met onder meer onderzoek naar wetenschappelijke uitvindingen) is verbazend tot gewoon bizar, en toont nog maar eens aan hoeveel blinde wetenschappers er eigenlijk rondlopen. In die zin ben ik dan Roland enorm dankbaar dat hij werkelijk aandrong om te worden geïnterviewd; hij wou zeker over zijn vader spreken, en zeker ook op die manier. jammer genoeg hebben we dus zelf later eraan gedacht om ook deze zaken te bevragen; onze tijd is nu eenmaal beperkt en ook is ons eigenlijke onderzoeksthema, los van de geweldige evolutie ervan, uiteindelijk vooral een kwestie van een vraag naar rechtvaardigheid tussen oorlogsmensen. Het spreekt voor zich dat in Ronse veel meer vaders en moeders zijn geweest die op hun manier zich uit de slag beter of minder trachten te trekken. De ervaring met Roland is onderzoeksmatig dan ook tegelijk zeer pijnlijk want de zaak is zonneklaar; voornamelijk zo niet helemaal alleen in dit soort bron, een interview, is net dit soort oorlogsdenken en oorlogshandelen - alsnog - te vinden. Dat betekent concreet en bijna onwezenlijk dat de meeste informatie ter zake onherroepelijk is voorbij gegaan of domweg definitief verloren. en nogmaals: wie denkt er aan dat er ooit nog een oorlog kan komen in onze gewesten? .....

*Roland Pierre De Bouvrie, °Ronse, 02 maart 1931.

+woonplaats tijdens WO II: thuis Blauwe Steenstraat 185 = interessante straat want .....

*huidige woonplaats = OCMW-rustoord DE LINDE

**ontbijt tussen 8 - 8 u 30
**middagmaal tussen 11 – 12 u
**avondmaal tussen 17 – 17 u 30

*datum interview: donderdag 06 december 2012.
+ dinsdag 11 december 2012.
+ donderdag 20 december.
+ vrijdag 11 januari 2013.
+ vrijdag 15 februari 2013.
+ .....
+ .....

Mijn VADER noemde OMER gezegd ROBERT.
Mijn MOEDER noemde BARBARA gezegd MARIA.

*NOOT: het eerste interview is volledig geïmproviseerd. Ik had tijd over na het eerste interview met Yvonne Delepée en voor het tweede met Jenny Bouchez. Anderzijds had ik Roland De Bouvrie al enkele malen ontmoet en had hij mij details verteld, niet in het minst de band met Pierre Desmet. De band met Himschoot had hij me toen nog niet verteld. Fijne maar zeer emotionele man. Hij kon zeer moeilijk handtekenen.

.....

<u>In zake oorlogsslachtoffer Maria Zoé DE RIEMAEKER.</u>

*Naast nr. 233/1944 in de marge geschreven (geen eigen nr.) in 1949 dd. 22/9/1949:

*"De 19 Juli 1944 te DARMSTADT (Duitsland) ontvangen geworden de akte van overlijden van Maria Zoé DE RIEMAEKER,

-geboren te Nukerke de 15 Augustus 1896,
-dochter van Achille en van Cecilia Constantia PEDE;
-echtgenote van Achille HANTSON.

Op onze registers ingeschreven heden 22 september 1949."
*wonende Gasmeterstraat 14
*beroep (DC): haspelaarster.

*VRAAG: waar werkte haar man? Ook daar?

<u>+ mededeling van Roland Debouvrie (rustoord OCMW) op maandag 25 mei 2015:</u>

Mijn vriend Roger Hantson (NB Ronse, 22 juni 1924) uit het Gazestraatje (NB Gazometerstraat) is getrouwd met Anna ANDRES, een Duitse uit Arheiligen (NB Darmstadt!!!). Hij vertelde me eens het volgende. Het was luchtalarm. Verdorie, zegt hij, ik ben mijn portefeuille vergeten, en hij liep terug naar boven, kwam beneden en de bunker was plat. Moeder dood en verbrand. Ze is begraven in Arheiligen. We zijn vrienden geworden rond 1955. Roger is daar gaan werken met zijn moeder; hun vader is nooit naar Duitsland willen gaan. Pas na zijn huwelijk in Duitsland is Roger naar Ronse terug gekeerd. Hun enig kind is dan overleden 9 jaar oud, na een operatie aan de appendicitis.

.....

*NOOT: inzake de onderduik van Remy Van Meerhaeghe in de textielfabriek van ...: *Roland denkt dat hier Remy Vanderswalm passeerde.*

*zie DE VERBROEDERING, 28 juni 1931: zelfs op zaterdag juni 1931 bij René Delbar (later GEORGINA CORIE!):

**een "groote KARABIJNschieting. Gewone voorwaarden"!

+ NOOT: zie ook idem in DE VERBROEDERING, 28 december 1930: "Maandag, 29 dezer, groote wildschieting, met luchtkarabijn, voor 6 wilde konijnen, bij René Delbar. Inleg 5fr. - Begin om 6 ½ ure".

**VRAAG: waar gebeurde dat dan? In de tuin ....
.
Dat moet zeker in de privé zijn gebeurd en niet op straat. Men schoot immers met loodjes. Een luchtkarabijn werkt als volgt; door het geweer open te trekken, maak je druk klaar waarmee je dan kan schieten. Er is dus geen ontsteking.

+ VRAAG: welke voorwaarden waren dan zo gewoon

Dat weet ik niet.

+ VRAAG: waar gebeurde dit nog in de buurt?

Dat weet ik niet.

+ VRAAG: was er ergens in de buurt ook een liggende of staande WIP?

+ VRAAG: wat herinnert hij zich van de speeltuin in de Marijve aan de bareel?
+ VRAAG: was die bareel bewoond??? + vanaf WANNEER

+ zie de gift van DRESSER bij een tombola; DV, 13 januari 1924.
**tombola bij Fiene Duivels en Butie; Joseph Ferrantstraat 96;
**"1ste prijs een schone MARIANNE" = VRAAG:= wat betekent dat?

Ik heb er nooit van gehoord.

+ VRAAG aan Adrienne/Roland of zij de bijnaam van DRESSER kende voor OMER VANGERMEERSCH?

Ken ik niet.
Langs mijn moeders kant bij de familie DESMET werden zij de PUITJES genoemd (de Poitsjies). Ik weet niet waarom.
Ik ken bijvoorbeeld de bijnaam KERIE. Dat is de Ronsese naam voor het schrijn van Sint-Hermes in de Fiertel.
De Kloefies waren vloerleggers enzoverder. Ze woonden boven op de Steenweg aan Keysers kasteel, aan de linkerkant.
Het fabriekje van PORTOIS werd genoemd 'BIJ PORTIE'.
VAN DIERENDONCK had een textielfabriekje, een weverij, in de Fabriekstraat. Ze maakten er onder andere doublure, het binnenste of de voering van een kostuum.

*ELZELESTRAAT nr. 126 = zeer dichtbij de Zenobe Grammestraat en bij de spoorweg aan de kant van de fabriek De Waal woonde op dit nummer AUTOBUSUITBATER Emile FENAUX
= VRAAG: maar hier was toch geen ruimte voor grote busse; VRAGEN aan ROLAND waar deze bussen waren gestald!

Er was toen al een grote, optrekbare poort. Fenaux was kort voor de spoorwegbrug. Ik denk dat je eerst Fenaux had, dan een klein huis, dan een winkel met gleierwerk en een beenhouwer. De laatste van die rij was Gheyssens.

**VRAAG: wat weet U over onderhoud aan Duitse bussen in het begin van de oorlog?

VRAAG: van WIE was het volgende café + WAAR ongeveer gesitueerd?
**DE VERBROEDERING, 29 november 1936
= heropening café AU TRIANON, chez MADELEINE, Elzelestraat SPILGREM

Ken ik niet.

*VRAAG: waar was: **de BIBLIOTHEEK of boekerij van de BSP??? + welke voorwaarden (kost per boek of ...)?

Ik ben er nooit geweest. Het was in de rue Joseph Ferrant.

**waar werd er exact GEKAATST op de Steenweg (aan welke fabriek of ...) + idem voor de MARIJVE .....

Waar er gekaatst werd op de Steenweg weet ik niet. In de Blauwe Steenstraat was er een verbreding waar er toen zeker werd gekaatst. Dat was op macadam.

*VRAGEN waar café ERNEST zich bevond = zo goed als zeker een bordeel
= waarschijnlijk is dat de plaats op Jean Baptiste Dekeyserstraat 22
*zijn bijnaam was SMOUS: zie DV, 18/9/1932
NOOT: hier woonde Angèle WANDELS tussen 06 januari 1941 en 05 maart 1941
+ hier woonde eveneens de VERMELDE Constance SCHAMP van 10 juli 1940 tot 27 oktober 1945
+ mogelijks 'redelijk' rood = zie ophaling van ... door zinging in DE VERBROEDERING, 10 juni 1943

Ik ken die café niet. Misschien was die Ernest een Jood want met zo'n bijnaam?

*KERMIS op Spilgrem zie De Verbroedering, 09/9/1934

... met galoche-schieting = VRAAG: wat is dit????

Galocheschietingen ken ik zeer goed want heb ik veel gezien en als kind ook gedaan. Voor het galocheschieten had je een schijf nodig die men in het Ronsies een LUTIE noemde. Die schijf was namelijk van lood was gemaakt en had een diameter van pakweg 10 à 12 centimeter. Ze moest op de galoche worden gegooid waar een muntstuk op lag. Het was de bedoeling de lutie zo dicht mogelijk te gooien tegen het muntstuk dat viel. De winnaar was degene wiens lutie het dichtst bij het muntstuk lag dat men op de galoche had gelegd. De galoche zelve was een houten tapje dat ongeveer zo breed was als een muntstuk en een 10 of 12 centimeters lang. Het werd pas op de grond gezet.

Het was ook een kinderspel. Mijn papa heeft nog een lutie gegoten in een buitenring van een roullement of kogellager. Het lood heeft hij gesmolten in een ijzeren pan. Men gebruikte toen veel ijzeren pannen. We speelden dan met kleine centjes.

Door de cafégasten werd dit spel buiten gespeeld, op de trottoirs. Die leenden zich daar uitstekend voor want ze bestonden toen vooral uit gestampte asse. Die was meer dan genoeg voorradig uit de ovens van de fabrieken. Ik denk dat er tijdens de oorlog op de Steenweg van Elzele al een trottoir was met betonnen dals, maar in mijn straat de Blauwe Steenstraat waren zij zeker van as. Vermoedelijk waren de trottoirs van de Marijve toen ook nog van gestampte as gemaakt. Na een tijd hadden de luties werkelijk een spoor getrokken in die as.

.

*VRAAG: wat betekent PRIJS voor MUILENTREKKERS bij een zinging in een café van Georges Denhaerinck op Hogerlucht?
(NVDR: Hij schiet in een lach)

Muilentrekkers waren zuurkes. Je kon ze onder andere krijgen bij SPEKKIE op de Steenweg.

NOOT: Op mijn vraag kent hij noch Omer Schoelinck noch de vader Vandenhole als verkopers van snoep.

NOG VRAGEN of hij dat verschil tussen zaal en lokaal kan tekenen? Waren dat inderdaad TWEE APARTE gebouwen?

Dit is de situatie in NOVEMBER 1946:

1) het LOKAAL van DE TOEKOMST in Elzelestraat 28 +
2) de ZAAL van DE TOEKOMST in Elzelestraat 30

Dat was feitelijk één gebouw.

NOG VRAGEN of hij weet wat de INBRANDING van Germaine MAES betekent + ook te vragen aan haar zoon GHISLAIN .....

= De Toekomst. 1946.11.24.1.2: de aankondiging van de zogenaamde INBRANDING van Germaine MAES in de zaal DE TOEKOMST op 23.11.1946!!!!!

De inbranding van iemand betekent dat iemand een café opent. Die persoon wordt zogezegd ingebrand; hij of zij krijgt geschenken van de mensen.

*'t Volk van Ronse. 1930.10.25.4.2: idem, o.a. raad COO!!! met o.a. socialisten VAN WIJNEN, DEBOUVRIE, ...

VRAAG: was dit zijn vader of andere familie?

Theophile Debouvrie was een bode van de mutualiteit. Hij was geen familie van ons.

*K.A. Vindevogel.540 + smokkel. Gilbert Ysebaert, kolenhandel, diverse Louise Marie = GELDSPELERS 'ankers & zonnen'

VRAGEN wat dat betekent?

Ha: 'Ankers en zonnen, altijd gewonnen!' Dat was een spel die werd gespeeld in het café van de grootouders van Serge Hoebeke. Dat werd onder andere gespeeld bij hanengevechten. Het was waarschijnlijk met teerlingen en een berucht spel dat ook nog na de oorlog werd gespeeld.

Café DE RELAIS was het laatste huisje van Ronse op de Steenweg naar Elzele. Het lag aan de rechterkant waar er een mijlpaal is. Als kinderen mochten we daar op de wippe spelen. Er was maar dat. Er stond een appelaar en als schommelend trachten we die appels eruit te halen.

In dit café waren er tijdens de oorlog hanengevechten. Met mijn kozijn uit Crimont ben ik zelf nog gaan kijken, een keer of drie wel. Er zat dan zo'n man of twintig, dertig. Er werd geld geboden en wanneer er iemand had geboden, werd dat genoteerd. De patron had twee vossen in een ren. Je moest er zeker je vinger niet doorsteken of je was hem kwijt. Ik heb nooit gehoord dat hier een inval is geweest. Ik heb nog gezien dat de hanen in een grote mand zaten op de bagagedrager van een fietser.

Ik ben met mijn kozijn naar Ellezelles gaan kijken toen er een STUKA in de grond was gestuikt. Je kon een huis bouwen in die put. Er stond schildwachten rond. Ik heb een stukje gebogen aluminium kunnen meenemen.

Na de bevrijding is er een vliegend fort geland ..... NOG BEVRAGEN .....

*er was zeker een socialistische werking in de MARIJVE want er was een WIJKCLUB MARIJVE:zie DE VERBROEDERING van 03 februari 1934 (ARCHIEF AMSAB).

= aankondiging van een JAARLIJKSE algemene vergadering op zondag 11 februari, gevolgd door een gratis tombola voor de aanwezige leden + MAAR NIET aangeduid waar!!!!

VRAGEN aan Adrienne Delepée of ROLAND of Adelin!!!

Dit lokaal was in het café van GEORGINA CORIE. Ze woonde vlak voor het oud huis van mijn grootvader CAMILLE. Zij hebben de stal gekocht, afgesmeten en een hoog huis van gemaakt en beneden café.

Het was het café van HIMSCHOOT (NB: zegt hij veel later).

We wisten niets van de Joodse onderduik in de Blauwe Steenstraat. De familie Fouquet - Devos zegt me niets (antwoord op mijn vraag).

Pierre Desmet woonde bij zijn arrest in Den Haeze, en daarvoor in de Marijve. Zijn tweede echtgenote noemde Emma Schallon. Bij zijn arrest woonde André, die ondertussen overleden is, bij zijn grootouders en hij is daar gebleven tot aan zijn huwelijk. Het klikte niet met zijn stiefmoeder (NB: denkelijk is André wel terug naar zijn vader op ... gegaan, toen deze dus na drie jaar uit Duitsland terug gekomen was).

Antwoord op mijn vraag of Camille Desmet uit de Grote Marijve familie was met een hondenkar: Camille Desmet was mijn grootvader. Hij was een kolenmarchand. Mijn ma heeft me verteld dat hij een steekkar had met twee honden (NB: allicht bij de verkoop in 1935 .... van die ene, de andere om te waken of zo gehouden). Die kar was niet voor kolen. Hij was een goede commerçant; al wat hij kon verkopen, verkocht hij (NB: hij was officieel gekend als voddenhandelaar = leurder!).

Ik denk dat PIERRE een communist was en dat hij daarom is gearresteerd. Zijn ouders en mijn ouders waren socialisten. Mijn ouders zijn na de oorlog communist geworden. De volledige familie was half en half katholiek; ze gingen nog naar de ceremonies. Maar ze waren water en vuur met die van de Volksbond. Op de EERSTE MEI moesten ze kunnen passeren langs de Volksbond!

Toen Pierre terug kwam, was hij vel over been! Hij woog nog amper 35 kilo! Hij kwam terug met de chauffeur van Neckebrouck (NB: dat was eigenlijk ....., de chauffeur van DELAUNOIS & HANTSON, de opvolgers van NECKEBROUCK/Neckebroeck).

In de Marijve is er zeker geen feest georganiseerd; mijn grootouders, zijn ouders, waren al overleden. Van een mogelijk feest in Den Haeze weet ik niets.

Op D'Hoppe is eens een Duitser vermoord met zijn eigen bajonet. (NB: hij was hoogst waarschijnlijk eigenlijk alleen maar gekwetst) Dat was de broer van een aangetrouwde neef van mij die dat heeft gedaan. Dat gebeurde mogelijks in het begin van de oorlog. Die neef wou zijn broer niet verklikken en noemde Marcel HIMSCHOOT! Zijn vrouw was Georgina DENAENE die langs haar moeder familie van mij was. Ik ben haar NEEF: haar moeder was een ZUSTER van mijn moeder. Als een soort straf heeft hij moeten tekenen voor Duitsland. Hoe de Duitsers op zijn naam zijn gekomen, weet ik niet.

Zie: 't Volk van Ronse. 1940.10.12.7 + incident met Duitse soldaat op D'Hoppe te FLOBECQ: hier is enkel sprake van een GEKWETSTE Duitse soldaat.

+ HIMSCHOOT is op ... december 1940 naar Duitsland vertrokken.

Marcel Himschoot heeft me dat later allemaal verteld toen hij in het Antwerpse woonde. Marcel Himschoot en zijn vrouw zijn nooit terug gekeerd naar Ronse, maar na zijn gevangenis naar het Antwerpse verhuisd. Hij woonde in de buurt van Antwerpen op de Boomsesteenweg als conciërge van de firma HA, landbouwmachines. Ze zijn daar ook gestorven. Marcel heeft dikwijls geklaagd dat hij zijn burgerrechten kwijt was. Ik herinner me niet, om op je vraag te antwoorden, of hij ooit zijn excuses heeft uitgesproken over wat hij binst de bezetting had gedaan. Hij zei ook dat hij dikwijls mensen heeft verwittigd: ik herinner me de naam van Roger De Buysscher, een slachter.

+ NB: Marcel Himschoot werd als collaborateur in 1945 ter dood veroordeeld, en in 1971 nota bene in eer hersteld.

Nicht Georgina DENAENE is het haar afgeknipt bij de bevrijding. Ze had schoon lang haar. Door wie en waar weet ik niet. Ik heb haar zelf zo kaal gezien op de volgende manier. Voor het stadhuis op de Grote Markt was er een gietijzeren plaat. Als je die open deed, zag je een gangway van de stadsgevangenis. Daar was geen trap aan verbonden. Dat luik lag toen waarschijnlijk open voor lucht; wij hebben het zeker zelf niet open gedaan. Ik heb mijn nicht daar zeker gezien, de eerste of de tweede week na de bevrijding. Georgina is nog weggevoerd uit Ronse; naar waar weet ik niet meer. Ik denk dat zij langer dan een half jaar is weggebleven. Terwijl Marcel in de bak zat, woonde zijn vrouw en zijn kinderen bij haar ouders Denaene - Desmet in de Marijve.

Van de MONBALIUs, zwarten die in onze straat woonden, herinner ik me niets speciaals. Hun vader werkte denk ik bij de spoorwegen; het was wel een strenge man. Hun huis is niet geplunderd, hun moeder is niet het haar afgeschoren. Ik herinner me ook niet dat zij in een uniform hebben gelopen. Ze deden niet aan propaganda.

Ik herinner me de zwarte buur Albert VERHELLEN. Hij woonde in een bouw van Depauw. Dat waren allemaal gelijke huizen, die ze huurden. Hij was de oudste en had voor de Duitsers getekend. Voor wat weet ik niet. Ik heb hem ook nooit in uniform gezien. Hij was ongehuwd en woonde nog thuis. Ik weet niets van propaganda door hem in de buurt. Hun huis is niet geplunderd en ook zijn moeder is niets overkomen.

Het huis van Floribert HANTSON is evenmin iets overkomen. In feite weet ik van geen enkel huis in de Blauwe Steenstraat dat is geplunderd, noch is er iemand mishandeld.

Toen ik voor mijn Plechtige Communie naar de lering ging, dat was heel vroeg, heb ik grote Duitse camions gezien met vooraan een soort driehoekig licht boven op de cabine. Het waren lange camions. Ik denk dat het voor de V1 was. Ik heb hen gezien in de Statiestraat en zij kwamen uit de richting van het station.

Op weg naar school passeerde ik op de Elzeelsesteenweg tegen de brug van de ijzeren weg een aanplakbord. Dat was juist als je van het centrum komt aan de rechterkant net voor de brug. Ik heb er een affiche op gezien; een Duitser met een pistool in de nek van een ander mens.

Mijn route naar school was: de Blauwe Steenstraat, de Steenweg van Elzele, de Elzelestraat, de Olifantstraat tot boven, rechts de Statiestraat in en dan de Collegestraat en door de Pierre D'Hauwerstraat naar het Atheneum.

VERGELIJK met GERMAIN!

Ik had op mijn pet een anker staan die gebrodeerd was door een vriendin. En van een leerkracht wiens naam ik mij niet herinner, hij was waarschijnlijk Duitsgezind, moest dat anker daaraf. Hij eiste dat zonder dat hij zei waarom .

We kregen Frans van een rijke boerenzoon De Paepe.

*VRAAG: hebt U ooit met jouw vader, moeder, tante, ... mee gedaan een BROODOPSTAND op de STOOKT IN .... 1942 + of ELDERS?

+ VRAAG: waar + hoe OUD was U toen?

NEEN.

*VRAAG: kende U HIMSCHOOT reeds TIJDENS de bezetting?

+ VRAAG: wat wist U toen reeds over zijn gedrag?

We wisten toen niets van zijn gedrag.

+ NOOT: de vader van Roland zat ook in dit cruciale jaar 1944 onder arrest tussen .... en .... (vier maanden) en was nadien thuis ondergedoken!!!

+ VRAAG: wat weet U over zijn VLUCHT naar Duitsland kort voor de bevrijding?

VRAAG: wie was MARCEL DELUSINNE = een weerstander ??

VRAAG: grootvader van Christine?

+ VRAAG: waar woonde hij toen?

+ VRAAG: kende U hem tijdens de oorlog?

Marcel Delusinne was een weerstander die woonde op CRIMONT in ELLEZELLES. Hij is de vader van Christine die hier werkt en zijn moeder noemde DE BOUVRIE en was een zuster van mijn VADER!

Ik ken hem van na de bevrijding toen hij met een witte salopette en een Duits geweer rondliep. Hij is nadien soldaat geworden bij de commando's in Marche-les-Dames, samen met zijn verzetsvriend André THIENPONT. Die laatste woonde tijdens de oorlog voorbij KEZERS KASTEEL aan de COQ BATTANT, ongeveer 100 meter voor ELLEZELLES

*VRAAG: waar zat U op school tijdens de hele bezetting?

*VRAAG: wie waren uw leerkrachten?

Ik zat op het Koninklijk Atheneum. We hadden binst den oorlog, waarschijnlijk in 1940, een leerkracht VON FLETEREN die wou al mijn boeken betalen. Hij is ervoor zelfs bij ons thuis gekomen.

+ VRAAG: spraken zij soms over de oorlog + op WELKE manier?

+ VRAAG: zijn er ooit INCIDENTEN op school geweest? + welke?

+ VRAAG: is één van uw leerkrachten geïnterneerd OF mishandeld geweest bij de bevrijding?

Daar weet ik allemaal niets van.

+ VRAAG: kreeg U op school soms EXTRA ETEN + van wie?
+ VRAAG: wanneer/welke periode ?

Thuis heb ik wel nog levertraan gekregen; je moest je neus dichtknijpen wanneer je dat inslikte. In de school heb ik nog eten gekregen van WINTERHULP. 's Avonds voor we naar huis gingen kregen we kleine visjes die in de braine, de pekel, hadden gelegen, met een stukje brood. Dat was een deel van een maaltijd.

Normaal ging ik over de middag naar huis om te eten. We konden goed stappen!

*VRAAG: hebt U ooit op VOGELS, enzoverder gejaagd voor ETEN?
+ VRAAG: op welke manier (NETTEN, ...)

Ik heb nog eksters gegeten uit een nest; ze konden nog niet vliegen. Eén meter en een half voor de top van de boom waar de nest zat werd dat afgehakt. Het was een volwassen man van op de Crimont in Ellezelles, een Waal, die dit aandurfde. Hij had sporen om te klimmen gemaakt (zie ommezijde van blz 7 voor een tekening hiervan!). Ik ben er nog bij geweest bij die vangst en heb er van gegeten. Het smaakt beter dan mussen en er is meer vlees aan. Op mussen heb ik zelf nog gejaagd met vallen, in Ronse "pierkes" genoemd.

Moeder prepareerde alle vogels: het vel aftrekken, en samen met het vel gingen de vleugels eraf, dan open doen en kuisen, en de pan in.

Die sporen waren ijzeren pinnen die aan de binnenkant van het onderbeen aan beide benen waren bevestigd. De pinnen zaten onderaan een lat die met twee leren riemen werd vastgehouden aan elk been.

Ik heb zelf nog in bomen geklauterd met behulp van een touw. Dat was een gesloten touw dat bevestigd was aan de voeten. We trokken het touw dan vast om hoger te geraken, maar we hielden ons vast zonder touw met de armen.

*VRAAG: herinnert U zich momenten dat U het ETEN THUIS helemaal NIET wou opeten wegens veel TE SLECHT?
+ VRAAG: wat was de reactie van MOEDER of VADER?

Neen, ik herinner me zoiets helemaal niet. Ze hebben altijd alles gedaan opdat het goed geweest zou zijn.

*VRAAG: was er een vorm van HULP of SOLIDARITEIT tussen Uw OUDERS en ANDERE FAMILIELEDEN
+ VRAAG: welke familieleden: grootouders, nonkel ....?

*had uw vader iets UITGEVONDEN dat op de één of andere manier:

+ VRAAG1: het leven EENVOUDIGER maakte?
+ VRAAG2: iets VERVING dat NU niet meer bestond maar WEL VOOR de oorlog?

Mijn vader had een kleine, stalen handmolen voor graan gemonteerd op onze wasmachine. Die machine werkte op electriciteit en op die manier kon hij deze molen ook

electrisch aandrijven! Dat maakte veel lawijt. Als we gingen oogsten, konden we het op die manier zelf malen en moesten we het dus niet naar de molen brengen.

Ik heb eens 75 kilo geoogst. Daar zaten paardenbonen bij, gerst en tarwe, en dat heb ik natuurlijk niet allemaal in één keer geoogst. Buur Arthur BLOIS was een duivenhouder bood me twee fietsbuitenbanden aan daarvoor en ik heb het aanvaard. We konden deze mengeling toch niet meer opeten. Ik had het geoogst. Als de kouters in de buurt werden geoogst, mochten we van de goede boeren oprapen wat gevallen was aan aren en bonen. Ik heb zelf zitten dorsen met een dors die ik zelf had gemaakt. Het stro was voor de konijnen.

We hebben nooit geoogst met mes noch schaar. Mijn nonkel X (NB: Roland wil zijn naam niet geven) heeft me één keer het volgende getoond. Hij ging naar een stuik tarwe; een stuik was een opper. Hij had een touw mee waarin hij al een strop had gemaakt. Hij legde die strop over die stuik en trok het aan. En was er mee weg! Het was niet ver van zijn huis en dit gebeurde in de volle dag!

.....

+ VRAGEN ivm BLOIS: moest Roland eerst de toestemming van zijn ouders krijgen om te ruilen + aan wie heeft Roland nog gegeven van wat hij oogstte + of bij anderen geruild + heeft zijn vader oogsten geruild, tegen ... en aan wie?
VRAGEN of hij hier de onderduik kende van Raoul Edmond Opreel (°1921)?

*ondergedoken van 16 september 1943 tot 12 december 1943, de dag van zijn arrest.

*ondergedoken bij het koppel Charles Louis Blois (Schorisse, 1868) – Marie Octavie D'Hondt = zij is ONGELETTERD!

+ NOOT: Charles Louis Blois is overleden op 20 maart 1946
+ beroep: wever
+ woont: Blauwe Steenstraat 167

+ medeplichtige ZOON + BUUR:

**geboorteakte van Arthur Blois: ...../1895;
**°Ronse, 25 maart 1895;
**v.: Charles Louis Blois
**m.: Marie Octavie D'Hondt

+ beroep: wever + betonbewerker

+ woont: Blauwe Steenstraat 169 = DIRECTE BUUR van zijn ouders

+ gehuwd met ....

**geboorteakte van Zulma Eugenie Aelvoet: ..../1896;
**°Ronse, 05 oktober 1896;

+ NOOT: inwonende dochter Marie-Jeanne Gisèle Blois (26/3/1926):

= eveneens minstens wetensplichtige!!

+ huwde op 16 februari 1945 met Daniel Verschelden (1926), waarschijnlijk als verloofde tijdens bezetting minstens wetensplichtige

VRAGEN aan ROLAND of deze verloofde de onderduik ook wist???

+ zie TEVENS diverse andere BUURMANNEN op Blauwe Steenstraat die ZEKER WETENSPLICHTIGE .....

+.....

+.....

vragen WAT Roland van hen weet?

Ik wist niets van deze onderduik maar ik kende de man wel. Ik heb nog met hem in het bos gewandeld.

Dochter Marie-Jeanne Blois en Verschelden heb ik zeker goed gekend. Ik woonde naast Verschelden en hij was chef garde op de trein. Ik kende het koppel want ik was hun facteur d'amour. Zo heb ik briefjes overgedragen en moest zelfs al eens boodschappen overbrengen. Ze hebben lang in den duik verkeerd.

Na hun huwelijk zijn zij verhuisd naar Gentbrugge.

*VRAAG: kweekte uw vader of ..... KONIJNEN + VARKENS + KIPPEN .....?

+ VRAAG: deed hij dat ook voor de oorlog?

We hadden alleen binst den oorlog enkele konijnen; een stuk of vier, vijf.

Ik heb eens bij een oude NONKEL buiten de stad KAT gegeten. Ik wist voor de maaltijd dat het hun kater was.

*VRAAG: kweekte uw vader of .....TABAK .....?

+ VRAAG: deed hij dat ook voor de oorlog?

Mijn vader kweekte tabak alleen voor eigen gebruik. En ook alleen maar binst den oorlog. Dat was ook maar één of twee keer.

Hij heeft zelf een tabaksmachine gemaakt waar een tabaksmes op en neer slierde om de tabak te snijden. Het houten kader heeft mijn pa zelf gemaakt. Het mes zelf kwam van een amortisseur van een trein, de metalen stootkussens van een trein. De glijders of de glissière heeft mijn pa bij een smid in de Kruisstraat laten boren.

Ik heb nog mee geholpen tabak te luizen. Aan de stam van de tabaksplanten, en hetzelfde geldt voor tomaten, staan de bladeren en in de oksels van de bladeren kwamen jonge scheuten. Die scheuten noemden we luizen. Die moesten eruit voor de schone groei van de tabaksplanten. Hetzelfde geldt voor de tomaten.

NOG NAVRAGEN of deze beschrijving juist is

*VRAAG: kweekte hij of ..... ook GROENTEN + WELKE?

+ VRAAG: deed hij dat ook voor de oorlog?

+ VRAAG: kweekte hij NU toch NADERE + WELKE?

We kweekten reeds van voor de oorlog prei, selder, korensalade of salade de blé (NB dat zijn muizenoortjes of VELDSLA?).

*VRAAG: heeft uw familie ooit bepaalde zake GERUILD tijdens de bezetting? + welke?

Anders niets dan die fietsbanden (zie elders).

*VRAAG: hebt U ooit hulp gehad van WINTERHULP? Onder welke vorm?

Mijn kostuum voor mijn Plechtige Communie heb ik van WINTERHULP gekregen. Het was de stof kaardwol of gardé. Dat was stof met korte vezels. Dat gebeurde toen mijn vader in de bak zat (NB; zijn vader was door de Duitsers gearresteerd tussen 28 januari 1944 en 28 mei 1944). *Ik had toen één jaar in de lering gemist en dus mocht ik normaal mijn Plechtige Communie nog niet doen. Mijn moeder is naar de deken met een hoofdpastei gegaan en heeft gezegd: 'Het is nu of nooit'. En ik mocht mijn Communie doen.*

*VRAAG: bent U ooit gaan ETEN bij IEMAND ..... in het kader van WINTERHULP?
+ VRAAG: ook met een broer/zuster .....
+ VRAAG: was dat DAGELIJKS + op welke moment van de dag?

NEEN. Ik heb wel eten van Winterhulp gekregen in 't school.

*VRAAG: kende U vriendjes of vriendinnen die bijvoorbeeld iets hebben GESTOLEN tijdens de bezetting? ETEN + HOUT + ...
+ VRAAG: waar werd dat gestolen?
+ VRAAG: werd dat ontdekt?

+ VRAAG: kende U VOLWASSEN mensen (BUREN, FAMILIELEDEN, ...) die bijvoorbeeld iets hebben GESTOLEN tijdens de bezetting? ETEN + HOUT + ...
+ VRAAG: waar werd dat gestolen?
+ VRAAG: werd dat ontdekt?

+ VRAAG: kregen jullie soms andere HULP van RIJKE geburen, familie, kennissen, ...

NOOIT.

*VRAAG: hoe kwamen jullie aan voldoende brandhout of kolen?
+
*VRAAG: bent U ooit ALLEEN of MET UW VADER illegaal hout gaan KAPPEN + WAAR? + Muziekbos, ...
+ VRAAG: wat dan meegenomen: enkel SPROKKELhout, echt GEKAPT hout, ...?

Ik ben nog met mijn vader sprokkelhout gaan rapen in het bos. Daarbij namen we ook al eens hout dat al gekapt lag. We bevestigden een beul hout of een stuk stam aan de kader van de velo en de fiets werd dan geduwd. Enkel bergaf konden we wat fietsen. Voor het zagen brachten we zelf een lange houtzaag mee. We deden dit altijd binst den dag en zijn nooit betrapt. 's Avonds en zeker 's nachts kon je niet buiten. Naar het Muziekbos gingen we niet want dat was te veraf. We zijn nog geweest juist over den ijzeren weg tegen de Pyreneeën. We zijn zelfs één keer met een kar en paard hout gaan halen. Dat was met een boerenkar, een driewieler, van de bouwfirma PAELINCKX. Die man die normaal het paard mende, was erbij. We hebben toen zo goed als een hele boom meegenomen. Dat lag allemaal al gekapt en kwam uit een bos van iemand die eerder aan de Duitse kant was.

De Pyreneeën was een café in de straat die naar het bareelhuisje lag. Dat was zo kort voor de bocht. Iets daarvoor en ongeveer rechtover een straat die in de richting van Klein Frankrijk liep en waar op de hoek een grote boerderij lag, was aan dezelfde kant van de Pyreneeën de Biarritz gelegen. Beide gebouwen lagen aan de kant van de spoorweg. De Biarritz was een patinage, een schaatsbaan voor rolschaatsen. Die was open in de bezetting, net als de Pyreneeën. Hier werd soms al eens gedanst. Ik heb er nog op uitkijk gelegen en ik floot dan als ik zag dat er Duitsers of zo afkwamen, zodat iedereen kon wegstuiven.

+ NOOT: er is in KLR 1947 géén PAELINCKX, maar wel een PAEME die BOOMSNOEIER was (NB: Omer Paeme, °Etikhove, 1895, gehuwd met Valerie Callewaert, en woonde Engelsenlaan 135)

VRAGEN AAN ROLAND of het deze boomsnoeier was.

*VRAAG: als er FEESTEN waren, welk SOORT TAART herinnert u zich?
+ VRAAG: bij WELK soort feesten: Kerstmis, verjaardagen, ...
*VRAAG: werd Uw VERJAARDAG of NAAMDAG voor de oorlog gevierd THUIS?
+ VRAAG: met uw schoolkameraden, buurtvrienden, anderen .....?
+ VRAAG: welk verschil was daarmee TIJDENS DE BEZETTING?
Bijvoorbeeld: geen feestjes meer, met minder, minder lang, ...

In Ronse is er twee maal kermis; de zomer- en de winterkermis. Bij die gelegenheid bakte mijn moeder taarten. Verjaardagen werden zo niet gevierd. Ik herinner me van tijdens den oorlog appeltaart, pompoentaart en zeker worteltaart. Pompoentaart en worteltaart heb ik voor en zeker na de oorlog nooit gegeten. Mijn moeder maakte eerste de deeg klaar en daarin werd dan de geraspte wortel gedaan. Daar deden we geen suiker bij want wortel is van zijn eigen al zoet genoeg. Die taart werd dan in de oven van onze Leuvense stoof geschoven. Die stoof gaf trouwens zeer veel warmte.

*VRAAG: waren er nog VRIENDJES wiens VADER werkte op Chièvres + WIE?

Ik weet er geen.

VRAAG: welk werk deed Uw pa op GUISSET? .....
+ VRAAG: wat was het ADRES + JUISTE NAAM van zijn fabriek?

De fabriek van Emile Guisset kon je bereiken door voor de spoorweg op de Steenweg van Ninove links af te slaan en dan wat verder naar beneden te gaan. Het was een weverij, een zijdeweverij, maar ze werkten ook met wol.
Mijn vader was er wever.

+ VRAAG: kreeg hij daar voor HEM + voor ZIJN KINDEREN soms iets EXTRA van deze fabriek?

We zijn eenmaal toen ik in de lager school zat naar de zee mogen gaan. Dat was waarschijnlijk de fabriek die dat heeft betaald. Het vervoer gebeurde één bus, van bij Fenaux. We zijn toen 8 dagen in Westende geweest, allicht in een school en tijdens de grote vakantie. Alles was er inbegrepen.

= VRAAG: zou het eventueel niet kort voor de oorlog zijn geweest met de SJW van o.a. Leona Hantson (zie foto's ... Amsab en in we waren er allen bij)? De socialisten hadden immers in de jaren '30 diverse vakantiecentra voor hun hele beweging, ook aan zee (zie onder meer http://www.vakantiekolonies.be; Westende staat er wel niet bij).

+ VRAAG: heeft uw vader U ooit verteld dat er VOOR DEN DUITS werd geweefd in deze fabriek, of in een andere?

*VRAAG: met welk VERVOERmiddel ging Uw vader naar Chièvres werken?
+ VRAAG: om welk uur VERTROK hij normaal?
+ VRAAG: om welk uur KWAM hij normaal TERUG?
+ VRAAG: bent u ooit om één of andere REDEN MEE geweest naar Chièvres?
+ VRAAG: hoe LANG ging hij naar Chièvres werken: elke DAG, per WEEK, ...
+ VRAAG: waren er nog FAMILIEleden of BUREN die met hem meegingen + WIE?
+VRAAG: kreeg uw pa goed ETEN te Chièvres + welke?
+ VRAAG: kon hij desgevallend soms van dat eten MEE naar HUIS brengen + welk?

Ik denk dat mijn vader met een werkbus naar Chièvres ging. Ik ben in elk geval nooit mee geweest want dat mocht niet. Mijn vader ging elk dag over en weer, en heeft er nooit ergens verbleven.
Ik weet van geen geburen of familieleden die met hem meegingen.
Hij kreeg er niets; zijn eten moest hij maar van thuis uit meebrengen.

+ VRAAG: weet U van mogelijke SABOTAGE of ander VERZET te Chièvres: uw pa, anderen...?
+ VRAAG: welk soort verzet?
+ VRAAG: heeft Uw vader ooit verteld over BEWAKERS van RONSE te Chièvres? + WELKE?

Van bewakers die van Ronse afkomstig waren, weet ik niets. Over sabotage heeft mijn vader nooit iets verteld. Hij is er wel zelf gearresteerd geweest.

VRAGEN over gevangenis VOORBEREIDEN!

+ HOE kunnen overleven/eten want ALLICHT geen zegels meer?

VRAGEN over de na-oorlogse zaal DE TOEKOMST + want er blijkbaar veel geweest!!!!
NOG DOORVRAGEN !!!! want al een beetje verteld over de communisten te Ronse

We gingen naar een bal na de bevrijding in de zaal van de communisten. En Marcella Beatse had toen een relatie met Marcel Van Strijdonck. Ik was facteur d'amour.

De communisten hebben na de bevrijding de eerste cortège door de stad gemaakt, met vrie veel volk. Het ging door de stad; waar precies weet ik niet meer. Mijn pa en ik liepen erin mee. Mijn pa is nog op de lijst gaan staan bij de gemeenteraadsverkiezingen. De socialisten hebben dan vried hun koorde moeten spannen om hun oude leden terug te krijgen. Ik heb nog met DE TOEKOMST gecolporteerd, al in 1944. Dat was in gemeenten rond Ronse.
Snel na de bevrijding kwam er een niet-Ronsenaar colporteren met de RODE VAAN. Hij had maar één hand. Die kranten zaten in een leren zak die op zijn buik hing.

Op school heeft Ephrem DELMOTTE ons de Sowjethymne leren zingen, naast ook de Engelse, de Amerikaanse en de Franse. Al die hymnes werden in het Frans gezongen. Ik ken nog mijn Russische hymne (NB: hij begint enkele verzen ervan te zingen!). *Delmotte was onze muziekleerkracht in de klas in het Atheneum. Ik weet niet meer voor welke gelegenheid we dat moesten aanleren.*

+ NOOT: waarschijnlijk werden die hymnes aangeleerd voor de grote bevrijdingsstoet/feest van .... 1944.

+ NOOT: De Toekomst. 1946.10.06.2.8: kandidaat voor de gemeenteraad; o.a. Omer DE BOUVRIE, textielarbeider op nummer16.

VRAGEN of zijn pa moeilijkheden heeft gehad door zijn publiek gekende communistische sympathie:
-op zijn werk... + welk
-thuis, in de familie, ...
-in de buurt,...

+ VRAGEN of zij ook hevig ANTI-LEOPOLD waren + bijvoorbeeld anti-Leopold-foto's gaan uithangen (thuis...) of vensters met foto's VOO Leopold hebben uitgegooid (waar????)..
+ weet hij van communisten die in 1945 mee AANSLAGEN hebben gepleegd te Ronse, met HANDGRANATEN, MITRAILLEURS...?

++++++++++++++++++

Ik ken nog enkele café's in de Elzelestraat, en ik weet ook dat er een bordeel was zoals je me vraagt. Dat bordeel noemde LES BONS AMIS en was gevestigd op de hoek van de ELZELESTRAAT en de BREDESTRAAT. Het was voorbij de zaal VALENTINO, een paardenprosser en een coiffeur. Waarschijnlijk het derde huis voorbij de Valentino, waar nadien DE TOEKOMST was. Ik herinner me dat er na de bevrijding een voedingswinkel kwam, links naast dat bordeel. Het bordeel is zeker niet geplunderd en over haarafsnijdingen van de dames weet ik niets.
In de Elzelestraat was er een café van wever VAN STRIJDONCK; zijn vrouw baatte dat café uit al van voor de oorlog. Als je daar naar het toilet wou gaan, moest je eerst door hun keuken. Dat was familie van Georges.

OPZOEKEN register .... VAN STRIJDONCK - .....
In 193... wever + café in Elzelestraat + nadien naar de Zonnestraat ....

+ NOOT: nakijken of zijn vrouw een huishoudster wordt genoemd; wat het in dit geval absoluut zeker niet was.
+ NOOT: later zegt Yvonne Delepée me dat deze man niet zo goed overeen kwam met de rest van de familie, en dat hij zijn café in de Zonnestraat had.

In de hele buurt was er maar één paardenbeenhouwer, of zoals we in Ronse zeggen een paardenprosser. Er was er verderop nog één in de Priesterstraat.

In Ronse waren er nog bordelen. (NB: ik noem de RIALTO op dat hij kent en noem de naam van mevrouw ZONNEMAN en haar zoon die op 03 september 1944 werd

neergeschoten). *Ik heb van een gebuur uit de Blauwe Steenstraat gehoord dat de dood van die kleine jongen de fout was van BRIDOU dat die jongen is doodgeschoten* (NB: uiteraard is bokser Gaston bedoeld). *Want Bridou had naar de Duitsers geschoten die terugschoten. Ik heb dat nog niet zo lang geleden gehoord, maar ik weet niet meer van welke buur. Bridou kon je goed kwaad krijgen als je zei dat hij een GLAZEN KIN had.*

+ pa Omer gezegd Robert De Bouvrie (°Ronse, 06 april 1900)

+ gehuwd met Marie Barbara Desmet

= hij gearresteerd op 28 januari 1944 te Chièvres en gevangen te BERGEN/MONS tot 28 mei 1944, vanwege ....

Niemand van mijn familie mocht mijn vader in de gevangenis bezoeken. Mijn pa was coffreur voor de bunkers in Chièvres. Binst dat ze beton goten, moest hij erin zitten om te zien of er geen dingen verschoven.

Hij heeft zeker eens een pak harde wafels van mijn ma gekregen. Die bleven maanden goed want het deeg ervan werd gekneed gelijk van een brood. Het werd gerold als sauciskes, dan laten rijzen en dan erin.

Hij zat in één cel met vier man. Er was een mijnwerker bij, een markies en nog iemand. Dat was de markies de la Boissière de Lombise. Die markies had een lijst met jonge meisjes niet willen afgeven aan de Duitsers. Nadien hebben we nog contact gehouden met die mijnwerker; hij is nog naar mijn trouwfeest gekomen in 1953.

Mijn pa is gearresteerd op het vliegveld van Chièvres. Ze kwamen ineens met een pistool naar hem. Het gingen over banden die bevestigd waren op karren die op hun beurt dienden om er bommen mee te vervoeren. Een zekere Ronsenaar TUYBENS had er een stuk uitgekapt en had aan mijn pa voorgesteld: 'Wil je er een stuk als zool voor op de botinnen?' Die TUYBENS is eerst gepakt en is beginnen namen noemen. Mijn pa wilde niet ontkennen om erger te voorkomen; hij had thuis een wapen liggen! Zowel mijn ma als ik wisten van het bestaan ervan af: het was een Browningpistool; het was een type EMLIOR. Een pistool is plat met een kolf/chargeur terwijl een revolver een draaier/barillet heeft. Na zijn arrest heeft mijn pa het aan familie doorgegeven en daar is het gebleven na de oorlog. Door een advocaat hebben zijn gevangenis op vier maanden kunnen brengen. Die man is daarvoor door ons betaald.

Mijn pa heeft 4.000 frank geleend na zijn vrijlating om thuis te kunnen blijven; geld voor eten enzo. Hij is nergens nog gaan werken. Het was naar het einde van de oorlog. Hij heeft dat geleend van een NONKEL uit de BORINAGE. Deze was getrouwd met een zuster van mijn pa. Ze woonden daar al lang en al hun zonen werkten in de mijnen: beren van gasten! Mijn pa heeft dat geld allemaal terugbetaald.

NOG VRAGEN of zijn vader dat geld heeft geleend na D-DAY (= 06 juni 1944) + hoe wist hij of hoe voelde zijn vader dat het EINDE van de oorlog nabij was?

OPZOEKEN register ... ouders Omer gezegd Robert De Bouvrie (°Ronse, 06/4/ 1900)
+
OPZOEKEN wanneer zuster ... DE BOUVRIE verhuisde naar HENEGOUWEN met haar nieuwe man!
+
eventueel OPZOEKEN register ... van zijn ouders, indien Ronsenaars

= mogelijks NOG VERWERKEN in STAMBOOM DE BOUVRIEx!

Mijn pa is in goede conditie teruggekomen, maar had wel logeurs mee: vlooien! Mijn ma heeft hem in een hoek aan een kot buien in zijn blootje gewassen. De vlooien sprongen weg! Nadien had hij geen speciale verzorging nodig. Het Rode Kruis heeft thuis wel eens een collier gestuurd met Engelse sigaretten, Players. De Duitsers waren toen al weg.

Na de bevrijding stonden mijn pa en ik eens bovenaan de GROTE MARIJVE te kijken naar Duitse krijgsgevangenen. Het was vlakbij mijn tante aan het einde van de grote Marijve. Die Duitsers passeerden in een vrie lange camion. Er stond veel volk; zeker een man of vijftig. Ik weet nog dat mijn pa tegen de mensen om hem zei: '.....'. Hij kreeg bijna een pak slagen.

+ NOOT: te VERWERKEN bij het deel OORLOG NA DE OORLOG.

Naast mijn TANTE .... (NB: allicht BERTHA DESMET op nr. 128 + gehuwd met Valère DENAENE, de schoonvader van Marcel HIMSCHOOT = NOG NAVRAGEN!) *was er het café van GEORGINA CORIE. Dat was voordien de paardenstal van mijn grootvader langs moeders kant* (NB: Camille DESMET). *Die stal is apart verkocht* (NB: klopt met advertentie voor de verkoop van ... in 't VOLK van 19...). *Het was zeker een propere ruimte. Het paard was altijd zeer proper geweest. Het kwam normaal binnen langs de gang van het huis van mijn grootvader, met enkele trapjes op. Het liep dan door de gang naar achter en zo naar de stal. Nooit heeft het beest iets laten vallen. Ik denk dat het paard Bella noemde. De stal had oorspronkelijk een blinde muur waar de latere eigenaar een gat in heeft gemaakt voor een deur. Daarom moest het paard die omgang maken.*

Ik heb die verhalen gehoord van mijn moeder die ze verschillende keren heeft verteld.

*VRAAG: wat betekent "remisiën" + afhankelijkheden? Zie GDR Elzelestraat 22

Een remise was een schuur.

*VRAAG: WIE KWAM thuis de konijnen slachten?

Mijn pa deed dat zelf.

.....zie: 't Volk van Ronse. 1930.12.20.13 + te KOOP oa een KOPEREN WASketel met 'rondloopende vuring': VRAGEN wat dat betekent?

/.

*quid bollingen (kegelbolling), doelstekkingen + pintje dek
VRAGEN wat dat betekent?

Doelstekkingen was een soort darts. De bollingen waren een soort platte, dikke schijven die schuin rolden. Je moest trachten een kegel te raken. Dat gebeurde altijd buiten, bijvoorbeeld op een koer, want je moest zeker 15 meters hebben.

*VRAAG: wat betekent doelstekking voor PISKEMANNEN
zie: 't Volk van Ronse. 1933.01.21.2.2 + kaarting & doelstekking voor PISKEMANNEN in Café Julien DEN HAERINCK in de 8ste wijk

+
't Volk van Ronse. 1931.01.24.8 + kaarting voor konijnen en frieskemans IN DEN HAEZE bij Maurice VANDEKERKHOVE

VRAGEN wat dat betekent? Of is dat hetzelfde als piskemannen

Piskemannen waren grote koeken. Het woord frieskemans ken ik niet maar is waarschijnlijk hetzelfde.

VRAGEN aan ROLAND + ADRIENNE of deze socialistische bakkerij nog werkte in de BEZETTING!??

+ hoe zag zij eruit + stond er een speciale reclame op ....+ wanneer normaal open
+ wat kon er nog worden gekocht ....
Elzelestraat 128: eerst J.B. ARBON + vanaf 1936 Achille HOEBEKE
BIJNAAM SMETSI

Het brood van de socialisten werd het 'brood van de zoale' genoemd. Het werd gebakken in de Nieuwe Brugstraat, aan de rechterkant en over de oude fabriek Velghe. Ze kwamen ook rond met een triporteur. Tijdens de oorlog was er geen activiteit. We hadden binst de oorlog wel geen verplichting om bij één en dezelfde bakker te gaan.

We hebben binst den oorlog zelf brood gebakken. Mijn pa heeft toen zelf een oven gemetst. Een oven voor zes broden: drie voor ons en drie voor nonkel Georges. Georges Schallon woonde een beetje verder en was gehuwd met Octavie DESMET, die als bijnaam FIETJE had. Hij had geen bijnaam.

Mijn pa heeft die oven helemaal alleen gemaakt; ik was erbij. Hij heeft eerst de oven met plat dak gemetst met refracteerstenen. Deze stenen mogen roodgloeiend staan en breken niet. Hij heeft die oven uitgesmeten omdat hij er niet tevreden over was: de broden waren niet gelijk gebakken. Hij heeft dan een tweede en goede oven gemaakt. In een soort bolvorm heeft hij aarde aangestampt. Daarop legde hij op hun zijkant bakstenen. Op deze bakstenen goot hij metselspecie. Dan legde hij daar een zeer dikke couche meemaarde of klei op, zeker een 20 centimeter. Ik weet niet meer waar die klei vandaan kwam. Dan werd de oven uitgehit. Dus als de stenen geplakt waren, werd de aarde er vanonder gehaald en dan werd alles gevuld met hout. Ik herinner me dat er ook een tronk in stak van een pikkertand; ik denk dat dit Ronsies is voor meidoorn. Het vuur werd aangestoken en moest 24 uur branden. Alles is gelukt. Er was een ijzeren deur aan. Voor deze arbeid had mijn vader eerst een plaat gemetst ongeveer een halve meter hoog en ook in refracteersteen.

Het is op die plaat dat werd gestookt met hout van knotwilgen. We gooiden er buzzen in, dat waren bundels met een drietal stevige of fijnere takken. De gloeiende houtskool werd met een racleur en in een ijzeren ton gegooid. Die racleur heeft mijn vader ook zelf gemaakt: dat was een metalen band met een steel eraan. Op die gloeiende stenen werd dan het deeg geschoven met een houten paal. Die paal had mijn vader ook gemaakt, en was van populier want dat hout geeft geen smaak af. Daarvoor zat dat deeg in wissenhouten manden. Wissenhout is het hout van de knotwilg. Die mandjes zijn door iemand uit Ronse gemaakt, maar ik weet niet door wie. De manden voor de petatten noemden we een peirdemande en die was ook van wissenhout.

Ik wist tijdens de oorlog waar ik achter smeerwortel moest gaan. Ik ken nog de Latijnse naam: symphitum officinale. Dat was tegen zweren. Je schraapte de wortel en legde het op een zweer en paar uren was al de etter eruit.

.....

Enorm bedankt voor deze interviews, mijn beste Roland. We hadden nog meer ... En. Hadden we er maar nog meer ... met andere Ronsenaars kunnen .... En wat fijn jou te hebben ontmoet, altijd een verrijking een toffe pee te mogen ... En onvoorstelbaar welke indrukken je vader op jou heeft nagelaten.

En. Dat we iedereen, groot en groter, klein tot ..., sterk aanraden, rusthuizen te gaan bezoeken. Om daar ... indrukken en ...

++++++++++++++++++++++++++++

De Bruyne

echtgenote Roger De Bruyne

+ mevrouw JBX + °Ronse, 29 maart 1926.

*datum interview: zaterdag 16 december 2006

*opleiding tijdens de oorlog: normaalschool Sancta Maria te Ronse vanaf 1941 - 1942 tot 1944-1945.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Ronse.

+ commentaar: mevrouw was zeer vriendelijk maar of gewoon voorzichtig. Het lijkt ons nuttig te gaan zoeken in foto's uit de tijd der oorlog meer bepaald die van de bezetting in zoverre deze dame op Sancta Maria niet samen zat met een dochter van zekere Leo Vindevogel, meer bepaald jaargenote Wilhelmina Vindevogel (1926) zo niet ook met de één jaar oudere Elza (1925). We weten nu niet meer waar onze nota's van toen liggen - hopen later natuurlijk alles weer eens terug te vinden, maar over dit verband van toen en dus (sic) de voorzichtigheid uit 2006 zijn we redelijk zeker. Ach, die eeuwige naam Vindevogel. Dat zou - we zeggen "zou" - er ook op kunnen wijzen dat de dochters of dochter Vindevogel van alles wits of anti-Duits hoorden op school maar daar zedig over zwegen, of iets dergelijks. Over kindergedoe op politiek vlak tijdens en na de bezetting kan men vooral nog iets vinden in allicht toch de relatief vele West-Vlaamse zgn. heemkundige teksten rond die barre tijden. Over het gure maar zeer veel voorkomende als het ware 'populaire' thema van de verklikking tijdens WO II, is er redelijk begrijpbaar weinig te vinden, ook al omdat het zootje van het Belgisch krijgsgerecht nu juist hier extreem voorzichtig was. Misschien omdat veel 'latere witten' er lustig aan mee hadden gedaan? Op die manier zijn relatief tot absoluut zeer vele verklikkingsgevallen zowaar geëindigd op een seponering, waar wij in één Ronses geval (Georgina Vanderdonckt) zelf ons broek door hebben zien afzakken van verbijstering - of was het verwondering over zoveel onwilligheid van het gerecht zeg vrouwe/heer/travestie Justitia. We hopen voor het einde van ons leven alleszins dit zgn. zeer seponerig geval eens te kunnen inkijken of een pure niet alleen archivalische maar ook maatschappelijke schande dat deze vrouw de gerechtsdans is ontsprongen - allicht niet toevallig had ze zeer vrouwelijke kunsteigenschappen grondig geëtaleerd tijdens de bezetting en vermoedelijk iets minder comfortabel verder in een chambre séparée van haar gevangenis.

Over verklikkingen door kinderen ook pubers - zoals in dit geval - is zeker nog minder geweten, nemen wij aan. Al zou men wel eens tot verrassingen kunne komen via zo mogelijk nog bestaande archieven bij met name de vele kloosterlijke instellingen van toen die scholen hadden - bijvoorbeeld.

<u>HUMOR ALS WAPEN:</u>

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

Volgende liedjes en gedicht werden door mevr. verteld:

Ik denk ik vele liedjes gehoord en geleerd heb van mijn nicht Elisabeth, die toen op de Handelskamer van Ronse werkte. (NB= opmerkelijk is dat betrokkene enkele malen zelf nadenkt over de mogelijke oorsprong van deze liedjes).

"Hitler heeft een dikke kop
Chamberlain die blaast hem op
En Daladier die speelt er voetbal mee"

-het dateert van in het begin van de oorlog, volgens mevr. waarschijnlijk van net voor de oorlog;
-zie versie van Herman.

**een soort vloekgedicht op Hitler:*

"Hoogverdachte zwendelaar
Internationale moordenaar
Tiran van het Derde Rijk
Lafaard die uw volk misleidt
Ellendeling die geen mens ontziet
Rotzak waarom sterf je niet"

-acrostichon;
-dit is duidelijk een vervloeking: "rotzak" + "waarom sterf je niet"!
-"uw" en "je" door elkaar: toeval?

"Aan de grote poorte van Sint-Pietersplein
Stond er een zwart hemde
Wat legaard mag dat zijn
't Is 'n verrader van ons land
Hij draagt een band van Duitseland
De kogel mag hij heen" (hebben)

Dit liedje werd gezongen op de wijze van LILY MARLEEN, zij het in het Ronsese dialect.

+ NB: "Lily Marleen" was één van de oorlogsliedjes, en hoewel Duits van oorsprong was het aan alle fronten zeer populair, zoals in een hilarische scène blijkt in de gelijknamige film van Rainer Werner Fassbinder.

Tijdens de turnlessen, die elke week tweemaal gebeurden, moesten we in het begin als een soort opwarming marcheren. Terwijl zongen wij:"Op de heide waait de wind alle moffen weg". Normaal zei het liedje "alle zorgen weg". We kenden dit woord moffen allicht via de radio, met de fameuze zin van "zonder er op te boffen, we krijgen ze wel die moffen". Hier is nooit reactie op gekomen, terwijl het tweemaal per week gebeurde en meer dan de helft van de leerlingen zong dit. Het gebeurde allicht in het schooljaar 1943-1944.

"Lorsque le Troisième Reich arrive
Hitler avec ses bombardiers
Vient nous lancer quelques pilules
Et fait trembler tout le quartier

Boum! Boum! La DCA
Tac tac tac les mitrailleuses
Ah! Ah! Les Alliés sont là
Et notre pauvre Belgique
N'a plus de politique
Et le gouvernement foutait le camp
Avec l'argent des habitants"

Ik denk dat het al reeds werd gezongen in het begin van de oorlog en we zijn het nadien ook blijven zingen. Het gebeurde thuis of onder vriendinnen gezongen. De oorsprong en de melodie van het lied zijn me onbekend.

"Laat radio patriot maar draaien
Eenmaal geeft hij het juist bericht
Op 't werk laat Pieter veel nieuws zaaien
Dat was zijn zending, dat was zijn plicht
We worden vrije mensen
Wat kan men nog meer wensen."

Het werd gezongen tegen het einde van de bezetting; allicht 1944, mogelijks eind 1943. En enkel thuis gezongen, en misschien ook zondags op de Patronage in de Hoogstraat. Het werd niet op de normaalschool gezongen om veiligheidsredenen. Een dochter van Vindevogel as immers aanwezig.

+ NB: ze kent nog de melodie (zingt het voor!) maar weet de oorsprong niet meer.

DIVERSE VRAGEN:

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Ik denk aan het volgende voorbeeld vanuit de normaalschool:

Op de belangrijke nationale feesten, zoals 21 juli, 11 november en 15 november, legden we in de klas op onze lessenaars drie kleurpotloden: een zwart, geel en een rood! Ze herinnert niet dat dit gebeurde op 10 mei! Het werd uitgedacht door Geneviève Seynaeve, een interne uit Kortrijk, die zeer anti-Duits was. Het werd gedaan door ongeveer de helft van de klas, te zeggen 10 op 20 leerlingen. Er was nooit een negatieve reactie van de leerkrachten;

Ik weet dat er nooit enige vorm van verklikking is geweest op de speelplaats, net waar er een dochter van de oorlogsburgemeester bij hen, nl. Wilhemina Vindevogel. Alle leerlingen voelden zich zeer vrij om te praten hoe ze wilden.

De leerkrachten uit de normaalschool stelden zich allemaal neutraal op; er waren noch uitgesproken germanofielen of anglofielen. Hierbij moet men rekening houden dat de Sancta Maria voor het grootste deel voor heel de bezetting bezet was door Duitse militairen (zie ……). Ook de 2 leerkrachten geschiedenis die we hebben gehad, hielden zich neutraal op Belgische feestdagen. Tijdens deze feestdagen werden zelfs geen toespelingen gemaakt op de Belgische geschiedenis. We beschikten inderdaad over geschiedenisboeken waaruit enkele bladzijden waren gescheurd. Nooit heeft één van deze 2 leerkrachten gezegd wat daaruit juist verdwenen was.

+ NOOT: uiteraard hebben wij deze passage onderstreept want deze dame, wat een fenomenaal geheugen zij ook had, kon dit niet toneelmatig hebben voorgedragen.

++++++++++++++++++++++++++++

Declercq

René Declercq

+ commentaar: Deze minzame mens die nooit of althans naar ons voor Ronse eerder encyclopedische oorlogskennis enig statuut heeft aangevraagd, was zo interessant of puur geschiedkundig een ware voltreffer. Hij sprak ook zo graag en had ooit een .. DAGBOEK bijgehouden - maar uitgeleend en zoek geraakt!!! Dus, misschien ligt dat dagboek van rené Declercq wel in Uw huis, in Uw kelder, voorraadkast of op de nooit eerder opgeruimde zolder? Hij was een neutraal te noemen interessant geval want volgens zijn eigen, zeker waarheidsgetrouwe verklaringen over zijn werk aan de Atlantik Wall strikt gezien mee gewerkt aan ... militaire collaboratie? Of aub en zeg nu eens zelf! Wat denkt U? En zijn vader die mee ging om daar te werken, als nota bene een oud-strijder, uiteraard toen strijdend tegen deze zelfde Duitsers .... Opmerkelijk is zijn, is hun getuigenis over de diepe armoede die het gezin teisterde, te Ronse. En dat voor een man die kon werken, enorm hard kon en wou werken - en veel heeft gearbeid!!! Hoe hij de grote armoede die hij heeft meegemaakt zeer treffend schetst in wat men een treffende anekdote mag noemen - voor dit gezin pure werkelijkheid. Het gebrek aan economische alternatieven (sowieso kreeg vanaf zeker en snel moment niemand een dop indien hij niet naar Duitsland wilde gaan werken indien daar een werkaanbod was - en door de enorme militarisering was dat aanbod onvoorstelbaar hoog) doorheen verschillende dossiers van onder meer gedeporteerde of ondergedoken Ronsenaars heb ik nog kunnen bemerken dat velen eender welk in Frankrijk verkozen boven werken in Duitsland, of ook liever naar de Belgische steenkoolmijnen gingen (waarvan een zeer aanzienlijk deel de Duitse oorlogsmachine rechtstreeks diende). Eigenlijk ben ik ergens blij zelfs opgelucht dat ik al zo lang aan dit immense project bezig ben - geweest. Ik ben immers niet zomaar aan het schrijven over het WAT die geschiedenis, maar ook over het HOE van die geschiedenis. In feite vindt men voor de geschiedschrijving van de Lage Landen bitter weinig theoretische zeg politieke of politicologische beschouwingen over het gedrag van de bezette mens. De Zwitserse socioloog Werner Rings (1910 - 1998) kreeg met een vernieuwend zij het nog 'iets' te oppervlakkig politiek theoretisch werk uit 1979, diverse vertalingen zoals in het Nederlands. Het werd ook gelezen en zelfs zeer deels geciteerd, maar het bracht totaal geen nieuwe zoden aan de onderzoeksdijk - in de Lage landen aan de Noordzee.

We hebben zeer sterk de eerlijkheid en vriendelijkheid van deze Ronsenaar gewaardeerd. We hebben hem op een kerstfeest in het rustoord van het OCMW van Ronse, ons om redenen nogal dierbaar, bezig gezien te spelen op zijn elektrisch orgel (zie verder). Die muzikaliteit van de zgn. kleine man daar bewonderd. Ergens toch jammer dat de grote harmonieën van Ronse op één na verdwenen zijn. Maar eeuwig zingen de noten, in de stedelijke academie van Ronse die onverwoestbaar is met zijn hoge kwaliteit.

*René Declercq, °ROUBAIX, Frankrijk, 22 april 1924

*datum interview: + maandag 03 december 2012 om 14 u
+ maandag 10 december 2012 om 14 u
+ donderdag 20 december 2012 om 15 u
+ vrijdag 11 januari 2013 om ... u.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: thuis + op werk in Frankrijk

Ik heb een dagboek bijgehouden tijdens de reis met mijn pa vanuit Frankrijk naar huis. Ik heb het eens uitgeleend en ben het kwijt, jammer genoeg.

Om mijn verhaal te kunnen vertellen over de oorlog, moet ik eerst het verhaal van mijn ouders vertellen. Mijn vader was oud-strijder 14-18. Ik toon U zijn doodsprentje (NB: vader is onder meer vermeld als Vuurkruiser, oorlogsinvalide, en drager van talloze medailles). Na de oorlog zat pa in Krefeld in het bezettingsleger. Hij is eigenlijk vijf jaar soldaat geweest. Hij kwam thuis te Ronse en had geen werk want er waren geen grondstoffen zoals voor de oorlog. Toen heeft hij beslist naar Frankrijk te gaan werken, aan de oorlogsherstellingen aan de Somme. Mijn vader noemde Albert Declercq en was geboren op 14 oktober 1894 en is gestorven in 1987.

+ NB: dat verdwenen dagboek!!!! Het is weer eens de tong afbijten van spijt. Ego-documenten zijn voor Ronse aanwezig in onder meer de dagboeken van Germain De Rouck (alleen 1943 - 1944) en Alberic De Tollenaere (hele oorlog). Ik vond ook nog iemands herinneringen terug in zake krijgsgevangenschap. Hoe dan ook ontbreken handschriften in zake de belevenissen in zeker Duitsland, of zoals in dit geval Frankrijk. Jammer! Trouwnes. Hoeveel meer van die oorlogsgerelateerde dagboeken moeten er dan wel niet zijn geweest, die kinderen of kleinkinderen nu nog in het bekende ergens hebben liggen = POR FAVOR!!!

*ik ben in SAINT-MALO geweest in .....
VRAAG: heeft hij voor .... COURTIN gewerkt + of andere Ronsenaars?

Ik heb nooit van Courtin gehoord.

Mijn moeder was van Westvlaamse afkomst maar haar familie woonde al lang in Frans-Vlaanderen, in HAZEBROEK. Ze spraken thuis nog steeds West-Vlaams! Hazebroek was in de Eerste Wereldoorlog door de Engelsen bezet, en daarom moesten zij verhuizen naar ELBEUF bij ROUEN. Mijn ouders hebben elkaar daar leren kennen. Dat zat zo. Voor de oorlog was mijn vader wever geweest. Na de Somme is hij naar Elbeuf getrokken omdat daar ook weverijen waren. Mijn zuster is daar in 1922 trouwens geboren. Ze zijn verhuisd naar Roubaix omdat daar ook weverijen waren; daar ben ik dan geboren. Na een tijd werden ze verplicht om Fransman te worden om er te kunnen blijven. Dat weigerden mijn ouders en ze zijn dan naar Ronse terug gekeerd waar ze nog twee kinderen kregen. Mijn pa werd wever bij DE RUDDER en mijn moeder weefster bij GUISSET op de Trompe (NB: aan de afzakking aan de beek aan de Ninoofsesteenweg).

+ NB: de beroemde Vlaamse acteur Jan Reussens is ook geboren te ELBEUF (op 18 november 1918). Zoals reeds elders in een commentaar gezegd is het een goede zaak om over dit soort Ronsese emigratie eens een grondige studie te maken.

We woonden in het gehucht KEIBERG in de Beekstraat, aan de Savooistraat. Hier kende iedereen ... iedereen. Er woonden misschien een 40-tal mensen, maar er waren wel 2 café's, een aparte biermarchand en .... die biermarchand was .... Verschueren, de vader van de bekende muzikant Etienne Verschueren. Ik herinner me nog de volgende BIJNAMEN of BUREN uit ons gehucht:

-de PENIS voor ... Debunderie;

-mijn vader was Albert en zijn vader Oscar; daarom noemden ze mijn vader CARIES BERIE = de zoon van Oscar;

-LANGITS voor een zekere Langie;

-SCHUERIES voor Verschueren;

-de broer van mijn pa noemde Achilles (DECLERCQ): en hij werd CARIES de CELIE genoemd; hij woonde samen met zijn moeder, mijn grootmoeder, die 83 jaar is geworden;

-de familie OPSOMER, o.a. Henri en Robert. Daar waren drie accordeonisten;

-ALIDA .... had ook een winkel, waar je onder meer koffie en snoep kon kopen. Haar man werkte in een fabriek;

-de familie STURBAUT: daar was iemand die als enige van ons gehucht heeft voort gestudeerd, als onderwijzer. Dat is hij niet geworden; ik geloof dat hij beroepssergeant was.

THUIS woonden wij met mijn ouders, mijn broer Robert (.....), mijn zuster Denise (°19 juni 1928) + mijn zuster Lucienne (ELBEUF, 26 mei 1922) is in ..... gehuwd met Valère MAES (°Ronse, 29 maart 1921). Die is opgeëist misschien; hij is in elk geval naar Duitsland gaan werken.

+NB: zij zijn waarschijnlijk vrijwillig gaan, werken, want er is VOOR BEIDEN een repatriëringsfiche van DARMSTADT op 21 april 1945, waarschijnlijk (want niet ten volle perfect leesbaar) met toch 1290 RM op zak en 200 frank. Dit koppel woonde Fiertelmeers 120.

Als oudstrijder van 14-18 zweerde mijn vader altijd bij dokter DERAEDT, want die was ook een oudstrijder.

Vanuit de KEIBERG was er een aarden wegel om naar DEN HAEZE te gaan.

Ik heb 6 jaar muziek gevolgd bij MOTTIE, Ephrem Delmotte. Dat gebeurde in de avondschool aan de academie, tussen mijn 8 en 14 jaar. In 1938 ben ik dan ook moeten gaan werken. Ik ben in 1938 bij SAMAIN gaan werken, in de Fabriekstraat. Daar was alleen een weverij en ik werkte als doorhaalder of intrekker: draadjes aangeven. Die fabriek was al redelijk geëvolueerd, maar hoeveel mensen er werkten weet ik niet meer. Ik werkte er tot in 1941. We hebben in ..... veel gedopt.

Bij SAMAIN ben ik in 1938 beginnen werken aan 60 frank per week! Ik denk dat we alle 8 of 14 dagen werden uitbetaald; dat gebeurde in de hand. We werkten 48 uur per week; ook op zaterdag tot de middag. Voor de oorlog hadden we voldoende geld om te eten.

+ NOOT: het uitbetalen handje-contantje is waarschijnlijk de reden waarom Ronsese industriëlen toen zo veel geld thuis hadden liggen. Dat heeft in de bezetting tot enkele zeer spectaculaire overvallen bij hen geleid, of in gevallen tot "opvragingen" door het verzet tot zekere steun aan de eigen werking .

Mijn grootouders in Ronse hadden ooit twee handgetouwen op zolder. Als kind heb ik er nog mee gespeeld; dat mocht natuurlijk niet. Dat waren eenvoudige toestellen. Ze waren zeker verdwenen bij het begin van de oorlog; mogelijks reeds van voor ik naar school ging op mijn 7 jaar.

Ik ging eerst naar de katholieke school op de Bruul, in de klas van meester Van Wetter. Nu is dat verdwenen en staat er een restaurant op die plaats. Die man gaf les in 4 jaar tezamen, aan de eerste vier jaar! Hij kwam van Schorisse met een moto. Ik was er altijd de eerste. Dat was ook in het 5de en 6de leerjaar, maar toen zat ik op de school van de Spinstersstraat. Ze noemden die school den TAP, allicht omdat het zo dicht lag bij de Volksbond. Het was een katholieke school. Ook mijn 7de en 8ste jaar heb ik daar gedaan.

We hebben veel afgezien in het begin van de oorlog. Ik herinner me dat er thuis ergens een stuk brood lag en dat ik er in het passeren een stuk van afbrak en opat. Mijn ma had gezien dat er een stuk van weg was en bekijfde me. We hadden weinig te eten. Ik heb zelfs mijn moeder zien schreien omdat we te weinig eten hadden. Wat mijn vader bij GUISSET verdiende weet ik niet meer. Ik weet zelfs niet of ik het hem ooit heb gevraagd.

In 1940 ben ik zelfs enkele keren op vraag van mijn pa naar BERCHEM bij boeren gaan bedelen. Dat was nog voor de winter want het was nog goed om te fietsen. Ik herinner me dat ik op een keer slechts één boterham had gekregen. Dat bracht dus veel te weinig op.

Mijn jongste zuster is overleden in 1938. Tot aan haar dood was zij twee jaar lang ziek geweest. Door de vele visiten van de dokter konden wij natuurlijk niet sparen. Ik speel nu nog graag op mijn orgeltje het liedje: "Bedankt lieve ouders". We hebben dat allemaal uitgehouden tot in 1941. Toen heeft mijn pa beslist: 'Ik ga dan maar voor de Duitsers gaan werken, maar als ik oudstrijder wil ik niet naar Duitsland gaan, maar ga ik naar Frankrijk'. Bovendien kende mijn vader natuurlijk goed Frans. Ik heb dan beslist om met hem mee te gaan: zo waren de twee grootste eters weg van huis. Mijn ma was blij. We kregen toen aan brood 225 gram per dag en per man. Dat was echt niet veel. Ik heb het nooit willen wegen; het was echt te weinig. Ik kon gemakkelijk een half brood opeten op die jonge leeftijd. We kregen ook maar één keer vlees per week.

We hebben ons aangemeld op het Arbeidsambt op de Fostierlaan. We moesten naar Châteaudun nabij Orléans, naar een vliegveld. Het stond mijn vader absoluut niet aan. Het was er van werk naar het verblijf en terug. Na drie maanden konden we samen naar huis op verlof. Te Ronse kwamen we de goede coureur Marcel DEFRUYTIER tegen. Hij werkte samen met zijn broer Bertrand in Frankrijk. Bertrand is in kennis gekomen met een meisje uit SAINT-SERVAN (buurt SAINT-MALO) en is ermee getrouwd. Marcel zei: "'t Is hier beter want na het werk doe je wat je wil Je bent er dan vrij'. Dat was okay voor ons. Zonder tussenkomst van het Arbeidsambt, op eigen initiatief zijn we dan CALAIS gegaan. We hebben er mee opgeruimd, slechts korte tijd. Dingen die met beton te maken hadden. Nadien zijn we ook gaan opruimen, in CHERBOURG. En dan naar SAINT-SERVAN. Daar logeerden we in een grote Franse kazerne, kazerne BAYARD. We werkten er voor een Duitse firma: banen betonneren enzoverder. We werkten er ook aan bunkers. Met een boot vertrokken we nadien van Saint-Servan naar het eiland Cézembre. Hier bouwden we ook bunkers, schietstanden voor afweergeschut, enzovoort, gedurende ongeveer één jaar. We zijn hier na de oorlog nog twee maal gaan kijken. Ik weet niet of er hier nog Ronsenaars werkten. Er waren wel veel Vlaamse arbeiders en daarnaast ook Marokkanen, Spanjaarden enzovoort. Ik kende zelfs enkel Arabische woorden. Zo kan ik tot op heden nog altijd de volgende zinnetjes zeggen (NB: hij bewijst het me daadwerkelijk door hen uit te spreken in het Arabisch):*'Veel eten', 'Goedendag' en 'Weinig werken'. In het Spaans heb ik onthouden: 'Mevrouw, geef me en kusje', 'Beetje werken' en 'Goedendag/goedenavond'* (NB: idem voor het Spaans!). *Saint-Servan was een kleine gemeente met vriendelijke mensen. Het station van deze gemeente diende ook als station voor Saint-Malo.*

Hier zijn we tot op het einde gebleven. Mijn pa en ik stuurden via een Duitse organisatie twee derde van ons loon naar huis op. We verdienden meer dan in België. Bovendien waren we verzekerd via de Franse ziekenbond. Ik ben ten andere één keer ziek geworden. Ik weet niet meer voor wat. Ik ben dan opgenomen in een ziekenhuis waar beneden de Duitsers lagen, en boven de Fransen. Boven was geen plaats meer en ik mocht dan beneden liggen.

De terugkeer uit Frankrijk naar huis verliep in twee fasen. De eerste reis was van SAINT-MALO naar de gemeente FROUARD, in de buurt van NANCY. Als de Engelsen en Amerikanen in NORMANDIË zijn geland, zijn we nog zes weken op onze plaats in BRETAGNE gebleven. De bruggen waren een tijd voor de inval in stukken geschoten en we konden niet weg. We moesten niet meer aan de versterkingen werken want die waren al klaar. We werkten toen aan hospitalen, huizen, enfin, alle gebouwen die door de Duitsers waren opgeëist. In die tijd heb ik tweemaal flink geluk gehad. Veel mensen die in Duitsland werkten, waren ondergedoken in België. De Duitsers kwamen dus werkvolk tekort. Ik heb al gezegd dat we in de kazerne waar we sliepen alle vrijheid hadden; ze was helemaal niet bewaakt! Dat heeft me gered want tweemaal hebben de Duitsers deze kazerne afgezet. Ze hadden mensen nodig voor in Duitsland. Ik was van de goede want ik zat toen in de cinema. De Duitsers hadden hun aantal gehad en weg ermee naar Duitsland. Ze hebben dat nog één keer gedaan voor arbeiders op het eiland GUERNSEY.

Op het eiland Cézembre hebben we voordien ongeveer één jaar verbleven. We kwamen slechts eenmaal per maand aan land per boot. Het was drie kwartier per boot. Dat was eigenlijk een binnenvaarder die meestal was bemand door Hollanders. Ik ben nooit zeeziek geweest en bleef ook altijd boven; ik ging nooit beneden. Die boot vervoerde ook materiaal. Er mankeerde op dat eiland vooral water! Er waren alleen maar rotsen. Vroeger had men er een landingspunt aangelegd. We sliepen in gebouwen die er ook al stonden. Zij bestaan nog, want ik heb het hier al eens op de computer gezien.

Toen we vertrokken uit SAINT-MALO was het nog allemaal door de Duitsers bezet gebied. In RENNES, we waren ongeveer 60 kilometer ver, hebben we 8 dagen vast gezeten. We sliepen op de trein. In LAVAL was een brug gesprongen. Er was één wagon met Vlamingen. We kregen eten van de Duitsers. Onder de baan hebben we niets te kort gehad. We waren helemaal vrij! Nadien is de brug in LAVAL provisoire hersteld. We reden er amper 5 per uur over! We waren nog niet weg uit Laval of het spoor was gesaboteerd van de trein naast ons. Er stond een gedynamiteerde trein op, en konden er traag langs. We stonden nog geregeld stil, maar nooit in de steden. Zo stonden we in BRETONCELLES, voor CHARTRES. Onze trein die daar in een kouter stond, is dan gebombardeerd geweest en gemitrailleerd. Na de eerste bommen zijn we naar buiten gelopen, op handen en voeten. Ik was met een kameraad, mijn pa zat een eind verderop ook weggevlucht. Onze locomotief was niet geraakt. De brandende wagons, die onder meer materiaal bevatten als betoneuses, hebben we weg gerangeerd naar een ander spoor. Gelukkig waren er geen doden noch gekwetsten. Omdat het een werkerstrein was, hadden we geen afweergeschut op de trein. Het waren allemaal werkers van OT. Na CHARTRES waren we bevrijd van bommen. We zijn toen altijd normaal kunnen doorrijden.

+ NOOT: of ze vrij waren zoals hij zelf zei, kan zeer sterk worden betwijfeld. Allicht was het de bedoeling (zie ook dossier DOS van ....) om hen met materiaal naar Duitsland te brengen! + het is de eerste maal dat René het woord OT gebruikt!

In de buurt van PARIJS stopten we in een station met verschillende sporen en naast ons stond er een trein met Politieke Gevangenen. Die schreeuwden om water! Ik heb er enkele water gegeven en één gevangene gaf me een fles, een glazen want plastiek bestond toen nog niet, met een brief erin. Dat glas was natuurlijk doorkijkbaar en een SS-er had dat papier gezien en heeft die fles afgepakt. De SS-ers die daar stonden hadden bloedhonden bij. Binst ben ik mij gaan duiken.

We zijn dan in FROUARD geraakt en werden er bevrijd door de AMERIKANEN. Enkele dagen later vertrokken we naar huis. Eerst te voet! We hadden nog onze geldzak met

voldoende Frans geld. We sliepen bij boeren in de schuren. Nieverst moesten we betalen voor eten en slapen. We zijn zeker 8 dagen te voet op de baan geweest. Eén keer hebben we een goede dag gehad toen we ongeveer 80 kilometer konden meerijden met een Amerikaanse jeep. Vanaf een zekere plaats waar ik de naam niet meer van weet, zijn we met de trein tot in RIJSEL geraakt. Hier zijn we blijven slapen bij de broer van mijn moeder, mijn parrain. Voor de eerste keer sinds lang sliepen we in een bed. We zijn er wel maar één nacht gebleven en werden goed getrakteerd door hem. Het was een lieve man die ons nog in Ronse heeft opgezocht. Via LEUZE zijn we vanuit RIJSEL dan naar RONSE vertrokken. Het was toen ergens in OKTOBER 1944! In AVELGEM hebben we twee broers gezien die onze gebuurs waren, en die waren voor ons in Ronse en hebben mijn moeder verwittigd dat we naar huis kwamen.

Er was toen geen werk in Ronse. Ik heb nogal wat verschillend werk gedaan. Ik ben bij de boeren in het ronde gaan werken, in de suikerfabriek van VAUCIENNES in Frankrijk. Ik heb ook een 6 of 7 weken met de dorsmachine in de streek van Ronse gewerkt. Dat deden we met een man of 6, 7 voor 2 broers van Ronse. Ze waren van Louise Marie. Dat was een zelfstandige grote machine waarmee je kon rijden. Ze deed niets anders dan dorsen.

VRAAG: was dat soms ..... 't Volk van Ronse. 1935.08.03.9.3: Max MACHTENS van Louise Marie (het WOLFSGAT) vraagt 10 arbeiders voor de DORS toer te maken!

Ik ben na de oorlog getrouwd met Marie Louise POT uit de Rotterije. Tijdens de oorlog heb ik haar niet gekend. Ze heeft me het volgende verteld hoe haar vader heeft weten te overleven. Albert Pot was een metser die in het begin van de oorlog, het juiste jaar dat weet ik niet, zijn werk verloor. Hij was weduwnaar met twee jonge kinderen ten laste: wat moest hij doen!? Hij heeft dan wat geld geleend om een broodoven te metsen. Daarin kon hij negen broden bakken. Hij zocht dan telkens op de zwarte markt naar graan en bakte zo de hele bezetting verder. Ook zijn dochter .... bracht verkocht die broden.

Mijn moeder is hier in Ronse in het HOSPITAAL komen werken op het einde van de bezetting. Ze had nog twee kinderen thuis en ze kon ons geld uit Frankrijk niet meer ontvangen door de landing van de Engelsen en Amerikanen. Dat was in tegenstelling tot wat zij 's avonds uitstak. Ik had immers een KOZIJN Robert FLAMANT die in FLORENNES was gaan werken. Robert zijn moeder was de zuster van mijn pa. Hij kreeg er op een bepaald moment schrik van die bombardementen en is naar Ronse teruggekeerd. Overdag zat hij ergens, en 's nachts kwam hij bij mijn moeder slapen!

Mijn zuster is inderdaad in DARMSTADT getrouwd met Valère MAES. Ze kenden elkaar al vanuit Ronse. Ze zijn waarschijnlijk wat rapper gehuwd omdat .....

Nog navragen WAAROM ZE RAPPER ZIJN GEHUWD....

*VRAAG: welk gevaar in de BOUW aan de kust gelopen?
+ VRAAG: Waren er – geregeld – geallieerde bombardementen?
+ hoe erop gereageerd .....

Ik heb maar één keer een Engels of Amerikaans vliegtuig zien vliegen; waarschijnlijk was die bezig met foto's te nemen. Er is toen niks gebeurd. Na de landing van de geallieerden is het eiland wel zeer zwaar aangevallen, nadat een Amerikaanse officier tweemaal met een witte vlag de overgave ervan zou gevraagd hebben (NB: heeft dit 2 of 3 maal gezegd).

*VRAAG: waren jullie VERPLICHT te gaan SCHUILEN bij BOMALARMEN + WAAR?
*VRAAG: hoe werkten de Duitse bomalarmen precies?

Er waren helemaal geen procedures bij alarm. We waren gewone werkmensen.

*VRAAG: hoe was het werkritme = VEILIG of OPGESCHROEFD?
+ VRAAG: en wie was daarvoor verantwoordelijk: eigen mensen of Duitsers ....
*VRAAG: op welke manier werd jullie ARBEID als voldoende GECONTROLEERD?

We hadden een normaal werkritme. De juiste werkuren weet ik niet meer. Zo werkten we de zondag wel maar tot 's middags. Van maandag tot zaterdag werkten we voltijds. Er was wel van dag tot dag een verschillend werkritme naargelang de resultaten van ons werk.
In de zomer hadden we juist een broek aan. Waar we toen waren, groeiden er zelfs vijgenbomen. In februari planten ze daar al eerstelingen,. Ik geneerde me in die streek; het waren vriendelijke mensen en eten vonden we aan een normale prijs en voldoende.

De grote baas van de hele werf was een Duitse ingenieur uit ASCHAFFENBURG. Die sprak alleen maar Duits. Je kon met hem werken zoals je hier zou werken. Ik vermoed dat hij niet zo voor de nazi's was, wat anti was, want op een bepaald moment moest hij zijn OT-uniform ruilen voor een legeruniform. Dat OT-uniform was ..... van kleur. OT stond voor Organisation Todt. In een legeruniform kon je geen bevelen negeren want dan was het feitelijk desertie. Ik heb nooit met die man geklapt. In feite zagen wij hem niet veel want hij zat vooral op zijn bureel.
Er werd ook niet geroepen noch gebruld op onze werven.
Praktisch waren we ingedeeld in verschillenden groepen die op hun beurt een chef hadden. Elke groep werd door zijn chef gecontroleerd Ik was bij de ploeg van de metsers. Er waren nog ploegen ijzervlechters, enzovoort. Ik heb bijvoorbeeld veel stellingen gebouwd voor de betonmolen. Die moest natuurlijk hoger staan dan de bekistingen om daarin de beton te kunnen gieten.
We zijn ook altijd netjes betaald geweest.

*VRAAG: hadden jullie – althans in het begin – een VLAAMSE VERTALER?
+ VRAAG: was dat een zwarte + waarom: in uniform van .....?

Neen, alles gebeurde in het Duits.

*VRAAG: kregen jullie APARTE WERKKLEDIJ + welke?
*VRAAG: kregen jullie bijv. VEILIGHEID- schoenen?.....
VEILIGHEID- brillen?.....
VEILIGHEID- andere?.....

Veiligheidskledij dat bestond helemaal niet. Al onze kledij en ook onze schoenen kwamen van thuis. Elke maand moest iedereen die op het eiland werkte zich gaan wassen in een stoombad. We noemden dat het luizenbad en gingen daar samen in met wel 30 of 40 man! Onze kleren gingen apart naar een stomerij. In de zomer hadden we niet veel last buiten; er waren dan geen beesten. We sprongen geregeld eens in de zee om ons te wassen. Ik heb daar leren zwemmen van een Brusselaar en een Ronsenaar. Die Ronsenaar was Defruytier die nog met een Frans meiske is gehuwd.

Ik was eens op verlof naar huis geweest en toen ik terug in de kazerne mijn strozak opschudde, sprongen de jonge luizen eruit!

*VRAAG: wat was het MOEILIJKSTE onderdeel of aspect van jullie arbeid?

*VRAAG: zijn er zware ARBEIDSONGEVALLEN gebeurd + welke/waarom?

Ik denk van niet. Allicht zullen er wel kleine verwondingen geweest zijn, want ik herinner me wel zoiets als een post voor ongevallen.

Het Duitse leger zat natuurlijk ook op dat eiland, maar volledig geïsoleerd van ons. Er was geen enkel onderling contact. We konden er wel niet naast kijken hoeveel discipline dat leger had: zeer veel oefenen!

*VRAAG: waren ALLE arbeiders bij jullie VRIJWILLIGERS of waren er ook OPGEËISTEN?
*VRAAG: waren er momenten van VERBROEDERING tussen jullie en de DUITSERS?
+ VRAAG: tussen alle arbeiders en ..., OF ENKEL tussen VLAMINGEN en ....
+ VRAAG: op welke MOMENTEN gebeurde dat? KERSTMIS, ...

*VRAAG: werden de VLAMINGEN beter behandeld door de Duitsers dan bijvoorbeeld de MAROKKANEN + op welke manier toonde zich dat?

We werden allemaal over dezelfde kam geschoren door onze chef. Die ploegchef was wel meer Hitlergezind ...

NOG VRAGEN waarom die Hitlergezind was...

*VRAAG: op welke manier werden jullie BEWAAKT?

+ DOOR hoeveel ....?

+ VRAAG: enkel door Duitsers = welke soort = Wehrmacht, Waffen SS, ...
OF OOK door ZWARTEN + welke? FABRIEKSWACHT, ...

*VRAAG: zijn er ontsnappingspogingen geweest + van wie en waarom?

*VRAAG: hoeveel keer op VAKANTIE van BRETAGNE naar huis ?

+ VRAAG: voor hoe lang,
+ VRAAG: welke eventuele avonturen ONDERWEG meegemaakt (beschietingen,..)?

*VRAAG: werden er pakjes over en weer gestuurd: welke van wie?

*VRAAG: wat miste U te FRANRKIJK het MEEST uit Ronse?

*VRAAG: wat miste Uw VADER te FRANRKIJK het MEEST uit Ronse?

*VRAAG: welke ONTSPANNING konden jullie maken te Frankrijk?

*VRAAG: hebben jullie soms UITSTAPPEN gemaakt + naar waar?

*VRAAG: zaten jullie in een SPERRGEBIET, anders gezegd: tot HOEVER mochten jullie VOLLEDIG VRIJ bewegen?

*VRAAG: hebt u er ooit een Frans ZOMERLIEF of zo gehad?

*VRAAG: hebben U of Uw vader ooit FRANSE VERZETSlieden ontmoet?
+ met hoeveel + welke opdracht hadden zij ....?
*VRAAG: is Uw moeder ooit eens afgekomen? WANNEER + MET WAT? WAAROM,

*VRAAG: heeft U disciplinaire straffen gezien, en om welke redenen?

+ VRAGEN naar terugkeer naar huis: met gevaar? + anekdotes + ...

+ waar bij de bevrijding gaan werken?
+ wat gedaan met zijn kennis van het Frans?
+ had hij ook DUITS geleerd: en waar + wat kon hij daarmee doen?

+ heeft hij OF ZIJN vader één of ander politioneel onderzoek gehad na de bevrijding omdat zij zo veel jaren aan Duitse kustversterkingen hebben gewerkt?

+ problemen erdoor met het verzet te Ronse?
+ idem met buren, familieleden, vrienden, ...?

+ heeft hij OF ZIJN vader ooit morele problemen gehad met hun werk?
+ op welk moment

++++++++++++++++++++++++++++

De Keyser

Frans De Keyser.

*Frans De Keyser + °Ronse, 16 augustus 1921.

*datum interview: donderdag 07 augustus (14 u 30).

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: in Ronse gekomen op 08 maart 1944 van Kwaremont, Knokt 38.

*beroep ouders: vader was vuurmaker (stoker), eerst bij THOMAES, en nadien bij DE RUDDER; moeder was huishoudster.

*commentaar: de man, bijna 87 jaar, is wanneer ik het huis binnen kom, aan het werken in de tuin (ik zie het door het raam). Hij blijkt zéér blauwe ogen te hebben (het is net alsof hij pas gisteren is geboren), is bij wijlen zeer combattief (ik heb dit gedaan en dat....). Soms legt hij al eens zijn hand op mijn linkerarm (zit links van me: ik probeer ook nooit recht tegenover iemand te zitten). Er vallen al eens gaten in zijn geheugen, maar toch spreekt hij volstrekt spontaan over de gebeurlijke poging tot aanslag op broer Van Lierde, een zeer interessante en welkome opmerking! Voorwaar grote dank aan zijn kleindochter X voor haar 'tip' voor mijn zeer fijne trip! En, helaas ook hier een klein beetje uit manuscript nog verwerken.

DIVERSE:

De zender van TERMONIA stond in zijn kiekenskot. Ik heb dat gehoord, maar niet zelf gezien.

+ NOOT: Gaston Termonia woonde waar betrokkene nu woont. De man was (erkend) SRA-agent.

SPECIFIEKE VRAGEN VOOR BETROKKENE:

We zijn pas in 1946 getrouwd. NOOT: hij is in 1948 gehuwd.....

Ik ben voor mijn legerdienst nog opgeroepen in 1946. Zo ben ik nog 3 maanden in Engeland zelf geweest voor het Belgisch leger. We hadden er betere voeding dan de Engelsen zelf, reden waarom we niet zo graag gezien waren.

*VRAAG: waar werkte U voor de oorlog? + wat deed U daar?

Ik werkte vanaf mijn 14de jaar. Ik heb zelfs niet eens mijn laatste schooljaar volledig uitgedaan want mijn vader had voor mij ergens werk gevonden.

Ik ben dan in de Pierre D'Hauwerstraat gaan werken in het Atelier GILSON (in 1935). Ook in de oorlog werkte ik daar; in totaal heb ik er 18 jaar gewerkt. Ik was er ijzerdraaier, aan een ritme van 8 u/dag.

Het atelier werkte o.a. voor onderdelen van textielmachines, maakte ijzerdraad, enz.

NOG VRAGEN:
+ waren dit ALDO Gilson (°Itali, 1902) en ENZIO Gilson (°Italië, 1906)¨. Beiden woonden in KLR 1947 niet in deze straat.
+ hebben deze mensen problemen gehad bij de bevrijding OF BOETES betaald als oorlogsbelasting?
+ kwamen er soms Duitsers, en waarom?

*VRAAG: ook gevlucht rond 15 mei naar Zuid-Frankrijk?

We zijn met 6 kameraden uit Kwaremont met de fiets gevlucht. Elke dag sliepen we buiten. Ik herinner me dat we eens sliepen in een droge beek. We hadden er om zachter te liggen wat hooi in gegooid dat we van een mijt hadden genomen. We zijn tot in Abbéville geraakt en dan terug gekeerd.

NOG VRAGEN of hij dan onmiddellijk bij zijn terugkeer bij GILSON heeft kunnen werken + of hij ONDERTUSSEN niet iets anders moest doen (voor de stad, ...)?

*VRAAG: vrijwillig gaan werken in .... (o.a. Hamburg)

Ik ben alleen naar Duitsland vertrokken. Ik moest wel gaan, want anders zou men mijn vader naar Duitsland gestuurd hebben. We kwamen aan te HAMBURG en werden daar getrieerd. Ik werkte eerst in HAMBURG, in de WANSBECKSTRASSE. Ik was er ook ijzerdraaier, voor onderdelen van vliegtuigen. Er was geen sprake om een poging tot sabotage te plegen want er was een zeer strenge controle van de kwaliteit.

Ik ben er ongeveer 1 jaar blijven werken. Ik werkte er alleen met Hollanders. Er was geen enkele Ronsenaar aanwezig. Ik verstond die Hollanders nauwelijks, maar toen ik terug naar huis kwam, verstonden mijn ouders me bijna niet want ik sprak ... Hollands! Met die Hollanders sliepen we in een barak. Rechtover was er een barak met Russische gevangenen.

We moesten van 17 uur 's avonds werken tot 05 uur 's morgens, dus 12 per dag. We hadden maar eenmaal een pauze; hoeveel minuten weet ik niet meer. Er was ook een dagploeg. Ik ben bevriend geraakt met een Hollander, een zekere Gerard GUDDE. Ik kreeg af en toe eten opgestuurd van huis, en ik gaf hem daarvan dan ook soms eten. Mijn ouders konden me eten opsturen toen ik in Duitsland zat omdat ze een lange hof en een apart land hadden.

NOG VRAGEN: waar lag deze hof (in Ronse?) + waar lag dat land (in Kwaremont?)

Ik heb in Hamburg een geweldig bombardement meegemaakt. We gingen schuilen in een voetgangerstunnel. Heel onze fabriek bleek verwoest. We zijn dan met dezelfde groep verhuisd naar een fabriek in Lübeck, waar ik ook ijzerdraaier was. Ik heb uit die Duitse tijd nog een DUITS PASPOORT; ik zal het later voor U opzoeken!

**VRAAG: nadien ondergedoken o.a. in Kwaremont

+ bij wie, en op welk adres.

Ik ben ondergedoken geweest de hele tijd op het zelfde adres, namelijk bij mijn tante CELINA en nonkel FRANCOIS. Ze woonden in het huis van mijn grootouders in de

KNOKTSTRAAT, en waren beiden ongetrouwd gebleven. Mijn tante was een kleermaakster voor de vrouwen, en mijn nonkel was een boerenknecht. Hij werkte bij boer Lacres. Ik ben hier ongeveer 1 jaar gebleven tot aan de bevrijding!

Ik was bang van GERMAINE van 't Konijntje, bang dat ze me ging verraden. Hier gingen geregeld Duitse soldaten op café. Ik ben er nooit op café geweest. Ik was ook bang van VAN LIERDE uit de Zonnestraat. Hij vrijde allicht met een zekere .... LOOF en hij was goed bevriend met boer Lacres.

Ik heb als onderduiker een volledig jaar op een strozak geslapen, naast de achterdeur. Zo kon ik snel weglopen. Als er razzia's waren in Ronse, dan kwam mijn vader mij verwittigen en dan ging ik slapen bij Gusta VANDEVELDE. Zij was geen familie maar we kenden elkaar van voor de oorlog. Ze woonde op Laemont, het gehucht Kalkhoven. Haar man was Georges DELVILLE.

+ OPGELET: 't Volk van Ronse. 1943.08.07.3.14 + zitting Unie te Kwaremont bij kd..F. De Keyzer, Knokt 37B; Kwaremont werd ook wel Klein Berlijn genoemd + ook nog 't Volk van Ronse. 1944.08.26 of laatste editie!!! hier quasi zeker minstens epuratie

+ NOOT: deze herberg van Germaine, die heden ten dage nog bestaat onder dezelfde naam, staat op de hoek van de Ronde Van Vlaanderenstraat en de Ronse baan, niet zo ver dus van de Knoktstraat.

NOG VRAGEN of hij gezien/gehoord heeft wat er met Germaine gebeurd is (HAAR afgeknipt.....)?

+ idem voor die boer (is zijn schuur geplunderd, heeft hij boetes betaald: zijn nonkel moet dit toch gezien/geweten hebben!
+ woont die familie van die boer nog op Kwaremont?
+ wat is de juiste schrijfwijze van de boer zijn naam?

+ NOOT: hij moet dus opgeroepen geweest zijn naar Duitsland rond september 1942. Op 06 oktober 1942 was er de Verordnung inzake tewerkstelling. Allicht is hij kort na deze afkondiging naar Duitsland vertrokken.

+ wat deed hij daar ? + werd hij daar een beetje voor betaald ?

Ik heb vooral binnen gezeten. Een beetje lezen, de Leuvense stoof aanmaken, en dergelijke kleine dingen. Soms was ik buiten aan het werken, maar ik moest erg opletten. Zo heb ik eenmaal een stronk uitgehaald voor brandhout (in het dialect klinkt het als "niesegaten").

*had Kwaremont de bijnaam Klein Berlijn? + wat met Goliath (jarenlang Feldgendarm te Ronse en ging naar verluidt soms vrijen bij/met Germaine)?

Dat weet ik niet.

*VRAAG: heeft hij ooit steun gekregen van een weerstandsgroepering?
++ welke? Hoeveel en hoe geregeld?

VRAAG: indien het bij een boer was?
++ wie waren in de regio Ronse de controleurs voor de boeren

++ wie reed er rond voor de melk?
++ kwamen er geregeld Ronsenaars VOEDSEL kopen?
++ tegen welke prijs
++ werd er soms in natura geruild? Geef voorbeelden:.....
++ waren er Ronsenaars bij die U herkenden + wat waren hun reacties?

*VRAAG: welke plunderingen van huizen heeft hij in Ronse gezien?
*VRAAG: anekdotes van ouders uit WO II + was vader oudstrijder WO I?

++++++++++++++++++++++++

Demeulenaere

Adrienne Demeulenaere

*Adrienne Celeste Roberte Demeulenaere, °Ronse, 22 november 1921.

*datum interview: vrijdag 30 november 2012 + bij het eerste interview waren haar dochter en schoonzoon er bij. Nadien niet meer. De schoonzoon kenden wij zoals bij zoveel Ronsenaars al van vroeger. Misschien was hij de tussenschakel die naar Adrienne heeft geleid? Ondanks haar hoge leeftijd was Adrienne extreem monter en ook lichamelijk uiterst kwiek; we herinneren ons nog zo hoe ze buiten haar ramen op een laddertje aan het kuisen was, als 90-jarige!

+ woensdag 05 december 2012 om 14 u
+ woensdag 12 december 2012 om 14 u
+ zaterdag 15 december 2012 om 10 u
+ ……... NOG EENS TERUG GAAN = helaas ....

*huidige woonplaats = huis van schoonouders in Wijnstraat

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: 15de wijk nr. 202 = Muziekberg

Hier moeten we zeker opmerken dat zij in haar eigen families zeer veel weerstanders kende, en zij zelf ook soms was betrokken. Ze had bovendien nog een fantastisch geheugen en niet zo mis, veel goesting om aan ons te vertellen. Of zoals wij het voor altijd hebben onthouden; "*Het is toch allemaal echt gebeurd mijnheer*" - of een variante daarvan uit haar mond in mijn oren. En onwaarschijnlijk hoe wij, als mens alleen en niet als geboren en getogen Ronsenaar, 'dat allemaal' effectief helemaal alleen en zeer vrijwillig (sic) hebben gedaan - of moeten doen.

++++++++++++++++++

NOG VRAGEN vanuit 1ste interview:

++++++++++++++++++++++++++

DIVERSE info VERNOMEN tijdens het 2de interview:

Alle lijken uit Wodecq werden publiek getoond in het hospitaal. Ik ben daar naar gaan kijken. Zo heb ik persoonlijk gehoord dat de vader van de gedode HOEFMAN tegen zijn zoon zei: 'Je suis fière de toi'. Dat was in het Frans. Ik zie nog de mond van GISTIE voor mij: die was .....

Mijn schoonzuster CECILE Debodinance was aan het praten met onze overbuur de moeder van Georges Vancoppenolle toen de zwarten aan het schieten waren toen zij Ronse verlieten kort voor de bevrijding.

Ik heb gezien hoe Duitse militairen bij hun aftocht door Ronse in twee rijen liepen tegen de huizen, voor hun eigen veiligheid.

Mijn schoonvader heeft me later verteld dat op de avond van zaterdag de 2de september (1944) iemand de naft heeft laten uitlopen van een Duitse auto in de buurt van De Gand in de Wijnstraat. Dat zou DJEFA hebben gedaan die woonde in de buurt van Café Casino in de huidige Pelgrimstraat.

+ NOOT: DJEFA heeft allicht nog in de ELZELESTRAAT gewoond voordien.

De volgende slachtoffers van de Duitsers werkten volgens mij allemaal bij GANSEMAN:

-..... DENHAERYNCK;
-LERMUSIAU;
-VAN SCHAFTINGEN;
-VAN ISACKER.

Postbode ..... Massez, ik weet zijn voornaam niet meer, is de eerste burgerlijke dode geweest door de bombardementen. Hij is gestorven op de 10de mei 1940 in de Elzelestraat. Hij was gehuwd met Jeanne BAERT, de zuster van mijn schoonmoeder. Zijn zoon DENIS was gekwetst. Hij leeft nog in BRUSSEL en is allicht ingenieur.

Mijn moeder heeft nog getuigd op het proces van Lucien VANDENBOSSCHE, van Louise Marie, omdat die mee verantwoordelijk zou zijn geweest voor de arrestatie van mijn broer.

Ik heb gehoord van een zwarte die zeer veel heeft verklikt, waarvoor veel mensen schrik hadden. Hij woonde op het einde van de Grote Marijve, rechts naar boven gaand, in een klein huisje. Hij noemde VANCOPPENOLLE, en was getrouwd met een MONIE. Ik heb gehoord dat hij zelfs zijn SCHOONBROER ..... MONIE heeft verklikt. Die schoonbroer was een witte. Ik heb die man nooit meer gezien na de oorlog. Ik kende hem want zijn vrouw kwam voor de oorlog al eens iets kopen in onze winkel in de GEERAARDSBERGENSTRAAT.

++++++++++++++++++++++

*de revolver vader uit 1ste oorlog

*VRAAG: waar EXACT verstopt toen Adrien was gearresteerd?

Dat weet ik niet.

*VRAAG: welk EVENTUEEL gebruik in schuilplaats Adrien (NOOT: haar broer en onderduiker)?

Telkens wanneer Adrien ging slapen in zijn schuilplaats, nam hij deze revolver mee.

De schuilplaats bevond zich in de schuur. Je kon er binnen van in het huis dat haaks stond op deze schuur. Het huis stond recht op de straat en op het einde van het huis stond dus de schuur. Adrien is nooit naar buiten geweest. Ging hij naar deze schuilplaats, dan moest hij

eerst naar boven in ons huis. Hij daalde dan af in de schuur met een ladder en dan nam mijn vader die ladder weg.

Je kon in de schuur niet zien dat er een schuilplaats was want op die plaats stond er een vierkante bak op. Het was een grote houten bak, met een gesloten bodem. In de bak lag er stro zodanig dat het leek alsof die bak bedoeld was voor beesten. De bodem was van heel dik hout, je kon er gerust met de kolf van een geweer op kloppen. De bak moest Adrien kantelen met een ressort zodanig dat hij in de put kon. Adrien deed de put dan dicht; er was zelfs een slot om het dicht te maken. Hoe dat juist aangebracht was, weet ik niet. Mijn vader was wel geen schrijnwerker maar had dat toch allemaal handig alleen gemaakt.

Mijn grootvader Demeulenaere kwam elke zondag eten bij ons: hij wist echter niets van de onderduik van Adrien. Hij was wel hevig anti-Duitsgezind. We hadden 6 kamers achter elkaar, en Adrien gebruikte alleen de kamer op het einde. Er was een venster aan de straatkant; langs daar kon Adrien zien of er iemand af kwam. Mijn grootouders VERSTICHEL die bij ons woonden wisten niets van zijn onderduik. Ze hadden beneden een kamer apart; we zaten natuurlijk soms wel bij elkaar. Mijn grootmoeder is overleden binst den oorlog (NB: Marie Thérèse Rubbens VANDERGHEYNST is pas overleden op 05 juni 1944 = pas redelijk kort voor de bevrijding!). *Ook de broers van mijn ma wisten van niks, terwijl zij geregeld op bezoek kwamen.*

+ VRAAG: waar had uw vader de noodzakelijke MUNITIE vandaan?

Dat week ik niet.

+ VRAAG: heeft Uw vader op enig moment nog WAPENS VERSTOPT voor het VERZET? + WANNEER + waar verstopt?

+ VRAAG: eventueel OOK NA de BEVRIJDING?

Ik denk van niet. Hij heeft wel alle koperwerk in de grond gestopt. Mijn moeder was er boos voor. Dat was om de opeisingen ervan te vermijden. Waar hij dat had verstopt, weet ik niet. Ik weet ook niet meer of hij alles heeft teruggevonden na de bevrijding.

*U ZEI: Germain DE ROUCK moest NONKEL zeggen tegen .....

NB: klopt want onderduiker Lucien Debodinance (1911) was een VOLLE NEEF van Germain.

+ VRAAG: kende zij zijn ouders tijdens de bezetting: Richard DE ROUCK – Georgina SCHOELYNCK (1906)?

Richard en zijn broer Victor DE ROUCK zijn vrijwillig gaan werken in Duitsland. Zij hadden nogal graag geld. Misschien was het in 1942 of 1943. Ze zijn wel zonder hun echtgenotes geweest.

+ DOCHTER MONIQUE VOEGT ER AAN TOE: ik heb gehoord van mijn parrain (NB: haar vader) dat Richard en zijn broer Victor DE ROUCK in DARMSTADT hebben gewerkt.

+ VRAAG: waar is zijn vader Richard gaan werken in Frankrijk?

Geen idee.

*VRAAG: kwamen zijn ouders + GERMAIN ZELF (enig kind) bij de ouders van GERMAIN op bezoek tijdens de bezetting?
+ ooit zelf ontmoet?
*VRAAG: kwamen zijn ouders + GERMAIN ZELF (enig kind) bij UW ouders op bezoek tijdens de bezetting?
+ VRAAG: kende GERMAIN de schuilplaats van ADRIEN?

Zeker. Ik heb GERMAIN DE ROUCK gekend na mijn verloving. Hij kwam ook bij zijn TANTE ELVIRE BAERT met zijn ouders op bezoek. Elvire was immers gehuwd met zijn nonkel Victor DE ROUCK; dat waren socialisten. De kleine Germain wist dat mijn verloofde GERMAIN DEBODINANCE er was; mijn verloofde kwam toen gewoon aan tafel bijzitten. Ik ging elke zondag met de fiets naar Elvire en Alphonsine BAERT op de BORDETLAAN. Zij hadden geen van beiden kinderen. Mijn verloofde sliep bij ALPHONSINE. Hij is nooit verklikt geweest. Nooit heeft een gebuur van hen iets aan mij gevraagd, van wat ik daar kwam doen. Het waren rijhuizen. Elvire woonde naast Alphonsine die gehuwd was met Georges MASSE. Tussen beide huizen was een gemeenschappelijk glazen dak: Germain klom er geregeld over. Hij is wel nooit naar buiten geweest.

Deblomme was een hevige socialist. Ik heb hem nog gezien op de 1ste MEI-stoet. De viswinkel van zijn vrouw was waar nu de horlogewinkel van ROOS is.

*VRAAG: wisten de ouders van GERMAIN van de onderduik van Uw BROER ADRIEN + en van Uw SCHOONBROER MARC (ook onderduikplaats?)

*VRAAG: wisten HAAR ouders van de onderduik van GERMAIN (ook onderduikplaats?)

+ VRAAG: vanaf WANNEER?

*VRAAG: vanaf wanneer ben U juist verloofd met GERMAIN ? 1941

*VRAAG: heeft uw familie in de JAREN DERTIG bij de crash van de PATRIA-BANK of Bank van de Arbeid of ..... ook zijn SPAARGELD verloren?

*zie namen van 2 VANDERDONCKTS (zie de achterkant van blz 3)!!

VRAAG: kent zij één van hen? Was het één van hen die haar het nieuws ivm VANLIERDE vertelde?

*quid ivm Jean TACK; volgens haar verbleef die in de Stationsstraat

Hem geloof ik nog in uniform zien rondlopen te Ronse

VRAAG: wat vertelde U juist over hem?

*quid met familie BOOM-HOUT-handelaar Julien DE ROUCK (°Etikhove, 1898) – Marie Bertha DEMEULENAERE; zeer rijk o.a. bezitters van Nukerkebos

OPZOEKEN register Julien DE ROUCK (1898) – Marie Bertha DEMEULENAERE

Bij mijn tante Bertha zat de Delobel ondergedoken die met mijn broer uit Watten was gevlucht..... De Delobels waren hevige LIBERALEN.

+ VRAAG: wisten zij dat ADRIEN was ONDERGEDOKEN?
+ VRAAG: hebt U ooit GRATIS HOUT van hen gekregen?
+ VRAAG: andere relevante zaken rond hen tijdens de bezetting?

* op het MUZIEKBOS is ergens een SCHIETVELD aangelegd door de Duisters:
+ VRAAG: waar ongeveer?

Diverse zaken.

*VRAAG: hebt u nog ORIGINELE DOCUMENTEN aangaande de oorlog, van echtgenoot GERMAIN DEBODINANCE, broer Adrien Demeulenaere, schoonbroer Marc Aelvoet...?

**oorlogsdossiers allerhande*

**oorspronkelijke SLUIKBLADEN, ...

**de originele DUITSE VEROORDELING van ADRIEN*

**foto's: Ze toont me een oud album waarin ongeveer een 20 à 25 doodskaartjes zitten, o.a. van Georges STOESSER, Theo DE VACHT, Jack FERON, de broer van de latere deken DEWEER (omgekomen in Kortrijk + kaartje volledig in het FRANS!!!!), Gilbert LAGNEAU, van de gevallen vliegenier LIEVIJNS, van de gefusilleerde kleermaker Gaston VERDONCKT, ...*

= zéér waardevol!!

+ VRAAG: heeft ADRIEN kinderen + ev. ADRES:.....

**Adrien is overleden in 19.....*

Zijn echtgenote Jacqueline RUBBENS woont momenteel in het OCMW-rustoord;

Zijn zuster GERMAINE (weduwe van Marc Aelvoet) + NB: al trachten te bezoeken, maar is BLIND + DOOF + had toen een ziekenhuisbacterie.

*VRAAG: hebben JULLIE OUDERS een kind bij WINTERHULP gesteund?

+ HOE: elke dag kwam het warm eten, enzovoort.....? + WIE was het?

*VRAAG: hebt U de SLUIKBLADEN zelf gelezen die ADRIEN nog heeft verdeeld?
+ VRAAG: WELKE hebt U gelezen?.....
+ VRAAG: hebt u hen DOORGEGEVEN, zo JA, aan WIE?

Ik ken zeker het blad RONSE VRIJ. Om Adrien te helpen heb ik ook enkele malen ergens te Ronse gebust, maar weet absoluut niet meer waar. Ook is het gebeurd dat we gedropte pamfletten hebben rondgedragen.

Eigenlijk moest ik ook naar Duitsland verplicht gaan werken. Ik werkte voordien in het magazijn van de fabriek van Napoleon Annicq op de Ninovestraat. Op een bepaald moment moesten de jongere arbeiders allemaal naar Duitsland gaan werken. Mijnheer Annicq was zeker een patriot. Die opeising heeft hem zo gepakt dat hij er bijna direct van gestorven is; de avond of nacht zelf is hij gestorven. NB: zie zijn DOODSprentje voor de JUISTE OV-DATUM!!! *Zijn broer Isidore ANNICQ was een zwarte. Die had een fabriek aan den Abattoir. Ik was bij ANNICQ gekozen bij die groep van jongeren. Maar mijn zuster is gehuwd opdat ik zou kunnen thuis blijven* (NB op 20 november 1942 met Marc AELVOET + VERGELIJKEN met de dood van ANNICQ op 30 oktober 1942 = het KLOPT!) *Mijn grootouders Verstichel woonden bij ons thuis, en mijn moeder was ziek. Mijn ouders zijn in Nukerke geweest bij de zwarte dokter Glibert om een ziekenbriefje te kunnen krijgen. Ik moest dus het huishouden doen en kon dus thuis blijven en moest zodoende niet naar Duitsland gaan.*

Tante Celine Aelvoet heb ik nauwelijks gekend. Ze was de zuster van de vader van Marc Aelvoet. Volgens mij heeft Marc AELVOET niet lang ondergedoken geweest. Ik denk vooral op het einde. Ik herinner me hoe hij toch vrij rond liep. Hij was wel niet willen gaan werken naar Duitsland. Hij zat vooral bij zijn ouders.

Marc AELVOET én Lucien DEBODINANCE waren opgeroepen bij VINDEVOGEL op zijn bureel, maar stonden toe te kijken op de Grote Markt. Al diegenen die binnen zijn gegaan zijn afgevoerd met een camion.

+ NOOT: dat betekent dat BEIDEN op de hoogte waren van elkaars onderduik

Van Emma RAEVENS, de schoonmoeder van Achille LANGBEEN, weet ik niets. Ik weet nog van verzet van een VERSTICHEL in La Louvière. Die tak van de familie woonde echter al langer in de Walen. Hij is ooit nog tegen de muur moeten gaan staan en is kunnen ontsnappen. Hij woonde vlakbij een plaats waar verhoren met folteringen gebeurden: hij kon vanalles horen wat er gebeurde.

VRAGEN welke grootouders daar woonden

+ VRAGEN wat de roepnaam van haar zuster was, want deze noemde:
Marie Bertha Germaine Valerie

+ VRAAG: hebt U zelf tijdens de GEVANGENIS van ADRIEN nog van ANDEREN sluikbladen GEKREGEN?

Neen, nooit.

+ VRAAG: hoe reageerden uw OUDERS op deze lezing van SLUIKBLADEN: hen vernietigd/verbrand, zelf gelezen, ook doorgegeven, ...

Zij waren daarvan op de hoogte, maar zij hebben zeker niet gebust.

*ADRIEN is gearresteerd door FELDGENDARMERIE te Ronse:

+ VRAAG: WAAR en HOE is dit gebeurd?

Op zijn werk bij PAUWELS in de FIERTELMEERSCH

+ VRAAG: was U ooggetuige, wie was (NOG) getuige?

Ik heb het natuurlijk niet kunnen zien, maar mijn verloofde heeft ons verwittigd dat mijn broer was gearresteerd. Adrien is gearresteerd door Vandenberghe, de burgemeester van Oudenaarde en de minnaar van Simonne Debeurme die hier een eindje verder woonde dan mijn schoonouders woonde (NB: Adrienne woont nu in dat schoonouderlijk huis). *Enfin, dat Vandenberghe hier een minnares had dat werd door de mensen hier verteld. Mijn verloofde Germain kwam terug naar huis toen hij in een auto die voor zijn thuis stond geparkeerd Adrien herkende. De auto van Vandenberghe was hem bekend omdat die meestal aan de overkant van de straat voor ons huis stond geparkeerd.*

Ik was al verloofd van in 1941 met Germain. Hij kende mijn familie natuurlijk goed. Hij is toen onmiddellijk naar ons huis op de Muziekberg gefietst om ons te verwittigen. Mijn vader heeft onmiddellijk alle zaken weg gedaan die gevaarlijk waren. Zijn revolver, die hij nog had uit zijn dienst aan de IJzer, heeft hij tijdelijk in een put gestoken.

NOG VRAGEN naar de eventuele HUISZOEKING nadien door VANDENBERGEH: wat/waar onderzocht + wat eventueel kapot gemaakt of meegenomen + ... ! + hoeveel tijd er tussen was tussen de verwittiging door GERMAIN en de aankomst van VANDENBERGHE

Marius Rose woonde hier ook vlakbij en die was ook getrouwd met een Debeurme. Hun dochter is zelfs gehuwd met een Duitser. Rose was een heel hevig Duitsgezinde. We hebben gehoord dat hij nog naar Lessines is gegaan om zich daar te mengen tussen de Witten om hen dan te kunnen verklikken. Mijn schoonvader heeft dat immers gehoord van de eigenaar van de zaak waarvoor hij werkte. Mijn schoonouders baatten toen hier een nieuwkuis uit, die deel uitmaakte van de keten "LYRIS" uit Lessines van dhr. DE WARTE. De Warte was chef van de Witte Brigade van Lessines, van welke verzetsgroep hij juist deel uitmaakte dat weet ik niet. Ik ken zijn voornaam ook niet.

De winkel van mijn schoonouders is wel op een heel speciale manier in contact gekomen met Marius Rose. De moordenaar van Rose had hier immers zijn fiets gestald en aan mijn schoonvader de weg gevraagd naar het magazijn (NB: magasin = winkel!) *van Rose, de "Au Roi du Caoutchouc". Mijn schoonvader heeft achteraf gehoord dat het een Pool was die gesneuveld is in Wodecq en daar staat vermeld op een gedenkplaat.*

Ik heb gezien hoe van Simonne Debeurme het haar is afgesneden op de Place. Dat is alleen maar daar gebeurd, en volgens mij eenmalig. Ik ken geen andere momenten of plaatsen waar dergelijke zaken zich hebben voorgedaan. Er was een massa volk aanwezig. Het was trouwens zeker niet de zondag van de bevrijding, wel kort erna, maar de juiste dag, was het maandag of dinsdag, dat weet ik niet meer. Trouwens, op de zondag dat de Engelsen Ronse kwamen bevrijden, zat mijn broer Adrien op de eerste tank! Ik zie ook nog voor mij de drukker uit de Peperstraat, Marcel Massez, al dansend van vreugde aan de Grote Markt.

VRAGEN of ooit een buur eventueel suiker of iets dergelijks sabotage-achtigs met deze wagen van VANDENBERGHE heeft gedaan?

OPVRAGEN bij DOS + EVERE (BNB + GL .....) of er dossiers zijn van een DE WARTE uit LESSINES

+ naar KETELS BELLEN ivm die HAARAFSNIJDINGEN: op welke dag?

+ VRAAG: na de ARRESTATIE van uw broer ADRIEN op 17 december 1942

WAAR hebt U hem nog kunnen ONTMOETEN?

+ WAT hebt U hem kunnen geven .....

1) gevangen te OUDENAARDE tussen 17 december 1942 en 24 december 1942

Dezelfde dag dat Adrien was gevangen genomen ben ik met vader te voet en door de tunnel van Louise Marie naar Oudenaarde gestapt. We mochten hem niet ontmoeten en ook niets afgeven. Mijn vader had wat voor Adrien meegenomen; ik herinner me niet meer wat. We hebben hem wel gezien op een grote plaats. Degenen die te Ronse waren gearresteerd, stonden allemaal bijeen. Ik herinner me nog goed hoe we daar een Ronsese poetsvrouw ontmoetten, die zei: "Met die mensen moesten ze allemaal tak-tak-tak doen". Ik kan nu nog niet begrijpen hoe mensen zo tegen hun eigen volk kunnen zijn.

VRAGEN waar zij ADRIEN hebben gezien: in de GEVANGENIS of .....?
+ is alleen zij meegegaan, of ook moeder, zuster, ...?

2) gevangen te GENT tussen 24 december 1942 en 24 juni 1943

Moeder durfde naar Gent nooit alleen gaan: ik ging altijd met haar mee. Op een keer had ze een beetje vlees mee voor Adrien. De gevangenen werden in de bezoekersruimte altijd vergezeld door een Duitse bewaker, zeker niet door Belgen. Toen mijn moeder dat vlees aan Adrien wou geven, kreeg ze een geweldige slag van zo'n Duitser.
We gingen alle weken of veertiendagen.

3) gevangen te SINT-GILLIS tussen 24 juni 1943 en 01 juli 1943
4) gevangen te MERKSPLAS tussen 01 juli 1943 en 01 augustus 1943
5) gevangen te WATTEN (FRANKRIJK) tussen 01/8/1943 en VLUCHT op 7/9/1943

VRAAG:

**kende U dit adres?

+ kon U ZELF kaarten, PAKETTEN sturen naar hier?

+ kon U VIA HET RODE KRUIS kaarten, PAKETTEN sturen naar hier?

We zijn met zuster Germaine eenmaal naar Watten geweest. We sliepen daar in een herberg, beiden de hele nacht gewoon op een stoel. Ach .... We hadden een pakje mee voor Adrien, maar konden dat enkel afgeven aan een Duitse bewaker die aan de poort stond. Die man had er zelf verdriet van. En alhoewel we dus niet binnen mochten, hebben we gelukkig toch Adrien gezien, en hij ons ook.

De gevreesde zwarte Vanlierde was er trouwens een bewaker. Hij werd later vermoord in Flobecq en was zeer gevreesd (NB: het betreft dus GEORGES!). *Volgens mijn broer me verteld heeft, schoot deze man 's avonds naar de gevangenen die rondliepen. Terwijl hij wist dat ze dat enkel deden om naar het toilet te gaan, zou hij altijd verteld hebben dat het om pogingen tot ontsnapping ging. Hij zou op die manier zeker vier gevangenen hebben doodgeschoten.*

Ik weet zelfs (NB: zeg dit redelijk triomfantelijk) *wie deze Vanlierde zou vermoord hebben. Dat was een zekere VANDERDONCKT, die een broer Marcel had die in de Blauwe Steenstraat woonde. Die Marcel heeft me dat zelf verteld.*

+ VRAAG: is ADRIEN GEWOND geraakt tijdens de 3 BOMBARDEMENTEN op WATTEN die hij heeft meegemaakt?
.... eventueel HOE + HOE LANG? Zie dokter CUVELIER

Neen; hij werd niet gewond. Hij was wel 8 dagen onderweg naar huis, samen met de Delobel die er ook was gevangen en ontsnapt. Ze gingen alle nachten een beetje op stap.

Die DELOBEL is op zijn bureel gearresteerd geweest nadat ze daar een briefje hebben gevonden. Denis YSEBAERT had waarschijnlijk een briefje dat was uitgestrooid door de Engelsen op het bureel van DELOBEL gelegd. De Duitsers zijn daarop gekomen en hebben DELOBEL meegenomen. Ik heb na de oorlog nooit meer iets gehoord van die YSEBAERT. Ik denk dat hij nooit meer is vrijgekomen.

Na zijn ontsnapping zat DELOBEL ondergedoken bij mijn TANTE BERTHA Demeulenaere, die gehuwd was met DE ROUCK de houthandelaar. Ik denk tot aan de bevrijding. DELOBEL kende deze mensen al van voor de oorlog.

+ VRAAG: weet U wanneer Adrien OORLOGSVRIJWILLIGER is geworden?

Direct. Hij was op mijn huwelijk (NB ... op ..... 1945) *in zijn militair kostuum.*

+ VRAAG: is hij met een KENNIS UIT RONSE, of zelfs FAMILIE, oorlogsvrijwilliger geworden?

Dat weet ik niet.

+ VRAAG: kent u de ZWARTE die van Uw broer ADRIEN op de trein is GESLAGEN?
+ was hij VAN RONSE? + hoe KENDE Adrien hem/haar?
= VRAAG: was het eventueel JOSEPH DECUYPER uit de SAVOOISTRAAT?

Ik weet niet met welke zwarte dat incident is gebeurd. Ik denk dat het een zwarte was die van Duitsland terug kwam en die zich een beetje aanstelde. Adrien zag dat niet zitten.

Ik passeerde eens een keer aan het huis van de zwarte DE CUYPER in de SAVOOISTRAAT. Ze hadden ook een winkel. Hij riep naar mij en zei: 'Ik heb chocola voor uw broer''. Ik zei: 'Je weet wel waar mijn broer is; hij zit vast in Duitsland'. Dat was om mij uit te lokken.

+ VRAAG: op welke trein OF TRAM gebeurde dit?

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: 15de wijk nr. 202

VRAAG: beschrijf deze plaats in huidige straatnaam:

Het noemt nu de PROLSTRAAT. Het huis is afgebroken en er staat nu een grote villa op.

+ VRAAG: woonden hier andere familieleden THUIS in?

De grootouders VERSTICHEL woonden bij ons. Mijn grootmoeder is in de oorlog overleden.

+ VRAAG: woonden hier andere familieleden VLAKBIJ? + WIE van hen was OP DE HOOGTE van de ONDERDUIK van broer ADRIEN?

**BIJV.: grootVADER Theophile DEMEULENAERE (pas overleden 1948)
weduwnaar Vandergheynst (overleden al in 1931), 15de wijk nr. 175

Wist van niets: ZIE ELDERS. Hij woonde waar nu de POPULIERSTRAAT is. Zijn huis op 175 was toch zeker één kilometer van ons.

+ VRAAG: hun zoon ACHIEL (°1888, haar NONKEL) + echtgenote Agnes Bockstal

Wisten van niets. Achille was de OUDSTE BROER van Valère. Hij werkte aan den ijzeren weg in Kortrijk en woonden in Kortrijk. Hij is er doodgereden door zatte Duitsers. Naar het schijnt stonden ze er mee te lachen. Zijn hersens zouden op de straat hebben gelegen. Zijn graf bevindt zich op het oud kerkhof aan de Engelsenlaan. Op zijn zerk staat er: 'LAFFELIJK VERMOORD DOOR DEN VIJAND'.

**BIJV: Leon DEMEULENAERE (°1903) – Louise Vancoppenolle
15de wijk nr. 169 (vlak bij 175!)

Hij was de JONGSTE BROER van mijn vader; hij wist van niets van de onderduik.

*VRAAG: moeder Alide Celeste Verstichel (°1892) was winkelierster
= WELK soort winkel + ook tijdens de oorlog?

Dat was enkel voor de oorlog tot in 193..... De winkel was in de GEERAARDSBERGENSTRAAT. Door de ziekte van mijn moeder zijn mijn ouders ermee gestopt en zijn ze verhuisd naar de ouders van mijn moeder op de MUZIEKBERG.

*VRAAG: vader Valère was Oudstrijder 1914 – 1918! Heeft hij daar ZWARE KWETSUREN/VERMINKINGEN/HANDICAP aan overgehouden?

Hij heeft een kogel in de knie gehad, maar dat was niet meer te zien. Hij had er geen hinder van.

*VRAAG: vader Valère (1893) ... wever + VOLGENS eigen gegevens van VADER:

Vital VERSTICHEL was een broer van mijn moeder. Hij had een limonadefabriekje op de Muziekberg; er was een eigen bron uit het bos. Mijn pa heeft dit overgenomen in 1937 (NB: VERGELIJKEN met hun stopzetten van de winkel en verhuis uit de GEERAARDSBERGENSTRAAT!) *en heeft dat gedaan tot in september 1941. Op bevel van de Duitsers waren we onze vergunning voor deze limonadefabriek kwijt, om reden dat mijn broer was aangehouden. Mijn vader deed dat voordien allemaal alleen. De twee broers van mijn moeder, ... en .... VERSTICHEL, waren echte commerçanten. Zij voerden die limonade uit.*

+ NOOT: OPZOEKEN register Vital VERSTICHEL (allicht OV voor 1947)

+ NOOT: het betreft allicht respectievelijk BIERhandelaar OCTAAF VERSTICHEL (°Ronse, 24 augustus 1895 + wonende 17de wijk nr. 6 + gehuwd met Marie Decousemaeker) en BIERhandelaar Zénon VERSTICHEL (°Ronse, 05 oktober 1890 + wonende 17de wijk nr. 3 + gehuwd met Marie Saegeman)

+ NOOT: François VERSTICHEL (°SCHORISSE, 1855) stond bekend als HERBERGIER in KLR 1947 op de 15de wijk nr. 202!

*'t Volk van Ronse. 1934.01.13.7.5: café bij Vital VERSTICHEL op Muziekberg, BIJNAAM = PATRIJZE!!

1) werkte hij voor EIGEN REKENING van 1936 tot september 1941

indien THUISWEVER (à façon):

+ VRAAG: WIE van de FAMILIE werkte hier OOK MEE voor de oorlog?
+ VRAAG: waren er ANDERE PERSONEELSleden? HOEVEEL .....
+ VRAAG: zijn er hiervan OOK in het VERZET gegaan? WIE? ....
+ VRAAG: WAAROM is men moeten stoppen? .....
+ VRAAG: voor WIE werkte hij VOORDIEN? Tissage .....
+ VRAAG: werd er een DEEL VERDER gewerkt voor eventuele zwarte markt ter aanvulling van het INKOMEN van de familie?

**ZO JA, aan WIE werd dan VERKOCHT?
**hebt U OOK daaraan meegewerkt? HOE? + WIE NOG?
**zijn jullie ook VERKLIKT .... zelf GEPAKT
+ hoe groot was de eventuele boete?
+ wie heeft er geklikt?

2) in SUIKERfabriek BRINON van 04 oktober 1941 tot 22 december 1941

+ NOOT: *ook zoon/broer ADRIEN heeft hier gewerkt IN DEZELFDE PERIODE!*

+ VRAAG: waar was die fabriek? In FRANKRIJK? Blijkbaar ONDER ORLEANS!
+ VRAAG: HOE trokken zij daar naartoe: per TREIN via .....
+ op LOGEMENT + ...
+ VRAAG: zijn er NOG leden van de FAMILIE meegegaan? Wie .....
+ VRAAG: waarom gingen zij NET DAAR werken?
**door VOOROORLOGSE ARBEID daar?

**Of door FAMILIE die daar AL WOONDE?

Ik weet daar niets meer van. Wel herinner ik me hoe Adrien en mijn vader met een vrachtwagen van Octaaf VANHERPEN in het begin van de oorlog naar FRANKRIJK zijn vertrokken.

3) LANDBOUWER vanaf 01 januari 1942

+ VRAAG: hadden jullie eigen grond + HOE GROOT?
of werkte VADER elders als LANDBOUWKNECHT + voor WIE? .....
+ VRAAG: hebben jullie kunnen BIJPACHTEN tijdens de bezetting: VAN WIE?
+ VRAAG: wat kweekten jullie? Gemengd (koeien, graan....) of enkel .....

We hadden daar een grote hof, met veel fruitbomen. Er was een vijver op. De oppervlakte weet ik niet. In feite was mijn vader geen echte landbouwer; hij heeft dat beroep zo opgegeven. We hebben geen verkoop gedaan; het was kweken voor de eigen behoeften. Hij ging binst den oorlog soms werken bij zijn zuster Bertha, in de houthandel.
Mijn ouders hadden eigenlijk geen inkomsten tijdens de oorlog. Ze hebben feitelijk al hun spaargeld dat ze voor de oorlog hadden opgebouwd opgegeten. Ze hadden goede zaken gedaan voor de oorlog met de winkel.

We hebben wel zegels van de bevoorrading gekregen van Georges DUTRANOIT. Dat was een brave man die het café TERMINUS had op de hoek van de NINOVESTRAAT. Hij droeg ook dagbladen rond voor onze overbuur Achille VANCOPPENOLLE (NB: de vader van GV!).

VRAGEN aan GEORGES VANCOPPENOLLE of hij aan DUTRANOIT (arrest 1944 en zou omkomen in KZ BERGEN BELSEN!!!) nog zegels heeft gegeven + hoe lang voor de oorlog DUTRANOIT al kranten rond droeg

*VRAAG: wat was het GELOOF in de familie: protestant, katholiek, vrijzinnig, GEMENGD.....

Lauw katholiek.

+ VRAAG: waren er in de familie VERSTICHEL of .... PROTESTANTEN? + WELKE ?

Zeker GEEN PROTESTANTEN!

+VRAAG: was er in de familie een POLITIEK ENGAGEMENT toen? + welk?

Een liberale politieke gezindheid.
Mijn vader Valère DEMEULENAERE was liberaal gezind: hij was onder meer in de ziekenbond van Bond D'HAUWER,... Hij was geaffilieerd in de liberale beweging.
De familie Verstichel was meer liberaal en niet praktiserend katholiek.
De familie RUBBENS was ook meer liberaal en niet praktiserend katholiek.

NOOT: ze heeft in derde en vierde bezoek geregeld het volgende gezegd: *De liberalen waren sterk in het verzet. Zij waren grote patriotten.*

+++++

NOOT: Hier stopten de interviews. We hadden nog een pak en uiteraard zeer gerichte vragen voorbereid maar het heeft geen enkele zin deze hier over te nemen. Met nog pakweg honderd Ronsese mannelijke en vrouwelijke Adriennes, naast de allicht circa 1.500 persoonsdossiers die we jarenlang doorploegd hebben, naast de duizendmaal bedrogen want verdwenen archieven der stedelijke politie en (toenmalige) rijkswacht en andere relevante archiefverdwijningen, naast de inzage van ALLE krijgsgerechtdossiers van vooral enkel cruciale zwarten die zowaar in eer werden hersteld, naast ..... hadden wij nog meer de waarheid of niks dan de waarheid of naar onze inzichten kunnen brengen. Wat rest aan reeds getoonde studies zijn vooral pogingen, hoe intens en vooral integer zeg gemotiveerd bearbeid ook. Merci Adrienne!

++++++++++++++++++++++++

Depauw

André Depauw

*André Depauw + °Ronse, 21 mei 1922

+ hij wordt in Ronse "*PAUW*" genoemd.

+ Mélanie Van den Berghe, °Frasnes, 02 september 1929. Ze neemt geen deel aan het interview d. 24/06/2008 maar zorgt voor haar echtgenoot. Hij is vandaag opmerkelijker moe en iets verward. De dokter moet komen. In het begin beslissen we om slechts wat te babbelen. Uiteindelijk zullen we een uurtje toch 'interviewen'. Waarvoor onze diepste dank.

*datum interview: dinsdag 24 juni 2008 + we hebben geen idee meer of we nog zijn terug gegaan; dat kunnen we misschien zien aan onze terug te vinden nota's. Gezien diverse gerichte vragen lijkt het daar wel sterk op.

*André DEPAUW heeft een hele resem eretekens:

-o.a. ... jaar bij de brandweer geweest;
-verdienste van de stad Ronse (VRAAG: juiste benaming?).

Ik werd na de bevrijding als één van de enigen opgeroepen voor het Belgisch Leger, niet als vrijwilliger, maar als een deel van de klasse 1922. Ik was in de Brigade Piron, nog onder Engels bevel. Ik was eerst in de Rademakerskazerne (NOOT: in 1960 gesloopt voor het nieuwe Brugse gerechtshof) *en vandaar uit ben ik uiteindelijk in het bezettingsleger in Duitsland beland.*

Samen met mij zijn ook meegegaan de volgende Ronsenaars: Etienne LASSAUX (KLR 1947: °Ronse, 12/8/1922, bediende uit de Zonnestraat 172) *en Jose BAEYENS* (KLR 1947: °Ronse, 24/11/1922, uit de Kruisstraat 65)*, zijn vader was een aannemer uit de Kapellestraat.*

VRAAG: is deze laatste een broer van Georges Baeyens (°1924), die stierf in Witlich, Duitsland?

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*VRAAG: wat verkocht U tijdens de oorlog?

Mijn grootvader Leo, mijn vader CYRILLE en zijn broer LEON, en ik waren en zijn marktkramers. We verkochten confectie, kledij.

Ikzelf was tijdens de oorlog verantwoordelijk voor de bevoorrading, ravitaillement van de stad Ronse voor MELK + BOTER.

Ik moest de volle melk gaan afhalen bij de boeren en brengen naar de melkerij VAN DEN BERGHE Achille aan het de Malanderplein nr. 2. Daar heb ik trouwens mijn latere vrouw leren kennen. Het gebouw bestaat nog, en is nu een winkel.

Nadien bracht ik de afgeroomde melk, de zogenaamde fluitjesmelk, naar de boeren terug. Ik leverde ook melk aan het sanatorium van HEYNSDAELE.

*volgens Adelin Devos hebt U nog kinderen vervoerd naar een muziekoptreden in het sanatorium (Armand Haelters):
*wat voor een wagen had U?

Ik heb die vriendendienst gedaan omdat Armand HAELTERS ook een marktkramer was. Een DODGE. Deze wagen heb ik in mei 1940 moeten inleveren bij het Belgische leger. Nadien heb ik van een andere marktkramer eenzelfde Dodge kunnen kopen die ik tot op het einde gebruikt heb voor de ravitaillering..

*op welke brandstof reed hij? + leg praktisch uit hoe U die wagen 'tankte'.

Hij reed zowel op benzine als op gas. Ik toon 2 FOTO's VAN DEZE WAGEN. Op de ene staat mijn grootvader met het weinige gerief dat hij toen verkocht op de markt.

Deze gas kwam uit het depot op de Zonnestraat. Ik had immers een kaart vanwege de bevoorrading. Deze gas werd uit steenkool gewonnen. Het werd gemaakt in Tertre en gebracht naar Ronse via een ondergrondse leiding.
Via een compressor werd de gas in de tanks of 'bonbons' op het dak van de wagen geduwd.

*had U soms technische problemen door de nieuwe brandstof? + welke
Die 5 gevulde tanks op het dak waren zo zwaar dat op een dag het dak doorgeduwd werd. We hebben dan een zware metalen plaat gebruikt om het dak te verstevigen.

Het gebeurde dat ik plat viel met de gas. Ik kon dan wel overschakelen op mijn reserve aan benzine, waarmee ik op zich natuurlijk geen grote tochten kon maken. Doordat de gas uit steenkool gemaakt was, zat er een zekere hoeveelheid teer (zegt goudron) in. De ontspanner die diende om de gasdruk te regelen, werd door deze teer gecaleerd. Je kon dan nog weinig of geen druk meer geven en je viel uiteindelijk gewoon stil.

Ik had een reservemotor. Als de motor kapot was, veranderden we 's nachts met een gebuur die mekanieker was de motor. Na een 15.000 kilometer moesten we door vervuiling sowieso de motor vervangen. Ik reed toen 20 à 25.000 kilometer per jaar. (NOOT: later spreekt hij over 40.000 kilometer per jaar).

*VRAAG: welke garagist te Ronse was gespecialiseerd in de ombouw van wagens
++ Nottebaert in Ponettestraat,
++ Willocq in de Papekouter;
++ Félicien RUYFFELAERE,garagehouder, PIERRE D'HAUWERSTRAAT 21;
++ Gaston Achille Walraet: garagehouder;-°Deftinge, WATERMOLENSTRAAT 14;
++Eugène Jean Baptiste Beatse –garagehouder, ABEELSTRAAT 38;
++ Valère DEN HAENE, garagist,STEENWEG OP NINOVE 322
= weerstander L'Insoumis
++ Albert Verdonckt, Stationsstraat?

De gasmaatschappij had de prioriteit voor de gasinstallaties aan de wagens. De garagisten zelf mochten daar niet aan werken.

Albert Verdonckt was geen garagist maar verkocht auto-onderdelen.

*VRAAG: bij de bomaanslag op de gasmaatschappij in Ronse in 1944: kon men toen nog uitrijden met wagens die op gas reden?

De gasvulinstallatie is nooit meer hersteld. We moesten uitwijken naar Geeraardsbergen.

NOOT: *eerst zegt hij richting Brakel, Ninove. Na een 5-tal minuten zegt hij: "er was een alumettefabriek", en ik zeg: "Geeraardsbergen". "Ja", zegt hij, "daar was het dat we moesten gaan".*

*VRAAG: voor wie hebt U nog dergelijk vriendenvervoer gedaan: ook voor verzetslieden?

*VRAAG: hebt U ooit onder de baan incidenten meegemaakt (een mitraillerend vliegtuig, aanval door ....,.....)?

Zeker eenmaal.
Er was eens een bericht op de Belgische post van de BBC: "Niet uitrijden, alles wordt gemitrailleerd wat op de baan rijdt".
Ik zeg dat ik toch melk moet gaan halen! Op Louise Marie, dichtbij de kerk in een smal straatje, was er een vliegtuig dat eerst rondom mij cirkelde. Het is zelfs mogelijk dat er een 2de vlieger bij was. Ik had dus enige tijd om in een gracht te springen. Nadien is het vliegtuig in duikvlucht aangevlogen, en heeft de auto gemitrailleerd. Gelukkig heeft men noch mij noch de Dodge en zijn lading geraakt, en ben ik verder kunnen rijden.
Ik zie nu nog het vliegtuig naar beneden duikelen richting de wagen!

*VRAAG: werd U soms onder de weg gecontroleerd door de Feldgendarmerie + door zwarten: beschrijf.

Als ik gecontroleerd werd door de Feldgendarmerie, dan staken ze hun vinger in de melk om te testen.
Op een gegeven moment heb ik revolvers vervoerd voor de BNB. Ze zaten verstopt in een melkbus. Ik heb nogal wat schrik uitgestaan toen een Feldgendarm deze bus controleerde.

Er waren te Ronse een 4-tal Feldgendarmen.

+ NOOT: het feit dat betrokkene deze hulp aan specifiek BNB vermeld, staat in scherp contrast met de verdenking op zijn baas, de melkfabriek: zie het rapport van BNB dd. 9/1/1945.

+ NOOT: vergelijk dit met de MELKKAN tussen Michel DE GANDT en Suzanne BEECHER (interview met haar dochter Jenny BOUCHEZ).

*VRAAG: werd Uw wagen soms geconfisqueerd
**door de Feldgendarmerie: + waarom?
**door de stad Ronse + waarom?
**door de Werbestelle, arbeidsdienst, ... + waarom
**door de zwarten + waarom?

**voor hoelang? + wanneer + in welke staat teruggekregen?

NEEN.

*VRAAG: hebt U een voor transport een speciaal papier van de Duitsers moeten krijgen?
+ hebt u het nog?

JA. Ik heb het niet meer.

*VRAAG: is uw wagen door het verzet ooit aangeslagen/gebruikt?

Voordat de Engelsen Ronse zijn binnen gekomen, waren de Duitsers aan het terugtrekken. Uit schrik dat zij mijn Dodge zouden aanslaan, stelde mijn vader voor om de Dodge te verbergen op de VIERDE MAARTLAAN, rechtover de Assa bij .....
Een maand later zijn we met deze camion de markten beginnen doen!

*VRAAG: terug naar de MARKT!
Zijn er momenten van schaarste of zelfs totaal gebrek geweest?
-wanneer ?
-aan wat?
-hoe aangepakt?

Mijn pa ging met de trein naar de markten van ATH en LESSINES.
Naar de markt van Flobecq ging hij met de bus.
Op woensdag deed hij de markt van Ronse.
Hij ging gewoon met 2 zakken over de schouder weg, en kwam meestal met lege zakken terug naar huis. Er was die dagen aan zoveel gebrek.
Hij had een speciale vergunning om zijn marchandise in de fabrieken te betrekken, omdat hij kon bewijzen dat hij hetzelfde gedaan had voor de oorlog.
Tijdens de oorlog verkocht hij geen lopende stof maar wel confectie, vooral ondergoed. Hij kocht in bij een grossist in Gent. Te Ronse werd immers textiel geproduceerd per lopende meter.
Hij was een specialist van de verkoop in het zwart! (NB: lacht hartelijk)

*VRAAG: hebt U zelfs Ersatzgoederen gemaakt of laten maken: beschrijf welke en hoe gemaakt?

*VRAAG: herinnert U zich textielgoederen van producten als bijv. van vezels van brandnetels?

*VRAAG: hebt U Ronsese vrouwen gezien die bijvoorbeeld KOUSEN naTEKENDEN op hun benen?
+ liep dit inderdaad uit bij regen?
+ welk product gebruikten zij daarvoor? Verkocht U dit zelf?

*VRAAG: werden er ook zwarte textielwaren verkocht?
+ door welke firma geleverd?

*VRAAG: welke waren uw vaste leveranciers van textielwaren

*VRAAG: waren al uw vaders producten tegen zegels?

Hij verkocht meer in het zwart.

*VRAAG: hebt uw vader geruild met mensen die niet genoeg geld hadden?

Nooit
Ja, voor wat dan.....André Depauw spreekt van UMTAUSCHEN, en lacht. Hij vermoedt dat zijn vader al eens zal geruild hebben voor een hesp.

*VRAAG: zijn er razzia's op de markt geweest:
**voor réfractaires:
**voor smokkelaars

*VRAAG: werden er op de markt veel moppen verteld?
+ geef op de zwanzen die U nog kent van daar + of van elders.

*VRAAG: werden er op de markt veel geruchten verspreid
M.A.W. werd er veel geroddeld over de Duitsers, de zwarte, de witten,.... geef voorbeelden.

*VRAAG: er zou een verzetsman geweest zijn die bij het Vreemdelingenlegioen is geweest.....

*VRAAG: kent U DEPAUW, Georges.
Leverde hemden aan Franse krijgsgevangenen (SAR Uitgaande briefwisseling 1942. 02 april): 30 manshemden opgeëist door de Kreiskommandant voor Franse krijgsgevangenen in het begin van de bezetting; geleverd aan 450 frank.

Hij was een nonkel van mij, die ook confectie verkocht op de markt.

NOOT: dit is de vader van BNB-weerstander Raymond Depauw.

*VRAAG: was vader oudstrijder WO I?
+ zijn er nog slachtoffers uit WO I in de familie ?

*VRAAG: anekdotes van ouders uit WO II.

*VRAAG: inzake Valère Depauw.....
**waar woonde hij tijdens de oorlog?
**waar woonden zijn ouders + hun beroep?
**heeft hij nog voorlezingen gegeven uit zijn werk + waar?
**werden zijn stukjes in de krant 't Volk van Ronse druk becommentarieerd op de markt?
**hebt U nog souvenirs van hem uit de oorlog?

++++++++++++++++++++++++++++

Deplechin

Salomon Deplechin

+ commentaar: puur kwantitatief bekeken was dit een kleinschalig interview maar in enkele opzichten een enorm belangrijk. Zo heeft betrokkene, die me inleidend wat terughoudend zei niets speciaals tijdens bezetting te hebben verricht, mogelijks twee levens gered zo niet toch twee gevangenisstraffen verijdeld. Bovendien zien we in dat geval een scherpe tegenstelling tussen zgn. beroepsdeontologie en een algemeen gevoel voor rechtvaardigheid, of, ouderwetser uitgedrukt, rechtschapenheid.

Helaas zouden wij hem niet meer kunnen interviewen want reeds bij dat interview in 2007 was hij weduwnaar van een dame (1921) - toen alleszins nog een vanzelfsprekendheid en met wie hij te Ronse was gehuwd op 07 mei 1943 of in volle bezettingstijd - die met name de zuster was van een andere dame (1924) die we dus veel later zouden aantreffen. Als iemand die weliswaar in de klauwen van het Belgisch krijgsgerecht want op de lijst epuratie geplaatst werd bij de gemeenteraadsverkiezingen 1946 door een krijgsauditeur Gent. Maar er zou geen enkele veroordeling door de krijgsraad van steeds Gent volgen. Dat dossier zouden we wel eens graag voor ons eigen overlijden willen inkijken maar werd van dicht noch ver door de schoonbroer, onze geweldige posbode Salomon, aan ons vermeld. Die moet zeker het bekende één en ander hebben geweten want was met zijn jonge vrouw en 'zuster van' ingetrokken op de Langehaagstraat 80 terwijl zijn schoonfamilie of haar nest op dezelfde straat bleef wonen, dichtbij op nr. 64. Zijn eega of Henriette Dussart (1921) had naar onze herinnering de naam een zeer geëngageerde vrouw voor en te Ronse - waar anders? - te zijn (geweest).

Of de man eventueel een belijdend protestant was - gezien zijn voornaam - hebben wij toen ook niet gevraagd wegens toen te stom voor deze woorden. In zijn familiale omgeving is alleszins divers en vooral zeker protestants voorkomen. Alleszins hadden wij deze man extreem veel meer kunnen vragen maar dus ... ach ....

*Salomon Deplechin, °Ronse, 22 oktober 1921.

*datum interview: 17 januari 2007.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Lange Haagstraat.

*opleiding tijdens de oorlog: postbode (sinds 1938), één van de vijf te Amougies.

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:
*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

Ik herinner me - de visu met het pamflet geconfronteerd - dit pamflet in Amougies gezien te hebben, waarschijnlijk in een huis op zijn ronde. Ik vermoed dat het in het Frans was.

Binst de oorlog was ik postman in Amougies. Allicht in het midden van de oorlog (1942, 1943?) heb ik, op korte tijd van elkaar, twee brieven te ter post bestelde brieven vanuit Amougies achtergehouden. Ik deed omwille van de volgende reden: de bestemmeling was de FELDGENDARMERIE te Ronse. Dat was op zich reeds uitzonderlijk. Er stond geen afzender achteraan de enveloppe. Het was wat de tweede maal betrof blijkbaar hetzelfde handschrift. De tijd ertussen was kort. Dus ik dacht dat het allicht om dezelfde auteur moest gaan. Mijn motief voor dat achterhouden was eenvoudig: ik had er een slecht gevoel bij.

Na de bevrijding in september 1944 heb ik de brieven geopend. Per brief was er één naam aangegeven en dezelfde reden van de verklikking: de betrokken persoon zou naar de Engelse post luisteren, wat iedereen deed. Ik heb de brieven gegeven aan de genoemden. Ik heb alles helemaal alleen gedaan en niemand iets gezegd, noch tijdens noch na de oorlog. Dat brieven achterhouden én openmaken was natuurlijk een zwaar vergrijp voor een postman.

NOG VRAGEN wat zijn juiste motivatie was + ooit daarover postinstructies ontvangen, zowel formeel als INFORMEEL?
+ waar + WAAROM deze brieven bewaard?
+ wat is er gebeurd met de verklikker?
+ NOOT: mooi voorbeeld van het nemen van persoonlijke verantwoordelijkheid, waarbij de MORAAL BOVEN het RECHT (of reglement) gaat.
+ NOOT: blijkbaar werden sommige anonieme klachtbrieven per post verstuurd.

Op Uw vraag of er in Ronse soms ZWARTE POSTMANNEN waren, moet ik zeggen dat ik van zijn broer Maurice, die ook postbode was te Ronse, wist dat daarover nooit werd gesproken. In Amougies was er één persoon die geabonneerd was op Le Pays Réel, het dagblad van Rex. Deze mens is na de oorlog nooit aangepakt. Volgens mij was dat een brave misschien wat naïeve mens.

+ NB: voor zover ik een vrij goed zicht heb op de collaboratie te Ronse, ken ik effectief geen enkele zwarte die op de post werkte. Omgekeerd ken ik wel twee postmedewerkers die in het verzet zaten. Vermoedelijk is er ook zekere activiteit in de Ronsese post geweest in het natrekken en eventueel achterhouden van verdachte post. Ik hoorde daar eens echo's van maar heb geen zekerheid. Toen ik zowat startte met de interviewreeks te Ronse, ben ik te weten gekomen dat nazaten van een overleden postbode uit Ellezelles kort voordien een reeks verklikkersbrieven hadden vernietigd. Die waren klaarblijkelijk door deze man onderschept en nadien ook bijgehouden. Voor historici is dergelijk eigengereid gedrag met oorlogsdocumentatie natuurlijk een ramp.

DE BEVRIJDING.

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).

Ik heb meegedaan aan de Vredesstoet van Amougies op …… 1945, ik denk in mei of juni. De aparte gemeente Russeignies had 1 groep die een tank gemaakt had. Ik maakte van deze groep deel uit. Ik heb meegewerkt aan de opbouw van de tank, samen met een groep van een 4-tal mensen. Men heeft samen het idee bedacht. Op de dag zelf speelde ik 'tankist', zat bovenaan de tank.

+ NB: In België zijn er vermoedelijk honderden van deze vredestochten doorgegaan, soms zelfs in wijken van gemeenten en in de gemeente zelf. We zijn daar enkel voorbeelden van tegen gekomen bij de amateurici, die dan ook dikwijls tot tientallen foto's ervan in hun publicaties toonden (stoeten hadden tot 30 - 40 verschillende onderdelen). Dit werkelijk merkwaardig oorlogsfenomeen (al bestaand in 1919 en zeker met sterke voeten in een eeuwenlange traditie van allerlei soorten optochten en andere Blijde inkomsten) moet eindelijk eens een grondige monografie krijgen. Opvallend toch is dat er te Ronse nooit enige sprake is geweest van een vredesstoet (er was alleen een soort optocht en 'executie' van .. Hitler in het college van Ronse in 1945; daarover later meer). Ik heb werkelijk geen idee tot op heden hoe dat of die uitzondering moet worden begrepen

++++++++++++++++++++++++++++++

Delbar

*Naam + voornaam: Raymond Delbar

+ commentaar: blijkbaar ook nog verwerken de handgeschreven nota's want nu ... niets getypt. Dat handschrift vinden wij door praktische problemen ook niet terug dus wachten. Voor ons interessant vooral omdat de man klasgenoot was van Ronsenaar Germain De Rouck, wiens oorlogsdagboek we op een dag in onze handen kregen. Wordt vervolgd bij tijd en boterham en allicht wat geluk.

*Naam + voornaam: Raymond Delbar + °Ronse, 02 oktober 1928

*datum interview: vrijdag 03 juni 2011

++++++++++++++++++++++++++++

Delepée

Yvonne Adrienne Delepée,

*Yvonne Adrienne Delepée, °Ronse, 07 januari 1922;

Haar ROEPNAAM is Adrienne!

*datum interview: donderdag 06 december 2012 om 10 u
+ dinsdag 11 december 2012 om ...u.
+ donderdag 20 december om 10 u.
+ vrijdag 11 januari 2013 om ... u.
+ .....

*huidige woonplaats = OCMW-rustoord DE LINDE

**ontbijt tussen 8 - 8 u 30
**middagmaal tussen 11 – 12 u
**avondmaal tussen 17 – 17 u 30

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: THUIS Steenweg op Elzele 46

= Mijn ouders waren CONCIËRGE in de fabriek van DE WAEL. Ik ben er geboren en uitgetrouwd!

+ OPGELET: op 28 maart 1947 gehuwd met BNB-er Cyrille VAN STRIJDONCK.

We waren verloofd van na de oorlog. Ik kende nog niet echt tijdens de oorlog (NB: geeft een moeilijke uitleg hoe ze hem mogelijks via een vriendin al gezien had). We zijn ongeveer één jaar verloofd geweest. Het ging nogal rap.

Ik denk dat Cyrille bij de Witte Brigade van ELLEZELLES was, want hij is onder meer naar de begrafenis van de kolonel van Ellezelles geweest

+ **NOOT:** daarmee bedoelt zij allicht LUITENANT MASURE van het GL van ELLZELLES. Ze weet dus NIET MEER dat haar latere man bij het BNB was!!!

*eerst laten vertellen want bijzonder energiek

NOOT: ze is zeer vriendelijk, open en attent, zelfs wat overenthousiast. Misschien wele en beetje gejaagd of zenuwachtig. Het is niet altijd heel duidelijk of de feiten die ze aanhaalt juist of bijna juist zijn.

*VRAAG: uw moeder noemde Marie Madeleine Zoé Haustraete (°1891); hoe werd zij aangesproken; met Marie, of met Madeleine, of ..... + eventuele BIJNAAM?

+ VERGELIJKEN met TANTE Marie Zoé Haustraete (°1886) + VRAAG: hoe werd zij aangesproken: als Marie, of Zoé..... + eventuele BIJNAAM?

*VRAAG: kende zij en wist zij af van zijn onderduik: Georges Alphonse Cornelis (°1907), een beroepsmilitair die naar het Doornikse was verhuisd in 19.....

**was vanaf 01 september 1943 tot de bevrijding ondergedoken bij zijn moeder Marie Zoé Haustraete (°1886), haar TANTE!!!!

**hij zat op de Steenweg op Elzele 173 bij zijn moeder-weduwe

+ VRAAG: hebben zij hem ook gesteund met .... + bezocht + bezocht hij hen zelf of andere familieleden, of bleef hij de hele tijd daar thuis + was dat huis eigendom van haar TANTE? + ...

+ VRAAG: TANTE Marie Zoé, haar man ... Cornelis en zoon Georges waren in 1931 uit PROVIDENCE-USA terug naar Ronse gekomen + waren er nog familieleden van haar (aan ALLE kanten van haar FAMILIE)

vanaf ... 1945 naar Steenweg op Elzele 81

+ NOOT: hier vorige en bejaarde bewoner ervan zich gezelfmoord op de trein in april 1942
Désiré Thienpont (°1867)
VRAAG: kende zij deze man? + ... motief?

VRAAG: van WIE was het volgende café + WAAR ongeveer gesitueerd?
**DE VERBROEDERING, 29 november 1936
= heropening café AU TRIANON, chez MADELEINE, Elzelestraat SPILGREM

*VRAAG: waar was:
**de BIBLIOTHEEK of boekerij van de BSP??? + welke voorwaarden (kost per boek of ...)?
**waar werd er exact GEKAATST op de Steenweg (aan welke fabriek of ...) + idem voor de MARIJVE .....

*VRAGEN waar café ERNEST zich bevond = zo goed als zeker een bordeel
= waarschijnlijk is dat de plaats op Jean Baptiste Dekeyserstraat 22

*zijn bijnaam was SMOUS: zie DV, 18/9/1932
+ NOOT: hier woonde Angèle WANDELS tussen 06 januari 1941 en 05 maart 1941
+ hier woonde eveneens de VERMELDE Constance SCHAMP van 10 juli 1940 tot 27 oktober 1945
+ mogelijks ‘redelijk’ rood = zie ophaling van ... door zinging in DE VERBROEDERING, 10 juni 1943

*KERMIS op Spilgrem zie De Verbroedering, 09/9/1934

... met galoche-schieting = VRAAG: wat is dit????

*VRAAG: waar was de snoepwinkel én café van OMER SCHOELINCK
**gekend ofwel in STEENWEG op ELZELE 77 = een eindje verder dan haar huis
**gekend ofwel in ELZELESTRAAT 42: dichtbij de lichten aan de Bredestraat

*VRAAG; heeft haar man Cyrille (gehuwd in 1947) gewerkt bij WOELIES???
NB: volgens register 48-60 was hij magazijnier en elektrieker

+ VRAAG: Adrienne was volgens 48-60 MARKEERSTER = wat betekent dat?

*Steenweg op Elzele: de vroegere GAMMA: VRAGEN aan ADRIENNE EN ROLAND welke fabriek hier was voor de tijd van Gamma.

*VRAAG: wat betekent PRIJS voor MUILENTREKKERS bij een zinging in een café van Georges Denhaerinck op Hogerlucht?

*VRAAG: kent U de bonetterie THE SELECT
+ VRAAG: die was voor de oorlog in de RATTENBLOK = VRAAG: WAAR is dat?

+ zie de gift van DRESSER bij een tombola; DV, 13 januari 1924.
**tombola bij Fiene Duivels en Butie; Joseh Ferrantstraat 96;
**"1ste prijs een schone MARIANNE" = VRAAG:= wat betekent dat?

+ VRAAG aan Adrienne/Roland of zij de bijnaam van DRESSER kende voor OMER VANGERMEERSCH?

+ zie dossier SLUIKPERS FENAUX:

*ELZELESTRAAT nr. 126 = zeer dichtbij de Zenobe Grammestraat en bij de spoorweg aan de kant van de fabriek De Waal woonde op dit nummer AUTOBUSUITBATER Emile FENAUX
= maar hier was toch geen ruimte voor grote bussen

**VRAAG: waar was juist zijn LOODS voor grote bussen?
**VRAAG: wat weet zij over onderhoud aan Duitse bussen in het begin van de oorlog?

*VRAAG: kent zij Amédé Miclotte, dokter in de rechten en leerkracht aan K.A. van VORST + overleden in Duitsland!

OPGELET: zelfde vragen voor ROLAND

*VRAAG: hoeveel verdiende binst den oorlog per WEEK of MAAND:
**U als .....
**Uw vader .....

+ VRAAG: kregen jullie van de fabriek bijvoorbeeld KOLEN gratis of tegen reductie?

*VRAAG: quid de anekdote met HANDGRANAAT ivm CARMEN en haar ijskreem?

+ VRAAG: had CARMEN binst den oorlog inderdaad enkel VANILLE = geel ijskreem?
+ VRAAG: had CARMEN soms iets om het ijskreem te doen binst den oorlog: slagroom, chocoladekorrels, andere??

Op de hoek van een straat rechtover de fabriek van Kerkhove woonde een winkelier/groenselwinkel. Hij reed rond voor Winterhulp met een blauwe camionette. Zijn

hondje was altijd mee en zat vooraan op een opstapje van de wagen. Als de man naar een klant ging, liep het hondje even mee. Het was een bruintje. De man had soms wel appelsienen mee.

Hij was familie van mij want was gehuwd met een .....

VRAAG: was dat op de hoek van de PAPEKOUTER en de STEENWEG?

+ VRAAG: was hij gehuwd met een MICLOTTE of met een HAUSTRATE?

+ VRAAG: waar exact was de fabriek van KERKHOVE: waar nu de garage is of waar nu de BOERENBOND is?

+ VRAAG: wat was er toen in dat andere gebouw = ook een fabriekje?

*VRAAG: *Ook bij MEENEKE die zeer goed brood bakte, rechtover de Paters*

Kan U nog zijn FAMILIENAAM herinneren + juist adres?

*VRAAG: hoe zat het nu weer met ANEKDOTE dochter huwelijk MEENEKE!!!!

+ was tijdens de bezetting?

*VRAAG: waar kochten jullie als kinderen SNOEP: Vandehole en Schoelinck in de Elzelestraat + of bij Raphaël Devos (lekkie) in de Steenweg of bij .....

+ VRAAG: okay, U was al 19 jaar bij het begin van de oorlog, maar allicht at U en andere familieleden graag iets lekkers, iets zoets:

++ VRAAG: wat herinnert u zich dat én ZELDZAAM én LEKKER was tijdens de bezetting?

++ VRAAG: welke GROTE inspanningen op vlak van ETEN ... herinnert U zich van Uw MOEDER + van UZELF + van TANTES .....

*VRAAG: werden er nog feesten van de TEXTIEL GEVIERD binst de bezetting:

**feest van SINT-AMBROSIUS? + hoe ...?

**feest van SINT-ANNA? + hoe ...?

*VRAAG: welke daad van GROTE SOLIDARITEIT tijdens den oorlog heeft U het meest aangegrepen?

*VRAAG: welke daad van GROOT PROFITARIAAT tijdens den oorlog heeft U het meest aangegrepen?

*VRAAG: Polydoor Schoelinck was de verantwoordelijke van de rode wijkclub Steenweg op Elzele

**VRAAG: ging Uw vader daar naar toe: met wie nog, hoe lang duurde dat, hoe geregeld, ...?

**VRAAG: had dat plaats in die café + of achter in een zaal; was er eigenlijk een zaaltje aan verbonden?

**VRAAG: kunt U dat café kort beschrijven; aan welke kant café en aan welke kant winkel

+ VRAAG: was er een pissijn + ook voor de vrouwen?

+ VRAAG: was er een plaats om te BOLLEN? Te GAAISCHIETEN?
+ VRAAG: in welke café in de BUURT was er een plaats om te BOLLEN? Te GAAISCHIETEN?

*VRAAG: waar werd er GEKAATST in de buurt + door wie: een RODE club, ...?

*VRAAG: waar + bij wie ging uw vader normaal op café? + zijn BIJNAAM?
+ VRAAG: wat deed hij daar dan: KAARTEN + caféspelen = WELKE ....?

**VRAAG: was U in een rode vrouwenvereniging; bijv. de Socialistische Vooruitziende Vrouwen:
**VRAAG: wie was daar nog lid van + welke verantwoordelijken (Leona, ...)?
+ VRAAG: waar gingen de vergaderingen door? + welke activiteiten?
+ VRAAG: wat gebeurde er nog tijdens de oorlog?

*VRAAG: U ging graag naar operettes edm in het Feestpaleis? Wat met bezoeken aan het EENHEIDSTONEEL in de VOLKSBOND?

+ VRAAG: gingen jullie daar naar toe? Indien niet, waarom niet?
+ VRAAG: wat werd onder socialisten (thuis, bij nonkel Arthur ...) gezegd omtrent Leona HANTSON + Armand DEVEMIE?

*VRAAG: kende U Maurice Destercke? + heeft hij ooit mensen (WIE + WAAROM + HOE) geholpen inzake verplichte arbeid in Duitsland?

VRAAG: waren er tijdens de oorlog nog vrouwen die een PERMANENT legden = want heel duur?
*VRAAG: wat was de mode van haar bij MANNEN toen:

gewoon KORT of .....?
+ was het dragen van een BAARD in de mode? Zie Raphaël De Wael.
+ wat was de mode bij de DAMES tijdens de bezetting?

*VRAAG: hebt U VROUWEN gekend die bijvoorbeeld kousen maken via een POTLOODTEKENING?
+ VRAAG: kent U nog truukjes van vrouwen om zich ondanks alle tekorten MOOI te maken? WELKE?

*VRAAG: wie knipte tijdens de bezetting het HAAR van jullie.....: thuis, bij ....?

*VRAAG: hebt U anekdotes van een HAARKAPPER in uw buurt?

*VRAAG: kon men sommige HAARKAPPERS ook iets DRINKEN: bij wie + wat was er dan te drinken + gratis of tegen betaling?

*VRAAG: kent u een HAARKAPPER uit de buurt die ook een Café had?
+ OF die EEN WINKEL had = welke?

*VRAAG: de winkel van Henri Monnart + Esther Crucke was wat verder op NUMMER 110.
+ VRAAG: waren dat ook socialisten? + of zelfs protestanten?

+ VRAAG: hebt U ooit gehoord van een Joods meisje Renée LILLE?

*VRAAG: hebt U ooit ANTI-JOODSE woorden of daden in Ronse geweten tijdens de bezetting? Welke + waar + door wie?

*VRAAG: welke PROTESTANTEN hebt u gekend?

+ VRAAG: wat deed de man van Georgina CORIE wanneer er andere mannen met zijn vrouw gingen vrijen + THUIS dan nog ? Wist die van niks, of vechtpartijen, ...?

+ VRAAG: was er een in de buurt een bekend bordeel + of meerdere?

+ VRAAG: gingen daar Duitsers, zwarten, ... of enkel fabrikanten of ...?

*VRAAG: was LES BONS AMIS werkelijk een bordeel? Op de hoek Bredestraat, Elzelestraat.

*VRAAG: had LAPON, ... Van Wijnen, in de Elzelestraat 31, ook een bordeel?

*VRAAG: waren dat prostituees van BUITEN of BINNEN de stad?
+ VRAAG: is er een prostituee GEHAARKORTWIEKT bij de bevrijding?
+ VRAAG: is er een bordeel geplunderd bij de bevrijding, zoals bijvoorbeeld LES BONS AMIS?

*VRAAG: weet u van zgn informele prostitutie tijdens de bezetting: dus van vrouwen die te Ronse hun lichaam verkochten voor GUNSTEN?
+ welke GUNSTEN: eten,, drinken, kinderkledij en andere zaken voor hun kind(eren), vrijstelling voor hun man van verplichte arbeid, ...

*VRAAG: hebt U kinderen van DUITSERS geweten? Wie + waar + welke reactie van de bevolking/buren (haarknipping, plunderng....)

<u>Diverse zaken.</u>

*VRAAG: hebt u nog ORIGINELE DOCUMENTEN aangaande de oorlog, van .....?

**oorlogsdossiers allerhande
**oorspronkelijke SLUIKBLADEN, ...
**de originele DUITSE VEROORDELING van ADRIEN
**foto's:
**brieven
**andere

Ik heb niets daarvan.

Op een avond was er een overval op de fabriek. We waren juist naar het Feestpaleis naar een concert geweest. Daar kwam de opera van Gent en de operette van Doornik: ik was daar dol op. We kregen van onze baas een papiertje voor het speruur. Patron Joseph De Wael betaalde ons zelfs de kaartjes terug. We moesten het ticket op het bureel afgeven en geld terug!

Ik denk dat er toen een 400 arbeiders werkten op de fabriek. Op de steenweg was er alleen tissage; op de Savooistraat was er ook een teinturerie. Die werkte verder tijdens de bezetting. Op een dag was er in de fabriek een bezoek van Duitse officieren, met een generaal erbij. Joseph presenteerde hem aan mij. Ik werkte aan een tafel waar ik stukken moest afwerken. De generaal gaf me de hand en Joseph zei nog: 'Die moogt niet meepakken', want hij had me wel graag. Die generaal knipoogde naar mij; ik had toen goesting om hem eens vast te pakken aan zijne collier want ik had een hevige haat op de Duitsers.

Er waren twee nachtwakers bij De Wael. Eén had een hond, en woonde ergens aan de tweede brug. Er was dus die avond door de Witte Brigade een aanslag gepland op de electriciteitskabine van de fabriek. De fabriek had echt een grote kabine. Ik ben er genoeg zelf binnen geweest. Ik moest wanneer nodig alleen de hoogspanning aftrekken, ik denk soms op een zaterdag. Ze zijn niet binnen geraakt; er was een zware ijzeren deur. Het verzet zei tegen de nachtwakers: 'Wees stil en doe open'. Dat hebben ze niet gedaan: de nachtwakers zijn naar ons gelopen. Pa zei dan naar de baas te bellen. Zeer snel nadien, misschien twee minuten, kwam de Feldgendarmerie. Goliath was er met enkele andere Duitsers. Hoeveel dat weet ik niet meer. Ze zijn naar boven gegaan in de corniches om een goed zicht te hebben. Goliath zag in een huisje wat verderop een streep licht. Dat was bij een weerstander, allicht van Elzele. Hij sprak Ronsies en woonde in een klein huisje een beetje verder richting Elzele. 's Anderendaags was het stil en kwam hij informeren. Hij vroeg of ik kon zwijgen.

Na de oorlog heeft die weerstander me alles verteld. Hij was er dus bij betrokken geweest. Hij was over de muur van de fabriek naar huis geraakt. Omdat hij bij het binnen komen licht ontstoken had, hebben de Duitsers die er snel bij waren, dat licht gezien. Hij had het volgende bedacht: hun klein kindje heeft hij een kneep gegeven zodat het flink begon te wenen. Zijn vrouw moest het wiegen in haar armen. Goliath werd dit alles uitgelegd. Die zei dat hij alles begreep want hij had ook kinderen. In de grond was hij niet slecht (Goliath). Hij gaf toen bij het onderzoek allerlei bevelen tegen de andere Duitsers, maar zat niet te roepen.

Ik ging geregeld bij mevrouw Joseph want mijnheer Joseph zei dat ze zich niet geneerde. Er kwam ten andere iemand van de fabriek bij hen kuisen. Ik kwam er voor een babbel, met een potje koffie. Daarbij kwam er wit brood op tafel; ik at er zelfs een boterham of vier van op. Ik hielp eens met de was. De zolder was perfect afgewerkt, je zag geen pannen en zo. Daar hingen we de witte was op en haalden we het drie dagen later weer naar beneden. Een ander deed de strijk. Ze was een braaf vrouwpje.

Na de oorlog mochten we geregeld de auto van Joseph gebruiken in het weekend.

Volgens mij is zijn huis niet geplunderd; ik heb niet geweten dat men daar binnen is geweest. En zijn vrouw heeft geen miserie gehad.

<u>+ NOOT: de volgende verklaring heeft zij gedaan op een latere datum dan de vorige!</u>

De avond van die aanslag op de electriciteitskabine kwamen we terug van een feest in het Feestpaleis met mijn zuster en schoonbroer André. In de hoek van het laatste huis na de brug was er afgedekte publieke waterpomp. Dat was het laatste huis richting centrum van een kleine reeks huizen juist na de Blauwe Steenstraat. Hier stond een man. We zijn hier gepasseerd. Ik zag hem, ik kon heel goed in de donker kijken, maar zei niets tegen mijn familie. Een beetje verder aan de overkant bij DELAUNOIS zag ik weer een man: die stond in de dingk van een deur. Aan de trappen die gemaakt waren voor het luchtalarm, voor de sirene stond er nog één. Hij stond lager want was op de trapjes die lager gingen. We gingen binnen en ik ..... ?????? NOG VRAAG wat .....

Zeer snel nadien kwamen de nachtwakers roepen naar mijn vader: 'Fons, Fons!' ik heb mijn pa nog tegen gehouden om naar buiten te gaan kijken. Nadien heb ik nog op straat horen schieten.

Die ene man met zijn kind is – peins ik – na de oorlog verhuisd.

VRAAG: waar was die publieke waterpomp juist aan de brug?

+ was er nog één in de Bredestraat (onderaan???) of in de Grote Marijve?

+++

OPZOEKEN wie de mogelijke weerstander was + hij had een KLEIN KIND!!

++++++++++++++++++++

VRAGEN of die ene van de 2 NACHTWAKER soms GEBUUR .... was

*nr. 47: Het gezin van nachtwaker Edmond Ceunebroeck (°Volkegem, 1874) en huisvrouw Marie Celine Vanden Eede (°1876) woonde hier met hun ongehuwde dochter Germaine Zulma Thérèse (1905), een klakkenmaakster respectievelijk bobijnster. Zij zijn de ouders van ..... Madeleine Thérèse Clemence (°1906) die in 1929 was gehuwd met de schrijnwerker Hermes Oscar Emile Frederic Stockman (1905), die als erkend zou worden als Gewapend Weerstander bij Insoumis vanaf de eerste november 1943 (dossier .....).

+ NOOT: Yvonne woonde op nr. 46!

Ik ken hem niet; hij zal van een andere fabrieke zijn geweest.

++++++++++++++++++++

*VRAAG: hoeveel huizen waren er WERKELIJK GEBOUWD tussen jullie (op nr. 46) en de fabriek van DE WAEL (op nr. 36) = normaal 5 mogelijk

OF had de fabriek meerdere nummers?

Ik teken U de ligging van ons huisje. Het was een klein huisje met pannetjes. Direct daarnaast rechts ervan was het groot huis van de familie DE WAEL waar nu een dokter woont. Weer rechts naast dit huis was een muurtje en daarnaast was de electriciteitskabine. Die staat er nog steeds.

Direct links - wanneer je voor ons huis stond - waren twee grote poorten van de garages. Daarnaast was er een muurtje met de lochting erachter en daar weer links naast begon de fabriek. Achter de garages en ons huis was een grote lochting waar een beek door liep. Dat was een redelijk brede beek die ongeveer in de buurt van de electriciteitskabine de Steenweg overstak, uiteraard onder de grond. De fabriek maakte een soort van boog achter deze lochting. De fabriek had een nieuwbouw.

VRAGEN welk deel van de fabriek zij heeft weten bouwen = de zgn nieuwbouw?

+ VRAGEN of de electriciteitskabine aan de straat diegene van de fabriek alleen was of VOOR DE HELE wijk?

+ VRAGEN of zij dat huis huurden bij DE WAEL (+ aan hoeveel? Eventueel GRATIS als betaling in natura .....) of het hun eigendom was

+ VRAGEN vanaf wanneer haar vader daar werkte + wanneer gestopt
= totaal ... jaar
+ VRAGEN of hij er een arbeidsmedaille heeft voor gekregen?

+ VRAGEN of haar NONKEL ARTHUR ook een kerkganger was of een vrijzinnige?

*VRAAG: hadden Uw ouders een BIJNAAM + WELKE?
+ VRAAG: wat was hun ROEPNAAM?

**Alphonse Ivo Delepée: *Men noemde mijn vader FONS VAN WOELIES*
***Marie Madeleine Zoé Haustraete: De roepnaam van mijn moeder was Zoé. Een bijnaam had zij niet. Ik ook niet: ze noemen mij wel Adrienne en geen Yvonne. Adrienne moest in feite mijn eerste voornaam zijn. Mijn vader heeft iets verkeerds gezegd op het stadhuis, denk ik. Er was langs moeders kant in Frankrijk een verre oom die kort voor mijn geboorte was overleden en hij was zelfs bisschop. Ik moest normaal zijn naam als eerste naam krijgen! Ze noemen me toch zo!*

*VRAAG: wat betekende eigenlijk die JOB van CONCÏERGE + uit welke taken bestond die opdracht voor Uw vader precies?

Mijn vader moest zo de deuren van de fabriek open en dicht maken. Hij was baas van de fabriek wanneer er niemand was. De twee nachtwakers waren er alleen binst de oorlog. Zij moesten alleen dat werk doe, en gingen 's morgens weer naar huis. Ze werktegen niet overdag.

*VRAAG: Uw vader noemde officieel een AUTOGELEIDER = reeds hij dus ook tijdens de bezetting met CAMIONS, ...?

Mijn vader reed af en toe ook met de camion. Nu kon ook slechts één van de vier bazen met de wagen rijden, en mijn pa was dan chauffeur.
De auto van Raphaël was een VIVASTELLA met een telefoon erin. Je kon van achteraan bellen naar de chauffeur. In die wagen kon je met 8 mensen in! Het was een zeer lange wagen. Deze auto is nooit aangeslagen. Raphaël DE WAEL kon niet rijden.

We hebben nooit zonder naft gezeten. Wie dat geld had, zat nooit zonder. Die naft kwam toe van buiten Ronse, met een camion. We hadden een grote naftpomp. Er was een camion, een Chevrolet, en die reed op naft. Ik heb hem zelf en de andere auto's gevuld. Alle auto's reden op naft, ook de Vivastelle.

+ NOOT: na de bevrijding is deze auto wel door de BNB aangeslagen!! Zie interviews met GV.

+ NOOT: deze VIVASTELLA RENAULT op internet terug gevonden, en twee foto's ervan gedownload. Een werkelijk zeer grote wagen!!!

+ zie voor mogelijke tussenpersoon voor naft: Werkweigeraar. Vanhoolandt, Arsène. 14: cliënten brachten mij tot in 1942 naphte- en oliezegels...

*VRAAG: wist Joseph DE WAEL dat Uw familie SOCIALIST was?

+ ooit een CONFLICT of DISCUSSIE daarover geweest?

Joseph wist dat zeer goed. Hij kende goed de broer van mijn moeder, Arthur Haustraete die syndicalist was. Hij zei over hem: 'Dat is een mens die ik graag heb om mee te klappen'. Het was altijd rap opgelost als er in de fabriek een probleem met de vakbond te bespreken was. Het moest ....

Mijn grootouders Haustraete - Miclotte waren socialist en ook katholiek. Mijn pa ging alleen naar de mis als hij moest; naar begrafenissen enzo. Mijn grootouders gingen zolang zij kosten naar de mis, in Sint-Hermes. Mijn ma ging ook altijd naar de mis. We gingen dan mee. Voor de bouw van de Paterskerk (in 1938) gingen we naar de kleine Sint-Martenskerk, nadien naar de paters. Ik heb later nog geweten dat mijn moeder toen ze lastiger kon stappen, naar de mis op de televisie keek.

Mijn grootmoeder Julie Miclotte had suiker binst de oorlog. Mensen die toen suiker hadden, kregen meer timbers, van alles dat een suikerzieke mag eten, zoals boter, brood, melk, enzovoort. Ik ging met haar mee naar het stadhuis naar het bureel van Vindevogel, die de bijnaam "De Volgende" had. We klopten op de deur en als we binnen kwamen zei hij: "Ha, Julietje is daar". De timbers gaf hij alleen aan haar; iemand anders heb ik in dat bureel nooit gezien. Hij zei eens tegen mij: 'Het is wel dat je meekomt'.

Mijn grootouders woonden in de Bredestraat rechtover haar zuster Miclotte. We noemden haar TANTE DILLE en zij was getrouwd met NONKEL DJULIE die een textielfabriek had. Dat fabriekje is ondertussen afgebroken; ik denk dat het werkte tijdens de oorlog. Mijn schoonbroer André Vancoppenolle heeft er nog gewerkt toen hij elders zijn werk kwijt was.

+ NOOT: ook familiale solidariteit! = iemand werk geven wanneer die .....

+ VRAAG: gaf Joseph DE WAEL de HELE FABRIEK een VRIJE DAG op de 1ste MEI, of ENKEL aan de socialisten ....?

Op het feest van de textiel, het Sint-Ambrosiusfeest, waren er dikwijls veel zatterikken. We kregen dan telefoon van Joseph die me zei: "Kleine, blaas maar af". Ik ging dan naar de stoomketel en trok aan een koord van een fluit of zo: dat hoorde je zeer ver. Ze blaasden ook rond 7 uur om te tonen dat de fabriek klaar was om te draaien. Bij onze fabriek was ook het luchtalarm geïnstalleerd. Ik heb ook het geblazen en afgeblazen tijdens de oorlog. We kregen dan eerst een telefoon van ...

In het begin van de vieringen van de 1ste MEI waren er socialisten die gewoon niet kwamen werken. Geregeld waren er ook werkers die dronken waren die dag. Joseph belde dan ook op zoals met de Sint-Ambrosiusfeesten.

NOG NAVRAGEN waar dat alarm was: in hun conciërgewoning of in de fabriek + wie belde: de brandweer, het stadhuis (en wie daar .....)

+ NOG VRAGEN of er socialisten werden ontslagen die in het begin gewoon niet kwamen voor de eerste mei?

NOG VRAGEN hoe lang de werkdagen toen waren + hoeveel dagen per week
+ is er meer uren gearbeid per week tijdens de bezetting?

+ is er gestaakt tijdens de bezetting in deze fabriek + of in de fabrieken uit de buurt: DELAUNOIS + KERKHOVE + ...

+ welke fabrieken uit de buurt werkten volgens haar zeker nog tijdens de bezetting: DELAUNOIS + KERKHOVE + ...?

+ VRAAG: hoeveel PERCENT SOCIALISTEN waren er in de fabriek DE WAEL?

Er waren veel socialisten in de fabriek. Het was zeker niet zo dat alleen Volksbonders daar mochten komen werken.
Joseph was de BELANGRIJKSTE BAAS vanaf het moment dat de oude mevrouw van naast ons dood was.

Rechtover de garage DOOLAEGHE was er een grote lochting van De Wael waar wij groensel en petatten kweekten. Dat gebeurde alleen binst de oorlog en was een idee van mijn pa. Mevrouw De Wael kreeg ook graag elke week wat verse groenten voor in de soepe. We mochten er gratis op werken. Ik heb er graag in gewerkt; het was mijn lang leven. Ik kweekte konijnen in een gemetste achterbouw aan het huis: ik heb er zelf een stuk of 9 koten gemaakt. Ik was handig. Zo heb ik zelfs ooit leren lassen in de smidse van de fabrieke.

NOG VRAGEN of haar opmerking over BROOD OOGSTEN
+ waar geoogst + waar en hoe gemaald + waar en hoe gebakken
+ met wie gedeeld
+ kent ze zwarte handel in textiel: haar vader, nonkel DJULIE, Arthur Haustraete, anderen.....
+ heeft ze zelf textiel gesmokkeld + hoeveel + voor wie + naar wie + ooit betrapt? .... + wei kent ze uit familie of de buurt die werd betrapt, en welke straf ....

Ik heb de chauffeur van DELAUNOIS nog gekend maar bij zijn terugkeer uit kamp herkendege ik hem niet meer. Mijnheer DELAUNOIS zelf sprak tegen ons als buurman. Hij sprak alleen maar FRANS. Op een dag was hij zijn kat aan het zoeken en vroeg ons om .....

In het huis naast ons woonde MEVROUW DE WAEL. Zij had een BROWNING en op een manier ben ik te weten gekomen dat zij dat in haar bezit had. Ik heb zelf voorgesteld om dat wapen weg te doen. Je wist nooit of de Duisters daar ook eens zouden binnen komen om welke reden ook. Ik ben in de fabriek oliepapier gaan halen en nadien een stuk stof. Dat oliepapier was verpakkingsmateriaal voor de verzending van stukken. Ik herinner me hoe ik met mijn vader zo'n pakje naar de statie heb gebracht voor te versturen naar ARGENTINIË. Ik heb de Browning eerst in de stof gewikkeld en nadien in het oliepapier. Dat was een groot pak (toont het) terwijl het maar een kleine revolver was (toont het ook). de munitie had ik er eerst uitgehaald. Waar ik die heb gegooid, weet ik niet meer. Het pakje heb ik onder een boom in de lochting begraven waar ik met een spade een groot gat heb gegraven. Dan heb ik daar de grond gelijk gemaakt en er wat gras op gegooid. De enige die ik daarvan verteld heb was haar zoon Frans DE WAEL. Die is na de oorlog naar HOLLAND getrokken.

VRAGEN of zij de 2 dienstmeiden heeft gekend bij BUUR DE WAEL
+ hoe hun leven was: mochten zij hun vriend thuis ontvangen of ... + hoeveel uur per dag + hebben zij ooit (zich) tesamen gespeeld/zich ontspannen + hoeveel vrije tijd hadden zij (maar) + ook gesyndiceerd bij NONKEL ARTHUR? + ...

**Rachel Decatelle: ..... BOEK nr. 101: hier vanaf 13 oktober 1939
+ VRAAG: wanneer verhuisd??

**Bertha Everaerts: waarschijnlijk BOEK 30 blz. 3965 (hier vanaf 19/?????/1943

*OPGELET: op ELZELESTRAAT nr. 50 = 2 huizen voorbij ADRIENNE!!!!! Woonde ondernemer Gaston Désiré Lagache (°1903), gehuwd met Alphonsine Amelie Jeanne Vandenbossche (°1903)

+ SAR.D2B.M37.LUCHTBESCHERMING.8.2: ZHD; adjunct-leider LAGACHE

+ zwaar publiekelijk beschuldigd door het verzet:

VRAGEN of zij onder zijn bevel stond + door hem werd verwittigd te BLAZEN, ... + andere?
+ werd zijn huis gepludnerd + werd hij geïnterneerd, en door welke verzetsgroep.....
+ VRAAG: kreeg uw VADER voor HEM + voor jullie soms iets EXTRA van deze fabriek? ETEN + HOUT of KOLEN .....?
+ indien ja, wanneer + regelmaat ...

*VRAAG: hebt U de ARRESTATIE van JOSEPH DE WAEL gezien?

+ VRAAG: waar is dit gebeurd+ door WIE?
+ VRAAG: hoe LANG is hij weg gebleven?
+ VRAAG: bent u hem bijvoorbeeld MET ZIJN VROUW ooit gaan opzoeken;
**in RONSE: WAAR was ZIJN interneringskamp?
**in de GEVANGENIS van .....

Als hij gezeten heeft, dan wel heel kort. Op het einde heeft hij wel aan GOLIATH gevraagd om zijn personeel in België te laten.

Zijn broer Paul was zeer anglofiel. Hij kwam me vragen: 'Waar zijn ze nu geraakt?' Hij keek naar mijn kaart met speldjes waar ik de posities op plaatste. Hij durfde thuis niet te luisteren naar de radio. Die kaart hing in de keuken in de kelder.

+ VRAAG: is zijn FABRIEK geplunderd + door WIE ?
+ VRAAG: WAT was de REACTIE van zijn ARBEIDERS?

De fabriek is niet geplunderd.

Ik verdiende toen 150 frank per week.

*VRAAG: idem voor zijn BROER RAPHAËL De Wael?

Raphaël DE WAEL zat gevangen in het oud huis van .... (ben naam kwijt) rechtover de Peperstraat. Daar is nu de Nieuwe Haard.

NOOT: na de bevrijding het hoofdkwartier van de BNB.

Een zuster van DE WAEL was gehuwd met Michel GILLEMAN, de eigenaar van SAMSA. Dat was een zijdeweverij in de Rode Broekstraat in de kouter.

*VRAAG: quid DE WAEL + VINDEVOGEL
hoe geregeld kwam VINDEVOGEL bij DE WAEL thuis of op de fabriek?

*VRAAG: hoe lang ongeveer heeft de fabriek DE WAEL stil gelegen na de bevrijding?

De fabriek heeft niet lang stil gelegen na de bevrijding. Ik denk dat ze opnieuw is gestart voor het einde van 1944.
Voor de oorlog was daar de belangrijkste grondstof wol. In de bezetting was dat gardé, allicht een kunststof. De kleuren waren ofwel groen ofwel grijs, donker of bleker grijs. Het waren de kleuren van de Duitsers. Ik heb wel nooit gezien dat er kampkledij is geweefd.

Mijn werk was tijdens de oorlog een beetje van alles. Onder meer controle van stukken die waren geweven. Dan was ik een pikureerster. Pikureren betekent de fouten van de wevers goedmaken. Ik werkte voltijds van 7 u tot 11 u 30 en van 13 u 30 tot 18 u. 's Middags had ik twee uur vrij. Dat was van maandag tot vrijdag; niet in het weekend.

De fabriek werkte in TWEE PLOEGEN. De dagploeg begon om 5 u en werkte tot 13 uur, en dan begon de avondploeg die werkte tot 21 uur. 's Nachts werd er nooit gewerkt. Deze ploegen kregen wel een pauze van 15 minuten.

*VRAAG: was uw hele familie SOCIALIST

**langs VADERs kant = Alphonse Ivo Delepée? *INDERDAAD*
**langs MOEDERs kant = Marie Madeleine Zoé Haustraete? *INDERDAAD*

+ haar MOEDER is een ZUSTER van ARTHUR HAUSTRAETE

*VRAAG: hoe werd de 1STE MEI in de bezetting toch 'nog' gevierd?

Mijn ma bakte vanaf 's morgens koeken.

*VRAAG: waar werkte HAUSTRAETE in BRUSSEL, de zogenaamde petattencentrale .....

Ik weet het niet.

*VRAAG: hebben jullie daar voordelen van gekregen,
bijvoorbeeld EXTRA AARDAPPELEN?

Neen.

*VRAAG: kwam TURIE geregeld bij jullie THUIS tijdens de bezetting
of is hij een TIJD ONDERGEDOKEN
+ VRAAG: indien ondergedoken: WAAR?

Ik weet daar niets van.

*VRAAG: werkte uw moeder in een fabriek + WAAR?

Soms kreeg ze werk uit de fabriek om te pikureren. Dan werd ze betaald per stuk.

*VRAAG: was er in de STEENWEG op ELZELE of de ELZELESTRAAT een lokaal van UNION + zo ja, waar?
+ VRAAG: wie baatte dat uit?
+ VRAAG: werkten de andere WINKELS van de COÖPERATIEF nog tijdens de oorlog?
+ VRAAG: WAAR + WIE baatte hen uit?

DUBUS had veel arbeidershuizen. Hiernaast was er een winkel van de socialisten. Ik ben er nog geweest maar weet niet meer of deze winkel open was tijdens de bezetting.

+ VRAAG: wat was er in die winkel NOG te kopen?

*VRAAG: wist U dat er een winkel was waar de ZWARTEN grote VOORDELEN kregen, namelijk bij Omer VANDEREECKEN (1890) - Syphreda Marie Massez (°1890), in de ELZELESTRAAT 33? + 3 dochters en 2 zonen

+ VRAAG: hoe wist U dit: via GERUCHTEN, zelf gezien, ...?
+ VRAAG: is daar GEPLUNDERD bij de bevrijding? BESCHRIJF indien ....
+ VRAAG: is één van die dochters geHAARkortwiekt + WAAR + door WIE?
Bijvoorbeeld de NOG THUISwonende Leonie Vandereecken (°1917)?

*VRAAG: in welke WINKEL gingen jullie normaal tijdens de bezetting ETEN kopen?

*VRAAG: kochten jullie KOLEN bij BUUR Marcel VANDENHENDE, op nr. 102?
+ of bij .....
+ VRAAG: was dat aan NORMALE prijzen of ...?

*VRAAG: kochten jullie VLEES bij BUUR .....DE BUYSSCHERS, op nr. .....?
+ of bij .....
+ VRAAG: was dat aan NORMALE prijzen of ...?

*VRAAG: kent U de ZWARTE HANDEL in VLEES door ROGER DE BUYSSCHER (°1911), op nr. 130?
+ VRAAG: kent U hun VEROORDELING door de Duitsers in .....?

*VRAAG: kent U andere BUREN die door de Duitsers zijn VEROORDEELD?
+ voor ..... verzet of zwarte handel of .....

*VRAAG: kent ze het incident bij JUWELIER Pierre WATTIEZ, Elzelestraat 27?
= SMOKKEL in BEDORVEN vlees
+ VRAAG: was ze zelf aanwezig bij het onderzoek door de RIJKSWACHT?
"Begrijpelijker wijze had dit optreden in deze zoo drukke straat veel kijklustigen vergaderd, die de werkzaamheden van nabij volgden" " ('t Volk, 4 oktober 1941).

Ik weet dat hij eens is gepakt.

*VRAAG: op 15 april 1944 werd Uw BUUR en DAGBLADHANDELAAR Robert Coetsier vermoord aan de KATTEMOLEN. Hij woonde op nr. 160.

+ VRAAG: kent u dat geval + bent U eventueel met de fiets of zo gaan kijken?
+ VRAAG: bent u naar de BEGRAFENIS geweest
+ VRAAG: hebt u daar zwarten gezien + in UNIFORM ....?
+ VRAAG: weet U de reactie van zijn VROUW (zij is na de oorlog gecollocqueerd!)?

*VRAAG: kenden jullie drankhandelaar Roger VERPLANCKEN = BUUR op nr. 112:

*STEENWEG 102 = de zelfmoord op .... 194 van .....Demeulemeester + gekend door jummie .....

VRAGEN naar GROOTOUDERS + NONKEL van GDR die een snoepwinkel had nabij
+ was er nog een snoepwinkel

+ welke buren GEHAARKORTWIEKT + GEPLUNDERD

*ROBERT COETSIER op nr. 160

*AMANDA DEKEYSER .....

*VRAAG: hebt U ooit met jouw vader, moeder, tante, ... mee gedaan een BROODOPSTAND op de STOOKT IN .... 1942 + of ELDERS?
+ VRAAG: waar + hoe OUD was U toen?

*K.A. Vindevogel.534-5: niet-gedateerd document, allicht 1942: **"*Haustraete Arthur (oud bediende Verbroedering) staat dagelijks in betrekking met Fenaux, Wattiez en Van Damme*".

Ivm familie:
+ vanaf wanneer verloofd met CYRILLE + zie verder .....
+ wat wist ze nog van DIENS familei .. zie verder
+ quid communisme van MARY + José Van Strijdonck (zie verder) = wie zijn zij + hun juiste namen?????
+ wat wist en deed haar thuiswonende broer Daniël Omer (°1927)
+ .....

*Van Strijdonck, Georges + PP. 1: herkopiëren met het docudossier in DOS via GERT DE PRINS!!!!

*VRAAG: U was VERLOOFD MET Cyrille vanaf ....
+ wat wist zij van zijn verzetsactiviteiten binnen BNB
+ quid zijn neef ....., vermoedelijk lid OF

+waar en hoe lang was hij oorlogsvrijwilliger

Haar VRAGEN naar werk van Haustraete; te Brussel op de petattenafdeling????

*anekdote LUCIEN DE BISSCHOP vanaf ... op nr..... .
**sinaasappelen

+ heeft haar vader aan DE WAEL tussenkomst voor iemand gevraagd om NIET naar Duitsland te moeten gaan
+ voor wie + welk resultaat
*
ELZELESTRAAT 15 vanaf november 1938? Hoedenzaak van "Mevr. Wed. G. Hantson – Dumont"
+ VRAAG: op dit adres na de oorlog zekere firma TISCOLAINE: kent hij daar iets van?

*kent ze nog een sluikhandelaar

*haar man aangeworven in de weerstand door:
**Julien DE BODT
**

VRAGEN naar

+ quid protestantisme?
+ haar schoonvader in MATER of RONSE geboren?
+ waarom is haar man bij haar THUIS ingehuwd (te weinig plaats ....)?
+ was er op de Elzelestraat of de Elzelesteenweg een SOCIALISTISCH bijhuis van UNION + waar + welke diensten juist
+ quid communistisch lokaal DE TOEKOMST: kwam zij er ook .....+ steunfonds....

ZEER GRONDIG haar voor mij relevante buren SCREENEN:

WITTEN en andere relevanten:

*nr. 46: hun huis
*nr. 77: nonkel Omer Schoelinck, handelaar in suikergoed.

VRAAG: kende zij ....

De nonkel van Germain had een winkel en café. Aan de ene kant was het winkel en aan de andere café. Het was dicht bij de elektriciteitscabine. We zegden: 'We goen bij Schoelinck'.

NVDR: het is niet helemaal duidelijk of zij nu Germains grootvader POLYDORE of zijn nonkel OMER bedoelt!!

+ VRAAG: was zijn handel nog open in de oorlog?

*nr. 78: de grootouders van Germain, Polydore Schoelinck en Marie Pauline Mannens.

VRAAG: kende zij .... + kende zij de OUDERS van Germain

+ VRAAG: weet zij waar de vader .... heeft gearbeid in Frankrijk?

*nr. 81: 1) Georges ..... Vandewalle: °....., ..., Onafhankelijkheidsfront

zie sluikpersdossier + verzetsstamboom!! Zie verder .....

ZWARTEN:

*VRAAG: heeft zij ROBERT COETSIER gekend: dagbladhandelaar nr. 160

+ VRAAG: heeft zij iets van zijn begrafenis gezien!!??? Waren er bijvoorbeeld mensen in ZWART of ander UNIFORM????

*nr. 63: Robert Deblomme. Tot 29 juli 1942.

Haar VRAGEN naar de soort KRUISTOCHT op .....!!
+ Steenweg op Elzele .....: familie DEBLOMME: zeker woekerhandel in BROOD, althans zeker na zijn verhuis . zie K.A. DEBLOMME

Ik heb Blommie een beetje gekend. Zijn vader deed in oud ijzer enzovoort. Ze hadden een grote poort en ernaast was er een bakkerij.
Blommie is gepakt en hij zat ook op de Plas gevangen. Hij is daar uitgehaald en er was een ganse stoet tot aan het huis van zijn vader. Dat was om hem te tonen. De Witte Brigade had hem vast en wij liepen erachter. Ik herinner me niet dat hij is geslagen, maar hij werd wel uitgejouwd.

*nr. 104: Lucien Debisschop. Vanaf 2 juni 1943.
*nr. 135: Roger Depoortere. Vanaf 27 juli 1942

+ haar VRAGEN wie van haar straat is GEHAARKORTWIEKT: zie eventueel de eega van Lucien DE BISSCHOP = ... of .....

+ haar VRAGEN welke huizen zijn geplunderd!!!!!!!!!!

+ Orpha DEVOS en haar man ... FOUQUET: het Joods kind gekend?
Zie winkel MONNART op nr.....

+ VRAGEN naar de betekenis van de voornamen EDITH in de familei CANTAERT

= waren dat socialisten + protestanten + of zelfs Volksbonders
+ zie op 06 september 1944 ontslagen politieman Jean Cantaert (1912) = een VOLKSBONDER of ...? + quid later met hem gebeurd = huis geplunderd, geslagen, ...

+ Gerepatrieerd. Delepée, Prosper. echtg. Spileers, Georgine. WANFRIED + STEENWEG OP ELZELE 247

+ OPGELET: nog diverse familieleden Delepée met repatriëringsfiche, maar elders wonende (niet in de buurt van GDR)

+ woonde Steenweg op Elzele 247

*STEENWEG OP ELZELE nr. 47: Het gezin van nachtwaker Edmond Ceunebroeck (°Volkegem, 1874) en huisvrouw Marie Celine Vanden Eede (°1876) woonde hier met hun ongehuwde dochter Germaine Zulma Thérèse (1905), een klakkenmaakster respectievelijk

bobijnster. Zij zijn de ouders van ..... Madeleine Thérèse Clemence (°1906) die in 1929 was gehuwd met de schrijnwerker Hermes Oscar Emile Frederic Stockman (1905), die als erkend zou worden als Gewapend Weerstander bij Insoumis vanaf de eerste november 1943 (dossier .....).

VRAAG: was hij NACHTWAKER bij WOELIES??
VRAGEN aan YVONNE!

4. DIVERSE INFO.

*zie INTERVIEW met zijn latere eega IVONNE Delepée!!!

*SAR.D2.M71.Winterhulp.92.2: steuntrekker = zowaar BNB-er Cyrille 'Cyriel' Van Strijdonck en jongere BROER Sidoine!!!!!

VRAGEN aan GV: de vader van deze weerstander was mijnwerker; heeft hij ook voor dynamiet gezorgd?

*volgens de lijst VEN was hij ook oorlogsvrijwilliger.

*visser: zie GDR en Florent Hoet .....

*De Toekomst. 1946.11.17.7.4: STEUNFONDS, oa Clarisse MAHIEU, Edmond HANTSON, Julien LACOUF, Adrienne Delepée!!!!!!!!

VRAAG: wat betekent dat (was ze een tijd een communiste) .....
+ wie kwam voor dit steunfonds rond ..... + problemen met TURIE door gehad?

Deze Adrienne was een NICHT van mij.

*VRAAG: was de conciërgewoning van de fabriek of van jullie?

Die woning was zeker de eigendom van DE WAEL.

*VRAAG: wat betekent “remisiën” + afhankelijkheden? Zie GDR Elzelestraat 22
/

*'t Volk van Ronse. 1930.04.26.2: zekere R. MICLOTTE, het EERSTE socialistisch gemeenteraadslid, is OVERLEDEN!!!!!

OPZOEKEN overlijdensakte R. MICLOTTE in .... april 1940
+
OPZOEKEN zijn register
VRAAG: is hij familie van HAUSTRAETE en ....?

+ NOOT: dus niet alle Miclottes waren Volskbonders????

*zie: 't Volk van Ronse. 1930.12.20.13: te KOOP oa een KOPEREN WASketel met 'rondloopende vuring': VRAGEN wat dat betekent?

Dat was een grote koperen kuip die op een vuur stond. Je goot er warm water in en dan moest je de was draaien met een stok.

*VRAAG: wat + waar + van wie was FRANTEX (bestond zeker in 1948)?

't Volk van Ronse. 1931.01.24.8 + kaarting voor konijnen en frieskemans IN DEN HAEZE bij Maurce VANDEKERKHOVE
VRAGEN wat dat betekent?

*VRAAG: wat betekent doelstekking voor PISKEMANNEN
zie: 't Volk van Ronse. 1933.01.21.2.2 + kaarting & doelstekking vr PISKEMANNEN in Café Julien DEN HAERINCK in de 8ste wijk

Dat waren koeken in de vorm van een grote man.

*K.A. Vindevogel.540 + smokkel. Gilbert Ysebaert, kolenhandel, diverse Louise Marie = GELDSPELERS 'ankers & zonnen' VRAGEN wat dat betekent?

Ik ken het niet.

VRAAG: was Henri Joseph Hondequin (°1885), Elzelestraat 95, bediende bij DE WAEL?
+ Julia Vangermeersch dochter CORA uit 1910
+ was kleermaakster

+ NOOT: hij was de SCHOONBROER van JOSEPH DE WAEL, gehuwd met Irma Hondequin

Hij was directeur bij DE WAEL. Het was een stouterik.

*VRAAG: WIE KWAM thuis de konijnen slachten?

Ik deed dat zelf!

*er was zeker een socialistische werking in de MARIJVE want er was een WIJKCLUB MARIJVE:zie DE VERBROEDERING van 03 februari 1934 (ARCHIEF AMSAB).
= aankondiging van een JAARLIJKSE algemene vergadering op zondag 11 februari, gevolgd door een gratis tombola voor de aanwezige leden + MAAR NIET aangeduid waar!!!!

VRAAG: waar was dat lokaal + nog activiteit in de bezetting, of wat gebeurde daar +
+ persoonlijke anekdotes

???????????????? weet het niet

VRAGEN aan ROLAND + ADRIENNE of deze socialistische bakkerij nog werkte in de BEZETTING!??
+ hoe zag zij eruit + stond er een speciale reclame op ....+ wanneer normaal open
+ wat kon er nog worden gekocht ....
Elzelestraat 128: eerst J.B. ARBON, BIJNAAM SMETSI
vanaf 1936 Achille HOEBEKE bijnaam TOEBAKSZAK

We kochten soms brood van de uitdrager van de socialisten. Ook bij MEENEKE die zeer goed brood bakte, schuinover de Paters. Hij was open binst den oorlog en ging ook rond met de fiets met een grote wissen mand vooraan.

Zijn dochter is op haar huwelijksfeest .....

De socialistische bakkerij was in de Nieuwe Brugstraat en lag rechtover de fabriek Velghe. We hebben in de fabriek van Velghe nog brood gegeven aan krijgsgevangenen, dat we onder meer hadden gekregen van onze buurvrouw mevrouw De Wael.

In de socialistische bakkerij ben ik alleszins in het begin van de oorlog nog geweest met brood om het te laten bakken. De ovenplaten reden naar buiten.

++++++++++++++++++++++

Als je van het Spillegrem kwam, kon je aan de rechterkant en net voor de spoorwegbrug ijsjes kopen. Hier woonde de Italiaanse CARMEN. Haar man reed rond met een mooie ijsjeskar met schone peetsjes aan, gesculpteerde beelden. CARMEN had twee zusters die allemaal maar apart in ijskreem deden.

Ook tijdens de bezetting was er nog ijs en gingen zij daar mee rond (NB; de man van Carmen was al overleden in 193...). De Italianen bakten zelf hun koekjes. Carmen was soms aan het bakken toen ik een kreemke kwam halen. Een kreemke kostte één frank en ik herinner me alleen gele kreem; vanille. Binst den oolog waren er nog koekjes maar het is mogelijk dat ze niet meer dezelfde waren als voordien. NVDR: Roland DEBOUVRIE zit er ook bij en hij beweert dat er tijdens de oorlog potjes voor ijskreem waren die gemaakt waren van geperst papier. Na de oorlog herinnerde hij zich zogenaamd every day-ijs van de geallieerden.

Diverse.

We gingen met 3 oogsten: ik, een meisje van Louise Marie en een Engelse vrouw. Zij woonde in Waatsbrugge; haar zoon werkte later aan de stad. Ik kan je bevestigen dat het inderdaad ELLEN KEOGH was (NVDR: op mijn suggestie van enkele Engelse dames).

We hadden alles mee dat we moesten hebben. We mochten in de achternoen vertrekken van mijnheer Joseph. We gingen zelfs tot in Cordes, met de trein. In Ronse oogsten we nooit; steeds in de Walenkant want daar waren veel boeren. We oogsten niet na de machines; nadien was het aan ons. Ik had altijd een Duitse poignard uit 14-18 bij mij als we gingen oogsten. Ik heb hem thuis per toeval gevonden bij het kuisen, zowaar boven de WC. Ik werkte met dat Duits mes en de aren sneed ik af in de witte zak die mijn pa gemaakt had. Toens gingen we dat legen in een grote zak die aan onze fiets hing. We gingen dus eerst met de fiets op de trein. Ik en het meisje hadden een fiets; Ellen niet. We gingen dan te voet met de fiets aan de hand naar huis. We gingen heel de zomer oogsten. We hebben nog bruine kadeeën tegengekomen die hun toer deden. Als we zagen, deden we direct de zakken weg en begonnen we te babbelen. Nooit een probleem gehad. Alle zomers had ik toch wel 300 kilo, behalve de leste zomer niet zo veel.

Het graan zette ik op een duivenkot. Dat was leeg want in het begin van de oorlog hebben we onze 70 duiven opgegeten. Ik kan geen duif meer zien. Na het oogsten legden we het graan op de koer op een groot dingk. Dan haalden we uit de fabriek een grote ventilator. We klopten eerst tegen het graan met een harde stok; dat was in feite dorsen. We lieten dan de aren lichtjes vallen en zo scheidde het kaf zich van het koren. Dat kaf vloog gewoon weg.

Die 300 kilo gebruikten we thuis volledig op. We waren niet selectief; we pakten graan waar het vooral veilig was. Voor het malen gingen we naar Chapelle .... De dag erna konden we het al gaan halen. Eén keer kwam een boer naar ons toe met een paard. Het was in

Cordes. We dachten: 'Amaai, wat zal dat hier worden?' De Engelse vrouw vroeg aan mij wat hij zei. Ik zei iets tegen haar waarop hij vroeg: 'Spreken jullie Engels?' Zij zei tegen hem dat ze van Manchester was. En hij was blij want hij had studies gedaan in Manchester. Op dat moment hadden we nog niets getrokken en hij heeft ons dan leren snijden en pikken. En tegen ons: 'Vul maar jullie zakken. En nu naar huis. En morgen komen jullie terug op dat groot stuk land (dat hij aanwees)'.

VRAAG: werkte ELLEN KEOGH ook in de fabriek van DE WAEL?

+ VRAAG: waar was de maalderij: Chapelle ... in de gemeente .....?

++

Op de tiende mei van 1940 ging ik normaal mee met nonkel Turie naar Zweden voor een conferentie of zoiets. De koffers stonden al klaar.

Het SPILGREM dat begon aan de hoek van de Bredestraat met de Elzelestraat, dat was ook de Kloefstraat en liep tot aan de Verlorenstraat.

Bij Kerkhove op de Steenweg werd grain de poudre gebruikt. Dat was een hele mooie stof voor kostuums, zoals voor trouwkostuums. Ik heb de fabriek goed gekend want de zoon Maurice Kerkhove was gehuwd met een zuster van mijn moeder, ook een Haustraete. We speelden er als kind. De fabriek werkte tijdens de oorlog allicht door.

Bij DE WAEL was de specialiteit een soort zijde. Er werd onder meer gewerkt voor de Innovation.

= NOOT: nog een familiaal contact van Arthur Haustraete bij de textielpatroons én tevens in de christelijke politieke beweging: zie immers de ex-Volksbonder, ex-Rexist en latere CVP-er de advocaat/rechter Germain Kerkhove = zijn schoonbroer!

De tweede bijnaam van mijn vader was FONS BRACK.

De bijnaam van de aannemers Delange was de KLOEFIES.

++++++++++++++++++++++++++

Mijn broer volgde academie te Gent binst den oorlog. Mijn pa had hem via de telefoon gezegd om in Gent te blijven want het was te gevaarlijk op de trein. De treinen zaten binst den oorlog vol van mensen uit de boerenkanten die naar de steden kwamen om te verkopen. Mijn pa was bang voor zo'n controle. Blijkbaar had mijn pa dat gehoord van kadeeën uit de fabriek die met de trein kwamen werken.

Ik moest dan maar met de trein naar Gent om eten te brengen naar mijn broer. Ik had een frak aan met de kleur van de Duitsers. Mijn ma had die gekregen van mijnheer Joseph. Die frak was gearrangeerd met koorden om van alles in te steken. In mijn blauwe valies zaten twee konijnen die ik zelf had gedood, 1 kilo boter, blomme (NB meel) en nog dinges. Rondom mij had ik ook van alles meegenomen. Mijn frak was echt wel zwaar.

's Anderendaags 's morgens komt mijn pa binnen bij de wevers: 'Fons, er zijn veel soldaten in het station die mensen controleren'. Mijn pa heeft me dan toch 's middags naar het station gevoerd. Er stonden twee of drie Duitse soldaten met het geweer en hier en daar lagen aangeslagen zaken. Ik op de trein want ik passeerde normaal die soldaten. In Louise

Marie, misschien in Nukerke, doet er iemand de deur van het compartiment open: 'Mogen we bij U komen zitten?'. Twee mannen kwamen bij mij zitten. We zaten naast elkaar in de richting van de locomotief. Na twee stations vroeg er één om te mogen roken en hij bood me ook een sigaret aan. Hij begon ook te klappen en vroeg waar ik naartoe ging. Ik vertelde dat ik naar Gent moest en begon zelfs over het eten in mijn valies. Dat het voor mijn broer was want ze vroegen of ik het wou verkopen. Dat het voor mijn broer was, dat vonden ze goed. Het moet in 1943 of 1944 geweest zijn.

Voor Gent stopte één van die twee mannen uit. Eens in Gent ging die andere met mij de trappen af naar de zaal van het station. Hij droeg onmiddellijk als we de trein uitstapten mijn valies. Aan de deuren schrok ik geweldig want buiten stonden aan weerszijden een rij Duitse soldaten met geweer. Er lagen hopen aangeslagen goederen. De man zei: 'Blijf mij volgen'. Hij plooide zijn revers open en toonde een teken. De eerste soldaat sprong direct in het gelid en riep zelfs iets. Die man ging met mij mee naar tram 7. Hij moest er ook mee. Ik moest naar de Zuid en daar zijn onze wegen gescheiden.

++++++++++++++++++++

Op de hoek van een straat rechtover de fabriek van Kerkhove woonde een winkelier/groenselwinkel. Hij reed rond voor Winterhulp met een blauwe camionette. Zijn hondje was altijd mee en zat vooraan op een opstapje van de wagen. Als de man naar een klant ging, liep het hondje even mee. Het was een bruintje. De man had soms wel appelsienen mee.

Hij was familie van mij want was gehuwd met een .....

++++++++++++++

Op het leste van de oorlog ging ik wandelen met vriendin Georgette die vlakbij het kasteel van Kwaremont woonde. We gingen een sin het bos wandelen en ineens zag ik, pakweg op 50 meter, Duitse kanonnen staan die gericht waren op Ronse. Niemand heeft ons toen gezien.

++++++++++++++

Georgina Corie was goed gekend. De mannen gingen daar ook voor haar. Ze durfde er al eens mee naar boven nemen. Ze had wel een zeer goed hart.

Ik heb een paar keer gezien hoe de jongeheer Jean DE WAEL lag na de uren te vrijen in het fabriek, ofwel in de kelder ofwel in het bureel. Dat waren getrouwde wijven en ik kan niet zeggen wie het waren want ze leven nog. Eén keer heb ik hen zelfs met meer dan twee gezien (hilariteit)!

Broeder Michel van bij de Paters had ook verschillende vriendinnen. Het was een knappe man.

++

Ik heb nooit van dansen geweten tijdens de bezetting. Ik was er wat te jong voor. Ik ben wel met mijn ouders mee geweest voor zingingen voor neusdoeken, onder andere eens in Louise Marie. We hebben daar veel mee gelachen. De neusdoeken hingen aan een koord met een speld. Wie gezongen had, kreeg een neusdoek.

De vrouwen kregen toen wel een kleiner glas bier dan de mannen. Ik herinner me nog na de oorlog hoe ik in het Feestpaleis vroeg: 'Geef ons 2 pinten, en 2 pintjes'.

++++++++++++++++++++++++++++++

In de Statiestraat was er een zelfstandige cinema, geen onderdeel van een zuil (NVDR; nu is daar de fotozaak van Martine, in feite op het GUISSETPLEIN). *De eigenaar was extreem mager; iedereen noemde hem 'VETTE BAPTISTE'. We hebben er nog veel leute gehad. Als we een film niet goed vonden, stampten we met onze voeten op de grond en riepen we: 'Vette Baptiste'!*

++++++++++++++++++++++++++++

De Roissart

Julienne De Roissart

*commentaar; deze dame was in zo verre uniek dat toen ik haar eens ergens officieels tegen kwam, bij een tentoonstelling op het stadhuis aangaande de oorlog, ze haar spijt uitdrukte dat ik niet meer was terug gekomen. Grappig was wel dat ik tussen de tentoongestelde stukken die tot haar bezittingen behoorden, één oorspronkelijk Duits document zag aangaande een zware geldboete van iemand die bij nader vragen een voor mij onbekende broer van haar bleek. Vermoedelijk voor een smokkelzaak; dat had ze me inderdaad tijdens de interviews niet gezegd. Daarmee heb ik één van de jammerlijke kanten van mijn vele interviews aangehaald: dat ik lange tijd geen aandacht heb geschenken aan het 'neerslaan' van dit soort materiële zaken, hoewel ik normaal wel vanaf het begin vroeg naar het ebzit van documentatie, foto's, e.d.m. . Ik herinner me dar Roger Vercruyssen me een uniek pin toonde van de Liberale Jeugd Ronse uit het interbellum. Waar zou dit uniek iconografisch en historisch stuk zijn beland na zijn overlijden? Waarom heb ik er niet aan gedacht om niet veel vroeger een deftige camera aan te kopen. Tegelijk heb ik ook dingen die me werden aangeboden meestal niet aanvaard, zoals dat stuk Duitse stof (zie Jacques Debodinance). Eenmaal kreeg ik van iemand een Belgische pin die hij had gedragen als vorm van protest (zie JDB). Ik was toen werkelijk blij dat ik eindelijk eens iets materieels vond, tot ik er veel later achter kwam dat diens vader een redelijke hevige Duitsgezinde was geweest, en dat dit in al zijn consequenties eigenlijk gruwelijk drama, in de verste verte tijdens de interviews nooit was opgedoken. Hoe had ik het ook kunnen vermoeden? Anders gezegd; het aanbod als geschenk van die oorspronkelijke Belgische en driekleurige toenmaals verboden pin, was meer dan waarschijnlijk een soort meesterzet als definitief afleidend manoeuvre van die zwarte familierand. Dat geven was dus misschien hetzelfde als het niet aanbieden in een ander geval? Maar waarom die dame 'het' dan wel op een publieke tentoonstelling in het stadhuis?

Dus ja, waarom niet later bij deze of gene terug keren ook als ik geen speciale wens meer had? Dat is wel zeker; dat naarmate je bij iemand komt, die persoon zich meer begint open te stellen, tenzij in de spreekwoordelijke uitzondering. Het is natuurlijk ook allemaal een economische kwestie; hoe omgaan met mijn eigen vrije tijd want hoogbejaarden hebben zeeën van tijd? En daarnaast, zoals ik het elders eens als commentaar al geef, had ik zeer lang ook die angst om toch nog "op tijd" te zijn: de race te Ronse van mij tegen de dood. Dus ook ja; waarom heeft mevrouw De Roissart niet aan familieleden of jongere kennissen van haar gevraagd om naar haar te komen luisteren, naar de vele belevenissen van haar en van enkele dichte familieleden in die troebele tijden. Waarom gaan al die kinderen en kleinkinderen oma en opa niet aan hun klankentapper leggen, en moet (...) ik het nu eens allemaal doen? Als ik nu terug keer, zou ik haar dan mogen vragen hebben welke politieke kleur zij toen hadden in de familie? Want ik herinner me goed hoe ze schrok toen ik vroeg of ze thuis protestanten waren. Ze woonden zo dicht bij de toenmalige tempel, en hadden enkele kennissen waarvan één naaste buur die er lid van waren. Ja, ze heeft gelijk. Ik moet nog eens terug om haar te vragen op de vrouw af: wat was de politiek kleur van Uw familie, en ze mag het me influisteren als ik het maar meedelen aan de lezers - ter meerder begrip van de politieke oorlogshandelingen toen.

*Julienne De Roissart of De Roissart + °Ronse, °21 mei 1921).

*datum interview: woensdag 18 juni 2008 + dinsdag 24 juni 2008

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Ronse, Kruisstraat

*opleiding tijdens de oorlog: studies gestopt naar aanleiding van de oorlog + gaan werken in de Generale Bank te Ronse.

+ waar lagere school: katholieke meisjesschool NOG VRAGEN welke .....
+ waar middelbare school: Koninklijk Atheneum van Ronse.

*hebt u een specifieke medische opleiding genoten (cfr. Rode Kruis)?

Ik heb, waarschijnlijk in 1942, een diploma van ambulancierster bij het Rode Kruis van Ronse. Ik heb eenmaal meegeholpen bij bombardementen in Kortrijk, onder andere bij de identificatie van de slachtoffers.

<u>Groep CROIX ROUGE van de BNB.</u>

-RxCR 1 Plancke Robert;
-RxCR 2 Cantillon Elisabeth;
-RxCR 3 De Roissart Julienne;
-RxCR 4 De Roissart Madeleine.

*waren alle leden van dit team medisch geschoold? Op welke manier.....

-Plancke Robert; *leerkracht op het Atheneum + lid R.K. Ronse;*
-Cantillon Elisabeth; *professionele verpleegster;*

-De Roissart Julienne; *Diploma ambulancierster bij het Rode Kruis van Ronse;*
-De Roissart Madeleine. *Idem + gevorderde cursus voor assistance sociale.*

*wie had er ervaringen met specifieke MILITAIRE VERWONDINGEN? Zoals schotwonden.....

NEEN.

*U zat met Elisabeth Cantillon en Plancke in de groep "Croix Rouge" van het BNB. Hoe goed kende U hen tijdens de oorlog?

Ik kende haar persoonlijk. Ik heb met haar nog in de klas gezeten.

+ hoe dikwijls zijn jullie samen gekomen? Vanaf wanneer.....?
+ om wat te doen? Werd er geoefend, ...
+ zijn er bijscholingen geweest inzake specifieke MILITAIRE VERWONDINGEN?

*VRAAG: waren er mensen in het Rode Kruis waarop U in tijden van nood zeker beroep kon doen: wie/waarom,....?

*hoe waren de relaties met Ronsese dokters?

Had U contacten tijdens de oorlog voor uw mogelijke hulpactiviteiten met:

-Dokter DEHET (vader van BNB-ers Louis en Paul)

NEEN.

-dokter DERAEDT

NEEN.

-andere dokters?

*VRAAG: welke Ronsese dames zijn na de bevrijding gearresteerd omdat ze een seksuele relatie hadden gehad met Duitsers?
/
*VRAAG: kende U tijdens de oorlog kinderen van Duitsers? WAAR/WIE.....
/

*VRAAG: waren er tijdens de oorlog meer abortussen dan voordien? Waarom?
/

*VRAAG: klopt het dat er tijdens de oorlog redelijk wat ONVOORZIENE kinderen geboren zijn (door zwakke gezondheid en 'DUS' voortijdige zaadlozingen)?

Weet er niets van.

*VRAAG: zijn er liefdeskinderen van Engelse soldaten geweest, m.a.w. zijn er kinderen geboren zonder hun Engelse vader (ongetrouwde moeders bij de bevrijding)?
/

*VRAAG: welke huizen zijn er te Ronse geplunderd NA de bevrijding
+ NA de capitulatie?

*welke BNB-weerstanders hebben jullie moeten verzorgen:.....? + waarom? + in welke omstandigheden

We hebben nooit iemand van BNB moeten verzorgen. Ook Roger Cantraine die in zijn been verwond geraakt was in Oudenaarde begin september 1944 is niet door ons verzorgd, maar werd verzorgd in het ziekenhuis van Ronse. Waarschijnlijk door zuster DORINE.

Wij hebben wel iets gedaan voor de slachtoffers van WODECQ. We hebben de lijken van alle Ronsenaars die daar gevallen waren, gewassen en opgesmukt. We, dat waren ikzelf, mijn zuster Madeleine en nog enkele meisjes van het Rode Kruis van Ronse. We hadden thuis op dat moment wat bloemen verzameld. We hebben al die bloemen naar de gesneuvelden gebracht: zo hebben we voor hen een "chapelle ardente" ingericht.

*hebt U door de BNB gevangen genomen Duitsers + gevangen collaborateurs moeten verzorgen? Op welke manier,.....?

We hebben nooit iemand Duitsers of collaborateurs moeten verzorgen.

NOG VRAGEN inzake haarknippingen en de platgeslagen Lucien VDB
*VRAAG: waar werkte U tijdens de oorlog
+ is Uw broer Edmond opgeëist voor Duitsland?
+ waar werkte hij normaal?

Edmond werkte als mekanieker/garagist bij de garage van Georges MOUTON te Ronse.

+ waar is hij eventueel ondergedoken?

Edmond is op verschillende plaatsen ondergedoken. Onder andere in de Tournaisis en ook bij dhr. Lahaye, die directeur was van een kleine fabriek in Ronse.

NOG NAVRAGEN of dit is (NB de enige Lahaye in KLR!)

+ werkte deze fabriek nog?

-Emile Lahaye, °Parijs 18 mei 1891;
-nijveraar; -echtgenoot van Marguerite Goibier;-Opgeëischtenstraat 44.

*ze werd aangeworven door sectorleider BNB Georges Vancoppenolle: HOE kenden zij elkaar?

We waren bevriend met hun ouders.

*wie heeft thuis nog meegewerkt aan deze brassards + bonnets

Ik heb nog een brassard. (NB ze zal het later TONEN).

Mijn moeder heeft de armbanden en petten met de naaimachine genaaid. De nummer werd er met een tampon (cfr. Franse term) opgedrukt bij GV thuis. Toen mijn moeder klaar was, heeft mijn vader hen verstopt. Hij speelde met de duiven, en had als ébéniste (meubelmaker, schrijnwerker) een soort open wachthut gemaakt. Hierin heeft hij een valse plafond gemaakt waar de petten en armbanden in afwachting van hun gebruik werden gestockeerd.
De afwerking van de petten en armbanden (zoals de bestempeling) gebeurde bij GV thuis. Toen wij daar mee bezig waren, kwam Romain Devacht opeens binnen en we hebben toen alles onmiddellijk bedekt.

*zijn deze zaken niet in beslag genomen bij haar arrestatie op 26/8/44?
+ waar werden ze verborgen?

In 1942 werd mijn broer gearresteerd. Er is een huiszoeking gebeurd; zelfs de kolenvoorraad werd toen onderzocht. Bepaalde documenten hadden we verborgen in een kussen. Een Duitser heeft er nog een tijd opgezeten. Ik weet niet meer over welke documenten het ging. Mijn zuster heeft ze na deze inval ook niet van plaats veranderd.

+ heeft U broer kunnen bezoeken (gevangen gezeten te Kortrijk, Sint-Gillis en Merksplas)

In Merksplas mochten we hem wel normaal bezoeken. In Brugge mochten we er in principe niet bijgaan. We konden hem daar vanop de straat wel een beetje zien door een raam van zijn cel. Hij zat er samen met Armand SPILEERS. (NB: later ook lid van BNB, en aangeworven door Edmond). Ik heb toch bij een Duitse soldaat kunnen bekomen om mijn broer eventjes te gaan bezoeken. De soldaat heeft me tot bij hem begeleid.

+ kon U hem pakjes opsturen?
+ is hij onmiddellijk na zijn terugkeer ondergedoken? + waar

NEEN.

+ hoe is hij in zijn buurt ontvangen: was er een soort buurtfeest?

NEEN.

+ moest hij zich nadien geregeld aanmelden in de Feldgendarmerie?

NEEN.

+ waren er in zijn straat, de Waetsbruggestraat, collaborateurs?

NEEN.

+ waren er boeren waar men aan goede prijs groenten, aardappelen en vlees kon kopen?
+ waar hebben uw ouders dergelijke dingen kunnen kopen?

Bij Roger MOREL in WATTRIPONT konden we omdat we bevriend waren tegen goede prijzen het volgende verkrijgen: aardappelen en, soms in wat petatten verstopt, een klein zakje blé. Op de Molendam was er een molen waar we dit graan tot bloem lieten malen.
De zoon van Fernand VAN ACKER zat ondergedoken bij Roger Morel. Roger was een neef van mevr. KETELS.

*hebt U tijdens de bezetting de volgende kranten verdeeld:
La Voix des Belges + La Libre Belgique;
Werden ze thuis gelezen
+ aan welke buren werden ze doorgegeven?

*Uw broer heeft volgens zijn BNB-dossier “rassemblé produits pour notre organisme clandestin de Croix-Rouge”;
+ WAAR kwamen die vandaan (het RK van Ronse, dokters,……)

Ik ken helemaal niets van het aanleggen van een voorraad. Mijn broer Edmond was geen lid van het Rode Kruis.

*hoe geraakten ze aan de stof; van de fabriek van Romain DEVACHT of van anderen: wie?

Het was niet zoveel materiaal, zeker niet voor 100 mensen (NB: als reactie op mijn vraag of het geen stof was voor meer dan 100 man). *Ik denk dat Georges Vancoppenolle ons deze stof heeft bezorgd.*

VRAGEN aan GV waar deze stof vandaan kwam + hoe de afwerking gebeurde (samen met hem) + waarom bedekking bij intrede Romain devacht ...?
+ wat voor stof was dat + moesten ze het nog zelf bedrukken....?

*welke inlichtingsdiensten heeft zij gedaan?
+ met wie stond ze toen in contact?

Ik weet er niets meer van.

*over wie heeft U een collaboratiedossier opgemaakt?
+ over wie heeft Uw ZUSTER Madeleine een collaboratiedossier opgemaakt?
+ over wie heeft Uw BROER Edmond een collaboratiedossier opgemaakt?

Ik heb nooit een collaboratiedossier aangelegd. Mijn zuster noch mijn broer hebben ooit een dergelijk dossier aangelegd. Wij hebben over niemand een dossier opgemaakt.

*VRAAG: bij welke arrestaties van zwarten bent U meegeweest?
+ welke verhoren van zwarten hebt U bijgewoond?
*VRAAG: waar is het archief van Edmond naartoe + en dat van Madeleine?

*63. dossier Madeleine DE ROISSART:

-adres: Kruisstraat 40;
-ongehuwd;
-beroep tijdens de bezetting: Rode Kruis Ronse;
-datum affiliatie: december 1943;
-Rx CR4

*wie heeft haar zuster aangeworven?

Ook Georges Vancoppenolle.

-staat van dienst:
-gedurende de bezetting: service Croix Rouge + renseignements + confection brassards et bonnets du secteur de Renaix, Oudenaarde, Zottegem, Kortrijk;
-bij de bevrijding:
-gearresteerd door de GFP op 26 augustus 1944 tot 2 september 1944 als gijzelaar (zie GV, 1994, p. 90 + foto p. 82).

Mijn zuster had tijdens de bezetting van de Duitser een "laisser passer" gekregen. Ze gaf immers bloed, wat in die tijd nog gebeurde van mens tot mens (nu via baxter). De dag van de aanslag op Marius Rose (NB op 09 augustus 1944) *was het in Ronse couvre-feu. Madeleine is op eigen initiatief, of op dat van GV, naar het ziekenhuis gegaan en heeft daar, onder het mom om eventueel bloed te komen geven, gehoord dat Rose niets meer kunnen zeggen had over de identiteit van de moordenaar, en dat er dus op dat vlak geen gevaar was.*

Arrestatie 26 augustus 1944:

*klopt deze datum van op 26 augustus 1944?

JA.

*waar bent U gevangen genomen?

Ik ben gevangen genomen bij mijn broer, op Waetsbrugge. Eerst is echter mijn zuster bij ons thuis in de Kruisstraat gevangen genomen. Toen ze in de Waetsbrugge waren, vroegen ze ook achter mijn broer. Hij was op dat moment niet thuis. Beide arrestaties waren totale verrassingen. Ik was zelfs nog aan het slapen. Ik heb vlug nog wat kledij moeten aandoen. We konden niets meenemen. Er zijn geen huiszoekingen geweest bij mijn zuster, noch bij mijn broer. We zijn gevangen genomen door Belgische GFP ALLEEN. Er was geen enkele Duitser bij. Eén van die Belgen was TOETI GOEBEERT. Een andere Ronsenaar die GFP was had een zuster die verpleegster was. (NB: dat moet zo goed als zeker Leon Vandenhole zijn geweest, die twee zusters had die officieel waren gekend als "ziekenverpleegster").

VRAGEN waar haar broer was: ondergedoken?
+ wie was deze zuster die verpleegster was? Waar was ze werkzaam?

Ik ben na de oorlog nog enkele malen opgeroepen door het gerecht te Gent om te getuigen tegen TOETI die verklaarde nooit aanwezig geweest te zijn bij de arrestaties van augustus 1944. Ik heb hem met een handigheidje kunnen verschalken (hij bekende door een antwoord op een vraag die ik hem zelf stelde). Opvallend was dat ik telkenmale verplicht werd naar Gent te gaan ZONDER dat ik op voorhand de REDEN ervan wist!

NOG VRAGEN of ze opgehaald werd aan haar werk + door wie (rijkswacht, Staatsveiligheid,....) + hoe ze Toeti kunnen doen bekennen heeft + is ze naar zijn proces geweest, of van andere zwarten?

Ik ben niet gefouilleerd geweest. Er is ook geen huiszoeking geweest. We werden in een grote limousine gestopt en werden naar het stadhuis vervoerd. Tijdens deze rit waren we niet geboeid en werd noch een pistool op ons gericht: ze voelden zich blijkbaar zeer zeker. Ik kon er niet aan doen, ik moest het volgende opmerken: "C'est quand même étonnant de voyager en plein guerre en limousine privée". Ze keken wel even op. Nadien hebben we een korte tijd in het stadhuis gezeten, en nog dezelfde avond zijn we in een camion naar Gent gevoerd, met alle gevangenen die U kan zien op de foto in het boek van DE ROUCK. We zijn gevangen gehouden in de Gentse gevangenis De Nieuwe Wandeling. Mijn zuster zat niet bij mij in de cel.

VRAGEN aan haar wie wel bij haar in de cel zat + over wat zij zaten te praten + bidden + boodschappen op de muur gekrast....?

*beschrijf zo gedetailleerd mogelijk het verhoor OF VERHOREN:

Ik ben niet verhoord te Gent (ook niet eerder te Ronse). Mijn zuster is wel verhoord. Ze heeft tijdens een verhoor een Ronsenaar gezien die NIET behoorde tot onze groep van arrestanten. Het was een ZWARTE die zei: "Ik zal Uw ouders verwittigen". Later hebben we van onze ouders vernomen dat hij hen nooit heeft gecontacteerd. Ik heb op een bepaald moment nog tegen een Duitse bewaakster die Frau KRUGE noemde, een grapje gemaakt rond haar naam en het woord MÜDE.

*weet U of iemand van de verhoorders ooit veroordeeld is na de oorlog? Wie?

NEEN.

*wat was de aanleiding van de arrestatie: BREED omschrijven!!!
+ werd u medegedeeld dat U 'officieel' GIJZELAAR was, of was U gewoonweg een gevangene...?

NEEN, we zijn gewoon meegenomen. Het woord "GIJZELAAR" is door geen enkele zwarte uitgesproken.

*beschrijf hoe U bent vrijgelaten.

Onze laatste nacht in Gent zijn er ook nog gevangenen uit Brugge toegekomen. Het was naar het schijnt de bedoeling os ons op een laatste transport te zetten. Ook zij zijn vrijgelaten; geheel de gevangenis is vrijgelaten! We zijn te voet van Gent naar Ronse terug gekeerd. Het was een gevaarlijke situatie vermits de Duitsers aan het terugtrekken waren. We moesten ons kalm houden, en bijvoorbeeld niet lachen e.d.m. zo hebben we zelfs Duitsers gezien met karren met maar 3 wielen. O.a. Feron wou ermee lachen en iemand maande hem aan tot rust en kalmte.

NOG VRAGEN hoe ze de eerste momenten van de vrijlating hebben beleefd:
+ uitzinnig van blijdschap, weg gerend van angst om alsnog ....
+ hoe hebben ze elkaar gevonden
+ is iedereen van Ronse in dezelfde groep teruggekeerd
+ hoelang hebben ze erover gedaan
+ hebben ze door Belgische inwoners onderweg eten en drinken gekregen
+ welke weg hebben ze genomen
+ was er iemand in de groep die de leiding nam?
+ zijn ze in eenmaal naar Ronse geweest
+ hebben ze met geld dat ze op zak hadden nergens een pintje gedronken?
+ hebben ze zich nog moeten verbergen voor vliegtuigen ....

We kwamen terug als groep, al zingend om ons beter te doen stappen. Toen we toekwamen boven de Kruissens stond er een massa volk ons op te wachten, misschien wel 100 mensen. Hoe men in Ronse was te weten gekomen dat wij afkwamen, ben ik nooit te weten gekomen, maat het was een zeer ontroerend moment (NOOT: krijgt de tranen in de ogen en ik kijk ook maar even weg....). *Raymonde VANDERSWALM die ook lid was van de meisjes van het Rode Kruis, wou me omhelzen maar mocht dit niet vermits ze een besmettelijke huidziekte had (in het Frans impetigo). Ze was hard aan het wenen daarom! De mensen hebben naar ons veel geapplaudisseerd!*

*VRAAG: kan ze iedereen van de foto van DE ROUCK p. 267 identificeren:
**onderaan van links naar rechts:
**staande van links naar rechts:.....

*hebt U later ooit nachtmerries gehad van:
--Uw arrestatie en verblijf in de gevangenis;

NOOIT.

--Uw hele verzetsbestaan?

NOOIT.

--bestond er in het naoorlogse België hiervoor enige opvang?

NIETS. Toen Maurice BOUCHEZ terugkwam, heeft zich een tijd opgesloten in zijn huis. Mijn zuster is hem alleszins dikwijls gaan opzoeken (NOOT: zij had een diploma van assistence sociale).

--was er te Ronse een dokter die daarvoor opvang gaf? Wie + hoe?

NIEMAND.

*VRAAG: is Uw vader ooit in Engeland geweest? + ev. waarom?

*VRAAG: = burin van Cyrille Van Reckem:
wist zij tijdens de oorlog dat hij in het verzet zat?

We wisten niet dat hij tijdens de oorlog in het verzet zat!

+ was dat een schoenwinkel: in de etalage ooit iets symbolisch?

O..a dhr. LAHAYE, gaf onderduikadres aan Edmond. Ik heb tijdens de bezetting gehoord dat er in Wallonië (waarschijnlijk in het arrondissement Doornik) iemand, waarschijnlijk in 1942, zijn zoon FRANKLIN wilde noemen. Dat is geweigerd geworden. De mensen hebben het kind toch thuis zo genoemd en na de bezetting is hij ook zo door iedereen genoemd.

*Tijdens de oorlog vond mijn broer EDMOND een mooi hondje op straat. Het was een rashond, een Basset. Juist daarom vond vader dat het hondje moest aangegeven worden. We konden het houden. Het bleek zelfs dat het hondje achter gelaten was door ... Duitsers die gehuisvest geweest waren op de Delhayeplaats naast Cuvelier (nu een restaurant), en waarschijnlijk vertrokken waren rond mei 1941 - naar het oosten (*NOOT: het latere oostfront). *We hebben de hond TOMMY genoemd! De moeder van Georges Vancoppenolle ging er ook soms mee wandelen. Onze gezinnen waren goed bevriend. Soms riep ze op een wandeling eens tegen de hond: "Kom, Tommy, kom". Ze deed dit als een vorm van provocatie.*

DIVERSE VRAGEN:

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Georges Vancoppenolle en ik hebben vroeg in de oorlog nog affiches geplakt in de Oude Vestingstraat, in de aard van "Hitler als schilder".

DIVERSE:

Ik ken nog 3 Ronsese – Britse huwelijken:

1. Bérénice .... uit de Rotterij, ongeveer uit 1925, was getrouwd met een Schot.

+ NOOT: dit moet zijn: Bérénice Hoefman + W. HYND.

2. Anne-Marie LOBERT is getrouwd met een Engelsman die ze heeft leren kennen in de Wellfare in de Wijnstraat. Ze is de dochter van Georges LOBERT.

3. weduwe Elsa Gheijsens, die ongeveer 50 jaar oud was, was het hoofd van de meisjes van het Rode Kruis in de Wellfare. Zij is later getrouwd met een Schotse gegradueerde die altijd in een rok (kilt) liep. Ze heeft haar villa in Ronse verkocht en is met hem verhuisd naar Nice.

Er waren geen platen meer te vinden. Om een beetje muziek te kunnen hebben, is Elza Ghyssens naar Brussel een plaat gaan kopen. Ze is teruggekomen met de plaat "Chattanooga ...." over een trein.

+ NOOT: het betreft het Amerikaanse lied "Chattanooga Dog".

De WELLFARE die we LA CANTINE noemden, was gelegen in de WIJNSTRAAT nr .... (er is nog een meubelwinkel geweest; het ligt opwaarts gaan aan de rechterkant). De meisjes van het Rode Kruis maakten er voor de Engelse soldaten thee en verkochten er sandwiches die gemaakt waren door patisserie ..... Op een dag was het de verjaardag van twee Engelsen. Ze hadden beiden ook dezelfde voornaam, Peter, maar wij noemden hen BLONDY (familienaam Huntingford) en BABY. We hebben spontaan in een cake 20 kleine kaarsjes getopt. Ze waren zeer ontroerd. Mijn moeder heeft ook een taart gebakken. De ouders van BLONDY hebben ons een dankbrief gestuurd. Ze zijn later zelfs met hun dochter Eireen naar Ronse afgekomen. De vader van BLONDY was trouwens oorspronkelijk van Californië en had een broer die in WO I in België was gesneuveld. Ze hebben toen bij mijn zuster Madeleine gaan logeren en de zuster is zelfs 6 weken gebleven. Ook wij, Madeleine en ik, zijn hen eenmaal in Engeland gaan opzoeken waarbij ons vooral de enorme rust en discipline van het Engelse volk opviel.

*VRAAG: waar werd er nog gedanst samen met Engelse soldaten?
*VRAAG: kende ze tijdens WO II iets van verzetsactiviteiten van Fernand Gyselinck, voorzitter van het Rode Kruis?
+ liet hij soms zijn mening kennen over de Duitsers?
+ heeft hij petten of andere hoofddeksels gemaakt met bijv. de Ronsese of de Belgische kleuren erin verwerkt?

++++++++++++++++++++++++++++

Detandt

Michel Detandt

+ commentaar: zeer emotioneel, wel vriendelijk maar aartsmoeilijk om zekere logica in de vragen te krijgen: grijpt me ook voortdurend bij de arm, begint af en toe te wenen .....+ was erkend lid BNB en oorlogsvrijwilliger. Wilde me enkel te woord staan nadat hij daarvoor de permissie (..) kreeg van zijn toenmalige en blijkbaar eeuwige sectorleider BNB, Georges Vancoppenolle - waarvoor dank aan die laatste. Die had hem trouwens gezegd over mij "*Il n'est pas interessé dans la Résistance*". Omdat ik aanvankelijk alleen was geïnteresseerd in laat ons zeggen 'alternatief verzet'. het kan verkeren. Jammer dat we het onderzoek bij wijze van spreken geen tweemaal konden verrichten of de tweede maal met alle kennis over de eigen tekortkomingen want ondertussen nieuwe inzichten ..

*Michel Detandt + geboortedatum: 12 oktober 1919.

Zijn echtgenote Maria Clemence De Greve, 26 februari 1916: afkomstig van Erembodegem alwaar zij tijdens WO II woonde.

*datum interview: 18 november 2006 + …….

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Was door zijn eerste - korte - huwelijk gedomicilieerd in …. (nabije Wallonië) + verbleef (ook onderduik) geregeld te Ronse.

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

Mijn vader was betrokken bij WO I (zie verder). Nonkel Richard Van Ceunebroeck was oud-strijder WO I.

*Georges Vancoppenolle (sectorleider BNB) V herinnert zich wel dat verschillende leden van het B.N.B. te Ronse een tricolore speld droegen, maar ONDER de (linker) kraag van hun vest. Dit gebeurde in elk geval niet systematisch.
Waarschijnlijk rond feestdagen zoals 21 juli en 11 november.
MD herinnert zich daar niets van: hij deed dat zelf niet.

*lid B.N.B: -*Ik ben door Maxence, of Roger Cantraine, in het verzet gevraagd. ik heb zelf nadien 6 à 7 mensen in het verzet geëngageerd. ik herinner me één geval van een Ronsese beroepsmilitair die ik heb gevraagd om bij het verzet te komen, maar die heeft geweigerd. Toen heb ik enige schrik gehad.*

*opleiding tijdens de oorlog: *Ik ben vanaf mijn 14 jaar gaan werken, in de week bij textiel ……. en in het week bij boer ……. In 1937 ben ik als vrijwilliger bij het leger gegaan. Nadien gedemobiliseerd; afgezwaaid op de dag van de capitulatie (bevond zich toen in .....) en zelf teruggekeerd na allerlei omzwervingen naar huis. Ik heb me op 9 september 1944 terug bij het Belgische leger aangemeld in Bergen, en ben dan als oorlogsvrijwilliger op 7 oktober 1944 opgeroepen in Charleroi. Ik heb gediend voor de AMERIKANEN?*

+ NB: heeft aan één muur een reeks oorlogsaandenkingen hangen, die ik toen helaas niet gefotografeerd heb (wegens .. gebrek aan fototoestel)

Ik wil benadrukken dat er zeer veel miserie was te Ronse in WO II (en reeds daarvoor). Zo gingen er veel kinderen van de Stookt in kleine groepjes eten bedelen. Op de Stookt waren er immers veel gezinnen met redelijk veel kinderen (5 kinderen per gezin was zeker geen uitzondering). Ze gingen over "Blommies Beekskie", dat de grens met Saint-Sauveur vormde, en gingen naar de Waalse dorpen om daar voedsel, zoals boterhammen, te gaan bedelen bij de vele boeren. Ik herinner me nog een scène die hem nog pijn aan het hart doet. Ik zat in mei 1943 in Arc-Ainières ondergedoken bij boeren. Hoewel ik weet dat er veel goede boeren waren, heb ik toen met eigen ogen volgend verhaal gezien. Een groepje kinderen werd al bedelende op een erf verjaagd door een rijke boerin.'s Avonds echter zag ik deze zelfde boerin met een grote bos bloemen naar de Marianoveen gaan. Dergelijk gedrag, en zeker die tegenstelling, deed me veel pijn.

Volgens mij verliep het leven in Ronse gelijk in clans verliep. VERDER OVER DOORVRAGEN *Niet zozeer van in het begin van de oorlog maar zeker eenmaal na de verplichte tewerkstelling.*

In het begin werd je volgens hem de bezetting eigenlijk niet gewaar.

VERDER DOORVRAGEN wat hij dacht van alle soorten verordeningen + of hij dan geen afkeer had + enzovoort?

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?
*hebt u hiervan nog documenten?

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

Een verklikker werd "un corbeau" genoemd, een kraai.

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?
*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?
-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?
-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?
-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?
*hebt U volgende verzetsbladen in handen gehad:
-La voix des belges;
-van welke persoon hebt U dit blad gekregen + aan welke persoon doorgegeven ?
-L'Insoumis.
-van welke persoon hebt U dit blad gekregen + aan welke persoon doorgegeven ?

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?
*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?
-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?
*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?
-welke voorbeelden?
-welke waren deze cinema's?
*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?
*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….
*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?

Edith Cavell werd na WO I op talloos veel plaatsen én manieren vereerd (NOOT: korte toelichting geven wie ze was…..!).

Ik was bevriend met boer ... Deschaumes uit de ……. straat te Ronse. die woonde in een (zijstraat van de Saint-Sauveurstraat. In 1936 werd zijn dochter geboren. De boer vroeg aan mij: "Hoe zou ik mijn dochter noemen?" Ik had toen reeds een gevoel dat er 'iets' ernstigs in Europa ging gebeuren. Ik was toen al anti-Duits). Ik heb toen de naam "Edith" voorgesteld. Ik vond het niet alleen een mooie naam maar ik heb mijn kennis daadwerkelijk de BETEKENIS van Edith Cavell uitgelegd (het verhaal van de verpleegster). Ik was anti-Duits opgevoed vermits mijn vader liefst 22 maanden was opgeëist (o.a. de winter van 1917) door de Duitsers.

NOG VRAGEN waar en welk werk + onafgebroken weggeweest + veel over verteld en hoe?
+ Detandt nog broers en zussen: die ook allemaal eenzelfde anti-Duitse opvoeding en instelling??

NOG NAGAAN: welke juiste geboortedatum
+ leeft deze vrouw nog? Aan haar bevestiging van het verhaal VRAGEN!
NOOT: het gaat hier over Amand Henri Deschaumes, geboren 11 mei 1911.
De vermelde boerenfamilie leeft waarschijnlijk nu nog in de Constantin Meunierstraat 34.

Mevrouw Detandt merkt in dit verband op dat ze een geboorte kent van een jongen na de bevrijding van Erembodegem: het kind werd HARRY genoemd ter ere van de Engelsen!

+ NB neef Harry Detandt, geboren te Ronse in januari 1945

DE BEVRIJDING.

In Dergneau was er de fabriek De Rudder, waar nu Baticentre is. Daar waren bij mijn terugkeer na de capitulatie in juni 1940 zeer veel Franse en Engelse krijgsgevangenen.

De politiecommissaris Laenens was volgens mij een zeer slechte mens geweest DOORVRAGEN WAAROM *Ik heb Laenens in de lokalen van de BNB zelf nog ondervraagd. Over wat hij tijdens de oorlog allemaal gedaan had in Ronse.*

++++++++++++++++++++++++

De Tollenaere

Alberic De Tollenaere,

+ commentaar: De kans om Alberic De Tollenaere op verschillende manieren te ontmoeten was uiterst boeiend en zeer nuttig. Het klikte tussen ons al zouden we hem, toch achteraf gezien, wat meer mogen kittelen hebben; mogen of ... moeten? En op die vraag komen we straks terug. We hebben de man dus thuis bij hem en zijn eega, voor hem ver, zeer ver van zijn opgroeistad Ronse, bezocht met onze zoon Milosz. Toen hadden wij persoonlijk nog energie te over zodat wij - wij (ik) en deze zoon - naar Alden Biezen zijn verder getrokken om daar wat rond te pozen - of was het voordien? Uiteindelijk hebben wij veel contact gehad met Alberic - die we ook zo mochten aanspreken, niet vanzelfsprekend voor ons want wie het niet gelooft; we zijn in zekere zin gesteld op .. afstand of alleszins ouderwets respect, zoals .. respect en dat bijna natuurlijk voor ouderen! Ik denk dat al deze ouderen dat trouwens hebben aangevoeld.

Dit interview is dan ook speciaal want het valt uiteen in twee interviews, waarvan één 'echt' en dus één gebaseerd op dat fameuze oorlogsdagboek van hem. Daarbij hebben wij hem mailig veel vragen gesteld en hij heeft bijna even mailig pardon zakelijk proberen maximaal te antwoorden. We hebben ook af en toe eens getelefoneerd - met wat toen nog normaal een vaste telefoon was.

Er is uiteindelijk in de verwerking van deze interviews een derde aspect bij gekomen, namelijk nog een politieke stamboom! Die zal U dus nog niet vinden op onze website en is uiteraard naadloos betrokken op Alberic of zijn familie langs vaders kant. In feite hadden we één en ander al lang overwogen of vonden we het wat jammer dat we niks aan politieke genealogie rond Alberic De Tollenaere hadden gevonden - zeg dus eerder opgezocht. Dat de familie in de kern absoluut zeker anti-Duits was of minstens aan moreel verzet 'deed', stond al vanaf het prille begin van onze kennis van deze familie, zo vast als - U noemt wat vastigheid. Energie of tijd hebben wij helaas niet meer voor toegepast genealogisch onderzoek zodat we niks anders dan konden rommelen en roffelen in onze oprecht reusachtige voorraadkast aan Ronsenaars waarvan we 'iets oorlogsmatigs' weten. Ziedaar dus; een verzetsstamboom van de familie De Tollenaere. En dat bleek zowaar een schot in de bekende oorlogsroos want deze familie liet bij wijze van spreken 'echt' verzet zien en was ook nog liefst rechtstreeks verbonden met niet minder dan zes (6) andere politiek geëngageerde families! Die waren - of zijn! - bij wijze van spreken allen vanzelfsprekend uit Ronse. Het zijn alfabetisch gesteld de families Demoor/De Moor, Deroubaix, Driegelinck/Dreelinck, Flamant/Flamand, Vancoppenolle11 en Vancoppenolle13. En daar kwamen alle politieke families of levensbeschouwingen uit die barre tijden in voort, behalve DeVlag en de SS. Maar dus wel en in alfabetische volgorde der initialen: KPB (na de bevrijding), Kristen Volksbond, liberalen, Patria, socialisten en het VNV.

We hadden zeer dusselijk wel eens het al dan niet beduusd eerder geïntrigeerd en oplichtend gezicht willen zien van de aloude Alberic over politieke banden die de jonge Alberic niet wist. of niet durfde te zeggen, toen en misschien ook ... Nu? Inderdaad hebben wij één link en wel binnen de familie De Tollenaere zelf niet kunnen leggen en dat kan nauwelijks een toeval zijn. Hoewel deze leerkracht les gaf aan het Koninklijk Atheneum van Ronse, weliswaar om

redelijk begrijpelijke redenen tot aan de vooravond van de bevrijding van Ronse of op de derde september 1944, kan het totaal niet anders dan dat vermoedelijk familielid Alberic De Tollenaere die op zich reeds schrander was en zeer oplettend bezig was net als thema te onderzoeken en te beschrijven in het kader van een persoonlijk dagboek, het Ronse van deze barre tijden ofte 1940 - 1945, waarin dus de Ronsese leerkracht Frans De Tollenaere .... Die naam of deze combinatie van "voornaam + familienaam" kom je weliswaar in het dagboek niet tegen; toeval is ook dikwijls echt toevallig. Die band kunnen we enkel met zekerheid nagaan indien we voor het eind der 19de eeuw twee voorvaderen met uiteraard elk de familienaam De Tollenaere nagaan op hun gebeurlijk dicht verband. Dat zijn enerzijds François Camille De Tollenaere (...) als grootvader van Alberic. Die moet met zekerheid in de registers van Ronse voor de periode 1900 -1910 de eerste maal zijn aan te treffen, misschien al eind jaren 1890. Men kan zien dat de vader van Alberic en een broer van hem in de tweede helft der jaren '90 der 19de eeuw in Leupegem zijn geboren terwijl de andere door ons gekende kinderen van François Camille in Ronse zijn geboren, na 1900. Het lijdt weinig twijfel dat deze grootvader er ook is gestorven; alleszins moeten zijn beslissende data zoals geboortedata en vooral de namen van vader en moeder, terug zijn te vinden ergens in de stadsarchieven. Leupegem ligt nota bene niet al te ver van Melden waar in april 1904 Frans Henri Maurice De Tollenaere werd geboren, als zoon van Oscar en ook al van - het waren nog tenminste op dat vlak normale tijden zodat een man die vader was een echtgenote had, al waren er wel zeer, zeer veel natuurlijke kinderen in Ronse en haast overal in het Lage Land aan de Noordzee zodat deze kinderen alleen maar een moeder hadden die in een goed aflopend geval nadien toch een man vonden die dat kind zou willen wettigen na een huwelijk met diens moeder - en dus als zoon van de bekende vroedvrouw Marie Clementine Denie (°Melden, 23 juli 1873), een dame die de stad Ronse op een wolkenvrije zelfs zeer zonnige dag wenste te eremerken door haar een straatnaam te geven, weliswaar vrij laat en in een bijna onvindbare piepkleine verkaveling. Dat had veel vroeger en veel beter of opmerkelijker gekund. Maar goed, de moeder van een officieel voor collaboratie eren met een blijvende straatnaam; dat is/was te Ronse niet vanzelfsprekend? Frans De Tollenaere kreeg ook maar een lichte straf van het krijgsgerecht maar de gevolgen waren groot en vooral; hij en zijn nabije verdwenen definitief uit Ronse. En misschien dus als naast familielid was hij reeds definitief of op voorhand geschrapt uit het fameuze dagboek van - neef? - Alberic; vraagteken! Overigens was Frans De Tollenaere door een ministerieel besluit van 17 oktober 1945 definitief ontslagen als leerkracht, zeer overigens en ergens begrijpelijk zij het even vanzelfsprekelijk onredelijk met terugwerkende kracht vanaf de eerste oktober - een jaar voordien of 1944. Terwijl hij al vanaf begin september 1944 was geïnterneerd, eerst te Ronse. We kunnen hier niet uitwijden over het onwaarschijnlijk zootje dat het krijgsgerecht was, dat weinig te maken had met een herstel van de democratische orde na de bevrijding maar voor alles pure razernij en haat was, want dat ons inziens idealiter enkel had mogen/moeten straffen zij die ook vooroorlogs correctionele veroordeling hadden moeten krijgen. De onwaarschijnlijk vele eerder administratieve straffen zoals hier, waren al even indrukwekkend ondemocratisch en waar men ten minste, zoals wij voor enkele tientallen collaborateurs krijgsdossiers kan inzien en dus onderzoeken, is dat soort archiefwerk naar onze kennis compleet onbestaande. Wij hebben in elk geval voor geheel Ronse geen enkel dergelijk dossier kunnen inkijken; waar zitten die dus, en bestaan deze archieven zelfs nog? Ze waren alleszins daad-werkelijk want uit-sluitend. Tegelijk is het een eerder informele maar ook zeer belangrijke want daadwerkelijke vraag naar familiale uitsluiting, zoals misschien - misschien - door witte(re) leden van de al bij al relatief kleine familie De Tollenaere - de tak te Ronse - is gebeurd. Overigens is een jongere broer van deze Frans De Tollenaere, Felicien De Tollenaere (°Ronse, 1912), na de oorlog in Nederland een zeer vooraanstaand taalkundige geworden die nog zekere banden met Ronse heeft behouden.

Van echtgenoot Clementine Denie of Oscar De Tollenaere of ook mee een ouder van de vermaledijde Frans, die met quasi absolute zekerheid politiek gezien een grote onnozelaar was die nooit iemand heeft verklikt en zelfs af en toe wel eens een klaarblijkelijke 'witte' wilde helpen met zijn bezettingsrelaties, weten we met zekerheid dat hij in Ronse is gestorven zodat we met dezelfde zekerheid of althans hopend op administratieve nauwkeurigheid niet alleen zijn geboortedata terug moeten vinden maar vooral zijn ouders, of vooral zijn vader. Waren er dan twee broers of dichte neven, waarbij in dat geval ook iets meer toegepast genealogisch onderzoek noodzakelijk is? Het kan werkelijk bijna niet anders want buiten deze mensen is er absoluut niemand en dat met absolute zekerheid want althans in KLR 1947 of de keizerslijst uit 1947 die te Ronse deze familienaam De Tollenaere draagt. Frans De Tollenaere was dan eerst via de Wollestraat te Gent - de zeer bekende en beruchte gevangenis voor 'zwarten' of - vermeende - collaborateurs waar allicht enkele tientallen Ronsenaars hebben verbleven, ingeschreven geraakt in het Brusselse en dat samen met onder meer zijn te Ronse wereldberoemde moeder. Het is absoluut onmogelijk dat de snuggere en ondertussen volwassen geworden Alberic pas toen van deze beroemde Ronsese vroedvrouw heeft gehoord, die, wie weet, zelfs hem twee decennia eerder mee op de wereld heeft gebracht. Daarvoor hebben wij geen data beschikbaar en uiteraard en zeer te betreuren waren wij daar ook niet bij zoals wij er ook niet bij waren bij enkele zeg gerust tienduizenden andere belangrijke feiten uit de moderne geschiedenis der 20ste eeuw uit het roerende Ronse.

Het zou - men mag best altijd met twee woorden spreken en liefst daarbij altijd in de voorwaarwoordelijke wijs - dus mogelijk zijn en dat ligt zelfs nogmaals gewoontjes voor de hand, dat de snuggere en zeker met de paplepel zekere anti-Duitse sentimenten ingelepelde Alberic, uit een vorm van colère of onmacht tegenover zijn reeds voor de oorlog met Verdinaso en dus met een vorm van fascisme dwepende nonkel Frans, zich aan het dagboekken gezet heeft; zekere liefde voor taal zat in de - familie? Hallo, Alberic - maar die is dus doof en stom want reeds overleden. Hoe hadden wij ten andere deze vraag moeten stellen; per telefoon, per mail of gewoon face to face aldaar in het verre Limburg?

Toch hebben wij de kans, een veel grotere kans voor ons onderzoeksleven rondom politiek en WO II (vooral te Ronse) laten liggen want Alberic werd kort na de oorlog of reeds na de bevrijding bediende op de roemruchte Handelskamer van Ronse. Dat was op zijn zachtst gezegd een extreem belangrijke instelling, op geheel Belgisch textielgebied, die intens en onafgebroken heeft economisch zo niet militair gecollaboreerd met den Duits. of zoals de legendarische Louis De Lentdecker over dat Ronse van toen, dat hij zelf zo goed kende, heeft gezegd: "*Fritz, mogen wij leveren*?". En Fritz kwam met die vragen vooral langs bij de personificatie van deze nogmaals op Belgisch niveau toen extreem belangrijke handelskamer, eeuwig voorzitter of secretaris Michel Portois, die ook al de bijna eeuwige schoonbroer was van Oscar Delghust, vooraanstaand politicus te Ronse voor Patria. Er is naar verluidt een lijvig krijgsdossier opgemaakt tegenover deze Handelskamer of - naar onze kennis werden krijgsdossiers opgemaakt tegen levende personen - dus (sic) tegen Michel Portois. En dat werd uiteraard netjes geseponeerd. Portois was een extreem voorbeeld van zowel devoot en sociaal als geslepen. Het verhaal dat hij één der weinige getuigen Pro Leo Vindevogel was, waar anders dan op diens proces, is larie en apekool. Elders gaan we daar dieper zij het onmogelijk diepst, onder meer of vooral door gebrek aan inzage in dit ... krijgsdossier dat op een dag zonder meer 'iedereen' de ogen over iets als een bezetting gaat openen. De concrete interviewvraag was of Alberic, die een minzaam man was en waarmee we zoals gezegd goede gesprekken en vooral over telefoon - hebben gevoerd, op zijn oudere/oudste dag dergelijke informatie - die hij absoluut zeker van nabij moet hebben gekend - met ons of met eender wie

opzoekend, nadenkend en schrijvend, had willen meedelen. We vermoeden ijzersterk van niet waarmee wij uiteraard niet de minste steen gooien, zo deze al virtueel van aard is want niet alleen achteraf maar simpelweg te laat, naar deze minzame man. ....

En Alberic, met en door jou hebben wij een tweede enorme kans laten liggen. Vermoedelijk hebben niet minder dan VIERHONDERD Ronsenaars - hoofdzakelijk vrijwillige maar ook verplichte of gedeporteerde! - alleen in de "*pilleulenfabrieke*" in het Duitse Darmstadt gewerkt of bij de wereldberoemde en nu nog as such bestaande farmaceutische fabriek MERCK, en dat uiteraard (?) niet alleen vanaf en geheel de bezetting maar door de gekende omstandigheden quasi geheel de oorlog. Eens een geallieerd front bezig in België, was elke kans verkeken voor zelfs de strafste waaghals uit Ronse, om naar huis uit Duitsland terug te keren. Alleszins keerden de vader en nonkel van Alberic van daaruit levend en redelijk wel terug! Beiden kwamen terug net voor de definitieve Duitse nederlaag want op 26 april 1945, zijn vader met liefst 2.146 RM (repatfiches der stad Ronse) Ook diens broer Maurice dus de nonkel van Alberic, was met 1.450 RM een flinke spaarder geweest. Dat geld zouden zij dan weliswaar vooral verliezen door de Operatie Gutt, een ander triestig oorlogsgebonden verhaal, waar hoofdzakelijk de 'kleintjes' onder de Belgen een tweede keer op hun neus kregen - tenzij ze pakweg de helft 'schonken' aan de toen talloze onderdelen van de Heilige Roomse Kerk van Rome en Ronse, die dan daarbij eerlijk deze helft in de zwarte zak stak - en er bijvoorbeeld zoals te Ronse zeer toevallig alsof het een paddenstoel was volop nieuwe ziekenhuizen mee ging bouwen. Jammer dat Alberic daar niks over heeft geschreven want dat moet werkelijk dubbel pijn hebben gedaan, vermits, U kan het straks lezen, hij zelf thuis als puber een vorm van plaatsvervangend vader moest spelen. En toen vader terug kwam, verloor die een enorm pak aan geld, of de reden waarvoor hij naar 'ginds' was vertrokken ging door een Belgische of 'vijandelijke 'maatregel grotendeels in rook op - van zekere ironie gesproken. Overigens moet inzonder een machtig en sluw man als Michel Portois vele van zijn zwart of Duits verdiend geld tijdens de bezetting wel prima of minstens via de Moeder de kerk aan 50 % behouden winst kunnen behouden hebben. Was Alberic gek van vreugde voor de terug gewonnen vrijheid om onder meer openlijk weer te durven spreken, vanaf de geallieerde bevrijding kon hij geheid zijn bek quasi volledig of geheel volledig houden voor wat hij omtrent oorlogsgerelateerde economische handelingen en consequenties moet hebben vernomen als bediende op de zetel der handelskamer te Ronse.

Alleszins ongelooflijk bedankt, Alberic, VOOR ALLES!!!! En volgende keer nog beter al gaan we daar 1) zelf niet meer bij zijn en 2) moge godbetert er hier nooit nog een 'echte' oorlog uitbreken. Al hebben we ondertussen of recent al verschrikkelijke moslimaanslagen mogen verduren, nota bene door diegenen die hier zelfs opgegroeid waren, naar onze/hun scholen waren geweest en zo verder of alle positieve mogelijkheden voor een mooi leven waren hier als het ware op een schotel met gouden randen ... euh .... voorgeschoteld. Ondertussen groeit in geheel het land en zeker ook in Ronse het moslimfundamentalisme verder.

*Alberic De Tollenaere + °Ronse, 17 maart 1927.

*datum interview: 28 oktober 2006 + te Genk met zoon Milosz..

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Molekensstraat (zie plannetje in bijlage).

*opleiding tijdens de oorlog: middelbaar college Ronse (economische).

+ gevolgd door zeer klein interview met de echtgenote mevr. Jeanne Coppez + °?, 22 maart 192 + woonachtig en school lopend te Mechelen in WO II;

**vader was weggevoerd arbeider WO I, samen met zijn broer … Beiden hadden er een enorme afkeer van de Duitsers aan overgehouden.*

NOG VRAGEN
-juiste periode van vader + van broer +
-voornaam broer +
-waar woonde broer in de oorlog +
-had die kinderen +
-ook een echtgenote met eenzelfde WO I - achtergrond?

Kleine inhoudsopgave.

Deel 1. Gewoon interview met Alberic De Tollenaere.

Deel 2. Tweede nu schriftelijk 'interview' met Alberic De Tollenaere.

Deel 3. Ad hoc nu in 2025 gemaakte verzetsstamboom familie De Tollenaere, zij het ....

Deel 1. Gewoon interview met Alberic De Tollenaere.

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*hoe totstandkoming + bewaring oorlogsdagboek? Nu nog fragmenten in bezit: belangrijk als mogelijke ILLUSTRATIE voor artikel!

JA!

NOG VRAGEN: hoe en wanneer juist gebeurde de FEITELIJKE opschrijving van het dagboek (elke dag direct na waarneming, enkele dagen later, …..).

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Bij de Duitse inval zelf: verslagenheid en onrust; een sterk vermoeden van naderend onheil. Deze gemoedstoestand werd aangewakkerd door reacties van de onmiddellijke omgeving (familieleden en geburen). Vermoeden van het einde van een zorgeloos leventje. Angstgevoel. Plots kwamen de beelden voor de geest die o.m. in de (weekend?) editie van de krant "De Dag" waren gepubliceerd naar aanleiding van de Duitse aanval in Polen (in bruine tint afgedrukte foto's van vernield oorlogstuig, soldatengraven, etc.).
Onrust die geactualiseerd werd door drie bomaanvallen op Ronse de eerste dagen van de vijandelijkheden.

Later volgden de periodes van vreugde (hulp van Britten). Landing Dieppe.

Onmacht en medelijden bij het zicht van de aanhoudende stroom van vluchtelingen, innerlijke woede toen de eerste Duitsers opdoken. Ik heb zelf het volgende in een opwelling gedaan: kort nadat de Duitsers hier toegekomen waren, legden ze vanuit via de Zonnestraat een telefoonleiding aan richting Kwaremont (Kluisbergen). Ik heb deze met een bijltje (van thuis ……?) *doorgekapt. Pas nadien* (wanneer?) *heb ik beseft welk enorm risico ik toen heb genomen, niet alleen voor mezelf maar ook de gemeenschap had een straf kunnen oplopen. Noot: op dat moment had België nog helemaal niet* gecapituleerd (was waarschijnlijk 21 of 22 mei 1940: WAAR zou nog informatie over dit feit te vinden zijn?).
Ontgoocheling bij het besef dat de laatste verdedigingslijn aan de Schelde was doorbroken.

Walging bij confrontatie van scènes vanop het slagveld. Mensonterende behandeling van o.m. Franse koloniale krijgsgevangenen door hun bewakers (VRAGEN hoe dit dan was, wat er gebeurde + waar gezien?).

De ervaring van het vernielde Doornik (zie zijn dagboek dd. 25 juni 1940).

Nog later liet de storing in mijn leefmilieu zich meer aanvoelen (zoveel gelegenheden gemist VRAGEN wat hij daarmee juist bedoeld; het gaat hier bijna zeker over een gevoel van een hele generatie), *en de vaststelling dat onze vrijheid aan banden was gelegd (publieke handelingen via gemeenteloketten, opeising, vernederingen, aanschuiven, risico's aanhouding smokkelwaar: zo heb ik eens op mijn fiets van boven de Kruissens een zak kolen Of patatten ? naar beneden gebracht - een uiterst hachelijke bedoening:* WANNEER??).

NOG VRAGEN wat met DIEPPE wordt bedoeld: zie scouts…+ welke kennis ervan; was het voor jullie inderdaad een soort oefening en tegelijk bewijs dat de landing er ging komen???)

NOG VRAGEN:
-hoe beslissend in de fundamentele hoop op een oplossing was The Battle of Brittan?? +
-algemene voorstelling evolutie sfeer te Ronse.

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: “We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen”?

Dit was ook mijn ervaring.

-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?

Dat gevoel was inherent aanwezig. Na Stalingrad was de mythe van het onoverwinnelijke Duitse leger voor goed verdwenen (hoe lang blijven wij nog opgescheept met de bezetter … **VRAGEN** wat dat hier juist betekent???)

*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:

Mijn morele evolutie: een onbezorgde knaap van dertien jaar oud die evolueerde naar volwassenheid onder druk van de omstandigheden: vader afwezig (VRAGEN van …. Tot …); *geen schouder om op te leunen; geen jeugdbeweging* (VRAGEN waarom hij bijvoorbeeld niet naar de scouts is gegaan + WAT met de hockey: waar de toenmalige terreinen; contact ermee; enkel rijkelui???); *jongere zus.*

De twee laatste oorlogsjaren kwam de aanhoudende zorg voor het voortbestaan van het gezin. Ik kon zelf vaststellen dat er een diepe kloof groeide tussen arm en rijk (VRAGEN uitvoerig hoe hij dit gezien heeft?), *samen met een toenemend wantrouwen tussen medeburgers* (VRAGEN of hierin een evolutie was + ……).

Toch moet ik aanstippen dat de relaties tussen onze buren opmerkelijk fair waren: nieuwsjes doorgeven, achterpoortjes signaleren in de bevoorrading (VRAGEN naar voorbeelden ervan), *en dergelijke.*

Begrippen “witte” en “zwarte”.

VRAGEN: wat bedoelt hij met deze laatste opmerking

*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

Geen kennis. Ik woonde in een andere parochie (Sint-Hermes) en ging naar het college. In feite soort grens (waar Sint-Martinus voorbij lag. NOG NAVRAGEN hoeveel hij in de stad in de vrije tijd (buiten de schooluren: ook nog DEZE UREN opgeven) bewoog ?

*wie heeft op 21 maart 1943 de brief van de kardinaal en alle Belgische bisschoppen gehoord die in ALLE Belgische kerken werd voorgelezen?
-hoe heeft uw pastoor deze brief voorgelezen (neutraal, met verontwaardiging, zonder of met commentaar,…..)?

Ik herinner me het voorlezen van deze brief eind mei 1943.

De brief werd op een neutrale manier voorgelezen, zonder commentaar (zie ook JDB in dezelfde kerk: doorvragen E.H. WALRAET).

Overigens stonden de kerk dikwijls leden van de zwarte Brigade die de krant "Volk en Staat" verkochten en zoveel mogelijk werden gemeden (VRAGEN wat dat "vermeden" betekent: niet kijken, niet kopen, niet aanspreken, ……). *De aanwezigheid van ……. Desmedt- Goebeert in uniform viel op.* (VRAGEN was dit de drukker?)

VRAGEN hoe regelmatig zij voor de kerk stonden (elke week + nog zelf nagaan wat de interval de ruitgaven van "Volk en Staat" was).
VRAGEN: Desmedt - Goebeert is allicht de zoon die in uniform liep: waarom werd deze dubbele naam gebruikt en niet enkel Desmedt?? De moeder was de zuster van drukker ….. Goebeert?

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

"Hij ligt er".

Dit zinnetje werd op de koer van het college gebruikt. We keken wel uit naar de 'zwarten' op de school of ze niet te dichtbij waren. er was zeker een 'witte' meerderheid op de school.

NOG VRAGEN: beschrijf het gebruik van dergelijke grap (in concreto: gebruikte men ook - een variant op - de Hitlergroet?).

NOG verder VRAGEN: hij herinnert zich nog andere grappen!!!! + andere grappen die ik ken LATER verifiëren!

*hebt u hiervan nog documenten?

Neen.

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

Ken er geen.

*Heeft men het volgende 'gebed' ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse.
n. 5, september 1942.

*p. ?: herhaling van het 'Onzevader' van enkele maanden geleden.
"In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk

U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,
Geef ons die honderd gram meer brood
en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.
Amen."

-Heeft men het zelf verder verteld (thuis, in een vereniging,….)?

-welk gevoel gaf het lezen van dit soort 'gebed'? Voelde het aan als een vervloeking van de Duitsers, …?
*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…)?

23 FEBRUARI = viering van het ontstaan Rode Leger.

*zijn er verdoken 23-februarivieringen geweest?
-welke jaren?
-onder welke vorm?

*ZIE HET clandestiene blad: DE VERBROEDERING. ORGAAN DER KOMMUNISTISCHE PARTIJ. FED. RONSE - GEERAARDSBERGEN. 28 Februari 1942.

*p. 1: "HET ROODE LEGER BESTAAT 24 JAAR!
LEVE STALIN!
LEVE TIMOSJENKU!
LEVE HET HELDHAFTIGE ROODE LEGER!

Op maandag 23 februari j.l. vierde niet alleen de Sovjet-Unie, maar tevens gansch de vrije wereld het 24 jarig bestaan van het roode leger…."

-kende men deze oproep tot vieren van de verjaardag van het Rode Leger? Hoe is dit gevierd (enkel door communisten?) ?
-heeft U dit clandestien communistisch blad in handen gehad?
-heeft U het doorgegeven? Aan wie?
-van wie kreeg U het?
-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte?
-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?

1 MEI = dag van de arbeid.

*zijn er verdoken 1-Mei vieringen geweest?
-welke jaren?
-onder welke vorm?

*is er bijvoorbeeld "vakantie" genomen op 1 mei door een opvallend aantal arbeiders/bedienden zodat het ook 'leek' op een betaalde feestdag?

Cfr: J. LOIX, L'héroïque résistance à l'ennemi dans la région des Collines durant la Seconde Guerre mondiale. Deuxième partie de la Vie Quotidienne des Flobecquois et Wodecquois, Flobecq, 2000. p. 10020: "Le 1er mai 1944, les Allemands interdisent le congé officiel lié à la fête du travail. Mais dans les usines de Lessines et de Renaix, le personnel se met en congé clandestin, faisant la causette au lieu de travailler … après avoir offert le muguet à leurs patronnes."

-in welke Ronsese fabrieken is dit gebeurd ?
-is dit ook in andere jaren gebeurd (1941-1943)?

<u>10 MEI = inval van Duitsers in België.</u>

*is deze verjaardag herdacht in Ronse 1941-1944?

In het college werden op 10 mei 1941 in de 6e Latijnse (E.H. Wuytack?) dragers van een tricolore lintje door Feldgendarmen brutaal aangepakt (blz. 50 van het dagboek).
NOG VRAGEN: welke leeftijd is 6de Latijnse =……..Heeft het verzetje in het college iets te maken met de oproep in de clandestiene pers + welke clandestiene pers heeft deze oproep gedaan + heeft hij gehoord van verzetjes op straat op deze dag?

*op welke manier (sluiten van winkels, dragen van tricolore linten, bezoeken van oorlogsgraven,….)?
WAAR ANTWOORDEN 11-13?

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

*dagboek De Tollenaere: 05 mei 1941: "Sensatie! Onder de bevolking circuleert een clandestiene krant. Zij publiceert een oproep om op zaterdag 10 mei a.s. - een jaar na de Duitse aanval op België - zich tussen 14 en 16 uur niet op straat te begeven als vorm van protest. Stilaan groeit verzet"

-kent U deze oproep uit 1941?
-is deze oproep opgevolgd, was er met andere woorden op 10 mei 1941 tussen 14 en 16 uur werkelijk weinig volk op straat?

-wat denkt U dat de bedoeling van deze opvallende vraag was?

Voor de omgeving en de Duitsgezinden laten aanvoelen dat de vaderlandse gevoelens onderhuids smeulden.
NOG VRAGEN: is dit een antwoord van NU of één van TOEN!!?

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?

21 JULI = nationale feestdag.

*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest?

Ik heb geen weet van verdoken vieringen. Op 21 juli 1941 was er wel een Te Deum aangekondigd. Op 20 juli 1941 waren knipsels met V-tekens rondgestrooid (zie blz. 54) o.m. in de Wijnstraat. Het betrof op maat gesneden stukjes uit schrijfboeken met paarse V-opdruk in stempelinkt.

NOG VRAGEN: is hij in 1941-1944 naar het Te Deum in Sint-Hermes geweest + was er veel volk + welke hoogwaardigheidsbeklederswaren aanwezig (Duitse officieren, burgemeester, oud-politici van voor de afschaffing van de gemeenteraad, mensen zoals Henri Lagache e.d.m.??

NOG VRAGEN: waren de uitstrooingen van V-knipsels en het aanbrengen van V-tekens op muren en poorten, zaken die vooral in de stad zelf gebeurden? In het bijzonder vermoedelijk in de centrumstraten (Nord-Midi), de hoofdgebouwen zoals het station, het gemeentehuis, … en de gebouwen van Duitsers en collaborateurs??? Gebeurde dit bijvoorbeeld ook ooit in afgelegen plaatsen als De Klijpe en hun straat?

-welke jaren?
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)
Zie blz. 54.

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

Waar antwoord?

*heeft men het fenomeen van de levende vlaggen ooit in Ronse gezien (de nationale driekleuren als kledij gebruikt; bijv. 1 persoon droeg een zwarte jas, met rode sjaal en gele bloem, e.d.m. = het leek een tricolore vlag maar was er geen)?
*heeft men de volgende oproep gelezen of erover gehoord?

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 2, zaterdag 27 juni 1942.

*p. 3 (?): "21 Juli.
Ronsenaars, die dag zal door U allen gevierd worden.
Allen zult gij de nationale kleuren dragen.
Die dag zult gij uwen dooden herinneren gevallen in 14-18 en 40 onder de woeste en laffe slagen van den Duitschen overweldiger.
Denkt aan de vrijheid voor de welke U voorvaderen gestreden hebben en aan welke Gij zoveel houdt.
LEVE 21 JULI
LEVE BELGIË VRIJ."
-welke was de respons op deze oproep? Heeft men bepaalde akties gedaan (doden herdenken door …., de nationale kleuren dragen,….)

OF heeft men bijvoorbeeld slechts eens 'speciaal' gedacht aan het vrije vaderland (wat betekende dat dan? Een gebed voor het vaderland, …….)

-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?
-heeft U het doorgegeven? Aan wie?
-van wie kreeg U het?
-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte
-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?

*RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 3, Bijzonder nummer 21 JULI 1942.

-hebt U dit speciaal clandestien nummer m.b.t. 21-juli gelezen?
-welk gevoel had U bij dit lezen (het doet er niets toe, trots, schrik, wanhoop,…….)?

<u>1 NOVEMBER = Allerheiligen.</u>

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?
-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?
-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?
-Hoe?
-Was men bewust van een gevaar? Wat deed men om problemen te vermijden?
-gebeurde dit ook op andere dagen dan Allerheiligen? Wanneer?

<u>7 NOVEMBER = Russische revolutie.</u>

*zijn er verdoken vieringen geweest van de Russische revolutie (oktober of november; naargelang van de kalender)?
-welke jaren?
-onder welke vorm?

<u>11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.</u>

*zijn er manifestaties geweest op 11 november?
-welke jaren?
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

Zie nummer 8 (????) van "Ronse Vrij Renaix Libre" van 11 November 1942.
NOG ORIGINEEL NUMMER ZOEKEN : waar!?
Zie kopij frontpagina blz. 63 dagboek ADT:
"11 NOVEMBER
VERJAARDAG der BEVRIJDING": staat mooi in het midden

Ik bezat twee kopies van dit blaadje van 11 november 1942 (zie blz. 63). Orphale De Poorter uit de Zonnestraat was de sponsor ervan in samenwerking met P…. Delobel en Isaï Meuris, Walter De Brock en Gaston Van De Kerckhove (blz. 126). Dat O. De Poorter sponsor was, heb ik pas na de oorlog vernomen. Hij was een fabrikant in textiel gevestigd ……..

VRAGEN: bezat hij ze tijdens de oorlog zelf, op dat moment van 11/11/1942 + was dit blaadje effectief voor 11/11/1942 verdeeld vermits het verwarrend is dat het gedateerd is op 11/11/1942?? + WAAR ZIJN die kopijen Nu?) van dit blaadje
15 NOVEMBER = dag van de dynastie.

*zijn er manifestaties geweest op 15 november?
-welke jaren?
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

*NB: herinnert U een speciale activiteit op Rerum Novarum?

<u>BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.</u>

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Quasi dagelijks. Later naar soldatenzender West. Wanneer onze buurman, Valère Degand, naar de BBC luisterde, hoorden we dat duidelijk vermits onze huizen slechts gescheiden werden door een muur van één steen dik.

NOG VRAGEN: vanaf wanneer luisterde hij naar de niet-Duitse radio?
+naar welke: én de BBC én naar de Belgische uitzendingen?
+ wat betekent "soldatenzender West"?

NOOT: i.v.m. de Belgische Radio: ZIE G. BOON, De Belgische radio-omroep tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het NIR-INR in het verzet (1939-1944), Wommelgem, 1988, p. 246: op 28/9/1940 zijn de uitzendingen van Radio België gestart te Londen onder leiding van Victor de Laveleye.

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

Beiden. Meteen discussieonderwerp met geburen en een vriend klasgenoot.

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

Ja. Op een oude kaart van Europa en de summiere kaarten uit de gecensureerde kranten.
NOG VRAGEN: wat betekent "summiere kaarten"?

-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?

Vanaf operatie Barbarossa.

Noot: vanaf 22 juni 1941.

NOG VRAGEN: indien deze grote kaart van Europa uithing: waar hing deze kaart + werd dat bediscussieerd + wie 'werkte' er nog aan deze kaart + hoe werden de veranderde posities aangeduid…..?
+ wat was eigenlijk de bedoeling van dergelijke kaart?

-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

ADT toont ons een Duits V-symbool, gedrukt in paarse (?) inkt, waarbij zich boven de 'mond' van de V, eveneens gedrukt , een swastika bevindt. NOG EEN KOPIJ van vragen!

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?

Ik ben op de hoogte van dit incident. Maar ik kende er geen studenten.

NOG VRAGEN: vanaf wanneer + op welke manier was hij op de hoogte van het incident.

-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?

Uiteraard, ook de jeugd, zoals de meesten van ons, voelde de behoefte zijn sympathie te uiten. Verliezen wij niet uit het oog dat er geen kans was voor jeugdig vermaak; het was een vorm van protest.

NOG VRAGEN: van wanneer dateren DEZE gedachten? Van toen of van nu?

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?
-welke voorbeelden?
-welke waren deze cinema's?

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

-geen gehoor geven aan inleveringsbevel koperen voorwerpen;
NOG VRAGEN: wat deed men met de sancties die vast hingen aan een te kleine inlevering (namelijk een belastingsvermeerdering)? Of was dit niet geweten, of werd het niet toegepast in Ronse???
-beschilderen van gevels met V-tekens;
-bekladden van gevels van Duitsgezinden;
-ruiten ingooien van Duitsgezinden;
-ruiten ingooien bij dagbladhandel Vandemeerschout bij de presentatie van "Mein Kampf" (zie blz. 47: 30 januari 1941)
NOG VRAGEN: geef het adres van deze winkel op + datum ingooing.
-begroeten met twee opgestoken vingers (V);
NOG VRAGEN: geef op met wie dit gebeurde (buren, schoolvrienden, familie,……) + waar (enkel thuis, enkel op school, zelfs op straat, in de kerk, ….) + vanaf wanneer tot wanneer.
-in tegengestelde richting sturen van adreszoekende Wehrmachtsoldaten
NOG VRAGEN: hebt u dat gedaan, wanneer en waar? Deden volwassenen dat ook (geef voorbeelden)? Kent U voorbeelden van mensen die dat ook gedaan hebben en daar nadien problemen mee hebben gehad (zo ja, welke problemen:….)?
-oproep negeren inleveren Belgische legerkledij bestemd voor Oostfrontstrijders.
NOG VRAGEN: dit is het eerste voorbeeld dat we daarvan kennen. Hoe kent u dit voorbeeld: uit eigen familie, uit …..? + Hebt u een idee hoe breed dat voorbeeld is gevolgd (van kennissen op school, geburen, …..)? + hoe is U deze oproep te weten gekomen (via een aangekleefde Bekanntmachung? + wat deden de mensen dan zelf met deze kledij (hypothese: na dergelijke oproep kon men bijvoorbeeld moeilijk kinderen in de stof van dergelijke Belgische legerkledij steken; het zou toch nogal opvallen; wat gebeurde er dus mee:….?????)

NOG VRAGEN: kunt U opgeven op welke verschillende plaatsen in Ronse de berichten van de Duitsers en de Nieuwe Orde uithingen (station?;….)?

NOG VRAGEN: huis Scherpings In de Wijnstraat: hebt U daar in de etalage Duitse propaganda gezien (dat was bedoeld als rookgordijn om geen aandacht op de verzetsactiviteiten van de zoon te trekken)? + hebt U geweten dat daar in 1943 de ruiten zijn ingegooid (NB dor het M.N.B. zelf om dezelfde reden….)?

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:

ZIE DAGBOEK en andere thuis.

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?

*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

Meestal na probleemsituaties, na bijvoorbeeld aanhouding van vrienden of van nauwe relaties, of naar aanleiding van voedseltekorten.

NOG VRAGEN: op welke manier! Geef nauwgezet de formulering(en) op die ooit tegenover de Duitsers gebruikte!!
+ geef de namen op van Uw aangehouden vrienden en kennissen.

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?
-hoe wist men dit?
-wie heeft dit meegedaan?

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?

-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?

*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1943 te Flobecq)?

-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?

*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 18 maart, de H. Aartsengel Michaël)?

-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?

*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa's overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.
Ik voelde een inwendige opwinding, en had een gevoel van het naderende einde.
Cfr. fenomenologie van de eschatologie

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?

Herdenkingsstoet van de bevrijding.

*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?

Herdenkingsstoet van de bevrijding.

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).

NEEN.

*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?

-Hebt U nog de tekst?
*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?

-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?

*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).

*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

-Feestpaleis Stationsstraat: Soldatenheim;
-Villa Meuris Zonnestraat: hoofdkwartier lazaret (nu stock Americain);
-Patria Zuidstraat: werfbureel Franstalige SS;
-Vlaams Huis Kleine Markt: werfbureel Vlaamse SS;
-gebouw Van Coppenolle (naast Spiers nu) Vrijheidsplein: lokaal Dietse Blauwvoetvendels;
-Café Teniers Peperstraat: Vlaams SS-lokaal (rechts vanuit Grote Markt; rechtover de vroegere lokalen van de Sancta; nu sociaal eethuis);
-huis Vermeersch Wijnstraat:…..;
-Duits wapendepot: Ninovestraat (waar juist……?)

DIVERSE:

*HEEFT DE VERNIELING VAN HET HUIS Desmedt-Goebeert in de Zonnestraat op 3 september 1944 meegemaakt.

Iemand sloeg zelfs een hamer de plinten kapot: zie blz. 87 UITGEBREID.
Onbegrijpelijk was dat ook een zak bloem werd buiten gegooid.
NOG VRAGEN: gebeurden deze vernielingen op 3 of 4 september?

*bij de haarschering: zelfs de borsten werden met een hakenkruis beschilderd (niet vermeld in het dagboek! NOG VRAGEN waarom niet schriftelijk vermeld: in het dagboek staat "op het voorhoofd"!!). De politie heeft in heel deze zaak niet ingegrepen.

ADT vermeldt een mevrouw…… Van Butsele……In het dagboek nog een andere naam van een vrouw.

HERINNERINGEN van de ECHTGENOTE:

*mevr. Jeanne Coppez:

-woonachtig en school lopend te Mechelen in WO II;
-geboren 22 maart 1924;
-interview ten huize De Tollenaere - Coppez te Genk, ...
-datum interview: 28 oktober 2006.

Vader (°1890) was oudstrijder WO I (4 jaar aan het front + 1 jaar aan de Rijn).

Ik zat tijdens WO II op de school der zusters Ursulinen in Mechelen:
--eerst humaniora ? NOG VRAGEN welke richting juist;
--regentaat vanaf 1942-1943 (???) : op dezelfde school ???

Op deze school verplicht uniform: een zwarte schort voor de algemene vakken;

Ik heb een soort levende vlag gezien vanaf 1941 - 1942: op de schort op de boord van het borstzakje plaatste men twee kopspelden: één in rood en één in geel, en dit naast elkaar;

-NOG VRAGEN: hoeveel schooljaren dit gedaan (zelfs tot aan bevrijding?)???;
-vermoedelijk een 5/6 leerlingen in onze klas;
-NOG VRAGEN: wat in andere klassen????
-we hadden een Duistgezinde klastitularis: het was een soort uitdaging, en zij kon dat niet afnemen.
-NOG VRAGEN: waarom kan de klastitularis het niet afnemen (geen passend schoolreglement, …….?????);
-soms werden de RODE speldjes door Duitsgezinde scholieren afgenomen: men bekwam dan immers geel-zwarte kleuren (van Vlaanderen)!!

Op 10 mei 1940 een algemene zucht thuis: "Ze zijn daar weer" = absoluut niet welkom!

Mijn vader was lid van de Mechelse oud-strijdersbond. Deze kwam jaarlijks samen op 11 november. Dat was vanaf 1940 niet meer toegelaten door de Duitsers. Vanaf 194……. (NOG VRAGEN) en dit vervolgens gedurende de rest van de bezetting werd het Sint-Niklaasfeest van de oud-strijdersbond vervroegd van 6/12 naar …. 11/11! Voor de oorlog was dat een 'echt' Sint-Niklaasfeest. Nu diende het 'tegelijk' als Sint-Niklaasfeest én feest van 11 November. Naar dit feest ging heel de familie. Dit gebeurde op de Bruul in een feestzaal waar Raymond Ceulemans momenteel zijn biljartzaal heeft.

Deel 2. Tweede nu schriftelijk 'interview' met Alberic De Tollenaere.

= TEKST voor Alberic met bede kritische lezing en beantwoording + per mail dd. ?? door ons Alberic doorgestuurd + antwoorden uiteraard van Alberic en per mail terug gekregen.

+ NOOT uit 2025: Wij hebben geen idee hoe lang Alberic aan al onze vragen heeft gewerkt maar we bedanken hem ontzettend voor zijn bijdrage. Met alle mogelijke chronologische en mnemotechnische problemen als gevolg - we hebben hem deze vragen rond zijn dagboek meer dan een halve eeuw na dat dagboek zelf doorgestuurd! - lijkt het resultaat hoe dan ook uiterst interessant en sowieso zelfs voor het gehele land redelijk uniek.

+ zie LIB. PLUS.1997.01.16.2: voorstelling OORLOGSDAGBOEK van Alberic DE TOLLENAERE

Toen uitgegeven onder deze naam en ook zo bibliografisch citerend te gebruiken:

Alberic DE TOLLENAERE, *Oorlogsdagboek van een 13-jarige, met een voorwoord EN INLEIDING van de schrijver*, s.l., 2001 (2de - verbeterde- editie).

.....

*VRAAG: dit is een TWEEDE editie: de fout van de voornaam van Kerkhove is verbeterd; zijn er nog veranderingen? Er zijn waarschijnlijk noten bijgekomen, op basis van verwijzingen naar literatuur e.d.m.!?

Antwoord: *(cfr Kerkhove/Rouselle) aangevuld met een unieke reeks foto's + nota's naar aanleiding van vragen naar omstandiger informatie + namenregister*

NOG VERDER VRAGEN:
…….

*er is een voorwoord: p. 1-2: "Vanwaar dit dagboek? Alles wat in mijn toenmalige leefwereld indruk maakte, heb (vanaf hier p. 2) ik zorgvuldig bijgehouden, de aantekeningen waarin de benadering van bepaalde situaties kon worden aangevochten of vooringenomenheid uitstraalden, kregen veiligheidshalve op zolder een plaatsje onder een plankenvloer, zoals ik later een twintigtal anti-Duitse vlugschriften opgerold, in de holle zijleunen van de Leuvense stoof zal wegmoffelen."

VRAAG: wat zegden zijn ouders van zijn schrijfactiviteiten?

Antwoord: *aanvankelijk geen interesse*

NOG VERDER VRAGEN: wat later? Gevraagd om het te vernietigen wegens gevaar,….?

*Inleiding, p. 3-4: NADIEN GESCHREVEN? = inleiding

Dagboek 1940.

*p. 5: "10 mei 1940": "… De klap op de vuurpijl volgt met de nieuwsberichten van zeven uur. 's Nachts was de operatie 'Sichelschnitt' gestart; volgens hun eigen berichtgeving hadden 135 Duitse divisies zich in beweging gezet en de grenzen van Luxemburg, Nederland en België overschreden.

Paniek en verslagenheid alom.

In die eerste ochtenduren was er een drukte van jewelste bij ons thuis, in- en uitlopende buren en familieleden, de soms opgewonden commentaren van getuigen van de Pruisische inval een kwart eeuw vroeger en die nu een parallel trekken met de toenmalige gebeurtenissen.
Het gonst van de onheilsberichten:……..."

*p. 5: VRAAG: zat ADT toen nog in de school van de Spinsterstraat?

Antwoord: *ja.*

NOG VRAGEN: tot wanneer? Vanaf wanneer in het college?

*p. 6: een eerste voorbeeld van een zeer lange reeks van "zou" en "gerucht gaat" en ……..: GERUCHTEN!

Antwoord: *Mag ik er op wijzen dat wij qua berichtvergaring hoofdzakelijk waren aangewezen op de "geruchtenmolen" die draaiend werd gehouden door:*

-de bevolking zelf;

-het bestaan van een eenzijdige tendentieuze nieuwsbron werd genegeerd, voor leugens geïnterpreteerd (Radio Brussel, filmjournaal Belgavox).

Zelf kreeg ik een kijk op het lokaal gebeuren door

a) melkboer Degand Michel die dagelijkse ronde deed;
b) gebuur Valère Degand die alle electriciteitsmeters ging opnemen.

NOOT: in interview merkt ADT op dat deze buur zelf (luid) luisterde naar de BBC.

c) gebuur Vanden Eede François lid van de Fabriekswacht (na periode werkloos en om te ontsnappen aan de verplichte arbeidsdienst);
d) dagbladverkoper Boulaert Marcel die initiatief genomen had een fietsronde te organiseren met kranten en later Duitse propagandabladen zoals "Signaal" e.a.;.
e) familiebezoeken (nauwere familiebanden; pa had 6 broers en zusters);
f) studenten: tijdens de middelbare school trok ik alle dagen op met Marcel Haelters ook een BBC-verslaafde;
g) via nog rijdende pendeltreinen kwam ook buitensteedse informatie.

*13 mei 1940 + 21 mei + 27 mei + ……1940:

-er wordt aangeduid dat er gedode Duitsers op het stedelijk kerkhof worden begraven: dit is relevant i.v.m. het 'incident' van 1 november 1940!

*p. 9: "15 mei 1940": "Via aanplakbrieven krijgen alle weerbare mannen tussen 16 en 35 jaar bevel, zich met eigen middelen naar recruteringscentra van het Belgisch leger in Poperinge, Ieper of Roeselare te begeven. Het gemeentebestuur laat een speciale trein naar Zuid-Frankrijk inleggen (de eindbestemming van de recruten. 's Middags vertrekt een eerste contingent, de daaropvolgende dag neemt een tweede groep afscheid).

*p. 11: "20 mei 1940": hij neemt 's morgens de eerste Duitsers aan de woning waar met zijn vader die hem gewekt heeft:

p. 14, dezelfde dag: "Nooit tevoren had ik mijn vader zien wenen; terwijl hij nu met mij voor het raam staat, rollen tranen over zijn gezicht, zijn kaken gespannen en met trillende kin. De aanleiding voor zijn opgekropte woede en machteloosheid is gemakkelijk te gissen; de ontberingen die hij als opgeëiste had doorgemaakt onder de Duitse knoet van 1914-18 zullen hem op dat ogenblik door de geest hebben geflitst.

Zo vaak had hij ons reeds het verhaal gedaan van zijn belevenissen uit die periode, nu stond de vroegere dwingeland opnieuw aan de voordeur."

= BEGINSITUATIE! Mooi als inleidend onderdeel!

-VRAAG: hoe aan het cijfer geraken van het aantal Ronsese oudstrijders en opgeëisten m.b.t. WO I: allicht via notulen gemeenteraad na 11/11/1918??

= op die manier een indruk geven (+ cijfer socialistische verkiezingsoverwinning in 1938) van aantal personen die niet happig waren om Duitsers (en nazi's) te 'ontvangen'.

*p. 22: grootouders wonen 2 huizen verderop.
NOG VRAGEN: waar leefden de anderen + gezindheid

*p. 22: "26 mei 1940": (het is de eerste zondag onder de bezetting) "Een aanplakbrief op het stadhuis kondigt de omzetting aan van het Belgisch uur naar de Duitse klok."

-Is er niemand in Ronse die zich aan het oude (toren)uur gehouden heeft (cfr. diverse in Vlaanderen)?
NAVRAGEN bij ADT of men zich thuis en bij familie aan dit nieuwe Duitse uur thuis hield, of men tenminste niet bij een 'uurzegging' erbij zij: "volgens het Duitse uur"!

Antwoord: *alleen in de beginfase, weldra draaide de samenleving op het nieuwe uur.*

-VRAAG: waar heeft ADT deze aanplakbrief gelezen?

Antwoord: *stadhuis, alle berichten werden daar eerst bekend gemaakt. Duitse meertalige aanplakbrieven werden op groter formaat verspreid*

-zie p.108:…… herstelling van het oude uur op snelle wijze (….2. dagen na de bevrijding op 3/9/1944).

*p. 23: "30 mei 1940": "De krant "Het Algemeen Nieuws", sedert een paar dagen op de markt, bloklettert op haar voorpagina "Koning Leopold legt met zijn leger de wapens neer"…. Onder de bevolking is vrijwel iedereen het eens met de moedige beslissing

van de vorst - die alleen het welzijn van zijn onderdanen op het oog had - en vooral de uitroeiing van de restanten van zijn leger wilde voorkomen."

-VRAAG: welke krant las men toen thuis?

Antwoord: *Die waar men de hand kon opleggen – beperkte oplage.*

NOG CONCREET DOORVRAGEN…. : welke TITELS men thuis tijdens deze periode gelezen heeft: BELANGRIJKE INFO!

-NAGAAN de strekking van "Het Algemeen Nieuws" (boek Els De Bens).

-p. 24, dezelfde 30 mei 1940: "Via aanplakbrieven vernemen wij dat in Ronse een "Kommandatur" wordt gevestigd en generaal von Falkenhausen tot militaire bevelhebber is benoemd voor België en Noord-Frankrijk (Militärverwaltung). Door het Duitse Opperbevel krijgen wij een reeks verordeningen voorgeschoteld, ….. De tekst laat geen twijfel omtrent de bedoelingen van de bezetter, voor diegenen die weigeren er gevolg aan te geven. Hetzelfde opperbevel vergast ons alle dagen op een officieel legerbericht, waarbij de verliezen van de tegenstanders dik in de verf worden gezet en nooit gerept wordt over slachtoffers in eigen rangen". (onze cursivering)

-er kan duidelijk van het begin af aan geen naïviteit zijn bij de Ronsese bevolking;
-men ziet de scheiding van de realiteit "geallieerde verliezen versus geen Duitse slachtoffers": een eerste aanzet én waarneming van GESCHEIDEN manieren van voorstellen/denken!!!

*p. 27: "5 juni 1940": "Nieuwe Duitse verordeningen verbieden samenscholingen, voor alle openbare manifestaties is voortaan een toelating nodig…. De Feldgendarmerie zal waken over de uitvoering ervan."

*p. 28: "9 juni 1940": In een herderlijke brief sluit kardinaal Van Roey zich aan bij de beslissing van Leopold III, om zich samen met zijn leger over te geven. Tevens spoort hij de gelovigen aan de capitulatie te aanvaarden."

-Wat begreep men bij de mensen onder dit aanvaarden van de capitulatie + hoeveel is daar over gepraat?

Antwoord: *in eerste plaats einde van bloedvergieten. Oudere generatie verdeeld.*

NOG DOORVRAGEN:
…..

-brief OPZOEKEN (zie biblio F. Maerten) en analyseren!

*p. 31: "17 juni 1940": "Terug naar school.
Een van de eerste opgelegde taken is uit de leerboeken geschiedenis alle teksten verwijderen met betrekking op de oorlog 1914-18, waarin het gedrag van de Duitse soldaten ten overstaan van de Belgische bevolking aan de kaak werd gesteld en het heldhaftig verzet van onze troepen op het IJzerfront uitvoerig belicht."

-VRAGEN: is hierbij een soort verzet geweest bij de leerlingen + hebben sommige leerlingen of leerkracht 'ten minste' de verwijderde teksten bijgehouden + waar?

Antwoord: *Leerkrachten legden zich neer bij instructies schooldirectie.*

NOG DOORVRAGEN: wat heeft hijzelf met zijn boeken moeten doen + welke boeken moesten aangepast worden?

-VRAGEN: herinnert ADT zich later nog (inzonder in de periode rond 11 november) dat zijn leerkracht(en) geschiedenis sprak(en) over de verwijderde delen!?

Antwoord: : *in korte en omfloerste termen werd over W.O. I. voorgelezen*

NOG DOORVRAGEN: uit welk boek?
VERGELIJK met wat meester Roger Vercruyssen deed.

*p. 32: "25 juni 1940": "Er is gemor over de kwaliteit van het rantsoenbrood: het heeft er alle schijn van dat het meel met andere producten vermengd is. Personen die het kunnen weten, beweren dat er aardappelmeel in verwerkt is….
Uiterst benieuwd hoe de stad Doornik er uitziet na de uitzonderlijk zware beschieting, riskeren mijn vader en ik de tocht per fiets. Het centrum van deze middeleeuwse kunststad vormt één enorme puinhoop."

-volgt een lange beschrijving + enkele kopijen van ansichtkaarten met daarop talrijke verwoestingen.

*p. 34: "30 juni 1940": "Het lokale weekblad 'Het Volk van Ronse' verschijnt opnieuw. Uitgever Goebeert slaagde er in de publicatie terug te lanceren, met instemming van de bezettende overheid."

-Goebeert was toenmalig gemeenteraadslid, voor de lijst Katholieke Partij en sinds ??…….;
-dit blad was sinds ??…. reeds de spreekbuis van Vindevogel.

*p. 35: "15 juli 1940": "Het schepencollege steunt een motie van trouw aan de koning en verzoekt de bevolking de bevlaggen op 21 juli."

-originele tekst reeds in bezit (zie notulen)?
-VRAGEN hoe ADT dit wist?

Antwoord: *het nieuws liep rond als een lopend vuurtje.*

ONDERZOEKEN: wanneer het college deze motie aangenomen heeft
+ vergelijken met dag van publicatie erover in dit dagboek (hoe snel is een lopend vuur in Ronse?)

*p. 35: "20 juli 1940": "In tegenspraak met de motie van het schepencollege, is het de bevolking verboden te bevlaggen op de nationale feestdag. Via aanplakbrieven krijgen wij kennis van de verordening".

*p. 35: "21 juli 1940": "Ook in de kerken krijgt de jongste verordening de nodige aandacht, voortaan is het niet meer toegelaten de klokken te luiden of te bevlaggen. De Te Deum plechtigheid ter ere van de koning wordt geschrapt".

-noot: NAGAAN of dit de enige keer in de bezetting was dat het Te Deum niet mocht doorgaan?!

*p. 35: "*23 juli* 1940": "Uit de buurt vertrekken de eerste werkwilligen naar Duitsland. Er bestaat geen twijfel dat voor het overgrote deel van hen, de werkloosheid en de benarde voedselsituatie aan de basis lagen van hun beslissing"

-VRAGEN wie wordt bedoeld met "uit de buurt"?

Antwoord: *gezin met drie kinderen, een viertal huizen verder, drie mannen die het alleen wagen (onderstreping door de auteur)*

-zie p 52…….. i.v.m. de beslissing van zijn vader.

NOG DOORVRAGEN

*p. 36: "2 augustus 1940": "Met de dag neemt de schaarste toe. Aan voedingswaren, op de "officiële" markt, ontbreken vooral koffie en vetstoffen. Het gebruik van "ersatzkoffie", bestaande uit gemalen graan, wordt gepropageerd.

Krantenartikels kondigen de invrijheidsstelling aan van alle Vlaamse krijgsgevangen, met uitzondering van beroepssoldaten. Volgens cijfers van de lokale Rode Kruisafdeling werden meer dan 300.000 krijgsgevangen van diverse pluimage in Ronse opgevangen en verzorgd."

-VRAAG: zou het plaatselijke Rode Kruis nog ergens een ARCHIEF hebben: vragen aan ROBERT DUSSART?

-i.v.m. algemene indruk VERSUS idee "wondere zomer":

--beginnende schaarste (inzonder van het bakje troost!);

--vele soldaten nog niet thuis (+ uiteraard minder hoop in Wallonië door de verdeelpolitiek der Duitsers);

--enorme indruk van de aantallen der diverse soorten krijgsgevangenen.

*p. 36: "6 augustus 1940": "Een eerste trein brengt opgeroepen of gevluchte jongelui terug uit Frankrijk".

*p. 36: "7 augustus 1940": "Nieuwe aanplakbrieven manen de bevolking aan alle koperwerk in te leveren (o.m. obushulzen uit de vorige wereldoorlog). ….. Bij valavond laat vader mij toe ons koperwerk stiekem onder de grond te steken."

-vergelijk met het verhaal van JDB: aan hem nog eens vragen wanneer juist hun obussen in de tuin begraven werden (na of voor de aankomst der Duitsers; na of voor deze Verordnung; …??)

-OPGELET: dergelijke weigering valt 'momenteel' in de beide definities van zowel "militair" als "moreel verzet"!? HOE AANPAKKEN, BEGRIJPEN?

-VRAGEN aan ADT waarom zij dat koperwerk niet wilden afgeven, wat was hun motief om het te verbergen + heeft het onder de grond gezeten tot aan de bevrijding?!

Antwoord: *Inleveren was rechtstreekse bijdrage aan wapenindustrie en betekende verder aanslepen van de bezetting.*

*p. 36: "10 augustus 1940": "De Duitse overheid verbiedt het beluisteren van Engelse nieuwsuitzendingen: boete 7000 tot 8000 Bef."

*p. 36: "11 augustus 1940": "Er is een bericht aangeplakt waarbij de Duitse bevelhebber bekend maakt dat hij voortaan geen anonieme brieven meer wenst te ontvangen. Onthutsend, als men er aan denkt dat bepaalde personen zich zo ver willen verlagen, vrienden, kennissen of geburen op deze wijze aan te klagen."

-inderdaad ONTHUTSEND dat VERKLIKKERIJ reeds zo VROEG (anoniem) gebeurt;

-VRAGEN aan ADT of het hier een algemeen bericht betrof (aangaande België) of een bekendmaking van de plaatselijke Kommandantur?

Antwoord: *Zie noot 69: 32.845 naamloze verklikkersbrieven door de Duitsers ontvangen gedurende de hele oorlog (geciteerd boek eens nakijken);*

*p. 37: "15 augustus 1940": "De ene "Bekanntmachung" volgt op de andere, voortaan is het oprapen en verspreiden van Engelse strooibiljetten formeel verboden"

*p. 37: "19 augustus 1940": "De militaire bevelhebber verbiedt, in een nieuwe verordening, alle openbare dansgelegenheden.

Het uitvaardigen van verbodsbepalingen is zowat het enige dat momenteel als een goed gesmeerde locomotief loopt, men is praktisch verplicht alle dagen de aanplakborden te consulteren om te kunnen uitmaken met welk been men dient op te staan."

*p. 37: "22 augustus 1940": "Een achttal dagen reeds houdt het verre gedreun aan. Gedurende de voormiddag doet zich een plotse opstoot voor en registreren wij twee explosies per minuut, dit gedurende anderhalf uur. De verboden Britse nieuwsuitzendingen maken naderhand melding van beschietingen, op een van hun konvooien op doortocht in het Kanaal. Zou er tussen beide feiten een verband bestaan?

Druppelsgewijs sijpelen namen door van teruggekeerde krijgsgevangenen; eergisteren waren er twee stadsgenoten onder de gelukkigen, vandaag veertien…"

-een bewijs dat men van in het begin het BBC-verbod aan de laars lapte;
-info i.v.m. wondere zomer. ??

*p. 37: "24 augustus 1940": „Op bevel van de Kommandantur, organiseert het stadsbestuur, als tegenmaatregel voor de sabotagedaden in de stad en haar omgeving, een burgerbewakingsdienst…… De bewakers zullen op hun beurt gecontroleerd worden door de politie of de Feldgendarmerie.

Uit tientallen kleine feiten valt af te leiden dat een beweging op gang komt die zich opstelt tegen de politiek van de bezetter. Misschien begon het met een banaal, maar gewild in de verkeerde richting sturen van een naar de weg informerende Duitser, naderhand werd al eens een onbewaakt legervoertuig beschadigd, volgde er brandstichting, doorsnijden van telefoonkabels of het afrossen, van een solitair militair in een café.

De acties werden alsmaardoor driester.

De dagvluchten van de Luftwaffe op Engeland zijn merkbaar afgenomen."

-**NOOT:** ADT heeft zelf een telefoonkabel doorgehakt (zie interview). VRAGEN: waarom niet vermeld in dagboek (schrik voor ontdekking?)?

Antwoord: *Gebeurde niet 's nachts zoals in uw eerste nota vermeld maar 's morgens tussen 8 en 9 uur.*

Een paar Duitse lijnleggers waren op de Zonnestraat bezig een kabel af te rollen van een grote houten spoel die zij vooruit moesten duwen, richting De Klijpe. Toen zij ter hoogte waren van de fabriek Hannecart heb ik thuis een handbijltje gehaald en in een plotse opwelling van inwendige woede of noem het verzet, de kabel doorgehakt op de straatkasseien

Bijna onmiddellijk na deze impulsieve daad, begon ik de draagwijdte en mogelijke gevolgen ervan te beseffen. Dit gebeurde einde mei, ik vermoed 30 of 31, represaille maatregelen waren nog niet bekendgemaakt op dit moment.

Inderdaad niet in mijn dagboek opgenomen, angst om het neer te schrijven, bij mogelijke huiszoeking zou ik mijzelf de das omgedaan hebben, ouders wisten het zelfs niet.

+ welke voorbeelden kent hij voor deze maatregel van 24/08/1940 NOG? Zie voorbeeld petat in uitloop van Adelin Devos.

*p. 38: "2 september 1940": "De zoveelste verordening. Het fotograferen van kruispunten, nutsgebouwen, enz. is alleen aan beroepsfotografen voorbehouden, mits speciale toestemming."

-nuttig i.v.m. fotograferen van de klokkenroof?

*p. 38: "3 september 1940": "Sedert een week wordt de uitzending van de Britse nieuwsberichten gehinderd door een stoorzender, wat aanvankelijk bij ons overkwam als een technisch defect, schijnt wel een georganiseerd Duits manoeuvre te zijn.

Het beluisteren van de verboden uitzendingen wordt met de dag gevaarlijker. De bezetter zou beschikken over rondrijdende wagens met opsporingsapparatuur.
Rampzalige toestand op de voedselmarkt. Boter en smout zijn niet meer beschikbaar. Wij troosten ons met confituur op de boterham. De zwarte marktprijzen rijzen de pan uit."

-VRAGEN of dergelijke opsporingsapparatuur wel degelijk gewerkt heeft; zijn er daardoor wel degelijk BBC-luisteraars opgespoord? NOOT: hoogst waarschijnlijk zijn de zogenaamde ….. bedoeld: wagens die radiozenders van het verzet kunnen opsporen (zie GFP-rapporten in bezit!). In dit geval is de 'logica' van dit gerucht duidelijk: de zaak werd gewoon omgedraaid (het opsporen van uitzendende radio's werd door de 'volksmond' vervangen door het opsporen van ontvangende radio's).

-de beschrijvingen van de voedselproblemen eens vergelijken met "L'An 40".

*p. 39: "5 september 1940": "Het luchtoffensief gaat in alle hevigheid verder, golven van meestal een twintigtal vliegtuigen storen gedurig het luchtruim".

*p. 39: "6 september 1940": "De verordeningen volgen elkaar in snel tempo op…… Alle motorvoertuigen zijn door de bezetter gevorderd, enkel een reeks bevoorrechten beschikt nog over eigen vervoermiddelen. De man in de straat heeft in de fiets een trouw en handig werkpaard gevonden".

*p. 39: "7 september 1940": "Radioberichten vermelden een massale luchtaanval op Londen, 300 bommenwerpers onder begeleiding van 600 jachtvliegtuigen hebben de hoofdstad in een vlammenzee herschapen.

Is dit de voorbode van de invasie?"

*p. 39: …: "Geëvacueerde Oostendenaars, op zoek naar een onderkomen in Ronse, vertellen dat daar de bezetter de kuststrook laat ontruimen, op een diepte van 20 km. Naar het binnenland."

-VRAGEN: zijn deze Oostendenaars heel de oorlog in Ronse gebleven?

Antwoord: *geen idee*

+ hoe heeft ADT deze informatie vernomen (rechtstreeks van deze mensen, of via via) + wat werd bedoeld met een ontruiming van 20 km: iedereen daar weg ???

*p. 39: "18 september 1940": "Geen ochtendjournaal op de BBC.
Gisteren en eergisteren konden de uitzendingen niet worden opgevangen; ik vermoed dat dit te maken had met de door de Duitsers met een zekere triomf aangekondigde massale luchtaanval op Londen."

-Hoeveel maal per dag luisterden zij thuis naar de BBC?

Antwoord: *meestal 's avonds, periode geweest dat ik 's morgens vooraleer naar school te vertrekken de berichten beluisterde; onder voorwendsel lessen doornemen/laat gaan slapen /vroeg er uit*

*p. 39: "28 september 1940": "Op de BBC luisteren wij in vrij goede omstandigheden van 20 tot 22 uur een uitzending in het Nederlands."

*p. 40: "6 oktober 1940": "Uit krantenberichten vernemen wij dat de bezetter aan de Belgische kust de bootjes opvordert…."

*p. 39: "7 oktober 1940": "Er is nu ook geen margarine meer verkrijgbaar, terwijl de melkrantsoenen verder afslanken".

*p. 41: "12 oktober 1940": "Op militair bevel worden alle straatnamen die betrekking hadden op gebeurtenissen of personen uit de periode 1914-18 door andere vervangen. Een openlucht muziekconcert in het centrum, door een korps van de Wehrmacht, kent opvallend weinig bijval"

-Kent hij voorbeelden van verzetslui die de mensen aanmaanden om niet te blijven kijken naar dergelijke concerten
+ is er een soort verzet geweest bij de wegname van deze straatnamen + zijn de Ronsenaars de 'oude' zeg vooroorlogse straatnamen blijven gebruiken!!!?

Antwoord: *niet bij mijn weten, oude straatnamen zijn lang in gebruik gebleven*

-Op welke tijdstip ging dat orkest door (ochtend, na een mis, middag, ….)? + op welke plaats(en) ging dat concert door + geef alle plaatsen op waar dergelijke concerten doorgingen tijdens de hele oorlog.

Antwoord: *'s Zondagnamiddags op de Grote Markt . Geen regelmaat.*

-verzet in het NIET doen van iets. Opgelet : afwegen aan de verwachting van de inrichter: hier was zeker geen verplichting?

*p. 41: "2 november 1940": "Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

*p. 41: "5 november 1940": "…… een ontketende luchtbatterij….
Op het stort zijn de cavaleristen nu de attractie. Paardendressuur wekt altijd belangstelling en het ontbreekt niet aan kijklustigen.

-Waar stond deze nabije luchtbatterij + waar nog bijzijnde (en vanaf welke periode ongeveer).

Antwoord: *weet niet; vermoed rond La Houppe*

-Hier is nu eens wel veel volk, in tegenstelling tot het openluchtconcert van 12 oktober. Waren hier misschien vooral kinderen (was ADT er zelf bij = ooggetuige)?

Antwoord: *ja*

*p. 41: "8 november 1940": "Dit maakten wij tot nog toe niet mee! Blijkbaar een hevige Britse luchtaanval op een of andere Duitse stad. Vanaf 21 uur 's avonds defileert, om de tien minuten, een vloot bommenwerpers. De ganse nacht was het zwaar motorengebrom niet uit de lucht.
In tweetalige (Duits-Nederlands) aanplakbrieven waarschuwt de bezetter voor sabotagedaden en dreigt ermee o.a. de naar huis teruggekeerde Belgische miliciens terug op te roepen. Ook wordt verbod opgelegd feestelijkheden of herinneringsceremonieën te organiseren op 15 november, de naamdag van de koning."

*p. 41: "9 november 1940": "In de streek van de Borinage zou de voedselschaarste tot rellen geleid hebben met de mijnwerkers. Zij legden het werk neer, omdat zij van oordeel waren dat de rantsoenen niet meer toereikend waren voor het harde labeur. Dit nieuws maakt deel uit

-mooi voorbeeld van een communicatiestroom: mond-aan-mond van de Borinage tot in Ronse; nog NATREKKEN wanneer daar de eerste rellen gebeurd zijn om de SNELHEID van deze berichtgeving te kennen!! (eventueel via werk F. MAERTEN).

-Er was tot in ???……. (na de oorlog!!!) de zogenaamde ???….. trein die mijnwerkers uit Ronse, Brakel en de rest van de streek tot in … (Borinage, Henegouwen) bracht. Heeft ADT kennis van Ronsenaars die in het begin van de oorlog, en dit tot op het einde, naar de steenkoolmijnen van Henegouwen trokken?

Antwoord: *neen*

p. 41: "11 november 1940": "Voor scholen uiteraard geen vrije dag ter gelegenheid van de Wapenstilstand…..Open verzet tegen de bezetter komt tot uiting op de wapenstilstandherdenking. Sommigen wagen het erop zich in straat te tonen met een driekleurig strikje in het knoopsgat."

-Herinnert ADT zich een soort alternatieve vrije dag of alternatieve viering (bijv. leerkrachten die geen les gaven, of een verhaal rond WO I vertelden, …..) in dit voor 1940 t.e.m. 1943!?

Antwoord: *geen*

-Herinnert hij zich dergelijke incidenten in buurgemeenten als Zulzeke, Berchem, …., Opbrakel, Nederbrakel, Amougies, ….?

Antwoord: *geen*

-Heeft hij deze "sommigen" gezien of erover gehoord (en door wie) + wie waren die sommigen? + is zijn eigen vader en diens broer (als 2 opgeëisten WO I) die dag 'iets' gaan doen? + in welke straten van Ronse hebben de sommigen gewandeld met dat strikje (enkel centrum, arbeiderswijken - welke?-, ook in zijn buurt,….)?

Antwoord: *in het centrum zijn een paar gevallen gesignaleerd van personen met een kenteken. Zij droegen er helaas hun naamkaartje niet bij.*

*p. 42: "12 november 1940": "De kranten melden dat in sommige steden, overtreders in hechtenis genomen zijn wegens het verstoren van de openbare orde op de herdenking van de 11de november. Als wij mogen geloof hechten aan de Duitse media heeft de "Blitzkrieg" op Engeland zijn hoogtepunt bereikt.

-Welke kranten hebben dat gemeld + ging het ook over Ronse (wie in Ronse opgepakt) + over welke steden (buiten Ronse) ging het?

Antwoord:: *Ronse niet speciaal vermeld. ik meen mij te herinneren dat het een artikel in de Brüsseler Zeitung betrof.*

-NOOT: de door ADT te vermelden kranten OPZOEKEN.
-"als wij mogen geloof hechten ….": mooie opmerking van deze 13e jongen over het reeds toen precaire geloof in de "verhalen" van de Duitsers.

-Wat bedoelt hij met de Duitse media + is daarbij bedoeld ook "'t Volk van Ronse en Oudenaarde" + las men tijdens de oorlog geregeld (hoeveel:…….?) "'t Volk van Ronse en Oudenaarde" en waarom of waarom helemaal niet? Lazen de familieleden (bijvoorbeeld de opgeëiste nonkel) ook (niet) het "'t Volk van Ronse en Oudenaarde", en om welke reden (niet)?

Antwoord: *Radiouitzendingen – gecensureerde berichten -"'t Volk van Ronse en Oudenaarde" (VVR) volgde de Duitse visie. In Ronse was dit het meest gelezen weekblad. Het bracht de lokale distributieberichten, zoals rantsoenen, ravitaillering. Het politiek hoofdartikel, veelal van de hand van Vindevogel, nam men er bij. Voor velen was het de enige bron van berichtgeving + rubriek gebroken armen en benen (+opgeschroefd résumé van de oorlogsgebeurtenissen).*

*p. 42: "15 november 1940": "Plechtig Te Deum in de plaatselijke kerken ter gelegenheid van de naamdag van de koning"

-Welke kerken worden bedoeld (alle toenmalige Ronsese kerken) + heeft hij met zijn familieleden (welke…….?) een Te Deum bijgewoond in Sint-Hermes + was er veel volk +

waren er ook veel lokale politici + waren er leden van de Nieuwe Orde (zwarten en Duitse militairen: welke …..)?

Antwoord: *geen bijgewoond.*

*p. 42: "18 november 1940": "Het ontdekken van anti-Duitse pamfletten, verspreid naar aanleiding van 15 november, geeft aanleiding tot huiszoekingen.

Ten overstaan van de talloze beperkingen, een overvloed aan Verordnungen en Bekanntmachungen groeit het ongenoegen, sommigen wagen zich aan openbare kritiek."

VRAGEN: waren deze pamfletten in Ronse uitgedeeld + wanneer (juist voor, tijdens, of na 15 november) + welke organisatie was hiervoor verantwoordelijk (uitgestrooid door geallieerde vliegtuigen, een Ronsese weerstandsgroepering: welke ……..) + bij wie zijn huiszoekingen geweest en welke waren de gevolgen (arrestaties, boete voor de stad,…)?

Antwoord: *ik vermoed voor de gebeurtenissen, 's nachts in de straten verspreid, initiatiefnemers werden opgezocht, uitgever(s) zelden vernoemd, kwestie van geen hint te geven à Feldgendarmerie of Milities*

-Hoe weet ADT dat van die openbare kritiek: heeft het zelf gehoord, of via derden (vader, …..)? + wat voor kritiek was dat: gewoon klagen (teveel is teveel), plus de wens dat de Duitsers het maar eens moeten aftrappen, enzovoort? + wat waren de beperkingen die bij de mensen van Ronse het meest doorwogen (zo precies mogelijk)?

Antwoord: *De overgrote meerderheid was ontevreden, in warenhuizen of bij het aanschuiven werd kritiek uitgebracht over de vele "weldaden" van het regiem: werkloosheid, het aanschuiven zelf voor kaarten, voor zegels, voor distributie van melk, boter, bepaalde vleeswaren, de in verlof vertrekkende Duitsers gepakt en geladen met artikels die in hun eigen land niet te verkrijgen waren. Bij momenten van ontgoocheling als tijdens de distributie de voorraad plots was uitgeput.*

Zelf dikwijls genoeg in de rij gestaan

*p. 42: "21 november 1940": "De kranten blokletteren de invrijheidsstelling van 25.000 Vlaamse beroepsmilitairen. Die maatregel die een tweespalt jaagt tussen Vlamingen en Walen, lokt heel wat kritiek uit bij de Franssprekende burgerij. De uniformen van de teruggekeerde krijgsgevangen worden opgevorderd, zij zullen een nieuwe bestemming krijgen als winterkledij voor Wehrmachtsoldaten."

-Hoe weet ADT dat die burgerij veel kritiek had (gehoord, of via derden, in lokale kranten; welke ……)?

Antwoord: *Ronse tweetalige stad, zonen van Franssprekenden, meestal zelfstandigen, werden niet vrijgelaten. De opgevorderde kledij werd niet altijd ingeleverd. Geen gekend vervolg.*

-Kent ADT gevallen waar men thuis geweigerd heeft de uniformen van de teruggekeerde krijgsgevangen over te maken voor de Duitse soldaten? Wat heeft men er dan mee gedaan (nieuwe kleren in deze stof was allicht gevaarlijk)?

Antwoord: *gewoon weggegooid of donkerblauw laten verven (voor hergebruik)*

NOOT: wanneer men weigert dergelijke uniformen terug te bezorgen, omdat men niets wil bijdragen aan het Duitse leger, is dit volgens mijn definities een … militair verzet!

*p. 42: "28 november 1940": "Vandaag opnieuw ontroerende scènes aan het station; een vijftal landgenoten die na zes maand gevangenschap hun gezin of familie terugvinden.

….. De oprichting van een gemeenschappelijk werkliedensyndicaat krijgt een kolom in de pers."

Antwoord: *Toenertijd werd verteld dat en Soudan en Vindevogel in Ronse de grondleggers hiervan waren. Ik meen mij te herinneren dat een zekere Florimond Waterloos als een van de promotoren van de alliantie werd vernoemd. Oorspronkelijke vergaderingen gingen afwisselend door in het Feestpaleis en in de Kristen Volksbond*

-Zijn er naar aanleiding van dergelijke terugkeringen geen 'nationale' manifestaties geweest (men liep bijvoorbeeld als ontvangende familie rond met tricolore strikken, een vlag, ……)?

Antwoord: *Niet bij mijn weten – gewoon niet in te denken*

-Had dit gemeenschappelijk syndicaat succes in Ronse + kent ADT mensen die er zich lid van gemaakt hebben? + wat met eigen familieleden (vader, diens broer,….) + weet hij van bepaalde druk op de socialistische en christelijke syndicaten om zich op te heffen en op te gaan in het gemeenschappelijk syndicaat + waar was de zetel ervan te Ronse?

Antwoord: *geen familieleden. Geen zetel te Ronse*

+ NOOT 2025: er was zeker een zetel te Ronse.

*p. 43: "20 december 1940": "Duitse stoorzenders maken de Britse nieuwsuitzendingen praktisch ongenietbaar.

Officiële start van de lokale dienst "Winterhulp". Via pamfletten krijgt de bevolking kennis van de werkmethodes en doelstellingen van de organisatie die op initiatief van vooraanstaanden uit de bedrijfswereld is opgericht."

-Hoe werd Winterhulp in Ronse ontvangen; in het begin en na enige tijd (als een goed initiatief, als een moffeninitiatief, ….)? + wie waren die vooraanstaanden uit de bedrijfswereld + hadden zij op dat moment of eventueel later de naam van economische collaborateurs te zijn?

Antwoord: *hangt af van uitgangspunt: bij de jongeren tot 16 jaar (gekeurd door Dr. Emile Cuvelier) was deze lichte maaltijd een (soms aangenaam) tussendoortje afwisselend reep chocolade, bord havermoutpap, soldatenkoek, vitaminetablet, douteus visschoteltje. Bij ouderen: bepaalde welstellenden kleefde er een Duits reukje aan; zij konden eventueel meedingen op de Winterhulp loterij of benefietevenementen*

In Ronse: Michel Portois was initiatiefnemer met Dr. Delghust, gebroeders Dupont, Ir. Pycke, Albert Hantson: stichtingsvergadering op stadhuis in samenspraak met Vindevogel Stichters waren geen collaborateurs. Ook niet later.

*p. 43: "30 december 1940": "Bepaalde textielfabrikanten, sedert korte tijd terug aan het werk, bedenken hun werknemers met een lap stof als nieuwjaarsgeschenk."

-Heeft ADT een idee hoeveel textielfabrikanten er in Ronse na de invasie moesten stoppen met produceren + wie is van de fabrikanten (ook andere zaken als textiel!) gestopt omdat hij WEIGERDE met de Duitsers samen te werken + zijn er textielfabrikanten geweest die openlijk heulden met de Duitsers (bijvoorbeeld op de verjaardag van Hitler een vrije dag gaven, een vlag uithingen en andere dergelijke dingen)?

Antwoord: *geen idee. Weigeren? Bij mijn weten geen openlijk huldebetoon*

-zie p. 48: "14 april 1941: "vader, sedert maanden werkloos in de textielnijverheid, wordt ingeschakeld in het gemeentelijk wegenonderhoud." VRAAG: waar hij had dan voorheen gewerkt?

Antwoord: *Fabrieken De Graeve Vanhovestraat en Cyr Cambier Jan Van Nassaustraat*

-Het verhaal gaat dat Ronsese textielfabrikanten stoffen gemaakt hebben voor het Duitse leger en ook voor concentratiekampen: heeft het Ronsese verzet daartegen ooit aanslagen gepleegd (tegen wie + wanneer)?

Antwoord: *niet bij mijn weten. Gekend was Ganseman & Demyttenaere als fabrikant (GAMY). Fabriek Samyn zou wel afgeperst geweest zijn door weerstand?*

+ NOOT 2025: het betreft Albert Samain die ....

Dagboek 1941.

*p. 44: "1 januari 1941": "Traditiegetrouw is de hele familie bij mijn grootmoeder uitgenodigd. Nog nooit had zij ieder gezin moeten vragen eigen brood en koffie mee te brengen. De stemming was er niet minder om."

*p. 44: "5 januari 1941": De start van het nieuwe jaar brengt meteen de benoeming van Leo Vindevogel, als burgemeester van Ronse, ter vervanging van Eugène Soudan, uit zijn ambt ontheven bij toepassing van besluit van 13 november j.l.
…. Het gerucht doet de ronde, dat in de Spinsterstraat een Duits officier zich een kogel door het hoofd heeft gejaagd, nadat hij vernomen had dat zijn gezin in ene bombardement zou zijn omgekomen".

-Is er thuis over gepraat (bijvoorbeeld over het verschil tussen de kandidaten M. Ponette en Vindevogel, of dat er beter een 'democratische' burgemeester kon blijven,…..) + is er thuis en tussen de mensen over de ietwat latere afschaffing van de gemeenteraden: er was plots helemaal geen democratisch lokaal bestuur meer!

Antwoord: *Langs vaders kant waren er zeven kinderen, zij deelden uiteraard niet dezelfde mening. Ondanks zijn pro-Duitse houding ging Vindevogel door als meer gematigd. Over de afschaffing van de gemeenteraad was er weinig commentaar*

-Waarom of waar vandaan gebruikt de jonge ADT dergelijke ambtelijke taal als " … uit zijn ambt ontheven…" (zie zelfs de datum!!!): wat was daarvoor zijn bron?

Antwoord: *term die in de krant werd gebruikt*

*p. 44: "7 januari 1941": Een tweede zelfmoordpoging volgt een dag later. Beide lijken worden op het burgerlijk kerkhof bijgezet en niet op het Duitse "Ehrenfriedhof"."

-Wat zijn de bronnen van ADT hiervoor + waar juist op het oude kerkhof bevond zich een Duits "Ehrenfriedhof"?

Antwoord: *'t Volk van Ronse en Oudenaarde + Tussen driehoek gevormd door samenloop van Steenweg naar Leuze en Steenweg naar Doornik in uiterste hoek achter eigendom Holvoet, tegen de haag.*

*p. 44: "11 januari 1941": "Bijna iedere dag is er een gezin, dat de thuiskomst mag vieren van een familielid-krijgsgevangene. Blijkbaar zaten onze miliciens over heel Duitsland verspreid en werden ze individueel op transport gezet.
Er is opnieuw sprake van rellen in het Waalse landsgedeelte, naar aanleiding van de voedselschaarste."

*p. 44: "12 januari 1941": "Zeventien krijgsgevangenen vinden hun gezin terug."

*p. 44: "14 januari 1941": "Vandaag tellen wij dertig gelukkigen, zij vormen de aanloop voor kleinere contingenten in de loop van de volgende dagen."

-Hoe moeten we dit "tellen" begrijpen: heeft ADT die mensen zelf geteld, of van horen zeggen, of uit de krant,…?

Antwoord: *geruchtenmolen, welke andere nieuwtjes waren er?*

*p. 45: "22 januari 1941": "Aan de openbare gebouwen wapperen hakenkruisvlaggen, het zou verband houden met de aankomst van hogere militairen."

-Hoe kwam het zicht van dergelijke vlaggen over; wat dacht, en deed men eventueel, dan?

Antwoord: *gevoel dat men ons iets had ontnomen: bezorgde wrevel, er vertoonden zich ook militairen met een armband.*

*p. 45: "26 januari 1941": "De bezetter laat het kustgedeelte tussen Calais en Zeebrugge ontruimen. Er gelden uitzonderingsmaatregelen voor burgers ingeschakeld in de bevoorrading of met levensnoodzakelijke taken belast."

-Hoe is ADT aan deze informatie gekomen?

Antwoord: *Weet ik niet meer*

*p. 45: "30 januari 1941": "De promotiecampagne voor Hitlers dagboek 'Mein Kampf' door een krantenverkoper in de Kruisstraat schijnen bepaalde Ronsenaars niet te slikken. 's Nachts kwamen kasseistenen in zijn uitstalraam terecht"

*p. 45: "1 februari 1941": "….. Een treinramp in Duitsland eist 86 Belgische slachtoffers, een stadsgenoot werd opgenomen als gekwetste. Hij maakte deel uit van een konvooi terugkerende krijgsgevangenen."

*p. 46: "12 februari 1941": "Een ordonnantie, ondertekend door majoor Papendick, beveelt de inlevering aan van kabels en transmissiemateriaal".

-Was dit soms de Kommandant van Ronse?

Antwoord: *weet niet meer. Vanaf 1942 was de Kreiskommandant van het arrondissement Oudenaarde Joseph Völlmer.*

Noot: datum elders NAKIJKEN + de man was verantwoordelijk voor geheel Aalst en ….

*p. 46: "23 februari 1941": "Autobusdiensten worden geschrapt. Voor verplaatsingen is men nu op de trein of vooral op de fiets aangewezen!"

-Hoe kon men de fietsen gebruiken, bij bijvoorbeeld een gebrek aan rubber voor de banden? Alternatief?

Antwoord: *Belgen schenen over voldoende voorraad te beschikken of "geen banden" = te voet.*

*p. 47: "24 februari 1941": "In een nabijgelegen weide ontdek ik van de Britse propagandadiensten "Le Courier de l'Air - distribué par vos amis de la R.A.F". sensatie. Een kind is blij met ene dode mus zegt men, maar ik kan u verzekeren, dat dit heel wat opwinding veroorzaakte, temeer daar er gevangenisstraf stond op het bezit van anti-Duitse pamfletten. Teneinde deze aan het geoefende oog van Feldgendarmen of Gestapo te onttrekken, maakte ik een rolletje van deze minikrantjes en op die manier pasten zij perfect in de holle zijleuning van onze Leuvense stoof (latere edities van "Le Courier de l'Air" - ik verzamelde een hele collectie - zullen in dezelfde schuilplaats terecht komen). Van een klasgenoot Ghislain Bellinck vernam ik dat ook hij er een paar gevonden had. Ongewild schepte dit een band tussen ons beiden."

Antwoord: *Juist - medestudent!*

*p. 47: "12 maart 1941": "'s Voormiddags vloog een dubbelstaartvliegtuig over, na zoekwerk in mijn documentatie bleek dat een Focke Wulf 189 te zijn. Tot nu toe had ik van dit type er nog geen opgemerkt in onze streek. Enkele dagen terug zag ik voor de eerste maal een Ju 87, de beruchte Stuka."

Antwoord: *Maakte deel uit van een groepje die modelvliegtuigjes uit balsa bouwde. Beschikten over gegevens, een technisch blaadje dat na korte tijd ophield te verschijnen + ontbreken grondstoffen*

*p. 47: "14 maart 1941": "Weer een paar ordonnanties:….
2. Iedereen is voortaan verplicht Duitsvijandige opschriften op zijn eigendom te verwijderen voor 8 uur 's morgens.

Men is dus verplicht, voor dag en dauw, gevels en stoepen te inspecteren. Strooibriefjes kunnen overal terechtkomen en anglofiele elementen springen soms losjes om met de verfborstel.

Ruitentikkers waren de voorbije dagen zeer actief. De woningen van Duitsgezinden vielen in de prijzen nl. Neyts, Studio Teniers (lokaal van de SS), het 'Vlaams Huis' en bij de Desmedt-Goebeert op de Zonnestraat. Glasbreken kan men niet zonder lawaai, toch glipten de daders door de mazen van het net. Als gevolg hiervan krijgen een 30-tal personen, gekend om hun anti-Duitse houding, als taak opgedrongen 's nachts de huizen van collaborateurs te bewaken".

Antwoord: *Neen – ik keek meer uit naar geallieerde vlugschriften*

-Wie was NEYT en waar was hij (+ beroep)?

Antwoord: *Middenstander (winkel van handschoenen, dassen, kousen, etc) Zonnestraat*

Antwoord: *naar het schijnt zouden op stadhuis steekkaarten opgesteld op aanwijzing van kopstukken van de V.N.V. & De Vlag, naderhand doorgegeven à Sicherheitsdienst.*

*p. 47: "19 maart 1941": "Door een nieuwe maatregel, worden gemeentemandatarissen ouder dan zestig, uit hun ambt ontzet."

*p. 48: "2 april 1941": "'s Nachts heeft de R.A.F. ons bedacht met tweetalige vlugschriften."

*p. 48: "6 april 1941": "De bierrantsoenering is opgeheven, wat nu in de cafés geschonken wordt, is een slap brouwsel, in de volksmond "fluitjesbier"
er is opnieuw sprake van stakingen in de Borinage." (onze cursivering)

*p. 48: "16 april 1941": "De Nederlandstalige BBC uitzendingsuren zijn gewijzigd."

-VRAGEN: welke uren voorheen en welke nu?

*p. 48: Arbeidsambt: VRAGEN: waar was dat gelegen?

Antwoord: *Fostierlaan 39 Ronse directie Jozef Ronsse, gewestleider De Vlag*

**p. 49: "1 mei 1941":* "Belgische militairen die na 18 mei jl. thuisgekomen zijn, worden verzocht zich te melden op het stadhuis.

Verscherpte controle op de verkoop van voedingswaren… Anderzijds worden uit de drukkerij Massez 55 landkaarten meegenomen …..

-VRAGEN: weet ADT van dergelijke late terugkomende militairen te Ronse; interessant voor de leefwereld!
-VRAGEN: wat heeft dat te betekenen, die wegname van landkaarten…? + door wie juist?

Antwoord: *Feldgendarmerie naar men toen vertelde*

*p. 49: "3 mei 1941": "De voedselproblemen beheersen de dagelijkse gesprekken. …."

*p. 49: "05 mei 1941": "Sensatie! Onder de bevolking circuleert een clandestiene krant. Zij publiceert een oproep om op zaterdag 10 mei a.s. - een jaar na de Duitse aanval op België- zich tussen 14 en 16 uur niet op straat te begeven als vorm van protest. Nieuw initiatief van het groeiend verzet.
De Duitsgezinde propagandisten blijven ook niet bij de pakken zitten. Zowat overal in het centrum vindt men strooibriefjes, met als hoofding "Vlaanderen vooruit!" Andere met de karikatuur van een uit Griekenland verjaagde Britse soldaat, met een degen in de rug geplant.

O ironie, de plaatsnamen op de tekening "Grèce, Méditerranée", gaan lijnrecht in tegen het Vlaamse streven en laten vermoeden dat de clichés afkomstig zijn van rexistische Waalse afdeling"

-NOOT: ik had eerst genoteerd (van de eerste editie): "Stilaan groeit verzet": VRAGEN aan ADT of hij zijn tekst gekuist heeft!?

Antwoord: *ander nuancering?*

*p. 49: "7 mei 1941": "De bezetter vaardigt verbod uit tegen het dragen van internationale kentekens op 10 mei a.s., of neerleggen van bloemen op graven van gesneuvelden".

-VRAGEN: hoe heeft ADT deze boodschap vernomen; hing het ook op een plakbord (in dat geval wist de hele stad het….)

Antwoord: *Plakbord?*

*p. 49: "10 mei 1941": "Wij kijken terug op een jaar ellende. Mensen met lage inkomens voeren strijd om te overleven. De rantsoenen volstaan niet voor een normale voeding of de levensnoodzakelijke eetwaren zijn gewoon soms wekenlang niet verkrijgbaar.3 Voor de zuivelwinkels vormen zich rijen voor afhaling van ……. (NB: is een beschrijving van het moment zelf DOORVRAGEN?)…. De zwarte marktprijzen bereiken ongeoorloofde proporties.

Op een paar uitzonderingen na, hebben de textielpatroons hun activiteiten gestaakt, alleen collaborerende bedrijven bieden werkgelegenheid. De niet- actieve industriëlen verkopen hun voorraden aan opgedreven prijzen, want ook kleding staat op de bon."

-VRAGEN: waarom schrijft hij "wij" en niet "ik": heeft men effectief thuis samen de zaken eens overlopen?

Antwoord: *Heb al zo dikwijls de IK-vorm gebruikt; trouwens vormde het gezin ook het leeuwenaandeel in de dagelijkse gesprekken*

-VRAGEN: hier net is het extreem belangrijk om te weten of ADT dit inderdaad op deze momenten heeft neergeschreven!!!

-VRAGEN: zijn er werkelijk geen industrieën geweest die tegen en lage prijs verkochten (denk aan…… : is de grootvader van ….., uit het verzet)

Antwoord: *best mogelijk – misschien a personeel. Textielwaren werden immers met zegeltjes verkocht –zonder zegels = zwarte markt = strafbaar.*

*p. 50: "11 mei 1941": "Op het gemeentelijk kerkhof bevinden zich momenteel 478 graven van gesneuvelde Duitsers, waarvan 48 overgebracht zijn it omliggende dorpen

-VRAGEN: hoe wist ADT deze cijfers zo precies?

Antwoord: *waarschijnlijk gepubliceerd in "'t Volk van Ronse en Oudenaarde".*

*p. 50: "12 mei 1941": "Het Sint-Antoniuscollege mocht zich op 10 mei jl. verheugen in het bezoek van de Feldgendarmerie. In verschillende klassen rukten zij kentekens af bij studenten. Een drietal leerlingen, en naar verluidt ook een leraar, kregen een mep in het aangezicht en mogen zich aan een strafmaatregel verwachten. Vermoedelijk ligt de aanklacht van een kleine kern Duitsgezinde elementen hiervan aan de basis. De Superior van het college is voor de feiten verantwoordelijk gesteld."

-VRAGEN: wat was de te verwachten straf?

Antwoord: *behoudens de uitgedeelde meppen en terechtwijzing superior herinner ik mij geen gevolg.*

-VRAAG: hoe kon deze kleine zwarte kern de Feldgendarmerie verwittigen: is deze scène eventueel in de namiddag gebeurd zodat deze zwarten over de middag via hun ouders de Feldgendarmerie konden verwittigen?

Antwoord: *mogelijk; studenten bespreken ook soms onder elkaar een gezamenlijke houding vooraf*

*p. 50: "13 mei 1941": "De verboden BBC-uitzendingen brengen het als een primeur… Als een lopend vuurtje ontlokt dit bericht bij iedereen commentaar … Rudolf Hess, één van Hitlers trouwe medewerkers en vermoedelijke opvolger, gaf er de brui aan en nam de wijk naar Schotland, waar hij na een geslaagde parachutesprong door een landbouwer werd opgebracht".

*p. 50: "14 mei 1941": "De gecensureerde pers geeft de vlucht van Hess toe, geïnterpreteerd enerzijds als een vredespoging, terwijl het "Algemeen Nieuws" in een randartikel vermeldt dat betrokkene tekenen van zwakzinnigheid vertoonde."

-VRAGEN: welke pers bedoelt ADT?

Antwoord: *De toen voor handen zijnde pers, kon evengoed "Volk en Staat" zijn geweest*

nog VRAGEN of hij dan zelf, of thuis + of geburen Volk en Staat lazen??

*p. 50: "17 mei 1941": "Omwille van de papierschaarste krijgen de kranten een nieuw kleedje. Het gebruikte papier ziet er vaalgrijs uit en is ruwer, het krantenformaat en het lettertype zijn verkleind.

Wat niet inkrimpt, zijn de prijzen op de zwarte markt, voor een kilo suiker, zonder zegels uiteraard, schommelt de prijs rond de 20 Bef."

*p. 50: "18 mei 1941": "Eindelijk iets opbeurends, iets hoopgevend … de roep van een koekoek. De voorbode van de zomer!"

*p. 51: "22 mei 1941": "'Volk en staat', de V.N.V.-krant, brengt verslag van rellen die zich in Brugge hebben voorgedaan, naar aanleiding van de weigering door het episcopaat een mis op te dragen ter nagedachtenis aan Joris Van Severen, een jaar geleden te Abbéville vermoord."

Thuis zijn de voorraden op. De kleien spaarpot is leeg. Moeder is een twintigtal kilo vermagerd en ik loop constant met een hongergevoel rond. Nadat mijn ouders en grootouders, net voor de Duitse inval, hun spaarcenten in rook zagen opgaan door het bankroet van de Patriakas, staken zij het niet onder stoelen of banken dat zij het moeilijk hadden. Nu vreten de werkloosheidsperiodes, de afbetalingen op de gebouwde woning en het zeer dure leven de laatste reserves aan.

Het gemiddelde arbeidersloon per maand bedraagt ongeveer 1.500 Bef."

-Weigering mis op te dragen: ook tijdschrift 'Volk en Staat' UITKAMMEN (en aanverwanten). VRAAG: hebben zich dergelijke weigeringen ook in Ronse afgespeeld?

Antwoord: *weet niet*

-is over die PATRIASPAARKAS al gepubliceerd?

Antwoord: *Best mogelijk*

-VRAGEN: wanneer juist gebeurd en door welke oorzaak (ineenstorting van rijk Lagache, ….)?

Antwoord: *meen te weten 1936.*

-VRAAG: hoeveel Ronsenaars zouden in de zelfde situatie gezeten hebben, m.a.w. de oorlog op die manier moeten beginnen hebben?

Antwoord: *moeilijke raming; destijds horen zeggen dat de werkliedenspaarkassen in Ronse in dezelfde periode over kop zijn gegaan*

-VRAGEN: heeft een en ander to bitterheid in het gezin geleid op de Ronsese verantwoordelijken van de Patriaspaarkas, die men 'overdroeg' op de Duitsers?

Antwoord: *bitterheid die naar ik aanneem niet werd overgedragen*

*p. 51: "26 mei 1941": "Om onbekende redenen doekt de bezetter de lokale Ortskommandatur op, de Feldgendarmerie trekt in de gebouwen in, voortaan liggen wij onder jurisdictie van de Kreiskommandatur Aalst."

*p. 51: "29 mei 1941": "In het centrum hebben Verdinasoleden kwistig omgesprongen met propagandapamfletten o.m. in de Kruisstraat, de Wijnstraat en op de Delhayeplaats zijn gevels en vensterramen beplakt, zelfs de gevel van de dekenij kreeg een beurt."

-VRAGEN: op welke huizen hebben zij geplakt? Want er wordt van "vensterramen" geplakt (soort vergeldingsmaatregel te00120gen de vele anti-Duitsgezinde bewoners van de Wijnstraat?,……)?

Antwoord: *weet ik niet meer.*

-VRAAG: wie was er in Ronse bij het Verdinaso + of betrof het leden van buiten Ronse?

Antwoord: *Vermoed van omstreken; zie blz 1 van dagboek. In Ronse: o.a. familie De Poorter, vader René, en zonen Oscar en Roger.*

+ NOOT 2025: daar was ook zekere nadien veroordeelde Frans De Tollenaere bij; familie?

*p. 51: "1 juni 1941": "Het aantal bedelaars neemt toe, meestal kinderen die hun kansen van deur tot deur wagen."

-VRAGEN: heeft ADT zelf bedelaars gezien + waar + waarom een toename: wat betekende dit concreet + grepen de politie of de Feldgendarmen er nooit tegen in? + kent hij namen van dergelijke 'bedelaars'?

Antwoord *Geruchtenmolen van inwoners van het centrum*

*p. 51: "3 juni 1941": "Kranten vermelden aanslagen op militaire installaties, telefoonlijnen of zelfs leden van de Wehrmacht. Het neersteken van een soldaat in het park te Laeken geeft aanleiding tot in hechtenisneming van 100 gijzelaars."

*p. 51: "5 juni 1941": "Alle tradities moeten er aan geloven. De organisatoren van de Fiertel, een jaarlijkse ommegang, krijgen verbod opgelegd.
Zoals in de middeleeuwen worden bestraffingsmaatregelen openbaar bekend
Gemaakt. Een landbouwer uit de 17de wijk, een zekere Schepens, wordt betrapt op het verduisteren van voedingswaren, krijgt een boete van 231.550 Bef. Het vonnis wordt aangeplakt op alle straathoeken".
De R.A.F. bedacht ons met strooibiljetten: de proclamatie van president Roosevelt waarbij hij alle steun belooft aan de Britten en hun bondgenoten."

-vonnis boer op een MIDDELEEUWSE manier bekend gemaakt: VRAGEN of hierbij niet een soort vernederend gevoel ervaren werd, ook bij de lezer van dergelijk bericht?
Waarom anders dergelijke formulering door ADT.

Antwoord*: figuurlijk aan de schandpaal*

*p. 51: "8 juni 1941": "Drievuldigheidszondag. De nieuwsberichten op de BBC, dermate gestoord door een Duitse zender, komen alleen verstaanbaar over rond 23.40 uur."

-VRAGEN aan ADT voor de juiste frequentie van de Belgische BBC?

Antwoord: *Weet ik niet meer*

VRAGEN: bleef ADT ook zo laat op om te blijven luisteren?

Antwoord: *Vroeg en laat zoals reeds vermeld*

*p. 52: "11 juni 1941": "…
*p. 52: "12 juni 1941": "…
*p. 52: "13 juni 1941": "…

*p. 52: "23 juni 1941": "Ronsenaars bekend om hun communistische overtuiging zijn in de loop van de nacht door de Feldgendarmerie aangehouden en naar de gevangenis in Gent overgebracht. Een zekere Mannens, die bij het uitbreken van de oorlog, in mei, door de Belgische Veiligheidsdiensten werd geïnterneerd omwille van zijn linkse sympathieën, is nu ook voor de Duitsers een staatsgevaarlijk individu."

-ADT heeft oog voor ironie in de politiek.

*p. 52-3: "27 juni 1941": "Pro-Duitse milities, vermoedelijk de in de volksmond onpopulaire "Zwarte Brigade", waren de afgelopen nacht weer actief. Gevels in de Statiestraat, de muren van de tekenschool, de meisjesschool "Sancta Maria", etc. werden (vanaf hier blz. 53) met leuzen bekleed, zoals "SS ter zege", "Vlaanderen vooruit" en een V-teken aan de galg bengelend."

-VRAGEN: waar is de tekenschool? + welke gebouwen waren er nog beklad: cfr. "etc."?

Antwoord: *Vanhovestraat: lesgevers, Fred Vindevogel, Emile Cuvelier en Marcel Massez.*

-VRAGEN: dat V-teken met de galg; was dat in een standaardvorm (een 'moule') of een ter plekke uit de hand getekend?

Antwoord: *had alles weg van een stempel*

p. 53: "29 juni 1941": "In hun akelige uniformen drijven SS-ers hun propaganda-activiteiten door, per twee zijn zij aan de kerkgangen geposteerd na iedere mis en schrikken er niet voor terug de aankoop van hun krant 'Volk en staat' op te dringen aan de omstaanders. De bijval is gering, alleen aan bekenden of familieleden geraken ze een exemplaar kwijt.
Een Duitse vertaling van het werk van Valère Depauw, "Tavi" is verkrijgbaar in de lokale boekhandel."

-VRAGEN: wie waren deze SS-ers? + hebben zij dit elke maand gedaan + gedurende heel de bezetting?

Antwoord: *de enige mij bekende was Noël De Smet - Goebeert. Hebben niet alle Zondagen volgehouden vermoedelijk wegens te weinig bijval*

-VRAGEN: was deze Duitse Tavi verkrijgbaar in alle Ronsese boekhandels: geef de namen en plaatsen van deze boekhandels op + lag deze Duitse Tavi duidelijk in de etalage van een / sommige boekhandel(s): welke……. ?+ heeft deze Duitse vertaling van Tavi geleid tot verzet ertegen in die lokale boekhandel; bijvoorbeeld ruiten 'tikken', ……? + werd er thuis schande van gesproken dat Depauw zijn typische Ronsese werk Tavi in het Duits had laten vertalen, of dat hij het per se hier in Ronse in het Duits in de boekhandel wou laten liggen?

Antwoord: *heb de zaak niet gevolgd vermoed van niet, had op dit tijdstip andere prioriteiten*

*p. 53: "04 juli 1941": "Zondag a.s. houdt staf De Clercq, leider van het V.N.V., een meeting in de zaal "Feestpaleis" naar aanleiding van de samensmelting van de pro-Duitse verenigingen. Inkom 4 of 10 Bef. Verschillende sprekers komen op het programma voor."

-VRAGEN: is er naar aanleiding van de verschijning van Staf De Clercq geen verzet geweest, symbolisch of praktisch, van de kant van de witte bevolking en/of van het verzet zelf? Denken we in de eerste plaats aan de socialisten in wiens paleis de V.N.V.-leider kwam praten!!!!

Antwoord: *geen weet van verzet i.v. deze gelegenheid. De crème van de pro-Duitse verenigingen was in Ronse verzameld.*

*p. 54: "06 juli 1941": "Er is heel wat deining in het stadscentrum naar aanleiding van de redevoering van Staf De Clercq. Leden van het Verdinaso, de Dietse Blauwvoetvendels en SS-ers in uniform staan plots in de kijker. Een verrassing voor bepaalde stadsgenoten die plots relaties of geburen ontdekken in een ongewone kledij. De begroeting met de gestrekte rechterarm geeft aanstoot. Naar verluidt woont burgemeester Vindevogel de meeting bij."

-VRAGEN: zie TEVENS vorige vraag! Wat bedoelt ADT met "heel wat deining" en "aanstoot"?

Antwoord *Dit spektakel – dat veel nieuwsgierigen lokte - was voor sommigen een ontnuchtering; bepaalde geburen in wie zij sedert jaar en dag een zogezegde "neutrale" houding zagen, verschenen plots in een vijandelijk uniform. De Hitlergroet was dan inderdaad het summum van de verontwaardiging voor hen*

-VRAGEN: heeft ADT de zaak van nabij meegemaakt? + hoe weet hij dat een en ander een slechte verrassing was voor sommige Ronsenaars + welke Ronsenaars hebben zich daar blijkbaar voor de eerste keer 'geuit' als zwarte?

Antwoord: *was er niet bij; pikte wel de commentaar op*

*p. 54: "09 juli 1941": "'s morgens vinden wij strooibiljetten "Le Courier de L'Air", waarin de redenen worden opgesomd waarom Duitsland de oorlog zal verliezen. Nl: het beschikt niet over een zeemacht, het is zijn luchtoverwicht aan het verliezen en zijn economische bronnen zijn niet vergelijkbaar met de Brits-Amerikaanse."

-VRAGEN in hoeverre dergelijke 'logica' doordrong bij de mensen, m.a.w. hoeveel geloofde men daarvan + hoe werd dergelijke boodschap gecommuniceerd (men kon moeilijk met het pamflet op de borst naar school of de markt gaan bijvoorbeeld)?

-NOOT; de opmerking over de bronnen ligt in de lijn van mijn definities waarin het economische binnen het militaire domein wordt geplaatst.

*p. 54: "12 juli 1941": "In het schepencollege worden drie zetels ter beschikking gesteld".

-VRAGEN: is hier zwaar over gepraat door 'de mensen'? + wat was de kennis van de nieuwe vervangers, de publieke opinie over hen?

*p. 54: "20 juli 1941": "Als reactie op de jongste plakpraktijken van de nazi-aanhangers, kon men zondagmorgen in de straten van het centrum uit papier geknipte V-tekens vinden. Een aperitiefje op de nationale Feestdag van morgen?
Het verweer heeft zich ook al geuit in de honderden met verf of krijt clandestien en summier aangebrachte tekens op muren en poorten. Het verspreiden van V (for Victory), is een suggestie ,,,,,VAN ,,,,,,,,,,,,,,,,,,,???

-NOOT: interessant is dat de jonge ADT zelf deze symbolenstrijd van de witten definieert als een "VERWEER", en meer, als een als een verweer dat zich heeft "GEUIT". Dat betekent enerzijds dat hij een verweer erkent dat INNERLIJK is, en er dus af en toe eens uit moet, maar ook dat hij dergelijke ludieke zaken als een 'echt' verweer tegen de Nieuwe Orde ziet. NAVRAGEN of hij dit NU een juiste interpretatie vindt.

Antwoord: *geen twijfel daaromtrent*

-VRAGEN: heeft ADT ooit zelf deze V gebruikt (op eigen tekeningen, op een muur 's avonds, gefloten als morsetekens, onderstreept in eigen teksten om 'zich bezig te houden', ….)?

Antwoord: *neen*

-VRAGEN: vermits deze V blijkbaar massaal aangebracht was in Ronse:
--waar gebeurde dit voornamelijk?

Antwoord: *zowat overal maar voornamelijk op blinde muren in het centrum*

--wat was de officiële reactie (zijn er mensen opgeroepen om te kuisen, kreeg de stad een boete,….)?

Antwoord: *Tegenacties van pro-Duitse bewegingen onder vorm van strooibriefjes; ik herinner mij niet dat stad Ronse hiervoor heeft moeten opdraaien*

*p. 54: "21 juli 1941": "Met uitzondering van een eredienst, opgedragen om 9 uur, zijn alle plechtigheden verboden."

-VRAGEN: wat was toen het normale uur van de hoogmis?

Antwoord: *11 u*

is ADT naar het Te Deum geweest; wat met zijn familieleden (oud opgeëisten!)?

Antwoord: *neen*

*p. 55: "14 augustus 1941": "Het dragen van om het even welk kenteken is verboden".

-VRAGEN: wat was de bron hiervoor van ADT?

*p. 55: "15 september 1941": "Een eerste stap naar de Amerikaanse betrokkenheid. Nadat Duitse U-boten drie U.S.A. schepen gekelderd hebben, heeft president Roosevelt besloten dat voortaan oorlogsschepen de Britse konvooien zullen begeleiden en het recht voorbehouden de aanvallende onderzeeërs te beschieten. Het bericht doet bij sommigen een sprankeltje hoop ontstaan, eenmaal - in de volksmond - Amerika zich mengt in het conflict zou dit het einde er van kunnen bespoedigen."

-VRAAG!!! Was het echt zo dat er een zekere algemene berusting was, en dat de idee dat door de steun van de Amerikanen (zoals in 14-18) men wil uit deze situatie zou geraken?

Antwoord: *algemene berusting is te sterk uitgedrukt – laat mij eerder stellen dat wij gewoon geraakt waren aan een idee "fixe" dat de bezetting niet kon blijven duren, en heimelijk werd op een Amerikaanse interventie gerekend op een of andere manier*

*p. 56: "26 september 1941": "Vader kwam terug thuis voor een kort verlof."

-Waar werkte vader in Duitsland + wat vertelde vader over de situatie in Duitsland? + werd dit door verteld aan andere Ronsenaars (wie: klasgenoten, buren, …….) ?

Antwoord: *Farmaceutisch bedrijf Merck Darmstadt + logies bij particulier. Ervaring met censuur, discipline in bedrijf, indoctrinatie bij jeugd en de spreekterughoudendheid v. bevolking tegenover buitenlanders, opvallende naïviteit van de doorsnee Duitser ten overstaan van de politieke & oorlogsberichtgeving*
Buren en familieleden – kort verlof

+ NOOT: telefonische mededeling Alberic De Tollenaere: "*Ik beschik nog over twee documenten van de firma Merck: één briefhoofd van de firma en een soort postkaart waar de fabriek op staat. Mijn vader heeft er zeker één bombardement meegemaakt waarover hij in een ultraklein en nauwelijks leesbaar handschrift in een soort dagboek over heeft geschreven! Hij had ook mee moeten graven aan schuiltrechters. Een zekere .... De Vos, samen met zijn vrouw Julia ...., is bij ons aan huis geweest om die fabriek als werkplaats aan te prijzen*."

+ NOOT 2025: onvergeeflijk dat ik dat daar, over dat weliswaar nauwelijks leesbaar DAGBOEK, niet op ben ingegaan en natuurlijk inzage heb gevraagd - desnoods via een handschriftkundige.

*p. 57: "7 oktober 1941": "….. Aanplakbrieven op alle straathoeken! Een beloning van 10.000 Bef voor diegene, die inlichtingen kan verstreken, die zouden kunnen leiden tot aanhouding van de daders van de aanslag op het rexistisch lokaal te Brussel, waarbij de secretaris van de beweging, Jean Oudekerken, om het leven kwam."

-Werden dergelijke zaken in eigen kring besproken; het ging alleszins 'maar' om iets dat in het verre Brussel gebeurd was?

Antwoord*: in eigen kring.*

*p. 57: "25 oktober 1941": "De kranten publiceren nieuwe maatregelen waarbij iedereen verplicht wordt, één kilo oud metaal in te leveren (koper, lood, zink). Wat

ons betreft, blijven de twee koperen obushulzen op hun onderduikadres op een halve meter diepte langs de zijgevel."

-Heeft hun familie geen problemen gehad door geen koper in te leveren, of hebben ze een kleine hoeveelheid ingeleverd (bijvoorbeeld meer belastingen,….)?

Antwoord: *niet bij mijn weten – inlevering was moeilijk na te checken.*

Waarom wilden zij eigenlijk per se die twee obushulzen van WO I behouden?

Antwoord: *alleen het idee dat op die manier een bijdrage tot de bewapeningsindustrie vermeden werd en als dusdanig de Duitse suprematie en de bezetting kon inkorten*

+ heeft ADT nog mensen (geburen, vrienden, schoolkameraden,…) gekend die net hetzelfde hebben gedaan, nl. dergelijk souvenir de guerre in de tuin bijhouden?

Antwoord: *grootouders.*

NOG VRAGEN: alle grootouders, of enkel via ….. kant?

+ wat hadden zij in WO I gedaan? + wat was hun houding tegenover de Duitsers?

-NOOT: in feite werd men langs werkelijk alle kanten gewaar dat men alles voor Duitsland, en zijn eeuwige oorlogen, moest overhebben: ook de eigen leefwereld werd langs alle kanten 'geduid' of 'geduitst' vanuit het perspectief "oorlog"! MEER DOEN met deze overweging?

-Bestaan deze hulzen nog ergens ……?

Antwoord: *eigenaardig genoeg hadden wij de onze lang vergeten na de bezetting. Bij het verkopen van het ouderhuis werd er vruchteloos (kortstondig) naar gezocht*

-NOOT: bemerk de gebruikte terminologie: ook materialen als obushulzen kunnen een "onderduikadres" krijgen!

*p. 57: "11 november 1941": "De gevel van het huis Ponette in de Stationsstraat werd in de afgelopen nacht met zwarte verf beklad. In de loop van de voormiddag haastte de bewoner zich de V-tekens en het woord 'verrader' te verwijderen".

-NOOT: normaal moest een bewoner zijn gevel proper maken van anti-Duitse leuzen voor 8 uur (zie immers p. 47, ordonnantie bekend op 14 maart 1941). Hier gebeurt dit blijkbaar in de voormiddag. = ironische noot……

-Hoe precies is deze "voormiddag"? + heeft ADT deze graffiti gezien + waar precies was het huis van Maurice Ponette? + heeft ADT betrokkene nog in zijn uniform zien paraderen (en in welke omstandigheden)?

Antwoord: *voor de opening van klassen + ik kende hem niet persoonlijk*

*p. 57: " "21 november 1941": "De gevel van het plaatselijk SS-stamcafé, de 'Studio Teniers' in de Peperstraat, kreeg deze nacht een beurt met hakenkruisen, de woorden 'lafaard' en 'traître'. 's Middags had een ploeg schilders het boeltje opgeruimd."

*p. 57-58: "04 december 1941": "De barre winterkou heeft ons in haar greep. Het ontoereikende kolenrantsoen dwingt ons zuinig om te springen met de brandstoffen. Wij blijven zoveel mogelijk binnenshuis…" LANGE TEKSTNOG VOLLEDIG opnemen

*p. 58: afgebeeld pamflet "De dageraad van de Overwinning", met de tekst van Radio België van 8 november 1942 bladschikking!

NOG OVERNEMEN
ESSENTIEEL is de oproep om te WACHTEN!

*p. 58: "12 december 1941": "De diensten van DeVlag hebben beslag gelegd op het huis Van Obost…..

Dagelijks, aan de hand van de clandestiene BBC-nieuwsberichten trachten wij ons een idee te vormen van de bewegingsoorlog op het Russische front. Sommige kaarten uit onze schoolatlas helpen daarbij. Het Duitse leger schijnt vastgelopen in de winterkoude; het lijdt geen twijfel dat de verliezen ernstige proporties aannemen. Vandaar de oproep voor vrijwilligers."

-het volgen van de verre oorlog.

*p. 58: "24 december 1941": "Het is ijzig koud, de nachttemperaturen dalen tot min 15°. ….."

Dagboek 1942.

*p. 61: "Door mijn dubbele taak, als "plaatsvervangend gezinshoofd" en mijn middelbare studies, komt er van mijn dagelijkse notities minder terecht. Zelf vond ik toen ook dat de dagelijkse opsomming eentonig begon te lijken. Ik besloot dan ook alleen bij de markantste feiten mijn schrift nog eens boven te halen."

-Dit is waarschijnlijk een redactionele commentaar uit 2001?

Antwoord: *dit is inderdaad een redactionele commentaar uit 2001.*

*p. 61: een verslag van voedselrellen: dit is allicht één van de zeer zeldzame werkelijk politieke acties in Ronse tijdens de bezetting, met name het opkomen voor zijn belangen (in dit geval genoeg eten). Dit is nu eens geen verzet in de ware zin van het woord.

*p. 61: "Einde mei (1942) vertrekken de eerste Vlaamse SS-vrijwilligers vanuit Antwerpen naar het Oostfront. Eén van hen, een zekere G. Ronsse, klasgenoot op het College, kwam in afwachting van zijn marsbevel, de lessen bijwonen in zijn uitdagend uniform, tot grote ergernis van iedereen". (onze cursivering) = betreft Joseph junior

*p. 61: "Een stadhuisbediende, die in een overmoedige bui op 21 juli (1942) het vaderlands lied debiteert tijdens de werkuren, bekomt het slecht, hij loopt 28 dagen gevangenisstraf op."

*p. 61: korte tekst over de proclamatie in Sint-Ambrosius:

-het was “30” en niet “13” augustus;

Antwoord: *opgevangen gerucht 30??13??*

-NOOT: Germain Kerkhove (stond in de eerste editie niet Gil?) is niet gearresteerd noch weggevoerd naar Duitsland.

*p. 61: “We beleven een kortstondig moment van hoopvolle verwachting op 18 augustus; een Brits-Canadese landingspoging op de kust in Dieppe wordt helaas binnen de twaalf uur uit elkaar geslagen.”

-VRAGEN over meer informatie hoe deze landingspoging werd besproken, zowel onmiddellijk bij het nieuws, als ’s avonds bij de bekendmaking van de afloop ervan, als later wanneer de geallieerden hun best deden om dit als een testcase voor te stellen?

Antwoord: *‘Ochtend startte met soort dubbel gevoel; enerzijds, na het eerder triomfantelijk aangekondigd nieuws op Radio Brussel dat een Engelse landingspoging op het Europese vasteland plaats had; anderzijds naarmate de tijd vooruitliep en de Duitse verslagen het hadden over een mislukte poging, werd het scepticisme, “ is dit wel correct, een soort ongeloof, “zou het wel “de landing” zijn (toch een innerlijke vreugde latend) bewaarheid.*

Teleurstelling groeide en liet uiteindelijk een wrange nasmaak met als troost dat het de volgende keer waar zou kunnen zijn.

Engelse post (klassieke benaming van de BBC uitzending) liet verstaan dat het om een strategische tactiek ging, testen van invasietechnieken, nieuwe wapens, idee Duitse versterkingen. Deze mededeling zette een domper op het voorbarig enthousiasme.

Het idee van “de invasie” verloor veld tijdens het reportage verslag op Radio Brussel, uiteindelijk meenden wij te mogen begrijpen dat het om een soort commandoraid ging van de Britten, zoals op Saint-Nazaire.

*p. 63: kopij van RONSE VRIJ -RENAIX LIBRE van 11 November 1942.

*p. 66: “Tijdens het eerste halfjaar duikt een sluikblaadje op “Ronse Vrij - Renaix Libre”. Begin december wordt een leerling van het atheneum, A. Vanden Eede, door een leraar betrapt op het lezen ervan. Twee weken later gaat de Feldgendarmerie over tot zijn aanhouding, de huiszoeking die erop volgt leidt tot de ontdekking van de ledenlijst van een vaderlandse groepering met communistische inslag. Dit geeft aanleiding tot tweeëntwintig arrestaties, waaronder deze van de vermoedelijke drukker van het blaadje M. Massez…..
In december volgen tweeëntwintig nieuwe aanhoudingen van vermeende verzetslieden of personen die als “anglofiel” doorgaan.”

-VRAGEN: wie was deze A. Vanden Eede: zoon van de schepen? Voornaam en adres (leeft misschien nog)?

Antwoord: *geen verband veronderstel ik; ik meen dat zijn vader werkzaam was bij de Belastingen.*
+ wie was de leraar die hem aangaf (Jaspers, …….)?

Antwoord: *André Van den Eede, zoon van belastingsambtenaar – adres momenteel onbekend; het sluikblad werd hem afgenomen door geschiedenis leraar Jan Van Acker, in handen doorgegeven van Lucien Vandenbossche (waarnemend studiemeester) die het via Marius Rose bezorgde aan Vandenberghe (oorlogsburgemeester Oudenaarde) die het doorgaf aan de Feldgendarmerie. Bij huiszoeking bij Vanden Eede werd een document van Denise Aelvoet (secretaresse van gemeentesecretaris Delobel) ontdekt dat aanleiding gaf tot arrestatie 22 personen w.o. Massez (die niet tot die groep zou behoord hebben), De Meulenaere, Deloose, etc op 17/11 (met uitzondering van Dubois, O.F. koerier tussen Gent en Ronse)*
Bron: zoon Vanden Bossche (schriftelijk)
N.B. Vandenbossche was sedert 29 oktober 1942 gewestleider van DeVlag (na Jaspers en voor Ronsse) en directeur Arbeitsamt.

-VRAGEN: heeft ADT dit sluikblad gelezen (heeft een kopij) en hoe geregeld? Wat met de familie: gelezen, meegewerkt,…

Antwoord*: niet dit sluikblad.*

+ heeft ADT de volgende sluikbladen in handen gehad of gelezen (idem familie):
--L'Insoumis;
--La Voix des Belges.
--De Verbroedering: JA, ja, zie p. 71;
--Ronsegalm. -VRAGEN: hoe noemde men dergelijke gazetjes in het Ronsese dialect? (sluikblad lijkt me en moderne benaming).

Antwoord*: traktaten*

-VRAGEN: wat zijn de voornamen van Jozef… Mathys, Ad… de Meulenaere, J….. Deloz, en ….. Aelvoet.

Antwoord: *Jozef Mathijs, Adrien De Meulenaere, José Deloos, Denise Aelvoet*

Dagboek 1943.

*p. 67 (1943): "Op een gegeven ogenblik is de wijkagent de staat van de konijnenpopulatie komen opnemen, wat de gemeentelijke overheid hiermee van plan was, blijft een raadsel."

-NOG VRAGEN: wanneer is dit gedeelte opgeschreven?
…….

*p. 67 (1943): "Hoedenmaaksters verwerken de meest buitenissige materialen, o.m. houtkrullen. In de plaats van schoenen, zeldzaam en bijgevolg duur, kletteren houten plankzolen, al of niet versierd met kleurige banden of strikken, over de straatstenen."

-NOG VRAGEN: deze "banden of strikken" aan de schoenen; waren zij ook soms … tricoloor?

…….

*p. 69: "20 januari 1943": "Het jaar zet in met een bravourestuk. De eigen kranten of berichtgeving reppen er weinig over, maar de Nederlandstalige uitzendingen van de BBC verhalen in lyrische bewoordingen de stunt van een Belgisch piloot die bij klaarlichte dag, in duikvlucht, een aanval uitvoerde met het boordkanon, op de gebouwen van de Gestapo, Louizalaan et Brussel. Als visitekaartje dropte hij ook twee vlaggen, een Engelse en onze driekleur. Op zichzelf een kleine maar gevaarlijke actie, die toch wel de gemoederen in beroering brengt.

Er zijn nog Belgen die vechten!

Weer zijn Duitstalige pamfletten boven de streek terecht gekomen met als titel 'Der Anfang vom Ende' met beelden van de gevangen genomen generaals en soldaten van het uitgeroeide Zesde Leger in Stalingrad."

-"Er zijn nog Belgen die vechten!": wat betekende die uitspraak exact voor ADT; vergelijk het met het binnenlands verzet: hoe serieus vond hij dit verzet, welke waarde had dat verzet voor hem (en zijn kennissen, familie,….); vochten die ook 'ergens'?

Antwoord: *Tot dan geen idee van de Belgische prestaties op het oorlogsvlak, binnenlands verzet sporadisch, maar iedere maal een riem onder het hart, nu kwam zo'n kick.*
Geen familie die ergens vochten
-de aandacht, hier, voor de dropping der vlaggen.
-men kende de tragedie van Stalingrad BIJNA ONMIDDELLIJK!

*p. 69: "8 maart 1943": …..

-VRAGEN: zijn de voornamen nog bekend bij ADT van deze mensen?

Antwoord: slechts gedeeltelijk nl. Maurice Lesenne, Raymond Van Ypersele, garagist Beck, Bodequin Julien (?)

*p. 69: "28 april 1943": "Er verschijnt een Duitse verordening die dwangarbeid oplegt voor het beluisteren van de Engelse radiozenders. Naar de met paukenslagen aangekondigde BBC-uitzending in het Nederlands wordt gretig uitgekeken, in weerwil van de Duitse stoorzender. Jan Moedwils kroniekje besluit telkens met "Wij doen ons best zonder er op te boffen, en toch krijgen wij ze wel de Moffen". Sedert maart kan men de dagelijkse uitzendingen in beide landstalen ontvangen".

-vergelijken met de originele tekst van de verordening om de perceptie ervan te kunnen inschatten.

-NOG VRAGEN: die paukenslagen, was dat met V in morse (Beethoven)?…..
…….

-V: die spreuk "wij doen …. Moffen": werd deze spreuk ook onderling gebruikt + waar (thuis, familiekring, speelplaats school,…..) + welke betekenis gaf men daar toen aan

Antwoord: *"Zonder op te boffen, wij krijgen ze wel, de Moffen." Slogan gelanceerd door BBC radioreporter Jan Moedwil. Bij gelegenheden dat wij een ontgoocheling opliepen.*

-Wat wordt met "beide landstalen": eerder was toch geregeld sprake van Nederlandstalige uitzendingen?

Antwoord: *bepaald moment is men gestart met Franstalige uitzendingen voor België.*

*p. 69: "31 juli 1943": "half augustus gaat de bezetter over tot inbeslagname van de kerkklokken. De Sint-Martinuskerk moet er aan geloven……. Een andere boven het koor ontsnapt aan de aandacht van de Duitsers. Pastoor Steyaert moet zich met een voorlopig ontvangstbewijs tevreden stellen."

-V: hoe komt het dat deze informatie gedateerd staat op "31 juli" terwijl het gaat over zaken die zich afspeelden op 16 en 17 augustus?!

Antwoord: *vermoedelijk vergissing van mijnentwege bij het schikken van de nieuwsgaring.*

-NOOT: opvallend is dat hij niets vermeldt over de episcopale brief dd. 21 maart 1943;

-NOOT: het derde klokje is volgens de pastoor in zijn Liber Memorialis mogen blijven van de Duitsers zelf: hier staat dat het "ontsnapt is" aan de aandacht van de Duitsers! ADT behoorde alleszins tot een andere parochie dan Sint-Martinus en kan natuurlijk onmogelijk het Liber Memorialis en briefwisseling e.d.m. gelezen hebben. Het gaat hier dus over een perceptie.
V: hoe en wanneer juist hij aan zijn informatie in het algemeen ter zake gekomen is + hoe weet hij af van het ontvangstbewijs?

Antwoord: *exacte datum weet ik niet meer - via P. Blommaert medestudent*

*p. 69: "17 augustus 1943": "…… Het verzet treedt meer en meer naar buiten (volgt een beschrijving van activiteiten van uitsluitend militair verzet).
Sedert 1942 zijn sluikblaadjes in omloop, oorspronkelijk gestencild, nu wordt af en toe een gedrukt krantje afgeleverd met de hoofding van een vooroorlogse krant zoals bijv. "De Verbroedering". De oplagen zullen wel zeer beperkt zijn, het enige wat ik mag doen is het eventjes doorbladeren, wat al een risico op zich blijft."

-V: van wie mag ADT dergelijke blaadjes zien en enkel doorbladeren? + waarom mag hij het niet lezen?

Antwoord: *mijn oom Victor die wel onmiddellijke teruggave eiste*
VRAGEN: was deze oom in het verzet?? zie andere oom Gaston ……..

*p. 72: "De installaties van de Gasmaatschappij op de Zonnestraat, die instaan voor de bevoorrading onder meer van legervoertuigen op gas, worden op 11 november (1943) gesaboteerd."

-OPZOEKEN: door welke verzetsbeweging? Is deze datumkeuze toevallig of wou men op 11/11 ook iets 'vieren'?

*p. 72: i.v.m. represailles na aanslag op Vindevogel tijdens de kerstnacht:

-VRAGEN: voornaam …… Spiers + woonst + voornaam …….. Van Isacker + woonst + waarom zouden juist deze mensen zijn aangevallen?

Antwoord: *Wraakacties vanwege Vindevogelgezinden Vanden Bossche Lucien, R. Ponette, Van Hole Leon, Noël Desmedt. Vermits die naar alle waarschijnlijkheid niets wisten omtrent de daders van de aanslag hebben zij de gemeenschap blijkbaar willen tonen dat zij nog steeds de lakens uitdeelden. Slachtoffers waren vooraanstaande burgers dus o.m. Vandendaele van het huis Leopold Spiers op het huidige Rooseveltplein (ruiten ingegooid) en Van Isacker (schoten in de voordeur door R. Ponette), Boddin R. Wijnstraat*
Bron: zoon Vanden Bossche (schriftelijk)!

Dagboek 1944.

*p. 73: "Januari, maart en april worden gekenmerkt oor een indrukwekkende reeks aanhoudingen. Bijna alle dagen worden namen geciteerd, op 24 april zijn er een 30-tal,

-Wat betekent "namen geciteerd"? Wie wordt daarmee bedoeld (de volksmond, familie, klasgenoten, ….)?

Antwoord: *in zowat alle kringen grepen aanhoudingen plaats en de namen circuleerden.*

*p. 75: "1 juni 1944": "Triomfantelijk deelt Gaston Verdonckt, moeders neef en lid van het verzet, ons in vertrouwen mee, dat de landing van de geallieerden nakend is, het zou enkel nog een kwestie van uren zijn. Het klinkt ongelooflijk."

-V:was deze neef een bron van veel nieuws rond het verzet + een bron van sluikbladen (en zo ja, welke)?

Antwoord: *integendeel - tot op het moment van de geallieerde landing had hij in alle stilzwijgen gefunctioneerd. Hij was vrijgezel en had een kleermakerswinkel op de Zonnestraat. Hij sliep veelal buitenshuis. Zijn zuster woonde op nr 7 (wij op nr 3).*
Bewuste dag deelde hij mij het nieuws mede in de tuin.

NOG VRAGEN: waarom vermeldt ADT dat huis van zijn zuster; sliep zijn nonkel daar soms + stelde hij zich geen vragen bij het feit dat zijn nonkel geregeld elders sliep (wat hij blijkbaar wist).

Van welke verzetsgroep was hij lid + leefde hij ondergedoken of nog thuis?

Antwoord: *A.S. Ronse. Een van de weinige nachten dat hij bij hem thuis sliep werd hij uit zijn bed gelicht.*
Te noteren: twee notoire Zwarte Brigademannen waren praktisch zijn geburen:
-Neyt, nl. Zonnestraat ……;
-Noël De Smet, nl. Zonnestraat ……..

+ NOOT 2025; De Smet was buur maar (Ernest) Neyt (een oostfronter die bijgevolg nauwelijks te Ronse was tijdens de bezetting) niet want woonde in de Wijnstraat. Tenzij er een andere colla genaamd Neyt was die wij nadien nooit hebben leren kennen. Er was wel in KLR 1947 een handelaar Edgard Neyt op effectief de Zonnestraat, op nr. 34. En die was effectief een broer 'van', en liefst 15 jaar jonger. Maar van hem kennen wij bij wijze van

spreken voorlopig (sic) politiek helemaal niets - voor of rond WO II. Ondertussen hebben we immers extreem veel of zeker rond de duizendvijfhonderd persoonsdossiers rond Ronse. Van de arme Gaston Verdonckt weten we dat voor hij geëxecuteerd werd te Oostakker op 24 augustus 1944, onvoorstelbaar werd gefolterd.

*p. 75: "6 juni 1944": "Eindelijk is het zover! Een geallieerde landing op de Franse kust. Nicht Lucie, in de veronderstelling dat wij het nieuws nog niet hebben vernomen, heeft er 12 km met de fiets voor over om ons in die opkikker te laten delen.

De rest van de dag breng ik door aan de radio. Een nieuwe fase in ons dagelijks bestaan, de angst maakt plaats voor optimisme. Radio België (BBC) verstrekt richtlijnen voor de burgerbevolking." (onze aanduidingen)

-Heeft ADT de hele dag … gespijbeld aan de radio? + had hij het nieuws reeds voor zijn nicht vernomen, van de radio, de geburen, ….?

+ hoe ging het nieuws rond: rende men bijv. onmiddellijk naar buiten om het uit te schreeuwen? + is er die dag in Ronse iets speciaals gebeurd (een vreugdeconcert,??? …..)?

***Antwoord**: uiteraard was het "hot" news. Onder de bezetting waren er alleen Duitse concerten. Mijn vrije tijd bracht ik voor groot deel à radio door na bezoek nicht.*

-"De angst maakt plaats voor optimisme": kan ADT dat meer toelichten? Bijv. had men dan nooit ergens een gerechtvaardigde hoop voor de landing; was angst (voor wat exact???) dan het hoofdgevoel tijdens de oorlog;

***Antwoord:** Vergeten wij niet dat wij tijdens de bezetting, met een constant gevoel van angst leefden; angst voor aanhouding, wegens niet naleven van een of ander verordening, wegens een woord te veel tegenover verkeerde persoon, beluisteren uitzendingen BBC, betrapt op aankoop of transport smokkelwaar, etc.*

-heeft ADT vanaf dit moment, of eventueel iets later, zijn aantekeningen over het verloop van de bezetting niet meer verstopt? Of heeft hij hen tot en met de bevrijding van Ronse op de vertrouwde plaats in huis blijven verstoppen?

***Antwoord**: blijven verstoppen tot augustus '44*

*p. 75: "7 juni 1944": "Het vertrouwd, monotoon, onheilspellend gebrom van de gesloten formaties nachtbommenwerpers krijgt plots een andere dimensie, zelfs de bundels staniolstrookjes op de straten en velden, zijn tekens van hoop…"

*p. 75: "8 juni 1944": "De geallieerden houden stand op de Normandische kusten; in onze schoolatlas trachten wij de landingszones te situeren. Strooibiljetten voor de Franse bevolking, met een boodschap van generaal Eisenhower, opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten, komen bij ons terecht."

*p. 75: "10 juni 1944": "Gisteravond hebben de diensten van de Feldgendarmerie in de Zuidstraat, en het personeel van het Soldatenheim op de Markt, de stad verlaten, gedeeltelijk met opgevorderde auto's (49). Naast de aanwezigheid van de Feldgendarmen in Ronse kon men niet kijken, de meest opvallende figuur, een kerel als een boom, bekend als Goliath, was de bestuurlijk verantwoordelijke."

-noot 49, p. 124: "Na een week staan zij hier terug met gans de inboedel"

*p. 80: "7 juli 1944": ADT weet ervan dat zijn betrokken is bij en sabotagedaad op de tunnel van Louise-Marie

Antwoord: *weer de geruchtenmolen;*
De mislukking van de sabotagedaad was het voorwerp van alle gesprekken.

-Hoe rap na die aanslag wist hij van de betrokkenheid van zijn nonkel (gearresteerd op p. 80 onderaan)?

Antwoord: *'s anderendaags via zijn zuster.*

*p. 80: "14 juli 1944": "In een uitzending van "Soldatenzender West"……."

-Wat was deze radio; een speciale post enkel voor geallieerde soldaten, ...?

Antwoord: *Ik vermoed het. Deze zender bracht uitgebreid nieuwsberichten over de frontsituatie in Normandië, de toestand in Duitsland, familiale gegevens*

*p. 80: "21 juli 1944": "Ook in de omliggende dorpen laat het Geheim Leger zich niet onbetuigd. De spoorverbindingen vormen het mikpunt van de clandestiene activiteiten. toch krijgt het hijsen van de driekleur op de kerktorens van Ellezelles en Anvaing op de nationale feestdag het drukste commentaar."

-Hoe wist ADT eigenlijk dat het ging over het Geheim Leger, en bijv. niet over Les Insoumis, of de M.N.B.?

Antwoord: *voor de buitenstaander was iedere aktie, gericht tegen de bezetter, een interventie van het "Geheim Leger". Bij de bevrijding heb ik mij rekenschap gegeven dat er diverse weerstandsgroepen actief waren geweest.*

-Heeft dergelijke gebeurtenis nooit plaats gegrepen in Ronse zelf?

Antwoord: *als u de klandestiene bevlagging bedoeld denk ik niet dat deze in Ronse heeft plaats gevonden, althans niet bij mijn weten*

Waar werd dit besproken (thuis, klas, ….) en op welke manier (waarom vond men dit klaarblijkelijk interessanter dan de gelijktijdige sabotage op de spoorverbindingen?

Antwoord: *Het feit dat de driekleur er bij te pas kwam waarschijnlijk. Het kon een individuele stunt zijn, een enkeling zal eerder in een dorpskerk onopgemerkt binnen geraken (of met hulp van pastoor?).*
-Noot: toch opvallend dat dit tricolore verhaal, dat zoveel aanspraak krijgt, net gebeurde in Ellezelles en Anvaing, en niet in Ronse.

*p. 82: "29 juli 1944": het verhaal van de aanslag op het station van Ronse.

-Hoe wist ADT het verhaaltje van de misleidende springladingen!? Was deze grap de stad rondgegaan (als een … vuurtje)?

Antwoord: *Omdat er een schietpartij bij te pas kwam was al een deel van de bevolking gealarmeerd en gaf dit stof tot de commentaar.*
Noot: zie voor de schietpartij de memoires van GV.

*p. 82: "29 juli 1944": zelfmoord fabriekswachter.

Was dit een Ronsenaar? + zijn voornaam en naam…… + hoe wist ADT dit?

Antwoord: *Herinner mij de naam niet meer. Onze nevenbuur François Van Den Eede, die deel uitmaakte van dezelfde groep fabriekswachters, behoorde tot de ondervraagden en bracht relaas.*
OPZOEKEN via "'t Volk van Ronse en Oudenaarde"

*p. 82: "12 augustus 1944": "Opnieuw bij valavond is het de beurt aan de 16-jarige Marcel Van Butsele uit de Kapellestraat. Twee personen staan hem bij zijn thuiskomst op te wachten. Getroffen in volle borst sterft hij 's anderendaags. Als lid van de SS krijgt hij een begrafenis met militair eerbetoon (54)".

-Noot van ADT 54 p. 124: "Nieuwsgierigen langs de weg van de begrafenisstoet, die hun hoofddeksel ophielden bij het voorbijrijden van de lijkwagen, werden hardhandig aangepakt door SS-mannen".
-NOOT: betrokkene heeft nog de namen van zijn moordenaars kunnen opzeggen en dit leidde tot tal van arrestatie (ken het verhaal van M.N.B.).

*p. 82: voornaam B. Bauwens?

Antwoord: *Albert.*

*p. 83: een uittreksel uit "het Algemeen Nieuws" dd. 3 augustus 1944 in verband met een overval op A. Samain met een buit van …. 2 miljoen.

*p. 84: VRAGEN voornamen der dokters (?? Albert……. Dehet en ….. Deraedt.

*p. 84: "26 augustus 1944": "Volgens geruchten zouden de Feldgendarmen en hun trawanten (in het vooruitzicht van hun vertrek) een 150-tal fietsen opgevorderd hebben."

-een enorm aantal fietsen; dit geeft een soort zekerheid over de "aard" van het gerucht.

*p. 84: "27 augustus 1944": "Nieuw optreden van de Feldgendarmerie; een veertigtal personen gearresteerd."

*p. 84: "30 augustus 1944": "Aanplakbrieven op de straathoeken maken de vergeldingsmaatregelen bekend voor zes moordaanslagen gepleegd in het "Kreisgebiet Gent", waarvan twee in Ronse. Hiervoor zijn vijftien "terroristen" terechtgesteld op 24 augustus jl. Men vreest ernstig voor het leven van de gevangen stadsgenoten."

*p. 84-85: "1 september 1944": "…. In de voornaamste straten van het centrum ligt propagandamateriaal van S.S. en N.S.K.K. kwistig rondgestrooid. Zouden beide organisaties hun kasten leeggemaakt hebben vooraleer hun biezen te pakken? Alle telefoonverkeer is uitgevallen.

Met een oude fiets riskeer ik een ritje doorheen de stad. Aan de "Quatre Vents" is de ontreddering compleet …. (een hele beschrijving der terugtrekkende Duitsers)…

Is dit nu nog dat machtige leger van weleer?

(vanaf hier blz. 85) Op de stoep voor de lokalen van DeVlag smeulen stapels dossiers. Radio Brussel is met zijn uitzendingen gestopt."

-Die laatste zin: is dat werkelijk de gedachte van dat moment (zeer veel voorkomend!)?

Antwoord: *ik vond het wel te vermelden waard.*

-Hebben mensen (waaronder eventueel ADT) geprobeerd dossiers te recupereren die over de straat dwarrelden of er smeulden?

Antwoord: *neen.*

-Heeft ADT (en zijn kennissen, familie, …) ooit naar Radio Brüssel geluisterd + hoe verwerkte men die informatie (zelf interpreteren en duiden, voor juist aannemen, …)?

Antwoord: *Radiozender was een enige bron - officieele - van berichtgeving – interpretatie van de uitgezonden berichten = persoonlijke interpretatie – dosis ongeloof.*

*p. 85: "1 september 1944": "Het gerucht doet de ronde dat de lokale "zwarten" of collaborateurs een bus hebben ingelegd

*p. 85(-86-87): "3 september 1944": "Politiealarm rond 9 uur 's morgens. De politie deelt de inwoners mee dat alle samenscholingen van meer dan twee personen verboden zijn. Duitse militairen zullen hun vuurwapens gebruiken in geval van overtreding. Om dit kracht bij te zetten patrouilleert een open wagen, een officier heeft er in postgevat achter een machinegeweer. De straten lopen leeg, maar deze toestand is van korte duur, men kan zo voelen dat er iets op til is.

Wij krijgen geen verklaring voor de nachtelijke schietpartij. Blijkbaar heeft er een ultieme afrekening plaats gehad. In de Wijnstraat liggen ruiten aan diggelen, de gevels van "Le Combattant de l'Yser", de huizen Torcq en Carlier vertonen kogelgaten.
Triomfantelijk signaleert een buurtbewoner dat Belgische vlaggetjes te koop worden aangeboden in bepaalde krantenwinkels. 's Voormiddags vernemen wij dat sommige burgers de achtergelaten Duitse voorraden aan het plunderen zijn o.m. in de fabriek Meulenijzer. Daar zou weinig eetbaars tussen zitten. Verschillende politieke gevangenen zijn terug op vrije voeten waaronder gebuur Hannecart. Vanwaar het gerucht komt, weet ik niet, naar het schijnt is Doornik door het Britse leger ingenomen in de loop van de voormiddag. Burgemeester Vindevogel zou zich bij de Rijkswacht hebben aangemeld, nadat hij zijn gezin op transport naar Duitsland heeft gezet."

-Hoe werd dit politiealarm gegeven:

Antwoord: *met een rondrijdende wagen met luidsprekers*

-VRAGEN: is de naam "Le Combattant de l'Yser" gans de bezetting overleefd ? Denk aan de veranderde straatnamen; is deze naam toen niet gelijktijdig moeten verdwenen? + waren er nog winkels of cafés in Ronse die een naar de Belgische geschiedenis verwijzende naam hadden, en die deze eventueel hebben moeten verwijderen (bijvoorbeeld: met België, Belgique, belge in de naam)?

-Wat waren de voornamen van Torcq en Carlier + wat voor soort winkels hadden zij?

Antwoord: *Schoenwinkel Maurice(?) Torcq – hoedenwinkel Omer (?) Carlier + zijn de zich eveneens in de Wijnstraat bevindende handelshuizen Neerdaels, Vancoppenolle en Scherpings ook niet beschadigd geweest?*
Noot: het feit dat hier nog de naam van "Le Combattant de l'Yser" wordt vermeldt, 'bewijst' dat hij tijdens de oorlog niet veranderd is.

-VRAGEN: welke waren die krantenwinkels?
+ heeft ADT of kennissen dergelijke vlaggen daar gekocht?
+ hoe zagen die vlaggen eruit? +zijn er nog bewaard?

Antwoord: *niet nagegaan – geen gekocht – klein formaat alleen voor die gelegenheid.*

-Waar + welke soort was de fabriek Meulenijzer + wat deden de Duitsers daar?

Antwoord: *Leegstaande textielfabriek die door Duitsers was ingenomen en waar licht legermateriaal was opgeslagen*

-Voornaam Paul….. Hannecart + hoe komt het dat hij vrijgelaten werd + waar zat hij opgesloten (in de Feldgendarmerie,….)? + waarom wordt hij door ADT een politiek gevangene genoemd (was hij geen verzetsstrijder,….)

Antwoord: *Vermoedelijk hebben zijn bewakers de biezen genomen. Toen zijn verschillende van de laatst aangehouden personen vrijgelaten. Nachtelijke aanhouding van Hannecart (beschreven blz 82 dagboek) De weerstanders opereerden in het geheim – waren dus niet als dusdanig bekend. In mijn optiek was hij politieke gevangene, tot op ogenblik dat de weerstanders zich op straat konden vertonen*

*p. 86: VERVOLG van het lange verslag van "3 september 1944":
"…… Op hun verdere tocht naar de binnenstad, maken de losgeslagen militairen een slachtoffer, mevrouw Van Herpe - Baeckelandt, die nietsvermoedend een tafelkleed kwam uitschudden in de deuropening en brutaal werd neergeschoten. Naar later bleek namen de Duitsers op de Steenbrugge, richting Oudenaarde, terwijl op datzelfde ogenblik, hoe ongelooflijk het ook moge klinken, een paar honderd meter naar rechts, een mensenmassa enthousiast de Britse troepen toejuicht.
….. De Belgische vlag verschijnt vanonder de mottenballen, de vreugde in de buurt wordt getemperd door de brutale dood van mevrouw Van Herpe. In twee huizen van collaborateurs uit de straat, Van Lierde en De Smet - Goebeert, is men aan het plunderen. "

-Waar zaten die mottenballen wel zo lang? Hebben de meeste Ronsenaars niet een vlag op het laatste genaaid (verfstoffen bij huize De Cordier gehaald): wat in huize ADT: zelf een vlag gemaakt of er één lang gehouden + wat bij de geburen: idem scenario?

Antwoord: *figuurlijk – zelf geen vlag - geen geburen*

Noot: hoogst waarschijnlijk zullen de Duitsers vermoed hebben (alles in fracties van seconden te interpreteren) dat betrokkenen een Belgische vlag of iets dergelijks in de handen had (vergelijk met verhaal Herman op schieten op tricolore vlaggen aan de Pessemiersbrug; denk ook aan de een tricoloor lintje dragende Eric Zonneman amper 150 meter of amper wat seconden daar vandaan en voordien…)..
-de voornaam van de 'zwarte' Toetie = Noël……. Desmedt - Goebeert?

*p. 87: VERVOLG van het lange verslag van "3 september 1944":

"Verschillende groepen verschijnen op het toneel, het "Geheim Leger" of "Armée Secrète", het "Onafhankelijkheidsfront" of "Front de l'Indépendance", de Franstalige groep "Les Insoumis", de "Mouvement National Belge" of "Belgische Nationale Beweging" en de "Belgische Partizanen". Verwonderlijk - ik had nooit kunnen veronderstellen - dat zoveel verzetsorganisaties actief waren….

Tot een stuk in de nacht lopen de cafés overvol, opnieuw kan vrijuit worden gebabbeld en sterke verhalen bovengehaald. Groepen stappen zingend door de straten. Aan ramen en gevels prijken vlaggen. Op de stoep van de geplunderde huizen, blijven resten huisraad nasmeulen."

-VRAGEN: wat wordt bedoeld met "feiten die weinig vleiend waren voor zijn groepering (rond Valère Den Haene van Les Insoumis)?
…….

*p. 87: "4 september 1944": "Ik meen te weten dat het de leden van Les Insoumis waren die de jacht op incivieken openden.
Het lot van de stad ligt in handen van het verzet, iedere groepering heeft beslag gelegd op een leegstaand pand en er zijn hoofdkwartier ingericht, met een gewapende wacht voor de deur……. (lange beschrijving van gedrag bevolking en weerstanders tegenover zwarten)……Huisgevels van Duitsgezinden worden met teer of verf beklad, de ruiten ingegooid en de boel in elkaar geslagen. Dit gebeurt o.m. in de Zonnestraat, met de inboedel van het huis Desmedt - Goebeert, waarvan de zoon een SS-uniform droeg. Vanuit het vernielde venster van de eerste verdieping, wordt alles wat niet te heet of te zwaar is naar buiten gekieperd, zelfs een zak bloem - een zo kostbaar iets tijdens de bezetting - terwijl een lompenhandelaar uit de buurt met een hamer alle vloerplinten in de woning stuk voor stuk kapot slaat."

-Was de familie Desmedt - Goebeert al gevlucht voor 3/9/1944?

Antwoord*: vermoed het.*

-VRAGEN: wie was lid van Les Insoumis: nog leden trachten OP TE ZOEKEN.

-VRAGEN: voornamen en woonplaatsen van de genoemden + reden van verdenking:

--A. Carpentier; Armand, SS uniform, Zonnestraat
--A. Meulenijzer; Armand
--G. Verhellen; Georges
--Ysebaert;

--E. Rouselle; uniform ?

*p. 107: VERVOLG van het verslag van "4 september 1944":
"De plunderingen gaan door, de woningen Neyt, Vermeersch, Annicq e.a. moeten het ontgelden….
Gemakkelijkheidshalve schakelen de lokale autoriteiten over op de Engelse tijd. Radio Brussel is terug in de ether".

-Voornamen en woonplaatsen van de genoemde + reden van verdenking:

--Neyt; SS uniform, reeds vernoemd
--Vermeersch; idem;
--Annicq Isidoor (collaborateur)

-- + welke andere huizen zijn nog geplunderd?

Antwoord: *De Beurme in de Wijnstraat, Van Lierde uit de Zonnestraat (reeds geciteerd), en het "Vlaams Huis" op de Kleine Markt*

-VRAGEN: welke vernielingen van Duitse zaken heeft ADT nog gezien: denken we aan de ongetwijfeld veel aanwezige verkeersborden in Ronse. Heeft hij die niet zien uitrukken of overschilderen? + Nog andere zaken die onmiddellijk werden verwijderd: Duitse en Nieuwe Orde opschriften aan gebouwen; de aanplakborden zelf misschien (met de gehate verordeningen en bekendmakingen erop);

Antwoord: *Duitstalige borden werden beklad of weggehaald begin september.*

-Met Radio Brussel wordt nu allicht de Belgische zender bedoeld?

Antwoord: *nieuwe nationale zender*

*p. 108: "6 september 1944": "Het is aanschuiven voor de opnieuw verschenen kranten "La Nation belge", "La Libre Belgique" en "Het Laatste Nieuws", in heel klein lettertype gedrukt op vuil grijspapier. Wij stappen terug over op de Greenwichtijd."

*p. 109: "10 september 1944": "Het heeft een tijd geduurd eer het tot mij doordrong dat wij opnieuw vrije mensen waren. Vrij te doen en te zeggen wat we wilden, tegen om het even wie en zo luid als het maar kon, zonder daarbij te moeten afwegen of de gesprekspartner, de gebuur, wel te vertrouwen was.

Gedaan met de voorgekauwde of gecensureerde berichtgeving. Het hinderend keurslijf waarin de bezetter ons gedurende vier jaar had gewrongen, de staat van geestelijke verlamming die hij hiermee beoogde, bestaan plots niet meer.

Een juk is van onze schouders gevallen; voor alles kunnen we nu zelf een keuze maken.

Het verzet heeft in de lokalen van DeVlag de archieven ontdekt van deze organisatie en hangt de foto's uit van de aanhangers van deze beweging, wij herkennen Ronsse, De Cuyper, De Smet - Goebeert, Martens, Blomme, Van Den Hole, Herman, etc."

-VRAGEN: kan hij zich herinneren dat er bijvoorbeeld naar aanleiding van verjaardagsfeesten of Nieuwjaar er een (soort) heilsdronk werd geheven op de zege der geallieerden of op de Duitse nederlaag? Ja

-VRAGEN: voornamen en woonplaatsen van de genoemden:

--Ronsse; Jozef (zie hoger DeVlag)
--De Cuyper;
--Martens;
--Blomme;
--Van Hole;
--Herman;
--welke zijn bij "etc."?

Antwoord: *Moeilijk na verloop zestig jaar en 180 km afstand van geboortestad*

*p. 110: "15 september 1944": "Wij missen de Duitse Verordnungen en Bekanntmachungen, nu is het de beurt aan het nieuwe stadsbestuur om een reeks reglementen uit te vaardigen, o.m. de verplichte inlevering van radiouitzendapparatuur en oorlogsbuit voor 18 september, in de fabriek Delacroix.

De lokale cinema's starten met een reeks spetterende Amerikaanse films: Marika Rökk, Zarah Leander, Heinz Ruhman & Cie zijn van het witte doek verdwenen en Myrna Loy, Tyrone Power en Lionel Barrymore komen in het voetlicht.

De "Partizanen" komen in opspraak, er zijn geruchten dat elementen van deze organisatie vaak boeren afpersen en de in beslag genomen eetwaar voor eigen gebruik houden. De rangen van de laatstgenoemde organisatie zijn in de voorbije week nogal fors uitgebreid met nieuwe leden.

… Twee weerstandsgroeperingen, de A.B.-B.L. en de M.N.M.-B..N.B. mengen zich in de prijzenslag van de levensmiddelen en kondigen via aanplakbrieven de officiële prijzen aan: boter mag voortaan 45 Bef per kilo kosten, eieren 1,60 Bef het stuk, bloem 4 bef per kilo, melk 3 Bef de liter en vlees tussen 40 en 60 Bef de kilo. Dit op een ogenblik dat de bevoorrading volledig mank loopt en boeren en zwarthandelaars 18 Bef durven vragen voor een ei en naar het schijnt 800 Bef durven vragen."

*p. 111: "09 oktober 1944": "De Ronsische mevrouw De Beurme, aangehouden in het Oudenaardse, wordt op haar beurt, voor een op spektakel belust publiek, op het balkon van het hoofdkwartier, door leden van de weerstand kaal geschoren".

-VRAGEN: welk balkon (huis Van Obost) + voornaam ….mevrouw + werden dergelijke 'zaken' op voorhand aangekondigd, bijvoorbeeld door affiches (er stond immers publiek)?

Antwoord: *Huis Van Obost, voormalig aanwervingslokaal Vlaamse SS, huidig Rooseveltplein tegenover de Peperstraat.*

Mevrouw Simonne De Beurme, vriendin van Atheneum leraar Vandenbossche had zich bij de B.N.B. in Oudenaarde aangegeven. Werd uitgeleverd aan de B.N.B. Ronse en een viertal keren aan het publiek vertoond. Geen aankondiging voor zover ik mij herinner

NOG VRAGEN: werd deze vrouw 4 keer op ANDERE dagen getoond, of op eenzelfde dag?

*p. 111: "11 oktober 1944": "De gevel van een herenhuis in de Statiestraat, door onbekenden met hakenkruisen beklad, werd in de loop van de voormiddag schoon gemaakt door drie geïnterneerden, opgevorderd door de M.N.B.-B.N.B."

-Welke gevel was dit (wie en waar) + welke geïnterneerden betrof het + waar zaten die geïnterneerden sowieso dat zij voor dergelijke opdrachten beschikbaar waren?

Antwoord : *Huis Maurice Ponette*

-cfr. 14 oktober 1944: "Alle geïnterneerde incivieken zijn uit de stad weggebracht naar andere gevangenissen."

*p. 111: "23 oktober 1944": "Weer een publieke "kaalschering", ditmaal is het jufvrouw Van Butsele, haar fout zou er in bestaan hebben dat zij zich te fel met Duitsers heeft ingelaten in haar uitgaansleven."

-Voornaam ….. mevrouw + adres + vermoedelijke leeftijd.

Antwoord: *Woonde De Klijpe of Mussenstraat – vermoedelijk 20 jaar oud.*

*p. 112-114: "11 november 1944": "De burgerlijke overheid wilt een einde stellen aan de activiteiten van de verzetsleden; het leger zal niet meer instaan voor hun bevoorrading. Door A.B.-B.L. en de M.N.M.-B..N.B. wordt de ontbinding plechtig besloten met een (vanaf hier blz. 114) eredienst en een plechtigheid aan het monument".

-NAGAAN deze datering op 11/11 bij GV.

*p. 114: "17 november 1944": een betoging van het O.F.-F.I. aan het monument, dat op een sisser afloopt 16 mensen opgedaagd).

*p. 114: "10 december 1944": "De Britten zijn gestart met concerten voor de troepen. Sympathisanten krijgen ook de gelegenheid een "Welfare" voorstelling mee te maken, dit voorrecht heb ik vandaag dank zij bemiddeling van een vriend werkzaam bij het HQ 13e garnizoen R. Signals."

-Was er veel volk aanwezig (vergelijk met de Duitse concerten) + waar gingen deze concerten door?

Antwoord: *Niet in open lucht maar in zaal Volksbond. De zaal was vol.*
+ die vriend: werkte die in Ronse + wat deed hij daar juist?

Vriend André Maes was tolk bij krijgsgevangenenkamp Heynsdaele, Kwaremont

NAGAAN of deze André MAES lessen Engels had gevolgd op Sint-Ambrosius.

Dagboek 1945.

*p. 117: "14 februari 1945": "Een stadsgenoot, een zekere Tonneau, is omwille van zijn medewerking met de vijand ter dood veroordeeld: het vonnis verschijnt in kranten en tijdschriften."

*p. 118: "04 maart 1945": "Onder grote belangstelling geeft een militaire muziekkapel van het "Wiltshire regiment" een concert op de Grote Markt."

-zie foto p. 117: de Grote Markt staat vol + en er is sowieso een foto van.

*p. 118: "19 maart 1944": "Het gerucht loopt dat ex-burgemeester Soudan, bevrijd uit het concentratiekamp van Buchenwald, zich in Brussel zou bevinden. De Ronsenaars wachten niet op zijn thuiskomst om hun huizen te bevlaggen."

*p. 119: "26 maart 1945": "Het relaas van de Duitse wreedheden in de concentratiekampen brengt ontzetting.
Drie lokale verzetsorganisaties eisen via plakbrieven de verwijdering uit de stad van een tiental families van collaborateurs."

-Kan ADT beschrijven hoe hij van deze zaken voor de eerste keer iets heeft vernomen (via welk kanaal), hoe hij daarop reageerde + hoeveel en hoe er toen door de mensen werd over gepraat?

Antwoord: *via het filmjournaal: gruwel, barbaars, algehele verontwaardiging. Besef: aan wat zijn wij (of ik) kunnen ontsnappen? Duits regime bood weinig alternatief: ofwel neutrale houding (hoe lang nog vol te houden?); meeheulen (veel risico's) of creperen in kampen.*

-VRAGEN: bestaan die plakbrieven nog? + welke verzetsbewegingen waren dat?

Antwoord: *?????*

*p. 120: "9 april 1945": "Bij zijn aankomst in het station wordt een lid van de Duitse militie, een zekere Dewolf, prompt ingerekend."

*p. 120: "4 mei 1945": "Ter ere van de eerste gesneuvelde Ronsese militair is vandaag een plechtigheid georganiseerd aan het monument".

*p. 120: "8 mei 1945": "Eindelijk, eindelijk V-day!
Om 15 uur kondigen de (overgebleven) klokken en sirenegeloei het einde van de oorlog aan. Het stadsbestuur organiseert een plechtigheid aan het gedenkteken van de gesneuvelden; alle groeperingen nemen er deel aan, de politieke gevangenen in hun gestreepte uniform. 's Avonds, in een uitbundige vooroorlogse kermissfeer is iedereen de straat op. Alle straatlampen zijn weer aan, de Ronsenaars weten met hun vreugde geen blijf.
Na vijf jaar zijn de gevechten tussen de oorlogvoerende partijen in Europa beëindigd. In het Verre Oosten wordt nog hevige strijd geleverd maar voor ons is de kwade droom voorbij.
Ik stop mijn dagelijkse aantekeningen…."

.....

En wij hier dus ook. Proficiat en enorm bedankt, Alberic.

Deel 3. Ad hoc nu in 2025 gemaakte verzetsstamboom familie De Tollenaere, zij het ....

...

Deel 1 Verzetsstamboom van de familie De Tollenaere: **= zeker deel Patria**

NB: alle onderlijnde namen hebben een zekere/mogelijke verzetsdaad uitgevoerd.

(0) ... De Tollenare (Opzoeken eventueel relevant)

(1) François Camille De Tollenaere (...) Opzoeken register 1900 - 1910 + huwelijksakte
+ Marie Pauline Vanderstraeten (....)
+ woonden in WO I wijk 6 nr. 430 met ....
... "Langs vaders kant waren er zeven kinderen, zij deelden uiteraard niet dezelfde mening."
= opzoeken register 1900 - 1910 en ev. relevant gedrag 3 andere hier niet gekende kinderen doorheen WO II

(2) Charles De Tollenaere (Leupegem, 1896) & Maurice De Tollenaere (Leupegem, 1897)
+ genoemd Julien (in WO I) + Marie Vanden Eede (....) **Opzoeken**
+ Elvire Vanden Eede (1903) + hij idem broer Charles in WO I én WO II
+ hij *in WO I zwaar geleden als opgeëiste arbeider (Z.A.B. + 553 dagen);* om die reden met zijn broer 'vrijwillig' gaan werken naar Duitsland bij Merck, Darmstadt - om die miserie niet weer mee te moeten maken + zij vermoedelijk zuster van Elvire dus lid ... = opzoeken
+ met broer thuis op 26 april 1945 en beiden met veel RM
+ gezin zeker anti-Duitsgezind of min. moreel verzet
+ voor de oorlog *lid van PATRIAspaarkas* en hun geld daarbij verloren
+ zij lid verzetsfamilie Vancoppenolle11, met zeker deel *Patria* en allicht deel *Kristen Volksbond*

(3) Alberic De Tollenaere (1927) & zus uit 1932 ?
+ *klein verzet*
+ *schrijver van uniek oorlogsdagboek 1940 -1944* met daarin zeer jammer genoeg helemaal niks rondom familie in Darmstadt waar immers enkele honderden Ronsenaars (vrijwillig én verplicht) werkten

+ NOOT: wanneer eens een Ronsenaar of ?? die zeer grondig opzoekingen gaat verrichten naar de honderden Ronsenaars die in Darmstadt, Duitsland verbleven????

Deel 2 Verzetsstamboom van de familie De Tollenaere: **= zeker deel Patria**

NB: alle onderlijnde namen hebben een zekere/mogelijke verzetsdaad uitgevoerd.
NB: alle zwarte namen hebben een zekere/mogelijke demofagische daad uitgevoerd.

(0) ... De Tollenare (Opzoeken eventueel relevant)

(1) François Camille De Tollenaere (...) **Opzoeken**
+ Marie Pauline Vanderstraeten (....)

(2) Gabriella De Tollenaere (1903) &
+ Joseph Demoor (1895)
+ *Z.A.B. voor 23 maand* (volgens P - H)
+ beiden *minstens zeker moreel*
+ hij lid verzetsfamilie Demoor/De Moor, met zeker deel *Patria*

Jules De Tollenaere (1908) &
+ Bertha Boulaert (1911)
+ *gaven onderduik tussen mei 1944 – 03 september 1944 aan (schoon)broer* Robert Boulaert (1921)
+ zij lid verzetsfamilie Deroubaix, met zeker deel *socialisten, liberalen en Kristen Volksbond*
+ zij lid verzetsfamilie Driegelinck/Dreelinck, met zeker deel *socialisten, liberalen, VNV* en *KPB (na bevrijding)*
+ zij lid tegengestelde familie **Flamant/Flamand**, met zeker deel *socialisten, liberalen* en *Kristen Volksbond*
+ zij lid verzetsfamilie Vancoppenolle13, met zeker deel *liberalen* en *Kristen Volksbond*

Victor De Tollenaere (1904)
+ Céline Defresnes (....)
+ *lezers sluikbladen* en gaven het aan neef Alberic
+ zij? ev. lid? **opzoeken**
+ mogelijks socialisten

+ LINK met de familie Demoor/De Moor = **zeker deel Patria**

+ LINK met de familie Deroubaix = **zeker deel socialisten + zeker deel liberalen + zeker deel Kristen Volksbond**

+ LINK met de familie Driegelinck/Dreelinck

= zeker deel socialisten + zeker deel liberalen + zeker deel VNV + zeker deel KPB (na bevrijding)

+ LINK met de familie Flamant/Flamand = **zeker deel socialisten + zeker deel liberalen + zeker deel Kristen Volksbond**

+ LINK met de familie Vancoppenolle11 = **zeker deel Patria + allicht deel Kristen Volksbond**

+ LINK met de familie Vancoppenolle13 = **zeker deel liberalen + zeker deel Kristen Volksbond**

++++++++++++++++++

ALLICHT NOG VERWERKEN

*p. 75: "6 juni 1944": "Eindelijk is het zover! Een geallieerde landing op de Franse kust. Nicht Lucie, in de veronderstelling dat wij het nieuws nog niet hebben vernomen, heeft er 12 km met de fiets voor over om ons in die opkikker te laten delen.

= 12 km ver van Ronse = ... = familie die allicht oorspronkelijk in Leupegem of nabij ... is gebleven

++++++++++

ALLICHT NOG VERWERKEN

+ NOOT: ons onbekend of familie van de veroordeelde collaborateur FRANS DE TOLLENAERE zie zijn opmerking niet alle broers van het ...zelfde gedacht!!!

= zie de zeer VERMOEDELIJKE NONKEL Frans De Tollenaere, Welden (!), 02 april 1904 + diens vader Oscar De Tollenaere (Melden, 29 september 1862 ov Ronse, 9/9/1937) + + moeder de bekende vroedvrouw Marie Clementine DENIE! = heeft haar eigen straat te Ronse gekregen .....

*geboorteakte van Frans Henri Maurice De Tollenaere: ...../1904;
*°MELDEN, 02 april 1904;
*v.: Oscar De Tollenaere
*m.: Marie Clementine Denie

**geboorteakte van Oscar De Tollenaere: ..../18.... ; OPZOEKEN diens vader + vergelijken !!!!
**°
**v.: ??? De Tollenaere:
**m.:

+ NOOT: Oscar De Tollenaere is OVERLEDEN te Ronse op …....

**geboorteakte van Marie Clementine Denie: …./1873;
**°MELDEN, 23 juli 1873;
**v.: Leo Denie
**m.: Rosalie Casteur

NOG VERWERKEN Victor De Tollenaere of Victor Vanden Eede!!

zie KLR 1947 = Victor De Tollenaere (1904) + gehuwd Céline Defresnes + woonden Saint-Sauveurstraat 115

*p. 69: "17 augustus 1943": "…… Het verzet treedt meer en meer naar buiten (volgt een beschrijving van activiteiten van uitsluitend militair verzet).

Sedert 1942 zijn sluikblaadjes in omloop, oorspronkelijk gestencild, nu wordt af en toe een gedrukt krantje afgeleverd met de hoofding van een vooroorlogse krant zoals bijv. "De Verbroedering". De oplagen zullen wel zeer beperkt zijn, het enige wat ik mag doen is het eventjes doorbladeren, wat al een risico op zich blijft."

-V: van wie mag ADT dergelijke blaadjes zien en enkel doorbladeren? + waarom mag hij het niet lezen?

Antwoord: mijn oom Victor die wel onmiddellijke teruggave eiste

+ NOOT: in KLR 1947 nog mogelijke nonkel Remy De Tollenaere (1901) + gehuwd Germaine Snoeck + woonden Wautersplein 1
met dat adres mogelijks socialisten + is zij familie van Snoeck? **Opzoeken**

+
+
+
+

++++++++++++++++++++++++++++

De Vleeschauwer

Ghislain De Vleeschauwer

+ commentaar; we kunnen wel onze tong afbijten of hebt U een beter alternatief? Dit interview hebben we zoals bij enkele anderen zowaar in zijn geheel nog niet getypt - op PC of waar anders. Nochtans interessant en we herinneren ons nog één en ander. De man was redelijk jong in de barre tijden van WO II, woonde toen tot 1946 nog niet in Ronsenaar in Nederbrakel. Maar daar waren nogal wat communisten - zoals zijn redelijk bekende moeder Germaine Maes (Opbrakel, 1906) - die dus ook contact hadden met Ronsenaars van hun politieke achtergrond zodat .. Zeer interessant dus, ook voor de naoorlogse periode dan meer bepaald te Ronse, rond hun b(r)oeiend lokaal "De Toekomst.", op de Kloef of meer bepaald de Elzelestraat 28 - al een oneindig betere plaats dan het Zweden waarvan zij kwam nadat ze reeds op de negende juli 1942 was gearresteerd om na een nazi-odyssee uiteindelijk de hel van Ravensbrück te overleven - zou zij daar mijn eigen grootvader hebben ontmoet, die daar voor alle duidelijkheid slechts (nou ja) kort moet hebben rond gelopen (nou ja)..? Hopelijk .. ons persoonlijk archief (we mogen het toch zo noemen?) ... openbaring ....

*Ghislain De Vleeschauwer, °....., 04 februari 1933

*datum interview: woensdag 05 december 2012.

*verblijfsperiode tijdens WO II: in NEDERBRAKEL.

**op 13 december 1946 verhuisd naar Ronse.

++++++++++++++++++++++++

Devos

Adelin Devos

+ commentaar: Adelin Devos hebben wij in onze redelijk intense Ronse-leef-en-woon-periode goed gekend. Hij heeft ons op een dag nog gevraagd om zijn biografie te schrijven, wat gezien zijn staat van verdiensten levenslang zeer boeiend zou zijn geweest. Wij hebben hem bedankt voor deze eer want zaten tot over onze oren in ... - politiek en WO II rond voornamelijk (niet alleen) Ronse. Wij zijn hem dankbaar voor de voorbereide informatie (zijn twee teksten) en natuurlijk ook voor de interviews en begrijpen zekere gevoeligheid voor hem van deze periode en haar soort eeuwige nasleep. Hopelijk heeft hij ondertussen zijn biografie zelf kunnen schrijven en heeft hij zeker ook zijn immense documentatie reeds een goede richting noem het archief aangewezen. Dikke merci Adelin - al zijn we hem vergeten vragen waar zijn voornaamkeuze vandaan kwam want die trok naadloos op die van onze innig gekende groottante; Adeline, waar we jaaaaaaarenlang elke woensdagnamiddag met onder meer haar zuster of onze grootmoeder Maria Van Geerteruy genoten van de fantastische BRT-jeugdfeuilletons, afleveringen die vol zaten van wat we mogen noemen idealisme, burgerzin zelfs en gewoon plezier en niet te vergeten veelzijdig en bestendig vakmanschap en zonder meer aan de basis liggen van onze engagementen ten opzichten van het geschetste thema; "politiek en WO II rond voornamelijk (niet alleen) Ronse." Dus ook en zowaar via Adelin een dikke merci aan .. Adeline (en haar Fons)

*Adelin Devos + °Ronse, 21 oktober 1930.

*woonplaats tijdens de bezetting: Steenweg op Elzele 155.

*opleiding tijdens de oorlog: lagere school en middelbaar onderwijs aan het Koninklijk Atheneum te Ronse

*datum interview: 25 oktober 2006 + 11 juni 2008 + 18 juni 2008 + ……. (NB: het is mogelijk dat we nog eens iets hebben herbevraagd, via telefoon of een snel bezoek aan huis; niet altijd hebben we in dergelijke gevallen een datum opgeschreven).

*was vader oudstrijder WO I? *Mijn schoonvader Gilbert Gerard KERKHOVE was oud-strijder van WO I.*

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*anekdotes van ouders uit WO II. Adelin Devos overhandigt ons enkele zelf geschreven teksten die we hier naadloos overnemen.

Nota 1 getypt overhandigd door Adelin Devos. De opgeëiste maar gesaboteerde camion.

"Relaas rond het buiten gebruik stellen van een door de Duitsers opgeëiste vrachtwagen van Raphaël DEVOS te Ronse.

Bij de inval der Duitse troep in België op vrijdag 10 mei 1940, bedreef mijn vader een groothandel in suikerwaren (chocolade, biscuits en snoepgoed). Hij was ook marktkramer op de wekelijkse markten van Ronse, Lessen en Leuze. Tenslotte was hij foorkramer met het terplekke vervaardigen van "LEKKIES" (een streekproduct, een soort babelutte, niet individueel verpakt), Pommes d'Amour en dropsen, onder de naam "Savuitje van Ronse" en "Confiserie renaisienne", en dit op de Onze-Lieve-Vrouwbedevaartplaatsen van Lorette, Wittentak (beiden te Ronse) en Kerselare (nu deelgemeente van Oudenaarde).

Omwille van de drukke beroepsbezigheden van mijn ouders, die in 1933 een handelswoning hadden uitgebouwd aan de Steenweg op Elzele 153-155, werd ik opgevoed bij één van vaders klanten die een kruidenierswinkeltje uitbaatte aan de Kasteelstraat 75 (de hoek met de Vanhovestraat, rechtover de toenmalige Middelbare School). Cecilia HANTSON was voor mij een tweede moeder. Ik herinner mij dat haar echtgenoot, Leon DELAURIER, een textielarbeider (wever als ik mij niet vergis), met het weekend naar de kelder trok met een paar ijsblokken, die hij gehaald bij RAEVENS aan den abattoir (het Ronses dialect voor slachthuis), om ijskreem te draaien, terwijl Cecilia haringen oplegde die ze 's vrijdags verkocht "aan de karre". En het is op zo'n vrijdagmorgen 10 mei dat wij terug gestuurd werden van school: de lessen werden geschorst, 't was oorlog. Het luchtruim boven Ronse werd meer en meer verstoord door onrustwekkende vliegtuigen.

Rond de middag kwam mijn vader met zijn vrachtwagen, een Chevrolet zescilinder met verniste houten laadbak en donkergrijs dekzeil, om Leon, wiens weverij alle activiteit had gestopt, op te halen. De noveen van Kerselare begon immers de daaropvolgende zondag en de negen meter lange foortent, die reeds was opgesteld, moest uit voorzorg afgebroken en teruggehaald worden. Nonkel Leon, die in zijn vrije tijd vader hielp tijdens de noveen, werd gevraagd onverwijld te vergezellen naar Kerselare om het "Kraam van Ronse" (zo heette dat) terug te halen.

Klaar om te vertrekken, werden er plots een vijftiental explosies gehoord tussen het geluid van vliegtuigmotoren. Twijfel stelde hun vertrek uit. Tot voorbijgangers clameerden dat er bommen waren gevallen aan de Steenweg op Elzele. Ons moeder was thuis gebleven. De onrust en de schrik dat haar iets had kunnen overkomen, dreef mijn vader naar huis, zodat de tocht naar Kerselare werd afgeblazen. De aanblik van beschadigde en vernielde huizen, en het nieuws dat er doden waren gevallen onder onze buren, vergrootte nog de onrust. De onmiddellijke omgeving van onze woonst bleef echter ongeraakt.

Op 20 mei, daags nadat de Fiertel had moeten uitgaan, trekken Duitse troepen door Ronse. Er lopen geruchten dat deze alle fietshandels hebben geplunderd en dat zij sommige auto's zullen opeisen. Het moet op 22 of 23 mei geweest zijn dat vader zich naar het stadhuis van Ronse begeeft bij burgemeester Ephrem VANDEN EEDE om hem te vragen hoe hij zijn vrachtwagen zou kunnen onttrekken aan een Duitse opeising. VANDEN EEDE ziet een mogelijke oplossing en stuurt vader bij de stadssecretaris DELOBEL. Die stelt voor het donkergrijze dekzeil van de camion 's anderendaags te laten beschilderen met een rood kruis en hem ter beschikking te stellen van het stadsbestuur om een opeising door het Duits leger te ontlopen. Euforisch als mijn vader zijn kon, krijgt hij DELOBEL mee naar de herberg naast het stadhuis om het beklonkene met een pint te beklinken.

Ik weet niet of het na het eerste glas, het tweede of het derde, was dat een Duitse gegradueerde het café binnen valt en het gelag onderbreekt met de roep: "Wo ist der Herr Sekretär?" DELOBEL staat recht en gaat zich voorstellen, waarop met de militair een onderhoud volgt waarvan de inhoud mij vreemd is. Na een poosje komen beiden naar vader toe. Op een verontschuldigende maar plechtige toon zegt DELOBEL: "Raphaël jongen, er is niets aan te doen: de camion met de veldkeuken van de eenheid van de officier staat in panne op de baan naar Wattripont in haar opmars naar Doornik. Ge zult gij Uwe camion moeten afstaan. Maar allez, daartegenover hebt ge nog geluk: ge krijgt de hunne in ruil". Sprakeloos,

ook mede door de nabijheid van de Duitser, was het niet alleen door het genutte bier , dat het bloed naar vaders hoofd steeg, maar kwaad, met het gevoel verraden te zijn geweest.

Kort daarop staan een paar Duitse militairen aan onze deur om de vrachtwagen af te halen en om te bouwen tot een element van hun veldkeuken. Ver zullen ze echter niet geraken met vaders Chevrolet. Pienter als hij is en op wraak belust, heeft hij intussen het aftapkraantje onderaan de radiator lichtjes losgedraaid zodat deze ongemerkt kon leeglopen met het vooruitzicht dat deze motor zou warmlopen en de drijfstangkussens zouden smelten. Hetgeen onderweg gebeurd is vermits naar het schijnt dit een kwade bui van de Duitse officier aan het adres van stadssecretaris DELOBEL heeft opgebracht."

+ NB: mooi voorbeeld van soort treiterij (zij het uit wraakzucht), maar tegelijk zou deze sabotage aan zijn opgeëiste vrachtwagen als militair verzet (aan een oprukkend leger!) kunnen geïnterpreteerd zijn met alle gevolgen vandien!

Mijn vader heeft inderdaad de beloofde Duitse camion gekregen. Hij is tot bij ons gesleept. Maar mijn vader heeft hem gewoon op de koer laten staan. Hij wou hem niet herstellen omdat hij bang was dat hij ook deze camion zou kwijt geraken.

Uiteindelijk is deze wagen toch ook opgeëist geraakt. De stad had hem nodig voor de kolenbevoorrading. De politie of de rijkswacht is hem dan komen halen voor kolenhandelaar 't KINDT.

Cecilia heeft tijdens de oorlog zelf geen haringen verkocht: we kochten die bij .... in de WIJNSTRAAT. We aten ze eigenlijk niet zo veel: 2 à 3 maal per week, en dit in diverse vormen: gebakken, opgelegd, ... Ik herinner me goed hoe ze bruin gebakken dikwijls in het midden open kwamen. Dat was een naar zicht.

Léon DELAURIER werkte bij DE WAELE op de steenweg op Elzele. Ik heb geen kennis van langzaam-aan-akties of stakingen daar tijdens de oorlog.

Nota 2 getypt overhandigd door Adelin Devos. De ingehouden 'kapotte' Studebaker.

"Hoe het boerenverstand van een kleine autohersteller ertoe kwam vaders nieuwe Berliner aan de opeisingsfurie van Duitse officieren te onttrekken.

"Mijn vader had pas in februari 1940 een nieuwe Berline gekocht: een zwarte Studebaker, laatste model, met ingebouwde koplampen, hydromechanische remmen, spiraalveren en meer laatste snufjes die deze Amerikaanse wagen typeerden. Een fantastische wagen die pas was ingereden met een bezoek aan de op 18 april te Gent bevallen tante Hélène, echtgenote van vaders broer Julien DEVOS en met een trip naar Zeebrugge en Blankenberge op Paaszondag en Paasmaandag.

Na de ervaring met de opeising van zijn vrachtwagen door de oprukkende Duitse troepen, zwoor mijn vader dat de bezetter zijn Studebaker niet te pakken zouden krijgen. Het gerucht deed immers de ronde dat hogere Duitse officieren begerig waren naar en graag pronkten met mooie zwarte wagens. René WILLOCQ, een buur die op de Papekouter een kleine autoherstelling uitbaatte, hielp vader naar een uitweg. Hij verzinde een breuk aan de motor zodat bij een eventueel opeisingsbezoek of opeisingsbevel de wagen als onbruikbaar kon worden voorgesteld. Vader was onmiddellijk akkoord om de "pastilles" te verwijderen uit de mantel van het motorblok. Deze ronde, platte stoppen, geperst in de buitenwand van de watermantel van het koelsysteem, zijn een veiligheid voor het geval bij hevige en aanhoudende vorst de motor zelf zou springen onder de druk van het tot ijs bevroren koelwater. Het zijn deze pastilles die uit hun zit worden geduwd om alzo de druk binnen de mantel te verminderen en het gevaar voor het springen van de motor zelf te bezweren.

Zo werd onze Studebaker achteraan de garage gereden, de pastilles ervan verwijderd, werd hij overdekt met een slordig zeil en om een verwaarloosde auto te veinzen werd hij met nog een extra laagje stof overdekt – en de motorkap open!

De vrees voor een ongewenst bezoek was gegrond want voorwaar enige tijd later, misschien wel enkele maanden, waren het drie Duitse militairen, vermoedelijk een chauffeur en twee gegradueerden, die zich aanboden aan de Steenweg op Elzele 155 met het inzicht onze Studebaker aan te slaan. Mijn vader moet er toch niet gerust in geweest zijn toen hij het drietal naar de garage loodste en eerst enkele oude kratten en kisten, zakken en materiaal, die er opzettelijk waren neergeplant, opzij diende te zetten vooraleer aan de 'verwaarloosde' auto te geraken. Wat vader allemaal met een uitgestreken gezicht uitkraamde was voor mij, tienjarige knaap, een onverstaanbaar taaltje zoals "sjtrenge wienter", "moteur kapoet", "vilbriqin gesjmolten" "neem maar mit" enzomeer. En dat laatste deden zij juist niet. Zij hadden opgemerkt dat vanuit de openingen van de motorblok een spoortje roest zich had gevormd op het gietijzer. Dat moet hen misleid hebben, want na een niet al te vriendelijk afscheid droop het ontgoochelde drietal af. Voor pa en onze vriend René kon er wel snel een "schnaps" af.

Het was reeds eind september 1944, een paar weken na de bevrijding, dat onze René Willocq de pastilles terug in hun zitting perste, de motor op punt stelde en, na enkele pogingen, deze aan de praat kreeg. <u>En wat ik mij zeer goed herinner, is die ontdekte, lekker ruikende geur van het uitlaatgas. Voor de veertienjarige die ik kort daarop zou worden, kon de motor niet lang genoeg warm draaien</u>". (onze onderstrepingen).

NOOT: tegelijk is dit een impliciet bewijs dat men geloofde in een betere tijd, dat men terug met deze wagen kon rijden, een tijd van .... bevrijding!

+ het is een verhaal dat we ook kunnen gebruiken bij de vreugde van de bevrijding.

+ mooi DETAIL van het lekker ruikend gas!

VRAGEN of hij weet heeft van nog opeisingen van dergelijke mooie wagens door de Duitsers?

+ waarom heeft zijn vader tot eind september gewacht om de auto van stal te halen?

Hij wou zeker zijn dat de Duitsers echt weg waren en wachten tot René Willocq terug begon te werken.

<u>BEGIN VAN DE OORLOG:</u>

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Tijdens de meidagen in 1940 heb ik mijn eerste zwarte soldaten gezien, het waren Senegalezen uit het Franse leger. Ze waren zodanig zwart dat wij, de kinderen uit de buurt, er werkelijk schrik van hadden. We dachten als kinderen: "Als de Duitsers die soldaten tegen komen, dan kunnen ze daar nooit tegen winnen".

Soms kwamen bij ons vluchtelingen (vooral vrouwen) en ook eens 2 Senegalese soldaten naar het toilet. We hadden een grote, open poort die daarvoor blijkbaar uitnodigde. De meeste mannen die gingen in de buurt in een stuk natuur hun behoefte doen.

Mijn pa had als handelaar blijkbaar de oorlog voorzien en had veel ingeslagen: kisten met Portugese sardines, veel chocolade (melk en fondant aan 400 gram het pak, bij Côte d'Or gekocht, waarvan hij de familie goed kende) en zakken ruwe (nog te branden) Braziliaanse koffie.

Aan de vele vluchtelingen, die merkwaardig genoeg uit beide richtingen van de Steenweg op Elzele kwamen, heeft hij dergelijke zaken nog verkocht door één van onze schuiframen. Hij heeft waarschijnlijk aan diverse sukkelaars dingen gegeven.

In deze meidagen is er ook geplunderd. Net voor 20 mei 1940, de dag dat de Duitsers in Ronse toekwamen, werd er geplunderd bij houthandel CALLENS, Steenweg op Elzele nr. 157. De hele familie Callens was op de vlucht. Mensen hebben er uit de kelders voedsel genomen.

De Duitsers hebben op hun terreinen heel de oorlog hun paarden gestald. Onze tuinen paalden aan elkaar. Ik heb die paarden als kind dikwijls wat hooi gegeven.

Ook op de steenweg op Elzele nr. 160 of 162, is er geplunderd, rechtover de Boerenbond nu. Het was een rijhuis waarvan de bewoners ook gevlucht waren.

Ik heb nog meegewerkt bij het Rode Kruis aan pakketten voor krijgsgevangenen. Hier zijn mogelijks nog lijsten van krijgsgevangenen. Er is zeker een mooi oorlogsarchief bij het Rode Kruis van Ronse.

*de vlucht van zijn schoonfamilie Kerkhove:

Waarschijnlijk rond de 18de mei 1940, net enkele dagen voor de Duitsers Ronse binnen trokken, vertrokken met 3 open wagens, camionettes van garagist Gaston WALRAET, 14 leden van de familie KERKHOVE:

***Germain Kerkhove, echtgenote, 2 meisjes, 2 jongens, waaronder zoon Herman;*

***de vrouw van Marc Kerkhove, hun 2 meisjes, hun zoon; Marc zelf was opgeroepen in het leger;*

***Gilbert Kerkhove, echtgenote, 3 dochters (Marie, Francine en Marie-Paule);*

Maurice KERKHOVE, ook een broer, is gebleven om op de fabriek en de huizen te letten. Er is toch ingebroken in het huis van Gilbert. Er waren eetwaren ontvreemd en men heeft aan plekken op het tafellaken kunnen zien dat de inbrekers daar zowaar ... opgelegde krieken hebben gegeten. Of het Ronsenaars waren of vluchtelingen, hebben ze nooit geweten.

Ze zijn een maand weg geweest. Ze zijn op weg naar ABBEVILLE blijven steken in LEULINGHEM, in de streek van Sint-Omaars. Ze zijn thuis gekomen zonder verwondingen én met de wagens! Bij de vlucht zelf zaten ze in Frankrijk steeds tussen de 2 legers.

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. “Drei Liter” in plaats van “Heil Hitler”)?

Ik ken “Hij ligt er”.

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de “schildersjongen” bijvoorbeeld, ….)?

Ik ken volgende Duitsgezinde leerkrachten op het toenmalige atheneum:

-Vandenbossche; hij zou verminkt geweest zijn op .... september 1940. Net als ... Deblomme die een uniform droeg, die zou ook verminkt geweest zijn op dezelfde dag.

Mijn schoonzuster heeft DE BLOMME uit zijn huis zien halen (NB: volgens RVDB was dat het huis van zijn ouders) *en hem zien brengen naar de Vrijheidsplaats.*

NB: Bij een later interview zegt hij*: Ik vermoed dat het slagen en haarknippen en dergelijke meer gebeurde op zaterdag 09 september 1944. Ik vermoed ook dat het haarknippen niet op een getimmerd verhoog is gebeurd maar op een open wagen!*

-Frans De Tollenaere; leerkracht tekenen, die af en toe in laarzen naar de les kwam.

+ NB: Ronsenaars die nog getuigenissen hebben over de naweeën bij en na de bevrijding alsook de capitulatie; graag een seintje! Ik heb recent en via anonieme bron de allereerste foto - althans voor mij - gevonden van een - vermeende - collaborateur die in een open wagen wordt vervoerd en begeleid door rijkswachters (één herkend) en - zeer waarschijnlijk - leden van het Geheim Leger. Het spreekt voor zich dat meerdere foto's welkom zijn, van welke zijde ook. Indien gewenst is anonimiteit van uw bron verzekerd.

*inzake Robert De Blomme:

Mijn kozijn Omer D'Hondt (allicht rond 1920 en vermoedelijk uit de Kruisstraat) heeft me verschillende keren gezegd dat hij gered is door deze De Blomme. De Blomme zou hem hebben gezegd: "Duikt onder, want je naam staat op een lijst van mensen om gearresteerd te worden". Omer D'Hondt was een onderduiker te Ronse. Het motief zou kunnen geweest zijn dat de ouders van beide partijen mogelijks goed waren bevriend. Mijn neef heeft verteld dat hij tweemaal naar een proceszitting inzake De Blomme is geweest:

-op het 1ste proces heeft hiervan getuigenis afgelegd, à décharge;
-op het 2de proces heeft hij dit niet meer durven bevestigen.

+ NB: deze getuigenis over de getuigenis van Omer Valère D'Hondt (°Ronse, 17 juli 1911) klopt. Op 20 februari 1945 getuigde deze man over de hulp van De Blomme voor een inspecteur van de Staatsveiligheid, zij het dat dit te Ronse en niet te Gent gebeurde. Hij zou zelfs tweemaal zijn verwittigd over aankomende "raffle's" of razzia's. Opmerkelijk is dat D'Hondt buiten deze getuigenis in het Krijgsgerechtdossier geen enkel ander oorlogsspoor heeft nagelaten, dan dus in dit interview. Zelfs in zijn eigen getuigenis zegt hij niet letterlijk dat hij onderduiker als werkweigeraar was, maar is dat impliciet begrepen: ik had er dus zelf al overgekeken zonder dit interview. Nogmaals is aangeduid het enorme belang van interviews om een nauwkeuriger zicht te krijgen op de werkelijkheid van de oorlog: alle mogelijke schriftelijke bronnen zijn duidelijk niet voldoende (in concreto heeft Omer D'Hondt nooit een aanvraag ingediend voor het statuut van werkweigeraar; zelfs geweigerd levert dergelijke aanvraag veel informatie op! - quod non). Opvallend is dat deze geïnterviewde eigenlijk een kind toen was want pas geboren in 1930! Een tweede zaak is ook interessant uit dit interview; de angst van D'Hondt voor een tweede getuigenis ten ontlaste van De Blomme. In onze politieke bezettingstheorie staan we stil bij diverse soorten verzetsterreur, zoals hier onder meer moet zijn gebeurd bij het hinderen van een democratische rechtsgang. Alle gerechtvaardigde woede ten opzichte van de barbarij van bezetter en zwarten ten spijt, kreeg het verzet daardoor absoluut geen vrijbrief voor eigen baldadigheden. Vechten voor een herstelde onafhankelijkheid betekende immers ook het herstel van een rechtsstaat, en niet de belemmering ervan. Zelf heb ik geen enkel politiek begrip voor collaboratie, maar "juist is juist". Eén van de grote doelstellingen van mijn theoretisch werk zou er moeten in bestaan om eindelijk een veel genuanceerder politiek kader en dus beeld te kunnen geven van de oorlogstijd. Mijn bedoeling is/was om in 2015 (75 jaar Duitse inval op 10 mei 1940) klaar te zijn; misschien halen we het, anders dan maar volgend jaar?

+ NOOT 2025: we laten het vorige gerust maar verduidelijken dat wij na stilaan twintig jaar onderzoeken en nadenken over politiek en WO II nog steeds geen begrip hebben

voor POLITIEKE collaboratie. Begrip in zijn existentiële zeg dagdagelijkse betekenis; er iets van inzien (begrijpen1) en er iets van aanvaarden (begrijpen2). Hoe men zijn eigen volk kan verraden - want dat is het - na met name of specifiek te Ronse 'zelfs' meer dan allemaal zeer zwaar lijdende en 'geregeld' stervende duizend zeshonderd opgeëiste Ronsenaars in een vorige overigens zeer in het geheugen liggende oorlog - WO I of de Groote Oorlog - en nadat men zeer concreet vanaf 10 mei 1940 diverse dode en zwaar gewonde Ronsenaars heeft horen vernoemen of ZELF MET EIGEN OGEN GEZIEN HEEFT ZOALS vlak voor een belangrijke uitgeverij, drukkerij van bijvoorbeeld *'t Volk van Ronse en Oudenaarde*, met zekere Leo Vindevogel als lang voordien en ook nog rustig (?) tijdens de bezetting veelschrijver annex editorialist; we geraken er met ons verstand bijna letterlijk niet bij en er zeker niet in. We weten dat we zelfs ouder en vermoeider wordend over een bepaald turbovermogen beschikken op wat men het cognitief vlak kan noemen (sinds 15/12/2015 weliswaar ingeperkt of nog wat gas geven met beperkte brandstop en slechts op gesloten circuit), en denken over zekere mate van empathie of menselijk indringingsvermogen te beschikken. Maar die interessante aanwezigheden hebben we in zake politieke collaboratie - niet eens voldoende, gewoon niet. Nochtans is een fenomeen als het verraad wezenlijk aan de Europese cultuur en dat nota bene van de intrigerende en inspirerende figuur van Christus, zodat we ook een zeer ruw manuscript hebben eens op PC-poten gezet rond verraad en WO II, waarbij met andere woorden dan ook een belangrijk aspect van het zgn. georganiseerd ... verzet MOET worden bespreken, om zeker niet te zwijgen over verraad door het onvoorstelbaar janhagel van het Belgisch krijgsgerecht - met iets als een ideaal van recht of Vrouwe Justitia had dat totaal niks te maken, wel integendeel beste rechtenstudenten die in wezen allemaal grondig deze soort rechtsgeschiedenis zouden mogen gedoceerd krijgen gesteld dat er deftige of integere professoren ter zake te vinden zijn (straks toch eindelijk wel, hopen wij) - dat we in vorige deel dus met een hoofdletter nog schreven maar nu gewoon vermits een laagletter blijkbaar nog niet is uitgevonden in onze prachtige want zo voortdurend beeldrijke Nederlandse taal.

*Heeft men het volgende ‘gebed’ ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?

Ik heb wel doodsbrieven gezien met Hitler als onderwerp (NB: zoals ik er onderstaand één toon). Waarschijnlijk zelfs in het 5de studiejaar, in 1941 - 1942.

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.

DIVERSE VRAGEN:

Er was tijdens de oorlog een amateurclub voor leerling schilders. Het gebeurde onder leiding van Frans De Tollenaere. Ik ben er ook naar toe gegaan. De oefeningen gingen door in het Café DE DRAGONDER en ook in het huidige museum (in de conciërgewoning).

Frans De Tollenaere heeft daar nooit zijn gedachten opgedrongen qua politiek.

VRAGEN: in welke kledij gaf hij les (gaf hij les in laarzen en een soort militair kostuum)?

+ welke onderwerpen behandelde hij (de oude Vlaamse geschiedenis, de geschiedenis van Ronse, portretten, ...)?

+.....

*zie DE ROUCK p. 200: we zijn in het sanatorium gaan spelen onder leiding van Armand HAELTERS en er naartoe vervoerd door André DEPAUW, een markkramer die een vrachtwagen had die reed op kolen.

Ik denk dat er ook in WO II nog marktzangers waren. Ze stonden meestal aan de kant van Bourse du Commerce, een plaats die in de Ronsese volksmond de Botermarkt werd genoemd. Men verkocht daar immers de boter. Het was enkel 's woensdags markt. Ik herinner me geen enkele belanghebbend feit inzake deze zangers in zake de oorlog. Normaal waren zij mensen die al zingend commentaar gaven op mensen die bijvoorbeeld hun vrouw sloegen, enzovoort.

+ NB: dit fenomeen van het publieke zingen is allicht rond 1950 beginnen deemsteren om te verdwijnen. Publiek zingen op markten als in café's was eeuwenlang een zeer belangrijke traditie. Het spreekt voor zich dat ik geïnteresseerd ben in bronnen van publieke gezangen waarin, rechtstreeks (dan allicht zwart) of via verborgen boodschappen (dan verzet), aan politiek werd gedaan. Vermoedelijk zal dit zéér uitzonderlijk zijn gebeurd, en dan allicht zeker niet meer na Stalingrad (begin 1943) toen de Duitsers ook wel een 'nieuw' oorlogsbesef kregen. Ik hier verwijs hier ook naar de talloze zingingen voor neusdoeken op café. Wie nog dergelijke liedjes heeft, breng naar stadsarchief of de geschiedkundige kring! Wie er heeft van tijdens de oorlog; contacteer mij dan graag.

<u>Inzake de economische collaboratie op DE ROUCK P. 193:</u>

De vermelde Jozef PORTOIS woonde in het kasteel van de huidige COC. Hij had een kleine productie. Hij werd hij na de oorlog voorzitter van de Oud-strijders.

De vermelde Edmond PLAHIERS, is een nijveraar uit de Beekstraat die een kleine fabriek had (NOOT; blijkbaar met een grote productie*).*

De vermelde weverij L'INDUSTRIELLE TEXTILE is van mijn schoonfamilie, van mijn grootouders KERKHOVE. Mijn schoonbroer Gerard Gilbert (zijn roepnaam) Kerkhove was er ..... Mijn vrouw Marie Kerkhove (°Ronse, 29/01/1931) is zijn dochter. Hij was oudstrijder van 14-18. Hij is een broer van Germain, de advocaat, en van Julien, de vrederechter. Mijn schoonzuster FRANCINE en MARIE-PAULE Kerkhove hebben me gezegd dat de cijfers bij DE ROUCK moeten gezien worden als BESTELLINGEN, en niet als leveringen! De Industrielle Textile heeft tijdens de oorlog arbeiders aan het werk willen houden door hoofdzakelijk nog zeer veel overgordijnen, beddelakens en zakdoeken te maken. Voor de rest heeft de fabriek 4 jaar stil gelegen.

+ NB: Geconfronteerd met de tekst van 't Volk van Ronse en Oudenaarde uit .... maart 1943 in DE ROUCK waar duidelijk sprake is van "leveringen", is Adelin zonder veel commentaar. Ik kan hier niet op deze problematiek ingaan van het werken voor de bezetter in het eigen land. Voor mijn politieke bezettingstheorie moet ik dat ook trachten uit te klaren (waar begint collaboratie, waar eindigt economische aanpassing ...?): een zeer moeilijke problematiek. Voor Ronse geldt bovendien dat er klaarblijkelijk weinig bronnen aanwezig zijn.

Bij Gilbert Kerkhove, mijn schoonvader, kwam geregeld kaarten ene Omer Vandenhende, die gezocht werd als werkweigeraar. Hij woonde op de Waetsbrugge. Als eraan gebeld werd, vluchtte hij langs de weide achteraan het huis naar zijn thuis.

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Als kinderen hadden we een soort buurtbijeenkomsten. Soms iemand als we samen zaten te spelen, passeerde er wel eens die vlug vlug "iets illegaals" toonde 'bijvoorbeeld een pamflet). Wij waren echter kinderen die vooral bezig waren met onze eigen leefwereld.

Ephrem DELMOTTE zou in Wattripont een Franstalige toneelgroep hebben opgericht waarvan de opbrengsten gingen naar de krijgsgevangenen.

Als kind heb ik in de VANDEWIELEAAN, die volledig afgezet was en waar enkel Duitse auto's stonden, af en toe aardappelen in een Duitse uitlaat of suiker in een benzinetank gestopt. Mijn meter woonde daar en mijn vader had me zelf gezegd, waarschijnlijk op aanraden van zijn kennis de garagist René WILLOCQ, dat petatten in een uitlaat of benzine in een tank slechte resultaten gaven.... Het was een suggestie van mijn vader.

Het was IN DE BUURT van de Vandewielelaan nr. 55, waar mijn meter woonde. Het moet gebeurd zijn zeker voor mei 1942 want toen heb ik mijn communie gedaan en zijn er foto's genomen bij mijn meter.

Mijn meter was tijdens de oorlog de secretaris van de Nationale Socialistische Vooruitziende Vrouwen. Er was een Vlaamse en een Franstalige vleugel. Ze nam me geregeld mee op reis voor haar vereniging en ik ben nog mee geweest naar Luik.

De JOODSE mevrouw SILBERSTEIN was goed bevriend met mijn meter. Silberstein was de naam van haar man. Zij had een andere zij het ook Duitsklinkende familienaam. Ik heb deze kleine dame dikwijls bij mijn meter ontmoet. Ze sprak met een accent. Haar kind is later overleden in Brussel in een autoaccident.

+ NB: aangevuld in een telefonisch onderhoud dd. Maandag 7 september 2009: het blijkt om de voorplaats van zijn meter te gaan. Via een soort luik vooraan kon men van straat de organisatie bereiken. Waarschijnlijk was het een onderafdeling van de Kommandantur.

NOOT: zijn meter Leona Hantson, echtgenote van ..., woonde: MIDDELBARE SCHOOLLAAN 55.

VRAGEN of dit de huidige VANDEWIELELAAN is???

+ VRAGEN hoever het af lag van dit huis + of de huidige nummering identiek is aan de toenmalige?

+ wat herinnert hij zich nog van dergelijk communiefeest: van zichzelf en van de andere kinderen (kledij, stoet?, welk feesteten, toch geschenken en welke?....)

+ VRAGEN: is er nog een archief van zijn meter + waar? + was die socialistische activiteit heel de oorlog bezig en ondergronds of toch toegelaten?

Het COO was toen gehuisvest naast de Hoge Mote, een oud gebouw waar ook nadien de bibliotheek in zou belanden.

Mijn meter heeft nog ernstige last gehad met haar job. Ze is een tijd geschorst geweest na geruchten over een mogelijke affaire met Leo Vindevogel. Die zouden verspreid zijn geweest door Gilbert Scherpings die op haar positie uit was. Het was een afrekening. Mogelijks had het ook te maken met het feit dat ze tijdens de bezetting toneel speelde met de socialistische groep van het Feestpaleis samen met de vooroorlogse vijanden van de Volksbond. Uiteindelijk is ze terug kunnen keren naar haar werk op het COO.

Haar echtgenoot, Florimond Waterloos was als rekenplichtige ook tijdens de oorlog werkzaam op de Coöperatieve Vereniging DE VERBROEDERING; het was open gebleven tijdens de oorlog.

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….

Ik heb originele licht 'verwaterde' foto's van een tentoonstelling in 1945 in de zaal van de Carillon op de Grote Markt, onder andere met een foto van R.A.F.-vlieger Liveyns. De naam van de tentoonstelling is "Ronse's Roem/La Gloire de Renaix", tijdens de "Semaine du Souvenir 1945".

DE BEVRIJDING.

Ik herinner me trouwens na de bevrijding een stoet waarin leerkracht Lucien VANDENBOSSCHE werd meegesleurd. Het was aan de Peperstraat en hij was erg bebloed.

Ook herinner ik me een stoet met Robert DE BLOMME, die ook zeer bebloed was, vanaf de Peperstraat tot aan het huis van zijn ouders.

+ NB: nadien zegt hij dat zijn schoonzuster gezegd heeft dat dit de omgekeerde weg was; het was van de Steenweg op Elzele naar de Markt (zie ook interview RVDB). Het geheugen speel vanzelfsprekend na zoveel jaren soms parten. Toch is gebreken uit psychologische studies dat herinneringen net uit dergelijk prangende tijden zeer scherp blijven. Dat is ook mijn algemeen aanvoelen uit de vele interviews.

Ik heb het feest meegemaakt, en heb er waarschijnlijk FOTO's van, van de terugkeer uit Duitsland van Fernand WILLOCQ. Hij is de broer van René. Ze woonden in elkaars buurt. Hij zag er extreem mager uit en was nauwelijks herkenbaar. Hij liep in kostuum met strepen, een gevangenisplunje. Hij moet bevrijd zijn in de periode van de bevrijding van SOUDAN. Hij was extreem zwak. Op het plein voor de paterskerk waren er ongeveer een 150-tal mensen. We hebben op hem 3 à 4 uur staan wachten. De buren organiseerden dit feest. Er waren zeer veel bloemen. Er was waarschijnlijk een open wagen versierd met die bloemen.

Zijn echtgenote noemde Marie .....

Mijn peter Robert DEVOS, de jongste broer van mijn vader, was toen muziekleraar, en werd later ontvanger op de gemeente. Hij heeft met het bestuur van het Rode Kruis in de cinema Concordia een concert georganiseerd ter ere van de terugkeer van Fernand GYSELINCK (zie echter direct NOOT!!!!). Mijn peter heeft daar het Largo uit Xerxes van HÄNDEL gespeeld. Ik moest de bladzijden van zijn muziek omdraaien met de tranen in de ogen.

+ NOOT 2025: hier moeten wij ons verontschuldigen want hier hebben wij zeker een zeer spijtige fout begaan. En zien dat nu eind 2025 pas. Het is absoluut mogelijk dat op dit concert ter ere van de zeer gerespecteerde industrieel en 'onder meer' voorzitter van het plaatselijk - tot op heden zeer aktieve en ook oorlogsmatig bijzonder aktieve - Rode Kruis, Fernand Gyselings (1882 + dus niet Gyselinck) is gespeeld. Maar dat dan uit grote tristesse en eerbied want de man is nooit uit Duits arrest terug gekeerd want is overleden in het KZ Buchenwald reeds (sic) op 09 augustus 1944. Dat moet bij de gelukkige terugkeer van de eveneens gearresteerde Ronsenaar Fernand Willocq (1902) en persoonlijk gekend door de familie van Adelin Devos, zeker reeds zijn geweten.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?

Misschien inzake Fernand Willocq.

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

NOOIT gezien.

*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?

Heb ik geen weet van; mogelijks.

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?
-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?

We hadden geen vlag voor de oorlog.
Moeder heeft voor een vlag witte en zwarte lakens gebruikt. Ze heeft rode en gele verf gekocht in de winkel van Albert Decordier, rechtover de huidige Generaal De Gaullestraat, om deze lakens te schilderen (waar nu patisserie Ghesquiere is, Stationsstraat 16 nu). Een naaister heeft deze 3 stukken genaaid in de 2de week van september ..... De vlaggen hebben misschien 3 of 4 weken uitgehangen.

*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).
*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Ik heb nog vogels gevangen, zeker mussen. Vader had een vlechtwerk op maat gemaakt; het was een fijnwazig net van vlas, met 2 stokken vastgehouden. Aan de 2 stokken was een koord verbonden. We zaten dan op 20/30 meter afstand. We legden lokvoedsel, ik weet niet meer welk soort voedsel, en wanneer we een vogel hadden gevangen, neep vader hem dood.
We deden enkel in onze eigen tuin in de Steenweg op Elzele. Het was een vrij diepe tuin, en we verborgen ons in een soort zelfgegraven abri. We vingen dit heel de oorlog, zeker tijdens de zomer. Na de bevrijding hebben we het nooit meer gedaan.
Mijn pa kuiste de diertjes. Veel werk was er niet aan. Veel eten ook niet....
De vogels werden in boter gebakken, zonder ajuin of andere additieven. We aten er waarschijnlijk wel brood bij, want ik herinner me toch hoe we thuis de pan kuisten met een stukje brood (voor de boter).
Iedereen thuis at ervan.
Deze vogels werden enkel in onze – grote – tuin gevangen, en nooit in een veld of ….
We hebben tijdens de oorlog kippen en konijnen gekweekt.

+ NB: dit soort vragen had ik achteraf bekeken zeker veel meer moeten stellen. Het kadert in mijn interesse in de vindingrijkheid van de ineens met talloze zaken verstoken oorlogsmens, in dit geval welk 'alternatief' vlees men ging zoeken en vinden.

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

In de VANDEWIELELAAN 55 was er in een private woning een BUREEL van de Duitsers in de voorkamer. Het was iets met ".... ambt". Het was enkele dagen in de week open.

Bij AELVOET in de NIJVERHEIDSSTRAAT was er een bakkerij van de Duitsers. Het is geplunderd bij de bevrijding van Ronse.

Er is toen ook geplunderd in de textielfabriek van MEULENIJZER (op de Steenweg naar Ninove, waar nadien de Makri was). Mijn pa en ik zijn gaan kijken. Er is daar van alles meegenomen.

+ NOOT 2025: hier leest men dus even recapitulerend (en zie ook even voordien) dat op het vermeld adres "VANDEWIELELAAN 55" of in de woning van Leona Hantson alias de doopmeter van de geïnterviewde, 'iets Duits officieels' was. U kan begrijpen dat ook wij als onderzoeker enigszins nieuwsgierig naast enigszins begrijpend moesten zijn. Ten andere is er zeer veel van het stadsarchief Ronse of vernietigd of - op zijn best (..) - door de bekende onbekende sommigen achter gehouden. Met name is onder meer (onder meer) het politiearchief verdwenen en misschien nog ergens bestaande. We weten de naam - in dit geval de precieze openbare functie van betrokken persoon en DUS meteen ook diens identiteit- van diegene die min of meer recent verantwoordelijk is voor de verdwijning eventueel zelfs vernietiging van het stedelijk politiearchief wat WO II betreft, maar kregen deze naam in vertrouwen van een niet zomaar nota bene maximaal betrouwbare persoon ter zake, zodat we niet ... Wat blijkbaar zeker is ("*blijkbaar zeker*" ...) is dat het onwezenlijk belangrijke archief van de stedelijke bevoorradingsdienst totaal is vernietigd. En dat is een ware schande op zich of democratisch gezien en uiteraard ook archivalisch. Mogelijks was dit bureel hier aan die stedelijke dienst verbonden want dat het werkelijk aan de Duitse Kommandantur was verbonden, is zeer, zeer merkwaardig - was de zeer mooie en toneelmatig uitstekend getrainde, bovendien gezond zij het misschien bezettingsgewijs al te gezond ambitieuze vrouw en burger La Leona ook op die manier in Duitse gunst? Er werd alleszins door lager en hoger Belgisch vrouwvolk wat afgevrijd met lager en hoger Duits per definitie militair mansvolk - onder meer voor bestellingen voor de familiale 'fabrieke' of een variante op "*Do ut des*" nu geherformatteerd tot "*Do ut Duitsdes*". Uiteraard moeten we in droefheid opmerken dat, terwijl wij de uiterste werkelijk nagenoeg onmenselijke inspanningen hebben verricht voor ons en Uw onderzoek, we geen Duitse archieven hebben bezocht. Daar is allicht nog zeer veel te doen hoewel we zeker zijn dat de te Ronse, Ellzelles en omgeving uiterst aktieve Gestapo Aussenstelle Gent, haar archieven heeft verbrand bij de vlucht uit Gent uit schrik voor de komende geallieerde legers; alle rapporten en dies meer van zeer aktieve Ronsese V-Männer alias informanten zoals Maurice Ponette en Marius Rose en tutti .... zijn zeker weg. Laat ons hier verklaren op basis van .... shttt.. dat we quasi of 99,9999999999... % zeker zijn dat Leona Hantson tijdens momenten der bezetting niet allen effectief de minnares van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel is geweest, maar dat haar kind Emmy Waeterloos (geboren te Ronse in maart 1944), in wezen de naam Vindevogel had kunnen dragen. Met zulke persoonlijke zaken heeft normaal niemand enige zaken maar hier is er natuurlijk politiek één en ander van belang.

++++++++++++++++++++++++++++

Devos

Marcel Devos

+ commentaar: Marcel Devos werd na de oorlog zeer bekend te Ronse omdat hij er een prima wasserij heeft uitgebaat. Men kan zien dat hij tijdens WO II nauwelijks contact met Ronse maar toch een paar interessante weetjes te vertellen, onder meer over de meest beroemd/beruchte Feldgendarm te Ronse - met bijnaam Goliath. Vanzelfsprekend was het voor ons een volkomen onmogelijke taak om in diverse randgemeenten van Ronse - dus ook de Waalse - interviews te gaan houden. Maar zonder meer had dat allerlei 'weetjes' - onderlinge invloeden platteland/stad, tegenstellingen, ... - opgeleverd zodat ook hier een vorm van gemiste kans is. Her en der hebben we trouwens wel enkele officiële dossiers van streekgenoten opgevraagd, onder meer rond .. collaboratie met het voor Ronse ook extreem belangrijke geval van André Vandenberghe, de waanzinnige en waanzinnig gevaarlijke oorlogsburgemeester van Oudenaarde die zich doorheen geheel Zuid-Oost-Vlaanderen bij voortduring bewoog als een maniak. .

*Marcel Devos + °...., 12 juli 1922.

*datum interview: vrijdag 15 december 2006.

*verblijfsperiode tijdens WO II in KWAREMONT.

Ik werd gemobiliseerd als jongen tussen 16 en 35 jaar. Het was de bedoeling dat we naar Frankrijk zouden trekken, maar ik geraakte in alle verwarring niet verder dan Poperinge en Oostende, waarna ik al in juni 1940 terugkeerde naar Kwaremont naar het grootouderlijke huis!

Ik ben in oktober 1944 ingetreden in het Belgische leger. Mijn vader .... Devos was opgeëiste arbeider in WO I: hij zou zeven maal ontsnapt zijn van zijn werkdienst. Mijn grootvader Felix Devos (overleden te Ronse in 1955), was Waalse afkomst maar had zich in ... Kwaremont als boer gevestigd. Wel, mijn grootvader was hevig anti-Duits en waarschijnlijk omwille van de avonturen van zijn zoon tijdens WO I. Zo mocht ik die daar was opgegroeid vanaf 1923, dus vanaf mijn tweede jaar, van mijn grootvader nooit ofte nimmer voor de Duitsers werken. Ik heb tijdens de oorlog dan ook alleen maar voor boeren in de streek en voor een zelfstandige in Ronse gewerkt. Deze laatste was advocaat Honoré Claus uit de Politieke Gevangenenstraat (nu huis Dupont). Ik deed boodschappen en wat typewerk voor hem. Hiervoor was ik geregeld in Ronse tot ongeveer oktober 1942.

+ NOOT: deze advocaat woonde toen in AATSTRAAT 33; ondertussen van straatnaam veranderd + Honoré Claus zou nadien advocaat worden van Leo Vindevogel op diens proces.

Mijn vader was in de oorlog bakker in Frankrijk in Wattrelos (naast Roubaix). Ik heb heel weinig van Frankrijk gesmokkeld (geblauwd): een beetje jenever. Ik mocht in elk geval steeds door aan de grens. Op een dag, ik vermoed dat het 11 november 1941 was, heb ik enorm veel volk op het kerkhof daar gezien.

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Mijn grootvader heeft de volgende zaken in het begin van de oorlog verborgen op de grond van zijn boerderij, zaken die na de oorlog niet meer werden teruggevonden:
-een Duits geweer uit WO I;
-een Duitse officiersdegen eveneens uit WO I.

Mijn persoonlijk gevoel in het begin was dat het militair gedaan was. De Duitsers waren wel zeer vriendelijk. In WO II woonden er ongeveer 800 inwoners waren te Kwaremont: iedereen kende dus iedereen. Het was volgens hem in elk geval een dorp met veel zwarten. Nochtans hadden de witten of anglofielen helemaal niet te klagen van verklikkingen. Onder andere de later bekende kunstschilder Gies Cosijns, was tijdens de oorlog pro-Duits, en werkte als plaatselijke verantwoordelijke voor de Vrijwillige Arbeidsdienst Vlaanderen. Hij kwam geregeld bij ons thuis om mij aan te werven. Mijn grootvader heeft Cosijns eens duidelijk gemaakt dat hij hem niet meer op zijn erf wou zien waarna Cosijns nooit meer gekomen is. Op dat incident is er geen - negatieve - reactie gevolgd.

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: “We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen”?

-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?
Stalingrad was zeker een keerpunt in het geloof dat men had in een goede afloop van de bezetting.

*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:
*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?
/
*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). Kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?
/

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943.

Ik weet niets van wat er te Ronse met de klokken gebeurd is maar kan wel enkele verhalen vertellen van wat er in Kwaremont op dat vlak gebeurd is. Anderzijds heb ik zeker de doodsbrief, die je me toont, gezien in Kwaremont (NB nochtans zegt hij elders dat hij nooit sluikbladen heeft gezien). *We hadden een groepje, mezelf, twee kozijnen en twee vrienden, die nadien allemaal oorlogsvrijwilligers geworden zijn. In dit groepje werden soms ‘dingen’ getoond, zoals dit doodsbericht.*

Ik moet wel benadrukken dat er in Kwaremont nooit weerstand geweest; men heeft er nooit de gelegenheid voor gehad om er zich bij te voegen (....)

Met mijn vriend René Willequet zijn we op een avond gaan kijken naar de voorbereidingen van de wegname van de klokken. Naast de kerktoren was er een technische installatie klaar die klaarblijkelijk diende om de klokken de dag erop naar beneden te halen (o.a. een domme kracht, met tandwielen, een zwengel, ...). We hebben geprobeerd om deze zaken kapot te maken, o.a. door erop te slaan, maar dat is ons niet gelukt. Ten langen leste hebben we op de beide uiteinden van het apparaat beiden dan maar een ... kakje gedaan… Hebben deze menselijke drollen naast een kerktoren iemands neus en zijn hele lichaam in beweging gezet, we zullen het nooit weten. Zeker is dat later op de avond of nacht dhr. Louis Fontaine langs kwam. Hij was een ingeweken Waal, een beroepsmilitair, die tijdens de oorlog vlakbij woonde bij Margrietje die het café Gemeentehuis openhield (overdag). Hij is er alleszins in geslaagd één klepel van een klok naar beneden te halen en de hele oorlog te bewaren! Kort na de bevrijding heeft hij deze klepel, versierd met een tricolore strik, teruggegeven aan de nieuw geïnstalleerde vooroorlogse burgemeester.

VRAGEN waar deze klepel NU is?
NOG VRAGEN waar en wanneer
+ wat is er met deze brief gebeurd (ter plaatse verbrand, ….)?
+ namen van 4 andere groepsleden
+ wat werd er nog in dit groepje getoond (geallieerde blaadjes enkel?)
*werd men op voorhand in de kerk verwittigd over de mogelijke wegname der klokken?
/

*was er daarbij een oproep tot verzet: zelf weghalen, sleutels kerk/toren wegsteken,…..?
/

*waren er Ronsenaars die zelf een plan hadden om de roof te verhinderen? Welk?
/

*was men ooggetuige van de roof? OF van wie heeft men over deze roof gehoord?
/

*zijn er foto's van de roof in Sint-Martinus gemaakt? Wie heeft deze?
/

*was er bij het weghalen der klokken zelf een vorm van verzet:
gejoel, achterhouden der sleutels, aanbrengen van tricolore linten of vlag, bebloeming, extra lang luiden der klokken,….?
/

*wie heeft er leuzen tegen deze roof geschilderd of gekalkt gezien, en welke leuzen?
/

*herkent men de volgende leuze: "wie met klokken schiet, wint de oorlog niet…."?
/

*wie heeft op 21 maart 1943 de brief van de kardinaal en alle Belgische bisschoppen gehoord die in ALLE Belgische kerken werd voorgelezen?

/
-hoe heeft uw pastoor deze brief voorgelezen (neutraal, met verontwaardiging, zonder of met commentaar,…..)?
-wat waren de reacties van de mensen op deze brief?
-werd er buiten de kerk over gepraat?
-wat vond men van de laatste paragraaf van deze brief waarin gesteld werd dat de Duitsers door hun acties de eeuwige straf van God niet zouden ontlopen? Werd dit geloofd? Gaf dit een morele steun?
/

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?
/

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden Bijv. “Drei Liter” in plaats van “Heil Hitler”:

Ik ken deze grap. Ze werd enkel gehouden - met Romeinse groet van de arm !! - onder en bij vrienden. Zeker nooit op een openbare plaats of in een café.

*hebt u hiervan nog documenten?
/

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de “schildersjongen” bijvoorbeeld, ….)?

Ook Goliath was gekend op Kwaremont. Dat kon ook moeilijk anders. Hij vrijde immers met Germaine ... van het Konijntje (hoewel deze getrouwd was met George ...). Iedereen in Kwaremont wist dat. Deze Germaine is na de oorlog naar het ‘pensionaat’ gegaan, een bijnaam blijkbaar voor de Belgische gevangenis. Kwaremont was overigens een gemeente met tamelijk veel zwarten.

*Heeft men het volgende ‘gebed’ ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?
/

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?

Ik heb nooit een clandestien blad in zijn handen gehad of zelfs nog maar gezien, de hele oorlog lang in Kwaremont. Ik heeft er ook geen gezien in Ronse. Ik had weinig contact met Ronsenaars; ik was zelf nogal schuchter.

NOG VRAGEN of hij iets gezien heeft bij de advocaat + bij wie kwam hij nog: personen, familie, winkels, ……???

11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.

*zijn er manifestaties geweest op 11 november?

In Kwaremont waren misschien 5 of 6 oud-strijders uit WO I. Zij organiseerden nooit iets op de nationaal belangrijke dagen. Zowel 21 juli, als 11 en 15 november waren normale dagen in Kwaremont.

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Bij tante Zoë Willequet - Dekeyser en nog bij een gebuur. Volgens mij waren er maar twee radio's in heel Kwaremont. Het huis van mijn tante zat telkens afgeladen vol; ze woonde enigszins afgelegen van de straat en er stond sowieso altijd iemand op de wacht.

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?
/

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

NEE.

*hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

We hebben de V gebruikt als groet met onze vingers opgestoken. Dit enkel onder vrienden die elkaar goed kenden, de kleine reeds genoemde groep van 5 mensen. Voorzichtig zijn was steeds de boodschap. Op een dag op de kermis aan het station van Ruien kwam er eerst één vreemde binnen, dan een tweede, en vanaf de derde gingen we met ons groepje op het gemak gaan 'plassen' en sprongen we over de muur naar de vermoedelijk bedreigde vrijheid terug! We konden geen enkel risico nemen. Nog een voorbeeld van onze voorzichtigheid. De zwarte Van Lierde, broer van de neergeschoten zwarte, woonde naast de huidige dokter Lesenne in de Zonnestraat. Hij vrijde met Irma Boone uit Kwaremont. Hij kwam elke zondagvoormiddag langs; dan verdwenen wij allemaal. Wij of alle jonge gasten vertrouwden hem niet.

VRAGEN wat met deze vrouw na de bevrijding is gebeurd.
VRAGEN wat de positie was van Michiel Leenknegt, kunstenaar.

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

In juni 1940 lag er ontzettend veel Duitse munitie aan de steenweg aan het sanatorium. Samen met mijn vriend René Willequet hebben we niet kunnen weerstaan aan enkele verleidingen, 's nachts. Ze hebben wat munitie onklaar gemaakt; kogels. We hebben vele obussen van ongeveer 4,5 kilo meegenomen. Ik vermoed dat ik persoonlijk niet minder dan een 100-tal obussen aangeslagen heb! Per persoon konden in één keer 4 obussen meegenomen worden. Deze werden nadien verkocht voor het koper; de bedoeling was in dit geval geen militaire sabotage maar een vorm van geldgewin.

Ik werd in oktober of november 1942 opgeroepen voor vermoedelijke tewerkstelling in Duitsland. Ik kende iemand die op het Arbeidsambt werkte en die hulp gaf me een Schein voor 6 maanden. Het was een zekere Suzanne van ongeveer 20 jaar

+ NB: zeker Suzanne Coppens= GEDEPO, 7.3. Jammer dat we niet hebben egvraagd hoe zij elkaar kenden. Het krijgsdossier van Suzanne Coppens konden we helaas nog niet inzien omdat ze reeds in eer was hersteld in 1958. Zodat we bij wijze van spreken ook niet kunnen nagaan wie voor haar pro heeft getuigd - zoals misschien Marcel Devos?

Nadien werd ik door dokter Suys van het sanatorium geholpen. Ik was zogezegd een patiënt op het sanatorium. Toch moest ik mij in juni 1944 terug gaan presenteren in Aalst; ik ben dan ondergedoken.

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?

Ik herinner me dat de boeren wel spraken van het DUITSE UUR, maar niet dat ze het oude uur bleven gebruiken.

++++++++++++++++++++++++

Deweer

deken André Deweer

*E.H. deken André Jean Omer Adelin Deweer + °Ronse, 04 maart 1926

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: te Ronse; SPINSTERSSTRAAT 106

*opleiding tijdens de oorlog: Grieks-Latijnse aan het Sint-Antoniuscollege.

+ wanneer + waar in SEMINARIE getreden:
Klein Seminarie van Sint-Niklaas,september 1944.
Ik ben van hieruit bijna onmiddellijk naar de KUL getrokken waar ik verbleef in het Leo XIII-seminarie en klassieke filologie studeerde. Ik heb er de kandidaturen gestudeerd en ook het baccalaureaat behaald in de wijsbegeerte.

*datum interview: woensdag 27 april 2011 + zaterdag 7 mei 2011 + zaterdag 21 mei 2011

*broer Raymond Marius Henri Edmond; °Ronse, 18 februari 1924

SPECIFIEKE VRAGEN VOOR BETROKKENE:

*welke DOCUMENTATIE van toen hebt U nog: foto's, teksten, doodsbeeldjes, ...

Ik weet niet of ik nog het doodsprentje van mijn broer Raymond kan vinden. Ik zal U straks een foto van ons tonen waarin we samen te zien zijn naar aanleiding van onze gezamenlijke plechtige communie (NB: toont effectief op het einde van het gesprek deze foto). Hij is in Kortrijk door een bombardement overleden op de tweede juli 1943, op het feest van het Heilig Hart. Bij onze plechtige communie in 1935 waren we respectievelijk 11 en 9 jaar. Ik heb het altijd ergens raar gevonden dat we deze communie hebben gedaan in dezelfde kostuumpjes waarin we de begrafenis van onze moeder in 1935 hadden bijgewoond.

Mijn broer had me nog verteld dat ik priester moest worden maar dat hij zou trouwen en veel kinderen wou krijgen. Nu heb ik geen dichte familie. Er is na de oorlog in het Atheneum een klas genoemd naar mijn broer ter ere van hem. Ik heb het plaatje boven de klasdeur zelf gezien. Hij heeft daar zijn middelbaar beëindigd omdat er toen in het college enkel drie eerste klassen waren voor zijn richting: Moderne. De drie hogere moest hij dus wel volgen in het K.A. Mijn broer, die twee jaar ouder was dan ik, was hevig anti-Duits en wilde zeker niet naar Duitsland gaan werken. We kenden elkaar zeer goed: hij was mijn enige broer, en een zuster had ik niet. We sliepen ook op dezelfde kamer. Hij is er in geslaagd te Ronse bij de spoorwegen te gaan werken. Hij heeft in het station enkele weken coupons verkocht. Nadien werd hij verplaatst naar het transformatiestation van Kortrijk.

Nonkel was Georges Labeau was denk ik commandant bij de brandweer. Hij kon een auto van de stad op de kop tikken en daarmee zijn wij samen naar Kortrijk gereden (NB: de brandweer van Ronse is naar het schijnt nog gaan helpen bij branden te Kortrijk). *Ik zat toen in de syntaxis, het derde laatste jaar. Mijn broer is gedood in een schuilkelder van het Kortrijkse station die naast het waterreservoir lag. Ik heb hem direct zien liggen. Je zag*

trouwens helemaal niets aan hem. Hij zal waarschijnlijk zijn verstikt. Ik denk dat hij niet eens in de kelder is geraakt maar juist aan de deur is overleden. De deur van deze schuilkelder is zeker en vast open gebleven bij de vlucht voor het bombardement want deze kelder was ondergelopen. Er moet op de ze plaats maar één bom zijn gevallen, namelijk net op het waterreservoir. Ik geloof dat er verschillende mensen in de kelder zijn verdronken.

*waren er zaken die U graag had voor de oorlog + die U moest missen in de bezetting (chocola, specifieke literatuur .....)?

We kregen in de school elke dag vitaminepillen, en ik denk ook al eens vies smakende levertraan. De knecht van het college Albert Baguet ging met deze pillen rond.

Thuis hebben we nooit honger gehad. We zijn nog aardappelen gaan kopen bij verschillende boeren. De prijzen lagen wel hoger. De hoogte van die prijzen weet ik wel niet meer. Via kennissen hebben we ook wel eens bij fraudeurs gekocht, waarschijnlijk alleen vleeswaren.

Tijdens de oorlog hadden we een molen waarmee er kon gemaald worden – een ding dat we zeker voor de oorlog niet in huis hadden.

Bij de internen van het college waren nogal wat boerenzonen. Die kregen van thuis uit witte broden mee. Van het comiteit kregen we op het college zwarte broden, maar door die witte broden hadden we geregeld veel brood over. Met die overschotten ben ik vaak op vraag van subregent Eerwaarde Heer Sylvain Marchand naar de school in de Hoogstraat geweest.

Er was op het college een zoon van een boer op de Klijpe die achter was in Latijn en ik heb hem bijlessen gegeven waarvoor ik als beloning een zelfgebakken wit brood mee naar huis kreeg.

*voorbeelden van ZWARTE ARMOEDE in uw buurt?

NEEN.

+ voorbeelden van SOLIDARITEIT daarrond?

NEEN.

VRAAG: kent U geredde Joden te Ronse of omgeving?
-op Sancta Maria?
-Joseph Kirzenzaft ALIAS Joseph Lebon?

Van mogelijke Joodse onderduik in de Opgeëischtenstraat heb ik nooit gehoord (mijn vraag na een tip van Alberic De Tollenaere ter zake).

*VRAAG: werden de TWEE VLAKBIJ liggende straatnamen in het GEWONE TAALGEBRUIK behouden na hun door de Duitsers GEËISTE naamsverandering??
Want Schepencollege van 8 december 1941 vervanging van :
-Opgeëistenstraat door WEVERstraat +
-11-Novemberstraat door Sportstraat

+ zo ja, gebeurde dit BEWUST (als vorm van verzet) of gewoon uit GEWOONTE?

Daar weet ik niets van.

*welke herinneringen/anekdotes zijn U van deze tijd bijgebleven? SCHOOL + THUIS + ...

/.

-hoeveel leden van Uw klas zijn PRIESTER geworden? U + Georges Herregods + ...

Enkel wij beiden.

-hebt u klaslokalen moeten verlaten voor DUITSERS;
wanneer + voor welk soort soldaten + waar naartoe?

Op een 11de juli in 1943, we zaten toen in de poësis, kregen we in de les wiskunde bezoek van een Feldgendarm. De titularis was Eerwaarde Heer Paul de Muynck en die kreeg direct een slag van deze Duitser. Georges Herregods heeft toen ook een slag gehad want hij zat op de eerste rij met een Belgisch insigne opgespeld. De vader van de Muynck werkte te Oudenaarde op een archief. Die heeft een aanklacht bij de Duitse overheid ingediend over dit optreden tegen zijn zoon en die Duitser is naar het schijnt op appel moeten verschijnen.

-herinnert u zich gecensureerde boeken of ..... + reden van deze censuur?
+ wie controleerde deze censuur: eigen personeel/klasleerkracht....., een Duitser, ...
= WIE EXACT?

Er zijn waarschijnlijk uit een boek van geschiedenis enkele bladzijden gescheurd. Verder herinner ik me daar niets over.

-zijn er ooit delen van de Bijbel onder censuur geplaatst? + WAAROM?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: zijn er Duitse inspecties in uw klas geweest: door wie ....(GOLIATH, andere.....)
Zie vorige

VRAAG: werd er soms over wereldpolitiek gediscussieerd?
HOE? Met welke GEVOLGEN?
**in de KLAS
**op de KOER

Ik weet daar niets van.

VRAAG: waren er RARE, ALTERNATIEVE/DUBBELZINNIGE vormen van verzet?
zoals blanco afgeven van TOETSEN/EXAMENS voor DUITSE TAAL, het maken van DUBBELZINNIGE OPSTELLEN, ...
+ WELKE reacties daarop + door WIE?

Ik weet daar niets van.

*U bent 2 jaar jonger dan de generatie van Maurice BOUCHEZ versus TOETIE Goebeert
= VRAAG: wat hebt U geweten van spanningen in deze klas

+ VRAAG: wat daarvan bij jullie doorgewerkt? NAVOLGING, uitdrukkelijke WEERHOUDING omwille van angst, ...

Ik weet daar niets van.

+ VRAAG: wie van jullie klas is naar het verzet gegaan? + motief
+ VRAAG: IDEM goede vrienden of BUURTkennissen

Ik weet daar niets van.

+ VRAAG: wie van jullie KLAS is naar het oostfront gegaan? + motief
+ VRAAG: IDEM goede vrienden of kennissen

Ik heb gehoord van een KSA-er uit de Kruisstraat. Bevestigt mijn suggestie dat het over Aloys Dekeyser ging. Ik had daar respect voor

+ NB: op deze respectopmerking ben ik niet ingegaan: KSA was deels kweekschool voor collaboratie.

In de derde Latijnse ben ik bij de KSA gegaan. Toen het Oudenaarde gewestdag was, en hoewel het officieel verboden was, deed ik toch mijn uniform aan onder mijn jas. In het college van Oudenaarde liepen we dan op de koer in uniform. Van de door U opgenoemde jeugdverenigingen van de Nieuwe Orde heb ik niemand persoonlijk gekend. Van het NSVJ denk ik hen wel eens in een groep aan de Kleine Markt te hebben gezien, ik schat met 20 à 30 man.

Ik heb gehoord van de veroordeelde priester Vanderdonckt. Ik weet niet wat er allemaal juist is gebeurd. Thuis in de Zuidstraat hadden ze een winkel met garen en lingerie. Hij was zeker geen proost van de KSA. U kan misschien dat eens bevragen bij Florent Walraet, die had toch (NB: begint te lachen) *een zekere sympathie voor de Duitsers. E.H. Walraet woont nu waarschijnlijk niet meer in de pastorie maar in een rusthuis.*

+ NOOT 2025: we zijn dan deze priester Walraet gaan bezoeken; zie elders. Helaas hebben we veel plannen gehad voor een bezoek - vermoedelijk hem zelfs eens getelefoneerd ... - maar zijn we daadwerkelijk we nooit geraakt bij die andere priester Georges Herregods, die vooral nabij in het Brakelse heeft geleefd, gewerkt als priester en als kunstenaar. De andere genoemde Ronsese priester Armand Vanderdonckt (°Ronse, 17 februari 1907 + veroordeeld tot zes jaar gevangenis + we kennen alleen het genadedossier dat inhoudelijk weinig relevante info prijs geeft maar de belastbare 'feiten' moeten zijn gepleegd buiten Ronse) was gekend door het Ronsese verzet al weten we niet waarom. Naar onze kennis was hij tijdens de bezetting - hoofdzakelijk - bezig dus wonend en werkend te Eeklo (zo goed als zeker als leerkracht in het College O.L.V.-ten Doorn) met alleszins een tussenstop tijdens maart 1943 - juli 1944 thuis te Ronse. Na zijn gevangenschap zou hij alleszins geen priester meer zijn maar bediende - in het Brusselse. Over de interessante specifieke problematiek van priesters en andere geestelijken - er waren er toen ontzettend veel! - die werden veroordeeld door het krijgsgerecht - daar weten wij op zich al niks van - en dan door hun bisschop werden gedesavoueerd - of hoe noem je dat? - zouden wij graag eens een studie zien. Ook allicht weer of nog een taboe want in wezen had de kardinaal himself wegens zijn extreem laffe houding tegenover de Jodenvervolging (want NIETS gedaan noch gezegd laat staan bevolen aan al zijn voetvolk) moeten .. aftreden, of was het priesterambt in navolging van de - geboren, besneden en ... - Jood Jezus Christus volkomen onwaardig.

Logboek ('den cahier') Sint-Antoniuscollege 2 april 1942-16 juli 1946 (archief Sint-Antoniuscollege, Ronse). onderstrepingen door auteur

*3 december 1942: "Aangaande de wellevendheid worden volgende punten aan de leerlingen herinnerd:……
3. op straat: niet rooken; de leerlingen groeten al de leden van het onderwijzend personeel (muts afnemen of duidelijke handgroet of hoofdknik)
…. 5. op het kwartier der leeraars: gaat elke leerling blootshoofds - op den trap loopt een leerling niet voor 'n overste (t.t.z. voor een lid van het onderwijzend personeel);
6. wie een priester aanspreekt, betitelt hem met het ambt dat hij bekleedt - bijv. Mr. de Superior, Mr. de onderpastoor enz. Zoo hij het ambt niet kent, noemt hij de priester: 'Eerwaarde'."

VRAAG: hebt U kennis dat leerlingen één van deze geboden TEGENOVER Duitsers:
**OOK navolgden?
**JUIST NIET wilden gebruiken (bijvoorbeeld bij een begrafenis van een zwarte....)

Ik weet daar niets van.

'Over klokken gesproken', Echo. Tijdschrift van de Oud-leerlingenbond van het Sint-Antoniuscollege Ronse, nr. 104, april 1992, p. 16-17.

p. 17: i.v.m. de opgeëiste klokken van Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:
"Ook in het college werd toen gemompeld: 'Wie met klokken schiet, wint de oorlog niet'. Het collegeklokje werd dan ook veilig weggeborgen en na de bevrijding op het dak boven de 'pianokotjes' opgehangen."

VRAAG: kent U de schrijver van dit artikel?
VRAAG: waar werd deze collegeklok opgeborgen?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: wanneer/waar werd deze leuze "wie met de ....." gebruikt?
+ ook THUIS en in FAMILIE? ....

Ik weet daar niets van.

VRAAG: wat was volgens de WARE BETEKENIS van deze leuze?
VRAAG: kent u nog andere LEUZEN TEGEN de bezetter?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: kent U MOPJES tegen de bezetter + tegenover de zogenaamde zwarten?
*van op 't SCHOOL?
*van THUIS UIT?

Ik herinner er me geen meer. Ongetwijfeld zullen er wel zijn geweest.

VRAAG: hebt U of vrienden/FAMILIE meegedaan aan de illegale Fiertels?
+ Wanneer + met wie (meester Morel, ...)?
+ welk PARCOURS en hoeveel tijd IN VERGELIJKING met normaal parcours

Ik weet alleen dat meester Mores dat heeft georganiseerd.

VRAAG: hebt U kennis van jongeren die SPELLETJES speelden in plaats van Indiaan VERSUS cowboys: Witten VERSUS zwarten ....?

Ik weet daar niets van.
We gingen in het college overigens nog ELKE DAG naar de mis, behalve de zaterdag.

VRAAG: nam bestuurder E.H. Eugène HEYRMAN .....van Sancta Maria publieke standpunten in tijdens de bezetting?

De man was zeer leergierig. Dat verklaart volgens mij ook dat er zoveel wat u noemt Duitsgezinde boeken in zijn bibliotheek aanwezig waren. Zij zijn zeker geen aanduiding van Duitsgezindheid vanwege hem.
Hij was als een heilige vader voor de zusters. Het was een eerbiedwaardige man.

NB: in de bibliotheek van bestuurder E.H. Eugène HEYRMAN bevonden zich ongelooflijk veel Duitse boeken en met name over de oorlog zelf. Dat gaat dus zonder veel interpretatie om boeken die pure Duitse propaganda waren. Dat is een zeer sterke aanduiding van een Duitsgezindheid. Ik weet momenteel niet wat daarmee aan te vangen.

VRAAG: hebt U ooit illegale vlugschriften op school gezien;
**als DOOR VLIEGERS GEDROPT vlugschrift
**als LOKAAL gemaakt sluikblad?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: hebt u ooit letterlijk in Uw SLAAP GEDROOMD van de bevrijding:
beschrijf .....

Ik weet daar niets van.

VRAAG: kent u mensen/acties die CONCRETE TEKENS van bevrijding zagen (bijvoorbeeld een boer die zijn koe nooit wou slachten omdat zij vlekken had in de vorm van een V.....)?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: kende U Alberic De Tollenaere (°1927) in het college (uit Molekensstraat)
+ wist U van zijn dagboek?

NEEN.
U kan over mijn contact met het Arbeidsambt van Ronse een getuigenis van mij terugvinden in het boek van Julien Van Remoortere

OPZOEKEN boek “In de tijd van mijnheer pastoor .....”, p. 172.

Logboek ('den cahier') Sint-Antoniuscollege 2 april 1942-16 juli 1946 (archief Sint-Antoniuscollege, Ronse). onderstrepingen door auteur

*14/11/1942: "Morgen: te 8u: mis ter intentie van Z.M. Koning Leopold III (votief: mis van het H. Hart). We noodigen de internen er ook toe uit de Mis bij te wonen die in hunne parochiekerk tot dezelfde intentie wordt opgedragen - en zo talrijk mogelijk ter communie te gaan"
*8 April 1943: "Bij gelegenheid van den Verjaardag van Zijne Majesteit den Koning is het dezen namiddag verlof".
*13 November 1943: "Maandag 15 November Naamfeest van Z.M. Kon. Leopold III. Te dien gelegenheid geen klas. Dinsdagmorgen te 8.30 u: mis voor de externen. We noodigen de studenten uit dien dag zoo talrijk mogelijk H. Mis en Communie op te dragen tot intentie van den Koning."
-NOOT: uitdrukkelijke uitnodiging om zo talrijk mogelijk aanwezig te zijn.
*11 Maart 1944: "Maandag: Feest van Sint-Jozef. Te 8.30 u. Gezongen Mis ter eere van Sint-Jozef tot welzijn van de H. Kerk *en ons land*. Verplichtend voor de externen van de stad - ook 6e Moderne A en B en zevende Voorbereidende." (onze cursivering)

VRAAG: hebben de Duitsers ooit problemen gemaakt inzake deze missen?
+ of Ronsese Duitsgezinden
+ voordien of TIJDENS missen zelf? HOE?

Ik kan me niet herinneren dat de Duitsers daar ooit problemen hebben over gemaakt.

VRAAG: waren er (cfr. "ZO TALRIJK MOGELIJK") dan meer leerlingen dan op andere soorten collegemissen + GEEF dergelijke andere collegemis op

Ik weet daar niets van.

VRAAG: WAAR gingen deze missen door?

Omdat de kapel was kapot gebombardeerd op de tiende mei van 1940, heeft men van de oude refter een kapel gemaakt.

VRAAG: herinnert u zich zeer SPECIFIEKE PERICOPEN (NB Bijbelpassages) die ALLUSIE op bevrijding maakten? + WELKE?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: waren er op die plaatsen NATIONALE symbolen te zien + welke?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: zijn er na dergelijke missen kleine acties van leerlingen ELDERS in de stad geweest? + zo ja, welke?

Ik weet daar niets van.

VRAAG: waar gingen de Ronsenaars op BEDEVAART?
+ zijn er bij dergelijke samenscholingen incidenten met Duitsers/zwarten geweest + WAAROM? + hoe?

Enkel naar Wittentak. Ik heb hier, maar ik weet niet meer op welk moment, een mis voor de vrede meegemaakt. Er was ontzaglijk veel volk. Problemen met de bezetter zijn hier nooit geweest, bij mijn weten.

VRAAG: herinnert u zich tijdens de BEDEVAARTMISSEN zeer SPECIFIEKE PERICOPEN die ALLUSIE op bevrijding maakten? + WELKE?

NEEN.

VRAAG: was er naar U indruk een toegenomen KERKBEZOEK?
HOE te zien of gehoord: meer hosties moeten maken, mensen tot buiten Kerk, ...

Over het algemeen kan ik u antwoorden op uw vraag of er tijdens de bezetting meer kerkvolk was dan voor de oorlog, ik denk van niet. In de jaren dertig werd er sowieso nog zeer veel naar de mis gegaan.

Ik heb zelf de mis als misdienaar gediend in de parochie van Sint-Martinus, en niet in Sint-Hermes dat normaal toch mijn parochiekerk was. Dat gebeurde doorheen de week en soms ook op zondag. Maar we moesten toen – denk ik – wel elke zondag naar de mis in het college (NB in tegenspraak met supra?). *Uiteraard was het anders in de periode als de mobilisatie. Mijn familie ging naar de SINT-HERMES.*

Een pastoor had me daar gevraagd en ik ben daar op ingegaan. Naast pastoor Steyaert, die een strenge man was, waren er nog drie onderpastoors. Ik heb nog eens het volgende grapje gemaakt tegen pastoor Steyaert. Ik was eens bij hem in zijn pastorie die achter de kerk was gelegen (NB; ondertussen na bescherming zowaar afgebroken). Ik denk dat er nog andere mensen bij waren. Ineens zag ik de luster die in het midden een grote lamp had waarnaast drie kleinere lampen hingen. Ik zei nog: 'Tiens, ik heb de indruk dat drie kleine lampjes meer licht geven dan die ene grote'. Hij kon er toch niet al te goed mee lachen. Als ik het nog goed voor heb, want het is allemaal zo lang geleden, noemden de drie onderpastoors: Van Overmeire; Ronsse; Van Breusegem. Ik denk dat Van Breusegem nog godsdienst heeft gegeven op het Atheneum. Alle drie woonden zij in een eigen huisje, waarvan er twee vlak naast elkaar waren.

NOOT: is op te zoeken in het boek van JAN VANDER..... over SINT-MARTINUS

Vertelt spontaan over Steyaert dat deze helemaal niet was opgezet met de komst van de Minderbroeders op de Elzelestraat. Door hen had hij immers op slag minder parochianen. Hij noemde hen "Bruine Beren"! (NB: lacht hartelijk).

VRAAG: deze patriottische parodie op het Onze vader is in Ronse in de loop van 1942 uitgedeeld in een sluikblad + later ook als DOODSBRIEF

VRAAG: deze patriottische parodie op het Onze vader is in Ronse in de loop van 1942 uitgedeeld in een sluikblad + later ook als DOODSBRIEF

"In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk
U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,
Geef ons die honderd gram meer brood

en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.
Amen."

KENT U deze tekst + WAAR gehoord/gelezen.....

NEEN, nooit gezien of gehoord.

VRAAG: hebt u thuis OF ELDERS (waar?) ooit een sluikblad in de handen gehad
+ VAN WAAR kwam het?

NEEN.

VRAAG: zo ja, wat ermee gedaan: doorgegeven + toiletpapier van gemaakt + ...?

/.

VRAAG: herinnert U zich VERVLOEKINGEN tegen de Duitsers:
Door WIE + op WELKE manier?

NEEN.

VRAAG: kent U de Hitler-EXECUTIE op de koer van het college op het Sint-Antoniusfeest op 13 juni 1945:

NEEN. Ik was toen al een jaar weg.

VRAAG: welke weg volgde U van thuis (SPINSTERSSTRAAT) naar het college?

Normaal gebruikte ik twee wegen:
ofwel ging ik langs de Wijnstraat,
ofwel langs de Jan Van Nassaustraat via het Koninklijk Atheneum. Meestal was het langs hier.

VRAAG: hebt U waarschijnlijk rond 21 juli 1942 volgende etalage in de WIJNSTRAAT gezien + weet u de GEVOLGEN ERVAN?
Morel vertelt over een grappige etalage die hij zelf, als gebuur, heeft gezien. Het betreft handelshuis NEERDAELS, Wijnstraat 1 (naaigaren, breiwol,….). In de etalage bevonden zich twee rechtopstaande grote foto's van Hitler en Mussolini. Voor deze foto's lagen diverse delen van een reeks van Victor Hugo, nl. … "Les Misérables".

NEEN.

Ik kende anders wel de zoon van Neyt, een zekere Ernest die nog leerling in mijn klas is geweest (NB: geboren in 19938 + zijn vader was Waffen SS'er en had een handschoenenwinkel in het begin van de Wijnstraat). *Ik denk dat hij ook bij de KSA was. Ik heb van hem nooit enige sympathie tegenover de Duitsers of zo gehoord.*

VRAAG: bij wie in uw buurt zijn er PLUNDERINGEN geweest bij de bevrijding?

-zeker Toetie Zonnestraat
-Vanlierde? Zonnestraat
-ANDERE in hele wijk en Zonnestraat en Kapellestraat .....

Ik heb bij de winkel van Toetie in de Zonnestraat een man gezien die met zijn blote arm van woede het raam kapot sloeg. Het bloed stroomde werkelijk van zijn arm!

+ NB: bij het tweede bezoek zegt hij dat hij dit heeft gehoord, en niet zelf gezien!

In de Kruisstraat heb ik gezien hoe vanuit een beenhouwerij van alles door elkaar op straat was gegooid: boter, frituurvet, enzovoort. We gingen naar dergelijke zaken kijken.

+ NB: dat betrof beenhouwer Lambert Vermeersch (zie interview Albert Henrist)

VRAAG: bij wie in uw buurt zijn er HAARafsnijdingen + PEKKINGEN (zie citaat Georges HERREGODS)geweest bij de bevrijding?

Ik weet hier niets van.

G. HERREGODS, 'Het college vroeger - 1944', Echo. Tijdschrift van de Oud-leerlingenbond van het Sint-Antoniuscollege Ronse, nr. 109, september 1994, p. 7-13.

*p. 12-13: "Op zondag 3 september, rond 2 uur, daverden eindelijk de Engelse Pattons door de Hoogstraat, de Plaats en de Grote Markt op. Ronse was bevrijd. 't Was of de Fiertel binnenkwam: Volk langs de straten en de tanks vol bloementuilen en camouflagegroen… (vanaf hier blz. 13) De feestroes van dat gebeuren werd echter grotendeels bedorven door de excessen van de repressies; huizen werden geplunderd, huisraad kapot gesmeten of meegesleept, mensen werden bont en blauw geslagen en hardhandig opgeleid. Jonge vrouwen werden onder hilariteit van de omstaanders kaal geschoren en kregen met pek een zwart hakenkruis op hun kop gesmeerd, alleen omdat ze een verkeerde hadden geliefd. Homo homini lupus!"

Ik weet hier niets van. Ik weet dat dit is gebeurd, maar heb het niet gezien.

VRAAG: welke Ronsenaar is er tussengekomen toen op MAANDAG OF DINSDAG verschillende vrouwen op de Vrijheidsplaats werden geHAARortwiekt of GEPEKT?

Ik weet hier niets van.

VRAAG: hebt u de kruistocht van De Blomme tussen Vrijheidsplaats en Steenweg op Elzele gezien? Beschrijf ....

Ik weet hier niets van.

VRAAG: zijn er NOG DERGELIJKE 'straatoptochten' geweest:
waar + met welk slachtoffer + welke organisatie?

Ik weet hier niets van.

VRAAG: kent u zgn. incivieken die zich ergens hebben VERBORGEN?
+ waar.....
+ waar uiteindelijk naartoe

Ik weet hier niets van.

VRAAG: kent U de adressen van de HOOFDKWARTIEREN van de verzetsgroepen
-BNB: op de Vrijheidsplaats
-LES Insoumis:
-het O.F. of F.I.
-het Geheim Leger of .....

Ik weet hier niets van.

VRAAG: welke van uw familie, buren, vrienden .... HERKENDE U als lid van deze verzetsgroepen?

Ik weet hier niets van.

VRAAG: kent u iemand inzake FOLTERINGEN
**die er het SLACHTOFFER van was
**die er BEUL van was?

Ik weet hier niets van.

VRAAG: die er een BEUL van was + uiteraard zonder het BIECHTGEHEIM te breken!!!! = VRAAG; is er ooit een beul bij een Ronsese priester komen biechten over deze wandaden???

Ik weet hier niets van.

VRAAG: kent U de adressen van de verschillende RONSESE GEVANGENISSEN voor zogenaamde incivieken NET NA de bevrijding

Ik weet hier niets van. Ik heb wel gezien de Grote Markt van Ronse zwart van het volk was toen meegedeeld werd over WODECQ.

VRAAG: wie mocht deze gevangen Ronsenaars nog bezoeken: familie, PRIESTERS (WELKE??), ...

Ik weet hier niets van.

VRAAG: zijn er te Ronse INTENTIEMISSEN geweest ten voordele van de vele gevangen stadsgenoten?
+ door WIE gevraagd + WANNEER & WAAR uitgevoerd

Ik weet hier niets van.

VRAAG: kent U Ronsese priesters die te GENT OF ELDERS - vermeende - incivieken gingen OPZOEKEN?
*waar + wie + wat hadden ze mee (brieven, eten van familie, Bijbel, ...)

Ik vermoed dat Florent Walraet enkele mensen vanuit de KSA heeft bezocht.

VRAAG: was de bibliotheek van het Davidsfonds nog OPEN + in de Patronage?

Ik weet hier niets van. Ik heb er niets ontleend. Ik denk dat ik alleen boeken heb geleend uit de bibliotheek van het college.

VRAAG: welke ONTSPANNING had U in de vrije tijd: SPORT, lezen, ...

Ik ging graag zwemmen. Vanaf dat het weer het toeliet, ging ik naar de CLUB vlakbij ons. Soms eens voetballen met vrienden, maar niet zo veel. Ik ging graag fietsen. Mijn nonkel Louis VANDERKERKEN en mijn meter Yvonne DESITTERE deden de markten. Ik herinner me eens te zijn gefietst op een kleine fiets tot in Deux-Acren waar zij op de markt stonden. Zij hadden een winkel in de Elzelestraat en deden dus de markten in confectie, vooral hemden, pyjama's, lingerie, ... Na de oorlog zijn ze begonnen met carnavalproducten. Mijn kozijn woont er nog en heeft ten andere bij het begin van de oorlog zijn been verloren. De moeder van mijn moeder en mijn meter, mijn grootmoeder dus, woonde ook bij hen. Dat was een heel lieve vrouw. Heel de familie was zeker katholiek.

In ons huis, dat onze eigendom was, was er een stevige kelder met een kleine deur en een raam die uitgaven op de tuin. De grond helde immers langs achter naar beneden. Louis Vanderkerken, mijn meter en mijn grootmoeder zijn na het ongeval met neef Georges in deze kelder enkele dagen komen schuilen. Georges verbleef toen in het hospitaal. Er stond een bad en op een matras die we erin gelegd hadden, mocht ik slapen. Er stond onder meer nog een snijtafel van mijn overleden moeder. Ook daar had men een matras opgelegd: hier sliepen mijn ouders (met mijn tweede moeder).

Mijn ma Desittere had een confectiezaak tot aan haar dood. Aan tafel heb ik haar niet veel gezien, want op dergelijke vrije momenten kwamen nogal wat arbeiders van de Utexbel bij ons voor een hemd.

+ NB: over dit soort zaken weet André DEWEER nog WEL ZEER VEEL DUIDELIJKS TE MELDEN.

VRAAG: waar was uw vader bediende?
+ kreeg men daar EXTRA zegels/ voedsel/ kolen van het bedrijf?
ZO JA, **voor welke waarde
**met welke regelmaat
+ werd hij ooit opgeroepen voor verplichte tewerkstelling + zo ja, zo neen .....
+ welke arbeid verrichte uw moeder: fabriek, zelfstandige, huishoudster + waar?
+ kreeg men daar EXTRA zegels/ voedsel/ kolen van het bedrijf?
ZO JA, **voor welke waarde
**met welke regelmaat

Mijn vader was bediende in Utexbel, vlak over ons deur gelegen. Hij heeft er bij mijn weten heel zijn leven gewerkt. Het was eerst van LAGACHE en tijdens de oorlog van SAMAIN. Tijdens de oorlog herinner ik me niet dat mijn vader werkloos is geweest. Hij is zeker en vast nooit elders (NB: bedoeld is Duitsland*) moeten gaan werken. Hij heeft daar nooit enig extra's gekregen, zoals U vraagt onder de vorm van zegels, of extra voedsel, niets! Alleen zijn wedde! Die volstond blijkbaar want mijn tweede moeder werkte niet tijdens de bezetting. Op uw vraag naar een kinderfeest op dit bedrijf; daar weet ik ook niets van.*

In de buurt waren er verschillende huizen van Lagache, later misschien van Utexbel. In elk geval ging mijn vader hier maandelijks de pacht ophalen. Dat was wel een lage pacht.

*was het gezin aangesloten bij bakkerij VOLKSBROOD (van Kristen Volksbond)?
+ hoeveel mensen werkten daar juist?
+ men kocht .....broden per week OF VRIJ
+ grootte van een brood = met hoeveel mensen hoeveel dagen aan eten?
+ dat brood kocht men in de bakkerij OF AAN HUIS
+ werd het brood rondgebracht met een HONDENkar?
+ hoe was de kwaliteit?
+ kon men er ook eigen bloem afgeven + dus eigen brood laten bakken?

Ik weet daar niets van. Er was immers een bakker naast de deur, twee huizen verder. Uitzonderlijk hebben we eens aan deze bakker meel gegeven om voor ons een brood te bakken. Ik heb nog geweten hoe mijn moeder de boter AANLENGDE om meer boter te verkrijgen. Boter was toen zeer duur. Wat zij er bij deed, dat weet ik niet meer.

+ werd U ooit opgeroepen voor verplichte tewerkstelling
+ zo ja, zo neen .....
+ was er een tussenpersoon die een betere plaats kon regelen = ...

Samen met Georges Herregods heb ik arbeidsdienst gedaan rechtover de deur bij Samain. We werden als student opgeroepen door de Arbeidsdienst; het kan ook de Werbestelle zijn geweest, want ik herinner me niet meer welke dienst en waar deze dienst was gevestigd. Het brute katoen kwam niet meer uit Egypte. Dat katoen werd normaal op een fijne draad getrokken door de zogenaamde batteurs, machines die er dus nu werkloos bij stonden. Georges, ik en eigenlijke werknemers moesten deze machines deels losmaken en dan volledig kuisen met mazout. We klopten daar gewone uren en werkten niet op zaterdag. Als ik 's avonds thuis kwam, stonk ik geweldig naar die mazout en van mijn ma moest ik onmiddellijk buiten om mij te verversen!

In deze fabriek kregen de arbeiders en dus wij ook WINTERHULPSOEP. Dat was in de voormiddag. Als we over de middag thuis aten, was dat ook soep en soms kregen we in de fabriek van de overschotjes nog een deel soep! Driemaal soep per dag (NB: moet hartelijk lachen)!

We hebben hier enkele maanden verplicht gewerkt maar hebben onze eindexamens van de retorica kunnen afleggen in het schooljaar 1943-1944.

*bij eventueel zwarte arbeid van vader/moeder/familie: kent U gevallen van verklikkingen?

NEEN.

*abonnementen op OF een geregelde aankoop van ...
**het Algemeen Nieuws
**Voilà, ...
**'t Volk van Ronse
**Volk & Staat, ...
**andere?
+ specifieke voor de JEUGD? O.a. voor K.S.A.?

We hadden geen enkel abonnement. We hebben waarschijnlijk soms 't Volk van Ronse gekocht. Als ik me niet vergis was E.H. Van Hoecke, die onderpastoor was op het Sint-

Hermes, een medewerker van de Volksbond. Hij hielp onder meer bij de repetities van het toneel, en mogelijks ook bij de samenstelling van het weekblad.

*werd het PAROCHIEBLAD nog uitgegeven?
**welk soort nieuw erin nationaal + lokaal (inzake de oorlog)

NEEN. Ik heb dat nooit thuis gezien.

*welk ontspanningsleven had de familie: **voor de oorlog

Voor de oorlog gingen we soms wandelen naar Goris in Au chalet de la Cruche. We aten daar een boterham met hesp. Dat gebeurde regelmatig de zondag. We gingen ook al eens naar het Wit Paard.

**tijdens de bezetting = wat is toen wezenlijk VERANDERD?

Mijn vader speelde graag kaart bij het buurtcafé, "Chez Triphon" (Debisschop). De naam van het café was eigenlijk "Au Faubourg du Parc". Dat was op de hoek gelegen, en het bestaat denk ik nog steeds. Daarnaast was een beenhouwerij en die was van dezelfde uitbater. Die man had verschillende dochters, en ik denk dat dochter Emilienne nu een zoon heeft die de zaal Remington open houdt.

*werd er thuis veel/geregeld GEBEDEN voor het EINDE van de oorlog
+ welke specifieke gebeden? .....

NEEN.

*naar welke kerk gingen jullie normaal: Sint-Hermes, ...

*de colporteurs van VOLK & STAAT in UNIFORM:
**hoeveel maal daar gezien
**Toetie en ..... = met HOEVEEL waren zij gemiddeld
**welke reacties van mensen op de colportage + reacties op die reacties door zwarten?

Ik weet daar niets van.

*werd er soms gediscussieerd over ARTIKELS in deze pers?

NEEN.

J. VAN REMOORTERE, En toen was het oorlog. Dagboek van de Tweede Wereldoorlog, Kapellen, 1981, p. 82-83:
periode kort voor de bevrijding: de auteur hoort in 1979 in een kerk een melodie die hem naar de tijd van de oorlog terugwerpt:
"Het vermelde jeugdorkest speelde namelijk - ik zou haast zeggen: de schlager bij uitstek, die in de oorlogsjaren in onze kerken gezongen, nee, uitgebruld werd: 'Wij willen God'. Niet dat de mensen nu persé allemaal zo vroom en overtuigd God wilden in hun hele handel en wandel, maar het was hen om één zin het refrein te doen:

'Wij roepen zonder beven,
den VIJAND in 't gelaat:
wij willen God in gans ons leven,

en weg met hem, die God versmaadt!'

Hoort U het? 'Wij roepen zonder beven, den vijand in 't gelaat': bij die woorden dacht letterlijk iedereen aan de bezetter en alleen de kwezels aan antichristen en vervolgers van het geloof. Het is bijzonder jammer dat over dergelijke bijeenkomsten geen bandopnames (vanaf hier blz 83) bestaan: de koster die uit het oude orgel haalde wat erin (en soms niet erin) stak, en de massa die, kunnen of niet, het lied meezong uit volle borst, dat de kerkgewelven nog secondenlang nagalmden van het geweld.

Noem het afreageren van opgekropte woede en haat. Maar het hielp. Na zo'n dienst waren de mensen een stuk opgelucht. Of was alleen ik het maar, het erg gevoelig jongetje…?" (onze onderstreping en cursivering: het woord "VIJAND" is door de auteur zelf in hoofdletters geschreven, uiteraard om het werkelijke motief van het 'gebrulde gezang' aan te duiden).

*herinnert U zich dergelijke gebeurtenissen:

**in uw kerk?

**in andere Ronsese kerken?

NEEN.

*herinnert u DAAR + OF ELDERS zich missen voor HET EINDE van de OORLOG?

**Wanneer + ter gelegenheid van .....(11/11 of 15/11 of 10 mei .....)

Enkel aan Wittentak.

**welke specifieke gebeden

NEEN.

*herinnert U zich VERWIJZINGEN naar de VERLOSSING in bepaalde PREKEN of in de KEUZE van de LEZINGEN?

**welke specifieke perikopen?

NEEN.

<u>VAN ROEY, Gezamenlijke brief van Z.E. den Kardinaal Aartsbisschop en HH. EE. de Bisschoppen van België, Mechelen, 15 maart 1943, Rijksarchief Ronse, Hedendaags Kerkarchief, Schorisse, Plaatsingslijst, nr. 82.</u>

*p. 1: "Aan de Geestelijkheid en aan de Geloovigen van onze Bisdommen.

Zeer Beminde Broeders,

Aan uw tegenwoordige beproevingen wordt er nog een nieuwe toegevoegd, die u uiterst pijnlijk zal zijn: de bezettende Overheid heeft ons aangekondigd dat zij zal overgaan tot het wegnemen van de klokken onzer kerken.

*p. 3: "….. verbeurdverklaring van de Belgische klokken ook verordende maar ze slechts in zeer geringe mate kon uitvoeren.

Onze bischoppelijke plicht legt het ons op dat alle medewerking tot het wegnemen van de klokken onzer kerken in geweten streng verboden is. Wij vragen aan allen, priesters en leeken, een kalme, louter lijdzame houding aan te nemen.

Inmiddels gaat, hetgeen men de 'mobilisatie van de Belgische arbeidskrachten' heet, dat wil zeggen, de verplichte tewerkstelling van onze bevolking in den dienst van het oorlogvoerenden Duitschland, onverbidderlijk voort.....

*p. 4: "… De menschelijke rede en de christelijke zedenleer veroordeelen en brandmerken deze onrechtvaardige en barbaarsche methoden. Alle medewerking tot het uitvoeren dezer maatregelen is in geweten streng verboden.
.....
In ieder geval, zooals het christelijk geloof het bevestigt, is de Almachtige, die de Opperste Rechtvaardigheid is, getuige van hetgeen geschiedt, en voor Zijn rechterstoel zullen de handelingen van al de menschelijke wezens zonder uitzondering, naar Zijn eeuwige wetten, worden beoordeeld.
Deze Herderlijke Brief zal voorgelezen worden in al de kerken, op Zondag 21 maart 1943.
Gegeven te Mechelen, op 15 maart 1943....."

*hebt u deze brief gehoord
**waar + op zondag 21 maart
**door wie in de Kerk voorgelezen + HOE (met verontwaardiging, rustig, ...?
**hoe in de Kerk ontvangen?
**incidenten met collaborateurs geweest IN de kerk + of NA de mis buiten (cfr. Vlaams huis en colporteurs.....)

Ik herinner me niets van deze brief.

+ NB: dat was dus in de kerk van legeraalmoezenier Steyaert .....! Het is mijns inziens absoluut onmogelijk dat betrokkene deze brief niet heeft gehoord, mogelijks zelfs diverse malen heeft gehoord! Deze scherpe brief van het de gehele LEIDING van de Belgische Kerk moet bovendien nadien druk zijn besproken, door priesters, seminaristen .... Het geheugen is natuurlijk nog een andere zaak. Over het effect dat mijn reeksen vragen hebben op een geïnterviewde, kan ik ook geen besluiten maken. Hoe dan ook lette ik steeds op zekere signalen van vermoeidheid bij betrokkene (en mezelf ...).

*met wie erover gesproken: familie + vrienden + KSA .....

NEEN.

*wat met de reacties van collaborateurs die katholiek waren: bijvoorbeeld: in 't Volk van Ronse is hierop NOOIT gereageerd!

NEEN.

VRAGEN in welke TALEN de missen waren tijdens de bezetting in

**SINT-MARTINUS: *in het Latijn én de preken in het Nederlands!*
**SINT-HERMES: *IDEM.*
**PATERSKERK: *IDEM.*

+ VRAAG: was dit een verandering tegenover voor mei 1940?

Neen. Ik herinner me nu trouwens dat superior Herregods geweigerd heeft de namen van de retoricastudenten door te geven. Er is geen reactie op gekomen door de Duitsers. Op uw vraag waarom ik en Georges Herregods dan wel een arbeidsdienst hebben gedaan, kan ik zeggen dat het na onze humaniora een plicht was. Ten andere hebben we het geen jaar gedaan, hoor (NB: lacht luid).

+ VRAAG: waren er protestantse erediensten te Ronse voor Duitsers?

+ waar + wanneer ongeveer?

De erediensten voor de Duitsers gingen door in de Sancta Maria.

VRAAG: zijn er oecumenische diensten geweest te Ronse tijdens de bezetting (cfr. protestanten)

Nooit. Ik ben zelfs persoonlijk nooit in de protestantse tempel geweest, terwijl ik het wel wist zijn. Het was in het begin van de Kruisstraat. Op dat vlak waren er geen contacten door de katholieken. Dergelijke ontmoetingen gebeurden zeker niet. Wel kenden wij in de buurt een protestant, een man uit de Zonnestraat. Het was een vriendelijke man waar we zo informeel contact mee onderhielden.

VRAAG: was er een feitelijke oecumene te Ronse = diverse protestanten in deze buurt want kerk & school beneden KRUISSTRAAT!!!
= kenden de katholieke + protestantse buren elkaar goed??
ZIE VORIG ANTWOORD.

+ meebrengen TEKST LIJKDIENST Armand Waeterloos uit 't volk .....

= VRAAG: betekenis lijkdienst? Is het lijk al of niet aanwezig? +

Het kan alle kanten uit. Ik kan dus niet zeggen of zijn lijk er was of niet. Ik heb deze misviering zeker niet bijgewoond. Wij waren thuis niet Duitsgezind. Mijn vader, die een zeer opgeruimd karakter had, zei soms wel eens dat alles wel zou overwaaien!

*een zekere Omer Deweer (1887) = Spinstersstraat 108
= directe BUUR + fabriekswerker + gehuwd met Zoé Delauw

VRAAG: een nonkel?
VRAGEN: waar werkte Omer Deweer? + als .....(KLR 1947: fabriekswerker)

Dat was nonkel Omer. Hij heeft heel de oorlog in UTEXBEL gewerkt als arbeider, in welke functie weet ik niet meer.

VRAAG: waren deze huizen huurhuizen of in volle eigendom?
VRAAG: indien in eigendom: hoe werden deze huizen eigenlijk betaald?
.....VRAAG: Via afbetaling bij de bank .....
+ nog tijdens de oorlog? + ooit afbetalingsproblemen?

De huizen waren zeker eigendom van onze ouders en van mijn nonkel, maar over de betalingen ervan wist ik als jonge kerel niets. Dergelijke zaken werden met kinderen eenvoudigweg nooit besproken.

+ kreeg men daar EXTRA zegels/ voedsel/ kolen van het bedrijf?
ZO JA, **voor welke waarde
**met welke regelmaat

IDEM als bij vader: neen

+ werd hij ooit opgeroepen voor verplichte tewerkstelling + zo ja, zo neen .....

NEEN.

+ ooit vrijwillig gaan werken

NEEN.

+ welke concrete familiale solidariteit bestond er tussen jullie AANPALENDE HUIZEN/BROERS? Hoe hielpen jullie elkaar?
+ hadden jullie BEIDEN een eigen TUIN om groenten, tabak ... e.d.m. te VERBOUWEN?

Mijn nonkel was een specialist van de tuinen. Hij had ooit lessen gevolgd te Ronse bij een groep van tuiniers. De naam ervan ontsnapt me. Hij was zeer handig. Zo kan hij zelfs fijn houtwerk maken, zoals ik u nu toon. Voor deze foto maakte van een familiebijeenkomst maakte hij deze fijn ingesneden kader. Hij snoeide ook in onze tuin. Wel was onze tuin niet zo groot, zowat de helft als die van mijn nonkel. Mijn nonkel had op zijn terras zelfs eetbare druiven. In zijn hof had hij petatten en groenten. Wij zijn thuis zeker nog petatten gaan aankopen. In onze tuin stond een fruitboom, een kerselaar.

VRAAG: hebt U haar als tante gekend?
VRAAG: heeft zij een gekende familiale band met collaborateur Maurice Delauw en .....

Van de familie van Delauw weet ik werkelijk niets. Van die Maurice Delauw heb ik nooit gehoord.

*René Deweer (1892), handelsbestuurder en gehuwd met Jeanne Vanderschelde, Poermagazijnstraat 5)
VRAAG: een nonkel?
VRAGEN: waar werkte hij ... + ooit vrijwillig gaan werken of verplicht .....
zie gemeenteraadsnotulen 23/12/1931: kandidaat lid beheersraad van de staatsmiddelbare school = VRAAG: was hij in een politieke partij?

Ik had ook een nonkel René, die een broer van mijn vader was maar die woonde in Brussel. Deze René Deweer was verre familie en woonde inderdaad in de Poermagazijnstraat. Hij was daar in de buurt directeur van een bekende fabrieke, maar ik weet niet meer welke. Ik denk dat hij eerder liberaal gezind was.

Quid buurt?

*Van 12 tot 14 juni 1938 belandde het Franse “Circus Menagerie Olympia” in het Park Lagache aan de Spinstersstraat te Ronse (’t Volk ..., 11 juni 1938). Met zijn 3.000 plaatsen kon liefst één op acht Ronsenaars tegelijkertijd gaan kijken
VRAAG: hebt U (°maart 1926) hier herinneringen aan = toen twaalf jaar?
+ andere dergelijke grote manifestaties in de buurt?

/.

*MB ging geregeld naar de voetbal bij Club kijken op Park Lagache. Op een bepaald moment werd het voetbalterrein aangeslagen voor een wedstrijd tussen Duitsers en ….. (misschien

Vlamingen). De supporters wisten van niks omdat deze zaak nergens aangekondigd was. Men verwachtte zich dus aan een normale voetbalwedstrijd. O.a. bestuurslid Gaston Gyselinck stond in de Spinsterstraat: "'t Is voor ons niet, 't Is de Club niet, keer maar terug, 't zijn de Duitsers die spelen".

VRAAG: hebt U specifieke herinneringen aan Duits gebruik van park Lagache?

/.

*'t Volk van Ronse, 16 mei 1942 (4): aangeslagen textiel voor een bedrag van geschat 2 MILJOEN FRANK!!!!! in de Etablissementen Vandendaele - Vanderzwalm in de Spinstersstraat: inval in het café naast de fabriek – "*In het truweel*" door controleurs en rijkswacht

= er bleek een verdoken kamer in het huis + muur opengekapt: wolartikels, 100 stukken overjasstof e.d.m. = TWEE CAMIONS nodig om alles weg te brengen!!!!!!!

VRAAG: van wie was het café "*In het truweel*"?

Waarschijnlijk was dat een café op de hoek met de Gasmeterstraat. Er was daarnaast inderdaad een fabriek, maar voor de rest weet ik over deze zaak helemaal niets.

VRAAG: waar lag de fabriek Etablissementen Vandendaele - Vanderzwalm?
VRAAG: wie waren hier de echte eigenaars (want twee namen opgenoemd???) + nog kinderen van uw generatie?

VRAAG: hebt u de verhuis door de 2 camions gezien
+ de huiszoekingen? Beschrijf?
VRAAG: wat is hier nadien gebeurd: gevangenisstraf, sluiting fabriek, verhuis .....?
VRAAG: hoe stond de publieke opinie hiertegenover? + dergelijk evenement MOET zonder de minste twijfel zeer druk zijn besproken

/.

VRAAG: waren er in de buurt nog andere dergelijke avonturen te beleven? + wat is hier nadien gebeurd: gevangenisstraf, sluiting fabriek, verhuis .....?

Ik weet van niets.

*Zo overleed in Plauen (Vogtland) op de 2de mei 1943 Ronsenaar en dagloner André Léon Gilbert Clément Vanalderwiereldt (°1924) uit de Spinstersstraat 152, waarvan de oorzaak ons onbekend is.
VRAAG: HOE gestorven? + HOE is deze familie geholpen? + lijkdienst ....?
+ wat deed hij daar?

Ik weet van niets.

*Zo overleed op de 19de september 1942 in DARMSTADT Ronsenaar en scheerster Marie Zenobie Spileers (°1897) uit de Spinstersstraat 89, waarvan de oorzaak ons onbekend is.
+ gehuwd met Maurice Charles Auguste Tenitenier (°1897).
VRAAG: HOE gestorven? + HOE is deze familie geholpen? + lijkdienst ....?

+ werkte haar man ook bij MERCK? + is hij nadien ginder gebleven of teruggekeerd?
+ hadden zij samen gewerkt bij Utexbel?

Ik weet van niets.

+ VRAAG: hebben buren die bij MERCK werkten medicamenten van bij Merck kunnen meebrengen + zelfs uitdelen= zo ja welke?
+ wat weet U inzake de fabriek MERCK van uw buren die er werkten .....

Na de oorlog was er iemand uit de Spinstersstraat die verder "Pilleule" werd genoemd. Het was zeker geen apotheker, maar ik betwijfel of het iets met die Duitse fabriek had te maken.

+ NB: te Ronse en omgeving was de fabriek Merck gekend als de Pilleulenfabriek; er hebben honderden Ronsenaars gewerkt, vrijwillig en opmerkelijk genoeg ook als verplicht of gedeporteerd arbeider.

*Gerepatrieerd. D'Hondt, Maurice Achille Albert (°1920). ongehuwd. DARMSTADT;
**terug uit DARMSTADT op 29 april 1945 met 513 RM en 200 Bef.
**Vertrokken op 01 september 1942!
**Magazijnier + ongehuwd + Spinstersstraat 157
VRAAG: hoe gekend?

Ik weet van niets.

*autogeleider André Debuysscher (°1926 = jaargenoot!) uit de Kapellestraat 24 werd door het Krijgshof van Gent op 9 juni 1947 omwille van zijn lidmaatschap bij de Fabriekswacht en voor één verklikking (met DOOD ALS GEVOLG) tot vijf jaar gevangenis veroordeeld, ... Hij zou na zijn hechtenis verhuizen naar het Brusselse in maart 1950.
VRAAG: **opgezocht in de gevangenis
**nog banden na verhuis naar Brussel?
**welke omstandigheden daar te Brussel?
**andere?

/.

*'t Volk van Ronse, 9 november 1940 (6): zelfmoord op 30 oktober 1940 jonge werkloze kamslagersgast Roger Jérôme Pierre Cnudde (°Ronse, 25 september 1921):
uit Spinstersstraat 132 (slechts 13 huizen voorbij André DEWEER)
VRAAG: wat weet U over deze zelfmoord; werd de opgegeven reden (werkloos en daardoor radeloos) inderdaad rondverteld?

Ik weet van niets.

+ VRAAG: kende U nog zelfmoorden omwille van deze reden?

Neen.

+ BROER = VRIJWILLIGE ? werker (bereider) Robert Cnudde:
-°Ronse, 12 juli 1923;- Spinstersstraat 132;

-terug op 22 mei 1945 + heeft 700 Bef. en Duits geld, hoewel slechts 35 RM.
VRAAG: waar heeft hij gewerkt? MOGELIJKS bij Merck?

Ik weet van niets.

+ VRIJWILLIGE ? werker (bereider) Robert Cnudde:
-°Ronse, 12 juli 1923;- Spinstersstraat 132;
-terug op 22 mei 1945 + heeft 700 Bef. en Duits geld, hoewel slechts 35 RM.
VRAAG: is de moeder IRMA gehaarkortwiekt?
+ waar + door wie (BNB, buren, ...)?
+ is hier geplunderd?
+ deze mensen zijn blijven wonen: VRAAG: zijn er na jaren nog incidenten geweest?
+ opgezocht in de gevangenis?
+ andere?

Waarschijnlijk woonde deze familie in een hoekhuis rechtover het park Lagache. Ik heb zeker de familie goed gekend. Ik herinner me nog hoe zij in het Ronsese dialect werden genoemd (NB: zegt deze naam in het dialect op, met meervoud-s). *Het was een gezin met veel kinderen. Voor de rest herinner ik me daar niets meer over. Tot tien jaar geleden had ik nochtans een heel goed geheugen. Jammer!*

*woonde redelijk dichtbij VERMOORDE Marcel van Butsele (Kapellestraat 194); °1928 = twee jaar jonger + op 13 augustus 1944 vermoord
VRAAG: welke FEITEN + GERUCHTEN rond de jongen + rond de moord zelf + zelf de schoten gehoord

Ik weet van niets.

+ ouders Georges Bourgois + Germaine Tranoy (huishoudster) = Spinstersstraat 60.
= zij heeft enkel in 1946 tijdelijk kiesrechten verloren
= moeder van de tot 3 jaar veroordeelde Richard (Remi) Bourgeois (1923).
VRAAG: is hier geplunderd
+ is moeder GERMAINE gehaarkortwiekt + door wie/waar
+ andere

Ik weet van niets.

*Michel Debock (1923) = WAFFEN SS + zwarte BRIGADE IN 1941 EN 1942 (3 jaar gevangenis)
1) Spinstersstraat 83; hier INGEHUWD op 4 december 1942 = feitelijk gewoon THUIS blijven WONEN.
3) Spinstersstraat 83 = terug THUIS bij ouders, sedert 29 april 1946

VRAAG: liep met ZWART uniform in 1941 + 1942: wat hierover gezien + geweten?
+ VRAAG: waarom NADIEN vanaf 1943 gestopt!?
+ wie heeft hem eventueel omgepraat?
VRAAG: + is hier geplunderd?
VRAAG: is zijn moeder IRMA Aelvoet gehaarkortwiekt ? + waar en door wie (BNB....)
+ de ouders zijn hier blijven wonen: VRAAG: zijn er na jaren nog incidenten geweest?

+ Michel DE BOCK en echtgenote en dochter wat over en weer verhuisd TE RONSE = ZIE SUPRA *VRAAG: door druk van NIEUWE buren .....?
+ in 1947 definitief verhuisd naar het Gentse:
VRAAG: **nog banden na verhuis naar Brussel?
**welke omstandigheden daar te Brussel?
+ hem opgezocht in de gevangenis?
+ andere?
+ NOOT: zijn vader en echtgenote en mogelijks hijzelf ook zijn gerepatrieerd uit DARMSTADT!

*vader en vuurstoker Maurice Marcel (1899) op 29 mei 1945 uit DARMSTADT terug met 1850 Reichsmark (!) + 1050 Bef.

*zijn echtgenote en magazijnierster Denise Declercq op 26 april 1945 (DUS op een iets vroegere datum dan haar schoonvader) uit DARMSTADT terug met 435 Reichsmark (ook behoorlijk???) + 100 Bef.
+ VRAAG/ hadden zij allen gewerkt bij Utexbel?
VRAAG: waar was ondertussen hun dochter ..... De Bock uit .... 194....
= meegenomen naar Duitsland + of bij grootmoeder!!!??

Ik weet van niets.

Ik ben priester gewijd in 1951 zodat ik eigenlijk zeer weinig tijd overhield na de oorlog om eens naar Ronse te komen. In de vakantie heb ik me als seminarist wel bezig gehouden met het vakantiepatronaat. Daarbij kenden wij thuis geen collaborateurs. Daarom is het dat ik nooit collaborateurs in de gevangenis ben gaan opzoeken.
Ook nog als professor aan het college heb ik op het patronaat gewerkt. Dat was toen gelegen op de Sint-Pieterswijk. Er waren daar enkele lokalen en van een boer konden we een weide gebruiken. Er waren daar toch een vierhonderdtal kinderen, die onder meer kwamen met bussen. We kookten ter plaatse. Op een dag moet er toch iets speciaals gezeten hebben in het eten, ik denk dat het appelcompote was. We hebben een pak reserveonderbroeken moeten gebruiken, maar die geraakten natuurlijk op. We hebben dan van de voorradige handdoeken een soort puntzakjes gebruikt (NB: lacht hartelijk)! In principe mochten er tijdens de vakantie geen beesten staan op deze weide, maar tijdens een bezoek van een inspecteur stond er een paard. Ik heb toen aan de kinderen gevraagd wie er paard kon rijden, en diegenen heb ik aangeduid om de ..... paardenstront op deze weide vlug te laten oprapen (NB: lacht hartelijk)!

++++++++++++++++++++++++++++

Donckerwolcke

Remi Donckerwolcke.

+ commentaar: betrokkene was in de oorlog zeer jong (°1932) maar zeer pienter. Hij werd uiteindelijk ere procureur des konings en heeft zijn rechtenstudies zo goed als zeker alleen aan de VUB afgehandeld; dat zijn we blijkbaar vergeten. Toch één der eerste van een generatie die vanuit eenvoudige afkomst universitaire studies kon aanvatten en het ook maatschappelijk kon maken! Vooraleer hij procureur werd, had hij een andere functie - die we kennen - waarvoor nota bene twee andere Ronsese socialisten interesse hadden, en die hem benijd hebben en daarvoor een klacht tegen hem hebben ingediend, die toen hij door minister B. Ullebak werd aangeduid, door de procureur-generaal van Gent de althans figuurlijke mand werd ingegooid, voor de neus van RD. Overigens wist hij ons ook langs zijn neus te zeggen dat elk parket van alle soorten voorbereidende dossiers bij houdt, van mensen en organisaties binnen het eigen rechtsgebied. En "*Jij zal er wel bij zitten*", omdat wij veel cultureels en politieks hebben georganiseerd rond het jaar 2.000 te Ronse. Interessante informatie later want wat deed dat parket in casu van Oudenaarde - voor Ronse - aan de vooravond van en TIJDENS de bezetting!!!??? Men houdt het niet voor mogelijk maar deze twee mensen kenden wij al lang voordien en waren op onze enige lezing ooit over ons project, in april 2014 in het Vrijzinnig Centrum van Ronse, ook aanwezig. René Donckerwolcke zei dat één van hen voor ons geen .. applaus had gegeven bij het einde van onze lezing. Tja.

Deze man had een formidabele persoonlijke interesse in WO II, want was ook als jurist betrokken in zeer late commissies die verband hielden met de Dienst voor Oorlogsslachtoffers. Dat hebben wij nooit besproken want persoonlijk vonden wij dat deontologisch not done - en hij was allicht dezelfde mening toegedaan. Alleszins mogen we nu na zijn voor ons bij wijze van spreken veel te vroege dood, vermelden dat zijn persoonlijke bibliotheek die volledig aan WO II was gewijd, de grootste of meest uitgebreide was die we ter zake of dus privaat ooit hebben gezien. Dat hij na onze lezing volgende opmerking gaf, mag men in deze context evalueren. Inderdaad was hij nogal rechtuit of aan de rand van het brutale; zekere ervaring met pure macht was hem blijkbaar niet vreemd of was het een opvoeding, een familietrekje? We moesten daar even aan wennen terwijl we zelf gekend zijn als nogal rechtuit - als het can. Op die lezing werden wij ingeleid door onze toenmalige formele promotor, zekere Bruno De Wever. Ik denk dat we - die prof en wij - dat trouwens beiden gratis deden - haha. We zijn op die lezing zo vrij geweest twee maal prof. dr. lic. kan. De Wever recht te zetten inhoudelijk wat zelfs een aanwezige vriend van ons verwonderde; aub zeg! En nu. Remi Donckerwolcke voelde zich nadien geduwd om te zeggen dat hij alles wist van wat "die De Wever" had gezegd maar dat wat wij hadden voorgebracht, allemaal nieuw voor hem was. Het was een redelijk lange lezing. En toch bedankt voor net dit compliment.

De man was langere tijd aktief geweest in een antifascistische organisatie, het 8 meicomité. Er waren dus wel redenen genoeg om een poging tot interview. te wagen. Dit leverde enkele interessante tot één (eigenlijk dubbele) zeer merkwaardige en nuttige getuigenis op. Nogmaals een bewijs dat ook interviews met kinderen uit die tijd van toen nuttig zijn. Nadien was hij op zekere manier onze grootste fan en op zeker moment hebben wij hem gevraagd om ons niet meer te telefoneren - met immers steeds die vraag "*Hoe ver zit je al*?". Al die druk die we

onszelf reeds oplegden - pffff. Het is dus tiendubbel jammer dat deze man - zowaar een fan - zo vroeg zou overlijden, dus voor we 'iets' echt begonnen los te laten. En te Ronse hadden we nog .. één fan, die op die lezing ook aanwezig was en ons ooit mailde dat het "*zijn vurigste wens was ons doctoraat nog (sic) te kunnen lezen*." Hij zal allicht deze woorden nog kunnen lezen, wat dus niet meer mogelijk is door Remi Donckerwolcke. Voor deze tweede fan hebben wij uiteindelijk een paar jaar geleden overwogen om toch alles redelijk klaars op internet te gaan plaatsen. Lang hebben we effectief overwogen om helemaal niks los te laten, dan tenzij voor onze erfgenamen dus na onze dood. We hebben trouwens een korte dank gekregen van deze ene - overblijvende - oude fan. Overigens hadden we en passant nog een papieren versie van het doctoraat van Lawrence Van Haecke, een zeer doorwrochte analyse en geschiedenis van de organisatie van het Belgisch krijgsgerecht in zake WO II, aan Remi Donckerwolcke gegeven. Als we ons nog goed herinneren, had hij zelf nog les gekregen van één der medespelers daarin, zekere .. Gi... li... - ach.

Wat had een enorm sterk karakter als Remi Donckerwolcke, die gevormd was als jurist en ook nog procureur des konings was geweest, gedacht of gewaardeerd van onze werkelijk loeiend harde of diepe of brede kritiek op dat Belgisch krijgsgerecht, iets wat bij ons spontaan of bij wijze van juist spreken zuiver logisch tot stand is gekomen, door de feiten zeg het optreden van dat krijgsgerecht doorheen de tientallen krijgsdossiers en nog meer genadedossiers die we hebben willen/moeten doornemen!!!??? Een ware schande, vanuit een zeer eenvoudig rechtvaardigheidsgevoel of democratisch gezien - en dus gesproken/geschreven! En dan zijn we geen extreem rechts, niet rechts ook en niet eens Vlaamsgezind. Eén keer, werkelijk één keer hebben wij in onze onderzoekersziel en in die van dhr. gepensioneerd procureur des konings en onwaarschijnlijk fan of lezer en onderzoeker Remi Donckerwolcke of gezamenlijk gekeken, toen ik hem 'iets' wou toevertrouwen. Ik, gewoon burger ..., vroeg hem mij zijn hand te geven en dan te getuigen dat hij - voorlopig tot we een sein gaven tot publieke toestemming - te zwijgen. Je moet dat eens doen met iemand van zijn professionele carruur waar thuis, als je de grote hal binnen komt een reusachtige foto van hem hing in rode staatsiekledij. Ook voor een vrijheidslievende jongen als ons redelijk indrukwekkend. Hij heeft dat gedaan of dus toegestemd, of beloofd te .... En wij hebben gesproken. Hij was aangeslagen en we zijn dan maar door gegaan. Op een dag zei hij ons aan de telefoon: "*Je zoekt de waarheid*". Met zijn achtergrond of voorgrond, was dat zowat het grootste compliment dat we konden krijgen. Twee complimenten dus. En geen enkele op papier. De enige getuige zijn .. wij zelf .... Misschien valt het bekende 'meer' nog te zeggen. Maar dit volstaat. Dank mijnheer Donckerwolcke voor deze daadwerkelijke zij het eens bij wijze van spreken storende steun. Het jaaarenlang en steeds verdiepend onderzoek was nu eenmaal lang, lastig en redelijk eenzaam - maar voor ons leerzaam zij het steeds toch te .... Maar deze interviews, meestal veel langer dan dit met jou, waren absolute oases in wat toch geen woestijn is geweest.

*Remi Donckerwolcke + °....., 02 december 1932.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: *gehucht Louise Marie.*

*opleiding tijdens de oorlog: *parochieschool Louise Marie, Nederlandstalig. Mijn ouders waren Vlaams sprekend, terwijl zij in het Franstalige Ellezelles woonden.*

+ NOOT 2025: zeer jammer dat we ondanks onze relatief goede band werkelijk elke keer zijn vergeten vragen, naar de eventuele allicht zekere band met de zeer rode en Ronsese familie Donckerwolcke: zie de politieke stambomen, elders op onze webzaait.

*datum interview: - 20 december 2006;
+ herhaaldelijk terug bezocht, soms op het goed vallen uit, en om 'verslag' uit te brengen rondom ....

V*ader was geen oudstrijder van WO I, maar in de familie waren verschillende oorlogsslachtoffers. Vader maakte o.a. kloefen.*

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*geval van spiritisme beschrijven (cfr. zie werkdoc ..... WO II, deel 3: boek ...., p. 84?)

Het moet reeds in het begin van de bezetting gebeurd zijn. Zeker na de capitulatie; allicht in de winter van 1940: ik herinner me dat het in elk geval donker was (NOOT; hij was toen 8 jaar). Ik was met vader uitzonderlijk mee geweest naar de geburen (in het Wolfgat). Er was toen zeer weinig sociaal contact. Ik denk dat ik zelf nauwelijks verder ging dan een straal van 500 meter! Er zaten ongeveer 6 mensen aan de 4 zijden van een rechthoekige tafel. Onder de tegenovergestelde poten waren 2 kloefen geplaatst zodat de tafel niet meer pas kon blijven staan; zeg plaatsen A1 en A2, waarbij de andere tegenover elkaar geplaatste poten B1 en B2 noemen. Men duwde op B1; wanneer deze poot bleef staan, zou de Engelsman overwinnen. Indien de B2-poot bleef staan, zou Duitsland de zege behalen (de tegenhanger én tegenstrever!!!). Men sprak af om het elk op zijn beurt te doen. Ik ken de uitslag niet meer, maar ik denk dat het de bedoeling was om te stoppen op het moment dat de Engelsman ging winnen.

Ik herinner me ook nog in dezelfde omgeving van zijn huis hoe men op de goede afloop van de oorlog heeft gependeld, maar weet geen details meer over wanneer en waar en met wie…

+ NB: dit is voor Ronse en omgeving een uitzonderlijk interessant stuk getuigenis, waarin bijgeloof de facto wordt ingezet tegen de bezetter. Ook bij enkele amateurhistorici buiten de Vlaamse Ardennen (o.a. .....) heb ik enkele dergelijke vermeldingen ontmoet; eens te meer een bewijs van het uitzonderlijk belang van interviews met letterlijk "Jan en alleman" en van de onvoorstelbare blindheid van de WO II-historici in bijzonder belangrijk onderzoeksmateriaal.

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Vader en andere familieleden zaten niet in het verzet. Ze waren wel van in het begin overtuigd van de Duitse nederlaag tegenover de Engelsen. Men steunde zich daarvoor op de ervaring van WO I.

Mijn ouders hebben na WO I tot aan de beurscrash in 1929 een eierwinkel in hartje London gehad (NB: toonde er een foto van). Zij konden nauwelijks Engels spreken. Heel waarschijnlijk ligt hier een deel van hun geloof in de sterkte van de Britse samenleving.

Niemand van zijn familie heeft gecollaboreerd, noch geprofiteerd (op vlak van de voedselvoorzieningen).

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: "We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen"?
-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?

Algemene idee van Louise Marie: heel de oorlog was in de eerste plaats de zaak van de militairen.

Soms kochten we op zondags na de hoogmis te Louise Marie het dagblad DE VLAMING van boswachter Cieper De Jonghe (boswachter voor de familie Gevaert op berg Ten Houte).

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

"Hitler deed zijn verken dood
En Daladier kreeg een poot…."

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

Neen, maar mijn ouders wisten wel van de evolutie van de Duitsers in Rusland. De berichtgeving errond van de kant van de Duitsers werd wel kritisch bekeken.

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, vegetarische vervangsoorten, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

We hebben vogels gevangen tijdens WO II. Dat gebeurde met kleine metalen "pierkes" (NB tekent een eenvoudig valletje). *Zo vingen we volgende soorten: mus, spreeuw, lijster, tortelduif en merel. Zij werden door ons zelf gepluimd. Het vel ging zelfs mee af indien het te hard gepluimd werd. Er werd ook gepensjaagd; d.w.z. gejaagd met de lichtbak en dan geschoten. Er werd gestrikt voor konijn, haas en fazant. Fazant was toen wel zeer weinig verspreid. Mollen werden ook gevangen maar enkel voor hun vel, nooit voor het vlees.*

NOG VRAGEN:

-welk vet voor deze beesten ?

-weke regelmaat van vangst (seizoensgebonden, ……..)?

++++++++++++++++++++++++++

Dhondt

André Dhondt

*commentaar: kort geïnterviewd met onvoorbereide papieren; toen ik naar het interview met dhr. Raymond Delbar in hetzelfde gebouw ging, zat deze man buiten op een bank met een kennis te babbelen; van het één kwam het ander. En! Interessante informatie - mijn gedacht.

* André Dhondt, °....., 29 maart 1927

*huidige woonplaats: serviceflats Hoge Winde, Bredestraat 256/301.

+ commentaar: vermoedelijk per toeval daar ontmoet en kort geïnterviewd

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: thuis + Duitsland

*woonplaats tijdens de bezetting: Louise Marie .....

*datum interview: vrijdag 03 juni 2011

<u>Diverse zaken.</u>

Tijdens de oorlog woonde ik in Louise Marie vlakbij de tunnel. De juiste straat en nummer weet ik niet meer. Misschien in de Kafhoek, of de buurt ervan?

Ik wil U vertellen over het bezoek van Hitler aan de tunnel. Op een zondag in de voormiddag kwamen de Duitsers binnen. Die twee Duitsers bleken eigenlijk Oostenrijkers te zijn. Of het nu soldaten of officieren waren, dat weet ik niet meer. Ze gingen naar de slaapkamer waar mijn vader lag te slapen. Mijn pa Aloïs was mijnwerker in de koolputten van Harchies (NB Bernissart) *en we hadden zeven kinderen thuis. Hij moest onmiddellijk opstaan en ze controleerden onder zijn slaapkussen. Normaal steekt daar een zaklamp onder, maar hier was er geen. Ze vonden wel zo'n lamp in de keuken, want ze doorzochten alle kasten en schuiven. Die zaklamp hebben ze dan meegenomen, zonder boeh of bah. We vermoedden dat dergelijke zaklampen konden gebruikt worden om signalen te geven aan vliegtuigen. Deze zondag mochten we ook slechts tot 17 uur buiten blijven. Dat was een zeer vroeg speruur en we moesten ons allemaal haasten om tijdig vanuit het lof naar huis te gaan.*

Doordat ons vader in de koolmijn werkte, hadden we altijd kolen op voorraad. Hij had recht op 300 kilo gratis kolen, en we konden er nog 200 kilo bijkopen. Het waren eieren of geperste kolen. We hadden een Leuvense stoof waar we, wanneer ze eens was aangestoken, gewoon om de zoveel tijd kolen bij aanvulden.

Rond mijn vijftiende ben ik ook in de koolmijn beginnen werken. Dat was in Hornu, in put 8. Dat betekende opstappen op de trein te Louise Marie om vier uur 's morgens, waar al gasten opzaten uit de streek van Oudenaarde! Zo verder naar Ronse, Leuze, Blaton, Saint-Ghislain. Hier moesten we afstappen en dan een lijntje nemen richting dat hoofdzakelijk gebruikt werd door koolmijners en langs waar we toekwamen in Hornu.

Een normale werkdag was beginnen tussen 6 u 30 en 7 u en einde was rond 15 u. Ik zeg 'rond' want door de treinreis en ook door de afstanden in de mijn, wisten we nooit juist wanneer we precies gingen beginenn of eindigen. Dat was 6 dagen per week werken! Meer nog. In de bezetting werkten we soms 13 dagen aan één stuk door, met enkel op zondag wat extra's. Veel soeps was dat niet: een dubbele daguur, twee extra sandwichen en een pakje sigaretten. Ik rookte niet maar heb wel eens willen kauwen op tabak. Nadien heb ik geweldig overgegeven in de ... trein (NB lacht hartelijk).

In het station van Boussu heb ik eens een jongen weten oppakken door de Duitsers. Hij was van mijn leeftijd en is naar het schijnt nooit meer teruggekomen.

In Brakel waren er zeer veel mijnwerkers; er was zelfs een school voor mijnwerkers. Daar kon je van alles leren om een belangrijkere job in de mijn te kunnen uitoefenen.
Erover NAVRAGEN!!

Ik heb slechts tot in 1946 in de mijn gewerkt. Ik heb er nog altijd een bewijs van. Mijn broer Gaston was één jaar jonger dan ik (°1928). Hij is één jaar na mijn begonnen, in dezelfde mijn van Hornu maar in een andere put. Hij is ook in 1946 gestopt.

Op het einde van de bezetting is de lift van put 8 eens naar de beneden gestort. Men dacht dat het sabotage was maar men heeft dat nooit kunnen bewijzen. We zijn dan via put 7 naar boven moeten gaan. Putten zeven en acht lagen trouwens zeer dicht bij elkaar (wijst een 20-tal meter aan). Omdat de kolen slechts via één put tegelijk op regelmatige manier naar boven konden gaan, zijn we uiteindelijk één maand zonder werk thuis moeten blijven. Dat was één maand geen loon, geen plezante zaak in die tijd!

CFR. DE LEEFTIJD VAN GERMAIN!

In het dorp van Louise Marie woonde August NORGA (°192....; iets ouder dan ik). Hij was ondergedoken en ze hadden thuis een schuilkelder gebouwd! In die tijd hadden de mensen een beerkelder of aalkelder. Bij Norga hebben zij die beerput laten leegtrekken, hebben hem nadien uitgekuist en zelfs gewit. Vanuit hier hadden ze dan een keel of gang gemaakt in de richting van de tuin. Ik weet niet meer hoe lang die keel was; misschien 5 meter. August was een schrijnwerker en zijn vader ook. Boven de opening hadden zij galvaniséplaten gelegd, tegen het zicht en tegen de insijpeling van regenwater.

+ NB: August Aloys Octave Leopold Norga (Nukerke, 18 september 1922) is erkend werkweigeraar van 13 januari 1943 tot de bevrijding op 03 september 944. Hij woonde op de Kafhoekstraat te Nukerke. Hij is op Louise Marie op twee andere plaatsen ondergedoken, maar in zijn dossier Werkweigeraar is geen enkele vermelding van de informatie uit het interview. In dit soort inventiviteit was men officieel niet echt geïnteresseerd, en nadien de academici blijkbaar ook niet.

++++++++++++

Dhr. Denis Delespierre (°....., 1930) die eveneens bewoner is van een serviceflat, komt langs voor een klein uitstapje. Ik vraag hem naar zijn leeftijd en ervaringen en begint over zijn vader Joseph én zijn broer Marius die gedeporteerd zijn voor arbeid in Duitsland. Hij begint snel te wenen en gaat verder. Een tijd nadien komt hij terug. Ik vertel hem eens te kijken in mijn informatie voor eventueel nieuws over zijn vader en broer (NB: over broer een nogal pakkend dossier in bezit!). Hij en André Dhondt beginnen over HERMAN.

André Dhondt; *Herman woonde in ons gebuurte en we noemden hem daar BARON SANS SOU!*

+ NB: Herbert (Heribert) Victor Gerard HERMAN (°Etikhove, 26 december 1912) woonde tussen 22 juli 1940 en 13 augustus 1942 op het gehucht Louise Marie, wijk 14 nr. 79 (= Savooistraat 79), om nadien te verhuizen "down town" Zonnestraat 20. Hij was zeer berucht te Ronse en omgeving, onder meer als Zivilfahnder of opspoorder van onderduikers. Hij kreeg eerst de doodstraf en dan levenslang.

++++++++++++++++++++++++++++

JDB

*JDB + °Ronse, 17 september 1921.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: *thuis Wijnstraat + kotstudent KUL november 1940-februari 1944.*

*opleiding tijdens de oorlog: scheikunde KUL.

*datum interview: 20 september 2006 + 8 november 2006 + ...

*uit logboek college *14/11/1942: "Morgen: te 8u: mis ter intentie van Z.M. Koning Leopold III (votief: mis van het H. Hart).
We noodigen de internen er ook toe uit de Mis bij te wonen die in hunne parochiekerk tot dezelfde intentie wordt opgedragen - en zo talrijk mogelijk ter communie te gaan" (dezelfde tekst in het Frans).

-wat was eigenlijk de Duitse regelgeving hierrond? Was dit een eigen initiatief van het College.

+ NOOT: in de periode van 21 maart 1943 werd helemaal niets genoteerd. Nochtans was het de dag van de voorlezing van de fameuze episcopale brief. Er was buiten de diverse missen deze dag wel een om 5.30 u in de namiddag een "poppenspel"!

-VRAAG: is het normaal dat deze brief niet in de scholen aan bod kwam? Is deze brief helemaal niet in deze kerk voorgelezen?

In de scholen werden toen geen episcopale brieven voorgelezen.

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Een obus uit 14-18 werd in de tuin (???) verborgen bij de inval.

*Waarom wilden zij eigenlijk per se die obushuls van WO I behouden:

We hadden drie obushulzen die we wilden bewaren omdat we hen mooi vonden (er was één enorm grote bij; allicht meer dan 300 millimeter van een kustbatterij). Door de herinnering van de vader aan W.O. I hebben ze besloten om deze hulzen in de tuin te begraven (wat ik alleen heeft gedaan). Vader vreesde immers dat deze hulzen zouden aangeslagen worden. Ik meen dat wij deze begraving reeds gedaan hebben voor de oproep die bij DE TOLLENAERE vermeld wordt op 07 augustus 1940. O ironie, doordat ze zo lang begraven waren, waren deze hulzen wat beschadigd. Men heeft ze uiteindelijk verkocht rond 1965 aan een oud-ijzerhandelaar.

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: “We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen”?
-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?
*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:
*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U ze verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?
*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

*werd men op voorhand in de kerk verwittigd over de mogelijke wegname der klokken?
Waarschijnlijk.

*was er daarbij een oproep tot verzet: zelf weghalen, sleutels kerk/toren wegsteken,…..?
/

*waren er Ronsenaars die zelf een plan hadden om de roof te verhinderen? Welk?
/

*was men ooggetuige van de roof? OF van wie heeft men over deze roof gehoord?

Ja. Ik heb de klokken zien staan, maar niet zien wegrijden.

*zijn er foto’s van de roof in Sint-Martinus gemaakt? Wie heeft deze?

Er zijn zeker foto’s gemaakt want nog maar kort na de roof heb ik foto’s gezien. Ik benadruk dat het in België toen helemaal niet moeilijk was om aan fotomateriaal te geraken. Ik heb geen idee waar deze foto’s zich nu bevinden.

NOG VRAGEN: van wie heeft hij die gezien + heeft hij ze zelf bewaard?

*was er bij het weghalen der klokken zelf een vorm van verzet:
gejoel, achterhouden der sleutels, aanbrengen van tricolore linten of vlag, bebloeming, extra lang luiden der klokken,….?

Gejoel?

*wie heeft er leuzen tegen deze roof geschilderd of gekalkt gezien, en welke leuzen?
/

*herkent men de volgende leuze: “wie met klokken schiet, wint de oorlog niet….”?
/

*wat was volgens u de juiste betekenis van deze leuze?
/

*wie heeft op 21 maart 1943 de brief van de kardinaal en alle Belgische bisschoppen gehoord die in ALLE Belgische kerken werd voorgelezen?

Ik herinner me de voorlezing van deze brief in het Sint-Hermes.

-hoe heeft uw pastoor deze brief voorgelezen (neutraal, met verontwaardiging, zonder of met commentaar,…..)?

De dienstdoende pastoor heeft deze brief neutraal voorgelezen. Doordat het Sint-Hermes een beiaard had, moesten er geen klokken verdwijnen. Ik merk ook op dat elke kerk één klok mocht houden en dat er daarom geen klokken verdwenen zijn bij de Paters en in Wittentak.

-wat waren de reacties van de mensen op deze brief?

Zwijgen.

-werd er buiten de kerk over gepraat?

Er is niet zoveel commotie rond geweest.

-wat vond men van de laatste paragraaf van deze brief waarin gesteld werd dat de Duitsers door hun acties de eeuwige straf van God niet zouden ontlopen? Werd dit geloofd? Gaf dit een morele steun?

Ik herinner me geen gesprek erover…..

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

Neen.

*heeft men voor een andere kerk als Sint-Martinus klokken verborgen, en waar (Sint-Hermes, college, ….)?

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. “Drei Liter” in plaats van “Heil Hitler”)?

Volgende grap kan evengoed in Leuven als in Ronse verteld zijn. Dat betrokkene geregeld met de trein van huis naar kot trok en omgekeerd, wijst er natuurlijk op dat diverse soorten informatie - zoals anti-Duitse grappen - via dergelijk kanaal Ronse konden bereiken. M.a.w. elk soort informatie was hier mogelijk. Hij vertelt dat men soms enorm lang in de trein moest blijven zitten (tot 12 uur) en dat dan de tijd werd gedood met voorkeur met grappen allerhande).

De mop:

Hitler en Göring zijn in Beieren met de auto op uitstap in de bergen. Plots botst de auto op een loslopend varken, dat sterft. Men ziet een boerderij een stuk hogerop en Hitler beveelt Göring om naar tot bij de boer te klimmen en hen te excuseren en het varken te vergoeden. Göring puft zich moeizaam naar boven en buiten adem komt hij aan, aan de boerderij. Hij klopt op de deur en de boer opent. Göring groet en stamelt: "Heil ..... Hitler ..... das Schwein .... ist tot". Waarop de boer en de andere toehoorders luid beginnen juichen en applaudisseren….

VRAAG: werden deze studentenmoppen door hem verder verteld in Ronse?

Er werden op de trein van en naar Leuven zeker geregeld moppen verteld.

Zo herinner ik me ook volgende anekdote met de Duitse trein Mitropa. Deze trein reed van Keulen tot Rijsel, en wij gebruikten hem tussen Leuven en Leuze. Er waren in deze trein vanzelfsprekend allerlei plakkaten met allerlei waarschuwingen zoals "Feind hört mit". Met een viertal studenten (waaronder Denis Penson, zie De Rouck p…….) hebben we eens één dergelijk plakkaat losgemaakt. We hebben wel eerst op voorhand gekeken of er geen Duitsers aanwezig waren in ons compartiment.

Ik herinner me vaag een grap rond Hitler als schilder.

ZOEKT HET OP.

*hebt u hiervan nog documenten?
/

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

*Heeft men het volgende 'gebed' ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?

Neen.

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse.
n. 5, september 1942.

*p. ?: herhaling van het 'Onzevader' van enkele maanden geleden.

"In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk
U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,
Geef ons die honderd gram meer brood
en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.

Amen."

-Heeft men het zelf verder verteld (thuis, in een vereniging,….)?

/
-welk gevoel gaf het lezen van dit soort 'gebed'? Voelde het aan als een vervloeking van de Duitsers, …?
/

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

NOG later GAAN VRAGEN

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…)?

Ik weet niets van 23 februari, 1 mei, 7 november, 15 november……

10 MEI = inval van Duitsers in België.

*is deze verjaardag herdacht in Ronse 1941-1944?

Ik merk op dat 10 mei 1942 op een zondag viel en de winkels sowieso niet open waren Ik herinner me dat omdat ik die dag op bedevaart naar Kerselare gegaan ben.

*dagboek De Tollenaere: 05 mei 1941: "Sensatie! Onder de bevolking circuleert een clandestiene krant. Zij publiceert een oproep om op zaterdag 10 mei a.s. - een jaar na de Duitse aanval op België - zich tussen 14 en 16 uur niet op straat te begeven als vorm van protest. Stilaan groeit verzet"

-kent U deze oproep uit 1941?

NEEN.

21 JULI = nationale feestdag.

*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest?

Ik herinner me nog dat ik in Ronse ter gelegenheid oudstrijders gezien heb die hun decoraties m.b.t. WO I droegen, maar weet niet meer in welk jaar.

*heeft men het fenomeen van de levende vlaggen ooit in Ronse gezien (de nationale driekleuren als kledij gebruikt; bijv. 1 persoon droeg een zwarte jas, met rode sjaal en gele bloem, e.d.m. = het leek een tricolore vlag maar was er geen)?

NEEN.

*heeft men de volgende oproep gelezen of erover gehoord?

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 2, zaterdag 27 juni 1942.

NEEN.

-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?

Ja.

-heeft U het doorgegeven? Aan wie?
/

-van wie kreeg U het?

Van vrienden.

-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte?

2 x Nee.

-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?
/

*RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 3, Bijzonder nummer 21 JULI 1942.

-hebt U dit speciaal clandestien nummer m.b.t. 21-juli gelezen?

Neen.

-welk gevoel had U bij dit lezen (het doet er niets toe, trots, schrik, wanhoop,…….)?

<u>1 NOVEMBER = Allerheiligen.</u>

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?

NEEN.

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?
/.

-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?

NEEN.

11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.

*zijn er manifestaties geweest op 11 november?

-welke jaren?
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

Ik herinner me nog dat ik in Ronse ter gelegenheid oudstrijders gezien heb die hun decoraties m.b.t. WO I droegen, maar weet niet meer in welk jaar.

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

15 NOVEMBER = dag van de dynastie.

*zijn er manifestaties geweest op 15 november?
/

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

NEEN.

*NB: herinnert U een speciale activiteit op Rerum Novarum?

NEEN.

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

NEEN.

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Enkel thuis, niet in Leuven: men had op kot geen radio…

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

Informatie.

VERDER ONDERVRAGEN i.v.m. hoop, zie ook eerste vragen

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?
-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?
-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

Nooit gekalkt of zo, maar onder studenten te Leuven werd het morsesignaal (Beethoven!) wel al eens gefloten of geroepen bij drinken!
NAVRAGEN of dit ooit op de treinreis Leuven/Ronse gebeurde?

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

Ja. Ik zat zelf in een werkgroep. We noemden het de "kranskes van de katholieke actie". Het was een initiatief van de paters Franciscanen, nl. pater Osimundus en pater Michel. De vergaderingen gingen door in de gebouwen van het Franciscusklooster aan de Steenweg op Elzele. Er waren steeds maximaal een tiental deelnemers. Deze deelnemers bestonden enerzijds uit studenten en jonge kaders. Ik was student, en ik herinner me nog een Ronsese student die aan een Gentse technische hogeschool studeerde. De jonge kaders waren zonen van textielfabrikanten. De leider van de KSA was er ook bij. Hij werd na de bevrijding de stichter van het dagblad De Ronsenaar (NB: Michel Cheyns, °1919, na de bevrijding aktief in CVP en tijdens de bezetting ook bestuurslid en ondervoorzitter Patronaat Ronse).

Men kwam maar onregelmatig samen in het weekend. Dit gebeurde tussen vermoedelijk eind 1943 en tot kort na de bevrijding van Ronse. Misschien zijn er na 3 september 1944 nog enkele vergaderingen geweest, maar het initiatief was zeker gestopt in de winter van 1944.

Er werd gediscussieerd over de katholieke leer, waaronder ook over de sociale leer (encyclieken Rerum Novarum en Quadragesima Anno en daarbij kwamen de politieke vraagstukken ook aan bod. Daar de vooroorlogse politieke toestand nogal te wensen overliet, werden er voorstellen gemaakt om hieraan te verhelpen. Het ging over algemene Belgische politiek, en niet over de lokale Ronsese politiek.
Ik vermoed dat de socialisten reeds tijdens de oorlog bezig waren met de gemeentelijke politiek, inzonder reeds met de verdeling der posten te bespreken. Ik heb dit zeker pas na de bevrijding zelf vernomen (hij vermoedt in een krant OPZOEKEN).

NOG VRAGEN: in welke taal ging dit door? + waren sommigen betrokken bij 'echt' verzet????
+ nog NAMEN DER DEELNEMERS.

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?

Neen.

Een min of meer vergelijkbaar incident: volgens mij hebben enkele scholieren van Sint-Antonius (waaronder een ...Loosvelt .....) bij Duits een BLANCO examenblad afgegeven. Er zou zelfs geen sanctie op gevolgd zijn (NAAM OPZOEKEN van wie toen de leerkracht Duits was). *Ik ga NOG OPZOEKEN via wie ik dit nieuws gehoord heb (en WANNEER!).*
OPZOEKEN: het betreft waarschijnlijk Paul Loosveldt, student van de 3e Middelbare 1942-1943 = 15-jarigen!!! (zie J. MORES, Jubileumuitgave Oud-leerlingenbond Sint-Antoniuscollege & Mariacollege Ronse, Ronse, 1999, p. 132:

Ik vermoed dat het een andere Loosveldt betreft, een zoon van een kleermaker die waarschijnlijk in de poësis zat toen het incident gebeurde. Het is mogelijk dat ik dit incident hoorde van zijn broer die ook in het college zat tijdens ……..

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?

-welke voorbeelden?
-welke waren deze cinema's? /
*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

<u>Alternatief verzet.</u>

Ik liep zelf, zowel te Leuven als te Ronse, dag in dag uit met een tricolore pin, die vastgespeld was op het knoopsgat van zijn kostuum. Ik deed dit opmerkelijk genoeg niet eens speciaal voor symbolisch geladen dagen maar altijd. Ik zal er 2 tot 3 jaar mee gelopen hebben, onafgebroken op mijn vest (waaronder waarschijnlijk in 1942-1943; zeker in 1943). Ik merk erbij op dat ondanks de talloze controles die ik van dichtbij heb meegemaakt, ik gelukkig nooit zelf gecontroleerd geweest is (ook omdat hij soms sluikpers of geallieerde propaganda op zak had). Ik was niet alleen met deze gewoonte: ook andere Ronsese studenten (zoals Louis DEHET, wiens vader reserveofficier was) in Leuven deden dit! De pin was in de vorm van een schild met een leeuw in het midden. Ik heb deze pin nog samen met een pasfoto waarop deze pin staat (ILLUSTRATIE?): HEB 1 exemplaar van DERGELIJKE pin GEKREGEN.

Ik liep met deze tricolore pin rond om te TONEN dat ik patriot was. Ik heb heel waarschijnlijk het pinnetje in een etalage van een winkel in Leuven gezien en dan gekocht. Het was een winkel vlakbij de Sint-Pieterskerk waar men decoraties, tricolore linten e.d.m. verkocht. Leuven was immers een garnizoensstad en dus had men winkels die daar op gericht was (medailles werden volgens mij zelf gekocht: men kreeg enkel toen een getuigschrift ervan).

BELANGRIJK is dat dergelijke zaken nog midden in de oorlog open te koop lagen, blijkbaar: OPZOEKEN nog andere bronnen hiervoor.
VRAAG: zou er ooit ergens nog reclame voor gemaakt zijn?

+ NOOT: de vader van JDB deed eigenlijk iets gelijkaardigs zo niet opvallender in de omgving van zijn .... maar dan openlijk of voor den Duits.

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….

ZAL NADENKEN.

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging? /

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?

In *vermoedelijk begin 1944 was het in Ronse algemeen geweten (een running joke) dat de keuze van de voornaam "RAFAËL" voor Rafaël De Waele of Cambier een hommage was aan de R.A.F.*
NAVRAGEN Bij andere mensen of ze hierover ooit gehoord hebben (HERMAN, Morel, …….: Ketels en Stockman kennen het niet).
+ NOOT: Patrik Raphaël Carlos CAMBIER, SAR 1944, 25 januari (22)

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte? Neen. Nooit gedaan.

*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

Neen. Nooit gedaan.

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken? /

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?

-hoe wist men dit? -wie heeft dit meegedaan?

Volgens mij moet dit verbod op de Fiertel en het verzet ertegen wel dubbel gerelativeerd worden. 1. Ik ken twee namen (die ik niet wens te vernoemen) van zwarten die aan één van die verboden Fiertels hebben meegedaan. NAGAAN BIJ ..... 2.de Fiertel mocht niet uitgaan omdat het een stoet, een manifestatie was. Als religieuze organisatie op zich, als bedevaart mocht het wel uitgaan. Zo zijn er de hele oorlog talloze bedevaarders de noveen te Wittentak gaan bijwonen, iets wat nooit verboden geweest is.

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?

Neen.

-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?
*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1943 te Flobecq)?
-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?
*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 18 maart, de H. Aartsengel Michaël)?
-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?
*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa's overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?

*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?
WORDT DOOR HEM VERDER ONDERZOCHT

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).

-geef de plaats op:…….
-beschikt U nog over documentatie daarover (foto's, programma, persknipsels,…)?
-indien U geen documentatie erover heeft, wat herinnert U zich nog van deze stoeten?

*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?

-Hebt U nog de tekst?

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

Ik herinner me enkele dagen na de bevrijding een vrouw op straat toevallig gezien te hebben (die ik niet kende) die als een levende vlag liep: in een combinatie van de Belgische kleuren. Details herinner ik me niet meer Tijdens de oorlog heb ik iets dergelijks nooit gezien.

*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?
/

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?
/

-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
/

-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?
/
*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).

*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

-Rooseveltplein (nu huis dokter Bouquez): bank van Antwerpen;
-Grote Markt: huis van advocaat Annie…;
-studiezaal college.
-krijgsgevangenen in Park Lagache.
-Zonnestraat: in een huis heeft hij nog Duitse soldaten weten logeren.

+ NOOT; deze vraag en diverse andere zijn - nadien - wat pijnlijk omdat de vader van JDB politiek heeft gecollaboreerd en daar bepaalde gevolgen zou door dragen, waar we hier niet op willen ingaan. Onder meer hebben we een getuigenis van een onderduiker of WW die tegenover het huis van de ouders van JDB woonde en daar elke week drie belangrijke lokale collaborateurs zag binnen gaan, waaronder oorlogsschepen Henri Pieters. Deze zaak hebben we later man aan man bij de ondertussen nog weer wat oudere maar steeds even vriendelijke en charmante en laat ons zeggen enigszins op zijn aangenaam bezwaard gemoedelijke JDB bepraat op zo'n menselijk zeer intrigerende manier dat ... Eén van onze meest beklijvende momenten op pakweg twintig jaar onderzoek, ook al omdat we JDB zeer vroeg reeds van onze aankomst in 1992 te Ronse hebben leren kennen. Wat deze mens als het ware bevrijd van zekere ... euh .. ons met zijn fabelachtig geheugen en enorme interesse in zijn geliefde Ronse, ondanks bij wijze van spreken nogal wat afwezigheid aldaar door zijn studies te Leuven, had effectief het ongelooflijke benaderd zo niet overschreden, ook al omdat hij nogal wat interessante buren had zoals ....., ..., ... en niet in het minst de verder genoemde Marius Rose naast ook de vreselijk gevaarlijke Oudenaardse oorlogsburgemeester André Vandenberghe die hier geregeld op allicht zeker twee mogelijks meerdere adressen langs kwam. Overigens woonde in de Wijnstraat eveneens zeer dichte familie van zekere Jan Verroken die daar sterk vermoedelijk ook kwam logeren toen hij eind bezetting kwam lesgeven en van daaruit ook wel eens naar de unief van ... Leuven vertrok. Het zou ons sterk hebben verwonderd dat een man met de uitzonderlijke opmerkingsgave en enorm geheugen als JDB niet één en ander heeft ... Maar daar konden we de facto te laat vragen over beginnen stellen, terwijl ...

DIVERSE.

anekdote van de zogenaamde Goliath die terugkeerde…..
-interessant i.v.m. mogelijke doorleving : waarschijnlijk was een en ander te verklaren vanuit een soort wraakperspectief?
-nog opzoeken in de media van die periode : WELKE PERIODE ONGEVEER!

-Verhaal bevestigd door Gilbert Stockman (die er niet zoveel details meer van kende, zoals tijdsspanne, persoon, ….).

Vermoedelijk 1948 - 1952.

Er werd in Ronse aangekondigd dat Goliath via de trein in Ronse ging aankomen voor een ondervraging. Er stond veel volk aan het station (heb dat niet gezien maar gehoord). Toen de trein aankwam, sprong er een als Duitser verklede Ronsenaar uit, die net zeer … klein was. Het ging (vermoedelijk) om Richard Van Butsele. Deze was volgens mij voordien en nadien een soort clown geweest zijn, die graag grapjes uithaalde in het publiek (o.a. inzonder bij het carnaval).

OPZOEKEN kranten van die tijd? ….. mogelijks 1 APRILGRAP?

= allicht Kleine Butsie = zie WE WAREN ER ALLEN BIJ ....p....

VRAAG: heeft hij La Voix des Belges in Ronse gezien/gelezen? Hoeveel maal + wanneer?

Kan het zich niet herinneren; was toch vooral in de vakanties in Ronse.

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….

ZAL NADENKEN.

Ik had een gebuur die een vermoedelijke zwarte was, een zekere Rose, die van Duitsland afkomstig was). Hij werd waarschijnlijk begin 1944 door het verzet doodgeschoten. Ik ging naar de begrafenis in Sint-Hermes. Aan de ingang van de kerk stonden 2 of 3 weerstanders. Ze keken hem aan en vroegen hem: "Wat doe jij hier?". Ik antwoordde: "Ik ga naar de begrafenis van een gebuur". En ze hebben hem met rust gelaten, ook nadien.
Ik had duidelijk het gevoel dat dit een 'georganiseerd negeren' was, dat men van het verzet in feite niemand in de kerk wou.

Ik heb geen versperring gezien, die volgens DE TOLLENAERE aan het begin van de Wijnstraat door de N.O. gemaakt was. Ik woonde er zelf in.

+ NOOT: deze man is niet door de M.N.B. neergeschoten - dixit G. Vancoppenolle. + + NOOT 2025: Marius Rose werd vermoord door het geheim Leger en was één van de meest extreem gevaarlijke inwoners van Ronse- en deels ook omgeving - in deze tijden. De opmerking van JDB dat deze man "een vermoedelijke zwarte" was, laten wij dus maar zo

*kent hij de lapnaam Dobbelmeter?

Neen.

Kent hij de naam van de Duitse Kommandant?

Neen.

Tussen Saint-Sauveur en Frasnes (NOOT: er is daar een soort berg) stond volgens mij ook een radar. Ik heb dat gehoord van een jongen die er soms in de buurt ging spelen en zich eens, bij een bezoek van Duitse officieren, in een kast moest verstoppen, toen een vriendelijke Duitse soldaat hem eens binnen gelaten had.

Ik ken de grap NIET van "dans ta cave Adolf". Volgens mij was deze afkorting van DTCA een Belgische legerterm. NAGAAN!

Voor de oorlog was er een traditie in de Ronsese centrumstraten om een Belgische vlag uit te hangen naar aanleiding van diverse processies:

-de Fiertel;
-op Sacramentsdag (de zondag na de Fiertel): het parcours hiervan was: Sint-Hermeskerk (start); Priesterstraat; Hospitaalstraat; Grote Markt; Peperstraat; Vrijheidsplein; Wijnstraat; Watermolenstraat; Sint-Hermeskerk.
-de Rozenkransprocessie op de 1e zondag van oktober;
-de 15e augustus voor de Sint-Martinusparochie.

Zij moeten IN DEZE STRATEN in principe in het begin van de oorlog bijna allemaal een Belgische driekleur in huis gehad hebben.

*Zijn er incidenten geweest toen de Duitsers de naam "Vrijheidsplein" veranderd hebben in de oorlog in ……. (welke naam????????)

Ik herinner me alleen de verandering van de Joseph Ferrantstraat, maar ken de Duitse naam niet meer (zie collegenotulen). Ik weet zeker dat men bij hen thuis verder de oude naam van de Joseph Ferrantstraat bleef gebruiken. Joseph Ferrant, die als spion door de Duitsers in W.O. I werd geëxecuteerd, was een neef van mij.

VRAGEN NAAR RELATIE OUDERS met WO I en gedrag daaruit volgend eventueel in WO II

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

Hij heeft deze pin nog SAMEN met een pasfoto waarop deze pin staat (ILLUSTRATIE?): zal nog de pasfoto OPZOEKEN!!! .
Ik krijg een pin cadeau! JDB had er immers ineens meerdere gekocht en heeft er nog drie over.

Beschrijving: Belgisch driekleurig schild met klimmende leeuw, gekroond (op het schild). Vrij groot (…….) = (voldoende) opvallend.

Ik toon U een foto van "Oudenaardse Hoogstudentenclub", een club van Leuvense studenten uit Oudenaarde en ook Ronse (men herkent de clubvlag). De foto dateert uit 1941, rond Pasen, vermits het de laatste vergadering was voor de blokperiode aanbrak.
Er staan 23 studenten op:
-Ik draag de tricolore pin;
-1 student heeft een scoutspin (NAGAAN bij ...wat dat toen betekende, of deze dat ook toen gebruikte,.....);
-1 student met een niet-identificeerbare pin.

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van ‘alternatief’ vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Er was een boswachter voor de talrijke private bossen in Ronse, Waerie genaamd. Hij schoot geregeld konijnen, hazen en fazanten. Al deze zaken werden door mijn moeder aangekocht en heb ik thuis gegeten. In feite mocht de boswachter alleen maar op stropers schieten… Waerie zei dat hij af en toe ook eens kat at. Ik weet dat een zekere Laux ook kat heeft gegeten. Hij was oudstrijder WO I en zou aan de loopgraven kat leren eten hebben; deze persoon zou ook nog na de oorlog kat gegeten hebben.

+ NOOT; vermoedelijk was deze boswachter dienstig voor de ouders van JDB of in hun bossen want de familie was welvarend te noemen en hield zeer veel van allerlei soorten groen. De naam van deze bijgenaamde Waerie konden wij niet achterhalen terwijl wij enkele namen kennen van toenmalige Ronsese boswachters. Overigens moesten zij een Duitse wapenvergunning dragen. We nemen aan dat de vader van JDB ook wel eens mee at van al dit wild tenzij hij als oud-strijder een weerzin van vlees had gekregen. Hij was alleszins met onder meer de bekende Leo Vindevogel één van de zeer weinige oud-strijders uit Ronse die wij hebben kunnen identificeren als politiek collaborateur. Allicht at hij helemaal geen wild meer toen hij na de bevrijding werd geïnterneerd, voorlopig in de gevangenis van Oudenaarde. Maar daarover of over dat onderdeel der studie rond WO II, weten we zo goed als niet door klaarblijkelijk taboe of zoet- dan wel zoutwatervrees of ??? door lokale en ook al zeer nationale nog meer professionele academische historici van dit land aan de Noordzee.

++++++++++++++++++++++++++++++++++

E

++++++++++++++++++++++++++++++++++

F

++++++++++++++++++++++++++++++++++

G

Andrée Geulen, Brussel

+ de twee interviews met haar (eenmaal vergezeld door dochter Sarah) gebeurden in het kader van ons Jodenmanuscript. Deze interviews houden wij vooralsnog voor ons. Dit manuscript beschouwen wij als onze belangrijkste wetenschappelijke en morele/politieke bijdrage doorheen onze odyssee rond politiek gedrag en WO II, is vrij ruw en overigens redelijk tot zeer moeilijk (voor ons) en werd als dusdanig één maal bekeken/bekend door/aan historicus Lieve Saerens. We wachten op voldoende tijd en boterham en vooral welzijn om dit af te maken.

++++++++++++++++++++++++++++++++++

H

Haelters

Francine Haelters

+ commentaar: de eerste keer is wat hilarisch. Ik had geen afspraak, en bel zo aan. Met mijn enorm lang haar en ongeschoren, zag ik er via de videofoon duidelijk wat te woest uit. Uiteindelijk ontdek ik dat mevrouw buiten aan het kijken is naar haar balkon. Ik geraak dan even binnen. We spreken dan verder af. bij de tweede keer enorm open, toont diverse fotoboeken + heeft diverse boeken over Ronse klaar. Heeft wel aan haar oude buur Jan Foulon en toenmalig en nog steeds (haha die Jan!) geschepene der eerbiedwaardige stede van en te Ronse, gevraagd wie ik was ... Merci Jan of een echte sportieve man - een judoka!

Nu dit toch nog meegeven. Mevrouw was ons bij wijze van spreken getipt door een kennis uit Ronse, waarvan we diverse familieleden kenden. Hij was zelf opgegroeid in de boeiende Kapellestraat. Mevrouw Haelters zou ons twee maal verwijzen naar Armande Mariotte: zie elders. Zij was overtuigd dat deze dame Mariotte ons als oude bewoonster van tevens de Kapellestraat goed kon helpen vermits ... blablabla ... En eerlijk gezegd was ons interview - of de reeks - met Armande Mariotte wetenschappelijk maar dus ook menselijk een echte voltreffer, waarvoor speciale dank aan Francine Haelters. Nu. Onze eerste tipgever had nochtans een moeder gehad die een zeer speciale vrouw was geweest, namelijk niet alleen een kapster - beroep dat ze zou doorgeven aan een andere zoon - maar ook een zingende! Liedjes van haar werden dan door haar zoon gepubliceerd in de lokale geschiedkundige uitgaven waarvoor wij .. haar ... Uiteraard was zij reeds overleden. Maar net haar haarkappers en haarkapsters moeten ONZETTEND VEEL hebben geweten aan INFORMATIE tijdens en over WO II, en volgens ons dik vermoeden zij het op één merkwaardig voorbeeld na, redelijk anglofiel zijn geweest. iedereen wete hoeveel er wordt gepraat bij kappers of kapsters, door vooral één soort klanten en hen niet alleen. Trouwens, ook de te Ronse bij momenten zeer talrijke maar sowieso altijd aanwezige Duitsers moesten zeer regelmatig naar de kapper/kapster; "Drei Millimeter!" Ontzettend veel informatie is zo zeg gerust verloren gegaan - indien zij had willen spreken .. en wij op tijd .... . Verschrikkelijk jammer dat wij deze mevrouw Rubbens uit de Kapellestraat nooit niet konden interviewen - liefst tien maal dan - of een vrouw die voor en uiteraard (sic) tijdens WO II niet kon kiezen, maar wel pienter was en nog bijzonder creatief was, met andermans haar en met haar eigen hersenen.

*Francine Haelters + °Ronse, 29 september 1927

+ woonplaats tijdens oorlog: Meulekensstraat vlakbij de Kapellestraat.

+ interviewdata: + maandag 04 mei 2015
+ woensdag 06 mei 2015

Ik woonde tijdens de oorlog bij mijn grootmoeder Rosalie Dewolf, weduwe van Alphonse Haelters. Mijn moeder is overleden in mei 1929. Bij mijn grootmoeder woonden enige tijd nog verschillende tantes.

Ik deed mijn lagere school in de Sancta Maria, en nadien nog een stuk van het middelbaar. Rond mijn 15 jaar ben ik naar de meisjesafdeling van het Koninklijk Atheneum gegaan. daar waren alleen maar meisjes en het was in de Kasteelstraat. De reden waarom ik daar naar toe wou gaan is dat we te weinig konden leren in de Sancta: veel te weinig talen, en vier uur godsdienst. Op die afdeling waren de leerkrachten neutraal.

Op het Atheneum kregen we niets speciaals van eten van Winterhulp. We hebben thuis nooit problemen gehad tijdens de oorlog. we hadden een grote grond die we verhuurden aan een boer, Michel Tonneau. We kregen van hem elke week boter maar we betaalden aan de officiële prijs, niet aan een woekerprijs. We hadden zelf ook kiekens, geiten, schapen en één varken. We hebben geen diefstallen meegemaakt. We hadden ook ene hond.

Vlakbij woonden verschillende kinderen van mijn oma die elk een stuk bouwgrond hadden gekregen, allicht na de oorlog.

Voor de oorlog had wel de oudste zoon van mijn oma daar een huis gebouwd, dat was nonkel Amédé Haelters. die was bediende bij de Utexbel. Vermoedelijk heeft daar de hele oorlog gewerkt.

Ik herinner me nog een belevenis met mijn kozijn Marcel Haelters, die later is verhuisd naar Zwitserland en overleden is. Hij heeft er nog een dochter wonen die wel eens afkomt. Mijn neef was van het jaar van Alberic De Tollenaere uit de Meulekensstraat, die een dagboek over de oorlog heeft geschreven. Hij was de beste vriend van Alberic; ze waren altijd samen (NB ook al overleden). *Ze zijn samen naar den Tap gegaan, de school in de Spinstersstraat. En daarna naar het college. Op het einde van de bezetting gooiden vliegtuigen pamfletten uit. We hebben er gevonden in de tuin van mijn grootmoeder. Die pamfletten hebben we letterlijk voor onze voeten zien vallen. Als we gingen zeggen dat wij die dingen hadden gevonden, ging men ons die afnemen en kapotmaken. De taal van die pamfletten weet ik niet meer. We hebben hen gehouden, eerst opgerold en dan in de baren van de Leuvense stoof van mijn oma verstopt. die wist van niks. Wat er later mee is gebeurd, weet ik niet meer.*

+ NB: Volgens mij moet Marcel deze methode van Alberic hebben gekend. Ofwel heb ik het gelezen, ofwel heeft hij me eens gezegd, maar Alberic bewaarde ook in 'delen' van hun Leuvense stoof thuis zijn dagboek in stukken en brokken.

De dag van de inval van de Duisters zijn we van school terug naar huis gestuurd voor onbepaald verlof. Ik denk dat we al zingend naar huis zijn gegaan. Dat terugsturen ging redelijk snel. We hebben zeker geen les gehad.

De Duitsers die in de Sancta Maria lagen, kwamen geregeld al stappend en al zingend van "allie alloo" de Kapellestraat naar boven. Als ik vertrok naar school , zei mijn oma: "Nie noes kijken". Ik mocht dus niet naast mij het is te zeggen naar de Duitsers kijken! Ze waren zeker in kaki, en allicht met een man of vijftig.

De Duitsers zijn ons land binnen gevallen op vrijdag, de tiende mei. ze zijn in Ronse toegekomen op zondag de 19de mei. ofwel de 12de ofwel de 19de was het toen Plechtige Communie in Ronse. Ze zijn de Meulekensstraat omhoog gekomen, en dus niet langs de Kapellestraat, en dan via de dreef achter Wittentak naar Rieke. Een drietal dagen hebben ze

dat zo gedaan. toen mijn zoon bij het leger was, deed hij zijn dienst bij de afdeling legerkaarten en toen heeft hij gezien dat het inderdaad een officiële legerweg was.

In 14 - 18 waren mijn grootouders verplicht om logement te geven aan een Duitse ordonnans. Hun huis stond met zijn kop op de straat. het bestond uit drie huizen. Eerst waren er twee kleine huisjes. In het eerste huisje aan de straat woonde die ordonnans. in het tweede, middelste huisje woonde een broer van mijn grootvader die jong gebleven was. en in het laatste, grootste huis woonden mijn grootouders. Op de zolder van de broer van mijn grootvader sliep een buurman die werd gezocht door de Duitsers!

We hadden een kelder thuis. Oma, ik en nog enkele familieleden hebben enkele dagen in die kelder gezeten. Op een zondagmorgen kwam een zekere Callant, een slager van de Klijpe die ging slachten aan huis bij boeren, ons zeggen aan de deur van de kelder: "kom er maar uit gasten!"

Naar aanleiding van de begrafenis van Marcel Van Butsele heeft men mij ook iets gevraagd, maar ik heb daar niet op willen reageren. Het was toen de gewoonte dat er in de rouwstoet een engel liep achter de kist van een kind, en hetzelfde gebeurde als het over een jong mens ging, iemand die dus ongehuwd was gebleven. tot welke leeftijd dat het gebeurde, weet ik niet meer. Iemand heeft me gevraagd om dat engeltje te begeleiden, eigenlijk dus tijdens de rouwstoet de hele tijd een handje te geven. Wie dat engeltje toen was, weet ik niet meer. Mijn oma heeft neen op die vraag gezegd, en ik ben op de dag van de begrafenis zelfs weg gegaan bij een kennis van mijn grootmoeder die op de Hootond woonde.

Op het moment van de moord op Van Butsele zaten we thuis buiten op de koer. Het was al donker en normaal moesten we de gordijnen dan dicht houden. We hebben horen schieten en zijn direct binnen gegaan, deden de gordijnen dicht en deden alle lichten uit. Van ons is er niemand gaan kijken wat er gebeurd was. We hoorden wel dat de Duitsers er wel snel waren met hun auto's.

Ik heb nooit gezien en ook niet gehoord dat Van Butsele een uniform droeg. Ik heb gehoord dat hij van de cinema kwam; mogelijks was naar een late middagvoorstelling geweest. Ik denk dat het een zaterdag was, en zeker in het weekend. Hij was een jongen die alles mocht thuis; hij was enig kind. Hij ging naar school in den Tap. Hij was een goede kameraad van mijn neef (NB Marcel van Butsele was van 1928, haar neef ... van 1927). De Van Butseles woonden met drie naast elkaar. Naast de ouders van Marcel van Butsele, woonde een zuster van zijn vader en een broer. Daarvan leven denk ik geen kinderen meer (NB: zie Leona Van Butsele, eega van Armand Mariotte).

+ NOOT: Marcel van Butsele (°Ronse, 23 januari 1928) werd thuis op de Kapellestraat 194 door twee leden van het BNB neergeschoten op 12 augustus 1944. Hij zou sterven in het stedelijk hospitaal op 13 augustus 1944 te 2 uur ’s morgens. Hij kon in tussentijd nog wat spreken en de naam van één der daders - BNB-er Albert Bauwens, die vlakbij twee familieleden had wonen - uitspreken, die hij dus kende. Vlakbij want op KAPELLESTRAAT 103 woonde ook het gezin van BNB-er Joseph Saelens (1920). Hij werd gearresteerd op 14 juli 1944 en gefusilleerd te Doornik op 15 juli 1944. Over straten zoals deze Kapellestraat maar ook de Wijnstraat zouden bij wijze van spreken perfect zeer diepgaande oorloganalyses kunnen gebeuren. Wij doen dat om redenen in onze in principe laatste oorlogsstudie rond de Ronsese wijk Kleine Marijve.

Bij de begrafenis van de slachtoffers van Wodecq zijn we met de school er naartoe gegaan.

+ NB: het is mogelijk (opzoeken ...) dat er een ceremonie was in het Koninklijk Atheneum zelf OPVRAGEN VIA ADELIN .....

Mijn vader ging korte tijd voor de bevrijding onderduiken bij een zuster die in Parijs woonde. die was gehuwd met een Parisien. Na de oorlog zouden die trouwens bij ons in de Meulekensstraat komen wonen. Hij sprak alleen Frans en als hij de Kapellestraat omhoog wandelde, groette hij iedereen vriendelijk en sprak dan kort met sommige mensen. De meeste arbeiders van toen kenden helemaal geen Frans. Dat is pas later gekomen. Wanneer mijn vader juist is vertrokken, weet ik niet meer. Ik denk maximum twee maanden. De aanleiding was dat hij opgeroepen was door Vindevogel om op diens bureau te verschijnen. Ik heb later horen vertellen, maar niet van mijn vader, dat er naast het bureel van Vindevogel een bureel van de Duisters was en dat er op de Grote Markt een koppel woonde dat de mensen waarschuwde: "Is het voor Vindevogel? Dan moet je niet naar binnen gaan". Mijn vader moet ook zo zijn verwittigd.

Van de enorme ontploffing op Kwaremont heb ik nog een goede herinnering. Iemand is 's morgens van die dag met een auto langs gekomen in de buurt van de Kapellestraat om te waarschuwen dat iedereen de vensters moest openhouden. In welke taal en wie dat juist was, weet ik niet weer. mogelijks gebeurde dat met een luidspreker. Op de middag hebben we dan een enorme knal gehoord. nadien heb ik zelf gezien hoe een geweldige stofwolk van Kwaremont over Ronse dreef, ook over ons. Ik denk dat het op een zondag is gebeurd.

++++++++++++++++++++

Ik noemde mijn grootmoeder altijd moeder. Ook mijn neven en kozijnen deden dat. Iedereen noemde haar moeder.

Er bestonden toen alleen vriendschappen tussen jongens apart en meisjes apart. In eigen familie was dat natuurlijk anders. In feite moesten we als meisjes zelfs opzij kijken als we een jongen ontmoetten. Anders kreeg je al rap een naam van ....zot...!

++++++++++++++++++++++++++++

Haelters

Vera Haelters

*datum interview: donderdag 07 augustus (18 u 00).

*Vera Haelters, Floréal 115, 055/21.58.07.

*geboortedatum: Ronse, 22 september 1920.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: *ik woonde in de Kapellestraat + nadien in Emmanuel Hielstraat 10 (bij geboorte zoon Franklin op 11/8/1942) = samen met de ouders Haelters/Covill (zie KLR 1947).*

NOOT: de Em. Hielstraat ligt tussen de Zonnestraat en de Spinstersstraat.

*opleiding tijdens/voor de oorlog: *ik heb gewerkt in het ziekenhuis Sancta Maria, afdeling tandheelkunde.*

NOG VRAGEN naar speciale ervaringen met Duitsers (hun gedrag, hun verwondingen,....) + welke voorafgaande opleiding (welke relevante oorlogsanekdotes in die opleiding)

*beroep van de ouders: *vader werkte in UTEXBEL + moeder was huishoudster.*

**Mijn nonkel EDMOND HAELTERS was tijdens de Eerste Wereldoorlog milicien, verplicht opgeroepen. Hij is overleden op 11 november 1918.Mijn vader en moeder zijn na de WO I zijn graf gaan opzoeken aan het front. Er werd thuis wel eens over de Eerste Wereldoorlog gepraat, maar niet zoveel.*

NOG VRAGEN:

+ wanneer wist ze dat haar NEEF Bertrand DECONINCK lid was van de weerstand?

++ welke herinneringen aan de weerstand heeft hij haar ooit verteld?
+ waarom heeft Laurent Vanderswalm toch een schadevergoeding aan Vindevogel gevraagd?
++ heeft hij zich dat later beklaagd?

Laurent VANDERSWALM is naar de executie van Vindevogel gaan kijken. Normaal had hij een grote mond, maar hij heeft net voor de feitelijke terechtstelling zijn bewustzijn verloren en is flauw gevallen.

Mijn man ALBERT werkte voor de Duitsers in ROUBAIX op een bureel, zeker tot in 1943. Er werkten daar geen andere Ronsenaars. Hij kwam om de 14 dagen naar huis. De Duitsers op zijn werk waren niet zo tevreden met de voornaam FRANKLIN maar hebben er nooit op gereageerd. Spontaan zegt mevrouw: we waren nog zeer jong tijdens de oorlog. We

voelden ons, ook nog op de leeftijd van 20 jaar, heel jong, als kinderen. We waren ook niet zo geëvolueerd als de jongeren van nu. Het was alsof dat we de oorlog niet als zo erg opnamen.

NOG VRAGEN:

+ is hij onderweg beschoten door geallieerde vliegtuigen?
+ hoe ging hij naar Roubaix heen en terug (transportmiddel, route en overstappen, ...)
+ waar verbleef hij dan te Roubaix (familie, ...) + wat kostte dit.....?
+ hoe en waar daarvoor aangeworven?
+ wat deed hij daar?

*mevrouw zegt spontaan: mijn zoon FRANKLIN was de eerste met die voornaam in Ronse.

-dit OPZOEKEN: het blijkt toch wel de 2de te zijn. ZIE LIJST verderop!

-VRAGEN of Vanovertveldt familie was (zie grootmoeder van Franklin Van der Gouw)?
-VRAGEN of Franklin DE BLOMME familie was?

Mijn zuster DORIS zingt nu nog als een Engelse crooner. We zien elkaar nauwelijks nog (ik woon in Vlaanderen, en zij in Wallonië).

Mijn man had de Nederlandse nationaliteit. Hij voetbalde bij Club Ronse, waar Maurice Ponette tijdens de oorlog in het bestuur zat. Ponette had veel macht. Hij kon van alles regelen voor spelers. Hij heeft ook mijn man geholpen in om Belg te worden.

*waarom de keuze van deze voornaam?

Mijn man had twee voornamen gekozen: WINSTON of FRANKLIN. Ik kon hieruit kiezen. Ik koos NIET voor Winston want ik maakte me zorgen hoe men dat in Ronse zou uitspreken. Ik dacht niet aan het gevaar.

NOG VRAGEN waarom Uw man per sé deze 2 voornamen koos?

*hoe sprak U deze voornaam uit? Op zijn ENGELS of op zijn FRANS?

We spraken de voornamen, en dat op heden, op zijn Frans uit. Door de twee talen in Ronse zou men de Engelse uitspraak niet begrepen hebben.

*is deze voornaam niet AMERIKAANS (zie de President, Franklin Roosevelt)?

Het is inderdaad een Amerikaanse voornaam. Ik had een vriendin, die ook in de Kapellestraat woonde, die kort na mij een kindje kreeg. Ze wou het ook FRANKLIN noemen. Die vraag werd op de Burgerlijke Stand van Ronse echter geweigerd, en ze heeft het dan DAMIEN genoemd.

NOG VRAGEN:

+wie en welke nummer ongeveer?

+ naam van haar man? NOOT: ik kan geen Damien na nr. 200/1942 vinden!!
+ wie kent ze nog met dergelijke Engelse namen tijdens de oorlog? ZIE LIJST met Franklins: VRAAG: heeft zij mevr. DE VREESE gekend!!!???

*wat was tijdens de oorlog zijn roepnaam?

Het was de hele tijd zijn roepnaam.

*zijn er problemen geweest met de voornaam Franklin?
+ op de Burgerlijke Stand?
+ op de straat, ... + VRAAG: hoe reageerde U dan?

We hebben er nergens problemen mee gehad.

NOG VRAGEN wat Maurice Ponette hier van dacht?
+ waren er in het bestuur OF in de ploeg van Club nog zwarten: wie?

*zijn er mensen geweest die spontaan U aanspraken wanneer zij hoorden dat U Franklin tegen uw zoon zei, tijdens de bezetting?

NEEN.

*mijn moeder heeft mijn vader als volgt leren kennen:

Mijn vader is als vrijwilliger naar het front getrokken. Na 2 maanden aan het front werd hij gekwetst. Hij is niet meer terug naar het front gegaan. Zijn heup was weg; hij is heel zijn leven blijven manken. Hij werd naar Engeland gestuurd voor verzorging. Hij is er gedurende de hele Eerste Wereldoorlog gebleven. De Belgen die in Engeland woonden, werden geplaatst bij Engelse huisgezinnen. Mijn moeder was een vriendin van iemand van het huisgezin waar vader verbleef; zo hebben ze elkaar leren kennen. Ze zijn in Engeland getrouwd.

*heeft uw moeder ooit problemen gehad omwille van haar Engelse nationaliteit?

Moeder, die in Cambridge in 1892 geboren is, heeft nooit problemen gehad. Ze had wel een zekere angst van de Duitsers dat ze omwille van haar Engelse afkomst zou gevangen worden. We zijn daarom in het begin van de oorlog gevlucht.
We hebben thuis in het begin van de bezetting nog twee Duitsers moeten logeren. Mijn moeder, als Engelse, maakte zelfs 's morgens mee hun eten klaar. We waren natuurlijk blij toen ze weg waren.

Dora Gladys COVILL: huishoudster, 28 IN 1920, CAMBRIDGE.

+ had uw moeder het typische Engelse flegma, en de Britse humor?

NOG VRAGEN: heeft haar moeder tijdens de oorlog nog kunnen communiceren met haar familie in Engeland + hoe?
+ hoe werd men thuis betaald voor die logementen (door de stad,....)
+ hebben de Duitse soldaten zelf nog extra's gegeven (vlees van hun thuis, van hun compagnie,.....)

+ werd er samen met hen gepraat
OF OOK voor het eten gebeden
OF OOK gewandeld,...

*trachtte Uw moeder tijdens de oorlog nog zeer gericht om typische Engelse gerechten klaar te maken?

Ze heeft het altijd gedaan.

*vierde Uw moeder Britse nationale feestdagen tijdens de bezetting? Geef VOORBEELDEN.

NEEN.

*was er in Ronse een CLUB van Engelsen en Engelse sympathisanten NA de EERSTE Wereldoorlog (cfr. Langbeen in Manchester geboren,.....)

NEEN.

*kenden Uw ouders Raymond Emmanuel Albert Vandeputte , °Cambridge (Engeland). 13 februari 1916 ?

Raymond VANDEPUTTE is een KOZIJN van mij. Zijn moeder is Anaïse HAELTERS, en zijn vader was opgeroepen soldaat. Mijn tante is naar Engeland gegaan. Naar het schijnt samen met mijn vader. Ze woonde ook bij hem in hetzelfde gastgezin. Mijn nonkel Vandeputte kon al eens op verlof naar Engeland gaan.

*heeft uw moeder vragen gehad van verzetsgroepen om teksten te vertalen resp. te vertalen?

NEEN.

*wat in verband met de bevrijding: Hebben jullie of jullie ouders GEVRAAGD om Engelsen te kunnen huisvesten?

NEEN, maar we hebben thuis wel 2 Engelse soldaten gehuisvest. Eén van deze 2 soldaten schrijft nog steeds een kaartje met Kerstmis
.
OOK in 1944 is er 1 KOZIJN van mijn moeder uit ENGELAND ons komen bezoeken.

NOG VRAGEN of dit bij haar thuis zelf was OF bij haar ouders?

+ heeft ze nog een kaartje gehouden (ALS ILLUSTRATIE)
+ in welk onderdeel zat deze kozijn?

*gingen jullie geregeld uit naar de Welfare?
NEEN.

*waar was deze juist gelegen?

Weet ik niet?

*hebben jullie ooit liefdesbrieven moeten schrijven van Ronsese meisjes gericht aan Engelse soldaten EN OMGEKEERD?

NOOIT.

++++++++++++++++++++++++++++++++++

Henrist

Albert Eugène Clement Henrist

*commentaar: betrokkene was zeer moe bij het interview. Hij heeft een tijd geleden een trombose gehad en herstelt ervan. Hij is vriendelijk maar persistent, d.w.z. leidt graag zelf het gesprek. Het is moeilijk om georganiseerd te interviewen. Hij is nog zeer bitter op de Duitsers ("*Ik kan ze nog niet zien*") en herhaalt werkelijk voortdurend dat het zo'n smeerlappen zijn. Hij klaagt veel, toont momenten van grote concentratieopflakkeringen gevolgd door stiltes en inzinkingen. Zo weet hij op een moment de voornaam van zijn eigen vader niet (hij noemt zijn pa ook Albert terwijl het Georges is), en corrigeert zijn echtgenote hem. Hij kan me ook moeilijk blijvend aankijken. Hij glimlacht breed wanneer ik hem zeg dat hij het eeuwige leven heeft vermits hij reeds verrezen is (n.a.v. zijn terugkeer na zijn vermeende dood – zie verder). Hij vertelt gruwelijke details over zijn kampleven zonder dat ik er ook maar enigszins om gevraagd heb.

*Albert Eugène Clement Henrist + °Ronse, 26 augustus 1923.

*datum interview: donderdag 07 augustus (16 u 00).

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Van Arteveldestraat 23.

*beroep van de ouders: vader melkboer + moeder huishoudster.

*'t Volk van Ronse. 1942.07.04.5 + moord op Jules Flamant + melkvervalser Albert Henrist

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

* VRAAG: was vader oudstrijder WO I?

NEEN.

+ of nonkels, neven,.....?

NEEN.

* VRAAG: kende U weerstander bij het A.S., Ezéchiel Abel Edouard BELLINCK?

NEEN.

* VRAAG: kende U weerstander bij het A.S., Armand Jean Vandenbossche.

NEEN.

Voorafgaande info door echtgenote:

Betrokkene is ondergedoken in 1943 in een boerderij in Zulzeke. Hij is op een bepaald moment in begin 1944 naar Ronse naar huis gekomen. Hij is uitgegaan naar dancing .... in .... Daar is hij opgepakt. En heeft hij 13 maanden in Duitsland gewerkt (DUS waarschijnlijk rond maart/april 1944 opgepakt).

*VRAAG: wat deed hij voordat hij onderdook in Zulzeke? .....in Holland?
+ wanneer ondergedoken?
+ op eigen INITIATIEF ondergedoken, OF op advies van VADER, OF.....?

*VRAAG: + ONDERGEDOKEN in welke boerderij: ADRES + was dit familie?

Ik ben ondergedoken in de boerderij "Het verbrande hof" in Nukerke. Het was geen familie. We kenden die mensen omdat mijn vader er achter melk ging. Ik ben er ongeveer 1 jaar gebleven.

**VRAAG: + wat deed hij daar ? + werd hij daar een beetje voor betaald ?
+ is er ooit een RAZZIA geweest (en hoe erop gereageerd)?
+ kwam zijn familie hem soms eens bezoeken - en OMGEKEERD?
+ heeft zijn familie problemen gehad door zijn onderduiken?

*VRAAG: indien het bij een boer was?
++ wie waren in de regio Ronse de controleurs voor de boeren?
++ wie reed er rond voor de melk?
++ kwamen er geregeld Ronsenaars VOEDSEL kopen?
++ tegen welke prijs?
++ werd er soms in natura geruild? Geef voorbeelden:.....
++ waren er Ronsenaars bij die U herkenden + wat waren hun reacties?

*VRAAG: waar werkte zijn vader ondertussen? + zijn moeder?
+ zijn er stakingen of langzaam-aan-akties in diens fabriek geweest?
+ werd er bij zijn vaders fabriek voor de Duitsers geproduceerd: + wat juist?

VRAAG: + is hij naar de vredesstoet in Zulzeke geweest op dinsdag 15 mei 1945?
+ samen met andere Ronsenaars? WIE?
+ hebben er Ronsenaars aan meegedaan: HOE?
+ heeft de boer waar hij heeft verbleven, en zelfs hijzelf?
+ welke uitbeeldingen herinnert hij zich nog?

*VRAGEN welke deze FAHNDERS bij de razzia WAREN!
+ welke Ronsenaars waren bij deze zwarte opspeurders?
+ hoeveel Duitsers waren erbij (Goliath ook???)

Een vriend François ....., kwam me opzoeken en vroeg om naar de Pyreneeën uit te gaan (op de WAETSBRUGGE; het gebouw bestaat niet meer). We zaten er amper een uur of de Duitsers kwamen er toe. Ik werd gearresteerd ongeveer in JULI 1944. In totaal werden er op dat moment 9 mensen vast gehouden, ALLEMAAL mannen! TOETI GOEBEERT was er zeker bij. Er waren nog zwarten bij, maar geen Ronsenaars. De rest waren Duitsers. Er waren in, totaal ongeveer ..... mensen bij deze razzia betrokken.

NA de oorlog heb ik voor de rechtbank GETUIGD tegen TOETI + 4 andere zwarten die er toen bij waren.

+ heeft hij gezien dat sommigen naar huis mochten (eventuele zwarten....)?

Niemand van ons mocht even naar huis. We zijn eerst naar de Feldgendarmerie in de ZUIDSTRAAT gevoerd in een camion. We zijn daar ondervraagd door Duitsers. We hebben er gezeten tot 4 uur in de namiddag 's anderendaags. Daarna zijn we met dezelfde groep naar ANTWERPEN gebracht. Daar werden we weer ondervraagd. Nadien zijn we op een boot gestopt. Weer een ondervraging. Nadien zijn we met 80 man in een beestenwagon afgevoerd richting WEIMAR.

We moesten werken in de Fritz Sauckelwerke, 16 uur per dag (NB LATER zegt hij 12 uur per dag). *We kregen 225 gram brood + 1 kom watersoep. Ze maakten er V1 en V2. We werkten boven de grond. Vanuit het Straflager gingen we naar de fabriek.*

NOOT: zoeken naar een foto (bij DE ROUCK?) van dit gebouw PYRENEËN als ILLUSTRATIE (zie razzia's hier + bij Raymonde Reynaert....).

+ hebben sommigen onder jullie slagen gekregen?

+ tijdens de razzia? Hoe?

+ NADIEN? Hoe?

*hadden jullie de mogelijkheid om nog kledij op te halen of mochten zijn ouders nog iets brengen?

NEEN. We zijn allemaal met lege handen vertrokken. De Feldgendarmen hebben mijn ouders nooit verwittigd.

*heeft U bombardementen meegemaakt? Hoe?

Op het laatste van de oorlog (april of mei 1945) is er om ongeveer 4 uur 's morgens een vreselijk bombardement op ons kamp van WEIMAR geweest. We mochten de bunkers niet in, die enkel bestemd waren voor de Duitsers. We moesten schuilen plat gedrukt tegen de grond. Ik heb er geen Ronsenaars ontmoet. Er zaten er wel meerdere wat verderop in ERTFURT.

We hebben een executie meegemaakt van een Gentenaar die op het einde wou vluchten. Zijn laatste wens was zijn vrouw en baby zien die ook in het kamp waren. Net voor de ophanging klemde zijn vrouw zich aan hem vast. De Duitsers hebben haar en zijn baby voor zijn ogen afgemaakt en hem daarna opgehangen. Wij stonden daar op appel....

Ik heb de dood meegemaakt van Lucien SAELENS (NB: het gaat om JULIEN SAELENS, waarnaar in Brugge o.a. een Blosocentrum is genoemd). *Hij was een Bruggeling die voor de oorlog Belgisch kampioen sprint 200 en 400 meter was geweest.*

Hij wou bij het binnen komen van het kamp in Weimar wat 'lopen', en hij werd neergeschoten omdat ze dachten dat hij wou ontsnappen. Men heeft hem daar aan de ingang als dreigend voorbeeld voor ons allen 3 dagen laten liggen.

Ik ben na de oorlog naar Brugge geweest, ben het adres van zijn ouders gaan vragen en ben hen gaan opzoeken.

NOG VRAGEN: heeft hij de facto de dood van SAELENS gezien, die immers gedood is in KAHLA, een 40 tal kilometer van WEIMAR, op 08 april 1945..

We zijn uiteindelijk door de Engelsen bevrijd. Er zijn toen verschillende kampbewakers ter plaatse afgemaakt. De grote Duitse chef van het kamp was bij ons gevlucht, maar wij hebben hem ontmaskerd.

NOG VRAGEN waarom in godsnaam iemand wou vluchten ZONDER vrouw + kind?
+ NB: Kahla zou door de Amerikanen bevrijd zijn, op 14 april 1945.

*waren er Ronsenaars of andere Belgen (en HIJ) die aan kleine sabotage hebben gedaan?

NEEN.

*was er gelegenheid tot ontspanning?

NEEN; we moesten 12 uur per dag onafgebroken werken, dat wil zeggen zonder rustdagen.

*zijn er liefdesavonturen beleefd (heeft hij daar Vera of andere Russische vrouwen leren kennen?)

*anekdote: een naamgenoot van hem zou overleden zijn in Duitsland. Dit bericht kwam bij Albert Henrist (1923) toe. Toen hijzelf thuis kwam, was zijn vader dan ook verbouwereerd.

Mijn vader herkende me niet toen ik thuis aanbelde.
Ik heb mijn eigen doodsbrief gezien, maar ik heb het niet meer. Ik kon het niet geloven.
Er was voor mijn komst bij ons thuis (mijn vader was alleen, mijn moeder was reeds voor de oorlog overleden) een brief toegekomen met de doodsmelding van Albert Henrist! Het bleek een naamgenoot te zijn met ongeveer dezelfde leeftijd, een Bruggeling. Hij was ook vertrokken te Antwerpen en naar Weimar gebracht. Ik heb hem zelfs ontmoet in Weimar, maar hij is er niet zo lang gebleven. Hij werd immers verplaatst naar Erfurt, en is daar overleden in een bombardement. Onze namen zijn dus verwisseld geworden!

OPZOEKEN in de lijst van missen van Sint-Hermes + in de overlijdensberichten het ZOGENAAMDE overlijdensbericht van Albert Henrist!

OPZOEKEN via de DIENST VOOR OORLOGSSLACHTOFFERS

VRAAG: is dit.....?

Henry	Albert	09-03-1945	Vermoord te Dachau	Les Amis de Charles

VRAAG: waarom hebt U geen statuut aangevraagd: ANTWOORD aan de telefoon:

Ik was al blij dat ik gewoon terug thuis gekomen was!

*VRAAG: wie was de Ronsenaar die bij een Duitse vrouw een kindje gemaakt heeft + waar gemaakt?

De Ronsenaar had een vrouw en kinderen hier, en heeft bij een Duitse vrouw een kind gemaakt. Zij is ooit naar Ronse afgekomen maar ..... De zoon leeft nog, en woont in Duitsland. Hij komt nog geregeld naar Ronse om zijn halfzuster/broer te bezoeken!

+ heeft hij Lambert Vermeersch gekend, de beenhouwer vlakbij?

= man van VNV; na de bevrijding een tijd in de gevangenis, in 1946 eruit vervroegd:
VRAAG: wat was ongeveer zijn leeftijd? + waar geboren?

VRAAG: wat deed deze man tijdens de oorlog: propaganda voor VNV, in uniform rond gelopen, zijn kinderen in uniform, ...?

VRAAG: heeft hij de bomaanslag meegemaakt?

--wat was er kapot?

--waar is Lambert naartoe verhuisd (volgens KLR 1947 niet meer op zijn adres)

Het gerucht ging dat men Lambert Vermeersch ging kapot maken. Waar hij toen woonde, dat huis is nu verdwenen. Broeke deed daar een grote lus komende van de Kruisstraat.

Hij is naar Ninove verhuisd.

Ik heb hem nooit weten lopen met een uniform, noch heb ik zijn kinderen in een uniform gezien.

NB: het betreft Leona Bogaert, eega van de aan het oostfront overleden Armand .....

Na de oorlog zijn we een 8/9 mannen uit Ronse naar de Nieuwe Wandeling te Gent gegaan. Marcel DE BUYSSCHER was één van hen.

Op initiatief van de politie werd TOETI uit zijn cel gehaald., en naar een koer geleid, en aan ons ... overgeleverd. We waren alleen met hem, en allemaal tezamen hebben we hem een geweldig pak slaag gegeven.

NOG VRAGEN:

+ hoe hebt U die 'uitnodiging' om naar hem te gaan gekregen?

+ waren dit, zoals U, allemaal door Toeti OPGEPAKTE mannen, of waren er ook gewone weerstanders bij?

+ wie was er nog bij?

+ kent U nog dergelijke verhalen, waarbij zwarten in de gevangenis zijn aangepakt door jullie slachtoffers?

In de melkerij VANDENBERGHE op de Malanderplaats, waarvan het gebouw nu nog bestaat, is de man niet, maar de vrouw waarschijnlijk wel gestraft.

NOG VRAGEN:

+ is de melkerij TIJDELIJK gesloten geweest?

Michel DE GANDT was een melkboer, zoals mijn vader (op Broeke), en een goede vriend van mij. Ik wist dat hij bij de weerstand was.

Hij beschikte over een revolver. Op een dag vroeg hij me zijn revolver bij te houden. Die zat verstopt in zijn zitbakske van zijn paardenkar.

Ik ben met de kar van Place Malander tot aan de Wijnstraat gereden. Michel was bang vermits hij gehoord had dat de zwarten hem zochten. Hij is nadien niet ondergedoken.

Van alle melkboeren van Ronse is er na de oorlog NIEMAND veroordeeld.

NOG VRAGEN:

+ gingen alle melkboeren zoals Michel De Gandt tijdens WO II met paard en kar?
+ waar ging uw vader zijn melk ophalen: bij individuele boeren, of bij de melkerij?
+ heeft Uw vader thuis nog boter gemaakt, ... tegen welke prijzen, ...welke klanten?
+ is er een zwarte melkboer geweest?

++++++++++++++++++++++++++++++++++

Herregods

Jaak Herregods

*commentaar: zeer boeiend interview want vriendelijk mens die ons toestond ons voorbereid interview als het ware zeer snel dus uiterst efficiënt af te rammelen. Op deze manier kan de zeer geëngageerde lezer zien hoe wij onze eerste interviews enkel concentreerden op noem het gerust ALTERNATIEF VERZET. We zijn inhoudelijk redelijk geëvolueerd doorheen bijna twee decennia opzoeken en nadenken - mijn pardon ons gedacht! Een nonkel van JH was de zeer bekende en zeer gerespecteerde ... maar die hebben we helaas niet kunnen op tijd interviewen zodat we gelukkig ook zijn familienaam niet moeten opgeven om JH niet als koning van de ... euh ... te ontbloten. En die nonkel, wel zou relatief snel na de oorlog want reeds in 1948 overlijden en zeer, zeer veel op zich te vertellen hebben gehad. Ach ... Hoe dan ook hebben wij onzalige tijden een paar jaar de vertegenwoordiger uitgehangen, met overigens vrij goede resultaten al vonden wij dat ook maar zo en zo wegens ... Maar daar leer je dus wel noem het 'incasseren' of relativeren - enfin, hoe noem je dat? We leerden er ten andere ook hoe hard zelfstandigen moeten of willen werken en hebben overigens zeer veel deuren als het ware sesamend open gekregen - en altijd ons stinkende best der eerlijkheid en servicegerichtheid getoond. Dat heeft dus ongetwijfeld veel meegeholpen in de latere toen nog onvoorziene ervaring der interviews met hoofdzakelijk zeer ouderen, rond de barre tijden van WO II. Behalve hier dus, of de graag (?) ...uitzondering .. Maar dus dank aan dhr. JH voor onder meer of vooral het mogen toch eerder moeten meekijken van een origineel te Vlaanderen of toch in Wallonië gemaakt glasraam met een Waffen SS-man; zie verder. Het kon uiteraard veel en veel erger met pakweg .. Ach, de man was dus KSA-gezind, waar enkelen uit de afdeling te Ronse de rangen der Waffen SS zijn ingeslagen. Inderdaad, voor de Heilige Roomse Kerk te verdedigen, wat wij oprecht zeer goed begrijpen te meer daar de Sovjets ontelbare van de landgenoten van de toenmalige Poolse eega van JB hebben vermoord - oeps, de Duitsers of nazi's allicht nog meer... Maar dat vonden wij niet onze zaak om met de vriendelijke en ons welkom hetende heer JB te konterfeitigen. Overigens bleek achteraf zijn vader ook tijdens de bezetting een "*hoofdtreinwachter NMBS*" was geweest. Dus die moest bijna dagelijks wat hebben gezien, in welk station hij te België ook was gevestigd - en misschien thuis wel eens af en toe doorverteld? Ach ....

+ NOOT; ook nog blijkbaar deel interview verwerken uit manuscript - JMDD wat heb jij ...?

*JH + °Ronse, 29 juni 1931.

*datum interview: + 01 september 2006 + 17 januari 2007.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: *A. Delhayeplein 10, de ganse tijd behalve de periode dat wij op de vlucht waren naar Frankrijk.*

OPGELET: dit is zeer centraal gelegen: vlakbij de Volksbond en de drukker Goebeert!
VRAGEN DAARROND?

*opleiding tijdens de oorlog: *college.*

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*zijn er in WO II toneelopvoeringen geweest waarin een dubbelzinnige boodschap van verzet zat, zowel naar de keuze van het toneelstuk zelf (bijv. een historisch stuk verwijzend naar een volksopstand in Vlaanderen) of in bepaalde passages van een stuk (denk aan het tumult bij "De stomme van Portici" in 1830)?

Neen.

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Overmacht Duits leger. Algemene indruk: oorlog gedaan, Duitsland meester.

NOG VRAGEN naar hoop op vrijheid, op welke manier……

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: "We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen"?

ja
NOG DOORVRAGEN?

-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?

Vanaf het begin - het evolueerde steeds meer en meer na elke Duitse nederlaag (Rusland, Afrika,….).

*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:

Thuis hing aan de muur een kaart van Europa waarop wij de oorlogsfeiten en het front volgden met kopspelden en een lint.

NOG VRAGEN wie dit verzorgde (ouders?….) + was dit op een zolderkamer, woonkamer … (open of verstopt?) + vragen hoe men markeerde (betekenis lint = frontlijn?) + volgde men dit samen vriendjes, buren,…… (samen bekijken, samen bespreken,….) + vanaf wanneer kaart aan de muur (en wanneer weggenomen).

*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?

Wij hadden een Belgische vlag - die lag gewoon opgeplooid in de kast.

NOG VRAGEN of ooit overwogen werd om van dit stuk textiel iets praktisch aan te vangen?
NOG VRAGEN of men wist dat buren en kennissen ook een vlag hadden, die ze desgevallend bewaarden of wegdeden. Werd daarover eens gepraat, of hoorde men dergelijke informatie per toeval?

*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). Kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?

Neen.

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

*werd men op voorhand in de kerk verwittigd over de mogelijke wegname der klokken?

Mij niet bekend.

*was er daarbij een oproep tot verzet: zelf weghalen, sleutels kerk/toren wegsteken,…..?

Neen.

*waren er Ronsenaars die zelf een plan hadden om de roof te verhinderen? Welk?

Neen.

*was men ooggetuige van de roof? OF van wie heeft men over deze roof gehoord?

Neen.

*was er bij het weghalen der klokken zelf een vorm van verzet:
gejoel, achterhouden der sleutels, aanbrengen van tricolore linten of vlag, bebloeming, extra lang luiden der klokken,….?

Neen.

*wie heeft er leuzen tegen deze roof geschilderd of gekalkt gezien, en welke leuzen?

Niets gezien.

*herkent men de volgende leuze: “wie met klokken schiet, wint de oorlog niet….”?

Ja, dat was in 14-18 ook reeds gebeurd.
NOG VRAGEN: hoe weet hij dit?

*wat was volgens u de juiste betekenis van deze leuze?

Mensen waren toen nog zeer gelovig en aanzagen de klokkenroof als heiligschennis.

*wie heeft op 21 maart 1943 de brief van de kardinaal en alle Belgische bisschoppen gehoord die in ALLE Belgische kerken werd voorgelezen?

Mij onbekend.

-hoe heeft uw pastoor deze brief voorgelezen (neutraal, met verontwaardiging, zonder of met commentaar,…..)?

Mij onbekend.

-wat waren de reacties van de mensen op deze brief?

Onbekend.

-werd er buiten de kerk over gepraat?

Dat zal wel.

-wat vond men van de laatste paragraaf van deze brief waarin gesteld werd dat de Duitsers door hun acties de eeuwige straf van God niet zouden ontlopen? Werd dit geloofd? Gaf dit een morele steun?

De mensen geloofden alles wat de bisschoppen voorhielden.

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

Neen.

*heeft men voor een andere kerk als Sint-Martinus klokken verborgen, en waar (Sint-Hermes, college, ….)?

Niet bij mijn weten.

NOOT: JH zat op hetzelfde college als Herman Kerkhove. Een familielid van hem had op dit college nota bene een zeer belangrijke functie.

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. “Drei Liter” in plaats van “Heil Hitler”)?

Neen.

*hebt u hiervan nog documenten?

Neen.

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de “schildersjongen” bijvoorbeeld, ….)?

“Goliath”: Duitse Feldpolizei van zeer grote gestalte.

*Heeft men het volgende ‘gebed’ ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?

Neen.

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l’Indépendance, Afdeeling Ronse.
n. 5, september 1942.

*p. ?: herhaling van het ‘Onzevader’ van enkele maanden geleden.

“In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk
U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,
Geef ons die honderd gram meer brood
en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.
Amen.”

-Heeft men het zelf verder verteld (thuis, in een vereniging,….)?

Neen.

-welk gevoel gaf het lezen van dit soort ‘gebed’? Voelde het aan als een vervloeking van de Duitsers, …?
/

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

Er was een liedje op volgende tekst:

‘Hitler dei zie vierkie duud
Mussolini kreig de puut
Daladier de kop
En ’s anderendoegs was ’t op’.

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…).

23 FEBRUARI = viering van het ontstaan Rode Leger.

*zijn er verdoken 23-februarivieringen geweest?

-welke jaren?

Misschien bij de communisten. NB: JH is geheel zijn leven zeer actief geweest in de Kristen Volksbond. Dat hij de naam van zekere Leo Vindevogel nooit één keer liet vallen, is prekend - als we ons zo mogen uitdrukken.

*ZIE HET clandestiene blad: DE VERBROEDERING. ORGAAN DER KOMMUNISTISCHE PARTIJ. FED. RONSE - GEERAARDSBERGEN. 28 Februari 1942.
-kende men deze oproep tot vieren van de verjaardag van het Rode Leger? Hoe is dit gevierd (enkel door communisten?)?

Neen.

-heeft U dit clandestien communistisch blad in handen gehad?

Neen.

-heeft U het doorgegeven? Aan wie?

Neen.

-van wie kreeg U het?
/

-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte?
/

-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?
/

<u>1 MEI = dag van de arbeid.</u>

*zijn er verdoken 1-Mei vieringen geweest?

-welke jaren?
-onder welke vorm?

Misschien bij de socialisten.

*is er bijvoorbeeld "vakantie" genomen op 1 mei door een opvallend aantal arbeiders/bedienden zodat het ook 'leek' op een betaalde feestdag?

Cfr: J. LOIX, L'héroïque résistance à l'ennemi dans la région des Collines durant la Seconde Guerre mondiale. Deuxième partie de la Vie Quotidienne des Flobecquois et Wodecquois, Flobecq, 2000. p. 10020: "Le 1er mai 1944, les Allemands interdisent le congé officiel lié à la fête du travail. Mais dans les usines de Lessines et de Renaix, le personnel se met en congé clandestin, faisant la causette au lieu de travailler … après avoir offert le muguet à leurs patronnes."

-in welke Ronsese fabrieken is dit gebeurd?

Mij onbekend.

-is dit ook in andere jaren gebeurd (1941-1943)?

Mij onbekend.

<u>10 MEI = inval van Duitsers in België.</u>

*is deze verjaardag herdacht in Ronse 1941-1944?

Neen.

*op welke manier (sluiten van winkels, dragen van tricolore linten, bezoeken van oorlogsgraven,….)?
/

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

Neen.

*dagboek De Tollenaere: 05 mei 1941: “Sensatie! Onder de bevolking circuleert een clandestiene krant. Zij publiceert een oproep om op zaterdag 10 mei a.s. - een jaar na de Duitse aanval op België - zich tussen 14 en 16 uur niet op straat te begeven als vorm van protest. Stilaan groeit verzet”

-kent U deze oproep uit 1941?

Neen.

-is deze oproep opgevolgd, was er met andere woorden op 10 mei 1941 tussen 14 en 16 uur werkelijk weinig volk op straat?

Niet bij mijn weten.

-wat denkt U dat de bedoeling van deze opvallende vraag was?
/

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?
/

<u>21 JULI = nationale feestdag.</u>

*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest?

-welke jaren?

Mij onbekend.

-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?
/

*heeft men het fenomeen van de levende vlaggen ooit in Ronse gezien (de nationale driekleuren als kledij gebruikt; bijv. 1 persoon droeg een zwarte jas, met rode sjaal en gele bloem, e.d.m. = het leek een tricolore vlag maar was er geen)?

Nooit gezien.

*heeft men de volgende oproep gelezen of erover gehoord?

Neen.

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 2, zaterdag 27 juni 1942.

*p. 3 (?): "21 Juli.
Ronsenaars, die dag zal door U allen gevierd worden.
Allen zult gij de nationale kleuren dragen.
Die dag zult gij uwen dooden herinneren gevallen in 14-18 en 40 onder de woeste en laffe slagen van den Duitschen overweldiger.
Denkt aan de vrijheid voor de welke U voorvaderen gestreden hebben en aan welke Gij zoveel houdt.
LEVE 21 JULI
LEVE BELGIË VRIJ."

-welke was de respons op deze oproep? Heeft men bepaalde akties gedaan (doden herdenken door …., de nationale kleuren dragen,….)

Mij onbekend.

OF heeft men bijvoorbeeld slechts eens 'speciaal' gedacht aan het vrije vaderland (wat betekende dat dan? Een gebed voor het vaderland, …….)
Er bestond wel een lied: "Het vaderland".
NOG NAVRAGEN: wat was de inhoud ervan, wanneer werd het gezongen (enkel op symbolisch geladen dagen, bij geallieerde overwinningen,…..),…

-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?

Neen.

-heeft U het doorgegeven? Aan wie?
/

-van wie kreeg U het?
/

-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte
/

-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?

*RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 3, Bijzonder nummer 21 JULI 1942.

-hebt U dit speciaal clandestien nummer m.b.t. 21-juli gelezen?

Neen.

-welk gevoel had U bij dit lezen (het doet er niets toe, trots, schrik, wanhoop,…….)?
/

<u>1 NOVEMBER = Allerheiligen.</u>

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

Er was elke dag 's avonds lof - dit eindigde met "PARCE DOMINE, PARCE POPULO TUO NE IN AETERNUM IRASCARIS NOBIS"
NB: soort smeekgebed, niet relevant in deze vraagstelling.

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?

Neen.

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?
?

-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?

Neen.

-Hoe?

-Was men bewust van een gevaar? Wat deed men om problemen te vermijden?

Ja. Thuis blijven.

-gebeurde dit ook op andere dagen dan Allerheiligen? Wanneer?
?

7 NOVEMBER = Russische revolutie.

*zijn er verdoken vieringen geweest van de Russische revolutie (oktober of november; naargelang van de kalender)?
-welke jaren?

Misschien bij de communisten die er zeker waren in Ronse - want onmiddellijk na de oorlog liepen zij te colporteren met "De Rode Vaan".

11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.

*zijn er manifestaties geweest op 11 november?
-welke jaren?

Ik heb er geen weet van.

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?
Neen.

15 NOVEMBER = dag van de dynastie.
*zijn er manifestaties geweest op 15 november?

Nooit van gehoord.

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?
/

*NB: herinnert U een speciale activiteit op Rerum Novarum?

Neen.

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

Neen, onze familie stond bekend als anglofiel en het was gevaarlijk.

NOG VRAGEN: wat betekende dat "onze familie stond bekend als anglofiel" = wist bij wijze van spreken iedereen dat, en hoe wist men dat, zijn er reacties op geweest (bedreigingen, spotten, zelfs eventuele gijzelingen bij aanslagen, opgeëiste bewakingsopdrachten, …..)?

+ NOOT 2025: een broer van betrokkene zou wel werkweigeraar worden en ergens buiten Ronse onderduiken.

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Mijn ouders - JA- maar niet thuis, wij hadden geen radio. Wel regelmatig bij een kozijn van mijn vader die woonde in de Oudestraat 71 Ronse.
VRAGEN ….. voornaam

NB: van Delhayeplein naar Oudestraat is minder dan 1 kilometer.

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

Ja, van beide.

DOORVRAGEN?

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

Ja.

-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?

Gedurende de ganse oorlog.

NOG VRAGEN exacte startdatum…. (trachten relatief te dateren: betrokkene was in elk geval gevlucht met de familie na de Duitse inval; dus sowieso hierna). + WAAROM deed men dit eigenlijk?

-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

Neen.

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

Neen.

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

Neen.

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?

Neen.

-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?

Ja. Ze wilden hun sympathie tonen voor de Engelsen.

VRAGEN waarom hij hierop een antwoord geeft; hij was er immers niet bij. Heeft hij het misschien (woonst vlakbij!) gehoord + zo ja, hoe snel en via elk kanaal?

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?

Neen

-welke voorbeelden?

-welke waren deze cinema's?
/

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Ronddragen van anti-Duitse pamfletten.

NOG VRAGEN: betrokkene antwoordt dat hij nooit pamfletten heeft gelezen: wist hij dan wel tijdens WO II dat er hoe dan ook pamfletten circuleerden, en via welk kanaal wist hij dit?

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft: /.

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

K.S.A.
NOG VRAGEN wat i.v.m. dragen van uniform + welke periode van aansluiting.

+ NOOT: de KSA Ronse (en elders?) was een kleine kweekvijver voor de georganiseerde Ronsese collaboratie, al kunnen wij niet echt een duidelijk aantal plakken op hoeveel leden daadwerkelijk het één of andere uniform hebben aangetrokken tijdens de bezetting. We mogen nu eind 2025 dat betrokkene ons op het bekende 'zeker moment' een verborgen glasraam liet zien, althans een glasraam waarvoor het noodzakelijk was om er licht erachter te ontsteken. het zat namelijk en ingewerkt in een open haard en aan de meest verre zichtzijde, ruimtelijk in die woonkamer bekeken. Het bleek een afbeelding van lid der Waffen SS en hebben geen referenties naar 'bijvoorbeeld' de KSA ook nagekeken. Want. We vonden dat zeer onsmakelijk om diverse redenen ook gezien ... Maar daar gaan we dus niets op zeggen - meer We waren hoe dan ook verbijsterd over dit 'kunstwerk'. En zijn toch domweg vergeten vragen wie het had gemaakt, al hebben wij wel enige idee uit welke nabije gemeenschap de hoe dan ook zeer traditioneel werkende maker had kunnen zijn. Maar daar gaan we ook maar beter niks over suggereren.

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?

Neen.

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?

Neen.

NOG NAVRAGEN voorbeeld Victoire Désirée, ……

*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

Ik was er te jong voor.

NOG NAVRAGEN of hij thuis of in kennissenkring degelijke vervloekingen heeft gehoord.

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?

Neen

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?

-hoe wist men dit? Via de school - Valère was schoolmeester in het college.
-wie heeft dit meegedaan? Waarschijnlijk zijn studenten.

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?

Neen.

-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?

Neen.

NOG VRAGEN Of hij het als kind zelf heeft bijgewoond, en om welke reden.

*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1943 te Flobecq)?

Mij onbekend.

*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 18 maart, de H. Aartsengel Michaël)?

Waarschijnlijk wel.
NOG VRAGEN waarom hij dit waarschijnlijk acht.

NOG NAZOEKEN: zijn er agenda's overgebleven van missen in WO II in de Ronsese parochies.

-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?
/

*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa's overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

Ja, we waren ervan overtuigd dat het door de chaos bij het Duitse leger de oorlog sneller zou kunnen beëindigd worden. Wij dachten wel aan de vele onschuldige slachtoffers onder de burgerbevolking.

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?

Neen.

*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?

Neen.

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).

-geef de plaats op:…….

Neen.

-beschikt U nog over documentatie daarover (foto's, programma, persknipsels,…)?
-indien U geen documentatie erover heeft, wat herinnert U zich nog van deze stoeten?

Niets.

*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?
……
-Hebt U nog de tekst?

Neen.

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende *zwarte…?*

Mij onbekend.
NB: zat nochtans in het college in 1945. Herman Kerkhove heeft het wel gezien en is even oud.
NAVRAGEN waarom hij dit feest niet bijgewoond heeft (althans dit 'onderdeel').

*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?

Neen.

NOG VRAGEN waarom hij zo zeker is (vergelijk met Herman).

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?

De meesten behouden gedurende de oorlog. Velen zelf gemaakt.

-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?

Niet speciaal.

-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?

Neen.

*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).
/

*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

Het waren de Engelsen die bij hun intrede vanop hun tanks met hun vingers het V-teken maakten.

*hebt U tijdens de bezetting het volgend vaderlandslied gezongen of horen zingen: “C’était un soir, sur le pont de l’Yser”?

+ zo mogelijk: door wie nog + waar gezongen?

*heeft U in Ronse ooit termen als “Klein Engeland”, “Klein Berlijn”, of “Klein Duitsland” gehoord om er een bepaald deel van de stad mee aan te duiden?
+ Voor welk stadsdeel + vermoedelijke reden van die lapnaam
*zijn er incidenten geweest toen de Duitsers de voor hen ‘verkeerde’ namen van sommige straten veranderd hebben, zoals de Ferrantstraat,?

+ hebben U en kennissen dezelfde namen als voor de oorlog voor deze straten blijven gebruiken?

++++++++++++++++++++++++++++

Hoebeke

Serge Hoebeke

Interview met Serge Hoebeke dd. 14 december 2007 ten huize Hoebeke, Ronse.

+ commentaar: Serge Hoebeke (°Ronse, 1945) ken ik al lang en het is moeilijk uit te maken wie van ons de grootste babbelaar is (NVDR in 2025 is dat drastisch veranderd; Serge is ondertussen overleden en ons brein is permanent vermoeid). We ontmoeten elkaar en hij vraagt me waar ik mee bezig ben. Ik zeg nu vooral met rare vormen van verzet en hij, pienter en rap als hij is, begint me daar een onwaarschijnlijk verhaal en wat meer te vertellen. En ik heb alleen maar geluisterd. Hoe grappig toch, deze vorm van interviewen en die verkregen informatie. Het spreekt voor zich dat interviews zeer arbeidsintensief zijn, en ik steeds blij was om bij wijze van spreken als klankentapper op stap te gaan voor de stilaan verdwijnende getuigen vast te leggen. Serge Hoebeke zelf is geboren op 25 februari 1945 en kan dus hoogstens wat kanonschoten van vreugde hebben gehoord rond de capitulatie van de Duitsers op 08 mei 1945. Vanuit dat perspectief heeft hij dus niets aan mij te vertellen. En zie.... Inderdaad zijn er pakken anekdotes en verder aan kinderen en zelfs kleinkinderen verteld. Ik ben als het ware zelf het product van één anekdote van mijn eigen grootvader, met name die ene zin die hij ooit heeft verteld over zijn 'verblijf' en die ik van moeder oneindig veel keer heb gehoord. Grappig aan die ontmoeting is ook dat ik nu eens zelf zie, de datum van dit treffen indachtig, hoe ik op een onwaarschijnlijke manier ben geëvolueerd met dit oorlogsonderzoek. Van enkel alternatief verzet eigenlijk naar ... 'alles'!

Mijn vader was weerstander bij het Geheim Leger (AS). Waarschijnlijk is hij bij die groep gegaan vanwege zijn banden met atletiekgroep ASSA Ronse, dat een broeinest van het verzet was. Hij was bij ASSA trouwens trainer van Marcel Vandewattyne. Op de ASSA had hij nog twee goede vrienden: Albert en Norbert Vandebosschelle, beiden later lid van het Geheim Leger.

+ NB: van dat vernoemd lidmaatschap ken ik geen geschreven bron. Mogelijks had Georges Théodore Hoebeke (°°Ronse, 08 december 1910) Hoebeke inderdaad een oorlogsband met het GL maar heeft hij om welke reden ook nooit een dossier ingediend. Dat ASSA een broeinest van verzet is duidelijk, en was toen al gekend door de Duisters (zie interview André Vandeneede).

Hij woonde in de oorlog bij zijn ouders die café "In den Anker" uitbaatten, Hoogstraat 5, dat ondertussen is afgebroken. Ik heb nog de plaat van het café van boven de ingang). In 1942 is hij getrouwd en is hij gaan wonen in de Spinstersstraat. Reeds van in het begin van de bezetting heeft hij 'toeren' uitgehaald. Mijn vader, die onder andere bandenhandelaar was, had bemerkt dat de Duitsers een hele reeks wagens hadden geparkeerd in de garage Vanderdonckt, aan de rijkswachtkazerne aan de Kasteelstraat. Het was toen nog volle oorlog (NB: dit is tussen 20 en 28 mei 1940). Hij is er 's nachts, allicht samen met Norbert Vandebosschelle en mogelijks nog met een andere 'charel', vrachtwagens gaan opkrikken - met de krik! - en er volledige banden gaan afhalen. Deze banden werden sito presto naar Brussel gevoerd en daar verkocht. Toch moet één en ander opgemerkt geweest zijn want enkele dagen later kwam de Geheime Feldgendarmerie (de GFP) langs om mijn vader te arresteren. Hij is dan vervoerd naar en verhoord in de gevangenis van LOOS

nabij Rijsel. Hij heet er enige tijd gezeten, slagen gekregen, maar men heeft hem bij gebrek aan bewijzen vrij gelaten. Van toen stond hij in elk geval 'op hun boek'!

Mijn ouders trouwden in 1942. Mijn moeder was Simonne Dewolf (Simonne Celeste Alice Dewolf; °Ronse, 05 augustus 1914), van de enorme familie Dewolf, een echte clan op de Klijpe (NB: vertelt enkele niet oorlogsgerelateerde anekdotes over deze familie) Mijn vader wou per sé trouwen op de .... 11ste november! Eerst zou Vindevogel daar misbaar over gemaakt hebben. Uiteindelijk is het huwelijk toch op die dag doorgegaan, waarschijnlijk net als van iemand anders met hetzelfde vanderlandslievend motief. Nochtans vertelde mijn vader later geregeld: "We zijn daar eigenlijk niet gehuwd". Hoogstwaarschijnlijk uit protest had Vindevogel zijn tricolore sjerp niet aan.

+ NB: zonder dit interview was deze prachtige vorm van - ja, inderdaad - verzet nooit bekend geworden. Er was inderdaad een tweede koppel dat op die dag huwde, en dat op zich deel uitmaakte van de enorme verzetsfamilie Mannens: Albert Leopold Crucke (°Ronse, 12 oktober 1914) en Anna Leopoldine Maria Vanooteghem (°Ronse, 11 december 1913). Het detail van het misbaar van Vindevogel lijkt weinig maar is nuttig voor mij in één boek. Dergelijke details kunnen voor een reeds door dossiers flink beslagen onderzoeker van goudwaarde zijn.

Op een bepaald moment is mijn vader ondergedoken. Hij had gehoord van Pierre D'Haene dat hij op de zwarte lijst van de Duitsers stond, het zgn. "Schwarzbuch". Hij was een handelaar in glas en spiegels, schuinover op nr. 8 van de Hoogstraat. Vooral zijn vrouw was zeer Duitsgezind. Volgens Serge heeft later een zoon van Pierre nog tegen zijn vader verteld dat hij als kind zeer beschaamd was dat er zoveel Duitsers over de vloer kwamen. Het was bekend dat er in dit huis geregeld feesten waren met Duitsers al gasten. Pierre D'Haene stond op overigens op de zwarte lijst van de B.N.B. (zie R.A.R;). Zie ook de geboortenregisters (met 2 Vlaamse/Duitse voornamen en relevante getuigen). Pierre heeft dus Georges verwittigd om beter te verdwijnen (= positieve soort 'verklikking'!!!!).

+ NB: het begrip "Schwarzbuch" heb ik nooit elders ontmoet en is mogelijk ontsproten aan de verbeelding van de immer beeldrijke verteller Serge Hoebeke. Dat er anderzijds lijsten van witten bestonden, staat als een paal boven water. Ik denk zelf nog na hoe ik daarover ga/moet schrijven. Anderzijds is het interessant dat Georges Hoebeke de start van zijn onderduik heeft ingezet door een tip van een buur, en dan wel de Duitsgezinde Pierre 'PIETER' Joseph Leon D'haene (°Anzegem, 1899). D'haene werd nooit veroordeeld, tenzij onder meer door de straat want kreeg heel wat te verduren rond mei 1945 onder meer een - niet geslaagde - aanslag met een mitraillette op zijn huis. Hij zou in 1954 nog kort voorzitter zijn van het Ronsese Davidsfonds, een vereniging die een grote traditie heeft aan extreme Vlaams-nationalisten, reden waarom ik er pas na mijn verhuis uit Ronse lid van ben geworden.

Hij heeft ondergedoken gezeten op drie adressen: de eerste maal vlakbij op de Gefusilleerdenlaan bij een oude tante .... die een spekjeswinkel had vlakbij het college waar de leerlingen ervan veel kwamen kopen. De andere plaatsen weet ik niet meer. Op een bepaald moment, waarschijnlijk reeds augustus 1944, kwam mijn vader zijn ouders met de fiets bezoeken. Terwijl hij zijn fiets vast bindt, komt TOETI de Fabrieksstraat uitgereden per fiets. Ze kijken naar elkaar, maar er wordt niets gezegd. Enkele minuten later stopt een auto voor "In den Anker". GOLIATH wurmt zich uit een Imperia, en stormt het café in met getrokken pistool. Hij roept waar de zoon is. Mijn grootvader zegt van niets te weten, waarop

hij klappen krijgt: "De fiets van uw zoon staat hier nochtans voor de deur!". Waarop Goliath, pistool steeds in aanslag, het hele huis doorkamt. Mijn pa, die de auto voor het huis had horen stoppen, en nieuwsgierig gaan kijken was, vermits er nauwelijks nog personenwagens rondreden, was inmiddels naar boven gevlucht. Gelukkig dat hij door zijn atletiekverleden zo lenig was, want hij is middels wat acrobatiën door een dakvenster kunnen ontvluchten langs een citerne van de nabijgelegen Bank van Brussel. Zonder enige twijfel kunnen we aannemen dat TOETI de verklikker van hem was geweest.

+ NB: Toeti of Toetie was in de eerste plaats en reeds van voor WO I de bijnaam van "*'t Volk van Ronse (en Oudenaarde*)", het weekblad van de Kristen Volksbond. Men kwam het toen ook een tijd als "*Toati*" tegen in het rode weekblad De Verbroedering. Tijdens de bezetting was 't Volk het enige lokale persorgaan dat nog mocht verschijnen van de bezetter: men kan zich het leesenthousiasme voorstellen bij de talloze socialisten en tevens bij de liberalen en de Patria-katholieken, vooral wetende dat de immer verguisde Leejoo daar voortdurend met het wierookvat voor de Duitsers zat te zwaaien. Toeti was tegelijk de bijnaam van Noël Triphon Octave Julien Joseph De Smet (°Ronse, 10 juli 1922). Die kreeg de doodstraf voor zijn oneindige reeks kleine en grote misdaden ten dienste van het 1000-jarige (...) rijk, en kwam er met een gevangenisstraf vanaf. De fanatieke Noël Desmet was ten andere een volle neef van de drukker en uitgever van 't Volk, Octave Edouard Jules Marie Goebeert (°Ronse, 04 januari 1880), ook al een Kristen Volksbonder en samen met nog een paar familieleden veroordeeld als collaborateurs. Ik dank dhr. Noël Desmet letterlijk uitzonderlijk en zeker eenmalig want naar het schijnt was hij het die een enorme en werkelijk voor Ronse onschatbare collectie van 't Volk aan de bibliotheek van de RUG zou hebben geschonken. Ik heb er ontelbare uren in zitten snuisteren, kopies maken met mijn trouw fototoestel en nadien thuis alles bestuderen en bestuderen; onmetelijk belangrijke bron voor geheel de eerste helft 20ste eeuw voor Zuid-Oost-Vlaanderen en uiteraard voor de stad Ronse.
.

<u>Straatinterview dd. 20 augustus 2008 met Serge Hoebeke:</u>

De Joodse jongen noemde Armand Silberstein, en moet rond 1942 geboren zijn. Zijn Joodse moeder noemde REGINA SCHUL. Hij is in een autoaccident gestorven (studeerde voor dokter of was het net). Mevrouw Schul is tot aan haar dood in Ronse blijven wonen. Ze heeft onder andere nog gewoond op de hoek van de Ponettestraat en de .... laan (huis + winkel Vanderkerken). Ze was een goede kennis van Leona Hantson, en heeft onder andere na de oorlog in diverse examencommissies gezeten, en tevens voor de Bond Moyson gewerkt.

Aanekdote met Maurice PONETTE: ik was eens uitgenodigd met een vriend die Schultz heette op een trouwfeest in Merelbeke. Het was in de jaren '80. Rechtover ons zaten een zeer verzorgd geklede heer (geweldig kostuum) met zijn dame. De heer bleek zeer geïnteresseerd toen hij hoorde dat we uit Ronse waren, en begon ons allerlei vragen te stellen. Hij gaf een zeer verstandige indruk. Ik kreeg de indruk dat hij ons de pieren uit de neus aan het vragen was, en ik vroeg wat zijn relaties met Ronse waren. Hij zei dat hij van Ronse was en zijn grootvader er zelfs nog burgemeester geweest was. Hij maakte enkele opmerkingen over de naam van mijn vriend: "Of het niet vervelend was een Joodse naam te hebben, enzovoort?". We kwamen stilaan kwaad.

Toen hij zijn naam zei, begon het me te dagen. Ik zei tegen mijn vriend dat voor ons een officier van de Gestapo zat, wat Ponette enkel beaamde. De sfeer werd grimmig en we zijn ons apart gaan zetten, samen met zijn vrouw. Toen hij op een moment zei dat hij de eed voor Hitler, die hij tijdens de oorlog had gezworen, nog steeds gestand hield, zijn we doorgegaan. We konden het niet meer aanhoren.

Toen ik verhaal later tegen Norbert Vandeboschelle vertelde (NB: weerstander bij G.L.), *zei hij onmiddellijk: "Waar is hij nu, dat ik mijn revolver pak om hem te gaan doodschieten".*

Na de bevrijding was er in deze regio een bureel van de STAATSVEILIGHEID in Ronse, maar het hoofdbureel was in KASTEEL LIEDTS in Oudenaarde. Enkele Ronsenaars zijn er bij gaan werken, weerstanders die geen werk hadden.

++++++++++++++++++++++++

Hollaert

Albert Michel Hollaert

+ commentaar: ik heb geen flauw benul meer hoe ik bij deze man ben geraakt. Allicht was ik op zoek naar iemand uit Ronse die in het rustoord van Kwaremont was. ik herinner me op die plaats nog haarscherp het beeld van de zo als volledig demente E.H. Walraet die ik voordien nog in diens pastorij had geïnterviewd. Soit. Dhr. Hollaert was een zegen voor elke interviewer, en in zekere zin nog meer voor de ... kinderen of jongeren onder hen. Hij was zeer vriendelijk, rustig en babbelde heel graag en ook niet te snel. Hij was zo één van die mensen waarbij ik dan dacht dat het toch een zonde is dat veel jongeren hun grootouders, -tantes. e zo meer nooit een bevragen rond die tijd van toen, in WO II. En het dan gaan neerleggen in een geschrift. Albert Hollaert was ten andere ook van Kwaremont maar had wel één en ander zinvol te vertellen over het Ronse van WO II, en zeker over hoe het leven van boeren in de regio toen was. Ook die twee elementen zijn dus weer ergens revelerend. Ook ouderen uit buurgemeenten kunnen iets interessants vertellen uit het Ronse van WO II, en sowieso openbaren open interviews van 'alle' ouderen stukken informatie die voor hen vanzelfsprekend maar voor latere generaties helemaal niet. "Vertel eens oma, opa, tante, ..."; hoe graag had ik dergelijke campagne gezien voor Ronse, georganiseerd bij voorkeur door het stadsbestuur en/of de geschiedkundige kring. Ik heb er genoeg oproepen formeel en informeel voor gedaan. Niente, nada, nothing, nikske. Hoe komt dat toch? Zijn er zoveel bang van die oorlog?

*Naam + voornaam: Albert Michel Hollaert, °Kwaremont, 12 december 1922.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: te Kwaremont

*datum interview: zaterdag 28 mei 2011 + ...…….

Vanaf 193.... moest ik thuis de boerderij in feite overnemen want mijn vader was ... geraakt. Hij zou uiteindelijk in 194... sterven. We woonden in Kwaremont, in een L-vormige boerderij in de Kraainest nummer 6. het huis is in 194.. afgebrand en werd door' mij met Boomse stenen terug heropgebouwd. Ik heb wel de architect gezegd dat ik geen aaneengesloten bebouwing meer wilde, net omwille van het brandgevaar! Momenteel woont daar een verpleegster van ons eigen rusthuis, met haar echtgenoot. Ik geef U straks hun gegevens.

We hadden een boerderij met in totaal vier hectare grond, waarvan 1,25 hectare te Ronse en de rest in Kwaremont en Russeignies. Te Ronse kweekten we het hele jaar door: gerst, rogge, tarwe, bieten, ... Ik toon U een foto waarin we eind de jaren dertig met de hand ..... Koolzaak hebben we er nooit geplant, noch elders. Wij hebben nooit problemen, zoals branden met het verzet gehad. Ik heb tijdens de gehele bezetting nooit last gehad van schade door ziekten of ongedierte. Ik denk dat je toen scheikundige producten voor de landbouw te Ronse kon kopen bij Holvoet op de Steenweg op Leuze.

NOG VRAGEN: welke oogst + met wie nog op de foto + waren er bij hen ooit inwonende helpers (+ hun beloning, slaping, voeding .....) + hoe noemt de activiteit hier? + ...

Tot in 1952 ben ik landbouwer gebleven. Kort na de oorlog hadden we ook ons eerste paard; zie de foto. Ik heb me toen herschoold als tuinier, voor onderhoud van tuinen, een job die ik tijdens de oorlog nooit heb gedaan. Die opleidingen gingen te Ronse door in de een lokaal van de Concordia, waar ook een cinema was. Hier was het lokaal van de tuinbouwers, en Raymond Bourlez was één van de lesgevers. Van 1955 tot 1998 heb ik dan in Ronse gewoond (NB: hij toont me de luchtfoto van het door mij gekende huis op de .....).

Het café aan de Hootond waar volgens U deze Joden zaten, van hun verblijf heb ik wel nooit iets gehoord alsook niets van een Joods kind in de Zandstraat, was van Naessens. Hij was waarschijnlijk gehuwd met een Vanderhaegen, en ze hadden twee dochters. Ik ben er nog gaan dansen. Ik dans nog steeds erg graag, en ging toen bijna altijd met twee meisjes mee. Dansen was toen wel illegaal maar het gebeurde toch. Bij Naessens heb ik gedanst toen het in de meimaand Wittentak was, dus eenmaal per jaar. Aan Wittentak stonden toen diverse kramen, zoals de Vanavermaetes met hun lekkies, en zelfs enkele kramen uit ik denk Schorisse die onder meer macrons verkochten. Je kon er ook iets drinken. Bij Naessens zat het toen stampvol. Een razzia hebben we er nooit meegemaakt.

Een gebuur van ons land in Ronse was de boerderij van Ivo Van Wetter. Zij hadden twee of drie zonen, Richard, Odo ..... (zie verder). Eén van hen had een beenhouwerij in de Wijnstraat. Ze hadden als dochters Bertha en Anna.

+ NOOT: het betreft landbouwer Ivo Van Wetter (°Elzele, 1877), gehuwd met Zoë Roman, die woonden op de 11de wijk nr. 175. Volgens KLR 1947 hadden zij één inwonende en ongehuwde zoon Remi (°Zegelsem, 1910). De beenhouwer was Richard Van Wetter (°Flobecq, 1903), die met zijn echtgenote Angèle Vanderdonckt, woonde in de Wijnstraat 1 B (dus buur van ZWARTE NEYT!). + nog diverse landbouwers van Wetter in deze 11de wijk (o.a. de toenmalige student en latere ..... Roger Van Wetter, °1926; zie SERGE HOEBEKE). 11de wijk. 149 – 178 Hootond, Rieke, buitengoed Meulenyser

Een goede kameraad van mij was Marcel De Vos, die toen ook in Kwaremont woonde. We zijn van hetzelfde jaar.

Ik toon U deze klasfoto uit 1937. Het was mijn laatste jaar in school. Het jaar nadien is het Koninklijk Atheneum van hier in de Van Hovestraat verhuisd naar de nieuwe gebouwen aan het Astridplein. Je ziet mijn leerkracht, directeur De Pestele en liefst 42 klasgenoten!

Ik moest alle maanden eenmaal naar Aalst voor een vergunning, ik denk dat dit een Freigabe noemde. Ik was immers onderstandig voor mijn moeder. Mijn jongere broer Jozef, die was geboren in augustus 1924, moest naar Soest gaan werken. Hij werkte daar in een ijzergieterij. Hij vertelde me hoe men daar onder andere met een soort lepels hete gietijzer moest gieten in vormen, waarbij het zo heet was dat men met onbloot bovenlijf moest werken. Door de hete gensters kregen zij geregeld kwetsuren. Hij heeft gebruik gemaakt van een verlof om hier onder te duiken. Dat gebeurde bij verschillende geburen.

NOG VRAGEN ..... waar + wie juist + soms nog thuis voor ....?

Ik toon U een foto van een koeiengespan met drie ingespande koeien op ons erf. We hadden thuis slechts een paard na de oorlog. Nu werden ook toen koeien minder gebruikt. Indien men geen paard had, gebruikte men meestal ossen om mee te werken. Ik ga U iets vertellen dat je nauwelijks zult geloven: ik heb die koeien laten beslagen gelijk een paard! De afstand van ons hof aan de Kraainest en ons land in Ronse, aan de Hootond, was redelijk ver voor een koe die immers een last moest trekken (NB: ongeveer 2 kilometer). Bovendien waren de wegen toen alleen maar van kassei én moesten we soms twee- tot driemaal over en weer!

In feite werd enkel de handkoe beslagen. Dat was de leidende koe die altijd links werd ingespannen. Zij verstond verschillende commando's, zoals "ju!" (vertrekken, "oh" (stoppen), "tik" (naar rechts gaan) en "jok" (naar links gaan).

Ze werd alleen beslagen aan de beide voorpoten, en dan nog aan de rechterteen. Ik zal u later een voorbeeld van dit hoefbeslag tonen; ik heb er altijd één van bijgehouden. De reden voor deze werkwijze is, dat een koe immers met haar voorpoten wat draait wanneer ze stapt. Op den duur en zeker op kasseien zouden deze poten doorslijten en beginnen bloeden. Een os werd ook zo beslagen. Ossen en koeien als werkbeesten, dat was definitief verleden tijd na de oorlog. Het beslagen liet ik doen door twee gebroeders, die smid waren in Russeignies; Jean en ..... David. (ik ben de tweede zijn voornaam vergeten).

Zoals ik zei werd de leidende koe de handkoe genoemd. Haar naam was Lise. Zij stond dus steeds aan de linkerkant van het gespan, en dan kwam Lotte. Zij was de tweede koe of de zogenaamde roekoe. Met de laatste koe heb ik zeer veel last gehad. Bertha was haar naam, en als Bertha moe was, stopte ze gewoon. Ook als ze moest herkauwen, kreeg ik haar geen meter verder meer en ging ze liggen. Ik mocht er op slagen of niet; niets hielp om haar recht en verder te krijgen. Ik moest dan maar wachten tot het herkauwen gedaan was!

Ik toon U een foto waarop ik opsta met een geslacht schaap. We hielden thuis enkele schapen en geiten en wat varkens. Jaarlijks werd één varken gedood wanneer het iets voorbij de honderd kilo woog, en soms werd een schaap of geit geslacht. Zo goed als alle vlees werd ingepekeld. Tijdens de bezetting herinner me geen enkel bevoorradingsprobleem. We hadden altijd zout genoeg voor het vlees. Dat slachten werd eerst gedaan door een plaatselijk slachter, en ik heb het ook nog bij een buur uit Kwaremont gezien. Ik moet zeggen dat wanneer ik iets met mijn eigen ogen had gezien, ik dat zeer goed kon onthouden. Vanaf op een bepaald moment heb ik dus zelf deze beesten geslacht. Voor één buur heb ik eens zijn varken geslacht. Ik moet eerlijk zeggen dat ik bij het slachten het vlees goed kon versnijden want op voorhand degelijk indeelde. Ik had daar een goed oog in.

Brood bakten we zelf in ons bakhuis.

Na de oorlog was er in de Grote Marijve een goede fotograaf, die onder meer mijn trouwfoto's heeft gemaakt. Dat was Raymond Delbar die momenteel met zijn echtgenote in de Hoge Winde woont. Zijn moeder was waarschijnlijk een witte. Ze had toch wat invloed want ze heeft ervoor gezorgd dat mijn broer Jozef uit Soest terug kon komen op vakantie. De gekende Germaine van het Konijntje was dan weer bekend als een zwarte maar zij heeft ons toch geholpen. Zij had waarschijnlijk niet zo lang voor de oorlog het café overgenomen dat al een hele tijd voordien bestond – het bestaat nu nog steeds. Germaine kende blijkbaar veel van de belangrijke chefs want ze liet ons weten wanneer er controles gingen zijn. Zo kon mijn broer zich beter verduiken.

De zwarte Van Lierde uit Ronse vrijde met Irène Boone. Die woonde waar nu burgemeester Willequet woont op het Kwaremontplein op de hoek. Van hem kan ik verder niks zeggen.

Lucien Vanlierde Zonnestraat

Volgens interview RVDB woonde deze man na de oorlog in KWAREMONT. Hij zou nog een 4-tal weefgetouwen gehouden in zijn huis in de Zonnestraat. Hij kwam na de oorlog aan huis bij zijn vader om zaken te doen.

+ NOOT 2025; van deze Ronsenaar hebben wij zijn - zeer merkwaardig - krijgsdossier.

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

I

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

J

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

++++++++++++++++++++++++++++++++++

K

Kerkhove

Herman Kerkhove

*commentaar: interview beetje nog verwerken en deel van de getypte tekst (van ons) door HK zelf thuis ingevuld!

Herman Kerkhove + °Ronse, 19 juni 1931.

*datum interview: 19 september 2006 + 19 maart 2007 + ……

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Saint-Sauveurstraat 43, dit is in de huidige tijd Gefusilleerdenlaan n. 15.

*opleiding tijdens de oorlog: lagere school en 6e Latijnse Sint-Antoniuscollege Ronse.

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)
/

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: “We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen”?

Ja.

-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?

Het groeide stilaan, gestimuleerd door de bewondering voor het Engelse leger en volk: “We come back!” (W. Churchill). Met een absolute zekerheid vanaf 6/6/1944: ontscheping!!! Maar ook door de gelatenheid in 1941-1943 bij de vertrekkende Duitsers naar het Oostfront.

*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:
/

*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U ze verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?

Neen.
Ons ma heeft de 3 kleuren in ’t geheim gekookt, de laatste maanden voor de bevrijding op 3/9/1944, en een Belgische vlag van gestikt. Anderen deden dat ook.

*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het

nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?

Engelse literatuur (pakken magazines) in de tuin begraven (vergaan…).
NOG VRAGEN: wanneer; bij de inval, nog voor de bezetting van Ronse, …?

De bevrijdende Engelsen wierpen de mensen toe: chocolade! En sigaretten, "Players".

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

*werd men op voorhand in de kerk verwittigd over de mogelijke wegname der klokken?

Ja.

*was er daarbij een oproep tot verzet: zelf weghalen, sleutels kerk/toren wegsteken,…..?
/

*waren er Ronsenaars die zelf een plan hadden om de roof te verhinderen? Welk?
?

*was men ooggetuige van de roof? OF van wie heeft men over deze roof gehoord?

Ja, met een tiental omstaanders. Eén van die mensen was de pastoor.

*zijn er foto's van de roof in Sint-Martinus gemaakt? Wie heeft deze?
?
NOOT: er zijn nochtans door 2 verschillende mensen foto's gemaakt!!!

*was er bij het weghalen der klokken zelf een vorm van verzet:
gejoel, achterhouden der sleutels, aanbrengen van tricolore linten of vlag, bebloeming, extra lang luiden der klokken,….?

De mensen hakten kleine fragmentjes brons uit de klok als een soort relikwie. Dit gebeurde net voor de klokken werden opgeladen. Er was gejouw toen de klokken in de camion wegreden.

*wie heeft er leuzen tegen deze roof geschilderd of gekalkt gezien, en welke leuzen?
/

*herkent men de volgende leuze: "wie met klokken schiet, wint de oorlog niet…."?
?

*wat was volgens u de juiste betekenis van deze leuze?

Allusie op 14-18!

NOOT: Dit antwoord is niet relevant omdat het de mening van NU weergeeft.

*wie heeft op 21 maart 1943 de brief van de kardinaal en alle Belgische bisschoppen gehoord die in ALLE Belgische kerken werd voorgelezen?
-hoe heeft uw pastoor deze brief voorgelezen (neutraal, met verontwaardiging, zonder of met commentaar,…..)?
/
-wat waren de reacties van de mensen op deze brief?
/
-werd er buiten de kerk over gepraat?
/
*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?
/

*heeft men voor een andere kerk als Sint-Martinus klokken verborgen, en waar (Sint-Hermes, college, ….)?

Op zolder boven de internenrefter.

NOG VRAGEN: heeft hij dit persoonlijk gezien, of nadien (en op welk moment en op welke manier) gehoord?

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. “Drei Liter” in plaats van “Heil Hitler”)?

De Duitsers lieten zich hier bij de kappers kort knippen met de mededeling: “Drei Millimeter” i.p.v. te vragen zeer kort. De Belgen lachten hiermee en gebruikten ook deze term.

NOG VRAGEN: wanneer lachte men hiermee: tijdens of na de oorlog, en in welke omstandigheden (bij een eigen bezoek aan de kapper, … ?) + volgde men zelf deze mode of was er bij ‘ons’ ook al dergelijke gewoonte om zich kort te scheren?

*hebt u hiervan nog documenten?
/

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de “schildersjongen” bijvoorbeeld, ….)?
/

*Heeft men het volgende ‘gebed’ ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?
/

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l’Indépendance, Afdeeling Ronse.
n. 5, september 1942.

*p. ?: herhaling van het ‘Onzevader’ van enkele maanden geleden.

"In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk
U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,
Geef ons die honderd gram meer brood
en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.
Amen."

-welk gevoel gaf het lezen van dit soort 'gebed'? Voelde het aan als een vervloeking van de Duitsers, …?

Ongevoelig en onsamenhangend.

Het antwoord is niet relevant omdat het de mening van NU weergeeft.

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

Ja. Reeds voor de oorlog zongen we op school (koer) of bij de scouts een spotlied, op een gekend airke: zonder er grondig de inhoud van te beseffen. In Ronses dialect nog:

'Hitler deed zijn varken dood
Mussolini krijgt ne poot
En Daladier…die kreeg het staartje mee. Hé!'

Er volgt nog een strofe van 't airke, om vooral weer het refrein aan te vatten: een echte meezinger. Tijdens de vlucht in mei naar N. Frankrijk moesten onze ouders - want we snapten het niet! - met veel nadruk opleggen dit niet meer te zingen, toen de eerste Duitsers ons in een inhaalbeweging voorbij staken, gemotoriseerd.

Het liedje werd hoogstwaarschijnlijk voor de oorlog op de koer aangeleerd. Het werd tijdens de oorlog gezongen door jongeren onder elkaar, en allicht t.e.m. op kamp met de scouts (nadien werd kamperen verboden: datum NATREKKEN).

Vlucht tot omgeving Abbéville, allicht vanaf ongeveer 17 mei, terugkeer na 28 mei 1940. Ik kan de melodie nog steeds zingen. Hij herinnert zich dat het een populaire Franse melodie was. Ik zal het eens in noten gieten!

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…)?

-heeft U dit clandestien communistisch blad in handen gehad?
/

O.m. Gaston Vandekerckhove, later leider der kommunistische partij (na de oorlog) te Ronse. Kende goed Bert Van Hoorick uit Aalst.

+ NOOT: Deze kennis is post factum = niet relevant!

-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?

1 MEI = dag van de arbeid.
/

10 MEI = inval van Duitsers in België.
*is deze verjaardag herdacht in Ronse 1941-1944?
/

21 JULI = nationale feestdag.
*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest?
/

*RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 3, Bijzonder nummer 21 JULI 1942.
-hebt U dit speciaal clandestien nummer m.b.t. 21-juli gelezen?
/

1 NOVEMBER = Allerheiligen.

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?
/

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?
/

-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?
/
-gebeurde dit ook op andere dagen dan Allerheiligen? Wanneer?

7 NOVEMBER = Russische revolutie.
/

11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.
/

15 NOVEMBER = dag van de dynastie.
/

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.
/

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Mijn ouders dagelijks om 21 uur.

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

Beide, gezien de objectiviteit van de informatie, tegenover de desinformatie door de Duitsers.

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

Neen.

-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?
/

-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

Ja, één onzer buren die germanofiel was. Onze ouders als anglofielen bleven toch steeds vrienden met hen (samen kaarten) en de buren duidden dagelijks met vlaggetjes de vooruitgang aan het Oostfront op kaart, tot de Duitsers tot stilstand waren gebracht. Toen leek het niet meer interessant om nog vlaggetjes te plaatsen. Het was paradoxaal die vriendschap tussen buren. Het motief was dat beide partijen (dus ook mijn ouders) Vlaamsgezind waren.

NOG VRAGEN of hij zelf gaan kijken is. + naam gebuur (Jozef Ronsse???)

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?
/

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?
/

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?

Ja, zie annex. Vader Germain gaf les Engels…..

-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?

/

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?

-welke voorbeelden?

Dit werd gewoon ondergaan door de bevolking: cinema was de enige ontspanning (onderlijning door HK). *Ik herinner zich totaal geen reacties zoals gelach of gejoel en ook niet dat het licht aanbleef bij deze oorlogsjournaals. Maar de inhoud van diverse journaals herinner ik me daarentegen wel zeer goed.*

-welke waren deze cinema's?

Waarschijnlijk alle: Familia, Concordia, Feestpaleis.

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

De verkeerstekens der Duitsers omdraaien in verkeerde richting. Ik weet de periode niet meer maar ik ben zeker. Het was gericht op troepenbewegingen die af en toe door Ronse trokken.

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft: /

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

Scouting groeide tijdens de oorlog! Jammer genoeg is hele archief van de scouts tussen 1919 en 1969 door een onzorgvuldige ex-scout … verbrand!!! Herman heeft dit archief n.a.v. de festiviteiten rond 50 jaar scouts in Ronse nog in zijn handen gehad.

NB: dit verhaal is elders reeds gedocumenteerd.

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?
/

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?

In de Eucharistie op school en in de klas. Dit bidden was enkel een smeekbede naar het einde van de oorlog. Het was absoluut niet gericht tegen de Duitsers. Dit was onmogelijk door de aanwezigheid op school van kinderen van zwarten. Er werd hoegenaamd niet over politiek gepraat op het college.

*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?
/

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?
/

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?

-hoe wist men dit?

Via de deken, en we werden aangesproken door de schoolmeester.

NB: Valère Mores. De familie van HK en die van Mores kenden elkaar. Mores heeft enkele mensen persoonlijk aangesproken, maar zeker niet via het college waar hij les gaf.

-wie heeft dit meegedaan?

Ikzelf met mijn broer (NB Rudy) *stapten mee, in een kleine groep (6 à 7 man). Valère had in een beurs de relieken van de Fiertel mee. We baden onderweg, en aan de stopplaatsen (de mensen waren er op de hoogte van) werd gezegend met de relikwie.*

Ik ben met mijn broer eenmaal mee geweest (mogelijks rond mijn 11 jaar? NOOT : 1931 + 11 = 1942!*), wat overigens mijn eerste Fiertel was. Het jaartal weet ik niet meer. Ik wist niet dat er nog andere illegale Fiertels geweest zijn tijdens WO II. Ik was me wel bewust van de illegaliteit.*

NOG VRAGEN of hij de foto van 1944 kent: waarschijnlijk deden Herman en zijn broer een jaar voordien mee; waarom ook niet mee in 1944?

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?
/

-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?

Neen, want het zeer mooie uitvoeringen. Wij als kleine gasten keken er naar op.

NOG VRAGEN waar deze concerten doorgingen en of er andere (Vlaamse?) organisaties ook meededen met een of ander programma?

*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1944 te Flobecq)?
/

-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?
/

*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 18 maart, de H. Aartsengel Michaël)?
/
-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?

/

*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa's overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

Ja. Dat deed zeer euforisch aan. We speurden telkens de hemel af als deze vliegtuigen massaal en zéér hoog voorbij bromden. De Duitsgezinde mensen zaten telkens met de schrik. Ik ken een voorbeeld van een Duitsgezinde buurvrouw die tijdens dergelijke vlucht over Ronse (waarschijnlijk augustus 1944) thuis alleen was en van schrik bij ons thuis kwam gelopen.

NB: *Op dd. 19 maart 2007 zegt hij dat deze dame de echtgenote was van Gaston JASPERS, leraar aan het Atheneum* (NB: samen met zijn eega hevige Duitsgezinden).

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?
/

*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?
/

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).
/

-geef de plaats op:…….
/

-beschikt U nog over documentatie daarover (foto's, programma, persknipsels,…)?
/

-indien U geen documentatie erover heeft, wat herinnert U zich nog van deze stoeten?
/

*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?
/
-Hebt U nog de tekst?
/

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

Zie relaas van de Sint-Antoniusfeesten op het college door de laatstejaars in juni 1945: dit eindigde (het was een spottend gebeuren) met de fusillering van Hitler tegen (in mei 1940 gebombardeerde) de kapelmuur van het college.

*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?
Dat bestond overal zowat….

Ik ken geen namen maar ik ben zeker dat dit ook in Ronse gebeurd is omwille van lijfsbehoud.

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?

In de maand augustus 1944 werden op vele plaatsen - verdoken - de drie kleuren gekookt en genaaid, om klaar te staan bij de nakende bevrijding.

-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
/

-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?

Ja, ons ma. Er is praktisch zeker geen productie van vlaggen geweest door de diverse textielfabrikanten wegens te gevaarlijk.

*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).

Op 3 september zelf werden de driekleurige lintjes en …… op ons uniform vast gemaakt.
STUK ONLEESBAAR: navragen!
Ik weet dat er in de buurt van de Pessemiersbrug in de voormiddag van 3 september 1944 (de bevrijdingsdag) klaar hangende vlaggen uit schrik bliksemsnel weer werden ingetrokken toen er opeens een kleine groep Duitsers aan de brug verscheen (met o.a. 'een' gepantserd voertuig). Hij vertelt dat de mensen begrepen dat de Duitsers hierop konden schieten (NB: is gebeurd in Ronse i.v.m. Eric Zonneman, gedood met een tricoloor lintje op 3/9/1944 door terugtrekkende Duitsers in de Abeelstraat; overigens tussen de Pessemiersbrug en hun vluchtweg naar Ninove of Oudenaarde: N.B.: NOG PLAKKAAT GAAN BEKIJKEN*).*
Zeker is dat er werkelijk OVERAL in Ronse Belgische vlaggen hingen. Op de vraag of hij dit overal gaan bekijken heeft, antwoordt hij dat men dit gewoon wist: "De Belgische vlag werd toen aanbeden". Dat massale voorkomen is nooit meer voorgekomen.

*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?
/

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).
/

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

-Vlaams Huis: op de Kleine Markt; later afgebroken (plaats appartementen waar ....

-verteld door Robert Mathys, Bredestraat, …. 1937 (die ernaast woonde tijdens WO II):

Nijverheidsstraat: er was een magazijn (nu Aelvoet) waar de Duitsers een opslagplaats hadden voor machines en reservemateriaal. Het werd volledig geplunderd op de dag van de bevrijding.

EXTRA'S:

*humanitair verzet:

Grootnonkel Jérôme DE BAETS (Waetsbruggestraat, Ronse) had heel de oorlog een Jood verstopt. Ik wist het tijdens de oorlog helemaal niet. Waarschijnlijk was er ook een Jood ondergedoken in de Sint-Martensstraat. Na de oorlog heeft men gehoord van Remi Willequet (die overleden is) in een huis in die straat graffiti gevonden die wezen op 'die' aanwezigheid.

NOG VRAGEN: hoe heeft hij dit gehoord van zijn nonkel + naam der Joden (in Ronse gebleven?)
+ NOOT 2025: deze man was een ware Kristen Volksbonder en onder meer uitbater geweest van de zaal der Kristen Volksbond en zowaar vader van een oostfronter (die ondertussen lid VNV was geworden), die daar zou sterven.

+ NOOT 2025: met ongeveer 101 minus toch maar één - % zekerheid is dit geval van Joodse redding te Ronse, nota bene door de ouders van Waffen SS-er Armand Waeterloos wiens eega naar verluidt een 'hevige' Duitsgezinde was (wij hebben het krijgsdossier van deze Leona Bogaert maar dat van Armand Waeterloos uiteraard niet want die zou in eeuwigheid deel gaan uitmaken van Russische gronden), nooit op eender welke manier erkend. Zo hebben er wel enkele andere gevallen te Ronse ontdekt; zie Prudent De Bonte naast Armand en Claire Vancoppenolle met een gezin van VIER geredde Joden. We mogen dit zeggen want we beschikken over de editie van de alleszins door het Yad Vashem erkende Jodenredders uit België, en dat hebben wij nogal grondig en sowieso op vlak van Ronse bestudeerd. Alleen het geval van Renée Lille - zie Noëlla Monnart - is daar bekend, waarbij er door Yad Vashem twee Ronsese redders/redsters werden erkend als zgn. 'rechtvaardigen: Marie Orpha Devos die het kind te Ronse dak en zo veel meer gaf, en haar zoon Jean Fouquet die als homoseksueel coiffeur naar Brussel was uitgeweken, het kind op een barre dag naar zijn moeder bracht allicht als dicht familielid van een Joodse vriend. Over al deze en nog gekende 'gevallen' van Jodenredding te Ronse moeten we nog eens één van onze nagenoeglijk veel te veel geplande geschriften afmaken ende loslaten, met nota bene één sterke en quasi algemeen door ons vastgestelde of bijkomende verrassing erin. Die we hier dus maar verzwijgen want we zijn me onze eeuwige goedgelovigheid en openheid al genoeg gechareld, door hoog en iets minder hoog zij het klaarblijkelijk nooit door laag.

Herman Kerkhove is juist met dit verhaal maar vergist zich licht in wat de juiste familienaam moet zijn. We geven ineens de naam op van de zoon des huizes, zoals die dan ergens aan het oostfront zou sneuvelen. Prachtig verhaal toch, een Jood lang en succesvol huisvesten terwijl de zoon ... Trouwens, Jérôme Waeterloos was een zéér goede kennis van de oorlogsburgemeester want hij had samen met zijn eega lang de Kristen Volksbond op Zonnestraat 27 uitgebaat. DUS: het is perfect voorstelbaar dat hij - of zij - van Leo Vindevogel in den draai rantsoenszegels kreeg/kregen, extra dus voor deze uiteraard niet ingeschreven inwoner/onderduiker te Ronse. Het kan werkelijk geen toeval zijn dat het gigantisch belangrijke archief der dienst bevoorrading voor de oorlog, te Ronse is verdwenen.

*geboorteakte van Armand Ferdinand Laurent Waeterloos: 334/1911;
*°Ronse, 06 september 1911;
*v.: Jérôme Waeterloos: ....., 28, °Ronse (KLR 1947: 7/12/1882);
*m.: Marie Adolphine De Bats: huishoudster, 29 (1881/82), °Ronse.

**geboorteakte van Jérôme Waeterloos: 476/1882;
**°Ronse, 7 december 1882;
**v.: Jean Baptiste Waeterloos: wever, 41, °Ronse;
**m.: Pélagie Vanhoost: huishoudster, 39, °Kruishoutem.

**geboorteakte van Marie Adolphine Debats: 438/1882;
**°Ronse, 14 november 1882;
**v.: Ferdinand Debats: wever, 40, °Ronse;
**m.: Judith Vancoppenolle: huishoudster, 40, °Ronse.

*NOG VRAGEN wat voor soort DIENSTEN de scouts in de oorlog hebben gedaan?
Cfr. Bouchez: bedeltochten voor Winterhulp.

De verzetsgroep Les Insoumis hadden dicht bij ons in de textielfabriek Delacroix, Gefusilleerdenlaan nr.... (NB: momenteel rijwielen Vanhauwaert) een gevangenis. Iedere verzetsgroep had een gevangenis: ze zouden als het ware elkaars gevangenen hebben afgenomen! Gaston Jaspers werd hier gevangen gehouden. Van mijn ouders heb ik horen zeggen dat hij voortdurend de toiletten moest kuisen.

++++++++++++++++++++++++++++

Ketels - Lefebvre

Marie-Mathilde Ketels - Lefebvre

*Marie-Mathilde Ketels - Lefebvre + geboortedatum: 28 maart 1922.

*datum interview: 6 juni 2006, 21 september 2006 + 15 (??) mei 2008 + ????…….

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: J.B. Dekeyserstraat nr. 9, maar werkte hele tijd in Kluisbergen; vanaf 5.30 tot 19.00 was ze dagelijks weg (verplaatsing en werk), blijkbaar ook ‘s zondags.

NOOT:VOLGENS LVDB heeft mevr. KETELS thuis SLUIKBLADEN! Opzoeken!

*commentaar; het is niet te geloven maar ....interviews deels nog verwerken ...!

*opleiding tijdens de oorlog: Franstalig opgevoed.

+ haar broer als werkweigeraar erkend!

Telefonisch interview 15/10/2010:

Mijn broer zat thuis enkel op zijn kamer. Hij kwam alleen maar naar beneden ’s avonds als het donker was om te kunnen mee eten. Omdat hij een goede bricoleur was had hij een soort van luistersysteem gemaakt om te kunnen horen wie er beneden aanwezig was. Op een dag was er iemand gekomen die geregeld langs kwam, ik weet nog heel goed dat het de eerste april van ’44 was. Mijn broer is naar beneden gekomen maar bleef in de winkel. Hij hoorde aan de deur ineens een gerucht en sprong achter een gordijn die achter een mannequin hing. We verkochten toen immers regenmantels en hadden een etalage waarachter gordijnen waren gemaakt. Op dat moment lag de verkoop wel zeer laag door alle gebreken. Deze verkoop was ten andere een specialiteit van Joden. Mijn broer was dus klaarkijkend van geest geweest door snel achter dat gordijn te kijken en gelukkig heeft bij de huiszoeking niemand hem daar opgemerkt. Op zijn kamer of elders in huis was er geen speciale schuilplaats voorbereid. Hij hield zich wel steeds weg van de ramen.

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:
*werd men op voorhand in de kerk verwittigd over de mogelijke wegname der klokken?
*was er daarbij een oproep tot verzet: zelf weghalen, sleutels kerk/toren wegsteken,…..?
*waren er Ronsenaars die zelf een plan hadden om de roof te verhinderen? Welk?

*was men ooggetuige van de roof? OF van wie heeft men over deze roof gehoord?

Neen.

*zijn er foto's van de roof in Sint-Martinus gemaakt? Wie heeft deze?

Ja, door Charles De Cordier, broer van Albert. Na het trekken van de foto's heeft hij het fototoestel onmiddellijk achtergelaten bij de ouders Lefebvre, die woonden op nr. .... (vlakbij de kerk dus). De man had angst om gegrepen te worden (er waren waarschijnlijk soldaten in de buurt).

Interessant is dat Jozef Ronsse woonde op nr. 3 (eens huis Gaston Van Der Merckt). Vanaf 1943 liep hij in Duits uniform: allicht had men schrik om hier in de buurt te betogen e.d.m.

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

*De volgende grap werd onder jonge mensen gebruikt en er werd ook persoonlijk aan gedacht (in de eigen geest, dus). Er passeerden veel vliegtuigen richting Duitsland om te bombarderen. Volgens MMKL heette de Duitse organisatie die instond voor de lichtverdediging in het Frans: "DTCA" of "Défense Terrestre Contre Avions" (*NAKIJKEN*). Deze dienst werd verwittigd indien er vliegtuigen kwamen, die dan gezamenlijk "RAF" werden genoemd, om deze te beschieten.*

Wanneer men nu zelf, als vrijheidsverlangende Belg, bombardementsvliegtuigen richting Duitsland zag vliegen, sprak of dacht men:
"Rien A Faire
Dans Ta Cave Adolf"

Of dus dezelfde afkortingen gebruikt in tegengestelde zin = een omgekeerd acroniem!?
VRAAG: heeft deze uitspraak ook niets bezwerends, want "Rien A Faire"!!!???

Ik heb horen vertellen dat in Holland de volgende grap werd uitgehaald: dat sommige Hollanders het dragen door de Duitsers van een bajonet aan hun roem imiteerden door een prei te dragen. Ik weet niet zeker of ik dit verhaal tijdens of na de oorlog heb gehoord.

*hebt u hiervan nog documenten?
*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?
*Heeft men het volgende 'gebed' ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?
/

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?
--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

Ja. Reeds voor de oorlog zongen we op school (koer) of bij de scouts een spotlied, op een gekend airke: zonder er grondig de inhoud van te beseffen. In Ronses dialect nog:

'Hitler deed zijn varken dood

Mussolini krijgt ne poot
En Daladier…die kreeg het staartje mee. Hé!'

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

....

21 JULI = nationale feestdag.

Op 21 juli 194… (ik weet het juiste jaar niet meer) en ook enkel maar één keer in heel de oorlog heb ik in Berchem een nationale vlag zien uithangen: aan een electriciteitspaal op de hoek van Molenstraat, namelijk tussen het gemeentehuis van Berchem en het bureel van de bevoorrading.

*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest?
-welke jaren?
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)
*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?
*heeft men het fenomeen van de levende vlaggen ooit in Ronse gezien (de nationale driekleuren als kledij gebruikt; bijv. 1 persoon droeg een zwarte jas, met rode sjaal en gele bloem, e.d.m. = het leek een tricolore vlag maar was er geen)?
/

-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?

Neen, ik heb thuis wel "La voix des Belges" zien liggen. Allicht via Vancoppenolle. We waren in het begin van de oorlog geburen van Vancoppenolle!

+ NB: is bedoeld de ouders van Georges Vancoppenolle, sectorleider BNB en verdeler van dit sluikblad

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Er werd thuis weinig naar de BBC geluisterd door de schrik voor buurman Ronsse. De zender was sowieso moeilijk te beluisteren door geweldig stoorwerk door de Duitsers.

+ NB: buurman (tot maart 1944) Joseph Ronsse was een extreem radicale collaborateur, en ten andere zwaar psychisch gestoord.

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?
*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?
-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?

Vader deed dit met kopspelden en een lint. Het hing in de keuken. Hij is er mee begonnen na de Russische veldtocht en waarschijnlijk kort voor de slag bij Stalingrad. Een

anekdote hierrond: het tienjarig buurmeisje Juliette had deze kaart eens gezien maar had duidelijk niet begrepen wat dat daar hing te doen. Ze zei eens tegen haar bomma: "Bij Marie-Mathilde hebben ze geen kopspeldjes om op te steken want ze steken allemaal op de muur." (lacht hartelijk)

-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?
-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?
*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?
-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?

Ik heb er over horen vertellen. ik dacht dat de prijsuitreiking doorging op het stadhuis want ik heb zelf, zij het voor de oorlog, nog meegemaakt.

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

(NB Met veel plezier vertelt MMKL het volgende verhaal). *Drie vrienden, waaronder mijn broer Edouard en een student ingenieur, hadden bij ons thuis zowaar een stoorzender gemaakt om de uitzendingen van de door de Duitsers gecontroleerde Zender Brüssel te storen! Ik herinner me nog dat ik soms moest opletten van de kabels: alles was zeer artisanaal uitgevoerd. ... op zolder, ... Dit was een persoonlijk initiatief; ze waren zeker geen lid van het georganiseerd verzet. Een en ander was hoogstwaarschijnlijk in 1942 vermits haar broer nadien verplicht was te gaan arbeiden in Duitsland.*

NOG VRAGEN: wanneer (voor OKTOBER?) een hoe lang? Waren zij lid van de SCOUTS of een andere vereniging? Wat deed haar broer toen: student, …. En is hij ondergedoken?
VRAGEN welke andere vrienden

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…… VOLGENS VANCOPPENOLLE zou ze vanalles hebben!!!

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?
*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?
*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?

*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

Ik moet er jou op wijzen dat dergelijk taalgedrag thuis ten strengste verboden was. Op mijn vraag of ze dit zelfs niet deed tegen de Duitsers, de vijanden, ontkent ze: "het zat er diep in".

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?
*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?

-hoe wist men dit?
-wie heeft dit meegedaan?

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?

Ik heb nooit dergelijke concerten meegemaakt. Mijn vader zou zeker nooit naar dergelijke concerten zijn gaan luisteren. NEGEREN! Ik vermoed dat er in de buurt van het huidige museum door waarschijnlijk Vindevogel een openluchttheater werd gebouwd.

+ NB: hier werd een soort open theater gebouwd in 194.....

DE BEVRIJDING.

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?

Ik heb op de derde september 1944 verschillende vlaggen vliegensvlug zien intrekken uit schrik voor terug opduikende Duitsers (cfr. Herman).

-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?

*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).
*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Nooit van gehoord.

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

Interview met mevr. Ketels - Lefebvre (1922) op 06 juni 2006.

Bij de klokkenroof van Sint-Martinus werden er foto's genomen door de broer van Albert De Cordier (.....); hij was ze echter vergeten doordraaien zodat enkel foto's dubbel op elkaars negatief lagen (goed uitgedrukt?) en we ... geen foto's hebben.

Een Belgische vlag werd in Berchem (nu deelgemeente Kluisbergen) in de nacht van 20 op 21 juli in 1943 of 1944 opgehangen aan de kerktoren: de veldwachter heeft er volgens haar problemen mee gehad (maar is niet weggevoerd).

Er is zeker geen vredesstoet in Ronse geweest.

Het incident in Sint-Ambrosius heeft ze na enige tijd gehoord van leerlingen van deze school. Ik kan me niet herinneren hoe lang het duurde. Wel wil ik benadrukken dat men werkelijk moest opletten met alle negatieve informatie vermits men niet altijd goed wist wie die informatie zou overdragen bij de Duitsers.

Verteld aan telefoon op 21 september 2006:

Gaston Van Der Merckt heeft me ooit verteld dat hij tijdens de oorlog de intentie had om een dochter VICTOIRE te noemen. Dat voorstel zou slecht opgenomen geweest zijn door de dienst burgerlijke stand op het stadhuis

+ navragen of daar een bediende met zwarte sympathieën zat

+ NB: dank zij deze mededeling is uiteindelijk de unieke en uiterst waardevolle idee, en dus de verdere uitwerking ervan, van politieke stambomen ontstaan!!! + die "Victoire" was eigenlijk ..... Victoire Désirée" ... en is wel aanvaard .....

Dit is interessant: het is een soort bewuste etymologisering van de naam, of anders gezegd, een teruggrijpen naar een puur (bij)geloof dat namen een bezwerende, voorspellende betekenis kunnen hebben (nomen est omen: denk aan de film “the omen”!)! In die zin zou het interessant zijn om in enkele Belgische steden een VOORNAAMONDERZOEK te doen!!!!!!! In elk geval hoort deze ‘idee’ van “VICTOIRE” bij de fenomenologie van de eschatologie!

+ NOOT uit 2025: dankzij deze uitspraak - en wat meer dat tussen haar en ons nog aan info werd uitgewisseld zoals met name de beslissende doorverwijzing naar het koppel Roger Vercruyssen - Anna Deworm, door deze legendarische mevrouw Ketels hebben wij uiteindelijk onze zgn. politieke stambomen kunnen of moeten beginnen. Leve deze drie geweldige Ronsenaars en het Fortuin dat ons op tijd bij hen bracht!!! Of zonder één van haar interviews waren wij NOOIT op hét gekomen!

In waarschijnlijk 1942 zou er een affiche moeten verschenen waarin vermeld werd dat er op een bepaalde dag een eieruitdeling zou gebeuren. Vermoedelijk is daarover misprijzend geschreven in “’t Volk van Ronse en Oudenaarde” als een anglofiele daad!

*hebt U tijdens de bezetting het volgend vaderlandslied gezongen of horen zingen: “C’était un soir, sur le pont de l’Yser”?
+ zo mogelijk: door wie nog + waar gezongen?
*heeft U in Ronse ooit termen als “Klein Engeland”, “Klein Berlijn”, of “Klein Duitsland” gehoord om er een bepaald deel van de stad mee aan te duiden?
+ Voor welk stadsdeel + vermoedelijke reden van die lapnaam
*zijn er incidenten geweest toen de Duitsers de voor hen ‘verkeerde’ namen van sommige straten veranderd hebben, zoals de Ferrantstraat,?

+ hebben U en kennissen dezelfde namen als voor de oorlog voor deze straten blijven gebruiken?

++++++++++++++++++++++++++++++++++

L

Laemont

Roland Laemont

* Roland Laemont + °Ronse, 31 juli 1927.

*datum interview: woensdag 14 mei 2008.

*verblijfsperiode/plaats tijdens WO II in Ronse: MERODESTRAAT 18.

*opleiding tijdens de oorlog: Sint-Antoniuscollege Ronse, commerciële richting (handel).

BIJLAGEN:

*door betrokkene getekend plannetje van de straat en zijn huis en buren;
*door betrokkenen geschetste stijgende stamboom.

SPECIFIEKE VRAGEN VOOR BETROKKENE:

*ouders: *Mijn moeder* (NB een Huysman) *is geen familie van Jean Huysman, weerstander.*

*was vader oudstrijder WO I?
+ lid oudstrijdersvereniging? Welke?

Vader was geen oud-strijder maar heeft wel erg geleden door WO I. Hij is 1914 door de Duitsers gevangen genomen en hij zat gevangen te Ronse voor een bepaalde tijd in een lokaal boven een beek. Het was alleszins lang genoeg dat hij door het voortdurend aanwezige water een zware ziekte opgedaan heeft. Uiteindelijk is hij hieraan in 1936 gestorven.

De reden van zijn arrestatie was de volgende. Hij wandelde in het centrum met zijn verloofde, mijn latere moeder. Ze kwamen een koppel tegen, een Ronsese vrouw en een Duitse soldaat, en een kindje – waarschijnlijk hun kindje. In het passeren zei mijn pa tegen zijn verloofde: "Papaatje". De Duitser had het gehoord en hij hield mijn vader aan.

*beroep ouders tijdens de oorlog:
VRAGEN hoe zijn moeder zich in leven hield, zonder echtgenoot.
+ wat deden zijn nonkels, tantes en zijn grootvader met een fabriek die niet meer werkte.

DIVERSE OPMERKINGEN:

Hij benadrukt dat hij zich vanaf zijn jonge jaren, en dat heel zijn leven lang, altijd afzijdig gehouden heeft van massa's.

Vanaf het schooljaar 1940-1941 was er op het college enkel nog les in het Nederlands, onder invloed der Duitsers. De Duitsgezinden konden niet begrijpen dat leerlingen van de Franstalige afdeling voordien, daar nu last mee hadden.

Er was een zeer streng regime op het college. De uuroosters voor het weekend waren:
-zaterdag: van 8.00 tot 16.00 u studie;

-zondag: --8.00 – 9.00: communiemis;
--9.00 – 10. 00: Hoogmis;
--10.00 – 12.00: studie;
--12.00 – 14.00: vrij: men kon naar huis gaan eten;
--14.00 – 15.00: vespers/lof;
--15.00 – 16.00: studie;
--vanaf 16.00 volledig vrij.

In feite begon onze zondag om 16.00! Ik had wel truukjes om me er van vrij te maken. In 1943-1944 was de grote koer van het college bezet door Duitse camions. Ik en anderen hebben er een paar maal banden van plat gezet en suiker in de benzine gedaan. Er is toen een wacht gezet; Duitse militairen. De leerlingen mochten vanaf dan nooit meer door de centrale inkom binnen gaan, maar langs de ingang aan de kapel en de keuken. De studiezaal was ook door de Duitsers bezet. Ik had een vriend op het college, een zekere ..... Stockman uit de Grieks-Latijnse, die een echte durfal was. Hij heeft eenmaal gezien hoe deze Stockman eens een Duitse wacht aan de camions om een beetje benzine vroeg, zogezegd voor zijn aansteker – terwijl hij niet eens rookte. Hij had een soort busje bij dat hij vulde uit de vrachtwagen door te 'siffoneren' (uitzuigen en laten overlopen).

Het proces van Alice ANNICQ en Henri PIETERS.

Ik ben opgeroepen als getuige op het proces van beiden. De rechter was Kerkhove van Ronse, samen met twee assessoren. Hij was zeer mild, zelfs quasi vriendschappelijk wanneer hij zich wendde tot de beschuldigden, vooral tegenover Henri Pieters. Omgekeerd, had hij een vernederende en spottende houding tegenover de getuigen à charge.
Een voorbeeld van die houding. In de tijd van het proces had ik een zwakke gezondheid (een astma). Ik kon daardoor enkel studeren via correspondentie (scheikunde). Omdat ik zei niet op de universiteit scheikunde te studeren maar via correspondentie werd ik daarover door deze rechter belachelijk gemaakt.

Tijdens het proces heeft Pieters alleszins geprobeerd om de schuld zoveel mogelijk op zich te laden. Er is maar een zeer mild vonnis gesproken. Bij mijn weten is ISIDORE Annicq zelfs helemaal nooit lastig gevallen.

+NB: Henri 'Hendrik' Joseph Noël Pieters (°Ronse, 25 december 1903) was VNV-er, Vertrauensmann voor de Duitsers en - nogal onbenullig - oorlogsschepen en daarvoor veroordeeld tot vijf jaar gevangenis. Hij werd later in eer hersteld zodat zijn dossier niet ter inzage is. Van zijn eega Alice kunnen we voorlopig alleen zeggen dat ze Duitsgezind was, en ook de dochter van 'Isidoor/Isidore' (°Nukerke, 19 september 1881). Daarvan kan hier gezegd dat hij lang was verdacht van economische collaboratie maar zou gerechtelijk de dans ontspringen. De vermelde rechter voor de Krijgsraad is zeer waarschijnlijk Julien Sylvestre Emile Kerkhove (°Ronse, 30 december 1900). Die was in de bezetting en erna vrederechter te Ronse, en zal vermoedelijk moeten inspringen hebben te Oudenaarde waar bijzittingen

werden georganiseerd van de Krijgsraad van Gent. Over die plaatselijke Krijgsgerechtstructuur is zo goed als niets geweten. Julien Kerkhove had een broer Gilbert Germain Guillaume Fernand Kerkhove (°Ronse, 16 januari 1902). Die was voor en tijdens de oorlog advocaat en voor de oorlog een tijd actief in de gemeentepolitiek, bij de partij van Vindevogel en nadien Rex. Dat Julien schamper deed als rechter ten opzichte van getuigen tegen collaborateurs, uiteindelijk een vaststelling van slechts één opgeroepen getuige (en tevens een extreme zeldzaamheid ter zake), kan te maken hebben met de sterke Vlaamsgezindheid binnen deze familie Kerkhove en het feit dat er verwantschapsbanden waren met enkele collaborateurs. Germain Kerkhove zou trouwens diverse collaborateurs voor het Krijsgerecht verdedigen, wat ieders goed recht was maar ook kan wijzen op zekere levensbeschouwelijke vertrouwdheid. Zo bekeken kunnen er vragen worden gesteld op vlak van onverenigbaarheid bij Julien Kerkhove. Studies van optredens van rechters in Krijgsraden die zekere Vlaamsgezindheid hadden en dus in theorie mildere vonnissen konden uitspreken, zijn me totaal onbekend.

Ik was de hele sfeer na de oorlog te Ronse meer dan beu, en had genoeg van alle leugens, bedrog enzovoort. Ik ben dan uiteindelijk naar CONGO vertrokken (tot 1960).

Simon Laemont was mijn grootvader. Hij werd echter door iedereen EUGENE Laemont genoemd, en dat was ook de naam van zijn bedrijf in de Kruisstraat. Het bedrijf was een textielbedrijf, een apprêtage en een ververij. Het was gevestigd waar momenteel dokter Delcoigne woont. Het liep door tot aan de Lange Haagstraat. Grootvader heeft zijn fabriek stilgelegd in het begin van de oorlog, om pas na de oorlog terug op te starten. Door de groeiende concurrentie en de noodzaak aan drastische investeringen is het bedrijf eind jaren '40 gestopt.

Georges THIENPONT, die reeds voor de oorlog met mijn tante Angèle was getrouwd, werd door de familie "den Amerikaan" genoemd omdat hij ooit nog naar de STATES (U.S.A.) was getrokken. Hij heeft in Detroit gewerkt bij de Ford wagenfabriek.

Apprêteren is het volgende. Wanneer de draad uit de spinnerij komt, is hij nog ruw. Er zijn gelijk nog wolletjes errond. In de apprêtage wordt de ruwe draad fijn getrokken in een bad met wit meel. Bij het stoppen van de zaak in 1940 was er zoals steeds een gewone voorraad van dit wit meel. Het werd verdeeld over de 5 families. Mijn moeder heeft er een tijdje brood van gebakken in de oven van de Leuvense stoof.

Ik heb Alberic De Tollenaere goed gekend. We zaten in dezelfde klas, en woonden nog een tijdje redelijk dicht bij elkaar vooraleer Alberic naar de Zonnestraat verhuisde (NB Meulekensstraat). *We kenden elkaar zo goed dat wanneer hij na de oorlog secretaris geworden was van de Handelskamer, en hij nadien vertrok voor een andere job, ik door hem aangezocht werd om deze job over te nemen. Ik heb echter tijdens de oorlog NOOIT van dit dagboek gehoord.*

+ NB: het bijzonder interessante oorlogsdagboek van Alberic De Tollenaere (°Ronse, 17 maart 1927) is slechts op stencil uitgegeven. het is redelijk of zelfs zeer uniek want hoeveel dagboeken zouden er zijn gemaakt doorheen de gehele oorlog door een middelbare scholier, die dan nog maar 13 was toen hij ermee begon!? Ik had het geluk hem een paar keer te kunnen bezoeken, in het nogal verre Genk. Onwaarschijnlijk dat een goede klasmakker van hem dan toch niets van zijn dagboek afwist. Het kenschetst meer dan een verhandeling de angst die in deze tijd heerste.

*was u lid van de scouts (cfr. MB): welke herinneringen met hem inzake de Duitsers?

Ik was heel de oorlog lid van de scouts. Ik was op het kamp van Anvaing maar herinner me niets van een opgehangen Belgische vlag.

*heeft MB u zijn tekeningen Toetiade ooit laten zien,

Ik heb nooit deze tekeningen gezien. Men moest anderzijds aan Maurice Bouchez maar vragen om een tekening te maken, van Hitler of zo, en hij deed het direct. Ik heb na de oorlog nooit meer contact met MB gehad.

NOOT: MB is wel van 1942 en is afgestudeerd in het college in 1941-1942.

*weet U van een door Guy Termonia beraamde en door MB verijdelde aanslag?

Ik ken deze aanslag niet. Anderzijds hebben we samen met Jean Noël WAETERLOOS op het huis de volgende leuze aangebracht. Het was geschreven op een blaadje papier van zeg 10 x 25 cm. dat we spijkerden aan de gevel. De tekst ervan luidde:

"De boom is gekozen,
de koord is gevlochten".

Dit gebeurde waarschijnlijk in 1942, nog voor de bomaanslag. We hebben dit maar eenmaal gedaan, en de reden was eerder een soort uitdaging, niet zodanig verzet. Ik had nochtans een zeer goede band met Joseph Vindevogel, maar dit voorval hebben we hem natuurlijk nooit verteld. We hebben elkaar nog geholpen met ons huiswerk. Soms durfden we hem wel pesten. We schreven bijvoorbeeld met krijt "SS" op zijn rug. Hij reageerde nooit, alleszins heeft hij nooit iemand van ons verraden.

+ NB: Joseph Jules Marie Vindevogel ook Jefke Vindevogel genoemd (°Ronse, 04 augustus 1924) was nochtans drie jaar ouder dan Roland Laemont: opvallend dat ze elkaar in huiswerk hebben geholpen. De Vindevogels woonden vlak tegenover de uitgang van de Merodestraat, richting college. Joseph was op één broer na zoals ieder kind thuis ingeschakeld in de collaboratie en werd als lid van het Vlaams Legioen ter dood veroordeeld wat in tweede instantie werd herleid tot acht jaar gevangenis en hem dus het leven bespaarde.

*hebt u in de klas gezeten met leerlingen die naar het Oostfront getrokken zijn:.....
+ anekdotes over hen tijdens de schoolperiode

Er was een zekere ..... Deruyver. Die heeft zijn studie gestopt en is naar het Oostfront getrokken. Hij was bij de Hitlerjugend, en is eenmaal in uniform naar de school gekomen. Men heeft hem gevraagd dat niet meer te doen. Ik geloof dat het uniform in een ..... kleur was. Hij was gewoon in de klas. Hij deed helemaal niet aan propaganda.

+ NB: volgens onze informatie (zie interview Roland Vandenbossche) was Waffen-SS-er Jean Roger Victor Deruyver (°°Ronse, 11 april 1926) een leerling van het Koninklijk Atheneum. Misschien heeft hij een deel van zijn studie even in het college gedaan? Voor meer info omtrent Deruyver: zie vermeld interview.

Het BUURTSCHAP

*hoe hecht was de buurt?
-hielpen de buren elkaar? HOE???
--werd er soms voedsel of brandstof GELEEND?
--werd er soms voedsel of brandstof GEDEELD?
--ging men soms 's avonds bij elkaar op een afwisselende basis om brandstof uit te sparen,
-waren er buurtfeestjes tijdens de oorlog;
-waren er ernstige incidenten (burenruzies, bekladdingen,.....)
-kent u iemand van de straat die verklikt is geweest? Door wie (een buur,.....)
-is er een feest geweest bij iemand die van Duitsland in de buurt terug gekomen is (van de straat zelf, een zijstraat, ...)

Op alle vragen heeft Roland Laemont "neen" als antwoord.

Ik wijs je op het plannetje. Men leefde eigenlijk eerder geïsoleerd in deze straat (hun nr. = 18). Recht tegenover ons was er maar één huis: van de familie FONTAINE. De moeder en dochter ervan werkten bij Pieters - Annicq op nr. 20. Ze wasten er enzovoort, en ze dienden er ook op tijdens de vele feesten (NB is bedoeld met Duitsers + onder meer daardoor is dit huis bij de bevrijding geplunderd).

Naast hen links was:

--op nr. 20 het huis van Pieters-Annicq;
--op nr. 22 was het hoekhuis reeds met de Maghermanlaan, waar de ijsfabriek zich bevond van Amand RAEVENS. Deze mensen "deden mee met degene met wie ze stonden": spraken ze met iemand die Duitsgezind was, dan waren ze dat ook, enzoverder.
Naast hen rechts was de fabriek PHOENIX. Deze fabriek is in het begin van de oorlog voor de hele duur gestopt met werken. Mogelijks was de eigenaar een JOOD. Iedereen zei dat toch. Hij is verdwenen, en ik heb hem de hele oorlog niet meer gezien. Het was in deze ruimte dat nadien WINTERHULP werd ingericht.

*Kende U Joseph TORCQUE, zaakwaarnemer, 60 in 43, MERODESTRAAT 12

Hij was een verzekeraar.

*kende u Julien DESCAMPS, nijveraar, 52, MERODESTRAAT.....???

Hij was een textielproducent, die waarschijnlijk in het begin van de oorlog gestopt is. Hij had zijn fabriek aan de overkant schuin, naast die van Annicq.Hij had een zoon JULIEN met mij op school, en nog een zoon ANDRE en een zuster ...

NOOT: dit is Julien DESCMPS:
-°Ronse, 20 februari 1928;
-woonachtig SINT-SAUVEURSTRAAT 5.

*kende u Laurent Mispreuve?
Laurent MISPREUVE, nijveraar, 48, MERODESTRAAT 8.
+ zoon Lucien op MERODESTRAAT 51.

+ weet u wat hij produceerde?

Neen, kent hen nauwelijks. Waarschijnlijk ook textiel: een weverij.

*kende U René Vanden Abeele:
--geboren in Ris-Orangis (FRANKRIJK = buurt Parijs) op 29/7/1917;
--zoon van René Vanden Abeele, °Schorisse op 13/71892;
-wonende Merodestraat 57 (KLR 1947)
VRAAG: waarom in Frankrijk geboren?

Neen, kent hen helemaal niet.

*VRAAG: wie woonde er in het formidabel groot huis op de hoek van de Merodestraat en de Oswald Ponettestraat?

Hier woonde de fameuze en schatrijke DE MEESTER. Die was rijk geworden in Congo, en handelde nu in in- en uitvoer van draden over de hele wereld. Hij heeft een kind aangenomen, een zekere Jo De Winter, die nu nog in het andere huis van De Meester woont, in Flobecq (aan de baan naar Brakel).

Laurent VANDERSWALM -werktuigkundige;= 17/05/1910
*m. : Georgina Marie Sidonie DECONINCK:
*MERODESTRAAT 49

*kende U deze familie tijdens de oorlog?
*wat wist u van hen tijdens de oorlog
*kende u de volgende relevante VOORNAMEN?
Baudouin Léopold Albert Georges VANDERSWALM 1941, 28 januari (14)
BROER van Alain Mirval André John VANDERSWALM: 1943, 7 juli (195)

Vanderswalm was een zeer grote kerel en een grote "bruller", op zijn werk en elders. Zijn vrouw was daarentegen echt klein. Hij had een atelier rechtover de fabriek PHOENIX. De voornamen (zie verder) ken ik niet. Over de tweede voornaamkeuze: "Het is een beetje gedempt".

+ NOOT: dit brullen van hem betekent een beetje dat hij opviel, in het ... oog liep. Alleszins moest Henri Pieters steeds voorbij diens fabriekje passeren. Was dit ook het geval voor Gerard Phillipe? OPZOEKEN

De voornaam EDITH is een vernoeming: zijn nichtje 'Monique Jeanne Edith Anny LAEMONT" heeft de voornaam EDITH gekregen naar zijn eigen zuster EDITH die in 1928 is geboren (OPZOEKEN haar akte in geboortenregister ; waarschijnlijk 10 of 11 november 1928).

Misschien is de ANNY genoemd naar een zuster van mijn grootvader die definitief naar de U.S.A. is vertrokken en nooit meer terug gekeerd (NOG haar NAAM VRAGEN)

++++++++++++++++++++++++++++

A.L.

+ commentaar: betrokkene was vriendelijk maar uiterst voorzichtig. Daarom ook gebruik van haar initialen. Ze kwam zonder de minste twijfel van een zeer Vlaamsgezinde familie met duidelijke vertakkingen naar ... Dus vormen van collaboratie, waarvan we geen voorbeelden gaan geven want .... Het was ook een beetje jammer dat ze weduwe was, voor haar en haar dierbaren natuurlijk in de eerste plaats. Maar ook voor ons want haar echtgenoot was bij leven en welzijn uitgesproken Vlaamsgezind en had allicht - indien.. indien .. en als ... - als hij dus had willen spreken, veel ... over alleszins 'één' zijde van het oorlogse en ook al na-oorlogse Ronse kunnen vertellen, in het bijzonder rond de bekende Leo Vindevogel en allicht ook rond Maurice Ponette. We waren toen zeer groen en hebben ook niet gevraagd of wijlen haar echtgenoot toevallig thuis nog relevante archiefstukken rond uiteraard WO II en Ronse had laten liggen, die wij dan ... voorwaardelijk wijzend op onze toenmalige tekortkomingen; al doende en al vallende leert men opstaan en liefst vooruit gaan, al kunnen wij dat van nogal wat zgn. academische historici en net rondom WO II niet zeggen of eerder dus (??) het omgekeerde waarnemen. Overigens kenden wij reeds voordien - mensen, wat kenden wij toen veel mensen te Ronse... - één van haar sympathieke zussen als ook gehuwd aan de eveneens zeer sympathieke X. Zijn wij zo bij haar aanbeland?

*datum interview: 7 oktober 2006 + ……

*AL + *geboortedatum: (allicht Ronse maar vergeten vragen) 24 december 1923.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Steenweg op Doornik 137. Nadien Engelsenlaan. Dat wil zeggen dat ze, naar school gaand, steeds het relatief dichtbije huis van de familie Vindevogel moest passeren. Gezien haar eigen leeftijd (1923) kan zijn bevriend zijn geweest met bijvoorbeeld dochter Helena Vindevogel (1922). Omdat wij toen volkomen te stom waren om aan deze nu vanzelfsprekende of logische menselijke verbanden te denken, hebben wij dit soort vragen niet gesteld want dus zeer domweg niet eens bedacht. Overigens heeft deze parmante dame geen enkele ter zake mogelijke associatie zelf bedacht of aan ons als relevants op te schrijven informatie voorgesteld. Zwijgen tegenover een interviewer is vanzelfsprekend het goede recht van elke geïnterviewde. Gezien zowel de directe buurt als de favoriete school van de jongedames Vindevogel, hebben wij hier een kans laten liggen. Uiteindelijk kan ons vooral worden verweten dat we niet eerder of pakweg twintig jaar eerder aan dit onderzoek waren begonnen. Wie weet hoeveel open blijvende mysteries wij hadden...?

*opleiding tijdens de oorlog: studente normaalschool Sancta Maria Ronse (alleen voor meisjes), schooljaren 1939-1943.

*was vader oudstrijder WO I? JA

<u>BEGIN VAN DE OORLOG:</u>

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Eerder een bewondering voor de orde, tucht en onberispelijke houding van de Duitse soldaten die in vergelijking met de wanorde en chaos die we zagen bij onze soldaten tijdens de mobilisatie.

Zeker het eerste jaar was er een - blijvende - bewondering. Deze bewondering moet volgens haar geschetst worden in het milieu van eind jaren dertig: een teveel aan schandalen in België (waardoor bijvoorbeeld een partij als Rex kon ontstaan). De bewondering smolt als sneeuw voor de zon met het verschijnen van wat betrokkenen in het algemeen de SS noemt. Het had volgens haar te maken met "de jacht op de mensen". Hiermee wordt natuurlijk de jacht op de werkweigeraars bedoeld (na 08/10/1942). Betrokkene vernoemt ook Stalingrad als belangrijke factor in een andere kijk op de Duitsers.

KLOKKENROOF 1943.

Betrokkene ging steeds naar de mis in Sint-Martinus maar heeft toch niets vernomen van de klokkenroof; noch voordien, noch nadien…..

NOG TERUG VRAGEN!

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

Betrokkene wijst erop dat hun ouders hun zeer sterk afschermden van de bedreigende wereld; zie ook elders. Men wilde veilig de oorlog doorkomen.

NOG TERUG VRAGEN !!!

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…)?

10 MEI = inval van Duitsers in België.

Betrokkene ging weinig in de stad. Naar school ging zij steeds via de Kruisstraat; ze passeerde dus niet langs het park met het monument uit WO I.

1 NOVEMBER = Allerheiligen.

Betrokkene moest elke dag naar school passeren langs het kerkhof.

11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.

Betrokkene heeft nooit gehoord van een incident in het Koninklijk Atheneum op deze dag (cfr. Gilbert Scherpings); *het waren toen volledig afgesloten werelden.*

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Men had thuis geen radio.

NOG VRAGEN: ging men ooit luisteren naar de geburen?

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

Neen.

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?

Mijn vader, die postbode was en die als ronde het centrum van de stad had, heeft ons het volgende verteld. Op een kiosk op de Vrijheidsplaats, nu Rooseveltplein, concerteerde een militaire muziekkapel, ik vervolgde gewoon mijn bestelronde, zonder een poosje te blijven staan om te luisteren. Later vernam ik dat ik werd bespied door een witte om, indien ik zou hebben staan luisteren dit voorval als belastend zou worden aangezien las ... sympathisant te zijn voor de bezetter.

+ NOOT: wij kennen de identiteit van deze postbode, officieel in KLR 1947 gekend als "*brievenbesteller*" en geboren te Schorisse in 1890. Diens eega is gezien haar familienaam mogelijks een Waalse of Franstalige. Een register hebben wij niet opgezocht. Deze man is zeker nooit op een gekende manier 'lastig' gevallen en moet door zijn beroep - en beroepszwijgplicht! - extreem maar dan ook extreem veel hebben geweten, doordat hij net in het CENTRUM van Ronse facteur was. Meer zelfs; het is zeer voorstelbaar dat onder meer of vooral 1944 toen de extreem gevaarlijke collaborateur Jozef Ronsse zich op Vrijheidsplaats 11 kwam vestigen met zijn gezin, om daar regionaal hoofd van DEVLAG te spelen, daar allerlei brieven zijn toegekomen - bijvoorbeeld met op de achterzijde geen afzender en consorten. Dat laat toe dat deze man, de vader van A.L., op eigen houtje KAN hebben beslist om dit soort eerder anonieme brieven achter te houden id est zelfs te vernietigen, dus een extreem zware beroepsfout te maken - maar daarmee ... gered heeft. Daarvan kennen wij alleszins voorbeelden van een facteur of brievenbesteller in Ellezelles, en idem dito van een Ronsese postbode in het nabije Waals dorp van Amougies pardon toen Vlaams want Amengijs: zie elders Salomon DEPLECHIN. Deze vader moet daar dan op dezelfde 'Place' bij de bevrijding veel hebben gezien, zoals dus (sic) de zeer druk bijgewoonde haarafsnijdingen en aanverwanten, vooral of alleen georganiseerd door de verzetsgroep BNB dat met name voor zekere tijd hetzelfde net vermeld gebouw als hoofdkwartier had overgenomen. Op dezelfde plaats en door dezelfde groep werden ook verhoren annex martelingen gepleegd tegenover - vermeende- collaborateurs, met zeer overigens toestemming zoniet medewerking van het parket van Oudenaarde of de herstelde justitie van het bevrijde Belgenland. Onbekend of dat door de dikke muren van dit geweldig en nu nog opmerkelijk gebouw kon doordringen, of misschien indien een brievenbesteller net op dergelijke momenten het deksel van de brievenbus had opgelicht.

Betrokkene vermeldt dat inzonder Vlaamse katholieken nogal in het oog werden gehouden. Haar vader was lid van het Davidsfonds (NB: voor de oorlog was de door velen

vermaledijde Flor Grammens nog secretaris van de plaatselijke afdeling geweest). Er was een soort opdracht van het verzet (WELKE AFDELING??) *om speciaal concerten in het oog te houden naar eventuele sympathisanten. Volgens betrokkene heeft haar vader het 'verhaal' aan zijn kinderen pas verteld na de oorlog. Zelf heeft hij pas vernomen dat hij zogezegd bespied werd na de bevrijding.*

Betrokkene benadrukt dat er een ATMOSFEER VAN ALGEMENE ARGWAAN was; men moest voortdurend op zijn hoede zijn. Zo vertelt zij iets over dochter …. Vindevogel: het meisje zat 2 jaar voor haar op dezelfde normaalschool. (NOOT: dus het gaat zeker over Helena Vindevogel, 1922). *Er was bij betrokkene, en ook andere leerlingen, een soort schroom, zelfs angst, om teveel met dochter Vindevogel gezien te worden. De logica was immers: met wie je gezien wordt, daaraan wordt je getaxeerd. Volgens betrokkene was dit waarschijnlijk schooljaar 1940-1941. Betrokkene vermeldt dat de school in 1942 - 1943, haar afstudeerjaar, immers verhuisd was naar de Peperstraat. Dochter Vindevogel was ook 2 jaar ouder.*

Betrokkene vermeldt dat Vindevogel na zijn eerste aanslag recht had op een lijfwacht. Ze passeerde aan het huis Vindevogel elke dag 4 maal! Ze deed telkens haar best niet eens naar deze persoon te kijken.
Ons pa stelde: niet teveel…….. VERDER DOORVRAGEN

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

a) Sancta Maria: gebouwen kostschool en normaalschool (eerst gedeeltelijk, daarna totaal). Ingenomen door legerhospitaal.

Opmerking: als studenten van de normaalschool hadden we in het begin nog enkele klaslokalen maar de enige ingang was "Kruisstraat nr. 57" en niet meer de ingang Kaatsspelplein. Aan die enige ingang stond bestendig een soldaat op wacht die altijd salueerde als we binnen- of buitenkwamen. Maar dit deed hij ook wanneer hij ons toevallig tegenkwam in de Wijnstraat. We waren enorm verlegen en durfden niet te zeggen dat het voor ons niet hoefde want de gevolgen zouden weleens voor ons ongunstig worden geïnterpreteerd. We hadden trouwens altijd een gevoel van 'op de hoede' te moeten zijn in alles en overal. Dit was een onderdeel van het onvrije gevoel dat bestendig heerste in het gewone dagelijkse leven van jonge mensen.

b) Officieren in een huis in de Hoogstraat, nu huis van dr. K. Vandekerkhove (vroeger dr. Monnart)

Betrokkene herinnert zich nog de mooie, lange mantels en mooie uniformen: daarom dat het om officieren ging.

c) oud kasteel Snoeck: dit gebouw is nu verdwenen, want ingenomen door villa's, voorbij en aan dezelfde kant van Villa Carpentier (Steenweg op Doornik). Vermits mijn thuis ook gelegen was in dezelfde straat, meer naar het centrum, en dit stuk nu de Engelsenlaan noemt (sedert de bevrijding, daar de Engelsen langs die straat Ronse hebben bevrijd)), hebben de hele tijd Duitse soldaten 's avonds laat horen terugkomen van hun uitstapje in het centrum van Ronse.

d) Op de Vrijheidsplaats (nu Rooseveltplaats). Het hoogste huis waar nu appartementen zijn van de huisvestingsdienst, was De Vlag gevestigd (o.a. de Gestapo).
Huis Van Obost.

+ NOOT; hier was de zwarte jeugdafdeling en zeker de Kerlinnekes (VNV-jeugddienst) gevestigd. Was betrokkene soms ..?

.....

Betrokkene weet van horen zeggen dat er op de Rooseveltplaats vrouwen zijn kaalgeschoren na de bevrijding.

+ NOOT; zie eerdere opmerking van ons ter zake.

++++++++++++++++++++++++++++++++++

M

Mariotte

Armande Mariotte

*commentaar: interview een klein beetje nog verwerken.

+ commentaar: ik ben op het goed uitvallen bij haar binnen gestapt + zoals Lionel het zei is ze inderdaad bedlegerig maar zeer goed van memorie. Ze spreekt tegelijk traag maar heeft zo veel te vertellen dat ik voortdurend moet vragen om even te wachten omdat ik het gewoon niet opgeschreven krijg. Om redenen ben ik zelf al wat moe, zij wordt ook moe maar wil langer doorgaan dan ik. We spreken af dat ik eens later langs kom, op het moment dat haar eten wordt gebracht. ik zeg haar dat dit een beter tehuis is als dat van Hogerlucht, maar zegt dat sinds de NVA de voorzitter heeft er minder gekuist wordt. Ze is weduwe sinds ..... Het was een heel goede man, zegt ze en krijgt wat glazige ogen (ik wend me wat af maar ben toch aan het glimlachen; je kan met zo'n nieuws natuurlijk alleen maar blij zijn). Ze heeft geen kinderen. Haar neven en nichten hebben alles uit het huis gehaald, dat is verkocht en het enige dat ze nog van vroeger heeft zijn de reeks foto's aan haar muur, en wat postuurkes. Ik moet er van mijmeren; wat zou ik in zo'n geval met al mijn boeken en dossiers moeten doen?

+ ze geeft nog een mooie anekdote op in zake de komende Eerste mei (2015!!!); van een andere socialiste krijgt ze dan een rood hoofdkussen. Heel haar familie was socialist, zoals ook die van haar echtgenoot. Ze hebben als koppel nog het Feestpaleis uitgebaat in de jaren ...., en familie van haar man, de familie Plume of de PLUIMS bijgenaamd, ook nog het Feestpaleis in de Ferrantstraat.

+ OPGELET: ik heb geen enkele vraag voorbereid behalve deze ene vraag: droeg Uw vermoorde gebuur Marcel Van Butsele een zwart uniform, en hebt u dat met uw eigen ogen gezien? zie VERDER

*Armande Emilienne Mariotte + geboortedatum: °Ronse, 10 december 1930.

*datum interview: + vrijdag 24 april 2015 + NOOT uit 2025: we hebben haar nog enkele malen opgezocht in het RVT omdat het zeer goed klikte tussen ons, ze graag vertelde en wij een sociaal mens zijn. 'Ergens' nog veel te weinig wegens het bekende wegens maar alleen al dit interview van een zgn. jong mens tijdens WO II leverde zovele interessante info op, dat we als het ware spijt hebben geen twintig jaar eerder met dit oorlogsproject zijn gestart. Bovendien had ze zeker nog 'extra' ontzettend veel interessante anekdotes kunne vertellen over hoe zij en haar familie zeer diep waren betrokken in de tweede mogelijks zelfs eerste en ook derde beweging van het toen extreem belangrijke socialisme van Ronse, zij als onder meer uitbaatster van het beroemde Feestpaleis - een gebouw of een project dat wij nota bene als onafhankelijke rond 2.000 wilden redden m.h.o. op een toekomst als het nieuwe cultuurbastion van Ronse maar .... blabla. Wij zijn haar sowieso of zeer specifiek zeer dankbaar in de voor ons zeer zeldzame blik in de motieven van een 'kleine' smokkelaar tijdens WO II.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse:

+ bij haar ouders Hector Mariotte - Angèle Driegelinck, Kapellestraat 85.

*beroep ouders: vader was kolenhandelaar; moeder was huishoudster.

Mijn schoonvader noemde Noel Plume maar werd Noé genoemd. Hij staat daar op die foto met die speciale hoed. Hij woonde toen in Amerika, en mijn man Leon, die met zijn foto onder zijn vader staat, is daar in 1928 ook geboren. Mijn schoonvader was spelend lid van een fanfare in Amerika. Daar waren Ronsenaars en Amerikanen bij, meestal socialisten. Mijn schoonvader was vuurkruiser en trok iets van geld omdat hij niet meer zo goed hoorde, van artillerie ... Ook mijn man speelde muziek, en is ook dirigent geweest bij .... en ... Die andere muzikant is de zoon van mijn schoonbroer José (NB: de bekende trompettist Serge Plume). De familie Plume werd vroeger de PLUIMS genoemd. Mijn man had twee broers: José, die politiecommissaris werd, en Robert.

Mijn schoonvader speelde trompet, zoals ook mijn man Leon Plume. Mijn man heeft nog gespeeld voor de Engelsen in de Sancta Maria. Hij is nadien dirigent van het muziek van De Verbroedering geweest en ook kapelmeester van de brandweer. Hij heeft nog een orkest gehad met zeven man; 's zomers speelden zij alle zondagen op de Kluis in de Palace. ze speelden ook op huwelijken; dat was dan jazz en levensliedjes, veel om op te dansen. ik ben zeer veel mee geweest met dat orkest.

We zijn in 1952 getrouwd en ik kende hem vanaf mijn 17de. Hij is in 2004 overleden; ik heb een heel goed huwelijk gehad. Kinderen hebben we nooit gehad doordat we zo veel moesten werken, zowel in het Feestpaleis als nadien dan in ploegen in de fabriek. En mijn moeder had gezegd; "Ik heb twee kinderen gekweekt, en nu geen meer".

Moïse Mariotte is een nonkel van mij. Hij heeft ook in Amerika geweest. U vraagt me of hij soms protestant was, of zijn ouders protestanten waren door de keuze van die voornaam. Moïse was zeker geen protestant maar wel meer dronken (NB lacht). *Hij werd trouwens MAURICE genoemd en niet Moïse. Ik heb zeker geen protestanten in de onze familie gekend; misschiens waren er wel langer geleden. De familie Mariotte was afkomstig van Russeignies. Ik heb dikwijls meegemaakt dat ze dachten dat mijn familie van Frankrijk kwam, of zelfs van Italië; er zou een familienaam zijn als Mariotti!*

Mijn ouders noemden Hector Mariotte en Angèle Driegelinck. Mijn ouders waren socialisten en ook thuis bij Driegelinck waren het socialisten. Mijn pa werd TORIE genoemd. Hij heeft in de eerste Wereldoorlog .....

Mijn parrain was François Mariotte, die TSJOE werd genoemd. Hij was zeker vrijzinnig en is in geen kerk begraven. Ook .... zijn niet in een kerk begraven. Hij was operateur in het Feestpaleis (NB in de cinema), *tussen de oorlogen en ik denk ook in den oorlog.*

NOG VRAGEN of en HOE haar rode familie Mariotte tijdens de bezetting de EERSTE MEI vierde!

+ kent ze nog andere soorten EERSTE MEI vieringen bij andere socialisten uit de buurt, kennissen...

+ heeft de coöperatieve bakkerij iets speciaals gebakken op een EERSTE MEI in de bezetting: wat + in welk jaar ...

+ waar was het juiste adres van deze bakkerij; Nieuwe Brugstraat aan zijde .....

+ werkte deze bakkerij nog tijdens de bezetting .. .vanaf wanneer wniet meer ...

+ idem voor de liberale bakkerij
+ lag die naast de rode ... beschrijf ...
+ werkte die nog ...
+ waar lag de bakkerij van de VOLKSBOND: Spinstersstraat, Langehaagstraat??
+ werkte die nog tijdens .... + vanaf ....

+ kende zij de Pluims reeds binnen de oorlog: ook enig verzet door haar latere man, diens familieleden .....
+ wanneer en voor wat ging ze als kind tijdens de bezetting naar het Feestpaleis in de Stationsstraat

Armand Mariotte is mijn broer. Hij is geboren in 1921. We waren thuis met twee. Hij is gemobiliseerd geweest en was 18 maanden soldaat. Hij was juist 8 dagen thuis als hij weer werd opgeroepen. Hij is gehuwd in Ronse op de tiende mei 1940, een vrijdag en de dag dat de oorlog begon. Hij is dan gehuwd op een half uur tijd; er was niet eens een huwelijksfeest. Zijn echtgenote was Leona Van Butsele. Haar broer noemde Leon maar werd NELSON genoemd; waarom, dat weet ik niet. Hij is zwaar verbrand ..... Duitsland geworden ... . Haar vader noemde Jérôme Van Butsele, en haar moeder Anna ... ze woonden ook op de Kapellestraat.

Mijn broer is ondergedoken in Brussel. Zijn echtgenote had een daar een nieuwkuiswinkel en deed stoppage (pikureren). Mijn broer en zijn vrouw hebben samen in Duitsland gewerkt want hadden geen geld, allicht in 1940 - 1941. Toen zijn ze terug gekeerd en wilden niet meer in Duitsland werken. daarop zijn ze naar Brussel verhuisd. Armand was dan thuis ondergedoken, in de Rue Geefs en in de Rue Thiéfri in Schaerbeek. Dat was inderdaad thuis, en ik weet dat hij ondergedoken zat want hij kreeg geen zegels meer. Zijn vrouw werkte voor hem. zij deed de winkel en hij het huishouden. Hij kwam bijna nooit buiten. Eén keer was hij buiten en toen vielen er in zijn buurt bommen; toen is hij zeer bang geweest om opgepakt te worden. Zijn vrouw Leona Van Butsele heeft nog voor Joden gewerkt, binst den oorlog. Zij keerden hun kostuums om, om de schoonte van het kostuum te bewaren. dan moesten de knoopsgaten van kant worden gewisseld en mijn schoonzus deed dat. Verven deden ze ook; mijn broer deed boven op een mansarde. Sommige Joden deden nog een beetje handel en deden nogal geheimzinnig. Mijn schoonzuster heeft nog voor de bevrijding drie pulls gekocht, één voor mij en voor mijn moeder en één voor haar moeder haar naam, daar kan ik nu niet op komen (NB: Anna Dussart).

Mijn broer was socialist, zijn vrouw en haar ouders ook. Mijn schoonzuster haar kozijn was de neergeschoten Marcel Van Butsele. Haar broer Leon, die Nelson werd genoemd, is zeer zwaar aan zijn benen verbrand geraakt in Duitsland. Hij is genezen geraakt maar was een tijd gehandicapt toen hij naar huis terug keerde. Hij is na de oorlog voor het ABVV gaan werken in het Feestpaleis.

Mijn broer en schoonzuster kregen in 1940 hun eerste kind dat ze Iris noemden. Het was de keuze van moeder Leona. Zij vond het gewoon een mooie naam; er zit dus geen enkele speciale reden achter. Bij de doop wou de onderpastoor op het Sint-Hermes het meisje dopen als Marie want hij vond Iris een Joodse naam, maar mijn moeder heeft gezegd "Neen, het moet Iris zijn". Daarmee is het Iris Marie genoemd.

+ NB: het relaas van die "Marie" klopt echter niet want het kind, dat werd geboren in juni 1940 en ergens in die periode zal zijn gedoopt, noemt voluit "Iris Armande Annie". De

moeder van Armande en dus inderdaad de grootmoeder van dit kind, noemde zelf Marie Angèle Driegelinck. De getuigenis omtrent dit antisemitisme van een katholieke priester is natuurlijk uiterst pijnlijk en één van de vele voorbeelden van de eeuwenlange, diepgewortelde afkeer van het christendom ten opzichte van de Joden.

Mijn vader was een kolenhandelaar op de Kapellestraat. Wij woonden op nummers 81, 83 en 85. We woonden in één huis en in het andere ben ik na de oorlog getrouwd. een derde nummer was voor het kolenmagazijn. Die gebouwen zijn allemaal afgebroken (NB: nochtans interessante gebouwen bij; en deze zijn zowaar 'eeuwig' te zien op Street View). *Mijn pa deed smokkel in van alles. Voor en an de oorlog was hij alleen koolmarchand. Hij verkocht alcohol, knopen, waspoeder, beetje van alles. Binst de smokkel verkocht hij nog kolen. Hij deed die smokkel meer uit vriendschap, met kleine winst. Hij gebruikte normaal een stootkar of een kruiwagen. Voor grote leveringen deed hij beroep op een boer, Michel TONNEAU .... Mijn vader gaf hem voor kleine winst kolen en wij hadden heel de oorlog door boter voor een kleine prijs. Mijn vader heeft nog binst den oorlog een hondenkar gehad. Die werd getrokken door een Duitse scheper, die wel lasten van 100 kilo aankon. In feite ging het om een soort kruiwagen. Ook ik heb binst den oorlog aan die kar en met die hond mee getrokken, met een zeel of een "suul".*

Hij is eens opgepakt in 1940 of 1941 en drie dagen gearresteerd geweest in Doornik. Hij is met alcohol aan de grens gepakt door douaniers. Daarom heeft nadien een paar keer huiszoekingen gehad.

In het begin van de oorlog waren er zeven Belgische krijgsgevangenen weg gelopen en mijn vader heeft hen in de boerderij van Duquin verstopt; dat is boer Duquin met een zoon die de Makri deed en een andere zoon is Miel Duquin. Ze mochten daar maar één dag blijven. Mijn vader heeft dan nog met iemand anders, mogelijks mijnheer Gosseye, burgerkleren gaan halen voor die militairen: die konden in hun militaire uitrusting natuurlijk niet verder rondlopen. Ze hebben voldoende kleren gevonden en hebben die gasten, het waren vooral Walen, nog de baan naar Leuze opgestuurd.

+ intro: Marcel Georges Theophile Van Butsele was geboren te Ronse op 23 januari 1928, en woonde thuis bij zijn ouders op Kapellestraat 194. Hij werd neergeschoten op 12 augustus 1944 vlakbij zijn woonst. Hij was niet onmiddellijk dood, want zou overlijden 's nachts om 2 uur, en kon vooral de naam zeggen van één van zijn twee moordenaars: Albert Bauwens, die was vergezeld van Gaston Snoeck, beiden leden van BNB. Marcel was enig kind, en zijn ouders zijn nooit verhuisd.

Dit is mijn enige voorradige vraag bij het eerste bezoek: wat weet u omtrent de moord op de jonge Van Butsele?

Hij is vermoord in het gangske dat leidt naar de Molekensstraat (NB: gelegen tussen de huizen nr. 166 en 168 + in Ronse ook gekend als Meulekensstraat). *Allez, hij is niet vermoord maar neergeschoten door de witten. Hij is nog tot aan zijn huis kunnen kruipen* (NB: dit is in tegenstelling tot Francine Haelters die beweert dat hij tot aan BAEYENS .....). *Ik heb gehoord maar zelf niet gezien dat hij een uniform droeg. Ik ben er zeker van dat het huis van zijn ouders niet is geplunderd bij de bevrijding. Marcel was enig kind en nogal bedorven.*

*Marcel heeft mijn latere man gevraagd om bij de witten te gaan. Mijn man heeft me dat na de oorlog verteld. Ik denk dat Marcel Van Butsele een voet in huis had bij de witten. hij heeft tegen mijn man (NB toen kenden Armande Mariotte en Leon Plume elkaar nog niet) gezegd: "Kom bij ons, de witte, want jij bent geboren in Amerika. ik ben ook bij de zwarten maar dat is een dekmantel". Mijn man heeft neen gezegd want .....*NB stomweg deze reden vergeten noteren waarvoor onze excuses aan haar en het had zeker met - socialistisch - principe of overtuiging zeg met diep antinazisme te maken, mijn gedacht.

Bij een huiszoeking kwam mijn pa juist toe met blaren tabak. Er passeerden twee rijkswachters en twee inspecteurs; die waren altijd zo samen. Zij gingen naar onze buren, bij Ruyffelaere want die had alles overgedragen, en bij Vancoppenolle die toen is gepakt (NB veroordeeld tot een boete).

Het waspoeder kwam toe bij Vancoppenolle; dat waren vijf à zes zakken van 25 kilo. De gebuurs hielpen met afladen en zij dachten dat het cement was om zijn voorgevel te cementeren of om iets aan die woning bij te bouwen. Die woonde in een soort keuken of toch achteruit. Vancoppenolle heeft dat waspoeder aangeboden aan Ruyffelaere; zijn vrouw noemde Germaine Vandergheynst (NB: correct met adres). *Ruyffelaere heeft dat overgedragen. Het was gekend dat hij dat deed; ik heb het gehoord van mijn pa toen Vancoppenolle is opgepakt. Vancoppenolle heeft niet gezeten maar heeft een zware boete betaald en zijn zakken met waspoeder werden aangeslagen. Mijn pa heeft zich na de bezetting nooit speciaal gekeerd tegen Ruyffelaere* (NB dat laatste op mijn uitdrukkelijke vraag naar eventuele weerwraak).

Die inspecteurs hadden toen mijn pa juist thuis was door ons raam gekeken. Daar hingen geen gordijnen aan; het was onze depot op nr. 83. Nr.81 was ons huis. ze hebben daar een grote zak kolen van 50 kilo zien staan. Mijn pa zei dat hij die zak nu niet meer kon wegsteken juist omdat zij het gezien hadden; hij had hen zien kijken. Gelukkig dat ze niet direct zijn binnen gekomen want die tabak had hij niet meer kunnen wegsteken. De dag nadien kwamen ze 's morgens vroeg en gingen direct naar die zak kolen. Een gendarm begon mijn pa uit te vragen en mijn pa zei: "Ik doe geen huiszoekingen bij iemand die niet thuis is omdat hij in Duitsland is". Mijn broer die in het depot had gewoond, woonde toen al in Brussel. Ze zijn dan allemaal direct zonder nog iets te zeggen door gegaan.

Inspecteurs vroegen eens aan mijn pa wanneer hij de laatste keer had gesmokkeld. Hij antwoordde: "Wanneer je me de laatste keer hebt gepakt!"

Ik kan begrijpen dat jij problemen hebt met smokkel. Veel mensen uit Ronse zijn naar Duitsland gaan werken voor het geld (NB: bedoelt dat er zeer weinig werk meer was te Ronse). *Voor diegenen die wilden blijven, was het zich aanpassen, zoals voor mijn pa. Het was dat of naar Duitsland gaan. Mijn pa smokkelde alleen maar voor kleine winst.*

In de Kapellestraat was er een fabriekje van Victor Laemont, een weverij. Het is een familie van mijnheer L. Hun weverij was aan de overkant. Ik denk dat ze een tijdje heeft gewerkt.

Ken je Benjamin Vandewalle (NB waarop ik uiteraard "ja" antwoord). *Hij woonde in onze straat en liep rond met een kostuum (NB als collaborateur). Niemand sprak nog met hem. Hij stond ook met zijn kostuum aan de deur.* (NB zegt het volgende twee maal). *Hij was niet helemaal juist.*

+ NB: Benjamin Albert Robert Vandewalle (°Ronse, 24 september 1922) woonde bij zijn ouders een klein eindje verder voorbij de familie Mariotte (nr. 81-85) op Kapellestraat

101. Veroordeeld eerst tot de doodstraf als Waffen SS-er .....Zeker uit een rood nest .... eigen zuster Hermesine ... kwam in Duitsland om door een bombardement op .... te Darmstadt. Ze was er zeker als vrijwillige arbeidster .... haar eega .. ook zeer rode familie Verpoort ... allicht feitelijk zekere tijd gescheiden ... + familie LEPEZ + VANDENDAELE! zie colla!

Gaston Vandekerkhove is zekere tijd communist geweest en dan terug socialist; hij was een hevige. Hij kwam ook optreden in ons café van het Feestpaleis: toen mijn man en ik daar gerant waren. met enkele kameraden zongen zij en speelden ze een revue met sketchen en liedjes. Ik herinner me nog de volgende tekst van hem uit een liedje: "ik ben geboren tussen stad en kluis". Dat was op een gekende melodie, maar ik kom er nu niet op welke.

In een bloemisterij van de Rode Broekstraat zaten enkele Ronsenaars ondergedoken. Zeker herinner ik me Jean VANDENDAELE, de zoon van Ernest Vandendaele die nog het Feestpaleis heeft uitgebaat in de Ferrantstraat als in de Stationsstraat. Dat zal allicht op het einde zijn gebeurd, die onderduik. Jean Vandendaele is ondertussen overleden, en hij is na de oorlog nog politieagent geworden. Er moeten nog enkele onderduikers zijn geweest; ik denk ook Snoeck (NB: ze bedoelt allicht Gaston Snoeck). *Ik wist dat na de oorlog van mijn man. Jean en hem waren kozijns en de Pluims woonden ook met drie huisgezinnen in de Rode Broekstraat. Michel Detandt was bij de weerstand, en was een hevige socialist. Ik denk dat hij ook heeft gewoond in de Rode Broekstraat, of neen, ik ken hem van de familie Maladry die daar een tijd hebben woonden in het huis van Ernest Vandendaele. Michel heeft nog misschien (*NB: is ondertussen overleden en Armande weet het niet) *met weerstandster Mary Sigillo..... Die zat ook in de weerstand maar zou nogal veel wisselende contacten hebben gehad, met mannen. Haar broer was Fred, een coiffeur. Beiden wonen in Amerika.*

+ NOOT: dit is zeker Rode Broekstraat 34, het adres van tuinbouwkundige en GL-weerstander Leon Victor Bourlez (°Wieze, 10 oktober 1896). Het is wel zo dat Leon Bourlez werd gearresteerd door de Sicherheitsdienst Gent in de nacht van 24 op 25 april 1944. Zo gesteld betekent dat mevrouw Bourlez, of ....., met zeker medeweten van haar thuiswonende zoon ..... deze onderduik organiseerden. opmerkelijk is dat de zoon weerstander was bij L'Insoumis vanaf ..... Snoeck was dan weer weerstander van BNB. Dat maakt drie verzetsgroepen op een zakdoek groot. ..

+ NB: Michel Detandt was BNB-weerstander en nadien oorlogsvrijwilliger.

+ NB: dat het ook kan gaan om Gaston Snoeck (ZIE FAMILIE VOOR ANDERE ONDERDUIKERS IN DE FAMILIE SNOECK) is perfect mogelijk want BOURLEZ was via zijn eega FAMILIE van SNOECK .....

+ NB: Mary Sigillo (...) heeft een reputatie. Zoals ons door enkele zeer getrouwe maar anoniem gewenste bronnen werd verzekerd, zou zij ook intiem zijn geweest met Duitsers ..... uit een schriftelijke bron blijkt dat ... zie dossier ..... COLPAERT ..... = ook thuis een losse seksuele moraal ... Mary Sigillo heeft tot althans recent een redelijke poging gedaan om veel te vertellen over de oorlog, zelfs omtrent de Holocaust .....

Ik vraag haar of ze ook de collaborateur André Debuysscher heeft gekend, die in het begin van de Kapellestraat woonde (NB: °Ronse, 1926 + Kapellestraat 24 + veroordeeld tot 5 jaar gevangenis als Fabriekswachter en voor een verklikking).

Debuysscher zijn ouders woonde ook in een gangske, aan de linkerkant als je de Kapellestraat in rijdt. Dat gangske bestaat nu nog (NB: nu tussen huizen nr. 20 en 22). Hij zou Bauwens en Snoeck hebben verwittigd dat zij gekend waren en dat zij moesten vluchten. Dat was een gerucht. Nadien zou Bauwens hem hebben geholpen ... onder HET MOTTO .....

NOG VRAGEN in zake Albert Bauwens die de zwarte Debuysscher zou hebben geholpen

+ op welke manier zou Bauwens zwarte Debuysscher hebben geholpen? + wanneer?
+ hoe hebt U dat vernomen
+ was Albert Bauwens of zijn vader Eugène socialisten of .....
+ hebt u hen later in een rode wijkclub + feestpaleis .... ontmoet
+ wist u dat Albert Bauwens dichte familie had in de Kapellestraat?
+ kende U Albert Bauwens van naam en gezicht binst de bezetting, want hij moet er geregeld zijn gekomen want had er twee dichte familieleden wonen waaronder één die hij zelf had aangeworven in zijn verzetsgroep BNB?
+ is er in de buurt nooit een gerucht over Gaston Snoeck geweest, die bij elke moord van Bauwens aanwezig was?

+ NB: het is werkelijk onwaarschijnlijk wat hier wordt verteld, anno 2015 en door een oud buurmeisje, maar het vertelde aangaande die hulp van André Debuysscher aan BAUWENS is waar: zie:
= K.A. Debuysscher, André.16 + dd. 19.1.1945 echtgenote én vader André BAUWENS; door DEBUYSSCHER VERWITTIGD ivm moord VAN BUTSELE!

Mijn vader en zijn collega koolhandelaar zijn rond geweest om de begrafenis van Joseph Saelens te betalen. Die was door de Duitsers neergeschoten in Doornik (NB koolmijner, Joseph Théophile Edmond Saelens, °Ronse, 1920, woonde vanaf 21 oktober 1943 in de Kapellestraat 103 met zijn eega Rachelle Marie Debuysscher, °Ronse, 1925 + hij werd lid van de verzetsgroep BNB op de eerste janauri 1944, en werd na zijn arrest op 14 juli 1944 in de gevangenis van Doornik gefusilleerd op 15 juli 1944 + het jonge koppel had net een zoon gekregen in januari 1944 en zijn vrouw was bovendien zwanger bij de gruweldood van haar man, en zou een tweede zoon baren in december 1944 + Rachelle Debuysscher was mogelijks via haar grootmoeder Marie Hortense Monnart (°Ronse, 1874) - dit is momenteel nog niet duidelijk - een verre nicht van de vader van Armande Monnart). *Ze zijn ook langs geweest bij de ouders van Marcel Van Butsele. Die hebben toen niets gegeven. Voor de begrafenis van deze Marcel zelf, heeft zijn vader nog rondgezegd: "Ze zijn wel voor de gefusilleerde Saelens rond geweest, maar niet voor onze zoon". Dan hebben mijn vader en Gosseye de "pet" (NB schrik) gehad. Koolhandelaar Gosseye was veel groter dan mijn vader.*

NOG VRAGEN of Gosseye de leverancier van haar vaders kolen was
+ waar was zijn woning + magazijn + binst den oorlog
+ wat was zijn voornaam (Louis ?)

*Mijn vader heeft nog samen gewerkt in smokkel, ook in kleine smokkel maar meer in stoffen, met het koppel Vancoppenolle - Zenobie Debuysscher. Die hadden een winkel in de Kapellestraat. Zenobie had een zuster Euphrasie die ook in de Kapellestraat woonde en die FREUSIE werd genoemd. (*NB: het betreft stoffenhandelaar Richard Vancoppenolle (°Ronse, 1899) die op nr. 102 woonde; licht schuin over huize Mariotte). *Er woonde nog een zuster van haar*

NOG VRAGEN wie waren de klanten dan van Richard Vancoppenolle - Debuysscher

+ maakten ze ook confectie of enkel ruwe stoffen
+ van welke fabriek, kwamen die stoffen
+ ooit betrapt tijdens smokkel + welke gevolgen?
+ is Richard daar de hele oorlog mee kunnen doorgaan, of bijvoorbeeld genoodzaakt geweest om naar Duitsland te gaan werken?
+ heeft Richard nog zaken met ondergedoken Joden gedaan?

Annie Vancoppenolle, de dochter van de zwarte fotograaf Vancoppenolle op de Vrijheidsplaats, zat bij mij in de klas in de Ecole Moyenne in de Kasteelstraat. Ze sprak nooit over politiek. Ze moet ook van 1930 zijn (NB: van 1929). Een zekere Mariette Vancoppenolle was ook van 1930 en was kind van een winkel uit de Abeelstraat. Ze zijn op het einde van de oorlog en nog voor de landing van Normandië het volgende tegen Annie. We waren toen allicht 14 jaar. En Mariette en Annie waren geen familie van elkaar. Ze zei: "Als de Engelsen komen zal uwe vrijer zijn zwart hemd mogen in bleekwater steken". Wij stoeften al eens met een vrijer. Ik heb het zelf gehoord; het was op de speelplaats. we waren dan allemaal bang; ze was een stoute zegger. Er is nooit een gevolg aan geweest.

+ NB: Annie ofwel officieel Anne Marie Josephe Yvonne Vancoppenolle (°Mont-sur-Marchienne, 28 februari 1929) was zelf lid van een zwarte jeugdvereniging, de Kerlinnekes bij de Dietsche Meisjesscharen. Haar zuster Claire had (zie interview met haar) had wel een "zwarte vrijer" die aan het oostfront stierf. Ze zou nadien bevriend geraken met een andere jonge oostfronter. Mogelijks verklaart dat de opmerking van Mariette Vancoppenolle; geruchten over uniformen liepen overal pijlsnel. Hoewel inderdaad tot over de oren in de politieke collaboratie, kan deze familie Vancoppenolle van geen enkel geval van verklikking worden beticht. Integendeel, zoals in enkele interviews te vinden, redde ze mee - en wel degelijk structureel want zeer lang - het leven van vier Joden.

Ik heb nog kort in de stadsbibliotheek gewerkt en kende zo Francine Deloose, die gehuwd was met Jean Morel, een hevige patriot. Bij Francine thuis waren het liberalen. Haar zuster is gehuwd met een Delobel (NB gekend als liberalen). *Francine heeft me nog gezegd dat haar broer Fernand is ondergedoken. Haar ouders hadden een confectiezaak in de Priesterstraat, met hemden en voorschotten. Dat was rechtover de huidige muziekwinkel, naast het Rode Kruis.*

Soms ging mijn pa met de fiets naar Frankrijk voor een drietal flessen Wambersie of Cognac. Hij kon blijkbaar per fiets maar zoveel meenemen. Hij ging dan met een paar kennissen, zoals:
-buur ... DESMAELE uit de Kapellestraat. Een nonkel van priester Gaby.

-een caféhouder uit de Bredestraat. dat was zeker geen Tappist. Die woonde drie huizen hoger dan Toeti en voor de wasserij van Vangermeersch.

-Ernest Wieleman. Die had nog met zijn dochter Clara in Duitsland gewerkt. Die was ten andere een beetje Duitsgezind. Ze hadden een café in de Kapellestraat. De Duitsers kwamen er op café voor de dochters. Ze dansten ermee in de tweede plaats en dat bracht goed geld op. In de eerste plaats was het café. Normaal werd er niet meer gedanst maar de Duitsers, werkelijk geüniformeerden, die waren baas en mochten dus wel dansen. Dochter Marie-Louise was kameraad met mij en die heeft me verteld dat haar zuster Margriet werkte

op de Rooseveltplaats voor de Duitsers. Ernest is eens met mijn pa en met .... aan de grens gepakt met drank, en Ronsse heeft ervoor gezorgd dat Wieleman geen boete en geen strafblad kreeg.

+ NB: met de "Duitsers" is zeker DeVlag bedoeld ..... op nr..... en vanaf ....+ Joseph Ronsse was daar toen officieel "zaakvoerder" of een filou van het hoogste knoopsgat .....

Ik wil je nog iets raars vertellen van de familie X uit onze straat. Bij het begin van de oorlog zijn er doden gevallen door de bombardementen. Ook op de Steenweg van Elzele. Daar zou nogal wat goud zijn verdwenen, misschien door X.X. . ... X.X. heeft wel voor zijn jongste dochter een fiets meegepakt!

++++++++++++++++++++++++++++

Monnart

Noëlla Monnart,

*commentaar: interview deels nog verwerken. Weer, tedju.....

*Noëlla Monnart + geboortedatum: Ronse, 20 december 1927.

*datum interview: dinsdag 19 augustus 2008 (13 u 45) + ... in oktober TERUG.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: geheel de tijd te Ronse, op de STEENWEG OP ELZELE 128.

*beroep van de ouders: kruidenierswinkel op Steenweg op Elzele 128.

*mevrouw heeft 3 FOTO's met het JOODSE KIND erop!

1. Renée op wandel in de stad (naast Nationale Bank) met Marcel Vandenhautte + Elza Fouquet + Daisy Vandenhautte (°Ronse, 15 mei 1943) in de koets;
= ongeveer periode mei-augustus 1943

2. Renée staat naast Orpha die in haar handen Daisy draagt (periode juli-september 1943).

3. ???? NOG identificeren!!!!!

Ze zijn ons getoond (bezoek samen met zoon Milosz).

Helaas waren wij zo oerdom daar geen kopijen van te vragen noch te maken. De zoon was ook te klein en ook diens Smartphone moest nog worden uitgevonden. Hoe dan ook was ook dit bezoek van ons aan deze mederedster op een manier historisch. Helaas was als we ons zo maximaal diplomatisch mogen uitdrukken, haar echtgenoot (naam hier dus niet relevant maar vermoedelijk van een rode familie met banden met ... euh .... oerrode Leona Hantson alias de toenmalige COO-secretaris naast zo goed als zeker minnares van zekere Leo Vindevogel) niet echt opgezet met onze (vragende) aanwezigheid, zodat we daardoor niet extra 'durfden' ... terug te .....

Mijn vader heeft tijdens de oorlog 1 GOUDEN DOLLAR geruild voor 50 kg graan! Deze dollar was meegebracht door zijn ouders (zie verder) *en was bewaard als een herinnering. Mijn moeder bakte soms thuis brood. We mochten ook naar de bakkerij van de Socialistische Coöperatieve, die dichtbij lag op de hoek van de .....straat en de .... straat. Wanneer men daar gekend was, mocht men er zijn brood (dat in een moule moest zitten), mee laten bakken in hun oven.*

Mijn vader is met zijn ouders (NB: Henri Monnart + Esther Crucke) *negen jaar in Amerika geweest, in de Verenigde Staten, waarschijnlijk in de buurt van Boston. Het was van begin 1913 tot in 1922. Wie trouwens toen naar Amerika ging, moest daar al iemand hebben die borg voor hem zou staan. Er waren daar trouwens nog een aantal Ronsenaars. In die tijd*

voor de oorlog, was het te Ronse een moeilijke periode voor wie socialist was. Men werd veelal uitgesloten van werk bij de patroons. Een oplossing was dan naar ginder te emigreren.

VRAGEN inzake het Joodse meisje Renée LILLE.

*VRAAG: was Renée LILLE, haar ECHTE naam, of een verfranste versie van .....?
+ door wie verfranst?

Het was haar echte voornaam + naam.

*VRAAG: had het kind een VADER toen het in Ronse belandde?
+ wat is er met hem gebeurd?

Haar vader is zeker NOOIT terug gekomen. We hebben van Jean Fouquet later gehoord dat hij in een concentratiekamp is gebleven.

NB: het is evenwel niet onmogelijk dat hij vanuit Ronse zou zijn verklikt. Zeer delicate zaak.

*VRAAG: wanneer is het in Ronse toegekomen? Voor de Russische veldtocht begon, erna (22 juni 1941).....?

Het kindje moet bij Orpha gekomen zijn toen ik in het schooljaar 1942 - 1943 zat; ik deed toen mijn ..... Ze is hier voltijds gebleven tot aan haar definitieve terugkeer naar haar moeder.

*VRAAG: wanneer is het kindje definitief naar haar moeder terug gekeerd
+ is er dan een soort buurfeest gehouden of .....?

De juiste periode weet ik niet meer, maar er is alleszins geen feest geweest. Ze is wel zeker voor de capitulatie van Duitsland vertrokken uit Ronse.

*VRAAG: hoe werden de verjaardagen van Renée LILLE gevierd?
+ kwam haar mamma langs?
+ kwamen er buurtkinderen spelen?
+ wat werd er voor lekkers klaar gemaakt (wafels, pannekoeken, ...)?
+ andere herinneringen?

Ik heb daar geen kennis van. Haar moeder kwam alleszins zeer weinig langs. Ze was bang. Ze moest immers naar Ronse vanuit Brussel met de trein komen, terwijl ze zelf moest onderduiken als Joodse!

*VRAAG: heeft de moeder van het kind gevraagd om bepaalde Joodse gewoontes te houden bij de opvoeding van het kind? + welke????
+ heeft moeder ORPHA een typisch joods gerecht leren klaar maken? Welk .....

NEEN. Daar weten we niets van.

*VRAAG: welke taal sprak het kind?

Het kind sprak alleen Frans.

+ sprak ORPHA er in het Ronsies mee?

JA, Ronsies en een beetje Frans.

+ zijn er leuke taalmisverstanden geweest? Geef op!!!

NEEN. Daar weten we niets van.

+ had het kind een KOOSNAAM voor Orpha OF hoe sprak zij Orpha aan?

Ze noemde haar gewoon "ORPHA" (met de nadruk op "OR").
Tegen mijn moeder zei ze "marraine", want zij was de meter van Elza Fouquet de moeder van Daisy.

+ hoe sprak ORPHA haar aan!

Gewoon "Renée"!

*NOOT: MIELIE was een lampettist bij de spoorwegen.

*VRAAG: ging het kind naar de kerk?
+ heeft het hier zijn Eerste Communie gedaan?
+ hoe (kleedje van wie, hoe was het feestje, geloofde het echt,....)?

Orpha ging zelf niet veel naar de kerk, maar ze heeft nooit Renée meegenomen. De kerken zaten tijdens de oorlog tot op de trappen vol.

*VRAAG: + had het kind een – favoriet - huisdier?
+ had het kind een favoriet goed (een pop, een stuk weet-ik-wat,...)? .....
+ welke spelletjes deed het kindje graag?

NEEN. Van favoriete dieren of dingen weten we niets van.
Renée had dansschool gevolgd in Brussel, op haar zeer jonge leeftijd. Als we zegden, "Renée, fait les pointes", dan ging ze mooi op de toppen van haar tenen staan.

NOOT: deze houding noemt in vaktermen een .....

*VRAAG: hoeveel heeft ORPHA Devos van het kind gehouden?

++ als van haar eigen kind? HOE weet u dat: leg uit!?

++ ook na het vertrek van het kind naar AMERIKA bleef ze in contact? HOE???

*VRAAG: wat antwoordde het meisje wanneer andere kinderen van haar leeftijd vroegen waarom ze niet naar school ging?

*VRAAG: hoeveel maal kwam het kind per jaar in contact met zijn moeder?

*VRAAG: wat was Uw familiale relatie met de familie Fouquet – Devos?

(mevrouw = kleinkind van een zuster van Marie Orpha Devos???)

*VRAAG: hoe lag Uw ouders woonst tegenover de woonst van ORPHA DEVOS dat zich bevond: BLAUWE STEEN 70?

+ TEKEN en benoem de AANLIGGENDE buren op achterzijde van dit blad!

*VRAAG: wanneer wist U de voor de eerste maal dat er een klein meisje bij Fouquet-Devos verbleef?

*VRAAG: wie wist NOG van het ONDERDUIKEN van dit Joodse meisje?
**in Uw familie:.....
**bij Uw directe buren.....
**bij de directe buren van Orpha DEVOS

*VRAAG: wie was de wijkagent + kende hij het meisje?

*VRAAG: wist U dat Joden vervolgd werden?
**vanaf wannneer ongeveer?
**geef een voorbeeld van een maatregel tegen de Joden die U uit die tijd herinnert?
**zijn er razzia's geweest in Ronse tegen JODEN? + wanneer, hoe,.....

*VRAAG: kent U nog een Jood die in Ronse is ondergedoken?

*VRAAG: wist U dat er in WAETSBRUGGE (= dichtbij) een Jood was ondergedoken?
Waarschijnlijk bij Waeterloos – De Badts (ouders van Oostfronter!).

NEEN, daar hebben we nooit iets van gehoord.
Ook de pastoor van Ellezelles heeft Joodse kinderen helpen onderduiken.
Ook HOME L'ESPOIR, in Russeignies, staat op de lijst van instellingen die Joden gered hebben).

*VRAAG: woonde er een zwarte vlakbij in de buurt? Wie + waar ongeveer?

*VRAAG: kwam onderpolitiecommissaris Marcel Vandenhautte geregeld in het gezin Fouquet – Devos?

*VRAAG: heeft hij voor extra rantsoenbonnen kunnen zorgen? + hoe lang/geregeld?

*VRAAG: wist burgemeester Vindevogel van dit meisje?
Is ze ooit ingeschreven geweest in het bevolkingsregister, eventueel onder een andere familienaam?

*VRAAG: hebben Uw ouders ETEN van hun kruidenierszaak (of eventuele tuin) als steun gegeven?

*VRAAG: hebben andere buren of familieleden HULP geboden? Welke .....

*VRAAG: heeft het kind illegaal onderwijs gekregen tijdens haar hele verblijf?
.... van WIE?
+ kon ze reeds wat lezen toen ze hier aan kwam? In welke taal.....
+ wat kreeg ze van te van JULLIE lezen?

*VRAAG: heeft Georgina Fouquet, een zeer goede kleermaaktser, kleren genaaid voor dit kind?

+ UW moeder WAS KLEERMAAKSTER (bij Uw geboorte in 1927)
+ wat was de relatie van Georgina tot het gezin Fouquet – Devos?
+ heeft Georgina Fouquet kledij gemaakt met de Belgische kleuren (zwart, geel, rood) bij de BEVRIJDING
++ of zelfs tijdens de bezetting, bij bijvoorbeeld nationale feestdagen (is gebeurd door

Diverse.

Lucien Debisschop is na de oorlog in een klooster ondergedoken. Hij is later met zijn familie gevlucht naar ARGENTINIË. Ik kende zijn schoonouders Eeckhout, wonende ..... Wanneer veel later de kinderen van Lucien Debisschop bij hen op bezoek kwamen, konden zij nauwelijks meer dan SPAANS spreken!

Het gezin Debisschop had luxe. Ik heb zo eens de kinderen Debisschop zien bolderen met appelsienen (NOOT: dat kan dan enkel Erik Debisschop geweest zijn, geboren op 5 september 1942, ook maar pas anderhalf jaar oud ....??)

We kenden nog op de Steenweg op Elzele nog een schoonbroer van Lucien Debisschop. Het was Alphonse EECKHOUT, die getrouwd was met Mariëtte Dekegeleer. Alphonse was een schrijnwerker. Hij heeft een werkweigeraar onderdak en werk gegeven; het was André Hantson uit de Zonnestraat, die omzeggens nooit buiten kwam. Lucien Debisschop heeft dit nooit geweten dat er dicht bij hem een werkweigeraar was.

NOOT: dit is een mooie vorm van ironie: onder de ogen van de JAGER op Ronsese arbeidskrachten voor het Reich, werkte een verstopte man bij zijn eigenste familie.

*VRAAG: hebt U volgende scène meegemaakt?

Robert Deblomme: Waar hij woonde, weet ik niet juist. Misschien ook op de Steenweg op Elzele. Alleszins woonden zijn ouders in onze straat, de Steenweg op Elzele. Ik heb met eigen ogen in september 1944 de volgende scène gezien. Hij werd door een verzetsgroep geleid door de straat. Hij liep vrij, de verzetslieden lieten een deel van de straat vrij. Iedereen die toekeek, was vrij om hem te slaan, schoppen, bespuwen,...., wat gebeurde. Nadien stopte de stoet aan het huis van zijn ouders. Er werd aangebeld en zijn ouders waren verplicht om een toespraak te beluisteren in deze zin: "Ziet Uw zoon, de verrader, ...". Zijn ouders zijn zelf niet aangevallen noch is hun huis geplunderd. Zijn ouders waren zeer brave mensen. Die moeder vroeg nog aan hem of hij niet wat eten wou. Het was toch haar zoon!
Deblomme is uiteindelijk terechtgesteld, geëxecuteerd.
De vrouw van Deblomme is na de oorlog in Ronse gebleven. Ze baatte een viswinkel uit rechtover de Sint-Martinuskerk op de hoek, naast de huidige juwelier. De mensen wisten ook dat ze helemaal tegen het gedrag van haar man was.

Verklaring van echtgenoot X.

We woonden in de Ninovestraat (steenweg???) en mijn moeder, die een sterke persoonlijkheid had, had naast een Duitse vaste soldaat, ook in 1940/41, voor een 4-tal dagen een .... Engelse piloot! We hadden een vrij groot huis met 4 slaapkamers. We waren, naast onze ouders, met drie: ik en mijn tweeling...., en een zuster/broer. Op een dag kwam een Duitser en een ..... binnen om het aantal kamers op te nemen. Er was niets aan te doen. We mochten nog op het aantal kinderen en onze ouders wijzen: twee kinderen moesten volgens die Duits maar bij elkaar slapen!

Volgens ons was rijkswachter Michel BOUCKZOONE niet al te zuiver tijdens de oorlog.

++++++++++++++++++++++++++++

Morel

Jean Morel

+ commentaar: Het is onmogelijk om bij elk interview iets van de waarde ervan voor ons, voor ons eigen onderzoek aan te geven. Misschien is dat niet eens aangewezen, is het niet bijna fair om daar iets over te zeggen, tegenover de meestal reeds posthume verteller in dat interview. Hoe dan ook zeggen we natuurlijk wel af en toe "iets' over dat voorbije of aan te vatten interview. Maar soms zei de geïnterviewde zelf iets daarover. We hebben het meerdere keren meegemaakt dat iemand ons zei, na het interview of later toen we elkaar gewoon ontmoetten in de stad, dat deze mens ons ineens vlakaf opmerkte dat hij nooit onze resultaten - met het interview - zou lezen. het spreekt voor zich dat niemand het uur van zijn dood kent maar het spreekt even voor zich dat iedereen die we hebben geïnterviewd een stuk ouder was - en dat zelf goed genoeg wist. Jean Morel zei ons eens, allicht als reactie op onze vraag ter zake, dat we te diep op de zaken ingingen. Zijn juiste formulering zijn we vergeten; te diep, te gedetailleerd, te weinig sie of la, ... Wat daar ook van waarheid in zit, we herhalen nu reeds dat we zo goed als zeker zelf die vraag hebben gesteld, kunnen we twee dingen meegeven. Ten eerste bleef Jean Morel maar 'antwoorden' of praten over die barre tijden; het stak hem dus werkelijk nooit tegen! Ten tweede kregen wij en U een vloed aan allerlei 'weetjes' of op hun manier interessante informatie. Het is aan ons om in geval de waarheid of waarschijnlijkheid ervan te testen. Alleszins heeft hij naar onze kennis geen enkel dossier nagelaten,n dan eventueel misschien via het GL/AS van Ellezelles? Hij heeft zeker geen aanvraag als verplicht of gedeporteerd arbeider ingediend, wat ons doet vermoeden dat hij samen met zijn vader vrijwillig eerder geduwd vrijwillig naar Duitsland is gaan werken, en dan zeker moment naar huis is gekeerd - heroïsch of niet - en daar alleszins is ondergedoken of succesvol gebleven. Maar zelfs met dergelijk dossier GEDEPO (verplicht arbeider) of GW (gewapend weerstander) kan men zeer veel petite tot meer grande histoire verkrijgen, via ook de interviews met deze bij wijze van spreken ongedocumenteerde mens. Die ervaring kregen we enkele malen en zelfs verbluffend bij wel gedocumenteerde Ronsenaars! Ook hier zoals bij de bijna ontwapende anekdote rond de grap van zijn buurman Fernand Neerdaels, zaak die we via sluikpers extra kunnen duiden maar die we sowieso (sic) niet kenden via onze immense archivalische onderzoeken. Dus neen, mijnheer Morel, we hebben als onderzoeker genoten van jouw - enthousiasme! Dus ja voor de zoveelste maal, wat zijn we blij dat we zoveel interviews - met deze man en met alle anderen - hebben willen en vooral kunnen doen! We zijn wel zo dom geweest geen informatie meer van zijn eega te hebben gevraagd, zoals natuurlijk meer over haar ouders en andere gezinsleden.

Zoon Milosz was bij diverse mogelijks zelfs alle interviews aanwezig, zelfs in het Ronsese ziekenhuis! Op een dag, Jean Morel was als weduwnaar verhuisd naar een rustoord in het nabije Ellezelles en wij daar samen naartoe. Te laat ... Hij had totaal geen zin meer in het leven. Toen wij - ik en Milosz - de man interviewden (nou ja) op een dag in dat ziekenhuis, waar hij 'ook' was gelegerd in één gezamenlijke kamer, werd zijn doodzieke of stervende vrouw door haar nota bene veel oudere zuster met de koffielepel gevoed. We kenden haar al van lang voor ons onderzoek rond WO II. En ze was er uiteraard altijd bij, bij die interviews. Toen zat Jean Morel te schreien: "Ik heb alles gedaan dat mijn vrouw een goed leven zou hebben als ik dood ben, en nu gaat zij eerst". Indien U verstomd bent; hij had aangedrongen dat we daar kwamen, ook voor dus een interview, allicht - maar dat herinner ik

me niet zo goed meer - per telefoon, whatever. De man lag dus met een mannelijke pamper en zijn vrouw op die afdeling waar niemand wil belanden.

Nu dus Ellzelles en zijn dood, een vorm van gerechtvaardigde wens - allicht ...? Beiden - steeds ik en deze zoon of zo U wenst omgekeerd - hebben we dan een mooie heuvel in dat geweldige Ellezelles gezocht, of ten minste diegene die ik kende waar je het mooiste, het verste uitzicht had. En daar stonden wij dan met kroppen in de kelen te koekoekoekoeloeren - of zoiets. Ook dat was de interviewervaring van mij. Hoeveel keer ben ik niet helemaal en zelfs net te laat geweest ... Ik kon het niet alleen doen, zeker, maar kon uiteraard DE TIJD niet stoppen. En moest nog werken of geld verdienen - ENTRE TEMPS. Waarom toch, waarom heb blijkbaar alleen ik zo'n unieke, noodzakelijke onderneming gedaan - voor Ronse, voor ... lezers?

Overigens ben ik ook in het zelfde rustoord van Ellezelles bij een oud WW geweest, lid van een zeer belangrijke Ronsese familie Bourlez1. En dus met werkelijk grote, levensgrote verwachtingen - aan nieuws, nieuwe informatie want ik wist al zoveel - officieels of uit documenten. En hij was daar en juist ... dement: Paul Bourlez (°Ronse, 1921). Daar sta je dan met je mond vol tanden - want niet meer stelbare zij het o zo belangrijke vragen. Op een manier aan de grond genageld of 'onderzoeksmatig wanhopig'. Hij kon dan nog zo mooi of vriendelijk lachen naar ons ... De man was niet alleen en natuurlijk (logica!) onderduiker of werkweigeraar geweest; hij had aan de twee oorlogen DRIE familieleden verloren; 1 in I en 2 in II.... Daarnaast was ook nog eens zijn vader Raymond Bourlez (Wieze, 1887) professioneel als uitmuntend hofbouwkundige een niet minder dan legendarisch man geweest te Ronse; ook een belangrijke reden om hem te inter...en!

*Jean Morel + °Ronse, 30 januari 1924. OVERLEDEN in 2008?

**geboorteakte van Gustave Jean Paul André Michel Morel: 38/1924;
**°Ronse, 30 januari 1924;
**v.: Ernest Morel: ourdisseur, 27, °Ronse;
**m.: Germaine De Lange: huishoudster, 22, °Nederbrakel.

+ NOOT: echtgenote Francine Deloose, °Ronse, 13 november 1936 (overleden in april 2007): heeft een beetje verteld op 30/09/2006

*Jean Morel woonde Wijnstraat 52 van 10/2/1940 tot 24/11/1942 + terug van 30/9/1944 bij de familie Stijns + voordien in de Victor Lagachestraat 31.

*datum interview: + woensdag 20 september 2006 + zaterdag 30 september 2006 + zaterdag 7 oktober 2006 + zaterdag 21 oktober 2006 + 20 december 2006 + maandag 28 mei 2007 + dinsdag 29 mei 2007 + zaterdag 02 juni 2007

*Kind van een gedeporteerd arbeider uit WO I. in een ANDER INTERVIEW zegt hij dat zijn vader oud-strijder van WO I was; zijn moeder had ook een broer die oud-strijder was geweest (zijn ouders trouwden in 1922 en hadden in zekere zin nog last van WO I).

Ik ben "anti-Duits op de wereld gekomen".

NAVRAGEN welke versie juist is! Alleszins; zijn vader komt niet voor op de enorme lijst Z.A.B. uit Ronse

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: vertrok op 15 mei 1940 uit Ronse naar Toulouse met de zgn. Collegetrein (omdat er zogezegd veel oud-leerlingen van het College op zaten). Hij kwam terug in Ronse eind september 1940. Werd een eerste maal gearresteerd op 21 juli 1941 of 1942 ????? (NATREKKEN DIENST VOOR OORLOGSSLACHTOFFERS) en 14 dagen opgesloten in de gevangenis van Oudenaarde. Woonde in Ronse in de Wijnstraat nr. 52 (dichtbij JDB). Werd gearresteerd (?OF 'GEWOON' opgeroepen?) om als opgeëiste arbeider naar Duitsland gestuurd te worden op 6 december 1942. Werkte bij Junkers Werkheim in Schönebeck nabij Magdeburg; ontsnapte uit Duitsland op 30 november 1943. Dook onder bij zijn terugkeer (3 december 1943) in Ronse: verbleef tot aan de bevrijding afwisselend op 5 adressen te Ellezelles, waarbij hij werkte (thuis) bij boeren. Werd nadien op 30 april 1944 opgepakt in Ellezelles door de Feldgendarmerie en ……. VERDER BEVRAGEN

OPGELET: ook zijn vader Ernest Morel (1896) is in Schönebeck geweest: terug van daar te Ronse op 11 mei 1945 met 1.145 RM! Bron: fiches gerepatrieerden.

+ extra: tijdens één van die interviews zegt zijn eega dat Jean Morel bij die ontsnapping uit Duitsland lange tijd zich had verborgen onderaan een .. trein - een Duitse natuurlijk tenzij, haha, een terugkerende .. Belgische!!! Wat door hem wordt bevestigd. U kan begrijpen dat wij daar graag een selfie van hadden gezien maar helaas was dat toen nog niet mogelijk, ook omdat het signaal van zo'n GSM voortdurend wordt doorgegeven naar zendmasten dus zeer traceerbaar is .....

Vanaf 28 oktober 1944 was ik als oorlogsvrijwilliger en vertaler verbonden aan het de Amerikaanse infanterie (het 156e bataljon). Ik heb de Slag om de Ardennen meegemaakt en werd gedemobiliseerd in december 1945.

*opleiding tijdens de oorlog: *werkte na zijn terugkeer bij Utexbel en volgde 2 jaar de avondleergangen van Sint-Ambrosius*.

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*VRAAG: kende hij mensen van L'Insoumis tijdens de oorlog?

*VRAAG: kende hij het sluikblad van L'Insoumis? Vertellen over het verband met Parijs maart 1942!!!

*EERSTE DADEN VAN VERZET:

Een eerste verzetsdaad betrof het stoppen van suikertjes in Duitse benzinetanks. Het gebeurde in 1941 voor de Russische veldtocht (NB: die begon …. Juni 1941). Bij de Sint-Hermeskerk was er onder de bomen een parking voor legervoertuigen, die bewaakt werd door soldaten. We gingen op pantoffels naar deze camions om de soldaten niet op ons opmerkzaam te maken dat we een kleine sabotagedaad wilden verrichten. We dat waren o.a.:

-Cyriel VAN RECKEM (1920 of 1921), die de lapnaam "MACKY" als leerling bokser had;

-….. DE BUYSSCHER (°1923), een beenhouwer, die de lapnaam "BILLY" als leerling bokser had; NB = Marcel Debuysscher

-Julien …. (°1923),….;

-Georges MAES (allicht °1923),…….

Ik was van de Wijnstraat en al deze jongeren kwamen van het begin van de Kruisstraat. We speelden samen voetbal, kaatsen, …. Op het DELHAYEPLEIN.

= NB: figuratie.

Een reservoir van de benzinetanks op de legerwagens was eenvoudig te openen: het was een gewoon slot waarbij twee, drie maal draaien volstond om er vlug een stukje suiker in te gooien. Ik heb het een vijftal keer gedaan. Ik ben ermee gestopt toen de Duitsers Georges … en Julien …hebben gesnapt. Beiden zijn er vanaf gekomen met het betalen van een geldboete.

Bij mijn terugkeer in de streek rond 3 december 1943 ging ik naar Ellezelles. In Ronse wist niemand dat ik terug was. Ik heb zelfs mijn familie niet laten weten dat ik hier in België terug was. Ik heb een kennis van mij, een gebuur van nonkel Victor uit Ellezelles, een man die op een vliegveld in Frankrijk werkte en geregeld smokkelde met vooral Franse drank en tabak, een brief van mij vanuit Parijs laten posten om te laten weten dat ik daar zat. Deze brief was een bewijs voor mijn familie dat ik daar was bij eventuele Duitse huiszoekingen.

VRAGEN Of er dergelijke Duitse huiszoekingen geweest + welk vliegveld + nog dergelijke brieven uit Parijs laten versturen?

*lid van het A.S.:

Tijdens 1941-1942. Ik gaf inlichtingen door (o.a. over het vliegveld van Chièvres) aan een zekere Gaston TERMONIA (NOOT: in een eerder interview noemde hij deze naam "Norga"), *een Ronsese fabrikant die in de Rode Mutslaan een radiozendpost had. Het was nota bene de schoonbroer van Maurice Ponette (diens echtgenote was zijn zuster).*

Mijn nonkel Victor DELANGE, uit Ellezelles, en mijn neef Lucien DUSSAUSSOIT, eveneens uit Ellezelles, werden gevangen genomen in (29?) april 1944 en overleefden het Duits gevangenkamp niet.

+ NOOT: allicht hier politieke stamboom te maken maar via registers in de Walen

Ik heb in 1944 zelf een bombardement op Chièvres heeft gezien vanop een heuvel in Ellezelles (NAGAAN of dit topografisch mogelijk is). Ik heb zelf 1500 geallieerde vliegtuigen geteld…

Waarom keuze voor het A.S.? + periode + wist hij van lidmaatschappen in andere weerstandsgroepen

Ik werd gecontacteerd door Roger DEPOORTER die lid was van het A.S. Deze zou later korte tijd gearresteerd worden, maar het overleven. Hij was een schoonbroer van Marcel VAN GROOTENBRUEL. NOOT: zie namenregister: beiden in 1945 getuigen bij geboorte.

Roger DEPOORTER werkte bij de textielfirma van zijn vader als vertegenwoordiger. Hij woonde op de MOUROITPLAATS (en zou later het mooie huis SHAMROCK bouwen op de laatste hoek van de L.V. GROOTENBRULSTRAAT).

Ik kende Roger DEPOORTER op een speciale manier: NB: FIGURATIE

Roger was de kleinzoon van een neef van de schoonmoeder van mevr. STEYNS.
Mevr. Hélène STEYNS-OPSOMER was de dame waarbij JM opgegroeid was.

Ik vermoed dat Marcel Van Grootenbruel geld gegeven heeft aan het verzet. Hij was alleszins een eerder zwijgzaam type. Hij woonde vlak naast Leo VINDEVOGEL (NB: op OSWALD PONETTESTRAAT 90). Een zoon LOUIS…. En een echtgenote DENISE ……

Ik heb voor de eerste keer van het bestaan van de BNB gehoord na de bevrijding (NOOT: JM is langere tijd ofwel in Duitsland geweest en nadien ondergedoken in Ellezelles gezeten). *Enkel Gilbert Scherpings heeft me wel een sluikblad in de handen geduwd, waarvan ik de titel niet meer weet, maar ik wist niet dat hij bij het verzet was.*

*welk sluikblad las het A.S. ?

Titel = "Résistance. Organe de l'A.S." Het werd zeker in Ronse verdeeld. Ik heb het zelf nog verdeeld. Zijn moeder woonde toen te Brussel (Jette). Zij stond volgens mij in contact met William Ugeux. NAKIJKEN verband van deze beroemde verzetsman met AS..
Ik bracht met mijn fiets soms een 20-tal nummers mee. Ik weet niet meer hoeveel keer ik dat gedaan heb. Waarschijnlijk de periode februari - december 1942 (noot; hij ging toen naar de avondschool ? NAKIJKEN NAVRAGEN of hij dan niet naar de lessen ging, of zijn moeder in de vrije tijd bezocht….?????)

Ik heb nummers in volgende bussen gestopt:

-bij Feron in de Wijnstraat: de zoon Jean was zelf een weerstander (NB van de groep …… OPZOEKEN bij Deconinck): gestorven met het A.S. in Wodecq op 5/9/1944;
--deze persoon was allicht een zelfstandig vertegenwoordiger = reisde dus: cfr. RUMEURS
NAVRAGEN in wat + waar hij 'reisde' = zicht op communicatielijnen!

-bij Clement Steyns, Peperstraat 25, °1907 (had een sigarettenwinkel; echtgenote Roberte COUPLEZ; hij was in het begin van de oorlog krijgsgevangen genomen door de Duitsers; zijn zus Alberta STEYNS uit 1913, had eveneens een sigarettenwinkel, bij haar moeder in de Wijnstraat 52):
--deze persoon was een kennis van mij, een echte patriot;

-bij Urbain De Keyser, Nieuwe Brugstraat
--deze persoon was een kennis van mij, een echte patriot; deze man had een atelier voor confectiehemden. Ik vermoed dat hij met collegae confectioneurs ook 'iets' in de weerstand deed (OPZOEKEN);
-ook bij Duitse organisaties, om hen "te kloten". Ik vermoed, op Uw (onze NB) vraag over welke organisaties ik het heb, dat ik nummers in de bus gestopt heb bij Michel VANCAENEGHEM. Deze man was weliswaar zelf geen zwarte maar familie van zwarte sympathisanten.

Ik moet opmerken dat ik van thuis niet te ver mocht gaan met dergelijke zaken, zeker niet bijvoorbeeld naar een wijk als Stookt. De spoorweg was een soort grens.

Ik ben niet erkend als officieel weerstander. Ik wijt dat aan Paul Masure, leider van het A.S. van Ellezelles. Ik heb Masure verweten hebben dat hij verantwoordelijk was voor de tragische afloop van de actie van talloze weerstanders te WODECQ dd. …september 1944.

Ik herinner me hoe als kleine jongen gesproken werd over Maurice DEVEMIE die in de stad had gewandeld met iets eigenaardigs in de hand. TIJDENS de verkiezingen van 193.., waarin de toenmalige coalitie van Volksbond en Patria een smadelijke nederlaag leed tegen de socialisten, liep DEVEMIE met een vogelkooi met een dode vogel. Het was een allusie op VINDEVOGEL, wiens - voor de hand liggende - lapnaam "Veugel" (in het Ronsies) was. Nadien kreeg Maurice DEVEMIE zelf de lapnaam "Maurice VEUGEL"! Ik heb geen idee of deze man TIJDENS de oorlog zelf ooit dergelijke mop heeft durven uithalen…

In mijn jeugd moesten de kinderen van de bedienden en het kaderpersoneel van UTEXBEL naar het college of de Sancta Maria gaan. Bij de arbeiders kon de directie dit moeilijker controleren.

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Toen ik in september 1940 van Frankrijk naar Ronse terugkeerde, zat ik op de trein van Brussel naar Kortrijk om er in Oudenaarde uit te stappen. Op de dubbele bank tegenover mij zaten twee mannen, waarschijnlijk Kortrijkzanen, die me spontaan de inhoud van hun valiezen toonden: ze lieten me trots zien wat ze zoal uit Duitsland hadden kunnen meebrengen als tewerkgestelden. Ik liet mijn afkeuring uit mijn blikken blijken, en kon in elk geval dergelijke houding niet begrijpen.

In Oudenaarde afgestapt, nam ik de bus naar Ronse. Op die bus zat ik naast een heer waartegen ik foeterde over de Duitsers. Hij reageerde niet. Later bleek dat het om niemand minder dan Maurice PONETTE ging. Ik heb hem leren kennen omdat hij geregeld in het café van Richard VERMEERSCH langs kwam. Richard en zijn vrouw, met hun dochters Jacqueline, Jeannine en Renée, waarmee ik bevriend was, baatten in onze straat het lokaal van de VTB uit - Wijnstraat 46; andere buren waren schilder Sylvain Lambert, nr. 50, … Vanhoe op nr. 48. Ik denk zelfs dat Maurice PONETTE een relatie had met mevrouw VERMEERSCH, een zeer schone vrouw.

NOG VRAGEN of het verzet (A.S. uit Ellezelles en Ronse) nooit een aanslag hebben willen plegen op PONETTE; en of hij hen dan dergelijke inlichtingen heeft verschaft?

NOG VRAGEN of het niet HENRI Vermeersch was?

Het lokaal was gekend als Duitsgezind. Ik kwam er dan ook enkel binnen met een vriend mee. Het café werd na de bevrijding niet kapot geslagen.
VRAGEN NOG waarom juist met een vriend…

Ik heb tussen september en december in Ronse nog volgende opmerking enkele malen horen vertellen: "Beter een levende Duitser, dan een dode Belg". Volgens mij waren en zijn Ronsenaars mensen die de kat uit de boom kijken.

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: “We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen”?

Heel onze familie heeft steeds een vertrouwen in de goede afloop gehad.

NOG VRAGEN waarop hun geloof was gebeurd (geloof in de kracht van de Engelsen,…..)?

*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:

Eenzelfde mentaliteit is gebleven gedurende de oorlog: afwijzing van de (aanwezigheid van de) Duitsers. Ik had de mentaliteit van de Duitsers ook niet graag: een gebrek aan humor en agressief (verschillende malen slagen gehad, in zonder met de andere kant van de hand = niet de palm maar de knokels!.

Ik ben nog met mijn oorlogsmarken naar Frankrijk gefietst om er inkopen te doen. De oorlogsmarken die hier ongeveer 12,5 frank waard waren, waren ginder 20 frank waard. We fietsten met een 2 à 3 mensen naar Noord-Frankrijk, vooral naar Valenciennes, via Peruwelz, en kochten er zeep, kaas. Ik preciseer je dat het om boerenkaas ging en geen merkenkaas van de kant van Valenciennes om hier te verkopen,….

NOG VRAGEN wie mee fietste + hebben zij later nog andere akties gedaan??
+ aan wie kant verkocht en tegen welke prijs
+ wat kocht men dan met deze winst + wat vonden zijn ouders ervan (betaalden zij zelf een deel van de aankopen,…..)

*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U ze verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?

Ja, ze was van wol en is daarom helaas verdwenen want ... opgevreten door de motten!

In 1941 heb ik wel in de tuin van zijn tante in de Peperstraat (waar voorheen Blokker was) *een tricolore vlag en een vlag van de MNB begraven. We begroeven het omdat het volgens hem verboden was om zelfs een tricolore vlag te hebben (deze laatste bewering NAKIJKEN: allicht een geval van perceptie of overdreven schrik). De vlaggen werden begraven in een zinken doos. Ik stopte er een voor mij waardevolle postzegelverzameling bij. De zinken doos heb ik zelf laten maken door loodgieter Gentil Pauwels (schoonbroer van Vigin - zie artikel Annalen van Vancoppenolle). De vlaggen werden daar begraven op vraag van Roger Cantraine, leider van het MNB. Hij had dat bevel gegeven, volgens mij omdat hij geen vaste verblijfplaats had* (OPZOEKEN). *Cantraine kende de dochter Cecile De Bruycker, nicht van mij. Na de bevrijding werden de vlaggen ontgraven en gerecupereerd.*

VRAGEN aan Vancoppenolle OF CANTRAINE waar nu dergelijke vlag is + of dit verhaal klopt.

VRAGEN: hoe zag die vlag van de MNB eruit + waarom had zij er een vlag van.

*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het

nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?

Ik was toen in Toulouse.

KLOKKENROOF 1943.

Was toen in Duitsland!

HUMOR ALS WAPEN:

Leo Vindevogel, die een zeer drukke praktijk voerde op het stadhuis, had de lapnaam "De Volgende". Ik moest er soms langs voor bonnen voor eieren e.d.m., bonnen die bedoeld waren om uit te delen aan werknemers van Utexbel. Omdat iedereen geduldig in dikwijls grote rijen geduldig zijn toer moest afwachten en luisteren tot voor hem "de volgende" werklonk, kreeg Vindevogel deze bijnaam.

In Duitsland bij Junkers en in het kamp werden ook de Belgen verplicht de Hitlergroet te brengen aan Duitsers. Ik zat in mijn …….. (afdeling NAVRAGEN kamp of werk?) *met voornamelijk Gentenaars. Ze hadden onderling afgesproken om in het Gentse dialect te groeten, terwijl men effectief de armgroet bracht, met "Hij ligt er". Geen Duitser die het ooit begrepen heeft.*

I.v.m. dit groeten herinner ik me nog de volgende grap. Men maakte zogenaamd de Hitlergroet, niet te hoog (!), en zei daarbij: 'Zuu huug ist ie' (nakijken in Ronses dialecticon van Maurice Bouchez hoe men dit schrijft). Dergelijke moppen werden zeer weinig op café verteld, volgens mij in het algemeen omdat het te gevaarlijk was. Men wist niet altijd wie te vertrouwen was), en voor mij persoonlijk omdat ik te weinig drinkgeld had. Ik kreeg 5 frank per week, waarvan 3 frank voor 1 bezoek aan cinema Familia, en 2 frank voor … 2 pinten. Dergelijke moppen werden door mij zeker niet op straat verteld.

Nu herinner ik me ineens dat ik tijdens de oorlog nog dronken geweest ben van het fluitjesbier: "Kun je je voorstellen hoe ondervoed we waren?" Het flauwe bier werd "zero huit" genoemd.

Ik geef een voorbeeld van een grap uit 1944 die ik uit Brussel had meegebracht. Ik vertelde dit als "amusement": "De zeep was echte zeep maar ze konden de geur niet verwijderen. Ze was immers gemaakt van de la m…." (merde). Ik heb deze grap enkel in het Frans verteld. Deze grap moet men situeren in een tijd dat er aan alles werkelijk een tekort was, dat men zich moest behelpen met veel Ersatzproducten.

OPMERKEN: diverse personen waren tweetalig of vooral eenzijdig Franstalig.

Nog een grap: in een school was er een Duitsgezinde leerkracht. Hij wilde dat de leerlingen ook Duitsgezind zouden worden. Op een dag kwam een eveneens Duitsgezinde inspecteur langs. Hij vroeg aan de leerlingen: "Wie bevoorraadt er ons land?Ik zal jullie helpen door de voornaam reeds te geven: Adolf?" Een leerling antwoordt: "Adolf Delhaize". Op dat moment was Adolf Delhaize één van de telgen van het geslacht Delhaize die een keten van winkels had, en dus goed bekend.

Alle varkens die in Ronse "in den duik" (in het geheim) werden gekweekt, werden Adolf of Dolf genoemd. Ik geef het voorbeeld van mijn nonkel Julien DOOLAEGHE (getrouwd met een Morel en zelf van Westvlaamse afkomst), die in het Spillegem (de huidige ….. straat) woonde. Hij moest zijn varkens, die ……. verbleven, gaan voeren met een grote soepketel. De buren riepen al eens naar hem: "Hoe is 't Julien, gij zijt op de baan met Uw ketel" (in het Ronsese dialect). Hij antwoordde steevast: "Ja, ik ga gaan eten geven aan Dolf". Op mijn vraag of dat niet verdacht overkwam, mag ik zeggen dat mijn nonkel perfect kon beweren dat het eten voor familie betrof…

NOG VRAGEN: waarom hield de nonkel thuis geen varkens + waar waren deze dan wel,

Het vlees dat door de Amerikanen naar België werd gestuurd, en ook in Ronse werd verdeeld, werd door de Ronsenaar "Ne vremde Henri" genoemd. Ik vermoed dat dit kwam omdat er een Henry voorzitter van die Amerikaanse instelling was. Het vlees zat overigens in kuipen en zou een licht rottende smaak gehad hebben.

*hebt u hiervan nog documenten?

NEEN.

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

Ik ging geregeld naar Brussel, waar zijn moeder woonde. In Brussel heb ik gewone *mensen horen spreken van Hitler als die "ververklasjer" of ook "façadeklasjer". Dat was algemeen bekend. Te Ronse werden de Duitsers ook "les shleuhs" genoemd: dit zou Arabisch of Berbers zijn en via Frankrijk uit 1914 - 1918 naar ons zijn gekomen. Overigens is het Ronsisch voor "bijnaam" een "lapnaam". Een andere bijnaam voor de Duitsers was: les "verts de gris". Vergelijk het met de "grijzen", vergelijk met koper dat aangetast is en groen wordt. De bijnaam Goliath voor de gekende Feldgendarm was volgens mij zeer algemeen. Alleszins in Flobecq zou er in WO I ook een Feldgendarm geweest zijn die men Goliath noemde. Deze informatie heb ik via een nonkel vernomen. Een andere bijnaam voor de Duitsers was: de Deuten: allicht van Teutonen. In Ellezelles of Flobecq was er een Duitser in WO I die "le Diable Vert" werd genoemd. Hij reed steeds rond te paard.*

*Heeft men het volgende 'gebed' ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?

Ja

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse.
n. 5, september 1942.

*p. ?: herhaling van het 'Onzevader' van enkele maanden geleden.

"In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk
U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,

Geef ons die honderd gram meer brood
en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.
Amen."

-Heeft men het zelf verder verteld (thuis, in een vereniging,….)?

-welk gevoel gaf het lezen van dit soort 'gebed'? Voelde het aan als een vervloeking van de Duitsers, …?

Het gaf een gevoel van opluchting, de idee dat ten minste iemand zoiets durfde te zeggen. Het werd inhoudelijk als een "insulte" gezien.
Opgelet: bij een tweede bezoek zei hij dat hij deze tekst niet meer herkende…..

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…)?

Mijn algemene indruk over de Ronsenaar was er één van makheid. Ronsenaars waren vooral attentisten, weinig echte chauvinisten.

VRAGEN: wat bedoelt hij met chauvinisten = mensen die hoe dan ook op een of andere manier iets uitvoerden tegen de Duitsers? *Morel geeft hier hoe dan ook een definitie van iemand die zich NIET verzet: iemand die … GEEN CHAUVINIST IS.*

Wat geschimp over de weerstanders van "quatre septembre". Ik heb weinig goede woorden over voor het OF, dat volgens hem gedeeltelijk zwart was. Ik denk dat zij vooral achter de moord op Vindevogel zaten omdat hij teveel zou kunnen vertellen hebben.

23 FEBRUARI = viering van het ontstaan Rode Leger.

Ik was thuis 'eerder' anti-communistisch.

*zijn er verdoken 23-februarivieringen geweest?
-welke jaren?
-onder welke vorm?

INDIEN MOGELIJK NAVRAGEN bij Firmin Wathiez, een communist en wever bij Vinois.
Leeft deze nog, zijn er nazaten??

Deze sprak toen volgens mij als volgt: "Chez nous en Russie…".

*ZIE HET clandestiene blad: DE VERBROEDERING. ORGAAN DER KOMMUNISTISCHE PARTIJ. FED. RONSE - GEERAARDSBERGEN. 28 Februari 1942.

*p. 1: "HET ROODE LEGER BESTAAT 24 JAAR!
LEVE STALIN!
LEVE TIMOSJENKU!
LEVE HET HELDHAFTIGE ROODE LEGER!

Op maandag 23 februari j.l. vierde niet alleen de Sovjet-Unie, maar tevens gansch de vrije wereld het 24 jarig bestaan van het roode leger…."

-kende men deze oproep tot vieren van de verjaardag van het Rode Leger? Hoe is dit gevierd (enkel door communisten?) ?

-heeft U dit clandestien communistisch blad in handen gehad?
-heeft U het doorgegeven? Aan wie?
-van wie kreeg U het?
-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte?
-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?

<u>1 MEI = dag van de arbeid.</u>

*zijn er verdoken 1-Mei vieringen geweest? *Weet er niets van; verwijst naar de socialisten* NOOT: toch opmerkelijk dat hij daarvoor naar de socialisten verwijst alsof alles wat zij zouden georganiseerd hebben, ook enkel en alleen onder henzelf zou gebleven zijn)
-welke jaren?
-onder welke vorm?

Volgens mij waren het in Ronse vooral attentisten of grijzen…, weinig echte chauvinisten.

Soort DEFINITIE van JM van "chauvinisten" = geen mensen die zoals de attentisten niets deden, maar 'iets' deden.

*is er bijvoorbeeld "vakantie" genomen op 1 mei door een opvallend aantal arbeiders/bedienden zodat het ook 'leek' op een betaalde feestdag?

Cfr: J. LOIX, L'héroïque résistance à l'ennemi dans la région des Collines durant la Seconde Guerre mondiale. Deuxième partie de la Vie Quotidienne des Flobecquois et Wodecquois, Flobecq, 2000. p. 10020: "Le 1er mai 1944, les Allemands interdisent le congé officiel lié à la fête du travail. Mais dans les usines de Lessines et de Renaix, le personnel se met en congé clandestin, faisant la causette au lieu de travailler … après avoir offert le muguet à leurs patronnes."

-in welke Ronsese fabrieken is dit gebeurd ?
-is dit ook in andere jaren gebeurd (1941-1943)?

<u>10 MEI = inval van Duitsers in België.</u>

*is deze verjaardag herdacht in Ronse 1941-1944? JA, in 1941!
NOG VRAGEN: wat in 1942?

*op welke manier (sluiten van winkels, dragen van tricolore linten, bezoeken van oorlogsgraven,….)?

Sommige (niet alle!) winkels zijn zeker op 10 mei 1941 dicht gebleven. Voorbeelden: huis Scherpings Wijnstraat (zoon was bij de MNB en leidde reeds op school een symbolische actie); huis Neerdaels - nr. 10 nu (vroeger nr. 1?) -in de Wijnstraat (zie verder), de winkel van Oscar Degand, eveneens in de Wijnstraat (bijouterie, paraplu's,…). Als oudstrijder van WO I noemde zijn winkel dan ook niet voor niks "Au combattant de l'Yser"! In elk geval: het aantal gesloten winkels viel op.

Sommige (niet alle!) winkels zijn zeker op 10 mei 1941 dicht gebleven.

VRAGEN: klopt deze redenering wel: gingen mannen in de zaternamiddag werken, en gingen de jongeren toen ook naar school?

Noot: *Morel herinnert zich vooral deze ene straat eenvoudigweg omdat hij hier toen woonde. Van wat gebeurde in andere (belangrijke in het centrum gelegen) straten heeft hij geen herinnering meer.*
NB: naam "Au combattant…"
NAGAAN: is deze naam er nog?
Noot: deze naam mocht blijkbaar blijven hangen tijdens de oorlog: zie DE TOLLENAERE 1944.
+ NOG VRAGEN aan andere inwoner van de Wijnstraat: De Buysscher.
VRAGEN: welke winkels, buiten degene van de zwarte natuurlijk, waren niet dicht? + Was de as Nord-Midi overwegend gesloten? Wat met de winkels in de buurt van Duitse gebouwen (cfr. Kommandantur!)?

Volgens mij was er inderdaad minder volk op straat: de meeste mannen waren op hun werk en de kinderen op de school. Ik geloof dat de mannen de instructie aan hun vrouwen gegeven om geen boodschappen te doen tijdens de vermelde uren!

Na navraag van mij over hun schema van mannen en kinderen toen op een zaterdag, verduidelijkte hij als volgt:

-de jongens uit het Middelbaar en de Latijnse waren zaterdags op school tussen: 7.30 -12 (vrij van 12 tot 13.30); 13.30 -16 (vrij van 16 tot 17 u)); 17 - 18.30. !!!!

-de mannen werkten in twee ploegen: van 5-13, en van 13-21 u.

VRAGEN: klopt deze redenering wel:gingen mannen in de zaterdagnamiddag werken, en gingen de jongeren toen ook naar school???
VRAGEN: hoe werd dit alles georganiseerd, in de eerste plaats het sluiten der winkels (stond dat ook op het pamflet waarnaar De Tollenaere verwijst: WAAR NOG DERGELIJK pamflet!?

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

*dagboek De Tollenaere: 05 mei 1941: "Sensatie! Onder de bevolking circuleert een clandestiene krant. Zij publiceert een oproep om op zaterdag 10 mei a.s. - een jaar na de Duitse aanval op België - zich tussen 14 en 16 uur niet op straat te begeven als vorm van protest. Stilaan groeit verzet"

-kent U deze oproep uit 1941?

JA ZIE BOVEN.

-is deze oproep opgevolgd, was er met andere woorden op 10 mei 1941 tussen 14 en 16 uur werkelijk weinig volk op straat?
-wat denkt U dat de bedoeling van deze opvallende vraag was?
-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?

<u>21 JULI = nationale feestdag.</u>

*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest? JA, zie verder in bijlage.

Ik was op 21 juli 1940 nog in Zuid-Frankrijk. Waar ik oorspronkelijk met de 'strategische reserve' van de jongeren tussen 16 en ..... naar Toulouse getrokken was, was ik rond de nationale feestdag van 1940 in het departement GERS, arrondissement FLEURANCE. Ik zou pas tegen eind september 1940 in Ronse terug komen.

Ik heb noch in 1941 noch in 1942 op de nationale feestdag Belgische vlaggen zien uithangen in Ronse. Ik vermoed dat dit komt omdat het zeer gevaarlijk was: volgens mij waren er veel zwarten waaronder veel verraders onder de Ronsenaars… Men kreeg 3000 Frank per verraden persoon, een weerstander of een werkweigeraar. En een maandwedde van een bediende was 800 bef, dat van een directeur allicht 1000.

NOOT: mevr. AD en RV verklaren dat zijn eerste onderwijzerswedde na hun trouw tijdens de oorlog 1.200 frank per maand bedroeg.

Ik leefde in Duitsland in 1943 en was in 1944 ondergedoken als werkweigeraar.

Op 21 juli 1941 als op 21 juli 1942 lagen er steeds bloemen aan het monument van de WO I (den Bluuten Pompier).

NAVRAGEN of hij gezien heeft dat dit monument op symbolisch geladen dagen als …,……,. beschermd werd door Duitsers of bijv. de Vlaamse Wacht of ……

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

TE DEUM: zowel op 21 juli 1941 als op 21 juli 1942 een volle kerk. Ik heb beide missen bijgewoond.
Volgens mij werd er geen speciale muziek of zo gespeeld (zeker geen Brabançonne).
De toenmalige organist was Michel Vancaeneghem (nonkel van Stef) die nogal een braaf figuur was.

NB : deze laatste komt men geregeld tegen in "'t volk van Ronse …" als organisator van allerlei muzikale activiteiten.
V: welke gezagsdragers waren er aanwezig, ook vooroorlogse!? Waren er tegenbetogingen van de zwarten of andere acties waarbij afgeraden werd om niet naar dit te Deum te gaan?

Ik herinner me niemand speciaal (cfr. eventuele vooroorlogse gezagsdragers). Normaal zaten de oudstrijders van 14-18 vooraan. Of dat toen ook gebeurde weet ik hij niet meer.

OPGELET: OPZOEKEN in de bestelbons van de stad naar bestellingen van bloemstukken op alle symbolisch geladen dagen vanaf 10 mei 1940 tot 3 september 1944.

Ik herinner me geen tegenbetogingen van de zwarten of andere acties waarbij afgeraden werd om niet naar dit te Deum te gaan?

Zeker niet. Als er al eens zwarten kwamen naar dergelijke samenkomsten, dan was het om hun uniformen te tonen. Die hadden in de eerste jaren zeker geen schaamte om dat te tonen.

OPGELET: is het niet opmerkelijk dat JM spreekt van TONEN: perceptie? Verder over nadenken + VRAGEN waarom hij dit juist denkt, en of hij en anderen dat TOEN OOK dachten?

Ik heb nooit een 'tricolore' taart (op basis van kersen) op 21 juli of een andere dag gezien bij een Ronsese patissier, maar na de oorlog heb ik wel over deze mop in Brussel gehoord.

*heeft men het fenomeen van de levende vlaggen ooit in Ronse gezien (de nationale driekleuren als kledij gebruikt; bijv. 1 persoon droeg een zwarte jas, met rode sjaal en gele bloem, e.d.m. = het leek een tricolore vlag maar was er geen)?
NOOT: denk aan de verklaringen van Anna Deworm (1942-1944).

*heeft men de volgende oproep gelezen of erover gehoord?

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 2, zaterdag 27 juni 1942.

*p. 3 (?): "21 Juli.
Ronsenaars, die dag zal door U allen gevierd worden.
Allen zult gij de nationale kleuren dragen.
Die dag zult gij uwen dooden herinneren gevallen in 14-18 en 40 onder de woeste en laffe slagen van den Duitschen overweldiger.
Denkt aan de vrijheid voor de welke U voorvaderen gestreden hebben en aan welke Gij zoveel houdt.
LEVE 21 JULI
LEVE BELGIË VRIJ."

-welke was de respons op deze oproep? Heeft men bepaalde akties gedaan (doden herdenken door …., de nationale kleuren dragen,….)

OF heeft men bijvoorbeeld slechts eens 'speciaal' gedacht aan het vrije vaderland (wat betekende dat dan? Een gebed voor het vaderland, …….)

-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?

Ja.

-heeft U het doorgegeven? Aan wie?

Ik heb het in bussen gestopt, lukraak. Ik heb in elk geval nooit een sluikblad mee naar huis durven nemen. Er zou thuis wat gezwaaid hebben.

VRAGEN in welke straten.
-van wie kreeg U het?

Van mevrouw. Marcel Massez. Massez was de drukker ervan, maar de vrouw was blijkbaar 'leidend'. Volgens de echtgenote Morel - Deloose zou de vader van de vrouw van Massez reeds gevangen hebben gezeten als soldaat in 14 - 18.

-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte

Ja, doorgegeven. Ik had wel geen idee wie het blad zelf schreef.

-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?
*RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 3, Bijzonder nummer 21 JULI 1942.
-hebt U dit speciaal clandestien nummer m.b.t. 21-juli gelezen?
-welk gevoel had U bij dit lezen (het doet er niets toe, trots, schrik, wanhoop,…….)?

<u>1 NOVEMBER = Allerheiligen.</u>

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke?

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?

Ik heb er ook van gehoord.

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?
-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?

Ik 'vermoed' dat ik dat ook gedaan heb.

-Hoe?
-Was men bewust van een gevaar? Wat deed men om problemen te vermijden?
-gebeurde dit ook op andere dagen dan Allerheiligen? Wanneer?

<u>11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.</u>

*zijn er manifestaties geweest op 11 november?

Ik weet dat er bloemen gelegd zijn aan de Bluuten Pompier op 11 november 1940: één boeket. Volgens mij maar één bloemtuil, maar voor mij was dat voldoende (NB: perceptie!!!).

NAVRAGEN OVER deze perceptie: wat zou het verschil tussen meer of minder bloemen geweest zijn!?

Ik geloof dat er in Doornik ook bloemen neergelegd zijn aan het monument voor Gabriëlle Petit (een geëxecuteerde spionne uit WO I).

Noot: dit was toen het ENIGE monument dat verwees naar WO I! Er was dus geen alternatief.

NOG VRAGEN hoe wist hij dat van Doornik? + beschouwde men dat als 'hetzelfde'?
+ of men dit snel wist in Ronse (of pas na de oorlog,…)?

De herdenking van 14-18 op 11 november was bijna een heilige week. Er was een schone stoet, met fakkels, enz, waardoor ik als kind enorm geboeid was. De stoet passeerde ook door de Wijnstraat.

-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

Volgens mij (NB: wat ontkend werd door MB) werd op 11 november 1941 een optocht van zo'n 30 à 30 oudstrijders gehouden. Ik vermoed hetzelfde voor 11 november 1942. Ze droegen geen vlaggen, waren in civiele kledij maar hadden wel hun militaire decoraties opgespeld ("grand module"). Er was 1 klaroen of clairon bij. Ze gingen van Steenbrugge naar den Bluuten Pompier.

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

<u>15 NOVEMBER = dag van de dynastie.</u>

*zijn er manifestaties geweest op 15 november?
-welke jaren?
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)
*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?
*NB: herinnert U een speciale activiteit op Rerum Novarum?

<u>BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.</u>

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

N. WOUTERS, De Führerstaat. Overheid en collaboratie in België (1940-1944), Tielt, 2006.

*p. 61-62: "De belangrijkste onderzoekspunten in het onderzoeksdossier naar Vossen (NB: secretaris-generaal Binnenlandse zaken voor Romsée) …… (vanaf hier blz. 62) … de vervanging van de wettelijke feestdag van 11 november door 4 augustus …"
Wanneer is dit gebeurd? Werd deze 4de augustus ooit gevierd: vragen aan JM, GV, RV?

Ik weet niets van een feestdag op 4 januari.

*21 april …. = verjaardag van Hitler: hebt U op dergelijke dagen akties gevoerd?

In de nacht van 20 op 21 april 1941 hebben we met drie mensen volgende aktie gedaan. In de Pelgrimstraat was er een café van de zwarte …. DE BRACKELEER (het was het café van de zwarten naast de bakker ….). Op deze nacht werden zijn vensters bevuild door ons aan de hand van koeienstront (in het Ronsies: "koeieflak"). Deze stront hebben we gevonden op het einde van de HERMES VAN WYNGENESTRAAT (waar momenteel de Scheldkouter is). Wij, dat waren: ikzelf; Marcel VAN COPPENOLLE uit de Van Hovestraat en Armand CALLEBAUT. We zaten in dezelfde middelbare klas in het college (NAKIJKEN want Armand is van 1923), enkelen uit de ELZELESTRAAT. Marcel zou later ooit in het verzet gaan. Armand daarentegen zou later bij de WAFFEN-SS gaan (allicht in 1943).

NOG VRAGEN: of hebt U weet van ludieke akties of zelfs sabotage (nog nakijken voor Pays des Colinnes?)?

DIVERSE VRAGEN:

*heeft hij Duitse en aanverwante affiches afgetrokken?

Ik heb kleine affiches afgetrokken, zoals bijvoorbeeld "SS tegen het bolsjevisme". Hij heeft op volgende plaatsen Duitse V-affiches gezien:

-aan het station;
-aan het huis VAN OBOST: daar hing een zeer grote affiche die de 1ste en 2de etage bedekte! (NB: dat is zeker na 20 maart 1944 toen de lokale DeVlagleider Joseph Ronsse hier woonde).

+ was er bij het A.S. een BEVEL om zeker affiches af te trekken die opriepen tot verklikkerij (bijv. na de aanslagen op Vindevogel)?

Daar weet ik niets van.

P. STRUYE, Journal de guerre. 1940-1945, présenté par Thierry GROSBOIS, Brussel, 2004.

*p. 200: "Mardi 6 mai 1941. …. Les caricatures de Churchill sont partout lacérées."

Ik heb dergelijke karikaturen gezien, waarin Churchill werd voorgesteld als een buldog. Hij vermoedt dat dit in Brussel was, en hoewel ik denk dat zij overal verspreid waren, herinner ik me geen dergelijke affiches gezien te hebben in Ronse. Ik heb ook nog anti-Amerikaanse affiches gezien met een man erop in de kleuren van de U.S.A., met een haakneus en klauwen aan zijn handen … De mensen vonden al deze affiches wansmakelijk; de Duitsers werden als humorloos geëvalueerd!

Dieppe was niet zo'n sterke teleurstelling. Men wist via de Engelse radio snel dat het om een soort test ging.

NOG NAVRAGEN bij anderen!

Ik kende een zekere CLARA KOHN, die geadopteerd werd door een kleermaker …. CRUCKE, waarschijnlijk uit de SPINSTERSTRAAT. Zij is getrouwd na de oorlog met een DE BUYSSCHER, allicht een weerstander. Volgens mij is ze geadopteerd om haar te beschermen tegen haar Joodse afkomst.

+ NB: deze hypothese van de bescherming door adoptie is mogelijk. Ze is immers geadopteerd op liefst 24-jarige leeftijd, want op 29 oktober 1943 terwijl ze geboren was op 06 september 1919, in het Hongaarse Szeged. Ze werd geadopteerd door Arthur Joseph Crucke (°Munte, 21 februari 1886) en Marie Virginie Stijns (°Ronse, 6 september 1881 + een stiefftante van Morel), en de adoptie werd jurisch geregeld door vrederechter Julien Kerkhove (in wiens familie langs moeders kant ook Joden zijn geholpen). Bij haar adoptie had deze Hongaarse vrouw, die dus voortaan of zeg in de prangende oorlogstijd Crucke noemde, twee familienamen: Kohn en Köfalusi. Die laatste familienaam is zeker Hongaars (overigens betekent "Kö" steen en "falu" dorp). Zo goed als zeker noemde zij eerst "Kohn" en werd haar naam op zeker moment verhongaarst wegens sterk antisemitisme in Hongarije na de voor dat land desastreus verlopen Eerste Wereldoorlog. Nu is Kohn of vooral Cohn en nog het meest Cohen een zéér bekende Joodse familienaam, denken we maar aan de bekende Frans Joodse schrijver Albert Cohen (1895 - 1981). Kohn is op zijn beurt natuurlijk qua initiaal een verduitste vorm van Cohn, zelf een eenvoudig gesyncopeerde versie van Cohen. In het Hongarije van toen werd immers zeer, zeer veel Duits - nog - gesproken. Rond haar geboorte was er ten andere een zeer grote Joodse populatie in Szeged.

Ik ben Morel zeer dankbaar dat hij over dit geval begon, want ik was deze Klara 'Crucke' reeds in archieven tegen gekomen, zag wel één en ander maar had dus niet verder nagedacht. Pas nu, bij de redactie van dit interview voor de website, ben ik enkele verbanden beginnen in te zien. Mogelijks later in een update van commentaar bij dit interview, of gewoon een apart artikel over Jodenhulp te Ronse, meer over deze zaak en andere verzetsvertakkingen.

G. VAN DE MERCKT, 'Le grand tour de Saint-Hermes (Fiertel de Saint-Hermes) pendant la guerre 1914-1918'. In: Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, Ronse, 1977, p. 65-89.

*p. 87, noot 8: "Le sergent Georges Van Obost est retourné à la vie civile et est devenu fabricant de tissus et de soieries. Etant un ancien combattant, un grand invalide et un croix de feu, titre lui revenant pour sa longue présence en première ligne et au feu. Il fait partie des trois fédérations de combattants, F.N.C., F.N.I. et Croix de Feu 14-18. Après la guerre de 1940-1945, il est devenu le dévoué Président de la Fédération des Anciens Combattants 1914-1918, secteur de Renaix. Pendant la dernière guerre, il a assisté énormément de ses frères d'armes dans le besoin, et il fut considéré par eux comme l'Apôtre au bon cœur. C'est un homme droit et sincère plein de mérites et qui a droit à la reconnaissance de tous. Qu'il puisse jouir d'une heureuse vieillesse et d'une bonne santé parmi ses êtres chers et les anciens combattants."

-VAN OBOST komt niet voor in de lange lijsten van N. DECONINCK.

VAN OBOST uit de Priesterstraat was inderdaad iemand met een groot hart. Toen ik in december 1945 gedemobiliseerd was en naar huis terug kwam, kreeg ik van hem een

metrage stof, dat is een groot stuk textiel voldoende om er een kostuum van te maken, samen met een stuk onderstof (de voering?). VAN OBOST maakte immers in zijn bedrijf de binnenkleding. Hij was de vader van mijn vriend PAUL. Kleermaker Maurice LOOSVELDT (°Waarmaarde) heeft er gratis een kostuum voor mij van gemaakt.

+ NOOT 2025: door deze informatie nu eind 2025 te verwerken voor eindelijke publicatie, hebben wij nog eens nagekeken wat we weten rond deze man en hebben zowaar ons verplicht gezien de bestaande politieke stamboom Van Obost1 aan te passen of met hem, zijn eega en zijn zoon aan te passen. Jean Morel zelf kenden wij uiteraard (pardon?) al als lid van een andere politieke stamboom (Stijns) maar zoals supra aangegeven zouden we idealiter maar dan vooral of zelfs alleen in het Waalse landgedeelte, hoe dan ook elders dan te Ronse toegepast of politiek-genealogisch onderzoek moeten gaan verrichten. wat gezien alle feiten zoals niet in het minst onze reeds jarenlange of structureel zwakkere gezondheid, volkomen onrealistisch dus uitgesloten is.

S. FOUQUART, 'De sluikpers te Ronse. Het ontstaan van het sluikblaadje "Ronse Vrij - Renaix Libre"'. In: Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, Ronse, 1981, p. 201-206.

*p. 202, noot 1: "Laatstgenoemde (NB: Isaï Meuris) bezat een weverij met 28 getouwen, 'Le Tissage du Prinskouter' (gebouw huidige 'Stock Americain'); dit bedrijf moest in maart 1942 op bevel van de textielcentrale alle activiteiten stop zetten."

Ik mag benadrukken dat FOUQUART een weinig geleerd man was, die al eens de feiten door elkaar haalde.

Het gaat niet over deze fabriek maar over de latere fabriek van Raphaël DE POORTERE, vader van Roger DE POORTERE. Deze (vader en) eigenaar werd "baron Potluud" genoemd en naar hem werd ook gesproken van "Potluuds kasteel" (later afgebroken voor de Stock Americain).

N. DECONINCK, Le Renaisis pendant la seconde guerre mondiale. Premier Volume (1940-43), Nederokkerzeel, 1975.

*p. 29-30: "Déjà en 1940, des journaux et tracts clandestins parvenaient au Cdt Hermant et au S/Lt Masure, qui se chargeaient de leur diffusion. …… Un total de plus de 2.000 journaux clandestins et tracts fut ainsi distribué dans la région ellezelloise. Nous en citerons les principaux : Libre Belgique - (vanaf hier blz. 30) Front de l'Indépendance - Front - Le Peuple - Le Monde au Travail - Le Drapeau Rouge - L'Alouette - L'Elastique - Le Soir ; les tracts imprimé en Angleterre et parachutes, etc…. "

-onvoorstelbaar aantal;

Ik heb nooit van de meeste titels gehoord.

*VRAAG: is volgende persoon goed gekend + waarom?

+ kent men het volgende sluikblad dat tot zijn archief behoort:
-De Roskam.
+
-Vrij België. Orgaan van het Onafhankelijksfront - Afdeeling Aalst.

HANTSON, Raoul, lid van het Geheim Leger van Ronse.

*p. 36: 1943: "C'est à la demande de Raoul Hantson associé de Jules Delaunoit, tous deux de l'A.S. de Renaix, que L. Spileers beau-frère de R. Hantson, fut hébergé chez P. Masure."

-deze L. SPILEERS is nergens vermeld in de lijsten van DECONINCK: een werkweigeraar? Wie was hij in het kader van de oorlog?

Jules Delaunois (NVDR: juiste spelling met S en niet met T) *was volgens mij een schoonbroer van Raoul HANTSON; ze baatten beiden de fabriek "DELAUNOIS - HANTSON" uit, een textielfabriek op de Elzeelsesteenweg, hoek met Nijverheidsstraat.*

Volgens mij gaat het om Lucien SPILEERS. Hij was de schoonbroer van Raoul HANTSON (getrouwd met diens zuster). Hij was het hoofd van het plaatselijke AS, mogelijks te DOTTIGNIES. Hij was een aldaar uitgeweken Ronsenaar.

NOOT: Lucien Spileers was lid van de Liberale Jeugd Ronse (zie boek 1949, p. 7)

+ NOOT 2025: deze info is allemaal juist en we vermoeden, maar hebben het hem (en haar) nooit gevraagd, dat Jean Morel (en eega) zelf van liberale huize waren terwijl zijn stieffamilie Stijns eerder christelijk georiënteerd was. Waarom hij zoiets als een stieffamilie had, hebben wij ook nooit bevraagd. Overigens waren de genoemde schoonbroers en vennoten en later erkende weerstanders GL/AS Jules Delaunois en Raoul Hantson zeer, zeer grote economische de facto militaire collaborateurs met hun 'fabrieke'. Naast zeer, zeer enthousiaste woekerhandelaars. Een vreemd soort 'patriotten' dus. En. Zo goed als zeker gaf liberaal, vrijzinnige, hoofdzakelijk (haha) Franstalige en groot patriot Raoul Hantson, na de oorlog eerste weer vrije geschepene der stede Ronse onder de weer eeuwige burgemeester Eugène Soudan, de opdracht tot de moord(pogingen) op Leo Vindevogel, eind 1943.

*p. 56-57: i.v.m. het A.S. van Frasnes-les-Buissenal: "Enfin, G. Lagneau trouva encore quelques résistants dans d'autres localités, notamment, l'abbé Jean Pollet de Forest, Marcel Guelluy de (vanaf hier blz. 57) St-Sauveur et ailleurs encore, qui tous étaient en relation avec d'autres patriotes, ce sui devait bientôt former un petit groupe. Au début, leur travail consistait surtout comme celui des autres groupes, distributions de tracts, journaux clandestins, etc…

Le 25 mai 1941, ils organisèrent une manifestation anti-allemande à Renaix, dont nous ne connaissons malheureusement la suite."

Volgens mij weet mevrouw SIX meer van deze broodopstand.

+ NOOT 2025: deze dame Marie-Thérèse behoorde tot onze laat ons zeggen intieme Ronsese kennissenkring en hebben wij blijkbaar nooit iets gevraagd rond WO II, ook al of vooral omdat we enkele van haar gevoeligheden zeer goed kenden. We konden ook geen enkele duizenden oudere Ronsenaars gaan interviewen, zonder zgn. werkbeurs en allemaal op ons eigen geld en binnen onze dierbare voortschrijdende tijd.

*p. 109: "La distribution de ce journal se faisait également par les soins de la section presse clandestine. D'autres feuilles clandestines (La Libre Belgique - La Voix des Belges - De stem der Vrouw - De Verbroedering (60), ainsi que le faux Soir), furent aussi distribués par leur intermédiare. Un exemplaire parvenait même sous la porte de certains 'Gestapiste'

Renaisiens, ainsi qu'à l'hôtel de ville sur le bureau du bourgmestre de guerre L. Vindevogel. Ceci par la main des agents communaux, membre du F.I. déjà nommés, ainsi que Jean Huysmans et Maurice Thiry, employés."

-ZIE noot 56.
-VERGELIJK met GV: ook hij stopte al eens een sluikblad in een zwarte bus.

-VERGELIJK met ADT, p. 61: "Een stadhuisbediende, die in een overmoedige bui op 21 juli (1942) het vaderlands lied debiteert tijdens de werkuren, bekomt het slecht, hij loopt 28 dagen gevangenisstraf op."
VRAAG: was dit één van de vernoemde bedienden, Jean Huysman of Maurice Thiry?

-OPGELET: Maurice Thiry staat niet op de lijst van het O.F.; foutje?
-OPGELET: er is een tikfout: "Huysman" zonder "s" is juist!

Ik denk dat de vader (Valère) van Jean HUYSMAN een postbode was.

*p. 124 : "Ces documents nous furent remis le 9 septembre 1977, par François Deuninck, qui après la mort de M. Lesenne devint secrétaire du groupe. Affilié au groupement des Insoumis à Renaix en octobre 1943."

VRAGEN WAAR zijn deze documenten nu?

*p. 206: "Deze gegevens komen uit een uitgave van het Frans Masereelfonds van okt. 1979." **BROCHURE OPZOEKEN**

*het is een initiatief van het O.F.

*p. 202: enkele stichtende leden in april 1942:

-Albert Andries, rijkswachtcommandant;
-Georges Gindertaele, ……
-Armand Wijmeels, bankbediende.

Ik ken deze drie namen niet.

*p. 205: september 1943 - februari 1944: als "Ronse Galm - Echo de Renaix"

Ik ken deze titel niet.

NOOT: hij was vanaf december 1942 weg uit Ronse.

*p. 146: i.v.m. deze aanslag: "Il fut transporté de toute urgence chez le médecin ponette, rue haute, mais celui-ci n'était pas à la maison ; ils le portèrent chez un deuxième médecin, place de la Liberté et n'y trouvant personne non plus, il fut transporté chez le docteur De Jaegher, rue au Vin. Là, en le transportant. A l'intérieur, Vindevogel perdit de sa poche revolver un pistolet browning type 7,65 mm. L'épouse du médecin, croyant d'abord qu'il s'agissait d'un résistant abattu par les Allemands vu le visage ensanglanté de Vindevogel, ramassa le revolver et le cacha. Elle rendit l'objet dès qu'elle apprit l'identité de la victime (100). Le docteur De Jaegher donne les premiers soins au blessé et ordonna son

transfert immédiat à l'hôpital civil, rue O. Delghust, et fut mis directement responsable de la vie du bourgmestre par les autorités allemandes."

-voor de bron van deze anekdote, zie noot 100, p. 146: "Témoignage de Mr. Herman M., beau-frère du Dr. De Jaegher, relevé en février 1974."
-blijkbaar was deze mevrouw De Jaegher pro weerstand + allicht dan de dokter ook.

Mevr. DE JAEGHER (de dokter zijn voornaam was Edgard + NVDR: Medard) was een zuster van Maurice HERMAN, die een weerstander was (O.F.).

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?
*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?
-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?
-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?
-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?
-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?

Deze prijsuitreiking ging zeker door in de Volksbond (Mevr. Ketels beweert met stelligheid dat het doorging in het stadhuis vermits zij daar zelf proclamaties heeft bijgewoond maar … voor de oorlog!). *Er was de afroep van de laureaten Engels en nadien Duits. Hierbij heb ik mijn vrienden van dezelfde rij SPONTAAN opgemaakt om te reageren. Velen in de zaal hebben toen gereageerd. Ik herinner me niet meer of op het moment zelf een verantwoordelijke, waaronder de aanwezige Vindevogel, gereageerd heeft. De leerlingen in de zaal hebben:*

-eerst bij de Engelse taal "Bravo" geroepen en harder geapplaudisseerd. Men had helemaal niets geroepen bij vorige laureaten; men is blijven applaudisseren tijdens de hele proclamatie voor Engels terwijl er in principe steeds ALLEEN applaus was voor de laureaat;
-dan was er awoertgeroep bij de Duitse taalleergang, volgens mij niet te luid maar "hoorbaar". Alles is vanzelf gestopt.

NAKIJKEN welke de juiste volgorde was.

Ik volgde toen zelf de cursus ……
.
NOG VRAGEN welke cursus hij volgde: is dit opzoekbaar in de archieven?
NOG VRAGEN wie er nog bij was die dag, inzonder op zijn rij!? MET AANWEZIGHEIDSLIJST IN DE HAND!!

NOG VRAGEN aan JM: waren er voor Engels diverse mensen die afgeroepen werden (dus nog meer dan enkel de laureaat) en heeft men voor iedereen geapplaudisseerd?

VRAGEN aan stadsbestuur, Eric Devos: waar zijn de archieven van deze leergangen? Volgens mij is dit allemaal beland op de vuilkar na de oorlog (……. heeft me dit gezegd) NOG VRAGEN deze naam en diens functie).
NOOT: aantal inschrijvingen voor Engels en Duits in het schooljaar 1941-1942 in bezit.

Ik meen dat men me nadien wel gezocht heeft, want men heeft me "als mogelijke straf" op 6 december 1942 (NOOT: inderdaad vrij kort na de feiten) *naar Duitsland voor verplichte tewerkstelling gestuurd.*

NOG VRAGEN wanneer hij een eerste oproep kreeg, of hij daarop niet ingegaan is, of hij dan daadwerkelijk op 6/12/1942 opgepakt is of dan vertrokken is en reeds eerder gearresteerd?

+ zie 't Volk van Ronse. 1942.09.05.6.1 + incident Sint-Ambrosius; leerlingen veel LUIDER GEJUICHT bij laureaten ENGELSE taal, en dus is de burgemeester .....Incident wordt hier in dit weekblad - met als decennialang redacteur zekere Leo Vindevogel - betiteld als "*EENE POLITIEKE BETOOGING*" ....

NOG VRAGEN aan JM: waren er voor Engels diverse mensen die afgeroepen werden (dus nog meer dan enkel de laureaat) en heeft men voor iedereen geapplaudisseerd?

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?
-welke voorbeelden?

-welke waren deze cinema's?
*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?
*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….
*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?
NAVRAGEN: i.v.m. Victor, Victoire,

Ik heb een nicht die Elisabeth Duvivier noemt. Ze is ongeveer 90 jaar; ze is zeker in WO I geboren. Ze woonde niet in Ronse in WO II. Ik ben zeker dat ze haar voornaam gekregen heeft ter ere van koningin Elisabeth.

+ NOOT 2025: ook deze dame hebben wij 'uiteindelijk' - een klein beetje - elders leren kennen maar hebben bij die interviews deze familieconnecties - nicht - aan Jean Morel helaas nooit nagevraagd. We moesten blijkbaar ook wat evolueren, onderzoeksgewijs, hoewel bij deze interviews enkele malen "figuratie" hebben aangegeven zij het rond kennissenkring maar niet specifiek familiaal. .

NOG VRAGEN waar ze in 1916 (of 1915/1917????) geboren is: RONSE??
Noot: deze nicht is in elk geval tijdens een oorlog tegen de Duitsers geboren! Eenzelfde scenario is dus perfect mogelijk amper 25 jaar later!

ONDERZOEKEN: de geboorteregisters van WO I

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?
*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?

De boeren - in Ellezelles - gebruikten de uitdrukking "l'heure allemande", een uitdrukking die overigens reeds in WO I werd gebruikt.

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?
-hoe wist men dit?
-wie heeft dit meegedaan?

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?
-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?

De openluchtconcerten op de Vrijheidsplaats waren zeer goed. Ik heb Vindevogel nog zien toekijken, eenmaal. Vindevogel stond recht, en alleen.
Ik mocht van thuis uit niet naar dergelijke concerten staan kijken: men mocht immers GEEN SYMPATHIE LATEN BLIJKEN! Ik moest er toen wel voorbij omdat ik in de Wijnstraat woonde en de kortste weg naar huis via de Vrijheidsplaats was. Ik vermoed dat de zomer van 1942 was. Ik heb er voornamelijk sympathisanten van de Nieuwe Orde gezien: ik herkende diverse 'zwarte' families. Er was daar geen aparte kiosk. Ik herinner me niet dat er weerstanders waren om mensen op andere gedachten te brengen.

*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1943 te Flobecq)?
-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?
*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 18 maart, de H. Aartsengel Michaël)?
-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?
*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa's overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

DE BEVRIJDING.

Bij de bevrijding stond ik op het grondgebied van Ellezelles, op de baan van Ronse naar Ninove naar de Engelse troepen te kijken. Ik kon nog enkel wuiven en vooral veel huilen. Ik heb waarschijnlijk gans de dag gehuild. Ik kon er geen woord meer uitkrijgen van ontroering en van opluchting. Ik had in de eerste plaats een niet te beschrijven gevoel van OPLUCHTING. Er was dat gevoel dat ik vanaf DAN me niet meer ongerust moest voelen voor mogelijk GEVAAR rondom me.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?
*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?
*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).
-geef de plaats op:…….
-beschikt U nog over documentatie daarover (foto's, programma, persknipsels,…)?
-indien U geen documentatie erover heeft, wat herinnert U zich nog van deze stoeten?
*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?
-Hebt U nog de tekst?
*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?
*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?
*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?
-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?

*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).

Echtgenote ……. Morel …. vertelt dat zij op 3 september 1944, volgens haar in Ronse "de dag van Behaghel" genoemd, en zeker de dag van de bevrijding van Ronse, tricolore lintjes heeft gekocht. Ze was toen 8 jaar, en had een beetje geld van thuis op zak. Ze kocht deze in de algemene euforie van de bevrijding Hospitaalstraat zaak Valckeneer; nu café …, de dag van de bevrijding zelf.

Opgelet: de *uitdrukking van "de dag van …" is haar eigen uitdrukking! Zo onthoudt ze wat er die dag allemaal is gebeurd,; de ontploffing was immers voelen tot bij hen in Ronse (zo heeft ze zelf bladeren zien neervallen uit dat kasteelpark).*

*NOG VRAGEN: of deze lintjes STEEDS (= gedurende de hele oorlog) te koop waren + of zij deze lintjes nog bij andere, vroegere gelegenheden heeft gekocht?

Volgens mij waren tricolore speldjes ook te koop bij het Rode Kruis.

NOG VRAGEN hoe lang + waarom sowieso het Rode Kruis dit verkocht?

+ leeft er nog iemand van het Rode Kruis van toen: heeft hij herinneringen aan solidariteitsacties van het R.K. voor de Waalse soldaten die gevangen gebleven waren in Duitsland; werd daar in Ronse veel over gepraat?

Eerst was er nog paniek geweest door een terugtrekkende wagen met Duitsers (waarschijnlijk diegene die Eric Zonneman heeft gedood aan de Abeelstraat) en ze vluchtte in de kelders van café Harmonie op de Grote Markt waar ze ook haar vader tegen kwam en een … oorveeg van hem kreeg. Deze lintjes werden in het Ronsisch ook "neutsies" genoemd, van het Franse noeud of strik. Ze droeg op die manier 2 tricolore strikjes in het haar.

NOOT: het kasteel van de Behaghel de Bueren werd op 3 september 1944 verwoest omdat de belendende V-1-installatie door de terugtrekkende Duitsers werd gedynamiteerd.

NAGAAN juiste datum + juiste schrijfwijze naam familie.
NAGAAN of er nog Ronsenaars deze naamgeving kennen!
NADENKEN: betekenis van deze naamgeving.

Ik heb ook de Union Jack zien hangen aan de winkel van de moeder van Gilbert Scherpings. Haar zoon zat op dat op moment nog gevangen in het kamp van Buchenwald (OPZOEKEN). Moeder Scherpings had een winkel in naaigerief e.d.m. Er waren weinig Union Jacks te zien omdat er heel veel werk aan was.

Ongeveer één week voor de bevrijding heb ik gehoord dat een zwarte, nl…… De Braeckeleer (ongeveer 1920), in zijn kleerkast naast elkaar een geallieerd als een zwart kostuum had hangen. Men wist dit via zijn kuisvrouw. Overigens was betrokkene op dit moment al gevlucht. Ik heb dit gehoord van een mijnheer waar die kuisvrouw ook werkte.

voorbeeld van RUMEURS!

NOG VRAGEN: heeft JM het gehoord van die kuisvrouw of via derden (en wie waren die derden): voorbeeld van RUMEURS?
NOG VRAGEN: kan hij aanwijzen waar de man staat in foto's college + wie van deze mensen leeft nog + waar. LATER

*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?
*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

vanaf hier weer Jean Morel

DIVERSE:

Ik heb zelf richtingsaanwijzers verdraaid in Ellezelles:

-1 week voor de bevrijding op de hoek van de Grande Place tijdens de mis van 6 uur 's morgens: omgedraaid, stond maar op één staak;
-op 30 april 1944 's morgens omgedraaid: beneden aan de Place (le Pont), de baan naar Frasnes. Ik weet dit nog precies omdat ik die dag elders per toeval werd vastgehouden door de Feldgendarmerie (bij het droppen van brandstofreservoirs van vliegtuigen der geallieerden) van Flobecq die me 's avonds weer vrij lieten.

*Ik herinner me de volgende ZWARTEN:

-Emile Monbaliu + broer
-Armand De Poortere (Manse);
-De Braeckeleer;
-Jozef Ronsse;
-Maurice Ponette;

-René PONETTE, broer van Maurice en Paul: Oostfronter, gesneuveld in Rusland. NB: onjuist en nooit daar naartoe dus nooit er gesneuveld maar wel colla!
-Paul PONETTE, broer van Maurice en René.

-Maurice De Meue (SS-Vlaanderen);
-Aloïs De Keyser (Oostfronter);
-Jean Tack (Oostfronter en eens grote vriend van mij);
Deze was een grote vriend was van me toen we jong waren en samen op het college zaten. De vriendschap is omwille van ideologische verschillen afgebroken. Ik herinner me dat Jean Tack me na de oorlog eens groette met een soort Hitlergroet, de rechterarm niet helemaal uitgestoken maar half gestrekt, met de onderste helft tegen het lichaam. Ik heb het maar één keer gezien!
-… Waeterloos (geen familie van!) (speelde harmonica in de Volksbond);
-Robert en 'Konijn' (?) Callebaut (Volksbonders).

Volgens mij waren er nogal wat leden van de Volksbond enthousiast om mee te doen met de Nieuwe Orde.

-ik heb hen in …. 1975 op ….. Eens voor een deel samen gezien; volgens zeggen waren ze 30 jaar verboden om in Ronse te komen.

**er waren liefst 4 publieke plaatsen waar de zwarten geregeld samenkwamen:*

-in het Vlaams Huis op de Kleine Markt;
-in de Wijnstraat 46, lokaal VTB;
-in de Peperstraat, café Vanderdonckt;
-in de Pelgrimstraat: DE BRACKELEER

+ NOOT 2025: wij kennen ondertussen alle vermelde namen als inderdaad colla. Met oud Waffen SS-er Jean Tack hebben wij nota bene nog gepoogd een interview te maken maar hij heeft ons dat in zijn huis te Ronse toen niet toegestaan wat wel is gebeurd bij de weduwe van Aloïs De Keyser, Anne-Marie Van Coppenolle, te Kortrijk. Maar van vermelde "*Brackeleer of De Braeckeleer of ???*" hebben wij nog nooit elders iets vernomen. Er was in gezegde straat Pelgrimstraat op nr. 4, of zo goed als onder de neus althans het bureel der oorlogsburgemeester, wel het zeer beruchte café annex orgieruimte "*Café Colombophile*" waar Duitse en Vlaamse GFP samen met zeer Belgische rijkswacht zich wat kwamen amuseren, ten andere ook al met de leidster van de Ronsese verzetsgroep Insoumis Leherte - Delcour.

Ik heb gehoord dat vanaf een bepaald moment het verboden was om op de open platformen van de Brusselse trams nog te roken. Geregeld werd 'per toeval' met een sigaret tegen een mantel van een … Duitse officieel gestoten zodat er een gaatje in gebrand werd (moeder woonde in Brussel). Ik heb ook nog met sneeuwballen naar Duitsers op de tram gegooid, samen met enkele omstaanders waarvan de een door de ander werd aangestoken. Het ging zo: men had een Duitser op een platform van een tram zien opstappen, en op het moment dat de tram vaart begon te maken, de Duitser er dus niet zomaar meer kon afspringen, gooide men met sneeuwballen.

21 juli-viering 1942.

Ik heb eens een grappige etalage bij een gebuur gezien. Het betreft handelshuis NEERDAELS, Wijnstraat 1 (naaigaren, breiwol,….). In de etalage bevonden zich twee rechtopstaande grote foto's van Hitler en Mussolini. Voor deze foto's lagen diverse delen van een reeks van Victor Hugo, nl. … "Les Misérables". Mogelijks verraden door een zwarte (volgens Morel begrepen de Duisters dergelijke grappen niet) werd betrokkene FERNAND NEERDAELS dezelfde dag nog gearresteerd; ik heb dat gehoord van zijn vrouw. Ik zou nadien voor altijd het spoor bijster blijven van deze man (NB: geen dossier bij DOS bekend).

-Fernand NEERDAELS woonde dus VLAK NAAST ERNEST NEYT, zwarte ter dood veroordeelde fabriekswachter!
Nog VRAGEN aan JM of deze man dan Fernand verraden heeft met zijn grap in zijn etalage?

VRAGEN: is hij zeker van 1942 en niet mogelijks 1941.

Noot: zou ook niet reeds de voornaam van Hugo (Victor) ook al een reden van de associatie geweest zijn? VRAGEN aan MOREL?
Noot: Victor betekent overigens in het Latijn "winnaar"! de vraag is of een 'gewone' winkelier dit wel wist; zeker is dat het woord "Victor" sowieso voor elke anglofiel ONMIDDELLIJK werd geassocieerd met het woord EN BEGRIP "victory".

OPGELET: deze grap van Neerdaels trekt als 2 druppels water op die van het nummer van L'Insoumis, mars 1942 (p. 8-9), waar een Parijse grap wordt verteld: NOG INBRENGEN IN TEKST! Dat bewijst in principe dat er ergens communicatie moet geweest ofte dat deze krant in Ronse gecirculeerd heeft.

Volgens ik vernam zou NEERDAELS lid van L'INSOUMIS geweest zijn. NOOT: ik heb hem al eerder over de oorsprong van de grap verteld….!

NOOT: Fernand NEERDAELS was zeker liberaal: zie ……..

Ik droeg die dag een Rode Kruisspeld met op de achtergrond de Belgische kleuren (rood kruis op wit en daarboven de tricolore), een speldje dat ik mogelijks nog heb en toen waarschijnlijk van het Rode Kruis heb gekregen (NAGAAN wat de 'bedoeling' van dergelijke speld was bij het Rode Kruis zelf: welke iconografie?). *Ik vermoed dat men met een man of 200 à 300 gedurende de namiddag op en neer liep op de zgn. Nord-Midi (van beneden de Wijnstraat naar het station, en omgekeerd). Daarbij passeerde men natuurlijk de Kommandantur die op de Vrijheidsplaats lag (in de bank Crédit Anversois). Het was volgens mij georganiseerd "de bouche à l'oreille" (van mond tot mond). Ik denk dat de meeste deelnemers tussen 18 en 40 jaar waren, en vooral kinderen waren van oud-strijders. De oud-strijders zelf heb ik niet gezien (wegens te oud…….NB:.?).*

Ik werd die dag gearresteerd en voor 14 dagen opgesloten in de gevangenis van Oudenaarde. Om me buiten te krijgen betaalde mijn vader 50 DM (1 DM toen 12,5 Bef), wat toen een wedde van een bediende was. Mijn vader heeft met de hele zaak nooit kunnen lachen.

NAVRAGEN: hoeveel andere mensen zijn er die dag gearresteerd, en was het omwille van dezelfde reden? + heeft hij daar nog papieren van ????? + nog archief van de arrestatie

+ VRAAG: heeft zijn eigen vader (als gedeporteerde WO I!) mee gedaan?? Heeft zijn vader sowieso aan symbolische acties meegedaan?? Hoe heeft die sowieso zijn woede geuit?

Het speldje van het Rode Kruis droeg ik achter de vlag zelf van de instelling op de achtergrond de Belgische vlag. Deze speldjes bestonden reeds van voor de oorlog: het stelde immers het Rode Kruis VAN België voor. Door de bezetting kregen ze meer nationale betekenis. Ze werden overigens vastgemaakt met een haakje om door de split van de 'revers' te steken, of op de pet te stoppen.

Het Rode Kruis van Ronse verzorgde ook de zogenaamde "collis des prisonniers": het lokaal was in de Priesterstraat (naast het geel huis nu, een restaurant)
VRAAG: was het lokaal toen niet reeds in de Bordetlaan?

Morel: verdere vragenlijst.

*kent hij deze dame en deze grap:

J. LOIX, L'héroïque résistance à l'ennemi dans la région des Collines durant la Seconde Guerre mondiale. Deuxième partie de la Vie Quotidienne des Flobecquois et Wodecquois, Flobecq, 2000. (p. 10001-10525)

*p. 10014: periode begin 1944: "Une vieille dame anglaise, du hameau de l'Hurdumont à Flobecq, a beaucoup de succès en allant donner des cours de langue anglaise dans une dizaine de familles. C'est la folie, chez les jeunes pour apprendre l'anglais!"

Ik ken deze dame niet.
Ik denk dat mevrouw Ange Baert private les Engels gaf, thuis onder vrienden. Zij was de vrouw van schoenfabrikant … Baert uit de Fostierlaan. Deze familie was zeer patriottisch. De man heeft zeker geld gestort aan het verzet. Ik weet dit omdat mevrouw bevriend was met een tante van mij. Waarschijnlijk deed ze dit niet voor de oorlog: het was maar tijdens de oorlog dat we voor Engeland waren. ONZE ONDERSTREPING!

Mevr. BAERT was volgens mij zelf een Engelse ofwel een Belgische die in Engeland was geweest. Ik ken wel niets van leerkrachten Engels die hetzelfde zouden gedaan hebben.

NOG NAVRAGEN Welke periode; voor af na zijn Duits avontuur? + WAAR nazaten van deze dame?

*de leerkracht Duits in de Sint-Ambrosiusleergangen was GOMAR DE VRIENDT, vanaf 1940 tot 1945 (!!!!). VRAAG: was hij Duitsgezind?

Volgens mij was het geen Ronsenaar.

*p. 10014: periode begin 1944: "L'histoire du jour: tu connais la nouvelle? Non. Les Allemands ont pris une ville en Russie! A, laquelle? RETROGRAD!"

Ken deze grap niet.

*welk taalgebruik in de oorlog door hem: Nederlands, Frans, Ronses dialect?

Alle drie.

Anekdote met Jean Wauters:

-gedeporteerd naar ….. en gearresteerd op ……;
-heeft de kampen overleefd alwaar hij evenwel levenslang blind werd;

Wauters zei me de oorlog eens dat het ergste van al zijn ervaringen niet was het verblijf en de miserie in de kampen zelf, maar de volgende ervaring direct na zijn arrestatie hem het meest geraakt heeft. Toen hij op straat geboeid en bewaakt werd weggeleid, zag hij diverse bekenden van hem. Iedereen deed echter alsof hij Jean Wauters niet meer herkende… Men ZAG hem NIET MEER STAAN (NB: JM begint hartstochtelijk te wenen op mijn opmerking: "*Wat een eenzaamheid*").

Zie Annalen 2003, p. 251-252: Wauters is niet thuis gearresteerd + *Maurice Bouchez dd. 18 november 2006 weet daar niets van. Hij vindt het eigenaardig vermits ze bijna niemand meer gezien hebben: ze kwamen na de arrestaties nauwelijks nog op straat (van gevangenis naar camion). Zo heeft hij zelf nog Gilbert Stockman, en een collega scout, gezien toen hij uit het stadhuis aan de Grote Markt naar een vrachtwagen geduwd werd (richting Gent). Hijzelf heeft de drievingerige scoutsgroet naar Gilbert gebracht; Gilbert heeft zeker teruggegroet. DD. 18 november 2006, in een interview eerder op de dag, verklaarde Gilbert Stockman ons dat hij inderdaad met een vriend* (NOG VRAGEN wie) *op zoek gegaan is naar Maurice Bouchez, en dat hij hem met anderen zien wegleiden heeft. Hij zei zelf dat hij Maurice begroet heeft - en voegt eraan toe dat dit gevaarlijk is. Op mijn vraag welke groet, antwoordde GS met een gewone opgestoken hand.*

NOG EENS AAN MOREL VRAGEN i.v.m. Wauters waar en wat er juist gebeurd is.

Ik heb verschillende gevallen gekend heeft van mannen die eigenlijk "door zwakte" teveel kinderen hebben gekregen hebben tijdens de oorlog. Ze konden zich namelijk niet inhouden! Dus: voortijdige zaadlozing. Dat betekent ook dat men normaal voor het zingen de kerk uit ging!
APARTE STUDIE?

NOG ROGER CANTRAINE OPZOEKEN

De zwarte en later terdoodveroordeelde … NEYT woonde bovenaan links in de WIJNSTRAAT. Hij had een winkel in breigoederen en zijn inboedel is bij de bevrijding kort en klein geslagen.

NOG VRAGEN welk contact JM met deze man en zijn familie had
+ wat is er met de familie na de bevrijding gebeurd?

Marius ROSE woonde ook in de Wijnstraat. Zijn zoon Willy (°1925 - 1926 - 1926) was een kameraad van me. Na …. heb ik er alle contact mee gebroken (NOG EENS VRAGEN wat er juist gebeurd isà. *Dochter GABY is in 1941 of 1942 met een Duitse officier getrouwd. Ik heb de trouw van op een afstand gezien; het was een mooie trouw.*

Toen ik in Ellezelles zat ondergedoken tussen december 1943 en september 1944 bij de familie VANDERBRUGGEN (de vader daar was een oudstrijder WO I), is zijn zoon

Francis hem komen vragen naar het juiste adres van Marius ROSE (men wist dat ik daar in de buurt van woonde). Volgens mij heeft een in Ellezelles ondergedoken Pool, Casimir KUCZINSKI, lid van het plaatselijke A.S., Marius ROSE vermoord samen met ....., ook lid van het A.S. (weet geen naam meer). Deze Pool is ook te Wodecq op 5 september 1944 door de Duitsers aldaar gedood.

Volgens mij waren volgende personen steunpilaren van de VOLKSBOND:

-Gust DEPOORTERE, nijveraar;
-René DEPOORTERE, nijveraar;
-Marc DEPOORTERE, nijveraar;

-Gerard VAN BUTSELE, nijveraar;
-Albert VAN BUTSELE, nijveraar;

-Albert VANCAENEGHEM, nijveraar.
-Roger VANCAENEGHEM, nijveraar.

**Simone DEBEURME, zuster van architect .....*

++++++++++++++

Op Goede Vrijdag was in de dertiger jaren te Ronse een etalagewedstrijd. In de Wijnstraat bij slager De Bock was er de Sint-Hermes te zien volledig in smout - en mooi gemaakt! In dezelfde straat bij loodgieter François Pauwels ook een Sint-Hermeskerk in zink (die zou nog bestaan; recent verschenen in passe-partout; allicht bij Vigin).

++++++++++++++++++++++++++++++++++

N

Neufcourt

Anna Neufcourt

*commentaar: we weten niet of het goed klinkt maar deze vrouw was echt een schot in de roos. Ze was een tip van een verzorgster van iemand die we ook interviewden. Deze verzorgerster had gezegd nog iemand te kennen die een hevige socialiste was en zeer goed kon vertellen. De leeftijd, 'slechts' van 1930, gaf me een klein beetje wantrouwen - edoch! We zijn ook zomaar op tweede Pinksteren aan de deur gaan bellen, en we hadden ons nog niet voorgesteld of we zaten al aan tafel, met een glaasje water: "*Licht of straf prikkelend, of gewoon plat water*?". We zouden nadien wel enkele straf prikkelende zaken horen, en helemaal niets plat. Een warme vrouw, zo eenvoudig en diep, fier Ronsenaar en socialiste te zijn ("*Rood tot aan mijn dood*"). Helaas bleek dit een halfjaar later het einde van onze intense onderzoeksactiviteiten, al zeker om nog interviews af te gaan willen nemen. Hersendood waren en werden we (nog) niet maar vanaf 15 december 2015 snel zo zwak en dan - alsof effectief hersendood ... Onwaarschijnlijk voor wie (wij in de eerste plaats) ons voordien heeft gekend. Op die domme maar metafysisch overtuigende of niet te negeren manier, zijn we dus moeten stoppen, ook met bezoeken aan deze interessante vrouw. En ons bezoek aan haar was ongeveer twee maanden na ons laatste bezoek - in een reeks van zeer vele bezoeken en gedurende bijna tien jaar! - aan onze eerst zgn. informele en dan zeker zogenaamd formele promotor: "Je werk wordt klassiek maar we gaan het nergens anders bestuderen" - als antwoord op onze allerenige echt, fundamentele hulpvraag; zoek jij nu eens ons zeer promotend een uitgever voor ons eerste - pardon klassieke - oorlogsstudie ... Diens woorden worden legendarische woorden vanaf een zeker moment en dan voor eeuwig; zeker weten. En hoe verschillend van deze als het ware sociaal en intellectueel ZOGENAAMD eenvoudige vrouw Anna Neufcourt ...!!!! Okay, dat doctoraat gaan we dus niet halen, noch in moderne geschiedenis noch in de ooit drie andere richtingen waarin we een vraag kregen - maar 'toch' niet zijn begonnen. Maar hoe graag hadden wij veel en veel meer interviews willen doen van deze interessante soms minder soms dat ietsje meer nog interessante Ronsenaars. Om HUN VERHAAL aan hen en allicht niet meer hen maar hun nakomelingen te vertellen, omtrent barre tijden waarin af en toe iets hoopvols zelfs vreugdevols gebeurde. Zoals U hier zeker gaat lachen met wat men noemt een sappige anekdote. We waren nooit geboren en zelfs geen getogen Ronsenaar maar ooit in 1992 kwamen we daar aan en zagen .. Pffff; een schim van een stad. Zeker zoals het niet zo lang voordien was. We hebben op vlakken ons dikke best gedaan om de stad mee te helpen, te 'verbeteren'. Hier omtrent WO II is een wat ander verhaal. We hopen alleszins dat iets van ook deze dame door ons kan worden door gegeven; weerbaarheid, humor, en een zekere eer, een oprechte of verdiende toch. Toch na al die tientallen interviews lijkt het wel, dat we vooral - of alleen? - oprecht en goed en empathisch en zorgzaam en vruchtbaar, konden interviewen met wat men wel eens de gewone man of vrouw uit de straat noemt. En dat doet ons denken aan de titel EN de inhoud van een dubbel boek van een zeer merkwaardige Ronsenaar, zekere Germain De Rouck: "*We waren er allen bij*"!

*Anna Neufcourt + °Ronse, ... 1930.

+ vader Remi Neufcourt, °Gentbrugge, 25 augustus 1901.
+ moeder Clementine Vercaigne, °Ronse, ... 1903.
+ haar grootouders zijn Richard Vercaigne (1865) en Celina Marie Van Meerhaeghe (1865) = uit twee zéér rode families!

*woont nu: Ernest Solvaystraat 32 en, verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: idem!!! Vanaf 04 augustus 1934.

*datum interview: spontaan aan huis geweest op maandag 25 mei 2015

Mijn vader noemde Remi Neufcourt en was geboren in GENTBRUGGE; zijn familie kwam naar Ronse vanuit VOLKEGEM OF MATER??. NB: toont met het trouwboekje van haar ouders (na enkele adressen vanaf ... 1928 vanaf ... 1934 in DIT huis! + haar oudere zuster is al overleden). Hij is twee maanden krijgsgevangen geweest. Hij was een metser en is in Duitsland gaan werken. hij is voor en na de oorlog bij verschillende bazen gaan werken; waar hij wat meer kon verdienen, ging hij naartoe. Zo ging dat toen. Mijn moeder is hier gebleven, en ik heb hem ook niet opgezocht. Mijn moeder naaide voor een atelier. ..... VOOR .....Zij heette Clementine Vercaigne. Zij was een hevige socialiste, en ik ook. Van alternatieve vieringen van de Eerste Mei tijdens de bezetting, zoals je daar vraagt, heb ik geen idee.

Ik heb altijd heel veel met mijn moeder gepraat. Ze heeft me heel veel verhalen over haar moeders- en vaderskant verteld. Ook die beide families Vercaigne en langs moeders kant, de Van Meerhaeghes, waren sterke socialisten.

De Stookt was binst de bezetting nogal gekend voor ... BOEREN .... BOEREN hier met hun KARREN en DUITSERS .. ... NOG THUIS onder mijn BED GRAANKOLVEN .....<u>VERDER BEVRAGEN!</u> *... De Stookt stond altijd bekend als de RODE BURCHT. Het volkshuis van de Stookt is door de coöperatief rond 1950 gebouwd. dat bestond uit een klein café en een winkel. Dat is nadien vergroot, onder andere met een zaal. Dat werd uitgebaat door Marc BAERT en Marcella DOCLOT. Het allereerste lokaal van de socialisten op de Stookt was in een klein huisje met een cafeetje in de Stookstraat; bij MEINI, zekere VANOVERTVELDT.*

Er is een betoging van enkele vrouwen van de Stookt geweest, maar niet op de Stookt zelf maar ergens in 't stad.... VUNCK

**de broodmanifestatie van twee weken voor zijn arrestatie op 06 juli 1942;

<u>Betrokkenen in DEZELFDE ZAAK zijn:</u>

*Pierre Desmet:	*terug gekeerd naar Ronse;*	
*Ephrem Vanden Eede;	*terug gekeerd naar Ronse;*	
*Evarist Vunck;	*overleden in Duitsland;*	*SOLVAYSTRAAT 89*
*Charles Vunck;	*? overleden in Duitsland;*	
*Firmin De Riemaeker;	*overleden in Duitsland;*	
*Armand Tardy;	*overleden in Duitsland;*	
*August De Ridder;	*overleden in Duitsland;*	

*Gilbert Gabreaux: *overleden in Duitsland;*

Van voor de oorlog waren er in de Stookt nogal wat bijnamen voor de Stookt zelf:
-de Solvaystraat noemde het ..... NOG VRAGEN;
-de Hector Denisstraat was rue des voleurs of het DIEVENSTRAATJE;
-de Georges Eeckhoutstraat was de AANHOUDERSSTRAAT; dat noemde daar zo omdat er veel gescheiden mensen woonden, waaronder sommigen van buiten Ronse, zoals vanuit Oudenaarde;
-het Wautersplein zelf noemde het MILJOENENKWARTIER. De reden was dat de eerste huizen daar te koop waren, en al de andere huizen van de Stookt waren huurhuizen. Zelf hebben wij na de oorlog dit huis kunnen kopen.
-de latere Georges Dumonstraat heette dan weer RUE DU CREDIT.

GALLOIS was een zwarte en een buurman. hij was niet van Ronse (NB geboren in PITTEM in 1897). *Het was een beetje een duister geval hoe hij hier in Ronse is komen wonen. Zijn huis is zeker niet geplunderd. Het haar van zijn vrouw is ook niet afgesneden. Ze hadden drie kinderen ... NOG IETS VAN GEZEGD..... Hij was zogezegd een GESTAPO. Hij zocht zelf naar onderduikers (NB .... niet juist want .....). Maar als er hier in de Stookt een razzia zou plaats vinden, dan verwittigde hij de onderduikers van hier uit de buurt, zoals Albert SCHIETTECATTE en Maurice VANDENBOSSCHE en nog een paar. Ze gingen dan zelfs bij hem slapen. Er is voor hem getuigd op zijn proces. Misschien heeft hij daarvoor niet veel straf gekregen.*

+ NB: Julius Gallois woonde met zijn gezin Ernest Solvaystraat 71 vanaf 02 juni 1936 + allicht nadien alleen Ernest Solvaystraat 79 vanaf 25 augustus 1947.

In de Stookstraat woonde een advocaat. Zijn naam weet ik niet meer, maar zijn vrouw werd BLANCHE NEIGE genoemd. er was eens ingebroken en ze is met Duitsers in huizen van de Stookt gaan kijken. In één huis hier in de Solvaystraat stond er iets waarvan ze zei dat het van haar was, maar dat was niet zo. Die mensen konden daar niets op zeggen. Die vrouw is zeker bij de bevrijding door niemand aangepakt.

Lucienne Van Butsele is het haar wel afgesneden bij de bevrijding. Ik heb zelf gezien hoe op de PLAS op een balkon dat bij vrouwen werd gedaan. Ze moet iets met de Duitsers hebben gedaan. Na de oorlog werd zij ZWARTE LOLA genoemd.

Naast ons woonde MARIA X op nr. 34. (NB: naam ons bekend). *Ze was ongehuwd en woonde alleen met haar moeder. Die had de vallende ziekte, en ik heb dat eens meegemaakt en wist helemaal niet wat dat was. Zij heeft zich later opgehangen aan een deurklink. Bij haar dochter kwamen de Duitsers binnen en ook Gaston BRIDOU. Op zijn Ronses gezegd; Maria was een hoer. In de bezetting kwamen er alleen maar Duitsers en nadien gewone Ronsenaars. We zagen dat voortdurend. Zo is er trouwens eens een Duitser bij ons binnengekomen, de trap opgegaan en die vroeg naar "Maria, Maria". Maria is eens bij mijn moeder gekomen tijdens de bezetting: "Clemence, kan ik blijven slapen?". Zij is zeker niet het haar afgeschoren bij de bevrijding. Maria deed het goed met Bridou; ze was er veel op café* (NB: na de oorlog had Bridou zeker een bordeel bij zijn café; of dat ook al het geval was tijdens de bezetting, weten we niet). *Later is Maria gehuwd met een boerenzoon, zekere René. Ze moet blijkbaar zwanger zijn geraakt, ze wilde dat kind houden en hij heeft haar gehuwd.*
Simonne LEPEZ was een vriendin van Maria X. Ook zij is niet het haar afgeschoren. Simonne en Maria hebben samen gewerkt rechtover de LOU PAHOU; daar was iets van de

*Duitsers (*NB: in het uitzonderlijk mooi huis van Michel PORTOIS in Zuidstraat ... was ..vermoedelijk de Duitse officierenmess). *Daarom zijn Simonne en Maria zich na de bevrijding moeten gaan verantwoorden bij allicht het verzet.*

Ik ken nog volgende bijnamen:

-DOLFKE DEST uit de Hector Denisstraat. Die zei altijd: "Ik ga er nog dusd drinken". Hij noemde allicht .. Vandenbroecke en heeft zich later opgehangen.

+ NB: zeker Adolphe Vanden Broucke (°Menen, 06 april 1898), H. Denisstraat 88.

-TORI LOODGIETER. allicht Hector Borchie.

+ NB: het betreft Hector Borcy (°Arlon, 01 januari 1905) + gehuwd met Jeanne 't Kindt + Ernest Solvaystraat 97.

-DOLF BIER. Was een brave vent.

-SJEF VITESSE. Hij had een zeer oud autootje dat hij na de oorlog had gekocht. Het vetrok enorm traag.

Sommigen mensen waren toen echte vechters, ook met het mes!

-NANTIE was de eerste luitenant van BRIDOU. Misschien noemde hij Fernand? Hij ging altijd mee als ze gingen boksen.

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

O

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

++++++++++++++++++++++++++++++++++

P

Puissant

Marita Puissant

+ commentaar: ik ben er twee maal aan huis geweest, en had eigenlijk weken aan elkaar moeten kunnen gaan. In eerste instantie was ze wat wantrouwig want ze was juist slachtoffer geweest, of was het bij de buren, van een poging tot diefstal. Een geweldige dame, zowel qua mentale kracht als verstand. Ze had zowaar een aantekeningenboekje doorheen haar leven opgebouwd Zeker bij het tweede bezoek was het alsof we elkaar al jaren kenden; nu ben ik ook deel opgevoed bij mijn grootmoeder, bezocht met haar jaren lang elke woensdag haar zuster, zag met haar ook haar twee tantes dus nota bene mijn twee overgroottantes geregeld (mijn overgroottante Gusta zie ik nu nog zo voor mij: met de geliefde kriekskes met ballekens klaar gemaakt op de Leuvense stoof, ook als het warm weer was - de deur stond dan wagenwijd open), zodat ik wel goed kan omgaan met bejaarde dames. Marita Puissant had toch iets extra, dat van haar naam blijkbaar; Puissant!? Door haar leeftijd en door mijn werk ook, heb ik bij wijze van spreken verzaakt aan meerdere bezoeken. Ik was en ben zeker dat ze heel veel had onthouden, allicht ook van de zekere smokkel- en woekeractiviteiten op de Klijpe, waaronder bij een bekende verzetsfamilie, en de opvallende collaboratie op deze wijk. Ik heb het allemaal niet durven naar boven rakelen om haar emotioneel niet in de war te brengen. Een gemiste kans voor zowat zeker interessante en allicht voor altijd voor het overgrote deel verdwenen oorlogsinformatie, maar de zog voor haar welzijn ging en gaat voor. Waarom ben ik er ten andere op bezoek gekomen? Om iets meer te weten te komen over die formidabele Joodse onderduik op de Klijpe, en daar heb ik toch wat informatie over gekregen (NB: later volgt een apart artikel over die Jodenhulp). Die tweede keer hebben we dan nog veel zo zitten babbelen - tja, waarom niet natuurlijk want unieke dame.

Maar we hadden dus inderdaad veel en veel moeten gaan interviewen - met tijd en boterham. Onwaarschijnlijk wat deze dame wist - en allicht (...) nog had kunnen vertellen. Onwaarschijnlijk dus (!!!) hoeveel iedere Ronsenaar of elke in de moderne Ronsese geschiedenis bij tante, oom, groot... en zo voort had kunnen te weten komen, om te zwijgen van de oudere buren die ook ... Om maar te zwijgen over de soort eenzaamheid die men als onderzoeker zoals ons, geregeld of meer dan geregeld ontmoette.

+ Marita Puissant + °Ronse, 29 september 1923.

*datum interview: vrijdag 21 augustus 2009 + (ook 2009?) = datum vergeten noteren

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: thuis op de Klijpe

<u>SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:</u>

VRAAG: inzake Joden bij familie

Ik ben tante van Prudent De Bonte: zijn grootmoeder is de zuster van mijn moeder. We woonden ook op de Klijpe op een boerderij, op ..... Vlakbij woonde de familie Geenens, waarvan vader en zoon geëxecuteerd zijn door de Duitsers in augustus 1944. Ik heb

de arrestatie gezien. Mijn ouders wekten me omstreeks zes uur 's morgens. De inval duurde een tiental minuten. Vader en zoon kwamen geboeid buiten. De zwarten waren allemaal Belgen en in kostuum; ze waren met vier en ik kan niet zeggen of er Ronsenaars bij waren. Ik heb er niemand van herkend.

Ik wist ervan dat er enkele Joden bij onze familieleden zaten. Ze zaten verstopt in het kleine huisje vooraan. Het huis Naessens in Zulzeke aan de Hootond waarnaar U verwijst als de plaats waar ze voordien verstopt zaten, was tijdens de bezetting een café waar van 14 tot 17 uur werd gedanst.

De zondag voor de bevrijding, op 27 augustus 1944, is de hangar van de familie De Bonte door de witten in brand gestoken. Het bleek achteraf een vergissing van hen. Ze moesten eigenlijk boer Godart Saveyn hebben die koolzaad zou gekweekt hebben. De hangar van De Bonte zat echter vol tarwe, rogge en haver. Ook de oogst van een familielid was erbij, omdat de dorsmachines toen aan huis kwamen en men van plan was dat samen te laten doen. De hele oogst is uitgebrand. De brandweer is langs gekomen om te blussen. De Joden hebben zich in het kleine huisje schuil gehouden en zijn niet ontdekt. Er was voor hen geen aparte schuilplaats voorzien.

+ NOOT: er woont Klijpestraat 11 een Jean Saveyn (1930).

Op de dag na de intrede van de Engelsen, dus op de vierde september zijn we gaan rondfietsen in Ronse. We hebben heel wat kapotgeslagen inboedels en huizen gezien:

-huis Leo Vindevogel;
-huis dokter Ponette in de Kasteelstraat (nu een pleintje);
-de beenhouwerij van .... Vermeersch op de hoek van Broeke en de Kruisstraat (momenteel verdwenen). Er waren twee broers Vermeersch. Ze voerden vlees uit: misschien had die activiteit iets te maken met de volkswoede. Eén van hen was gehuwd met ..... Cheyns. Die had een broer die ook aangepakt is;
-Alex Cheyns: hij had ook een groothandel in vlees, en is na de oorlog van de Kruisstraat naar de Glorieuxlaan verhuisd. Hij was getrouwd met .... Vanderdonckt. Ook zijn huis is geplunderd;
-het café (ik weet de naam niet meer) in de Pelgrimstraat van de familie Van Brakel is geplunderd. Zoon Roger Van Brakel liep rond in een zwart uniform.

Er waren in Ronse bordelen. Ik denk drie. In de Ninovestraat was er ongeveer ter hoogte van de patisserie rechts komende van de Veemarkt nu, toen een bordeel. Het noemde café "Plaza" en had als bijnaam "De veertien magere billetjes". Men had er immers zeven dochters. Het was de familie Bouvrie. (NB: haalt deze info uit een notaboekje)

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

Q

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

++++++++++++++++++++++++++++++++++

R

Raevens

Alexis Raevens

+ erkend WW en geboren te Ronse, 28 juni 1924.

Omdat ik zijn dossier WW (Werkweigeraar) kende, kon ik zeer gerichte vragen stellen. Zijn dossier bleek een schot in de roos wegens de familiale logica want veel familiaal georganiseerde onderduik! Als het ware kreeg ik hier het familiaal paradigma NOGMAALS (na mevr. Ketels en na Roger Vercruyssen met hun inzichten) op een bordje voor geschoteld. Dank U wel beste Ronsenaars!

*Bezocht op maandag 12 april 2010 (15 uur) + telefonische vragen op maandag 26 april 2010. Maar een tweede telefoongesprek bleek de facto mogelijk maar door een vorm van spraakgebrek bij hem, kon ik niks meer begrijpen. De man leefde in het Brusselse - had daar een mooie winkel uitgebouwd met zijn eega - zodat contact moeilijk(er) was. Hoe dan ook werkelijk ontzettend bedankt, Alexis!

++++++++++++++++++

-nog vragen over de samenstelling van het brood ..... = zelf zijn memoires daarover opschrijven!!!

*WIE WAS van zijn illegale activiteit op de hoogte bij andere broeders in de Broederschool, (zoals mogelijk Broeder Overste die later verklaringen tekende over de aanwezigheid van Raevens in de school.

++++++++++

VRAAG: waarom bent U ondergedoken?

Ik wou hoe dan ook niet voor de Duitsers werken. Daarbij was ik in Duitsland tewerkgesteld in een fabriek terwijl mijn beroep pasteibakker was. Dat ging niet. Het was dan kwestie van een systeem te vinden om eruit te geraken.

FOTO IN BIJLAGE:
VRAAG: herkent U één van de personeelsleden van de WERBESTELLE of ARBEIDSDIENST van Ronse (Lucien Debisschop, Marcel De Meue, Joseph RONSSE, Puissens, Maurice Destercke, ...)?

Neen, ik heb alleen Toetie Goebeert daar gekend.

VRAAG: herkent U het gebouw: PATRIA? Of in OUDENAARDE?
Neen.

VRAAG: zat er een DUITSE BEDIENDE?

+ kwam die in RECHTSTREEKS CONTACT met de gewone arbeidsplichtige Ronsenaars?

Er waren zeker Duitsers maar ik heb er geen contact mee gehad.

VRAAG: wie was DE KEURINGSDOKTER: een Duitser, Paul Ponette, ...?

Ik ben door niemand te Ronse inzake de reis naar Duitsland medisch gekeurd.

VRAAG: tante Marie Anne Germaine Mannens (Lauwerier) in de Dammekensstraat 63:
+ met welke voornaam werd zij aangesproken? = Germaine?

Ik noemde haar tante Germaine, en mijn moeder werd Hortense genoemd.

+ WAAROM bent u bij haar ondergedoken en niet bij een ander familielid?
+ wat deed Uw NEEF Elien Lauwerier, geboren in 192…..????
OOK daar ondergedoken + elders ??? = waar????.....
+ had U daar een VLUCHTROUTE OF SCHUILPLAATS voor een mogelijke razzia?
+ WELKE/HOE

+ Had het iets te maken met haar weduwschap vanaf eind januari 1943?

Mijn vader heeft beslist. Hij zegde dat de Duitsers daar zeker niet gingen komen zoeken. Tante Germaine was weduwe geworden en had twee kleine dochters. Ook haar zoon Elien, mijn neef, was nog veel te jong om opgeëist te kunnen worden.

En toch zijn ze daar eens geweest, de Duitsers. Op een nacht, ik sliep altijd met het raam open, hoorde ik lawaai: drie Duitse camions op straat! Nu was Elien leerling op de houtafdeling van Sancta Maria en hij had voor mij een schuilplaats gemaakt. In de hof stond er een kot om er allerlei materiaal in te stoppen en onder het dakje ervan heeft Elien van planchees voor mij die schuilplaats gemaakt. Elien heeft daarvoor zelf het initiatief genomen in het begin van mijn onderduik daar: "Ik ga iets voor jou maken, zei hij, in het geval de Duitsers hier binnen vallen. Het was iets heel eenvoudigs, zonder enig comfort, enkel om er een korte tijd te kunnen liggen. De Duitsers zijn er trouwens niet naar komen kijken, want ze moesten een zoon van het huis ernaast hebben (het huis rechts van voor gezien, denk ik – N.B. dit is nr. 61). Bij mijn tante Germaine hebben ze gewoon aangebeld en helemaal niet gezocht. Een vluchtroute was niet nodig want ik had een schuilplaats.

+ van wat leefde de familie Lauwerier-Mannens, inzonder na de dood van Robert Lauwerier eind januari 1943?

Tante Germaine maakte confectie en verdiende daar haar brood mee.
Ik heb overigens mijn nonkel Robert Lauwerier nooit goed gekend.
Mijn vader bracht elke week eten mee. Vader leurde bij de boeren, en ik denk dat hij wel af en toe iets uit de brand kon slepen. Ik heb het hem nooit gevraagd waar dat eten vandaan kwam. Mijn broer Roland was negen jaar jonger. Hij vergezelde soms mijn vader maar mocht niets weten. Voor mijn part denk ik dat ze hem steeds in de waan gelaten hebben dat ik in Duitsland zat. Wanneer hij met mijn vader toekwam, kroop ik gelijk op de zolder! Mijn broer mocht niets weten omdat we bang waren dat hij er wel eens mee zou kunnen beginnen stoefen!
We hebben nooit van een verzetsgroep enige steun gekregen.

+ had U spaargeld + ging U elders SOMS NOG in het geheim werken?

Ik had niets. Het weinige dat ik in Duitsland had verdiend, heb ik nadien thuis afgegeven. Mijn ouders waren echt arm.

+ woonde er een bekende ZWARTE in de buurt waarvoor men moest oppassen? Wie?

Daar weet ik niets van.
De buren van tante Germaine wisten in elk geval van niets. Ik ging zelfs niet eens in de hof, dan die ene keer om er te schuilen.

+ hoe leefde U, wat deed U om de tijd te doden + welke dagindeling min of meer

Nooit. Ik, ben zelfs nooit buiten geweest vanaf het begin tot helemaal op het einde. Soms liep ik eens naar de zolder of zo. Ik verveelde me werkelijk dood. De laatste week voor de bevrijding werd ik ziek. Dokter Vandendaele, die een groot patriot was, en die me heeft doen terugkomen uit Duitsland, kwam langs. Hij bemerkte dat ik gewoon lucht mankeerde en hij zei er letterlijk bij dat ik nog acht dagen moest wachten. En hij zat er verdorie letterlijk op want de week erop de zondag zijn de Engelsen Ronse binnen gevallen!

Die dag van de bevrijding , de zondag juist na de voormiddag, hoorde ik precies een tank. Ik ging even naar buiten met mijn nichtje maar vond het veiliger toch nog binnen te blijven. We bleven wachten achter het gordijn. Toen kwam er bij ons een tank langs, allicht op verkenning, en toen ik zag dat het een Engelse was, zijn we onmiddellijk buiten gekomen. Ik was op slag genezen!
Een kwartier later kwam mijn vader mij al halen! En ik ben direct met hem naar huis gegaan. De Zonnestraat was zwart van het volk; de Engelse tanks kwamen langs hier voorbij. En mijn buren vroegen of ik al terug van Duitsland was! Ik zei dat ik nooit naar Duitsland was geweest, allez, slechts twee of drie maanden.
De buren die wisten dat ik aangedragen was geweest door Toetie Goebeert vroegen aan mij waarom ik daar niet mee ging plunderen. Voor mijn part was de oorlog al gedaan – dacht ik. Ik heb trouwens geen enkele plundering in de straat gezien.

+ ging hij van hieruit soms WERKEN in de NABIJGELEGEN Broederschool?
*VRAAG:heeft U als onderduiker op de een of andere manier Uw STIELKENNIS van BAKKER kunnen gebruiken?

Neen. Ik heb de hele onderduikperiode niet als bakker kunnen werken.

De eerste keer dat ik onderdook, was ik eigenlijk ingeschreven op de Bakkerijafdeling van de Broederschool. Alleen, die afdeling bestond gewoonweg niet; ik was er eigenlijk de enige leerling!
Op een dag moesten alle leerlingen naar de Werbestelle en Toetie heeft er mij uitgehaald omdat hij mij natuurlijk kende als huurder en buur, en hij ook wist dat er bij de Broeders hoegenaamd geen Bakkerijafdeling was. Ik ben de enige geweest die naar Duitsland moeten gaan is.

OPZOEKEN in TID de naam van de toenmalige BROEDER-ECONOOM

+ VRAGEN waarom die broeder-econoom hem sowieso wou helpen? HOE kenden zij elkaar: familie, kennis van zijn vader, ...?

Ik kende zelf die broeder niet. Via mijn vader ben ik met hem in contact gekomen.

*VRAAG: landbouwers ..... te Houdeng-Goegnies?

+ leefde de MAN nog tijdens de bezetting? + welke familieleden?
+ JUISTE NAAM: .....

Zijn naam was inderdaad Ghesquière. De boer leefde zeker nog in die tijd dat ik er was. Het was een Waalse herenboer, al een oude man. Ze keken wel een beetje hooghartig naar ons neer.

Toen ik er toekwam, zat er al een andere onderduiker, een Pool.

+ hoe hebt U leren kennen?
+ hoe bent daar naartoe gereisd?

Ik heb de man leren kennen door de broeder –econoom van de Broederschool. Ik weet zijn naam niet, want hij werd altijd op die manier aangesproken. Hoe zij elkaar kenden, dat weet ik niet. Misschien was de boer een leverancier van de school?

Ik ben er samen met mijn vader met de trein naartoe gegaan, en we zij later op dezelfde manier teruggekeerd. Het was misschien een risico, maar ja, het was een grote afstand.

Ik kreeg er via de Witte Brigade, dat zeer actief was in de streek, driemaal 300 of 400 Frank in spiksplinternieuwe briefjes van 20 frank. Het was telkens dezelfde man die het me kwam brengen. Ik heb over die steun verteld aan mijn vader die me af en toe met de trein kwam opzoeken. Ik mocht het niet meer aanvaarden van hem want ik moest aan de persoon van het verzet op een lijst naast mijn naam voor ontvangst tekenen. Mijn vader vond dat veel te riskant: stel dat deze lijst werd gevonden bij deze verantwoordelijke!

Op een dag was ik met de Pool op stap in het centrum van La Louvière, en ik kwam toch wel een eftal, ik denk de reserven, van Club Ronse tegen, zeker. Ik kende die gasten natuurlijk want ik had er zelf gevoetbald! Ze vroegen aan mij wat ik daar deed. Ik heb tegen één van hen gezegd: 'gij, lelijke smeerlap, ge hebt me niet gezien!!!'

+ wat daar gedaan?
+ waarvan toen geleefd?

We werkten er natuurlijk, maar altijd binnen, nooit op het land.

We kregen er geen geld, maar hadden kost en inwoon.

+ had U daar een VLUCHTROUTE OF SCHUILPLAATS voor een mogelijke razzia?
+ WELKE/HOE
+ waarom daar doorgegaan?

De Pool had op een bepaalde manier een schuilplaats, maar ik niet. Er stond een bakhuis, en hij had er boven een klein soort appartementje gemaakt.

We zijn wel één keer moeten vluchten, de weiden in! De boerderij is eens aangevallen geweest door bandieten. Ik ben toen samen met de Pool, de velden in moeten vluchten want de

politie kwam aan. Mijn vader is dit te weten gekomen, en is me komen halen. We zijn samen met de trein naar huis terug gekeerd.

*VRAAG: hoe hebt U leren kennen de landbouwer Oswald DE DONDER op SCHOONBOEKE?

+ waar lag dit juist?
+ was er een VLUCHTWEG OF SCHUILPLAATS voorzien?
+ wat hebt U daar gedaan?
+ waarvan toen geleefd: kreeg U alle voedsel van de boer?
+ kreeg uw familie langs deze landbouwer soms voeding van de zwarte markt tegen betere prijzen? OF had Uw familie daarvoor andere kanalen?
+ waarom daar doorgegaan?

VRAAG: waar woonden zij tijdens de oorlog?

VRAAG: wat deden Uw ouders tijdens de oorlog? WINKELIER
= Welk soort WINKEL?

We woonden in een huurwoning van de Goebeert, wiens zoon op de arbeidsdienst werkte. Zij wilden meer huurgeld van ons, maar dat wilden wij niet betalen.

De familie van Toetie had zelf een winkel, waar men van alles kon kopen, een soort grand bazar.

VRAAG: hebben uw ouders in de winkel PLUNDERINGEN meegemaakt in het BEGIN van de oorlog + of OP ANDERE MOMENTEN?
VRAAG: hebben zij DIEFSTALLEN meegemaakt + hoe erop gereageerd door politie,

Nooit iets dergelijks meegemaakt.

VRAAG: hebben uw ouders U soms bezocht op zijn onderduikadressen?

+ op welk adres wel?
+ op welk adres niet + waarom niet?
+ kwamen zij met ETEN+ PROPERE KLEDIJ + ...?

VRAAG: hebt u brood gebakken voor uw familie (ook de twee onderduikers) tijdens uw onderduik?
+ van waar kwam het bloem?

VRAAG: wist U dat uw neef Lucien Debodinance vlakbij zat ondergedoken bij diens ouders in de Lange Haagstraat?
+ VRAAG: hebt U hem daar tijdens zijn onderduik ooit bezocht?

VRAAG: wist U tijdens de bezetting waar uw neef Adrien Vermeersch ondergedoken zat?

VRAAG: hebt U met uw NEVEN of TANTES MANNENS gepraat over de manieren van onderduiken?

VRAAG: waarom bent U niet THUIS ondergedoken, zoals neef Leon Vermeersch?

VRAAG: kende U Theophile Mannens: hij is tweemaal gearresteerd tijdens WO II?

+ eventueel: welke CONTACTEN?

VRAAG: vergelijk de data van onderduiken: VRAAG: was dat afgesproken tussen de zusters Mannens annex moeders van jullie?

Lucien (Debodinance)	ondergedoken	op 28.7.1943
Adrien (Vermeersch)	ondergedoken	op 23.8.1943
Alexis (Raevens)	ondergedoken	op 3.9.1943

= tussentijd van amper VIJF !!! weken

VRAAG: heeft bakker Firmin COUILLET op 21 JULI 1940 + 1941 + 1942 soms ooit taarten gemaakt met KERSEN in de vorm van TRICOLORE (rode, gele en zwarte kersen)
+ OF IETS ANDERS in zijn etalage gemaakt à la tricolore???
+ hebt u dergelijke taarten gemaakt?
OF bij een andere bakker te RONSE GEZIEN? Welke?

Ik heb dat nooit gezien noch gedaan.

*VRAAG: zijn baas COUILLET op nr. 28 == drukkerij Marcel MASSEZ op PEPERSTRAAT 20:
heeft hij daar ooit de arrestatie van MARCEL MASSEZ meegemaakt?

Ik weet er niets van.

VRAAG: het café van Franz Vanderdonckt op Peperstraat nr. 9
+ wat was de naam van het café?
= waarom werd dit een ZWART CAFE genoemd?

Ik weet er niets van.

VRAAG: FAMILIE van architect José Vandenbossche gekend op PEPERSTRAAT 31
VRAAG: welke winkel was dit?
VRAAG: weet u iets van verzet van JVDB ?

*VRAAG: het ziekenbriefje:

+ welke DOKTER heeft dit geschreven?
+ wie was Uw HUISDOKTER?
+ was het echt ????
+ wie was die neef die het heeft bezorgd? (Adrien Vermeersch)?

Onze huisdokter Vandendaele heeft een brief geschreven dat mijn moeder op sterven lag. Mijn vader is ermee naar het Arbeidsambt gegaan om er een stempel te laten opzetten en een handtekening. Men was daarmee akkoord maar de burgemeester moest die brief ook nog tekenen. Mijn vader ging ermee tevergeefs naar het stadhuis want Vindevogel heeft dat

geweigerd. Ik heb die brief gekregen niet langs de Belgische post maar langs een omweg. Mijn kozijn Adrien (Vermeersch) was ook opgepakt en zat ook in Duitsland en hij had een vriend die in Duitsland machinist was en die kwam elke week naar Ronse. Iemand van de familie had die brief aan Adrien meegegeven en zo omzeilden we de censuur. In Duitsland kreeg mijn kozijn dit doktersbriefje van de machinist en hij heeft er een briefje voor mij bijgeschreven met uitleg en het allemaal naar mij in Peine opgestuurd. Ik wist op voorhand van niks, maar was absoluut niet in paniek over het nieuws over mijn moeder. Integendeel, ik dacht: 'Ze hebben er iets op gevonden'. Ik had wel een beetje schrik of het wel ging lukken. De baas van de fabriek, de naam van de fabriek herinner ik me niet meer, heeft die brief aanvaard maar zei om zeker terug te keren, en ik heb dat beloofd. Enkele Duitse meisjes van de bureau vroegen aan mij om uit België koffiebonen en Strumpfen (netkousen) mee te brengen. Dat heb ik ook maar beloofd.

VRAAG: wie was er nog werkzaam uit Ronse: familieleden, vrienden, buren, …….

\+ omstandigheden:
++ bombardement meegemaakt? ..... HOE OVERLEEFD?
++ WAAR gehuisvest?
++ zeer slecht eten + zeer slechte slaapomstandigheden?
++ geen of nauwelijks ontspanning?

*hebt U nog documenten uit die tijd?

Een Duits paspoort (NB: heb ik gefotografeerd).

++++++++++++++++++++++++++++

Raevens

Marcel Richard Joseph Raevens

*commentaar: het wordt eentonig want waar hebben wij dit interviewmanuscript gelegd - tedju? Of zeker tot op heden nog nooit verwerkt op deze PC of op Uw internetbladzijde. De man was oorlogsvrijwilliger 1944 en - mogelijks - lid van de verzetsgroep OF Ronse. Bovendien lid zeer interessante verzetsfamilie Raevens3: we hadden bij hem moeten ... kamperen!!! En noteren!!!

*Marcel Richard Joseph Raevens + °Ronse, 20 april 1925.

*naam van beide ouders: Georges Jean Baptiste Raevens (°1899)

+ Elisa Livina Madeleine Depoorter (°Anzegem, 1896).

*huidige woonplaats: Oudestraat 147 + verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: THUIS Oudestraat 100?

*datum interview: dinsdag 26 maart 2013.

++++++++++++++++

Rasemont

André Rasemont

Interview met André Rasemont dd. 19 augustus 2009, schoonzoon van Albert Horta.

Geboortedata: °Ronse, 23 februari 1922.

+ commentaar. Dit was nu eens en vooral achteraf gezien een ontzettend teleurstellend interview, hoewel we dat even achteraf gezien natuurlijk goed begrijpen. De man was na de bevrijding niemand minder dan de secretaris der regionale Consultatieve Commissie. En daarover hebben de heren pardon dames en heren historici naar onze kennis nog geen teksten zeg studies afgeleverd, maar deze instelling was lange tijd (om niet te zeggen dat w ede tijd niet weten) een voorgeborchte van het krijgsgerecht. Of nageborchte - om niet te zeggen ... We kennen te weinig daarvan uit de door ons gekende collaboratie- en genadedossiers om daarover meer te kunnen zeggen. Mijnheer Rasemont had dus (...) iets meer kunnen uitleg geven, laat ons zeggen theoretisch en zowaar zelfs bij pot en pint (wij drinken niet en tijdens interviews sowieso alleen maar water, liefst bruisend al mogen wij daar graag door boeren - wat niet echt diplomatisch over komt bij sommige dan geen proleem is bij vele gewone Ronsenaars) dus bij pot en pint en bruiswater zelfs meer bepaald geschiedkundige uitleg had kunnen geven. Zoals .. namen (hij gaf er enkele) .. gevallen .. de atmosfeer .. de Ronsenaars die er bijvoorbeeld als advocaat kwamen pleiten of er als advocaat in kwamen werken (hola, was daar geen onverenigbaarheid??? aha!!!). En zo voort.

We weten ook niet meer hoe we bij hem zijn terecht gekomen maar U kent dat: van het één komt het ander en sowieso hadden wij vanaf 1992 of onze aankomst te Ronse een redelijk indrukwekkend aantal mensen leren kennen - en onderling waarderen. Zonder zeer vele Ronsenaars hadden wij nooit zoveel ...!!! Al .. Maar soit. Vermoedelijk kregen we deze tip via Herman Kerkhove, immers zoon van de hier vernoemde advocaat Germain Kerkhove.

.....

Gilberte Horta uit 1925 (overleden in .....).

Geboorteakte van zijn echtgenote:

*geboorteakte van Gilberte Marie Victoire Horta: 330/1925
*°Ronse, 18 oktober 1925
*v.: Albert Horta: directeur de tissage, 37, °Ronse;
*m.: Philomène Augusta Dekoninck: geen beroep, 31, °Leuven.

Zijn geboorteakte:

**geboorteakte van André Nicolas Cyrille Rasemont: ..../1922;
**°Ronse, 23 februari 1922;
**v.: Jean Baptiste Joseph Rasemont: °Gent, 1879, handelsvertegenwoordiger;
**m.: Marie Irma Henrist: °Ronse, 1883, confectiemaakster

Victor Horta was de grootoom van Albert.

Albert was directeur van de weverij van .... Stockman. Hij woonde in een huis van de weverij tot aan zijn verhuis naar de Vandewielelaan.

..... Stockman heeft bij de inval van de Duitsers de productie stil gelegd, tot aan het einde van de bezetting. Hij wilde voor hen niet werken. Hij was net als mijn schoonvader, en ....., en Victor Vandenhecke (???), en de rector van de universiteit van Antwerpen lid van een club "Les rescapés" Het was een eigen club die eenmaal per jaar samen kwam. Ze hadden elkaar aan de IJzer leren kennen (NB: een week later krijg ik dit boekje in uitleen)."

+ NOOT: Florent Stockman was geen eigenaar maar directeur van de "filature Achille Dopchie" (dossier Florent Stockman, Geheim Leger afdeling Ronse, archief Geheim Leger te Evere). Het was wel zo dat de eigenaar Achille Dopchie op ..... 1939 overleden was.

Albert was inderdaad 4 jaar aan de IJzer geweest, en hield er een kleine invaliditeit aan over. Hij heeft wel geluk gehad. Door een of andere obus aan de knie geraakt, waren er die dag weinig gewonden, zodat hij goed verzorgd kon worden. Anders hadden ze waarschijnlijk zijn onderbeen geamputeerd. Tijdens de revalidatie heeft hij nog het bezoek van koningin Elisabeth gehad, die natuurlijk ook de andere gewonden kwam bezoeken. Na zijn demobilisatie heeft hij een tijd met een fiets moeten rijden waaraan één vaste pedaal was. Nadien is die knie verbeterd, maar op latere leeftijd zorgde hij weer voor problemen.

Nadat .... Stockman de fabriek had stil gelegd, heeft hij goed gezorgd voor alle arbeiders. Mijn schoonvader heeft tijdens de oorlog niet gewerkt, maar doordat hij voldoende kapitaal had, heeft hij het huis kunnen bouwen. Na de oorlog is hij zelf in de textiel begonnen.

Of mijn schoonvader gelovig of niet was.... Hij was zeker niet praktiserend.

Alfred Crennaut heb ik vaag gekend als een confectionneur, ik vermoed in werkkledij.

Van de symboliek van de fakkels weet ik niets.

Alle varkens werden Adolf genoemd tijdens de oorlog.

Ik was vanaf 02 februari 1945 tot eind september 1945 secretaris te Oudenaarde in de Consultatieve Commissie voor Geïnterneerden, voor het arrondissement Oudenaarde (Brakel, Ninove, Oudenaarde, Ronse). De voorzitter ervan was Daniël Merchie (een ongehuwd rechter), en bijzitters waren Peter Devos (advocaat en kind van brouwerij Devos uit Oudenaarde, Germain Kerkhove (advocaat te Ronse) en nog een advocaat uit Ronse. De beslissingen werden genomen in ons bureel in het Justitiepaleis. Voor bijkomende inlichtingen moest ik aan rijkswachters een onderzoek vragen. Het waren allemaal lichte gevallen. Ik denk dat ze allen werden vrijgesproken. Ik herinner me Jan Van Acker, leerkracht geschiedenis, Frans De Tollenaere, de gebroeders De Wael (Jozef en ...: hun fabriek was op de Steenweg op Elzele.), de pastoor van Moregem, dokter Glibert uit Nukerke....

+ NB: over dit soort Commissie moet ik zelf nog meer info vinden. Het was wel degelijk een consultatieve commissie en niet, zoals hier toch voorgesteld, een beslissende. Beslissingen met een bindend gevolg voor een collaborateur lagen, me dunkt, deels bij de Krijgsauditeur zelf (die bijvoorbeeld autonoom mensen uit burgerlijke rechten kon ontzetten)

en uiteraard bij de Krijgsraad respectievelijk in beroep het Krijgshof. Dat de Ronsese advocaat Germain Kerkhove hierin zat is op zijn minst merkwaardig te noemen of gewoon in tegenspraak met elke deontologie omtrent onverenigbaarheden. Hij was immers geregeld terug te vinden als advocaat van vervolgde collaborateurs. Hij speelde dus enerzijds verdediger en anderzijds speelde hij mee een rol in de beoordeling. In Oudenaarde zijn er anderzijds ook zittingen van het Krijgsgerecht ook geweest. Over die lokale rechtsbedeling op vlak van het militair gerecht, dus in zake de vervolging van collaborateurs, bestaat naar mijn kennis geen enkele lokale studie. Dat zou wel een mooi masterthesis kunnen betekenen (zoals zoveel nog ....).

Het is voor me als onderzoeker wel te betreuren dat dhr. Rasemont om zo te zeggen een discrete persoon was. Maar dat hebben we reeds supra gezegd.

Mijn schoonbroer Willy Isbecque, die in Doornik woont, weet zeer veel van het Geheim Leger en over beroepsvrijwilligers.

Joseph Annicq was getrouwd met een Engelse. Waarschijnlijk was hij aan het begin van WO I naar Engeland verdwenen. Zijn nicht is Lucie Delanghe, die woont in ....."

++++++++++

Reynaert

Raymonde Céline Félicienne Reynaert.

*commentaar: dit eerste interview werd in feite zonder vooraf opgestelde vragen afgenomen (iets te weinig tijd voor voorbereiding). Mevrouw was zeer vriendelijk, redelijk moe en soms beetje verward (sprak al eens Frans). Ook niet zo goed verstaanbaar. Zeer vriendelijk, en gelijk gedienstig. Het is op zijn manier werkelijk een schoolvoorbeeld van een interview in zake WO II te Ronse dat, indien veel vroeger afgenomen, zeer interessant had kunnen worden. We zien trouwens dat we nog een klein deeltje van ons manuscript aan PC en dus ana U moeten toe vertrouwen - weer tedju.

*datum interview: vrijdag 08 augustus 2008 (Rusthuis Hogerlucht) + …

* Raymonde Céline Félicienne Reynaert + °Ronse, 27 november 1926.

*vriendin van Christiane Cambier.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Lange Haagstraat 1.

Julien DE BODT, ik en enkele kennissen waren naar de PYRENEËN geweest om te dansen. Er was veel volk. De juiste datum weet ik niet meer. Opeens was er een rafle (razzia). Julien had tot mijn verbazing een revolver bij ("il avait sur lui un revolver"). Hij was er zeer zenuwachtig door en vroeg aan mij om de revolver in mijn paraplu te verbergen, wat ik hem toegelaten heb. De revolver is niet gevonden; enkel de mannen zijn gefouilleerd.

DE BODT kloeg tegen mij soms dat Georges Vancoppenolle veel te bang was.

OVER UIT VRAGEN:

-was het na haar arrestatie?
-zijn er mensen gearresteerd en wie...?
-heeft Julien gezegd waar vandaan die revolver was (zijn vader, ...)?
- kloeg hij NA de oorlog + of tijdens de bezetting?

Ik heb als bediende gewerkt bij de zwarte DEBUYSSCHER in de Wijnstraat. Hij had een kleine bonneterie, waar een 10-tal mensen werkten.

Er waren geregeld feesten met Duitse militairen. Ik heb er zelf nog moeten serveren.

Hij heeft me ontslagen na mijn arrestatie en gevangenisschap. Dat was een zware slag voor onze familie. Mijn vader was immers tijdens de oorlog geregeld in het sanatorium van Heynsdaele, en mijn moeder had astma. Ikzelf was de oudste van de kinderen en moest dus in feite als enige reeds vroeg instaan voor onze familie.

Ik vind het zeer spijtig dat we van al die rijken nooit enige steun hebben gehad (NOOT: dit herhaalt zij zeker een keer of 3 of 4).

Debuysscher is reeds voor de bevrijding uit Ronse verdwenen. Bij de bevrijding heeft mijn vader er uit colère voor wat die man ons gezin had aangedaan, van alles kapot geslagen in het huis van Debuysscher. Mijn vader heeft toen evenwel niet gestolen! Ik zie nog hoe hij sloeg op een grote luster.

+ NB: het betreft ingenieur – scheikundige Edgard Louis Debuysscher (°Ronse, 13 april 1913) die woonde op de Wijnstraat 36 vanaf 07 april 1942. Hij had onder meer bij het verzet van het BNB Ronse de bijnaam "*baron Caleçon*". De jongen deed uitstekende zaken tijdens en door de bezetting. Hij was onder meer een sponsor van DeVlag en zo voort maar werd merkwaardigerwijze nooit veroordeeld, of kreeg slechts (nou ja) epuratie. Zijn waarschijnlijk uiterst belangrijk krijgsdossier in zake kennis van vele economische colla en woekerhandel én allerlei vormen van collaboratie te Ronse moet dus nog worden gemogen (Nederlands!) ingezien.

En/maar, dames en heren, in een krijgsdossier - van veroordeeld colla René Ponette dus niet van deze EDB waarmee hij wel in contact stond - staat een keurig afgescheurde dus (hihi - door wie is dat gedaan ..?) geanonimiseerde, getypte brief met deze info: "*Verder waren het intieme vrienden van EDB*". En dat slaat op zowaar de "*hh*. (of heren) *Delobel, secretaris en politiecommissaris te Ronse*". Ofwel de Robert Delobel en Marcel Delobel, die in principe (in principe) beiden vanaf de bevrijding in een Belgische gevangenis hadden moeten zitten wegens het bekende wegens.

OVER UIT VRAGEN:
-naar waar is DEBUYSSCHER verdwenen?
-wat is er met zijn goederen (huis, inhoud,...) gebeurd na zijn afwezigheid (aangeslagen,....???)?

Na mijn arrestatie zat ik enkele dagen met Christiane en Denise in de gevangenis van Oudenaarde. Een restaurateur uit Oudenaarde heeft ons enkele dagen eten bezorgd, onder andere belegde boterhammen. We hebben nooit geweten wie dat was!

In de gevangenis van Gent hebben nonnen ons eten bezorgd door het te verbergen onder hun kledij.

Toen ik terug was in Ronse heeft mevr. MASSEZ me gevraagd om naar vergaderingen te komen. Ik durfde dat niet. Ik was immers zo jong. En thuis waren ze daar zeker tegen. Ik hoefde mijn ouders niet eens hun mening te vragen, maar moest alleen maar denken aan de gezondheidstoestand van zowel mijn vader als moeder.

+ NB: interessant hoe er aangeworven werd: Raymonde werd door haar arrestatie allicht aanzien als een interessante partij voor het verzet! Natuurlijk gold ook het ... omgekeerde! Identiek bij AVDE!

Ik ben via persoonlijke hulp, een zeer goede mens, kunnen gaan werken in ATH. In feite was dit voor de Duitsers. Ik was er bediende voor de Corporatie, dat was een organisatie met controleurs voor de boeren uit de streek. Ik ging met de fiets werken naar Ath.

Ik heb enkele malen op eigen initiatief cijfers voor het Ministerie in BRUSSEL aangepast t.t.z.. verminderd! Nadien heb ik daarvoor van verschillende boeren meel gekregen. Wanneer landbouwers langs kwamen op het bureel, kon ik hen enkele malen verwittigen wanneer ik op de hoogte was van aanstaande controles bij hen voor hun beesten.

In het bos van Anvaing is er NA DE BEVRIJDING een medewerker van de Corporatie door het verzet neergeschoten.

+ NOOT 2025; we hebben de identiteit van deze "*zeer goede mens*" niet gevraagd maar vermoeden dat een belangrijk Ronses socialist was, genre lokale topsocialisten als Adolf Demets of Freemie, die daar zeker of sterk waarschijnlijk in Brussel goede contacten hadden.

Uiteraard vindt U daarover - of over de rol der socialisten in niet in het minst de extreem belangrijke en gigantisch grote voedingscorporatie - tot op heden nul komma nul wetenschappelijke (?) of academisch geleide studies want ... De identiteit of zelfs vage omschrijving van de in Anvaing neergeschoten medewerker der corporatie hebben we ook nooit bevraagd, en we hebben er dan ook niet het flauwste vermoeden van; sterk vermoedelijk een niet-Ronsenaar. Allicht één der ontelbare nu eerder lokale taboes.

OVER UIT VRAGEN:

-welke man was dat (van Ronse, ...) + welke verzetsgroep?
+ wat was het motief?
+ is er politieonderzoek geweest?

*VRAAG: was vader oudstrijder WO I? +

Vader was oudstrijder 1914-1918. Ik toon u een grote foto van mijn vader in militair uniform en met 3 medailles.

+ waar was hij tewerkgesteld? Idem voor moeder

Vader was als bediende tewerkgesteld bij Utexbel in de Spinsterstraat.
Ma was huishoudster.
De originele fabriek van SAMAIN was een kleine weverij in de FABRIEKSSTRAAT. Hij heeft de failliete fabriek van Lagache in de Spinstersstraat kunnen kopen (een spinnerij) en dat is UTEXBEL geworden. Hier werkte mijn pa.

*VRAAG: zijn er slachtoffers in de familie uit WO I? Welke en op welke manier?

NEEN.

De Klara CRUCKE heb ik gekend. Ik weet dat ze op een bepaald moment na de dood van haar man Julien De Buysscher naar haar land Hongarije is terug gekeerd. We waren er verbaasd over want het was daar helemaal niet zoals het nu is.
U kan misschien informatie vinden bij .....

++++++++++++++++++++++++++++

S

Sanspeur

Willy Sanspeur

*Willy Sanspeur + °Ronse, 25 april 1929

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Fr. BRUNEELLLAAN 19 = vlakbij de school.

*datum interview: woensdag 26 oktober 2011

*opleiding tijdens de oorlog: Koninklijk Atheneum, Ronse, Grieks-Latijn.

Mijn vader noemde MAURICE en mijn moeder was ALINE MICHENS. We woonden vlakbij het Atheneum op de Bruneellaan 19. Naast ons was er nog een huis en dan was er een tuin waaraan de tuin van Leo Vindevogel paalde. Ik heb er wel eens gespeeld met de jongste, PAUL, en appels afgetrokken uit de bomen. Dat mocht natuurlijk niet.

NB: Paul Vindevogel was geboren op 18 februari 1931. Hij zal zelfmoord plegen, amper 14 jaar oud, in het Duitse Kaufbeuren op 11 april 1945.

Ik heb ook nog RAYMOND Vindevogel gekend, die even oud als ik was. Hij was de zoon van ALFRED, de broer van de oorlogsburgemeester. Van die Alfred heb ik nooit vernomen dat hij tijdens de bezetting aan politiek zou hebben gedaan. Raymond is net als ik officier geworden. Ik heb tijdens mijn legerdienst kandidaat-reserve-officier en heb nadien bijgetekend. Uiteindelijk ben ik op pensioen gegaan als kapitein-commandant. Ook GERMAIN was kandidaat-reserve-officier. Hij heeft later nog Duits gegeven op de Koninklijke Militaire School.

Op Uw vraag waar mijn naam WILLY vandaan komt, moet ik u het antwoord schuldig blijven. Willy is wel verwant met het Franse Guillaume.

SPECIFIEKE VRAGEN VOOR BETROKKENE:

*wist u dat Germain TOEN een DAGBOEK SCHREEF?
+ hebt U het mogen lezen ...?

Ik wist niets van een dagboek en heb het dus ook nooit kunnen inzien. Ik kende Germain al lang. De eerste vijf jaar van het voorbereidend of lager onderwijs had ik op de Franstalige sectie gevolgd. Ik was trouwens vijf jaar toen ik in het lager onderwijs binnen stapte. Omdat ik droomde om nadien Grieks-Latijn te gaan volgen, en vermits deze richting op het Atheneum enkel in het Nederlands was, heb ik het laatste of zesde jaar van de lagere school in het Nederlands gevolgd. Daar zat toen ook Germain, met wie ik nadien zowel in het lager als het hoger middelbaar in dezelfde klas heb gezeten.

Er waren toen slechts drie richtingen: de Grieks-Latijnse, de economische en de wetenschappen.

*volgde GERMAIN lessen protestantisme of katholiek of moraal/zedenleer
+ .... welke les hebt U gevolgd + zat Germain bij u in deze les?????
+ idem wat betreft Fernand De Kegeleer.....
*wie was de leerkracht voor protestantisme?
*met Germain naar de mis/tempel ... geweest .... waar
+ was Germain misdienaar .... + WAAR?

Ik denk dat GERMAIN de laatste drie jaar ZEDENLEER heeft gevolgd. Ik heb dat toen ook gevolgd nadat ik de eerste drie jaar katholieke godsdienstlessen had gekregen. Dat was toen van een priester, maar zijn naam weet ik niet meer. Tijdens de oorlog is er voor de laatste drie jaar een andere priester geweest.

De lesgever voor ZEDENLEER was ook een leerkracht NEDERLANDS die gehuwd was met een dochter van een rijke textielfamilie van Ronse. Ik kan Uw suggestie bevestigen dat dit mijnheer DE WREEDE was. We kregen vooral filosofisch getinte teksten die we dan moesten bespreken enzo.
Voor DUITS hadden we mijnheer DEVRIENDT.
Ik denk dat de vader of de moeder van Fernand DE KEGELEER de conciërge was van de bibliotheek.

*wisten jullie van de doodsOORZAAK van
*bestuurder DEPESTELE (mei 1944)!?

Van de doodsoorzaak van De Pestele wisten we niks. Ik heb toen zeker niet geweten dat hij zoals U vermoedt zelfmoord heeft gepleegd. Ik weet ook niet wie er eigenlijk Depestele heeft opgevolgd tot de nieuwe bestuurder Debrock kwam. Die zijn functie noemde trouwens voortaan prefect. Mogelijks was er in deze tussentijd een leerkracht die de bevoegdheden overnam.

*wiskundeleerkracht VERMANDEL (1942)!?
+ hoe zijn jullie dat te weten gekomen + wanneer: thuis, op school zelf .....
+ werd er DOOR IEMAND = WIE gevraagd om hierover NOOIT te spreken?

Van VERMANDEL wisten we dat op school allemaal. Ik heb toen zeker gehoord dat hij zelfmoord had gepleegd. Hij was een leerkracht wiskunde. Ik heb zelfs gehoord dat hij zich heeft opgehangen in het fysicalokaal. Voor een bepaalde natuurkundige proef stond er een plaat waaraan een bol hing. Welnu, hij zou die bol rond zijn nek hebben gedraaid en zo gestorven zijn. Daar is allicht onder de leerlingen op de koer of zo over gepraat.

+ NB: een andere versie is ophanging in de turnzaal

*was Germain opstandig in de klas (“met schotelvodden gooien”); ja, HOE/VOORBEELDEN?

Ik heb nooit geweten dat eender welke leerling dit ooit heeft gedaan. Germain was ten andere eerder een stille in de klas. Het was toen zeker een streng regime. Ik heb bijvoorbeeld nog strafstudie gekregen die ik ’s morgens vanaf ongeveer 7 uur moest verrichten, dus voor het begin van de eigenlijke lesrooster.

Ik deed soms een beetje administratie in de klas, zoals het bijhouden van de aanwezigheden per lesuur. Op een keer heb ik aangeduid dat de hele klas was afwezig geweest gedurende een hele dag. Heeft het er toen gestoven! Alle agenda's en werkboeken enzoverder moesten grondig nagekeken worden, en ik kreeg natuurlijk een strafstudie.

Met Jacques DESTERCKE zat ik op dezelfde bank. Men vond het ook een grappig koppel: Destercke en Sanspeur! Nochtans heb ik nooit geweten dat zijn vader was gearresteerd.

NOG VRAGEN of hij zelf over het arrest van zijn vader aan iemand heeft iets gezegd + aan wie ..... NEEN .....BUITEN .....

*hoe uitte hij zijn Vlaamsgezindheid

Daar werd nooit over gepraat.

*hoe uitte hij zijn RODE Gezindheid + WAREN ER NOG ANDEREN ....

De moeder van Germain heb ik nog gekend. Zeker en vast heeft zij tijdens de oorlog, de juiste tijd weet ik niet meer, nog in de refter of keuken van het Atheneum gewerkt. Ook zijn vader heb ik persoonlijk gekend. Ik herinner me na de oorlog nog een fles cider van hem te hebben gekregen, cider die hij zelf had gemaakt. Dat was zeer goede cider. Waar hij heeft gewerkt tijdens de oorlog, daarover weet ik absoluut niets.

VRAAG: zou Richard DE ROUCK het cider maken eventueel in NORMANDIË, hét land van de cider hebben geleerd tijdens de bezetting?

*werd er gesproken over zijn NONKEL Theophile MANNENS: als COMMUNIST tweemaal GEARRESTEERD; in mei 1940 én in juni 1941 (naar HOEI).

Nooit iets van geweten; ik ken die man helemaal niet.

*hebt U mee de film gezien + WAAR: "*De Gouden Stad*".

Ik heb de film gezien maar niet met Germain.

*waren jullie in een KAATSPLOEG?? Waar en welke naam

Neen.

Waar en hoe lang Germain electriciteit heeft gevolgd weten we niet. Hoogstwaarschijnlijk was dit op zondagvoormiddag aan de stedelijke Sint-Ambrosiusleergangen bij leerkracht Leo Rousseau in de Zuidstraat nr. 13 ("Stad Ronse. Beroepsleergangen Sint-Ambrosius 1942 - 1943 Uurroosters", Persoonlijk archief Herman Kerkhove; NB: de uurroosters van het schooljaar nadien zijn nergens meer voorhanden). De vermelding van deze school in zijn dagboek op zondag 23 Januari 1944 wijst daar sterk op. Waarom hij als scholier Latijn-Grieks electriciteit wilde leren, is ons onbekend.

= **VRAAG**: was dat op vraag van de school ..... + waar gebeurde dit?

Daar weet ik niets van.

*speciaal eten op school:
**levertraan
**extra melk :
**soep
**andere

Van tijd tot tijd werden er droge vijgen uitgedeeld. Ze brachten dan zo'n bakje in de klas en ik was er altijd bij als vrijwilliger om het uit te delen. Zo kon ik er ondertussen nog enkel van bij opeten.

Soms kregen we wat men een lichte maaltijd noemde, wat meestal de vrijdag gebeurde rond 16 uur. Dat bestond uit een broodje of twee, of een paar sardienen.

In het begin kregen we al eens levertraanpillen. Nu en dan kregen we vitaminen. Die circuleerden in twee soorten. Er was ten eerste een redelijk grote tablet die zo slecht smaakte dat ik ze altijd vermorzelde. Nadien mengde ik dat goedje met mijn inkt zodat die een roestbruine kleur kreeg maar toch nog schrijfbaar bleef! Er waren dan nog kleine witte vitaminepillen. Die waren veel beter want hadden een citroensmaak.

We hebben nooit melk gekregen op school. Soepbedelingen kenden we ook niet.

Ik weet helemaal niet van welke organisaties we extra voedsel of vitaminen kregen.

*eventueel bijkomend VLEES gekregen via DE KEGELEER ..... DEBUYSSCHER
*waar kochten jullie kinderen SNOEP .....
*bij ..bokser .... VANDENHOLE .....

Ik herinner me helemaal niet dat we nog snoep kregen en zakgeld had ik persoonlijk zeker niet. Van vlees thuis weet ik niets af.

*bent U mee geweest naar HET FEESTPALEIS voor opvoeringen van opera/.....

Ik ben tijdens de oorlog wel eens naar het Feestpaleis geweest, maar voor een toneelstuk.

*nooit fietsproblemen ..... voldoende banden?
*waar jullie bevoorradingswinkel van Uw familie.....
*is er diefstal gebeurd thuis of vlakbij in de buurt

*nog gekende anekdotes.

Ik treiterde wel graag, maar zeker niet met de leerkrachten. Zo heb ik eens de twee meisjes van de klas liggen gehad..... (NB: ik heb het maar beter niet op geschreven)

In onze klas zaten er twee meisjes. Liliane Vandemeulebroucke. Zij zou apotheker worden en trouwen met onze klasgenoot Robert Deconinck (hij heeft zich naar het schijnt gezelfmoord). Robert zelf kwam uit een randgemeente van Ronse en zijn vader gaf les in het 5de jaar van de lagere school, in het Nederlands regime.

Er was nog Lucie Franssen, die woonde dichtbij de Pessemiersbrug.

Ik herinner me in het hoger middelbaar een examen van geschiedenis waar de surveillant een andere leerkracht was. Die had er niet beter op gevonden dan een stoel op de pupiter te plaatsen, en dan op deze stoel te gaan zitten zodat hij ons zeer goed in de gaten kon houden!

LATIJN werd gegeven door BROUWERS.

*hebt u nog documenten uit de OORLOG; foto's, dagboeken, brieven .....

NEEN. Ik weet dat mijn vader een officieel oorlogsstatuut heeft gekregen omdat mijn moeder na zijn dood daarvan een klein pensioentje heeft getrokken, maar het dossier heb ik nooit gezien. Ik zou het op prijs stellen om mij te helpen om een kopij van dat dossier te kunnen krijgen.

*anekdotes van Uw pa = ... (beroep)

Mijn vader werkte in de weverij van de gebroeders Carlier in de Jan Van Nassausutraat die ernaast ook een klakkenfabriek hadden. Hij moest er weefsels snijden met een gevaarlijke machine, stoffen waarvan dan nadien klakken werden gemaakt.

NB: in KLR 1947 staat vader Maurice bekend als KLAKKENSNIJDER.

Hij is een eerste maal gewoon opgepakt langs de straat en ze vroegen hem wat zijn beroep was. Mijn vader had zeker geen Duits geleerd en zei iets als 'Schneider', wat hij ook was. Vermoedelijk zullen ze gedacht hebben dat hij een kleermaker was, een vrij beroep dus, en ze hebben hem toen laten staan.

Later is hij toch opgenomen om verplicht te gaan werken in Duitsland. Hij heeft een drietal maanden in Kothen gewerkt in de vliegtuigfabriek van Junkers. Hij is naar België terug gekomen via de hulp van een Duitse arts in Ronse. Zelf hadden we in het begin van de oorlog, ik weet niet hoe lang, twee Duitse militairen moeten huisvesten. Last hadden daar helemaal niet van. Het waren trouwens Oostenrijkers, die zeker niet nazigezind waren. Als ze al niet direct naar hun kamer gingen, dronken ze soms wel eens een kopje koffie met ons. Ze hebben zelfs nog met ons naar de BBC geluisterd, op hun eigen vraag!

Hoe mijn vader is terug kunnen keren uit Duitsland. Voordien werkte hij in de fabriek van de gebroeders Carlier. Julien Carlier was gehuwd met Marguerite Michens, en zijn broer Leon met haar zuster Sarah. Beide zusters waren ook zusters van mijn eigen moeder. Ik toon U de foto van het gezin waar mijn moeder uitkwam: ze waren met zeven kinderen en allemaal meisjes! Bij Sarah en Leon was een Duitse majoor-arts ingekwartierd. Op vraag van mijn moeder heeft tante Sarah aan hem gevraagd om ons te helpen. Hij heeft dan een certificaat geschreven dat de echtgenote van mijn vader, mijn moeder dus, ziek was en dat mijn vader naar België moest terugkeren. Ik heb geen idee welk soort ziekte dat hij heeft voorgewend. Mijn vader moest op zijn werk in Kothen alleszins beloven om terug te keren, wat hij terug in Ronse aan zijn laars heeft gelapt.

Ik herinner me zeer goed de fameuze Feldgendarm GOLIATH. Op een dag was vader terug gekomen uit Duitsland en ondergedoken. Nu had ik net voor het begin van de Duitse inval in ons land mijn plechtige communie gedaan en er was toen een foto van mij met mijn ouders genomen. Die stond in ons huis.

Op een dag nadat mijn pa terug was, werd er aangebeld. Ik was alleen thuis en deed niet open want het was niet de juiste belcode. We hadden onder familie immers een code afgesproken. Naast ons was er nog één huis en daarna een tuin. Goliath is langs daar naar achter gekomen, heeft de achterdeur ingestampt en heeft me dan één geweldige slag op mijn gezicht gegeven, op mijn wang. Hij heeft mijn communiefoto meegenomen. Die hebben we toch later terug gekregen. Vraag me niet hoe.

Vader sliep na zijn onderduik bij de familie Leon Lambert – Ivonne Dubois. Ivonne was een NICHT van mijn ma en zij woonden op nr. 29, amper 5 huizen verder. Binst de dag

was pa bij ons thuis en 's avonds ging hij bij Ivonne en Leon slapen. Op zekere avond was hij weg, kwam dan ineens terug om nog iets op te halen en ging dan terug naar Ivonne. Kort erop kregen we thuis bezoek. Mijn ma was thuis. Ik weet niet meer of het Duitsers waren of collaborateurs. Ze waren in elk geval met twee. Ze onderzochten de woning en vonden een par-dessus, een overjas. Ze vroegen aan mijn moeder aan wie die jas toebehoorde en ze zei dat het mijn jas was. Ik moest dan die jas aantrekken en zij was misschien iets te groot maar het paste toch en die twee mannen hebben er verder geen spel van gemaakt en zijn doorgegaan.

Mijn ouders hebben dan gepraat over dit risico voor onze familie, een gevaar dat er ten andere ook was voor Ivonne en Leon. Mijn vader kende een douanier aan de Franse grens in Herseaux en is daar naartoe getrokken. Hoe ze elkaar kenden, weet ik niet, maar het was zeker geen familie van ons.

Mijn vader is nadien toch nog aangehouden. Ik weet niet meer waar dat is gebeurd. Het heeft voor de bevrijding een drietal maanden in de gevangenis van de Nieuwe Wandeling te Gent gezeten. Hij heeft daar een heel warme zomer meegemaakt. In de cel zat hij samen met een pater uit Drongen die wat teveel tegen de Duitsers zou gepreekt hebben. Die man heeft mijn vader leren schaken. Rond de landing in Normandië is mijn vader zonder boe of bah, zonder enige reden op te geven, vrijgelaten en is nadien nooit verontrust geweest. Hij is thuis gekomen en thuis gebleven. Hij is er ziek gevallen en is in 1948 overleden van TBC. De koude winter in Duitsland en de warme zomer in Gent moeten hem gekraakt hebben. (NB: hij krijgt de tranen in de ogen)

+ Leon Lambert (24/11/1911) – Ivonne Dubois (29/8/1911

+ **NOOT:** blijkbaar GEEN FAMILIE van .....HLVC.49: aanslag te Ronse op 27 mei 1945 tegen Jozef DE BUYSSCHER, Wijnstr. 54 + Gerard DEBOES, Wijnstr. 81 + Sylvain LAMBERT (Ronse, 2 juni 1895), Wijnstr. 50 + Romain VANOVERTVELDT, Zonnestr. 36

Kort telefonisch onderhoud op donderdag 27 oktober 2011:

Ik ken Marc Sanspeur die tijdens de oorlog ook een kind kreeg dat Willy werd genoemd. Hij was de neef van mijn vader. Marc Sanspeur zijn grootvader en mijn grootvader waren broers. Dat hij van Wenen terug is gekomen in juni 1945 wist ik helemaal niet en ik weet dus ook niet wat hij daar heeft verricht..

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….).

Als kind was ik blij om niet naar school te moeten gaan.

++++++++++++++++++++++++++++

Stockman

Gilbert Stockman

+ commentaar: Gilbert Stockman ken ik al zeer lang, en ik zal hem missen; zag hem nog een paar dagen voor zijn overlijden en wat was hij dan o zo broos. Ik ben dan maar ook niet te lang gebleven, die keer, de laatste keer. Gruwweg zijn begrafenis gemist, doordat ik zo ver (...) woonde - toen. Jammer genoeg ook heb ik nooit zijn vrouw gekend; wat moet dat een mooi koppel zijn geweest, afgaande op haar foto en op zijn "zijn". Gilbert had iets speciaals, open maar zeer discreet, geweldig belezen maar bescheiden, sterk van overtuiging maar niet opdringerig. Immer nieuwsgierig ook, en misschien toch een beetje ondeugend. We zwegen wel in alle talen over het Vlaams-nationalisme. Ik heb er inderdaad van kindsaf aan een broertje aan dood, hoewel ik zeker een Vlaams strijder zou zijn geweest tot pakweg 1935 (en geen dag langer): om sociale en culturele redenen. Al wat zich nadien Vlaams-nationalist noemt, is in mijn ogen van de vroegere tijd, om niet het onbeleefde "achterlijk" te gebruiken. Bij Gilbert was dat nationalisme zacht en cultureel; daar kon ik me best in vinden, en toch spraken we er niet over terwijl mijn ogen over al die Vlaamsgetinte titels van tijdschriften en boeken gleden. Wel spraken we veel over de natuur, over kunst eens of religie, maar ook nooit over yoga; één van zijn passies. Vreemd, vind ik dat nu, en een euvel van mij. Zo'n fraai mens die zo lang dergelijke hobby had; waarom heb ik daar niets over gevraagd? We hebben nochtans op diverse plaatsen elkaar ontmoet, onder meer bij onze gemeenschappelijk vriend van het restaurant Panda in Gent: daar ook nog taxidriver voor hem gespeeld. Ook dat was hij: een pionier van biologisch eten. Wat een Mensch. En dan altijd ook bijzonder netjes gekleed. Op een dag vond ik in een krantenbericht in 't Volk van Ronse uit april 1929 hoe zijn vader was verdronken in de vaart te Zwevegem; Gilbert was toen maar zeven jaar. Ik heb hem dat ook nooit durven zeggen; wie weet welke wonde werd weer ...? We zwijgen: soms ten slechte, soms ten goede. Hoe graag zou ik .....? En. Ik zie dat ik nog een deel van het interviewmanuscript moet verwerken ...

*Gilbert Stockman + °Zwevegem, 19 januari 1922.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: in weekend of volledig: zie verder.

*opleiding tijdens de oorlog: technische studies Kortrijk tot 1942; 1942-1943: RUG;

+ vanaf december 1943 leerkracht Technisch Instituut Depoorter (vooral scheikunde, beetje theorie inzake textiel, ...)

*data interviews: 30 september 2006, 20 maart 2007 + maandag 08 maart 2010 + meerdere kleine bezoeken.

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

Ik heb meegedaan in 1943 aan de oorlogsfiertel:

NOG VRAGEN of hij in andere jaren OOK meegedaan heeft?

NOOT: het is duidelijk dat hij de datum van 1944 niet onthouden heeft: historische kritiek!

Er was geen belleman en we volgden de officiële weg. Men had een kleine relikwie bij van Sint-Hermes; niet het grote (schrijn). Er waren enkele scouts en KSA-ers; normaal was er zekere strijd tussen beiden op de koer in het College. Zij droegen sportieve kledij: mogelijks hun uniform, allicht geen scoutshoed. In de kerk van Louise Marie zijn de parochianen aldaar de relikwie komen kussen. Iemand heeft foto's gemaakt van de teruggekeerde groep in de buurt van de Sint-Hermeskerk: OPZOEKEN!! GS ZAL ZE ZELF OOK ZOEKEN! *Mogelijks heb ik nog eenmaal deelgenomen.*

NOG Vragen: uit De Rouck en het verhaal van Walraet blijkt dat Stockman zeker in 1944 heeft meegedaan: OOK IN 1943???

De weerstand had na de bevrijding het huis Van Obost aangeslagen. Ik ben daar als scoutsleider nog geweest om toestemming te vragen (NB aan Georges Vancoppenolle, leider BNB) *voor bepaalde manifestaties. Ik denk dat Vancoppenolle dat nu niet graag meer zal horen.*

VRAGEN identificatie foto Soma: staat DEBISSCHOP hierop?

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Het leven ging verder. Het belangrijkste was aan eten geraken.
NOG VRAGEN

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: "We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen"?

-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?
NOG VRAGEN

*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:
NOG VRAGEN

*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U ze verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?
NOG VRAGEN

*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het

nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?
NOG VRAGEN

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

Ik herinner me een editoriaal van Vindevogel in "'t Volk van Ronse en Oudenaarde" i.v.m. de klokken: Vindevogel vond het protest tegen de zgn. klokkenroof maar "gebeuzel" omdat het niet vergelijkbaar was met de dreiging van de Sowjet-Unie.

OPZOEKEN dit editoriaal IN RAR! + opnemen!

VRAGEN Hoe GS dit weet; heeft hij het zelf gelezen, of gehoord van derden….?

*wie heeft op 21 maart 1943 de brief van de kardinaal en alle Belgische bisschoppen gehoord die in ALLE Belgische kerken werd voorgelezen?

NEEN, heb het niet gehoord.

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

NEEN.

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

Ik ken de grap van Kortrijk waar de Duitse koppelriem door Kortrijkzanen geïmiteerd werd, maar met een ajuin (zie Vanbossele: haring). *Ken dit niet in Ronse.*

-NOG LATER EENS NAVRAGEN!

*hebt u hiervan nog documenten?

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

Goliath, was een grote, gevreesde Feldgendarm ("uit de Zuidstraat"). Ik herinner me nog dat deze politieman soms op zondag aan het raam van hun lokaal in de patronage in de Hoogstraat (zie artikel H. KERKHOVE, …….) *kwam kijken of "alles goed was". Dit was amper ongeveer één week voor de bevrijding van Ronse!*

NOG VRAGEN: Herman vertelde me dat de scouts binnenin hun uniform wel droegen (toonden), door hun jassen af te nemen. Heeft Goliath dat dan werkelijk nooit gezien, of heeft G. STOCKMAN deze uniformen DAN nooit gezien?

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?
--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

DENKT EROVER NOG NA.

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*heeft men het fenomeen van de levende vlaggen ooit in Ronse gezien (de nationale driekleuren als kledij gebruikt; bijv. 1 persoon droeg een zwarte jas, met rode sjaal en gele bloem, e.d.m. = het leek een tricolore vlag maar was er geen)?

Ik heb eens levende vlaggen gezien heeft vanuit een wagen. Ik bevond me op de Zonnestraat tussen de Klijpe en het centrum, richting Ronse. De chauffeur wees de inzittenden op 3 vrouwen. Zij waren gekleed, respectievelijk volledig in het rood, geel en zwart.

Volgens mij was het zeker voor 10 mei 1940. Mogelijks heeft het iets te maken met de mobilisatie in 1938 (DATUM OPZOEKEN) *of in 1939* (DATUM OPZOEKEN).

-relatieve datering: wagengebruik was vanaf …. zeldzaam.
-NAVRAGEN: met wie reed hij toen, wie was de chauffeur.

1 NOVEMBER = Allerheiligen.

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."
-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?

NEEN

-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?

Ik was wel geen grote patriot. NOG NAVRAGEN waarom er op het schilderij van het scoutskamp TOCH EEN BELGISCHE Vlag hing.

+ NB: heel zijn leven sterk Vlaamsgezind .... + wel absoluut zonder enige rancune die eigen lijkt aan het Vlaams-nationalisme.

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
NOG VRAGEN

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

Ik wist mensen die dit deden.

NAVRAGEN werd daarover verteld; op welke manier, regelmatig, met welke gezindheid,…..

-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?
-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?
-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?
*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?
-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?

-welke voorbeelden?

Ik herinner me dat ik eens had plaats genomen voor Hilaire SPIERS, de gekende kolenhandelaar (NAGAAN welke functie hij had in het Kolenambt of zoiets, welke politieke functies hij had na of voor de oorlog VRAGEN VIA ALBERT DE CORDIER…..)

Hij gaf tijdens het oorlogsjournaal bij verdoezelende voorstellingen van Duitse verliezen spottende commentaar. Waarschijnlijk 1943. Er was geen reactie op (werd eventueel niet opgemerkt). Het moet in cinema Familia zijn gebeurd, en heb het maar 1 maal meegemaakt.

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….

Ik toon je 2 zeer kleine maar sympathieke foto's van de Fiertel in 1944:

-zijn gedateerd op 4 juni 1944 = 2 dagen VOOR de landing!
-eenmaal op wandel;
-eenmaal een groepsfoto met op de achtergrond een witte molen: dit kan in de Ommeganckstraat zijn.

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

NOG ALTIJD VRAGEN waarom hij sowieso bij de scouts gegaan is: reeds in …….???

Ik was in 1939 te Ronse bij de scouts assistent en ben in 1941-1942 master geworden (leider).

De lijst met de voorgenomen activiteiten moesten doorgestuurd worden naar de Kommandantur te Aalst. Men stuurde al eens denkbeeldige namen door; bijvoorbeeld i.p.v. "bosspel" vermeldde men "spel met stenen".... Ik werd eenmaal via een politieagent van de stad Ronse gesommeerd naar de Feldgendarmerie in de Zuidstraat. Ik weet de datum niet meer juist: moet in elk geval pas vanaf 1941 geweest zijn vermits ik toen master geworden was. Het was niet Goliath; het was een vriendelijke officier. Men dacht dat de Ronsese scouts een nachtactiviteit gingen organiseren. Iemand van de scouts had op de activiteitenlijst die naar Aalst gestuurd was 2 uur geschreven. Bedoeld was natuurlijk 2 uur in de ... namiddag! Zo sterk was de paranoia van de Duitsers… Het misverstand geraakte opgelost en nadien werd ik nooit meer verontrust.

Scouts hebben te Ronse veel leden bijgewonnen tijdens de oorlog.

Nog redelijk wat Frans gesproken, veel kinderen uit burgerij. Het patriottisme van de scouts trok dit deel van de bevolking aan.

Tegelijk waren er ook van in het begin nogal wat volksjongens: zo is Gaston Vandekerkhove er nog bij geweest.

Er waren in de oorlog geen meisjes bij de scouts!

Dit patriottisme stond rechtstreeks in verband met de fameuze BELOFTE van de scouts. Je werd een echte scout nadat je na je opleiding je belofte als scout had afgelegd:
Deze belofte bestond uit 3 delen:

1. *i.v.m. plichten;*
2. *i.v.m. het helpen van andere mensen waar men kan;*
3. *i.v.m. het naleven van de scoutswet. Deze wet kent 10 punten:*

Ik ken nog het eerste deel van buiten. Ik citeer:

"Ik beloof op mijn erewoord, met de hulp van God en naar best vermogen,
mijn plichten te vervullen jegens God, koning en vaderland".

OPGELET: nog eens analyseren + hoe werd het element "vaderland" begrepen (door bijvoorbeeld Vlaamsgezinde scouts….)?

We groetten als scouts elkaar, en dat ook op straat, met 3 opgestoken vingers. Deze 3 vingers stonden voor de 3 punten! Dit gebeurde met de rechterhand. Wanneer men elkaar de hand gaf, gebeurde dat handgeven zelf met de linkerhand terwijl men OOK groette met de 3 vingers van de opgestoken rechterhand! De linkerhand in dit geval stond voor het hart, dat op de linkerplaats zat…

De KSA was volgens mij in het begin van de oorlog sterker (uitgebouwd) dan de Ronsese scouts. Er was een soort strijd tussen beide bewegingen. Op straat durfde men al eens luidop de letters van hun namen achter elkaar roepen

KKKK SSSSS AAAA; en dan weer VVVV VVVVV KKKKK SSSSSSS

NOG VRAGEN aan hem: op de foto van De Rouck bij de scouts hun SOCIALE ACHTERGROND aantonen!
-EERSTE RIJ ONDERAAN:
FVO (K.S.A) + Georges Bockstal (1926; scouts) + GS (scouts) + Paul Blommaert (NAVRAGEN OOK scouts? + Gerard Van Butsele (KSA) + Pierre Haustraete (NAVRAGEN OOK scouts?) + *Georges Quintin (scout)*
-TWEEDE RIJ MIDDEN:
Libera Coppens (scouts) + Pierre Lamine (1927 ; scouts) + Pierre De Bocq (met bril; scouts) + Andre Vandijstadt (1927 ; scouts) + Joseph Quintin (broer van ; scouts).
-DERDE RIJ BOVENAAN :
Henri Vanyperzeele (1922; scouts) + ……..+ Dekeyser (vader van Armand, de man die het boekje over Soudan heeft geschreven) *+…….. + Valère Mores + Armand Waeterloos + E.H. Walraet + Germain Vijls (scouts) + ……..+ Emilienne Cottens*
NOG EENS DE LIJST MET GS OVERLOPEN

(NOOT: onder de foto bij De Rouck staat verkeerdelijk Emilienne Lootens vermeld.

NOOT: ……. Scouts !!! + … K.S.A.
NOOT: echtgenote van Andre Vandijstadt leeft nog (dochter van nieuwkuis Lyris in de Wijnstraat tijdens WO II; vraag; ooit winkel dicht als protest? INTERVIEW?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld “Winston” naar Winston Churchill?
*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?
*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?
*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het ‘torenuur’ nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?
*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?
-hoe wist men dit?
-wie heeft dit meegedaan?
*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?
-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?
*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa’s overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto’s en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?
*beschikt U over foto’s en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?
*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).
-geef de plaats op:……
-beschikt U nog over documentatie daarover (foto’s, programma, persknipsels,…)?
-indien U geen documentatie erover heeft, wat herinnert U zich nog van deze stoeten?

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?
*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding ‘toch’ een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?
-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?
*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).
*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Ik ben samen met zijn vrouw kort na de oorlog begonnen met het eten van vleesvervangers - wat ik heel mijn leven tot op heden blijven doen ben. Ik ken totaal geen voorbeelden hiervan tijdens de oorlog.

HET AQUAREL.

*NOG FOTO en inscanning maken: wie (Patrick, drukker……).
*NOG EENS GAAN bekijken.
*eigendom van Gilbert Stockman:

Ik heb het zelf gekregen van de toenmalige aalmoezenier van de scouts, E.H. Jos ULENAERS; je mag deze EIGENDOMSBRON VERMELDEN.

*aquarel geschilderd door "*Ray. Delgutte*":

-signatuur vooraan onderaan rechts, en achteraan;

Woonde volgens GS toen vermoedelijk in de Vangrootenbruelstraat. Zijn zoon:
Marcel Delgutte.

-OPZOEKEN korte biografie van deze man (architect?): volgens GS was zijn zoon (OPZOEKEN WIE…..) bij de scouts: NAVRAGEN of hij het kamp mee bezocht heeft, of het zicht achteraf heeft geconstrueerd, of hij er eventueel sliep en meehielp (hoe heeft hij immers de nationale vlag gezien,…).

*gedateerd en plaatsaanduiding:

-vooraan onderaan rechts: "*Anvaing Août 1943*"
-zie titel verder.

-NAVRAGEN of men bij de scouts dit schilderijtje effectief reeds tijdens de oorlog gezien heeft + is het misschien ter plaatse gemaakte (aquarel)?

*titel achteraan: "*CAMP SCOUT à ANVAING*
sous l'occupation fin Août 1943"

-titel is vanzelfsprekend opvallend: deze titel is evenwel niet zeker te dateren tijdens het maken zelf, kan m.a.w. van na de oorlog zijn! HOE OPZOEKEN?

*beschrijving:

-5 scouts, vermoedelijk met uniform (gelijke kleuren voor hemden en broeken);
-soort tent zichtbaar met grote kookpot (?);
-Belgische vlag bevestigd aan een boom (blijkbaar geen aparte staak: NAVRAGEN hoe de vlag dan gehesen en weer neergehaald werd; of is de afgebeelde scène niet helemaal een juiste weergave?). Vlag is niet zeer goed zichtbaar maar eens gezien niet meer te vermijden
-in park van het kasteel van de graaf van Anvaing (naam familie OPZOEKEN) waar op 28 mei 1940 nota bene de Belgische capitulatie is getekend; OPVRAGEN of hieraan tijdens het kamp aandacht is geschonken (een soort ceremonie om te herdenken,…..);
-scène ziet er overdag geschilderd uit (hoewel kookpot?): dus in principe kon er op dat moment geen …. vlag hangen (werd 's morgens gegroet); NAVRAGEN;

*Gilbert Stockman was kampleider of master:

-er waren 20 tot 30 mensen aanwezig, scouts en leiders;

-dixit GS: *Elke morgen deden we de groet aan de vlag. Dat betekende in dat kamp toen de Belgische vlag en de scoutsvlag We lieten beiden na de groet onmiddellijk naar beneden omdat het uithangen van deze vlaggen verboden was. Eenmaal is dat vergeten tijdens het kamp, en heb ik op een opmerking daarop tijdens de dag, gezegd dat we ze dan maar moesten laten hangen. We zaten immers in een park dat afgeschermd was en dat eigendom was van een grafelijke familie die in kennis was met het koningshuis*.

Ik maak een verband met de (mislukte) landing der geallieerden in Dieppe. Waarom juist? Deze landing gebeurde immers op 19 AUGUSTUS 1942, een jaar vroeger.

Ik vermoed dat er in 1942 ook Gentse scouts op kamp waren in Anvaing. Ik denk dat zij het nieuws van Dieppe op de radio gehoord hebben (MB zegt hetzelfde….). Er was vreugde om de ontscheping. Deze Gentenaars hadden geen afspraak met de Ronsese scouts: vermoedelijk hebben beide groepen elkaar ontmoet onderweg tussen eht kasteel en de kerk van Anvaing. Ze zaten niet in hetzelfde kamp.

Ik ben zeker dat we met de scouts in 1943 in Anvaing geweest is. Ik was toen verplicht tewerkgesteld van mei tot oktober 1943 in Teintureries Belges in de Wolvestraat, een deel van de groep Gillet Tahon uit Lyon, die ook nog fabrieken had in Vilvoorde, Berchem, ….. Deze groep had in België in totaal 5 fabrieken en had daarom een vijfhoek als logo, bijvoorbeeld op de camions. Ik heeft toen op een creatieve manier vakantie moeten krijgen: ik heb een dokter een 'ziekenbriefje' voor 8 dagen gevraagd - en heeft het gekregen (heb zelf de naam van deze dokter niet gevraagd….)

NOG VRAGEN de naam van de dokter: was dit dokter SUYS, Paul PONETTE,…..?

*OPZOEKEN :

-volgens Herman is er nog een tweede tekening gemaakt ; zou eigendom zijn van de zoon van R. Delgutte:

Ondertussen blijkt deze tekening vernietigd te zijn….

- E.H. Jos ULENAERS, Moeie ..... 9900 Eeklo, 09...

Ik mag stellen dat ik zelf geen grote patriot was. NOG NAVRAGEN waarom er op het schilderij van het scoutskamp TOCH EEN BELGISCHE Vlag hing.

Ik kan je meedelen dat in principe elke morgen de Belgische vlag en de scoutsvlag werd gegroet = de vlaggengroet. Dit stond in de reglementen (OPZOEKEN van dergelijk vooroorlogs reglementenboekje; OF zie boek van Vic DE DONDER + heeft HERMAN dergelijk boek of iets analoogs? NAVRAGEN HERMAN)

Men deed dit reeds van voor de oorlog (ZIE VERDER i.v.m. de BELOFTE van de scouts).

*nabij het kasteel van de graaf van Anvaing (naam familie OPZOEKEN) waar op 28 mei 1940 nota bene de Belgische capitulatie is getekend;

Aan dit feit is tijdens het kamp door de scouts geen enkele aandacht geschonken.

*scène ziet er overdag geschilderd uit (hoewel kookpot?): dus in principe kon er op dat moment geen …. vlag hangen (werd 's morgens gegroet); NAVRAGEN;

*OPZOEKEN :

-volgens Herman is er nog een tweede tekening gemaakt; zou eigendom zijn van de zoon van R. Delgutte: VIA HERMAN.

****zoon Marcel Delgutte, ...straat …., 9600 Ronse, tel. 055/……*
heeft ons tijdens een blitzbezoek dd. 18 november 2006 verklaard dat hij deze pentekening … verbrand heeft. Hij vond ze niet mooi genoeg. Nochtans had Herman ze voordien enkele tientallen jaren bijgehouden.

+ deze man is tweemaal naar het kamp van Anvaing geweest. Hij verklaart dat de scouts niet op het kasteeldomein zelf verbleven maar op een weide van het kasteel tussen het kasteel en de kerk.

*wat was zijn juiste functie in de scouts van Ronse toen?

*Is er over de oorlog gepraat? Op welke manier?

Natuurlijk. Ik kan wel geen bijzonderheden meer geven (wel: over onderwerpen als "wie gaat er winnen?",….).
Volgens mij (GS) waren de meeste scouts anglofiel.

NAGAAN bij HERMAN.

Vragen of er ook zwarte scouts waren (van bekende families van collaborateurs)?

*Waren er andere tekenen van verzet (uniform, ….)?

*Wist hij dat men in augustus 1943 niet meer mocht kamperen?

JA.

*Waarom ging men bij de graaf van Anvaing kamperen?

Het was redelijk veilig want weg van de stad. De koningsgezindheid van de familie had er niets mee te maken.

*Hebben de scouts op dergelijk kamp, of bij andere gelegenheden, spelletjes gedaan waarbij in één kamp de geallieerden zaten, en in een ander kamp de Duitsers?

NEEN. Begint te lachen!

*Of hebben zij activiteiten gedaan waarbij de Duitsers letterlijk of figuurlijk een schietschijf waren?

NEEN.
Het is wel zo dat Maurice DE MEUE (dossier nog ONDERZOEKEN: WAAR?) *eens een brief heeft geschreven aan de Ronsese scouts. De bedoeling was om onderling samen te werken (cfr. de typisch nazistische idee van de Gleichschaltung). Ik wou nog uit beleefdheid een (negatief) antwoord terug sturen. Van E.H. Jos ULENAERS mocht ik NOOIT een brief terugschrijven.*

*Wat was de groei van de scouts tijdens de oorlog?

Oorspronkelijk (1940) was er 1 Ronsese groep = de Sint-Aloysiusgroep in de patronage. Ik was bij deze groep. Zijn er bijgekomen:

-in ongeveer 1941: 1 groep aan de Paters: de Sint-Franciscusgroep;
-in ongeveer 1942: de Sint-Amandusgroep.

De grap omtrent de voornaam van de dochter Van der Merckt heb ik nooit gehoord.

Volgens E.H. WALRAET:

De mensen van de KSA. droegen zeker geen uniform, ook niet verborgen onder een ander kledingsstuk. Volgens mij droegen ze wel het toenmalige speldje van de Fiertel.

Jaspers heeft op zijn initiatief nog lessen Duits gegeven op het stadhuis. Er waren slechts een 6-tal geïnteresseerden, waaronder ik.
Nog VRAGEN: wanneer en wie aanwezig + hoe lang geduurd + welke inhoud: puur taalkundig of was er ook een element propaganda bij (Jaspers was van DeVlag)?

Ik heb in stations borden gezien met "FEIND HÖRT MIT" erop, gericht aan de soldaten. ========= Speelt mee in de ALGEMENE PARANOIA EN TWEEDELING van het land!!!

Volgens mij was er al in de jaren dertig een VTB-lokaal in de Wijnstraat.
VRAGEN: wat is hiermee gebeurd in WO II?

Ik wil je meegeven dat in het TID de scholieren een speciale klak hadden.

++

SAR 13/04/2007 1943, 9 december (360) =geboorteakte

Rita Johanna Renata DEBISSCHOP

*v.: Lucien Julien Clément DEBISSCHOP.: = **NB: belangrijke colla!**
-bediende; -29; -°Ronse ;

*m.: Martha Bertha Rosalia EECKHOUT:
-kleermaakster; -28; -°Neder Eename.

*voorheen GROOTE MARIJVE 77.; nu STEENWEG OP ELZELE 104

*Rigobert VANDENMEERSCHAUT, dagbladverkoper, 32, KRUISSTRAAT 106
= **NB: kleine colla!**
+
Gilbert STOCKMAN, student, 22, JAN NASSAUSTRAAT 65

*ZUSTER van Erik Herman Marc Laurent (1942, 5 september, nr. 224)

*figuratie!

*rol van Gilbert STOCKMAN? + zijn kennis van Marcel De Meue (leider van ….)?

Dit is een toeval. Ik heb Debisschop in de buurt van Tiegem wel na de bevrijding eens gezien toen ik op de fiets naar Zwevegem reed. Hij had een baard op.

+ NB: ze kenden elkaar dus zeker redelijk goed van tijdens de bezetting; anders zou het de NU bebaarde niet kunnen hebben herkend .....

++

<u>Tijdens feest 25 jaar Panda op 7 maart 2010 vertelde GS met het volgende + gevolgd door interview thuis bij GS op maandag 08 maart 2010:</u>

VRAAG inzake RONSE VRIJ dd..... en de vermelding over de Cambrinus

De Cambrinus was een restaurant op de Vrijheidsplaats, net op de splitsing tussen de Wijnstraat en de Sint-Martinusstraat.

*foto's gemaakt van:

**schilderij DELGUTTE;
**artikel Maurice Ponette over Vindevogel.
**GS himself.

Ik herinner me naar een meeting geweest te zijn van Jean-Marie Gantois. Het was een priester die ijverde voor de aansluiting van Frans-Vlaanderen bij een Groot-Nederland. De meeting ging door in de Volksbond, op een zondagmorgen. Ik herinner me niet meer hoe ik het te weten ben gekomen; waarschijnlijk was het aangekondigd in "'t Volk van Ronse en

Oudenaarde". Ik herinner me niet meer de juiste datum; allicht was het voor de val van Stalingrad. Daarna is deze man naar mijn weten nooit meer in Ronse terug gekomen.

Vindevogel gaf de inleiding. Andere sprekers waren er niet. Hij zei dat zoals de Duitsers ons bevrijd hadden, wij nu ook op onze beurt de Vlamingen in Frans-Vlaanderen zouden bevrijden. Ik kan over Vindevogel en andere collaborateurs zeggen: "Het is gevaarlijk kersen eten met grote heren"

NB: Jean-Marie Gantois (Watten, 21 juli 1904 – ?, 28 mei 1968) was een Franse katholiek priester afkomstig uit Frans-Vlaanderen.....
.....

VRAGEN: *hoe was deze meeting aangekondigd: via pers (welke????), affiches, ...?
*wie had deze meeting georganiseerd?
*wanneer ging het ongeveer door?
*zijn er plaatselijk nog werkdagen op gevolgd + is de man nog terug gekomen?
*was er nog een Inleider of UITleider dan Vindevogel?
*hoeveel volk aanwezig: volle zaal, halfleeg.....

De dag voor de Engelsen binnen vielen in Ronse (i.e. 2 september 1944), schuilde ik nog bij familie in Etikhove als onderduiker. Voordien had ik me thuis enkele malen verdoken in een ingemaakte kast. Ik had er een gat in gemaakt, en dat gaf toegang tot een zolder die erachter lag. We woonden toen in het huis hier vlak naast, waar nu een dochter woont.

Te Etikhove ben ik dan maar een weekje geweest bij het landbouwersgezin .... Teirlinck – Gabrielle Stockman, op de Steenwegdries. Gabrielle was mijn nicht, want ons beiders vaders waren broers. Ik zat daar alleen ondergedoken, en dit was dan ook de enige keer en plaats waar ik me ooit heb ondergedoken. Doordat ik leerkracht was, was ik relatief veilig voor verplichte arbeid te Duitsland. Ik wou me schuil houden omwille van de heel zenuwachtige periode toen.

Door de gunstige berichten op de radio over de naderende geallieerden, besliste ik om terug naar huis te fietsen.
Roger Haedens (die later overleed te Savende) was een lid van de scouts die langere tijd zat ondergedoken. Waarschijnlijk zat hij bij familie, ergens te Escanaffles. Ik ben hem eens gaan bezoeken.

NB: Roger Haedens diende aanvankelijk een aanvraag in tot het bekomen van het statuut van erkend Werkweigeraar, maar zonder verantwoordingsstukken, zodat zijn aanvraag logischerwijze werd verworpen.

VRAGEN: *sinds hoe lang zat hij daar ondergedoken?
*eventueel met wie NOG?
*juiste familiale relatie: grootouders langs ..... kant, of .....?
*heeft hij nog op andere plaatsen geschuild? + waar? + welke band ermee?
*voor welke plaats in Duitsland + welke functie werd u aangeduid?
+ hebt u daar nog DOCUMENTATIE over?
*wat hebt U daar kunnen doen om de tijd te doden?
*welke onderduikers heeft hij TIJDENS de bezetting GEKEND (zijn broers???? + waar waren zij ondergedoken?
*heeft hij aan PUISSENS gevraagd om verlost te worden van verplichte tewerkstelling? + zo ja, welke acties + waarom mislukt?

Maurice Ponette woonde toen in de Karel Vandoorenstraat. Ik ben toen op vraag van mijn moeder naar hem gegaan om raad te vragen. Mijn moeder kende de familie Termonia, de aangetrouwde familie van Ponette, doordat haar ouders er dichtbij woonden. De vader van Marie-José Termonia was als kantonnier werkzaam bij de belastingen en was zodoende uit Limburg naar Ronse komen werken. Mijn moeder vond dat ik naar hem moest gaan om ....

Hij was zich aan het voorbereiden om te vertrekken en zei dat nu iedereen maar zijn plan moest trekken. Ik vernam na de oorlog dat hij zou zijn ondergedoken bij zijn familie op de Steenweg naar Doornik, in Villa Carpentier. Naar het schijnt moesten de kinderen tegen derden vertellen dat hun vader naar Amerika was vertrokken.

VRAGEN: *de diverse ..... bevragen naar correctheid
*WAAROM + WAT gaan vragen! = wat VERWACHTTE men van MP?
*was zijn familie op DIT ogenblik daar nog aanwezig?

In het noorden van Ronse was er een gelegenheid waar de jeugd uitging, de PYRENEËN. De Duitsers hebben daar o.a. Johan VANBUTSELE gearresteerd (°Ronse, 1923). Hij was de broer van Ghislaine Vanbutsele, mijn toenmalige verloofde, waarmee ik in 1946 zou huwen. Hun broer Albert (°Ronse, ...) vroeg aan mij of ik geen contact kon opnemen met PIESSENS (NB: het Ronsies voor Puissens), die op dat moment werkte bij de WERBESTELLE en voordien in onze klakkenfabriek had gewerkt als arbeider en chauffeur. Puissens had overigens nog vlak bij ons in de Jan Van Nassaustraat gewoond, en was een neef van Armand Dekeyser, de stadhuisbediende die werkte op de Burgerlijke Stand.

Puissens die ooit bij ons bij het versnijden van stof voor de klakken een vinger had verloren, baatte toen tevens het café DRAGONDER uit (NB: MB heeft daar een schilderijtje van gemaakt). *Toen ik de dag na de arrestatie binnen kwam, ging er een bel af in het volstrekt lege café. Ik veronderstel dat er niemand was omdat hij zo weinig geliefd was in Ronse. Uit de achterkeuken dook Puissens op. Op mij gericht, hield hij in zijn vest een revolver verborgen. Hoogst waarschijnlijk omdat hij bang was 'bezoek' van het verzet.*

Mijn bezoek was blijkbaar wel nuttig, want Johan Vanbutsele is vrijgekomen uit zijn arrest en is nooit naar Duitsland moeten gaan werken. Johan is overigens nadien gewoon thuis gebleven. Het gezin Vanbutsele had ten andere al één kind tijdens de oorlog verloren, zij het omwille van een andere reden. Paul Vanbutsele (°Ronse, 1911), was immers al op 8 november 1942 in het Zwitserse Leysin overleden. Hij was daar om te genezen van TBC, maar het mocht niet baten. Hij ligt hier te Ronse begraven, maar ik weet niet meer of zijn stoffelijk overschot tijdens of na de oorlog is gerepatrieerd. Te Ronse was toen overigens ook een sanatorium, in Heynsdaele.

*GS was de LATERE schoonbroer van Paul Achille Julien VAN BUTSELE

-OVERLEDEN te LEYSIN, Zwitserland op 8 november 1942; .....AKTE NR.....
-ongehuwd.

*geboorteakte van Paul Achille Julien VAN BUTSELE: 335/1911;
*°Ronse, 05 september 1911;
*v.: Gustave Van Butsele: fabrikant, 33, °Ronse;
*m. Maria Louise MORTIER: huishoudster, 32, °Ronse.

VRAGEN:

*waar was het bureel van de Werbestelle gevestigd op DAT moment?
*juiste voornaam van Vanbutsele + leeftijd ongeveer
*was dat zijn latere schoonbroer?
*wat was het resultaat? Vrijstelling, toch deportatie.....
*waar is deze ..... Vanbutsele OWEL ONDERGEDOKEN + bij familie?
OFWEL MOETEN GAAN WERKEN

*zijn bij Puissens VERNIELINGEN aangebracht bij de bevrijding?
*idem bij de CAPITULATIE = TERUGKEER, of niet terugkeer, van gedeporteerden? NB: Volgens zijn arrest 2 Ronsenaars door zijn toedoen in D.... overleden!!!!
*is de familie Puissens verhuist na de oorlog? Zo ja, naar.....
*waar leven Alice (1929) en Armande (1931) Puissens NU?
*zijn die meisjes lid geweest van .....
*is het haar van die meisjes en/of de moeder afgeknipt
+ zo ja, waar en door welke verzetsgroep?

Ik weet niet of er ten huize van Puissens vernielingen zijn gebeurd bij de bevrijding.

*is Anna DEWOLF LID geweest van .....?

Anna Dewolf woonde met haar ouders Emile en mijn tante Eugenie Carlier in dit huis hier; wij woonden in het volgende huis waar nu een dochter van mij woont. Haar man Jean Debisschop, die officieel inderdaad Jean noemde maar door iedereen JAN werd genoemd, was officier bij de VLAAMSE WACHT. Hij is gehuwd te Ronse in uniform. Een tijd geleden heb ik hen bezocht en hebben ze mij oude foto's getoond, waaronder die trouwfoto.

Mijn nicht, Claire NOTERMAN (CARLIER), die net haar man Albert Wieleman heeft verloren (overleden op .... februari 2010), heeft me verteld dat tante Eugenie Carlier toen zij terug kwam uit Duitsland in 1945, het haar werd afgesneden.

.....

Wat mijn nicht en mijn tante hebben gedaan, ...

Emile Dewolf was meestergast bij de firma Carlier.

*zijn er buiten de BNB (cfr. Rooseveltplaats) NOG andere verzetsgroepen geweest die het haar afgeknipt hebben van vrouwen?

*zijn er te Ronse ooit vrouwelijke gevangenen door verzetsgroepen verkracht?

Ik passeerde bij mijn terugkeer naar Ronse op die tweede september per fiets aan de Sancta Maria vanuit de Sint-Pietersnieuwstraat, om zo naar huis te rijden. Ik zag daar Duitse militairen die zich klaar maakten om te vertrekken. Ik had weinig tijd en zin om te kijken want ik wou op dit moment absoluut niet opvallen. Ik herinner me daar geen vrachtwagens, maar wel Duitse militairen op fietsen en met paard en kar. Het leek wel de vlucht naar Egypte. Wachtposten heb ik er niet gezien. Kort nadien hoorden we de ontploffing in Kwaremont.

NOOT: deze data VERGELIJKEN!

VRAGEN: *op welke plaats juist: Kruisstraat, dekenij....?
*één of meerdere vrachtwagens???
*ook karren met paarden of alles gemotoriseerd?
*waren dit militairen of enkel medische diensten?
*stonden er in de directe omgeving ervan WACHTEN + hoe gedroegen zij zich tegenover de nieuwsgierige Ronsenaars?

Mijn nonkels, Leon, Julien en ..... Carlier hadden een klakkenfabriek te Ronse in de Jan Van Nassaustraat. Ze weefden er de stof voor de klakken, en produceerden er ook het eindresultaat. Een ander nonkel Omer had een klakkenwinkel in de Wijnstraat. Een andere nonkel had eveneens een klakkenwinkel in Pecq, genaamd "Aux .....".

Julien en Leon waren gehuwd met twee zussen.

Tijdens de jaren voor de oorlog zijn ze nog Rexisten geweest; dat hebben ze me beiden verteld. Dat betekent niet dat zij ooit op een lijst hebben gestaan, maar ze waren wel politieke sympathisanten van Rex. Leon Degrelle is hier trouwens op een boogscheut komen spreken. Op de koer van de textielfabriek Cyr Cambier heeft hij een zogenaamde open meeting gehouden.

Ik ben er bediende geweest ?????en Eugène Puissens heeft er ook nog gewerkt.
ZIE VERDER VOOR DAT LAATSTE

VRAGEN: *wat heeft GILBERT er gedaan? heeft hij er gewerkt?

*hoeveel mensen werkten daar?
*welke familieleden werkten er buiten zijn nonkels?
*is hun huis of zelfs atelier geplunderd?
*heeft het verzet zaken van hen aangeslagen?
*hebben zij na de oorlog oorlogsbelastingen moeten betalen? + documenten daarvan?
*wanneer heeft deze fabriek stil gelegen?

VRAGEN:

*hebt u die arrestatie van Julien zelf gezien + vanuit welk standpunt?
*wie waren deze TWEE mannen van BNB: namen, ...
*hebt U NOG arrestaties ZIEN OF WETEN gebeuren door deze twee mannen?

Mijn oom Leon is op het einde van de bezetting naar Waterloo verhuisd (NB: op 28 juni 1944). Mijn andere nonkel Julien is op een dag na de bevrijding gearresteerd geweest door TWEE mannen van de BNB. Ik heb het zien gebeuren.

Ik kwam naar huis terug van de kerk en twee mannen staken mij voorbij: ze waren beiden in een kostuum en droegen een geweer op hun schouder. Bijna ter hoogte van het huis van Julien, hier aan de straat net naast de brede inkom, begon één van hen te lopen naar achteren, waarschijnlijk om erop te letten dat niemand langs daar zou ontsnappen. De man vooraan belde aan en Julien werd dan weg geleid. Hij heeft één dag of misschien enkele dagen gevangen gezeten. Ik kende die twee mannen niet en weet eveneens niet waar Julien heeft gevangen gezeten. Wij hebben daar later nooit over gepraat.

Dit is eerder privaat (NB 2025: dat kan er nu in 2025 wel door). *Julien heeft het zijn zuster Eugenie verweten dat hij die arrestatie aan haar te danken heeft gehad.*

*welke arrestaties hebt u NOG gezien of geweten? + door wie?

*WAAR werd Julien gevangen gehouden + HOE LANG?

Ik weet het niet.

*waar was te Ronse de GEVANGENIS + HOOFDKWARTIER van het:
-Onafhankelijksfront/Front de L'indépendance?
-het Geheim Leger?
-Les Insoumis?

Ik weet het niet.

*HOE werd hij tijdens zijn gevangenschap behandeld?
-mocht hij bezoek + voeding en andere ONTVANGEN?
-werd hij ondervraagd + waarover + door wie?
-werd hij mishandeld?
-hoe kon hij terug komen: onderescorte, alleen, met familie, ...?
-is hij later nog door het BNB verhoord of zelfs opgepakt + zo ja, hoe lang, waarvoor, waar, ...

*waarom is nonkel Leon naar Waterloo verhuisd (heeft hij daar een zaak geopend, ...)

Tegelijk kan je zeggen dat het een vrouwenkwestie was, maar het had ook te maken met het feit dat de firma zeker economische collaboratie heeft gepleegd. Onder andere met de Kriegsmarine zijn zaken afgehandeld. Ik herinner me wel niet of er klakken voor hen zijn gemaakt; ik vermoed van niet.

*is hij daar ooit lastig gevallen door de lokale afdeling van BNB OF door Ronsese leden van BNB? + ZO JA, hoe?

*is hij ooit naar Ronse terug gekomen?

Ik weet dat er op die dag een bus vertrokken is van op de Grote Markt, met onder andere mijn tante Eugenie Carlier, en mijn nicht Anna Dewolf. Hun echtgenoot en vader, Emile Dewolf, was lid van de Fabriekswacht, en ....., zoon en broer, was aan het Oostfront .....

NB: **zij woonden JAN VAN NASSAUSTR.67
**Gilbert en familie= IDEM nr. 65.
**Leon Carlier woonde IDEM nr. 61
**Julien Carlier woonde IDEM nr. 63.

VRAGEN:
*wat is het adres/telefoon van Anna Dewolf (VRAAG: is dit Boelare .....?) + van haar zuster en broer Emilienne Dewolf (°1931) en van Albert Dewolf (°1933) + wilt U haar contacteren voor mij?

*hebt U het zelf gezien OF: van wie weet U dit?
*wie is er nog met deze bus vertrokken?

*naar WAAR juist is deze bus vertrokken?

*Emile DEWOLF:

**was lid van de SPOORWEGWACHT + FABRIEKSWACHT + WAFFEN SS= welke van deze lidmaatschappen heeft hij TE RONSE UITGEVOERD, en wat betekende dat dan?
**hij werd verdedigd door meester Kerkhove = Julien of Germain/Gilbert Kerkhove?
**hebt U Emile DEWOLF in het hechtenis te GENT OF LEUVEN bezocht?
+ HOE waren de omstandigheden daar?
*hebt U andere GEDETINEERDEN bezocht
+ HOE waren de omstandigheden daar?
*welke andere veroordeelden kent U nog in leven?

Mijn broer Albert is lid geweest van DeVlag, nog toen het een gewone culturele instelling was. Ik herinner me dat Puissens langs kwam voor een abonnement. Mijn broer, die het toen niet meer zag zitten met die organisatie, hield zich verdoken, en Puissens is niet meer terug gekeerd. Mijn broer is trouwens tijdens de oorlog naar Kortrijk verhuisd.

VRAGEN: *was er al een afdeling van DeVlag van voor de oorlog te Ronse?
*heeft DeVlag een cursus Duits georganiseerd in het stadhuis?
*welke andere activiteiten heeft DeVlag georganiseerd te Ronse?

In het gebouw op de Rooseveltplaats zat Georges Vancoppenolle en zijn verzetsgroep. Die man was baas over de stad een tijd na de bevrijding, want men moest daar naar toe voor allerlei toestemmingen.....
Ik heb uit dat gebouw een vrouw zien komen met afgesneden haar.

VRAGEN: *was deze vrouw alleen?
*wie was deze vrouw: is zij later officieel veroordeeld + heeft zij Ronse verlaten in 19....., ...?

*stonden er toen nog andere mensen op de plaats?

Albert Samain is begonnen met een klein fabriekje in de Fabrieksstraat. Hij woonde op de Grote Markt. Tijdens de oorlog heeft hij Utexbel overgenomen van Lagache. Zijn vrouw is tijdens de bezetting overleden (NB: op 6/10/1943 volgens.....) *en van een priester heb ik gehoord dat de familieleden tijdens de offerande allemaal liefst 500 frank in de schaal legden.*

VRAGEN:
*situeer op een plan deze fabriek.....
*hoe + wanneer wist men te Ronse dat Samain Lagache had overgenomen (uit de kranten, ...)?
*is Samain gevlucht?.....

++

Een collega van mij op het Technisch Instituut Depoorter, Armand Baeke, moet op een bepaald moment door de directie of de portier van de school zijn verwittigd van een nakende of bezig zijnde razzia van de Duitsers op zoek naar zogenaamde illegalen.

Hij riep aan zijn leerlingen dat degenen die redenen hadden om weg te lopen, dit nu onmiddellijk moesten doen. Wat prompt door een aantal – met succes – gedaan werd!

++++++++++++++++++++++++++++++++

Leo Vindevogel is volgens mij neergeschoten aan de kant van de fabriek Pessemier, tussen Pessemier fabriek en de Patronage.

++++++++++++++++++++++++++++++++

Ik denk dat er op de KLIJPE een zoon van een Engelse soldaat woont. Het is een nogal struise figuur die 's zondags met de schaal in de kerk rondgaat. OPZOEKEN!

++++++++++++++++++++++++++

Toen advocaat Honoré Claus één van de verdedigers was van Leo Vindevogel toen die voor de Krijgsgerecht terecht stond, werd op zeker moment een bom gegooid in zijn kantoor (nu kantoor advocaten Dupont). Men kan aannemen dat het van de witten kwam.....

++

++++++++++++++++

Stockman

Roger Stockman

*commentaar. Dit was een zeer vriendelijk zij het licht gereserveerd alleszins bijzonder rustig of gewoon een deftig cultureel mens, waarbij het werkelijk aangenaam of alleszins interessant en maximaal vruchtbaar interviewen was. De man was relatief jong tijdens de bezetting want geboren in 1930 maar was toch opgroeiend, en zal wel meer hebben gehoord eens na de bevrijding. We zijn driemaal langs geweest en hadden de in dergelijk geval normale plannen voor 'meer', maar zo ver is het nooit gekomen. We vertrouwden hem honderd tne honderd en hebben de zeer kiese zaak rond de Ronsese dame die tijdens de bezetting in het vaarwater van ... en ... en dus ook het .. was gekomen, en die ons met absolute zekerheid over de belangrijke verklikster Georgina Vanderdonckt had kunnen vertellen, ook vermits deze laatste dame zowaardelijk is vrij gelaten. Dus kan een mens dat zeker bestaand krijgsdossier niet gaan inzien, ook zeer jammer voor studie van onder meer zekere Leo Vindevogel, Robert Delobel en wie allemaal meer. Deze eerste dame moet VEEL hebben geweten want VEEL hebben meegemaakt, ook of vooral noem het amoureus. We kenden haar nota bene reeds vanaf in het begin in Ronse, kenden haar man en diverse kinderen maar voelden bij wijze van spreken vanaf de eerste maal dat ze niet erg gelukkig was, ondanks ... en zeker ..... dat gevoel kwam dus later uit maar omdat de feiten redelijk schokkend zijn voor niet minder de kinderen, allicht door hen nooit geweten, hebben wij aan deze culturele heer Roger Stockman de situatie uitgelegd en onze twijfels of we deze vrouw, die, we herhalen, ons reeds lang kende, zouden vragen voor een ... interview. Mogelijks was die vraag op zich reeds ene extreme schok voor haar geweest. we danken dan ook het mee gedeeld vertrouwen van dhr. Roger Stockman en ook hij vond het eter de zaak persoonlijk te laten, dus haar nooit te gaan interviewen. Voor de rest kunnen we dus geen enkele zelfs de allerminste aanduiding over haar identiteit geven dan we nu al deden, ooit ene man en kinderen. Maar dus Roger Stockman; we hadden zeker nog één of twee maal moeten terug gaan! Sta ons toe te vertellen dat we met deze man iets voelden van noem het "het oude Ronse", iets van voorbije glorie, uiteraard textielgewijs gezien. Bovendien zijn wij opgegroeid - vanaf ons vijfde - te Dendermonde dus in dialect en met iets als beschaafder Nederlands, dus helemaal niet met echt Frans - als voer- en geestelijke voedertaal.

*Roger Hubert Jean Paul Stockman + °Ronse, 11 juli 1930

+ *zoon van erkend weerstander bij GL Paul Michel Stockman (°1900)*
+ *neef van erkend weerstanders bij GL:*

****Robert Clement Stockman (°1891)*
****Laurent Octave Stockman (°1894)*
****Florent Edgard Stockman (°1897)*

+ *soort stiefneef van erkend weerstander bij GL Jozsef Uszkaï (Hongarije, 1920)*
NB: deze man was inderdaad door Florent en zijn vrouw geadopteerd.

*datum interview: zaterdag 01 juni 2013 (eerste spontaan bezoek met verkennend gesprek)
+ maandag 10 juni 2013 tussen 14 u 30 en .....

+ maandag 17 juni 2013 tussen 14 u 30 en .....

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse:

1) Sint-Sauveurstraat 182 (vanaf ..... 1944/45 ..... nr. 140)
2) Sint-Sauveurstraat 89 vanaf 05 februari 1940 of 1941?

*VRAAG: hebt u nog DOCUMENTATIE aangaande de oorlog: ORIGINELE documenten, foto's, dagboeken van familieleden, ...?

2 boeken inzake verzet in de koloniale Hogeschool = LATER KOPIËREN!!

+ VRAAG: wist U TIJDENS de bezetting of zijn NONKELS Florent, Robert en Laurent tot het verzet behoorden, net als Jozsef USZKAÏ, de aangenomen zoon van Florent

+ van WIE wist U dat + HOE wist U dat?

Ik had er een vermoeden van. Er was eenmaal een vergadering thuis. Mijn vader had een nauwe band met Joseph Vandenhole. Die was op een of andere manier verbonden met de radioverbindingen met Engeland. Het gekke was dat zijn meesterknecht Leon Vandenhole was. Ze hebben nog samen naar de BBC geluisterd. Hij heeft Joseph in elk geval nooit verklikt. Mijn vroegen ze eens: "Als je de boodschap 'La cygne glappira trois fois' op de BBC hoort, voor het nieuws, moet je me verwittigen". Dat was in verband met een parachutage in Anvaing. De Duitsers waren hiervan op de hoogte. Er is een vuurgevecht geweest en er zijn drie weerstanders geëxecuteerd, onder andere waarschijnlijk een zekere Masure. Er staat nu een monument.

Alle radioverbindingen met Engeland draaiden rond Vandenhole.

+ NB: Joseph Vandenhole (°Ronse, 06 juni 1885) was lid van het Geheim Leger vanaf 01 augustus 1942 en aangeworven door Florent STOCKMAN, nonkel van onze geïnterviewde. Daarentegen was Leon Leonard Vandenhole (°Ronse, 20 november 1905), te Ronse en omgeving toen ook gekend als Vanhole, een extreem beruchte want fanatieke plaatselijke collaborateur die onder meer als Zivilfahnder de doodstraf kreeg (maar niet werd terechtgesteld). Beide Vandenholes waren geen familie van elkaar.

+ VRAAG: hadden uw vader en uw nonkels een SCHUILNAAM in het verzet?

**vader Paul Michel Stockman (°1900) = *NEEN, niet gekend*
**nonkel Robert Clement Stockman (°1891) = *NEEN, niet gekend*
**nonkel Laurent Octave Stockman (°1894) = *NEEN, niet gekend*
**nonkel Florent Edgard Stockman (°1897) = *NEEN, niet gekend*
**stiefneef Jozsef Uszkaï (Hongarije, 1920) = *NEEN, niet gekend*

+ VRAAG: hadden uw vader en uw nonkels een LAPNAAM in het gewone leven?

**vader Paul Michel Stockman (°1900) = *NEEN, niet gekend*
**nonkel Robert Clement Stockman (°1891) = *NEEN, niet gekend*
**nonkel Laurent Octave Stockman (°1894) = NEEN, niet gekend
**nonkel Florent Edgard Stockman (°1897) = *NEEN, niet gekend*
**stiefneef Jozsef Uszkaï (Hongarije, 1920) = *NEEN, niet gekend*

**Uzelf of andere familieleden? = *NEEN*

+ VRAAG: wat was de SPREEKTAAL THUIS bij .....?

**vader Paul Michel Stockman (°1900) = *FRANS* + *RONSIES*

**nonkel Robert Clement Stockman (°1891) = *VOORAL RONSIES*

**nonkel Laurent Octave Stockman (°1894) = FRANS + RONSIES

**nonkel Florent Edgard Stockman (°1897) = *FRANS; er werd geen Nederlands noch Ronsies gesproken*

HERVRAGEN of dit juist is??

**stiefneef Jozsef Uszkaï (Hongarije, 1920) = *FRANS*

**Uzelf met neven + nichten

= FRANS + RONSIES; in familieverband werd altijd Frans gesproken.

*VRAAG: Uw vader was officieel gekend als textielbediende:

+ waar werkte hij tijdens de bezetting? Bij zijn broer Laurent.
+ wat verdiende hij daarmee per maand? Ik heb er geen idee van.

+ VRAAG: zijn er speciale anekdotes in verband met dit bedrijf?

Er is in die fabriek geen stockage geweest voor het verzet.

+ VRAAG: kregen jullie van dat bedrijf of van die bedrijven bepaalde voordelen in NATURA + welke?
/.

*VRAAG: uw ouders hebben via WINTERHULP steun gegeven aan een arm kind, nl. Césarine Vunck (°Nederbrakel, 16 december 1927) uit de Solvaystraat
(SAR ... WINTERHULP map 71, stuk 81.10)
+ VRAAG: weet u toevallig hoe GROOT deze bijdrage was? + HOE lang het heeft geduurd?
+ VRAAG: hebt U of hebben uw ouders dit kind ooit persoonlijk ontmoet? + HOE/waar?
+ VRAAG: heeft dit kind van jullie eventueel ooit iets EXTRA gekregen + WAT?
+ VRAAG: wisten jullie dat de vader EVARISTE (Nederbrakel, 1908) van dit kind reeds bij hem thuis was gearresteerd op 04 JULI 1942? ..... (hij is uiteindelijk overleden te DORA op 03 maart 1945).
+ VRAAG: heeft uw pa of ... via het GL aan dit gezin extra rantsoenszegels, vivres ... gegeven?

Neen. Ik weet er niets van. het is de eerste maal dat ik er van hoor.

+ VRAAG: hebben jullie om redenen SPAARGELD moeten aanspreken? + om WELKE reden?

+ VRAAG: idem voor andere NONKELS?

Ik weet er niets van. Mijn pa onderhield de machines tijdens de hele bezetting, samen met 2 of 3 arbeiders, waaronder Gilbert DELOOSE.

NOG VRAGEN of deze 'GILBERT DELOOSE' van Ronse was; er bestond toen namelijk géén enkele Gilbert Deloose (althans niet in KLR 1947); allicht betreft het MI-CHEL (cfr. redelijke klank- en vormovereenkomst met GIL-BERT) = de VADER van liberaal en GL-lid DAMAS DELOOSE.

*geboorteakte van Damas Théophile Prosper Michel Deloose: 317/1914;
*°Ronse, 13 september 1914;
*v.: Michel Deloose: mekanieker, 23, °Ronse;
*m.: Elise Marie Bourgeois: huishoudster, 24, °Ronse.

**geboorteakte van Michel Cesar Damas Deloose: 247/1891; = werktuigkundige
**°Ronse, 24 mei 1891;

+ VRAAG: zijn er soms kennissen uit Ronse of elders bij LEDEN van uw familie GELD komen LENEN uit oorlogsarmoede? WIE bij WIE?

/.

+ VRAAG: had uw (stief)moeder een werk
+ welk/waar?
+ wat verdiende zij daarmee per maand?

NEEN.

+ VRAAG: kent U voorbeelden van oudere NEVEN of NICHTEN die nog op school zaten tijdens de bezetting maar die bijvoorbeeld in de zomer een vorm van VAKANTIEJOB verrichten?

+ waar + tegen welke vergoeding?

+ VRAAG: eventueel voorbeelden van SCHOOLVRIENDEN, buurjongens, ...

NEEN.

*VRAAG: waar haalde uw vader zijn informatie inzake de bijna neergang en nadien bloei (door aankoop van Utexbel) van Albert Samain? Heeft hij er zelf gewerkt, van een collega ....

NEEN.

+ VRAAG: waar was de eerste firma van Samain gevestigd (Fabriekstraat????)?

+ wat deed deze firma + grootte ervan ?

Het was een weverij en redelijk groot. Het gebouw is recent gesloopt. Mijn vader heeft altijd gezegd: "In 1940 stonden Samain en anderen op het punt de boeken neer te leggen. Maar nadien heeft hij Utexbel opgekocht".

+ VRAAG: is het huis van SAMAIN op de Grote Markt bij de bevrijding geplunderd, en/of ook in de tijd van de vrijlating der politieke gevangenen?

+ VRAAG: hoe weet u dat: zelf gezien + gehoord van .....

NEEN.

*VRAAG: zijn er door de PATRIA tijdens de bezetting CHARITATIEVE acties opgezet
+ WELKE + WANNEER + onder leiding van .....?

*VRAAG: is de PATRIA deels of geheel AANGESLAGEN door de bezetter
+ en voor welke DUITSE diensten?

Ik weet het niet.

*VRAAG: was de bekende advocaat en voorzitter van de handelskamer Michel PORTOIS een Patria-man?

Waarschijnlijk.

+ VRAAG: was zijn familielid Joseph PORTOIS, ook lid van Les rescapés, ook een Patria-man?

Ik denk dat de hele familie Portois Patria was.

*NOOT: U vertelde me reeds dat uw familie STOCKMAN bekend was als PATRIA.
+ VRAAG: welke betekenis heeft dit? Waren zij gewoon kiezers/aanhangers + waren zij ook WERKELIJK geëngageerd, als bijvoorbeeld bestuursleden, ANDERE....?

Gewoon als kiezers.

+ VRAAG: wie kent U nog in het GEHEIM LEGER die van PATRIA was?

NB: Hij begint te vertellen over de story van Rex in Patria. Ik denk dat Gaston Courtin rexistisch volksvertegenwoordiger is geweest. Hij was familie van de Behaeghels via de Vander Aa's.

+ NOOT: normaal was enkel BEHAEGHEL Rex-volksvertegenwoordiger: zie 't VOLK .... 1936 + géééén Vander Aa gevonden inzake mijn dossiers Courtin.

*NOOT: uw ouders hebben onderduik gegeven aan André Levêque van de "Université Coloniale Anvers", of de Koloniale Hogeschool Antwerpen.

+ VRAAG: hoe oud was deze man ongeveer? + WAAR woonde hij toen?
+ VRAAG: had U André eerder al gezien, voor of tijdens de bezetting?
+ in welke CONTEXT?

Hij was een student in de Koloniale Hogeschool. Hij was vermoedelijk uit het Antwerpse. Ik had hem voordien nooit gezien, en nadien ook niet meer.

+ VRAAG: wat was de REDEN van zijn onderduik?

Hij heeft altijd gezegd als alibi, ook tegen ons, dat hij een bezoek kwam brengen aan zijn nonkel. Ik wist niet dat hij familie was. Ik wist dus zelfs niet dat hij onderdook. Na de bezetting heb ik pas de reden vernomen van zijn 'bezoek'. Hij zou een Duitse SS hebben neergeschoten.

+ de eerste maal verteld: *Het was achteraf bekeken wel een komisch zicht om deze onderduiker samen aan tafel te zien met onze Duitse logé.*

+ VRAAG: zijn er speciale anekdotes rond zijn onderduik?

Op een bepaald moment is een stuk plafond van de keuken op zijn hoofd gevallen. Hij was gans in het wit. Stel je voor wat er zou gebeurd zijn als hij was gekwetst: ze hadden zeker zijn papieren gevraagd bij de opname in het hospitaal.
Ik vind wel dat ze thuis dat risico met ons kinderen niet hadden moeten nemen.

+ VRAAG: hoe lang is deze onderduik gebeurd + in WELKE periode?

Eén week, en zeker na Stalingrad: ik vermoed in het einde van 1943.

+ VRAAG: waar EXACT verbleef hij in huis?
+ VRAAG: waren er speciale VEILIGHEIDSvoorzieningen getroffen? Bijvoorbeeld wat mocht hij WEL en wat NIET .....
+ VRAAG: wie had deze beslist: vader, André zelf, ...?
+ VRAAG: was er een vluchtweg voorzien, of een schuilplaats = door wie aangelegd of gebouwd?
+ VRAAG: welke ongemakken bracht deze onderduik mee ...
**voor Uw OUDERS:
**voor U en uw broer Jean (°1935)
+ VRAAG: uw broer Jean was zeer jong; was hij op de hoogte van de REDEN van het 'verblijf' van André bij jullie?
+ VRAAG: zo JA, was hem gelet op zijn leeftijd een speciaal gedrag of ... opgedragen?
+ VRAAG: hebt u ooit één of meerdere SCHOOLkameraden op de hoogte gebracht van deze onderduik:
**VRAAG: TIJDENS of NA de onderduik? ...
+ VRAAG: aan wie .....
+ VRAAG: hadden jullie tijdens deze onderduik een DIENSTMEID: wie .....?
+ VRAAG: wat wist zij hiervan?
+ VRAAG: wat wist haar man hiervan ...?
+ VRAAG: wat wist de dienstmeid NOG van het verzet bij uw vader én diens broers?

ALLMAAL NIET TERZAKE want ons was gezegd dat hij op bezoek was bij zijn nonkel.

+ VRAAG: hadden Uw NONKELS Florent, Robert en Laurent een DIENSTMEID die van HUN respectievelijk verzet op de hoogte was + of zelfs meehielp? + WIE .....?

+ VRAAG: wist u waar André NOG heeft ondergedoken gezeten te Ronse?

+ VRAAG: bij wie + hoe lang ongeveer?

+ VRAAG: hoe is André naar dat nieuwe onderduikadres gegaan: 's nachts, in een auto verstopt, andere?

+ NOOT: de getuigen van deze onderduik hiervan waren uw NONKELS Florent en Laurent én commandant Norbert LAUDE, ook van de "Université Coloniale Anvers",

+ NOOT: deze hulp gebeurde ook SAMEN met Victor Gergeay

+ VRAAG: hebt U thuis ooit Norbert LAUDE gezien INZAKE het verzet?
+ WAT werd toen besproken?

+ VRAAG: hebt U thuis ooit Victor Gergeay gezien INZAKE het verzet?
+ WAT werd toen besproken?

*VRAAG: kende U nog andere weerstanders van het GL van Ronse + wie?

+ VRAAG: HOE kende U hen: kwamen ze regelmatig voor .....?

+ VRAAG: indien er vergaderingen thuis werden gehouden in verband met het verzet, wat was de houding tegenover de thuiswonende kinderen: die werden niets gezegd, misleid, mochten zelfs meeluisteren, ...

*NOOT: uw vader verzorgde ACTIEVE hulp aan WERKWEIGERAARS: rantsoenszegels + geld + vivres (???)

+ VRAAG: wat moet ik juist verstaan onder VIVRES = ...

+ VRAAG: van WAAR of WIE kwamen deze levensmiddelen?

+ VRAAG: hebt u of een ander familielid rantsoenszegels of andere zaken naar een werkweigeraar gebracht?
+ VRAAG: bij wie en waar?
+ VRAAG: wat werd gebracht?
+ VRAAG: in welke periode + hoe regelmatig?

*VRAAG: hebt u ooit hulp door Uw familie geweten aan ondergedoken weerstanders van het GL: aan WIE + WAAR ondergedoken + welke HULP gekregen?

*NOOT: nonkel Laurent Octave Stockman (°1894) woonde Stookstraat 147 + hij was nijveraar:

+ VRAAG: wat voor soort nijverheid had hij + NAAM van deze firma?

+ VRAAG: hoeveel mensen werkten hier + hoeveel familieleden onder hen?

+ VRAAG: hoe was de economische activiteit tijdens de bezetting + waarom?

*NOOT: hij had 6 kinderen: 1925 (Jacques) + 1926 (André) + 1928 (Solange) + 1929 (Marc) + 1931 (Bernadette) + 1932 (Monique)
Marc (13/12/1929): woont Abeelstraat 33/502 + tel 055/21.11.57.
Monique (1932): woont Adolphe Hullebroeckstraat 55

+ VRAAG: met welke van die 6 kinderen hebt u over verzet van uw familie gesproken tijdens de bezetting?

*VRAAG: zijn er inbraken in zijn fabriek geweest: hoe, wat, wanneer, ...?

*VRAAG: is hij afgeperst geweest door ..... + door wie? + op welke manier (eventueel brandstichten)? + HOE op gereageerd?

++++++++++++++++++++++

*NOOT: nonkel Robert Clement Stockman (°1891) woonde Kruisstraat 73 + hij was nijveraar:

+ hij had in 1933 zowel zijn vrouw als hun enig kind Robert junior verloren:

+ VRAAG: was hij een verbitterd man?

+ VRAAG: was hij daarentegen wat ROEKELOOS? + hoe uitte zich dat?

Hij stak het niet onder stoelen of banken dat hij anti-Duits was: "Ik heb toch niets te verliezen".

+ VRAAG: wat voor soort nijverheid had hij + naam van deze firma?

Nonkel Robert had een fabriekje dat EXCELSIOR noemde. Het was een weverij. Hij woonde in het huis van zijn fabriek. In feite was het een associatie met zekere JOOD Frank IENY. Die bezat ook FRANTEX, een textielfabriek in de Merodestraat. Hij had een derde fabriek hier in Ronse, de STANDARD in de Rode Broekstraat. Die was nadien eigendom van Hantson, Duitsgezinden. Al zijn fabrieken heeft deze man in 1939 verkocht; hij was een verstandige man. Hij is dan vertrokken naar de USA. Hij had prachtige meubelen, een salon en een salle à manger. Dat deel heeft hij bij ons in vertrouwen achter gelaten en toen hij na de oorlog terug kwam kreeg hij uiteraard alles terug. Hij is ons dankbaar geweest want hij stuurde één of twee keer kleine pakjes via het Rode Kruis. Die waren door de Duitsers nooit geopend. Het bevatte zaken die we hier niet meer hadden zoals rijst, koffie, ... Toen aten we rijstpap; dat had niemand meer. Een boontje koffie kostte toen 25 frank en je had er drie nodig voor een kopje koffie. Mijn vader zei me dat nog: 'Elk boontje kost 25 frank'. Ik ging altijd achter die pakjes in het lokaal van het Rode Kruis. Dat was op de Mouroitplaats en het kwam uit op de Priesterstraat. Later zijn er nog scouts geweest en het is nu gesloopt.

+ VRAAG: hoeveel mensen werkten hier + hoeveel familieleden onder hen?

Het huis bestaat nog.

+ VRAAG: hoe was de economische activiteit tijdens de bezetting + waarom?

De fabriek van nonkel Robert heeft volledig stil gelegen. Hij zei: “Rien des Allemands, rien pour les Allemands”

+ NB: Exelsior heeft wel tot maart 1943 geleverd 3.100 meters katoen aan de Wehrmacht + 1.100 kilo wol aan Zentratex (zie ’t Volk, 20 maart 1943): dat was in vergelijking met o.a. ... + ...+ ... en ook zeker de fabriek van GL-weerstanders Delaunois & Hantson zeer weinig

De fabriek van nonkel Robert heeft volledig stil gelegen. Hij zei: “Rien des Allemands, rien pour les Allemands”

+ NB: Exelsior heeft wel tot maart 1943 geleverd 3.100 meters katoen aan de Wehrmacht + 1.100 kilo wol aan Zentratex (zie ’t Volk, 20 maart 1943): dat was in vergelijking met o.a. ... + ...+ ... en ook zeker de fabriek van GL-weerstanders Delaunois & Hantson zeer weinig

*VRAAG: zijn er inbraken in zijn fabriek geweest: hoe, wat, wanneer, ...?

*VRAAG: is hij afgeperst geweest door ..... + door wie? + op welke manier (eventueel brandstichten)? + HOE op gereageerd?

*NOOT: Uw nonkel ROBERT “..... had de opdracht van majoor LERMUSIEAU om DOSSIERS op te MAKEN over INDUSTRIËLE zeg ECONOMISCHE COLLABORATEURS!!!!!!!

= “Travail effectué à la perfection et remis le lendemain de la libération entre les mains du Premier Substitut de ‘l’Auditeur Mr. BUYSSE à GAND”

+ VRAAG: hebben uw VADER of andere broers aan mee geholpen + WIE + HOE?
+ VRAAG: heeft u of een familielid nog een KOPIJ van dit RAPPORT; zo neen, welke BEDRIJVEN of personen waren hierin genoemd; Pessemier, Samain, ...? ,

We wisten niet dat .....

*NOOT: Uw nonkel ROBERT heeft “ ... met volle toestemming van zijn chef .... LERMUSIEAU zich discreet in contact gesteld met “certains agents indicateurs de la gestapo” en kon daaruit de meest belangrijke inlichtingen (“les renseignements les plus précieux”) halen.

+ VRAAG: over welke COLLABORATEURS ging het + HOE kon hij zich zonder wantrouwen van hen met hen in contact stellen?

Ik heb nog gehoord dat bij DEWAEL stoffen zijn geweven voor de kampkostuums. Van wie ik dat heb gehoord, weet ik niet meer.

Raphaël DEWAEL, man met een baard die hier rechtover woonde, kwam met zijn wagen achter champagne bij ons in de Saint-Sauveurstraat (89). Mijn pa kreeg die zelf van de Duitse sergeant Johann MITTRINGER in de HKP. Ik weet niet meer van wat dat de juiste afkorting is. Hij was een garagist in Wenen, een Oostenrijker, en een antinazi die is overleden in Königsbergen. We wisten dat van één van zijn vrienden. Hij is hier drie jaar bij ons

*gebleven van 1941 tot 1944, en moest dan naar het Russisch front. In deze garage kwamen alle Duitse camions van tot CAMBRAI om zich te bevoorraden met gazogène. Dit was de fabriek Trouwaert, net over de Pessemiersbrug rechts (*NOOT: het gezin van de Stockman woonde PAL NAAST deze fabriek!). *Die camioneurs brachten van alle Franse drank mee zoals champagne, Wambrechies, ...*

+ NB: wat betref de drank uit Wambrechies; dat kan zijn voortgekomen van de jeneverstokerij Claeyssens die al in 1817 bestond

Ik geef u een kopij (NB: gemaakt via de fax) *van een briefpapier van de latere naam van deze fabriek, La Doublure Renaisienne. Ik toon U daarop de conciërgerie en ons huis dat er vlak naast lag.*

Deze garage is begonnen begin 1941. Ik weet dat: mijn pa was aan het luisteren naar de BBC samen met Johann, die goed Frans sprak, naar een verslag over het bombardement van Belgrado. Toen was de HKP al in volle werking.

Er zijn enorm veel camions omgezet van benzine naar gazogène. Het is een wonder dat deze garage nooit is gebombardeerd. De Saint-Sauveurstraat is ervoor verbreed en dan is het begin van de Bordetlaan aangelegd.

De officieren van de garage sliepen in de villa's, inderdaad zoals U vraagt onder meer bij CRENNAUT. Gans de Saint-Sauveurstraat, het is te zeggen vanaf de Pessemiersbrug tot beneden, huisvestte ofwel de officieren, de onderofficieren of de manschappen. Er was geen café in de Saint-Sauveurstraat. Het stamcafé van de Duitsers was MA CAMPAGNE. Er waren twee meisjes volgens JOHANN die er in die drie jaar wel eens naartoe ging. De meisjes dansten op de cafétafeltjes die bij elkaar geschoven waren. Ik ken geen namen, maar heb wel gehoord van Irma Vandendaele. Ze heeft nooit een straf gehad.

Het einde van de garage was op de tweede september 1944. Er was de derde een grote volksbestorming vanuit de Saint-Sauveurstraat: er lagen hopen sleutels, van alle technisch materiaal. Ik heb een grote kist meegenomen, en zelfs een geweer, een Franse Lebel, met kogels. Dat waren speciale kogels anders dan die van de Duitsers ..... Er is zelfs een Peugeot personenwagen door een schrijnwerker meegenomen. Hij woonde ook in de straat, in de buurt van de electriciteitskabine maar ik herinner me zijn naam niet. De dag zelf is de Witte Brigade die auto komen afhalen.

MA CAMPAGNE ging bij wijze van spreken over in Britse handen. Na de bevrijding werd het niet gesloten.

Op de vijfde september 1944 bezetten de Engelsen de fabriek Trouwaert. Ze maakten er een bevoorradingscentrum van: sigaretten, corned beef, ... Het betrof de Royal Engineers van de genie. We kregen het verzoek om twee Engelse soldaten te huisvesten wat we gedaan hebben. Ze sliepen in dezelfde kamer van de Duitser, wel met twee in zijn bed. Ze waren belast met het onderhoud van de grote frigo. Ze sliepen met het venster open en hoorden de diesel van de frigo. Op de koer van de fabriek was op een open plaats achter de schouw, aan de kant van ons huis, stond deze frigo.

Moeder had eens wafels gebakken en ze wilden nog meer. Ze haalden daarom alles uit de fabriek: melk in poeder, eieren in poeder en bloem. Die ene noemde denk ik John SPILWELL en heeft dan zeventien wafels opgegeten.

In de garage was er nooit een Duitse wacht geweest, noch van collaborateurs. Bij de Britten was er wel bewaking. Toch werd er veel gestolen. Je kon veel van dat gestolen goed kopen bij de mensen uit de Saint-Sauveurstraat. De Britten logeerden niet bij de mensen uit de Saint-Sauveurstraat. Wij waren een uitzondering want aan het einde van onze tuin was het begin van hun diesel. Ze hadden de tuindraad doorgeknipt en konden zo onmiddellijk in de fabriek. De andere Britten sliepen in het kasteel Trouwaert op de hoek.

Er stonden op de tweede september zeker nog een tiental camions. In één van die camions heb ik dat geweer en die munitie gevonden. In het geheel heb ik wat wapens daar betrof alleen maar dat geweer gezien.

Albert HORTA werkte bij de manufacture van nonkel LAURENT. Dat was de Manufacture de Tissus de Renaix, afgekort MTR. Albert HORTA was er directeur. Dat was een grote fabriek in de Saint-Sauveurstraat, rechtover de Camille Lemonnierlaan. De gebouwen bestaan vandaag nog. Hij was fiftyfifty mede-eigenaar met een zekere VANDERDONCKT van Nukerke. Ze hebben hun fabriek gesloten omdat zij niet voor de Duitsers wilden werken. Het was een weverij waar zeker meer dan 200 mensen werkten, met specialiteit van kostuumstof.

De fabriek Trouwaert noemde na de oorlog La Doublure Renaisienne. Ons huis was er pal naast. De conciërge was een zekere LAURIER. Hij had vier kinderen. Hij kon leven op zijn commerce met de drank met de Duitsers.

De fabriek is waarschijnlijk pas einde 1945 vrij gekomen.

+ NOOT: STOCKMAN + VANDERDONCKT hebben wel tot maart 1943 geleverd 2.300 meters katoen aan de Wehrmacht + 26.000 kilo wol aan Zentratex (zie 't Volk, 20 maart 1943): dat was in vergelijking met o.a. ... + ...+ ... en ook zeker de fabriek van GL-weerstanders Delaunois & Hantson weinig

++++++++++++++++++++++++++++++

T

++++++++++++++++++++++++++++++

U

++++++++++++++++++++++++++++++

++++++++++++++++++++++++++++

V

Vallez

Rachelle Vallez

*Rachelle Emile Vallez + °Ronse, 05 april 1927

+ weduwe van .... Simoens

*datum interview: zaterdag 01 juni 2013 (namiddag rond 14 u)

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: diverse.

*opleiding tijdens de oorlog: vanaf 14 jaar gaan werken (zie verder)

Mijn vader is inderdaad gaan onderduiken bij Joseph Delhaye. Hij was familie want zijn echtgenote, Céline Geenens, was een halfzuster van mijn moeder. Ze deelden dezelfde moeder, mijn grootmoeder Emilie Debock. Mijn moeder Irma Demeyer was het kind van Vincent Demeyer en Emilie Debock. Niemand noemde hem trouwens Vincent; hij was alleen maar gekend als NENSKE. Céline Geenens was dan de dochter van Emilie Debock uit een tweede huwelijk van grootmoeder Emilie Debock (NOOT: volgens mij is de volgorde van deze huwelijken juist omgekeerd; ik wou niet teveel aandringen omdat ik geen irritatie wou opwekken). Céline was dan gehuwd met Joseph Delhaye die postbode was in Etikhove.

Toen mijn vader bij LEROY zat ondergedoken, heb ik hem elke dag eten gebracht. Hij kreeg er 's middags wel warm eten maar we wilden niet dat hij volledig op hun kosten leefde. Het eten dat ik bracht was voor 's morgens en 's avonds.
Bij LEROY was er een fabriekje, een ververij, niet zo groot, misschien werkten er een tiental mensen, of wat meer. De ververij was gesloten gedurende de hele oorlog.

Mijn moeder werkte vanaf haar veertien jaar in de filature Achille DOPCHIE, en mijn tante Céline werkte daar ook en zelfs al vanaf haar 12de of 13de. In die fabriek stonden kisten voor de bobijnen. Daar moesten kinderen zoals zij zich in verstoppen wanneer er controles in de fabriek kwamen. Die fabriek lag in het begin van de oorlog zoals andere fabrieken stil en is nadien heropgestart. Mijn ma en pa zijn tijdens de oorlog conciërge geworden bij LEROY dat wel stil lag. (NOOT: klopt niet helemaal want het gezin VALLEZ-.... is pas VERHUISD naar de Zonnestraat 217 vanaf 29 mei 1946 + dat was een NIEUWE AANKOOP van de familie LEROY). Mijn pa en een vriend zijn op een bepaald moment tijdens de oorlog in deze ververij beginnen werken: ze deden het onderhoud van de stilliggende machines. Die vriend was niet mee ondergedoken. Het waren de ouders van LEROY die daar woonden. Van langs achter de fabriek kon je in hun huis. Mijn vader sliep in de fabriek, waar hij ergens een plaatsje had gemaakt met dekens enzo. Dat was op de Hoogstraat, of beter in de Ponettestraat (NOOT: het betrof de Oswald Ponettestraat 72 = is net het voorlaatste huis voor de hoek met o.a. de Bruneellaan: eerder klein huis + zéér dicht bij het huis van Vindevogel). Het fabriekske is later afgesmeten. Na de oorlog kocht LEROY een klein bestaand fabriekje over. Hier zijn we naartoe verhuisd als conciërge (NOOT Zonnestraat

217; op 215 is nu nog een redelijk mooi huis en op 217 is inderdaad nog een gebouw, o.a. meubelzaak geweest .... = zeer dicht bij ALSICO). Ik weet niet of mijn vader toen loon kreeg bij Leroy.

In 1940 heeft mijn vader via zijn vriend een Franse dokter leren kennen. Die man was een dokter en zat als krijgsgevangene in een gewoon huis. Allicht was tegen betaling dat zoiets kon geregeld worden. Dat was een huis met een klein fabriekje, mogelijks waar vroeger de Aldi is geweest (NB: het betreft de oude vestiging van de LIDL in de Oswald Ponettestraat rond nr. 23). Mijn vader werkte toen bij LEROY. Omdat deze dokter de enige dokter is zijn parochie was, wou hij een vrijstelling bekomen van de Duitsers. Daarom is mijn vader en zijn vriend voor deze dokter naar diens woonplaats HANORD gefietst, in de Franse Ardennen (NOOT: allicht is de gemeente HANNOGNE-Saint-Martan bedoeld; tussen Ronse en deze gemeente is het een afstand van rond de 200 kilometers!). Ze hebben daar de nodige papieren gekregen en zijn teruggekeerd nog dezelfde dag. Heen en terug op één dag! Die dokter heeft dan zijn vrijstelling bekomen en is nadien nog bij ons op bezoek geweest. Ik herinner me bij zo'n bezoek dat hij de medicamenten keurde van mijn moeder. Die had last van astma; hij heeft van een geheel deel van haar hoop medicamenten gezegd om hen gewoon weg te gooien.

Mijn man werkte 's nachts in een koolmijn, waarschijnlijk die van HERCHIES. Het betrof de dichtst bij Ronse liggende mijn. Door de sabotage op de koolmijntreinen kon hij niet op regelmatige basis gaan werken. Bang om te worden opgepakt naar Duitsland is hij dan de dagen dat hij niet kon werken, zich gaan duiken bij mijn GROOTOUDERS DEMEYER op Louise Marie. Mijn grootouders hebben hier zeventig (70) jaar gewoond in een huurhuis van boer HUBEAU uit de Ommegangstraat. Ze hebben hier zeven kinderen gekregen. Ze woonden twee huizen van ons (NOOT: vanaf vanaf 05 mei 1942 woonde de familie VALLEZ-DEMEYER op Ommegangstraat 29Ab). We zijn gehuwd in 1945 en we kenden elkaar toen al twee jaar lang. Mijn man was op de hoogte van de onderduik van mijn vader.

Mijn verloofde hielp geregeld mijn grootvader met een vlegel te koren te dorsen. Bij hen stond er een schone streep koren. Ik heb er ook nog geholpen aan het bouwen van oppers.

+ NOOT 2025: haar verloofde nadien vanaf 07 december 1945 haar echtgenoot noemde Joseph Simoens (°Ronse, 26 september 1921). Van hem weten we totaal niks van tijdens de oorlog dan dat hij blijkbaar als professioneel koolmijner steeds in het land is kunnen blijven - werken en wonen. Hij was nochtans uit de favoriete Duitse jaarklasse 1921 maar dus als koolmijner van groot belang voor land én bezetter.

Toen mijn vader ondergedoken zat, sliep ik bij mijn moeder. Mijn bed was overgebracht naar mijn grootouders zodat hier mijn verloofde kon gaan slapen wanneer hij niet naar zijn werk kon.

Het huurhuis van boer HUBEAU was niet zijn enige. Hoewel het geen rijhuizen waren, stonden er vijf dicht bij elkaar en ze waren allemaal van hem. Wij zijn in het grootouderlijk huis gaan wonen toen mijn hoogbejaarde grootouders zijn verhuisd naar de Ommegangstraat. Nadien zijn we verhuisd twee huizen naast mijn grootouders in de Ommegangstraat, en in het huis dat we verlieten, kwam toen de jongste broer van mijn moeder wonen. Mijn grootouders hebben de hele oorlog geleefd. Ze wisten alles van de onderduik van mijn vader. Ze hebben zelf nooit in Ronse gewoond.

Ik ben beginnen werken op mijn veertiende als spoelmaakster bij Napoleon ANNICQ tot in 1945. Als spoelmaakster moest ik het garen voorbereiden op de spoelen. De tijd dat ik er werkte, was dat in twee ploegen overdag. Ik ben er nooit werkloos geweest (NOOT: de fabriek van Napoleon ANNICQ is dus vanaf 1941 tot in september 1944 nooit zonder werk gevallen). *Na de oorlog ben ik naar UTEXBEL gaan werken, ook als spoelmaakster. Toen dhr. ANNICQ overleed binst den oorlog, moesten we zijn lijk gaan schouwen. Ik had toen nog nooit een lijk gezien. Hij lag opgebaard bij hem thuis in de Ninovestraat of de Steenweg op Ninove. Iedere werknemer moest gaan, afdeling per afdeling: de bobijnsters, de wevers, ...*

Toen werden we nog in de hand betaald, elke week. Ook na de oorlog heb ik die gewoonte nog geweten. (NOOT: ze gaf me dat antwoord omdat ik gevraagd had of ze iets wist van de overval - aanvankelijk bedoeld als moordaanslag - in ... 1944 bij de familie CAMBIER op Louise of Savooistraat ...., waar liefst 672.00 frank is meegenomen, en mijn vraag hoe het kwam dat daar zoveel geld thuis aanwezig was). Mijn man verdiende in 1945 - 1946 met zijn nachtwerk in de mijn per dag 72 frank, dat met een werkweek van 6 dagen. We kregen er nog kolen bij.

Op een bepaald moment in de jaren dertig, of misschien in het begin van de oorlog in 1940 of 1941, besliste de fabriek DOPCHIE dat elke werknemer die niet in Ronse woonde, ontslagen zou worden. Om mijn ma haar werk niet te verliezen, zijn we vanuit LOUISE MARIE dan verhuisd naar RONSE, maar toch dichtbij ons laatste huis (NOOT: de familie VALLEZ - DEMEYER verhuisde uit NUKERKE, Kafhoek 48, naar Ronse, wijk 14 nr. 76 vanaf 16 maart 1939). Ons nieuw huis was in de buurt van het station van Louise Marie. Zo heb ik toen enkele malen een belangrijke Duitse persoon gezien, niet persoonlijk maar in een mooie wagen. Voor en achter de tunnel stond een machine van de trein die met verrekijkers enzomeer de hemel controleerde.

Op de vraag of zij protestanten kende in haar familie, antwoordde ze zeer snel en redelijk fel: *"Wij trokken ons van niets iets aan"*

Mijn man is eigenlijk opgegroeid bij zijn grootmoeder in Etikhove, een zeer lieve vrouw waar hij werkelijk aan verknocht was. Om financiële redenen waren zijn ouders alleen verhuisd naar ESTAIMPUIS. Hij was er eens op bezoek toen hij hen hoorde praten over hem. Ze zegden dat hij toch goed leerde in de school van ETIKHOVE en dat hij naar het college van HERSEAUX moest gaan volgend jaar. Mijn man, hij was toen nog een jonge gast, is dan naar zijn grootmoeder gevlucht want hij wilde niet naar die school: hij wilde bij haar blijven. Hij is dan zonder boeh of bah vertrokken uit het huis van zijn ouders. Hij liep te voet de hele tijd langs de spoorweg, richting Etikhove. Telkens wanneer hij een station naderde, dan ging hij weg van de spoorweg; het was immers verboden daar te lopen. Hij maakte dan een kleine omweg vooraleer verder te trekken langs de spoorweg. Om 5 uur 's morgens is hij dan toegekomen bij zijn grootmoeder. Hij is daar gebleven, maar zijn ouders hebben dan een paar jaar niet meer willen spreken met zijn grootmoeder, een hele zachte vrouw. Mijn man is al meer dan twintig jaar geleden gestorven. Hij was een goede man die gans zijn leven in de textiel heeft gewerkt.

De relatie met mijn vader was absoluut niet goed. Mijn moeder kon zich wel zetten. Ik heb mijn vader drie keer moeten vragen om te mogen trouwen: hij heeft twee keer geweigerd want hij zei dat ik daarvoor te jong was. De derde keer zei ik dat het bij weer eens een neen wel eens van moeten zou kunnen zijn. Hij heeft daarover nagedacht en is bijgedraaid (NOOT:

inzake dit duidelijk dreigement, is het belangrijk te weten dat haar eigen vader was geboren als natuurlijk kind). Mijn pa was nogal uit op geld. Hij zei daar niks over.

Tegen mij werd ook nooit iets gezegd in mijn jeugd. Als kinderen wisten wij van niets. Maar mijn school zat er op toen ik veertien was, en de maandag erop had hij al werk voor mij klaar staan. Thuis heb ik altijd mijn pree moeten afgeven. Ik kreeg ocharme 20 frank per week. Meer zelfs. Toen mijn man bij ons kwam inwonen, moest ook hij zijn pree afgeven aan mijn vader. Van de kolen die mijn man via zijn werk kregen, heeft mijn vader er nog van verkocht. Op uw vraag wat hij met dat geld allemaal deed: DUIVEN! Toen we alleen gingen wonen, kregen we niet eens ons eigen bed mee. Ik denk dat het moest dienen voor logées.... Hij is hertrouwd op zijn 72ste, met iemand die hij had leren kennen via advertenties. Bij zijn dood heb ik geen frank gezien. Ik ben .....

++++++++++++

Vancoppenolle

Anne Marie Vancoppenolle

*commentaar: het is nu eens anders geschreven maar helaas hetzelfde resultaat: "*NOG VERWERKEN (deel) HANDSCHRIJFT*". De vrouw was lid van een oorlogsmatig zeer interessante familie; zie verder haar neef Armand en haar oudere zuster Claire Vancoppenolle. Zij zou na de oorlog huwen met ex-KSA-er en ook al ex Waffen-SS-er Aloys Dekeyser. Hij was jammer genoeg voor onze komst reeds overleden. Deze vrouw was werkelijk ongelooflijk zachtaardig en naar verluidt was haar echtgenoot wat men meesmuilend kan noemen - anderen, wij niet - ook een schoon mens. Als jonge knaap alleszins een uitmuntend leerling. We hebben nog één keer, en we vinden niet het recht te hebben daar een naam of namen op te plakken, bemerkt met absolute zekerheid dat na de oorlog Ronsenaars die tijdens WO II niet het juiste politieke pad hadden gekozen en elkaar toen niet eens kenden, nadien of na de repressie bij elkaar zouden komen in een - blijvend - huwelijk. Dat fenomeen is ondertussen voldoende geweten maar zeker voor Ronse nooit bestudeerd, en allicht ook nog nooit voor eender welke in principe voldoende bestudeerbare lokaliteit - zoals bijvoorbeeld ... Ronse, misschien nog meer Kwaremont en zo eerder oneindig veel meer.

*Anne Marie Vancoppenolle, °Mont-sur-Marchienne, 28 februari 1929

*datum interview: donderdag 24 maart 2011

*woonplaats tijdens de bezetting: Vrijheidsplaats 17

*opleiding en/of werk tijdens de oorlog: leerling en in augustus 1941 naar Duitsland op vakantie met de Kinderlandverschickung. Wij hebben nog een bij wijze van spreken levende Ronsese getuige gevonden die ook naar Duitsland via DeVlag met de KLV is gegaan, maar ondanks dat haar kinderen ons kenden en vooral één van hen een quasi levenslang dichte vriend was, kregen we geen toelating om haar te gaan interviewen. We hebben het haar dan ook niet rechtstreeks durven vragen hoewel we haar adres kenden. Een mens moet soms .... euh .. speciale compromissen maken. Grappig is dat toen we die ene vriend met één en ander kennis lieten maken rond de intense oorlogservaringen van zijn familie waaronder één nonkel dood als oostfronter ergens en ooit te Rusland, hij me nadien antwoordde dat hij nu begreep waarom op familiefeesten zo dikwijls stiltes vielen. Zo kan je natuurlijk moeilijk geschiedenis schrijven en BEGRIJPEN. Toen wij tussen 2005 en pakweg maart 2015 volop geloofden in de goedheid en vooral zeker verstandelijke begeleiding noem het af en toe minimale tot die éne keur zwaardere en dan geweigerde steun ((we vroegen dus eindelijk een uitgever als PROMOTOR te zoeken voor ons aanstaand manuscript rond politiek n WO II te kunnen gaan uitgeven - vraag geweigerd met deze mooie woorden: "*Je werk wordt klassiek maar we gaan het nergens anders bestuderen*", of ene wetenschappelijk gezien COLLABORATIEVE uitspraak en dat na tien jaar VOLOP VERTROUWEN van ons in die mens/wetenschapper en tien jaar dat hij aan ons denken kon wennen - of de academische geschiedschrijving in dit Lage Land aan de mooie Noordzee))), waren we ook al eens verbaasd geweest dat een specialist in zake Vlaamsche collaboratie zoals deze dezelfde Bruno De Wever, nog NOOIT een oorlogsdossier rond zijn grootvader, schoolmeester nadien 007 De Wever, was gaan

inzien ende bestuderen laat staande beschrijven ofte leesbaar publiceren. Terwijl die man slechts een piepkleine garnaal was geweest als gewoon lid van het VNV en niks anders heeft ... - maar wel zeer zwaar heeft 'betaald' door de waanzin der epuratie. Terwijl ook deze Bruno De Wever nota bene zijn geweldig doctoraat - hij zou nadien jammer genoeg vele te veel afleidend werk hebben dus al schrijvend in slaap vallen en allicht daarvoor net iets te weinig intellectueel briljant of wijsgerig en/of sociologisch onvoldoend geschoold - rond datzelfde VNV heeft gemaakt. We maken geregeld bij nieuwe vooral buitenlandse mensen het grapje dat we veel talen spreken maar in geen enkel taal begrijpen, iets van/rond vrouwen - en ondertussen ook van/door historici en nu ook al van/door juristen id est meer in casu van de advocaat/advokwaad en van de notaris/notaribis id est ook 'verkoper' vastgoed. Die twee laatste begrijpen we zeer deels wel want historici - alleszins wat WO II betreft - en vele professionele juristen zijn blijkbaar in een analoge vorm of in de regel bedriegers of oplichters. Met dat verschil dat historici geschiedenisvervalsers zijn en daar zeer gewoon tot iets beter behoorlijks voor worden betaald, en U als lezer dus opleggen: in wezen valt dat nog redelijk mee, ook al omdat U zelf heel wat onderzoek rond pakweg WO II kan verrichten! En, waarom bedriegen zij? Niet zodanig puur intentioneel of voor een puur eigen of groepsgebonden belang (deels sociologisch ook maar okay - laten we nu niet te ingewikkeld gaan) maar uit bijna aanvaardbare want zeer goed begrijpbare want een ideologische overtuiging. En er zijn zoveel taboes nu eenmaal, mijnheer en mevrouw, doorheen de gehele menselijke geschiedenis! Denk aan heden wat wij zeer bijvoordeellijk rond allerlei belangrijke socialisten te Ronse ontdekten rond WO II; U ziet pakweg het broodrode Amsab uit Gent één en ander nog (steeds) niet gaan onderzoeken, zeer analoog of elders .... En dat advokwaden en notarissen ook bedriegers zijn, maar daar dan als vetmestkevers zeer veel tot extreem veel geld op verdienen, uiteraard en gezellig op Uw kap én als klant en liefst ook als zgn. andere of tegenstrevende partij, als gewoon mens die wat problemen van het leven heeft en bij deze mensen denkt - denkt - valabele want zgn. professionele oplossingen te vinden. Dat is duidelijk anders want academisch dus intellectueel en dan ook groepssociologisch te verklaren. De denkmodus van dit soort juristen is; 1) bedriegen + 2) bedreigen (tegenover wie daar niet mee eens is, bij voorkeur een proces aanspannen wegens 'schending' van de eigen ... eer .....) + 3) de vetmestkevers uithangen. Wat historici - rond WO II - betreft, zijn we ondanks alles zeer optimistisch, niet in het minst door ons ... eigen baanbrekend werk rond WO II. Wat advokwaden en notarissen betreft, is het blijkbaar opboksen tegen meer dan tweeduizend jaar Grieks-Romeins overtuigings- noem het gerust verkrachtingsdenken: Grieken en Romeinen waren en notoire slavendrijvers en anaal-isten, bij alle geslachten en bij voorkeur ook zeer, zeer jong. Of zie de noodzaak voor iets als een echte or real renaissance ... Christus heeft ons inziens of theologisch of misschien eerder vrijdenkend zeg wijsgerig gezien, toch één grondige of fundamentele fout gemaakt; de Griek Paulus van diens paard doen ... En die vooral laten opstaan! Het Jodendom/christendom lijkt steeds ons inziens onverzoenlijk met veel of essentieel Grieks-Romeinse denk- en handelinsgbrol. Wordt elders/later hopelijk vervolgd, als wij zelf niet reeds vervolgd zijn - door ... juristen die .. bedreigen ....

++++++++++++++++++

Vancoppenolle

Armand Vancoppenolle

*Armand Vancoppenolle + °Ronse, 16 juli 1927

+ zoon van Ronsenaar Wilfrid Vancoppenolle met diens broers Marcel en Marius, zussen ... en nichten en neven Vancoppenolle.

*bekende Ronsenaar en uitgeweken naar Brusselse en telefonisch bereikbaar voor ons.

*woonplaats tijdens de bezetting: Zonnestraat 98 = winkel vader

*opleiding en/of werk tijdens de oorlog: Koninklijk Atheneum, wetenschappen.

*datum interview: 25 maart 2011.

<u>Telefonisch onderhoud op vrijdag 25 maart 2011.</u>

Er was op een bepaald moment gevaar voor VERKLIKKING. Mijn vader heeft hen geholpen met de verhuis van een paar kleine zaken, ik denk zelfs enkele meubeltjes.

Toen gekomen naar VRIJHEIDSPLAATS .... te gevaarlijk .....

Dan naar een boerderij maar daar heb ik niets van geweten

Hoe de Joden in Ronse geraakt zijn, weet ik niet. Alleszins hebben wij hen voor de eerste maal van hen geweten toen zij reeds in de herberg aan de Hootond gevestigd waren. Dat was een herberg waar op het eerste verdiep kamers werden verhuurd. Mijn nonkel Marius had daar een kamer.

We zijn van daar met mijn ouders en mij, ik was enig kind, enkele malen gaan wandelen tot verder in de Zandstraat, zoveel mogelijk tussen de bomen. Die mensen moesten toch verse lucht hebben. Je kon zien dat het Joden waren, aan hun neus en zo. Ik was wel een beetje bang om opgemerkt te worden.

Zij spraken tegen ons gewoon Vlaams; ze kwamen immers uit Antwerpen. Wat zij onderling spraken, weet ik niet. Daar zij Nederlands begrepen, hebben wij hen ook boeken uitgeleend. Ik zie nog het bevuilde exemplaar voor me dat we terug kregen. Het vuil was het bewijs dat het boek bij wijze van spreken was stukgelezen. Het was verdorie een vooroorlogse uitgave van het in Ronse wereldberoemde Tavi van Valère de Pauw!

Die mensen zijn stante pede moeten verhuizen van deze plaats omdat iemand die van hun aanwezigheid op de hoogte was, ermee dreigde om hen aan te geven. Het was iemand die er zelf woonde of die alleszins in de omgeving van de herberg woonde. Wie het was, weet ik niet. Ik heb ten andere nooit zijn naam geweten, maar ik heb wel eens zijn gezicht gezien. Bij de bevrijding stonden we buiten te kijken toen er mensen van de Witte Brigade rondliepen. Ik

spreek van de witten vermits het mensen waren die een witte armband droegen. Opeens riep iemand die naast mij stond, ik weet echt niet meer wie dit was, terwijl deze persoon wees naar een man met een witte armband om: "Kijk daar, dat is die man die de Joden wou verklikken"! Toen liepen er wel velen ineens als witte rond.

+ NOOT2025: BNB had brassards en zou het BNB-er Robert X zijn uit deze buurt? U kan begrijpen dat wij én wilden weten én het juist niet wilden weten, wie deze BNB-er of tenminste Ronsenaar was die met een band van de verzetsgroep BNB rond liep. Maar wij nemen deze getuigenis als authentiek aan, terwijl we wel ook wilden weten, wie deze man herkende dus de situatie kende! Sterk vermoedelijk kon dit slechts één der ouders zijn van Armand Vancoppenolle.

De 4 Joden zijn dan naar de Vrijheidsplaats gegaan bij mijn nonkel die er een fotografiezaak had. Die man was een echte flamingant maar helemaal geen nazi, wel integendeel (NB: AC herhaalt dit talloze malen!!). *Hij was als zeer gelovige mens sterk tegen de nazi's. Hij zei eens dat de nazi's de Bijbel hadden verwisseld voor Mein Kampf. Nonkel was naar zijn zeggen flamingant geworden zijn omdat hij in Charleroi had gewerkt, in toen de grootste fotografiezaak van België. Nadien zou hij zelfs in Nederland gaan werken als retoucheur of zo. Soit, in Charleroi kreeg hij geregeld "sale Flamand" naar het hoofd geslingerd waarop hij natuurlijk niet kon reageren. Van zijn Nederlandse periode heeft hij ten andere overgehouden de drang om zeer mooi Nederlands te spreken. Mijn neven en nichtjes mochten helemaal geen Ronses dialect spreken, of er zwaaide wat. Voor veel Vlaamse Ronsenaars was nochtans iemand die mooi Nederlands wou spreken ook een raar iemand en een flamingant!*

Mijn nonkel is ongelukkig met DeVlag in contact gekomen omdat DeVlag op een dag een deel van zijn winkel heeft opgeëist. Van hieruit konden de mensen eenmaal per week pakjes naar Duitsland sturen.

Het huis op de Vrijheidsplaats was zeer groot en mooi; een jammere zaak dat men dat heeft afgebroken. Men had het zeker moeten als monument beschermen. Nu zouden die kleine Joodse kinderen geregeld naar buiten hebben gekeken zodat het in de gebuurte was beginnen opvallen. Mijn nonkel had dit gerucht gehoord en heeft onmiddellijk besloten dat deze Joodse familie direct weer moest verhuizen. Ik denk dat de Joodse familie toch enkele weken heeft verbleven op de Vrijheidsplaats. Er was naar het schijnt ergens voorbij de Klijpe een klein huisje vrij aan een boerderij. Ik ken de boeren niet en heb, zoals U aangeeft, van de familie De Bonte –Dewolf , nog nooit gehoord. We zijn er wel nog op bezoek geweest. Ten andere heeft mijn vader meegeholpen aan de schamele verhuis en hebben wij er nadien enkele weken een helse schrik door uitgestaan! Dat zat zo. Mijn vader had een steekkar, een handkar, die hij gebruikte om wat bezittingen over te brengen naar deze boerderij. Hij nam daarvoor naar het schijnt wat minder opvallende wegen. Hij moet toch een paar keer over en weer zijn gegaan, want toen hij de laatste maal terugkeerde naar ons huis in de Zonnestraat werd hij bij de beginnende schemering gestopt door een patrouille rijkswachters. Nu had mijn vader niet alleen geen licht bij, dat hoe dan ook op afdoende manier moest afgeschermd worden, maar het was een tijd waarin er zeer veel werd gesmokkeld en mijn vader kwam nu net terug van een gebied met veel landbouwers! Hij werd uitgehoord op verdenking van smokkelarij; wat mijn vader aan smoesjes heeft verzind om zich er van onderuit te praten; ik heb geen idee! Hij kon verder naar huis gaan met de belofte van de rijkswachters dat zij zijn geval gingen onderzoeken en nog eens aan huis zouden komen. Wat hebben wij dan in een angst geleefd! Ik herinner me zeer goed dat ik 's middags vanuit het Atheneum snel naar huis liep om te zien of mijn ouders nog niet waren aangehouden. We wisten toen helemaal niets over

uitroeiingskampen als Auschwitz maar wisten wel dat Joden werden gearresteerd en naar het oosten gestuurd. We wisten ook dat de doodstraf stond op het helpen van Joden! We durfden ook niet meer deze mensen opzoeken. Als de bel ging, vergingen we bijna van angst. Uiteindelijk is er waarschijnlijk na een veertiental dagen een boete in de bus gevallen voor het gebruiken van een kar zonder verlichting. Nooit hebben wij in ons gezin een boete met zoveel plezier betaald! Ik heb nog steeds ergens deze originele boete liggen.

+ NOOT 2025: zo jammer dat we toen geen kopij hebben gevraagd, zelfs per domme mail. Men kan het zelf nauwelijks geloven hoe dom een mens kan zijn zelfs met de zogenaamde beste onderzoeksbedoelingen, al moet men voor zo'n gigantisch project als "WO II en ene stad (ronse" wel als mens de facto aan veel te vele denken, ergo .. fouten, tekortkomingen, vergetelachtigheden, ...

Soms zijn we deze mensen iets gaan brengen. Ze zijn zeker en vast zeer goed de oorlog doorgekomen. Ik herinner me trouwens iets belangrijks. Mijn tante Many, die een Waalse was, want zij en nonkel MAURICE spraken onderling dikwijls Frans, ging geregeld naar Brussel. Ze zou daar contact hebben gehad met een geheime Joodse organisatie die in het verzet zat. Ook heb ik gehoord dat de Joodse vader, Moïse, een broer had die naar Zwitserland was kunnen vluchten en die waarschijnlijk geld heeft opgestuurd. Ik weet niet meer van wie ik deze informatie heb vernomen.

Op een bepaald moment zijn er op de boerderij inspecteurs gekomen van de landbouwdiensten. Dat was normaal; er werd bij alle landbouwers gecontroleerd. De Joden zijn allemaal gevlucht naar een bos in de buurt, waarschijnlijk in de richting van Heynsdaele maar mogelijks niet zo ver. Ze hebben daar een hele tijd gezeten.

We hebben nooit tegen iemand iets gezegd van de aanwezigheid van deze Joden. Er waren al meer dan genoeg familieleden op de hoogte, vind ik.

Tijdens de bevrijdingsdagen zijn deze mensen bij ons op bezoek gekomen om te eten. Het was een feest.

Ik heb niets geweten van die andere drie Joden die na de bevrijding zijn gekomen en die familielede van 'onze' Joden waren.

Mijn vader was oorlogsvrijwilliger in WO I. Hij heeft zelfs nog aan de zeer beruchte Dodengang van dienst geweest, meer bepaald aan het ultragevaarlijke deel ervan dat de Muizenval werd genoemd om reden dat de Duitsers hier ..... Op een moment is hij geraakt door een kogel. Op zijn helm was vooraan een leeuw bevestigd waarop de kogel is beland en ontploft. .....

Mijn vader was de eerste te Ronse die foto's van amateurfotografen ontwikkelde. Hij verkocht trouwens zelf fototoestellen. Daarnaast werden ook verfproducten verkocht. Ik heb dat huis trouwnes nog steeds in bezit.

zie ook elders interview met Prudent De Bonte.

zie ook elders interview met Claire Vancoppenolle.

++++++++++

Vancoppenolle

Claire Vancoppenolle,

* Claire Vancoppenolle, °Mont-sur-Marchienne, 7 juni 1925

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: thuis Vrijheidsplaats 17 + Duitsland

*datum interview: woensdag 23 maart 2011 + zaterdag 26 maart 2011 + was door ons gepland maar werd dan maar gestopt

*opleiding en/of werk tijdens de oorlog: tot mijn 15 jaar ging ik naar de katholieke school in de Peperstraat (naai, ...); nadien heb ik thuis geholpen.

Het adres van deze dame die toen in het Antwerpse woonde, hebben we gekregen door één van haar geredde Joodse mensen! Die was toen - in de barre tijden - kind want geboren in 1938 en was dus gelukkig toen in leven (sic) en ook nog toen we aan haar adres via het overbekende en niet te onderschatten via zijn geraakt. We belden zoals bij de boeren vroeger aan, zonder op voorhand te ... Ze - Georgette .... (volledige data ons uiteraard bekend) - zegde iets als: "*Ik zit op jou te wachten maar het is te vroeg. Ga naar Claire, die slechts wat verderop woont*". En ik kreeg dus het adres van Claire Vancoppenolle. Met de Joodse dame . hebben wij verder geen contact - meer - gehad wegens het gekende draaien en keren van het leven. Ten andere, toen wij voor de eerste keer naar Claire Vancoppenolle op bezoek gingen en aankwamen in het geweldige station van Antwerpen, kwamen wij daar zowaar den Bruno tegen. kent U hem niet van TV en zo meerdere pers, deze heer Bruno De Wever die toen al een lange tijd onze zgn. informele promotor was. De man was in de voetsporen van zijn vader - treinbestuurder en hevig Vlaams-nationalist - ook weer eens op weg naar één van zijn vele lezingen (allicht allemaal gratis - maar dat is een veronderstelling). Dat was overigens niet de enige maal dat we in het Antwerpse kwamen om Ronsenaars te komen interviewen, maar die exodus (?) viel nogal mee zodat we op dat vlak toen nog niet failliet zijn gegaan. Trouwens, de trein is toch steeds een klein beetje reizen?! Maar dus nogmaals; Georgette en Claire kenden elkaar van 'in den oorlog' al zijn we nooit het juiste jaar van de intrede van deze Joodse familie in Nukerke dan in Ronse te weten gekomen. We gokken op 1942. Dus; van 1942 tot zeker in 2011 of een heel lange tijd zeg gewoon een heel leven, kenden de Joodse vervolgde en geredde Georgette de Ronsese Vlaams-nationalistische en laat ons zeggen licht collaborerende Claire elkaar. We zijn ten andere vergeten vragen stellen over de spanwijdte van deze onderlinge kennis, en zeer meer bepaald of de toen nog jonge Georgette met haar ma of met haar pa of met haar beide ouders onder meer Claire en haar vader Marcel en haar nonkel Marius - vermoedelijk de allerbelangrijkste redder van deze familie van vier Joodse onderduikers - in hun Belgische gevangenissen hebben ebzocht. Geef toe dat hier van enige ironie van de geschiedenis sprake is. En van menselijke liefde noem het een groot gevoel voor verantwoordelijk, naast voor ... burgerzin? En wie één en ander niet gelooft; dat Georgette en haar familieleden in Ronse hebben 'gezeten', kunnen wij zwart op wit bewijzen, via overtuigend papier want zowaar naakte overheidsdocumenten. En voor allerlaatste overduidelijkheid. In al onze onderzoekingen hebben wij nooit het allerminste spoor gevonden van iets als een verklikking door alle helpende Ronsenaars, hoe zwart ze ook voor zekere politieke stellingnames ze tijdens de oorlog ook hebben betaald. Dat een erkende

weerstandster ons over dit speciaal en voor Ronse vrij uniek of viervoudig Joods 'reddingsgeval' later door ons aan haar toevertrouwd, antwoordde dat dit werd verricht als "*wissel op de toekomst (lees vanaf de bevrijding*", vinden wij misplaatst. Het is aan U om desgevallend te gissen naar de identiteit van deze verklaarster die zeer goed besefte dat wij aan het "*opzoeken waren, iets als DE waarheid*". Pffff. Maar ook haar evaluatie kunnen wij begrijpen terwijl wij tot op heden en na ongeveer twintig jaar opzoeken en nadenken, inderdaad nog altijd niet begrijpen hoe iemand politiek kon collaboreren, m.a.w. Duitser dan Duits kon worden. Dat lijkt ons voer voor academische psychologen, psychiaters, pssssss.....? Maar ook dat sloot zoals bij deze Joodshelpende en deels politiek naast deels militair collaborerende families te Ronse, humaan gedrag niet uit.

We danken deze dame van bijzondere harte voor deze moedige en belangrijke interviews.

Diverse zaken.

Mijn vader is flamingant geworden in het college van Ronse omdat ze daar toen verplicht waren om onder meer op de koer Frans te spreken. Indien je Nederlands sprak, kreeg je een dingetje dat je dan weer op je beurt moest doorgegeven enzovoort. Hij sprak wel geregeld Frans met mijn moeder omdat zij nu eenmaal een Waalse was. Hij heeft haar in Charleroi leren kennen en ik ben daar ook geboren, zoals mijn zuster Lucie.

Met mijn oudste zus Lucie had mijn vader geregeld wel discussies omdat zij graag Frans sprak. Zij had verschillende Franstalige vriendinnen, en ik herinner me, ik moet toen ongeveer veertien jaar zijn geweest, dat zij me eens vertelde dat het beter was dat we op straat Frans zouden spreken zodat de mensen het zouden kunnen horen. De reden was dat Frans volgens haar veel 'chiquer' stond.

Ons vader stuurde ons naar een volksschool in de Hoogstraat want het pensionaat was Franstalig. Waarschijnlijk was die school in de Patronage gelegen. Hier kwamen ook veel leerlingen uit de wijk Stookt, waar heel veel socialisten woonden. Zij spraken het Ronsese dialect en wij werden door hen "flaminganten" genoemd omdat we steeds een mooi Vlaams spraken. Dat vond ons vader heel belangrijk, temeer daar hij na Charleroi een tijd in Nederland had gewerkt.

Ik had een vriendje die aan het oostfront is gesneuveld (NB: Na mijn opsomming van de gevallen Ronsenaars bevestigt zij dat gaat over Jean 'Jan' Vandenhole + die sneuvelde te .... op ..... + had twee broers die ook colla waren). Ik heb nog een pak brieven van Jan bewaard, en vroeger heb ik daar al een deel van vernietigd. Hij moet vertrokken zijn in mei. Mijn moeder heeft hem nog gezegd: het is meimaand, Mariamaand..... Zijn droom was om kunstenaar te worden. Die interesse in kunst deelden we sterk. U kan zien dat ik nu nog zelf kunstwerken maak. Ik was daarom ook graag bij de Kerlinnekes omdat we daar veel creatief konden bezig zijn.

Ik heb een tijd na de oorlog nog Jacqueline Vandenhole kunnen spreken (NB dochter van extreem gevaarlijke lokale en regionale colla Leon Vandenhole). *Zij was na de oorlog in het weeshuis van de nonnen geraakt en heeft daar geen al te fraaie tijd gehad, blijkbaar door de nonnen. Ze is uiteindelijk in het Brusselse gaan wonen, ik denk met haar vader. Ik denk dat haar ouders trouwens al feitelijk gescheiden waren tijdens de bezetting. Ik herinner me hoe zij vertelde dat ze haar vader later na zijn vrijlating trachtte wijs te maken wat hij verkeerd had gedaan. Ik heb Leon Vandenhole wel nog van ver gekend tijdens de bezetting maar ik wist helemaal niet dat hij zo'n hevige was geweest. Jacqueline is ondertussen ook overleden.*

NB: Jacqueline is in 1942 zeker mee geweest met de KLV.

Toetie had – in de bezettingstijd – abnormaal wit haar.

VRAGEN inzake onderduik 4 Joden.

*hebt U nog DOCUMENTATIE over deze mensen?
-FOTO's (van toen zelf: feesten, ...)
-papieren....?

- *????*

*hebt U speciale ANEKDOTES over deze mensen?
/.

*welke TAAL spraken zij -ONDERLING: misschien Frans of Jiddisch.
-met JULLIE: NOG VRAGEN

+ wie van hen kon met jullie HELEMAAL NIET spreken om reden van .....
/.

*wat is het verband tussen Uw familie en de familie De Bonte – Dewolf

Ik heb geen idee.

*kende U de familie NAESSENS te Zulzeke + welk verband?

Het was zeker geen familie. Ik denk dat het vrienden waren van nonkel Marius.

*wie te Ronse OF ELDERS was nog op de hoogte van het bestaan van deze Joodse onderduikers?

Misschien één van de zussen Vindevogel (zie verder).

*wie in jullie familie heeft het initiatief genomen om deze mensen in huis te nemen?
+ waarom? NOG VRAGEN

Nonkel MARIUS werkte geregeld thuis mee in de donkere kamer. Hij heeft zeker het initiatief genomen, met de toestemming van mijn vader. We weten niet vanwaar nonkel Marius deze Joden kende.

*is jullie familie protestants; vader, moeder, beiden, ...
+ zijn er geloofsgenoten geweest die ook hebben geholpen
+ die ook ANDERE Joden hebben ondergedoken gehouden

Wij waren KATHOLIEK.

*hebben jullie kunnen helpen met de RONSESE/Hongaars JOODSE familie Neumark – Chaut en hun dochter ANIIE (1934) die zowaar uit de DOSSIN kazerne zijn geraakt?
/.

*hebben de gebroeders Julien en Leon Carlier (klakkenfabriek; werkgevers van Emiel Dewolf) financiële ONDERSTEUNING verleend?

/.

+

of van Leona Hantson: de secretaris van het COO? + wist U dat zij ook 2 Joden hielp (moeder en zoon .....)?

/.

*welke periode hebben deze mensen bij jullie verbleven?

Ik denk dat zij maar één dag zijn verbleven en dan zijn vertrokken naar de familie Naessens. Ons huis was eigenlijk ook niet zo groot. We waren met veel kinderen. Het zou toch kunnen dat deze Joden bij ons een langere tijd hebben verbleven en al eens beneden kwamen. De meisjes Vindevogel kwamen geregeld bij ons langs. Ik herinner me vaag dat één van de meisjes eens iets opgemerkt heeft over één van die Joden dat deze persoon er toch ..... uitzag.

OPGELET: het is dus mogelijk dat vooraleer de Joden naar NUKERKE zijn gegaan, zij EEN DAG op de Vrijheidsplaats hebben verbleven + na NUKERKE weer een tijdje daar hebben verbleven!!!!!!! NOG VRAGEN

*wanneer zij – TERUG???? – naar de familie De Bonte – Dewolf gegaan?

????????

*hoe kwam U aan voldoende RANTSOENZEGELS of eten/drinken/kledij voor hen?

Over zegels weet ik niets. Wel zijn mijn zuster Annie en ik enkele malen eten gaan brengen in Zulzeke. Ik herinner me geen regelmaat.

*hebben jullie SPECIAAL ETEN voor hen klaar gemaakt? OF maakten zij zelf hun eten klaar? OF aten zij altijd met de pot mee?

/.

*weet U van STEUN uit Brussel, via betalingen per postcheque (Prudent....) of andere?
+ door welke organisatie (Comité de Défense juive?)

Ik ken daar niets van.

*hoe SLIEPEN deze mensen? Op 1 kamer, hun kinderen bij jullie kinderen, ...?

/.

*wat deden deze mensen als TIJDVERDRIJF?

-alleen

-SAMEN met jullie?

/.

*wat met de arrestatie: volgens Prudent is vader Maurice/Mozes aan het station gearresteerd geweest. + volgens Uw broer Johannes bevrijd door jullie NONKEL Marius

* 8 kinderen thuis! Was er een inwonende MEID/TANTE.....= .....
+ was zij op de hoogte van de aanwezigheid van ....?
/.

+ Scholierster en kleermaaktser Yvonne Augustine Eugenie De Meue (°Mater, 1921) is de zuster van veroordeelde Maurice De Meue. Zij is in 1947 te Ronse gehuwd met Frans Vanliefde (°1924). Zij woonde nochtans niet meer thuis vanaf 1943. Vanaf 15 april 1943 woonde zij nota bene op Vrijheidsplaats 17 tot 10 juni 1943, dus THUIS bij de familie VANCOPPENOLLE (!!), waarop zij verhuisde naar het vlakbij gelegen Sint-Cornelisstraat 71. Na ongeveer een jaar ging zij op 24 juli 1944 wonen op het eveneens vlakbij gelegen Fabriekstraat 15. In 1946 zou zij gaan wonen in de Karel Vandendoorenstraat 14.

Van Yvonne De Meue herinner ik me toen enkel dat ze wel eens naaide voor onze familie. Wat er met haar juist is gebeurd, dat alleen gaan wonen en zo, daar weet ik niets van. Zij was een goede vriendin van mijn oudste zuster Lucie. Ik denk dat haar moeder trouwens een BRETOENSE was. Lucie ging zoals ik al zei om met verschillende vriendinnen die vooral Frans spraken.

*zijn de Joodse meisjes naar een kleuterklas geweest: waar (school en meester) + hoelang + welke ALIBI!!!!???
+ welke meester of directeur of ... was op de hoogte van de ware identiteit?

Ze zijn in Ronse waarschijnlijk nooit naar school geweest.

*is iemand van de 4 ooit ZIEK geweest? .....+ welke dokter heeft geholpen .....

Ik denk dat voor de oorlog nonkel Marius een soort verpleger is geweest. Misschien is hij vanuit die kennis ooit eens tussengekomen.

+ hadden zij MENTALE problemen: bedplassen, wenen, ...
/.

*hebben jullie voor de kinderen BABY-SIT gespeeld + hoe juist .....

Neen.

*welke uitstappen hebben zij gemaakt? Geef ALLE plaatsen + eventuele MOMENTEN dat jullie met hen zijn weggegaan:

Geen weet van.

Hoe gingen die uitstappen te werk?
-ALLE TESAMEN
-enkel DE TWEE kinderen
Wie is erbuiten jullie met hen NOG mee geweest: .....?
*hoe gebeurden deze uitstappen: met auto/te voet/met bus .....
+ hebben jullie ooit incidenten gehad (vragen over deze onbekenden....)

*hadden zij een SCHUILNAAM + een ALIBI voor de gelegenheid dat zij publiek werden bevraagd?
/.

*was er in huis een SCHUILPLAATS? + hadden jullie een SCHUILKELDER?

Neen.

*hoe sprak U deze mensen aan? Voornaam + mijnheer.....

*hebben zij bij jullie thuis de Joodse geloofsbelijdenis beoefend?
+ ja/neen
+ met andere Joden die in Ronse waren ondergedoken?
+ bij wie waren deze ondergedoken?
+ hebben jullie hen een Thora bezorgd.....? + andere?

VRAGEN inzake collaboratie en zijn afloop:

*voor alle duidelijkheid:

***uw VADER werd aangesproken met voornaam: MARCEL.*

***uw NONKEL werd aangesproken met voornaam: MARIUS.*

*hebt U nog originele documentatie over de oorlog (foto's , papieren, ...) over uw eigen familie?

Ik zal eens nakijken. OPVOLGEN!!!!!!! Cfr. brieven Jan ...

*hoe/langs wie bent u te weten gekomen dat er na de bevrijding in jullie huis/winkel is geplunderd?

Via tante Anna.

*wat hebt U NADIEN nog aan persoonlijke bezittingen kunnen recupereren? + wanneer/hoe

Nonkel Wilfrid heeft het grootste fotoapparaat (NB: toont met haar handen een zeer grote vorm) *naar zijn huis meegenomen kort voor het vertrek, via de Fabrieksstraat.*

*hebben uw ouders eventuele boetes of andere kosten gehad in het kader van de procesgang + hoe hebben zij die kunnen betalen?

Geen kennis van. Het heeft zeker geen financieel probleem veroorzaakt.

+ idem voor nonkel Marius

IDEM. Geen kennis van. Het heeft zeker geen financieel probleem veroorzaakt.

+ wie kent U nog in dit geval? Quid familie Dekeyser (Aloys en zijn vader Joseph)

IDEM.

*wanneer gevlucht uit Ronse + waar naartoe

Kort voor de bevrijding, de juiste dag weet ik niet meer.

+ hoeveel voorbereidingstijd hadden jullie
+ wat meegenomen + wat MOCHT u meenemen?
+ wat hebt u niet meegenomen wat U betreurde?
+ hebt U dit ooit nog kunnen recupereren: hoe/wanneer?

Ik heb een heel hoop papieren, vooral tekeningen, klaargelegd. Maar dat was veel te zwaar en is dan ook volledig moeten blijven staan. Ik heb er nooit meer iets van gezien. Het zal wel op een vuilhoop zijn gegooid.

Ik had een valies mee met kledij.

Mijn zuster Anne Marie had van moeder naar aanleiding van de geboorte van de Nederlandse prinses Beatrix (NB: op 31/ januari 1938) *een pop gekregen met het gezicht van Beatrix er op. De pop is voor het vertrek gegeven aan een vriendin van Lucie, maar hebben we later nooit meer teruggezien.*

+ wie had deze vlucht uit Ronse georganiseerd: persoon of organisatie (DeVlag?)

Dat was inderdaad georganiseerd door DeVlag. Dat was in feite al op voorhand verwittigd.

VRAGEN wat er gebeurde met de kinderen die niet zijn meegegaan!!?

+ welke andere Ronsenaars zijn samen met jullie vertrokken

Idem als bij verklaring zuster Annie.

+ welk vervoermiddel hebben jullie gebruikt:

Het was een vrachtwagen, waarin we de bagage hebben gegooid en op of naast de bagage hebben gezeten. Stoelen waren er zeker niet in aangebracht.

+ hoe werd deze vlucht door Uw ouders gemotiveerd + wie vertelde dat (vader/moeder.....)

Vanuit Mechelen zijn we naar Duitsland vertrokken met een gewone trein die in feite niet voor mensen was bedoeld, een goederentrein. Er lag stro op de vloer.

Ik herinner me dat we nog beschoten zijn geweest, niet uit de lucht maar waarschijnlijk door weerstanders. Alleszins is er niemand door gewond geraakt.

We zijn de hele tijd in onze wagon gebleven waarin hetzelfde stro is blijven liggen tot op het einde.

+ waar opgevangen en voor hoelang (diverse ETAPPES!!!!!)
+ wat hebben jullie daar uitgericht (gewerkt in ...., naar school ...,....)

-Mijn ouders, de tweeling en de jongste zoon zijn hier in VERDEN gebleven.

-Johan en Wim (overleden) zijn naar een jeugdkamp gebracht.

OPZOEKEN + VRAGEN aan Johan Vancoppenolle, Sint-Truiden + NOOT; ik heb nog contact gehad telefonisch maar gene tijd gehad om daadwerkelijk langs te gaan. Zeer merkwaardig zag ik bij zeer groot toeval dat zelfde adres op een papier thuis bij een zeer gekende Ronsenaar, zeker een socialist tevens een ware Belg en nochtans ook een .. Vlaamsgezinde. Omdat we wat verward waren door deze omstandigheden en het leven sowieso divers kan zijn, hebben we daarover niets .. aan ...willen/durven/mogen vragen.

Ik ben naar mijn zuster Lucie in Hörselgau getrokken. Ik dacht daar misschien iets te kunnen doen in de kinderopvang in het kader van de Kinderlandverschickung, maar dat was niet zo. Ik ben toen doorgereisd naar het Tsjechische kuuroord Bad Podebrad nabij Praag (NB: de plaats wordt in het Tsjechisch Poděbrady genoemd en ligt ongeveer 50 km ten oosten van Praag). Eerst kwam ik met de trein toe in Praag. Dat was 's nachts en alles was verduisterd en ik kende natuurlijk niets van die stad. Ik zag er een man in een militair uniform met een leeuwenvlagje erop. Ik dacht dat het een Vlaming zou zijn, uit het Vlaams Legioen of zo, en dat bleek ook zo. Ik ben dan de volgende dag met hem door Praag gewandeld. Onder andere hebben we de heuvel met de kerk en zo bezocht. Dan ben ik naar het kuuroord doorgereisd. In Bad Podebrad verzeilde ik in een soort klooster waar een pensionaat was. We kregen er in het Duits een opleiding voor kinderleidster in het kader van de KLV, de Kinderlandverschickung. Na een bepaalde tijd ben ik teruggekeerd naar mijn ouders te Verden, nadat ik onderweg mijn zuster in Hörselgau nog eens had bezocht.

+ NOOT: op internet vindt men daarover informatie: het klooster betreft meer dan waarschijnlijk "*Sülzer Heim nach Podebrady*".

+ welke andere Ronsenaars waar HOELANG aanwezig?

Ik herinner me inderdaad de families die U opnoemt (NB: Vindevogel, Dekeyser en Ronsse). *Ik denk dat in Verden ook nog DE RUYCK aanwezig was. Misschien alleen de MOEDER en de kleine kinderen.*

+ hebben jullie ooit overwogen om in Duitsland te blijven: waar, ... + was er een stemming voor/tegen, werd dit aangepraat door andere Ronsenaars OF Duitsers

.....

+ met welk geallieerde troepen hebben jullie contact gehad + welke ervaringen ermee

De Engelsen.

*waar + wanneer gearresteerd + door wie

Mijn vader en ik zijn bij onze aankomst in Turnhout gearresteerd. Ik zie ons nog staan in een klein lokaaltje.

Moeder is niet naar Ronse doorgereisd. Op de één of andere manier heeft ze vernomen dat dit niet de beste oplossing was. De staatsveiligheid van Turnhout vroeg nog aan mijn moeder hoe zij als Waalse naar Duitsland was meegegaan. Mijn moeder antwoordde dat in haar trouwboekje stond dat de vrouw haar man volgt – toen scheidden mensen natuurlijk niet zo gemakkelijk als nu (NB krijgt tranen in de ogen). *Ik denk toch dat de hele situatie mee de oorzaak van haar vroege dood is.*

Moeder heeft met mijn broers Eric en de tweeling Maurits en Jef en mijn zuster Anne Marie wat rondgedoold. Op een moment waren zij in de Bredabaan te Merksem gaan bidden in de kerk van de Heilige Geest. Enkele huizen ernaast hing aan het raam een kaartje waarin men een huishoudhulp zocht. Moeder heeft aangebeld en als resultaat van dat gesprek is mijn zuster Annie hier kunnen blijven werken en wonen.

In de buurt van Berendrecht was een klooster waar een tante nonneke was. Dat was waarschijnlijk een Vancoppenolle. Hier hebben mijn moeder en haar drie zonen een drietal weken doorgebracht. Naar ik vernam moesten zij daar toch weg toen die tante schrik kreeg.

VRAGEN waarom + hoe naar Turnhout toegekomen + was het arrest in het station (welke procedure....)?

NB: waarschijnlijk klooster der Clarissen te Stabroek, op ongeveer 15 km van centrum Berendrecht.

Mijn broers Johan en Wim zijn apart uit Duitsland teruggekomen, via het Rode Kruis. Zij zijn gebracht naar Mont-sur-Marchienne bij de broer van mijn moeder, hun nonkel Joseph Many. Ook moeder en de andere kinderen zijn dan naar hier gegaan. Er kwamen wat kleine spanningen. Uiteindelijk heeft tante Anna voor ons in Nukerke in het Zeitje een huurhuisje gevonden. Het was eigendom van een boer die een beetje verderop woonde, en ernaast woonde ook nog een koppel. Onze nonkel Marius is hier ook komen wonen. Ik toon U het schilderij dat mijn vader ervan maakte in 1952. Het was zeer eenvoudig, er was niet eens electriciteit en stromend water aanwezig. Het water haalden we uit een bron en als we 's avonds licht nodig hadden voor mijn naaiwerk, moest ik gebruik maken van een petrollamp.

Mijn moeder ging bij een andere boer in de buurt kuisen en de kinderen gingen naar de lagere school van Nukerke.

Ik heb me bij Yvonne De Meue nog verder kunnen perfectioneren in het naaiwerk. Ondertussen ging ik als huishulp werken in het gezin van dokter Glibert; die hadden veel kinderen! In 1950???? ben ik in het Zeitje getrouwd .... NOG EENS NAVRAGEN

OPGELET: nog een FOTO MAKEN van het schilderij!

+ NOOT: het Zeitje is een kleine zijstraat van de Rijksweg juist voor de Pontstraat.

+ NOOT: dokter Glibert was de dokter van de Werbestelle + veroordeeld en vroeg gestorven.

*wat zijn de eerste ervaringen van de gearresteerden geweest: goede opvang, folteringen, ...
.....

*de familieleden die niet werden gearresteerd:
waar/DOOR WIE (familie .....) werden zij opgevangen + voor hoe LANG
.....

*vanaf welk JAAR was Uw VOLLEDIG familie terug samen + waar?

Rond 1948. Mijn vader heeft maar drie van de vijf jaar moeten uitzitten.

*gesteld dat de NIEUWE BUREN afwisten van jullie veroordelingen: hebt op het nieuwe adres ooit last gehad van deze buren + desgevallend : op welke manier?

We hebben er nooit met iemand last gehad. We woonden er wel geïsoleerd.

*hebben jullie hulp gevraagd aan het plaatselijk COO + welke?
+ gekregen/geweigerd? + waarom GEWEIGERD

Ik denk niet dat wij van deze instelling ooit hulp gekregen omdat ik niet weet of we daar sowieso hulp aan hebben gevraagd.

*hebben jullie hulp gevraagd aan plaatselijke GEESTELIJKEN (zusters, priesters, paters, ...)?
+ gekregen/geweigerd? + waarom GEWEIGERD
+ spontaan aangeboden, ZELFS anoniem?

Ik denk dat de Broeders van Glorieux ons hebben geholpen. Ze kenden zeker en vast mijn vader goed van voor de oorlog omdat zij klanten van hem waren geweest. Ik denk dat onze jongens wel door hen na 1945 zijn geholpen. In elk geval hebben drie broers van mij daar een beroepsopleiding gevolgd na hun lagere school in Nukerke.

*hebben jullie hulp gevraagd aan RIJKERE families van gecollaboreerden? + wie
+ gekregen/geweigerd? + waarom GEWEIGERD
+ spontaan aangeboden, ZELFS anoniem?

Soms kregen we eens een pakje van het Rode Kruis. Het kon gaan om eten of kledij. Dat laatste betrof wel gedragen kledij maar sommige kledingstukken roken werkelijk naar parfum. Blijkbaar was afkomstig van gegoede mensen.

*kent U vriendinnen uit Ronse die te Ronse na de bevrijding/capitulatie het haar werden afgescheerd? ...
/.

*hebt U ooit van kennissen uit Ronse gehoord dat het verzet vrouwen heeft verkracht na de bevrijding/capitulatie

In de gevangenis van de Wollestraat heb ik wel over dergelijke zaken gehoord, maar nooit wat Ronse betreft.

*kent U weerstanders die hiervoor verantwoordelijk waren én die zich nadien (wanneer?) hiervoor hebben VERONTSCHULDIGD?
/.

*hoe lang Hebt U gevangen gezeten + geef de plaats(en) op van uw detentie

1. *ik werd op de 11ste of de 12de juni 1945 in TURNHOUT gearresteerd;*
2. *van het gerechtshof van Turnhout werd ik direct overgebracht naar MERKSPLAS;*
3. *na enkele dagen moest ik naar de gevangenis van SINT-GILLIS-BRUSSEL waar ik ook maar enkele dagen heb verbleven;*
4. *uiteindelijk ben ik naar de Wollestraat overgeplaatst. Dat was een oude fabriek waar ik mijn hele tijd van zes maanden heb uitgezeten.*

VRAGEN hoe overgebracht : soort wagen + hoeveel bewakers + alleen/met andere .....

+ wat met kledij + wat allemaal afgeven + allemaal teruggekregen + geld kunnen verdienen, zo ja met wat .....
+ VRAGEN omtrent verhoor + was de veroordeling tijdens verblijf Wollestraat + heeft men getuigen A DECHARGE gevraagd: wie, wie heeft het gewild of heeft het geweigerd

*beschrijf in het algemeen de toestand van Uw detentie:

-voeding
-hygiëne
-bezoekrecht
-slaapmogelijkheden
-....

Voor ons dagdagelijks leven hadden we een zaaltje van laat ons zeggen tweemaal mijn beneden hier, zeg misschien 80 vierkante meter. Er stonden daar 3 of 4 lange tafels. Dat was het voor toch zo'n 70 mensen. Dat waren allemaal vrouwen, vanaf een 14 jaar tot pakweg 70. We moesten hier driemaal daags eten en ons voor de rest bezig houden. Ik heb er heel veel getekend en gebreid, vooral heb ik geregeld portretten getekend. Mensen toonden me bijvoorbeeld een fotootje en dan maakte ik daar een portret van. Op die manier ging voor mij de tijd goed voorbij.

Per dag kregen we één vierde van een wit brood, eenmaal soep, soms een soort gehakt, allicht ook koffie 's morgens. Ik herinner me niet alles meer, maar het was zeker voldoende. Ik heb nooit echte honger gehad. Wel kreeg ik soms een stukje brood van iemand voor wie ik een tekening had gemaakt. Ik heb aan enkele poppen gewerkt. Eenmaal heb ik er eentje volledig zelf gemaakt, en daarnaast hielp ik enkele mensen die een pop maakten voor hun familieleden.

Mijn vader en ik gaven ons vuilgoed mee aan moeder die gelijk voor propere kledij zorgde. We hebben ook brieven gekregen en geschreven. Waarschijnlijk vond dat maar om de veertien dagen plaats. Ik denk dat het vooral moeder was die brieven naar ons schreef.

De slaapkamer lag op hetzelfde verdiep aan de overkant van het leefvertrek; er liep een gang tussen. Daar kon het nogal stinken. We hadden ofwel stapelbedden, twee bedden boven elkaar, maar sommigen hadden een matras op de grond. Dat matras was gevuld met stro of zeegras. Hier moesten wij ons ook 's morgens wassen

Naar het toilet was nochtans op commando; tweemaal daags werden we daarvoor 'gemotiveerd'. Er was bij wijze van spreken geen tussenweg; we moesten ons allemaal aan dit tempo schikken. Ik herinner me nochtans geen ongelukjes op dat vlak. Via zeep die we van buiten hadden gekregen, konden we ons voldoende wassen. Kledij wasten de meeste mensen natuurlijk zelf en de droog ervan werd verricht in de slaapruimte. Dat was mee één van de redenen van de speciale geur in deze ruimte.

De bewakers waren ook allemaal vrouwen die ons in hun Gents dialect toespraken of toeriepen. Zo riepen ze 's ochtends altijd in hun Gents eenzelfde zin om ons mee wakker te porren, maar die zin kan ik me niet meer precies herinneren (NB: spreekt in goed Gents enkele woorden als 'uit jullie cave komen ...'...). *Ik heb van de kant van de bewaaksters nooit over enige mishandeling horen spreken. Wel is eenmaal een jong meisje, ik meen dat ze maar rond de 14 jaar was, als straf in een isoleercel moeten gaan zitten.*

VRAGEN van wie zij tekenmateriaal + breiwol en naalden kreeg

+ VRAGEN wie op bezoek: enkel familie (Ronse, Wallonië, ...) + oude vriendinnen van Ronse + andere Kerlinnekes .....

*welke andere Ronsenaars zaten daar samen met U? + beschrijf hun toestand, wat hebben zij daar speciaals meegemaakt..

In mijn deel zat ik enkel met mevrouw Irma Demedts, de moeder van Frans Dekeyser die later huwde met mijn zuster Anne Marie. Het was nogal een moeilijk mens waarvoor ik wel eens moest tussen komen om één of ander probleempje met een andere gevangene op te lossen.

In dezelfde tijd zaten daar ook de echtgenote van Leo Vindevogel en allicht één van zijn dochters, ik weet geen naam meer.

Op mijn afdeling was de samenstelling van de mensen heel verscheiden. Er waren zowel volkse mensen als intellectuelen en zo.

++++++++++++++++++++

NOOT: op volgende voorbereide vragen hebben we slechts in één geval nog een antwoord gehad. Interviewen heeft zo zijn beperkingen.

*hoe hebt U elkaar HOOP geschonken:

-delen van (voedsel.....)pakketten
-vertellen over .....
-bidden
-lezen van ....

*wie hebt U na uw gevangenschap bezocht + waar waren zij opgesloten:

*wat hebt U gebracht ter ondersteuning van de gevangenen: zelfgemaakt eten, boeken, ...

*hebt U brieven geschreven aan WELKE gevangenen: wie + regelmaat
+ wie/waar zijn zij nog bewaard?

*hebt U kennis van SLECHTE behandeling van gevangenen?
**welke soort + bij wie?

**was er de mogelijkheid om een KLACHT in te dienen + welke opvolging erop (meer problemen, ...)?

*hebben uw ouders of nonkel stappen gezet bij een POLITICUS om hulp te krijgen?
**wie = ...
**welke hulp werd gevraagd

*hebben U of uw vader ooit iemand van de MEDEGEVANGEN verteld over jullie Jodenhulp?

*geregeld moest U vanuit Nukerke naar Ronse komen; ooit een probleem geweest met één van de zonen, U, uw pa of nonkel .....

*waar werkte zuster Lucie + in welk soort fabriek + nog brieven bewaard
+ uw bezoek aan haar: waarom + beschrijf +

*hoeveel mensen van Uw familie zijn er
**VERVOLGD + geseponeerd
**VERVOLGD + veroordeeld

*GESEPONEERDEN: waarom alleszins vervolgd/lidmaatschappen....???
+ waar zijn hun dossiers??????

*VERoordeelden: idem
+ waar zijn hun dossiers?

*was er in de gevangenis een POGING tot zogenaamde HEROPVOEDING?
-bij u en vrouwen
-bij uw pa en de mannen? + HOE was dat inhoudelijk, regelmaat, ...

*hebben Ronsese veroordeelden die Ronse hebben VERLATEN omwille van ..... + zich op één of andere manier ONDERLING georganiseerd: U sprake van Jacqueline Vandenhole, Jean Deruyver, ...?

*monitrice geweest van KINDERLANDVERSCHICKUNG?
+ haar zus Lucie .....

<u>Lidmaatschappen V.A.V.V. + D.M.S.</u>

*wat is het VERHAAL achter de V.A.V.V.:

**begin, anekdotes, einde, ...
**waar
**met wie nog van Ronse
**wie georganiseerd of gevraagd om deel te nemen
**kantoor EN/OF verantwoordelijke te Ronse of Oudenaarde
**anekdotes
**wie is van de Ronsenaars vervolgd/veroordeeld?

*waar was het lokaal van DEVLAG in de Hoogstraat?
*KLV: wie nog naar Kinderlandverschickung geweest + hoe geholpen,...

*grootte van de jeugdafdelingen van NSJV + DMS = aantal leden, aantal afdelingen, ...

*brief Kerk 15 maart 1943: welke reactie thuis erop

*welke kopstukken te Ronse gekend van coll.

*familie: **sprak moeder Frans of Nederlands – als Waalse
**waarom in Nederland gaan werken?
**opvang in Wallonië na bevrijding: wie .... + hoe lang ....

*wat is het VERHAAL achter de D.M.S.:

**begin, anekdotes, einde, ...
**waar
**met wie nog van Ronse
**wie georganiseerd of gevraagd om deel te nemen
**kantoor EN/OF verantwoordelijke te Ronse of Oudenaarde
**anekdotes

*moeder veroordeeld omwille van toelating kinderen Hitlerjeugd:
wie + waar

*band met K.S.A.: welke priester heeft gepreekt tegen het communisme?

*kent U het statuut van Rechtvaardige + ... interesse?

*wilt U met hen verenigd worden:
**gewoon onderling
**voor een eerbetoon: in de stad Ronse + via Rechtvaardigeprocedure Yad Vashem

*was vader oudstrijder WO I?
+ waar is het archief van uw vader
+ is zuster Lucie (1922) nog in leven = OVERLEDEN!!!!

*nonkel ..... was bij de Fabriekswacht: wat betekende dat concreet? = welke fabrieken heeft te Ronse of omgeving bewaakt

Mijn nonkel heeft niet in Ronse aan bewaking gedaan maar in Chièvres.

+ waar is zijn archief?

*ruitentikkerij bij jullie + wanneer

*wanneer al dan niet gevlucht + wie naar waar
+ waar gearresteerd
+ naar grootouders langs moeders kant: hoe lang ...

++++++++++++++++++++

zie ook elders interview met Prudent De Bonte.

zie ook elders interview met Armand Vancoppenolle.

++++++++++++++++++++++++++++

Georges Vancoppenolle en Jacqueline Roos

* Georges Vancoppenolle + °Ronse, 09 april 1921 + sectorleider der BNB Ronse

+ zijn eega en toenmalige medelid der verzetsgroep BNB

= mevr. Jacqueline Roos + °Ronse, 08 augustus 1924.

*oud-weerstanders M.N.B.: zie Artikel Annalen 2003.

*datum interview: + woensdag 04 oktober 2006
+ woensdag 11 oktober 2006
+ woensdag 25 oktober 2006
+ 8 november 2006.
+ donderdag 14 december 2006.
+ OPGELET: vermoedelijk nog een reeks meer want ook interviews gemaakt met naslag ervan doorheen allerlei aan vooral de BNB verbonden werkdocumenten. Hoe ik dat nog moet terug halen in onderhavig geheel aan interview; geen idee momenteel - misschien voor een latere editie, laat me hopen ... Minstens één allicht tweemaal mee geweest zoon Milosz.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse:

Heer = student Nijvel normaalschool van 1939 tot juni 1942.
Woonde : Wijnstraat 20. Bij de inval van de Duitsers verplicht naar Frankrijk moeten trekken (zie DE ROUCK p. 185)
Mevrouw: 1940-1942: Sancta Maria Ronse. Woonde : thuis..

NOOT: in de Wijnstraat woonden ook:
JDB + Jean Morel + De uitbaters Neerdaels + Le Combattant …+ Scherpings
+ zwarten: ……

*opleiding tijdens de oorlog: *Normaalschool Nijvel van … tot ……..*

++

<u>OPGELET want!!!!</u>

<u>Commentaar1</u>: dit koppel en vooral hem hebben wij zeer veel malen geïnterviewd. We hebben voor een belangrijk deel duidelijke evolutie met hen kunnen meemaken - of zij met ons? We herinneren ons goed hoe we, reeds staand in de kleine hal voor hun appartement, opeens zegden tegen de ons uitwuivende Georges Vancoppenolle, dat e aan het (beginnen) denken waar om zekere CRITERIA rond verzet te ontwikkelen. Hij reageerde zoals hij bij wijze van spreken niet anders kon .... Dat werden uiteindelijk criteria voor geheel het politiek handelen der bezette Belg (en in theorie ook voor de bezette Keeskop, Fransman, ... - al was deze insteek van ons niet naar de zin of overtuiging van onze heer promotor BeeDeeWee, die ons dan (???) ook toen we het ter zake manuscript via hem wilden voorstellen aan een

uitgeverij ons niks anders dan ... - het verhaal moge bekend zijn en blijft oneindig droevig of hoe de zgn. vrije wetenschapper al even geringschattend uiteindelijk handelde, als de zeer bejaarde en blijkbaar eeuwig verzetsleider Georges Vancoppenolle - tien toch). Jacqueline Roos zei ons nog eens en het waren als het ware profetische woorden "Je gaat meer ontdekken dan dat wij weten". Ze heeft nog eens op haar manier diplomatisch een grap (dat kan als combinatie) gemaakt rond "*Albert Bauwens*", het groot stuk crapuul in de rangen der BNB en die daar ook voor BNB enorme problemen (...) zou veroorzaken. Wij waren immers zowel aan het evolueren of steeds dieper aan het onderzoeken/bevragen en hij was uiteraard ook aan het evolueren, op zeer oude leeftijd. Eega Jacqueline Roos had iets in de mot bij wijze van spreken, want aan de telefoon zei ze ons ooit iets als laten we het formuleren als "*Dat wij veel info hebben gegeven zodat gij ...*" Ten andere begrepen we ook wel - we zijn meestal zeer lang tegenover allerlei themata aanvaardelijk want goedgelovig en beginnen traag maar dan gestaag verder te 'zien' om dan ook meestal zekere alternatieve denkwijzen te beginnen ontwikkelen (een sociaal of maatschappelijk zeer ongezonde denkwijze in de Lage Landen en die altijd wordt gesanctioneerd - altijd, met ontslag wegens de bekende redenen, bedreigingen allerhande en ...) dat ze eigenlijk wou zeggen dat ze beiden zelf om redenen, die we uiteraard goed begrepen, niet echt het zeer interessante 'alles' rondom hun verzetsgroep BNB-MNB konden zeggen. Of dat zij beiden geen SWOT-analyse zouden vertellen aan ons, de naarstige neerschrijver. het ware probleem zo niet schandaal is dat ook of zelfs academische historici rond WO II en politiek, helemaal geen SWOT-analyse durven te maken of correctie het niet willen. We weten er als afgevoerd en sindsdien compleet maar werkelijk compleet doodgezwegen (wat zouden deze mensen verheugd zijn over onze echte dood voor 'alles' toch eens min of meer aanvaard gaat worden - of ook een moreel schandaal, althans in onze eigen ogen) doctoraatsstudent in zowaar het thema politiek en WO II aan de afdeling der zeer moderne geschiedenis der UG voorheen RUG veel van - en voer voor een nabije tekst op deze webzaait en zeker niet, bijvoorbeeld, in een modern door meestal of altijd dezelfde academici geleid 'wetenschappelijk' tijdschrift.

Commentaar2 (versie uit 2024 uit ander document) vanuit ons document der politieke stambomen Ronse", deel in zake één van de zeer vele politiek relevante families waaron beiden betrokken waren:

Georges Vancoppenolle derhalve zijn toenmalige verloofde Jacqueline Roos (vanaf 05 november 1942 verloofd en gehuwd in april 1946) maken onder meer deel uit van deze verzetsfamilie. We zijn zeer kritisch geworden voor georganiseerd verzet doorheen onze redelijk lange en vooral zeer intense onderzoekingen naar politiek en WO II. Omdat we zeer, werkelijk zeer welkom zijn geweest ten appartemente Vancoppenolle - Roos en we zeker sympathie hadden - en nog hebben - maar er dus een maar bij kwam; deze woorden hieronder en dank voor BEGRIP....

Deel 6 Verzetsstamboom van de familie Bockstal1: = **zeker deel liberalen**

.....

+ NOOT: bij deze moeten - moeten! - wij een zeer persoonlijke en tegelijk belangrijke wetenschappelijke en politieke opmerking maken dat wij meer in het bijzonder in de eerste tijden van ons onderzoek talloze malen op bezoek zijn geweest bij het koppel Georges Vancoppenolle - Jacqueline Roos. Wij zijn daar vanzelfsprekend zeer dankbaar voor en danken speciaal dat zij geduld hebben getoond omdat wij duidelijk zoekend waren, naar

allerlei 'details' of met 'rare' vragen en zo voort, eerder afwijkend van normale gesprekken rondom het fenomeen verzet.

Wij willen met klem toch benadrukken dat wij met name het engagement van mevrouw Jacqueline Roos dat zij niet in het minst LEVENSLANG ten opzichte van de zwakkere medemens heeft getoond, op de diepst mogelijke wijze willen eren. Het is niks anders dan een voorzetting van een oprecht verzetsideaal of dienst voor gemeenschap. Er zijn in Ronse zeer veel straatnamen voor uiteindelijk prutsers van lokale politici zelfs tijdens hun leven uitgedeeld en voor eeuwig opgehangen en gebruikt. We hebben ooit eens ergens publiek gezegd dat net Jacqueline Roos, ook als één der nogal zeldzame vrouwen in het aktieve of georganiseerde verzet te Ronse een straatnaam zou mogen krijgen. Ze heeft ons daarvoor nadien gecontacteerd en ontroerd bedankt. Het is nogal vanzelfsprekend dat zij tijdens nogal wat van haar opdrachten als koerierster van soorten correspondentie aan de dood is ontsnapt, in niet minder dan de extreem gevaarlijke jaren 1943 - 1944 waar Ronse zowel voor de FG, de Gestapo als de GFP als het ware geliefde jachtvelden waren, met lokale vestigingen zelfs van de GFP te Oudenaarde en voordien te Ronse - nota bene in een huis waar we ooit zelf woonden! Haar inzet getuigde van een enorme moed en wij geloven in de oprechtheid van de betrokken daden. Desalniettemin zijn wij doorheen ons onderzoek nogal sterk geëvolueerd (helaas onze zgn. promotor niet eveneens), wat dus ook een gedeeltelijk meervoudige interpretatie moest meebrengen ten opzichte van haar eeuwige verloofde annex echtgenoot (ondertussen overleden) en - ergens jammer genoeg - ook ten opzichte van zeker verzetsdaden van haar. Twee maal hebben wij en haar het daar weliswaar zeer kort en met zekere menselijke onvolmaaktheid in de uitdrukkingen over gehad. Daar willen wij verder nooit iets over verklaren.

Het enige dat we nog willen toevoegen is dat toen we 'meer' begonnen te weten en/of beseffen we aan met name Georges Vancoppenolle slechts één maal en zeer voorzichtig iets hebben gevraagd omtrent de haarknippingen die door BNB zijn uitgevoerd na de bezetting, voor een enorm en blijkbaar zeer stil dus passief meedoend publiek op de Vrijheidsplaats. Zijn antwoord heeft ons geschokt want hij legde de verantwoordelijkheid bij enkele leden van BNB terwijl hij er nochtans bij was én hun leider er van was. Men moge toch beseffen dat wij weliswaar interviews hielden maar bij een hoogbejaard man. Ook hebben wij in een beginstadium - schriftelijke - toestemming van hem gekregen om het gehele door hem gevormde BNB-archief door te nemen. Ergens hebben wij allicht nog een kopij van die verklaring, hopelijk. Helaas gebruikten we toen nog geen fototoestel en hebben veel met de hand overgeschreven en enkele kopijen gemaakt. Ondertussen blijkt dat dit zelfde archief nu tot 2045 bij het Rijksarchief niet in te zien is. En dat is niks anders dan een schande want pure geschiedenisvervalsing.

Hoe dan ook. Als zeer belangrijke betrokkenen uit het georganiseerd verzet naast - niet te vergeten en uiteraard extreem niet te onderschatten!!! - ook al zgn. academische historici (zeg gerust de overgrote meerderheid ervan) mogen mist spuien of gewoon ons bedriegen omtrent het heerlijke, noodzakelijke of vaderlandslievende of tralalakarakter van Het Verzet, mogen of moeten wij dat als vrij denkende onderzoekers zeggen. Academische historici die publiceren, de media bevolken e.d.m. zijn meestal ook letterlijk onvrije mensen of loonslaven. Indien het zogenaamd georganiseerd verzet zogenaamd gestreden heeft voor een democratisch ideaal - wat wij enerzijds erkennen en anderzijds volstrekt moeten ontkennen want een tegendeel moeten vaststellen - dan hebben wij als onderzoekers alleszins de plicht echt dat democratisch ideaal zo goed als mogelijk te proberen verwezenlijken. Op een dag verlieten wij het appartement uitgezwaaid door Georges Vancoppenolle en als het ware op

onze kousenvoeten zegden wij ineens, daar in die kleine hal, dat wij aan het denken waren om 'criteria' te gaan uitdenken om La Résistance te proberen evalueren. Hij lachte schamper. Later, als onderdeel van een heus officieel doctoraat in de geschiedenis begonnen in de zomer van 2013, zei onze formele promotor daar letterlijk over: "Jouw definities zijn de beste ter wereld". Hij gaf eveneens begin 2015 toen wij al doodmoe door het jarenlang waanzinnig intensief werk - opzoeken en nadenken - en reeds voor de vierde, opeenvolgende maal kwamen vragen om zijn promotende hulp te verkrijgen bij een deftige uitgever, voor de uitgave van ons eerste hoofdwerk, dit als antwoord: "Je werk wordt klassiek maar we gaan het nooit elders onderzoeken". Dat getuigt van weinig historische of althans totaal geen wetenschapshistorische kennis want alles wat als klassiek wordt begrepen op een dag in eender welk onderdeel van de wetenschap, wordt vanaf de volgende dag dat het na aarzelingen of weigeringen eindelijk ergens wordt aanvaard overal druk becommentarieerd, nagevolgd en - wat ons betreft - liefst verdiept of domweg verbeterd. Blijkbaar zijn we 'teveel' geslaagd in onze overwegingen die we stilletjes aan die oude man Georges Vancoppenolle hebben uitgedrukt. Natuurlijk en zoals Jacqueline Roos het ons ooit eens zei: "Als je die tijden niet hebt meegemaakt, kan je er niet (of zei nauwelijks/nooit ...?) over oordelen". Wat dus de nauwgezette weegave van haar overweging was, weten we helaas niet meer, maar de strekking heeft zeker belang. Anderzijds-anderzijds, elke tijd heeft belang om voorgaande tijden te proberen zeg te beoordelen, ook al omdat er onmiskenbaar in deze tijden zo althans kwantitatief veel over die tijden rondom WO II wordt gepraat en geschreven. En wij moeten ook gedreven zijn om net de tijden rondom WO II intens te bestuderen om persoonlijke redenen.

Dat neemt allemaal niet weg dat wij nog steeds de overtuiging zijn toegedaan dat een moedige of kranige en oprecht vaderlandslievende of menslievende dame als Jacqueline Roos, in Ronse een straatnaam waardig is, al is het een steeg of een parkje of ... - inderdaad ook omdat ze heel haar verdere leven - meer dan vijftig jaar lang - zich onbaatzuchtig en ongetwijfeld deskundig heeft ingezet voor wat de zwakkere medemens noemt.

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*wat was het belang dat de officiële, georganiseerde weerstand hechtte aan eerder symbolische vormen van verzet: zelf georganiseerd, zelf afgedwongen, …. (zie ook verder i.v.m. het blad "RONSE VRIJ")? Geef voorbeelden. Talloze voorbeelden van tricolore vlaggenophanging e.d.m. in Région des Colinnes: gevolgd in Ronse?

*heeft het verzet te Ronse 'echte' verzetsdaden gepleegd op symbolisch geladen dagen (zie misschien boek van Roger Cantraine)?

OPZOEKEN: Roger Cantraine, Avenue Vauban 28, 7800 Ath, 068/28.45.88.

+ NOOT 2025; zeer helaas zijn we deze opperleider van het BNB niet gaan opzoeken, een grote gemiste kans. Bovendien zijn we via de bekende via ook met absolute zekerheid te weten gekomen dat de man zich alleszins 'informeel' sterk heeft geëxcuseerd door de folteringen begaan door zijn BNB te Ronse, vanaf de bevrijding..

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

Mevr. Roos vertelt dat ze op het moment van … Zat te wenen aan tafel, en dat ze net als haar vader niet wenste te blijven in een land bezet door de Duitsers. Haar moeder daarentegen……

Mevr. Roos heeft met haar moeder nog eten gebracht aan Franse en Belgische krijgsgevangenen die in de Usines Stockman (over de Pessemiersbrug) in de Saint-Sauveurstraat zaten. Ze konden dit doen zeer veel problemen: eenmaal heeft een soldaat met zijn bajonet gedreigd.
VRAGEN of ook andere individuele Ronsenaars dit deden.

VERDER VRAGEN

*hebt U ooit zelfs geregeld gedachten gehad in volgende zin: "We zijn wel militair overwonnen, maar geestelijk helemaal niet verslagen"?
-vanaf welke periode had u deze idee (direct na de bezetting, vanaf 1941, na de val van Stalingrad,….)?
*beschrijf in het algemeen welke morele evolutie U meemaakte gedurende de oorlog:
*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?
*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

GV weet niets errond.

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

Het pamflet kwam van het OF, dat ook Ronse Vrij- Renaix Libre uitgaf (door Marcel Massez gedrukt). Het werd uitgedeeld in bussen of van vriend tot vriend verspreid. Er was enkel een Nederlandstalige versie. Er werd onder elkaar over gesproken en met gelachen. Het deed enorm deugd om zoiets te lezen. Mevrouw verklaart dat ze bij het lezen van dergelijke humor ook minder angst had dan wanneer ze bijvoorbeeld een door de geallieerde luchtmacht gedropt pamflet las.

Ze weten niet dat er nog dergelijke pamfletten zijn uitgedeeld.

Ze kennen de onderstaande 'handtekening' niet.

GV denkt dat er van de bevrijding een film bestaat, gemaakt door Antoine Dopchie: zoon weet niet waar deze film gebleven is.

HUMOR ALS WAPEN:

*de eerste grappen herinneren: al in 1940-1941; zie Struye dagboek.

*"Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler":

NOG VRAGEN of hij deze grap kent

GV vertelt volgende grap: "een hoeve. Het varken wordt gedood… een boer of een Duitser komt binnen en zegt: das Schwein ist tot."
Ik vertel hen de 'volledige(r)' versie van JDB en herkennen het niet. Deheer antwoordt dat er allicht diverse waren.
Mogelijks is door de tijd de 'goede' of meer logische versie vervaagd geraakt….

GV kwam op 15 augustus 1940 terug uit Frankrijk; hij legde nadien pas in september examens af. Hij herinnert zich dat ze onder de studenten het volgende schooljaar, 1940 - 1941, zeker grappen over de Duitsers hebben gemaakt - in besloten kring (want er waren volgens hem ook zwarte studenten die men niet kon vertrouwen).

Dergelijke grappen 'nam' hij zeker mee naar Ronse! Hij herinnert zich geen specifieke grappen van die periode.

*hebt u hiervan nog documenten?

Neen.

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

Men heeft wel eens van het woord "les shleuh" gehoord (volgens Morel) maar zij zeggen dat men normaal altijd het scheldwoord "les Boches" gebruikte

GV kent de naam "Goliath" vermits hij er zelf eens door ondervraagd is op de Werbestelle (in de Harmonie op de Grote Markt).

In de dertiger jaren, herinneren zij zich beiden zeer goed, werd Hitler in België de antichrist genoemd.

VRAGEN of dit in de oorlog ook gebruikt werd.
J. LOIX, L'héroïque résistance à l'ennemi dans la région des Collines durant la Seconde Guerre mondiale. Deuxième partie de la Vie Quotidienne des Flobecquois et Wodecquois, Flobecq, 2000. (p. 10001-10525)

*p. 10014: periode begin 1944: "L'histoire du jour: tu connais la nouvelle? Non. Les Allemands ont pris une ville en Russie! A, laquelle? RETROGRAD!"

Hebben deze grap tijdens de oorlog gehoord.

*Heeft men het volgende 'gebed' ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?

VOLGENS HEN HEEFT MEVR. KETELS VEEL DOCUMENTATIE!!! NAZOEKEN

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse.
n. 5, september 1942.

*p. ?: herhaling van het 'Onzevader' van enkele maanden geleden.

"In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk
U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,
Geef ons die honderd gram meer brood
en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.
Amen."

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?

--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

Ze kennen nog volgende tekst:

*"Viens mon petit fridolin
Si tu veux prendre un bain
Les poissons de la Manche
Mangeront à leur fin.*

*De Dunkerque à Calais
.....
"*

Er waren nog verzen en coupletten, maar die zijn ze vergeten…… het lied werd gezongen.

OPGELET: “fridolin” is blijkbaar een algemeen Franstalig gebruikte bijnaam voor Duitser:
NAZOEKEN! Zie bij sluikblad L’Insoumis (1941)

OPZOEKEN: volledige tekst + melodie.

Mevrouw kan de melodie nog neuriën.

NAVRAGEN: dateert dit uit het begin van de oorlog, namelijk (kort) na de mislukte aanval op Engeland? Cfr. La MANCHE!

VERGELIJK met dergelijke verdrinkingsliedjes in het Nederlands …….

GV herinnert zich dat in de winter van het schooljaar 1940-1941 (het was donker!) ze te Nijvel met een 4-tal studenten rondwandelden en spontaan begonnen te zingen van: “Wir fahren gegen Deutschland”. Het werd gezongen op de originele melodie van de Duitse versie.

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…).

GV weet niets van: 23 februari, 7 november…..
Ze hielden zich bij het B.N.B. niet met politiek bezig.
DOORVRAGEN wat dat betekent……..

*ZIE HET clandestiene blad: DE VERBROEDERING. ORGAAN DER KOMMUNISTISCHE PARTIJ. FED. RONSE - GEERAARDSBERGEN. 28 Februari 1942.

*p. 1: “HET ROODE LEGER BESTAAT 24 JAAR!
LEVE STALIN!
LEVE TIMOSJENKU!
LEVE HET HELDHAFTIGE ROODE LEGER!

Op maandag 23 februari j.l. vierde niet alleen de Sovjet-Unie, maar tevens gansch de vrije wereld het 24 jarig bestaan van het roode leger….”

-kende men deze oproep tot vieren van de verjaardag van het Rode Leger? Hoe is dit gevierd (enkel door communisten?)?

Neen.

-heeft U dit clandestien communistisch blad in handen gehad?
GV heeft het 1 maal in zijn handen gehad en heeft het direct teruggegeven aan diegene die het hem toonde. Hij weet niet meer wie.
GV heeft geen contact gehad met Gaston Vandekerkhove.

10 MEI = inval van Duitsers in België.

GV stelt dat het B.N.B. nooit bloemen heeft gelegd want "ne pas se faire remarquer" was hun uitdrukkelijke motto!!!
Zie zijn oproep dd……. 'om niet te babbelen'.

<u>21 JULI = nationale feestdag.</u>

GV is nooit naar een Te Deum geweest eens hij in het verzet zat omwille van de net vernoemde veiligheidsreden - die trouwens opgelegd was door de nationale leiding.

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 2, zaterdag 27 juni 1942.

*p. 3 (?): "21 Juli.
Ronsenaars, die dag zal door U allen gevierd worden.
Allen zult gij de nationale kleuren dragen.
Die dag zult gij uwen dooden herinneren gevallen in 14-18 en 40 onder de woeste en laffe slagen van den Duitschen overweldiger.
Denkt aan de vrijheid voor de welke U voorvaderen gestreden hebben en aan welke Gij zoveel houdt.
LEVE 21 JULI
LEVE BELGIË VRIJ."

-welke was de respons op deze oproep? Heeft men bepaalde akties gedaan (doden herdenken door …., de nationale kleuren dragen,….)

GV herinnert zich wel dat verschillende leden van het B.N.B. te Ronse een tricolore speld droegen, maar ONDER de (linker) kraag van hun vest. Dit gebeurde in elk geval niet systematisch. Waarschijnlijk rond feestdagen zoals 21 juli en 11 november.

VRAGEN aan anderen! NOG MEVROUW ROOS ook!
VERGELIJK met het verbergen van de uniformen bij de jonge scouts!
VERGELIJK met het openlijk dragen bij JDB: bij hem waren er geen 'echte' verzetsactiviteiten zodat hij dus niet direct een groot risico liep bij een eventuele verhoring!!!!

OF heeft men bijvoorbeeld slechts eens 'speciaal' gedacht aan het vrije vaderland (wat betekende dat dan? Een gebed voor het vaderland, …….)

-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?
-heeft U het doorgegeven? Aan wie?
-van wie kreeg U het?

Hij heeft het verschillende malen gekregen en steeds na lezing teruggeven aan degenen van wie hij het gekregen had , nl. Cesar en Isaï Meuris.

-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte

Neen.

-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?
/

*RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 3, Bijzonder nummer 21 JULI 1942.

-hebt U dit speciaal clandestien nummer m.b.t. 21-juli gelezen?
-welk gevoel had U bij dit lezen (het doet er niets toe, trots, schrik, wanhoop,…….)?

1 NOVEMBER = Allerheiligen.

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?

GV herinnert zich nog iets vaags…….

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?
/
-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?

Neen.

NOG OPZOEKEN alle bestelbonnen eind oktober 1940-1943 i.v.m. bestellingen van het stadsbestuur van bloemen voor alle doden….!!!

7 NOVEMBER = Russische revolutie.
/

11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.

*zijn er manifestaties geweest op 11 november?

11 november 1940: in het Koninklijk Atheneum van Ronse. De leerlingen van het laatste studiejaar (de rethorica) wandelen door de gangen van de school met een Belgische vlag en Belgische …… De directeur reageerde …….HOE…..maar de manifestatie bleef zonder enig gevolg.
Zie OOK ANNALEN 2003: vollediger verslag aldaar.
-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

15 NOVEMBER = dag van de dynastie.

*zijn er manifestaties geweest op 15 november?

-welke jaren?

-onder welke vorm (bloemen aan monument WO I, tricolore vlag aan belangrijk gebouw, ……)

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

*NB: herinnert U een speciale activiteit op Rerum Novarum?

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Ja*, voortdurend vanaf het begin van de oorlog tot op het einde wanneer we zelfs opdrachten via deze radio verwachtten:*

-vanaf het begin: op kot in Nijvel: we zaten met 2 studenten en luisterden samen met de verhuurders naar de BBC;

-vanaf het begin: thuis luisterden we samen met de ouders;

-nadien op de vlucht; zowel bij de ouders van Roger Cantraine als op de boerderij op Grand Monchaut;

-thuis bij mevrouw Roos was er een ingekwartierde Duitse officier: hij luisterde mee naar de BBC…… NOG VRAGEN MEVR. ROOS hoe en wanneer + thuisadres……

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

We wilden ware informatie verkrijgen in tegenstelling tot Zender Brüssel die we niet vertrouwden omdat hij onder Duitse leiding stond.

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?

Ik had thuis op mijn kamer een kaart vanaf 1941. Zeker vanaf 1942 heb ik deze kaart regelmatig aangepast omdat ik immers afgestudeerd was en terug thuis verbleef. Mijn vader hielp er toen aan mee. Ook op kot in Nijvel had ik een kaart op mijn kamer.
Ik heb deze kaart (medio 1944 NOG JUISTE datum NAKIJKEN) op mijn onderduikadres in Le Grand Monchaut meegedaan.

De reden achter deze kaart was dat we wilden zien hoe de Duitsers vooruit en achteruit gingen.
NOG VRAGEN: een wereldkaart, of een Europese + speciaal aangeschaft, …?

-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

Neen.

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

Neen.

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond!?

Kende het niet.
Adolphe Hullebroeck maakte overigens deel uit van het O.F. (zie Deconinck p. 303).

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?

Neen. Hij ging wel soms naar de cinema maar heeft geen herinneringen van dergelijke incidenten.

-welke waren deze cinema's?

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

De grootouders van mevr. Roos, nl. Jozef De Beyter in de Moortelstraat, hadden een textielfabriek (stof voor hemden,…) en wilden niet met de Duitsers medewerken. Als sanctie kregen ze geen electriciteit meer. Ze hebben hun fabriek allicht eind 1940, begin 1941 stopgezet. Mevr. Roos geeft het tegenvoorbeeld van textielfabriek Rafaël De Waele die WAARSCHIJNLIJK collaboreerde GV merkt spontaan op dat hij Rafaël De Waele heeft gearresteerd na de bevrijding. HIEROP DOORGAAN!
NOG VRAGEN hebben ze spontaan hun fabriek stopgezet OF, wat meer waarschijnlijk is, wilden ze 'gewoon' niet meewerken en werd daarom hun electriciteitsvoorziening gestopt WAARDOOR ze wel moesten stoppen?

Volgens beiden kan ik nog voorbeelden van dat gedrag vinden bij Guy Termonia, …, Brugge, ... BELLEN

+ NOOT 2025; helaas ook vergeten contacteren/bezoeken....

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….

RAR + SOMA.

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

Neen.

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?

Neen.

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?

Neen.

*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

Beiden zijn zeer zeker van het volgende. Wanneer ze op straat een zwarte tegenkwamen zegden ze in hun hoofd "sale boche". Volgens deed iedereen dat. Voor de rest herinneren ze zich geen specifieke vervloekingen

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?

GV zat op het einde van de oorlog veel in la Region des Colinnes (Ellezelles, Saint-Sauveur,...). Hij weet zeker dat verschillende boeren daar het oude uur bleven gebruiken, maar waarschijnlijk met het oog op een gewoonlijke omgang met hun koeien, dan dat het te maken had met een soort van verzet.
Hij herinnert zich daarentegen wel dat de boeren tegelijk spraken van <u>het Duitse uur.</u>

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?

GV weet absoluut niets van een zogenaamde oorlogsfiertel!

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?

-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?

*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1994 te Flobecq)?

Neen.

*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 18 maart, de H. Aartsengel Michaël)?
Neen.

*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa's overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

Inderdaad, zeker vanaf 1943 zagen we veel dergelijke vliegers overkomen richting Duitsland.

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?
NOG VRAGEN: heeft het verzet daar soms aan deelgenomen?

*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?

Neen.

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).

Neen.

*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?

Neen.

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

Neen.

*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?

Neen. Volgens GV werden ze door het verzet snel genoeg gearresteerd opdat ze dergelijke zaken zouden kunnen doen hebben.

*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?

-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?

We hadden thuis een grote en kleine Belgische vlag. Deze zijn gewoon de hele oorlog in de kast gebleven. Ook bij de Duitse inval op 16/08/1944 (NB deze datum hebben we duidelijk verkeerd genoteerd...) *werden ze niet gevonden.*

-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?

Neen, geen tijd daarvoor. We droegen anderzijds geen uniform met onze verzetsgroep maar wel een speciale muts en een armband.

*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).

Vader verkocht in zijn winkel bij de bevrijding kleine tricolore zwaaivlaggen.

*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?
…….

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

-in de Harmonie op de Grote Markt was de Werbestelle.

NOG EXTRA VRAGEN:

*was er een georganiseerde dienst om mensen TE VERMIJDEN mee te DOEN of zelfs maar te KIJKEN naar gebeurtenissen die met Duitsers of zwarten te maken hadden?

Neen, niet bij het BNB. Onze weerstandsgroep zou dit zeker niet gedaan hebben vermits we ons zo weinig mogelijk wilden laten zien. We wilden zo weinig mogelijk opvallen, de aandacht trekken!
NOOT: vergelijk dit met het pamflet door GV opgesteld (waarschuwing over gevaren babbelen!)

-waren / zijn hier opdrachten (DOCUMENTEN) over?

Neen, niet bij het BNB.

-zie p. 237: “châtiment des collaborateurs de l’ennemi”: het gaat wel over STRAF
+ p. 240: dénoncer les collaborateurs
NOG VRAGEN

+ wat met geval postman en verhaal JDB:

JDB had een gebuur die een vermoedelijke zwarte was. Hij werd door het verzet doodgeschoten. Hij ging naar de begrafenis in Sint-Hermes. Aan de ingang van de kerk stonden 2 of 3 weerstanders. Ze keken hem aan en vroegen hem: “Wat doe jij hier?”. Hij antwoordde: “Ik ga naar de begrafenis van een gebuur”. En ze hebben hem met rust gelaten, ook nadien. Dit ‘incident’ is te vergelijken met het incident met de postbode (zie mevrouw Dejonghe - Lauwers)

Mevr. Roos zegt dat bij dergelijke begrafenissen van zwarten de stad gelijk dood was. Ze zegt letterlijk: “’t Is niet voor ons”!;
Er was geen directief of afspraak maar als men bij toeval voorbij dergelijke gebeurtenis zou langsgekomen zijn (cfr. begrafenis, Duits concert,….) dan zouden we wel andere mensen afgeraden hebben om daarnaar toe te gaan.

*NOG NAKIJKEN de delen van la Voix des Belges die ik in bezit heb, en die gaan over (oproepen tot) symbolisch verzet.

-nr. 1, augustus 1941: gebruikte men de “V” veel in Ronse; waar en wanneer?

De ‘goede’ V werd door het M.N.B. soms gekalkt, vooral op de verschillende officiële plakborden van de Duitsers. Er waren er aan het station en één op het einde van de Oude Vest (nu optiek Seynaeve).

Het OF heeft volgens hen ook de V gekalkt.
Mevr. Roos zegt dat er werkelijk alle dagen wel nieuwe berichten e.d.m. uithingen. Er stond altijd wel volk te kijken. Er werd daar echter niet veel commentaar gegeven op de berichten vermits te gevaarlijk, tenzij tegen goede bekenden.

De V werd ook ‘gezongen’, door beiden alleen of in kleine groepjes van 2 of 3 (als beginnoten van Beethoven, in morse! NOG UITLEGGEN). *Het was een reactie op rondmarcherende, zingende Duitse soldaten. Dit gebeurde niet luidop maar door te “murmurer” (= fluisterend). In dergelijke gevallen durfde men al eens stilletjes misprijzend zeggen: “Ils sont nouveau là.”*
Mevr. Roos meent dat ze dergelijke zaken omdat ze zich niet vrij voelden. Volgens haar was het een soort van stout gedrag zoals kinderen ook durven!

-kende men de ‘nieuwe’ betekenissen voor de V: zie onderaan?

-nr. 13, april 1942 diverse oproepen tot symbolisch verzet: OOK in Ronse opgevolgd?
NAGAAN per onderdeel!

A: niet gevolgd want “Restez cachés! Ne manifestez pas!”
B : -zelf niet opgevolgd ;
-ook niet nagekeken of de Ronsese bevolking dit opvolgde!
C: zijn vader heeft hem dat nooit verteld.

Mevr. Roos benadrukt dat het de eerste jaren (1940 en 1941) allemaal veel kalmer was. Al deze acties, waartoe hier opgeroepen werd, waren volgens haar ‘abstracter’, wat kinderachtiger’. Het was meer om te TONEN = “We zijn niet akkoord”.
Ze vermoeden beiden dat dergelijke acties vooral in de grote steden gebeurden, zoals Luik en Brussel (noemen deze steden op).
Mevr. Roos zegt dat “het werk begonnen is” in 1942.

*Deed men bij ANDERE oproepen in de krant STEEDS FEEDBACK: gaf men deze observaties door als inlichting, waren er rapporten over?

NEEN.

Toch de rapporten in zijn ARCHIEF NOG CONTROLEREN!

*Annalen, p. 239: hebben deze dames ook vlaggen gemaakt?

Neen.
NOG NAVRAGEN bij Maurice Bouchez, want het was zijn familie (zat toen wel in Duitsland).

*Annalen, p. 240:

-Radio Belgique Libre: was dit zogezegd de Engelse radio of de BBC waar iedereen naar luisterde?

Ja, overdag luisterde men naar de BBC zelf, en vanaf 19 u 15 naar deze - Belgische - zender, in het Frans. De spreker was Victor De Laveleye. Er was ook een zender in het Nederlands.

-"dénoncer les collaborateurs": kent men nog alle namen?
Eens APART op papier zetten. Zie lijst via Morel

-.... Van Lierde;
-.... Van Butsele: neergeschoten in (augustus?) 1944 in de Kapellestraat. ... Bauwens en Gaston Snoeck hebben dit gedaan en hebben het zelf beslist en pas nadien de groep ervan verwittigd. In principe moest dergelijke beslissing aan de groep voorgelegd worden. De reden van hun snelle en drastische handeling was dat ze te weten gekomen waren dat hij een ledenlijst van het M.N.B. in bezit had en het ging overmaken aan de Duitsers.
Het 'probleem' was dat hij niet op slag dood was; hij heeft nog de namen van zijn twee moordenaars kunnen doorgeven. Hieruit zijn dan veel arrestaties gebeurd (zie lijst in artikel Annalen).

NOG VRAGEN: werd er op diens begrafenis uitgekeken wie er kwam of niet?

*Annalen, p. 243: i.v.m. hun sluikblad LA VOIX DES BELGES.

-is ELKE "parution" werkelijk in Ronse verdeeld, is er nooit een nummer geweest dat in Ronse (door problemen van diverse aard) in Ronse niet kon verschijnen?

Maandelijks. Het kon wel eens gebeuren dat er door distributieproblemen andere termijnen waren.

OPGELET: in Ronse werd enkel dit sluikblad van de M.N.B. uitgedeeld; er waren nog andere edities zoals ….. (zie boek over Père Joset) die voor andere plaatsen waren bestemd.

-over hoeveel nummers gaat het voor Ronse?

Men moet rekenen tussen 25 à 50 exemplaren.

-wie verdeelde dit in Ronse:

Ik, Georges Vancoppenolle, alleen.

-bij wie werd het zeker in de bus gestopt (gelet op het kleine aantal)?

Er was een minderheid van zogenaamde abonnees, die geld gaven dat gebruikt werd om aan de onderduikers te geven (normaal 1 frank).
Enkele van deze vaste afnemers, die we zeer goed kenden en dus ten volle vertrouwden, waren:
-grootvader van mevr. Roos, Joseph De Beyter;

-Albert Verdonck;
-Henri Debodinance.

HUN ADRESSEN NOG VRAGEN

Voor de rest in diverse bussen.

NOG VERDER NAMEN VRAGEN + adressen en functies van deze mensen (wat deden ze in het verzet??!)= gewoon het blaadje … ontvangen???

Op de vraag of Vancoppenolle besefte hoeveel mensen dit blad op hun beurt doorgaven, kan hij geen antwoord geven: alles moest in het diepste geheim gebeuren omwille van het steeds aanwezige gevaar.

NOG VRAGEN heeft GV zijn sluikblad verdeeld in bussen van bijvoorbeeld een melkboer, een opnemer van electriciteits- of watermeters,….?

-heeft men soms/geregeld een nummer in de bus van een zwarte of Duitsers gestopt, om te treiteren bijv.?

Ja, bijvoorbeeld enkele malen bij dr. Jaspers van "DeVlag". Het gebeurde nooit teveel vermits men moest oppassen en zich niet verraden.

*p. 243: de artikels vanuit Ronse zelf, gingen die soms over specifieke toestanden OVER RONSE? + WIE HEEFT die nog, of waar?

De artikels die vanuit Ronse werden geschreven (zie voorbeeld Annalen p….) gingen altijd over algemene zaken maar nooit over specifieke toestanden te Ronse. NAGAAN!

*p. 243: voornaam Jaspers:… OPZOEKEN

-was hij Ronsenaar?

Vlaming maar van elders. OPZOEKEN

-was hij leerkracht reeds op 11/11/1940 (datum aktie Scherpings)?

*Ja, reeds van voor de oorlog (*GV heeft er zelf nog les van gehad). OPZOEKEN
Hij heeft inderdaad klaarblijkelijk niet gereageerd op de aktie van Scherpings.

-de wraakidee (tout se venge): was die reeds zeer vroeg aanwezig? Hebben pastoors daar nooit iets op gezegd vanwege onchristelijk?

Volgens GV moet men dit vergelijken met "we krijgen ze wel de moffen", een echt leidmotief toen: het is een uitdrukking van HOOP. Deze uitdrukking van de radio hoorde men quasi elke dag op het einde van de uitzending van de Belgische radio in Londen, en men gebruikte dit ook onder elkaar. Hij had deze wraakidee vanaf het begin van de bezetting.
Mevr. Roos vertelt dat zij vanaf het begin van de oorlog dacht aan het ideaal van de vrijheid: "Ze moeten hier weg. Ik wil zelf van hier weggaan."

NOG VRAGEN of hij dit vooral in het Frans of Nederlands gebruikte, of door elkaar.
NOG VRAGEN hoe men dit onder elkaar gebruikte: bijvoorbeeld bij - het begin van - akties, ….. : cfr. een strijdkreet? Had men trouwens een soort strijdkreet?

*p. 245: wanneer is dit pamflet verdeeld?

In 1943.

Nog NAKIJKEN ARCHIEF in het RAR.

-op hoeveel kopijen?

Waarschijnlijk een 200-tal. Ook andere pamfletten werden op dit aantal verspreid. Veel meer dan het aantal maandelijkse sluikbladen (zie elders).

-waar een kopij?

Nog NAKIJKEN ARCHIEF in het R.A.R.

-wie heeft het opgesteld?

GV heeft het opgesteld. De aanleiding was dat men na sabotages te Ronse te dikwijls praatte in openbare plaatsen als cafés over het feit dat men aan een sabotage had meegedaan: "Ik was erbij!" Of het nu waar was of niet, het was een levensgevaarlijke opmerking.
Mevr. Roos benadrukt nog eens dat nu, in 1943, het moment was van serieuze akties, waarbij er ernstig gevaar gelopen werd.

-het woord "consigne" = "mots d'ordre"
hoe begreep men dit woord toen ?

Diverse betekenissen:
-"meer dan goede raad";
-"instructie";
-niet zien als een "wet" (= verplichting).

NOOT: ergens een SEMANTICUS OF SOCIOLINGUISTICUS zoeken over hoe dit te begrijpen?

-"demoraliseren" door ENKEL te zwijgen: eigenaardig? Want men spreekt van AGIR!!!

-zie p. 279
Cfr. NEGEREN (cfr. postman, JDB, winkel sluiten, …..)
OPGELET: dit negeren moet structureel zijn = steeds zwijgen!

GV merkt op dat hij wel degelijk bedoeld dat er nu een tijd van handelen (agir!) is aangebroken (geen attentisme!). men mag niet meer wachten. MAAR daarbij moest men tevens ZWIJGEN!

NOG VRAGEN of men na deze oproep dan ook respons kreeg in de zin dat er meer mensen geïnteresseerd waren om met het verzet te handelen (agir)?!

*p. 246: waar zijn NU al deze rapporten?

Zie vooral p. 254!

*p. 248: zie p. 277: Vancoppenolle woonde in Wijnstraat: ook een winkel?

Vader Achille Vancoppenolle was oud-strijder WO I (45 maanden aan het front ??) Had winkel in de Wijnstraat: "Librairie Journaux".

Hij heeft meegeholpen aan het verzet. Dat was bijvoorbeeld een reden dat hij nooit zijn winkel gesloten heeft bij dergelijke oproepen op symbolisch geladen dagen. Hij wou immers, met een vrouw en zoon in het verzet, geen risico's lopen om verdacht te worden.

Op 16 augustus 1944 vielen de Duitsers in de Wijnstraat binnen. Vader was net de avond ervoor ondergedoken na een tip van de medewerker uit het Soldatenheim (zie Annalen ….). Moeder was thuis en bleef ongedeerd; de deur werd ingebeukt en de inboedel drastisch beschadigd.

Er werd niets gevonden van papieren,…

NOG VRAGEN wat deed zijn vrouw, de moeder van GV, voor het verzet?

HIER VERDER VRAGEN OVER STELLEN?
Verkocht hij veel of minder Duitsgezinde kranten en weekbladen in vergelijking voor de oorlog; + wat met de oproepen tot boycot van deze pers op diverse symbolisch geladen dagen?

Had Roos ook een winkel?

Neen.

-wat wordt hier juist bedoeld, waarom een slechte indruk (grappen?, cfr. huis Neerdaels)?

Moeder Scherpings toonde in haar etalage geregeld nieuwe foto's van de Duitse propaganda, opdat de hele familie en ook de inwonende zoon Gilbert, goed zou overkomen bij de Duitsers en de zwarten. De zoon werkte op het stadhuis én tegelijk in het verzet. In 1943 hebben Gaston Snoeck en Albert Bauwens, op bevel van GV, nota bene zelf de ruiten van de etalage ingegooid om de schijn te versterken dat haar winkel er één van zwarten was!

NOG VRAGEN: hebben zij uit de kas van het M.N.B. de schade hersteld?

VRAGEN of dit ging over anderen dan het M.N.B.? Wanneer werd het M.N.B. juist actief?

-heeft zij haar winkel ooit gesloten op symbolisch geladen dagen als …?

De winkel van vader Vancoppenolle ging zeker nooit dicht op dergelijke dagen om geen argwaan te wekken; dus zeker ook niet bij de familie Scherpings.

-de Duitsers verboden vanaf … het sluiten der winkels op symbolisch geladen dagen: heeft U bemerkt dat de Belgen op deze dagen dan gewoon NIET gingen winkelen?

*p. 250:

-waar nog tijdens de hele oorlog Flak in de buurt?

Wortegem was algemeen geweten. Ook zeker maar waarschijnlijk naar het einde van de oorlog ook radar en Flak op La Houppe in Flobecq.
ONDERZOEKEN Bij Loix.

-kent u volgende grap:

*De volgende grap werd onder jonge mensen gebruikt en er werd ook persoonlijk aan gedacht (in de eigen geest, dus). Er passeerden veel vliegtuigen richting Duitsland om te bombarderen. Volgens MMKL heette de Duitse organisatie die instond voor de lichtverdediging in het Frans: "DTCA" of "Défense Terrestre Contre Avions" (NAKIJKEN, want ik kom voor de rest enkel de afkorting DCA tegen….; is die "T" een reconstructie, zij het logisch, achteraf???). Deze dienst werd verwittigd indien er vliegtuigen kwamen, die dan gezamenlijk "RAF" werden genoemd, om deze te beschieten.

Wanneer men nu zelf, als vrijheidsverlangende Belg, bombardementsvliegtuigen richting Duitsland zag vliegen, sprak of dacht men:

"Rien A Faire
Dans Ta Cave Adolf"

Ze herinneren zich nog beiden het deel "Rien A Faire". Maar niet meer "Dans Ta Cave Adolf"

-Hoe begrijpt men deze grap (heeft het iets bezwerends ? er is toch niets aan te doen = rien à faire…?

Jullie Duitsers kunnen helemaal niet winnen. GV zegt dat een 'pendant' is van "we krijgen ze wel de moffen". Het drukt HOOP uit.

*p. 259: hoeveel was een gemiddeld loon van een arbeider?

Mevr. Roos heeft de volledige boekhouding gedaan van de vergoedingen van de weerstanders. Een gemiddeld loon voor een gewone bediende aan de stad was ongeveer 1200 frank.
Noot: de onderduikers kregen dus een behoorlijke 'vergoeding'.

VRAGEN: bestaat deze boekhouding nog ergens?

*p. 260: wat voor krant was "Le Nouveau Journal"?

GV stelt dat dit een collaboratiekrant was. Er stonden geen lokale nieuwsberichten in = geen bron van informatie!
VRAGEN welke andere kranten en weekbladen toen in Ronse gewoonlijk verkocht werden.

*p. 261: medewerkers op het stadhuis; wie was de volgende persoon?

A. DE TOLLENAERE, Oorlogsdagboek van een 13-jarige, s.l., s.d.

p. 64: "Een stadhuisbediende, die in een overmoedige bui op 21 juli (1942) het vaderlands lied debiteert tijdens de werkuren, bekomt het slecht, hij loopt 28 dagen gevangenisstraf op."

Was ook het zingen van de nationale hymne verboten ??????? of leidde men dit verbod af van het gedane verbod op het feestvieren van de nationale dag ??

*p. 271: wie leeft nog + waar? + onderaan p. 277

-*Cantraine;*
-*Detandt.*

*p. 284: waar was dit magazijn juist?

Vragen aan Detandt.

*wie heeft de foto's uit artikel + zijn er nog fotoverzamelingen uit WO II?

Zie dossier GV in het RAR.

*zijn er plunderingen en 'haarsnijdingen' in Ronse geweest?
Op welke manier (bijv. geit in Kortrijk,……)

<u>Nog te verwerken:</u>

*volgende anekdote is een aanduiding van de permanente schrik voor weerstanders alleszins:

Op een dag (1943 of 1944) staken GV en Cantraine de straat over van het huis van Cantraine in ……..ze kwamen langs een haag en hoorden plots een fluitsignaal. Ze werden bevangen door angst. Ze ontmoetten een Duitse jager te zijn die naar zijn honden floot. Er is niets gebeurd.

Mevr. Roos haar vader wist heel de oorlog niet eens dat zijn dochter bij het verzet was; haar moeder wist het wel. Volgens haar woog ze op het einde van de bezetting nog amper 48 kg., niet van de honger, maar van het voortdurend op haar qui vive te moeten zijn (zeer slecht slapen, ….).

Volgens GV is de fameuze verrader De Zitter nooit in Ronse geweest maar wel in Flobecq.

Een kennis van mijn vader, die op de Langeweg woonde, zag me geregeld passeren wanneer ik o.a. op weg was naar Le Grand Monchaut (via ook Durenne). Op een dag riep hij naar mij: "Manneke, ik ga het tegen Uw pa zeggen." Hij dacht dat ik ging vrijen alginder. Ik besefte dat ik, om een slip of the tongue van de nietsvermoedende man te vermijden, voortaan maar beter een andere weg moest nemen. Ik heb trouwens niets gezegd op die opmerking en toen enkel mijn schouders of zo opgehaald.

GV deelt LATER mee: er is nog een Haustraete die Wodecq overleefde; ook vragen aan Michel DETANDT ,n!

NOG DIVERSE VRAGEN:

*heeft hij het gedaan, of heeft hij er kennis van, dat Duitse affiches werden afgetrokken

+ zo ja, welke soort bijvoorbeeld (bijvoorbeeld oproepen om de aanslagplegers op Vindevogel aan te geven bij de autoriteiten,….)?

GV heeft zelf nog affiches afgetrokken op de officiële borden Station en Seynaeve optiek (nu):

-Duitse V-affiches (zeker in 1942 en 1943);
-affiches van DeVlag,… .

Hij heeft zelfs nieuwe affiches in de plaats gehangen (men had een klein potje lijm bij), wat 's nachts gebeurde. Zoals de affiche: "La Belgique n'est pas à vendre".

Er zijn door het BNB inderdaad affiches afgetrokken waarbij, zoals na de aanslag op Vindevogel, werd opgeroepen door de bezetter om mensen te verklikken. Het M.N.B. was zeer gemotiveerd om dergelijke affiches af te trekken. Dit gebeurde, op commando, door GV zelf samen met Albert Geenens, 's avonds (met een zaklamp met slechts een blauw lichtje). GV sluit niet uit dat anderen van zijn verzetsgroep dit zelf spontaan hebben gedaan. Hij zegt dat nadien door de bezetter weer nieuwe werden opgehangen.

J. LOIX, L'héroïque résistance à l'ennemi dans la région des Collines durant la Seconde Guerre mondiale. Deuxième partie de la Vie Quotidienne des Flobecquois et Wodecquois, Flobecq, 2000. (p. 10001-10525)

*p. 10125: "10 avril 1944: Georges van L. de Renaix, collaborateur, est abattu dans les Bois de la Houppe. Il était dénonciateur et portait l'uniforme SS."
Het gaat om Georges Van Liefde: zijn broer ….. is na de oorlog aangehouden.

*p. 10160: "… aurait été exécuté près du Moulin du Cat Sauvage à Ellezelles, Robert C…., membre du VNV de Renaix."

Kennen die naam niet.

*p. 229: editoriaal uit het "'t Volk van …" dd. 04/01/1944 OPZOEKEN i.v.m. de aanslag op Vindevogel dd. 24 december 1943.

-er wordt immers expliciet naar Kerstmis gerefereerd: "Moordenaars hebben den dag voor Kerstmis, het Vredesfeest gekozen om op den burgemeester van Ronse, Leo Vindevogel, het nekschot te lossen".

Het was een aanslag van het OF, meent GV. Hij vermoedt ook dat deze datum gewoon afhing van gunstige omstandigheden, waarna men besloten had na dagen observatie e.d.m.

Schepen Demanez (lid van het O.F.), GV en ambtenaar Scherpings (van het M.N.B.) en Marcel Hoebeke (A.S.) kwamen in 1943 maandelijks samen, eerst in het huis van …. Deloose in de Sturbautstraat (beneden rechts wanneer men van vanonder de straat binnen rijdt). Dit tot aan de arrestatie van Deloose (VRAGEN aan Monica of zij een dossier heeft)

De 3 grote verzetsgroeperingen kenden elkaar in Ronse dus goed!
Wel helemaal geen contact tussen L'INSOUMIS en het B.N.B.
GV kende tijdens de oorlog van het O.F.:

-schepen Albert Demanez;
-de gebroeders Meuris;
-Achille Carton;
-Gaston Delobel.

NOOT: de namen van 'alle' Ronsese verzetslieden staan in het boek van Deconinck p……..

NOG VRAGEN hebben zij nooit iets gezamenlijks afgesproken voor symbolisch geladen dagen?
+ bestaan hier nog rapporten van?

GV vertelt dat hij op een dag vanuit de ….. (straat naar het atheneum komende van de Engelsenlaan) eens een figuur met een fiets zag staan die in de richting van hun ontmoetingsplaats in de … keek. Hij bleef hem gade slaan - gedurende uren bleef deze persoon hetzelfde doen. Vanaf dat moment zijn ze daar niet meer samen gekomen.

GV vertelt hoe het geregeld met vrienden studenten tussen Nijvel en Brussel met de trein pendelde. Op deze treinen waren platformen buiten (die zichtbaar waren voor elkaar). Hij denkt aan volgende anekdote die ze eenmaal, mogelijks tweemaal hebben meegemaakt. Op een dag in ……. NAVRAGEN JAAR? *was er op een belendend platform een groepje Duitse soldaten aan het zingen. Met zijn vrienden begon GV zelf te zingen* (VRAGEN welk soort lied!?) *en dit LUIDER dan de Duitse zangers. De Duitsers keken hen aan en zijn gestopt met zingen. Er is geen incident daaruit gevolgd.*

Mevrouw Roos merkt op dat dergelijk gedrag in 1943 niet meer goed zou afgelopen hebben. Vanaf eind 1942 werd de atmosfeer veel grimmiger. Er was vooral een gevaar van overdragende zwarten!

Opmerkelijk is dat GV beweert dat hij deze anekdote herinnert door onze vraagstelling. Hij heeft ze sinds 64 jaar nog nooit aan iemand verteld, zelfs niet aan zijn vrouw die hij kent vanuit het verzet in 1942.

GV heeft in de winter nooit gesaboteerd (cfr. strenge winter 1941-1942). *De M.N.B. is in 1941 al begonnen maar de echte sabotages hebben maar plaats gevonden vanaf 1943.*

GV weet niets af van een vlag van het BNB in de Peperstraat; hij zegt dat Cantraine dit mogelijks kan weten.

++++++++++

*wat waren de contacten met de groep L' Insoumis (ze kwamen wel samen met OF en AS)?

Met L'Insoumis, de verzetsgroep, waren er helemaal geen contacten.

-hebben jullie kennis van de verdeling van hun sluikblad te Ronse (cfr. grap maart/juli 1942: les Misérables)?

GV heeft het sluikblad L'Insoumis ook nooit in handen gehad of gezien.

NOG VRAGEN: zijn er incidenten geweest toen de Duitsers de naam "Vrijheidsplein" veranderd hebben in de oorlog in ……. (welke naam?)

Voor GV zijn alle Ronsese straten dezelfde namen blijven behouden. Hij weet niet eens dat er door de Duitsers veranderingen verplicht geweest zijn.

Volgens JM gaf mevrouw Ange Baert private les Engels onder vrienden. Zij was de vrouw van schoenfabrikant … Baert uit de Fostierlaan. Deze familie was zeer patriottisch. De man heeft zeker geld gestort aan het verzet (NAVRAGEN bij Vancoppenolle)

Ze vermoeden dat Henry Pieters - Monique Baert (mevrouw geboren in 1933) uit de Zuidstraat ... hiervan iets kunnen weten
OPZOEKEN bij dit koppel zelf!

*Het verhaal gaat dat Ronsese textielfabrikanten stoffen gemaakt hebben voor het Duitse leger en ook voor concentratiekampen: heeft het Ronsese verzet daartegen ooit aanslagen gepleegd (tegen wie + wanneer)?

Het BNB heeft nooit aanslagen gepleegd tegen industriëlen.

*wat was in het algemeen de verhouding van het verzet tegenover industriëlen:

-waren er sponsors onder hen en wie?

GV zegt dat er 2 fabrikanten waren van wie zij financiële steun kregen:

-*Gilbert Vancoppenolle, textielfabrikant uit de Fostierlaan:* VRAGEN; welke steun + familie van hem + periode steun?

**zie oa de verrassende naam van: K.A. Dubus. 224.5 + voor punt 7 géén vraag, maar verwijzing naar dossier PESSEMIER + Gilbert VAN COPPENOLLE = gekend door GV als iemand die hem steun verleende .. (uit de Fostierlaan = …..

Het betreft Gilbert Van Coppenolle (°Ronse, 17 februari 1899), gehuwd met Paula Vallez. + NOOT: in KLR 1947 wordt deze man een BEDIENDE genoemd + gelet op deze titel en zijn adres, Fostierlaan 47 + het verband in dossier DUBUS tussen beide manen gelegd, zou hij wellicht eens een bediende bij PESSEMIER kunnen zijn geweest

VRAGEN aan GV!

NOOT: *na de bevrijding heeft het B.N.B. aan Gilbert Vancoppenolle een briefje gegeven dat hij aan zijn raam heeft uitgehangen. Op dat briefje stond op dat hij het verzet had geholpen. Doordat hij was blijven voort produceren was er de mogelijkheid dat men zijn ramen ging uitgooien.*

-een 2de: naam vergeten: TERUG LATER VRAGEN.

-waren er industriëlen bij die speciaal in het oog werden gehouden: wie en hoe?

Rafaël De Waele en zijn 2 broers (…….; NOOT: dokter De Waele is zijn kleinzoon) werd door hen in het oog gehouden. Het BNB heeft hem gearresteerd (VRAGEN: zijn ook zijn broers gearresteerd). NOG VRAGEN wat dit betekende + hoe ze dit controleren deden?

Ook bij Annicq controle: IDEM VRAGEN: wie, hoe,…? *Hij zou "les coustumes allemandes" gefabriceerd hebben.* VRAGEN : wat betekent die uitdrukking?

-waren er industriëlen bij die beroofd werden (cfr. Samain in Saint-Sauveur)?

Niet door het B.N.B.

-welke industriëlen werden bij de bevrijding van Ronse door jullie gearresteerd.

Zie hoger.

GV zegt dat vooral het OF zich met arrestaties heeft bezig gehouden.

-zijn er na de oorlog veroordelingen geweest van industriëlen van Ronse; welke ?

*er was in de streek van Ronse en Ellezelles een zekere Gestapo Verbesselt actief:
-VRAAG: had hij de bijnaam CHURCHILL en waarom (zie Parle-Prouve i.v.m. burgemeester Ledoux van Ellezelles)

GV kent hem niet.

*DE TOLLENAERE: p. 53: "04 juli 1941": "Zondag a.s. houdt Staf De Clercq, leider van het V.N.V., een meeting in de zaal "Feestpaleis" naar aanleiding van de samensmelting van de pro-Duitse verenigingen. Inkom 4 of 10 Bef. Verschillende sprekers komen op het programma voor."

-is er naar aanleiding van de verschijning van Staf De Clercq geen verzet geweest, symbolisch of praktisch, van de kant van de witte bevolking en/of van het verzet zelf? Denken we in de eerste plaats aan de socialisten in wiens paleis de V.N.V.-leider kwam praten!

GV zegt dat men met het BNB pas in december 1941 begonnen is met verzetsactiviteiten.
NAVRAGEN bij andere verzetsgroepen!!!

*p. 53: "20 juli 1941": "Als reactie op de jongste plakpraktijken van de nazi-aanhangers, kon men zondagmorgen in de straten van het centrum uit papier geknipte V-tekens vinden. Een aperitiefje op de nationale Feestdag van morgen?
Het verweer heeft zich ook al geuit in de honderden met verf of krijt
clandestien en summier aangebrachte tekens op muren en poorten. Het verspreiden van V (for Victory), is een suggestie

-deed het M.N.B. dergelijke zaken?
-afgesproken met andere verzetsgroeperingen, gelet op de honderden voorbeelden van de V;

GV vermoedt dat dit het werk van het OF was.

Ze hebben met het BNB wel kleine V-tekens geplakt op de plakborden. Dit vooral in 1942; in 1943 was men reeds ernstig bezig met sabotage (NOOT: nakijken lijst van sabotagedaden van het BNB) *en men wilde zo weinig mogelijk opvallen = zich stil houden was de boodschap!*

* p. 57: "11 november 1941": "De gevel van het huis Ponette in de Stationsstraat werd in de afgelopen nacht met zwarte verf beklad. In de loop van de voormiddag haastte de bewoner zich de V-tekens en het woord 'verrader' te verwijderen".

-deed het M.N.B. dergelijke zaken?

Het BNB deed dat niet; waarschijnlijk door het OF.

*p. 57: " 21 november 1941": "De gevel van het plaatselijk SS-stamcafé, de 'Studio Teniers' in de Peperstraat, kreeg deze nacht een beurt met hakenkruisen, de woorden 'lafaard' en 'traître'. 's Middags had een ploeg schilders het boeltje opgeruimd."

*p. 72: "De installaties van de Gasmaatschappij op de Zonnestraat, die instaan voor de bevoorrading onder meer van legervoertuigen op gas, worden op 11 november (1943) gesaboteerd."

GV vermoedt dat dit gebeurde door het AS.

*p. 82: "29 juli 1944":het verhaal van de aanslag op het station van Ronse.

-VRAGEN: hoe wist ADT het verhaaltje van de misleidende springladingen!? Was deze grap de stad rondgegaan (als een … vuurtje)?

GV zegt dat zij deze grap allicht niet rondverteld hebben door hun druk op geheimhouding. Zeker is dat verschillende Ronsenaars getuige zijn geweest van de Duitse pogingen om de nepladingen kapot te schieten. Het was toen de running joke van Ronse.

*p. 83: een uittreksel uit "het Algemeen Nieuws" dd. 3 augustus 1944 in verband met een overval op A. Samain met een buit van …. 2 miljoen.
-wie heeft dit gedaan: een verzetsbeweging?

*p. 85: "3 september 1944": "
Wij krijgen geen verklaring voor de nachtelijke schietpartij. Blijkbaar heeft er een ultieme afrekening plaats gehad. In de Wijnstraat liggen ruiten aan diggelen, de gevels van "Le Combattant de l'Yser" , de huizen Torcq en Carlier vertonen kogelgaten.
Triomfantelijk signaleert een buurtbewoner dat Belgische vlaggetjes te koop
worden aangeboden in bepaalde krantenwinkels""

-is de naam van LE COMBATTANT … gedurende heel de oorlog gebleven?

GV vermoedt van wel: NOG VRAGEN AAN Jean Morel en JDB.

-heeft zijn vader ook dergelijke Belgische vlaggen verkocht?
-hoe zagen die vlaggen eruit?
-vanwaar kwamen ze?

-zijn er nog bewaard?

GV weet niets meer van deze 4 vragen. WAAR INFO ZOEKEN?

NOOT: archieven DeVlag in het SOMA!
Opzoeken?

*p. 109: "10 september 1944": "Het verzet heeft in de lokalen van DeVlag de archieven ontdekt van deze organisatie en hangt de foto's uit van de aanhangers van deze beweging, wij herkennen Ronsse, De Cuyper, Desmedt - Goebeert, Martens, Blomme, Van Den Hole, Herman, etc." (onze aanduidingen)

-VRAGEN: voornamen en woonplaatsen van de genoemden:
--Ronsse;
--De Cuyper, *volgens GV uit de Savooistraat?;*
--Desmedt - Goebeert; *de drukker uit Spillegem, en tevens gemeenteraadslid, noemde Goebeert.*
--Martens;
--Blomme;
--Van Den Hole, *Leon volgens GV;*
--Herman;
--welke zijn bij "etc.": volgens GV nog een Van Den Bossche.

*p. 112-114: "11 november 1944": "De burgerlijke overheid wilt een einde stellen aan de activiteiten van de verzetsleden; het leger zal niet meer instaan voor hun bevoorrading. Door A.B.-B.L. en de M.N.B.-B.N.B. wordt de ontbinding plechtig besloten met een (vanaf hier blz. 114) eredienst en een plechtigheid aan het monument".

-NAGAAN deze datering op 11/11 bij GV.

De datum klopt en was inderdaad opzettelijk gekozen.

*p. 119: "26 maart 1945": "Het relaas van de Duitse wreedheden in de concentratiekampen brengt ontzetting.
Drie lokale verzetsorganisaties eisen via plakbrieven de verwijdering uit de stad van een tiental families van collaborateurs."

-VRAGEN: bestaan die plakbrieven nog? + welke verzetsbewegingen waren dat?

Het BNB heeft hieraan niet medegewerkt.

NOOT: overal waar normaal B.N.B. staat dit vervangen door het Vlaamse B.N.B.

Archief Soma, dossier AA1018 (13-15) i.v.m. BNB-afdeling Ronse (schenking GV).

*Rapport d'activité dd 12/5/1944: PS. Lundi, 1 mai 1944, nous avons attaqué le bureau postal de Saint-Sauveur ; j'ai dirigé personnellement l'opération - total : 4.245 fr. - l'argent a été partagé entre les réfractaires.

GV heeft deze operatie inderdaad geleid. De datum was toevallig qua symbolische betekenis, maar was gekozen omwille van het feit dat men gehoord had dat er die dag geld zou aanwezig zijn. NOG VRAGEN DOOR WIE VERWITTIGD? *We hebben daar geen problemen gehad. Toen we binnen kwamen, riepen we:"C'est pour les réfractaires!" De postmannen bleven gewoon verder doen met hun werk. GV heeft zelfs een kwijting getekend onder de naam Renard.*

GV stelt wel dat hij persoonlijk problemen had: het bleven overvallen, maar ze waren noodzakelijk (m.b.t. het onderhoud van de onderduikers).

*Rapport d'activité dd 16 of 06/06/1944: p. 4 : la Feldgendarmerie a quitté Rx.

Rx = Renaix;
Rn1 = Renard = GV.

*Rapport d' activité dd 22/06/1944: in bezit.
*Rapport d'activité dd 29/06/1944: idem.

De eerste Engelsman die Ronse binnenkwam was een verkenner op een moto, volgens GV die hem zag was het een M.P. Hij noemde Johny. Volgens mevr. Roos was hij geboren .../08/1924.

GV en mevr. Roos hebben - apart van elkaar - op de Vrijheidsplaats een begrafenisstoet van een zwarte in 1944 gezien. Ze vermoeden dat het ging om Marcel Van Butsele. Mevr. Roos heeft een korps gezien van de Hitlerjugend (maar weet niet of dit van Ronse was). GV heeft gezien dat een paar mensen klappen hebben gekregen van zwarten omdat ze hun hoed niet afnamen voor deze stoet.
NOG VRAGEN
-wie stond er in de bloemenwinkel van Germaine Bourlez op het Vrijheidsplein?
-heeft deze winkel ooit op 21/07 of 11/11 'speciale' bloemstukken in de etalage gelegd - of … juist niet?

*OPGELET: *volgens GV had het BNB zo'n 180 leden:* alle leden van de verzetsbewegingen in Ronse eens tellen: geeft al een idee van de verzetspotentie in de stad.

*i.v.m. BETEKENIS CONSIGNES (soort afspraak) + MOTS D'ORDRE :
opzoeken in historische woordenboeken (seminarie RUG van Franse taal?)

++++++++++++++

*zijn er verzetsgroeperingen in het Ronsese geweest die nauwelijks iets gedaan hebben?
Lijst aflopen:
-het "Geheim Leger" of "Armée Secrète";

-hoofdkwartier bij Meuris thuis;

-het "Onafhankelijkheidsfront" of "Front de l'Indépendance";

-hoofdkwartier in Ellezelles + kwamen in Ronse samen in het huis van Marcel Hoebeke (hebben geen apart huis aangeslagen).

+ NOOT 2025: deze info moet door GV zijn omgedraaid; Hoebeke was lid GL en Meuris (beide broers) van het OF. ofwel hebben wij toen niet goed geluisterd! We moesten de facto toen nog ALLES QUA DOSSIERS/ARCHIEVEN aanleren ....

-de Franstalige groep "Les Insoumis":

GV benadrukt dat hij nooit over deze groep gehoord had tot aan de bevrijding.

-de "Belgische Partizanen":

--in Ronse was er geen afdeling van. Er was wel één te Ellezelles en te Nederbrakel. Gaven wel materiaal, als springstoffen, door aan het BNB en hebben hen ook leren bommen te plaatsen.

*klopt het dat voor o.a. scoutsactiviteiten aan verzetsbewegingen (NB het M.N.B.) moest worden toestemming gevraagd? Waarom?

GV herinnert zich dit niet meer inhoudelijk, maar denkt dat het enkel voor een korte periode zal geweest zijn.

*21 april …. = verjaardag van Hitler:
hebt U op dergelijke dagen akties gevoerd, of hebt U weet van ludieke akties of zelfs sabotage (nog nakijken voor Pays des Colinnes??)?

Neen.

*heeft U in Ronse ooit termen als "Klein Engeland", "Klein Gent of Ronse….", of "Klein Duitsland" gehoord?

Neen.

*zijn er gesneuvelde zwarten (Oostfronters) tijdens de oorlog op het erepark begraven geweest, en na de bevrijding elders begraven?
……..

*hoe heeft de Ronsese bevolking de afschaffing van de gemeenteraad in 1941 door de Duisters ervaren?
-heeft men hierover veel gepraat?

Neen, we keken vooral naar de figuur van de burgemeester.

-vond men dat die eigenlijk al afgeschaft was door de feitelijke bezetting der Duitsers?

-wat vond men van de aantreding van Vindevogel als oorlogsburgemeester: vond men dat hij daar niets te doen had, want het was de plaats van Soudan, of vond men dat er toch iemand burgemeester moest spelen?

Sowieso werd hij gezien als iemand die geplaatst was door de Duitsers.

-wist men in Ronse dat Maurice Ponette de echte kandidaat der Duitsers was?

GV wist dit niet, en niemand van zijn groep.

*ARCHIEF Georges Vancoppenolle in het RAR. Eer zitten enkele activiteitsrapporten in!!!

--hij heeft deze bewaard via derden: onmiddellijk na de opstelling van de kopij ervan, verdween deze kopij naar een derde die ze bijhield (NOG VRAGEN WIE?)

V. DEPAUW, *Uit alle dalen der herinnering*, s.l., 1974.

*p. 40-43: de stiefbroers Cyrille en Georges zingen, in het Frans, het lied "C'était un soir, sur le pont de l'Yser".

-GEKOPIEERD.
-VRAGEN aan Morel, JDB, GV of ze dit lied in W O II horen zingen hebben.

GV kent dit liedje niet.

L. VAN OUDENHOVE, ……. verzet te Ronse, U.G., ongepubliceerde licentiaatsverhandeling, 2005.

*V.1.C.:
-"'Theo De Vacht was tevens actief als verspreider van de sluikbladen 'La Voix des Belges', 'La Libre Belgique', 'Churchill Gazette' en 'Front'."
-HOE WEET HIJ DAT????
-HOE te weten komen hoeveel nummers hiervan verspreid zijn (minstens zien hoe lang De Vacht in het verzet zat).

GV weet het niet.
VRAAG AAN M. BOUCHEZ STELLEN!

*in de thesis van Van Oudenhove gelezen dat de archieven zich in Saint-Sauveur bevinden:
WAAR?

*Maurice Van Obost, V.N.V.-LID, als schepen aangesteld op 23/08/1943 (NAKIJKEN in 't Volk van Ronse en Oudenaarde);

VRAAG: was dit iemand van de familie Van Obost op de Vrijheidsplaats??? Waar het hoofdkwartier van DeVlag kwam?

*Is er niemand in Ronse die zich aan het oude (toren)uur gehouden heeft (cfr. diverse in Vlaanderen)? NAVRAGEN of men zich thuis en bij familie aan dit nieuwe Duitse uur thuis hield, of men tenminste niet bij een 'uurzegging' erbij zij: "volgens het Duitse uur"!

GV kent het gerucht van de verbrande Duitse soldaten in het kader van een vermeende aanval op Engeland in 1940. Zoals zogezegd gekend hadden de Engelsen een afschrikkingsysteem aan hun kust opgebouwd was dat met petroleum enorme branden kon veroorzaken.

GV zegt dat hij op de BBC over deze verbrande Duitsers heeft gehoord. Hij zou ook via mensen uit het Ronsese hospitaal of de kliniek hebben vernomen dat dergelijke gewonde Duitsers hier waren opgenomen.

*hoeveel melkboeren waren er toen in Ronse ?

+ welke beroepen deden er toen nog de ronde+ wie deed dat + welke gezindte….

*kent U iemand die tijdens de oorlog PRIVATE lessen Engels heeft gegeven:

-bijvoorbeeld een leerkracht Engels van het K.A.?

VOORBEELDEN van spotliedjes + spotgedicht van JULIANE BAERT later eens tonen!!!

*volgens hen woonde Jean Ferron (ook gestorven op 5/9/1944 in Wodecq) woonde ook in de Wijnstraat: hij was lid van het A.S.

VRAAG: als verzetsman gekend door MB, JDB, JM en GV; allen van de Wijnstraat of omgeving.

Volgens GV werden er bij droppings in de omgeving van Dergneau door de Engelsen ook sigaretten mee gegeven, Engelse sigaretten!

Hij herinnert zich dat zijn nonkel Maurice Claeys (Steenweg op Elzele 87) deze sigaretten rookte samen met zijn vriend, de vader van Georges Vancoppenolle. Hij heeft trouwens deze sigaretten eens samen gezien op een moment dat vader Vancoppenolle een brief van zijn zoon had ontvangen ("Ik maak het goed…"), waarschijnlijk in 1943, begin 1944.

Deze sigaretten werden alleen thuis opgerookt omdat men voorzichtig moest zijn. Vanaf 1943 waren er zeker geen Engelse sigaretten meer te verkrijgen in de winkels. Je kon dus je gezindheid verraden door een normaal onvindbare sigaret te roken.

INTERESSANT i.v.m. de LEEFWERELD ; angst e.d.m.
NAVRAGEN bij GV.

P. STRUYE, Journal de guerre. 1940-1945, présenté par Thierry GROSBOIS, Brussel, 2004.
*p. 200: "Mardi 6 mai 1941. …. Les caricatures de Churchill sont partout lacérées."
-VRAAG: ook in Ronse verspreid en … afgetrokken?

N. WOUTERS, De Führerstaat. Overheid en collaboratie in België (1940-1944), Tielt, 2006.

*p. 61-62: "de belangrijkste onderzoekspunten in het onderzoeksdossier naar Vossen (NB: secretaris-generaal Binnenlandse zaken voor Romsée) …… (vanaf hier blz. 62) … de vervanging van de wettelijke feestdag van 11 november door 4 augustus …"

VRAAG: wanneer is dit gebeurd
+ werd deze 4de augustus ooit gevierd: vragen aan JM, GV, RV?

*p. 127: "In dezelfde sfeer kon een gemeentebestuur trachten nieuwe nationaalsocialistisch geïnspireerde 'feestdagen' te introduceren (zoals vanaf 1943 de dood van VNV-leider Staf De Clercq als rouwdag)."

VRAAG: ooit gebeurd in Ronse? Vragen aan GV en RV + archief stad Ronse.
+ Wel werd 11 juli als nieuwe feestdag ingevoerd: zijn hier tegenacties tegen geweest?
NOOT: hiermee wordt wel in de eerste plaats verwezen naar de gemeenten die een VNV-burgemeester hadden: "Het VNV kon in bijna 70 % van de Vlaamse gemeenten een partijlid als burgemeester laten benoemen." Vindevogel was, in tegenstelling tot de schepenen …… en …… nooit lid van het VNV.

G. VAN DE MERCKT, 'Le grand tour de Saint-Hermes (Fiertel de Saint-Hermes) pendant la guerre 1914-1918'. In: Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, Ronse, 1977, p. 65-89.

*p. 87, noot 8: "Le sergent Georges Van Obost est retourné à la vie civile et est devenu fabricant de tissus et de soieries. Etant un ancien combattant, un grand invalide et un croix de feu, titre lui revenant pour sa longue présence en première ligne et au feu. Il fait partie des trois fédérations de combattants, F.N.C., F.N.I. et Croix de Feu 14-18. Après la guerre de 1940-1945, il est devenu le dévoué Président de la Fédération des Anciens Combattants 1914-1918, secteur de Renaix. Pendant la dernière guerre, il a assisté énormément de ses frères d'armes dans le besoin, et il fut considéré par eux comme l'Apôtre au bon cœur. C'est un homme droit et sincère plein de mérites et qui a droit à la reconnaissance de tous. Qu'il puisse jouir d'une heureuse vieillesse et d'une bonne santé parmi ses êtres chers et les anciens combattants."

-VAN OBOST komt niet voor in de lange lijsten van N. DECONINCK.
-VRAAG: wat heeft hij dan gedaan in WO II?

S. FOUQUART, 'De sluikpers te Ronse. Het ontstaan van het sluikblaadje "Ronse Vrij - Renaix Libre"'. In: Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, Ronse, 1981, p. 201-206.

*p. 202, noot 1: "Laatstgenoemde (NB: Isaï Meuris) bezat een weverij met 28 getouwen, 'Le Tissage du Prinskouter' (gebouw huidige 'Stock Americain'); dit bedrijf moest in maart 1942 op bevel van de textielcentrale alle activiteiten stop zetten."

-VRAAG: wat met de eigen grootvader?

.....

Alle documenten van het B.N.B. (cfr. dubbels rapporten,…) lagen in een zaak voor auto-onderdelen op het Guissetplein (NAAM VRAGEN aan GV: een zekere Van….). *Tussen de diverse onderdelen was er een pot waar deze stukken werden in gestopt.*

++++++++++++++++++++++++++++

Vancoppenolle

Rogette Vancoppenolle

*Rogette Vancoppenolle + °Ronse, 22 mei 1925.

+ zij huwde in 1947 met Adrien Alexis Adolphe Leon Vermeersch, °Ronse, 20 december 1921: werkweigeraar vanaf 23 augustus 1943 tot de bevrijding op 03 september 1944. Adrien Raevens zou onderduiken met twee neven die een andere familienaam droegen, maar wel moeders hadden die drie zusters waren. In hun familie was er enorm veel verzet, en ook de later zeer bekende Ronsenaar Germain De Rouck (°1928) was er een deel van. We gaan op hen allen uitvoerig in, in de studie rondom Germain De Rouck

*datum interview: vrijdag 30 april 2010. Deels in aanwezigheid van dochter en zoon die enige documentatie ophaalt, die door mij gekopieerd werd.

*commentaar: We weten niet meer hoe wij mevrouw hebben kunnen terug vinden en eerlijk gezegd, hadden we per definitie eerst of vooral (sic) haar echtgenoot willen strikken pardon bezoeken ende ondervragen, uithoren, aan de hand en tand voelen ofte interviewen. Wat een ongelooflijk politiek interessante familie- én buurtverbanden had deze man! Uren hadden we kunnen, moeten .... voor ons en voor het nageslacht. La petite some plus grande histoire want we hadden natuurlijk van hem en aanverwanten officiële dossiers - Papieren Bitte! Van zijn dame of bij wijze van spreken toch reeds geboren in 1925 hadden wij in zeker principe wat meer kunnen vragen. Ze was effectief freel, allicht door de leeftijd maar deze vrouw had iets voornaams of iets nobels. Met zo'n familienaam - er zijn een paar honderdduizend Belgen die Vancoppenolle noemen, we slaan er maar naar - zou je dat nu zogezegd niet verwachten maar er is steeds die bekende maar. De redelijke bekende Petrarca, als we ons niet vergissen al een tijd geleden en ergens onder de Alpen wonend en vooral dichtend, had het reeds over het wonderlijke uitzicht of de uitstraling van - in dit geval - een vrouw indien - in dat geval - een man in haar ... blablabla .. en hoe die instelling iets deed met de uitstelling zeg het 'echte' uiterlijk. Maar in dit soort interviews, altijd met reeds echt ouder te noemen mensen, was er soms effectief die aanwezigheid van iets 'zachts' - bij die mens. Toevallig of uiteraard niet want wat kenden wij ooit veel mensen te Ronse, kenden we reeds één van haar twee aanwezige kinderen, een zeer vriendelijke en immer goedlachse dames die we kenden als ... Was het via haar dat we daar zijn geraakt? Alleszins was het een relatief kort maar mooi bezoek. Door deze mens, inderdaad, en wat sprokkels aan relevante informatie. Achteraf - U kent het; steeds te laat weten we dat het te laat is (dixit Zaki) - hadden wij misschien iets meer kunnen doorvragen want nu over haar eigen familiale toestand, in die barre tijden. Zoals; hoe overleefden haar schoonouders nadat de enorme 'fabrieke' van Thomaes had moeten sluiten, en wanneer gebeurde dat want het moet in periodes zijn geweest (sterk vermoedelijk), en hoe ging haar schoonvader om met de relatief enorme economische als het ware militair te noemen productie voor onder meer de Luftwaffe, niet echt een scoutsgroep van over het water zeg pakweg in Kortrijk? En thuis, hoe werkten dus overleefden haar eigen ouders; ook bij Thomaes of onder welke andere der vurig rokende fabrieksschouwen van het toen zo extreem industriële Ronse? Daar zei ze dus spontaan helemaal niks over. En over het belangrijke zo voort want lieten we ook onze aandacht voor het menselijk kleine niet te vergeten zoals haar gevoel voor rechtvaardigheid rond hun weinige eieren; hoeveel gevoel kon zij nog uitdrukken tegen ons over de door die belangrijke menselijke eigenschap vastgestelde voorbeelden van ..

rechtvaardigheid en dus van eveneens onrechtvaardigheid? En zo voort, ja; dat en zo voort! Inderdaad, wat durfde of kon zij zeggen van zekere nu echt heel rijke vrouwen zoals bijvoorbeeld de verschrikkelijke rijke fabrieksvrouwe, weduwe Thomaes - of een andere; waren die zo nobel als ... zij, de zeer jonge maar zeer waarschijnlijk als echt of puur of zuiver of aangeboren en hopelijk ook mee door thuis getogen, Rogette Vancoppenolle?

Ik heb mijn man pas na de oorlog leren kennen. Veel heeft hij over die periode nooit verteld. Hij was heel de tijd ondergedoken bij zijn ouders, en 's avonds ging hij slapen bij zijn nonkel Hantson. Het waren dezelfde rijhuizen. Hij is nooit ergens anders geweest. Er was voor hem een schuilplaats gemaakt, op het gelijkvloers in een achterplaats. Ik geloof in een klein zoldertje. Wie het heeft gemaakt, dat weet ik niet.

Huiszoekingen zijn er waarschijnlijk niet geweest, maar ik herinner me dat mijn schoonmoeder me eens vertelde hoe zij Joseph Ronsse, ik denk bij haar thuis, op haar knieën heeft gesmeekt om haar zoon niet naar Duistland te sturen, maar het mocht niet baten.

Mijn man heeft zijn legerdienst gedaan in de buurt van Antwerpen. Hij moest er een tijd een kamp van incivieken bewaken (NB: mogelijks is dit Merksplas; zie verder) *en hij had gehoord dat Jozef Ronsse daar zat opgesloten. Hij heeft toen een revolver gekocht om Ronsse neer te schieten, maar hij heeft die revolver nooit gebruikt. Hij heeft Ronsse daar zelfs nooit ontmoet. Dat ding is hier blijven liggen tot ik het meegegeven heb toen de provincie de mensen vroeg om hun oude wapens in te leveren.*

+ NB: De bedoelde collaborateur was Joseph Gaston Victor Ronsse (Petegem bij Oudenaarde, 14 maart 1908). Zeer gevreesd in Ronse en veroordeeld tot de doodstraf (niet uitgevoerd) als lid DeVlag, Vlaams Legioen, Werbestelle. Tevens een dubbel geattesteerde psychopaat (zo erkend door Waffen SS én en door Belgische gerechtsdokter) en zou naar verluidt een groot kapitaal hebben verdiend in bezetting en minstens deel hebben gered. Over de pogingen van witten om via zwarten niet naar Duitsland te moeten gaan, schrijf ik een apart artikel.

Mijn schoonvader Leon werkte ook bij Thomaes, zoals mijn man.

Mijn ouders hadden in dit huis, het is dus mijn ouderlijk huis dat voor de oorlog werd gebouwd, een 10 à 15-tal kippen. Dat was zuiver voor eigen gebruik; zij waren helemaal geen kwekers. Toch moesten we elke week een aantal eieren bij eierboer Merry op de hoek van Wijnstraat gaan dragen. Ik heb het zelf geregeld gedaan. Dat was een bevel, en we kregen er geen enkele frank voor.

Ook hebben we nog mee koper moeten inleveren.

++++++++++++++++++++++++++++

VANDENBOSSCHE

Roland Omer Joseph VANDENBOSSCHE.

*geboortedatum: °Ronse, 10 juli 1927.

*datum interview: woensdag 11 juni 2008 + dinsdag 17 juni 2008 + woensdag 25 juni 2008

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse:

**Steenweg op Elzele 168 (bij de ouders); akte OPZOEKEN
**v.: Julien Joseph Vandenbossche: Ronse, 01 februari 1890;
**m.: Marie Devoet,.....

*opleiding tijdens de oorlog:

**Koninklijk Atheneum Latijnse afdeling tot 1942 -1943;*
**in het Sint-Amandusinstituut te Gent (internaat) 1943 - 1944 (tot ongeveer aan het bombardement in Merelbeke). Volgens hem 2 schooljaren (NB: timing nog eens navragen). Het was een zeer duur internaat, maar met een overvloed aan eten. Ook het bruine brood was van uitstekende kwaliteit.*

*NOOT inzake zijn voornamen:

Ik noem Roland Omer Joseph Vandenbossche. "Omer" is naar mijn twee in WO I gesneuvelde nonkels (zie verder). "Joseph" is waarschijnlijk naar de grootvader van mijn pa.

*diverse brieven, documenten en foto's inzake vlucht naar Frankrijk (o.a. brief Soudan uit Vichy dd. 14 juli 1940); alles later TE KOPIËREN SAMEN!!!!

*UNIEKE VERZAMELING inzake vaders krijgsgevangenkamp in Duitsland te WIETZE in WO I (speciale doos, unieke soort dagboeken, eigengemaakte juwelen voor zijn verloofde,....).

*doodsprentje van Raoul De Huvyne:

-°Ronse, 19 januari 1925;
-overleden te Ronse op 10 mei 1940;
-"... door een vijandelijken bom getroffen den 10 mei 1940 ...."

Ik heb het uur onthouden van het overlijden van deze jongen. Hij is immers gestorven op het uur en dag van de dood van Christus, om 15 uur op een vrijdag. Ik wist dat deze jongen voor priester later wou leren.

+ NB: deze jongeling woonde op Steenweg op Elzele 112 (in buurt van RVDB)

+ NOOT: Vandenbossche denkt dat de familienaam hier wonderwel verkeerd gedrukt is + NB: het is maar een klein verschil, maar wel een typische fout: "Dehuveyne" is de juiste

spelling. Zonder hierover uit te weiden kan men enkel vaststellen dat er oneindige fouten in de spelling van familienamen zijn voorgekomen, zowel in de burgerlijke stand, als in advertenties, hier doodsberichten enzoverder. Een vader tegenkomen wiens kinderen, zelfs onderling verschillend, een variante op zijn familienaam hebben: komt allemaal voor. men kan een artikel schrijven over de ... logica in dit soort verschillen (één voorbeeld voor Ronse; gedurende zekere periode een verfransing van Vlaamse familienamen; bijvoorbeeld "Lauwerier" dat "Laurier" werd).

*doodsprentje van de in Dachau overleden Urbain Dekeyser, een vriend van vader Jules Vandenbossche.

SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:

*was vader oudstrijder WO I + lid van een oudstrijdersvereniging?

Onze familie heeft zeer erg geleden onder de Eerste Wereldoorlog: twee gesneuvelde nonkels en mijn vader heel de oorlog krijgsgevangen.

1) nonkel OMER VANDENBOSSCHE:

-Informatie van een doodskaartje in bezit van Roland Vandenbossche;:
-nonkel van hem, broer van zijn vader;
-Oud-strijder WO I;
-sold. Mil. 1914, 3de Jagers te Voet;
-°Ronse, 08 november 1984;
-tombé à Dixmude le 18 juillet 1915 (inhumé à Caeskerke, tombe 153, op de militaire begraafplaats; volgens RVDB later overgebracht naar het militair kerkhof van Ronse).

2) nonkel OMER DEVOET:

-Informatie van een doodskaartje in bezit van Roland Vandenbossche;:
-de broer van de moeder van Roland Vandenbossche;
-sold. mil. 1913, comp. des pionn., ponton du génie divisionnaire de la 5e div. d'armée;
-°Ronse, 02 november 1893;
-gestorven te Forthem-Alveringem

+ NB: RVDB drukt zijn diepe verontwaardiging uit dat zijn nonkel begraven ligt NAAST het gebetonneerde graf van CYRILLE VERSCHAEVE, de ter dood veroordeelde priester-collaborateur, het zogenaamde geweten van rechts Vlaanderen.

+ NB: wie de zeer gedocumenteerde en vernietigende biografie heeft gelezen over priester Verschaeve (Romain Van Landschoot, Kapelaan Verschaeve, biografie, Tielt - Gent, 1998), kan echt niet begrijpen hoe voor dit soort opgeblazen warhoofd nu nog bewonderaars kent. Vlaanderen kan alleen maar een intellectueel volwassen regio worden indien het eens definitief afstand neemt van zijn fossiele Vlaams-nationalisme.

3) vader JULIEN VANDENBOSSCHE:

Vader die directeur was bij de weverij van Emile Guisset, die uitvoerde naar onder andere Engeland, is verschillende malen in Engeland geweest. Ik toon U foto's en documentatie rond de paardenrennen in Ascot in 1928.

Hij was oud-strijder en politiek gevangene van 1914-1918. Hij kwam als bestuurslid van de Oud-Strijdersbond van Ronse ook tijdens de oorlog elke week samen met enkele collega's om te kaarten in de Local Unique. Men was met een 6 à 7 mensen. zo waren er dikwijls problemen om elkaar te verdelen in kaartersgroepjes.

+ NB: RVDB heeft de "Identiteitskaart voor Oud-strijder uit de oorlog 1914 – 1918" van zijn vader nog.

Mijn vader is gevangen genomen na de slag van Sint-Margriete-Houtem, naast Tienen, volgens mij op 03 augustus 1914 (NB: dit moet allicht de 18de augustus zijn + er is daar nog een militaire begraafplaats, en er zijn waarschijnlijk 553 Belgische soldaten gevallen). Mijn vader is gevangen genomen en als krijgsgevangene 'tewerkgesteld' onder meer in het olieveld van WIETZE (NB: iets boven Hannover), en ook in de zoutmijn aldaar en ook elders in een textielfabriek.

Hij is pas in februari 1919 terug gekeerd, tijdstip waarop zijn verloofde nog steeds op hem wachtte. (NB: onze onderstreping).

*anekdotes van ouders uit WO II.

We zijn met 9 familieleden gevlucht naar Frankrijk de dag voordat de Duitsers Ronse zijn binnen gerukt (NB: ze zijn dus vertrokken op 19 mei 1940). Dat gebeurde samen met Carrez, wiens camion we samen gebruikten. We zijn vertrokken door het brandende Doornik. Ik zie nog het beeld voor mij van de brandende piano in een getroffen pianowinkel. Deze camion heeft Carrez onderweg in Méru (NB: tussen Beauvais en Parijs) moeten afgeven aan het Franse leger. Carrez is daar achter gebleven en wij zijn verder met allerlei bussen naar het zuiden van Frankrijk getrokken. We zijn uiteindelijk beland in CAHORS, dorp Thédirac.

We waren met:

-vader en moeder;

-ik;

-de broer van mijn vader, Achille Vandenbossche en zijn echtgenote Leona Vanhabost, en hun zoon André Vandenbossche (toen 13 jaar);

-grootvader Emile Vandenbossche en grootmoeder Marie Octavie Langie (°Ronse, 24/2/1867 en gestorven te Ronse op 14/9/1942) en hun ongetrouwde dochter – mijn tante - Rachelle Vandenbossche.

We zijn uiteindelijk in september 1940 terug gekeerd.

+ NB: de genaamde Carrez is schrijnwerker en meubelmaker Gilbert Alphonse Carrez (°Ellezelles, 08 augustus 1900) uit de Steenweg op Elzele 25

VRAGEN aan RVDB of deze Carrez zijn vrouw niet heeft meegenomen!!!???

+ is de man later terug gekeerd?

+ heeft hij verzetsdaden allerhande gepleegd?

VRAGEN hoe ze zijn terug gekeerd + of hun huis ondertussen door bekenden (wie?) bewaakt wer, of er geplunderd werd ....?

+ hoe hebben ze ter plaatse contact kunnen nemen met Soudan (hoe zijn adres gevonden,....)?

VRAGEN wat hij zich herinnert van de metalenopeising in Ronse (in 42?) thuis; eraan meegedaan, hoe ontdoken,....?.

*moeder Marie Devoet:

Mijn moeder was via steun van fabrikant Jules Delaunois, een vriend van vader, reeds op haar 18 jaar begonnen met thuisconfectie. Zo werden er onder andere stukken textiel versneden.

Tijdens de oorlog, mogelijks in 1942, was er een onaangekondigde controle door twee Belgen. Zij toonden een legitimatiekaart en waren in burger. Het waren waarschijnlijk geen Ronsenaars. Men heeft alle aanwezige textiel aangeslagen. Nochtans was er helemaal geen zwartgoed bij vermits mijn vader van alles facturen kon voorleggen. Onder andere was er zeer goede stof bij die bedoeld was voor het maken van de onderbroeken van de mijnwerkers. Het had een speciale naam die ik vergeten ben. De controleurs hebben een PV opgemaakt van de aanslag der goederen. We hebben er nooit een schadevergoeding voor gekregen.

*wie kende U als weerstander tijdens WO II?

Niemand.

*wie kende U als collaborateur tijdens WO II + waarom was die persoon zwart?

+ nadien telefonisch dd. 29/9/2010 enkele elementen bij aangebracht en hier verwerkt

Ik kende "épouse Mahieu". Deze verdachte op de lijst van BNB was de getrouwde vrouw van de schoenwinkel in de Sint-Martensstraat (RVDB tekent de plaats). Het was een heel mooie vrouw die ondanks haar huwelijk liep te vrijen met Duitsers. Ze had een schoenwinkel in de Sint-Martensstraat. Mogelijks is zij ook het haar geknipt bij de bevrijding, maar dat heb ik niet gezien.

Haar vader Albert is neergeschoten door de Witte Brigade. Ik weet dit zeker vermits ik hem zelf zien liggen heb. Hij woonde op de Steenweg op Elzele, waarschijnlijk op nr. 160. Hij was facteur. Hij was die dag naar Elzele gefietst en op de terugweg ter hoogte van .... (de draai naar links van beneden gezien) neergeschoten. Hij was zeker op slag dood. Ik heb hem zien liggen alsof hij net was gevallen. Hij lag op zijn rechterzijde, was dus geschoten vanop links, en zijn fiets lag nog tussen zijn benen! Men moet hem hebben ingehaald en van links neergeschoten hebben. Hij had maar een klein kogelgat.

Zijn vrouw noemde Adèle..... Ik heb haar zien toekomen bij het lijk van haar man en horen schreeuwen: "Mijn Albert, mijn Albert, ...". Het was de periode 1943, 1944, een moment dat er nogal wat aanslagen zijn gebeurd te Ronse.

Ik had in straat gehoord: "Albert is doodgeschoten". Ik heb mijn fiets genomen, en ben naar boven gefietst. Toen ik er was, zijn nog twee rijkswachters aangekomen. Ik zie het gezicht van die ene nog voor mij. Nadien heeft iemand me verteld dat de dader één van deze twee rijkswachters zou geweest zijn, een rijkswachter die tot de weerstand zou behoord hebben.

Op de plaats delict heb ik gehoord dat het motief voor deze aanslag zou geweest zijn dat Albert ofwel al een lijst van weerstanders had overhandigd aan de Duitsers ofwel een lijst ervan wou overhandigen aan hen.

Niemand uit de buurt wist iets van zijn Duitsgezindheid. Er is na zijn overlijden veel gebabbeld geweest en toen kwam deze informatie naar boven. Vandaar dat er van onze buurt ook niemand naar de begrafenis is willen gaan.

+ NOOT: bij een telefonisch onderhoud hierna, waarbij ik de bewuste overlijdensakte heb gevonden van ROBERT (en dus niet Albert) Coetsier, twijfelt hij zelf tussen ROBERT en ALBERT. Hij herinnert zich plots: "*In de buurt was de man bekend als BERI, een Ronsese*

afkorting" In vergelijking met zijn verklaring ziet men ook dat hij zich wel de juiste voornaam van de echtgenote herinnert, maar dat dit haar 2de voornaam is (allicht dus haar roepnaam). De man was overigens geen facteur maar dagbladhandelaar. Wie informatie, ook het kleinste detail, heeft omtrent deze moord; contacteer me AUB. Die moord die op 15 april 1944 gebeurde, zal ik bespreken in mijn studie over de Marijve.

Ook de zwarte Robert De Blomme zegt me één en ander. Waar hij woonde, weet ik niet juist; misschien ook op de Steenweg op Elzele. Alleszins woonden zijn ouders in onze straat, de Steenweg op Elzele. Ik heb met eigen ogen in september 1944 de volgende scène gezien. Hij werd door een verzetsgroep geleid door de straat. Hij liep vrij, de verzetslieden lieten een deel van de straat vrij. Iedereen die toekeek, was vrij om hem te slaan, schoppen, bespuwen,...., wat gebeurde. Nadien stopte de stoet aan het huis van zijn ouders. Er werd aangebeld en zijn ouders waren verplicht om een toespraak te beluisteren in deze zin: "Ziet Uw zoon, de verrader, ...". Zijn ouders zijn zelf niet aangevallen noch is hun huis geplunderd.

Deblomme is uiteindelijk terechtgesteld. De vrouw van Deblomme is na de oorlog in Ronse gebleven. Ze baatte een viswinkel uit rechtover de Sint-Martinuskerk op de hoek, naast de huidige juwelier. De mensen wisten ook dat ze helemaal tegen het gedrag van haar man was.

+ NB: op Robert Alfred Deblomme of soms De Blomme (°Saint-Sauveur, 17 december 1911) gaan we dieper in, in onze studie over de Marijve. Dat de winkel van zijn vrouw niet werd geplunderd, heeft zo goed als zeker te maken met de zeer sterke rode achtergronden van dit koppel en dus een rode beschermingsreflex. Hoewel verzet zeer sterk rood was gekleurd, heb ik tot mijn eigen verbazing meer en meer rode vlekken op het zwarte canvas gevonden terwijl daar in lange instantie vooral Volksbonders werden gevonden. Daarover waarschijnlijk in een apart artikel later meer. Ik vermoed sterk dat één van de redenen waarom te Ronse zo weinig over WO II is geschreven, dan dikwijls anekdotische artikels (of Hitler nu wel of niet in de treintunnel heeft overnacht? welke onnozelheid heeft dergelijke info ten opzichte van 'echte' geschiedenis), te maken heeft met het gegeven dat de machtige rode familie, hoeveel zij ook aan verzet heeft gedaan (indrukwekkend) toch relatief wat zwarte boter op het hoofd had. Of die voor de hand liggende hypothese ook als gevolg had dat stukken archief of zelfs hele archieven zijn verdwenen, is een afgeleide maar tegelijk vanzelfsprekend ondersteunende hypothese.

*Maurice De Meue: *deze man was verloofd met een dochter van een bakker op de Steenweg op Elzele (rechtover de Gamma van nu). Hij is daar door het verzet gevonden. Hij had zich verdoken in een remise achteraan de bakkerij. Ik heb dit niet gezien maar gehoord. Er is niet geplunderd in de bakkerij. Ik weet niet wat er met de dochter is gebeurd.*

+ NB: Maurice Désiré Constant De Meue (°Châtelineau, 14 april 1920) kreeg vijftien in beroep zeven jaar gevangenis voor zijn strapatsen in de lokale collaboratie, en zou later in eer worden hersteld. Hij was eerder een melkmuil dan wel zwart gekostumeerd (in feite was een groot deel van de lokale collaboratie één grote schertsvertoning zij het dat een aantal lieden werkelijk of letterlijk levensbedreigend bleken). De volledige identiteit van zijn vermoedelijk lief ken ik, maar geef ik niet op dan wel dat zij een nicht was van reeds vermelde Robert De Blomme en lid van een andere familie met diverse collaboratie.

*Frans De Tollenaere. *De Tollenaere was eerst een Verdinaso. We moesten soms voor de les voor het binnen komen op een rij gaan staan waarbij we de voeten vooraan perfect op een lijn moesten houden. Bij wie een voet wat meer uitstak, gaf hij een klein schopje tegen die ene voet met zijn voet. Ik heb zo eens gereageerd: op het moment dat hij me een klein duwtje gaf, heb ik gewoon terug geschopt. Het was op zijn scheenbeen en zo kon ik voelen dat hij botten onder zijn broek droeg.*

*Roger Deruyver: *hij was een klasgenoot van mij, samen met Willy Rose. Ik teken je een plannetje: hij zat op de achterste rij. Naast mij op de rechterbank zaten respectievelijk Willy Rose en dan Roger Deruyver. We zaten in de Nederlandstalige afdeling, maar onder elkaar spraken ze voornamelijk Frans. Ook Roger Deruyver die een zeer slecht Nederlands sprak. Het was soms potsierlijk. Ik herinner me hoe hij teruggekomen van het oostfront, in zijn uniform op straat kleine kinderen aansprak in een schabouwelijk Nederlands.*

Ondanks zijn slecht Nederlands heeft Roger bij de intrede bij de SS zijn voornaam veranderd in JAN Deruyver. Het "Roger" was te Frans! Roger was lid van .... (herinnert zich de naam niet meer). Hij ziet Roger nog in volgend uniform: een zwarte das, een (olijf)groen hemd, een korte zwarte broek, en een zwarte schouderriem. Hij zou bij de SS gegaan zijn om amoureuze redenen. Roger zei dat hij verliefd was op .... Vindevogel, een dochter van, die lid was van het Duitse Rode Kruis. Om indruk op haar te maken, is hij waarschijnlijk naar het Oostfront getrokken.

+ NOOT: dit genoemde lidmaatschap OPZOEKEN. + NOTEREN we dat een broer van haar, nl..... ook naar het Oostfront is getrokken! + allicht verliefd op Wilhelmina, geboren in 1926 + zie interview met haar waarin ze een aantal feiten aangaande de vrienden Deruyver - Roos ofte Rose verwart, maar alleszins vrij veel zeg opvallend heeft onthouden ....

+ NOOT: Roger zijn eerste officiële voornaam was 'immers' JEAN: de JAN viel dus niet zomaar uit de lucht:

Ik heb vernomen dat na de vrijlating uit gevangenschap Roger op zijn knieën zijn vader om vergiffenis heeft gevraagd. Ik heb dit gehoord. Zijn vader was Jean Baptiste Deruyver. Hij was oud-strijder van 1914 – 1918, lid van het bestuur der Oudstrijders te Ronse. Hij had een weverij op de Stookt, en woonde op de Vierde Maartlaan nr., waarschijnlijk 119 of 121.

*zie verder bij Willy Rose inzake SS en Russisch front

Roger was op verlof van het oostfront gekomen. We kwamen elkaar tegen, en gingen naar zijn kamer. Ik vroeg: "Heb je al Russen gedood?" En hij antwoordde (in het Frans): "Peut-être qu'on pourrait les mettre ici". Hij had zijn gevechtsgeweer mee. Hij droeg zijn uniform met de doodskop op zijn kepi. Aan zijn middel hing er een Luger. Hij heeft dan in zijn eigen kamer zijn geweer geladen, het venster open gedaan en een schot gelost – voor het jolijt! Er was een boer vlakbij aan het ploegen; zijn paard schrok hevig van de knal en sprong hoog op. We zijn nadien samen naar de stad afgezakt en hij is alleen naar het Vlaams Huis gegaan.

Willy Rose was eveneens een klasgenoot van mij. NB: ik merk op dat diens echte naam Otto Dion Léon Maurice Rose was (°Ronse, 16 februari 1927). *Ik heb deze voornamen nooit gekend, maar weet zeker dat hij én de zoon van Marius Rose was, en altijd en alleen maar "Willy" werd genoemd. Ik heb er nota bene naast gezeten in de klas!*

+ NB: ik weet uit zeer goede bron dat Willy Rose met ijldromen omtrent de oorlog is gestorven. Hij was immers verantwoordelijk in de herfst van 1940 voor het arrest van zijn godsdienstleerkracht EH. van Puyvelde. Die zou de oorlog overleven en daarmee de langst 'kort' gehouden Ronsenaar in deze oorlogstijd was. Ik beschik over het - in het algemeen zeldzame - Duitse gerechtsdossier van EH. Van Puyvelde, waardoor blijkt hoe goed deze Duitsers waren ingelicht. Onder meer de anti-Duitse oorlogsgrappen die E.H. van Puyvelde in een klas van het K.A. had gemaakt, staan daar woord per woord in. Zo wisten de Duitsers zelfs dat deze priester voor een vrouwenaffaire van gent naar Ronse was overgeplaatst. Wat deed eigenlijk ter zake deed op dergelijk - politiek - proces? Heel waarschijnlijk een extra drukkingsmiddel. Het toont op zich aan hoe verklikking aan de orde van deze bezette maatschappij was. Op dat proces was zekere "Roos" de vertaler, in dit geval de vader van Willy of Marius Rose. Die zou in augustus 1944 thuis door het verzet (vermoedelijk) worden vermoord. Een zeer jammere zaak, om het zo te zeggen, voor historici zeker want daardoor werd nooit een Krijgsgerechtdossier opgesteld, maar zeker voor de Ronsenaars van toen gelet op de 'succesvolle' represailles van Duitsers en zwarten.

Opgelet: zijn nonkel tandarts Willy Rose, de broer van Marius Rose, was zeer Engelsgezind. Dat was algemeen bekend.

Deze zelfde jongen Willy Rose was nochtans een goede vriend van mij. We oefenden wekelijks piano samen op de academie. Hij kwam daarvoor elke week aan huis, vermits zij thuis geen piano hadden. Hij vroeg dan telkens "Que'est-ce qu'on dit?", waarmee hij bedoelde dat hij nieuwsgierig was naar wat er op de Engelse post was gezegd. Hij bracht me ook elke keer een pakje sigaretten mee, Belga's van 25 in een pak (ik was al op mijn 11 jaar beginnen roken). Ik heb in hun winkel nog een imperméable gekocht.

VRAGEN wat hij juist gekocht heeft + wie het gekocht heeft + wilden zijn ouders daar binnen gaan?

Op een keer heeft hij mijn huid gered. Het was in de klas, waarschijnlijk schooljaar 1941 – 1942. Ik had van iemand op school, ik weet niet meer wie, een roestige en gedemonteerde revolver gekregen. De revolver was zo slecht dat bijvoorbeeld de houten kolf ervan al lang verdwenen was. Hij was zeker niet meer geschikt voor onmiddellijk gebruik. Ik had de revolver in de klas in mijn bank bewaard. Opeens hoorde ik gestommel en geroep op de gang. Ik werd bevangen door schrik want ik dacht dat er een controle aan de gang was. Ik zei tegen Willy, die vlak naast me zat op de rechterbank, in het Frans: "Ik heb revolverstukken hier bij mij". Hij antwoordde: "Geef ze maar aan mij", en hij stopte ze in zijn bank.

Twee Belgen in burger, die mij helemaal onbekend waren, zijn toen binnen gekomen en begonnen de schooltassen en de schoolbanken te controleren. Willy Rose werd niet gecontroleerd omdat hij, toen het zijn beurt was, zei dat hij de zoon was van Marius Rose. Ik heb echter pas na de dood van zijn vader in augustus 1944, een moord door een Pool gepleegd, vernomen dat de vader van Willy het hoofd van de Gestapo in Ronse was. De diverse keren dat ik er aan huis ben geweest, heb ik Marius Rose alleszins nooit in een uniform gezien. Van de moeder van Willy, mevrouw Debeurme, heb ik nooit een verdacht woord over politiek gehoord.

+ NB: Welke graad of rang of lidmaatschap Marius Rose had, is niet duidelijk, maar dat hij een aartsgevaarlijk persoon was, is zeker. Zo kreeg hij wel geregeld bezoeken van de Sicherheitsdienst van Gent.

+ NOOT: het betreft GERMAINE Debeurme, tevens zuster van Simonne Debeurme, de echtgenote van Lucien Vandenbossche, leerkracht/studiemeester op het Atheneum (en 'vijand' van RVDB (én van Germain Derouck), en zuster van architect Benoni Debeurme.

Ik heb met Willy Rose eenmaal gevochten op de koer vlak na de speeltijd. Hij had me verteld dat zijn schoonbroer, een Duits officier, gekwetst geraakt was aan het oostfront, waarop ik repliceerde (in het Frans): "Hij heeft nog geluk dat hij niet dood is". We zijn beginnen vechten en de studiemeester Lucien Vandenbossche is tussen gekomen. Met Willy ben ik bevriend gebleven, maar met Lucien Vandenbossche zijn er flinke problemen begonnen die er uiteindelijk toe geleid hebben dat ik van school ben veranderd.

Met Lucien Vandenbossche had ik het inderdaad nadien voortdurend aan de stok. We hadden een wiskundeleerkracht, dhr. Vermandel, die heel nauwgezet was. Ons oefenboek, het "schrijfboek B" genaamd, moest steeds nauwkeurig in orde zijn. Vandenbossche riep me geregeld bij zich, zelfs van boven op het 1ste verdiep wanneer hij me beneden op de koer zag, en hij scheurde dan meestal de laatst gemaakte oefeningen uit dit schrift. Ik deed eens mijn beklag bij dhr. Vermandel, die trouwens getrouwd was met een zuster van Florimond Grammens. Hij reageerde er niet op, maar ik moest wel telkenmale mijn oefeningen hermaken en inkleven. Mijn vader heeft toen beslist dat het op die manier niet verder kon gaan, en het eropvolgend jaar ben ik als intern begonnen in het Sint-Amandusinstituut te Gent.

Willy Rose is samen met Roger DERUYVER vertrokken in de kerstvakantie van 1942 (schooljaar .....). Er werd rond verteld dat ze samen in een opleidingskamp zaten van de SS. Enkele weken later is Willy terug gekeerd en heeft gewoon de lessen verder gevolgd. Roger was volgens Willy naar het Russisch front vertrokken.

+ NB: een zuster van Willy zou inderdaad huwen met een Duitse officier en zij zou daarop Ronse definitief verlaten - jawel, voor Duitsland. Mocht iemand weten of ze nog ergens in leven is; graag haar adres!

WINTERHULP:

De organisatie was gevestigd in de oude fabriek van Emile Guisset, in de toenmalige Collegestraat, de huidige Generaal De Gaullestraat. In deze fabriek had mijn vader ongeveer 20 jaar gewerkt; ik kende ze dus zeer goed. (NB: RVDB beschikt over interessante documenten rond deze fabriek, o.a. originele briefhoofden).

De directeur van Winterhulp was een zekere Vander Vorst uit de Decrolylaan. Deze man was absoluut niet op zijn mond gevallen. Hij heeft geregeld moeilijkheden gehad met de Duisters, en zou nog gearresteerd geweest zijn, omdat hij zo open van mening was. Waarschijnlijk heeft hij in den duik ook goederen gegeven aan weerstanders.

Hij had een zoon LUCIEN.

NOOT: het betreft Clemens Vander Vorst (°Aalst, 12 maart 1892) ;
-hij staat op de lijst als weerstander bij het G.L. (Geheim Leger)!!!
+ arrest op ? OF ONTSLAG? via DE MEUE???? door .....

BEGIN VAN DE OORLOG:

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

VRAGEN welke de sfeer was toen men terug kwam: was er inderdaad een sfeer van gelatenheid?

+ was de Battle of Britain al begonnen?

In het begin van de bezetting, waarschijnlijk in december 1940, ben ik eens naar een politieke meeting in de Volksbond geweest. Er kwam een Franse priester uit Frans-Vlaanderen praten, in het Nederlands, over de aanhechting van Frans-Vlaanderen bij Vlaanderen. Ik kende er niemand. Ik ben op de laatste rij gaan zitten. Er was redelijk veel volk, maar niet helemaal vol. Op het einde is de Vlaamse leeuw gezongen, en zeker op de eerste rij heb ik mensen met een gestrekte arm zien zingen. Die associatie tussen die Vlaamse Leeuw en die gestrekte arm is me steeds bij gebleven.

Voor de rest ben ik nooit in mijn hele leven nog naar een politieke meeting gaan

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

Er was een grapje dat op de Engelse post werd vermeld, net voor het nieuws:
"Radio Paris ment, Radio Paris ment,
Radio Paris est Allemand."

Daarnaast herinner me nog:
"Zonder er op te boffen,
we krijgen ze wel de moffen!"

*kent en schrijft de afkorting DTCARAF, en verbetert zich nadien in "RAFDTCA":

zie mevr. Ketels "rien à faire, dans ta cave Adolf" inzake de bombardementsvliegtuigen.

Hij zegt erbij dat ze zegden wanneer ze die grote formaties bombardementsvliegtuigen zagen: "Ze gaan er weer van krijgen".

*hebt u hiervan nog documenten?
*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

*Heeft men het volgende 'gebed' ooit gelezen of gehoord? Waar en wanneer?
RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse.
n. 5, september 1942.
*p. ?: herhaling van het 'Onzevader' van enkele maanden geleden.
"In den naam van Hitler, Goering en Von Ribbentrop. Amen.
Hitler die in Duitsland zijt
geschandvlekt zij uw naam
Engeland bekome Uw rijk
U wil geschiede in Holland, België en Frankrijk,

Geef ons die honderd gram meer brood
en vergeef ons onze schulden
Gelijk wij U vergeven al Uwe bombardementen
en leidt ons niet in Uwe concentratiekampen
maar verlos ons van uw ras.
Amen."

Dit heb ik nooit gelezen (NOOT: elders zegt hij enkele malen RONSE VRIJ te hebben gelezen).

-Heeft men het zelf verder verteld (thuis, in een vereniging,….)?
-welk gevoel gaf het lezen van dit soort 'gebed'? Voelde het aan als een vervloeking van de Duitsers, …?
*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?
--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…)?

23 FEBRUARI = viering van het ontstaan Rode Leger.
*zijn er verdoken 23-februarivieringen geweest?

NEEN.

*ZIE HET clandestiene blad: DE VERBROEDERING. ORGAAN DER KOMMUNISTISCHE PARTIJ. FED. RONSE - GEERAARDSBERGEN. 28 Februari 1942.
*p. 1: "HET ROODE LEGER BESTAAT 24 JAAR!
LEVE STALIN!
LEVE TIMOSJENKU!
LEVE HET HELDHAFTIGE ROODE LEGER!

Op maandag 23 februari j.l. vierde niet alleen de Sovjet-Unie, maar tevens gansch de vrije wereld het 24 jarig bestaan van het roode leger…."

-kende men deze oproep tot vieren van de verjaardag van het Rode Leger? Hoe is dit gevierd (enkel door communisten?) ?
NEEN.

-heeft U dit clandestien communistisch blad in handen gehad?
NEEN.

1 MEI = dag van de arbeid.

NEEN.

10 MEI = inval van Duitsers in België.

NEEN.

21 JULI = nationale feestdag.

*heeft men de volgende oproep gelezen of erover gehoord?

RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 2, zaterdag 27 juni 1942.

*p. 3 (?): "21 Juli.
Ronsenaars, die dag zal door U allen gevierd worden.
Allen zult gij de nationale kleuren dragen.
Die dag zult gij uwen dooden herinneren gevallen in 14-18 en 40 onder de woeste en laffe slagen van den Duitschen overweldiger.
Denkt aan de vrijheid voor de welke U voorvaderen gestreden hebben en aan welke Gij zoveel houdt.
LEVE 21 JULI
LEVE BELGIË VRIJ."

Dit heb ik nooit gelezen (NOOT: elders zegt hij enkele malen RONSE VRIJ te hebben gelezen).

-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?
-heeft U het doorgegeven? Aan wie?
-van wie kreeg U het?

Ik heb wel een paar keer DE RODE VAAN + RONSE VRIJ in handen gekregen. Ik kreeg het telkens in de gang naar de koer van cinema CONCORDIA. Hier hingen de foto's van de films uit. Ik weet niet meer van wie (een man). Het is 2 of 3 keer gebeurd, steeds van dezelfde persoon. Ik heb het afgegeven aan kennissen op school en ook aan mijn vader. Mijn vader las het ook, en verbrandde het nadien. Hij maande me aan tot grote voorzichtigheid.

-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte

NEEN.

-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?

*RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE; Orgaan van het Onafhankelijksfront/Organe du Front de l'Indépendance, Afdeeling Ronse. n. 3, Bijzonder nummer 21 JULI 1942.
-hebt U dit speciaal clandestien nummer m.b.t. 21-juli gelezen?

NEEN.

1 NOVEMBER = Allerheiligen.

*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?

NEEN.

*Dagboek De Tollenaere. 2 november 1940: Allerzielendag. Geruchten over de woede van Wehrmachtofficieren bij het zien van de met bloemen opgesmukte graven van Belgische en geallieerde gesneuvelden op het gemeentelijke kerkhof. Het gemeentebestuur kreeg opdracht binnen een tijdspanne van een half uur de Duitse graven te versieren."

-kent men dit 'incident' op Allerheiligen en Allerzielen?

-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?

-heeft men ooit zelf graven van gesneuvelde Belgische en geallieerde soldaten versierd?

-Hoe?

-Was men bewust van een gevaar? Wat deed men om problemen te vermijden?

-gebeurde dit ook op andere dagen dan Allerheiligen? Wanneer?

NEEN.

7 NOVEMBER = Russische revolutie.

*zijn er verdoken vieringen geweest van de Russische revolutie (oktober of november; naargelang van de kalender)?

NEEN.

11 NOVEMBER = einde van de Eerste Wereldoorlog.

NEEN.

15 NOVEMBER = dag van de dynastie.

NEEN.

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

NEEN.

DIVERSE VRAGEN:

Ik kende een JOODSE familie met waarschijnlijk de familienaam SABOTKA. Ze kwamen uit Wenen: vader, moeder, en een zoon Walter. Ze hadden naar het schijnt nog een zoon in Engeland die piloot bij de RAF was. Ze waren in Wenen de eigenaars geweest van een textielfabriek die aangeslagen werd door de nazi's. We hebben in 1939 of 1940 een huis

aan hen verhuurd in de VIERDE MAARTLAAN 115. Ik heb even, waarschijnlijk in 1939-1940, met de zoon WALTER in de klas gezeten in het Atheneum.

*Dhr. SABOTKA heeft ongeveer een half jaar gewerkt voor MEURIS uit de Zonnestraat, de fabriek Textile l'AURORE (*NOOT: het betreft Isaï Meuris uit de Zonnestraat 181*). Deze Oostenrijker had een grote technische kennis, onder andere hoe speciaal textiel met allerlei motieven te bedrukken. Meuris heeft er volgens mij van geprofiteerd. Na die korte tijd heeft hij Sabotka buiten gegooid, nadat hij diens technieken onder de knie had gekregen. Deze familie Sabotka is nadien naar Brussel vertrokken. Naar het schijnt zijn ze later vermoord in de Duitse kampen.*

+ NOOT: de familienaam SABOTKA komt helemaal niet meer voor in België (familienaam.be),. Meer dan waarschijnlijk is het de familienaam SOBOTKA, die wel nog 14 maal voorkomt op dezelfde website.

Tegelijk is het zowel een Poolse als een Tsjechische familienaam.

+ NOOT: op internet

Ook in Ronse zijn er door vliegtuigen een soort aluminiumstroken gedropt. Ze vielen bij massa's uit de lucht. Ik heb ze nog zelf zien vallen. Het vloog alle kanten op. Het was verboden ze vast te nemen. Ik heb er nog een tijd een aantal bijgehouden.

Volgens mij was Gaston Hoefman een schoonbroer van Martial Van Hasselt! Martial was volgens mij ook lid van ASSA, net als:

-Gaston Hoefman; hij werd GISTIE genoemd omdat zijn vader ook gist verkocht in zijn café, dat gelegen was in de hoek van het Stationsplein (naast de huidige frituur).
-Robert Deworm;
-Maurice Vandergheynst;
-Vandewattyne (lid in Ellezelles?);
-... Goeffers.

Ik was zelf lid van de hockey van ASSA. Op uw vraag inzake de juistheid van de bewering van Germain De Rouck (p....), dat ons ledenaantal zou gestegen zijn tijdens de oorlog, kan ik zeker geen bevestiging geven. Volgens mij is het ledenaantal niet gestegen.

De mensen noemden ons al lachend de zwarten. Dat was omwille van onze uitrusting. We speelden met een zwarte broek, met daarop een wit-rode lint, het hemd was ook zwart en op de pochette stond het kenteken van de Assa (in wit en rood).

Er waren diverse verzetsmensen bij Assa. Maar over politiek werd niet speciaal gesproken.

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?

Alle dagen werd er naar geluisterd. Door o.a. mijn pa, en alle buren.

NB: zie SUPRA in zake Willy ROSE.

-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?

NEEN.

-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

NEEN.

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

JA. Ik heb dit gedaan en vele jongeren ook.
Je zal overal de V's. Ze werden met krijt getekend, of zelfs met ene rode baksteen (allicht periode 1941-1942).
Ik teken U 3 V's:

1. *de normale V;*
2. *een V met erin in het midden het kruis van Lotharingen;*
3. *een V met erin in het midden een hamer en sikkel.*

Dit laatste as nogal moeilijk te tekenen. Het ging zo rap niet. Dit teken heb ik enkel op muren gezien, nooit op papier. NB: Hij tekent zelf op mijn nota's deze 3 verschillende V-symbolen.

NOG VRAGEN of hij dat ook getekend heeft!

NOOT: dit voorbeeld heb ik nog niet eerder gezien!

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?
*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?
-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?
*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?
-welke voorbeelden?
-welke waren deze cinema's?

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Mijn vader heeft tijdens de oorlog op geen enkel moment nog voor iemand willen werken, die voor de Duitsers werkte.

VRAGEN hoe men zich dan in het gezin in leven hield?
+ kent hij Guy Termonia (adres, zijn geplande aanslag,.....)?

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?
*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill, of Victor, Victoire, Rafaël (R.A.F.),…..?

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?
*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?
*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het 'torenuur' nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?
*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?
-hoe wist men dit?
-wie heeft dit meegedaan?
*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?
-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?
*zijn er te Ronse speciale missen geweest, of intenties, voor gevangen gehouden Ronsenaars (cfr. in 1943 en 1943 te Flobecq)?
-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?
*zijn er Ronse speciale missen geweest of voor bijvoorbeeld de patroonheilige van België (Sint-Jozef, op 18 maart, de H. Aartsengel Michaël)?
-was er een grote belangstelling in dergelijke mis (een paar bezette stoelen, een halve of stampvolle kerk, …)?

DE BEVRIJDING.

Na de bevrijding ben ik binnen gestapt op de Vrijheidsplaats in de vroegere fotowinkel en huis van Marius Vancoppenolle. Het was aangeslagen door de verzetsgroep ..... (weet het niet meer zeker; vermoedt het O.F.; VRAGEN aan ...). *Dat was gevestigd waar nu het Huis Spiers is. Er lagen veel foto's verspreid, o.a. heb ik één foto gezien van Roger (Deruyver).*

Ik kende er enkele mensen van. Men heeft me een brassard (armband van een verzetsgroep waarmee men als lid publiek kon geïdentificeerd worden) en een oud geweer in handen gestopt. Ik was per fiets.

Buiten gekomen kwam ik in de Hoogstraat professor MILO van het Atheneum tegen. Ik sprak hem op enigszins hautaine, bedreigende manier (NOOT: opnieuw OVER BEVRAGEN!). *Ik realiseerde me het absurde van de situatie. Ook mijn vader zou zeker niet blij geweest zijn als ik met dergelijke zaken zou zijn thuis gekomen. Kort nadien heb ik de armband en het geweer in hetzelfde lokaal teruggeven.*

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?
*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?
*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).
-geef de plaats op:…….
-beschikt U nog over documentatie daarover (foto's, programma, persknipsels,…)?
-indien U geen documentatie erover heeft, wat herinnert U zich nog van deze stoeten?
*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?
-Hebt U nog de tekst?
*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?
*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?
-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?

-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?

Tijdens de oorlog heeft mijn moeder een linnen broderie gemaakt, die nadien ingelijst werd in een houten kader, en omdat er in de woonkamer al voldoende kaders hingen, in mijn slaapkamer is opgehangen. Deze kader heb ik eens voor een tentoonstelling aan Sidoine Fouquart gegeven maar heb ik sindsdien nooit meer terug gezien.

Er stond het volgende op:

-de gebrodeerde Belgische vlag;
-de gebrodeerde Engelse vlag;
-mogelijks ook de Franse vlag, maar daar ben ik niet zeker van;
-2 foto's van mijn aan het IJzerfront gesneuvelde nonkels Omer Devoet en Omer Vandenbossche;
-de gebrodeerde tekst "1914 – 1919";

NOOT: het jaartal 1919 verwees natuurlijk naar het jaar van de terugkomst van mijn vader;

-de gebrodeerde tekst "A nos héros". Die tekst stond er in het geel op.

NOOT: dat deze gele kleur net in gebruikt werd, zou kunnen verklaard worden doordat het de CENTRALE KLEUR van de Belgische vlag zelf is!

VRAGEN of hij deze broderie reeds had voordat hij naar het Sint-Amandus vertrok

+ vragen welke soorten van – symbolisch – verzet hij daar heeft meegemaakt (gebeden voor de koning, enz.)???
*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).
*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

*hebt U arrestaties, plunderingen e.d.m. van zwarten meegemaakt (waar, wie, door wie,....)?
zie DE BLOMME

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Mijn ma heeft 2 maal taarten gebakken van aardappelen. Het was niet te eten.

Men heeft thuis nog cichorei gemaakt van chicons. Mijn pa heeft na het aanslaan van onze textielgoederen trouwens nog een zak van 25 kilo groene koffiebonen gevonden. Hij heeft ze dan zelf gebrand. Hij was de zak vergeten, nadat hij deze zak had weggestopt bij de vlucht naar Frankrijk.

Ik heb gehoord dat er mensen waren die kastanjes brandden om er koffie van te maken. Het was naar het schijnt zeer zerp, zeer bitter. Mijn vader heeft het ergens gedronken, maar lustte het niet.

Mijn vader heeft nog Amerikaanse tabak gekweekt. Bij een bepaalde oogst was de tabak zo sterk dat hij haast niet te roken was. Vader had voordien deze strook land gebeerd....

We hadden een geit voor de melk.

Er werden in Ronse schoenen verkocht met dikke houten zolen. Die maakten zeer veel lawaai en daarom deden sommige mensen er wat rubber onder dat ze haalden van oude banden.

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.
*wie kent U als oorlogsvrijwilliger?

De ervaringen op school:

*hing er ooit Duitse of 'zwarte' propaganda binnen de muren van het atheneum (zoals de Duitse V, affiches voor het Oostfront, ...)? Beschrijf eventueel.....

NEEN.

*op het atheneum had U les/studie met welke Duitsgezinde leerkrachten:

-Frans De Tollenaere:
-Lucien Vandenbossche;
-Schuurmans, die gaf Latijn.

*wat weet U over het gedrag van surveillante mevr. De France:.....

Ik heb Jaspers, waarschijnlijk bij de 2de mobilisatie in september 1939, op de school nog gezien in een officiersuniform.

*op welke manier maakten de Duitsgezinde leerkrachten reclame voor het 'Duitsdom':
-hoe gebeurde dit tijdens de lessen;
-hoe gebeurde dit tijdens andere activiteiten: welke activiteiten?

NEEN.

*welke vrienden van U op school zijn in het verzet gegaan:.....

Remi HAEDENS uit Kluisbergen. Hij is na het verzet para geworden.

*van welke leerkracht/personeelslid op school wist U tijdens de bezetting :

-dat het een uitgesproken witte/anglofiel was;

Bij E.H. VAN PUYVELDE hadden we een groot vermoeden. In feite stak hij zijn mening niet onder stoelen of banken. Hij is vermoedelijk verraden door Marius ROSE. Na de bevrijding, waarschijnlijk in september 1945 toen ik zelf enkele dagen op het Atheneum les volgde, is hij in zijn gevangenisuniform met petje op de school verschenen. Ik heb het zelf gezien in de studieklas.

-dat het zelfs een lid van de weerstand was.
?????

*hebt op de koer ooit “wit tegen zwart” gespeeld onder gelijkgestemde leerlingen?
Hoe moeten we ons dit voorstellen (vergelijkbaar met cowboys en indianen?)
**waren bij dit spel ooit incidenten bij?.....
**volgden er hier ooit sancties uit?.....

NEEN.

*hebben witte leerlingen zgn. zwarte leerlingen gepest:
-wie waren deze zwarte leerlingen: kinderen van .....?
-hoe ging dit pesten in zijn werk?
/
*tijdens de bezetting nog andere scholen bezocht dan het atheneum

Sint-Amandusinstituut te Gent

++++++++++++++++++++++

telefonisch interview dd. 22 augustus 2009:

Volgens Roland Vandenbossche (“Ik ben 98 percent zeker.”) was Omer Vangermeersch liberaal, want “ ... hij kwam veel in de Harmonie.” (het lokaal der liberalen). Bovendien zat hij volgens dhr. Roland Vandenbossche samen diens vader voor de oorlog in het bestuur van de oud-strijders.

Daniel Naessens (veroordeeld.....) zou volgens Roland Vandenbossche op zijn doodsbrief “Europastrijder” laten plaatsen hebben: hij heeft het met zijn eigen ogen gezien. Hij was zeker Oostfronter (allicht lid van SS-Legioen Vlaanderen). Volgens Roland is de man na de oorlog in Ronse blijven wonen, en heeft hij aan de Malanderplaats een garage uitgebaat.

++++++++++++++++++++++++++++

Vandebosschelle

Willy Vandebosschelle

*Willy Vandebosschelle + °Ronse, 01 november 1940.

*datum interview: woensdag 06 april 2011

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: thuis te Ronse

*woonplaats tijdens de bezetting: Grote Marijve 75

Mijn vader Norbert en mijn nonkel Albert waren lid van het Geheim Leger. Ze hebben deelgenomen onder andere aan een dropping aan .... Ellzelles, na het vernemen over de radio van een Franse zin "....." . Mijn vader vertelde hoe zij dichtbij in een boerderij moesten binnen zijn voor water, en dat men niet wilde of durfde openen. Men heeft dan maar de deur opengestampt.

Mijn moeder heeft jarenlang gelopen met kleren die gemaakt waren uit de groene zijde van de parachute.

Ik heb zelf slechts enkele jaren geleden in Zottegem aan een soort collectioneur of verkoper de mitrailleur van mijn vader van de hand gedaan. Het was een M3 die hij en de andere leden van het geheim Leger hadden verkregen via dropping. De mitrailleur was vroeger al onklaar gemaakt.

VRAGEN of hij deze mitrailleur heeft laten onklaar maken + of zijn vader + wanneer en door wie.

Mijn ma is nog meegenomen en verhoord, ik denk in het Soldatenheim op de Grote Markt, waar nadien het Geheim Leger zijn hoofdkwartier van heeft gemaakt. Ik toon U trouwens enkele foto's die daad zijn gemaakt:

-een foto aan de voorzijde aan de Grote Markt van alleen zijn vader in wit kostuum met een tricolore brassard rond de linkerarm en gewapend met een pistool in een holster aan de armband, zittend op zijn eigen NORTON motor (een 50 cc);

-een groepsfoto in de tuin met gewapende leden van de Witte Brigade, waarop W.V me Martial Van Hasselt aanduidt. Buiten zijn familie kent hij niemand anders. Ik herken Hoebeke, Delaunois, ... Er staat ook volgende priester bij;

-een foto van een priester in traditionele soutane en de traditionele ..... pet ???? .... op het hoofd en zowaar aan een grote mitrailleur waarvan hij de trekkers vasthoudt. Volgens W.V. was dit de contactpersoon tussen de Gestapo en het Geheim Leger.

-een foto van een défilé te Brussel met de afdeling van Ronse waarop vooraan zijn vader en nonkel zijn te zien. De groep draagt een vaandel.

Ik zal U een kopij maken van deze foto's.

Bij de inval op ..... 1944 is mijn vader langs boven weg kunnen vluchten. Over het platform van de keuken is hij naar het dak van ons magazijn gevlucht en heeft zich gedoken in een goot tussen twee delen van het sheddak. Hij hoorde zeggen van de Gestapo: 'de vogel is gaan vliegen'. Mijn moeder hebben ze meegepakt in zijn plaats maar en mijn nonkel moesten ze niet hebben.

Onze tuin paalde aan de Zenobe Grammestraat. Daar woonde mijn tante Marcelle aan de overkant (NB: in nr. 57) met haar echtgenoot Pierre Deworm. Er was een signaal afgesproken bij gevaar: als er iemand aanbelde bij mijn tante met achter elkaar 3 én 2 én 2 belstoten, dan wist, welk uur ook, dat zij snel moest opendoen.

Hij is nadien een jaar gaan duiken in Flobecq, bij mevrouw Jouret. Dat was geen familie maar haar man was in WO I gefusilleerd. Vandaar is hij dan naar het Geheim Leger gegaan. Er stond toen een prijs van 100.000 frank op zijn hoofd.

VRAGEN waar hij deze info over 100.000 vandaan heeft + eventueel een originele plakbrief

Van nonkel Pierre heb ik nog een dagboek liggen van deze periode. Het is zeer net geschreven in een boekje van klein formaat. Ik zal het voor U opzoeken.

Mijn pa heeft na de bevrijding lang een pistool op zak gehad want mocht hij Vindevogel zijn tegengekomen, zou hij hem hebben neergeschoten. Volgens hem zat Vindevogel immers achter de poging tot arrestatie.

+ **NOG VERWERKEN:** tante Marcelle Vandebosschelle en nonkel en rekenplichtige Pierre Deworm (°16/9/1901), Zenobe Grammestraat 57

VRAAG: is hij familie van de andere DEWORM?

Ik ben geboren op de eerste november 1940. Mijn naam is zeker Engels. Ik denk dat mijn vader, die in 1977 is overleden, me eens verteld heeft dat de naam Willy komt van de Engelse Jeeps met dezelfde naam.

NOOT: dit is waarschijnlijk onjuist. Hoewel de autonaam WILLY al langer bestond, zijn de jeeps – nota bene AMERIKAANS en niet Engels – geproduceerd vanaf 1941; zie WIKIPEDIA; The Willys MB US Army Jeep (formally the Truck, 1/4 ton, 4x4) and the Ford GPW, was manufactured from 1941 to 1945.

Ik weet niets van een bedrijvigheid in smokkel van bijvoorbeeld textiel onder bouwmaterialen zoals U me aanhaalt. Thuis hadden we voor het bedrijf inderdaad een camionette maar die is aangeslagen door de Duitsers op de markt van Oudenaarde. Nadien hebben ze verder gewerkt met een steekkar met een hond. Dat was een Duitse schaper.

Mijn vader vertelde eens een avontuurtje dat ze hebben beleefd aan de Concordia in de Abeelstraat. Achter de toog van de Concordia stond een zekere Mathilde. Er was eens een ploeg Duitse soldaten binnengevallen die begonnen te kaarten en te drinken omdat ze wilden eten. Men was er toen blijkbaar ajuin aan het bakken. Ondertussen heeft mijn pa met enkelen van het Geheim Leger de 4 wielen van hun jeep gehaald.

We hebben thuis eens een hele tijd kaas kunnen eten. Die kwam van de Kemmelberg. Hier moet een stock van banden van de Duitsers zijn geweest. Het Geheim Leger was hierin geïnteresseerd. Ze zijn er naartoe geweest en hebben er een enorme bol kaas van meegenomen die nadien is verdeeld.

Mijn vader Norbert heeft nog gevoetbald voor ASSA Ronse, als extreem links.

Op Uw vraag of er enkel een gemeenschappelijke waterpomp aan de voet van de Groet Marijve was, moet ik toch zeggen dat er bij ons stromend water was. Ik herinner me zelfs dat er een soort douche was geïnstalleerd.

Wie U ook nog iets over de oorlog zou kunnen vertellen is de ongeveer 70-jarige Benoit CAMBIER die de zoon is van een zeer rijke industrieel.

++++++++++++++++++++++++++++

Vandenbroere

Lucien Vandenbroere

+ commentaar: dit interview heeft minder opgeleverd dan ik oorspronkelijk had verwacht, Hoewel het toch enkele interessante stukjes informatie bevatte. De hoofdreden voor deze situatie is dat betrokkene een heel hoge leeftijd had en zijn geheugen sterk was afgenomen. Wat me tijdens dit interview enorm trof, was de mildheid van deze man en de zeer warme uitstraling van zijn vrouw. Je voelde een liefde bij dit koppel die door zichzelf gerijpt of gerezen was zonder ooit in één of andere oven korstjes te hebben gekregen. Alleen al om die zeg maar onvermoede reden en zegen was ik letterlijk heel gelukkig na dit interview.

*Lucien Vandenbroere + °De Pinte, 20 september 1919.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: woonde bij ouders, met jongere broers, in de Athstraat.

*opleiding tijdens de oorlog: beroepsvrijwilliger vanaf 1938, 1e sergeant.

*datum interview: zaterdag 20 januari 2007.

Ik ben lid geweest van de verzetsgroep L'Insoumis vanaf september 1943. Ik werd lid gemaakt door luitenant Fernand Deuninck. Via Winterhulp hadden wij oorlogsvrijwilligers al veel contact met elkaar;

Ons lokaal NA de bevrijding was in de Harmonie. Ik heb nooit het verzetsblad van L'Insoumis in handen gehad. ik heb nooit pamfletten verdeeld.

Ons vader was oud-strijder WO I. Hij was rijkswachter te paard. Zijn laatste post was te De Pinte. In 1935 is hij op pensioen gegaan en zijn wij met het hele gezin naar Ronse vertrokken. Net voor het uitbreken van de oorlog (...). In het begin van de oorlog is hij opgevorderd om in Doornik gearresteerde Belgen op de trein te begeleiden naar Frankrijk. Nadien is hij nooit meer door een dienst lastig gevallen.

Als oud-strijder ging hij soms naar de Local Unique, waar de oud-strijders van WO I samenkwamen. Het was/is rechtover het stadhuis gelegen, en vlakbij het Soldatenheim. Er zijn nooit problemen met Duitsers of zwarten geweest.

NOG VRAGEN:

Wisten zijn ouders dat hij in het verzet zat? + heeft zijn vader bepaalde verzetsdaden, hoe klein ook, verricht?

De familie woonde in de Athstraat. In de onmiddellijke buurt waren er geen zwarten. Met enkele buren kaartten we bijna elke avond tussen 20 en 22 uur. De één bracht een stoel mee, de ander ook, een laatste een tafel, en aan het kaarten. Onder ons vertelden we veel kritische zaken over de Nieuwe Orde. Het waren allemaal echte patriotten. We deden dit tot ik ondergedoken ben. Deze kaarters waren o.a. de volgende buren:

-Michel Massez;
-den Kortrijkse (een lapnaam voor oud rijkswachter Achilles……);
-Fons Sprit ('familienaam' is ook een lapnaam voor .....)

NOG VRAGEN: was dit Achille Ketels?

Als gebuur hadden we o.a. ook de volgende patriot: textielfabrikant Marius De Pourcq. Hij huisvestte 2 Duitse officieren. Hij is waarschijnlijk met zijn bedrijf blijven werken……
-OPGELET: volgens DECONINCK was deze fabrikant zelfs stichtend lid van het OF.

VRAAG: wist LVDB dat deze fabrikant lid van het O.F. was?

VRAAG: is één van hen later bij het verzet gegaan?
+ hebben jullie ooit onderling kwajongensstreken tegenover de Duitsers of de zwarten uitgehaald?

Wat verderop in de Achturenstraat woonde Maurice De Meue, die een zwarte was (NOOT: zie Ronse Vrij, …). *Deze man woonde bij zijn ouders; zijn vader noemde Karel, en was een oud rijkswachter die buitengegooid was bij de rijkswacht omwille van zijn Vlaamsgezindheid - allicht voor 1935.*

VRAAG: Karel De Meue komt in boek V. DEPAUW voor als gearresteerde na de oorlog: waarom???

*LVDB vertelt met diverse lacunes en tegenstrijdigheden volgend CV uit WO II:

-terug na de capitulatie op …. 1940;
--men moest zich volgens de richtlijnen van … aanbieden op het stadhuis om werk te krijgen. Daar door … Aelvoet (?) buitengegooid zonder resultaat;
-bij Winterhulp begonnen en gewerkt tussen …. 1940 en half 1942;
--men was hier met een ploegje oud militairen samen;
--op vraag (getekende brief) van Vindevogel. Diens motief: men was in Winterhulp bezig een weerstandsgroep op te bouwen;
--bureel Winterhulp: Statiestraat…..;
--voorzitter …. Pycke; bestuurslid Karel De Meue (vader van Maurice),….

-nadien via Walter Debrock huisbewaarder geworden in het K.A.
-zegt dat hij ook nog gewerkt heeft voor drukkerij Leherte;
-ondergedoken bij een boer op Grand Monchaut 1943/1944 samen met de 2 volgende Ronsenaars:
--Leon Fouquet (NB: zeker lid van het BNB);
--Gaston Bridou (NB: grote boksvriend van vermelde Fouquet en enorme smokkelaar)

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

*werd men op voorhand in de kerk verwittigd over de mogelijke wegname der klokken?

Ik ging elke week naar de mis in Sint-Martinus maar heb geen herinneringen aan de klokken; noch aan een voorafgaandelijke oproep tot een soort verzet, noch aan een leuze als "Wie met …", noch aan de herderlijke brief dd. 15/03/1943.

*was men ooggetuige van de roof? OF van wie heeft men over deze roof gehoord?

Heeft de klokken zien staan.

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

Vertelt een sterk ingekorte versie van "het varken is dood": zie versie van JDB.

+ NOOT: VOLGENS LVDB HEEFT MEVR. KETELS thuis SLUIKBLADEN! Opzoeken!!

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…).

Hij herinnert zich NA de bevrijding foto's van Leopold III. Het was een zeer grote, hoog opgehangen foto aan de toren van Sint-Martinus (aan de kant van de J.B. Dekeyserstraat). In de Karel Van Doorenstraat (hoek met de Oude Vesten, oud huis van …. Cambier) was er een foto achter een salonraam. Het raam ervan werd eens ingegooid.

23 FEBRUARI = viering van het ontstaan Rode Leger.

*zijn er verdoken 23-februarivieringen geweest?

Weet er niets van.

1 MEI = dag van de arbeid.

*zijn er verdoken 1-Mei vieringen geweest?

Weet er niets van.

10 MEI = inval van Duitsers in België.

*is deze verjaardag herdacht in Ronse 1941-1944?
*op welke manier (sluiten van winkels, dragen van tricolore linten, bezoeken van oorlogsgraven,….)?
*is er op deze dag een speciale mis of speciale intentie geweest in een kerk te Ronse? Welke? In welke jaren?
*dagboek De Tollenaere: 05 mei 1941: "Sensatie! Onder de bevolking circuleert een clandestiene krant. Zij publiceert een oproep om op zaterdag 10 mei a.s. - een jaar na de Duitse aanval op België - zich tussen 14 en 16 uur niet op straat te begeven als vorm van protest. Stilaan groeit verzet"

-kent U deze oproep uit 1941?
-is deze oproep opgevolgd, was er met andere woorden op 10 mei 1941 tussen 14 en 16 uur werkelijk weinig volk op straat?
-wat denkt U dat de bedoeling van deze opvallende vraag was?
-zijn er nog dergelijke incidenten geweest tijdens de volgende jaren?

21 JULI = nationale feestdag.

*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest?

Eenmaal is er op 10 mei OF op 21 juli een soort manifestatie geweest. Het was klaar dag. We wandelden de Nord - Midi, een paar keer over en weer. We liepen per groepjes van twee, want er was een samenscholingsverbod voor groepen van maximum vier mensen. Ik heb ook zwarten zien rondlopen, allicht ter controle. Er waren vrij veel duo's.

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?
*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?

We hadden thuis in de keuken een wereldkaart. Met kopspelden duidden we de posities aan van de geallieerden en de Duitsers. Op de kopspelden hadden we tricolore vlaggetjes geplakt. We deden dit vanaf Stalingrad.

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Bij de paters Minderbroeders werden er allerlei activiteiten georganiseerd; het begon met een koor waaraan ik deelnam, daarna ook theateractiviteiten. In de winter van 194… gingen we 's avonds terug naar huis en speelde Jean Van Liefde (...) op zijn viool, en dit op straat, de Brabançonne. Waren hierbij aanwezig:

-ikzelf;
-… chauffeur bij Appolinaris (leeft nog? NAGAAN)……..;
-Benoni De Buysscher, Malander……..

++++++++++++++++

Vandeneede

André Vandeneede

*commentaar: Ook hier weer hetzelfde wat wrange onderzoeksliedje; nog een deel verwerken... We herinneren ons nog als gisteren, neen als een minuut geleden, je anekdote rond "DACHAU": toen je met je gezin daar langs passeerde jaren na de oorlog op weg naar Oostenrijk, heb je beslist om het jaar daarop een andere weg te nemen om DAT BOORD - DIE NAAM niet meer te moeten zien. Deze herinnering moeten we dus nog nakijken in onze eigen interviews met - JOU!

In de hemel is geen bier, daarom drinken wij het hier ... Jij was een vrijzinnige en dus ga je daar zeker geen bier gaan drinken maar we wensen je hoe dan ook en waar dan ook het allerbeste. Vaarwel beste André en we waren er bij jouw uitvaart ook bij. We zagen een zoon van jou wenen als een kind, een beeld dat ons tot nu toe is bij gebleven. Onze zoon heeft nog eens een foto van ons beiden genomen, want dat vonden we best prettig. We leken ongeveer even .. dik; wat zaten wij toen allemaal binnen te stoppen; speciaal interviewkrachtvoer? Dat was duidelijk niet voldoende want we hadden nog een pak vragen voorbereid, die nu op die domme PC staan te ... Wat? Koekeloeren kunnen we niet zeggen want geluid maken ze niet. We zouden hen kunnen publiceren en denk eraan; op welke manier hebben we nog getracht om in jouw oorlogsleefwereld te geraken! Doen dachten we maar dus die eeuwige tijd en de gewone menselijke metafysica; we konden ook in je nochtans zeer gezellige grote woonkamer niet blijven logeren. We zagen trouwens nooit een spatje energieverlies bij jou ...

Je had ons ook op weg gezet naar een archief, dat van de oorlogsbelastingen. Als voormalig belastingambtenaar te Ronse, heb je - niet bij je eigen dienst - nog het bestaan geweten van dossiers in zake de oorlogsbelastingen van Ronsese bedrijven, die zeer naarstig met den Duits hadden gewerkt. Allicht zaten die dossiers nog tot in de jaren zeventig op die diensten. We hebben onder die invloed nog eens ergens bij een belastingdienst iets geprobeerd en misschien is in onze nota's verzeild geraakt hoe we daar verzeild geraakt zijn; alleszins door volkomen vlakke zee te bevaren of zonder enige visvangst. Hoe dan ook, die lijst had je voor ons dertig jaar voordien best reeds scheef kunnen slaan; zat jij nu echt niet reeds lang op ons te wachten? Je was allicht de enige die we tutoyeerden. Geef toe op pakweg 60 interviews met op enkelen na mensen die we voordien niet kenden, een prestatie. Daar op de beroemde zelfs beruchte Kruisweg, ongeveer of toch iets voorbij waar de Cricq in 1988 verloor van die *** Bauer en zo. Ien Ronse ees dat iet.

*André Vandeneede + °Ronse op 04 juni 1927.

*adres + verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Fiertelmeerschstraat 13

+ na juli 1943 diverse onderduikadressen in en buiten Ronse (zie verder).

*opleiding tijdens de oorlog: Atheneum Ronse, handelsafdeling van 1940 – 1942.

*datum interview: + woensdag 07 mei 2008 + woensdag 14 mei 2008 + vele malen nadien ...

*ouders: **vader: Clement Vandeneede: textielarbeider;
**moeder: Emilie Reybroeck: huishoudster.

*zuster Alice (leeft nog):

**geboorteakte van Alice Vanden Eede: 118/1912;
**°Ronse, 20 april 1912;
**v.: Clement Vanden Eede: wever, 23, °Ronse;
**m.: Emelie Reybroeck: huishoudster, 18, Merkem (NOOT: in deze akte staat er RONSE geschreven, wat een manifeste fout is).

*NOOT inzake familie:

Mijn schoonnonkel Gaston Vandewalle, de echtgenoot van mijn zuster Alice Vandeneede is vrijwillig gaan arbeiden naar Augsburg. NB: woonden Fiertelmeersch 15

Ik ben geen familie van Ephrem Vandeneede (24/04/1898). Ik moet opmerken dat deze Ephrem waarschijnlijk geen onbesproken gedrag heeft in het concentratiekamp van Buchenwald.

Volgens mij deed oorlogsschepen HENRI PIETERS in kolen tijdens de oorlog. Hij had een magazijn in de LANGE HAAGSTRAAT.

SPECIFIEKE VRAGEN VOOR BETROKKENE:

*VRAAG: welke dossierstukken hebt U nog omtrent de Duitse bezetting?

Ik geef U KOPIJ van:

1. brieven dd..... van zoon van Lucien Vandenbossche;
2. dossierstukken inzake aanvraag erkenning gewapend weerstander + politiek gevangene.

Ik toon U: -armband of brassard van de BNB die me overhandigd werd de dag van de bevrijding. Het is evenwel een band met een ander nummer dan het mijne (dat is.....);

-een brief van mij vanuit de gevangenis dd.... naar mijn familie;

-diverse brieven van zijn moeder naar hem.

-diverse Naoorlogse brieven uit de jaren 90 van de zoon van Lucien VANDENBOSSCHE, de leerkracht die hem mogelijks aan de Duitsers heeft overgeleverd.

LATER nog KOPIËREN

Tezelfdertijd met de brassard heb ik ook een MAUSER en munitie gekregen. In principe moest ik hiermee met de tweede golf naar Wodecq. Toen mijn ..... (die in het leger ....) de munitie en het geweer zag, merkte hij op dat ik, indien ik ermee geschoten had, het nooit had overleefd; het was verkeerde munitie.

*hebt U een dagboek – in het geheel of in fragmenten bijgehouden tijdens bepaalde periodes in de bezetting?

NEEN. Ik weet ook niets van een dagboek van Germain De Rouck.

*was vader oudstrijder WO I? Waar gevochten, verwondingen opgelopen, ...

Mijn vader heeft de hele oorlog aan de IJzer gestaan, maar naar zijn eigen zeggen slechts één schot gelost – naar een overvliegend vliegtuig. Hij kreeg hiervoor nog een reprimande van een overste omdat hij op deze manier zijn positie aan de belendende Duitsers had verraden.

+ lid van een oud-strijdersvereniging: welke?

Ik was na de oorlog enkel lid van "Het Gebroken Geweer", een antimilitaristische organisatie binnen "De Socialistische Jonge Wacht" (blauw hemd, rode das met daarop 3 pijlen).

+ hetzelfde voor andere dichte familieleden: geef hen gegevens op samen met hun relatie tot U (nonkel, grootvader, ...).

NEEN.

*was de familie publiek met politiek bezig voor 1940?
**stonden er bijv. familieleden op een lijst (welke, ...)

NEEN.

**wat is er met deze politieke activiteiten tijdens de oorlog gebeurd? ondergronds gegaan (hoe), gestopt, ...

NEEN.

*waar werkten Uw ouders tijdens de oorlog? Geef hun functie, en de aard en het adres van het bedrijf?

*zijn er stakingen in het bedrijf geweest? Wanneer, hoe lang,.....

*of langzaam-aan-akties?
*zijn er sabotages geweest: welke, beschrijf nauwgezet de gebruikte methode,.....

*zijn er invallen van de Feldgendarmerie of de zwarte brigade geweest om mensen op te pakken: voor welke reden, datum,.....

*is er in deze bedrijven economische collaboratie geweest?

**wat werd er exact geproduceerd?
**hoe werd er met de Duitsers samengewerkt?
**was er in het bedrijf zelf een Duitse verantwoordelijke/controleur werkzaam?

*gingen de eigenaars openlijk om met de Duitsers (op restaurant,....)?

*hadden de kinderen van de eigenaars een zeer grote luxe, die 'afstak' tegen de algemene ellende? Beschrijf .....

*wat is er gebeurd met de eigenaars der bedrijven:
**tijdens de oorlog bevraagd geweest voor steun aan weerstandsgroepen?
**wat gebeurde er na de bevrijding .....

*zijn er bij U familieleden naar Duitsland of elders voor de Duitsers gaan werken (bijv. er zijn in 1943 nogal wat Ronsenaars naar Noord-Frankrijk moeten gaan werken)
-waar + in welk soort bedrijf?
-welke aangename belevenissen hebben ze meegemaakt (uitstappen, liefdesgeschiedenissen met Duitse/Oosteuropese dames, ...)?
-welke onaangename belevenissen hebben ze meegemaakt (weinig eten, bombardementen, ...)?
-zijn er stakingen in het Duits bedrijf geweest?
-of langzaam-aan-akties?
-zijn er sabotages geweest: welke, beschrijf nauwgezet de gebruikte methode,.....
-waren er nog arbeiders uit Ronse? Wie.....
-zijn er Ronsenaars ontsnapt uit deze Duitse fabrieken?

<u>De ervaringen op school:</u>

*tijdens de bezetting nog andere scholen bezocht dan het atheneum.

NEEN.

*hing er ooit Duitse of 'zwarte' propaganda binnen de muren van het atheneum (zoals de Duitse V, affiches voor het Oostfront, ...)? Beschrijf eventueel.....

NEEN.

*op het atheneum had U les/studie met welke Duitsgezinde leerkrachten:

-Frans De Tollenaere: gaf tekenen; omwille van hem ben ik naar de handelsrichting gegaan en zeker niet naar de wetenschappelijke, want ik had steeds maar problemen met hem. Vermoedelijk heeft hij een blijvende pik op mij gekregen omdat ik eens de taalfouten in een tekst van hem op het bord had verbeterd.
-Gaston Jaspers;
-... Lefebvre: hij gaf scheikunde. Hij was getrouwd met een dochter van een winkel in naaibehoeften vanop de Kleine Markt.
-Emile Mariën;
-Jan Van Acker;
-Lucien Vandenbossche;

*wat weet U over het gedrag van surveillante mevr. De France:.....

NIETS.

*op welke manier maakten de Duitsgezinde leerkrachten reclame voor het 'Duitsdom':

-hoe gebeurde dit tijdens de lessen;
Door verwijzing soms naar Duitse methodes ...
-hoe gebeurde dit tijdens andere activiteiten: welke activiteiten?

NIETS.

*welke vrienden van U op school zijn ook in het verzet gegaan:.....

Henri Haedens, Ruien.

*van welke leerkracht/personeelslid op school wist U tijdens de bezetting :

-dat het een uitgesproken witte/anglofiel was;

.... De Paepe;
.... Gosselin.

-dat het zelfs een lid van de weerstand was.

Van niemand.

*hebt op de koer ooit "wit tegen zwart" gespeeld onder gelijkgestemde leerlingen?

Hoe moeten we ons dit voorstellen (vergelijkbaar met cowboys en indianen?)
**waren bij dit spel ooit incidenten bij?.....
**volgden er hier ooit sancties uit?.....

*hebben witte leerlingen zgn. zwarte leerlingen gepest:

-wie waren deze zwarte leerlingen: kinderen van .....?

-Denis Vandecatseye (1926)
-.... De Ruyck (1925)

-hoe ging dit pesten in zijn werk?

Uw arrestatie:

*wie was de uitgever van deze tract: een persoon, een weerstandsgroep: wie .....

De weerstandsgroepering OF.

*hoe bent U aan een tract geraakt?

Een 10-tal exemplaren werden me overhandigd door Denise Aelvoet.

*hebt u deze tract doorgegeven aan andere schoolkameraden: wie .....

Ik heb de tracten voor vernietiging doorgegeven aan mijn klasgenoot Valère Ysebaert.

*hebt u deze tract doorgegeven aan Uw familieleden: wie .....

De exemplaren waren bestemd voor de verkoop, à rato van 2 frank het stuk
(NOOT: op het bewuste blad van RONSE VRIJ dd. 11/11/1942 staat er 1 frank). *Het geld moest aan Denise Aelvoet terug gegeven worden.*

*wat was de inhoud van deze tract; tracht dit zo gedetailleerd te geven.

Ik herinner me dat er verwezen werd naar de firma Jean De Pessemier die 400.000 Jodensterren had gedrukt.

+ NOOT 2025: een onwaarschijnlijk aantal en duidelijk wie de feiten kent, niet begrijpelijk daarover - STILTE. Hoe dan ook, onwaarschijnlijk jammer dat men geen kopij of exemplaar van deze trakt heeft overgehouden, wat vanzelfsprekend zeer begrijpelijk is. We moeten de moed niet opgeven want wie wettelijk heeft het zeer eerbiedwaardige parket van Oudenaarde één exemplaar - of twee - behouden om dus (!!) zeer eventueellijk na de oorlog dus na de uitroeiing der vaderlands-Belgisch Joden een bewijsstuk te hebben tegen de firma Pessemier dat zij ... had medegewerkt aan misdaden tegen de menselijkheid - ook het dragen van een Jodenster was tegen elke Belgische wet en sowieso mee een opstap voor de uitroeiing. En dat was een zaak die door dat parket misschien als rechtsprincipe was voorzien! De toenmalige en zeer jonge procureur des konings Jacques Matthijs was door onder meer 't Volk van Ronse binnen gehaald met wuivende trompetten - of zoiets - en na de oorlog onder meer professor in de rechten. Zo'n man moet toch verbijsterd hebben gereageerd - VRAAGTEKEN... Want Jean Pessemier werd wel eens na de oorlog geviseerd door allicht een deel van het georganiseerd verzet, maar met zekerheid nooit veroordeeld. Zie:

*<u>HLVC.45-46: PLAKBRIEF daterend van 31 mei op 01 juni 1945 gericht tegen en opgehangen aan de woningen van Jean PESSEMIER, Pierre D'HAENE, Honoré CLAUS, Emile GUISSET, Emile MARIEN, Louis MARTENS, Isidore ANNICQ, Joseph DEBUYSSCHER & Albert SAMAIN:</u>

Voor Jean Baptiste Charles François Pessemier (°Ronse, 01 januari 1889) werd door het krijgsgerecht weliswaar een dossier of dossiertje opgemaakt, allicht niet wegens die mogelijke Jodensterren maar wegens .... Maar om dat in te zien; effe wachten!!!! Want:

<u>Er wordt GEEN TOEGANG verleend WANT buitenvervolgstelling op 12 maart 1948 door het krijgsauditoraat van GENT, dossier nr. 210/II/1944.</u>

Het ging hem ook niet slecht:

<u>Mondelinge mededeling Marcel Delgutte (°Ronse, 01/9/1930) op 15 november 2012:</u>

"*Jean Pessemier was na de oorlog gehuwd met een jongere vrouw. Hij kreeg met haar een kind, waarvan de burgemeester Eugène SOUDAN de peter werd*."

En toch ging het hem slecht. Of de Jean die niet zo oud was of nog geen zestig jaar oud werd, overleden is omwille van te veel te poepen met zijn bijna dertig jaar jonger wuf (een Westvlaamse en dan nog geboren in Parijs; het kon niet beter, ja!?) of uitgeschakeld werd door een Joods wraakcommando, we werden niet toegelaten tot zijn autopsie om de domme reden dat we nog niet eens waren geboren. Hij zou dus hoe dan ook haar pijp aan weliswaar zijn opvolger Maarten geven, te Ronse op 27 januari 1948. Waarmee de mogelijkheid bestaat dat de krijgsauditeur besliste om een dode niet meer te vervolgen. Dat zouden wij in dat dossier moeten kunnen lezen indien mogen nagaan, terwijl we daar en passant zouden willen weten of Soudanskie zijn advocaat was, echt even tussen haakjes want Eugène Soudan had wel zeker nog zware economisch collaboratieve katten te geselen als raadsman. Terwijl één en ander ook toelaat om te suggereren dat ook voor zo'n welvarend man als Jean Pessemier, één der belangrijkste apprêteurs van geheel België en tijdens de bezetting prima draaiend waardoor hij ook althans lokaal te Ronse een sponsor werd van het collaborerende DeVlag, een druk van dat zelfde krijgsgerecht zeer moeilijk zal zijn geweest. Er valt nog veel te onderzoeken - rond WO II!.

*beschrijf zo gedetailleerd mogelijk de reden van uw arrestatie:

Er waren in totaal 7 redenen opgegeven:

1.lid van een Duitsvijandige vereniging;
2. communist (het O.F. had communistische invloed; cfr. De Brock en Vandekerkhove).

3. terrorist: ik had namelijk zelf van de schrik gezegd dat ik ruiten had uitgegooid bij Rigobert .... in de Kruisstraat
4 bezit van vlugschriften;
5. verspreiding van vlugschriften;
6. bezit van Engelse vlugschriften. Al deze geschriften die ik in Ronse verzameld had, zijn toen aangeslagen.
7. De zevende reden weet ik niet meer.

VRAGEN of het soms bendevorming was???

*beschrijf zo gedetailleerd mogelijk het verhoor:

Ik ben in de klas betrapt door leerkracht geschiedenis JAN VAN ACKER. (Toont een kopij van RONSE VRIJ dd. 11 november 1942 (uit de Annalen?). *Het ging om dit blad. Hij had gezien dat ik tijdens de les iets aan het lezen was. Na de les heeft hij gevraagd van waar het kwam.*

VRAGEN aan AVDE wat hij daarop zei.

VAN ACKER heeft dit nadien gegeven in de handen van directeur DE PESTELE (NOOT: deze zou later zelfmoord plegen; VRAAG; een verband met deze affaire OPZOEKEN welke de datum van zijn dood was??)
Directeur DE PESTELE heeft aan daarna aan VAN ACKER terug gegeven in het bijzijn van LUCIEN VANDENBOSSCHE. Die heeft er beslag op gelegd en heeft het doorgegeven aan zijn schoonbroer MARIUS ROSE, een zwarte.

De volgende dag dat ik het sluikblad was kwijt geraakt, werd ik gewaar dat er 'iets' was op de school. Ik had het gevoel te worden gevolgd. Ik vroeg aan mijn vriend Valère YSEBAERT de tracten die ik nog bij me had te vernietigen. Ik heb ze hem tussen 2 lessen door gegeven en hij heeft ze vernietigd in het toilet.

TWEE weken later.....

NOOT: Lucien VANDENBOSSCHE zou 7 jaar gevangenisstraf hiervoor krijgen, met een dossier dat enkel op deze veroordeling is gebaseerd, van naar het schijnt 300 à 400 bladzijden. Ik ben voor dit dossier van LUCIEN VANDENBOSSCHE 5 of keer naar Gent moeten gaan, en heb er steeds hetzelfde gezegd.

+ Jan VAN ACKER waarschijnlijk 2 jaar gevangenis (werd nadien leerkracht in Mortsel)

+ Marius ROSE werd begin augustus 1944 vermoord door het Geheim Leger van Ellezelles.

Alles is begonnen bij de trouw van de dochter van Marius ROSE in de Sint-Hermeskerk. Het was midden november 1942. Het moet een hoge officier geweest zijn want hij had duidelijk goud op zijn schouders.

Ik keek naar de trouw en zag Denise Aelvoet, een jeugdige vlam, die in mijn buurt gewoond had. Ze had me ook goed gezien en enkele dagen later kreeg ik een liefdesbriefje van haar in mijn hand. Op dit briefje stond dat ze behoorde tot de verzetsgroep "De Rode Jeugd Vlaanderen". Waarschijnlijk was dit de naam, ik ben niet 100 % zeker. Het was tegelijk een aanwervingsbriefje.

Op het liefdesbriefje stonden eveneens 3 namen:

1. *haar toenmalige vriend Marcel DUBOIS uit Broeke;*

NOOT: het betreft Marcel Dubois, °Ronse, 03 juni 1926, wonende wijk 13 nr. 12. BROEKE = wijk 13

2. *Marcel DE LOORE uit de Neerhofstraat; dit waren thuis bakkers;*
3. *Adrien DEMEULENAERE.*

Dit briefje was opgerold en stomweg in mijn portefeuille blijven zitten.

Ik was verwittigd dat ik gezocht werd. De Duitsers zijn eerst binnen gevallen bij de gezusters Vandeneede. Dat was geen familie. Hun winkelierster, mevrouw Augusta Van Seymortier is mijn moeder komen verwittigen.

Toen de Duitsers bij ons binnen vielen had ik reeds de naald van de Engelse post (BBC) op BRUSSEL gezet. Het was een radio met een draaisysteem en de post Brussel stond net onder de Engelse. De Duitsers, 4 Feldgendarmen waaronder de bekende GOLIATH, en de burgemeester van Oudenaarde ..... VANDENBERGHE kwamen binnen, en VANDENBERGHE heeft onmiddellijk de radio opengezet!

Jammer genoeg zaten er in mijn jas nog Engelse vlugschriften en mijn portefeuille. En in mijn portefeuille zat het fameuze briefje van Denise. Ik kon het er niet meer op tijd uitnemen. Er zat trouwens ook een Duits geldbriefje bij van enkele miljoenen mark, uit de tijd van de enorme Duitse inflatie. Ik had het tijdens de oorlog van een nonkel gekregen. Ik was er

fier op en toonde het soms, met de opmerking: "Kijk eens hoeveel geld ik heb!". Het is me zoals de rest afgenomen in Gent en heb het nooit meer terug gekregen.

VANDENBERGHE keek thuis mijn boeken na. Hij scheurde er de kaften af: "Ha, je studeert Engels!", waarop ik mijn Duitse boeken toonde.

Net voor we vertrokken zei VANDENBERGHE nog tegen mijn moeder over mij: "Een manneke waar pit in zit".

Mijn vader was net naar de tandarts geweest en was nog zodanig verdoofd dat hij helemaal niets van mijn arrestatie heeft bemerkt.

Nadien gingen VANDENBERGHE en de Duitsers in Ronse iets eten en werd ik gedeponeerd in het cachot van Ronse op de Grote Markt. Aan de agent van wacht, een oudere man, vroeg ik me los te laten maar hij weigerde.

Uiteindelijk zouden tijdens deze tijd liefst 22 jonge mensen worden gearresteerd:

** 3 meisjes uit Ronse:*

1. Denise AELVOET;

2. Raymonde REYNAERT, het lief van JULIEN DE BODT;

3. Christiane CAMBIER;

**de rest zijn 19 jongens uit Ronse en omstreken:*

4. Adrien DEMEULENAERE, Ronse, uit de omgeving van het Muziekbos. Zijn ouders hadden er een café "de Patrijs";

5. Julien FORT, eveneens uit de omgeving van het Muziekbos;

6. Maurice BRISSON, eveneens uit de omgeving van het Muziekbos. Deze 3 kerels waren vrienden;

7. Marcel DE LOORE, Ronse;

8. Joseph MATTHYS, van het kasteel op de Kruisstraat, Ronse (Villa Madonna). Die heeft op een bepaald moment zijn kazak in Frankrijk gedraaid.

9. Joseph MATTHYS die in de Utexbel werkte, Ronse;

+ NOOT 2025: vermoedelijk hebben wij toen de verkeerde naam genoteerd.

10. José DEMETS, Ronse;

11. ..... CHRISTIAENS, uit Avelgem. Speelde voetbal in Club Ronse

OPZOEKEN in archief van deze voetbalploeg

12. Gilbert VAN DER HAEGEN, uit Oudenaarde. Ik denk dat deze jongen toen al de derde maal in de bak zat. Hij was gelijk het zwart schaap van de Oudenaardse burgemeester VANDENBERGHE.

13. Jean SASSANGUI, uit Melden;

14. Gilbert DEKEYSER, uit Berchem;

15. Henri HAEDENS, uit Ruien. Deze jongen is later in het verzet gegaan;

16. Mezelf, Ronse;

17. Raymond VANDERSWALM, Ronse; deze is later bij de BNB gegaan.

18. Pierre DEGAND, Ronse. Zijn vader Marcel had een magazijn in de WIJNSTRAAT. Hij had de vallende ziekte en heeft in de Gentse gevangenis nog een aanval gehad.

NOOT: dit blijk volgens KLR 1947 WIJNSTRAAT 9 te zijn (Pierre Degand, handelaar, °Ronse, 5/2/1927)

19. Roger Ryckbosch uit Ruien.

20-22. ????????

VRAGEN of 1 van deze 3 mensen (nrs. 20-22) Marcel DUBOIS uit BROEKE was, die samen met Marcel De Loore en Adrien DEMEULENAERE op het briefje van DENISE stonden!?

NOOT: een Hendrik Ryckbosch uit °Nukerke, 13/1/1900, wonende 15de wijk nr. 89.

VRAGEN aan AVDE wanneer hij voor de eerste keer op de hoogte was van het bestaan van deze groep + waarom hij het sowieso als een groep beschouwt?

VRAAG als ONDERVRAAG: wat kwam bijvoorbeeld die Van Der Haegen uit Oudenaarde bij hun groep doen; ging hij naar Ronse naar de school, of er werken,....?

VRAGEN aan AVDE wie de andere 3 zijn

*in welk gebouw gebeurde het verhoor + beschrijf de vertrekken waar U was

Ik werd overgebracht naar de Feldgendarmerie van Oudenaarde, gevestigd in het huis Gevaert op het Tacambaroplein.

GOLIATH was één van de Feldgendarmen hier. De Feldgendarmen waren toen niet in Ronse gehuisvest.

In de gevangenis van Gent was er trouwens ook een reusachtige Duitse bewaker die ik eveneens GOLIATH noemde. Van hem moest ik eens als straf 100 maal pompen. De aanleiding was de volgende. Ik moest eens dweilen en was er niet mee akkoord; we waren immers met drie in de cel, waarom moest ik het dan doen? Ik zegde 'Godverdomme' en hij vroeg 'Wer hat geflucht?'.

De dag nadien kwam hij al wenende in onze cel (de 16). Hij had net gehoord dat zijn vrouw en hun 2 kinderen waren gedood in een bombardement. Hij woonde allicht tegen de Poolse grens."

*hoe lang duurde het.....? Werd het verhoor herhaald: .....

Het 1ste verhoor duurde een voormiddag.
Ik was toen lid van ASSA en daar hebben ze me in Oudenaarde trachten uit te vragen: "Wat wordt daar allemaal verteld? Wat gebeurt er daar?" Omdat ik nauwelijks iets zei, drongen ze daar niet verder over aan.

Het 2de verhoor werd herhaald op 14 januari 1943 in de gevangenis van Gent.

Dit verhoor gebeurde door de Duitse GFP KLING samen met een zwarte. Die zwarte heb ik nooit gekend.

Op een bepaald moment kreeg een foto, waarschijnlijk van iemand uit Ronse. Ik gooide hem op tafel: ik kende die persoon toch niet. Ik kreeg de foto weer en toen ik hem weer op tafel gooide, sprongen beide ondervragers van achter hun bureel naar me toe.

Ik moest mijn armen gestrekt op het bureel leggen. Ik kreeg een paar slagen met een matrak aan mijn linkerkant van de borstkas. Van de eerste slag lag ik al op de grond. Ik heb er maanden lang pijn van gehad en zelfs toen ik al thuis was, kon ik een tijd moeilijk recht staan.

+ NOOT 2025: we kennen deze Duitse Gestapo ondertussen vrij goed en hij was ook al corrupt, zou daardoor door de Duitsers zelf op zeker moment worden gearresteerd, waardoor hij bij de bevrijding werd .. bevrijd (...) door de Belgen en hij een zeer gewaardeerd .. getuige werd van de Belgische Staatsveiligheid te Gent - om moet het lezen om het te kunnen geloven of zie later en zie ook onder meer op tientallen (!) pagina's van het uiterst interessante boek van Marc Verschoore, *Hoe zwart gedijt in het donker. De Sicherheitsdienst en de Sicherheitspolizei in Gent-Leeuwarden 1940 - 1945* (Leuven, 2016. Hoed af en we zetten desgevallend graag een hele resem ad hoc uitgeleende hoeden zelfs petten ende klakken op ons hoofd, wegens het uitzonderlijk werkelijk buiten gewoon onderzoekswerk van deze man over de Gestapo te Gent (dus ook te Ronse) en nadien in Nederland. We hebben uiteraard nogal wat bezwaren, niet in het minst in zake redactie zodat we graag een door enkelen nieuwe uitgave zouden willen zien, op een dag. Onder meer zijn taalgrapje rond deze Kling als "over de kling ..." - we hebben het nu ad hoc niet opgezocht maar herinneren ons iets als dusdanig - in zeker een hele analoge reeks ons inziens werkelijk misplaatste pogingen tot taalgrappen, is ons een brug te ver). Hij was ook zeer goed .. bevriend te .. Ronse, onder meer ... weerstanders of mensen die daar iets mee te maken hadden. Wij hadden Gerhard Klinge of Gerard Klinge wel eens willen interviewen maar wij zijn allicht te goedgelovig voor dergelijk geslepen vos. daarnaast was hij vanzelfsprekend als aktief en dikwijls deskundig Gestapo een smeerlap van de grootste orde, die onder meer de Ronsese weerstander en meermaals gearresteerde Marcel Massez folterde en thuis zwaar bestool, tenzij dan voor het eerbiedwaardelijk Belgisch krijgsgerecht dat deze man behandelde als een vorm van ons van informatie over het recente verleden voorzienende gast. Overigens kwam al direct na de bevrijding de man of alle bad seasons en 'en passant' stadssecretaris Robert Delobel in Ronse - één der grootste oorlogsgangsters in onze prachtige stad Ronse maar uiteraard officieel een grote held van de weerstand - voor interessante doelstellingen opduiken met zowaar de - Belgische - minnares ... van Gerard Klinge, de weledele en vooral of vermoedelijk weledelgebouwde dame José Geerts. We durven ons als macho niet indenken hoe zo'n teer Belgisch meisje een Duitser aan het afzuigen was die immers jarenlang vol was gestouwd met Sauerkraut. Maar bon, Paris vaut bien une suce. Of les extrêmes se touchaient of konden en kunnen dus door moderne onderzoekers perfect vergeleken of eerst 'gezien' worden. .

*door wie werd U verhoord: Duitsers (Feldgendarm, GFP, Gestapo, ...), Belgen (Ronsenaars erbij?)+ geef hun graden en eventuele namen op;

*was Goliath bij dit verhoor?

NEEN. Enkel aanwezig bij mijn aanhouding thuis.

*hoe werd U tijdens het verhoor behandeld? Werd U gefolterd, enkel psychologisch onder druk gezet (bedreigingen inzake de familie....)?

Psychologisch met nu en dan een stomp in de ribbenkast of kaakslag.

*weet U of iemand van de verhoorders ooit veroordeeld is na de oorlog? Wie?

KLING waarschijnlijk die aanwezig was op het proces te Gent samen met Lucien VANDENBOSSCHE.

*bent u tijdens het verhoor geconfronteerd geweest met andere Ronsenaars: wie, hoe....?

NEEN.

*hebt u een officiële veroordeling gekregen: Zo ja:

-in welk gebouw (een echt gerechtsgebouw, een kazerne, in de gevangenis zelf,.....)?
/
-mocht U zich laten bijstaan door iemand (ouders, een advocaat, de schoolprefect,.....).

Er is eenmaal een advocaat gekomen, een zekere ROBELUS. Hij is betaald door mijn ouders; ze hadden me ervan verwittigd. Hij heeft wat geluisterd; we weten niet wat hij voor ons heeft gedaan. Hij trad op voor mij, Maurice Brisson, Julien Fort, Adrien De Meulenaere en ...????..... Hij is waarschijnlijk later als inciviek veroordeeld.

-hebt U de tekst nog? ANDERS tracht de motivering der Duitsers zo getrouw mogelijk te beschrijven.

<u>*in de gevangenis:</u>

*in welke gevangenis(sen) zat U?

Ik zat in de Gentse gevangenis De Nieuwe Wandeling. Deze gevangenis was volgens het klassieke systeem verdeeld in een centraal deel en 4 blokken:
-blok 1, rechts, was voor de vrouwen. Ik wist dat hier mevr. MASSEZ zat.
-blok 2 was voor de gevangenen van gemeen recht, de misdadigers. Onder andere de smokkelaars zaten hier. Gaston BRIDOU heeft hier voor smokkelen gevangen gezeten.
-blokken 3 + 4 waren voor de politieke gevangen.

Ik was kalefakter in de gevangenis, een soort klusjesman, en moest 's morgens om 6 uur de toiletpotten in ons blok vervangen. Ik moest de potten afhalen aan elke deur en dan naar buiten brengen en spoelen. Er werd 1 lepel poederchloor in gedaan om te ontsmetten, en dan bracht ik de potten terug. Op die manier had ik met iedereen contact.

Ik mocht vanaf een bepaald moment ook turnles geven. Ik was ervoor uitgekozen. Op aanvraag van de gevangenen liet ik hen stoppen en oefeningen doen onder de ramen van hun makkers om hen zo toe te laten onderling te communiceren.

*bent U deze na de oorlog nog eens gaan bezoeken: waarom wel/niet?

*was er een ander regime voor jongeren 'onder de 18' of was alles hetzelfde?

*met hoeveel mensen deelde u de cel + hoe groot was zij?

*was er in Uw cel een 'duif' = een door de Duisters geplaatste verklikker?

*hebt U gedroomd van ontsnappingsplannen: beschrijf uw plannen?

*zijn er effectief gevangenen kunnen ontsnappen (cfr. later Snoeck in Kortrijk)? + hoe was dit bij jullie mogelijk (slechte bewaking, ...)?

*welke Ronsenaars zat(en) er nog + wie.....

*beschrijf de hygiënische omstandigheden (hoe naar toilet gaan, zich wassen, werd u eerst ontluisd, ...).

Ik had in de gevangenis op een dag duidelijk schurft. Een Duitser had het gezien en vroeg "Krätze?". Ik zei ja en vloog onmiddellijk in cel 5, een isoleercel. Op de deur kwam volgend bord:

"ACHTUNG
STRENGSTE EINZELHAFT
SCHWER KRANK"

Ik kreeg op een bruin papier een gele zalf om me mee in te smeren. Ik had een open wonde, en door de zalf die erop moest aanbrengen, brandde ik gelijk kapot. Het brandwater liep er zo uit, maar na 3 dagen moest ik onder de douche en bleek de wonde in orde. Het is nadien dat ik turnmeester ben geworden.

*wie waren de bewakers: Duitsers (soldaten SS, ...) en/of Belgen (welke soort)

Er was een Duitse bewaker die Fukelender noemde.

+ hoe was hun houding: correct brutaal,.... Geef voorbeelden?
+ kon men hen voor kleine voordelen omkopen (niet noodzakelijk in Uw geval – U kunt dit gehoord hebben van andere gevangenen): zo ja, wat kon mebn dan van hen verkrijgen + tegen welke prijs?
+ weet U of iemand van de bewakers ooit veroordeeld is na de oorlog? Wie?

*wat heb U daar gegeten: beschrijf zo gedetailleerd mogelijk de regelmaat (.... maal per dag + wat U kreeg + ...

Er stond op een dag ergens een deur open waarachter ik pakjes van het Rode Kruis zag staan. Ik heb enkele doosjes vijgen, sojakoekjes en sardienen in mijn hemd weggemoffeld. Bij het verversen van de toiletpotten is er trouwens 1 pakje uitgevallen. Gelukkig was de Duitse bewaker niet vlakbij want de Duitsers hadden een enorme hekel aan klauwers.

Ik stal geregeld de Brüsseler Zeitung. Ik had ook boeken meegenomen, om Duits te leren omdat ik dacht misschien naar Duitsland te moeten gaan.

VRAGEN aan AVDE of hij deze boeken bij zijn arrestatie thuis heeft mogen meenemen?
+ VRAAG: wat heeft hij nog mogen meenemen?
+ kreeg U pakketten van thuis? Wat mocht men opsturen + met welke regelmaat mocht dit opgestuurd worden
kreeg u de pakketten in het geheel of gedeeltelijk bestolen
+ had U honger? Beschrijf het gevoel + geef aan hoe de idee omtrent eten UIT uw hoofd trachtte te zetten

*welke kledij had U: een officieel gevangenisplunje, uw eigen kleren,.....

*beschrijf hoe U moest slapen + hoe dit al of niet lukte...

*was er een soort van 'ontspanning'? Welke (sport, lezen,....)?

*startte de dag met typische Duitse gymnastiek?

*geef de volledige dagindeling zo gedetailleerd op (opstaan, wassen, ... tot slapen gaan)

*mocht men naar een zondagsmis + was er een aalmoezenier?
Indien U niet gelovig was; ging U toch naar deze mis, en waarom?

*moest U arbeiden voor de Duitsers:
+wat soort arbeid
+ werd hierbij soms gesaboteerd, langzaam gewerkt,.....
+ hoeveel uur per dag
+ welke dagen vrijaf

***uit de gevangenis:**

*hoe werd U thuis ontvangen: met nog een pak rammel erbij (hahaha)..... of een familiefeest, ...?

*hoe werd U in de buurt ontvangen: met commentaar als "het verdiende loon,...."
+ of was U een held (met een wijkfeest?)
+ of durfde men er gewoon niet over praten.....?

*hoe hebben Uw vrienden/kameraden van school/buurt U ontvangen: U gemeden op bevel van hun ouders + U ingehaald als de plaatselijke held +.....

*wie was werkelijk zwart in Uw onmiddellijke buurt + geef aan waarom die zwart was (liep in kostuum van NSKK? Waffen SS, ...)

*hebt U met hem/haar problemen gehad op enig moment, en waarom?

*mocht U terug naar het atheneum; zo ja;

hoe hebben de leerkrachten U ontvangen?

+ NOOT 2025: we hopen dat we over deze zaken eventueel antwoorden terug vinden in ons dus (sic) nog niet volledig PC-ig verwerkt manuscript ... Zo'n kans immers! Nochtans zijn we zeker dat we ooit - toen dus - zeer vele zin hadden om deze opvallend grote groep jongeren en hun vormen van verte grondig te gaan bestuderen. dat wou dus zeggen én door sowieso (...) al hun officiële dossiers te gaan bestuderen en uiteraard zo ver als nog mogelijk, alle overlevenden te gaan interviewen .. We zijn daarvan afgestapt om wat men pragmatische redenen mag noemen. Immers, uiteraard want zoals hier waren we uiterst gemotiveerd om allerlei niet uit documenten aanwezige informatie te vergaren rond die barre tijden, van ooggetuigen. Maar we wilden of moesten evolueren of 'vooruit gaan'. We zijn dan uiteindelijk een natuurlijk kind gebleken maar die minstens zij het eventueel effectief slechts één daad verwerkelijkende vader was duidelijk geen - excuseer lieve moeder - een octopus! Deze groep was voor ons uiteindelijk slechts een klein deel van het grote oorlogsgebeuren "Ronse en WO II". U begrijpe, of dus (logica!) voor ons als octopussende denker en onderzoeker slechts van iets minder wetenschappelijk of historiografisch belang - sorry André en het was U zo gegund! .

Lid van het verzet:

*wat was Uw belangrijkste beweegreden om officieel verzetslid te worden?

In de oorlog van 14-18 hebben de Duitsers de vader van mijn moeder Henri REYBROECK, mijn ene grootvader, in Merkem afgeschoten. Mijn moeder is immers van daar. Hij was nochtans in burger en ging terug naar de boerderij om de beesten eten te geven, net voor de overstroming van de Ijzer in oktober 1914. Hij is nooit meer terug gekomen

Pas in 1919 is mijn familie te weten gekomen wat er met hem gebeurd is. Dit kwam nu en dan bij ons thuis naar boven bij mijn moeder. Mijn grootmoeder GADEYNE, die bij ons thuis inwoonde, heeft er zelf nooit over gesproken. Ze heeft wel enorm veel gebeden. Deze familiale ervaring is de basis van mijn intrede in de weerstand.

*U kwam terug uit de gevangenis rond midden juli 1943. U trad officieel tot het verzet toe in maart 1944. Beschrijf wat u eventueel in de tussenperiode aan verzet hebt gedaan.

Nog VOOR mijn arrestatie heb ik enkele malen ruiten ingegooid bij Rigobert zijn krantenwinkel in de Kruisstraat.

Ik gooide van de overkant stenen in zijn ruiten. Zijn winkel lag tussen Broeke en de café op de hoek van de Kruisstraat en de (waarschijnlijk) Voorzienigheidsstraat. Als ik wegliep, deed ik mijn kloefen uit om sneller te kunnen lopen.

Hij schreef op een bord in krijt berichten en stelde dit buiten op. O.a. zag ik de woorden "onze verbondene legers" en dit irriteerde me.

Anderzijds heb ik er geregeld aan spotprijzen Vlaamse klassiekers gekocht, zoals Streuvels, ... Hij had in feite geen echte etalage; het waren twee gewone vensters en zijn winkeltje was in de voorplaats.

Hij heeft waarschijnlijk geen veroordeling gehad, maar wel een ferme pandoering bij de bevrijding.

+ NOOT: Rigobert Achille Arthur VANDEN MEERSSCHAUT
-dagblad-propagandist; -42 in 1944; -°Ronse.
+ Alice Anna Agnès Irma DEKEYSER:
*KRUISSTRAAT 106

VRAGEN aan AVDE of hij toen OF hier ook ruiten heeft ingegooid:

*p. 45: "30 januari 1941": "De promotiecampagne voor Hitlers dagboek 'Mein Kampf' door een krantenverkoper in de Kruisstraat schijnen bepaalde Ronsenaars niet te slikken. 's Nachts kwamen kasseistenen in zijn uitstalraam terecht"

*p. 47: "14 maart 1941": "Weer een paar ordonnanties:….
2. Iedereen is voortaan verplicht Duits-vijandige opschriften op zijn eigendom te verwijderen voor 8 uur 's morgens.
Men is dus verplicht, voor dag en dauw, gevels en stoepen te inspecteren. Strooibriefjes kunnen overal terechtkomen en anglofiele elementen springen soms losjes om met de verfborstel.
Ruitentikkers waren de voorbije dagen zeer actief. De woningen van Duitsgezinden vielen in de prijzen nl. Neyts, Studio Teniers (lokaal van de SS), het 'Vlaams Huis' en bij de Desmedt-Goebeert op de Zonnestraat. Glasbreken kan men niet zonder lawaai, toch glipten de daders door de mazen van het net. Als gevolg hiervan krijgen een 30-tal personen, gekend om hun anti-Duitse houding, als taak opgedrongen 's nachts de huizen van collaborateurs te bewaken".

+ VRAGEN aan AVDE + waar is STUDIO TENIERS en waarom noemde dit zo?

*wisten uw ouders of andere gezinsleden dat U bij het verzet was?
+ woonde U toen nog thuis,

*hoe kende U Julien De Bodt? + hoe lang

*waarom heeft hij U gevraagd om lid te worden:
Omwille van Uw 'naam', Uw vorige ervaringen met de bezetter?.....

*welke leden van BNB kende U tijdens de bezetting?

*welke leden van BNB kende U van voor de bezetting?

*welke leden van ANDERE weerstandsgroepen kende U tijdens de bezetting?

*welke leden van ANDERE weerstandsgroepen kende U van voor de bezetting?

*over welke zwarte hebt U een dossier opgesteld

wat waren Uw criteria om iemand als verdacht voor te stellen en er aandacht aan te besteden ZEER BELANGRIJK

*hoe is de opvolging geweest:
+ hebt u dit dossier overgemaakt aan de leiding van BNB?

+ zijn er mensen van veroordeeld?

*vertel over Uw ervaringen bij de bevrijding: tranen met tuiten, drinken, ...

Tot mijn verbijstering werd ik na de bevrijding aangehouden door het OF, door Michel Bouckzoone en twee andere mensen van het OF.

Ik werd gebracht naar het hun lokaal, het oud huis van MARIUS VAN COPPENOLLE. Ik werd er verhoord door Mary SIGILLO. Ik werd ervan beschuldigd de groep van december 1942 verklikt te hebben. Ik heb me kunnen vrijspreken door het verhaal van de brief van Denise Aelvoet. Ik ben er nooit achter gekomen wie me die toer heeft gelapt.

+ NOOT 2025; Michel Bouckzoone was geheel de oorlog rijkswachter bij de stedelijke brigade te Ronse en was lid van het Geheim Leger (GL of AS) eveneens te Ronse. Mary Sigillo was lid van het OF en daardoor weten we nu dat zij op dat moment te Ronse was. Ze was op zijn zachts gezegd en op zijn Ronsies van toen eerder 'douteuse' of had door .. Bocukzoone kunnen aangehouden worden, tenzij hij met haar misschien .. want Bouckzoone was ook zeer douteuse ....

VRAGEN aan AVDE of Bouckzoone in zijn uniform van rijkswachter liep

+ is hij zeker van het OF: Bouckzoone was zeker en vast bij het AS/GL ?
+ wanneer exact werd hij gearresteerd: de dag van de bevrijding, enkele dagen later,...
+ HOE werd hij door hen gearresteerd: geboeid, geslagen,.....?
+ werd hij helemaal alleen door een vrouw (Sigillo) ondervraagd OF waren er bewakers voor de deur geplaatst
+ hoe lang heeft hij daar gezet: ook de nacht doorgebracht?
+ werd hij geconfronteerd met denise Aelvoet (verhaal van haar brief) OF met andere leden van de groep der 22?
+ heeft hij er nog andere gevangene gezien?
+ waar was het lokaal van Marius Vancoppenolle: VRIJHEIDSPLAATS 17?

Het lokaal van de L'Insoumis was in de zgn. BEESTENHOF, zoals het vroegere Soldatenheim werd genoemd.

*van welke zwarten weet u dat ze zeker Ronse hebben verlaten: wie + naar waar

*welk verzetsbeweging kende U reeds tijdens de bezetting zelf:

-OF.....
-AS.....NB: GL in het Nederlands.
-L'INSOUMIS....

*wat zijn volgens U de belangrijkste bijdragen van het BNB te Ronse geweest?
*wat zijn volgens U de belangrijkste bijdragen van het OF te Ronse geweest?
*wat zijn volgens U de belangrijkste bijdragen van het A.S. te Ronse geweest?
*wat zijn volgens U de belangrijkste bijdragen van L'Insoumis te Ronse geweest?

BEGIN VAN DE OORLOG:
/

KLOKKENROOF 1943.
/

HUMOR ALS WAPEN:
/

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.
/

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.
/

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

*durfde U op straat de V-morse fluiten en zelfs 'zingen'?
+ hebt U dit ooit gedaan tegenover gekende zwarten
+ hebben bekenden van U dit ooit gedaan? In welke omstandigheden?

*hebt U als jongere suiker in naftbakken gedaan:
+ van wie + welk soort wagens?
+ alleen of met .....

*hebt U thuis op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?
-vanaf wanneer hebt U dit gedaan?
-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

*hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

*kent U het incident rond het applaus voor de Engelse prijsuitreiking in de Sint-Ambrosiusleergangen: wie heeft het bijgewoond !?
-vond U dit applaus een vorm van verzet? Leg uit?

*kent U voorbeelden van het geven van afkeurende opmerkingen allerhande tijdens het afspelen van de Duitse oorlogsjournaals in de Ronsese cinema's?
-welke voorbeelden?
-welke waren deze cinema's?

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….

*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld “Winston” naar Winston Churchill?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM gekregen hebben die op een andere manier een voorkeur inhielden voor België en d egeallieerden: geef op.....?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende Duister hebben gekregen: geef op.....?

*hebt U persoonlijk zelf (dus niet in de kerk) geregeld een schietgebedje gedaan voor een afloop van de oorlog? Weet u nog welke vorm U gebruikte?

*hebt u soms de Duitsers en de zwarten gewoonweg vervloekt? Weet u nog op welke manier?

*de Duitsers voerden een nieuw officieel uur in: daarnaast had men het ‘torenuur’ nl. van de kerktoren. Vooral de Vlaamse boeren behielden het torenuur. Kent U voorbeelden van Ronsenaars die het oude, Belgische uur bleven gebruiken?

*wie kende de illegale Fiertel van 1941 tot 1944 gehouden door Valère Mores e.a.?
-hoe wist men dit?
-wie heeft dit meegedaan?

*De Duitsers hielden soms openluchtconcerten met militaire muziekkapellen. Herinnert U zich enige intimidatie om deze Duitse concerten niet bij te wonen?
-Vermeed U zelf dergelijke optredens om een specifieke reden: welke reden?

*had U gevoelens van blijdschap bij het zien van de massa’s overvliegende bombardementsvliegtuigen richting Duitsland? Waarom: leg uit.

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto’s en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?
*beschikt U over foto’s en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?
*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, Rozenaken, ….).
*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?
-Hebt U nog de tekst? Kunt U nog de tekst noteren....
*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?
*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding ‘toch’ een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?
*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?
-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
-Hebt U thuis zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?
*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).
*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?

*kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Toen ik na mijn gevangenistijd ondergedoken was, heb ik een tijd zitten werken bij "Zotte Devleesschauwer" (Jozef Devleeschauwer), mijn gebuur op de FIERTELMEERSCH. Hij bewerkte vellen van katten, konijnen en schapen. Hij maakte van deze vellen jassen en ook zolen voor schoenen, bijvoorbeeld voor Duitse STIEFFELS. Deze zolen werden verkocht ook aan de Duitsers, maar niet rechtstreeks door hem.

Er was eens bijna een week een kat blijven liggen. Het villen ervan veroorzaakte een geweldige stank. Ik heb er ten andere geregeld staan kotsen! De overschot van het kadaver (vet, vlees, benen) gooiden we nabij in een hof. We markeerden steeds met een stok de plaats om een volgende maal niet in een rottende afval te moeten graven.

FILIE WOLF die zag dat we overschot van een beest wegdroegen, vroeg aan JEF of hij dit kon krijgen. JEF antwoordde dat hij er niet aan dacht, ook niet toen de andere aandrong: "Ik wil je niet vergeven!" 's Anderendaags stelden we vast dat de stok uitgetrokken was, de en er een put was: het vlees was weg....

FILIE WOLF had anderzijds op dit vlak wel een reputatie. Hij was een man van ongeveer 75 jaar. Hij was verzot op slaphangers, haringen in het Ronses dialect. Toen een contingent haring toekwam bij vishandel WIJTINCK in de KRUISSTRAAT, trok FILIE WOLF op met emmers en in het terugkeren begon hij er al aan te eten. Hij at onderweg werkelijk volledige vissen op, letterlijk van kop tot staart zonder iets over te laten. Ik heb het vele malen gezien. Hij was voortdurend uitgehongerd.

NOOT: het betreft -Joseph Devleesschauwer;
-°Ronse, 09 juli 1914;
-pelsenmaker;
-echtgenoot van Arlette Eggermont;
-Fiertelmeersch 11.

+ NOOT 2025: we betreuren dat we deze persoon niet nauwkeurig hebben onderzocht id est vooral ook naar zijn ouders of andere relevante familie, om hem desgevallend ook te hebben opgenomen in één van onze nu reeds rond de zevenhonderd politieke stambomen. Hoe dan ook hadden we ook hier rond deze specifieke meer mogen (moeten) doorvragen. Tedju. Van de unieke - nou ja - "*Filie Wolf*" hebben we geen verder data maar vindt U dat noodzakelijk? De man had gewoon - veel honger!

VRAGEN aan AVDE

+ de naam en adres van FILIE WOLF: dit is allicht een bijnaam
+ of deze Devleeschauwer wist dat AVDE ondergedoken zat
+ hoe zat hij eigenlijk ondergedoken, want hij werkte gewoon bij zijn directe buur!
+ welke maatregelen had hij voorzien met het oog op een eventuele inval bij hem thuis of bij deze gebuur? Wist zijn werkgever daarvan?
+ hoe werd hij betaald: geld, met bont,.....
+ wat deed JEF met het vlees der schapen en konijnen: werd dit door controleurs gecontroleerd?
+ heeft hij dergelijke controles meegemaakt; wie, hoe,....?

*hebben jullie thuis gekweekt met:

**konijnen; hoeveel, wie zorgde voor het eten, welk eten kregen ze,....
**geiten: hoeveel, wie zorgde voor het eten, welk eten kregen ze,....

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

*hebt U tijdens de bezetting het volgend vaderlandslied gezongen of horen zingen: “C’était un soir, sur le pont de l’Yser”?
+ zo mogelijk: door wie nog + waar gezongen?

*heeft U in Ronse ooit termen als “Klein Engeland”, “Klein Berlijn”, of “Klein Duitsland” gehoord om er een bepaald deel van de stad mee aan te duiden?
+ Voor welk stadsdeel + vermoedelijke reden van die lapnaam

*zijn er incidenten geweest toen de Duitsers de voor hen ‘verkeerde’ namen van sommige straten veranderd hebben, zoals de Ferrantstraat,?
+ hebben U en kennissen dezelfde namen als voor de oorlog voor deze straten blijven gebruiken?

Wat waren tijdens de bezetting Uw cirkels van vertrouwen?
M.a.w. op WIE kon U 100% vertrouwen!!??

Zeer concreet:
-wie in familie...
-wie in vriendenkring…..
-wie in de school…..
-wie in de buurt…..

-wie in de gevangenis…..
-wie op het werk
-wie in de vereniging……

+ NOOT 2025: met bijna vertedering kijken we nu ZEVENTIEN JAAR LATER op dit soort vragen, die vanzelfsprekend voortkwamen uit ooit - ergens als student allicht midden 1980 - noodzakelijk voortkwamen uit de lezing van enkele werken van Norbert Elias. Overigens is nogal wat sociale psychologie die we toen zeer graag (en steeds te weinig - ALTIJD te weinig ...) lazen, van grondige invloed geweest op wat vorming bij ons, zoals dan eens vanaf pakweg 2005 interessant of richtinggevend zeg zeer noodzakelijk om iets als politie gedrag te proberen begrijpen in deze barre tijden. We kennen trouwens maar één (1) Laag Landse socioloog die zich bezig heeft gehouden met het fenomeen bezetting: C.J. Lammers, *Vreemde overheersing. Bezetten en bezetting in sociologisch perspectief* (Amsterdam, 2005). En guess what; er is geen enkele Belgische en hopelijk één Nederlandse zgn. academisch historicus die dat ooit heeft gelezen pardon ooit heeft 'gebruik'. we geven wel toe al jaaaaren niks of bijna niks nieuws meer te lezen gelet op complete onzin, tenzij bij grote vooral dan monografische uitzonderingen. Of (Belgische en Nederlandse) historici = de slechtste .. geschiedkundigen (alleszins wat WO II betreft, tenzij dus de uitzonderingen op monografisch vlak zoals het werk van de Belg Lieven Saerens) .

Annex bij AVDE:

Fernand VAN ACKER.
32 in 1920, landmeter van het kadaster, en later weerstander bij het A.S. (DC, p. 294).

**°Aalst, 20 juni 1888;
**naziener kadaster;
**gehuwd met Marthe Ameels;
**Zuidstraat 9. NOOT= dit is NAAST de Feldkommandatur!

VRAAG: was hij familie van leerkracht Jan Van Acker, door wie U zoveel problemen heeft gehad?

*nog navragen over 2de golf naar Wodecq en de munitie:
+wie had die verkeerde munitie opgemerkt + wanneer ?
+ wat bedoelt u met de 2de golf + waarom is die dan niet doorgegaan?
+ waar en van wie precies hebt U het geweer en de munitie gekregen?
+ had iedereen bij BNB een geweer RESP. revolver in zijn bezit
+ hadden sommige leden van BNB handgranaten (U ook)?

+ zijn er BNB-leden geweest die op 14 november 1944 hun wapens thuis hebben gehouden

*vertel over de razzia in Ronse: door de rijkswacht:
+ ook bij U langs geweest?
+ bij welke kennissen langs geweest?

*zijn er vechtpartijen geweest tussen verzetspartijen:
**tussen de bevrijding en het einde van de oorlog;
**na de capitulatie?

*nog over het zwarte schaap in de familie .....PENNINCK ?
-soort aangenomen zoon;
-ineens brieven ondertekend met Heil Hitler;
-mocht niet meer binnen van moeder;
-zijn vaders reactie: “Mocht ik een geweer hebben, dan .....”

OPGELET: zeer waarschijnlijke colla HENRI PENNINCK, veroordeeld tot ... vanwege.....= zeer interessant geval; zie GENADEDOSSIERS DEEL 6: zijn dossier voor CONCOM! Blijkbaar zelfs soort verzet of toch grondige hulp (humanitair verzet?)

*geboorteakte van Henri Hilloné Penninck: 305/1921;
*°Ronse, 25 september 1921;
*v.: Maurice Theodore Penninck: mijnwerker, 38, °Oudenaarde;
*m.: Clemence Reybrouck: huishoudster, 30 (rond 1890), °Merkem.

+ NOOT: Clemence Reybrouck is overleden te BERGEN (MONS) op 25 oktober 1926 = dus Henri was halve wees vanaf zijn 5de!!!

NOG VERWERKEN-OPZOEKEN via MERKEM-IEPER of MONS

*veroordeeld door de Krijgsraad van Gent dd. 27 mei 1947.
*26 maand gevang + 5 jaar politietoezicht + levenslange ontzetting van het recht om in het leger te dienen.

NOG VRAGEN in welke fabriek, andere anekdotes,.....

*VRAAG: heeft zich ooit één van de veroordeelde leerkrachten van het atheneum na zijn gevangenschap komen verontschuldigen:

**per brief:....
**in persoon te Ronse.....

*was er een socialistische oud-strijdersvereniging?

+ VAN ACKER heeft dit nadien gegeven in de handen van directeur DE PESTELE (NOOT: deze zou later zelfmoord plegen).

VRAAG; is er een verband tussen de zelfmoord en deze affaire OPZOEKEN welke de datum van zijn dood was??)
VRAAG: wat voor een figuur was deze directeur: een harde, een twijfelaar
+ hoe lang was hij al directeur?

VRAGEN aan AVDE wanneer hij voor de eerste keer op de hoogte was van het bestaan van deze groep van 22 + waarom hij het sowieso als een groep beschouwt?

VRAAG als ONDERVRAAG: wat kwam bijvoorbeeld die Van Der Haegen uit Oudenaarde bij hun groep doen; ging hij naar Ronse naar de school, of er werken,....?

Ik stal geregeld de Brüsseler Zeitung. Ik had ook boeken meegenomen, om Duits te leren omdat ik dacht misschien naar Duitsland te moeten gaan.

VRAGEN aan AVDE of hij deze boeken bij zijn arrestatie thuis heeft mogen meenemen?
+ VRAAG: wat heeft hij nog mogen meenemen?

VRAGEN aan AVDE of Bouckzoone in zijn uniform van rijkswachter liep

+ is hij zeker van het OF: Bouckzoone was volgens mijn informatie bij het A.S.?
+ wanneer exact werd hij gearresteerd: de dag van de bevrijding, enkele dagen later,...
+ HOE werd hij door hen gearresteerd: geboeid, geslagen,.....?
+ werd hij helemaal alleen door een vrouw (Sigillo) ondervraagd OF waren er bewakers voor de deur geplaatst
+ hoe lang heeft hij daar gezet: ook de nacht doorgebracht?
+ werd hij geconfronteerd met Denise Aelvoet (verhaal van haar brief) OF met andere leden van de groep der 22?
+ heeft hij er nog andere gevangene gezien?

DIVERSE:

Ik herinner me nog in de lagere school hoe ik van een onderwijzer een kleine rammeling kreeg: hij kletste gewoon zijn sleutelbos een paar keer tegen mijn hoofd. Pijn dat dit deed! (NB: het was Roger Vercruyssen dit deed).

Wonende in de Fiertelmeersch:

VRAAG: wie kende U tijdens de oorlog + hoe
+ wat wist U van hun activiteiten voor het verzet?

Leden A.S.

Maurice LAEMONT.

**°Ronse, 07 juni 1900;
**echtgenoot van Hélène Verschoore;
**werktuigkundige;
**FIERTELMEERSCH 110.

Leden OF.

Angel COLPAERT.

**°Sint-Maria-Latem, 16 februari 1906;
**wever;
**FIERTELMEERSCH 6

++++++++++++++++++++++++++++

Vandenhoecke

Paul Vandenhoecke

*Paul Vandenhoecke + °Ronse, 21 februari 1925.

*commentaar: ook voor deze unieke Ronsenaar, die op twee manieren letterlijk beeldbepalend is geweest voor de naoorlogse stad, moeten wij en in hun geheel nog alle manuscriptstukken uit de motten- of ... dus andere ballen halen. Hij leeft voort doorheen zijn ontelbare bijdragen op het Ronsese toneel en - wat echt niet te onderschatten is - met werkelijk op een dag niet te tellen aantal huizen die hij in stad en streek als architect heeft laten neerzetten, na zijn ontwerpen ervan. We herinneren ons nog dat hij een getal heeft opgenoemd en zelf hebben wij met hem een vorm van discussie gehad over een speciale stijl waarmee hij in zijn begincarrière het huis op de ... heeft bedacht, namelijk de stijl ... - maar dat kunnen wij nog niet verklappen, haha , want we zijn al genoeg bedottelijk uitgekomen in onze bijna eeuwige naïviteit, in het schoner Nederlands goedgelovigheid genoemd dat dus (pffff) zo dikwijls op slechtdadigheid is uitgedraaid.

Paul-tegen-Paul studeerde tijdens de bezetting - kent U haar nog; het was die van 1940 - 1944 al duurde die andere bezetting of die van het krijgsrecht langer want vanaf 1939 tot 1949 - op een jaar stak het allemaal niet. Hij studeerde aan het Sint-Lucas te Gent waar hij ....

We hadden bij deze uiterst voorkomende, lieve mens, die zich zoals men kon verwachten maar toch steeds verrassend uitdrukte in een volmondig voorbeeldig of schitterend Nederlands, diverse malen moeten terug gaan. Maar dus die ** tempus die ** fugit!!!!

++++++++++++++++++++++++++++

Vanderkerken

Georges Vanderkerken

*Georges Marius Edmond Urbain Vanderkerken + °Ronse, 9 april 1929.

*huidige woonplaats = huis van ouders! = Elzelestraat 85

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: thuis + enkele maanden hospitaal.

*datum interview: zaterdag 07 mei 2011

Diverse zaken.

We interviewen de man die al bijna heel zijn leven in dit huis woont, waarin hij met zijn ouders en grootmoeder langs moeders kant begin 1937 kwamen wonen!

Enkele jaren geleden, kort voor de grote herdenking van de oorlog in Ronse, kreeg ik van minister De Crem een brief waarin stond dat ik een medaille kreeg als burgerlijk oorlogsslachtoffer. Blijkbaar werden wij gelijkgesteld met militaire slachtoffers, wat ik voor mij wel logisch vind want ik heb dezelfde soort kwetsuren als een militair in de oorlog. Voordien waren we als burgers wel gediscrimineerd want we kregen maar 10 % korting voor de grondlasten tegenover 20 % voor militairen. Ondertussen ben ik ook lid van het Eenheidsfront van Ronse via Ven. Enfin, in die brief stond dat ik zowaar 15 euro moest betalen. Ik was verontwaardigd, heb eens naar het ministerie gebeld en heb de medaille geweigerd. Bij de herdenkingsfestiviteiten te Ronse zat ik op een bepaald moment zeer dicht tegen de minister, maar ik heb dan toch maar niets gezegd.

Mijn ouders hadden voor de oorlog deze confectiewinkel waar ze hemden, pyjama's enzoverder verkochten. De naam van onze winkel was MIKKI MOUSE. Je ziet de letter M in de glasramen van deze kamer waar vroeger de winkel was. Ze deden ook de markten aan. Mijn moeder hield zich zelfs bezig met een kleine productie van hemden via thuiswerksters. Na de oorlog zouden we ook carnavalsartikelen beginnen te verkopen. Tijdens de oorlog bleef alleen maar de winkel over. De schappen die je hier aan de muren ziet, zijn nog allemaal de originele van de winkel. Het was een tijd van behelpen. De confectiewinkel was een Ersatzwinkel geworden. Ik weet zeker dat er fibranne werd verkocht, een kunstdraad want wol en katoen waren niet meer verkrijgbaar. Dat was een echt Ersatzartikel want die draad trok werkelijk op niets.

Hoe mijn ouders zich juist door de oorlog hebben getrokken, weet ik niet. We hadden nog wat stock van voor de oorlog maar dat verminderde denkelijk tot niets!? De Duitsers hebben alleszins een goede poging gedaan om onze winkel leeg te kopen. Dat was trouwens overal zo. In Duitsland was er niet veel, en ze hadden hun Deutsche Marken mee die we maar moesten aanvaarden. Ik weet niet of mijn vader ooit problemen met het wisselen ervan in Belgische franken heeft gehad. Een tijd nadat ik uit het hospitaal terug thuis was nadat ik mijn linkerbeen was verloren, zat ik eens in de winkel in een zeteltje. Ik had toen nog geen prothese en had een dekentje over mijn benen gelegd. Er kwamen twee Duitse officieren binnen. Die ene heeft uit nieuwsgierigheid mijn deken op, zag het verdwenen stuk been en

vroeg wat er gebeurd was. Mijn vader antwoordde dat dit het resultaat was van een Duits bombardement waarop de officier protesteerde: "Het waren de Engelsen"! Deze Duitsers wilden toen Strumpfen en Höschen kopen. Höschen waren damesbroekjes en ik denk dat zij met Strumpfen nylonkousen bedoelden. In Duitsland was er blijkbaar niets dergelijks. Ze kochten alleszins alleen maar textiel voor vrouwen (NB: moet er flink om lachen)!

In de zomer van 1940 of misschien zelfs iets later, het was toen zeker en vast enorm goed weer zoals nu, logeerde gedurende enkele dagen een Duitse piloot bij ons. Uiteraard verplicht. Hij sliep in de balkonkamer, en dat was nu net mijn eigen slaapkamer. Hij was altijd vrolijk. Wanneer hij zich bijvoorbeeld aan het scheren was, dan was hij aan het neuriën of zingen. Wat wil je: alles ging toen goed met die Duitsers! Het zou wel verkeren vanaf 1944 en trouwens was de slag om Engeland hun eerste nederlaag. Mijn vader was vreselijk kwaad met heel deze toestand bij ons thuis, natuurlijk omwille van mijn geval. Ik was toch wel zelf door een piloot voor altijd verminkt!

*Mijn vader gebruikte voor de oorlog een Ford camionette om naar de markten te trekken. Dat was een smalle auto. De Duitsers vielen Denemarken en Noorwegen aan (*NB op 9 april 1940) *en mijn vader zei: "Nu zijn wij de volgende maal aan de beurt en ik denk dat dan het Belgische leger onze auto zullen aanslaan". Enkele maanden voor mei 1940 heeft hij dan de camionette kunnen verkopen. Ik weet niet aan wie* (NB: het moet dus eerder enkele dagen of ten hoogste drie weken voor de inval op 10 mei 1940 zijn geweest, vermits de Duitsers amper één maand daarvoor in Noorwegen waren binnengevallen!).

+ NOOT: betekende dan wel EEN ernstig ZAKGELD!!

Op de tiende mei 1940 was het retraite in het college. Er kwam toen een pater of priester preken over van alles en nog wat dat met het geloof had te maken. Op de school vertelde superior Herregods ons dat we terug naar huis moesten keren omdat het oorlog was. Langs de baan hebben ik en enkele vriendjes zelfs kogelhulzen gevonden. Er moet blijkbaar boven Ronse een luchtgevecht of zo geweest zijn.

Thuis hebben we gewoon onze middagmaaltijd gegeten. Rond één uur 's middags klonk er alarm (NB: doet het geluid na + ook het geluid van het einde van het alarm). *Wij naar de kelder. Er werd toen einde alarm geblazen. Ik was nieuwsgierig en trok de poort van de garage open. Ik keek rond, hoorde wel vliegtuigen maar heb niet het minste gefluit gehoord van bommen. Achteraf hebben mensen uit de buurt me verteld over dat typische geluid. Almeteen boem-klak. Ik lag op de grond. Mijn vader heeft me opgeraapt en in de garage gelegd. Toen zijn nog komen helpen, Theophile Baguet die vrijwilliger was bij het Rode Kruis, en Marcel Delobel. Delobel was de politiecommissaris van Ronse en was via zijn echtgenote familie van ons. Baguet heeft snel de bloedstroom aan mijn been en mijn arm afgespannen. Het been zwabberde gewoon los. Mijn vader heeft geluk gehad want hij ging ook wel eens af en toe naar het raam kijken en ging daarna meestal naar achteren om een potje koffie. Hij was op dat moment achteraan in het huis. Had hij naar zijn gewoonte naar de straat gekeken, was hij misschien dood geweest.*

Ik ben met een auto naar het oud hospitaal gebracht, waar nu een rustoord is. De vrijdag was operatiedag en dokter Robben heeft me laten voorgaan. Met een zaag heeft hij het been geamputeerd. Dat deed helemaal geen pijn, maar de volgende dagen heb ik enorm veel pijn gehad. Verschrikkelijk! Mijn arm werd verzorgd, was met wikkels ingepakt en lag in een ijzeren frame. Die wikkels moesten alle dagen worden ververst en de wonde behandeld met inotyol. Dokter De Jaegher was zacht gezegd nogal pessimistisch over de kansen op herstel van mijn arm. Hij stelde voor om hem ook te amputeren. Dankzij mijn vader heb ik tot

op heden deze arm nog, hoewel door de kwetsuur de mogelijkheden van mijn arm nooit meer volledig zijn hersteld. Mijn vader was categoriek tegen de Jaegher: "Pak dan maar ineens een bajonet en daarmee kun je evengoed mijn zoon doodsteken". Het was dokter Paul Ponette die zich verder over mij ontfermde. In 1940 was het tot in oktober uitzonderlijk goed weer. Hij zei dat ik elke dag een half uur tot een gans uur met de wonde naar de volle zon gekeerd moest gaan zitten. De zon zou mijn wonde mee genezen.

Ik heb veel prothesen gehad omdat ik natuurlijk groeide. Dat been was voortdurend te kort! Die kwamen uit Brussel. Eenmaal heb ik er één gehad die kon bijgeregeld worden, en in de buurt ben ik daar eens goed mee gevallen hier in de straat.

Germain De Rouck heb ik tijdens de oorlog nooit gekend. Ik dacht dat hij veel ouder was dan mij; ik wist niet dat hij van april 1928 was (NB: dus werkelijk maar één jaar ouder dan Georges). *Ik kende ten andere heel weinig mensen uit deze buurt, zelfs niet uit het eerste deel van de Elzelestraat voor het kruispunt. Dat noemde Spillegem, een naam waarvan ik de betekenis niet weet.*

Ik heb gehoord dat dokter Emile Cuvelier na de capitulatie met een auto vol medicamenten van het Belgisch leger naar Ronse is gereden. Hij wou hen zeker uit de handen van de Duitsers houden.

+ NOOT 2025: Emile Cuvelier (1914 - 1990) was zonder meer een legendarisch figuur te Ronse en verdere omstreken als arts en als politicus. Wat hadden wij deze man wel enkele dagen (we...en) rond het thema "*WO II en Ronse*" willen interviewen!!?? Ten minste indien hij tijd gehad want hij was legendarisch bekend voor zijn 'speed' - of een naoorlogse versie van ..."*De Volgende*"! En ten minste indien hij nog had geleefd - al weten we hoe weinig respect hij van de toen heersende stedelijke coalitie kreeg bij zijn begrafenis in 1990; onvoorstelbaar, onmenselijk, en on ... euh...? We waren ten andere nog helemaal niet bekend met 'iets' als Ronse in 1990; pas vanaf 1992 zouden wij ... Zijn jongere broer Paul (1919) hebben wij nog eens aan zijn deur gesproken voor ... Tedju, we weten nu ineens niet meer of we hem hebben gevraagd voor interview maar we zien toch nog voor ons - o heerlijk blijvend visueel geheugen - zijn ietwat nors gezicht. We zijn dus hoe dan ook nooit binnen geraakt hoewel we noem het zeer goede en zeer lokale referenties hadden, namelijk die van mevrouw ...! Ach, maar ook haar die we ontelbare keren hebben ontmoet, hebben we nooit één vraag gesteld ... omtrent ...

++++++++++++++++++++++++++++

Vangermeersch

Gisèle Marie Vangermeersch

*commentaar. Deze dame was een voorbeeld hoe een bij wijze van spreken of althans voor de grote historici een onbetekende vrouw, veel interessante informatie en duiding kon opleveren. En hoe zij ons bijna binnen trekkend binnen hield, want waar zat ooit haar eigen familie!? Hoe verschrikkelijk eenzaam bejaarden - uiteraard niet alleen te Ronse - kunnen zijn, thuis en allicht net dat iets minder in rustoorden; een onwezenlijke extra (ic) ervaring ..... Eens kenden we én een zoon en diens zoon (die had een drukke job, zeker toegegeven en daarvoor alle respect of de kleinzoon, die NOOIT op bezoek kwamen bij deze grootouder in het OCMW-rustoord. verbijsterd zijn we toch aan één van hen eens gaan zeggen of ... - we konden het toch één keer niet laten. Begrijpelijk dat sommige bejaarden uit pure eenzaamheid eigenlijk een echte doodswens beginnen te ontwikkelen. En dat in het rijke België. Het was VROEGER inderdaad BETER, toen familie veel meer of meer intens samen woonde, hoewel samenwoonst met meerdere generaties in één gebouw en vooral een klassikaal armengebouw als een arbeiderswoning met nauwelijks een klein hofje en zo verder, uiteraard niet ideaal was.

*Gisèle Marie Vangermeersch + Roubaix (Frankrijk), 13 februari 1920.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: de hele tijd in Ronse.

*datum interview: maandag 21 september 2009.

*VRAAG: bent U familie van wasserij Omer Vangermeersch? NEEN.

*VRAAG: Kan U me de reden geven van de keuze van de voornaam Johnny, geboren te Ronse in 1943?

Mijn man zijn beste vriend in het leger noemde Johnny. Hij is voor de ogen van mijn man doodgeschoten tijdens de oorlog in mei 1940. Mijn man heeft toen gezworen dat de eerste zoon die hij zou hebben deze voornaam "Johnny" zou krijgen. Ik heb hem later nog gezegd dat we dat beter niet hadden gedaan (NB: dit kindje Johnny is maar een paar maand oud geworden en reeds in het geboortejaar overleden).

DIVERSE.

Ik heb de dood door brand meegemaakt in 1944 van het gezin De Clercq in 1944. Het waren niet allen dichte buren, maar de moeder van de overleden vrouw was de zuster van mijn grootmoeder. Naar het schijnt zou een Engels vliegtuig aangevallen geweest zijn door een Duitse jager en wou het om snelheid te verhogen zijn benzinetanks laten vallen in een weide in deze buurt. Moest het toch op een huis vallen, vlakbij het onze!

De man is het huis ingelopen en is waarschijnlijk bevangen geworden door de rook. Men heeft hem op zijn knieën terug gevonden, verkoold. Ook de vrouw was verkoold, maar

het kindje had amper littekens. Het had enkel bruine nageltjes. De moeder heeft haar kind in zijn mand willen beschermen, is er boven gaan hangen en is zo gestorven.

De dag voordien had zij me nog de konijnenkoten getoond die haar man Remy had getimmerd: er zaten Angorakonijnen in. Ze hoopten de vacht voor een goede cent te kunnen verkopen. Ze zei, ik herinner het me nog zo goed: "Zie, Remy heeft zo mooie koten gemaakt, maar dat moest lukken, zijn we morgen allemaal dood". En het was ook zo! Die konijnen hadden bijna allemaal brandwonden, ze zijn de dag nadien ook gestorven, maar ik weet niet meer wie ze heeft meegenomen.

NOOT: zie infra. Alle drie overleden thuis op 09 mei 1944 om 3 u 45 's morgens Verlengde Athstraat 250.

Remy De Clercq werkte voor den Duits in Brussel, iets "in hout". Dat weet ik zeker omdat hij elke dag van zijn werk uit Brussel terug kwam, met in zijn boekentas wat verstopt hout. Hij zei dat het voor zijn kind was. Iedereen stal gewoon in die tijd!

VRAGEN wat zij heeft gestolen?

VRAGEN + hout uit bossen gehaald (dichtbij verlengde Athstraat.....)

VRAGEN + waar ging zij melk en ander eten halen!

VRAGEN of haar man voedsel van bij de boer elders ging verkopen, en met welke marges?

VRAGEN of en waar ze in de oorlog gaan dansen zijn + tot wanneer (huwelijk ....)?

Ik heb ooit eens 700 frank betaald voor één kilo boter.

Hetzelfde bedrag heeft mijn man, die van Etikhove was, betaald voor mijn op maat gemaakte schoenen voor ons huwelijk op 28 augustus 1942 in de Sint-Hermeskerk. Tijdens dit huwelijk zijn we met een koets gereden van mijn woonst op de Prinskouter (ik woonde daar in bij mijn grootmoeder) naar het Sint-Hermes, en terug. Daarvoor heeft mijn man ook een 700 frank betaald. Naar het later bleek is voor die koetsier (waarschijnlijk iemand van Etikhove) onze rit zijn laatste opdracht geweest, want de Duitsers hebben nadien zijn twee paarden aangeslagen.

NB: toen was een netto maandloon van 1.500 (37,5 euro) een zeer mooie verdienste!

VRAGEN naar haar feest: wat gegeten, waar + hoeveel mensen + hoe lang geduurd + kat????

Ik heb vanaf mijn 16de of 17de tot mijn 55 jaar in den TB gewerkt, de Teintureries Belges. Mijn man werkte er ook, in dezelfde afdeling: we zagen elkaar de hele dag. Hij heeft er heel zijn leven gewerkt van zijn 15de tot zijn pensioen op zijn 60ste. Tijdens de oorlog was er een periode dat wij vrouwen van de Duitsers niet meer op fabriek mochten werken. Er werden toen ploegen van 10 uur gehouden!

Ik ging dan kuisen in enkele huizen tot ik trouwde. Ik kreeg er één Mark drinkgeld extra, en mocht dit thuis niet zeggen. Eén mark was toen 12,50 frank waard. Ik mocht dat niet zeggen omdat ik thuis, bij mijn grootmoeder, normaal alles wat ik verdiende moest afgeven. Dat was zo in die tijd. Omdat de mensen waar ik kuiste kwaad waren dat ik bij hen stopte,

hebben de vrouwen van die huizen het verteld tegen mijn grootmoeder. Die was zo kwaad dat zij voor het overlijden van mijn Johnny het kind maar één keer gezien heeft.

Eén plaats waar ik ging kuisen, was bij meester Vermandel van het Atheneum. Op een dag vroeg hij aan mij bezorgd of ik hem via mijn man geen graan kon bezorgen voor zijn gezin. Mijn man zei dat hij daar niet op kon ingaan. Het is ongelooflijk maar drie dagen na dat gesprek heeft Vermandel zich opgehangen in de turnzaal van de school.

Een andere post waar ik kuiste, was in de Wijnstraat, een grote winkel genaamd "Ville de Paris". Die winkel lag aan de linkerkant komende van de Steendam, ongeveer in het midden net voor dat kleine straatje. (NB: vlak voor de Schipstraat het voorlaatste huis; het laatste is een beenhouwerij nu) Het was een grote winkel voor stoffen. De naam ken ik zeer goed want ik heb hem voldoende keren gekuist: hij stond in kleine steentjes op de grond van het portaal tussen de twee vitrines. 's Morgens begon ik om 7 uur, ik werkte tot negen uur, en dan rook het er altijd lekker naar spek. Het waren rijke mensen maar ik heb er nooit een stukje eten gekregen. Na de oorlog hoorde ik dat de zoon bij de Witte was.

Na 9 uur ging ik kuisen bij Vermandel.

Ik heb ook nog na mijn uren gekuist van 6 tot 10 uur 's avonds.

Het wassen toen was erg. Ik kreeg er enorme kloven van in mijn handen.

VRAGEN hoe + bij wie zij moest wassen.....

VILLE DE PARIS = allicht de moeder van Gilbert SCHERPINGS!

OPZOEKEN in bevolkingsregisters de bewoners van deze (onpare) kant:

+ NOOT: Charles Louis Vermandel, professeur à l'école moyenne, °Zelzate 19 november 1897 + Clarisse Julie Mathilde Grammens, gedomicilieerd te Ronse, °Bellem 15 juli 1901 = zuster van FLORIMOND GRAMMENS! + haar ouders: Frederic Grammens (overleden te Aalter op 14/4/1917) en Maria Gelaude (gedomicilieerd te Ronse)

De onderduik.

Mijn man heeft nooit voor den Duits willen werken Mijn man is ondergedoken bij een boer in Schorisse (waarschijnlijk hier) of Maarke-Kerkem, waarschijnlijk een zekere Van Butsele. Die boer was zeer rijk maar ook erg gierig. Mijn man verdiende er 10 frank per uur. Ik verdiende trouwens 12 frank voor het kuisen.

Na de dood van onze zoon Johnny (NB: overleden op 14 juli 1943) had ik een hardnekkige verzwering aan mijn hoofd. Geen dokter uit Ronse kon me helpen en via mijn man kwam dokter Van Ongevalle uit Schorisse langs, die me verschillende zaken ter behandeling voorschreef. Uit zijn onderduikadres kwam mijn man wekenlang elke avond rond 12 uur om mijn hoofd te verzorgen. Hij deed het snel en goed, en vertrok nadien terug naar die boer. Het was een redelijke eind, zeker in het donker, maar mijn man was nogal een durver.

Omdat hij natuurlijk weigerde te gaan werken, zijn de Duitsers enkele malen langs gekomen. Op een dag vroegen ze een gebuur uit. Het was een vrouw die de ene dag je behandelde als een koning, en de andere dag zag ze je niet staan. Ze was wat labiel. Die dag wist ze heel goed wat zeggen, want hoewel ze wist dat mijn man ondergedoken zat (ze wist wel niet waar), zei ze categoriek dat ze mijn man nooit zag.

Ik ben ook een paar maal naar de "Kommandantur" moeten gaan, in een rechter zijstraat van de Wijnstraat, ik denk in de Van Hovestraat (NB: waarschijnlijk betreft het de WERBESTELLE, op dat moment allicht in de Kasteelstraat). Het waren Duitsers die me daar

verhoorden over mijn man. Ze hebben me gerust gelaten toen ik kwaad zei dat wij van elkaar gingen scheiden en dat ik niet meer in hem geïnteresseerd was.

Tot een jaar na ons huwelijk bleef mijn man met zijn duiven spelen. Hij trok zich niets aan van het verbod. Nadien toen hij onderdook, hebben wij de duiven gehouden. Het was de oude buurman César die de duiven kwam eten geven. Hij hoefde niet eens een sleutel te hebben, want hij kon langs achter gewoon binnen bij de duiven.

+ NOOT: Van haar echtgenoot Sylvain Albert Aelvoet (°Etikhove, 31 mei 1920) hebben wij geen enkel dossier ontmoet, dus eerder verrassend ook niet als kandidaat WW (werkweigeraar). Het bedrijf TB heeft ten andere doorlopend voor de bezetter gearbeid.

VRAGEN of haar man tijdens de onderduik naar de kerk ging + welke kerk???,
OPDRACHT: OPZOEKEN of haar man een statuut voor arbeidsweigeraar heeft aangevraagd.

Vlakbij ons lag café "De Zonnebloem", ook in de Verlengde Athstraat. Het café was zo gekend dat we zegden tegen de mensen "We zijn van de Zonneblomme" als we wilden opgeven waar wij woonden. De bazin van dat café heeft mijn man eens goed geholpen. Ze had gehoord dat de Duitsers die dag bezig waren massaal jonge mannen op te zoeken, en dat de zoon van een hovenier, het enig kind van dat gezin, daarbij doodgeschoten was. Ze kwam ons vlug verwittigen. Haar ongehuwde zoon en mijn man zijn dan in het koren gaan vluchten. Een buurvrouw die dat gezien had, kwam hen nadien een kom water met "kokool" (of zoiets) brengen. Het was een soort poeder dat ook in de fabriek werd gegeven wanneer het zeer warm was. Je moest het in water laten oplossen.

VRAGEN aan Roland Vandenbossche + Maurice Bouchez?? Wat is KOKOOL?

Ik kende een meisje dat door Bauwens is neergeschoten (NB ... het betreft Armanda Dekeyser, vermoord thuis op 11 augustus 1944 door Albert Bauwens en kompaan Gaston Snoeck, twee leden BNB. Armanda was ongehuwd - maar zwanger). *Bauwens was een chichi-ventje al van voor de oorlog. Hij liep nogal hoog met zichzelf op. Ik dacht altijd wanneer ik hem op een dansgelegenheid zag, dat wanneer die mij zou vragen om mee te dansen, dat hij dan kon weggaan. Hij was van bij mij uit de buurt. Ik heb horen vertellen dat hij Armanda heeft neergeschoten, nadat er aan haar deur was aangebeld en zij open gedaan had: lap dood! Het is misschien met een kleine bende geweest, maar de mensen spraken over "Bauwie".*

Dat meisje woonde een eind van ons, maar ik kende haar. Ze was om zo te zeggen een muurbloempje. We hadden wat kompassie met haar. Op dansgelegenheden stond ze altijd alleen; ik heb nog aan mijn man gevraagd om haar ten dans uit te nodigen! Ze was inderdaad gekend als een zwarte. Dat scheen haar gedacht te zijn, al heb ik haar nooit in een kostuum weten rondlopen. Ik heb veel verdriet van die dood gehad, en mijn man ook. Dat meisje heeft zeker nooit iemand verklapt.

OPZOEKEN in overlijdensregister 194.... ..... welke jonge gast er gestorven is in Ronse wiens vader HOVENIER was.
+
OPZOEKEN onderduiker ..... uit de Verlengde Athstraat.

VRAGEN of zij de broers en de neef van Armanda Dekeyser kende??

+ NOOT 2025: via een gelukje zijn we aan het adres en het telefoonnummer van de - overlevende - broer van Armanda Dekeyser geraakt, die niet veraf woonde want ik Ellezelles. Die was nota bene thuis aanwezig bij de moord op zijn zuster en toekomstige neef of nicht, dus directe getuige én de eeuwig getraumatiseerde. Gezien het uiterst delicate van de 'zaak' durfden niet gewoon eens langs gaan maar hebben wij voorzichtig polsend gebeld. We hebben dan met hem, bij wijze van spreken, beslist om 'het' maar beter te laten rusten. We hebben ook niks dossiersachtigs gevraagd of zijn ouders bijvoorbeeld klacht of wat na ook bij een onderzoeksrechter - en waar dan? en hoe dan? - hebben ingediend, en zo verder ... U begrijpe. Over deze moord moet enfin moet ten minste theoretisch (het was augustus 1944 en bij half tot driekwart tot ??? der magistratuur liep het lopend .. uit hun broek dat direct opstijfde bij de bevrijding toen een mooi deel kon ingezet worden bij de repressie, zoals onder meer vanaf onbekend moment de zeer weledele heer procureur des konings en des regents Jacques Matthijs, nadien ook bewonderenswaardig professor of de domme studentjes lerend hoe ze professioneel jurist konden worden zoals ...) alleszins een dossier bestaan bij het parket van Oudenaarde, en dus 'iets' te zijn in te zien: ga gerust uw gang indien U ... de waarheid wil ..... Dat het BNB die de moord pleegde via diens nadien officieel divers getooide leden Albert Bauwens en Gaston Snoeck, bijvoorbeeld via hun sectorleider Georges Vancoppenolle, ooit één maal op welke wijze hun excuses hebben aangeboden; de vraag klinkt bijna - bijna-lachwekkend. Georges Vancoppenolle zou zich wel eeuwig beroemen op zijn weerstandsverleden. En nooit maar dan ook nooit, geschreven en gesproken, zou hij enige verantwoordelijkheid opnemen voor ook maar één van de TALLOZE doden in en door BNB Ronse. Eeuwig ons doen opkijkend maar "*la Résistance*" - met grote R. Amen.

++++++++++++++++++

*Armanda Octavie Apoline DEKEYSER, nr. OV 254/1944:

VERMOORD door de WEERSTAND

-koeponkuischter;
-°Ronse, 09 oktober 1922 (282/1922);
-overleden in de Oscar DELGHUSTSTRAAT 66, op 11 augustus 1944, te 3 uur ’s morgens;
-wonende SECTIE 6 NR. 60;
-dochter van Hector DEKEYSER, (34 in 1922), overleden te Ronse
en van Marguerite Marie Cecile HARDY (25 in 1922), huishoudster, 47, wonende te Ronse;
-op aangifte van de moeder + Gabrielle DE CUBBER, huishoudster, 43, SECTIE 6 NR. 59, tante.

= neergeschoten op 10 augustus 1944.

*cfr. de brand en het gezin ..... Zie het verslag in ’t Volk van Ronse en Oudenaarde dd..... 1944: de vader is in het brandend huis gelopen om zijn gezin te redden en is erbij overleden. Het ging allicht om gevallen benzinetanks van geallieerde vliegtuigen.

+ dagboek Germain De Rouck; 13 mei 1944.

<u>Remi .....De Clercq.</u> Overlijdensfiguratie De Clercq
+ figuratie VANBRAKEL.

*ligt op erekerkhof.

OV 16...../1944 dd. 09 mei 1944:

OPZOEKEN akte van overlijden in overlijdensregister!

**overleden thuis op 09 mei om 3 u 45 ’s morgens;
**woont: Verlengde Athstraat 250;

Zijn geboorteakte:

*geboorteakte van Remi ....
*°Ronse,
*v.:
*m.:

José Georges Edmond Marie De Clercq:

*ligt op erekerkhof.

OV 163/1944 dd. 09 mei 1944:

**overleden thuis op 09 mei om 3 u 45 ’s morgens;
**zoontje van Remi De Clercq + Mariette Van Brakel (beiden eveneens overleden).

**op aangifte van Alphonse Vanbrakel, schoenmaker, 56, Pelgrimstraat 10, OOM
+ François Vanlaethem, electrieker, 46, Priesterstraat 10, kennis van de overledenen.

*geboorteakte van Alphonse Vanbrakel: 369/1888;
*°Ronse, 30 augustus 1888;
*v.: Charles Louis Vanbrakel: wever, 30, °Ellezelles;
*m.: Marie Catherine Vanmaelsaeke: bobijnster, 31, °Ronse.

+ NOOT: hij is tevens de vader van Roger Vanbrakel, op de zwarte lijst van BNB, omwille van secretariaatswerk voor de Unie der..... In zijn winkel is er minstens één bomaanslag geweest, op zich reeds barbaars want buitengerechtelijk, maar ook wrang in het licht van het overlijden kort voordien van 3 familieleden in een vuurzee!

Zijn geboorteakte:

*geboorteakte van José Georges Edmond Marie De Clercq: ..../1943;
*°Ronse, 23 december 1943;
*v.: Remi De Clercq ....
*m.: Mariette Van Brakel.....

Mariette Adrienne Louise Emma Van Brakel.

*ligt op erekerkhof.

OV 164/1944 dd. 09 mei 1944:

*overleden thuis op 09 mei om 3 u 45 ’s morgens;

*woont: Verlengde Athstraat 250;
*31 jaar.

Haar geboorteakte:

*geboorteakte van Mariette Adrienne Louise Emma Van Brakel: 412/1913;
*°Ronse, 03 november 1913;
*v.: Julien Vanbrakel: wever, 26, °Ronse;
*m.: Marie Amelie Vangermeersch: huishoudster, 24, °Ronse.

**geboorteakte van Joseph Julien Vanbrakel: 377/1887;
**°Ronse, 19 september 1887;
**v.: Charles Louis Vanbrakel: wever, 29, °Ellezelles;
**m.: Marie Catherine Vanmaelsaeke: weefster, 30, °Ronse.

NOOT: deze doden moeten ook vermeld worden. Het gaat reeds over een late datum in de oorlog! Daarenboven zijn deze doden slachtoffers van de ... Amerikanen! Daarbij komt dat de broer van Mariëtte, Roger Vanbrakel is, die meehielp met de Unie der ....

++++++++++++++++++++++++++++++

Van Meerhaeghe

René Hercule Philomin Van Meerhaeghe

*René Hercule Philomin Van Meerhaeghe + °Ronse, 09 december 1921.

*datum interview: donderdag ..... februari 2013

*commentaar: we durven het nauwelijks nog te zeggen maar ook deze nota's moeten - in hun totaliteit - nog uit een ondertussen tot stof en steen vergaand manuscript worden gehaald. Komt in orde indien we bij tijd en welzijn en boterham.

++++++++++++++++++++

Vercruyssen + Deworm

Roger Edmond Prudent Albert Vercruyssen

+

Anna Elisa Maria Deworm, echtgenote.

+ commentaar: soort dubbel interview voor een belangrijk deel.

+ Hoe het groeide of de logic of discovery. Daar moeten wij voor ons baanbrekend politiek/geschiedkundig onderzoek zeker eens een artikel over loslaten, maar dan is dit koppel er absoluut zeker in verwerkt. het begon dus bij mevrouw Ketels met haar opmerking over en dochter van de bekende Ronsese patriot Gaston Van De Merckt, die een dochter tijdens de bezetting "*Victoire Désirée*" (de Verlangde Overwinning) had genoemd - en daar problemen op het stadhuis mee zou hebben gehad. Dat meisje werd effectief tijdens een scherp jaar reeds uit de bezetting geboren want zag het levenslicht te Ronse op 21 mei 1943 als "*Marie-Paule Victoire Désirée* (Van De Merckt)". Blijkbaar was er toch geen enkel probleem op dat stadhuis maar zat er wel volgens een zuster ooit meedeelde iets vreugdevols achter door de vader. Daar gaan we het later wel eens over hebben, maar blijkbaar leefde er toen te Ronse zekere politieke of meer specifiek een verzetsgetinte perceptie rond deze naam. na dat gesprek met deze zuster van dit meisje uit 1943 gingen we terug naar mevrouw Ketels met zekere twijfel maar! Die maar! Van deze vrouw! Want zij had nog een ferme oorlogsaap in haar mouw! Ze stuurde ons DUS naar het koppel Roger Vercruyssen - Anna Deworm (of omgekeerd) omdat zij - mevrouw Ketels - daar in dat gezin iets dergelijks voornaamkundigs op zijn speciaal verzets vermoedde. En de rest was geschiedenis, eerst in dat welkomende huis en dan verder, zeker toen mevrouw Deworm vertelde dat ze van haar broer Robert pas wist dat hij in het verzet zat, toen hij begin september 1944 in Wodecq was gedood door vluchtende Duitsers - en hij was liberaal, zoals zij (en allicht .. mevrouw Ketels, maar dit laatste niet verder vertellen, toch ...). Zodat er al meteen het begin was van nevenschikkend denken, binnen één familie: raar of alternatief verzet + echt verzet + ...En de idee lang heeft gesluimerd naar iets als een "*verzetsgeest*" (daarom lang het gebruik van de term "*geestelijk verzet*" - haha) in deze familie (veel te Hegeliaans dus) maar daar was die voor de hand liggende verklaring; allemaal liberaal en hevig patriot dus hevig anti-Duits!

De ontmoeting of ontmoetingen was zeer, werkelijk zéér belangrijk want de aanzet tot diepere studie in relevante of oorlogsgebonden voornamen wat uiteindelijk leidde tot de opmaak van politieke stambomen, puur formeel gezien een absolute wereldprimeur (voor alle tijden, en dus niet alleen voor WO II) maar wat ook uiterst belangrijk blijkt voor een begrip van het handelen van de bezette mens. Mochten wij een commercieel type zijn en dit soort politieke stambomen gaan verkopen, zouden we toch een percent of meer aan dit koppel en niet te vergeten aan mevrouw Ketels mogen geven - bij wijze van spreken want wij en geld, een rare combinatie. In die ene lezing in april 2014 die we tot nog toe hebben willen geven (het was op vraag van vrienden want in feite was ik daar nog steeds niet helemaal klaar voor) heb ik dan ook terecht hulde gebracht aan dit koppel, onder meer door ook een politieke stamboom van hen te geven. De ironie is dat wij zoveel familiaal verzet rondom hen hebben ontdekt dat zij zelf allicht zelf nooit wisten. Hoe jammer is het dan niet dat ik dat allemaal zal uitbrengen wanneer de overgrote meerderheid van de betrokkenen, en zeker dus dit koppel dat

me zo met belangrijke informatie nabij was, reeds is overleden. Anderzijds kwamen wij ook andere relevante anekdotes bij hen tegen, waarmee ik nogmaals het enorme belang van interviews rondom WO II wil benadrukken.

We vermoeden zeer sterk dat we op veel van mijn toenmalige standaardvragen zeker nog een antwoord hadden kunnen krijgen. Zo'n interviews hebben natuurlijk hun eigen logica. Je kan wel een reeks vragen afgaan maar op zeker moment is de spreker zo enthousiast over zekere onderwerpen. Of zijn er onderwerpen die door de werking van het geheugen zgn 'ineens' te binnen schieten en dus worden. Dat Roger Vercruyssen levenslang een onderwijzer was geweest, leek ons zacht gezegd zeer vruchtbaar. Wat een enorm geheugen, zelfs voor details. ten andere vinden wij het zeer jammer dat voor de interessante liberale beweging te Ronse net dit koppel en deze man alleen niet grondig zeg bij vele momenten is geïnterviewd. Roger Vercruyssen was bij ons weten nooit lid van de gemeenteraad en niet eens kandidaat bij verkiezingen maar bij 'veel' bezig, zoals secretaris van ASSA Ronse. Hij heeft ons ook nog relevante documentatie uit de liberale zuil getoond, waardoor we ook eens op zoek zijn gegaan naar het liberaal archief te Gent en waar we effectief relevante informatie voor ons oorlogsonderzoek hebben gevonden. Dat liberaal archief had trouwens een zeer boeiende verzameling sluikpers waar we ook eens ons licht en onze lucht (neus...) hebben ingestoken, vele dagen dus.

We zien dat we blijkbaar ook hier nog een deel der interviews moeten nog .. verwerken. Ach .... Kon en kan dat eigenlijk nog?

.....

*Roger Edmond Prudent Albert Vercruyssen + °Oosteekloo, 10 juni 1915.

+ verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Hospitaalstraat (Mouroitplein) bij grootmoeder (overleden in 1944) tot aan huwelijk (grootvader ook onderwijzer; pensioen in 1927; gestorven in 1935). Vader reeds in …… overleden.

+ opleiding tijdens de oorlog: *ik was onderwijzer 5e en 6e leerjaar lagere school Decroly Ronse.*

*Anna Elisa Maria Deworm, echtgenote + °Ronse, 12 maart 1920+ overleden op ..... oktober 2010.

+ verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: Nieuwe Brugstraat nr. 28 (naast Vreugdevol).

+ opleiding tijdens de oorlog: geen.

+ getrouwd op 5 april 1941 + gaan wonen Elzelestraat 52.

*datum interview: + 20 december 2006;
+ zaterdag 13 januari 2007.
+ zaterdag 24 februari 2007
+ zaterdag 03 maart
+ dinsdag 29 mei 2007
+ volgende afspraak: ?
+ opgezocht enkele dagen voor de dood van Anna Deworm in ....2010; heb haar bij een val opgerapen en nog de hand gestreeld en uiteraard geen interview gedaan; later zegt RV tegen mij, wanneer ik hem traceer en onverwacht opzoek in het rustoord van het

OCMW in mei 2011, dat deze val het begin van het einde inluidde, terwijl hij erbij voegde welke goede vrouw zij voor hem was geweest.

+ vrijdag 03 juni 2011

+ informeel nog enkele malen, o.a. na haar overlijden bij hem in het rustoord van het OCMW

AD: *Mijn broer Robert Deworm, lid van L'Insoumis, zou sneuvelen op 5 september 1944 te Wodecq. Mijn zussen en ouders wisten tot op die dag niet dat hij in het verzet zat.*

*was de vader van mevrouw oudstrijder WO I?

Neen.

Specifieke VRAGEN voor betrokkene:

*heeft aan de Kring in 2006 o.a. bladen van L'INSOUMIS geschonken:
waar zijn deze nu?

RV: *Ik heb enkele nummers gekregen van Heribert Deloose. Volgens zijn vrouw, die ik even later bevraag over deze zaak, klopt het niet. Dat wat i.v.m. L'INSOUMIS aan het archief van de Kring gegeven is, is een boek over L'INSOUMIS.*

OPZOEKEN in het ARCHIEF KRING

*Wat over een vereniging van Vrijdenkers tijdens WO II?

We hebben kennis van dergelijke kring, die waarschijnlijk samenkwam op het Spillegem in de Elzelestraat. We denken dat de vereniging in de oorlog ondergedoken is. Wij noch andere familieleden zijn hiervan lid geweest.

NB: de vereniging was ..... zie AMSAB en kwam decennia samen in de Valentino. Zwarten zouden tijdens de bezetting de vlag van deze vereniging nog roven.

*op het Atheneum: …… Jaspers: We kennen de voornaam van Jaspers niet.

RV: *ik gaf heel de oorlogstijd (tot 1945) les op de gemeenteschool in de Van Hovestraat (nu Leerpunt). Nadien is heel de school overgegaan naar het Atheneum. Dat betekende wel dat wij tijdens de oorlog zelf geen contact hadden met de mensen van het Atheneum, dat al op zijn huidig adres zat sinds 1937 (). Ik kan dus niets zeggen over de relaties witten/zwarten in deze school .*

*zijn zij erkend als weerstander OF staan zij in het boek van Deconinck?
NOG VRAGEN: hoeveel mensen schatten zij in dezelfde zgn. niet-erkende situatie in Ronse + namen + 'verzetsdaden'
/

<u>BEGIN VAN DE OORLOG:</u>

*wat was het persoonlijk gevoel in mei 1940 na de inval, en ook en vooral de eerste maanden na de bezetting (nog weerzin, enkel berusting, hoop op vrijheid….)

-AD: *Onze ouders vertelden veel over 14-18. We hadden haat tegenover de Duitsers. Ook was nonkel Michel Moreau uit de Elzelestraat oud-strijder.*

AD: *ik heb in 1940, periode eind mei, juni het volgende gedaan. Er waren in Ronse enorm veel Belgische en Engelse krijgsgevangene, ook wat Franse. Ik had er enorm veel compassie mee. In de fabriek van het huidige Vreugdevol* (nog NAAM VRAGEN van de toenmalige fabrikant) *wou ik eten brengen. Er stond een Duitse soldaat op wacht die me vriendelijk binnen liet. Vanachter in de fabriek heb ik aan 1 Engelsman het eten gegeven.*

NOG VRAGEN waarom tot achteraan geweest, en maar aan 1 eten gegeven….?

2 of 3 dagen later heb ik op de Veemarkt, in de fabriek van Adolphe Delacroix (JUISTE NAAM vragen), *waar nu de brandweer is, 2-maal burgerkledij door de tralies gestoken aan Belgische krijgsgevangen. Beide Belgische soldaten zijn kunnen ontvluchten. ik heb hen nadien ontmoet* (NOG VRAGEN na de oorlog….?). *Ik had voorafgaand via via (een voorbijgaande dame!!!) briefjes om hulp van deze soldaten gekregen. Het waren verre familieleden* (juiste familierelatie NOG VRAGEN).

RV: *Er waren veel Ronsenaars die krijgsgevangenen hebben geholpen. Zo is er het verhaal van een Franse dokter die gevangen zat in de fabriek van Henri Lagache, die kunnen ontsnappen is naar zijn gemeente Haute-Rivière (Maasgemeente in Frankrijk) door gekregen burgerkledij.*

*indien U bij de Duitse inval reeds thuis een eigen Belgische vlag had: hebt U verstopt, omgewerkt tot kledij, of bewaard met het oog op een bevrijding?

RV: *bij ons hebben we nooit een vlag thuis gehad.*

NOG VRAGEN aan AD.

*er zijn diverse voorbeelden van mensen die iets weg gestoken hebben in de grond bij het nieuws van de naderende bezetting van hun gemeente met de nadrukkelijke bedoeling om het nadien aan de eerste bevrijders te schenken (sterke drank, champagne, een pakje sigaretten…..). kent U dergelijke voorbeelden in Ronse?

RV. *Neen.*

Maar wel iets anders. Ik was bijna heel 1944 bedlegerig. Voordien zat ik met onder andere Maurice Vandewiele samen in het bestuur van ASSA Ronse (voetbal en atletiek). Maurice Vandewiele was er voorzitter. Bij het begin van de oorlog had hij al zijn wijn en champagne in kisten gestopt en in zijn tuin laten delven. Ik herinnert me nog hoe ik eens een fles champagne kreeg waaraan nog wat aarde hing. Maurice Vandewiele had 4 jaar aan het IJzerfront gezeten, bij het Negende Linie. Zijn vader was Gomar, de senator. Van medebestuursleden in ASSA, maar niet van hemzelf, heb ik gehoord dat Maurice Vandewiele het verzet in Ronse financieel heeft ondersteund. Ook textielman Jean Pessemier zou dit gedaan hebben (woonde in huis specialist …Oswald Ponettestraat met ernaast zijn fabriek).

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

Ik was niet gelovige en ken dus niks van wat ooit in de kerk gezegd geweest is.

*was men ooggetuige van de roof? OF van wie heeft men over deze roof gehoord?

Ik heb wel eenmaal een katrol zien klaar staan en heb één klok zien wegnemen. Daar was weinig volk en er was geen enkele vorm van verzet; noch een tricolore strik, noch bloemen, noch liederen gezongen, ……..

NOG VRAGEN of hij dit op verschillende dagen gezien heeft + of hij speciaal teruggekomen is toen hij eerst de katrol heeft gezien?

*zijn er foto's van de roof in Sint-Martinus gemaakt? Wie heeft deze?

NIETS gezien.

*herkent men de volgende leuze: "wie met klokken schiet, wint de oorlog niet…."?

NIETS gezien.

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

NIETS gezien.

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

GEVRAAGD om hun herinneringen tesamen op te schrijven (RV kan niet meer schrijven door een oogprobleem).

*RV: *het is een mop die allicht dateert van 1942, nadat de USA recent tot de geallieerden was toegetreden. De Duitsers hadden een ijzerdraad die bijzonder fijn was naar de USA gestuurd. Ze wilden ermee tonen over welke technische bekwaamheid ze beschikten. De Amerikanen stuurden deze draad terug, met … gaatjes doorboord.*

*hebt u hiervan nog documenten?
*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

Wantie, een SS-er uit de Olifantstraat. we herinneren zijn echte naam niet meer. Hij woonde in het (laagste) begin van de Olifantstraat, aan de rechterkant. Vroeger het 2de huis, nu opgenomen in een groter huis. Hij was pelzenmaker. Hij was geen Ronsenaar, d.w.z. dat hij niet van Ronse afkomstig was.

+ NB: Het betreft zeer waarschijnlijk pelsenbewerker Albert Prudent Polydoor Vanderlinden (°Oudenaarde, 23 januari 1907). Hij woonde tussen oktober 1934 en april 1941

in de Olifantstraat 68 waarna hij verhuisde naar Zonnestraat 7. Hij had blijkbaar twee lapnamen want was in Ronse ook bekend als "Fourrure". Tot levenslang veroordeeld als Waffen-SS-er (en/of als lid van SS-Vlaanderen; dit is niet helemaal duidelijk) en werd in 1963 in eer hersteld.

SYMBOLISCH GELADEN DAGEN.

*er zijn nogal wat symbolisch geladen dagen geweest tijdens de Tweede Wereldoorlog: 1 mei, 10 mei, 21 juli, 11 november, 15 november, andere (oprichting Rode Leger, oktoberrevolutie,…)?

23 FEBRUARI = viering van het ontstaan Rode Leger.

*zijn er verdoken 23-februarivieringen geweest?

RV: *Te Ronse was alleen … MANNENS een echte communist. Hij was voor de oorlog opgekomen, maar zou slechts een 40-tal stemmen behaald hebben. Volgens mij is Gaston Vandekerkhove pas in Buchenwald communist geworden.*

+ NB: het betreft Theophiel Mannens, een nonkel van de zeer bekende Germain De Rouck, en over wie we ....

1 MEI = dag van de arbeid.

*zijn er verdoken 1-Mei vieringen geweest?

We kennen er niks van en vermoeden dat er ook niks gebeurd is.

10 MEI = inval van Duitsers in België.

*is deze verjaardag herdacht in Ronse 1941-1944?

RV; *ik vermoed dat er ook niks gebeurd is.*

21 JULI = nationale feestdag.

*zijn er verdoken 21 julivieringen geweest?
-welke jaren?
VRAAG: is er iets gebeurd REEDS op 21 juli 1940!?
NOOT: nog veel jonge Ronsenaars in Frankrijk.

RV en AD vertellen samen over 21 juli 1941:

We hebben als koppel gewandeld "du Nord au Midi". Dit was een zondagse gewoonte. Ook onze vrienden waren aanwezig; in totaal was er zeer veel volk: BIJNA GANS RONSE.

Dat moet omstreeks 19 uur zijn geweest (NB NOG VRAGEN: Morel spreekt van de namiddag). *We hebben op en af gewandeld, en dan naar huis. We droegen beiden een tricolore lint, van ongeveer 2 vingers dik en 10 cm lang, dat met een speld was vastgemaakt*

aan de linkerborst. Ook de vrienden hadden hetzelfde soort lint aan. De mensen lachten eens naar elkaar bij het passeren, maar voor de rest was het kalm: geen applaus en geen kreten als "Vive le Roi,…." . Het was volgens hen georganiseerd "de bouche à l'oreille"; zelfs heel waarschijnlijk via koffiekransjes van vrouwen.

AD *vertelt over 21 juli 1942-1944:*

Vanaf 1942 tot 1944 deden we elke 21ste juli, elke nationale feestdag, het volgende. We deden dit nu automatisch. In 1941 was het nog afgesproken; vanaf 1942 jaar voelden we dat we sowieso meer moesten oppassen. Het gebeurde met een achttal vrouwen uit de buurt en verkleedden we ons als volgt:

-een zwarte rok;
-een blouse in geel of rood;
-de sjaal in een complementaire kleur (rood resp. geel).

Enkele vriendinnen die dit ook deden waren Josée Van Hecke (overleden) en Marie Deloose (01/09/1917; overleden). Deze acht vrouwen hebben het waarschijnlijk allemaal drie maal gedaan. We wandelden THUIS of gingen naar de BUREN, bijvoorbeeld om een boodschap te doen. Het was niet meer globaal. Marie Deloose was geen zuster van Heribert Deloose.

+ NB: Heribert Deloose (°Ronse, 1901) was een liberaal en lid van het OF die hen (zie ... VERDER?) enkele malen het sluikblad RVRL zou bezorgen. Marie Deloose, of beter Marie Damasie Deloose (°Ronse, 1917) was een zuster van Damas Deloose (°Ronse, 1914), en waren beiden toch wel nicht en neef van Heribert. Damas was in tegenstelling tot zijn nonkel lid van het Geheim Leger. Beiden zouden na arrest overlijden als PG. Deze getuigenis en kleine uitweiding toont nogmaals de enorme mogelijkheden van zowel onze nieuwe inhoudelijke en sociologische benadering omdat men in één verband, de dichte familie dat bovendien duidelijk overwegend één vooroorlogse politieke kleur had (hier liberalen), terwijl betrokkenen niet alleen diverse soorten verzet plegen ('zelfs' alternatief zoals dat tricolore wandelen) maar ook nog eens in andere verzetsgroepen zitten. Bovendien was een nicht van Heribert en dus tante van Damas en Damasie gehuwd met een Deworm, en dus ook al familie van onze geïnterviewden. Op zijn beurt was er in de zeer brede ofte politiek-brede familie enorm veel verzet, opvallend genoeg verdeeld als het ware in een rode en blauwe vleugel

BELANGRIJKE DAGEN VOOR DE NIEUWE ORDE.

*hebt U op belangrijke dagen voor de Duitsers of de Nieuwe Orde (bijvoorbeeld de verjaardag van Hitler, de machtsovername in Duitsland door de nazi's, de stichting van de nazipartij,….) een speciale vorm van verzet gevoerd (dragen van Belgische symbolen, het fysiek vermijden van plaatsen waar Duitsers of zwarten woonden/werkten, het fluiten van het V-symbool in morse,…..)?

DIVERSE VRAGEN:

*hebt u regelmatig naar de BBC geluisterd?
-was dit een bron van hoop of eenvoudigweg een bron van informatie?

ZIE VERDER i.v.m. dokter Paul Ponette.

-RV vertelt dat hij het volgende van zijn schoonouders gehoord heeft:

Op de hoek van de Nieuwe Brugstraat en de Poermagazijnstraat was er een café met volgende eigenaars: dhr. Emile Monsieur, oud-strijder uit WO I, en mevr. Irma Deliveyne. Mevr. Deliveyne had nogal een temperament (zie ook verder bij de BBC). Geregeld kwamen er Duitse soldaten binnen. Elke keer een Duitser binnen kwam, zette de uitbaatster de BBC op met de commentaar "Schöne Musik" erbij… Ze heeft naar zijn weten nooit problemen gehad! Ik vermoed dat de Duitsers gewoon deden of ze die commentaar en dat gebaar niet hoorden en begrepen.

+ NB: zijn schoonouders woonden vlakbij Nieuwe Brugstraat 28. Zie ook verder voor een andere anekdote van deze herbergiers. Van Irma Deliveyne weet ik ondertussen dat ze banden had met de zeer brede familie Deworm, op haar beurt ook in een verzetsfamilie Deliveyne (nr...) zat met nogal wat socialisten erin en nog meer banden had met families met verzet en ook al overwegend socialisten. Zo is dit interview weeral een aanduiding van een verzetsgedrag minstens verzetshouding ten op zichte van de bezetter dat nooit ofte nooit een officiële erkenning kon krijgen, maar mee de afkeer ten opzichte van diezelfde bezetter droeg. In die zin zijn voor mij de decennialange voorstellingen van de Belgische historici dat slechts een klein procent van de Belgische bevolking aan verzet heeft gedaan je reinste flauwe kul (wat iedereen natuurlijk al lang wist die de periode zelf heeft gekend). Men kan natuurlijk als riposte dan mijn veel bredere visie op politiek gedrag, die onder andere 'meer' soorten verzet inhoudt, gaan ridiculiseren maar ik vertrouw op mijn voldoende realistische visie. Ik bespreek dat allemaal in mijn politieke bezettingstheorie. Ondertussen ben ik bijzonder blij om zoveel veldwerk dus ook deze interviews te hebben verricht, zodanig dat ik naar mijn gevoel een evenwicht heb gevonden tussen zgn. puur historisch onderzoek en ook theoretisch nadenken over die periode.

*hebt U op een wereldkaart de verschuivende posities van de Duitse en geallieerde legers aangeduid?
+ vanaf wanneer hebt U dit gedaan? + wie heeft dit nog gezien?
-hebt U mensen gekend die dit wel deden? Bent U bij hen daarnaar gaan kijken?

-hebt U het V-symbool op de een of andere manier tijdens de oorlog zelf gebruikt (opgespeld, op muren van zwarten gekalkt, gefloten als morsesignaal,…..)?

RV: *Ik heb wel een zeer groot doek met een V erop aan de façade van het station zien hangen. Ik heb er geen enkele beschadiging aan weten gebeuren.*

*weet U of er nog een ondergrondse politieke activiteit was van de traditionele partijen te Ronse?

De liberale partij in Ronse was zoals in gans België verboden. Er zijn veel liberalen in kampen zijn geraakt, in België maar ook in Ronse! De liberalen kwamen wel onderling nog samen.
+ VRAGEN WAAR en met wie + wanneer

+ NB: het is bijzonder jammer dat ik de vraag waar de liberalen dan samen kwamen, nooit later heb gesteld.

LIJST opgepakte liberale Ronsenaars LATER OVERLOPEN!

+ NB: ook deze vraag heb ik jammer genoeg nooit gesteld. Toch ben ik via enorm zoekwerk erin geslaagd om van vrij veel weerstanders hun ideologische achtergrond terug te vinden. Maar in zekere zin had ik beter aan RV en AD verder gevraagd welke liberalen zij nog kenden die alternatieve vormen van verzet hadden gepleegd en dus helemaal niet in klassieke verzetsarchieven waren terug te vinden (zoals zij zelf dus).

Héribert Deloose een lid van de Liberale Partij. Ook Jean Lamont was lid van de Liberale Partij.

+ NB: Heribert Deloose ontmoetten we reeds. Jean Félix Omer René Laemont (°Ronse, 27 januari 1904) had een belangrijke positie in de het lokale Geheim Leger. Hij werd eveneens gearresteerd, de nacht van 24 op 25 maart 1944, maar overleefde de kampen. Hij verloor wel liefst zijn eigen aanwerver, drie weerstanders die hij zelf had aangeworven en mogelijks (volgens een krantenbericht uit 1946) drie familieleden (waarvan we er maar één kennen; een schoonbroer uit Ronse). Naar het schijnt zou Laemont "crapule" hebben geroepen tegen Vindevogel net voor diens eindschot; op zich moreel laakbaar, maar in het licht van deze opvallende reeks nabije oorlogsdoden begrijpelijk.

+ NOOT 2025: voorgaande heb ik lang geleden geschreven en is volkomen juist maar de - maar. Ondertussen hebben we wel een door extreem vele onderzoek gedragen bredere of meer politiek gekleurde visie op deze Jean Laemont alsook op diverse andere liberalen; ook immers (sic) bedrijvig in woekerhandel, (zware) economische collaboratie, moordaanslagen (later nooit verantwoord, publiek) al zijn we quasi zeker dat de liberalen de enige politieke familie uitmaakten zonder politieke collaboratie. Politiek 'ongeschonden' zijn ze alleszins ook niet uit WO II en de (lange) naloop geraakt. Dat ook al niet mogen zeggen, betekent de boeken dicht doen en verhaaltjes gaan schrijven.

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd of gezien die U als een klein “verzetje” ziet?

-RV: *Alle liberale verenigingen weg moesten uit de Harmonie; het café bleef wel open. Onder andere de Werbestelle kwam daar. De muziekinstrumenten van de liberale harmonie Sint-Cecilia werden verstopt bij de voorzitter Gaston De Raedt. die woonde in de Karel Van Doorenstraat, naast Cité Bara* (NB: de tuin van de magnolia).

NOG NAVRAGEN + of de instrumenten verstopt zijn N.A.V. de koperopeisingen OF DE HERINNERING AAN WO I? + waar juist verstopt (in de tuin, op zolder, ……)

De reden van het wegnemen der instrumenten was prozaïscher: de Harmonie werd ontruimd voor de Duitsers, die er de Werbestelle in wilden onderbrengen. Misschien nog een andere organisatie. De Harmonie heeft de hele oorlog geen activiteiten meer uitgevoerd. De dokter is ook thuis nooit lastig gevallen omwille van de instrumenten.

+ welke verzetsactiviteiten deze dokter heeft uitgevoerd (bijv. valse ziekenbriefjes geschreven …..)?

Ik vermoed van wel.

+ NB: over het verstrekken van valse ziekenbriefjes als "oorlogsinstrument" in Ronse maken we een apart artikeltje.

*VRAGEN of zij naar Duitse muziekkapelvoorstellingen gingen?

RV: *Al deze concerten werden gemijd. Ik ben er eenmaal één gepasseerd. Ze ging door op de Vrijheidsplaats, net voor de huidige dubbeltorige appartementen iets meer naar rechts - de kant van de Wijnstraat. Ik kwam van zijn school via de Kasteelstraat en moest het passeren.*
NOG VRAGEN of hij gelet heeft welk volk + hoeveel er stond.

RV: *Ik ging 's avonds soms naar vergaderingen, op bezoeken, …Tweemaal is het volgende voorgevallen. Er was natuurlijk een speruur of couvre feu: nadien mocht men zich niet meer op straat begeven, ook indien men uit verstrooidheid bijvoorbeeld te lang had … gebabbeld ergens op bezoek. Om geen problemen te krijgen met de Duitsers, belde men dan twee bevriende politieagenten op die gekend waren als patriotten. Zij begeleidde de hele 'groep' die naar huis terug wou keren één per één naar de respectievelijke huizen. Ik herinner me de namen der agenten niet meer:*

1. een kleine uit de Marijve;
2. een grotere, misschien Marcel ?

Beiden waren tussen 30 en 40 jaar. Deze agenten waren patriotten maar volgens mij geen lid van de weerstand. Ze hebben in elk geval nooit problemen met de zwarten gehad.

+ NB: voor die kleine agent uit de Marijve hebben we twee mogelijke aanduidingen, zij het dat ze beiden net iets ouder waren dan 40 jaar. Mogelijks betrof het Victor Albert Baert (°Ronse, 10 oktober 1894) uit de Bredestraat 23. Die was zo goed als zeker een socialist. Of het betrof waarschijnlijk hulppolitieagent Gustave Léon Depoorter (°Ronse, 02 maart 1896) die in de Grote Marijve 52 woonde. Die was wel degelijk in het verzet want lid van het BNB, 'zij het' vanaf 03 januari 1944. Leon Depoorter was bovendien lid van een familie met veel verzet en diverse socialisten, met bovendien vertakkingen met minstens vijf andere Ronsese families, voornamelijk ook al socialisten, waarin ook op hun beurt weer verzet aanwezig was. De oorlogsbanden tussen socialisten en liberalen zal ik eveneens onderzoeken. Overigens was de hele wijk Marijve een ware rode burcht en zijn er relatief veel oorlogsdoden gevallen. Over de oorlogsgebeurtenissen in deze boeiende wijk hebben we momenteel reeds een extreem dik manuscript (het betreft een soort "Coronatian Street" of "Thuis" in oorlogstijd).

+ VRAGEN: waren deze agenten soms ook liberalen?
+ NOG VRAGEN: welke politieagenten en rijkswachters waren zeker witten, zonder dat ze zeker bij het verzet zelf zaten?

RV: *Ik heb het volgende gedrag zelf nog gezien. Op de hoek van de Nieuwe Brugstraat en de Poermagazijnstraat was er een café met volgende eigenaars: dhr. Emile Monsieur, oudstrijder uit WO I, en mevr. Irma Deliveyne. Mevr. Deliveyne had nogal een temperament.*

Geregeld kwamen er Duitse soldaten binnen. Niet zo ver vandaan (loods Aelvoet van nu in de … straat) was een bakkerij. Overigens deden sommige van deze Duitsers onder elkaar aan zwarte marktpraktijken. We wisten dit omdat we hen soms konden verstaan in het café, waar zij allicht dachten dat wij hun Duits niet konden begrijpen. Enfin, wanneer Irma aan een Duitser bier of een andere drank schonk, zei ze er het volgende bij, in het Ronsese dialect: "Op uw gezondheid en val dood als ge wilt".

RV *Volgens mij hadden betrokkenen geen kinderen, die ons iets konden vertellen. In Ronse was het toen de gewoonte om thuis het Ronsese dialect te spreken. Door de maatregelen van Grammens en zijn commissie werd het Nederlands vanaf …… ook in Ronse verplicht om op school de taal te volgen die men thuis gebruikte. Men kon dus concreet geen Frans meer volgen op school, indien dit niet de moedertaal zeg huistaal was. Wij waren beiden perfect drietalig thuis toen: Ronses, Nederlands en Frans. Als reactie op deze taalverplichting hebben we beslist om onze kinderen thuis in het Frans op te voeden, zodat ze dus later* (NB: geboren in 1942 en 1943) *naar de Franse taalrol mochten overstappen*.

VERDER VRAGEN over stellen: zagen ze dit werkelijk als een vorm van verzet, tegen wie dan, …..?
*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:…….
*hebt U zich aangesloten bij een vereniging omdat zij een uitgesproken anglofiel karakter had (cfr. scouts, hockey, …)? Welke vereniging?

*kent U voorbeelden van kinderen die geboren zijn tijdens de Duitse bezetting te Ronse, en die een VOORNAAM van een bekende geallieerde persoon hebben gekregen, bijvoorbeeld "Winston" naar Winston Churchill?

RV + AD: *Onze eerste dochter Anny is geboren in januari 1942. We wilden per se een Engelse uitgang (suffix) in plaats van het meer 'normale' 'Annie'; het was ook een variante op 'Anna', de voornaam van mij* (NB Anna Deworm). *Ons motief was om hiermee uitdrukking te geven 'aan het anglofiele'. We hebben er geen enkel probleem mee gehad op het stadhuis. Haar tweede voornaam is "Josepha": heeft niets te maken met "Jozef" als patroon van België, maar was de naam van de moeder van mij* (NB RV; zijn moeder was toen al een tijd overleden.

Mijn (AD) jongere zuster, Ginette (°Ronse, 1927) had in haar thuis in de Nieuwe Brugstraat een hondje in 1941 reeds de naam Raf gegeven ter ere van de RAF (NB de Engelse Royal Air Force).

Onze tweede dochter werd ook in de oorlog geboren, begin november 1943. We noemden haar 'Maud Doris'. 'Maud' is een Engelse voornaam, we denken dat het een dochter van Queen Victoria was, die op het moment van de oorlog koningin van Denemarken was. De keuze van de tweede voornaam "Doris" was een idee van Ginette, naar de zangeres en filmster Doris Day.

Toen het tweede kind op komst was, hadden we ook al gedacht aan een naam voor een jongen. Okay, het is dan een meisje geworden, maar in die tijd kon je dat niet op voorhand weten. De jongensnaam moest Franklin worden, naar de toenmalige president van de Verenigde Staten Franklin Delano Roosevelt. Dat vonden we toch te gevaarlijk, want deze voornaam was te aandachtig aan Franklin Roosevelt, zodat we planden om de "-lin" eraf te doen. We wilden het niet teveel doen opvallen; het was al eind 1943. Daarom hebben we dan de "Frank" zelf ook een beetje anders gemaakt, nl. op zijn Frans met een "c" erbij als 'Franck'.

We kenden geen voorbeelden van dergelijke naamgeving uit WO I. We herinneren ons geen relevante andere voornamen meer uit WO II, noch het feit dat wij zich laten beïnvloeden hebben toen. Ik (AD) herinner me anderzijds dat we zeker de aankondigingen van de geboorten lazen in "'t Volk van Ronse en Oudenaarde". Men zag daar soms voornamen in verschijnen à la Jimmy, of Johnny,… Men moest wel dit weekblad lezen, o.a. i.v.m. de inlichtingen rond de zegels.

+ NB: Het betrof hier Maud Charlotte Mary Victoria van Saksen-Coburg en Gotha (1869 – 1938), een dochter van de Engelse koning Eduard VII, die koningin van Noorwegen (en dus niet Denemarken) zou worden in 1906 tot haar dood in 1938. We moeten hierbij op wijzen dat alleszins Roger Vercruyssen zelf onderwijzer was en uit een geslacht van onderwijzers kwam: hij was dus intellectueel gevormd, wat niet zo was bij de autogeleider .... en anderen. Dat is interesant bij de vorige voorbeelden, maar het is nog belangrijker bij hun volgende verklaring van een derde Engelse voornaam, een verklaring die zonder interview mogelijks ooit in de nevelen van de tijd zou zijn verdwenen:

+ NOOT 2025: **in zo verre nog hoeft te herhaald worden, was dit verhaal van de geplande maar nooit gerealiseerde voornaam én uiteraard met zijn anglofiele inslag, van letterlijk goudwaarde voor ongeveer ons geheel denken rond politiek en WO II**. We weten het, we moeten nog zoveel afwerken en publiceren en hebben zelfs 'ergens' op onze PC een geheel artikel in stelling rond relevante voornaamkunde aangaande WO II, zowel beschrijvend als theoretiserend (enige kennis van breder gezien taalkunde vooral onomastiek is nota bene zeker meegenomen voor eender welke 'hogere' studie). Hoe dan ook, we kunnen het niet voldoende herhalen hoe de Ronsenaars mevr. Ketels en het koppel Roger Vercruyssen - Anna Deworm van de meest essentiële steun voor ons onderzoek zijn geweest. Uiteraard moesten wij wel zekere aandacht hebben van in het begin van ons onderzoek naar 'alternatief verzet', vragen waardoor immers zekere reactie bij voorgaanden KON worden uitgelokt - wat dus (sic) IS gebeurd. De rest = oneindig veel werk en zeer vruchtbaar al heeft het ons uiteindelijk ernstig ondermijnd qua gezondheid en worden we ook al zeer vriendelijk compleet academisch genegeerd (we spreken eind 2025) ondanks nota bene een start met een 'echt' doctoraat in zomer 2013; we bespreken dat in een latere studie eerder bespiegeling. Overigens in een tijd toen de apen gestopt waren met spreken en wij nog zeer goed konden spreken, vroeg zekere prof. dr. lic. kand. Antoon Vrints ons, voor het gebouw van het NIOD te Amsterdam waar wij (wij als ik toch) bezig waren met onderzoek voor ons Jodenmanuscript (later ...???), om net over deze relevante voornaamgeving rond WO II een wetenschappelijk artikel te schrijven want "niemand had dat ooit bestudeerd" - of zoiets. Iets wat niet helemaal juist is want in Nederland kent men het fenomeen der 'verzetjes', waar dit dan wel niet wordt begrepen - zie Chris Van der Heyden, een man die we nota bene toen in het Niod ook eens ontmoet hebben en we hebben hem nog gezegd dat hij er 'dichtbij' zat maar dus onvoldoende ....- ook in het wat onderzoek WO II betreft extreem rijke of zwaar gesubsidieerde Nederland is niemand maar dan ook werkelijk niemand - en w espreken dan over zgn. hoger of toch academisch niveau - die zoals ons vernieuwende zowel historiografisch als theoretisch bezig was - is .... In Nederland is men net zoals in België en in ..... (vul aan wanneer het eens niet past), na al die decennia nog steeds niet verder geraakt dan de maatschappelijk en zelfs algemeen politiek en cultureel begrijpelijke maar in wezen gebruikelijke onzin van het idealiseren van het georganiseerd verzet - bij deze. Het spreekt voor zich dat wij deze toen al tweede voorstel voor een artikel A1 naast ons moesten neerleggen want wij MOESTEN VERDER gaan, dieper of breder of echter/echt onderzoeken. Het heeft ons academisch alleszins al veel opgeleverd .... dan onder de meer de absoluut onontkenbare vaststelling dat onder meer de Gentse School (qua geschiedenisonderzoek rond WO II) een groep SYSTEMATISCHE geschiedenisvervalsers voorstelt, redelijk pijnlijk ook voor ons die .. Maar point n'est besoin .... - en de rest van die beroemde uitspraak van de Willem vergeten we altijd maar U begrijpe.

DE BEVRIJDING.

*beschikt U over foto's en documenten van eventuele stoeten n.a.v. de terugkeer van een gedeporteerde?
*beschikt U over foto's en documenten van een bevrijdings- of vredesstoet?
*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).
-geef de plaats op:…….
-beschikt U nog over documentatie daarover (foto's, programma, persknipsels,…)?
-indien U geen documentatie erover heeft, wat herinnert U zich nog van deze stoeten?
*zijn er in Ronse speciale liedjes geweest naar aanleiding van de bevrijding? Cfr. de volkszangers?
-Hebt U nog de tekst?
*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?
*zijn er gevallen van zwarten bekend die bij de bevrijding 'toch' een driekleur hadden uitgehangen, en welke reacties hierop?
*waar kwamen al die vlaggen vandaan bij de bevrijding (aangekocht, behouden gedurende de oorlog, vlug gekocht en bij wie dan, ….)?
-Hebt U zelf een vlag verborgen bij het begin van de oorlog?
-Hebt U zelf een vlag gemaakt in het zicht van de bevrijding? Of een familielid: welk?
*welke andere voorbereidingen hebt U gedaan of gezien of gehoord met het oog op de nakende bevrijding (bijv. tricolore lintjes maken, een kostuum herstellen enzovoort).
*op welke manieren werd het V-symbool gebruikt bij en na de bevrijding?
*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).
*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.
*heeft U in Ronse ooit termen als "Klein Engeland", "Klein Berlijn", of "Klein Duitsland" gehoord om er een bepaald deel van de stad mee aan te duiden?
+ Voor welk stadsdeel + vermoedelijke reden van die lapnaam

*heeft U Duitse en 'zwarte' affiches afgetrokken? Welke en waarom?
*zijn er incidenten geweest toen de Duitsers de voor hen 'verkeerde' namen van sommige straten veranderd hebben, zoals de Ferrantstraat,?
+ hebben U en kennissen dezelfde namen als voor de oorlog voor deze straten blijven gebruiken?

*heeft U volgende sluikbladen in Uw handen gehad?
-La Voix des belges
-L'Insoumis
-eventuele andere: …….
-van wie gekregen + aan wie doorgegeven?
*hebt U tijdens de bezetting het volgend vaderlandslied gezongen of horen zingen: "C'était un soir, sur le pont de l'Yser"?
+ zo mogelijk: door wie nog + waar gezongen?
*hoe heeft de Ronsese bevolking de afschaffing van de gemeenteraad in 1941 door de Duitsers ervaren?
-heeft men hierover veel gepraat?

-vond men dat die eigenlijk al afgeschaft was door de feitelijke bezetting der Duitsers?
-wat vond men van de aantreding van Vindevogel als oorlogsburgemeester: vond men dat hij daar niets te doen had, want het was de plaats van Soudan, of vond men dat er toch iemand burgemeester moest spelen?
-wist men in Ronse dat Maurice Ponette de echte kandidaat der Duitsers was?

*hoeveel melkboeren waren er toen in Ronse ?

Vermoedelijk 5 à 6. Er was geen enkele zwarte bij. Ook bij de bierhandelaars was er zeker geen zwarte bij.

*heeft de jongere zus (°1930) van AD spelletjes gespeeld zoals “Engelsen verslaan de Duitsers”????
+ hebt U op de speelplaats van de LAGERE SCHOOL ooit dergelijke spelletjes zien spelen + wat is er toen gebeurd (sancties,….) + periode

Iets dergelijks hebben we nooit gezien, nog bij kinderen ergens thuis of op school (speelplaats,…).

RV Volgens mij woonde Jean Feron (NB als haar broer ook gestorven op 5/9/1944 in Wodecq) *woonde in de Wijnstraat: hij was lid van het AS.*
De surveillante mevr. De France in het Koninklijk Atheneum was verantwoordelijk voor de refter. Op de briefjes van 5 frank maakte zij een hakenkruis in de waterdruk (een witte ronde). Ik heb dit van iemand gehoord en heb van die persoon dergelijk briefje gezien. Ik vermoed dat het de vrouw van Jaspers was.

+ NB: of mevrouw De France is veroordeeld, weten we niet. Ze was inderdaad de eega van de tot vier jaar gevangenis veroordeelde leerkracht Gaston Auguste Philomène Jaspers (°Sint-Gillis-Dendermonde, 1911).

RV. *Ik was van 12 januari 1944 tot december 1944 ziek. Mijn huisdokter was dokter Paul Ponette, toen praktijk houdend in de Kasteelstraat, het 3de huis links. Het is nu gesloopt: er is een pleintje. Dokter Ponette was ook dokter van mijn schoonouders. Hij kwam elke dag langs; ik werd zeer goed verzorgd. Dokter Ponette wist dat wij naar de BBC luisterden, maar ik moet uitdrukkelijk zeggen dat hij nooit iets heeft verraden. Ik herinner me dat hij eens zei: “Je ne suis ni anglophile, je ne suis ni germanophile”. Ik vermoed dat hij dit gezegd heeft nog voor de landing der geallieerden, mogelijks in de periode van de geallieerde bombardementen op Leuven. Normaal werd er niet veel gepraat tussen ons. Die keer zou de dokter onder andere gezegd hebben dat “noires” of zwarten de Amerikaanse vliegtuigen bestuurden: er waren er zogezegd van neergeschoten door de Duitsers.*

AD: *dokter Ponette moet zeker goede contacten moet gehad hebben met de lokale autoriteiten. Ik kan dat afleiden aan een hulp door hem aan onze familie. Zo is dokter Ponette op vraag van mijn vader Rudolphe Deworm tussen gekomen om zowel hem als mijn broer Robert Deworm niet te laten meedoen aan de burgerwacht in 1944.*

RV: *Beiden wilden eigenlijk niet meewaken omdat ze dan iets tegen de Engelsen en iets voor de zwarten deden. Het gebeurde naar aanleiding van de aanslag op Vindevogel. De*

enorme boete die aan de stad werd opgelegd naar aanleiding van de aanslag op Vindevogel is volledig door de Handelskamer betaald.

RV. *Bij droppings in de omgeving van Dergneau werden er door de Engelsen ook sigaretten mee gegeven, Engelse sigaretten! Ik herinner me dat mijn nonkel Maurice CLAEYS (Steenweg op Elzele 87) deze sigaretten rookte samen met zijn vriend, de vader van Georges VANCOPPENOLLE* (NB Achille; Georges was de sectorleider van de verzetsgroep BNB en de eega van Maurice Claeys was er ook lid van). *Ik heb trouwens deze sigaretten eens samen gezien op een moment dat vader Vancoppenolle een brief van zijn zoon had ontvangen ("Ik maak het goed…"), waarschijnlijk in 1943, begin 1944. Deze sigaretten werden alleen thuis opgerookt omdat men voorzichtig moest zijn. Vanaf 1943 waren er zeker geen Engelse sigaretten meer te verkrijgen in de winkels. Je kon dus je gezindheid verraden door een normaal onvindbare sigaret te roken.*

RV. *Frans De Tollenaere was een leerkracht aan het Koninklijk Atheneum. Hij heeft volgens mij niet 'veel zwarts' gedaan, niet veel misdaan, en is de tekenaar van de affiche van de Fiertel.*

RV. *In de lagere school heb ik geen schoolboeken moeten inleveren of aanpassen. Ik gaf les in het 5de en 6de schooljaar van 1940-1945. Naar aanleiding van de nationale feestdagen van 11 en 15 november heb ik de leerlingen aan de feiten herinnerd respectievelijk over het einde van de Grote Oorlog en over de Koning. Het portret van Koning Leopold III hing in zijn klaslokaal en is er nooit verdwenen. In de hele oorlog heb ik geen kinderen van zwarten in de klas gehad. In elk geval zijn er nooit problemen met kinderen zelf geweest. Er zijn de hele oorlog nooit incidenten in de klas geweest, van welke aard ook.*

RV. *Georges HOEBEKE uit de Hoogstraat heeft waarschijnlijk in 1943 de volgende grap uitgehaald (NB ze kenden elkaar omdat ze beiden lid waren van ASSA Ronse). Op een dag stonden er in de Fostierlaan veel camions. Door de oorlogsomstandigheden reden de Duitsers nog nauwelijks overdag, en probeerden ze heel vroeg in de ochtend (4 uur?) te rijden. Alle camions hadden een dekzeil en vervoerden "marchandise" of materiaal. Georges wou dergelijk dekzeil. Die dekzeilen waren vastgemaakt door een koordensysteem. Georges heeft dan 's nachts van één camion een koord losgemaakt en vastgeknoopt aan een electriciteitspaal, met het effect, dat wanneer de camion vertrok, hij bij wijze van spreken zelf het zeil lostrok. Het zeil is effectief aan die paal blijven hangen en opgepikt door Georges. Ik denk dat het misschien wel dertig meter groot was, en Georges kon dat wel gebruiken voor zijn camionette.*

+ NB: het betrof Georges Théodore Hoebeke (°Ronse, 08 december 1910. Zie interview met diens zoon Serge Hoebeke.

VRAGEN of dit dan nadien in Ronse rondging als een grap?

RV. Georges Hoebeke heeft nog een andere stoot uitgehaald om zichzelf te redden. Georges was een heel lenige man. Het verhaal ging dat hij eens Toetie voorbij zag komen toen hij zelf binnen kwam in zijn ouderlijk café in de Hoogstraat. Hij dacht dat hij ging gearresteerd worden en is dan langs boven naar de buren geklauterd. Tussen de café en de aanpalende bank was er een koertje van een tweetal meter. Daar is hij over kunnen geraken om zich te gaan schuilen in de bank.

+ NOTA BENE: verschilt een stukje met het verhaal van zoon SERGE.

VRAGEN welke bank dit was

*kent U iemand die tijdens de oorlog PRIVATE lessen Engels heeft gegeven:

Geen kennis ervan.

-bijvoorbeeld een leerkracht Engels van het K.A.?

Geen kennis ervan.

-mevr. Baert in de Fostierlaan?

Geen kennis ervan.

N. WOUTERS, De Führerstaat. Overheid en collaboratie in België (1940-1944), Tielt, 2006.

*p. 61-62: "de belangrijkste onderzoekspunten in het onderzoeksdossier naar Vossen (NB: secretaris-generaal Binnenlandse zaken voor Romsée) …… (vanaf hier blz. 62) … de vervanging van de wettelijke feestdag van 11 november door 4 augustus …"

VRAAG: wanneer is dit gebeurd
+ werd deze 4de augustus ooit gevierd: vragen aan JM, GV, RV?

We hebben geen kennis van de viering van dergelijke zwarte feestdag, laat staan van tegenreacties.

*p. 127: "In dezelfde sfeer kon een gemeentebestuur trachten nieuwe nationaalsocialistisch geïnspireerde 'feestdagen' te introduceren (zoals vanaf 1943 de dood van VNV-leider Staf De Clercq als rouwdag)."

VRAAG: ooit gebeurd in Ronse? Vragen aan GV en RV + archief stad Ronse.
+ Wel werd 11 juli als nieuwe feestdag ingevoerd: zijn hier tegenacties tegen geweest?
NOOT: hiermee wordt wel in de eerste plaats verwezen naar de gemeenten die een VNV-burgemeester hadden: "Het VNV kon in bijna 70 % van de Vlaamse gemeenten een partijlid als burgemeester laten benoemen." Vindevogel was, in tegenstelling tot de schepenen …… en …… nooit lid van het VNV.

We hebben geen kennis van de viering van dergelijke zwarte feestdag, laat staan van tegenreacties.

S. FOUQUART, 'De sluikpers te Ronse. Het ontstaan van het sluikblaadje "Ronse Vrij - Renaix Libre"'. In: Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, Ronse, 1981, p. 201-206.

*p. 202, noot 1: "Laatstgenoemde (NB: Isaï Meuris) bezat een weverij met 28 getouwen, 'Le Tissage du Prinskouter' (gebouw huidige 'Stock Americain'); dit bedrijf moest in maart 1942 op bevel van de textielcentrale alle activiteiten stop zetten."

-VRAAG: welke fabrikant heeft er ZELF = OP EIGEN INITIATIEF zijn bedrijf stopgezet, om niet aan de Duitsers te moeten leveren?

RV. *Wij zijn zelf al lang overtuigde liberalen. Volgens ons heeft de bekende liberale politicus en mecenas en voorzitter ASSA Gomar Vandewiele zijn 2 bedrijven stilgelegd. dat was één fabriek in de Oudstrijderslaan* (NB nu blokken Amelinckx) *waar ongeveer 100 mensen werkten en waar de vader van Georges Vancoppenolle werkte, en het ging ook om het bedrijf "Peignage d'Eecloo" in Eeklo. Ik denk dat ze zijn stilgelegd kort na de capitulatie van België.*

Ik denk dat de vader van mevrouw Cole ook zijn bedrijf heeft gesloten.

S. FOUQUART, 'De sluikpers te Ronse. Het ontstaan van het sluikblaadje "Ronse Vrij - Renaix Libre"'. In: Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, Ronse, 1981, p. 201-206.

VRAAG: heeft de zoon originelen in bezit???
*p. 206: "Deze gegevens komen uit een uitgave van het Frans Masereelfonds van okt. 1979." BROCHURE OPZOEKEN
*het is een initiatief van het O.F.
*p. 202: enkele stichtende leden in april 1942:
-Albert Andries, rijkswachtcommandant;
-Robert Delobel, gemeentesecretaris;
-Albert Demanez, schepen, B.S.P.;
-Georges Dumont, schepen, B.S.P.;
-Georges Gindertaele, ……
-Marcel Massez, drukker;
-Isaï Meuris, eigenaar van een fabriek;
-Gaston Van De Kerkhove, lid van de K.P.
-Armand Wijmeels, bankbediende.

OPGELET: de volgende 4 niet in de lijst van N. DECONINCK:

-Isaï Meuris, eigenaar van een fabriek;

RV. Ik denk niet dat deze man een fabriek had. ik vond het maar een louche figuur

-Armand Weymeels, bankbediende;

Volgens mij zeker lid van het OF. Hij was reeds van voor de oorlog voorzitter van de "Liberale Jeugd - Jeunesse Libérale" van Ronse.

+ NB: beiden waren stichtende leden van het OF. Weymeels zou na een tijd uit Ronse verhuizen. De beide broers Isaï en Cesar Meuris hebben effectief een zeer bedenkelijke rol gespeeld tijdens en na de bezetting, maar dat is te veel om hier te behandelen. Isaï Meuris had overigens wel een fabriekje: de Tissage du Prinskouter in de Voorzienigheidsstraat.

*N. DECONINCK, Le Renaisis pendant la seconde guerre mondiale. Volume II (1942-45), Ronse, 1980.

*p. 29-30: “Déjà en 1940, des journaux et tracts clandestins parvenaient au Cdt Hermant et au S/Lt Masure, qui se chargeaient de leur diffusion. …… Un total de plus de 2.000 journaux clandestins et tracts fut ainsi distribué dans la région ellezelloise. Nous en citerons les principaux : Libre Belgique - (vanaf hier blz. 30) Front de l’Indépendance - Front - Le Peuple - Le Monde au Travail - Le Drapeau Rouge - L’Alouette - L’Elastique - Le Soir ; les tracts imprimé en Angleterre et parachutes, etc…. ”

-onvoorstelbaar aantal;

Wij hebben geen enkel van deze sluikbladen in hun handen gehad.

*p. 36: 1943: “C’est à la demande de Raoul Hantson associé de Jules Delaunois, tous deux de l’A.S. de Renaix, que L. Spileers beau-frère de R. Hantson, fut hébergé chez P. Masure.”

-deze L. SPILEERS is nergens vermeld in de lijsten van DECONINCK: een werkweigeraar??? VRAAG: wie was hij in het kader van de oorlog?

RV *Jules DELAUNOIS was een textielfabrikant, wonende Elzeelsesteenweg ... (juist rechts voorbij de spoorweg, schitterend huis, op de hoek van de straat waar de Duitsers hun brood bakten). Lucien SPILEERS was van Moeskroen.*

*p. 56-57: i.v.m. het A.S. van Frasnes-les-Buissenal: “Enfin, G. Lagneau trouva encore quelques résistants dans d’autres localités, notamment, l’abbé Jean Pollet de Forest, Marcel Guelluy de (vanaf hier blz. 57) St-Sauveur et ailleurs encore, qui tous étaient en relation avec d’autres patriotes, ce sui devait bientôt former un petit groupe. Au début, leur travail consistait surtout comme celui des autres groupes, distributions de tracts, journaux clandestins, etc…

Le 25 mai 1941, ils organisèrent une manifestation antiallemande à Renaix, dont nous ne connaissons malheureusement la suite.”

-VRAAG: welke aktie wordt hier bedoeld !!? + was dit werkelijk een APARTE GROEP?

RV. *We kennen de actie niet. We kennen de volgende namen: Gilbert Lagneau uit Flobecq. hij heeft volgens mijn kennis op Vindevogel geschoten! Hij was lid van het AS van Ellezelles. kennen nog diens broer Emile Lagneau, Marcel Guelluy, een garagist uit Saint-Sauveur en l’abbé Jean Pollet de Forest uit Frasnes.*

+ NB: vanwege de extreme diepgang van ons onderzoek heb ik me moeten beperken tot de gekende weerstanders van Ronse, op de gebruikelijke uitzonderingen na. Dat er contacten waren met vooral of blijkbaar zo goed als alleen maar het Henegouwse hinterland weet ik uiteraard ook. Sommige Ronsenaars waren zelfs lid van een verzetsgroep in Ellezelles of elders. Het kan later door anderen worden onderzocht op welke basis verzetscontacten over de zgn. taalgrens waren opgebouwd. Allicht gelden daar banden als familie, kennis via verhuizingen, e.d.m.

+ NOOT 2025: het dossier van Gilbert Lagneau hadden we wel eens apart moeten opvragen; dat hij zou geschoten hebben op ... = mogelijks, maar we zijn ZEKER van de naam van één der daders; Roger Van Wijmeersch (Schorisse, 1918). Die woonde of zat ondergedoken - ook - toen te Ellezelles, verhuisde na de oorlog naar Ronse. Maar in diens GL-dossier is NIKS te vinden rond zijn aandeel op de vermelde moordaanslag. Wel nota bene één en ander in het GL-dossier van Jean Laemont.

*p. 110: “C’est ainsi que plusieurs courriéristes prêtaient main forte à nos résistants en transportant plusieurs exemplaires du journal clandestin de façon inimaginable d’un endroit à un autre. A cet effet, des boîtes aux lettres et des points de contacts avaient été établis en différents endroits de la ville et notamment au café de Léon Bourgois, rue Haute et de Maurice Ysebaert, prés de la gare.“
-heeft U dit clandestien blad van het Onafhankelijkheidsfront in handen gehad?

-heeft U het blad doorgegeven? Aan wie?

AD. *Ik heb het blad doorgegeven aan vrienden uit de buurt. Ik heb het nooit in een bus zomaar gestopt. Onder andere bij volgende vrienden in de bus:*

-Gaston Lagache, aannemer van Steenweg op Elzele;
-André Deliveyne in de Olifantstraat;
-……. Van den Hole, een gebuur van ons;
-Marcel Hoebeke. Hij woonde rechtover ons. We wisten niet dat hij bij het AS was.

+ NB: dit zijn interessante opmerkingen omdat zij zo zeldzaam zijn: er is relatief weinig bekend over de distributie en verkoop van sluikbladen. Het stoppen van sluikbladen bij derden gebeurde om twee hoofdredenen: ofwel omdat gebeurde dit bij iemand van wie men zeker wist dat hij van hetzelfde (verzets)gedacht was, ofwel deed men dit om een - vermeende - zwarte te jennen. Marcel Hoebeke was inderdaad nadien gekend als lid van het Geheim Leger. Van Lagache en Deliveyne nemen we aan dat zij als witten werden beschouwd door het koppel Vercruyssen - Deworm. Op deze aannemer gaan we in het boek over architectuurverzet in. Mogelijks was André Deliveyne de haarkapper van ons geïnterviewd koppel. Ook dat hebben we jammer genoeg niet gevraagd. Zo bleek in ons onderzoek dat nogal wat kappers in witte kringen zijn te plaatsen, en vooral zijn kapperszaken aangelegenheden waar onwaarschijnlijk veel wordt gebabbeld. Zo hadden interviews met haarkappers zeker ontzettend veel geruchten, roddels en zelfs 'volwaardige' informatie kunnen opleveren - tant pis. Dat ze Vandenhole als gebuur van hen vermelden, is opmerkelijk. Gustave Vandenhole (°Ronse, 9 november 1874) was vader van liefst drie veroordeelde collaborateurs, waaronder nog één thuis woonde al zat die meestal aan het oostfront (waar hij ook zou sterven). We zullen op hem ingaan in onder meer onze studie over de Marijve.

NOG VRAGEN:
-nog andere namen van ‘klanten’ + hoeveel exemplaren kreeg zij persoonlijk
-heeft zij een idee hoeveel nummers er in GANS Ronse werden rondgedragen?
-heeft zij pamfletten rondgedragen; zo ja, welke?
-kent ze het pamflet met het hakenkruis en het overlijden?
-van wie kreeg U het?
-heeft men er zelf aan meegewerkt, heeft men een idee wie het in Ronse maakte
-sprak men er alleen over zonder dat men het in handen gekregen had,…?

RV en AD: *Wij zijn ons nooit in deze plaatsen gaan bevoorraden. Heribert Deloose en Raoul Hantson bevoorraadden ons thuis met nummers van “RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE”. We kregen telkens hoogstens een 20-tal nummers, waarvan we er geen enkele keer één hebben gehouden. We deelden ze uit bij gekende geburen, rond ons huis (Elzelestraat 52, en in de Nieuwe Brugstraat). We verdeelden er ook soms op de ASSA in de kantine, na een wedstrijd.*

NOG VRAGEN/ hoe juist = open en bloot?

Wanneer we op stap gingen met de sluikbladen, zaten deze ALTIJD (NB dit wordt door hen sterk benadrukt) verstopt onder de matras in de kinderwagen! Dergelijke geschriften werden toen in Ronse "circulaires" genoemd.

+ NB: dat liberaal en nijveraar Raoul Hantson hen bevoorraadde met RVRL is opmerkelijk want hij was lid van het GL, terwijl het blad door het OF werd gedrukt. dergelijke bij wijze van spreken dooreenvloeiingen van verzetsgroepen, en zeker met dit illegaal blad, gebeurden wel meer te Ronse.

NOG VRAGEN:

-hoeveel nummers verspreid van het sluikblad: van 1 tot 10?? NOOT: het feit dat ze wijzen op een kinderwagen is een aanduiding: de eerste dochter werd geboren op 28 januari 1942; de tweede op 7 november 1943.

*DECONINCK: p. 108: verschijningslijst van RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE:

-nr. 1:	05-1942;	ronéotype
-nr. 2:	27-06-1942;	ronéotype
-nr. 3:	07-1942;	ronéotype
-nr. 4:	08-1942;	ronéotype
-nr. 5:	09-1942;	ronéotype
-nr. 6:	10-1942;	imprimé
-nr. 7:	11-1942;	imprimé
-nr. 8:	11-11-1942;	imprimé
-nr. 9:	12-1942;	imprimé
-nr. 10:	01-1943;	ronéotype

NOOT : deze lijst lijkt hen gelijk te geven!!!

+ stak men de nummers in de bus of belde men aan en ….?

-hebben ze nooit stil gestaan bij de RISICIO'S, inzonder voor hun pasgeboren kind.

Maurice Ysebaert had een café vlakbij het station, in de IJzerstraat (NB naast de huidige zonnebankzaak). *Hij was liberaal, anglofiel maar waarschijnlijk geen weerstander. Mevr. AD zegt letterlijk: "Hij was résistant zoals ons".*

+ NB: hoewel we een groot vertrouwen hebben/hadden in hun oordeelsvermogen, moeten we toch stellen dat deze Maurice Ysebaert bezwaarlijk een liberaal kan worden genoemd. Zonder er hier diep op te kunnen ingaan, maakte hij deel uit van een grote, rode familie en na de oorlog zou hij zelfs zekere tijd activiteiten laten doorgaan van de KPB! Hij was ook gekend als waarschijnlijk lid van het OF.

*wat i.v.m. RONSE GALM - ECHO DE RENAIX: ook verspreid?

Geen van ons heeft dit blad ooit verspreid; we hebben er zelfs nog nooit van gehoord.

P. STRUYE, Journal de guerre. 1940-1945, présenté par Thierry GROSBOIS, Brussel, 2004.

*p. 35 : "Vendredi 10 mai 1940. ….. Vers 5 h, réveillé par canonnade et sirènes. Lourd de sommeil, je vois des avions entourés d'éclats d'obus. Première réaction, naïve : c'est un exercice d'alerte. Je branche l'INR…. C'est la guerre!… Pourtant, encore un vague espoir.

Ce n'est peut-être qu'une violation de notre ciel. L'illusion ne dure pas……Je fais arborer le drapeau." (mijn onderstreping)

-nog geen vorm van weerstand en absoluut geen uiting van vreugde!!! Maar een blijk van solidariteit;

-VLAG UITHANGEN bij het BEGIN van de oorlog!!!

RV *Ik heb iets dergelijks op geen enkele plaats in Ronse gezien*

RV *Er zijn waarschijnlijk een 10-tal Oostendenaars tijdens de oorlog naar Ronse zijn gekomen. Waarschijnlijk in 1941. Ik herinner me nog: mevr. Delsinne en dhr……, die een bijouterie had in de Wijnstraat, tijdens de oorlog, en na de oorlog teruggekeerd is naar Oostende.*

+ NB: dit kadert in de opmaak door de Duitsers van het gehele kustgebied als Sperrgebiet in .....

RV. *Henri T'KINT was een herbergier van de LOCAL UNIQUE op de Grote markt. Volgens mij is hij overleden te Buchenwald.*

Mevrouw SILBERSTEIN, een Joodse, was met haar zoon, die in mijn klas gezeten heeft, uit (waarschijnlijk) Brussel naar Ronse gekomen tijdens de oorlog. Haar zoon is nadien dokter te Brussel geworden maar is overleden. Ze had altijd enkele kinderen bij, aan de hand, die niet de hare waren. De mensen dachten dat het Joodse kinderen waren. Ze is nooit lastig gevallen. Ze is tijdens de oorlog verpleegster geworden in het OCMW van Ronse

+ NB: deze Joodse onderduik van Regina Schul (°Hannover, Duitsland, 28 april 1903) en haar zoon Armand J. .... Silberstein (°Antwerpen, 03 februari 1940) is ons bekend. COO-secretaris Leona Hantson heeft deze vrouw zeker geholpen. De Joodse echtgenoot Szymsza Jozef Silberstein (°Kielce, Polen, 08 juli 1897) is gearresteerd op 31 oktober 1942 en nadien via Mechelen getransporteerd naar Auschwitz waar hij op een onbekende dag werd vermoord. Hoe deze Joden te Ronse zijn geraakt (uit hun woonplaats Berchem bij Antwerpen), weten we echter niet. Wie daarover enige informatie heeft, hoe klein ook: .....

RV. *Apotheker Gutmann was een jood maar door zijn huwelijk met een katholiek meisje, is hij nooit moeten onderduiken. Hij was een bultenaar*

+ NB: toch heeft deze man onderduikmaatregelen genomen.

DIVERSE:

RV *Op 10 mei 1940 maakte mijn grootmoeder in de Bredestraat 40, gezeten op de drempel van het huis een Duits bombardement mee. Ze zag hoe beneden een muur instortte boven de wandelende mevr. Fort. Ze verwittigde de verantwoordelijken dat er onder de muur iemand lag. Ik ben gaan kijken hoe mevrouw ontgraven werd. Ik herinner me nog scherp dat ze één arm geklemd voor de borst had, en dat ze een rood hoedje droeg met bloemetjesmotief.*

Ik heb die dag met enkele buren een open abri gemaakt in de tuinen van zijn grootouders en de buren, bij gebrek aan kelders in deze huizen. Het was volledig open maar tenminste beschermd tegen rondvliegend shrapnel.

VRAAG: wat betekent TABAK LUIZEN?

Ik heb dat zeker nooit gedaan. Allicht gaat dat over het verwijderen van parasieten op de tabaksplanten.

VRAAG: was er in de Elzelestraat of nabije buurt een winkel van de SOCIALISTISCHE COÖPERATIEVE, + zo JA ... WAAR juist?

In de Elzelestraat en in de Steenweg op Elzele was er géén socialistische winkel. De dichts bijzijnde afdelingen van de socialistische coöperatieve waren in de straat van Dubus, de Beukenlaan, en in de Ninovestraat. Daarnaast had je ook tijdens de bezetting een socialistische schoenwinkel op de hoek van het Guissetplein en de Jean Baptiste Dekeyserstraat.

In de Nieuwebrugstraat was er een socialistische bakkerij, die naast onze liberale bakkerij lag. Je had eerst de fabriek van Van Eyck, dan de liberale en dan de socialistische bakkerij. Volgens mij hebben die twee bakkerijen tijdens de bezetting niet gewerkt. Na de oorlog zijn ze verdwenen.

VRAAG: gevel van de wasserij en woning van Omer Vangermeersch, Bredestraat ....= wist U dat architect José VANDENBOSSCHE hier de symboliek van de FAKKEL heeft in verwerkt? + zo JA, VANAF WANNEER?

Ik wist daar niets van.

+ NB: dit wordt verder uitgediept in ons boek over verzet in architectuur te Ronse.

+ NOOT 2025: het manuscript van deze redelijk unieke studie - verzet in .. architectuur - was nagenoeg af en werd in zijn geheel gelezen door onze toenmalige informele promotor Bruno De Wever. Alleen over het laatste deel - een heuristiek of raadlijnen hoe elders dergelijke vormen van 'verzet' terug vinden, had hij problemen. Vor de niet rest .... Een normaal mens of een doorsnee academicus in casu ook historici, zou direct dit soort uniek resultaat publiceren. Wij niet dus maar hopen voor ons en allicht ook voor U op een dag .... Overigens hebben wij net DEZE gevel in de Bredestraat, de allereerste keer dat we ooit naar Ronse kwamen - om mee te doen aan een examen als bureauchef op het toenmalige OCMW - reeds opgemerkt omdat het 'raar' zeg niet normaal was. Dat examen ging immers door op die campus, en wij kwamen met de trein en moesten dus door de Olifantstraat nadien Bredestraat om daar te ... We zijn zelfs redelijk zeker dat we op die dag aan de linkerzijde-naar boven gaand - dus aan de zijde van het Oud Huis Vangermeersch zijn gegaan, terwijl juist daardoor TOCH die fakkel te zien was vermits .. - maar dat leggen we dus uit in een soort van politiek/situationeel/geografische analyse - haha. Voor deze gevel en met veel jaren later zijn wij eens met oud voorzitter en de zeer minzame Jacques De Buysscher der geschiedkundige kring van Ronse gaan kijken, die ons verbijsterd .. bevestigde; dit is effectief een fakkel, gestileerd toch. We hebben nog zo'n ervaring in deze context gehad met onze goede kennis en vrijzinnig leerkracht Eddy Vandewalle die ... Of twee mensen die al decennia rondliepen en keken - en nu pas via onze aan hen aangereikte bril zagen. Maar dat allemaal en meer dus voor LATER! Of er zijn diverse GETUIGEN van onze ontdekking én onze uitwerking ter zake. We zeggen er dit bij want geregeld zijn wij intellectueel benadeeld om niet te zeggen bestolen. Of het omgekeerde van het Mattheuseffect; wie niet voldoende publiek gekend is, wordt rustig bestolen. Wie daarentegen al alles en dat publiek gekend heeft, wordt nog meer de zolen en tot veel hoger gelikt en luidop geprezen. Of hoe zaken als 'collaboratie' en 'verzet' altijd schijnen door te leven in het fenomeen mens.

+ was Omer Vangermeersch een liberaal: aan gesloten OF sympathiserend?

Ik denk dat Omer Vangermeersch meer als socialist was gekend, zonder dat hij in die beweging was. Zijn zoon Daniël Vangermeersch is na de oorlog een liberaal sympathisant geworden, net als zijn jongere broer die op een moment uitgeweken is naar Limburg.

Albert HORTA was zeker een liberaal. Ik denk zelfs dat hij lid van de partij was.

VRAAG: hebt U ooit de plannen gezien voor de NOOIT GEREALISEERDE vernieuwing van de GEVEL van een huis van RAOUL HANTSON? OOK met FAKKELS
Steenweg op Elzele 13. 04 november 1941.

Ik wist daar niets van.

+ NOOT 2025: in net gerefereerd manuscript van ons geven wij een epistemologische verklaring waarom die geplande fakkelgevel niet is door gegaan want ... Maar dus .. later. Indien tijd en ....

*koopman Edouard Alphonse Dehoest (°1897) en zijn echtgenote en winkelierster Julia Marie Verpoort (°1897) baatten een winkel uit in de Steenweg op Elzele 2.
VRAAG: welke winkel was dat?

Als dit net tegen de brug was, denk ik dat het een fietswinkel was.

VRAAG: kende U de JONGE Robert VERHELLEN, amper geboren in 1929:
Wat deed HIJ IN DUITSLAND?
Gerepatrieerd. Verhellen, Robert. RONSE, 30/11/1929!

= 1 jaar JONGER DAN GERMAIN!! = EXACTE PLAATS nagaan van Elzelestraat 44 ongehuwd. AUGSBURG + ELZELESTRAAT 44 + stempel “VRIJW”!!
OPZOEKEN bevolkingsregister

Ik wist daar niets van.

*“Opening van salon AUTO-SKOOTER in de zaal der Harmonie, Groote Markt te Ronse, gehouden door Fr. Spruyt-Jenne, vanaf 1-12-1942 den Zaterdag, Zondag, Maandag en Donderdag van iedere week. Er is ook plaats voor velos” (’t Volk ..., 26 december 1942).
De zaal Harmonie was voor de oorlog en na de bevrijding hét centrum van de liberale zou, en zou ook tijdens de bezetting

Wat bedoeld werd met “Er is ook plaats voor velo’s” === VRAGEN aan RV....tegen fietsdiefstallen????.

“Zondagavond tusschen 19 en 19.15 uur, na de kinemavoorstellingen, was er veel volk naar de autoskooterattraktie, uitgebaat door den heer Spruyt, op de Groote Markt te Ronse, toegestroomd. Terwijl de uitbater en gansch zijn personeel druk aan het werk waren, maakten onbekenden van de gelegenheid gebruik om in den personenwagen van den heer Spruyt binnen te breken. De brandkast werd met geweld geopend. De dieven namen de vlucht met gansch den inhoud, zijnde meer dan 200.000 fr.” (’t Volk ..., 23 januari 1943).

VRAAG: zo veel gestolen = duidelijk zeer populair?

WAT WEET U er nog over?
+ van waar was SPRUYT: want GEEN Ronsenaar?
+ wanneer gesloten? Bij de bevrijding .....

Spruyt heb ik persoonlijk niet gekend, maar hij was zeker niet van Ronse. Ik kwam daar zelf nooit maar hoorde wel dat de zaken daar zeer goed draaiden. Het was blijkbaar goed verzorgd, en gebeurde in de danszaal beneden. Waarschijnlijk was het alle dagen open. De man heeft goede zaken gedaan.

*Elzelestraat nr. 20: Hier was de "tissage à façon" én de woonplaats van nijveraar en stukwerker Florent Blyau (Nukerke, 1869) + verschillende thuiswerkende kinderen

VRAAG: was de naam van deze firma Le Mérinos (Blyau)?

Ik heb de zaak van Florent Blyau zeker gekend, want er waren daar verschillende zonen en ook was er een dochter gehuwd met een politieagent.
De naam van de zaak weet ik niet meer, maar het was zeker niet Le Mérinos want dat was de fabriek van JULIEN BLYAU op de Vierde Maartlaan. Mogelijks waren zij familie.

+ hun schoonzoon was Jérôme OTS = was dat de politieagent die U eens 's avond heeft geholpen? ....."een kleine uit de Marijve"

Het was niet deze man.

+ of was deze politieman Léon Depoorter (°1896)?

Misschien.

+ VRAAG: wist U dat politieman Leon Depoorter protestant was?

Het zou kunnen. Maar voor alle zekerheid ga ik je verwijzen naar ROLAND BLOMMAERT uit de Wodecqstraat 65. Zijn echtgenote noemt Spileers. Hij zit momenteel waarschijnlijk in Frankrijk.

+ VRAAG: was Raoul Hantson een protestant of zijn (groot)ouders? Of ... vrijzinnig

Die was vrijzinnig.

+ VRAAG: denkt u dat Roger Bastien (°1923), overleden in NEUENGAMME, uit de Bredestraat protestant was?

Het is mogelijk.

+ VRAAG: van welke belangrijke Ronsenaars wist U dat zij protestant waren?

Ik herinner mij bovenaan de Pyreneeën de familie Vandevijvere. Die was zeker protestants.

VRAAG: waar juist KOER NORGA zich bevond (aan welke zijde van de Elzelestraat)?

**slechts 3 huisnummers + waarschijnlijk NA Elzelestraat nr. 28 dus .....

Dat weet ik eerlijk gezegd niet goed meer. Het was vermoedelijk niet echt een straatje.

OPGELET = VRAGEN aan MEVROUW KETELS!

VRAAG: in welke WINKEL OF WINKELS deden jullie de aankopen voor

*BROOD: *Toen ik nog in de Bredestraat thuis woonde, gingen we gewoon rechtover waar er een bakker was. Die dochter ervan woont nog in Ronse. Na ons huwelijk kocht mijn echtgenote brood in het Spillegem. Daar waren alle soorten winkels.*

*GROENTEN en FRUIT: *Dat kochten we bij Vandereecken, waar er nota bene een zoon was die bij de zwarten was. Dat was wel de enige. Zijn broer werkte bij de telegraaf*

+ NB: de tante van RV, Marguerite Maes, werkte daar ook en was lid van BNB!

*ANDERE LEVENSMIDDELEN .....

*KOLEN: *Kolen verkregen we via Marcel Vandenhende. Hij was een persoonlijke vriend van mij en een grote liberaal. Ook zijn broer Paul was liberaal. De familie was wel katholiek, maar toch.*

*KOFFIE of ..... gerst .....VRAAG: bij Koffiehandelaar Henri Gilbert Charles Louis Verpoort (°1903), Bredestraat 165

ZWARTE KOFFIE.....!

Mijn schoonvader was een handelaar die onder meer de markten deed. Hij had als collega Georges Callebaut uit de Steenweg op Leuze. Die verkocht chocola én koffie, dat laatste onder de vorm van verse groene bonen. Callebaut was trouwens een zwarte. Omdat mijn schoonvader klant van hem was, hebben we de gehele oorlog nooit zonder koffie gezeten. Ik ga U iets ongelooflijks vertellen. De laatste oorlogskoffie heb ik gebrand, gemaald en gedronken toen wij uit de Scheldekouter in de jaren negentig zijn verhuisd naar de Hoogstraat! Dat was dus oorlogskoffie! Je moest deze koffie wel onderhouden door regelmatig de zak eens te draaien. Zo'n zak groene koffiebonen woog 60 kilo! Je kon 2 kilo koffie branden in één keer. Ik gebruikte daarvoor een houtvuur. Daarop stond dan een pot met de bonen. Door een draaimechanisme buiten aan deze pot kon je de bonen aan alle kanten laten branden. Je moest stoppen wanneer zij schoon zwart waren. Om hen te laten afkoelen, legden wij hen op bruin papier. Dat papier heb ik ook lang gehad (lacht herhaaldelijk).

Nu heeft mijn vrouw eens een vriendin wat koffie gegeven. Mevrouw Mirval Kerkhove van de bandencentrale, wiens zoon ten andere James was genoemd, had haar al een paar gezegd dat zij zo graag nog eens koffie wou drinken. Om haar een plezier te doen, heeft mijn vrouw haar toen een halve kilo koffie verkocht, aan 2.000 frank! Dat is wel de enige maal geweest dat zij iets heeft verkocht, en alleen om haar eigen vriendin plezier te doen. Trouwens, als je toen in de bandencentrale binnen moest gaan voor een herstelling aan een fietsband, dan kwam je al gauw met 2.000 tot 3.000 frank lichter naar buiten! Fietsbanden waren toen als goud!

ZUIVEL: NOG VRAGEN!

*nr. 87: Marguerite Maes en haar man Maurice Claeys B.N.B.
Elzelestraat 87 vanaf 14/1/1936 + zie verder als weerstanders + zie K.A. DEBLOMME, Robert! “Manufacture de confections. Maurice Claeys”
VRAGEN aan RV wat hier juist werd gemaakt

Hier werden vooral manshemden gemaakt en ondergoed. Er werkten een vijf- à zestal vrouwen, waaronder de vrouw van Georges Devemie. Het is mogelijk dat dit familie was van Maurice Devemie, de bekende socialistische toneelspeler. De zaak was opgericht kort na hun huwelijk in de jaren dertig. Hij was met deze zaak eerst begonnen in de Oude Vestingstraat, in een klein huisje waar nu de weduwe van dokter Goetgeluk woont.

NOOT: Georges Devemie (°Ronse, 12/6/1895) woonde Waetsbrugge 78 en was gehuwd met Elvire Hoefman.

+ NOOT 2025: Georges was inderdaad een broer van Maurice en vermoedelijk was eega Elvire Hoefman ook spelend lid van de bloeiende toneelvereniging der socialisten. Roger Vercruyssen was een wandelend geheugen van Ronse, vooral zij het zeker niet alleen van haar liberale beweging. Over Elvire Hoefman - en het bekende 'meer' - hadden wij in principe veel meer kunnen/moeten/willen/mogen/zullen vragen en weten via de zeer verdienstelijke Ronsenares Armande Mariotte; zie interview. Maar U begrijpt: twee armen en benen en zo meer - of liever, minder. En: de tijd, altijd die tijd. Maurice Devemie zou trouwens nogal een opvallende oorlogsrol spelen als voordien tegenstander dan soort lakei van zekere Leo Vindevogel - idem dit voor zijn rode collega Leona Hantson. Al hebben we ter zake ook geen krijgsdossier - dat er quasi zeker moet zijn, en mochten we zeer toevallig niet gaan kijken in zelfs de officiële notulen van het toenmalige COO nadien OCMW van Ronse, want alles lag "in zeepkisten" - niet in een lach schieten aub en hopelijk ligt het daar niet steeds, te rotten. . U begrijpt dat onder meer de socialisten, net als liberalen, christenen en Vlaams-nationalisten dus ongeveer IEDEREEN, zekere zaken rond WO II liever ... euh ... rood-rood laten. En dat gebeurt dus OOK door de rode academische historici, zeer toevallig in of rond de UG - waar men niet echt durft te denken .... En in dezelfde 'logica' dus ook (niet) door het nochtans uiterst verdienstelijke Amsab. Maar point n'est .... - gewoon tijd, wachten tot ...

VRAAG: is deze getuige BOER van Maurice Claeys, en van RV??
+ NOOT: RV is hiervan getuige geweest (zie zijn interview)!

André Claeys is mijn nonkel. Hij zal waarschijnlijk getuige geweest zijn in deze zaak. Op het ogenblik van dat bombardement zat mijn grootmoeder gewoon aan de deur (NB: op nr. 40). *De bom is aan de overkant van haar in de aquaduct van de Bredestraat gevallen, in de riolering. De façade van het huis ernaast is op straat gevallen en heeft mevrouw Fort bedolven. In het huis waar deze muur was gevallen, zaten langs achter in de keuken vier vrouwen koffie te drinken. De schouw van die keuken is op de keukentafel gevallen en door de brokstukken zaten de vrouwen volledig geblokkeerd in deze plaats. En maar roepen en tieren! Toen ze eruit gehaald werden, zagen zij er allemaal zo zwart als moor uit, heeft mijn nonkel André gezien.*

NOOT: dit is André Pierre Jean Emile CLAEYS, die een dossier voor Burgerlijk Weerstander indiende? Zie DOS.01.09.2008.André CLAEYS = lid LOMO
VRAAG: wat was zijn juiste functie: leerkracht in ..... of onderwijzer lagere school?

In de lager Decrolyschool; ik ben daar onmiddellijk kunnen beginnen in 1920.

+ NOOT 2025: hier hebben wij zeker een verkeerd jaartal genoteerd want Roger Vercruyssen was geboren in 1915; allicht is 1940 bedoeld.

+ VRAAG: herinnert U nog verzetsactiviteiten van nonkel André?

NEEN.

+ VRAAG: waren Maurice en André Claeys voor de oorlog leden van de LIBERALE JONGE wacht?

Ja, maar voor mijn tijd want zij waren natuurlijk een stukje ouder.

Nonkel André was naar de normaalschool van Gent geweest, dat een staatsschool was. Ook zijn broer Maurice ging naar de normaalschool, maar in Wallonië in Bonne-Espérance (NB: in het Henegouwse Estinne, waar onder meer in het elitaire college de Ronsese kanunnik Puissant heeft gestudeerd). *Hij is daar op een dag buiten gevlogen omdat zij er gehoord hadden dat zijn broer André op een staatsschool zat. Hij heeft nooit zijn diploma gehaald en is na deze ervaring begonnen als bediende in de liberale harmonie. Nadien is hij bediende geworden bij Vandewiele. Op zeker moment, ik denk kort na zijn huwelijk in 1924, is hij in de Oude Vestingstraat begonnen met de verkoop van confectie.*

+ VRAAG: waren er NOG? familieleden LID voor de oorlog van de LIBERALE JONGE wacht?

*Elzelestraat nr. 29: De drie jufvrouwen en gezusters handelaarster Julia Maria Octavie Josephine (°1879), onderwijzeres Marguerite Marie Germaine (°1893) en huishoudster Marie Celeste Elise Mora (°1897) VRAGEN aan RV welk soort winkel dit was

Jufvrouw Marguerite Mora gaf les aan de katholieke lagere school op de Durenne. In het winkeltje werd snoepgoed, spekken, en allerhande dergelijke dingen verkocht.

VRAAG: welk soort winkel had de moeder van Robert Vandereecken (lid VLAAMSCHE WACHTBRIGADE.... op Elzelestraat nr. 33,

Hier werd van alles verkocht. Ook spekken, maar fruit, groenten, enzovoort.

+ Volgens het PV van de Ronsese rijkswacht van 18 oktober 1944 kwamen zich in de winkel van naaister Leonie Philomène Vandereecken (°1917) en van moeder Syphrida Marie Vandereecken-Massez (°1890) een aantal specifieke Ronsenaars en niet-Ronsenaars bevoorraden tijdens de bezetting (K.A. Joseph Ronsse). .... Zo krijgen de twee rijkswachters van dienst in de winkel waar zij naartoe gingen, van de eigenares zelf alle relevante feiten op papier: “De lijsten die ik U vertoon, bevatten de namen van de leden van DeVlag. Al deze personen kregen Duitsche zegels en moesten deze gaan afhalen in het lokaal van DeVlag”. De vermelde Ronsenaars noemen als volgt

“1. Scobry Denise echtgenoote Roos Remy, gehuisvest te Ronse;
2. Bourgois Georges, id.;

3. Tranoy Germaine, id.;
4. Cnudde Emiel, id.;
5. Cromphaut, id.;
6. Spileers Hortine (NB: Honorine), id.
7. De Ruyver Jean Baptiste, id.;
8. Schiettecatte Surfrida (NB: Syphreda), id.;
9. De Ruyver Marius, id.;
10. Delbaere (NB: Delbarre) Georgina, id.;
11. Van De Caseye (NB: Vandecatseye) Denise, id;
12. Lambert Julienne, id.;
13. Neuville Suzanne, id.;
14. Ronsse Jozef en gansch zijn huis, id.;
15. Vindevogel Leo gezin, id."

+ daarnaast nog twaalf betrokkenen uit Ellezelles, Nukerke en Nederbrakel.....
VRAAG: hebt u zelf gezien dat hier DUITSE ZEGELS werden afgegeven?
+ VRAAG: of hebt u DAAROVER door de mensen HOREN PRATEN?
+ VRAAG: op welke wijze: kwaad, afgunstig, met wraakgevoelens

+ VRAAG: is deze winkel geplunderd op bevrijdingsdag + HOE/door buren .....= WIE?
+ VRAAG: is de dochter LEONIE (°1917) en/of de moeder Syphrida (°1890) GEHAARKORTWIEKT
+ waar + door wie + wanneer?
+ VRAAG: hebt U GEÜNIFORMEERDE leden van DEVLAG zien naar binnen gaan – op GEREGELDE WIJZE? +wie .....
*VRAAG: hebt u ... in zijn uniform zien rondlopen?
Robert Fédor Vandereecken (°1923) die eveneens in de buurt en bij uitbreiding in België en Frankrijk met een zwart kostuum heeft rondgelopen als lid van de Vlaamsche Wachtbrigade tussen ..... april 1943 en september 1944,
+ VERGELIJK met verklaringen ..... NOCHTANS volgens zijn vader (zie stukken ....en 23) + zuster Leona op 10 januari 1946 (°1917, zie nr. 28) +..... + ... heeft Robert Vandereecken in deze buurt NOOIT met een uniform rondgelopen. Hij zelf zegt daarover op ..... 194..... MIJN VADER ZOU HET NIET .....
VRAAG: hebben deze mensen BIJ DE CAPITAULATIE ook problemen gehad?
Zo JA, welke.....?

*Elzelestraat 37-39:VRAGEN wat in de garage Doolaeghe tijdens de oorlog nog gebeurde?
MERK RENAULT!
VRAGEN aan RV welk soort auto's werden verkocht bij GARAGE GOETGELUK

+ VRAAG: werkte hun BENZINEPOMP nog?

Daar weet ik niets meer van.

*Steenweg op Elzele nr. 307:Hier huisde de herberg "A la Barrière de Fer" ('t Volk ..., 28 januari 1939) (11); kaarting met BIEDING bij Waterloos -..... Van Den Hole: DOELSTEKKING en ZINGING ... en

VRAGEN aan RV wat DOELSTEKKING..... + ZINGING ... betekenen!

NOG VRAGEN ivm ZINGING

Mijn schoonvader was een champion in doelsteking, zo met zijn linkerhand petat in de roos. Een doel hing in veel cafés aan de muur en is maar laat verdwenen. Van op twee meter afstand moest je met pijltjes gooien. Het geheel zag eruit als een vierkant dat aan één van de punten naar beneden hing. In het midden was er een rond stuk dat vooruitstak. Hierop stonden in cirkels bolletjes waarop je moest gooien. Gooide je op een bolletje aan de uiterste ring, dus aan de zijkant, kreeg je 5 punten, dan tien punten enzoverder tot in de roos, natuurlijk in het midden van het ronde stuk en met slechts zeer weinig plaats, waar je 100 punten voor kreeg.

NB: we tekenen eigenlijk samen hoe een doel er uit zag.

Voor de oorlog waren er 23 cafés in het Spillegem. Dat was het stuk in de Elzelestraat vanaf de Bredestraat tot aan de Verlorenstraat. Je had er onder andere de volgende cafés:

-Au Sabot; Au Petit Sabot; Au Grand Sabot; Au Vieux Sabot; Au Grand Vieux Sabot; enzoverder.

-er was het café van de socialist Torcq. Dat was een tijd het lokaal waar de socialisten bijeen kwamen op de eerste mei voordat zij dat definitief vanuit het Stationsstraat zouden doen. Het café van Torcque was gelegen op de hoek van de Elzelestraat en de Oude Vestingsstraat.

-voor duivenmelkers was er het café van .... Delouvroy. Zijn eerste zoon had vlakbij in de Verlorenstraat een krantenwinkel voor en tijdens de bezetting naast bakker Claus. Zijn andere zoon was een specialist in textiel.

-de familie van Delmotte had een café met een speciaal orgel. Het bevond zich rechtover de Oude Vestingstraat, aan de kant van de Kloef. Dat is nu allemaal afgebroken voor de nieuwe werken.

-de Valentino had een kleine zaal, en was een huis of acht van de Delmottes gelegen. Het lag trouwens rechtover de winkel van de moeder van Robert Vandereecken!

-hier woonde ook Georges Deworm, een oudstrijder van 14 - 18. Dat was trouwens de enige van de familie van mijn vrouw die geen liberaal maar socialist was. Hij hield dat wel eerder stil. Zijn echtgenote noemde Julia Van Bost, maar werd altijd Julia POES genoemd (lacht). *Ze verkochten spelden, brochen, sieraadsels, ... Voor de oorlog deden zij ook de markten, maar dat was tijdens de bezetting gedaan.*

+ NOOT: de schrijfwijze van de vermelde socialist schreven we ooit op als "*Torcque*" maar in Ronse kwam deze vorm het meeste voor: "*Torcq*". Hoe dan ook, hier betrof het bij later onderzoek met zekerheid socialist en vrijdenker Achille Torcq (1876 – 26 juni 1940), wiens overlijden onder meer werd aangegeven door zijn schoonzoon, een Abel ... Torcque (zie ov-akte 247/1940). De man was gehuwd met Marie Adolphine Wasteels (1879) en beiden waren zowaar medestichters van de Ronsese afdeling der mutualiteit Bond Moyson in 1903! Plezant te weten is dat haar bijnaam "*FINE DUVEL*" was, en de zijne "*BUTT*". Over Ronsese bijnamen heeft de onvolprezen volksmens José Plume nogal wat lokaal geschreven. We zijn helaas niet helemaal zeker van het adres van het door RV vermeld café maar allicht was dat tot na de oorlog Kloefstraat 26. Als we zo vrij mogen zijn, hebben wij al pas in 1992 ingeweken en voor de tijd dat het duurde Ronsenaar, een speciale band met deze buurt van de Kloef gehad, er nog wat rommel aan ruïnes en leegstand vooral gekend en natuurlijk; de onvoorstelbaar open ruimte aan circa tien hectare richting het OCMW waar men tussen wat mais kon wandelen en fietsen. En waar wij gesteund door onze vriend en wijlen Wim Jourquin in 1999 een nadien zeer succesvolle boomplant- annex parkaktie hebben geplant met

onze projectvereniging DE FONTEIN, TEGEN alle toen heersende politieke wensen van onder meer het socialistisch-christelijk schepencollege der stede Ronse dat hier meer dan vierhonderd sociale woningen wenste te plaatsen. Het spreekt weer voor zich dat onze inzet of onder de noemer van deze projectvereniging De Fontein, nadien nooit door enig betrokken politicus is erkend, zij het dat we nadien bepaalde rancuneuze cadeautjes hebben ervaren, met wat de allerlaatste aktie van De Fontein bleek: de Illustrale 2003. Tot zekere tijd geleden was één en ander aan onze beslissende aktie in 1999 in ons eerder ontroerend In Memoriam voor Wim Jourquin terug te vinden in gAZet.Ronse, maar ook daar - ook daar - is dat - dat stuk 'echte' nochtans relatief moderne geschiedenis verdwenen. U kan zich indenken hoe moeilijk het is te proberen schrijven rond het iets langer geleden en iets meer speciaal gepercipieerde WO II in hetzelfde Ronse. Maar dat geldt voor elke andere Belgische, Nederlandse, Franse, Italiaanse, ... plaats: WO II in Europa, ontzettend veel over geschreven en ontzettend veel nog te schrijven, wegens het bekende wegens.

*Steenweg op Elzele nr. 120: Joseph Dhont (°Zingem, 1882) was in 1905 uit Zingem in Ronse toegekomen en zou enkele jaren later huwen met de ‘plaatselijke Elise Vandijstadt (°1881). ..... maar het schepencollege van 9 februari 1929 machtigde de American Petroleum Company om voor de eigendom van deze handelaar een zogenaamde “essencepomp” te plaatsen.

+ VRAAG: werkte hun BENZINEPOMP nog?

Daar weet ik niets meer van.

VRAAG: heeft het verzet in de buurt tijdens de bezetting AANSLAGEN gepleegd
*op BENZINEopslagplaatsen? WIE/WAAR/wanneer? Welke gevolgen?
*op boeren? WIE/WAAR/wanneer? Welke gevolgen?
*op andere? WIE/WAAR/wanneer? Welke gevolgen?

*VRAAG: wat weet U van de info dat de reeds gekende collaborateur Maurice De Meue een lief zou gehad hebben in de Steenweg op Elzele.

Maurice De Meue was verloofd met een dochter van een bakker op de Steenweg op Elzele. Hij is daar door het verzet gevonden. Hij had zich verdoken in een remise achteraan de bakkerij. Ik heb dit niet gezien maar gehoord. Er is niet geplunderd in de bakkerij. Ik weet niet wat er met de dochter is gebeurd.

VRAGEN aan RV of hij weet heeft van deze verloofde: eventuele reacties tegenover haar.....) Het moet gaan over ..... Deblomme /Scherlynck.....

*Dat Roger Vercruyssen en zijn nonkel André Claeys een open abri of schuilplaats hadden gemaakt was vanzelfsprekend vanuit hun voorbereiding op dit vlak. Tientallen Ronsenaars, waaronder de door de jonge Germain vermaledijde leerkracht Henri Schuurmans, kregen in januari 1939 het bekwaamheidsbrevet uitgereikt als vrijwilliger voor de “Bond voor Luchtbescherming, Lokaal Comité Ronse” (’t Volk .... , 21 januari 1939)

= Bond voor Luchtbescherming ..... ('t Volk ....., 21 januari 1939) (6): Bond voor LUCHTBESCHERMING lokaal comité + ook Yvette Crennaut, Gilbert Scherpings, ...+ Daniël Vangermeersch + vele interessante namen, ook latere zwarte

+ NOOT 2025; hier hadden we zeker dieper op moeten ingaan want we hebben daar nauwelijks harde info over terug gevonden. De PLB of de lokale Luchtbescherming met dus geheel de bezetting van groot belang zijn geweest en bovendien - niet onbelangrijk - een zo goed als zekere en voortdurende ontmoetingsplaats tussen wat men wit en wat men zwart kan noemen.

++++++++++++++++

+ NOOT 2025: volgende bemerkingen of denkoefening in zake "INTERDEPENDENTIES TE RONSE" van enigszins wetenschappelijke aard dateren van jaren geleden. We zijn alleszins bij wijze van spreken monologisch of mono-programmatisch ons beginnen focussen op iets als politieke stambomen. Waarvoor wij - nogmaals - eeuwig dankbaar zijn aaan net dit koppel, Roger Vercruyssen en Anna Deworm. En wij zij hen niet alleen op die manier dankbaar maar waren elke minuut overtuigd van noem het hun ouderwetse authenticiteit of oprechtheid. We hebben er nogal menselijk en laat onze zeggen breed democratisch alle begrip voor dat zowel Roger Vercruyssen als zijn eega Anna Deworm, beiden geboren in het liberalisme en daar geheel hun leven op alle mogelijke manier aan mee gewerkt en mee gedacht, ons niet uit eigen beweging gingen vertellen dat ze, wonend vanaf 1941 op Elzelestraat 52 tot zeker april 1944, daar wat verderop allicht dagelijks de Duitse vrachtwagens zagen passeren, aankomend en weer vertrekkend (tiens), volgeladen met textiel voor den Duits, dat daar uiteraard zeer technisch noodzakelijk Duitse officieren langs kwamen en zo voort - om te zwijgen bij wijze van spreken van het nog ergere (?) aandeel van de zeer liberale firma Delaunois & Hantson in woekerhandel, ook via hun directeur en de persoonlijke kennis van het koppel Vercruyssen - Deworm, de oorlogscrimineel en GL-leider Marcel Hoebeke. Informatie of gegevens die sowieso was geweten door de gehele buurt en hoe-veel-nog-verder te Ronse!? Dat spreekt voor zich ook al omdat we zo goed als zeker al die laatste informatie in 'bronnen' slechts hebben gevonden na onze interviews met dit koppel, zodat we als het ware gespaard bleven van mogelijke bijna noodzakelijke vragen rond het voorgaande redelijk 'nuancerende' politiek bezettingsgedrag.

<u>Interdependenties te Ronse:</u>

Elkeen nog vragen wat zijn cirkels van vertrouwen waren!!!???

Zeer concreet: -wie in familie;

-wie in kennissenkring…..

-wie op het werk

-wie in de vereniging……

VERCRUYSSEN; verzetsfiguratie rond relevante voornaam.

<u>CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG:</u>

= *betekent 1 'witte' voornaam TEVENS 1 HELE witte FAMILIE?*

IN DIT GEVAL zijn er volgende betrokkenen:

1ste KIND ANNY:

-1 moeder = 100 % zeker;
-1 vader = 100 % zeker;

-2 getuigen die de geboorte moesten aangeven:

a) papa Deworm;
b) Michel Moreau: hij was oudstrijder 1914-1918. Hij was NONKEL van AD: zijn vrouw was de zuster van mijn moeder Deworm;

-meter = *Gabriëlle Claeys = zuster moeder RV*;
-peter = *pappa Deworm*

-familie van moeder = *geen zwarten in de familie.*
-familie van vader = *geen zwarten in de familie.*

-familie van peter = idem supra.
-familie van meter = idem supra.

Noot: ouders RV overleden NOG VRAGEN wanneer????

TOTAAL aantal RECHTSTREEKS dus ZEKER betrokken mensen

-ouders zelf;
-papa Deworm
-Michel Moreau
-Gabriëlle Claeys.

= 5 mensen, ZEKER op de hoogte van de betekenis van de voornaam!
Dit laatste voor alle zekerheid NOG EENS VRAGEN

TOTAAL aantal VIA de familieband dus WAARSCHIJNLIJK betrokken mensen:

THEORETISCH

-de ascendanten = grootouders;
-de grootnonkels en groottantes;
-de broers en zussen van de ouders der nieuwgeborene;
-'logische' extra familiale mogelijkheden: echtgenoot, echtgenote van een rechtstreeks betrokkene;
-alle tussenschakels indien men in zijwaartse lijn gaat in beide families + de respectievelijke echtgenoten en echtgenotes.

NOG VRAGEN aan RV en AD om hun hele - min of meer volwassen - familiestructuur van dat moment op papier te zetten.

OPGELET!!! Wat met GEBUREN + VRIENDEN?

NOG VRAGEN hoeveel geburen en vrienden op de hoogte ervan waren!!!

PRAKTISCH:

-de vrouw (echtgenote) van papa Deworm = grootmoeder;
-de man (echtgenoot) van tante Gabriëlle Claeys;
-de vrouw (echtgenote) van Michel Moreau, zuster … Deworm

NOG VRAGEN of al deze opgenoemde 'mogelijkheden' effectief een echtgenoot of echtgenote hadden!!!????

= …. mensen, WAARSCHIJNLIJK op de hoogte van de betekenis van de voornaam!!!

TOTAAL aantal zeker en mogelijk betrokken mensen:

NOOT: ik moet hier werken met modaliteiten van zekerheid over waarschijnlijkheid tot onmogelijkheid.

2de KIND MAUD:

-1 moeder = 100 % zeker;
-1 vader = 100 % zeker;

-2 getuigen die de geboorte moesten aangeven: IDENTIE aan 1STE MAAL!
a) papa Deworm;
b) Michel Moreau;

-peter = Maurice Claeys = broer van moeder RV; weerstander van A.S.;
-hij was een buur van Marcel Hoebeke, leider van het geheim Leger;
-de hele oorlog wisten we niet dat hij bij de weerstand was.
-meter = Ginette Deworm = zuster van Anna Deworm (gestorven).

-familie van moeder = geen zwarten in de familie.
-familie van vader = geen zwarten in de familie.
-familie van peter = idem supra.
-familie van meter = idem supra.

TOTAAL aantal RECHTSTREEKS dus ZEKER betrokken mensen, ANDERS dan bij het eerste kind = ...;

TOTAAL aantal VIA de familieband dus WAARSCHIJNLIJK betrokken mensen, ANDERS dan bij het eerste kind = ...;

TOTAAL aantal zeker en mogelijk betrokken mensen, ANDERS dan bij het eerste kind = ...;

TOTAAL aantal zeker en mogelijk betrokken mensen bij BEIDE kinderen = ...;

'CONCLUSIE': rond 1 kind met dus een zogenaamde witte voornaam, heeft men een heel cluster van zekere tot mogelijke witten!!!

*VRAAG: betekent 1 ‘witte’ voornaam tevens 1 ‘witte’ familie en kennissenkring, een verzetsfiguratie?

***Redenering:**

1. In principe zijn volgende betrokkenen zeker op de hoogte van het motief achter de nieuwe voornaam:

-1 moeder = 100 % zeker;

-1 vader = redelijk zeker (‘redelijk’ want mogelijks afwezig);

-2 getuigen die de geboorte moeten aangeven = 100 % zeker;

-doopmeter + dooppeter: in zéér veel gevallen. OPGELET: voor vrijzinnigen peter en meter nemen;

-bewuste kinderen uit zelfde gezin (broers en/of zussen die dergelijke associatie operationeel logisch kunnen voltrekken. Opgelet: de andere kinderen die de associatie slechts kunnen onthouden zonder begrip, kunnen het nadien wel ‘tussen neus en lippen’ doorvertellen en zijn dus een gevaar voor het behoud van de dubbelzinnigheid!).

TOTAAL aantal RECHTSTREEKS dus ZEKER betrokken mensen:……

Met rechtstreeks betrokken bedoelen we degenen die oordelen over de keuze van de voornaam of daarover direct ingelicht worden.

2. Theoretisch zijn er nog volgende betrokkenen:

-familie van moeder + familie van vader;

-familie van dooppeter + familie van doopmeter;

NOOT: kans toen zeer groot identiek aan familie vader/moeder. Toen zeldzaam een keuze uit de eigen leeftijdsgenoten als vrienden, zoals nu wel;

We denken concreet aan:

-de ascendenten = grootouders;

-de broers en zussen van de ouders der nieuwgeborene;

-‘logische’ extra familiale mogelijkheden: echtgenoot, echtgenote van een deze rechtstreeks familiaal betrokkenen;

-alle tussenschakels indien men in zijwaartse lijn gaat in beide families + de respectievelijke echtgenoten en echtgenotes + hun - oudere - kinderen (neven, nichten,…);

-eventueel ‘veel’ oudere reeds uithuizige kinderen.

Daarbij komen volgende derden:

-de gemeenteambtenaren die betrokken zijn bij de aangifte;

-de naaste buren;

-de dokter en/of vroedvrouw.

TOTAAL aantal ONRECHTSTREEKS dus WAARSCHIJNLIJK betrokken mensen = ...;

TOTAAL aantal RECHTSTREEKS dus ZEKER betrokken mensen = ...;
+
TOTAAL aantal ONRECHTSTREEKS dus WAARSCHIJNLIJK betrokken mensen = ...;: …

=

TOTAAL aantal zeker en waarschijnlijk betrokken mensen = ...;

3. Bij meerdere relevante voornamen in een gezin tijdens een oorlog moet men volgende 'formule' gebruiken:

TOTAAL aantal RECHTSTREEKS dus ZEKER betrokken mensen, ANDERS dan bij het VORIGE kind = ...;

TOTAAL aantal ONRECHTSTREEKS dus WAARSCHIJNLIJK betrokken mensen, ANDERS dan bij het VORIGE kind:…….

TOTAAL aantal zeker en mogelijk betrokken mensen, ANDERS dan bij het VORIGE kind= ....;

TOTAAL aantal zeker en mogelijk betrokken mensen bij ALLE (in WO II geboren) kinderen= ....;

'**CONCLUSIE':** *rond 1 kind met dus een zogenaamde 'witte' voornaam, heeft men een heel cluster van zekere tot mogelijke 'witten' = 1 specifieke verzetsfiguratie!*

++++++++++++++++++++++++++++

Ven

Lucien Ven

+ commentaar: deeltje van manuscript helaas ook hier nog verwerken.

Lucien Ven + °Bleharies (Tournai), 02 augustus 1923.

*datum interview: zaterdag 16 december 2006 + woensdag 17 januari 2007 + beetje telefonisch

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse:

Ronse, in de Hermes Van Wynghenestraat, en soms bij familie in Bleharies. Dit dorp waar ik opgroeide, ligt op de baan Saint-Amand - Valenciennes, juist nog in Wallonië. Ik had er een tante en een kozijn wonen. Bleharies ligt ongeveer 40 kilometer van Ronse, onder Antoing, op een boogscheut van de Franse grens.

NOG VRAGEN hoe hij daar heen trok + hoe lang dit duurde

+ langs welke kant dit familie was (waren zij van Ronse???)
+ verbleef hij daar tijdens de bezetting als onderduiker of voor eten ....
+ ooit razzia's geweest
+ kwam hij daar veel buiten overdag
+ ging hij soms bij boeren werken en wat kreeg hij van hen als .....
+ .....

*opleiding tijdens de oorlog: *geen opleiding meer genoten tijdens de oorlog; gestopt na de vlucht in mei 1940.*

*lid van L'Insoumis, vanaf …….

Ik ben in mei 1940 gevlucht met de fiets naar streek Poperinge. Terug na ongeveer 3 weken, eind mei - begin juni 1940. Toen heb ik werkelijk, tot ik me eind 1942 aansloot bij L'Insoumis, niets gedaan, dan voor het huis gezorgd.

VERDER OP DOORVRAGEN wat hij toen deed.

Ik ben eind 1942 toegetreden bij L'Insoumis via mijn kozijn Ulysse Dogimont, uit de Ledeganckstraat.

*Tijdens de oorlog (NB: is bedoeld bezetting) nog de volgende leden van L'Insoumis:

-drukker Julien Leherte, in het begin van de Ninoofsesteenweg (aan de rechterkant wanneer men inrijdt vanaf de bibliotheek), was het hoofd van de Ronsese groepering; volgens mij heeft de Ronsese afdeling van L'Insoumis vooral aan inlichtingenwerk gedaan;

-de vrouw van Julien Leherte, Marie Louise Delcour; deze echtgenote had een heel speciale functie: ze moest trachten informatie uit hogere Duitse militairen te halen. Ik heb zelf eenmaal gezien hoe zij thuis Duitse officieren ontving met de nodige sterke drank erbij. Ik heb bij gelegenheid zelfs eens sterke drank uit Frankrijk meegesmokkeld, waar ik normaal naartoe ging voor ….. Ik weet zeker dat zij na de oorlog geen problemen heeft gehad met dit toch opmerkelijk en hoe dan ook verdacht gedrag. Het gebeurde immers met medeweten van de hogere leiding van L'Insoumis in Brussel.

+ NOOT: ze werd anderzijds wel correctioneel VEROORDEELD beschuldig van aanstoken tot moord op Maria Lesenne (zie Deconinck II, p. 122).

NOG VRAGEN waarom hij voortdurend naar Frankrijk moest + hoeveel maal per jaar?

-de distributie van het sluikblad gebeurde door Arsène D'hondt, Ninoofsesteenweg. Ik heb nooit aan de verdeling van dit blad meegedaan. Dat was veel te gevaarlijk; ik had mijn eigen werk. Ik heb ook nooit een dergelijk blad meegedaan naar huis vanwege gevaar voor controles. Ik herinner me het sluikblad maar eenmaal bij drukker Leherte zien liggen hebben.

-Valère Dehaene, garagist op de Ninoofsesteenweg, waar nu garage Vanhauwere is. Hij maakte op het einde van de bezetting kraaienpoten (met drie pinnen waarvan er altijd 1 naar boven bleef staan). Bij hem aan de achterkant was nota bene een schietplein van de Duitsers. Na de oorlog heeft L'Insoumis daar ook nog geoefend. Volgens mij gebeurde dat omdat de weerstanders ook moesten leren schieten; ik heb zelf eenmaal mee geoefend.

NOOT: dat betekent dat Lucien Ven slechts ongeveer 5 of 6 verzetsleden van zijn EIGEN weerstandsgroep te Ronse heeft gekend!

Ik heb op 12 oktober 1944 getekend als oorlogsvrijwilliger en ben in november 1944 ingetreden, en afgezwaaid in december 1945.

+ NOOT: heeft dus in principe alle baldadigheden, o.a. plundering en haarafsnijding tegen zijn buurvrouw Alice Dekeyser, zeker 'kunnen' meemaken!

Mijn vader was 4 jaar oudstrijder geweest aan de IJzer. Vader was van de Kempen; moeder van Ronse.

<u>SPECIFIEKE VRAAG VOOR BETROKKENE:</u>

*kent hij de grap van maart 1942 (Parijs) en de grap van Neerdaels in juli 1942? TONEN!
*i.v.m. hun sluikblad L' Insoumis.

-is ELKE "parution" werkelijk in Ronse verdeeld, is er nooit een nummer geweest dat in Ronse (door problemen van diverse aard) in Ronse niet kon verschijnen?
-over hoeveel nummers gaat het voor Ronse?
-wie verdeelde dit in Ronse:
-bij wie werd het zeker in de bus gestopt (gelet op het kleine aantal)?

Op de vraag of Vancoppenolle besefte hoeveel mensen dit blad op hun beurt doorgaven, kan ik geen antwoord geven: alles moest in het diepste geheim gebeuren omwille van het steeds aanwezige gevaar.

Ontmoet in stadhuis woensdag 17 maart 2010:

het hoofdkwartier van mijn verzetsgroep was na de bevrijding in de Ninovestraat + het tuchthuis was volgens mij in het stadhuis. Michel en Marc Mannens heb ik niet gekend. Op het einde zijn er volgens hem nog velen bijgekomen, maar dat telde niet!

KLOKKENROOF 1943.

*roof van 2 klokken in Sint-Martinus op 16 en 17 augustus 1943:

Ik weet niets van de roof af.

*herkent men de volgende leuze: "wie met klokken schiet, wint de oorlog niet…."?

Ik heb die leuze nooit gehoord.

*wie heeft op 21 maart 1943 de brief van de kardinaal en alle Belgische bisschoppen gehoord die in ALLE Belgische kerken werd voorgelezen?

*hoe heeft uw pastoor deze brief voorgelezen (neutraal, met verontwaardiging, zonder of met commentaar,…..)?

*Tijdens de oorlog durfde ik niet eens naar de mis gaan. De zwarten gingen volgens mij immers ook naar de mis. Dat men niet naar de mis ging, compenseerde men dan door elke dag 's morgens en 's avonds te ……. **NOG VRAGEN** Ik heb dat overgenomen van een pastoor die had gezegd dat wanneer je niet naar de mis kon gaan je dan ……..*

*herinnert U zich dat in Ronse een pamflet werd uitgedeeld over deze klokkenroof na de wegname van de klokken van Sint-Martinus? Wat stond er in?

Heb ik waarschijnlijk ooit gezien (toont een teken van herkenning) maar is niet eens zeker of het tijdens of na de oorlog gebeurde.

HUMOR ALS WAPEN:

*kent men nog plaatselijke grappen rond de Duitsers en de Nieuwe Orde? Welke voorbeelden (bijv. "Drei Liter" in plaats van "Heil Hitler")?

Ik weet dat er werkelijk massa's grappen tegenover de Duitsers en de zwarten rondgingen, maar ik herinner er me geen enkele van. Ik heb er ook geen verzameling of zo van. Mijn tante in Bleharies vertelde er in elk geval ook geregeld, grappen die hij dan meenam naar Ronse. Vanzelfsprekend waren deze grappen in het Frans. Ik was trouwens zo goed als drietalig: Nederlands, Frans en Waals.

Ik ken de grap van DREI LITER in een andere variant: men gebruikte immers "Ein Liter" want volgens mij zouden de Duitsers zeker de "r" in de "Drei" ontdekt hebben en

mogelijks gezien hebben als een vorm van mishandeling van de groet, lees als een vorm van belediging.

+ NOOT: het valt op hoe Ven ook elders inzicht in, en minstens aandacht voor, taalkundige finesses heeft in de omgang met de Duitsers (zie verder met de 2 Duitse officieren). Zo lang na de oorlog wijzen dergelijke details op de idee van de extreme voorzichtigheid die men in die tijd aan de dag moest leggen.

NOG VRAGEN waar, wanneer en met wie hij deze alternatieve groet gebruikte.
*hebt u hiervan nog documenten?

*herinnert U zich nog - grappige - bijnamen van Duitsers of zwarten (Hitler als de "schildersjongen" bijvoorbeeld, ….)?

Hitler werd "Dolf" genoemd. In Ronse werd een Adolphe sowieso een Dolf genoemd. Op die manier kon volgens mij niemand horen dat zij over Hitler bezig waren.

*Ik heb GOLIATH tot mijn eigen grote schrik eenmaal van nabij ontmoet. Deze Duitse Feldgendarm verdiende zijn bijnaam dubbel en dik want hij was dubbel en dik zo groot en zo sterk. Hij had zelfs een veel grotere plaat op de borst (de fameuze ……)! Zo heeft Goliath mij eens met diens ene hand van de grond opgeheven! Ik liep in het donker in de Zuidstraat met zijn vriend Marius Demedts wanneer op een bepaald moment iemand naar ons schijnt met een lamp. Marius roept verschrikt tegen de vermeende Ronsese 'lampenhouder': "Dat licht uit, wietie", want ze wilden niet gezien worden. De 'wietie' van dienst bleek de … Duitse Goliath, die na deze niet al te vriendelijke woorden in enkele stappen bij hen was. Ik werd lekker in de kraag gepakt en Marius trachtte weg te lopen. Vermits Goliath reeds naar zijn pistool greep, riep ik hem achterna dat hij onmiddellijk moest terugkeren of dat er ging geschoten worden. Marius keerde terug en enkel zijn papieren werden door Goliath gecontroleerd aan de hand van een lijst die Goliath uit zijn lederen tas haalde. Marius (geboren 13 mei 1928; **OPZOEKEN of hij nog leeft**!) was nog geen 18 en werd dus losgelaten met het dringende verzoek naar bed te gaan! Ik werd door 'de omstandigheden' gelukkig niet gecontroleerd. Ik was daar blij mee want ik was al 18 voorbij en kon eventueel naar Duitsland gestuurd worden (het moet dus allicht na oktober 1942 gebeurd zijn).*

*De Franse grenswachten te Bleharies werden door de grensbewoners "Pétains" genoemd. Het waren zeer gevaarlijke mensen, niet zoals de eerder passieve douaniers. Ik werd zelfs op een nacht, toen ineens de maan scherp scheen, door hen ontdekt en onmiddellijk beschoten. Ik heb dan moeten lopen voor mijn leven en ben zelfs in het ijs van het riviertje …… (**NOG VRAGEN welke naam)** geraakt. Helemaal onderkoeld ben ik uiteindelijk bij mijn tante thuis geraakt en ik ben toen weken ernstig ziek geweest.*

Ik ken ook nog zeer goed de bijnamen van 2 Duitse officieren uit Bleharies. Het waren twee brave mensen die aan de grens werkten, waarschijnlijk meer dan twee jaar lang. Ze kwamen elke dag aan de Belgische zijde hun pintje drinken omdat het bier hier (toch nog) beter was… Ze voelden zich in het dorpscafé werkelijk thuis. Het café had anderzijds wel een speciale, niet direct Duitsgezinde naam, die evenwel heel de oorlog aangebleven is: "Aux deux casques alliés" ("In de twee geallieerde helmen"). Deze naam stond buiten boven de deur geschilderd met de afbeelding van twee helmen erbij uit 1914-1918: een Belgische helm, in kakikleur, en een Franse helm, in blauw! De Duitsers hebben hier nooit op gereageerd.
***NOG VRAGEN** of deze naam dateert van voor de oorlog + wanneer juist.*

In elk geval, vriendelijk of niet, beide officieren hadden in het café een bijnaam die gebruikt werd om te zeggen dat ze in aantocht waren, en al eens ... tegen henzelf! De ene officier was zeer lang en droeg steeds een rijbroek met een lederen achterste. Daarom werd "le cu de cuir" genoemd (NB: let op het taalfenomeen: opeenvolging van cu en cuir). De andere was kleiner maar had een mond met werkelijk alleen maar gouden tanden. Hij kreeg dan ook de toepasselijke bijnaam van "gueule en or" mee. Ik heb nog gehoord dat een ondeugende Waal de lange officier bij diens binnenkomen aansprak met: "Comment ça va, cu de cuir?" waarop deze antwoordde met een vriendelijk en nietszeggend "Ja, ja,…". Volgens mij was deze zin in het Waals volstrek onverstaanbaar voor een vreemdeling die zelfs goed Frans sprak!

*kent U spotliedjes of spotgedichten tegen de Duitsers of de Nieuwe Orde?
--in het algemeen? Voorbeelden? Hebt U hiervan nog een document?
-naar aanleiding van specifieke voorvallen of dagen? Voorbeelden?
-werden de liedjes gemaakt op basis van bekende Ronsese melodietjes?

**"Le chapeau de Zozo.*

Avez-vous le nouveau chapeau de Zozo
C'est un chapeau, un papeau rigolo
Sur le devant on a posé trois gueules allemandes
Sur le derrière une croix gammée."

-het is op een lied van Maurice CHEVALIER:
NOG OPZOEKEN de originele tekst;
+
NOG VRAGEN welke periode en met wie gezongen

-kan het melodietje nog zingen en doet het!

Dit lied werd NOOIT op café gezongen; enkel onder -zekere - vrienden die niet in het verzet zaten. Overigens heb ik tijdens de oorlog nooit aan mijn VRIENDEN verteld dat ik in het verzet zat omwille van strenge veiligheidsredenen!

DIVERSE VRAGEN:

*welke daden heeft men in Ronse gepleegd die U als een klein "verzetje" ziet?

Ik had een buurvrouw in de Hermes Van Wynghenestraat waarmee ik niet zoveel contact had; men zegde vooral goedendag tegen elkaar. Toch zou ze mij eens ernstig helpen. Zij werkte in Oudenaarde op een bureel van de Werbestelle. In 194.. moest ik me daar aanbieden. De vrouw zag me en wenkte me en gaf mij een papiertje. Ze vertelde dat ik met dit papiertje vrij was en het maar moest laten zien aan de wacht aan de deur

NOOT: blijkbaar was hier een wacht NOG VRAGEN of dit een Duitse soldaat was!? + datum van 1941 klopt waarschijnlijk niet.

Achteraf bleek dat zij mijn naam volledig van de lijst van de mogelijk verplichte arbeiders had geschrapt.

Wel werd ik in 1943 nogmaals voor de Werbestelle opgeroepen, ditmaal te Aalst. Ik heb me toen van verplichte arbeidsdienst kunnen vrijmaken door de hulp van dokter Jean Suys

+ NOOT: zo goed als zeker is de volgorde van deze gebeurtenissen omgekeerd, maar de inhoud volkomen correct.

Dr. Suys werkte op het sanatorium van Heynsdaele en had ook dienst in het Burgerlijk Hospitaal te Ronse. Ik ging naar deze dokter met mijn moeder. Zij had immers van 'iemand', waarvan ik geen kennis heb gehoord om in deze zaak eens naar dokter Suys te gaan die mogelijks een 'oplossing' had. Moeder voerde het woord bij de dokter: "Dokter, ik ben alleen en heb slechts nog mijn zoon thuis". De dokter heeft dan eens kort aangekeken en dan een papier gegeven - dat nadien bleek te helpen! Ik denk dat de dokter hem geholpen heeft omdat hij inderdaad anders mijn moeder had moeten alleen laten in België. Ik vermoed dat de dokter deze methode slechts met mondjesmaat kon toepassen om geen wantrouwen op hem te laten vestigen.

NOOT: zie ook Marcel Devos, die beweert door dezelfde dokter geholpen te zijn.

VRAAG: welk soort verzet is dit?

Men ziet dat dergelijke kennis over die dokter 'rond hing' en kon geactiveerd worden!!!!

Ven merkt spontaan op dat dokter Suys een goede patriot was. Op mijn vraag waarom zei hij bijna verbaasd: "Omdat hij mij geholpen heeft, en nog anderen ook!". Op mijn vraag wat hij dan dacht van zijn buurvrouw, vindt hij net hetzelfde!

DEFINITIE patriot volgens VEN = iemand die zich ergens verzet tegen de Duitsers.

Dit is een mooi voorbeeld van hoe een definitie uit de praktijk zelf voorkomt, nota bene door iemand die meer dan 60 jaar later zijn eigen situatie en die van betrokkenen definieert!

De vrouw die Ven hielp is nota bene nadien veroordeeld wegens ... collaboratie! Het was niemand minder dan Alice Dekeyser ..... zij was inderdaad een burin want woonde op nr.... + Ven op .....+ ... haar zeer integere man zou onmiddellijk na haar arrest op de bevrijding getuigenissen bij o.a. buren beginnen verzamelen..... + later op ..... gestelde VRAAG: hoe komt het dat U niet hebt getuigd voor Alice Dekeyser terwijl zij u uit Duitsland heeft gehouden?

Ik was op dat moment al bezig als oorlogsvrijwilliger.

+ NOOT: dit verklaring klopt niet want hij ..... en de echtgenoot van Dekeyser verzamelde de getuigenissen voor haar op ... en .... september 1944, zeer kort na de bevrijding. Meer dan waarschijnlijk paste een gebeurlijke getuigenis niet in zijn kraam als zgn. weerstander; de georganiseerde weerstand van Ronse heeft immers zijn uiterste best gedaan om de rechtsgang ten opzichte van - vermeende - collaborateurs volstrekt eenzijdig te sturen, door onder meer druk te zetten op Ronsenaars die positief wilden getuigen voor - vermeende - zwarten.

*heeft U nog documenten of foto's rond WO II? Wie kent U die dergelijke informatie heeft:……

Ik heb al mijn documentatie aan Maurice Bouchez gegeven.
+ NOOT: waar + wie heeft die?

DE BEVRIJDING.

*bent U naar een vredesstoet in 1945 geweest in een buurgemeente (Zulzeke, Brakel, ….).

Ik was toen in het Belgische leger.

*zijn er bijvoorbeeld poppen verbrand, in de vorm van Hitler, een Duitser, een bekende zwarte…?

Ik ken daar geen enkel voorbeeld van maar ik vind dat dit gedrag wel heel gemakkelijk is. Ik vraag me af waarom ze dergelijke verbrandingen of vernietigingen van Hitler niet tijdens de oorlog hebben gedaan!

*speciale vraag: kent U vormen van het eten van 'alternatief' vlees te Ronse, zoals wildstroperij, kat, rat, enzovoort? Geef de soort op en zo mogelijk de gelegenheid (per toeval, tijdens een feest,….).

Volgens mij waren er in Ronse bijna geen katten meer: "Ik zag gedurende de hele oorlog geen een kat meer op straat". Ik merk trouwens op dat de bevoorrading van het vlees al na amper 1 maand stopgezet werd omdat den Duits alles confisceerde.

*gelieve alle plaatsen op te geven waar de Duitsers en de diverse groeperingen van de Nieuwe Orde in Ronse verbleven. Dit mag op een aparte bladzijde. Gelieve de soort organisatie op te geven met het zo precies mogelijke adres.

Ik heb geen weet van incidenten bij de verder aangehaalde straatnaamveranderingen. Door mij en onder mijn kameraden werden de nieuwe straatnamen nooit gebruikt. Ik vermoed dat dit minder te maken had omdat men zich wou afzetten tegen de Duitsers, …..

*heeft U volgende sluikbladen in Uw handen gehad?

-La Voix des belges
Nooit.

-L'Insoumis of het blad van zijn eigen verzetsgroepering

Nooit.
-eventuele andere: ……..

-van wie gekregen + aan wie doorgegeven ?

*hebt U tijdens de bezetting het volgend vaderlandslied gezongen of horen zingen: "C'était un soir, sur le pont de l'Yser"?

Ken het lied niet.

*heeft U in Ronse ooit termen als “Klein Engeland”, “Klein Berlijn”, of “Klein Duitsland” gehoord om er een bepaald deel van de stad mee aan te duiden?

Deze termen heb ik voor Ronse nooit horen gebruiken, en ook daarbuiten nergens.

*hoe heeft de Ronsese bevolking de afschaffing van de gemeenteraad in 1941 door de Duitsers ervaren?

-heeft men hierover veel gepraat?

Dit was voor ons geen thema. In feite hielden we ons ver van de gemeentepolitiek en zelfs letterlijk ver van allen die gevaar konden opleveren. We toonden ons zo weinig mogelijk aan de Duitsers, en wanneer we een zwarte zagen, trachten we altijd een blokje om te lopen om zeker niet in diens vizier te komen. Men mocht er van uit gaan dat wanneer men immers bijvoorbeeld als volwassen man driemaal door een zwarte man was gezien, men zeker mocht zijn dat men in diens ‘boekje” stond….

In dezelfde filosofie van extreme voorzichtigheid heb ik zelfs speciaal caoutchouc op mijn schoenzolen bevestigd. Lederen zolen maakten immers teveel lawaai: caoutchouc dempte! Dit was belangrijk omdat men in het donker in principe wel ongezien bleef, maar men natuurlijk door Duitsers of zwarten kon opgemerkt worden door lawaai te maken!

Eigenlijk kende ik in Ronse zeer weinig mensen omdat ik tot mijn 14 jaar (1937) was opgegroeid in Bleharies tot bij de dood van mijn vader mijn moeder terugkeerde naar Ronse.

-vond men dat die eigenlijk al afgeschaft was door de feitelijke bezetting der Duitsers?

*i.v.m. de aanslag op Marcel VAN BUTSELE.

Volgens mij was Van Butsele een eerder brave jongen, maar wat labiel. Hij zou reeds eerder aan leden van het MNB hebben gevraagd om bij de “Witte Brigade te kunnen komen”. Hij kreeg geen uitnodiging. Ook aan mij heeft hij eens gevraagd om bij de Witte Brigade te kunnen komen. Ik antwoordde dat ik daar helemaal niets van afwist. Van Butsele cirkelde veel rond mij en mijn kameraden. Ik denk dat Van Butsele nooit iets zou gezegd hebben, dat hij nooit iemand zou verraden hebben. Toen hij vermoord werd, had hij volgens mijn weten amper acht dagen het zwarte kostuum aan.
HOE CONTROLEREN?

Ik heb weinig goede woorden over voor Albert BAUWENS, één van de twee moordenaars, een man die volgens mij maar een halve bandiet was. Deze man is na de oorlog verongelukt in een motorongeluk.

+ OPGELET: Ven, nota bene een erkend weerstander, die lid was van 1 specifieke weerstandsgroepering, spreekt zelf van de WITTE BRIGADE als aanduiding van DE weerstand!

De Duitser ROOS (NB Marius Rose) *is volgens de informatie die ik na de oorlog hebt vernomen, doodgeschoten door een niet-Ronsenaar. Het zou een Waal geweest zijn die opereerde voor het A.S. Als niet-Ronsenaar kon men deze in principe nooit meer terugvinden. Roos is in zijn winkel vermoord op een woensdagvoormiddag toen het markt te Ronse was.*

Zijn vrouw zou deze Waal eerst ontmoet hebben in de winkel en dan haar man geroepen hebben. Toen deze zich inderdaad als ROOS bekend maakte, werd hij neergeschoten.

Ik moet zeggen dat in zekere de Duitsers alles kon wijsgemaakt worden - ik laat daarbij de Gestapo uitdrukkelijk buiten beschouwing. Ze geloofden volgens mij eenvoudig niet dat wij zouden durven liegen tegen hen. Op een dag botste ik, op de hoek van het Guissetplein en de Politieke Gevangenenstraat, op een Duits officier die me onmiddellijk in een soort houdgreep vasthield. Er is een soort bocht aan deze straten waardoor men geen overzicht heeft aan de kant van de huizen. De officier begon tegen mij te roepen en vroeg wat ik daar liep te doen. Ik, die vreesde om eventueel toch opgeroepen te worden voor Duitsland, fabriceerde ter plaatse de uitvlucht dat ik bij de dokter geweest was voor mijn zieke moeder. Waarop de Duitser me losliet, en me toeriep: "zo snel mogelijk naar huis!"

++++++++++++++++++++++++++++

Vindevogel

Wilhelmina Vindevogel

*Wilhelmina Marie Alfred Vindevogel + °Ronse, 11 september 1926.

*datum interview: + algemeen bezoek op dinsdag 01 december 2015 (met dochter Sarah en Ronny Hantson), eerst telefonisch voorbereid, ook haar zoon Leo aanwezig
+ interview op dinsdag 08 december 2015 (met Ronny)
+ interview op dinsdag 15 december 2015 (enkel door Ronny) of dag van onze herseninstorting
+ interview op dinsdag 22 december 2015 (enkel door Ronny)
+ interview op dinsdag 29 december 2015 (enkel door Ronny)

+ commentaar: we moeten hier nogal van wanten geven, op vlak der noodzakelijke al te noodzakelijke commentaar. Zodat we dat alles in stukjes met bijhorende titels opdelen.

Wilhemina Vindevogel en de waarheidsopvatting van Pee Jee Verstraete: dubbelzijdig en afzijdig.

Hoe we aan de gegevens zijn gekomen van mevrouw Vindevogel of - excuseer even - van dame Wilhelmina Vindevogel naast ook de dochter 'van' of de man die zijn voornaam heeft doorgegeven via deze dochter aan zijn kleinzoon dus haar zoon, Leo X, dat weten we niet meer. Sterk vermoedelijk niet via onze oude 'copain' Pee Jee Vee of "*Verstraete*", een oprecht te bewonderen Stachanovistisch graver, krijger (van het werkwoord krijgen, krijgen van info uit meestal gesloten dus zeer zwart aangebrande archieven - wat vertrouwen toch veel mensen hem!), schrijver en werkelijk moedige en bewonderenswaardige prima uitgever (niet altijd maar toch hoofdzakelijk) van studies rond WO II, of wat daar aan voorgaat of nadien uit volgt - als het maar zwart pardon niet historisch, politiek en moreel correct was of minstens met zekere randjes. De man is ongetwijfeld Vlaams-nationalist maar bekijkt ons, die geen Vlaams-nationalist zijn maar de Nederlandse taal liefhebbend naast door deze onderzoeksodyssee rond Ronse en WO II zeker meer Vlaamsvoelend of bewust zijn geworden van de waanzinnige, ondemocratische constructie die dit Lage Land aan de Noordzee met absolute zekerheid tot pakweg 1935 reeds of nog legaal was zodat wij met quasi zekerheid gezien ons temperament (van vroeger) en ons gevoel voor rechtvaardigheid (tot de dood onze ogen sloot pardon sluit) een hevige Vlaamscultureel strijder zouden zijn geweest en DAAROM zeker nooit een (politiek) collaborateur - hoe bestaat het!!!??? - dus hij, Verstraete, hij bekijkt ons als veel minder Vlaming dan hem dus. Het is ondertussen wel eens geweten dat wij het oorlogsarchief van Ronse, id est niks anders dan het oorlogsarchief door zekere Leo Vindevogel zelf opgesteld als zijn persoonlijke of werkdocumentatie als oorlogsburgemeester, waarvan allicht niks door hem werd aangepast id est bij het naderen der geallieerde troepen niet verbrand noch getrieerd (allicht thuis wel gebeurd met zijn persoonlijk politiek archief), op een wonderlijke dag hebben aangetroffen in de ons zeer dierbare kelders van het stadhuis van steeds Ronse, hen daar zagen liggen zonder één grammetje zelfs één microgram stof erop (we hebben het gewogen; het daarop aanwezige stof

woog effectief niets of nul), zodat de gebruikte klassieke inpak- of archiefdozen zo nieuw waren als zelfs onze schoenen bijvoorbeeld die hen daar naartoe brachten, niet zo nieuw konden zijn - want anders hadden we pijn door deze schoenen, U kent dat gevoel ook wel onderaan achteraan. Edoch zijn/waren onze ogen of is onze geest steeds idealistisch opportunistisch op zoek naar dat nuttige of noodzakelijke zodat wij niet konden weerstaan aan de redelijk breed openstaande deur van één van die kelderkamers waar wij helemaal niet mee vertrouwd waren, al hadden wij al tonnen kelder- en archiefstof gevreten doorheen onze vrij merkwaardig intense politiek genealogische toegepaste onderzoeken, eerst zozo met informele doodsverachting zij het even informeel academisch toch wat ondersteund en nadien zowaar officieel binnen het kader van een daadwerkelijk echt doctoraat rond eveneens Ronse en WO II, aan de ons zeer vertrouwde UG ooit vertrouwder als RUG, dat redelijk snel nadien in zijn afdeling moderne geschiedenis een clubje pure geschiedenisvervalsers zou blijken. Wat wij allemaal MOESTEN meemaken! Sterk vermoedelijk zijn zij, deze academici of betaalde meestal doctors zelfs professoren in de geschiedenis, daarmee veel en veel sterker dan dhr. ... euh, we kennen zijn academische titels niet maar hij is een harde werker, die Pee Jee Verstraete. Die ons toch na hem essentieel te hebben geholpen een dubbele zelfs in tijd dubbele peer stoofde. Wat nog steeds ergens op onze maag ligt of alleszins op die van onze zgn. wetenschappelijke noem het zelfs menselijke reputatie. Daar heb je dan eens een soort scoop en gaat iemand er mee lopen, of de zoveelste (zeker de derde! Na de Illustrale/Picturale, dan ons ontdekt dagboek van Germain De Rouck) maal in die jaren te of rond Ronse en zowaar elke keer weer door een Vlaams-nationalist of Vlaanderen grager ziende dan wij, geboren en getogen Vlaming annex Belg. Op onze Vlaams/Belgische kop staat nochtans niet gebrandmerkt "*Please, bedrieg ons aub*!".

We kunnen het verhaal van die ontdekking en natuurlijk de opvolging of alle noem het paniek en trammelant doorheen delen der stedelijke bewustzijnsdragers hier niet bespreken, want zelfs met ons verminderd hersengedoe kan één en ander moeilijk worden vergeten. Hoe dan ook, hebben wij dhr. Pee Jee Ve vrijwillig onmiddellijk - vermoedelijk reeds de dag zelf (de man was voordien door de administratie op de mouw gespeld dat dit archief WEG was; hij had dus deze verdienste er naar te hebben gevraagd/gezocht ...- wij hebben een sterk vermoeden waar het EERST dus voor de kelderaanwezigheid lag, maar zijn al eens bedreigd door .... met laster en eerroof indien wij dat zouden openbaren - wat wij allemaal MOESTEN meemaken) en zeer bij wijze van spreken collegiaal zij het melig mailig op de hoogte gebracht en na veel, zeer interessante vijven en zessen en zevenen, konden ook wij de dozen gaan inkijken uit dit voorwaar geweldig belangrijk archief dat plots belangrijk genoeg was om opgenomen te worden in wat men het stadsarchief bleek te noemen, ten ware dat daar nog één of weer zij het een iets minder archiefschandaal aan zou vooraf gaan - maar dat is voor later. Tenzij want de Geest van Leo spookt nog .... Tenzij dus voor die ene en eveneens kraaknette archiefdoos die we ... En die blijkbaar nu nog na al die jaren in die kelder moet blijven liggen zijn of bij een vorm van laat ons zeggen chaos niet naar het zgn. stedelijk archief is overgebracht en waarbij wij TOEN zo kwiek en vooruitziend en angstig gezien het voorbije decennialang weg-zijn waren om ALLE inhoud daarvan (met jawel en eindelijk een deel politiearchief!!!! We zeggen een deel ....) alvast deskundig te kopiëren aan de hand van onze grote helper, de fotocamera. Van dat geheel uit die ene doos zou Pee Jee of sterk vermoedelijk zijn eega beweren in de veelvuldig rond gestuurde brochure ter bevordering van deze biografie - steeds over Leejoo - dat HIJ het was die verdienste op zijn hoed - welke hoed want hij droeg er nooit één tijdens onze ...!? - mocht steken. Wat ons in ... zette. Dit persoonlijk evangelie of zijn blijde boodschap was gedrukt en hebben wij ook op onze Peecee, via een Ronsenaar die het in zijn brievenbus als aankoopkittelaar kreeg. En het ons dus doorstuurde

want wij - wij - hebben kleine brochure toch enigszins merkwaardig zelf niet gekregen; hallo Pee Jee!?

De invisible hand voor U maar de door ons gekende hand uit Ronse stuurde ons dus per mail een foto van de voorzijde en achterzijde van deze brochure met daarop, hier in zo verre voor iemand nog belangrijk integraal deze tekst;

"*Verstraetes grootste ontdekking was zonder meer het verloren gewaande oorlogsarchief van de stad Ronse. Als eerste vorser en biograaf kon hij dit uitgebreide archief raadplegen. Hierdoor krijgt de lezer een totaal ander beeld van Vindevogel*."

U ziet dat het in derde persoon is geschreven, alsof één of andere medewerker van de uitgeverij NV Verstraete daar verantwoordelijk voor is. Wanneer U steeds in dezelfde korte en in haar geheel uitstekend geschreven brochure tevens leest "*verschijningsdatum 25 september 2013*" weet U ondertussen hoeveel meer dan een decennium dit nog steeds niet is rechtgezet: meer dan twaalf jaar. Ofwel - want reeds op 25 september 2013!? We komen daar direct op terug want wij vonden deze datum van publicatie, op een plaats die zeker vanzelfsprekend was in de aloude Kristen Volksbond van Ronse, uitzonderlijk wansmakelijk. Al hebben wij een onderzoek gestart ergens rond 2005 rond de facto enkel iets als alternatief verzet, zijn wij blijven en blijven doordenken, en zijn wij uiteindelijk zelfs als nog steeds niet-begrijper van het fenomeen van het verraad aan eigen (onder meer Vlaamse) volk der politieke collaboratie (de rest der collaboratie verstaan we veel meer zij het ... blabla ...). En dus moesten wij op een dag wel uit zuivere (???) rechtvaardigheid tot het inzicht komen dat het Belgisch krijgsgerecht een ware schande was, niet alleen voor de zaak Leo Vindevogel maar werkelijk in zijn geheel. Dan nog vinden wij de dag der executie of gerechtelijke ook politieke moord op Leo Vindevogel - 25 september 1945 - geen dag om te herinneren met een biografie over dezelfde man, enkele decennia nadien. Werkelijk wansmakelijk ook omdat het afdoet aan de vele politieke verdiensten van deze man, zeker van voor de oorlog maar dus ook tijdens de bezetting! Met deze posities hebben wij ons reeds een decennium klaarblijkelijk in een totale geschiedschrijvende duisternis gepositioneerd maar eerlijkheid en integriteit voor alles, en na elke duisternis komt het Licht - wat de geschiedenis ten andere overduidelijk steeds weer bewijst.

We vermoeden dat mevr. Verstraete alias Ann A. en ook voordien archiefbewaarder op het Rijksarchief te Ronse, indien we ons goed genoeg herinneren, deze pluim op 's mans hoed/pet/kop/hoofd heeft willen plaatsen - edoch, niet goed naar hem geluisterd had of was het omgekeerd; wij hebben geen affaire met de affaire van een ander. Maar, die eeuwige maar. Dat euvel werd dus toen al voordien recht gezet door de grote complimenten (dankwoord) door Pee Jee aan ons, netjes gedrukt in het voorwoord van zijn ... boek. Wie kan volgen? Of hopelijk geen al te lange echtelijke betwisting Pee Jee en zijn eega. Wel verlies van reputatie voor ons en een grote deuk - weer eens - in onze van stilaan te veel goedgelovigheid en dienstwilligheid overlopende ziel. Daarmee was de zaak der beschadiging door Pee Jee aan ons nog niet voorbij want de inhoud van die ene, zeer speciale archiefdoos uit dus nog steeds dit door ons in zijn geheel ontdekt Vindevogelarchief, kwam zeer plichtsgetrouw dhr. Pee Jee bij ons persoonlijk kopiëren, waarmee we zagen en dus ook meteen wisten dat er toen al zeer, zeer grote USB-stikken waren die zoveel bladzijden gekopieerd, konden verwerken - wat dan bij hem thuis Pee Jee op zijn manier heeft verwerkt; daar waren wij vanzelfsprekend niet bij. En passant noemde hij dan in zijn boek onze plaats/naam/existentie of onze werkelijkheid als BRON of archief van deze stukken, waardoor wij een enerzijds verontrustende nadien geruststelde telefoon van zekere XC

vertegenwoordigend het nobele stadsbestuur van het heroïsche Ronse aan onze lijn kregen met de vraag "*Of wij een deel archief bij ons thuis hadden*?" - dus quod non. Wij mogen bij deze herhalen (waar eerst?) dat wij in de gigantische tijden die we hebben besteed aan de studie der barre tijden, en alleszins in dat stadsarchief van Ronse, niet één blad hebben ... en zelfs niet beschadigd. Integendeel, ferm tegen onze goesting hebben wij nog ingegrepen toen sommige echte genealogen iets te drastisch bijvoorbeeld aan het duwen waren aan de ruggen der oudere stadsboeken, waardoor we wel eens onze temperamentwijzingen lieten operationaliseren en in zeer gebeurlijk geval stante pede naar boven zijn getrokken. Op één of andere manier is ons gedoe door gedrongen - we proberen maar wat - naar de Vlaamsche Gemeenschap die vanaf zeker moment toen we bijna - dus sowieso al zeer, zeer ver waren - zo goed als klaar waren, de regelgeving op inzage van overheidsstukken simpelweg onmenselijk bemoeilijkt om niet te zeggen ongeveer onmogelijk heeft gemaakt, ons stilaan inziens opzettelijk gezien de zeer grote band van nogal wat leidende Vlamingen van nu met die uit de barre tijden van 1940 -1945 en uitlopers - tot nu ... . We zeggen U van onharte; een bende klojo's die nieuwe Vlaamsche bestuurtureluurders. Dat het regelgevingsmanie gedoe bijna lijkt op pakweg dat van het zeer Belgische krijgsgerecht.

Nu goed. Pee Jee was zo kwaad op ons kwaad zijn dat hij zijn maildinges voor ons maildinges heeft gesloten, in plaats van zich gewoon deemoedig te tonen ende op zijn Vlaams gezegd, te verontschuldigen - in het Nederlands ook excuseren maar dat klinkt wat Frans natuurlijk. Zijn gift aan ons of een uitgave van zijn biografie - steeds over die Leo Vindevogel uit vooral Ronse - hebben wij vierkant geweigerd waar wij achteraf bekeken wat kleinere spijt van hadden, puur technisch gezien want vele later hebben wij het ding uit een bib moeten doornemen, na eerst sneller of kort na publicatie uit die zelfde bib met gramschap te hebben doorgenomen. Zekere BeeDeWee vroeg ons nog bij deze heuglijke publicatie of we daar een wetenschappelijke boekbespreking van wilden maken, maar "*Ken U zelf*" wanneer U woedend of in Uw aars gestoken bent, en dus zegden we neen. Dat was misschien best want de biografie is een werk met zeer veel fouten - Pee Jee had beter één redactie aan ons toevertrouwd als is één Ronsese criticaster, dhr. Stef V, wel redelijk gemeen aan het bespreken geweest en vooral; met geen kennis van zaken want ... Maar we bespreken hier niet de bespreker. Maar daarentegen of toch met deze zekerheid! De Vindevogelbiografie is ook en zonder de minste twijfel een studie met zeer veel waarde. Een heruitgave mag dus eens via ons langs gaan, al lopen we er dan misschien niet meer bij rond maar wel zeer hopelijk wat van onze geschriften rond Ronse en .... Eén enorme lacune van deze bio was zeker dat onder meer deze Wilhelmina en haar andere zusters en broers er met hun opvallende collaboratieve activiteiten niet instaan; hoe zou dat nu komen voor een man die vooral door één schoonzoon Vindevogel naar verluidt werd gecoacht of gepusht? Hoe dan ook, hier is het ook de plaats niet voor een bespreking en zal deze Wilhelmina en haar zoon zeker onze naam in dat boek hebben zien staan, als vorm van wezenlijke helper of sociaal, gedienstig zeg normaal (???) mens.

Laat ons toch even ingaan op het ons inziens niet alleen maar persoonlijk interessante **waarheidsaspect** door, van of bij PEE JEE Verstraete met onze kritiek zeg op een lang moment gerechtvaardigde verontwaardiging en woede omwille van het ons aangedane onrecht - of vindt U van niet soms? Laat ons nog even de cruciale bekentenis herhalen:

"*Verstraetes grootste ontdekking was zonder meer het verloren gewaande oorlogsarchief van de stad Ronse. Als eerste vorser en biograaf kon hij dit uitgebreide archief raadplegen. Hierdoor krijgt de lezer een totaal ander beeld van Vindevogel*."

Wanneer men in deze brochure tevens leest "*verschijningsdatum 25 september 2013*" weet U ondertussen hoeveel meer dan een decennium dit nog steeds niet is rechtgezet. Ofwel - want reeds op 25 september 2013!? Wij zijn zo goed als zeker dat zijn eega Ann A. deze brochuretekst heeft geschreven en zij heeft zeker wel meer geholpen ergo fouten gemaakt doorheen het boek zelf. Niet alleen is het lachwekkend dat wij bij "*A. Archivalia*" op punt 7 als archiefhouder worden opgegeven (p. 645): we hebben eerder als aangegeven dat Pee Jee bij ons kwam kopiëren wat wij zelf uit het stadsarchief hadden gekopieerd. Wij hadden dus nul komma nul echt archief ter zijner beschikking en de man zette ons feitelijk in ons hemd of beschaamde ons vertrouwen en onze dienstvaardigheid. Omdat we hier geen bespreking van dit hoe dan ook zeer interessant en belangrijk boek willen houden, mogen wij er enkel nog wijzen op de verder totaal niet geëxpliciteerde rol van archiefhouder "*Jan De Beule, Hamme* (idem), die ons inziens eens dat archief voor IEDEREEN zou mogen openen: wat daar allemaal moet instaan (een pak smeerlapperij door de zwarte politiecommissaris Frans Laenens rond Ronse en WO II gekend en aan eeuwig burgemeester en minder eeuwig minister (van o.a. justitie - aub zeg) Eugène Soudan himself geschonken dus ook door hem gekend!!!) en wat daar allemaal misschien nog niet uit is verwerkt en waar dat archief na de dood van deze man en liefst publiek zal geraken!!!??? Maar Verstraete kan werkelijk ook toveren want in zake dat cruciale krijgsauditoraat (zie p. 646, nr. 12) geeft hij op dat hij het krijgsdossier heeft ingekeken van "*Georgina Vanderdonckt*", een uiterst gevaarlijke intrigante met banden aan alle kanten. Dat vervolgingsdossier heeft het eerbiedwaardig krijgsgerecht geseponeerd - we zouden wel al eens willen weten waarom - en dus is dat dossier niet in te zien tot na Sint-Juttemis. Verstraete kan dat niet in hebben gezien, tenminste daar op die dienst niet. Bovendien blijkt uit noot 30 op p. 543 dat Verstraete deze wankeldame enkel kende uit het krijgsdossier van ... Leo Vindevogel, terwijl in die zelfde noot en nota bene via een mail van ons die hij daar aanhaalt, staat dat haar zaak werd - geseponeerd! Wij hebben oprecht bewondering en respect voor de zelfs levenslange, diepe inzet voor Pee Jee Verstraete in de Belgische geschiedschrijving. De man had absoluut zeker een vorm van professoraat verdiend, ondanks mogelijks zgn. formele gebreken als onvoldoende academische titels. Dat sluit uiteraard niet uit dat een insider of onderzoeker als ons zekere bemerkingen mag hebben, inhoudelijk en ook qua algemene omgangscultuur tegenover deze man. Blijkbaar en zoals reeds gezegd over zijn volkomen stilte over ons werk - dat nu al een lange tijd wordt tegen gehouden, niet zozeer door die structurele ziekte maar omdat wij extreem veel energie verlies lijden/leiden door een werkelijk door juristen waanzinnig verworden erfenis (zonder één greintje medeleven of empathie voor ons lijden want het gaat over onze enige, echte ouder, ons moeder of sadistisch en voor geld en eigenzucht bijkomend lijden scheppend), waarin wij voor de zoveelse maal in ons leven door onze grote goedgelovigheid in een stroom van juridische en menselijke stront zijn terecht gekomen, een moderne samenleving als het land België in de 21ste eeuw volkomen onwaardig, maar dus werkelijk al te werkelijk (maar dames en heren, ons veel gelijkenissen lerend over de onmenselijke, vergezochte, masturbatieve en maatschappijontwrichtende 'logica' van academisch opgeleide juristen zoals inderdaad het monster der monsters in zake het Belgische krijgsgerecht, de juridische fascist Baas Ganshof - welke soort vorser/vorsers gaat/gaan dit soort historische gelijkenissen eens grondig onderzoeken!!???) - past de visie van Verstraete op ons werk rond WO II naadloos bij zijn soms sympathisanten soms tegenstrevers der zeer academische historici, waar wij nota bene in 2013 zowaar en dan tijdelijk' mochten' doctoreren.

U kent de eenvoudige en krachtige stelling - een denkoefening - dat in een systeem niet "*A + NIET A*" tegelijk aanwezig kan zijn, of het principe der uitgesloten derde. Iedereen begrijpt dat wel; de zon kan niet tegelijk schijnen en weg zijn, bijvoorbeeld als ze slaapt of naar de fitnes is. Ze kan natuurlijk wel verscholen zitten door en achter de mist, of eventueel zelfs

door zware regens. Maar U begrijpt en laten we niet te moeilijk doen zodat we zelf nog kunnen volgen. Dat principe van het niet tegelijk aanwezig zijn van "*A + NIET A*" (of het tegengestelde van A) werd redelijk moeilijk bewezen TOCH NIET TE KLOPPEN in één der zgn. onvolledigheidstellingen van de geniale alsook later gek geworden Oostenrijkse wiskundige Kurt Gödel: in eender theorie zou op de bekende onbekende dag toch A samen met NIET A voorkomen ... Breekt nu Uw klomp? Dan vraagt U maar eens aan de Jean Paul (zonder koppelteken en met Van Bendegem er aan te koppelen) om dat eens zachtaardig en aardig en des kundigs zoals hij immer is, uit te leggen in wat men dan een instructief filmpje kan noemen - op Youtube dus, en, Jean Paul; aub ook in het Nederlands en Frans (naast zijn wetenschappelijk Engels en zijn minzame grapjesdoorspekte taal). We hebben enkele jaren van een volgens ons wereldprof formele logica - Diederik Batens (de man kwam met zijn ouders en eega nog de Edgard Tytgat met zijn unieke - dubbele - kruiswegtentoonstelling opzoeken, die we met De Fontein in 2.000 te Ronse hadden georganiseerd - overigens een initiatief dat het toenmalig schepencollege nog heeft proberen .. kapen!!!! Nooit eerder medegedeeld maar ons zelf verteld door één socialistische schepen dat niet zag zitten toen ... dat voorstelde want "*De Fontein, dat is toch maar één persoon*" = Ronse, stad in volle vredestijd (?) vol intriges ... maar ook met prachtige mensen) - formele logica gehad en hebben daar vooral onze kop op gebroken, ook al omdat we: 1) enerzijds niet te veel geloofden in het volledige nut van deze formele logica (we zien hem nog grimassend reageren toen we probeerden op het mondeling examen uit te leggen dat volgens ons de relevante logica weinig relevant was - we geven toe, als stamelaar, maar toch) en 2) we in het geheel geen informele logica hebben gekregen (denken we onder meer aan specialist ter zake Chaïm Perelman, die nochtans als volleerde Jood helemaal tegen dit soort logica had moeten zijn, maar dat leggen we later wel uitgebreider uit, normaal in ons Jodenmanuscript in A.D. 20xx). Dat vonden we veel interessanter want bruikbaarder want massa's mensen, vooral advokwaden, gebruiken al dit soort 'argumenten', een diepe bron waaruit onze Perelman ten andere heeft geput - hij had beter op zijn unief en vooral in de rechten die put proberen delven! Hier willen (kunnen - hihi) we verder niet op ingaan maar absoluut zeker is dat we weliswaar (haha) de implicatie van de voor ons nogal mysterieuze bewijsvoering van GÖDEL moesten aanvaarden. Inderdaad of in de wetenschappelijke daad; elke theorie (dus ook de relativiteitstheorie van Snorremans - wacht maar al zal je allicht zeer, zeer oud moeten worden) spreekt zich op zeker moment ergens tegen. Voor alle wetenschapsfilosofische veiligheid zeggen we "ergens" want .. volledig?! Ja, dat gebeurt; denk aan één der beroemdste voorbeelden: Ptolemaus versus Copernicus. We nemen aan dat U reeds ondertussen zeker bent of helemaal niet betwijfelt dat de aarde versus de zon zich verhouden als ... euh ... Verdorie, we zijn de juiste historische neen wetenschappelijk neen eveneens gewoon menselijk aanvaarde verhouding kwijt; we kunnen die verhouding echt niet onthouden!!! Het is overigens niet zo gek lang geleden dat zekere Giordano Bruno in het A.D. (pffffff) 1.600 op het Campo Dingo te Rome (Leo Vindevogelo ligt op het Campo Santo maar verder geen ...?) werd verbrand omdat hij volgens La Madre De Kerk van Rome het verkeerde beeld of de verkeerde verhouding aanhing, over de aarde (dus .. aha ..de mens) en de zon.... (aha...). Maar goed, iedereen die zelfs nooit één maal wat wetenschapsgeschiedenis heeft gelezen - en dat zijn, beste dames en heren en jongens en meisjes en herlees gerust tien keer, ALLE STUDENTEN GESCHIEDENIS aan de Belgische en - vermoedelijk ook aan de - Nederlandse universiteiten = allemaal!! - weet (zou dus moeten weten) dat er af en toe verschuivingen komen in wetenschappelijke of breder gezegd algemeen aanvaarde opvattingen over mens en wereld. Denk aan het woord paradigma. Nu: WO II te ... in BE. Het is redelijk zuur - maar dat is in zeer veel wereldkeukens een extreem belangrijk onderdeel der ... euh .. keuken - om te beweren dat wij nu bezig zijn rondom politiek gedrag in WO II met - een nieuw paradigma; U kan dit in zijn kern zien op onze nota bene (daar zijn we weer)

goedgekeurde doctoraatsaanvraagtekst op onze webzaait; zie p. 12. Daaruit citeren we dus onszelf, zodat we ook meteen niemand bestelen of auteursrechtelijk in de rug pakken:

De essentie van onze benadering is dat niet de gebruikelijk onderzochte relatie tussen de bezette bevolking, die collaboreert of verzet of ..., tegenover de bezetter centraal staat, maar wel de relatie tussen bezette Belgen tegenover de eigen Belgische gemeenschap wordt onderzocht onder de crisissituatie van dergelijke bezetting.

Herinner U - en we gaan het natuurlijk geen drie maal herhalen of er gaat bij U een krachtige haan beginnen kraaien; stel U voor recht in Uw oor, en vervolgens, want tweemaal is haanrecht, in Uw ander oor! - de uitspraak dat (even toch, toe) "... *Verstraetes grootste ontdekking was zonder meer het verloren gewaande oorlogsarchief van de stad Ronse* ..". Wij ontschoten toen in vuur en voordien in vlam want wij hadden in zake die - geschreven - uitspraak een andere mening,. Of er was plots "*A + NIET A*" in de zin van een andere of tegengestelde vinder van dit archief: er kan er ook maar één zijn, die, iets op zeker moment vindt (iets anders is de juridische waarheid bij de merkdeponering ervan, een dikwijls zeer heikel thema dat aanleiding kan geven tot extreme bitterheid; bij ideeën echter ligt dat veel moeilijker vandaar dat er - wat wij nu al diverse malen hebben meegemaakt - daar makkelijker wordt gestolen, vooral indien men 'nog niet voldoende bekend zeg machtig/invloedrijk' is). Wij vroegen Pee Jee stante pede - zoals wij, U zal het zich herinneren, hem tevens ooit onmiddellijk hebben verwittigd over de ontdekking van net datzelfde oerbelangrijk archief - om één en ander sofort of asap (as soon as possible; U ziet dat die Duitsers het veel schneller kunnen formuleren maar het waren wel de Britten die tweemaal wonnen, die laatste keren!!) recht te zetten. Dat heeft hij pertinent geweigerd in die zin dat hij weigerde te reageren of enige uitleg laat staan excuses te geven, op welke gesproken of geschreven manier ook. Toen we aandrongen heeft hij dan - nogal laf als U het ons beleefd en open vraagt - zijn mailbox opdracht gegeven onze volgende mail te weigeren. Het is niet alleen laf maar ook belachelijk, zelfs kinderachtig. Stel U voor dat wij eens tot aan zijn uitgeverlijke deur waren getrokken. Zou hij dan interventie der politie van Kortrijk hebben gevraagd!?

Wij dus naar de lokale pers gestapt, wat ons nog steeds verantwoord leek en wat voor de 25ste september of boekvoorstelling mocht gebeuren - in 2013. Toen sprak als riposte - de pers deed gewoon haar wederzijds werk - Pee Jee Verstraete de legendarische woorden: "*Dat wij voor onze beurt spraken*". Of, de man maakte ons nog eens openlijk belachelijk ook of nog erger: maakte ons op slag uit voor - leugenaar (we zitten hier te schrijven en zoals meestal zonder internet; U kan zijn formulering allicht daar snel terug vinden maar het zal er niet ver naast zitten: U kan zich indenken dat we één en ander goed hebben onthouden)! Pee Jee Verstraete, een zeer lang volgehouden of intens geschiedkundig schrijver, bezondigt zich hier hoe men het ook draait of keert aan vervalsing van geschiedenis, meer precies aangaande een belangrijke bron. Bemerk dus dat we inhoudelijk toen niks hebben gezegd, dan dat we wel de timing van de boekvoorstelling bijzonder ongelukkig of zeer rancuneus vonden. Pee Jee heeft dus de echte fout of enerzijds/anderzijds-versie (zie direct verder) niet uitgelegd en/dus ook geen - maatschappelijk of persoonlijk noodzakelijke - excuses aangeboden. Dus; hij heeft toen zijn omgang met waarheid/waardigheid zonder meer ondermijnd

Wanneer men spreekt van "*A*" tegenover "*NIET A*", spreekt men in menselijke termen van correctheid of waarschijnlijkheid; het is toch (bijna) correct/juist/zeker of (zeer) waarschijnlijk dat "*A*" bestaat, dus dat "*NIET A*" niet bestaat of niet kan. Met een iets meer geladen woord spreekt men dan van de waarheid van "*A*", of de onwaarheid zelfs valsheid van

"*NIET A*". Geladen, zeer geladen, het concept van waarheid, want hoeveel menselijke strijdpartijen zijn daardoor of daarover eeuwen neen enkele millennia reeds niet gestreden? Nochtans is het soms een fluitje van een cent om tot een zekere of ware conclusie te komen. Neem nu de waarheidsaanspraak van onze nieuwe politieke theorie in zake bezettingen, waarvan we een korte essentie net meegaven. Velen zijn overtuigd van het nut of de waarheid van iets als (gewapend/georganiseerd) verzet. Maar daar zijn zeer grote tegenstanders over: zie wel eens Vlaams-nationalist Jan Peumans die alle weerstanders steevast gangsters noemt. Hij heeft gegronde redenen, zij het niet helemaal statistisch gezien. Wij zijn ooit begonnen alternatief verzet te bestuderen, en zijn steeds blijven ontwikkelen, zodat wij zeker moment de waarheid (...) onder ogen moesten zijn, vanzelfsprekend gevoed uit bronnen of 'feiten' ons toegeleverd door archieven: 1) dat er verzet was dat de facto of de jure verzetsterreur of misdadig moest worden genoemd; 2) dat er veel meer relevant verzet was, of misschien wel meer relevant verzet dan gewapend verzet zoals .. grapjes - misschien?; 3) en zo verder om zeker niet te zwijgen van de extreem ondermijnende woekerhandel. Op die manier kwamen we dan sociologisch tot de vaststelling dat met name nogal wat zgn. patriotten of alleszins later erkende weerstanders, eveneens in deze barre tijden aan .. woekerhandel hebben gedaan. Geef toe; toch iets raars voor zelfs diegenen die nooit dieper politiek op die tijden hebben doorgedacht. Het waarheidsaspect wordt dus intenser of breder of hoe U het wil noemen. Tegelijk worden niet alle kinderen en mensen met het oude badwater mee weg gegooid want in het nieuwere bad mee opgenomen. We geloven nog steeds of hoofdzakelijk dat "*A + NIET A*" niet kan, tenzij bij .... Dat wil dus zeggen dat iets als "*enerzijds + anderzijds*" wel zeer interessant is om debatten te (blijven) voeren (dat is nu eenmaal wetenschap) maar dat er ook zekere momenten zijn van beslissing. M.a.w. Pee Jee Verstraete kan niet zeggen dat wij te vroeg spreken, hebben gesproken, "*voor onze beurt*" - ironisch of sarcastisch genoeg terwijl wij hem onze beurt hebben gegeven ... En kan dus niet zeker en voor alles impliceren dat wij - op dat moment of voor 'onze' tijd - zowaar een leugenaar zijn. Dat kunnen wij nu en later nooit aanvaarden.

Bekijken we de zaak van deze uitspraken eens formeel en nuchter.

1) **Enerzijds** schreef hij dus in zijn boek, dat per definitie relatief snel na de (per definitie voorafgaande) publiciteit ervoor zou worden voorgesteld, dus voor een publiek, dat dan zou worden geopenbaard of open gemaakt voor iedereen, dat hij aan ons die belangrijke ontdekking heeft te danken. Dus we worden bedankt en scripta manent of voor eeuwig - tenminste voor diegene die kan lezen, neen, voor diegene die wil lezen (een zgn. of formele tophistoricus als Nico Wouters die WIL dat niet lezen, zoals we in Woekerhandel nog verder moeten behandelen - en is dus alleen al daarom onbekwaam om dergelijke positie te behouden, als directeur van het enige nationale onderzoeksinstituut, het Cegesoma). Dat wil dus zeggen dat op dit moment Pee Jee Verstraete de waarheid weet en natuurlijk die zelfde waarheid (sic) al wist toen hij deze informatie niet alleen aan dat boek aan het schrijven was, maar vanaf - het prille begin af, of toen hij onze mail aangaande de ontdekking kreeg. We nemen aan dat hij tijdens zijn hele onderzoeks- en schrijfproces er niet aan getwijfeld heeft de ontdekking toch maar eens op zijn naam te gaan plaatsen. Ten andere valt het nogal op dat in deze Vindevogelbiografie Pee Jee Verstraete naar onze overtuiging te snel of te gemakkelijk citaten of 'waarheden' in de mond van allerlei anderen legt, zoals van enkele Ronsenaars zoals Remi Donckerwolcke en Herman Kerkhove die in zake Leo Vindevogel ons gegroeid inziens ongeveer van niks weten, of dat dan nog vervormen: een niet onaanzienlijk deel van de Ronsese geschiedkundige kring is/was pro colla en sowieso pro Leo: zo kwam nota bene (weeral) tijdens ons en ook het bezoek van Pee Jee Verstraete het notoir bestuurslid ... der geschiedkundige kring bruusk binnen gestapt in het stadsarchief der stede Ronse met de

opmerking "*Dat Leo Vindevogel moet geherwaardeerd worden* ..."; waarbij de gestopte zin of de lijntjes staan voor de verbazing toen hij ons ineens zag zitten. Zo zijn wij zelf ten andere wel ondertussen tot de quasi zekerheid gekomen dat de vurige socialiste Leona Hantson de minnares van de oorlogsburgemeester is geweest, in tegenstelling tot wat wij toen lang geleden dachten en zoals door Verstraete ons dan ook (sic) in een noot in onze mond wordt gelegd. En die overtuiging is zeer nota bene mede sterk gesteund door wat wij vonden in die ene speciale doos - in dat oorlogsarchief ... - echt waar en gaat maar eens aldaar kijken! Dat leggen we later samen met meer argumenten uit in onze studie rond GEDEPO.

MAAR 2) **anderzijd**s of daartegenover of tegengesteld of totaal andere informatie die de eerste tegen spreekt, is er die informatie uit de voorafgaande brochure, een brochure die sowieso zeker was dat er een boek ging komen want dat zelf aankondigde - moet er nog zand zijn of is er nog zand genoeg? - maar krek het TEGENGESTELDE dan dat boek. Ondertussen waren minstens de drukproeven klaar, was reeds het drukken of persen bijna of geheel klaar en waren de boeken netjes afgeleverd ten huize ANN en PEE JEE. Of: op dat moment van de brochure bestond zowel "*A + NIET A*"!!! Dat wil dus zeggen dat met absolute zekerheid de informatie rondom onze ontdekking zoals op *brochurepapier niet* was aangekondigd aan IEMAND van ANN - PEE JEE niet was bekend, terwijl IEMAND anders het tegendeel niet alleen wist maar REEDS had geschreven - op *boekpapier*. Dat wil zeggen dat uit het zelfde huis of gemeenschap rond één en hetzelfde belangrijke belangrijke ontdekking van het verloren gewaande archief van de stad Ronse, er twee (personeel of qua ontdekker) diverse versies waren. Eerlijk gezegd, dat kan ons inziens enkel aan een manke communicatie tussen deze mensen bestaan want wij zien uiteraard in Pee Jee Verstraete de normale menselijke gesitueerde mens of met een zeker mens- en wereldbeeld en dus informatieve of waarheidsselecties, maar geen oprechte bedrieger. Die manke communicatie is eigenaardig is vermits 1) ze samen eten en ontbijten en zo voort en boeken mee publiceren, en 2) beiden behept zijn door iets als geschiedenisbeoefening: PEE JEE als intens schrijver en zijn eega als historica en oud medewerkster aan het Rijksarchief afdeling Ronse (ondertussen is deze afdeling al een hele tijd en definitief gesloten).

Nogmaals enkele woorden rond het waarheidsaspect bij statements of uitspraken of geschriften, hier in zake geschiedschrijving en overigens enkel op een formeel vlak van archiefvinding - dus niet eens omtrent het 'pure' schrijven en beweren. We zeggen van enkele Belgische geschiedschrijvers dat ze geschiedenisvervalsers zijn of met andere woorden, opzettelijk de waarheid ontkennen of, een variante, deze betere of wetenschappelijk meer vruchtbare informatie niet willen kennen. Dat is hier volgens ons zeker niet het geval want er is de juiste versie! In relatie met een vorm van waarheidsgehalte of in een menselijk bediscussieerbare context kunnen ook de twee volgende modaliteiten of aspecten voorkomen:

a) Men kan zich stoemelings VERGISSEN, te goeder trouw natuurlijk MAAR men moet dan altijd bewust zijn dat men, en per definitie in een context van geschiedenis dus van ARCHIEF- OF BRONNENGEBRUIK, op een dag kan worden tegen gesproken, ferm, genuanceerd of quasi niks maar met het bekende 'toch';

b) Daar bij sluit dit aan; dat men zelf, op eigen kracht of zoals het meest gebeurt, of liever zou moeten gebeuren, EVOLUEERT. Men komt tot zgn. betere noem het toch maar beter tot mee rijpe inzichten komen die zelfs totaal of diametraal tegengesteld tegenover de vroegere kunnen zijn!

Terug naar Pee Jee - of was het omgekeerd, enerzijds-anderzijds? Of; tegelijk het een en het andere of tegenovergestelden. We mogen gerede en gerust aannemen dat een veel gelezen dus bestudeerd man als Jee Pee Verstraete geen ordinaire bedrieger is. De man heeft een zeker wereldbeeld en daardoor worden als het ware (ware!) automatisch allerlei selecties gemaakt; sowieso in de keuze der te bespreken onderwerpen, en dan in de mate van bespreking over of van die onderwerpen. Er is dit mooi, existentieel of waardengebonden feit; de man ziet ongetwijfeld zijn Ann zeer graag en daar mogen wij, als doodgewoon misschien zeer zeldzaam eens een hyperklein beetje jaloers maar hoofdzakelijk optimistisch en op opbouwen of op vooruitgang ingestelde mens, alleen en alleen maar zeer blij mee zijn. Het is dus voor de hand en voor het hart liggend dat Jee Pee Verstraete verstrikt is geraakt in wat Kurt GÖDEL bij één van zijn onvolledigheidstellingen als mogelijk heeft aangetoond, zowel "*A + NIET A*" is mogelijk. Maar. Mensen zijn zowel onlogisch, a-logisch (dat bestaat eerder niet maar bon) of logisch. Dat wil ook zeggen nu eens vanuit een economisch of denkeconomisch perspectief er liefst zo weinig of zo rationeel mogelijk mag/moet worden gedacht. Onze hersens gebruiken nogal wat interne logica en sowieso zou men de economie van culturen eens moeten bestuderen, namelijk in zo verre zij zelfde structuren of vormen van denken opbouwen. U opent toch Uw eigen deur en beukt haar niet in, en doet dus bij alle deurachtige dingen zoals ingangsdeuren van overheidsgebouwen, hoewel U - zelf ooit meegemaakt en vogels en andere dieren doen het wel meer - zich kan vergissen want ineens opbotsen (niet inbeuken) op glas, op een glazen deur. Maar ook zijn er andere iets minder maar toch algemeen gelijkende of deurachtige dingen zoals het openen van een boek, dan doorbladeren of echt beginnen met lezen.

Er is evenwel dat extreem belangrijk en volgens ons veel te algemeen onderschat fenomeen op het snijpunt van cognitie en psyche, of de beroemde cognitieve dissonantie. Veel te veel of gewoon allen komt in onderwerpen als - formele - logica enkel de cognitieve consonantie tegen, terwijl ... De meest zgn. puur objectief gezien intelligente menselijke wezens zijn, indien niet totaal psychopaat (een klein deel, minder dan één procent der menselijke bevolking wat wij eerlijk gezegd statistisch beangstigend veel vinden, is psychopaat, en waarbij het is geweten dat zij vooral werken als verkopers en ... advocaten alias advokwaden; wij kennen er ondertussen en jammer genoeg al jaren zo goed als zeker één van, dan nog uit de stal van die goedige, luimige volksvader en ware liberaal Herman De Croo want ...- psssst) gevoelig, hebben diepe of existentiële banden waardoor het denken rond daarbij gerelateerde zaken laat ons zeggen steeds getriggerd wordt, gepampeld, zelfs licht tot dieper en soms allerdiepst gebroken (bij totale ontkenning van een denkbeeld, dat immers totaal niet past bij het voelend wereld/mensbeeld).

In de allereerste plaats is Pee Jee Verstraete een vrij mens als een ander, of is dat alleszins verondersteld of mag dat ten volle zijn al is er iets als immense sociale druk wanneer men zich op dergelijk publiek vlak begeeft, zoals schrijven, schrijven over iets als het eigen volk of de eigen gemeenschap en laat staan over de meer verkeerde of zwarte kant van een zeer aangrijpend en in wezen altijd dichtbij verleden, als WO II met zijn aandeel collaboratie. In die zin mogen we hoe dan ook wel eens de vraag stellen en wie weet door de man op een manier beantwoord zien wat hem nu echt drijft en op een waarlijk bewonderenswaardige manier met extreem veel volgehouden inzet; de Vlaamse en Nederlandstalige gemeenschap zou wel wat meer 'Verstraetes' mogen hebben, ons gedacht. Het persoonlijk leven van Pee Jee Verstraete gaat ons geen barst aan en wij wensen hem en zijn dierbarigen veel geluk en nog vele kindjes id est boeken en brochures, naast gezellige ontspanning en lanterfanten en romantiek. De man en zijn geliefkozige hebben idealiter elk twee dus samen vier ouders gehad en dan weer idealiter opklimmend liefst acht grootouders; tellen we goed? Men zou

denken dat daar minstens één of allicht meerdere bij zitten die iets biografisch interessants kunnen opleveren voor eerst onderzoeker, schrijver en publicist Pee Jee Verstraete en zijn hem ondersteunende ook zo historiografisch gedreven eega, zodat pure bio met smakelijke zelfs interessante want stokdroge anekdotes over de tijd van toen, en zeker de tijd der barre tijden of rondom, voorafgaand, tijdens en tot zeer lang nadien: WO II - voor zelfs langere tijd aan de lopende band uit hun huize lopen. De man spreekt zeker zijn talen maar zwijgt of liever schrijft zwijgend in alle talen daarover, tenzij wij iets gemist hebben want wij zitten nu eenmaal niet als een loervogel op de dichtste tak voor zijn vensterraam van zijn bureel te koekeloeren. Of toch; een voorbeeld van cognitieve dissonantie?

We kunnen onmogelijk van die hoe dan ook indrukwekkende zij het zeer te bekritiseren Vindevogelbiografie hier een grondige bespreking maken, maar twee zaken vallen hoe dan ook op die dus effectief iets met 'psychologie' of met het fenomeen der cognitieve dissonantie kunnen te maken hebben. Ten eerste is er de totale afwezigheid van het oorlogsgebeuren der kinderen Vindevogel, die allemaal maar werkelijk allemaal en dat in zo'n kroostrijk gezin, door het krijgsgerecht zijn veroordeeld - en dus 'dossiers' hebben achter gelaten die nota bene (...) zeer makkelijk zouden verkregen geweest zijn door deze biograaf der vader Vindevogel want door de kinderen Vindevogel persoonlijk aan hem zo konden ter beschikking zijn gesteld. Daar gelaten de jongste zoon Paul die voor het oordeel van het krijgsgerecht te jong was om te veroordelen (niet waar; men had hem allicht naar een verbeteringsgesticht gestuurd + we kennen zo één geval voor Ronse en dat is ook nog voor ons een zwart gat in de Belgische historiografie rond WO II; de straffen tegenover kinderen der zgn. incivieken, om al te beginnen hoe de COO's zich wilden over hen ontfermen ...+ deze precieze zaak zou trouwens zeer dramatisch eindigen in de zelfmoord van Paul in april 1945 in Duitsland, reden voor ons - als eerst moreel denkend mens - dat we de moord op de vader kort nadien nog erger vinden). Ten tweede heeft Pee Jee Verstraete half Ronse gemobiliseerd (we overdrijven een beetje want de allochtonen van met name islamitische omschrijving zijn volkomen afwezig; zouden die mensen ooit één letter lezen van 'onze' vaderlandsche ook gemeentelijke geschiedenis, en vanaf welke generatie gesteld dat het ze een hoofddoek niet automatisch als blinddoek gebruiken?). Maar het moet geheel nou ja bijna gans Ronse zijn opgevallen dat er één afwezige is, Stefaan Van Caeneghem. De man heeft op allerlei manieren nogal wat over moderne geschiedenis van Ronse geschreven met zeer dik inbegrip over de eigen familie met daarbij diepe contacten - positief en ... - met zekere Leo en de Kristen Volksbond. De man heeft ook een niet anders dan vilein te noemen een vitriolen en mogelijks tjokvol cognitieve dissonantie staand stuk geschreven naar aanleiding van het verschijnen van deze biografie, interessant om in een tweede dus volgende uitgave op te nemen en wat men noemt onder de loupe te nemen met allerlei voordehandliggende vragen. Hallo Pee Jee en Stef; wat is er tussen jullie gebeurd, of mocht er om gods ondoorgrondelijke maar voor mensen enigszins te doorgronden redenen niet gebeuren?

Met die cognitieve dissonantie of een speciale als het ware door het diepere ik aangedreven vorm van zelfcensuur, hopen wij inderdaad op de ongeveer slimste mens in België, de immer te goedlachse Jean Paul (herinnert U zich nog?) die een geweldig logicus en zo meer is, en dus dat fenomeen der "cognitieve dissonantie" of het aanschurken van het logische denken bij de diepe psychologie, als gefundenes Fressen zou moeten willen/durven/mogen/gaan/overwegen (te) onderzoeken en bespreken. Overigens werkte de man levenslang voornamelijk op de VUB of een zich Vrije universiteit noemende instelling, waarvan een boegbeeld was zekere Walter Debrock, die een belangrijke rol rond WO II en nadien te Ronse heeft gespeeld, een groot oorlogsslachtoffer en (sorry bijna voor deze nevenschikking) die een enorm grote en overal verschijnende bakkes had - zeker rond WO II -

en wij werkelijk of oprecht geen vrije denker mogen noemen want vol van ... cognitieve dissonantie - of noem het gewoon pure zelfcensuur, tegenover zijn OF (Onafhankelijksfront; in Ronse een tragedie voor geheel de stad en voor vele families de diepst mogelijk ramp - en noem waar op elders want de man was nationaal instructeur of superterrorist), het verzet in het geheel en ga maar even door. We voorspellen dat door deze figuur en andere dubbelzinnige figuren aan de top van met name deze universiteit (zie ook socialist, vrijmetselaar, Ronsenaar, Belgisch toppoliticus en oorlogsschlemiel naast toch oorlogsslachtoffer Eugène Soudan als prof aan de zusteruniversiteit der ULB), haar afdeling in geen decennia in staat is om degelijke geschiedschrijving rond politiek en WO II te BE te produceren, wegens pure zelfcensuur. We geven toe dat we doorheen onze denkevolutie of tijdens onze onderzoeksodyssee rond politiek en WO II zelf wat harde noten hebben moeten kraken, of voortdurend noten of kiezelstenen in onze kousen hebben gevonden zodat de marsrichting, uiteraard dikwijls aangenaam tot onzeker tastend want zoekend maar met een vorm van intuïtie en geloof in 'mogelijkheden', ook psychologisch of mentaal of existentieel niet eenvoudig was of persoonlijk, niet alleen op vlak der gezondheid, een prijs had. We schrijven nu eenmaal niet over de wereld van die magische Anton Pieck. We menen dat zekere Pee Jee Verstraete af en toe of meer dan dat, de vreugde van het samen zijn en leven met zijn Ann A. op de hoogste plaats stelt, en daardoor DUS (logica) zekere compromissen noem het dan maar, moet of wil maken, inhoudelijk gezien binnen de gekozen biografische onderwerpen, en dan ook; bij de pure keuze of vooraf, van de onderwerpen ter onderzoek ende publicatie

We begrijpen dat het op onze beurt vilein kan overkomen (maar het dat absoluut niet is!!!), maar de ware intellectueel moet bijna tot zelfdestructie op persoonlijk welbevinden toe, altijd proberen op metaniveau dus op dat operationeel denkniveau te blijven denken, dat betekent de eigen denkresultaten te proberen blijven evalueren ergo zo mogelijk aan te passen. In die zin dus, in die oprechte en ook puur democratische zin of noem het ook zekere liefde voor waarde/gerechtvaardigheid, kunnen wij echt niks anders dan het deel over zekere cognitieve dissonantie rond Pee Jee Verstraete en zijn Vindevogelbiografie afsluiten op deze manier. We gaan niet nog een derde keer (dus) dat een citaat weergeven maar dus (logica) wel degelijk dat citaat nu parafraseren, in de vorige streng filosofisch eisende zin:

"*Verstraetes grootste bedekking is zonder meer het verzwegen archief rond de familie van Leo Vindevogel. Als eerste vorser en biograaf durfde hij het niet aan dit deelarchief toch te raadplegen. Hierdoor krijgt elke lezer een tekortschietend beeld van Vindevogel*."

Naar dus toch - haha - dit voorbeeld:

"*Verstraetes grootste ontdekking was zonder meer het verloren gewaande oorlogsarchief van de stad Ronse. Als eerste vorser en biograaf kon hij dit uitgebreide archief raadplegen. Hierdoor krijgt de lezer een totaal ander beeld van Vindevogel*."

Met andere woorden: elke intellectuele prestatie zoals het schrijven van geschiedkundige teksten en zeker rond een onderwerp als "*politiek en WO II te BE*" zou moeten dit soort vraag stellen, uiteraard of liefst op een zelf diplomatiserend of maximaal zelfbeschermende manier. Want. Niet alleen is er het wettelijk/absurdelijk/onbegrijpelijk/onnavolgbaar archivalisch beleid in dit land waardoor ongeveer niemand weet wat mag en niet mag worden ingezien, besproken en beschreven. Er is sowieso iets als 'kampen' of twee zijden; zwart en wit. Wij hebben - oei glad ijs - een hoofdmedewerker van het college der p-g of de houder en toelater der inzage dus gebruik van krijgsdossiers, zelf tegen ons dus horen zeggen dat "*Men alle*

zwarten tegen de muur zou moeten hebben zetten". Dus; België juridisch zij het dus informeel (...) sprekend. wat een beschamelijk moreel, politiek en intellectueel niveau. Maar dat laatste - zwart/slecht versus wit/goed - zijn wij zelf nu eens stilaan maar ferm aan het doorbreken want er is veel en vele meer nuance, waarvoor we weliswaar veel meer tijd nodig hebben om al die manuscripten met verzwakt gestel af te gaan werken maar waarvoor al én en ander te lezen valt, zij het dus maar op onze webzaait - die zeer gezellig door alle historici en ook door Pee Jee Verstraete werkelijk deskundig koddig wordt verzwegen.

We vermoeden uitermate sterk, neen, we zijn zeker, dat PEE JEE niet zoals bij ons is gebeurd dergelijke vorm van waarheidsfolie pleegt, of bij wijze van spreken zelfs voort durend (voortdurend) "*A + NIET A*" gebruikt en de lezers presenteert. In dat geval zou het met zekerheid een bedrieger of vervalser mogen of moeten worden genoemd. Dat wil wel zeggen dat we nog steeds verontschuldigingen verwachten.

Daarmee kunnen we eindigen met onze beschouwingen over de omgang met iets als een waarlijk belangrijk fenomeen als waarheid door Pee Jee Verstraete, met één toevoeging uit de latere tijd die blijkbaar ook onwrikbaar of eeuwig lijkt - niet alleen tegenover ons maar met veel grotere betekenis, voor iedereen met interesse niet alleen in Leo Vindevogel en Ronse en WO II, maar in het gehele politieke verhaal WO II. Steeds dezelfde veelschrijver - en dat is waarlijk niet pejoratief bedoeld en wel integendeel!!! - Pee Jee Verstraete schrijft geregeld stukken rondom WO II en nog meer in het interessante internetmagazine DOORBRAAK, en daar eens over een ons inziens uiterst betwistbaar zo niet meervoudig schandelijk artikel van historicus Nico Wouters rond Leo Vindevogel een stuk losliet (het puur bedrog ervan moeten we nog steeds volledig afhandelen in ons werk rond Woekerhandel), waarin hij eerder lof zwaaide alsdat hij in een Frans-Kortrijkse colère had mogen schieten, heeft daar - of elders? - blijkbaar geen kennis van ons 'later' werk dan onze welwillende bijdrage aan zijn biografie. Blijkbaar is ons geschreven of ten minste losgelaten werk rond WO II en Ronse, dus ook intens rond Leo Vindevogel, en dat slechts op een eigen website staat, geen enkele aandacht waard of het bespreken niet waard; totale afzijdigheid lijkt de ... boodschap. Pee Jee Verstraete, die zich wel eens graag meesmuilend zo niet cynisch uitliet over wat men het inteeltig karakter van de Vlaamsche historici kan noemen, zoals ook met zijn Vindevogelbiografie is gebeurd - zie net zaak Gita Deneckere, een zaak die hij nota bene ook nergens blijkt aan te halen - sluit zich dus blijkbaar aan bij wat ondertussen al tien jaar lang of vanaf 2015 met ons werk gebeurt, niet te vergeten als officieel doctoraat begonnen. Prachtig toch deze oecumene tussen rechtse en zgn. progressief denkende historici rondom politiek en WO II in althans Vlaanderen (enkele Nederlanders zijn ook al recent op de hoogte van ons werk en zwijgen eveneens als vermoord - mensen, wat zijn wij een koele moordenaar geworden!). Het toont eens te meer aan dat nadenken en schrijven rond het thema politiek en WO II een uiterst delicate zaak is die men niet eens een evenwichtsoefening van een trapezist kan noemen. Technisch zeg archivalisch dus bronnenbevoorradelijk of inhoudelijk is opzoeken, nadenken en schrijven en publiceren rond het thema politiek en WO II zeer, zeer gehandicapt tenzij met name betrokkenen zelf memoires, dagboeken e.d.m. hebben nagelaten - wat bij Leo Vindevogel voor WO II niet het geval is dan toch en bijna ironisch zeer uitbundig in zijn talloze redactionele stukken in 't Volk doorheen 1940 - 1944. Door wettelijke redenen MAG in dit land IN ESSENTIE NIKS over de laatste honderd jaar (2026 - 100 = 1926) worden én gedoceerd én gepubliceerd, in geschreven en gesproken woord. We waren dan ook bij wijze van spreken als kind blij - ook wij blijven nog iets als mens - dat minstens rijksarchivaris Karel Velle tevens prof in dat vakgebied der archi... enfin archiefonderzoek, ware het dan zuiver informeel of per mail, zijn bewondering voor ons werk heeft uitgedrukt bij de eerste loslating van onze politieke stambomen rond Ronse - in 2023.

Van het rechterfront of Pee Jee Verstraete geen nieuws dus. Van het linkerfront ... Is er een trouwens een middenfront? Tegelijk is dat isolement ook prettig want ...

Pee Jee Verstraete en de waarheidsopvatting van Gita Deneckere en de stad Ronse: kleingeestig naast schijnheilig.

Edoch weer eens, wij moeten nog iets verrassend niet verrassend zij het zeker meelijwekkend en ronduit beschamend zeggen, dat dit boek - deze biografie van Vlaams-nationalist en veel/diep/schrijver Pee Jee Verstraete - met absolute zekerheid de toen erop volgende Oscar Delghustprijs der stede Ronse had mogen/moeten winnen, ofte de vijfjaarlijkse stedelijke prijs voor lokale geschiedenisbijdragen. Die prijs is zeer nota benig vernoemd naar een groot tegenstander van politicus Leo Vindevogel zij het ook een tijd coalitiegenoten naast beiden in essentie mensen met dezelfde levensbeschouwing, het geloof in Christus. Pee Jee Verstraete was ondertussen niet van gisteren in Ronse en wist wat er prijzig zat aan te komen en heeft derhalve braaf het reglement indachtig aan al diens voorwaarden gevolg gevend, zijn kandidatuur voor het winnen van deze prijs gesteld. Dat gebeuren is wat uit het oog van het hart der Vindevogelstormen verloren geraakt want ... De man, we bedoelen nu Oscar Delghust, is voor ons nog en beetje mysterie zij het een 'beetje'? Van hem weten we tot op heden nog steeds niet hoeveel gram Nederlands hij ooit verwerkt kreeg en was vermoedelijk wel het prachtig, sappig, en uiteraard zeer volks dialect machtig. En. Hij was ook al via zijn eeuwige gade de schoonbroer van de decennialang zeer machtige Michel Portois, secretaris dan voorzitter der machtige Handelskamer van Ronse en Omstreken (in een tijd dat Ronse alleen al één der topcentra in het land was op vlak der zeer belangrijke textiel) en een man die zgn. één der enigen was die op het krijgsproces van deze Leo Vindevogel iets positief of zowaar pro voor de beklaagde kwam zeggen, iets wat wij ten stelligste moeten ontkennen. Michel Portois of ook schoonbroer van Oscar Delghust was ook al zonder twijfel op vlak van de textiel of - nogmaals - één der belangrijkste sectoren der Belgische economie, een absolute of topcollaborateur, vergelijkbaar véél erger of oneindig véél dieper/breder/efficiënter/....eer Duitsdienend in de zin zoals we uit bronnen tot nog toe weten, dan bijvoorbeeld: Leo Vindevogel als oorlogsburgemeester en redacteur van zijn weekblad. Het naar verluidt zeer lijvig krijgsdossier rondom 'zijn' organisatie de Handelskamer, is uiteraardelijk zeer netjes geseponeerd en mogen/mochten ook wij nochtans zeer gierig ernaar, niet inzien; begin zo maar eens 'moderne' geschiedenis te schrijven!? Leo Vindevogel werd trouwens ook door dat zelfde krijgsgerecht ook geseponeerd noem het gerechtelijk niks anders dan vermoord; wat een klucht- of schandelijk proces, voor wie, zoals ons, zeer grondig ALLE stukken ervan heeft bestudeerd - en uiteraard, een gevoel voor primaire of liefst secundaire tot en met tertiaire rechtvaardigheid heeft. We mogen zeggen dat we historisch en politiek Ronse in die tijden rond de publicatie van deze Vindevogelbiografie door en door kenden, formeel als het ware en zeker ook informeel. Met de gebruikelijke intriganten, onder meer bezig met cultureel beleid. Deze prijs werd dan aan een winnaar geschonken, U zou zeggen een eerder tautologische opmerking, die er echter in werkelijkheid niet eens één was en ook al, er helemaal geen had mogen zijn want er niet eens aanwezig had mogen zijn. De winnaar werd Gita Deneckere, over het algemeen een uitstekend historicus pardon - want zelfs een academisch gevormd historicus en zelfs nog zelfser, professor in deze materie en zowaardelijk de UG vroeger en ook voor haar, de RUG. Ze had een zeker interessant artikel geschreven - we moge U herhalend wijzen op het woord "artikel" - rond zekere (zeker volgens gerechtelijke bronnen, uit het parketarchief Oudenaarde) gebeurde pedofilie van paters dus geestelijken of bij wijze van spreken dubbele christenen te Ronse, pakweg een kleine eeuw geleden of min of meer aan de vooravond - toch - van WO II. We hebben dat gelezen en erover nagedacht en zo verder. We hebben de dame zij het met zeker voorbehoud in ons

hoofd - want soms zijn we zeer diplomatisch - proficiat gewenst en nog een beetje extra informatie gevraagd, al viel de onmiskenbare christenhaat in haar artikel op - weer eentje en misschien wel van de laatste generatie ter zake, van die zogenaamde progressieven die elke morgen een kaloot tussen hun boterham moeten leggen, en daarbij perfect (?) aantonen dat ze niets weten wat er aan moderne theologie bestaat, zoals bijvoorbeeld het werk van een Edward Schillebeeckx of een Roger Burggraeve. Maar nu is het wel te zeggen dat zij deze prijs totaal niet had verdiend en DUS deze prijs naar de Vindevogelbiografie van Pee Jee Verstraete had MOETEN gaan, hoeveel interne of terechte kritieken bijvoorbeeld een specialist als ons - van toen en nadien kg extreem veel meer - erin had/heeft gevonden (veel, zeer veel en niet alleen op details). We vonden en vinden het maar merkwaardig dat zowaar een prof of een professioneel historicus, die totaal geen wortels noch wat anders heeft met de dierbare stede Ronse, daar een vijfjaarlijks dus per definitie en metafysica eerder zeldzame prijs kan krijgen of daar sowieso aan WIL/WOU meedoen. We vonden en vinden dat gewoon minnetjes en krijgen er nog plaatsvervangende schaamte voor - hoe degelijk het artikel ook (op details na) ook was (het zou er ook nog aan hebben gemankeerd). Bovendien was het slechts een artikel en onderzoeksgewijs en qua geschiedkundig belang, werkelijk niet te vergelijken met deze uitgebreide biografie rond Leo Vindevogel (die alles behalve alleen het oorlogsgebeuren en meteen het daadwerkelijke einde van deze man behelsde; sommigen schijnen dat zeer opzettelijk niet te willen zien!!!!). Al was het thema van kindermisbruik bij geestelijken te Ronse natuurlijk zeer belangrijk - want schokkend en voor ons, die het moderne Ronse toen al zeer intens zij het nog onvoldoende hadden bestudeerd, een diep onaangename verrassing ook bij de 'algemene' kennis rond kindermisbruik in de Belgische kerk. We zijn quasi zeker om niet te zeggen dubbel en dik hoewel we ons niet teveel dik meer mogen maken rond al dat menselijk intrigegedoe, dat vanuit 'Ronse' zelf en noem het dus geschiedkundig annex politiek geïnteresseerde kringen, een ABSOLUUT VERBOD - in het Spaans "*No pasaran*" of voor de meest extremen en "*Njet*" - op een mogelijke prijswinnaar Pee Jee Verstraete is opgelegd, uiteraard zeer inhoudelijk achter, onder en boven maar niet voor de schermen dus totaal ondemocratisch en we zwijgen nog eens over de wetenschappelijke 'waarde' van zo'n verbod. Dus; Gita Deneckere is GEKOZEN of opzettelijk uitgenodigd om dus ineens ook te komen winnen, allemaal dus op voorhand of voor zelfs de bekendmakingen van de deelname aan deze prijs bedisseld of ten hoogste en dan ter paniekmomentigste op het moment der bekendmaking der kandidatuur van Pee Jee Vee omtrent Viii, reeds op voorhand nog steeds, nogmaals om deze prijs daar en toen te winnen. Sterk vermoedelijk was, indien deze Vindevogelbiografie toen niet was klaar geraakt of er gewoon nooit was geweest, een bij wijze van spreken 'eenvoudige' Ronsenaar bekroond geweest met een plaatselijk historische studie. Een knappe studie van haar maar menselijk en als socialiste - mevrouw staat aan het hoofd van het socialistisch archief van het Amsab - gewoon flauw om niet te zeggen beschamend om daar aan mee te doen. Ondertussen, of meer precies vanuit het Anno Domini 2024, weten wij met stellige zekerheid dat ook Gita Deneckere haar rol speelt in de geschiedenisvervalsing rond de moderne vooral barre tijden als daar dus zijn WO II. Daarover binnenkort in een volgende studie op dit deemoedig webzaaitje meer. Men kan dus zeggen dat ook een prof geschiedenis, een persoon die wordt BETAALD door een gemeenschap op meer dan behoorlijk niveau (die mensen genieten als ambtenaren anciënniteit terwijl zij meestal verminderen van kwaliteit - en niet weinig! wat begrijpbaar is want gezien de Gausscurve en al langere tijd veel te veel studentjes) om op het HOOGSTE en MEEST INTEGERE niveau aan geschiedschrijving te doen, dat nu niet doet - lees straks onze ...- maar daar reeds opvallend genoeg ook niet.

Bij deze hebben wij ten aanzien van de zgn. amateur historicus Pee Jee Verstraete helemaal niks recht te zetten, wel eerder in tegendeel. Maar zoals zekere Remi Donckerwolcke, door

met name vooral socialisten en zekere leden van het antifascistisch 8-meicomité van Ronse zeer, zeer goed gekend, het ons op een dag over ons onderzoek rond Ronse en politieke en WO II zei: "*Je zoekt de waarheid*". Inderdaad, niet gemakkelijk of zeer, zeer moeilijk of in zekere zin altijd behoedzaam en tastend, zelfs bij het dikwijls of bijna voortdurend provocerende. Niet makkelijk zoals wat verder zal blijken rond de vader van deze Wilhelmina, en onze latere hypothese rondom zekere Marius Ronse; leest U graag of aub verder. Bij deze willen we nog een lans breken voor moed en echte vrijheidsbeleving, zoals wij die door onze moeder en zo meer zijn bijgebracht, al hebben wij dit vermoedelijk breder cultuur-genetisch mee ook mee gekregen en hebben wij inderdaad mee gekregen door een figuur waar Gita Deneckere in haar artikel blijkbaar ondanks alles op moest schimpen, zekere Christus - die, in haar geval, nooit heeft gevraagd de kinderen tot Hem te laten komen, op de manier zoals Gita Deneckere via gerechtsdocumenten heeft geschreven door Zijn volgelingen die dus op die manier Zijn zaak hebben verraden. Want dat hebben wij en blijkbaar zeer veelvuldig moeten vast stellen; dat zgn. of althans zich publiek wel eens vrijzinnig noemende zowaardelijke intellectuelen, als het er nu eens 'echt' op aankomt, alles behalve vrije denkers zijn - maar dus halsstarrige onvrije of hun eigen specifieke groepsbelangen verdedigende ... - zeker en zeer opvallend te Ronse, zowel tijdens als na de bezetting zoals in de kwakkelfiguur van een Walter Debrock. Noem het toch ronduit oprechte denk- en handelingsslaven. En dat, hoewel we veel, zeer veel niet begrijpen dus (sic) afkeuren in woord en handelen van zekere Leo Vindevogel, mogen we zeggen dat hij wat 'zijn' oorlogsburgemeesterschap betrof, niet alleen werkelijk dag en nacht en uiterst efficiënt voor 'zijn' stad heeft gewerkt, maar ook tegelijk slaaf en tegelijk vrij denkend mens was - zoals in zijn bijna wekelijkse editorialen in 't Volk van Ronse. Een bizar en historisch en ook wijsgerig intrigerend figuur die Leo Vindevogel, niet zomaar in één gat te vangen. En vooral of ook; niet te vangen in of te hangen aan een prijs gewijd aan een man die als politicus en niet te vergeten als dokter in de geneeskunde vermoedelijk nauwelijks het Nederlands of de taal van het grootste deel van zijn volk/publiek beheerste, en misschien aan der ervaring WO II vooral, de schoonbroer was van één der ronduit zekere maar as such officieel en ook door de professionele Gita Deneckeres van deze kleinzielige Belgische wereld compleet zeg vooral opzettelijk genegeerde want uiterst schijnheilige figuur, politiek en moreel: advocaat, nobel christen, gezinsman, nijveraar en enorme economische zo niet zelfs militaire collaborateur Michel Portois; zie volgende en elders in onze aan WO II gewijde teksten.

<u>Wilhemina Vindevogel en onze waarheidsopvatting: voorzichtig maar opvoedend.</u>

<u>In feite hebben wij voor één keer onze rol van interviewer OMGEDRAAID,</u> kwamen wij met een statement zelfs een vorm van belofte .."*Het spijt ons dat U pa wel ... maar zeker niet ... terwijl ... onwaarschijnlijk veel meineden en semi-meineden*" ... daar gaan wij, als dus iemand die geen begrip heeft voor wat Uw pa heeft gedaan, politieke collaboratie, over getuigen .... = voor de geschiedenis + voor U en Uw dierbaren hun vorm van gemoedsgesteldheid ....

Eén en ander was absoluut of de kern- zeker de startbedoeling van dit onderhoud van ons met deze dame, deze dochter 'van'. We wilden haar zeggen, wat diplomatisch was voorbereid aan telefoon via kameroet Ronny Hantson, dat haar vader 1) zeker een straf had verdiend voor zijn politieke collaboratie (men had hem best politiek voor lange tijd moeten uitschakelen) + 2) dat zijn krijgsproces uit algemeen rechtvaardigheidsgevoel en zelfs met een minimum aan kennis van wat recht noemt, een pure schande was en dat het vol zat met meineden en wat wij ondertussen al een tijd noemden, semi-meineden. Zoals die van Michel Portois, de enorme schijnheiligaard, om te zwijgen van de - uiteraard belastende - verklaring aldaar van stadssecretaris en zgn. verzetsman Robert Delobel, zonder de allerminste twijfel één der

grootste oorlogscriminelen van Ronse en WO II zij het dat hij er niet in geslaagd is alle geplande moordpogingen succesvol te laten doorgaan. Zelfs waar die niet aan het liegen was, was hij aan het bedriegen; begrijpt U; deze man had daar op zijn best - echt op zijn rechtsbest - met de Belgische handboeien mogen komen getuigen! En nog wel iets van deze laat ons zeggen door hard onderzoek gesteunde en door een minimaal vorm van rechtvaardigheidsgevoel gestuwde opmerkingen. We zijn nu 'minder' van 'geest' maar we zien nog de "*Ja?*" zeggen en soort knikken van dame Vindevogel toen wij ons introducerend lesje min of meer vriendelijk begonnen af te rammelen, met dus de intro dat "*haar vader zeker een straf had verdiend ...*" maar, aub Wilhelmina liet ons dus niet volledig uitspreken "*Maar zeker geen doodstraf want ....*" En dan konden we ongestoord(er) spreken.

Het was ook daarom dat wij dochter Sarah, een meisje met zacht uitgedrukt fabelachtige en dat doorheen drie talen uitgevoerde rechtenstudies achter haar steeds te magere of dunne rug, hadden meegevraagd om iets van rechtvaardigheidsgevoel in zo'n extreem belangrijke en overigens nog steeds levende 'casus' hebben mee gevraagd: recht rond leven, in dat geval ook rond de dood. Je moet g...e zeker van je stuk zijn om te oordelen over van-alles-menselijks, laat staan over leven of dood terwijl dat soort recht van het krijgsgerecht ook totaal niet was geïnteresseerd in een laat ons zeggen politiek genuanceerd tijds- dus persoonsbeeld. En zij en Ronny Hantson kwamen blijkbaar ook goed overeen, en Ronny zelf was daar omwille ... Ach, hij zal er wel later eens over schrijven vermoeden we en we wensen hem oprecht veel succes. Alleszins moeten wij zeer hartelijk danken Ronny Hantson voor zijn aparte medewerking want na dit eerste bezoek hebben wij nog wat energie gehad voor een tweede - met ook Ronny Hantson erbij - terwijl het licht aan het uitgaan was in onze geest. Op zijn eerste volledig afgenomen interview van Wilhelmina Vindevogel, wel met alle vragen voorbereid door ons, lagen wij naar ons gedacht en uiteraard verste der verre hopen te sterven, maar het was slechts een soort ernstige crash van ons brein die wel structurele gevolgen zou hebben, zoals tot heden en tot ... nooit meer naar de cinema, nooit meer fietsen, nooit meer deftig kunnen schrijven en monastieke, zo compleet mogelijke rust behouden - omdat we dus nog wat zelfs met in eerste instantie oneindig veel metathiserende typefouten (iste in plaats van iets), nog wat kunnen schrijven, over kunst, vrouwen en uiteraard over ons dierbaar stadje Ronse, met zijn barre tijden rond WO II. Voor ons was het onderhoud met Wilhelmina Vindevogel letterlijk historisch want het was de allerlaatste keer, niet alleen dat we iemand van haar generatie of wat jonger rond Ronse konden interviewen, maar ook, zowat de laatste keer dat we enigszins ingespannen naar eender wie dan wel ongeremd naar de vogels konden luisteren. Een bijna Bijbelse ervaring, maar uiteraard zeer vervelend want wat gaven wij graag les en wat deden wij graag dit soort historisch/politiek onderzoek, onder meer via interviews. Het betekende ook concreet dat de data der twee zussen Vindevogel die nog leefden, en waarvan wij dus hun data van Wilhelmina Vindevogel kregen, helaas nooit meer konden worden bezocht. We vermoeden dat alle drie zussen ondertussen ad patres (sic) zijn gegaan maar ook dat hebben wij tegen Wilhelmina Vindevogel op ongeveer deze manier gezegd: "*Allicht zal jij sterven voor ons maar we kunnen U verzekeren dat wij, hoewel we na al die jaren intens onderzoeken en nadenken rond politiek en WO II geen begrip hebben voor politieke collaboratie, zekere (in de zin van "sure") waarheid rond Uw pa zullen beschrijven ende meedelen, publiek*". Bij deze hebben wij reeds voldoende ons woord gehouden - en een stichtelijk voorbeeld gegeven voor onze dochter, met een laat het ons eerlijk zeggen studie rechten die veel belooft en tegelijk het andere; bestaan er doorheen zowat de gehele Westerse geschiedenis groter maatschappelijke bandieten of witteboordencriminelen dan nogal wat advocaten/advokwaden en notarissen ... - geen vraagteken!!!

Bij deze rest ons nog posthuum tegenover haar - vermoeden we - en dan toch tegenover haar getuigende zoon die zeer toevallig ook Leo was genoemd en nog noemde en hopelijk ook nog noemt, deze extra noodzakelijke opmerking te maken. Een mens evolueert of zou mogen evolueren, zeker als hij zaken onderzoekt en zeker in zake andere mensen en hun daden en gedachten. Wij zijn vooral als wijsgeer opgeleid en dat betekent twee zaken. Ten eerste, wij hebben een wereldbeeld dat niet intern is gestoeld op het gebruik van bedrog, en wel integendeel als het ware 'graag' bedrogtechnieken van anderen gaat aanduiden en zo mogelijk formaliseren. Zoals wij ondertussen al zes jaar mogen vaststellen, staan wij daar diametraal tegenover juristen allerhande, die graag werkelijkheden vervormen naar hun goesting en zelfbelang (geld en machtsdrang, wat zijn die mensen zelfvoldaan en kijken zij quasi allemaal neer op niet juristen, zelfs als die zoals wij een reeks aan hogere diploma's hebben - werkelijk verbijsterend). Academische historici worden iets als "*historische kritiek*" aangeleerd - een cursus die wij hadden in het eerste jaar Pol & Soc en waar wij eerlijk gezegd geen barst van begrepen, van nochtans anderzijds een internationaal vermaard historicus in de Middeleeuwen - maar wij hebben door zeer lange en volgehouden studie van de moderne geschiedenis van dit land, duidelijk vast gesteld dat deze historici noem het levensbeschouwing of ideologie laten voorgaan op wat zij nota bene tot de kern van hun eigen opleiding besschouwen; het kritisch omgaan met hun materie, de geschiedenis, die zeer overigens helemaal niet 'hun' materie is maar die zijn quasi volkomen institutioneel monopoliseren - zoals bijvoorbeeld ook Pee Jee Verstraete 'slechts' een amateur historicus is terwijl die sowieso de evenknie zo niet beter is dan ... academische ... euh ... 'collega's'. Ten tweede zijn wijsgeren quasi uitsluitend bezig met teksten of gedachten. Uiteraard wordt af en toe eens iets 'nieuws-ouds' gevonden, als bijvoorbeeld een opgedoken fragment van Plato die zei tegen ... - we zeggen maar wat. We zijn dus - excuseer - denkers, luisteraars en sprekers naast schrijvers - of nogmaals, bezig met gedachten in uitgesproken en neergeschreven woorden. Wij hebben pardon hadden dus nul komma nul ervaring in want absoluut geen noodzaak in het bezig zijn met bronnen, met archieven en soms alleen maar met interviews. Dat betekent dat wij, eerder stoemelings gerold in dat ondertussen ons bijna verwoestend onderzoek rond de geschiedenis, of een geschiedenis van politiek en WO II, zodat we zeker moment in echte archieven moesten duiken. We spreken daarover in een andere tekst straks op onze deemoedige webzaait. Dat betekent dan ook en voor alles omdat wij ongeziene inspanningen hebben gedaan, met name om ALLE soorten archieven want politieke gezindheden (ruw gezegd wit en zwart maar het gaat zeker verder) aan bod te laten komen, dat net daardoor als het ware onweerstaanbaar zoals een mist opkomt - of nadien liefst de zon - er ander licht op de zaken begint te verschijnen. Zekere BeeDeeWee heeft het ons nog eens en uiteraard informeel gezegd; "*Je evolutie is nauwelijks bij te houden*", of iets van die aard En inderdaad, we zijn naar die zeer fijne vrouw Wilhelmina Vindevogel gestapt met nota bene aan onze zijde ook op dat vlak twee getuigen, om haar iets grondigs of fundamenteel positiefs te zeggen; dat haar vader weliswaar ... maar ook toch .... + ... Maar ook ...

Later, later, toen we sowieso door neurologische problemen geen interviews meer konden doen en zo meer, hebben wij 'iets' bij gevonden, en dat niet in het minst bij wijze van spreken dankzij onze introductie van de techniek of theorie der politieke genealogie. Die wordt dus door onder meer en vooral de Gentse geschiedenisschool ondanks onze start ter zake in 2013 rond deze techniek met een doctoraat, compleet sinds 2015 dood gezwegen, allicht (...) omdat het een veel rijkere of meer vruchtbare wetenschappelijke aanpak is dan het vlaggenschip van deze geschiedenisafdeling, de prosopografie of groepsbiografie. Hoe dan ook, wij hebben de HYPOYHESE en wel MOETEN lanceren over de dus mogelijke en indien juist zeer kwalijke band tussen Leo Vindevogel, de eeuwige vader van ook deze Wilhelmina Vindevogel, en de werkelijk onbegrijpelijk extreem gevaarlijke Ronsese topzwarte Marius Rose. Die werd begin

augustus 1944 door het georganiseerd veerzet - allicht toch - geliquideerd en zelfs het Belgisch krijgsgerecht kon een dode niet doen spreken. Zie in onze politieke stambomen in onder meer of vooral bij de familie Vancoppenolle15, waarbij we voor de daar weliswaar zeer lange bespreking rond Leo Vindevogel, op een dag de hypothese kregen en dan moesten verwerken over de mogelijke band tijdens de bezetting (wanneer anders) van de oorlogsburgemeester met de extreem gevaarlijke colla Marius Rose. Inhoudelijk of geschiedkundig en nu bijkomend voor ons MOREEL, betekent deze hypothese zeer veel want is zeer negatief geladen. Indien één en ander waar zou zijn, dan is de politieke oorlogsverantwoordelijkheid van Leo Vindevogel oneindig veel groter zeg inderdaad pakken negatiever. Het zou dus (gesteund door allicht nu niet mogelijk gemaakt historisch onderzoek.. de politieke verantwoordelijkheid van Leo Vindevogel als oorlogsburgemeester voor ongeveer alle jaren waarin Marius Ronse (1903 - vermoord door verzet, 09 augustus 1944) opereerde, allicht geheel 1940 - 1944 en zeker bij talloze arrestaties en andere verklikkingen en ook als tussenpersoon tussen het textielpatronaat van Ronse en omgeving met de Duitse afnemers, veel oneindig veel vergroten of verscherpen. Het zou steeds hypothetisch het uiteindelijk moreel en politiek oordeel over oorlogspoliticus Leo Vindevogel extreem in zijn negatieve balans kunnen doen kantelen, waarin het o ironie juist door ons onderzoek want tegen ongeveer alle stromen in, meer positief geworden was. DAT wisten wij of dat dachten wij toen zeker NOG NIET en hadden we dus niet kunnen 'verdisconteren' in onze ontmoeting ten aanzien van deze dame - begeleid door haar zoon, zekere Leo. "*Proper, eirrem moar ierlek*" ("*Proper, arm maar eerlijk*") zei ons moeder als de leuze van het Dendermondse Vestjesvolk (Het Vestje of de buurt aan en rond de Oude Vest was één der belangrijkste volkswijken van deze stad, overigens stedenbouwkundig zoals in zoveel steden deskundig kapot gemaakt - men gaat nu eens drie bomen en een streepje water introduceren, als decennia te laat en te doekig voor het bloeden) waar haar grootouders deel van uitmaakten. men mag denken van ons wat men wil maar wij hebben altijd zo proberen leven en zeker (meer?) in deze gigantische onderzoeksodyssee. WE WILLEN DUS HIER en allicht wat deze indrukwekkende dame betreft, ons gezicht niet redden want we zijn het niet verloren. Een mens ook of vooral een echt of integer en hardwerkend onderzoeker evolueert nu eenmaal. We hebben zeer duidelijk hetzelfde van onze zgn. (eerste informele dan formele) promotor BeeDeeWee niet mogen meemaken (we worden het stilaan meer dan beu dit af en toe te herhalen en moeten er straks nog een apart artikel aan ... euh ... wagen); het kostte ons praktisch en emotioneel veel miserie naast en passant een doctorstitel maar we kunnen en dus ook t.o.v. Wilhelmina Vindevogel en ideëel - ook - tegenover haar vader .... iedereen recht in de schoenen staand in de ogen kijken .

We hebben al iets verteld hoe wij daar zowaar met twee andere getuigen kwamen en Wilhelmina met haar zoon Leo aanwezig; die andere Leo was als we ons zo mogen uitdrukken, ook op zijn en hun manier aanwezig; voor ons indrukwekkend toch want het was bij wijze van spreken voor ons, die al tienduizenden bladzijden dossiers had doorgenomen over die barre tijden, bijna een ontmoeten met de geschiedenis zelf. Het spijt ons te moeten zeggen maar wat jammer natuurlijk dat we met Leo Vindevogel zelf geen interview hebben kunnen houden ... Maar dat geldt ook al voor krijgsauditeur Gaston Stevigny en zeg maar honderden en honderden anderen, betrokken in deze barre tijden. Wilhelmina dus.

U begrijpt dat het moreel gezien no done is en ook technisch gezien zeer moeilijk, om quoteringen te geven aan de geïnterviewden - door ons dan nog, of teveel betrokken of een vorm van juridisch toch, onverenigbaarheid - van hun levendigheid of mate van interessant of belangrijk zijn, en dies dergelijke. Alleszins was deze dame Wilhelmina zo jong als iets, werkelijk verbluffend voor iemand die objectief want op de schaal van Richter bijna negentig

jaar - oud? - wa: verbluffend! En zeer aangenaam. Dit was nu werkelijk niet een geslagen laat staan extreem bitter mens, maar gelukkig een zeer sterke, levendige en aangename, zorgzame en voor haar leeftijd simpelweg maar o zo aangenaam om zeggen mooie vrouw. Ze legde wel eens iets uit, stelde ook al eens een vraag over onze ... vragen wat merkwaardigerwijze nooit iemand deed, naar we ons herinneren. Als dat geen levendige en kritische geest was (zie verder anekdote met protestantse kerk). In deze (twee) interviews waren wij rapper moe dan zij. Een voor ons allen en zeker voor haar zoon pakkend moment, was effectief haar begin over het einde in Duitsland van haar jongste broer. Zelf waren we zo verbluft dat we niet eens als het ware spontaan als ondertussen ervaren interviewer, juist helemaal niks konden beginnen noteren; dat zouden we dus ook niet hebben aanvaard - sterk vermoedelijk. Hoe dan ook, niks genoteerd, niks onthouden en deftig - vergeten, de inhoud dus. Wilhelmina had een merkwaardige sterke 'combinatie' tussen aanvaarding (we moeten verder met het leven) en een zucht naar soort openbaring van de waarheid (waarvoor wij principieel zijn gekomen de eerste keer.

Uiteraard was zij op haar hoede, met name omtrent al het uniformeel gedoe van AL haar en haar broers (misschien alleen de jongste niet maar wij vonden wel iets speciaals terug) en zusters. We hebben eigenlijk NIKS bereikt aan informatie over de zwarte of Nieuwe Orde-engagementen van haar broers en zusters!!! Voor alle duidelijkheid hebben wij het - gehele - krijgsdossier van haar vader doorgenomen, en zeer goed, ons gedacht. En hebben ook het kleine krijgsdossier tegen haar broer 'Jef' of Jozef onderzocht. Wij hebben ook het - werkelijk verbijsterend of ontluisterend - sekwesterdossier rond haar vader/familie annex medeveroordeelde Octaaf Goebeert doorgenomen; pffff. Een relatief dik dossier (ongeveer tweehonderd bladzijden) en geloof het of niet; het vonnis van de correctionele rechtbank van Oudenaarde zit erin, tegen de ... Ronsese weerstanders (nou ja) Robert Delobel en César Meuris (en anderen van het OF)!!! Niet te geloven wat ietwat onderzoeker waar en wanneer aantreft - al hadden we dat vonnis al uit een eerdere en meer plausibele bron. En een dossier waarin men een zeldzaam idee krijgt hoeveel de vetmestkevers van advocaten van Leo Vindevogel + Octaaf Goebeert hebben gekregen, of het toen astronomisch bedrag van "*65.000 bef*". Duidelijk grote idealisten, en dan nog losers: kon men voor een terechtgestelde Leo niet zijn betaald pro Deo? Hoeveel zijn de kinderen voor hen en hun moeder nog gepluimd?

Maar goed. Wilhelmina was op haar hoede en er was enkel deze laat ons zeggen 'veelzeggende' opmerking, waar helaas door de interviewer (haha) niet op is door gegaan:

"*De echtgenote van Aimé Carton is als getuige in de klacht tegen mij en de familie - dus niet in het proces tegen mijn vader, Leo Vindevogel - geroepen geweest als getuige à charge, maar werd wandelen gestuurd omdat ze niks belastends over ons kon vertellen, buiten misschien dat ze ons in uniform zag*".

We zijn haar alleszins bijzonder dankbaar voor alle gastvrijheid, en ook wat ons persoonlijk betreft, te mogen zien en horen, te mogen ervaren, hoe quasi onbeschrijfelijk leed en enorme eenzaamheid alleszins de 'eerste jaren' toch, een wil tot leven helemaal niet hebben gebroken: we hebben een fijn, mooi en edel mens ontmoet. We kunnen als mens en als wijsgeer niks anders zeggen dat gezien deze vrucht, ook de boom zeer interessant moet zijn geweest.

Enkele bedenkingen rond de aanslagen eind 1943 op mens en huize Vindevogel.

De mislukte moord- of personenaanslag op de lokaal en regionaal reeds lokaal, regionaal en nationaal vooroorlogs toppoliticus en oorlogsburgemeester 1941 - 1944 Leo Vindevogel op

24 december 1943 werd tot op heden nog nooit opgehelderd, althans nooit publiek en op de correcte manier. Wij hebben - zie onze politieke stambomen en de familie Vancoppenollle15 en zie aldaar deel2 - reeds uitgelegd dat deze aanslag is gebeurd op last en door het Geheim Leger van Ronse en Ellezelles. En dat één der zekere moordenaars na de oorlog rustig in Ronse is komen wonen, enfin hij dronk nogal veel of Roger Van Wijmeersch (Schorisse, 1918 + interessant lijkt ons te weten waar de man na de oorlog werkzaam was; we gokken als .. stadsarbeider?).

En in die woekerstudie proberen we aan te tonen dat het motief vooral lag bij ... woekerhandel, en dat dames en heren, bij enkele liberale kopstukken bij dat GL. het betrof bij zeer concrete name de medenijveraars, liberalen en pseudo weerstanders Jules Delaunois en Raoul Hantson. Die laatste werd nota slechte bene bij de eerste vrije naoorlogse verkiezingen de liberale eerste schepen te Ronse, onder de herrezen eeuwige burgemeester Eugène Soudan, wiens eigen en enige schoonbroer Auguste Vandergheynst ook zeer nota slechte bene interessante dingen had gedaan met - Leo Vindevogel, en uiteraard, als textielbaas goed geleverd aan de Duitsers. Er werd over en te Ronse na de bevrijding wat - rechterlijk en geschiedkundig - afgezwegen. De liberalen van Ronse zijn naar onze ter zake redelijk intense kennis allicht de enigen die nooit zijn verbonden geweest met iets als collaboratie (behalve dan in ... bed - geen grap), maar zeerflink in de kaas zaten van de economische colla en zelfs voor een deel in zware militaire collaboratie. Ook weer blijkbaar zo'n taboe rond politiek en WO II. We gaan dat in onze (hangende, deels klare) studie rond woekerhandel meer of in extenso uitleggen en alle andere flauwekul in zake die moordpogingen op de oorlogsburgemeester is cafépraat, ook als dat op zgn. wetenschappelijke ook al geschiedkundige tijdschriften zoals ook op internet is geplaatst. Uiteraard moet meer archiefonderzoek verder worden gepleegd (sic), zoals met name binnen de gerechtelijke kringen. Het is bijna onnodig te zeggen dat het zeer geheime Geheim Leger, dat in deze aanslag zeker heeft samen gewerkt met het OF van Ronse (zie ook eerdere vermelding), zich NOOIT publiek heeft gemotiveerd noch zich ooit heeft verontschuldigd, voor wat hoe dan ook een moord was. We spreken dan nog niet over de meervoudige moordaanslag met die bom, met de kinderen thuis!! Tachtig (80) jaar na de feiten lijkt dit niet te geloven en minstens de vele nazaten van de familie Vindevogel, in België/Belgique/Belgica en in de wijde wereld, hebben recht op de waarheid, net zoals vele .. en zo voortelijk. Hopelijk worden wij ondertussen ook niet .. vermoord - haha. Maar ondanks (...) een in de zomer van 2013 officieel begonnen doctoraat in zowaar de moderne geschiedenis aan een klaarblijkelijke Belgische universiteit, worden we wel zeer, werkelijk unisono perfect of uiterst vakkundig door alle diversen doodgezwegen. Democratie of een vrije samenleving, noemen ze dat dan.

Overigens waren deze liberalen vanaf de bevrijding zeker sterk betrokken in de verlenging van WO II of doorheen de repressie, vooral maar niet uitsluitend door het Belgisch krijgsgerecht dat effectief één der politiek ergste organisaties was op Belgische bodem vanaf pakweg Alva. Op die manier en zie vorige opmerking is blijkbaar geen enkele toenmalige zuil of levensbeschouwing zuiver of politiek laat staan moreel ongeschonden uit de ervaring WO II gekomen. Aan de andere kant moeten we vanzelfsprekend zeggen dat zeer veel liberalen en ook te Ronse gevang werden, weggevoerd als PG (Politiek Gevangene) en zelfs dodelijke slachtoffers werden. Maar die verschrikkelijke vaststelling vergoedt het politiek 'slechte' of negatieve of demofagische niet, tegenover ook (!!) deze beweging en allerlei vertegenwoordigers - te Ronse (en te ???). Meer zelfs mag de vraag worden gesteld, en blijkbaar eerder negatief beantwoord, of veel zgn. verzet wel enige zin had, in zo verre het niet eens reeds politiek en nu ook als terrorisme moet worden beschouwd. En dat was - fasten your seat belts - de openbare want publiek gedrukte mening doorheen de bezetting, op de

kolommen van het *'t Volk van Ronse*, geschreven door redacteur annex oorlogsburgemeester - pffff. Wie dat allemaal archivalisch ondersteund niet wil lezen of horen, wie dat analytisch politiek onderscheid niet wil maken, moet maar gaan vissen. Al zal dat met eenzelfde ingesteldheid rap gaan vervelen wegens geen of te nietige vangst. De studie, de echte studie van het brede/diepe maar o zo belangrijk thema "*politiek en WO II*", moet, zoals we het tegen een betaald doctoraatsstudente ergens in 2006 uitflapten, nog beginnen. Met onze aanzet daarin.

++

Diverse zaken.

+ VRAAG: U speelde viool vanaf ..... + bij wie les: .... Suys.....

Ik speelde viool van rond mijn veertiende. Het was jufvrouw Bouchez die ons les gaf. Zij woonde met haar vader in de Priesterstraat. Solfège of notenleer gaf Fonske Suys. Had ik nog één jaar verder gestudeerd, had ik mijn diploma gehad. Piano kreeg ik van Godelieve Suys, de dochter van Fonske.

Op het einde van de bezetting zag ik een andere violiste toevallig passeren aan ons huis. Normaal kregen we een uitnodigingskaartje voor ... NOG VRAGEN . *Ik heb haar gevraagd hoe het kwam dat ik geen kaartje had gekregen en ze heeft niets gezegd. Daar moet al iets achter hebben gezeten dat ze ons niet meer wilden kennen.*

De bomaanslag gebeurde op een woensdagavond toen mijn ouders zoals gewoonlijk bij De Wael waren. Na het eten, ergens rond 18 uur, gingen zij daar naartoe. Diezelfde dag is er iemand, die goed op de hoogte moet zijn geweest, komen zeggen dat ze naar De Wael moesten gaan. Mijn vader vond dat raar omdat ze toch gewoon waren om elke woensdag naar De Wael te gaan. Ik denk dat er een soort tweedstrijd tussen die mensen (NB: de bommengooiers) *moet zijn geweest, dat er toch één ons kwam verwittigen. In elk geval waren die mensen goed op de hoogte van het doen van mijn vader, werd hij in het oog gehouden.*

We waren toen thuis met vier of vijf meisjes. De jongens waren er niet. Ook Paul de jongste moet ergens anders zijn geweest. Mijn zus Helena zei dat ze naar boven ging telefoneren toen we lawaai hoorden van voor. Ze wou een nicht van vader, die op de telefooncentrale werkte, verwittigen en op het moment dat ze aan het spreken was, ontplofte de bom. Zo wist die nicht direct wat er gebeurde. Ik herinner me haar naam niet meer, maar het was alleszins geen Vindevogel of Vancoppenolle.

+ VRAAG: waar kreeg U opleiding tijdens de bezetting .....

Al die opleidingen gingen door in de muziekschool in de Vanhovestraat, op de hoek van de Kasteelstraat. Voor de oorlog was het in de Vierdemaartlaan, maar dat lokaal was te klein geworden. Vlakbij de muziekschool was de gendarmerie; daar is mijn vader zich gaan aanmelden op de dag van de bevrijding.

+ VRAAG: waar hebt u opgetreden tijdens de bezetting .....

We traden op in de Volksbond. Op een keer zijn we aan de Hotond gaan spelen, inderdaad zoals U denkt op het instituut van Heynsdaele, waar ook een Suys zat, dokter Suys. We zijn daar te voet naartoe getrokken voor het optreden.

+ VRAAG: wie was de dirigent + waar werkte die voor zijn brood

Maurice Flamant was dirigent. Waar hij werkte wist ik niet.

+ VRAAG: was er ook een apart KOOR? dirigent, welke soort leden (alleen meisjes....)

Neen, had er een koor geweest, was ik er zeker lid van geweest.

+ NB: 't Volk van Ronse. 1942.08.29.5.1: stedelijk gemengd zangkoor
NOG EENS VRAGEN .....

+ VRAAG: U speelde in de SYMFONIE van de Volksbond;

+ VRAAG: hoe groot was die nog tijdens de bezetting
+ welke bezetting (...): welke instrumenten

Er was een winkel een beetje verder van de Volksbond in de Zonnestraat en daar speelden twee jonkvrouwen viool. Allicht zaten er in ons symfonieorkest een twintigtal mensen; er waren zeker vier violen, een trompet, klarinet, ... Aloys Dekeyser, de zoon van de bakker en die later huwde met Annie Vancoppenolle, speelde hoorn. Mijn broer Johan speelde trompet in de Harmonie.

+ VRAAG: er was het eenheidstoneel, met o.a. socialisten Devemie en Hantson; was er ook een EENHEIDSSYMFONIE?

+ welke socialisten herinnert u zich nog?

De symfonie bestond uitsluitend uit leden van de Volksbond. Er zaten zeker geen socialisten in (NB moest goed lachen op die bijkomende vraag). *Ik heb geen weet van andere socialisten in het Eenheidstoneel. We zijn zeker gaan kijken naar het toneel. Mijn vader had voorbehouden plaatsen. Ik herinner me nog "Waar de sterre bleef stille staan".*

Bij voorstellingen vanuit de school werden we strikt gescheiden; meisjes apart van de jongens. Het was enorm streng toen bij de nonnen. In de Volksbond en ook tijdens de oorlog in het Feestpaleis was dat het geval, ook omdat men met families ging. De muziekschool was gemengd. Daarom hadden de nonnen niet graag dat we daar naartoe gingen. Ik zag dat op hun gezicht als we over de muziekschool eens spraken (NB als antwoord op mijn vraag hoe zij die opinie van de nonnen wist).

De superior van het college was godsdienstleerkracht bij ons op de normaalschool. Hij gaf eens les over de protestanten. Wij, mijn vriendin Juliana Baert en ik, waren daarin geïnteresseerd en zijn eens gaan kijken. Juliana was de enige Ronsese uit mijn klas; de rest kwam van buiten Ronse, en zeker een deel van West-Vlaanderen. De tempel van de protestanten was in de Kruisstraat. We kwamen in een grote plaats waar een dienst bezig was. We hebben daarna een geweldige uitbrander gekregen van de directrice van de normaalschool, zuster Cécile. De nonnen waren enorm enggeestig. We werden als scholieren enorm gecontroleerd. We mochten geen stap verzetten of de nonnen wisten het. Allicht hielden zelfs burgers ons in de gaten. Binst de oorlog waren we niet verplicht een uniform te dragen. er waren ook weinig stoffen. We hadden een gelegenheidsuniform: een blauwe rok met een bleekblauwe blouse en een blauwe plastron. Er stond geen embleem op

+ NB: 't Volk van Ronse. 1942.08.08.7 + ...stedelijke symfonie olv Flamant ... .

+ VRAAG: bent U ooit in het Feestpaleis geweest, en ter welke gelegenheid?

+ voor de oorlog: een film, theater, musical .....

+ tijdens de bezetting: optreden Staf De Clercq, andere .....

We mochten daar geen stap binnen zetten. Tijdens de oorlog zijn we er een eerste keer binnen geweest, voor toneel. Mijn nonkel Alfred was daar ook mee bezig. De Clercq zegt me niks.

Op de Vierdemaartlaan werd er veel gesport (NB; het sterk liberaal getinte ASSA, versus de katholieke Club aan park Lagache). *Maar de Volksbond had zijn eigen sportdingen. Er was zeker een turnclub, maar daar was ik niet bij. Er was geen voetbalploeg. Waar zij sportten weet ik niet.*

Nonkel Fred was organisator van toneelgroepen in Brussel. Die groepen kwam ook te Ronse. Octaaf Vanherpen (NB in mei 1942 met Denise Vindevogel, dochter van Fred en nicht van Wilhelmina) *deed ook dat vervoer. Hij had via mijn vader een toelating om ook 's nachts te rijden. Hij had een soort camion en een gewone auto. Er mocht in de Harmonie op de Grote Markt worden gedanst. Hij was chauffeur voor de mensen die gingen dansen, in groot ornaat. Zo heeft Denise hem leren kennen. Zij was regentes, naadregentes. Ik heb er nog les van gehad in de Peperstraat voordat ik naar de normaalschool kon gaan. Die gebouwen van de normaalschool waren immers een tijd bezet door de Duitsers.*

De normaalschool van de Sancta was dicht bij Sint-Hermes en ook niet zover van het stadhuis. Op een dag in het voorlaatste jaar, ik was 17 jaar, vroeg mijn vader mij om na de school naar het stadhuis te komen op zijn bureel. Hij gaf me een zak geld mee, ingepakt in een grote enveloppe, en ik stak het in mijn ransel. Ik bracht het naar de Kredietbank, op het hoekske. Het is maar één keer gebeurd. Dat geld moet blijkbaar vroeger gepikt geweest zijn. Ik denk dat ik het maar één keer heb moeten doen want anders konden 'ze' me ook leren kennen.

+ VRAAG: waar + wanneer hebt U DUITSE muziekkapellen zien optreden?

Nooit van gehoord.

+ VRAAG: hebt U geweten dat bijvoorbeeld DUITSE JEUGDVERENIGINGEN op BEZOEK kwamen in Ronse: welke + wanneer + waar gelogeerd ....

Wat bedoelt U daarmee (NB en ik leg dan uit dat er wel jeugdverenigingen binnen de collaboratie waren, zo was er ten minste één Ronsese bij de Hitlerjeugd, dat Ronsese kinderen met de Kinderlandverschickung naar Duitsland zijn vertrokken, maar dat het omgekeerde evengoed mogelijk was maar me tot dusver alvast niet bekend). *Ik heb daar nooit van gehoord.*

+ VRAAG: op welke LAGERE school zat U:
..... + ... straat

Ik zat tot mijn 12 jaar op de meisjesschool van de Hoogstraat, waar ook de Patronage was gevestigd. Die school hing af van het klooster, en alle leerkrachten waren nonnen op de jufvrouw van het eerste leerjaar na.

+ VRAAG: bent U op de LAGERE school ooit om POLITIEKE reden geplaagd?
+ hoe is er dan opgetreden + door wie .....

Ik ben nooit geplaagd daarom.

De normaalschool van de Sancta was Nederlandstalig, en één dag op de week waren we verplicht om alleen Frans te spreken op de koer. In het pensionaat, het gewoon lager en middelbaar onderwijs van de nonnen, was het overwegend Frans.

+ VRAAG: kende U goed kinderen van de FRANSTALIGE BURGERIJ en .... (PATRIA)
+ wie + waar .....

Neen.

+ VRAAG: U noemt Wilhelmina Marie Alfred Vindevogel = is ALFRED uw PETER?

Alfred of Fred was inderdaad mijn peter. We wisten er eigenlijk weinig van, van nonkel Fred. De kennissen van hem en ook mijn pa noemden hem ook Fred. Weet U waar Wilhemina vandaan komt (NB dat wist ik dus niet ...)? In Petegem is er een kasteel en de eigenaar was een baron Pycke. Mijn beide ouders zijn van daar afkomstig. Mijn moeders moeder ging in dat kasteel koken. Daar kwamen Duitsers op bezoek van de grensstreek Duitsland/Limburg. In Petegem kwamen ze naar de paardenkoersen kijken. Er was daar een Wilhelmina bij. Mijn vader hoorde dat graag.

+ VRAAG: waar gaf Alfred juist les? + in welk jaar?

In de Hoogstraat. ik weet er niet veel van, en heb er zelf geen les van gekregen.

+ VRAAG: wat voor soort mens was hij? streng en afstandelijk, zeer betrokken en warm .....Geef een ANEKDOTE om toe te lichten AUB

In de normaalschool van Sint-Niklaas was het zeer streng. Er werd bijvoorbeeld gegeten in groepen en als er geen eten meer over was voor een volgende groep, kregen die gewoon geen eten en konden ze doorgaan.

+ VRAAG: jullie woonde naast de familie Vangrootenbrul: welk contact hadden jullie daarmee?

+ VRAAG: met welke buren hadden jullie OUDERS veel contact

Delmotte heeft nog in de buurt gewoond. Hij was zeer voor ons vader, van voor de oorlog. We zegden tegen hem "Mottie" en hij had dat niet graag.

..... *21 juli in Oostende*.....

NOG DOORVRAGEN

Waarom ze begint over DELMOTTE + hoe ze wist dat hij het had voor haar vader
+ wist ze dat hij een socialist was + ...
+ hoe wist/zag ze dat hij dat niet graag had ... + had zijn andere lapnaam FREEMIE wel graag?
+ gaf hij tijdens de GEHELE bezetting nog les aan de muziekacademie + in .... + wanneer eventueel niet ????
+ heeft zij gehoord dat hij leerlingen nationale hymnen e.d.m. aanleerde (Brabançonne, zoals hij verklaarde dd.....) + van wie gehoord + welke reacties

+ VRAAG: hadden jullie een MEID, zelfs inwonend, voor welk werk + wie was ze ...

Toen we klein waren, hadden we een meid. Die woonde tijdens de week in en was van Etikhove. Haar naam ken ik niet meer. We zijn toen nog naar Etikhove geweest in de tijd dat er zogezegd verschijningen waren geweest. Tijdens de bezetting had mijn ma wel iemand die haar hielp met de was.

Mijn vader had twee nichten, de zusters Mora. We noemden hen "Morat", om het als meervoud te doen klinken. Ze hadden een winkel in eetwaren, suiker, koffie, cichorie en zo. Op welke manier ze juist nichten waren, weet ik niet meer; allicht verre, maar ze waren mijn vader altijd gunstig gezind. Marguerite Mora gaf modetekenen in de Peperstraat, bij de nonnen waar ik ook één jaar heb gezeten. Het was een mooi huis met een grote achteruit en de winkel was in de voorste kamer.

+ NB huis en winkel was op de Elzelestraat 29 en het betrof drie en geen twee nichten
+ NB: ernaast op 31 was het bekende café Lapon, zeker socialisten en mogelijks prostitutie in WO II, en op nr. 33 was de kruidenierswinkel van Vandereecken waar de familie Vindevogel als leden van DeVlag speciale kortingen kreeg.

Een heel groot deel van de familie Vindevogel was vanuit Petegem uitgeweken naar Brussel. Toen mijn pa parlementair was, ging hij daar wel eens eten. Die zijn ons nadien ook al gunstig gebleven.

+ VRAAG: zat Uw ma in één of andere vereniging - organisatie, bijvoorbeeld voor bepaalde goede doelen, cultuur, ...?

Neen, wanneer zou zij dat gedaan hebben!? Het enige wat ze deed, was piano spelen. Ze speelde tamelijk veel en had dat ooit in Oudenaarde geleerd. Ik speelde viool en heb haar enkele malen begeleid op prijsuitreikingen in de aangenomen meisjesschool in Hoogstraat. Dat aangenomen betekent dat het officieel een stadsschool was maar in feite volledig werd geleid door de nonnen die voordien deze school hadden opgericht. Het was geen klassieke muziek, dat we daar speelden, maar eerder met schwung. Namen van muziekstukken weet ik niet meer.

Haar piano stond beneden tussen de eerste en tweede plaats en was kapot door de bomaanslag. Ook mijn viool was toen kapot, net als de acajou meubels.

+ VRAAG: wat heeft u gehoord of gezien van JODENHULP te Ronse:
o.a. bij (gewezen) Volksbonders als Waterloos - Debats + Vancoppenolle + Crucke

Van die Jodenhulp weet ik niets. Kleermaker Arthur Crucke heb ik wel gekend. Onze mantels kwamen van bij hem. Die waren gemaakt van ratine, een zeer mooie stof, en donkerblauw van kleur.

absoluut NOG deze VRAAG STELLEN aan oudere ELZA VINDEVOGEL!!!

NOG HERVRAGEN
Maurice Vancoppenolle, de bekende fotograaf, en uw vader waren naar ik vernam goede vrienden; hoe weet U dat, van waar kenden zij elkaar, ... kwamen ze over elkaars vloer .....

+ VRAAG: kende U Volksbonder Jules Vandenabeele, verantwoordelijke voor de PLB
+ kwam die geregeld aan huis + ...

Neen.

+ VRAAG: met welke buren hadden jullie KINDEREN veel contact mee
+ u zelf + zus ..... + broer .....

Rechtover woonde er een socialist. Die had een zoon die iets slecht had aan één voet. Hij kon er moeilijk op gaan. Mijn vader stelde op een dag voor om eens een afspraak te maken met een dokter van de Kommandantur. Die ingreep heeft geholpen; het was met een speciale zalf of zo. Duitsers waren zeer sterk in geneeskunde. De moeder is opgeroepen als getuige op mijn vaders proces, maar zat er alleen maar te schreeuwen (NB wenen, huilen): *"Ik weet niet meer". Ze wou niet tegen mijn vader getuigen (*NB: maar getuigde dus ook niet voor want wij kennen als getuigen uit krijgsdossier LV ....).

+ VRAAG: zijn er ouders van bevriende kinderen geweest die om voordelen kwamen vragen langs U, of langs Uw zusters, broers .....
+ bijv. om van de wachtlijsten af te geraken.....

Als de mensen wilden komen voor dienstverlening, moesten ze rechtstreeks naar mijn vader gaan en dus niet via ons. Tot aan de bomaanslag zijn er af en toe mensen thuis geweest; nadien enkel op het stadhuis.

De lijfwachten zaten in de garage; eerst één en nadien twee. Daar was een stoofke voorzien. De garage was rechts van het huis (NB in frontaal zicht; ze bestaat nog steeds*) en er was zelfs een verdiep in met een trap naar omhoog. We legden daar boven ons boontjes te drogen. Er lagen ook nog zaken van textiel, zoals bobijnen. Er ging niets verloren in huis* (NB lacht).

Mijn papa is naar ROUBAIX gegaan, vermoedelijk om te leren textielontwerpen. Er was daar een Vlaming die directeur van een fabriek was en mijn vader logeerde daar. Dat is gebeurd kort nadat hij onderwijzer is geworden. Hij heeft waarschijnlijk leren breien in Roubaix. We hadden thuis een grote breimachine met een soort arm en die stond in de garage. Ik herinner me dat mijn pa breidde in de winter; pullovers met een kol eraan, zelfs zijde werd erin verwerkt. Dat was voor de oorlog; nadien had hij geen tijd meer daarvoor. Mijn pa heeft nog een zeer fijne weegschaal van Roubaix meegebracht. Die was zo fijn afgesteld dat je daar draden mee kon afwegen. Alle breiwol was zuivere wol en moesten we om te beschermen tegen de motten, inwikkelen in gazettenpapier. Dat had immers een geur ... We hielden dat bij in onze garage.

++

sessie 15 december 2015: interview afgenomen door Ronny Hantson

+ VRAAG: bij de aanslag op uw vader op 24 december 1943:

++ VRAAG: hoe SNEL is hij weer gaan werken?

Vader kon niet stilzitten, hij ging zodra mogelijk terug naar het stadhuis.

NOG DOORVRAGEN
+ ging hij in het begin nog te voet, of met AUTO of PAARDENKAR??? van ....VANHERPEN of .....
+ of toch te voet met een stok, of ondersteund deels door .... (zus, broer, eega.... of ....)
+ was zijn gemoed sterk veranderd; was hij barser, 'nog' meer zwijgzaam .....
+ was er een verandering in zijn houding tegenover zijn vrouw = meer sentimenteel, of .....
+ delicaat maar toch relevant: is COO-secretaresse en ooit hevige socialiste Leona Hantson hem dan komen opzoeken thuis + in het ziekenhuis + ...
+ is werkelijk niemand THUIS bij hem op bezoek geweest met een ziekengeschenk, ...
+ is hij nadien soms eens kort gaan kuren, bijvoorbeeld naar Muziekbos, de Kluis, ...
+ is hij in EIND MAART 1944, bij het bezoek aan Uw geblesseerde broer ..... NAAM ZEKER INVULLEN!!! en zuster ..... NAAM ZEKER INVULLEN!!!.. te Darmstadt, eventueel ZELF gaan KUREN + waar + hoe lang + nog aandenken aan ?
+ heeft hij na zijn korte ziekteperiode THUIS of op het STADHUIS een burgemeestersassistent aangenomen: wie + lid van welke vereniging .....
+ voor hoe lang? + waarom beëindigd ....

+ VRAAG: hoe kon u PERSOONLIJK, THUIS, elders ... zien dat hij MINDER sterk of handig of ... dan voor deze aanslag + waar/hoe was hij minder geschikt dan voordien?

Mijn vader kreeg bedreigingen en wist dat er vroeg of laat terug iets ging gebeuren. Hij was niet minder sterk, maar wel voorzichtiger bij het nemen van beslissingen dan voor de aanslag op zijn persoon. Er waren voortaan altijd lijfwachten bij hem. Die verbleven in onze garage

NOG DOORVRAGEN
over WELK soort BEDREIGINGEN heeft u het; op papier gekregen ....) + thuis, op het werk, Volksbond, KK, ...
+ hebt U of zus/broer ..... NAAM ZEKER INVULLEN!!! ooit GRAFITTI moeten verwijderen van het de GEVEL + wat stond erop + kon men de 'afzender' vermoeden of zelfs identificeren + hoe werd het verwijderd; producten, instrumenten, door wie ....
+ werd ooit uw moeder bijv. bij haar boodschappen bedreigd + hoe, door wie..... + welk gevolg aan gegeven; door haar, eventueel door uw pa.....
+ waar deed uw moeder het gros van haar boodschappen; noem naam der winkels en de plaats en de producten
+ werden er producten nog aan huis geleverd door venters, melkboeren edm: wie + wat + welke regelmaat
+ is iemand van de winkeliers of aan-huis-verkopers ooit gestopt met aan jullie te verkopen: wie, wanneer, ... + welk gevolg voor deze persoon ....

+ is er ooit een voedingsproduct vergiftigd geweest; welk, van wie, hoe weet U dat..... + welk gevolg voor deze leverancier ....
+ is er buiten de bomaanslag + de moordaanslag nog iets tegen het huis of tegen uw pa gebeurd in de onmiddellijke omgeving: wat, wanneer ..... + welk gevolg voor de dader of daders?
+ idem voor een ANDERE omgeving dan thuis of eigen buurt: wat, wanneer ..... + welk gevolg voor de dader of daders?
+.....

+ is er ooit een voedingsproduct vergiftigd geweest; welk, van wie, hoe weet U dat..... + welk gevolg voor deze leverancier ....
+ is er buiten de bomaanslag + de moordaanslag nog iets tegen het huis of tegen uw pa gebeurd in de onmiddellijke omgeving: wat, wanneer ..... + welk gevolg voor de dader of daders?
+ idem voor een ANDERE omgeving dan thuis of eigen buurt: wat, wanneer ..... + welk gevolg voor de dader of daders?
+.....

+ VRAAG: kreeg hij na zijn terugkomst een soort THUISVERZORGING + welke?

Niet dat ik weet, vader moest wel regelmatig terug naar de kliniek om zich te laten onderzoeken.

+ VRAAG: zijn er na die persoonlijke AANSLAG bloemen aan jullie huis neergelegd, of iets anders?

Neen, want de mensen hadden schrik, er werden geen bloemen neergelegd. Immers, als de mensen zich ook maar iets aantrokken waren ze meteen verdacht. Die verdachtmakingen gelden ook de Volksbonders - ze refereert naar Gustaaf Depoortere als rivaal van Leo Vindevogel.

NOG DOORVRAGEN
WELKE Volksbonders bedoelt U
+ waarom is Gustaaf vernoemd + wanneer al gevoel-gedachte dat Gustaaf DEPOORTER een tegenstander was
+ quid zijn geleide aktie op 01/10/1944 om uw vader (+ broer + octaaf Goebeert) uit de Volksbond te gooien; wat weet U daarvan, welk is uw bron,
+ heeft uw familie U ooit excuses ontvangen van de Volksbonders die uw vader op de eerste oktober 1944 hebben buiten gezet; wie, op welke manier (mondeling, op papier, ...), aan wie gegeven (alleen uw moeder, ...) .....
+ in welke kerk-gemeente .....is uw moeder begraven in 1955: .....
    + waren daar Ronsenaars aanwezig; wie ...
    + waren daar Volksbonders bij die uw vader hadden buiten gezet
    + was Gustaaf Depoorter aanwezig

+ wat waren de reacties in UW LEEFOMGEVING na de bomaanslag thuis;
    1) op school

    2) in de symfonie van Volksbond;

3) andere: .....

+ heeft de familie in PETEGEM na elke aanslag, of zeker vanaf de tweede, uw vader gevraagd om met politiek op te houden?

+ idem voor familie in BRUSSEL of .....

+ hebt U een idee of JOZEF DE WAEL uw vader op welk moment ook heeft gevraagd om DIRECTEUR te worden bij DE WAEL & CO? wanneer, ... + waarom wilde uw vader niet

+ waarom denkt U dat uw vader eigenlijk oorlogsburgemeester willen worden
++ is dat dezelfde mening steeds geweest van uw broers en zuster; geef de andere mening op van ..... NAAM INVULLEN

+ hebt U als intelligent en fijngevoelig jong meisje ooit sporen van vertwijfeling bij uw vader gezien + wanneer, in welke omstandigheid, hoe zag of hoorde u dat ...
+ weet u of uw moeder ooit aan haar man, uw vader, heeft gevraagd om met politiek - tijdens de bezetting - eens op te houden: wanneer, ... naar aanleiding van ...
+ heeft Uw moeder uw vader ooit trachten te overhalen een totaal andere job te zoeken; wanneer, welk soort job, ...
+ hebben zij ooit ruzie thuis gehad over politiek, zowel voor als tijdens de bezetting?
+ kreeg U elke dag, ongeacht waar uw vader was geweest, een nachtkus van uw vader

+ NIETS TUSSEN HAAKJES PLAATSEN AUB = betekenis haakjes onduidelijk = heeft zij het gezegd of een gedacht van de interviewer

+ VRAAG: wie herinnert U zich die op BEZOEK is gekomen ONMIDDELLIJK NA deze aanslag?

-- de DUITSE KOMMANDANT van AALST + Feldgendarmen = hoeveel .....
--anderen .....
--ook sossen.....

De Duitse kommandant kwam naar de kliniek en naar het stadhuis, maar niet bij ons thuis. Het zou kunnen dat er medestanders onmiddellijk na de aanslag op bezoek kwamen, maar dat weet ik niet meer.

+ VRAAG: hebt U af en toe THUIS de fameuze GOLIATH gezien? + waarom, wanneer ...

Letterlijk: ‘ wie is dat ? ‘

+ VRAAG: BESCHRIJF deze Goliath eens? + kende hij (beetje, veel ...) Nederlands?

Nihil

+ VRAAG: hoe lang denkt u dat GOLIATH te Ronse heeft gewerkt?

Nihil

+ VRAAG: bent U zelf nog in de FELDGENDARMERIE in de Zuidstraat geweest + waarom?

Zaten die niet op de Markt? Nooit binnen geweest.

NOG DOORVRAGEN
wat dan wel op de markt + welke gebouwen van Duitsers én NO kende zij + hoe kende zij die .....

+ VRAAG: zijn er AANPASSINGEN aan het huis of meubilair geweest om HEM MEER COMFORTABEL te laten genezen?

Misschien dat het bed van mijn ouders ooit beneden heeft gestaan, maar niet dat ik weet.

+ VRAAG: bij de BOMAANSLAG voordien:

+ VRAAG: wie heeft de HERSTELLINGEN verricht: schrijnwerker Robert van Overtveldt, of .....

Die naam zegt mij iets ... Het waren allemaal mensen die ons vader kende. Zelf kende ik die persoon niet.

+ NOOT: zie specifieke bundel hierover

+ zie verder VANDERSWALM?!

NOG DOORVRAGEN via FACTUREN van toen = zéér belangrijk!!!!
= alles NOG VERWERKEN - KOPËREN

+ VRAAG: wie is direct NA de BOM aanslag jullie komen HELPEN?

De bom werd langs door het raam aan de straatkant naar binnen gegooid. Mijn zus Helena belde daarop vaders nicht die bij de telefooncentrale werkte. Die nicht verwittigde de politie. Tijdens dat gesprek ontplofte de bom. De geburen hielden zich allemaal afzijdig want zij hadden schrik voor reacties.

+ VRAAG: wie was bij die BOM aanslag allemaal THUIS aanwezig?

Elza, Helena, Leona, Rosa en ikzelf (Wilhelmina)

+ VRAAG: beschrijf de GEVOLGEN THUIS
aan huis + meubels en goederen + jullie allemaal zelf

Voorgevel gebarsten, piano vernield. Toevallig waren de rolluiken nog omhoog. De bomaanslag was in de vooravond.

+ VRAAG: in welk ziekenhuis lag hij + welke dokters verzorgden hem? Beck ....

Het ziekenhuis aan de Hogerlucht (huidige Glorieux ziekenhuis). Dokter Fremaut (onze huisdokter), dokter Dejaegher + nog 2 anderen (NB: onleesbaar doktershandschrift op .....). Ik herinner mij ook een dokter Delbecque …

Eén kogel/scherf werd niet verwijderd.

NOOT: vragen naar specifieke bundel hierover/ namen checken in archief ziekenhuis

NOG DOORVRAGEN via FACTUREN van toen!
= alles NOG VERWERKEN - KOPËREN

+ VRAAG: ziekenhuis Hogerlucht bestond toch nog niet .....??

+ VRAAG: hebt u of één van zussen - broers na de aanslag THUIS of ELDERS uw vader moeten helpen met zijn politieke taken: + waar gebeurde dat dan + hoe lang + op welke manier

Zelf was ik als scholiere één maal forens tussen het stadhuis en de bank met geld in mijn ransel. Met geld en ravitailleringsbonnen moest je voorzichtig wezen, daarvoor werden er - niet alleen in Ronse – aanslagen uitgevoerd om bonnen en/of geld te bemachtigen.

NOG DOORVRAGEN
wie nog van haar zusters dit koerierswerk gedaan + andere familieleden .....

+ VRAAG: IDEM vorige maar dan voor zijn broer en uw nonkel ALFRED: heeft die geholpen met .....

*Ondanks dat ze verschillende karakters waren, kwamen mijn vader en Alfred goed overeen. Alfred hield zich voornamelijk met de culturele aangelegenheden bezig. Vooral toneel (cultuur stond tijdens de tweede wereldoorlog onder toezicht van de Duitsers= **VAN WIE IS DEZE OPMERKING?)** nonkel Fred coördineerde toneelvoorstellingen. In dit verband was ook Octaaf Vanherpen als chauffeur actief voor het vervoer van de toneelgezelschappen.*

NOG DOORVRAGEN welk verschil in karakter .....

+ VRAAG: welke huisdokter hadden jullie normaal?

+ was hij een Volksbonder + hoe weet u dat?

Onze huisdokter was dokter Fremaut. Hij was zeker geen Volksbonder. Hij sprak Nederlands en Frans.

+ NOOT: dokter Paul Fremaut (°Kaprijke, 19 juli 1888). Gehuwd met .... Léa Mahieu (VRAAG: was zij familie van .....!!!). Woonde Ponettestraat nr. 5 = een verre buur van huize Vindevogel.

OPZOEKEN registers 1931 - 1947 + vroegere Paul Fremaut - Léa Mahieu

+ VRAAG: kwam dokter Paul PONETTE soms aan huis? Voor wat .....

Paul Ponette was de jongste broer van Maurice Ponette. Paul Ponette woonde schuin tegenover het college en kwam soms bij ons. Er was geen persoonlijk verband tussen mijn vader en Paul Ponette. Paul Ponette zorgde er vaak voor dat mensen medisch werden (af)gekeurd om verplicht naar Duitsland te moeten gaan werken

NOG DOORVRAGEN
+ kwam bij ONS??? = op school + of thuis bij de Vindevogels + ...
+ adresomschrijving is DEELS onjuist; daar was zijn ouderlijke woning en woonde zijn moeder-weduwe langere tijd + hij woonde begin Kasteelstraat
+ hoe weet zij dat van die keuringen + heeft ze toen iets gehoord over BETAALDE AF-keuringen (corruptie).....

+ VRAAG: heeft meester/advocaat MAURICE PONETTE na de aanslag zijn diensten aangeboden, bijvoorbeeld voor een eis tot schadevergoeding?

Niet dat ik weet.

NOG DOORVRAGEN
+ heeft ze tijdens de oorlog iets gehoord van de grote corruptie van Ponette + van wie vernomen ..... + of in de Wollestraat en daar van wie gehoord
+ heeft ze Paul Ponette nog ontmoet in de Wollestraat of andere gevangenis + welke andere Ronsenaars daar (nog) ontmoet + ...

+ VRAAG: uw pa kreeg iets meer dan 400.000 frank schadevergoeding:

++ VRAAG: wist U daarvan + hoe wist U dat?

Ik weet dat we na de bomaanslag een schadevergoeding kregen; het is mogelijk dat mijn vader na de aanslag op zijn persoon een schadevergoeding ontving. Zelf ben ik daar niet van op de hoogte.

NOG DOORVRAGEN via FACTUREN van toen = zéér belangrijk!!!!
= alles NOG VERWERKEN - KOPËREN

+ VRAAG: hebben jullie als kinderen daarvan iets gekregen, bijvoorbeeld als reisje...?

Persoonlijk niet; wij hadden daar niks mee te zien.

+ VRAAG: heeft hij daarvan iets GESCHONKEN aan een GOED DOEL + welk + waar .....

Dat weet ik niet.

+ VRAAG: wie kwam vooral op ZIEKENBEZOEK bij uw vader

1) in het ZIEKENHUIS van ...

2) THUIS op zijn herstelbed

Vader kon niet stilzitten, hij ging zelf al eens naar het stadhuis.

Er kwam altijd wel iemand, wij als kinderen kenden niet iedereen die bij ons vader op bezoek kwam.

+ VRAAG: gingen jullie voor de oorlog met jullie ouders op UITSTAP + waar + naartoe + met het gezin alleen of alleen met de Volksbond? ..... + anekdotes

Te voet naar Petegem met de familie: via de Kruisberg, over Zulzeke naar de Schelde en dan de overzet richting Petegem (uitsluitend met de familie).

Kinderen speelden toen veel meer buiten dan tegenwoordig want er was toen minder geld voor de aanschaf van speelgoed.

NOG DOORVRAGEN
eerst over welk soort spelen, op straat .... + ... + met welke en hoeveel kinderen .....
+ tot hoever mocht U alleen gaan + mocht U sowieso alleen buiten gaan op uw eigen initiatief, of moest dat thuis telkens worden gevraagd + of mocht u alleen begeleid met oudere zussen of broers gaan +
+ had U speelapparaten of iets dergelijks in de tuin, of in de tuin van nonkel Fred (zie onder meer getoonde foto met broertje Paul en neef ..... op door Fred getimmerd paard = wat nog?)
+ werden buurtkinderen of school..... uitgenodigd voor bijvoorbeeld pannenkoekenbakken ter gelegenheid van verjaardagen, Sint-Ambrosiusfeest, ...
+ ging er tijdens de oorlog nog een Sint-Ambrosiusfeest (feest textiel Ronse samen met feest van heilige ....) door en waar/hoe (wat was er nog te smullen, in vergelijking met voor de oorlog, en wat ZEKER NIET ....)

en uitstappen naar PETEGEM
enkel naar familie = welke familie; Vindevogels .... die wat deden .....
+ leefden Uw grootouders Vindevogel - Vancoppenolle nog tijdens de oorlog
+ indien ....: wat zijn hun ervaringen tijdens het gevangenschap én executie van hun zoon Leo .....

+ ook uitstappen te PETEGEM naar bijv. bevriende boeren voor betere bevoorrading: wat dan gekocht + nog een idee van prijzen of eventueel ruilhandel (bijv. wol die nog thuis lag, of breiwerk vader, moeder die pianolessen gaf....) + ...
+ zijn er van de familie (Vindevogel + ...???) in PETEGEM die in SEPTEMBER 1944 of in MEI 1945 problemen hebben gehad: welke problemen ..... + waarom denkt U?

en uitstappen met Volksbond + andere verenigingen .....
+ ook naar NO-vergaderingen of manifestaties; Vlaamsch huis te Ronse, Oudenaarde, Tollenaereherdenkingen in de streek (Oudenaarde?, Ruien....)

+ waar bevond het Vlaamsch huis zich exact te Ronse (Kleine Markt nr....) + beschrijf eens dat gebouw: enkel beneden gebruikt ..... + hoeveel bezoekers .....

+ in de Hoogstraat was zeker rond de zomer van 1944 een soort slaapgelegenheid van DEVLAG: waar ... = lag op uw schoolroute + die van vader naar stadhuis .....

tot hier sessie 15 december 2015, interview afgenomen door Ronny Hantson

++

sessie 22 december 2015: interview afgenomen door Ronny Hantson

+ VRAAG: gingen jullie TIJDENS de bezetting met jullie ouders op UITSTAP + waar + naartoe + met het gezin alleen of alleen met de Volksbond? ..... + anekdotes

Uitstappen naar Petegem mochten nog van de bezetter. Naar nonkel Gaston en tante Gabriël. Nonkel verstopte zijn schoenvoorraad onder de vouten zodat hij na de oorlog opnieuw zijn schoenhandel kon verderzetten.

+ VRAAG: op welke manier sprak U uw VADER aan? papa, pa, vake, ... geachte ...

Ik sprak mijn vader aan met "papa" Zijn bekendste bijnaam was volgens mij "Leo Schiet". Die moordpoging was goed voorbereid: ze gebeurde in de kerstvakantie, toen wij ons vader niet vergezelden onderweg naar school. De eerste keer dat hij in de vakantie alleen optrok, was het al raak. Hij was een strenge vader voornamelijk uit bezorgdheid om zijn kinderen. Toen wij bijvoorbeeld bij nonkel Gaston en tante Gabriël in de notelaar klommen, kregen we nogal onder ons voeten.

Mijn broer Jef haalde tijdens zijn tijd op het college een fameuze grap uit: in de klas kregen ze les over een bepaalde regio in Frankrijk en besloten van daar gelijk naartoe te rekken. Na een paar dagen waren ze terug. Jef en zijn maat kregen niet eens een echte bolwassing van vader.

+ VRAAG: op welke manier sprak U uw MOEDER aan?

Ik sprak mijn moeder aan met "mama".

+ VRAAG: op welke manier sprak U uw LEERKRACHTEN aan?
+ met titels .....

In het lager onderwijs kreeg ik les van een juffrouw uit Kluisbergen, ik weet haar naam niet meer. In die tijd was één leerkracht verantwoordelijk voor twee leerjaren: 1ste en 2de, 3de en 4de en 5de en 6de. Zelf mocht ik van het 4de naar het 6de. De leerkrachten spraak ik aan met jufvrouw en als het nonnen waren met zuster.

+ VRAAG: hoeveel maal ging U naar de mis:

+ in school: *niet behalve dan indien het mis was ik ???????? de patroonheilige van de jonge meisje (H. Agnes)*

+ met uw familie + welke dag en uur: *Op zondag moesten we met vader en moeder mee naar de mis, dat was 's middags in de Sint-Martinuskerk van Ronse. We gingen altijd naar de Sint-Martinuskerk en niet naar de Sint-Hermeskerk want we woonden in de Sint-Martinusparochie.*

In de (verre) familie waren er ook geestelijken: een zuster van een grootmoeder uit Petegem was in een klooster te Zottegem; een andere zuster van die zelfde grootmoeder in een klooster te Oudenaarde.

DOORVRAGEN naar preken van STEYAERT = legeraalmoezenier
+
klokken van SINT-MARTINUS
+
ging uw vader niet elke dag naar de vroegmis op SINT-HERMES????
+
patriottische gezangen geweten + andere incidenten, op/rond 21 juli, 11 november
+
de beroemde preek op .... maart 1943 = uw pa in de krant op gereageerd

DOORVRAGEN naar hulp door kloosterlingen of andere priesters in gevangenis: aan vader, jullie anderen... + thuis aan moeder .....

+ VRAAG: hebt U lering gegeven aan eerste communicanten?

Nooit, dat soort onderricht was voorbehouden aan geestelijken, niet aan leken. Als leek lering geven was in die tijd ondenkbaar.

+ VRAAG: hebt U HULP GEKEND aan eerste communicanten? voor aankoop van mooie kleren, een Bijbel .....

Ik herinner mij dat er speciale comités waren, maar ken geen namen meer van zo'n comités, die financiële steun verleenden aan mensen die het moeilijk hadden om communie kleren te kopen. Bij mij zaten er twee mensen die volledig gekleed gingen door zulke fondsen. In de sociale wijk Stookt, net buiten de stad, werden die fondsen vooral gesponsord door de socialisten; de socialisten deden dit om ervoor te zorgen dat er toch mensen van Stookt hun communie deden. Ik herinner mij geen specifiek initiatief van de Volksbond op dat vlak, maar misschien dat ook de Volksbond ook dergelijk initiatieven sponsorde.

+ VRAAG: herinnert U zich REIZENDE PREEKPATERS tijdens de bezetting
+ met welke onderwerpen + welk gevolg aan de preek gegeven (geld gegeven...)

Ik weet dat ze bestonden, maar had daar zelf nooit veel aandacht voor.

+ VRAAG: herinnert U speciale MISSEN; op WITTENTAK, ...

Ik herinner mij vooral de Fiertelommegang. Voor ons begon die in Wattripont (was hoofdzakelijk Franssprekend) en Russeignies. Vandaar ging het met versierde fietsen naar de startplaats van de ommegang. Tijdens de oorlog werd de Fiertelommegang toegestaan. De laatste keer dat ik die meedeed was in 1943.

zeker DOORVRAGEN over FIERTEL tijdens de oorlog - die in principe niet meer doorging want als manifestatie was verboden ..... + feitelijk door een beperkt aantal mensen (o.a. meester Mores, Gilbert stockman, ...) verder gezet .... = zie o.a. interview GS .....

+ ging zij alleen, met ..... + haar nonkel Fred en ..., ouders, ...

+ VRAAG: herinnert U zich MISSEN als KIND voor de oorlog met PREKEN die TEGEN de communisten of socialisten waren?

+ door wie gepreekt: priester, een reizende pater.....

Ba neen, wij gingen enkel op zondag naar de mis. Zelf trok ik mij niet al te veel aan van die missen.

+ VRAAG: Marcel Emile René Roos is geboren te Ronse op 03 augustus 1926
= een leeftijdsgenoot!!!

+ hij is gestorven als zeer jonge oostfronter in januari 1944
+ VRAAG: hebt u voordien gekend + wat herinnert U zich nog van hem?

Is dat de Marcel Roos die in de Wijnstraat woonde? Ik kende een Marcel Roos die daar woonde. Die had een kameraad met wie hij altijd te samen was. Hij was 16-17 jaar. Vader Roos, een dokter, was een Duitser/of toch van Duitse komaf. Moeder Roos hield een zeer gekende klerenwinkel in de Peperstraat open, gespecialiseerd in regenjassen–impermeables met van die grote vitrines. De ouders van Roos hielden zich van de oorlog afzijdig. Zoon Marcel Roos niet (die zat in de Vlaamse jeugdbeweging). Niettegenstaande het witten waren, werd hun huis aan de 'Grote Boulevard' (= de lapnaam van de Vierdemaart laan) bij/na de bevrijding toch gemolesteerd. Zoon Marcel Roos verbleef aan de Peperstraat. Het lag aan de activiteiten van zoon Marcel Roos, dat diens ouderlijke woonst werd gemolesteerd. De familie vluchtte naar Duitsland.

Marcel Roos zal later goed terecht gekomen zijn want zijn ouders hadden goede contacten met de Duitsers en dan vooral met het diensthoofd van de Ortskommandantur, een Duitse dokter). Recht tegenover ons (in de Oswald Ponettestraat, 89 woonde Aimé Carton-Van Hoecke (NB: zie de facturen herstellingswerken bomaanslag) => kachels, jachten, keukengerief ... Diens zoontje had een afwijking aan zijn voeten en kon amper stappen. Omdat de Duitse geneeskunde op dat moment verder stond dan wat in Ronse gebruikelijk was, gaf mijn vader die mensen de raad om hun zoontje eens door die Duitse arts te laten onderzoeken. Hun zoontje is dan beter geworden. De echtgenote van Aimé Carton is als getuige in de klacht tegen mij en de familie - dus niet in het proces tegen mijn vader, Leo Vindevogel - geroepen geweest als getuige à charge, maar werd wandelen gestuurd omdat ze niks belastends over ons kon vertellen, buiten misschien dat ze ons in uniform zag.

Ik kende ook een Frans Roos die was van Maldegem en ik kende die, omdat hij samen met mijn broer Jef aan het oostfront op de vlucht moest voor de Russen. De Marcel Roos die ik kende had volgens mij niks met het oostfront te zien.

GOED ANALYSEREN + DOORVRAGEN

+ in zake zoontje met .... SUPRA zoon van een socialist .....
+ drie Cartons waren loodgieter .....

het is niet Peperstraat maar Wijnstraat want hier is Marius Rose ... bedoeld + ...geen dokter maar zoon en broer van tandartsen, en vader Duitser ..... + grootste collaborerend crapuul van Ronse ...., dus absoluut niet afzijdig (wel interessant dat zij er zo over denkt .....) .= ook neergeschoten!! + ...

+ quid Vierdemaartlaan = ...????

+ welke jeugdbeweging voor ROSE WILLY ...
+ haar of 'ons' uniform = eens zeggen bij welke jeugdbeweging ze zelf waren
+ .....

+ kwam Frans Roos bij jullie aan huis, of waar en wanneer dan ontmoet

+ VRAAG: welk soort herdenking is er voor hem te Ronse gebeurd?

Geen idee.

++++++++++++++++++++++++++

<u>sessie 29 december 2015: interview afgenomen door Ronny Hantson</u>

+ VRAAG: wat weet u van de mis + begrafenisstoet van Marcel VAN BUTSELE begin AUGUSTUS 1944? = die passeerde langs uw deur

Wij zaten toen al in Duitsland; Van Butsele is een naam die veel voorkomt in Ronse.

+ NOOT: KLOPT NIET: pas 02 september vertrokken!!!

+ VRAAG: naar welke CINEMA ging U soms
+ welke films herinnert u zich ....

De (oude) cinema Familia aan de oude Sint-Martinuskerk. De cinema was in het straatje naast de oude Sint-Martinuskerk. Dit was de cinema van de katholieken. Tijdens de oorlog werd er door de Duitsers veel gecensureerd. Wij gingen niet zo vaak naar de cinema want met al die kinderen werd dit al gauw een kostelijk iets. Onze ouders betaalden want wij kregen geen zakgeld. In die cinema liep de pastoor van de Sint Martinus parochie als surveillant rond. In de tijd van de oorlog was de cinema neutraal, in de zin van voor alle politieke gezindheden toegankelijk. De opdeling katholiek, socialist, liberaal verdween tijdens de oorlog, ook al omdat er in de verschillende cinema's en zalen overal Duitse soldaten kwamen.

+ NOOT: dus werden ook de lidgelden der kinderen betaald, symfonie + NO-jeugd....

+ VRAAG: in zake de verdwenen opdeling ..... + contacten met Duitse soldaten + waar in hun beurt lagen er gelegen en welke + bij begin van de oorlog thuis gelegerd??? + anekdote s.....

+ VRAAG: hebt U herinneringen aan speciale uitstappen; naar de Kluis te voet, ...

+ VRAAG: met welke MEISJES hadden U persoonlijk het meest contact + in welke omgeving

+ VRAAG: was u veroorloofd VRIENDSCHAP met JONGENS te hebben .... + waar/hoe

+ VRAAG: was U zelf of één van uw vriendinnen ooit VERLIEFD op een JONGEN OMDAT hij een UNIFORM DROEG ..... + welke jongen .....

+ VRAAG: welke feesten BUITEN de schol herinnert U zich: waar + wie georganiseerd .....

+ <u>JEAN DERUYVER</u> ... taal thuis ..... + Jan of Jean genoemd + hoe of langs waar kende U hem .....

Jantje De Ruyver. Was een kameraad van Marcel Roos (cf.: supra). De Ruyver woonde in de Vierdemaartlaan. Hij was zogezegd een zwarte omdat hij lid was van de Vlaams nationalistische jeugd (een tak van het VNV), zijn familie was wit, maar moest het bij de bevrijding niettegenstaande ontgelden. De Ruyver was daar ontzettend kwaad over.

Vader Roos was een gevaarlijk man. Hij was lid van de Gentse oratoriumvereniging, waar ik ook zong.

D.M.S. = Dietsche Meisjes Schare, de meisjesafdeling van het VNV zeg maar; N.S.J. = nationaal socialistische jeugdvereniging.

Het lokaal van het VNV in Ronse was niet ver van de Sint-Hermes Kerk (het zgn. Vlaams Huis) => noot red.: op de Kleine Markt ???

+ hebt u pakjes opgestuurd via DEVLAG
++ welk meisje van ongeveer Uw leeftijd werkte daar als secretaresse
++ beschrijf JOSEPH RONSSE

Er volgt geen echt antwoord. Zoon Leo haalt het boek van P.J. Verstraete erbij waarin staat, dat LV lid was van DEVLAG (Duits-Vlaamse Arbeidsgemeenschap). In het boek worden in desbetreffende paragraaf ook de namen van Joseph Ronsse en Marcel Roos genoemd.

+ beschrijf Joseph/Jozef RONSSE:

Geen standvastig persoon. Ging heel veel met de Duitsers om; is ook naar Duitsland moeten vluchten; was een oostfronter. Deed zaakjes met de Duitsers: als je iets van de Duitsers moest bekomen kon hij dat - allicht tegen betaling - regelen: "Als je een moeilijk geval had met de Duitsers, moest je bij Jef Ronsse zijn."

Joseph Ronsse was afkomstig van Petegem. Volgens mij woonde hij op het 'Frans kasteel' te Petegem. In Petegem had je in die tijd twee kastelen. Het Frans kasteel dateerde uit de tijd van de Franse overheersing, later huisvestte het nonnen en nog later zat de sportdienst van Petegem daar.

In Petegem was er ook een mooie abdij.

+ VRAAG: uw nicht Denise Vindevogel is in mei 1942 gehuwd met Octaaf Vanherpen
HOE + WAAR werd het huwelijksfeest gevierd .....
+ wat was er in deze oorlogstijd ZEKER feestelijk aan?

Het huwelijksfeest werd gevierd op de doening van nonkel Alfred, naast ons deur in de Oswald Ponettestraat. De kinderen Vindevogel waren niet uitgenodigd. Enkel vader en moeder waren geïnviteerd op het feest, er werd in beperkte kring gevierd. Het was een toer om in die tijd een huwelijksfeest te organiseren want alles was schaars. Wellicht speelde de afkomst van de echtgenote van Alfred Vindevogel - meisjesnaam Versele - een belangrijke rol. De Verseles waren van goede komaf.

+ VRAAG: was Octaaf Vanherpen ook een Volksbonder + hoe weet u dat (lid van .....)

Neen. Denise leerde Octaaf kennen tijdens de oorlog in de Patria op een dansfeest. Vanherpen was chauffeur en had in die hoedanigheid een permis om zich meer vrijelijk te verplaatsen. Denise, wellicht door de familiale invloed van de Versele's, sprak wel eens Frans, ook al om zich te distantiëren. Zelf mochten wij van ons vader thuis ook geen Ronses praten want dat vond hij een 'dieventaal'; wij spraken 'Petegems' en ABN.

+ NOG VRAGEN: welk de voertaal dan was tussen ouders en kinderen: Petegems, of ABN?

+ VRAAG: uw nicht Denise Vindevogel noemde haar zoon in 1946 Freddy: waarom (een Engelse VN)?

Om zich interessant te maken; misschien als afkorting/verkleinwoord van Alfred; ook in functie van de bevrijding; was geen symbolische verzetsdaad, maar eerder ingegeven door opportunisme.

+ VRAAG: uw neef Raymond is beroepsofficier geworden?
+ in welk onderdeel
+ heeft hij ooit problemen gehad van politieke aard in zijn legercarrière

Klopt, maar ik weet niet meer bij welk onderdeel. Hij was getrouwd met een dochter van een textielfabrikant. Ik denk Lagache. Mijn zus Leona kent dat beter.

+ VRAAG: waarom weet u dat Octaaf Vanherpen tijdens de oorlog veel geld zou hebben verdiend?

+ VRAAG: waarom weet u dat Octaaf Vanherpen tijdens de oorlog veel geld zou hebben verdiend?

Ja, hij heeft tijdens de oorlog geen armoede geleden. Hij was handig. Maar die handigheid was niet zozeer politiek. Achteraan de woonst van nonkel Alfred is er bijgekocht, bij gebouwd. Denise haar tante (een zus van de moeder van Denise Vindevogel) woonde in bij Alfred en echtgenote.

+ VRAAG: heeft Octaaf Vanherpen GESMOKKELD SAMEN met Duitsers?
+ hoe weet u dat

Waarschijnlijk ... dat was eerder een wat men een publiek geheim noemt. Wij trekken ons dat niet aan, we willen daar geen uitstaans mee hebben (lees: wij hebben daar geen officiële mening over) Immers, als je niet voor smokkel bent veroordeeld, kan men het niet zeker weten dat er effectief gesmokkeld werd, maar dus ... waarschijnlijk wel.

+ VRAAG: van wie weet U dat ze GESMOKKELD hebben SAMEN met Duitsers?
+ hoe weet u dat

+ VRAAG: in de Merodestraat was een lokaal van WINTERHULP:

+ in wiens fabriek juist?
+ wat kent U van de activiteiten daar, hebt U misschien zelf gezien .....

Klopt, daar was een depot voor kleren, maar die was niet aan de Volksbond gelieerd. De eigenaar van die fabriek werd "mijnheer Demeester genoemd". Ze zeiden Meester tegen de eigenaar van die fabriek. De man was vrijgezel en wandelde heel veel. Hij ging met een stok.

De Merodestraat is om de hoek van de Oswald Ponettestraat (zoon Leo brengt de volgende keer een stratenplan van Ronse mee). Die doening had een grote tuin en daarin werden achteraan textielactiviteiten uitgeoefend.

tot hier sessie 29 december 2015

NOG VERWERKEN

En hier dames en heren, beste jongens en meisjes, boeren en boerinnen, zou het blijven en zou geen enkele volgende voorstelling meer beginnen. Ook wij zelf zouden nooit meer naar haar terugkeren, helaas ook niet verder gaan interviewen - met permissie - bij haar twee opgenoemde zusters waarvan de één de weduwe can de bekende Remi De Vis, en zouden sowieso (???) nooit meer nog één interview afnemen wegens het bekende wegens of voor ons wegens een kop die er nog half op bleef staan. Meer zelfs, we gaan tenzij de Heilige Rita voor mirakels zorgt, nooit meer aan eender wie zelf interviews toestaan, gesteld dat er op een dag een man of vrouw of beiden, zich aanbieden - waar wij ook zijn - om zich in onze geschriften rond politiek en WO II te verdiepen. .

Sowieso was de tijd meer dan aan het tikken voor directe getuigen uit en rond WO II. Maar voor ons brak nu een andere tijd aan, herstel en voor wat nadien door ging als aktief schrijven en nadenken. Het kan een vorm van ironie worden genoemd dat we juist bij een dochter 'van' onze lange reeks interviews rond Ronse en WO II moesten stoppen. Maar het was ook een zegen. Niet alleen staken we desondanks alle zorgzaamheid van deze vrouw rondom de geschiedenis van haar familie, zeer veel op - al ... Inderdaad, al hadden wij normaliter ... Maar. Dus. Alleszins was het eerste interview hoe dan ook een vorm van cruciaal moment of finale avant .. - avant quoi? Tegen iemand zeggen, iemand die negentig jaar oud is, zeggen dat wij geen barst begrijpen van politieke collaboratie en dat haar vader DUS een straf had verdiend, maar uiteraard geen doodstraf (het was en blijft een gerechtelijke en/of politieke moord dat - er zijn allicht gelijkaardige gevallen - samen met de overwegende walgelijke hutsekluts van iets wat Belgisch krijgsgerecht heette, voor alle studenten rechten tot in de eeuwigheid een VOORBEELD IS of hoe recht zo krom als tenenkrullend zeg onmenselijk en extra een maatschappij ontwrichtend kan en vooral niet zou mogen zijn, of hoe men inderdaad van "*juridisch fascisme*" mag of moet spreken; recht dat als machtsmisbruikend tot sadistisch instrument wordt gebruikt), maar vooral zeggen dat deze man een werkelijk onwaardig proces heeft gekregen - waarin, het was natuurlijk niet prettig om zo iets aan haar te zeggen, geen enkele maar dan ook geen enkele echte steun aan haar vader is gegeven. Hoe eenzaam kan iemand zijn, die zonder twijfel op vlak van voedsel- en andere soorten essentiële benadering één der beste burgemeesters van het land moet zijn geweest. Helaas - oorlogsburgemeester ... of had men deze stad dan niet moeten besturen? En dus helaas en ook dat gold voor deze dochter en andere kinderen; zeer, zeer Duitsgezind, zelfs uniformen dragen, zelfs van de bezetter. Op dat vlak zijn we ook door deze interviews geen sikkepit wijzer geworden, hoe iemand met een bezetter kan medewerken - politiek gezien.

We hadden natuurlijk niet mogen vergeten haar toestemming te vragen om haar zeer persoonlijk krijgsdossier te mogen inzien, naast dat van alle andere kinderen - een zaak waarvan het gebrek aan behandeling eraan in de bibliografie van P.J. Verstraete over haar vader wel uiterst opvallend is. Hoezo? We zijn trouwens quasi direct vergeten wat zij bijna stoemelings zei over de zelfmoord van haar broertje in 1945 in Duitsland. En een extra reden voor een normaal (krijgs)gerecht een vader niet zomaar de allerzwaarste straf te geven - wat een bende sadisten dat Belgische krijgsgerecht, en dat zeggen we die zoveel onbegrip hebben

voor elke politieke collaboratie tijdens WO II? We hadden het ook meer over haar moeder en alle overlevende en tijdelijk eveneens gevangen kinderen kunnen hebben, of hoe zij het overleefd hebben, en zeker; uit welke hoeken solidariteit of steun kwam - en uit welke normaal te verwachten hoek het niet kwam. We hadden het ook nog moeten hebben over de intrigant en zeer goede en levenslange Kristen Volksbonder Gustaaf Depoorter, door wie in U blijkbaar zachte wraak school - hoewel we dat eerder zelfs lichte verontwaardiging moeten . noemen want iets van echt wraakgevoel hebben we toch merkwaardigerwijze in U niet gevoeld.

Toch enorm bedankt mevrouw Wilhelmine Vindevogel, voor Uw openheid en desondanks zeer veel diep zorgelijks en tragisch in Uw familiaal leven, een grote vorm van nieuwsgierigheid. Mogen wij U een beetje toch hebben getroost waar Uw nieuwsgierigheid enkel door onze beloftes om te schrijven wat we gingen en gaan schrijven, vooral kon worden wakker gemaakt zij het niet daadwerkelijk bevredigd.

Hopelijk heeft en zelfs levenslang - oef... - dochter Sarah iets dieps geleerd. Dank uiteraard aan speciaal interviewer Ronny Hanston; zonder hem was er een pak minder naar voor gekomen want wij waren lang technisch volkomen out. Als uitsmijter de reeks vragen die door ons waren voorbereid maar dus om redenen van ??? nooit meer door Ronny of door ons zelf (natuurlijk) konden worden gesteld. Toch dik bedankt Ronny!!!

++

+ VRAAG: kende U tijdens de bezetting zelf VOLKSBONDERS die waren ondergedoken?
+ wie + waar ondergedoken

+ VRAAG: kende U tijdens de bezetting ONDERDUIKERS wiens familie bij Uw PA om ZEGELS kwamen
+ wie was onderduiker + wie kwam om zegels + waar (thuis, bureel stadhuis ....)

+ VRAAG: kende U tijdens de bezetting het bedrijf van Laurent VANDERSWALM in de Merodestraat?

Zie ook [sessie 15/12/2015] aannemer herstellingswerken bomaanslag (cf. bundel familie Vindevogel) = uiterst belangrijk; vermoedelijk een andere VANDERSWALM want Laurent V. een machienbouwer ....

+ VRAAG: hebt U, of één van BROERS-ZUSTERS ooit AANGESLAGEN waren naar WINTERHULP gebracht?

+ VRAAG: hebt U THUIS ooit AANGESLAGEN waren gezien, en welke + van wie afkomstig?

+ VRAAG: kwamen er tijdens de bezetting nog geregeld FAMILIELEDEN op bezoek; welke, wanneer, ...

+ VRAAG: kwamen er soms andere Ronsenaars AAN HUIS om HULP vragen:
+ wie .... + welke hulp + hoe regelmatig ....

+ VRAAG: wat is er gebeurd met de bevrijding met uw nonkel Alfred; geïnterneerd + waar + hoe lang, huis beschadigd, vrouw aangevallen en hoe/waar, ...

+ van wie weet u dat en wanneer (van hem ....).

+ VRAAG: vertel eens over de bezoeken van vader/ouders à Jozef de Wael.
wekelijks, tijdstip, ...

+ VRAAG: welke LAPNAMEN, BIJNAMEN of BIJNAAM had uw pa binnen de Volksbond
+ welke was de REDEN van deze bijnaam/bijnamen

+ VRAAG: welke ANDERE bijnamen kende U van hem als kind
+ welke was de REDEN van deze bijnaam/bijnamen

+ VRAAG: had U of een zus of een broer een BIJNAAM? + welke + waarom denkt u

+ VRAAG: in welke jaren zat U op de SANCTA: ..... + vanaf 194..... .....

NOG VERGELIJKEN met interview JBX = zat nb in klas met Wilhelmina!!!!

+ VRAAG: geef AUB de LAPNAMEN op van uw LEERKRACHTEN, directie, priesters, nonnen, ... + hun echte naam
+ de reden van die lapnamen

+ VRAAG: hoe lang is De Wael geïnterneerd?
+ heeft hij nog uw vader kunnen bezoeken?
+ zijn er priesters uit Ronse geweest die uw vader kwamen bezoeken?

+ VRAAG: in zake dossier K.A. JOZEF VINDEVOGEL = haar broer= wat zei hij tegen haar over zijn oostfronterij (welk motief, spijt, ...) + ...

+ VRAAG: heeft haar vader tijdens zijn gevangenschap ooit tegen haar, tegen ..... zijn spijt over het geheel of delen van zijn collaboratie uitgedrukt +

+ VRAAG: is er iets van zijn GEESTELIJK TESTAMENT dat U + uw broer/zuster .... gezamenlijk of persoonlijk zeer specifiek hebben nageleefd ... welk deel/ zelfs het geheel + waarom juist .....

+ VRAAG: heeft U of enig andere broer of zuster ooit vanuit Ronsese verzetsmiddens:

1) uitleg laat staan excuses gekregen omtrent de twee aanslagen;
2) idem omtrent de incidenten bij de executie zelf.....

+ VRAAG: was er ooit een bewaking voor de BOMAANSLAG in oktober 1943?

+ VRAAG: hadden de kinderen ooit een LIJFWACHT?
+ vanaf wanneer?
+ welke kinderen?
+ wie was deze lijfwacht?
+ konden jullie na oktober 1943 nog ooit alleen op straat gaan?

+ VRAAG: is jullie familie na de AANSLAGEN gestopt met op uitstap te gaan naar Petegem?

+ VRAAG: is er ooit een aanslag of POGING geweest bij DICHTE familie van Uw vader + waar/wanneer/bij wie?

+ VRAAG: bleven Uw ouders na de PERSOONSaanslag van Kerstmis 1943 nog wekelijks naar Jef DE WAEL gaan?

+ VRAAG: waar kende U zelf Jef DE WAEL zoal van tijdens de oorlog?

++++++++++++++++++++++++++++++++++

VERTREK NAAR DUITSLAND:

+ VRAAG: uw vader gaf aan fotograaf Marcel Vancoppenolle op woensdag 30 augustus 1944 het sein om zich gereed te houden: hij moest zich voorbreiden om binnen 3 dagen te vertrekken.

+ VRAAG: zijn jullie voordien al beginnen inpakken + of was het ook die woensdag?

+ VRAAG: wie heeft allemaal aan het inpakken meegewerkt: uw moeder + vader + WELKE kinderen?

+ VRAAG: zijn er STUKKEN van de familie SNEL VERKOCHT?

+ wat + aan wie + voor geld, waardepapieren, of zaken in natura, ...
+ kent U nog gevallen van andere vertrokken families die iets hebben verkocht?
+ welke familie + aan wie verkocht?

+ VRAAG: zijn er STUKKEN van de familie WEG GEGEVEN?

+ wat + aan wie
+ kent U nog gevallen van andere vertrokken families die iets hebben weg gegeven?
+ welke familie + aan wie gegeven?

+ VRAAG: hebt U Uw VADER of MOEDER stukken zien VERNIETIGEN?

+ welke stukken?
+ kent U nog gevallen van andere vertrokken families die iets hebben vernietigd?

+ VRAAG: ik heb persoonlijk enkele jaren geleden een reeks dozen WERKARCHIEF van uw VADER ontdekt (dus niet Verstraete zoals hij in zijn reclame voor de LV-biografie beweerde))

+ WEET U of Uw vader soms archiefstukken van de STAD zelf heeft vernietigd?
+ welk soort documenten?

+ VRAAG: waar denkt u dat uw vader zijn archief van DIENSBETOON bijhield tijdens de oorlog
+ wat is daarmee gebeurd?

+ VRAAG: hoeveel dagen op voorhand wist U ZELF dat U met de familie ging vertrekken naar Duitsland?

+ VRAAG: wie heeft U verteld dat de familie moest vertrekken: vader, moeder, ...?
+ .....

+ VRAAG: met welke kennissen hebt U dat VERTREK besproken?

+ van welke kennissen hebt U AFSCHEID GENOMEN?
+ hebt U nog afscheid genomen van uw familie in Petegem?
+ waren die op de hoogte van jullie vertrek?
+ van welke kennissen hebt U GEEN afscheid kunnen nemen en wou U dat wel?
+ hoe kwam dat: tijd te kort + niet in Ronse en wel te .....?

+ VRAAG: welke kennissen hebt U zelf verwittigd dat er werd VERTROKKEN?

+ VRAAG: welke KENNISSEN kent U die NIET WILDEN vertrekken?

+ wie ?
+ wat is er bij de bevrijding met hen gebeurd?

+ VRAAG: Georgette Hortense Irma Rosselle (°1927) uit de Steenweg op Leuze?

+ wat was haar juiste roepnaam: Georgette of Irma?

+ heeft zij u ooit later verteld hoe zij HAAR HAAR werd AFGESNEDEN op de Vrijheidsplaats?

+ van welke Ronse vrouw, of zelfs meisje, weet u zeker dat zij bij de bevrijding het HAAR is GEKNIPT?

+ waarom is ... ROSSELLE niet gevlucht?

+ wist U dat zij een nicht was van de begin augustus 1944 vermoorde Marcel Van Butsele (1928), uit de Kapellestraat?

+hebt U Marcel Van Butsele gekend als lid van een jeugdvereniging tijdens de oorlog: welke + wanneer?

+ was U met Irma samen LID van het NSJV?
+ was het lokaal van de NSJV van Ronse in het VLAAMSCH HUIS?
+ welke verenigingen hadden daar nog hun lokaal?
+ wie was er jullie leidster bij het NSJV; was dat alleen Claire .. + wie eventueel nog?
+ was Jacqueline Vandenhole ook lid van NSJV? de dochters Michels + ...
+ welke uitstappen heeft het NSJV van Ronse gemaakt; naar Oudenaarde, Brussel, ...
+ ter gelegenheid van .....

+ VRAAG: buiten de familie van fotograaf VANCOPPENOLLE;

welke goede kennissen van U zijn meegereisd naar Duitsland?

+ VRAAG: wat heeft U aan PERSOONLIJKE zaken op de REIS meegenomen?

+ VRAAG: wat hebt U aan persoonlijke zaken ACHTERGELATEN dat U betreurde?

+ VRAAG: hebt U aan persoonlijke zaken bij DERDEN kunnen achterlaten?

+ wat + bij wie?
+ ooit teruggekregen: JA, wanneer + NEEN, waarom niet?

+ VRAAG: welke familie van Ronse heeft een huisdier meegenomen?

+ welk dier + welke eten ervoor meegenomen + heeft het de reis overleefd?

+ VRAAG: wat heeft de FAMILIE meegenomen:

++ aan eten:
++ aan zeer belangrijke zaken: bepaalde papieren, foto's, ...

+ VRAAG: WAT heeft de familie BIJ ANDEREN GEPLAATST: meubels, ...

+ VRAAG: bij WELKE familie + welke KENNISSEN
+ VRAAG: wie heeft daarbij geholpen: een camion van Octaaf VANHERPEN?
+ VRAAG: wat heeft de familie daarvan LATER terug GEKREGEN?
+ wat niet/waarom

+ VRAAG: welke familie van Ronse is in UNIFORM vertrokken?

+ welk uniform: beschrijf het eens ...?

+ VRAAG: op welke plaats te Ronse bent U juist vertrokken met de hele groep:

+ lokaal DeVlag op Vrijheidsplaats + Vlaamsch Huis op Kleine markt + ...
+ bent U in Ronse of in de BUURT nog ergens gestopt om mensen mee op te laden?
+ waar? + wie?

+ is de familie SPIERS in Ronse mee opgestapt?

+ VRAAG: HOE bent U vertrokken naar het vertrekpunt te Ronse?

+ met een KAR + camion van Vanherpen + gewoon alles gedragen et voet?
+ om welk uur bent U daar naartoe vertrokken: nog in donkere, ...
+ waren er incidenten onderweg? aangevallen door .....

+ VRAAG: wie is BUITEN Uw vader van Uw familie achter gebleven te Ronse + of elders in .....?

+ wie + waarom + waar?

+ VRAAG: wie van uw familie sprak geen Duits?

+ moeder + ...

+ VRAAG: wie van uw familie was voordien NOOIT in Duitsland geweest?

+ VRAAG: wie van Uw familie, zoals U, jongere zus en broer, is nog met de KIDNERLANDVERSCHICKUNG (KLV) op reis geweest?

+ wie + waar + wanneer?
+ wie was er nog bij vanuit Ronse?
+ wie was er nog bij vanuit de buurt, Nukerke, Ruien, Etikhove..... ?
+ bent U of een oudere zuster leidster geweest voor de KLV + waar/wanneer?
+ hebt u bij de KLV ook mevrouw van architect Gilbert Decordier uit Oudenaarde gekend = Marie- Christine Van Cauwenberghe?
+ wist u dat zij van Ronse was?
+ gaf zij lessen edm te Ronse in zake leiderschap bij KLV?
+ kwam zij de vertrekken van KLV persoonlijk mee begeleiden?
+ andere anekdotes
+ hebt u bij de KLV ook dhr Joseph PAUWELS uit Oudenaarde gekend, de rechterhand van Oudenaardse oorlogsburgemeester André Vandenberghe?

+ VRAAG: uit HOEVEEL wagens + camions bestond de groep van Ronse bij het VERTREK?

+ VRAAG: uit HOEVEEL wagens + camions bestond de groep van Ronse nog bij het overstappen op de TREIN?

+ wat is er eventueel gebeurd onderweg met ... wagen/camion?

+ VRAAG: zijn er onderweg eventueel nog ZAKEN AANGESLAGEN?

+ wat; benzine + een andere wagen of camion?
+ wie heeft dat gedaan?
+ om welke reden?
+ hoe is dat gebeurd: toch met zekere betaling + via bedreiging met wapen?

+ VRAAG: is er onderweg nog telefonisch contact met uw vader geweest?

+ betreffende? + of met anderen te Ronse?

+ VRAAG: is er eventueel te OUDENAARDE nog iemand bijgekomen bij jullie groep?

+ met hoeveel mensen schat U?
+ was André VANDENBERGHE daarbij?
+ heeft VANDENBERGHE de gehele reis meegemaakt + waar dan afgestapt?

+ VRAAG: in het begin van de oorlog schreef VANDENBERGHE U vader aan als VRIEND?

+ kwam VANDENBERGHE bij jullie aan huis? + anekdotes ...

+ was er bij de reis naar Duitsland een RONSESE vrouw bij die gekend was als minnares van VANDENBERGHE: Bogaert, Annicq, ...
(U hoorde mogelijks geruchten, zag.....)?

+ VRAAG: welke route heeft de reis genomen:

+ op Belgisch grondgebied + met welk VERVOERSmiddel?
+ op Nederlands grondgebied + met welk VERVOERSmiddel?
+ op Duits grondgebied + met welk VERVOERSmiddel?

zie route VANCOPPENOLLE:
+ VRAAG: Mag ik even VERGELIJKEN met DEZE ROUTE van ...?

AALST + DENDERMONDE + MECHELEN + HERENTALS + TURNHOUT + HASSELT + ROERMOND, Nederland + ESSEN, Duitsland + eindbestemming VERDEN in Aller (een 40 km van BREMEN)

+ VRAAG: wat KLOPT hier .... niet met jullie route?

+ VRAAG: waren er INCIDENTEN onderweg, zoals aanvallende vliegtuigen, ...

+ waar + hoe erop gereageerd?

+ VRAAG: hoe was de TOESTAND onderweg op vlak van:

+ VOEDING: goed, te kort, dramatisch ..... + licht toe met anekdote
+ HYGIËNE: goed, te kort, dramatisch ..... + licht toe met anekdote
+ PERSOONLIJKE VEILIGHEID: goed, te kort, dramatisch ..... + licht toe met anekdote

+ VRAAG: wie van de Ronsese families of personen is ONDERWEG AFGESTAPT, om de groep te verlaten?
+ om welke reden?

+ VRAAG: hoe lang was Joseph RONSSE (met familie) aanwezig op deze reis?

+ VRAAG: hebt u onderweg vernomen dat een zoon van Joseph RONSSE aanwezig was bij de grote MOORDPARTIJ op vrijgelaten Politieke Gevangenen te LEOPOLDSBURG op 6 september?
+ hoe hebt U dat vernomen + later ooit vernomen, waar, hoe.....?

+ VRAAG: wie van uw familie Vindevogel is MIDDEN SEPTEMBER 1944 naar het kamp van de Kinderlandverschickung in LOCCUM gegaan
+ hoe lang daar gebleven + wat gedaan + waar nadien naartoe

+ wie was daar nog bij uit Ronse

+ VRAAG:

+ VRAAG:

+ VRAAG:

++++++++++++++++++++++++

W

Walraet

E.H. Florent Walraet,

+ commentaar: is bij het interview al zeer slecht; is op de rand van dementie + zal hem later ontmoeten in rustoord en weet totaal van de wereld niet meer. Stond bekend als Duitsgezind volgens Z.E.H. deken De Weer. Was me door een inwoner van Kluisbergen gesignaleerd als zijnde een pastoor die graag contact met het vrouwvolk had, al kon me dat totaal niet interesseren tenzij wat daar van interessants zou kunnen/mogen/willen zijn geweest gedurende de barre tijen van WO. Misschien had ik nog iets over zijn veel oudere zus Paula kunnen vragen die wat politieke probleempjes kreeg na de bevrijding - ook voor haar? - of over ... Altijd weer dat te laat en te weinig.

*E.H. Florent Walraet + °Deftinge, 03 februari 1921.

*datum interview: 8 november 2006.

*verblijfsperiode tijdens WO II in Ronse: wijding als priester op Beloken Pasen (….. april) 1944; van de dag ervoor was hij subregent benoemd op het Sint-Antoniuscollege te Ronse.

*opleiding tijdens de oorlog: seminarie van Gent.

INTERESSANT: *ik herinner me dat de eerstejaarsseminaristen na de brief van 15 maart 1943 door de Duitsers effectief opgeroepen werden tot verplichte tewerkstelling. Volgens hem zijn ze aan de kust gaan werken, waarschijnlijk in Noord-Frankrijk, aan de verdedigingswerken (Atlantik Wall)*

*wat met herderlijke brief 21 maart 1943

> *Op het seminarie is er allicht wel over gesproken; ik herinner me niets.*

*herinnert hij zich nog Te Deums?

> *Neen, ik ging zeer weinig buiten het college tijdens de oorlog.*

*wat met bloemen aan de Bloten Pompier op 21 juli en 11 november: gezien (woonde er vlakbij!)

> *Neen.*

*Wat met De FIERTEL:

Zie foto De Rouck p. 235: *Hij herkent deze foto, maar heeft hem zelf niet.*

De hele groep op de foto heeft aan de Fiertel meegenomen. Er waren mensen uit de KSA (NB wijst zekere Dekeyser en zekere Van Butsele aan) bij, waar hij als seminarist hulpproost van was, een scout (wijst NB Gilbert Stockman aan).

Ze hebben met de groep gebeden en gezongen tijdens de tocht en hadden een kleine relikwie bij, gekregen van de deken (Lust?).

Verschillende mensen hebben hen onder de baan gegroet (heeft niemand zien knielen voor hen - met die kleine relikwie). Ik weet daar geen aantal meer van.

De mensen van de KSA droegen zeker geen uniform, ook niet verborgen onder een ander kledingsstuk. Volgens mij droegen ze wel het toenmalige speldje van de Fiertel.

Er zijn onderweg, of nadien, geen problemen met de Duitsers geweest.

KLOKKENROOF.

Ik heb nooit dergelijke doodsbrief gezien.

Ik heb eveneens nooit gehoord van 'alternatieve' Onzevaders.

Ik herinner me geen incidenten aan het portaal van de kerk met mogelijks colporterende zwarten. Ik herinner me zelfs geen … zwarten daar.

++

EINDE VERSIE1 der interviews rond politiek en WO II.

En? Iets opgestoken? Maar vergeet zelf niet te in- en uit- te ...!